Bundel van de Raadsavond van 22 juni 2021

Agenda bijlagen

Agenda openbare raadsavond 22 juni 2021.docx

A RAADSVERGADERING

A.01 Opening.

A.02 Opheffen benoeming fractieassistent

P. Meijer - Beëindiging fractielidmaatschap.pdf

A.03 Afscheid raadslid

A.04 Toelating raadslid

Benoemingsbesluit P. van Nispen tot gemeenteraadslid per 22 juni 2021.pdf

Concept Raadsbesluit Toelating P. van Nispen als lid van de gemeenteraad van Duiven.docx

A.05 Mededelingen.

A.06 OVER & WEER

6. Overzicht voor Over en weer vragen 22 juni.docx

A.06.a - bespreking lijst met toezeggingen Raadsavond en Politieke Avond.

Lijst van toezeggingen (raad 22 juni 2021) - totaaloverzicht.pdf

6aa. D66 - 21.06.22 Vragen over en weer 22 juni 2021 - toezeggingen.docx

A.06.b - vragen raadsleden en fractieassistenten.

6ba. Zetel Nooijen - vragen voor over en weer 22 juni.docx

6bb.D66 - 21.06.22 Vragen over en weer 22 juni 2021.docx

6bc. Pro Duiven - vragen voor over en weer 22 juni.docx

6bd. GroenLinks - vragen voor Over en weer 22 juni 2021.docx

A.06.c - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.

6ca. Pro Duiven - vragen voor over en weer 22 juni_LIS.docx

6cb. DOED - vraag over en weer 22 juni 2021_LIS.docx

6cc. Lokaal Alternatief - Vraag over en weer 22 juni 2021 _LIS.docx

A.07 Vaststelling van de agenda.

A.08 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

0. Lijst ingekomen stukken ABCD - 22 juni 2021.docx

A.08.A - informatie van het college ter kennisname

(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)

A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven.pdf

A2. College van B&W - Antwoord op brief over 4 en 5 mei.pdf

A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf

A3b. Bijlage - Scenarios Duiven.pdf

A3c. Bijlage - Memo resultaten bewonersenquete IBOR-plan.pdf

A4a. College van B&W - Kennisgeving Uitwerking motie vrijlating giften.pdf

A4b. Bijlage - Richtlijn vrijlating van giften.pdf

A5. Burgemeester Hieltjes - Kennisgeving Update Covid-19.pdf

A.08.B - overige informatie ter kennisname

(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)

B1a. Milieuvrienden Duiven - Aanbiedingsbrief Jaarverslag MVD.PDF

B1b. Bijlage - jaarverslag MVD 2020[2397] 1.pdf

B2a. MO - Email bij Totaalplan spoor.pdf

B2b. Bijlage 1 Nieuwe stations.pdf

B2c. Bijlage 2 Treinseries naar het buitenland en aanvullende ICD.pdf

B2d. Bijlage 3 Directe bereikbaarheid buitenlandse stations bij Totaalplan spoor.pdf

B2e. Bijlage 4 Directe bereikbaarheid naar het buitenland bij Totaalplan Spoor.pdf

B2f. Bijlage 5 Tijdtabellen.pdf

B2g. Totaalplan spoor.cleaned.pdf

B3a. ROB - Aanbieding advies Rol nemen ruimte geven.pdf

B3b. Bijlage - Rol nemen - Ruimte geven.pdf

B4. MantelzorgNL - Pamflet gemeente Duiven.pdf

B5. Gem. Berg en Dal - Motie vreemd aan de orde diverse fracties - Huisvestingsverordening.pdf

B6a. Samen Weerbaar - Brief over aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden in Gld-M.pdf

B6b. Bijlage - PowerPoint presentatie AB VGGM 7 april 2021.pdf

B6c. Bijlage - Handboek Zorgfraude Samen Weerbaar.pdf

B7. Defence for Children - Brandbrief houd de noodopvang in uw gemeente voor gezinnen met kinderen open.pdf

B8. RWS - Reactie n.a.v. Bestuurlijk overleg RWS gemeente Duiven d.d. 11 mei 2021.pdf

B9. Gem. Vaals - Motie Huishoudelijke hulp WMO - Raadsbreed getekend.pdf

B10. Gem. Vaals - Motie confetti - Het Alternatief Nuj Lies versie 2 getekend .pdf

B11. Gem. Maasgouw - Motie Voor 14 - LB-NLM-PWM-50PLUS.pdf

B12. AvH - T.a.v. de gemeenteraad - Woningnood.pdf

B13a. Ministerie EZ en Klimaat - Inventariseren huisvesten kerncentrale Gelderland.pdf

B13b. bijlage Gemeente Apeldoorn.pdf

B13c. bijlage Gemeente Buren.pdf

B13d. bijlage Gemeente Lingewaard.pdf

B13e. bijlage Gemeente Culemborg.pdf

A.08.C - afhandeling door het college

(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO))

C1a. Team VCD – Plan Vitaal Centrum Duiven 2.0.pdf

C1b. Bijlage 1 - 20210520 - Alternatief Plan Fase IV - VCD 2.0.pdf

C1c. Bijlage 2 - 20210520 - Vragen VCD 2.0.pdf

A.08.D - stukken ter agendering voor informatieronde

(stukken in voorbereiding en ter agendering)

D1. Advies auditcommissie jaarrekeningcontrole 2020 (t.b.v. behandeling jaarrekening op 15 juni).

D2. Advies auditcommissie Duiven rechtmatigheidsverantwoording (t.b.v. behandeling rechtmatigheidsverantwoording op 15 juni).

B HAMERSTUKKEN

B.09 Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort

1a. Raadsvoorstel Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort- 201518335_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort - 201518338_1.docx

B.10 Grondexploitatie Werkterp de Ploen

De raad wordt voorgesteld om de grondexploitatie voor De Ploen Zuid af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen, omdat dit financieel voordelig is.

0. Behandeladvies Grondexploitatie Werkterp de Ploen.docx

1a. Raadsvoorstel Grondexploitatie Werkterp de Ploen - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Grondexploitatie Werkterp de Ploen - 201509861_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Grondexploitatie Werkterp de Ploen - 201509892_1.DOC.docx

B.11 Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021

In dit raadsvoorstel wordt voorgesteld om een nieuwe archiefverordening vast te stellen zodat deze voldoet aan de laatste wet- en regelgeving.

0. Behandeladvies Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021 - 201492738_1.DOC.docx

2. Concept Raadsbesluit Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021 - 201492739_1.DOC.docx

3. Bijlage - Archiefverordening gemeente Duiven 2021 - 201492847_1.pdf

B.12 Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

Aan de gemeenteraad wordt geld gevraagd voor investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

0. Behandeladvies Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen inc opbrengst 8 juni.docx

1a. Raadsvoorstel Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - 201513708_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen - 201513709_1.docx

3. 201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018).docx

A10a. College van B&W - Beantwoording Schriftelijke vragen LA - Ventilatie in schoolgebouwen en lokalen.pdf

A10b. bijlage a -Brief d.d. 5 oktober 2020 van Liemers Novum aan de oudersverzorgers .pdf

A10c. bijlage b -Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de oudersverzorgers.pdf

A10d. bijlage c - Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de medewerkers.pdf

A10e. bijlage d - Brief d.d. 12-8-2020 minister OCW aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie.pdf

A10f. bijlage e - Bijlage bij brief van 12-8-2020 Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen.pdf

A10g. bijlage f - Beleidsreactie minister OCW eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen.pdf

A10h. bijlage g - Eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen d.d. 1-10-2020.pdf

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - luchtkwaliteit scholen.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - luchtkwaliteit schoolgebouwen met antwoorden.docx

B.13 Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met een bestemmingsplan en grond-exploitatie zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden in Loo (Hoflaan).

0. Behandeladvies Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) met opbrengst 8 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - 201513576.docx

2. Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo - 201513623.docx

1a. Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) - 201512133_1.docx

2a. Raadsbesluit bestemmingplan Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie) - getekend.pdf

2b. Concept Raadsbesluit bestemmingplan Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie) - 201512134_1.docx

3. Bijlage 1 – 201511059 Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

4. Bijlage 2 – 201500729 Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

5. Bijlage 3 - 201500731 Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

6. Bijlage 4 - 201500732 Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

7. Bijlage 5 – 201500734 Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

8. Bijlage 6 – 201500737 Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie).pdf

GroenLinks - Technische vragen BP Hoflaan Loo met antwoord.docx

GroenLinks - Aanvullende vragen Hoflaan Loo n.a.v. politieke avond 8 juni.docx

Beantwoording vragen GroenLinks B2 (woningbouw en structuurvisie) DB.pdf

B.14 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.

0. Behandeladvies Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen met opbrengst 8 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - 201511459_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen - 201511464_1.docx

3. Bijlage 1 - Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region.pdf

4. Bijlage 2 - Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region.pdf

5. Bijlage 3 - Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board.pdf

6. Bijlage 4 - Begeleidende brief 2020 The Economic Board.pdf

7. Bijlage 5 - Accountantverslag.pdf

8. Bijlage 6 - Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.pdf

9. Bijlage 7 - Begeleidende brief bij begroting.pdf

10. Bijlage 8 - Regionale Opgave agenda 2022.pdf

11. Bijlage 9 - Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda.pdf

12. Bijlage 10 - Reactienota op Regionale opgave agenda 2022.pdf

13. Bijlage 11 - Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio.pdf

14. Bijlage 12 - Collegebrief AB GR Groene Metropoolregio A-N betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.pdf

15. Bijlage 13 - Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.pdf

16. Bijlage 14 - Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda.pdf

17. Bijlage 15 - Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling.pdf

18. Bijlage 16 - Gewijzigde Gemeenschappelijke regeling.pdf

GroenLinks - Technische vragen Groene Metropoolregio met antwoord.docx

B.15 Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.

0. Behandeladvies Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven met opbrengst 8 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven -getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven -201511606_1.docx

2. Concept Raadsbesluit Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven - 201511607_1.docx

3. Bijlage 1 - 201511603 – Jaarstukken 2020 SALD.pdf

4. Bijlage 2 - 201511604 - Begroting 2022-2025 SALD.pdf

5. Bijlage 3 - 201511605 – Kaderbrief 2022 SALD.pdf

6. Bijlage 5 - 201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD.docx

B.16 MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.

0. Behandeladvies MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 met opbrengst 8 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - 201513404_1.docx

2. Concept Raadsbesluit MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021 - 201513405_1.docx

3. Bijlage 1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021.pdf

4. Bijlage 2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021).pdf

5. Bijlage 3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020.pdf

6. Bijlage 4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020.pdf

7. Bijlage 5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020.pdf

8. Bijlage 6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN.pdf

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - BVO DRAN met antwoorden.docx

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - BVO DRAN met antwoorden.docx

B.17 Kaders Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf de jaarrekening 2021 moet het college zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarcijfers (tot nu toe rapporteerde de accountant hier over). De raad wordt gevraagd kaders mee te geven voor deze verantwoording.

0. Behandeladvies Informatie en voorstel Rechtmatigheidsverantwoording inc opbrengst politieke avond 15 juni.docx

1a. Raadsvoorstel Kaders Rechtmatigheidsverantwoording - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Kaders Rechtmatigheidsverantwoording - 201506890_1.pdf

2. Concept Raadsbesluit Kaders Rechtmatigheidsverantwoording -201506978_1.pdf

3. Bijlage - Toelichting rechtmatigheidsverantwoording Duiven.pdf

Advies auditcommissie rechtmatigheidsverantwoording.docx

CDA - Vragen Politieke Avond 150621 Kaders Rechtmatigheid met antwoorden.docx

PvdA - Vragen Kaders Rechtmatigheidsverantwoording - 15 juni 2021 met antwoorden.docx

B.18 Jaarstukken 2020 gemeente Duiven

In de jaarrekening en het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid van de gemeente in 2020. De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant. De gemeenteraad bespreekt het verslag en moet de jaarrekening formeel vaststellen voor 15 juli.

0. Behandeladvies programmarekening 2020 incl opbrengst 15 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 gemeente Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Jaarstukken 2020 gemeente Duiven - 201510342_1 .docx

2. Concept Raadsbesluit Jaarstukken 2020 gemeente Duiven - 201510351_1 .docx

3. Bijlage - Jaarstukken Duiven 2020 (9-6).pdf

277002 Accountantsverslag 2020 Gem. Duiven (w.g.) - def.pdf

277001 Controleverklaring jaarrekening 2020 Gem. Duiven (w.g.).pdf

Advies auditcommissie jaarrekeningcontrole 2020.docx

Zetel Nooijen - vragen over de Jaarrekening - 15 juni 2021 met antwoorden.docx

CDA - vragen over de Jaarrekening - 15 juni 2021 met antwoorden.docx

PvdA - Vragen over Jaarrekening 2020 - 15 juni 2021 met antwoorden.docx

C BESPREEKSTUKKEN

C.19 Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.

0. Behandeladvies Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom met opbrengst 8 juni 2021.docx

1a. Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom201509926_1.pdf

(2. Concept Raadsbesluit Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom-201509927_1.pdf)

2. Geamendeerd Raadsbesluit Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom - 201509927.docx

3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf

4. Bijlage 2 - Jaarrekening 2020 1Stroom.pdf

5. Bijlage 3 - Controleverklaring 1Stroom.pdf

6. Bijlage 4 - Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom.pdf

7. Bijlage 5 - Begroting 2022-2025 1Stroom .pdf

Voortgangsrapportage 1Stroom.pdf

Organogram 1Stroom per 1 september 2021.pdf

Beantwoording vragen Voortgangsrapportage 1Stroom GroenLinks Westervoort .pdf

GroenLinks - Technische vragen Jaarstukken 1Stroom met antwoorden.docx

PvdA Vragen Politieke Avond 8 juni 2021 - 1Stroom - met antwoorden.docx

Pro Duiven - Vragen Politieke avond 08 06 2021 - 1Stroom met antwoorden.docx

C.19.a GL-VVD-D66-Zetel - Amendement Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

GL-VVD-D66-ZA - Amendement Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom.docx

C.20 Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.

C.20.1 PvdA-SP-DOED-GL-ZN-ZA-PD-D66-VVD - Motie Leerlingenvervoer - aangenomen

PvdA-SP-DOED-GL-ZN-ZA-PD-D66-VVD - Motie Leerlingenvervoer.docx

C.20.2 DOED-D66-ZA-PD-GL-CDA - Motie verkeersveiliger Heiliglandsestraat - aangehouden

DOED-D66-ZA-PD-GL-CDA - Motie verkeersveiliger Heiliglandsestraat.docx

C.20.3 CDA-VVD-LA-SP-DOED - Motie behandeling Woonvisie 22-06-2021 - aangenomen

CDA-VVD-LA-SP-DOED - Motie behandeling Woonvisie 22-06-2021.docx

C.21 Sluiting en besluitenlijst.

Besluitenlijst openbare raadsvergadering 22 juni 2021_1.pdf

Raadsavond
dinsdag 22 juni 2021 om 19.30 uur
Digitaal

Gemeente Duiven

RAADSVERGADERING – voorzitter burgemeester Hieltjes

	Agenda	**Portefeuillehouder**
1.	Opening.	Raadsvoorzitter
2.	Opheffen benoeming fractieassistent	Raadsvoorzitter
3.	Afscheid raadslid	Raadsvoorzitter
4.	Toelating raadslid	Raadsvoorzitter
5.	Mededelingen.	Raadsvoorzitter
6.	Over en weer: a. Bespreking lijst met toezeggingen b. Vragen raadsleden en fractieassistenten c. Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken	Raadsvoorzitter
7.	Vaststelling van de agenda.	Raadsvoorzitter
8.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Raadsvoorzitter
	Hamerstukken	
9.	Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort	Raadsvoorzitter
10.	Grondexploitatie Werkterp de Ploen	Wethouder Spaargaren
11.	Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021	Burgemeester Hieltjes
12.	Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen	Wethouder Knuiman
13.	Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)	Wethouder Goossen
14.	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	Burgemeester Hieltjes
15.	Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven	Wethouder Goossen
16.	MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021	Wethouder Knuiman
17.	Kaders Rechtmatigheidsverantwoording	Wethouder Goossen
18.	Jaarstukken 2020 gemeente Duiven	Wethouder Goossen
	Bespreekstukken	
19.	Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom	Wethouder Goossen
20.	Ingediende moties vreemd.	Raadsvoorzitter
21.	Sluiting	Raadsvoorzitter

Van: Pieter Meijer
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 10:52
Onderwerp: Beëindiging fractielidmaatschap

Hallo Wouter,

Hierbij wil ik je laten weten dat ik per direct gestopt ben als fractieassistent bij de PvdA.
Heb dit met Jasper besproken. Voor de gehele afhandeling wil ik dit graag per 1 juli a.s laten ingaan. Daar ik nog het e.e.a. Moet afhandelen.
Ik hoor graag van jou wat de procedure hier in is goed?
Hopende je hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.
Groetjes Pieter Meijer

Verkiezingen Gemeenteraad

Gemeente Duiven

Benoeming lid van de gemeenteraad

De voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de raad van de gemeente Duiven

maakt ingevolge artikel W 7, lid1 van de Kieswet bekend,
dat het besluit van 25 mei 2021

waarbij
P.J.A.C. van Nispen
wonende te Duiven
aan het adres Meidoornlaan 3

met ingang van 22 juni 2021
is benoemd verklaard tot lid van de gemeenteraad
wegens
vertrek raadslid P. Dijkstra

bij het gemeentehuis voor een ieder ter inzage is gelegd.

Plaats : Duiven

Datum : 25 mei 2021

De voorzitter voornoemd,

mr H.B. Hieltjes

© 2021 TSA Verkiezingen bv – nadruk verboden (09FD05)

Gemeente Duiven

datum : 22 juni 2021
onderwerp : Toelating lid gemeenteraad

De raad van de gemeente Duiven,

Gehoord het rapport van de commissie van het onderzoek betreffende de geloofsbrief van de op 25 mei 2021 tot lid van de gemeenteraad benoemd verklaarde;

Overwegende dat de commissie deze stukken heeft onderzocht en in orde bevonden;

Gelet op artikel V4 en V12 van de Kieswet;

Besluit toe te laten als lid van de gemeenteraad

P.J.A.C. van Nispen
wonende te Duiven, Meidoornlaan 3

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 22 juni 2021

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter van de gemeenteraad

Over en weer d.d. 22 juni 2021 – voorzitter Huub Hieltjes

LA	VVD	CDA	SP	GL	D66	PD	PvdA	DOED	ZN	ZA

a. Bespreking toezeggingen:

Mededeling: wethouder Knuiman over toezegging 20PB101

Fractie	**D66**										
Vraag 1	20-6										
Vraag 2	20-6										
Vraag 3	20-6										
Vraag 4	20-6										

Vraag 1 – Hans Egtberts / D66
21PB192 Deze toezegging zou op 22 juni 2021 door burgemeester Hieltjes afgehandeld zijn. Is dat ook gebeurd en wat is het resultaat daarvan?

Vraag 2 – Hans Egtberts / D66
21PB179 Kan wethouder Spaargaren op korte termijn een lijst overleggen van stukken die nog wel vertrouwelijk zijn met een [zeer] globale omschrijving van de inhoud, zodanig dat de vertrouwelijkheid niet geschonden wordt? Dit omdat de raad moet besluiten of de vertrouwelijkheid op stukken gehandhaafd moet blijven. N.a.v. dit punt: kan het college toezeggen dat er een complete inventarisatie gemaakt wordt van stukken die nog als "vertrouwelijk" in de dossiers zitten van de gemeente, zodat die complete lijst én een keer opgeschoond kan worden door de raad én we een actueel overzicht hebben - dat ook kan worden bijgehouden - van vertrouwelijke stukken?

Vraag 3 – Hans Egtberts / D66
21PB174 Kan wethouder Knuiman aangeven of de termijn van Q2 v.w.b. de actualisatie van de Inclusieagenda gemeente Duiven gehaald gaat worden?

Vraag 4 – Hans Egtberts / D66
20PB118 Komt wethouder Goossen nog voor de behandeling van de Jaarrekening 2020 met een overzicht van bestemmingsreserves en de noodzaak om deze te handhaven dan wel de mogelijkheid deze op te heffen?

b. Vragen raadsleden en fractieassistenten:

Fractie	ZN	D66	PD	GL							
Vraag 1	11-6	20-6	**20-6**	21*-6							
Vraag 2	11-6	20-6									
Vraag 3		20-6									
Vraag 4		20-6									
Vraag 5											

Vraag 1- Barbara Nooijen / Zetel Nooijen

Snoeien

In Duiven-West is langs de sloot gesnoeid terwijl nog een nest in de bomen zat. Eieren en nest lagen op de grond en in het water.
Hoe is het mogelijk dat er gesnoeid wordt in het broedseizoen?

Vraag 2 – Hans Egtberts / D66

Op 18 mei en 10 juni 2021 heeft de Volkskrant een tweetal artikelen gepubliceerd over gemeenten die "nepaccounts" op o.a. Facebook, Twitter en andere social media inzetten - ook in besloten groepen - om informatie in te winnen over inwoners. Het gaat dan o.a. over opsporing van bijstandsfraude in de Participatiewet, opsporing van illegale prostitutie, controle van verhalen van vluchtelingen, maar ook om "preventief surveilleren" in het kader van openbare orde en veiligheid. Over het algemeen wordt aangenomen dat dit gebruik van surveillance- en opsporingsactiviteiten door gemeenten niet rechtmatig is.

a) Gebruikt de gemeente Duiven dergelijke methoden, d.w.z. het heimelijk vergaren van informatie over inwoners en bedrijven met "nepprofielen" op social media?
b) Is de gemeente Duiven, indien het antwoord bevestigend is, van plan om deze activiteiten te staken of is zij van mening dat een en ander als rechtmatig aan te merken valt?
c) Indien het antwoord ontkennend is, wil de gemeente Duiven dan toezeggen dat dit soort activiteiten niet gebruikt zullen gaan worden totdat en indien er een solide wettelijke basis voor komt? Waarbij D66 Duiven er overigens vanuit gaat dat dergelijke bevoegdheden al zeer spaarzaam en onder strenge voorwaarden door politie en AIVD ingezet mogen worden ingezet en dat de kans klein is dat er voor gemeenten een dergelijke wettelijke basis zal komen in de nabije [en hopelijk verre] toekomst.

Vraag 3 – Wouter Smit / Pro Duiven

Is de wethouder bekend met de elektrische autobaan?
En hoe staat zij hier tegen over?

Vraag 4 – Sybrand Feenstra / GroenLinks

1. Waarom is de gemeente geen lid van de stichting Steenbreek?
2. Gemeente om ons heen ook binnen het Waterschap Rijn en IJssel zijn wel lid. Zie afbeelding. Waarom kunnen wij als gemeente Duiven geen lid zijn/worden.
3. De kosten € 2500 per jaar waarvoor adviezen en ondersteuning geen kosten in rekening worden gebracht kunnen uit het budget ciculaire economie betaald kunnen worden, toch?

Vraag 5 - Barbara Nooijen / Zetel Nooijen

Gezondheid op recept

Enkele studenten en docenten werken permanent in Westervoort. Werken zij ook voor Duiven?
Kan de wethouder hier meer over vertellen?
Gaat dit om gezondheid op recept?
Het zouden studenten zijn van sport en beweging(Rijn IJssel college /Han)

Vraag 6 – Hans Egtberts / D66

Onlangs is de nieuwe Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld [PHGSG] over 2020 uitgekomen [CBS/WODC]. De effecten van de lockdown vanwege SARS-CoV-2 zijn in deze cijfers meegenomen. Voor het afgelopen jaar zijn de belangrijkste cijfers o.b.v. representatieve steekproeven weergegeven in de bijlage.[1]

a) Samenvattend: in 2020 gaf 8 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld. Dit komt neer op 1,2 miljoen personen. Bij het prevalentiecijfer van huiselijk geweld is verbale agressie niet meegeteld. Als verbale agressie mee zou worden geteld zou 33 procent slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Van seksueel geweld werd 11 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder in de afgelopen 12 maanden slachtoffer. Dit zijn omgerekend 1,6 miljoen personen.
b) Is het college bekend met het rapport van het CBS/WODC 2020 over huiselijk en seksueel geweld?
c) Als deze cijfers doorgerekend zouden worden naar de bevolking van de gemeente Duiven gaat het om een aanzienlijke groep van [veel] vrouwen en [relatief weinig] mannen die slachtoffer zijn. Daarnaast zijn geen cijfers bekend van kinderen jonger dan 16 jaar die geconfronteerd worden met deze problematiek. Heeft het college de indruk dat zij - binnen het Sociaal Team, maar ook via Veilig Thuis Midden-Gelderland - de betreffende populatie voldoende kent of in beeld heeft en daar ook preventief actie op kan inzetten? Zo ja, welke actie wordt daar dan op ingezet?
d) Is het college bekend met de HulpApp [website/mobiele app] die voorlichting kan geven maar ook in acute crisis gebruikt kan worden door alle relevante partijen? Zo niet, dan zullen wij het college een informatieblad toezenden van de Stichting "De Juiste Schakel" uit Krommenie die voor een groot aantal gemeenten en VT-organisaties bezig is met de uitrol van deze website/app.

Vraag 7 – Hans Egtberts / D66

Op donderdag 17 juni is een persbericht aan de raad verzonden dat de gemeente Duiven ca. 15 ha aan bedrijventerrein kan gaan uitgeven op Centerpoort Noord en InnoFase. Op 23 februari 2021 heeft de raad het college opdracht gegeven om "[…] de planontwikkeling voor te bereiden voor een uitbreiding van bedrijventerrein Centerpoort-Noord met een omvang van circa 15 hectare." en hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 110.000.

a) D66 Duiven leefde in de rotsvaste overtuiging dat, voordat een en ander geformaliseerd zou worden, de raad - mede gezien de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie - nog om finale toestemming gevraagd zou worden voor daadwerkelijke planontwikkeling en -realisatie. Kan het college die visie bevestigen?

[1] Cijfers van CBS/WODC 2020, te vinden op: https://bit.ly/3gcmwnT.

b) Kan het college, als het antwoord op bovenstaande vraag bevestigend is, uitleggen waarom én in het persbericht én in interviews met o.a. de Gelderlander de indruk gewekt wordt dat alles al "in kannen en kruiken is"? Hoewel het college niet geheel en al "met één mond spreekt": de burgemeester doet alsof er al 15 ha zijn toegevoegd, wethouder Spaargaren geeft [zie de Gelderlander 18 juni 2021] aan dat de raad in december nog een besluit moet nemen. Hoe verhouden zich deze twee berichten zich tot elkaar?
c) Is deze strategie wéér een voorbeeld waarbij de raad uiteindelijk én v.w.b. de Omgevingsvisie weer achter de feiten aanloopt én uiteindelijk hierover gewoon weer "bij het kruisje mag tekenen"? Want zou het niet ook hier de "koninklijke weg" zijn om éérst te bepalen waar we met de gemeente Duiven heen willen om pas daarna te beslissen of we nog verder willen uitbreiden qua industrieterreinen?

Vraag 8 – Hans Egtberts / D66

Naar aanleiding van het "Collegevoorstel Alternatieve plannen fase 4 Vitaal Centrum Duiven" [Z/20/067595/ADV/21/201516072, volgens de stukken als openbaar bestempeld] de volgende vragen over het plan van Woonzorg Nederland en de alternatieve plannen.

a) Zijn er specifieke eisen en criteria waaraan het plan van Woonzorg Nederland op voorhand moest voldoen en welke eisen/criteria zijn dit en waar zijn deze vastgesteld c.q. vastgelegd?
b) Is er een verband tussen de gunning van het [inmiddels verkochte] project Woonpark Thuvine, destijds gegund aan Woonzorg Nederland, en het plan VCD Fase IV en zo ja welk verband? De indruk kan namelijk ontstaan dat de "onrendabele top" voor VCD Fase IV door Woonzorg Nederland kan/kon worden afgedekt door het - commerciële - Woonpark Thuvine te exploiteren en/of te verkopen.
c) Worden de alternatieve plannen dusdanig begeleid dat de gemeenteraad, zodra de plannen zijn uitgewerkt en doorgerekend, het voorstel van Woonzorg Nederland [intentieovereenkomst] op de meest essentiële eisen en criteria vergeleken kunnen worden met de plannen van de initiatiefnemers?
d) Kan de gemeenteraad van Duiven de genoemde eisen en criteria, die blijkbaar een rol hebben gespeeld bij de beoordeling van het plan van Woonzorg Nederland, gepresenteerd krijgen bij de afweging van de diverse plannen?

BIJLAGE

Belangrijkste cijfers PHGSG 2020 CBS/WODC:

- ca. 31% van de bevolking [> 16 jaar] geeft aan slachtoffer te zijn van verbale agressie in de huiselijke kring [± 4,5 miljoen personen];
- zo'n 4% van de bevolking [> 16 jaar] is slachtoffer geweest van fysiek geweld in de huiselijke kring [ruim 520.000 personen];±±
- zo'n 5% van de bevolking [> 16 jaar] werd in de afgelopen 12 maanden slachtoffer van dwingende controle in huiselijk kring [coercive control], het gaat dan om 680.00 personen;
- ca. 2% van de bevolking [> 16 jaar] gaf aan in de afgelopen 12 maanden last te hebben gehad van stalking door een ex-partner [± 190.000 personen];
- bij 7% van de bevolking [> 16 jaar] is geconstateerd dat zijn in de afgelopen 12 maanden slachtoffer zijn van niet-fysieke seksuele intimidatie [ca. 975.00 personen];
- zo'n 3% van de bevolking [> 16 jaar] heeft in de afgelopen 12 maanden last gehad van fysiek seksueel geweld [± 470.000 personen];
- bij ongeveer 5% van de bevolking [> 16 jaar] is in de afgelopen 12 maanden sprake geweest van online seksuele intimidatie [ca. 770.000 personen].

c. Bespreking Lijst ingekomen stukken:

Fractie	PD	DOED	LA								
Vraag 1	20-6	21-6	21-6								
Vraag 2	20-6										
Vraag 3	20-6										
Vraag 4	20-6										
Vraag 5	20-6										

Vraag 1 – Wouter Smit / Pro Duiven

Bij ter kennis name B2a, B c, d, e, f en g troffen wij de 223 pagina's van het totaal plan spoor.
Onze complimenten naar de schrijvers van deze stukken want het toont een enorme drive om dit uit te zoeken, Pro Duiven is een groot voorstander van het gebruik en uitbreiding van het openbaar vervoer en ook naar het kijken van andere dan de hier reeds bestaande vormen van het openbaar vervoer.
Is het college het met ons eens dat wij helaas hebben wij moeten constateren dat hoewel de intentie goed is, het stuk vol staat met onduidelijkheden, onjuistheden en onmogelijkheden, welke voor een groot deel veroorzaakt zijn door de uitgebreide detaillering van het het stuk, en daardoor enige realiteitszin verloren heeft, wat wij jammer vinden.

Vraag 2 – Karin Bouwmeister / DOED

B5. Gem. Berg en Dal - Motie Huisvestingsverordening.
Heeft het college kennisgenomen van deze motie?
Wat vindt het college van deze motie?
Is het college ook van mening dat dit onderwerp bij het overleg van de regio Arnhem-Nijmegen onder de aandacht gebracht moet worden?

Vraag 3 – Stefani Meijer / Lokaal Alternatief

Wij lezen bij het ingekomen stuk **B8** dat Rijkswaterstaat op 7 juni een overleg heeft gehad met de gemeente Duiven. Bij deze willen wij aan het college vragen of het college kan vertellen wat de uitkomst van dit overleg is.

Vraag 4 – Wouter Smit / Pro Duiven

B 13 kernenergie,
Waarom zijn bij elke verklaring van alle betrokken gemeenten, zo ook van Duiven enkele zaken zwart gemaakt en in opdracht van wie is dit gedaan.

Vraag 5 – Wouter Smit / Pro Duiven

A 4 B richtlijnen vrijlating giften,
In het raadsvoorstel lezen wij dat giften in natura worden vrijgelaten,
In de bijlage lezen wij dit nadrukkelijk niet.
Kan de wethouder aangeven hoe dit verschil tot stand is gekomen?
Wie is belast met de controle ?
Bij hoeveel aanvragers is er terug gevorderd?
En hoeveel klachten zijn er over de controles ingediend?

Vraag 6 – Wouter Smit / Pro Duiven

A 08 A1 vitaal centrum
Hier lezen wij in de aanhef, “ komt wel terug tot besluitvorming in de raad 20 juli 2021”.
Verderop lezen wij, “ het raadsvoorstel wordt ingebracht voor de agenda commissie 24 juni 2021.”
Er is dus nog niet bekend of dit wel tot besluitvorming op 20 juli kan komen.

Vraag 7 – Wouter Smit / Pro Duiven
A 08 A2, beantwoording brief,
Dit is de beantwoording op een ingekomen brief die bij ons niet bekend is,
Wat is de reden dat deze brief niet openbaar gemaakt is en waarom wordt de beantwoording wel openbaar gemaakt?

Overige vragen

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Agendapunt	PFH	Toezegging	Deadline	Afg.	Datum afd.
Raadsavond 01-06-2021 C.13.1. CDA-Zetel Nooijen-D66-SP - Motie individuele studietoeslag - aangenomen	Knuiman	21PB197 - Wethouder Knuiman zegt toe om 20 juli 2021 een voorstel in de raad te brengen. Het bedrag wordt dan aangepast. Parallel wordt de Raad voor het Sociaal domein om advies gevraagd. De wethouder zal contact zoeken met de voorzitter van de RvhSD.	20-7-2021	Nee	
Raadsavond 01-06-2021 A.03.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB196 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe de vragen van PvdA over de parkeerproblematiek van Schaikstraat schriftelijk te beantwoorden.	22-6-2021	ja	2-6-2021
Raadsavond 01-06-2021 A.03.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB195 - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Zetel Nooijen, dat hij tankstations gaat benaderen met de vraag of ze hun afval rondom de tankstations willen opruimen.	22-6-2021	Nee	
Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Goossen	21PB194 - Toezegging wethouder Goossen: de raad wordt actief/driemaandelijks geïnformeerd over voortgang en knelpunten.	31-12-2021	Nee	
Politieke Avond 27-05-2021 A.1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw - debattafel	Goossen	21PB193 - Toezegging wethouder Goossen: alle inwoners die schriftelijk inbreng hebben gehad, zijn actief geïnformeerd over het vervolgproces en krijgen in het vervolg ruimte voor uitspreken zorgen en het stellen van vragen.	31-3-2022	Nee	
Politieke Avond 18-05-2021 B.2.2. - Jaarrekening 2019 en concept Meerjarenbegroting 2022-2025 Samenwerking de Liemers	Hieltjes	21PB192 - Portefeuillehouder Hieltjes zegt toe dat hij bij het bestuur mondeling zal toelichten dat de opmerkingen over het indexeringsverschil van de personeelslasten (in de zienswijze) niet lichtzinnig gelezen moeten worden. Deadline 22 juni.	22-6-2021	Nee	
Politieke Avond 18-05-2021 A.1. 19.30 ‼ 22.00 - Uitbreidingslocaties voor woningbouw - ronde tafel	Goossen	21PB191 AFG - Weth. Goossen zegt toe (n.a.v. vraag CDA) de raad periodiek te informeren over de voortgang van woningbouw, ook de onderhandelingen met ontwikkelaars.		ja	27-5-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Thema avond 29-04-2021 1. Uitbreidingslocaties voor woningbouw	Goossen	21PB190 AFG - Wethouder Goossen komt terug op wettelijke regels die worden genoemd (zal toelichting geven) en zal een stedenbouwkundig boekje meesturen met de presentatie. Ook wordt inzicht gegeven in de kosten verbonden aan de stedenbouwkundige verkenning van Biezenkampen.	31-5-2021	ja	27-5-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Spaargaren	21PB189 - Wethouder Spaargaren zegt toe bij de kredietaanvraag voor het afvoeren van afvalstoffen (op perceel Plaksestraat) ook met een tijdlijn te komen van gebeurtenissen met o.a. de onderzoeken die zijn uitgevoerd.	15-6-2021	Nee	
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Goossen	21PB188 AFG - Wethouder Goossen zegt toe met een schriftelijke reactie te komen op de vragen van GroenLinks over het WOB verzoek van bewonersgroep Zuidrand en daarnaast een overzicht te geven van het proces tot nu toe.	26-4-2021	Nee	
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Hieltjes	21PB187 - Burgemeester Hieltjes zegt toe dat er bij de Voorjaarsnota een voorstel komt om de toeristenbelasting meer op Liemers niveau te brengen (dus lager).	15-6-2021	Nee	
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Spaargaren	21PB186 - Wethouder Spaargaren zegt toe bij de voorjaarsnota met een voorstel te komen voor verkeersplannen op de industrieterreinen en bijbehorend kredietvoorstel.	15-6-2021	Nee	
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Knuiman	21PB185 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe met meer informatie naar de raad te komen over de redenen achter de cijfers in-uitstroom bij ROC Rijn Ijssel betreffende onderwerp aanpak laaggeletterdheid.	1-6-2021	ja	4-5-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.c. - vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Hieltjes	21PB183 AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks en SP bij het ↑ over en weer ├ van 20 april om de aangeschreven brief van de ODRA te delen met raad, evenals de datum van de uitgifte van de vorige vergunning.	1-6-2021	ja	1-6-2021
Raadsavond 20-04-2021 C.14.2. Voorgenomen motie Lokaal Alternatief-SP-D66-DOED - Motie ViA15 traject - aangehouden	Spaargaren	21PB182 - Wethouder Spaargaren zegt toe wel de boodschap/ het gevoelen (start snel met de A12) richting Rijkswaterstaat nogmaals aan te kaarten.	30-6-2021	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 20-04-2021 C.14.3. Voorgenomen motie Lokaal Alternatief-D66-VVD-DOED - Motie Koop lokaal - ingetrokken	Hieltjes	21PB181 - Burgemeester Hieltjes zegt toe bij invalswegen actie met de oproep om lokaal te kopen te initiëren met meer attentiewaarde.	30-6-2021	Nee	
Raadsavond 20-04-2021 C.14.1. Voorgenomen motie PvdA-Zetel Arends-Zetel Nooijen-DOED-SP-D66-GroenLinks - Motie Vrijstelling giften - aangenomen	Knuiman	21PB180 - Wethouder Knuiman zegt toe dat de beleidsimplementatie voor de bijstandswet(-cliënten) lukt voor het derde kwartaal voor de doelgroep binnen de schuldhulpverlening is mogelijk meer tijd nodig.	31-12-2021	Nee	
Thema avond 15-04-2021 1. A1. College van BW - Kennisgeving Stand van zaken Vitaal Centrum Duiven incl ontwikkelingen in het Woonpark	Spaargaren	21PB179 - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen over de vertrouwelijkheid rondom Vitaal Centrum Duiven, om naar de historie te kijken in dit dossier en de gemeenteraad een voorstel te doen waarin de vertrouwelijkheid van stukken wordt opgeheven op die stukken die openbaar mogen worden.		Nee	
Politieke Avond 06-04-2021 A.1. 19.30-20.25 uur - Deltaplan Klimaatadaptatie de Liemers - ronde tafel	Tiedink	21PB178 - De wethouder zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks, als opdracht mee te nemen om de doelen meer meetbaar (SMART) te maken richting uitvoeringsagenda.	31-12-2021	Nee	
Raadsavond 23-03-2021 C.10.3. PvdA-Zetel Arends-D66-GroenLinks - Motie Hondenbeleid - aangehouden	Goossen	21PB177 - Wethouder Goossen zegt toe dat het college op basis van behandeling motie hondenbeleid geen belemmering heeft opgemerkt voor doorzetten pilot hondenbeleid Duiven-West en daarom het college beoogt voor te leggen hiermee verder te willen. College neemt daarover binnenkort een besluit.		Nee	
Raadsavond 23-03-2021 C.10.3. PvdA-Zetel Arends-D66-GroenLinks - Motie Hondenbeleid - aangehouden	Spaargaren	21PB176 - Wethouder Spaargaren Omheining wil het college uitvoeren. Afvalbakken monitoren. Termijn op derde kwartaal. Dit voorgaande kan worden gezien als een toezegging	30-9-2021	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 23-03-2021 C.10.2. DOED-D66-GroenLinks-Zetel Arends-Zetel Nooijen - Motie zebrapad Rijksweg - aangehouden	Spaargaren	21PB175- Wethouder Spaargaren monitort de situatie en zegt toe bij blijvende problemen actie te ondernemen en komt voor de zomervakantie met een kennisgeving naar de raad.	30-6-2021	Nee	
Raadsavond 23-03-2021 C.09.2. Voorgenomen motie: SP-GL-D66-ZN - 21.03.23 Motie Samen Sterk -	Knuiman	21PB174 - Wethouder Knuiman zegt toe in het tweede kwartaal met aanpassing van de inclusieagenda te komen.	30-6-2021	Nee	
Raadsavond 23-03-2021 C.09. Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein	Knuiman	21PB173 - Wethouder Knuiman zegt toe met punt 2 (meer kwalitatieve criteria/doelstellingen in het dashboard voor het sociaal domein) aan de slag te gaan en wil de raad hier via een werkgroep bij betrekken.		Nee	
Raadsavond 23-03-2021 B.06. Verordening beslistermijn schuldhulpverlening	Knuiman	21PB172 - Wethouder Knuiman zegt toe altijd met snelheid te zullen handelen en niet de 8 weken te wachten.		Nee	
Raadsavond 23-03-2021 A.03.b. - Vragen n.a.v. lijst ingekomen stukken.	Knuiman	21PB171 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van PvdA, het signaal door te geven aan Scalabor dat het jaarverslag niet inclusief is (niet goed leesbaar voor bijvoorbeeld de doelgroepen die werken bij Scalabor).	20-4-2021	Nee	
Politieke Avond 09-03-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven - ronde tafel	Spaargaren	21PB170 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe met een antwoord te komen richting de raad betreffende het vraagstuk of grondstoffen nog beter gescheiden kunnen worden in samenwerking met de ketenpartners.	23-3-2021	Ja	20-4-2021
Politieke Avond 09-03-2021 A.1. 19:30 - 20:25 - Grondstoffenplan Samen minder afval gemeente Duiven - ronde tafel	Spaargaren	21PB169 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe het project (recyclen piepschuim) nog eens onder de aandacht te brengen via social media met de tip voor inwoners om piepschuim (gratis) weg te brengen bij de gemeentewerf.	23-3-2021	Ja	12-4-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 09-03-2021 B.2. 20:30 - 21:15 - Verbeterplan financiën - ronde tafel	Doorlopende afspraak	21PB168 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in het stoplichtmodel per verbeterpunt wordt aangegeven op welke termijn (kwartaal) het verbeterpunt volgens planning afgerond zou moeten zijn.	1-7-2021	Nee	
Politieke Avond 09-03-2021 A.3. 21:20 - 22:30 - Tijdelijke oplossing capaciteitsprobleem DVV - ronde en debattafel	Goossen	21PB167 - AFG Wethouder Goossen zegt toe uiterlijk begin volgende week (17 maart) met informatie te komen over het verschil tussen tijdelijke armaturen en permanente verlichting + antwoord te geven op de vraag of de tijdelijke verlichting ook voldoet aan de KNVB norm om er wedstrijden onder te kunnen spelen.	17-3-2021	Ja	16-3-2021
Politieke Avond 09-03-2021 B.1. 19:30 - 20:25 - Taskforce Jeugdzorg - ronde tafel	Knuiman	21PB166 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe dat de ¬ 900.000 besparing (ontstaan door o.a. effectiviteit maar ook uitgestelde zorg vanwege Corona) nader zal worden geduid.	30-4-2021	Ja	20-4-2021
Politieke Avond 09-03-2021 B.3. 21:20 - 22:15 - Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein - debattafel	Doorlopende afspraak	21PB165 - Wethouder Knuiman zegt (op vraag van PvdA) toe dat de gemeenteraad (en de raad voor het sociaal domein) elk kwartaal op de hoogte wordt gesteld van de voortgang rond het dashboard. Evaluatie zal twee keer per jaar plaatsvinden.		Nee	
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Tiedink	21PB164 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. aanvullende vragen van GroenLinks over het maaibeleid (kennisgeving A5), dat er antwoord wordt gegeven op de vraag voor hoe lang de aanbesteding zal zijn.	23-3-2021	Ja	24-2-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Tiedink	21PB163 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe n.a.v. vragen van het PvdA bij het over en weer over stuk A2, dat het rapport over de verontreiniging Loowaard naar de raad komt.	23-3-2021	Ja	25-2-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Spaargaren	21PB162 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. van vragen van Pro Duiven bij het over en weer, dat het schetsontwerp naar de gemeenteraad komt zodra de overeenkomst met woonzorg Nederland is getekend. Ook zegt de wethouder toe dat hij bij Woonzorg Nederland onder de aandacht brengt dat de beoogde woningen ook uitermate geschikt zijn voor mensen met een fysieke beperking.	31-3-2021	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Knuiman	21PB161 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe n.a.v. vragen van D66 over doorlopende afspraak 17PB058 dat er dit kwartaal een kennisgeving komt over schuldhulpverlening.	31-3-2021	Ja	22-4-2021
Raadsavond 23-02-2021 A. OVER & WEER - voorzitter Hans Egtberts	Spaargaren	21PB160 AFG Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van D66 bij het ↑ over en weer ├, contact te zoeken met de werkgroep inclusieagenda over de plannen voordat de plannen versmalling Heilweg definitief zijn.		Ja	23-3-2021
Politieke Avond 16-02-2021 A.2.2. 20.35-22.30 uur ‼ 2) Verkenning bedrijventerreinen 2040 / debattafel	Spaargaren	21PB159 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (op verzoek PvdA) voor de raadsavond inzicht te geven in de beoogde nieuwe kostenraming/kostenverantwoording.	23-2-2021	Ja	22-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 D.12.1. PvdA-D66-Motie Afwegingsnotitie 1Stroom - aangehouden	Hieltjes	21PB158 AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe eind maart met een (voortgangs)notitie te kunnen komen waar we staan (in hoeverre zijn de doelstellingen zijn gerealiseerd)	31-3-2021	Ja	13-4-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB157 AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro duiven, dat er binnenkort een persbericht naar de raad komt over het nieuwe afvalbakken-beleidsplan. 23-2 UPDATE: Er is een krantenartikel in de Gelderlander over geweest, maar op verzoek van Pro Duiven komt er ook nog een apart persbericht naar de gemeenteraad.	23-3-2021	ja	27-5-2021
Raadsavond 26-01-2021 D.10.5. Lokaal Alternatief - Motie onderzoek locatie Eng-aangenomen	Spaargaren	21PB156 AFG - Wethouder Spaargaren geeft binnen twee maanden invulling aan de motie van Lokaal Alternatief over de Eng, aangenomen op 26 januari 2021	26-3-2021	Ja	7-4-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB155 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal Alternatief over voorbereidingen A15, dat er contact wordt opgenomen met de aannemer GelreGroen over de veiligheid van de gegraven kuil (met water) en geeft een terugkoppeling aan de gemeenteraad hierover.	23-2-2021	Ja	23-2-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB154 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van DOED over de toeslagenaffaire, dat er een periodieke update komt over de (getroffen Duivense gezinnen betreffende de) toeslagenaffaire.		Ja	20-4-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Goossen	21PB153 AFG - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal Alternatief over mogelijke nieuwe woningbouwlocaties, dat er in de uitvoeringsagenda weer een stand van zaken komt van de huidige woningbouwlocaties en potentiele nieuwe woningbouwlocaties.	30-6-2021	ja	28-5-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB152 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van DOED over inkomend stuk C5 Pinkslo, dat er volgende week contact wordt opgenomen o.a. om te onderzoeken wie de grondeigenaar is van de toeleidende weg.	5-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	21PB151 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, dat de tekst voor de aanvraag gehandicapten parkeerplaats deze week aangepast wordt en hier wordt ook expliciet vermeld dat het om eenmalige kosten gaat.	2-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 26-01-2021 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	21PB150 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, in de organisatie door te geven dat uniek sporten (mogelijk) eerder al betrokken kan worden bij de inclusie agenda.	23-2-2021	Ja	23-2-2021
Raadsavond 20-04-2021 A.04.b. - vragen raadsleden en fractieassistenten.	Doorlopende afspraak	212PB184 - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van het CDA, om jaarlijks een subsidieregister te publiceren.		Nee	
Raadsavond 08-12-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB149 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe n.a.v. vragen van Pro Duiven, dat er een oplossing wordt gezocht voor de genoemde concrete situatie waarbij binnen één gezin maar 2 mondkapjes zijn verstrekt.	31-12-2020	Ja	23-2-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 08-12-2020 D.10.3. CDA-VVD-D66-SP - Motie uitbreidingslocaties - stemmen staken: herstemming 26 januari 2021	Goossen	20PB148 AFG - Wethouder Goosen zegt toe de ontwikkelaars uit te nodigen voor gesprekken in januari 2021, (een eerste gesprek vóór 26 januari 2021 indien mogelijk vóór 12 januari).	29-1-2021	Ja	24-12-2020
Raadsavond 08-12-2020 D.10.2. PvdA-D66-Zetel Nooijen - Motie onderzoek ondersteuning van menstruatie-armoede - ingetrokken	Knuiman	20PB147 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe om n.a.v. de motie "Onderzoek ondersteuning menstruatie armoede" via het afdelingshoofd werknemers van het sociaal loket te attenderen op de problematiek (daarop is de motie ingetrokken).		Ja	26-1-2021
Raadsavond 08-12-2020 D.10.1. D66-Zetel Nooijen - Motie jongeren en stage - ingetrokken	Knuiman	20PB146 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe dat het thema van de motie "Stageplaatsen in tijden van Corona" ook bij bedrijfsbezoeken wordt aangekaart (de motie is daarop ingetrokken) 23-2 Update: er zijn inmiddels bezoeken geweest. Wethouder Knuiman zegt aanvullend toe (n.a.v. vragen van D66 bij over en weer) dat er nog een brief wordt verstuurd naar Lindus en MKB Duiven over de noodzaak tot stageplaatsen.		Ja	20-4-2021
Raadsavond 08-12-2020 D.09.b. Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	Tiedink	20PB145 AFG Wethouder Tiedink zegt toe dat het college al volop bezig is met het onderwerp en de raad regelmatig zal informeren (over het behalen van de klimaatdoelen in de regio).		Ja	23-3-2021
Politieke Avond 24-11-2020 A.3. 21:35 - 22:30 - Najaarsnota - ronde & debattafel	Spaargaren	20PB144 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van VVD) schriftelijk te antwoorden op de vragen gesteld over de huuropbrengsten Eilandplein (totale huuropbrengsten en verwachting voor 2021).	8-12-2020	Ja	20-1-2021
Politieke Avond 24-11-2020 A.3. 21:35 - 22:30 - Najaarsnota - ronde & debattafel	Goossen	20PB143 AFG Wethouder Goossen zegt toe (n.a.v. vragen van Pro Duiven) in december te kunnen komen met informatie over welke kosten als gevolg van COVID-19 ten laste van de subsidie van de provincie kunnen worden gebracht.	31-12-2020	Ja	8-12-2020

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 10-11-2020 A. OVER & WEER	Goossen	20PB142 - AFG - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van het CDA bij het ↑ over en weer ├, de raad te informeren over het proces woningbouw onder de toren (i.v.m. archeologische vondsten) als er veel tijd zit tussen de uitkomsten van het overleg en het verschijnen van de nieuwe kennisgeving uitbreidingslocaties (die eens per kwartaal verschijnt).		Ja	4-12-2020
Raadsavond 10-11-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB141 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. van vragen Lokaal Alternatief bij het ↑ over en weer ├, de raad te informeren als er meer informatie is en/of onderzoeksresultaten zijn over de ventilatie schoolgebouwen in relatie tot COVID19.		Nee	
Politieke Avond 27-10-2020 A.2. 20:35 - 21:30 / Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan Duiven 2020-2023 / ronde & debattafel	Spaargaren	20PB140 AFG Wethouder Spaargaren zegt toe bij de versmalling van de Heilweg rekening te houden met grote tractoren (n.a.v. vraag/verzoek SP).		Ja	23-3-2021
Politieke Avond 27-10-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Initiatiefvoorstel openbare laadpalen / ronde & debattafel	Tiedink	20PB139 Wethouder Tiedink zegt toe de Beleidsregels oplaadinfrastructuur elektrische voertuigen van VNG als belangrijke input mee te willen nemen.	31-10-2021	Nee	
Raadsavond 13-10-2020 D.07.1. Ingediende motie - D66-GroenLinks-DOED-SP-VVD - Motie Elektrische laadpalen - (aangepast) aangenomen	Tiedink	20PB138 AFG - Wethouder Tiedink zegt toe dat dit (een aantal laadpalen plaatsen vóór de zomer 2021) haalbaar is (wil niet vastpinnen op concrete aantallen): inspanningsverplichtingen. Update: bij over en weer van 23-2 zegt Wethouder Tiedink aanvullend toe dat de gemeenteraad op de hoogte wordt gesteld van de beoogde locaties voor de laadpalen. Wethouder Tiedink geeft ook aan dat ze op schema liggen.	30-6-2021	Ja	20-4-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Tiedink	20PB137 - AFG - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven, DOED en PvdA, nog eens in gesprek te gaan met de twee ondernemers die een brief schreven over de geplande verhoging toeristenbelasting. Ook wordt er na de besluitvorming over de begroting direct gecommuniceerd richting de ondernemers.	30-11-2020	Ja	8-12-2020
Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Knuiman	20PB136 AFG - Wethouder Knuiman zegt toe de vraag van Pro Duiven over de mogelijke kostenbesparing van NS schriftelijk te beantwoorden als Pro Duiven hierover meer informatie heeft gestuurd.	30-11-2020	Ja	22-4-2021
Raadsavond 13-10-2020 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken.	Knuiman	20PB135 Wethouder Knuiman zegt toe de openstaande vragen van GroenLinks over de Gelrepas uiterlijk 14 oktober te beantwoorden.	14-10-2020	Ja	14-10-2020
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB134 Wethouder Tiedink zegt toe dat er een jaarlijkse terugkoppeling komt naar de gemeenteraad over de Liemerse Ambassade.		Nee	
Raadsavond 13-10-2020 A. OVER & WEER	Doorlopende afspraak	20PB133 Wethouder Tiedink zegt toe dat de Liemerse ambassade 1 a 2x per jaar een Liemersbrede bijeenkomst gaat houden waarbij raadsleden expliciet worden uitgenodigd.		Nee	
Politieke Avond 29-09-2020 A.2. 20:30 - 21:25 uur - Bestemmingsplan Weidekervel - ronde en debattafel	Goossen	20PB132 AFG - Wethouder Goossen zegt toe dat er bij de grondexploitatie een splitsing wordt gemaakt in de geraamde kosten waarbij de kosten van de bovenwettelijke duurzaamheidsaspecten als aparte kostenpost wordt genoteerd.	31-3-2021	Nee	20-4-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB131 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van GroenLinks bij het over en weer , om de lijst met aanwezige stoffen bij de autosloperij te delen met de raad evenals het bodemonderzoek met als kanttekening dat het bodemonderzoek een verantwoordelijkheid van de provincie is. Op 8 decmber zegt burg. Hieltjes ook toe om de lijst met stoffen die verwijderd hadden moeten worden met de raad te delen. Deze lijst was opgesteld na een controle. Update 26-1-2021: bij het ↑ over en weer ├ geeft de burgemeester een update over de vloeistoffen die wel/niet aanwezig zijn op de sloperij. Hij zegt toe dat het bodemonderzoek (en/of de conclusies daaruit) voor komende raadsvergadering naar de raad toe komt.	20-4-2021	Ja	31-3-2021
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB130 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van CDA bij het ↑ over en weer ├, duidelijker neer te zetten op de website dat er sprake is van vrije besteding betreffende de individuele inkomenstoeslag en controleert ook of dit helder in de verordening staat.	31-12-2020	Ja	26-1-2021
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Goossen	20PB129 - Wethouder Goossen zegt toe, n.a.v. vragen van PvdA bij het ↑ over en weer ├ dat er volgende week een kennisgeving komt over de woningbouwlocaties.	2-10-2020	Ja	2-10-2020
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB127 - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer ├, binnen de organisatie door te geven dat klachten of meldingen over de openbare ruimte ook aan de servicebalie van het gemeentehuis doorgegeven moeten kunnen worden en niet alleen via de Fixi app.	13-10-2020	Ja	30-9-2020
Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Hieltjes	20PB126 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van CDA bij het over en weer , de raad te informeren zodra er conclusies bekend zijn van de strategisch adviseur die onderzoek doet in de Loowaard (o.a. naar de grondposities van de verschillende eigenaren en de verstrekte vergunning voor zandwinning).	31-12-2020	Ja	22-1-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 23-09-2020 A. OVER & WEER	Knuiman	20PB125 - Wethouder Knuiman zegt de SP toe antwoord te geven op de vraag of er al ruimte wordt gemaakt in de begroting van 2021 voor de zorg coördinator	13-10-2020	Ja	9-10-2020
Politieke Avond 08-09-2020 1. 19:30 - 20:25 / Aandachtspunten Sociaal Domein / ronde tafel	Knuiman	20PB124 - AFG - Wethouder Knuiman zegt toe de resterende vragen van D66 schriftelijk te beantwoorden	31-10-2020	Ja	26-11-2020
Politieke Avond 08-09-2020 1. 19:30 - 20:25 / Aandachtspunten Sociaal Domein / ronde tafel	Knuiman	20PB123 - Wethouder Knuiman zegt toe dat in oktober een verslag volgt over wat met alle aanbevelingen van de Rekenkamer is gedaan (+ resultaten).	31-10-2020	Ja	5-11-2020
Politieke Avond 08-09-2020 2. 20:30 - 21:00 / Rivierklimaatpark / ronde en debattafel	Spaargaren	20PB122 - Wethouder Spaargaren zegt toe: nog vóór de raadsvergadering wordt de toegankelijkheid en de definitie van de doelgroepen verduidelijkt via schriftelijke beantwoording.	23-9-2020	Ja	11-9-2020
Politieke Avond 08-09-2020 3. 21:05- 21:35 / Evenementenvisie / ronde tafel	Tiedink	20PB121 - Wethouder Tiedink zegt toe dat: - de planning wordt aangepast in het voorstel - het stuk zal t.z.t. bij de visie per locatieprofiel steeds duurzaamheid (effect op de omgeving) betrekken - het stuk wordt ingetrokken en aangepast ingediend door college.	30-11-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.08.a. LA-CDA-SP - Amendement Fietstunnel zuidsingel - aangenomen	Spaargaren	20PB120 - Wethouder Spaargaren zegt toe na de zomer naar de raad te komen met een plan voor de realisatie van een middengeleider op de kruising Zuidsingel (i.p.v. de fietstunnel).	30-9-2020	Ja	12-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Hieltjes	20PB119 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt n.a.v. motie PvdA publicatiebord de komst van een fysiek publicatiebord toe als de gemeentelijke publicaties in de DuivenPost verdwijnen door bezuinigingen.		Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Goossen	20PB118 - Wethouder Goossen zegt toe met de stofkam door de bestemmingsreserves te gaan en hier uiterlijk bij de jaarrekening 2020 met een voorstel over te komen richting de raad.	20-7-2021	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 07-07-2020 D.09.b. Amendementen	Knuiman	20PB117 - Wethouder Knuiman neemt het amendement A11 transformatie sociaal domein over van de PvdA waardoor dit onderdeel van pakket A naar pakket B verschuift en dit zo verwerkt moet worden in de begroting..	30-11-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB116 - Wethouder Knuiman zegt toe dat de gemeente Duiven een aantal activiteiten gaat ontplooien in de week van de eenzaamheid.	8-10-2020	Ja	1-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB115 - Wethouder Knuiman zegt toe met meer informatie naar de raad te komen als er meer bekend is over de mogelijk beperkende invloed van privacywetgeving op de aanpak personen verward gedrag. Update: wethouder Knuiman geeft bij ↑ over en weer ├ van 23-2 een stand van zaken weer.	30-9-2020	Nee	
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Hieltjes	20PB114 - AFG - Burgemeester Hieltjes zegt toe dit jaar in overleg te gaan met de afdeling communicatie hoe beter gecommuniceerd kan worden hoe inwoners meldingen kunnen doen van overlast.	8-12-2020	Ja	10-11-2020
Raadsavond 07-07-2020 D.09. Koers richting een sluitende begroting	Knuiman	20PB113 - Wethouder Knuiman zegt toe via de griffie meer informatie te geven over de vraag of het aantal aangevraagde uitkeringen van de RSD is gestegen i.v.m. het coronavirus. Wethouder Knuiman zal hierbij ook antwoord geven op de vraag of het college gaat aankloppen bij het rijk voor de extra kosten voor uitkeringen.	23-9-2020	Ja	23-9-2020
Politieke Avond 30-06-2020 1. 19:30 - 19:45 - Zienswijze ontwerpbegroting 2021 Stichting Veilig Thuis / ronde en debat tafel	Goossen	20PB112 - Wethouder Goossen zegt toe 1 juli de openstaande technische vragen van GroenLinks te beantwoorden over de jaarrekening.	1-7-2020	Ja	1-7-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Doorlopende afspraak	20PB111 - Wethouder Goossen zegt toe dat er in volgende raadsvoorstellen van de P&C cyclus een apart beslispunt wordt opgenomen om te beslissen over de investeringen.	31-12-2020	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB110 - Wethouder Goossen zegt toe dat de geconstateerde omissies in de jaarrekening (door PvdA) nog worden aangepast.	7-7-2020	Ja	7-7-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Spaargaren	20PB109 - Wethouder Spaargaren zegt toe na de zomer informatie te delen met de raad over het huidige groenbeleid en naar de raad te komen om kaders te vragen voor het nieuwe groenbeleid.	31-12-2020	Ja	6-11-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Spaargaren	20PB108 - Wethouder Spaargaren zegt toe na het zomerreces een vertrouwelijke kennisgeving aan de raad te sturen over de stand van zaken betreffende realisatie vitaal centrum Duiven.	31-10-2020	Ja	5-11-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB107 - Wethouder Goossen zegt toe dat er volgende week een officiële reactie volgt op het accountantsverslag en de genoemde adviezen daarin.	10-7-2020	Ja	14-7-2020
Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Spaargaren	20PB106 - AFG - Wethouder Spaargaren zegt toe (uitdrukkelijk zonder garanties) een poging te wagen om de kosten inzichtelijk te maken van de desinvestering van het stoppen met de plannen voor de Dorth tot Medlerstraat. Aanvulling 23 september: er wordt gesproken met de omwonenden en er worden kleine maatregelen genomen. De wethouder komt na oktober, nog in kwartaal 4, met een terugkoppeling naar de raad.	31-12-2020	Ja	10-11-2020
Politieke Avond 23-06-2020 1. 19:30 - 20:00 - Wensen en bedenkingen oprichten Stichting Liemerse Ambassade / debat tafel	Tiedink	20PB105 - Wethouder Tiedink zegt toe te onderzoeken of raadsleden een rol van betekenis kunnen gaan spelen in de nog in te stellen adviesgroep van de Liemerse Ambassade.	30-9-2020	Ja	13-10-2020

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Goossen	20PB104 - AFG - Wethouder Goossen zegt toe met een inhoudelijk voorstel naar de raad te komen over het krediet voor het Eilandplein.	31-12-2020	Ja	14-1-2021
Politieke Avond 23-06-2020 2. 20:15 - 22:30 - Koers richting een sluitende begroting en Financiële Tussenrapportage / debat tafel	Goossen	20PB103 - Wethouder Goossen zegt toe de vragen van Pro Duiven over lijst B van het Koersdocument alsnog te zullen beantwoorden.	31-7-2020	Ja	30-6-2020
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	20PB102 - Wethouder Spaargaren zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer ├ van 10 juni, om na te gaan of het klopt dat er geen pinbonnen verstrekt worden bij de vuilstort als maatregel tegen coronaverspreiding.	30-6-2020	Ja	30-6-2020
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Knuiman	20PB101 - Wethouder Knuiman zegt toe, n.a.v. vragen van S.P. bij het ↑ over en weer ├ van 10 juni, om te onderzoeken of het initiatief uit LIS B2a (opsporingsmethode eenzame ouderen) ook in Duiven ingezet kan worden. Update 26-1-2021: de wethouder heeft onderzoek gedaan naar de achterliggende vraag of de BIS wat privacy betreft gebruikt mag worden om eenzame ouderen op te sporen. Conclusie is dat er vanuit burgerzaken mogelijk een brief kan worden verstuurd op basis van de BIS gegevens. Volgende raadsvergadering komt de wethouder terug op de vraag welke actie Duiven gaat ondernemen.	22-6-2021	Nee	
Raadsavond 10-06-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Hieltjes	20PB100 - Burgemeester Hieltjes zegt toe, n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer ├ van 10 juni, om donderdag 11 juni in gesprek met ondernemers te polsen of zij door een actie aandacht willen geven aan de internationale campagne tegen geweld tegen vrouwen.	12-6-2020	Ja	11-6-2020

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 02-06-2020 A.3. 21:45 - 22:30 / Wmo uitgaven / ronde tafel	Knuiman	20PB099 - AFG -Wethouder Knuiman zegt toe de raad te informeren over hoe de uitgaven Wmo zich in de loop van dit jaar ontwikkelen		Ja	24-11-2020
Politieke Avond 02-06-2020 A.2. 20:45 - 21:30 / Uitspraak Raad van State / ronde tafel	Spaargaren	20PB098 - Wethouder Spaargaren zegt toe het regionaal koopstromenonderzoek met de raad te delen	30-6-2020	Ja	23-9-2020
Raadsavond 06-05-2020 A.a. Mededelingen.	Knuiman	20PB097 - Wethouder Knuiman zegt toe dat er extra informatie naar de raad komt, via de griffie, over de RSD (raadsinformatiebrief B18).	31-5-2020	Ja	15-5-2020
Raadsavond 06-05-2020 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten.	Spaargaren	20PB096 - Wethouder Spaargaren zegt toe dat de fontein in het Droopark volgend jaar eerder aan gaat.	31-3-2021	Nee	
Raadsavond 06-05-2020 A.a. Mededelingen.	Goossen	20PB095 - Wethouder Goossen zegt toe dat er medio juni een kennisgeving naar de raad toe komt over de voortgang woningbouw.	30-6-2020	Ja	25-6-2020
Politieke Avond 30-06-2020 2. 20:00 - 21:30 - Programmarekening 2019 gemeente Duiven / ronde en debat tafel	Goossen	20PB094 (aanvulling) - Wethouder Goossen zegt toe dat er in september/oktober een stoplichtmodel gereed is waarin concreet de stand van zaken van het verbeterplan kan worden getoond.	31-10-2020	Ja	29-9-2020
Politieke Avond 10-03-2020 B.1. 19.30 ‼ 20.15 / Verbeterplan financiën / ronde tafel	Goossen	20PB094 - AFG - Tijdens de ronde tafel op 10 maart 2020 is nogmaals bevestigd dat naast behandeling in de auditcommissie, de raad de komende tijd per kwartaal zal worden bijgepraat.		Ja	26-1-2021
Politieke Avond 10-03-2020 B.2. 20.30 ‼ 21.30 / Eindrapport Taskforce Jeugdzorg / ronde tafel	Knuiman	20PB093 AFG - Taskforce Jeugdzorg: Wethouder Knuiman zegt toe dat dit specifieke onderwerp (taakstelling 0,5 miljoen) terugkomt bij de bespreking van de voorjaarsnota of de begroting 1stroom.	30-9-2020	Nee	27-5-2021

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 10-03-2020 B.3. 21.45 ‼ 22.30 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / ronde tafel en eventueel debat	Knuiman	20PB092 - Wethouder Knuiman zegt toe tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota terug te komen op de kosten van de inclusieagenda.	30-9-2020	Ja	12-5-2020
Politieke Avond 10-03-2020 A.1. 19.30 ‼ 21.00 / Lokaal aandeel concept-RES / debattafel	Tiedink	20PB091 - Wethouder Tiedink zegt toe dat er op korte termijn nieuwe informatie komt naar de raad over inhoud (o.a. regionale kaarten) en het proces van de RES.		Ja	12-5-2020
Raadsavond 18-02-2020 D.07.c. Motie vreemd - CDA - Fonds betaalbare woningbouw - aangehouden	Goossen	20PB090 - Wethouder Goossen zegt toe met alternatieven richting de raad te komen die handelen in de geest van de motie ↑ Fonds betaalbare woningbouw ├ . "Update toezegging: Wethouder Goossen heeft alternatieven onderzocht maar nog geen concreet voorstel. De keuze is of de omgevingsvisie afwachten of toch een afzonderlijke procedure afwachten. Wethouder Goossen komt er na de zomer op terug. Update toezegging 23 september: er volgt in oktober een kennisgeving over dit onderwerp richting de raad. Deadline december 2020 23-2 Update: de wethouder geeft aan dat het onderwerp wordt opgenomen in de omgevingsvisie. Er komt geen separaat raadsvoorstel. Op zeer korte termijn komt er een kennisgeving over aan.	31-12-2020	Nee	
Raadsavond 18-02-2020 A. OVER & WEER	Spaargaren	20PB089 - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van de S.P. bij het ↑ over en weer ├) extra aandacht te geven aan het bestaan van de Fixi app	31-3-2020	Ja	31-3-2020
Raadsavond 18-02-2020 A. OVER & WEER	Tiedink	20PB088 - Wethouder Tiedink zegt toe (n.a.v. vragen van Pro Duiven bij het ↑ over en weer ├) dat de raad een terugkoppeling ontvangt van de komende gesprekken met omliggende gemeenten over de RES.	6-5-2020	Ja	6-5-2020
Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB087 - Wethouder Tiedink zegt toe de vraag van PvdA over de effecten van zonneparken op de bodem en het bodemleven schriftelijk te beantwoorden.	31-3-2020	Ja	31-3-2020

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB086 - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van Lokaal alternatief, een schriftelijke reactie te schrijven over de inhoud van het krantenartikel over biomassa t.o.v. de RES.	31-3-2020	Ja	31-3-2020
Politieke Avond 04-02-2020 A.1. 19:30 - 20:30 / Lokaal aandeel concept-RES / ronde tafel	Tiedink	19PB085 - Wethouder Tiedink zegt toe, n.a.v. vragen van de PvdA, na te gaan waar het percentage van 60% in de opbrengst participatie/enquête vandaan komt. En zoekt uit hoeveel % van de reacties van Duivenaren kwamen.	18-3-2020	Ja	18-3-2020
Raadsavond 10-12-2019 B.03. Vaststelling lijst ingekomen stukken	Spaargaren	19PB075 - Wethouder Spaargaren zegt toe (n.a.v. vragen van de PvdA en Pro Duiven over ingekomen stuk A4) om medewerking te willen verlenen aan een ronde tafel over de herinrichting van de Eltensetraat Dorth tot Medlerstraat. Men spreekt hierbij af eerst de bezuinigingen af te wachten met de behandeling tijdens de voorjaarsnota.	7-7-2020	Ja	7-7-2020
Politieke Avond 07-01-2020 B.1. 19.30 ‼ 20.15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / debattafel	Knuiman	18PB073-b - De wethouder heeft toegezegd 2x per jaar (voor de zomer en aan het einde van het jaar) de raad in een kennisgeving een terugkoppeling te geven over welke acties er concreet zijn uitgevoerd i.h.k.v. de Inclusieagenda. aanvulling: 23 september ‼ in 2020 komt er 1 kennisgeving mede omdat er pas laat in het jaar een besluit is genomen over de inclusie agenda.	31-12-2020	Nee	
Politieke Avond 26-11-2019 A.1. 19:30 - 20:15 / Inclusie agenda Duiven 2020-2022 / ronde tafel	Knuiman	18PB073a - Inclusie agenda: *De Inclusie agenda zal gedeeld worden met de burgemeester van Oude IJsselstreek, daar hij een van de voortrekkers in deze problematiek is. *De Inclusie agenda van 2021 worden de acties en doelstellingen concreter gemaakt. *Bij de eerste actualisatie/evaluatie wordt ook het betrekken van werkgevers meegenomen.	31-3-2020	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 22-10-2019 D.07. Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.	Goossen	18PB072 - AFG - De wethouder heeft toegezegd zich aan de afspraken zoals geformuleerd in de motie WVG te houden, met deze toezegging is de motie ingetrokken. Daarnaast zegt de wethouder toe de communicatie rondom planontwikkeling zo goed en zo zorgvuldig mogelijk vorm te geven, daarop is ook het amendement ingetrokken.	31-3-2021	Ja	8-12-2020
Raadsavond 17-09-2019 D.13. Ingediende moties over niet-geagendeerde onderwerpen.	Spaargaren	18PB068 - Nav motie SP/GL/D66 Pmd ophangsystemen: het college zegt toe dat dit ophangsysteem bij de evaluatie van het afvalbeleid betrokken wordt en daarmee later terugkomt in/bij de raad. De motie is daarop aangehouden. Aanvulling 7-7-: bij de afdoening van deze toezegging wort ook in gegaan op de vraag van GroenLinks of er nieuwe KlikM haken kunnen worden aangeschaft voor de PMD vuilniszakken.	31-12-2020	Ja	5-11-2020
Raadsavond 17-09-2019 D.11. Verklaring van geen bedenkingen Waterschap 2 windturbines RWZI InnoFase	Doorlopende afspraak	18PB067 - Weth. Spaargaren - Nav motie pvda VVGB: het college zegt toe de notulen en agenda van de Omgevingsadviesraad te delen met de raad. De motie is daarop teruggetrokken. Aanvulling : op 12-11-2019 heeft de wethouder aanvullend toegezegd dat hij de oproep doorstuurt waarin mensen uit Lathum worden opgeroepen om deel te nemen aan de omgevingsadviesraad. Ook stuurt hij het verslag van 22 juli na.		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB063 - Burgemeester - Bij het opstellen van raadsvoorstellen zal de organisatie/college alerter zijn op de samenhang van hoe het raadsvoorstel zich verhoudt ten opzichte van andere beleidsterreinen. Het bestaande format biedt hiervoor voldoende mogelijkheden.		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Knuiman	18PB062 - In het 1e kwartaal 2021 ontvangt de raad een evaluatie over de inzet van de zorgcoördinator, dat ligt ook de vraag voor of de inzet van de zorgcoördinator wordt doorgezet. Later afgessproken dat 2 jaren nodig zijn voor een goede evaluatie, dus in 2021.	31-3-2021	Nee	

Lijst van toezeggingen raad 22 juni 2021 - 201515489

Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB061 - Burgemeester - Als een buurt met een gedragen verzoek komt om een vuurwerkvrije zone in te stellen, wil de gemeente kijken naar hoe men dit kan faciliteren. Hier wordt wel een voorbehoud gemaakt op het gebied van inzet van handhavingscapaciteit. Eerder wordt gedacht aan communicatieve inzet (bordjes vuurwerkvrije zone, etc.)		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 C.09.cb. M2 GroenLinks PvdA D66 - Motie duurzaamheidsparagraaf - verworpen	Doorlopende afspraak	18PB059 - Weth. Tiedink - Waar dat relevant is, wordt duurzaamheid meegenomen in raadsvoorstellen bij de kanttekeningen en argumenten. Het huidige format geeft daarvoor voldoende ruimte (n.a.v. deze toezegging is motie aangehouden).		Nee	
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB056 - AFG - Weth. Tiedink - Biodiversiteit is een onderdeel van de nieuwe aanbesteding in onderhoud openbare ruimte		Ja	23-2-2021
Raadsavond 02-07-2019 C.09. Voorjaarsnota Duiven 2019	Goossen	18PB052-a - In de 1e helft van 2021 wordt er verslaggeving naar de raad gedaan van de evaluatie stimuleringsbeleid..	31-10-2021	Nee	
Raadsavond 02-07-2019 1. RAADSVERGADERING	Doorlopende afspraak	18PB050 - Weth. Spaargaren - Voor het stookseizoen zal de gemeente in haar communicatie uitingen aandacht geven aan informatie over houtkachels, ook bij het aanvragen van een bouwvergunning wordt informatie meegeven over de problematiek rondom houtkachels		Nee	
Raadsavond 07-05-2019 A.d. Vragen raadsleden en fractieassistenten	Doorlopende afspraak	18PB044 - Weth. Knuiman zegt n.a.v. vraag GroenLinks toe dat er 2x per jaar korte inhoudelijke informatie over BVO DRAN naar de raad komt. Indien mogelijk wordt aangehaakt bij regionale informatie.		Nee	
Politieke Avond 09-04-2019 A.1. 19.30u ‼ 20.30u / Beleidsplan Schuldhulpverlening 2019-2022 / ronde- en debattafel	Doorlopende afspraak	18PB043 - Weth. Knuiman zegt toe dat de raad jaarlijks wordt geïnformeerd over de voortgang binnen het onderwerp Schuldhulpverlening.		Nee	
Raadsavond 07-11-2017 C.09. Programmabegroting 2018 - 2021	Doorlopende afspraak	17PB058 - Weth. Knuiman: Eén keer in het half jaar wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van het project Laaggeletterdheid.		Nee	

Raadsavond 07-11-2017 C.10. Vaststelling van de belastingverordening voor het belastingjaar 2018.	Doorlopende afspraak	17PB052 - Wethouder Van Groningen: Met betrekking tot de oninbare vordering, zal het college actie ondernemen als in de toekomst zich (opnieuw) een verhaal-mogelijkheid voordoet. In de jaarrekening zal melding gemaakt worden of het mogelijk is geweest om middelen te verhalen.		Nee	
Politieke Avond 24-10-2017 A.2. 20.40 - 21 .25 / 8e Wijziging APV / debattafel	Doorlopende afspraak	17PB048 - Burgemeester De Lange zegt toe een evaluatie van de wijziging in de APV m.b.t. de wet woonoverlast te realiseren op het moment dat voldoende casuistiek voorhanden is.		Nee	

Vragen "Over en Weer" D66 Duiven

Datum: 22 juni 2021

Naar aanleiding van de lijst met toezeggingen

21PB192 Deze toezegging zou op 22 juni 2021 door burgemeester Hieltjes afgehandeld zijn. Is dat ook gebeurd en wat is het resultaat daarvan?

21PB179 Kan wethouder Spaargaren op korte termijn een lijst overleggen van stukken die nog wel vertrouwelijk zijn met een [zeer] globale omschrijving van de inhoud, zodanig dat de vertrouwelijkheid niet geschonden wordt? Dit omdat de raad moet besluiten of de vertrouwelijkheid op stukken gehandhaafd moet blijven. N.a.v. dit punt: kan het college toezeggen dat er een complete inventarisatie gemaakt wordt van stukken die nog als "vertrouwelijk" in de dossiers zitten van de gemeente, zodat die complete lijst én een keer opgeschoond kan worden door de raad én we een actueel overzicht hebben - dat ook kan worden bijgehouden - van vertrouwelijke stukken?

21PB174 Kan wethouder Knuiman aangeven of de termijn van Q2 v.w.b. de actualisatie van de Inclusieagenda gemeente Duiven gehaald gaat worden?

20PB118 Komt wethouder Goossen nog voor de behandeling van de Jaarrekening 2020 met een overzicht van bestemmingsreserves en de noodzaak om deze te handhaven dan wel de mogelijkheid deze op te heffen?

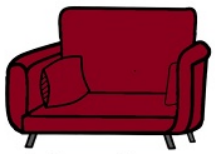

Nooijen

Vragen voor Over en weer 22 juni
Barbara Nooijen / Zetel nooijen

Snoeien
In Duiven-West is langs de sloot gesnoeid terwijl nog een nest in de bomen zat. Eieren en nest lagen op de grond en in het water.
Hoe is het mogelijk dat er gesnoeid wordt in het broedseizoen?

Gezondheid op recept
Enkele studenten en docenten werken permanent in Westervoort. Werken zij ook voor Duiven?
Kan de wethouder hier meer over vertellen?
Gaat dit om gezondheid op recept?
Het zouden studenten zijn van sport en beweging(Rijn IJssel college /Han)

Vragen "Over en Weer" D66 Duiven

Datum: 22 juni 2021

Naar aanleiding van recente ontwikkelingen

1. Op 18 mei en 10 juni 2021 heeft *de Volkskrant* een tweetal artikelen gepubliceerd over gemeenten die "nepaccounts" op o.a. Facebook, Twitter en andere social media inzetten - ook in besloten groepen - om informatie in te winnen over inwoners.[1] Het gaat dan o.a. over opsporing van bijstandsfraude in de Participatiewet, opsporing van illegale prostitutie, controle van verhalen van vluchtelingen, maar ook om "preventief surveilleren" in het kader van openbare orde en veiligheid. Over het algemeen wordt aangenomen dat dit gebruik van surveillance- en opsporingsactiviteiten door gemeenten niet rechtmatig is.[2]
    a. Gebruikt de gemeente Duiven dergelijke methoden, d.w.z. het heimelijk vergaren van informatie over inwoners en bedrijven met "nepprofielen" op social media?
    b. Is de gemeente Duiven, indien het antwoord bevestigend is, van plan om deze activiteiten te staken of is zij van mening dat een en ander als rechtmatig aan te merken valt?
    c. Indien het antwoord ontkennend is, wil de gemeente Duiven dan toezeggen dat dit soort activiteiten niet gebruikt zullen gaan worden totdat en indien er een solide wettelijke basis voor komt? Waarbij D66 Duiven er overigens vanuit gaat dat dergelijke bevoegdheden al zeer spaarzaam en onder strenge voorwaarden door politie en AIVD ingezet mogen worden ingezet en dat de kans klein is dat er voor gemeenten een dergelijke wettelijke basis zal komen in de nabije [en hopelijk verre] toekomst.
2. Onlangs is de nieuwe Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld [PHGSG] over 2020 uitgekomen [CBS/WODC]. De effecten van de lockdown vanwege SARS-CoV-2 zijn in deze cijfers meegenomen. Voor het afgelopen jaar zijn de belangrijkste cijfers o.b.v. representatieve steekproeven weergegeven in de bijlage.[3]
    a. Samenvattend: in 2020 gaf 8 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder aan in de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld. Dit komt neer op 1,2 miljoen personen. Bij het prevalentiecijfer van huiselijk geweld is verbale agressie niet meegeteld. Als verbale agressie mee zou worden geteld zou 33 procent slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Van seksueel geweld werd 11 procent van de bevolking van 16 jaar en ouder in de afgelopen 12 maanden slachtoffer. Dit zijn omgerekend 1,6 miljoen personen.
    b. Is het college bekend met het rapport van het CBS/WODC 2020 over huiselijk en seksueel geweld?

---

[1] Het eerste artikel was gebaseerd op onderzoek van NHL Stenden Hogeschool: W. Bantema, S. Westers, M. Hoekstra, R. Herregodts & S. Munneke, *Black Box van gemeentelijke online monitoring*, Den Haag: Sdu 2021, te vinden op: https://bit.ly/3caf9uD.
[2] Vooralsnog ziet D66 Duiven, mede op basis van uitspraken van een aantal deskundigen in genoemde artikelen in de Volkskrant, niet hoe e.e.a. als rechtmatig handelen door gemeenten kan worden aangemerkt.
[3] Cijfers van CBS/WODC 2020, te vinden op: https://bit.ly/3gcmwnT.

c. Als deze cijfers doorgerekend zouden worden naar de bevolking van de gemeente Duiven gaat het om een aanzienlijke groep van [veel] vrouwen en [relatief weinig] mannen die slachtoffer zijn. Daarnaast zijn geen cijfers bekend van kinderen jonger dan 16 jaar die geconfronteerd worden met deze problematiek. Heeft het college de indruk dat zij - binnen het Sociaal Team, maar ook via Veilig Thuis Midden-Gelderland - de betreffende populatie voldoende kent of in beeld heeft en daar ook preventief actie op kan inzetten? Zo ja, welke actie wordt daar dan op ingezet?
d. Is het college bekend met de HulpApp [website/mobiele app] die voorlichting kan geven maar ook in acute crisis gebruikt kan worden door alle relevante partijen? Zo niet, dan zullen wij het college een informatieblad toezenden van de Stichting "De Juiste Schakel" uit Krommenie die voor een groot aantal gemeenten en VT-organisaties bezig is met de uitrol van deze website/app.

3. Op donderdag 17 juni is een persbericht aan de raad verzonden dat de gemeente Duiven ca. 15 ha aan bedrijventerrein kan gaan uitgeven op Centerpoort Noord en InnoFase. Op 23 februari 2021 heeft de raad het college opdracht gegeven om "[…] de planontwikkeling voor te bereiden voor een uitbreiding van bedrijventerrein Centerpoort-Noord met een omvang van circa 15 hectare." en hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 110.000.
    a. D66 Duiven leefde in de rotsvaste overtuiging dat, voordat een en ander geformaliseerd zou worden, de raad - mede gezien de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie - nog om finale toestemming gevraagd zou worden voor daadwerkelijke planontwikkeling en -realisatie. Kan het college die visie bevestigen?
    b. Kan het college, als het antwoord op bovenstaande vraag bevestigend is, uitleggen waarom én in het persbericht én in interviews met o.a. de Gelderlander de indruk gewekt wordt dat alles al "in kannen en kruiken is"? Hoewel het college niet geheel en al "met één mond spreekt": de burgemeester doet alsof er al 15 ha zijn toegevoegd, wethouder Spaargaren geeft [zie de Gelderlander 18 juni 2021] aan dat de raad in december nog een besluit moet nemen. Hoe verhouden zich deze twee berichten zich tot elkaar?
    c. Is deze strategie wéér een voorbeeld waarbij de raad uiteindelijk én v.w.b. de Omgevingsvisie weer achter de feiten aanloopt én uiteindelijk hierover gewoon weer "bij het kruisje mag tekenen"? Want zou het niet ook hier de "koninklijke weg" zijn om éérst te bepalen waar we met de gemeente Duiven heen willen om pas daarna te beslissen of we nog verder willen uitbreiden qua industrieterreinen?
4. Naar aanleiding van het "Collegevoorstel Alternatieve plannen fase 4 Vitaal Centrum Duiven" [Z/20/067595/ADV/21/201516072, volgens de stukken als openbaar bestempeld] de volgende vragen over het plan van Woonzorg Nederland en de alternatieve plannen.
    a. Zijn er specifieke eisen en criteria waaraan het plan van Woonzorg Nederland op voorhand moest voldoen en welke eisen/criteria zijn dit en waar zijn deze vastgesteld c.q. vastgelegd?
    b. Is er een verband tussen de gunning van het [inmiddels verkochte] project Woonpark Thuvine, destijds gegund aan Woonzorg Nederland, en het plan VCD Fase IV en zo ja welk verband? De indruk kan namelijk ontstaan dat de

"onrendabele top" voor VCD Fase IV door Woonzorg Nederland kan/kon worden afgedekt door het - commerciële - Woonpark Thuvine te exploiteren en/of te verkopen.

c. Worden de alternatieve plannen dusdanig begeleid dat de gemeenteraad, zodra de plannen zijn uitgewerkt en doorgerekend, het voorstel van Woonzorg Nederland [intentieovereenkomst] op de meest essentiële eisen en criteria vergeleken kunnen worden met de plannen van de initiatiefnemers?
d. Kan de gemeenteraad van Duiven de genoemde eisen en criteria, die blijkbaar een rol hebben gespeeld bij de beoordeling van het plan van Woonzorg Nederland, gepresenteerd krijgen bij de afweging van de diverse plannen?

BIJLAGE

Belangrijkste cijfers PHGSG 2020 CBS/WODC:

- ca. 31% van de bevolking [> 16 jaar] geeft aan slachtoffer te zijn van verbale agressie in de huiselijke kring [± 4,5 miljoen personen];
- zo'n 4% van de bevolking [> 16 jaar] is slachtoffer geweest van fysiek geweld in de huiselijke kring [ruim 520.000 personen];±±
- zo'n 5% van de bevolking [> 16 jaar] werd in de afgelopen 12 maanden slachtoffer van dwingende controle in huiselijk kring [coercive control], het gaat dan om 680.00 personen;
- ca. 2% van de bevolking [> 16 jaar] gaf aan in de afgelopen 12 maanden last te hebben gehad van stalking door een ex-partner [± 190.000 personen];
- bij 7% van de bevolking [> 16 jaar] is geconstateerd dat zijn in de afgelopen 12 maanden slachtoffer zijn van niet-fysieke seksuele intimidatie [ca. 975.00 personen];
- zo'n 3% van de bevolking [> 16 jaar] heeft in de afgelopen 12 maanden last gehad van fysiek seksueel geweld [± 470.000 personen];
- bij ongeveer 5% van de bevolking [> 16 jaar] is in de afgelopen 12 maanden sprake geweest van online seksuele intimidatie [ca. 770.000 personen].

Pro Duiven

Positief
Realisaties
Ondernemend. Pro@duiven.nl

De lokale partij zonder fratsen

En de losse vraag,

Is de wethouder bekend met de elektrische autobaan?
En hoe staat zij hier tegen over?

Namens de fractie van Pro Duiven

Wouter Smit

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen Over en weer Raadsavond 22 juni 2021

1. Waarom is de gemeente geen lid van de stichting Steenbreek?
2. Gemeente om ons heen ook binnen het Waterschap Rijn en IJssel zijn wel lid. Zie afbeelding. Waarom kunnen wij als gemeente Duiven geen lid zijn/worden.
3. De kosten € 2500 per jaar waarvoor adviezen en ondersteuning geen kosten in rekening worden gebracht kunnen uit het budget ciculaire economie betaald kunnen worden, toch?

Positief
Realisaties
Ondernemend. Pro@duiven.nl

De lokale partij zonder fratsen

Bij ter kennis name B2a, B c, d, e, f en g troffen wij de 223 pagina's van het totaal plan spoor. Onze complimenten naar de schrijvers van deze stukken want het toont een enorme drive om dit uit te zoeken, Pro Duiven is een groot voorstander van het gebruik en uitbreiding van het openbaar vervoer en ook naar het kijken van andere dan de hier reeds bestaande vormen van het openbaar vervoer.
Is het college het met ons eens dat wij helaas hebben wij moeten constateren dat hoewel de intentie goed is, het stuk vol staat met onduidelijkheden, onjuistheden en onmogelijkheden, welke voor een groot deel veroorzaakt zijn door de uitgebreide detaillering van het het stuk, en daardoor enige realiteitszin verloren heeft, wat wij jammer vinden.

B 13 kernenergie,
Waarom zijn bij elke verklaring van alle betrokken gemeenten, zo ook van Duiven enkele zaken zwart gemaakt en in opdracht van wie is dit gedaan.

A 4 B richtlijnen vrijlating giften,
In het raadsvoorstel lezen wij dat giften in natura worden vrijgelaten,
In de bijlage lezen wij dit nadrukkelijk niet.
Kan de wethouder aangeven hoe dit verschil tot stand is gekomen?

Wie is belast met de controle ?
Bij hoeveel aanvragers is er terug gevorderd?
En hoeveel klachten zijn er over de controles ingediend?

A 08 A1 vitaal centrum
Hier lezen wij in de aanhef, " komt wel terug tot besluitvorming in de raad 20 juli 2021".
Verderop lezen wij, " het raadsvoorstel wordt ingebracht voor de agenda commissie 24 juni 2021."
Er is dus nog niet bekend of dit wel tot besluitvorming op 20 juli kan komen.

A 08 A2, beantwoording brief,
Dit is de beantwoording op een ingekomen brief die bij ons niet bekend is,
Wat is de reden dat deze brief niet openbaar gemaakt is en waarom wordt de beantwoording wel openbaar gemaakt?

Namens de fractie van Pro Duiven
Wouter Smit

Raadsavond 22 juni 2021

B5. Gem. Berg en Dal - Motie Huisvestingsverordening.

Heeft het college kennisgenomen van deze motie?

Wat vindt het college van deze motie?

Is het college ook van mening dat dit onderwerp bij het overleg van de regio Arnhem-Nijmegen onder de aandacht gebracht moet worden?

Tot zover.

Met vriendelijke groet,

Karin Bouwmeister
Fractievoorzitter DOED

Lokaal Alternatief - vraag voor het over en weer over ingekomen stukken:

Wij lezen bij het ingekomen stuk B8 dat Rijkswaterstaat op 7 juni een overleg heeft gehad met de gemeente Duiven. Bij deze willen wij aan het college vragen of het college kan vertellen wat de uitkomst van dit overleg is.

Hartelijke groet,
Stefani Meijer

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/21/080110/201514211

Lijst van ingekomen stukken

Datum raadsvergadering: 22 juni 2021

A: informatie van het college ter kennisname
(memo's, kennisgevingen, beantwoording schriftelijke vragen RvO)
A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven
A2. College van B&W - Antwoord op brief over 4 en 5 mei
A3. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid
A4. College van B&W - Kennisgeving Uitwerking motie vrijlating giften
A5. Burgemeester Hieltjes - Kennisgeving Update Covid-19

B: overige informatie ter kennisname
(ter kennisname brieven etc. van stichtingen, persberichten)
B1. Milieuvrienden Duiven - Aanbiedingsbrief Jaarverslag MVD
B2. MO - Email bij Totaalplan spoor
B3. ROB - Aanbieding advies Rol nemen ruimte geven
B4. MantelzorgNL - Pamflet gemeente Duiven
B5. Gem. Berg en Dal - Motie vreemd aan de orde diverse fracties – Huisvestingsverordening
B6. Samen Weerbaar - Brief over aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden in Gld-M
B7. Defence for Children - Brandbrief houd de noodopvang in uw gemeente voor gezinnen met kinderen open
B8. RWS - Reactie n.a.v. Bestuurlijk overleg RWS gemeente Duiven d.d. 11 mei 2021
B9. Gem. Vaals - Motie Huishoudelijke hulp WMO - Raadsbreed getekend
B10. Gem. Vaals - Motie confetti - Het Alternatief Nuj Lies versie 2 getekend
B11. Gem. Maasgouw - Motie Voor 14 - LB-NLM-PWM-50PLUS
B12. AvH - T.a.v. de gemeenteraad – Woningnood
B13. Ministerie EZ en Klimaat - Inventariseren huisvesten kerncentrale Gelderland

C: afhandeling door het college
(brieven/verzoeken van bv bewoners, organisaties over gemeentezaken, ingekomen schriftelijke vragen RvO)
C1. Team VCD – Plan Vitaal Centrum Duiven 2.0

D: stukken ter agendering voor informatieronde
(stukken in voorbereiding en ter agendering)
D1. Auditcommissie - Advies auditcommissie jaarrekeningcontrole 2020
D2. Auditcommissie - Advies auditcommissie rechtmatigheidsverantwoording

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Duiven in zijn openbare vergadering van 22 juni 2021.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Kon pagina 1 uit document A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A1. College van B&W - Kennisgeving Vitaal Centrum Duiven.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Gegevens bekend bij de griffie

datum : 25 mei 2021
zaaknummer : Z/21/081146 /201513834
onderwerp : Antwoord op brief over 4 en 5 mei
contactpersoon : Chris Papjes

Geachte heer Gegevens bekend bij de griffie

Ons college hecht grote waarde aan de viering van 4 en 5 mei. Er bij stil staan dat vrijheid offers heeft gekost en nog altijd kost, vinden wij van groot belang. En vieren van de vrijheid voedt het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en dat moeten we vooral blijven doen.

Vrijheid betekent naar onze mening ook dat we rekening houden met elkaar, want de vrijheid van de een heeft alles te maken met de vrijheid van de ander.

Wij vinden het mooi hoe u betekenis heeft gegeven aan de viering van 4 en 5 mei, want, hoe concreter wij deze viering verbeelden, des te intenser kunnen we die viering beleven en des te meer kunnen wij instaan voor die vrijheid.

Uw verzoek om publiekelijk afstand te nemen van de uitlatingen van een raadslid kunnen wij echter niet honoreren. In de verhoudingen tussen college en gemeenteraad is het niet passend dat ons college een oordeel uitspreekt over het functioneren en uitlatingen van een raadslid.

Met vriendelijke groeten,

Burgemeester en wethouders van Duiven

ing. C.J. (Chris) Papjes
Secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Kon pagina 1 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document A3a. College van B&W - Kennisgeving Onderhoudsscenario's openbare ruimte IBOR-beleid.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Huidig

Scenario	Centrum Begraafplaatsen Stationsgebied	Woongebieden	Bedrijventerrein Buitengebied		
Groen - Beplanting	A	B	B	€	610.000
Groen - Grassen	A	B	B	€	457.000
Groen - Bomen	B	B	B	€	227.000
Spelen	B	B	B	€	121.000
Straatmeubilair	B	B	B	€	31.000
Wegen - Gebiedsontsluitingswegen	B	B	B	€	353.000
Wegen - Woonstraten	B	B	B	€	384.000
Wegen - Voetpaden	B	B	B	€	242.000
Wegen - Fietspaden	B	B	B	€	115.000
Wegen - Halfverharding	B	B	B	€	7.000
Kunstwerken	B	B	B	€	83.000
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	€	108.000
Openbare Verlichting	B	B	B	€	260.000
Reiniging	A	B	B	€	401.000
Riolering	B	B	B	€	517.000
				€	**3.916.000**
		Beschikbaar		*€*	*3.620.000*
				€	*-296.000*

Scenario #1

Budgetneutraal

Risico's:

- *toename klachten en meldingen*
- *meer sobere uitstraling*
- *beperkte kansen voor:*
  - *duurzaamheid,*
  - *bewonersparticipatie,*
  - *verbeteren toegankelijkheid (inclusie)*
- *op termijn kapitaalvernietiging:*
  - *beplanting (binnen 5 jaar)*
  - *woonstraten (binnen 10 jaar)*

Scenario	Centrum Begraafplaatsen Stationsgebied	Woongebieden	Bedrijventerrein Buitengebied		
Groen - Beplanting	B	B/C	C	€	535.000
Groen - Grassen	B	B/C	C	€	400.000
Groen - Bomen	B	B	B	€	227.000
Spelen	B	B	B	€	121.000
Straatmeubilair	B	B	B	€	31.000
Wegen - Gebiedsontsluitingswegen	B	B	B	€	353.000
Wegen - Woonstraten	C	C	C	€	353.000
Wegen - Voetpaden	B	B	B	€	242.000
Wegen - Fietspaden	B	B	B	€	115.000
Wegen - Halfverharding	B	B	B	€	7.000
Kunstwerken	B	B	B	€	83.000
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	€	108.000
Openbare Verlichting	B	B	B	€	260.000
Reiniging	B	C	C	€	268.000
Riolering	B	B	B	€	517.000
				€	**3.620.000**
		Beschikbaar		*€*	*3.620.000*

Scenario #2

Risico's:

- *toename klachten en meldingen*
- *meer sobere uitstraling*
- *beperkte kansen voor:*
  - *duurzaamheid,*
  - *bewonersparticipatie,*
  - *verbeteren toegankelijkheid (inclusie)*

Scenario	Centrum Begraafplaatsen Stationsgebied	Woongebieden	Bedrijventerrein Buitengebied		
Groen - Beplanting	B	B	B	€	600.000
Groen - Grassen	B	B/C	C	€	400.000
Groen - Bomen	B	B	B	€	227.000
Spelen	B	B	B	€	121.000
Straatmeubilair	B	B	B	€	31.000
Wegen - Gebiedsontsluitingswegen	B	B	B	€	353.000
Wegen - Woonstraten	B	B/C	B/C	€	365.000
Wegen - Voetpaden	B	B	B	€	242.000
Wegen - Fietspaden	B	B	B	€	115.000
Wegen - Halfverharding	B	B	B	€	7.000
Kunstwerken	B	B	B	€	83.000
Verkeersvoorzieningen	B	B	B	€	108.000
Openbare Verlichting	B	B	B	€	260.000
Reiniging	A	B/C	C	€	324.000
Riolering	B	B	B	€	517.000
				€	**3.753.000**
	Beschikbaar			*€*	*3.620.000*
				€	*-133.000*

PLANTERRA
THUIS IN DE OPENBARE RUIMTE

MEMO

Aan	:	Marieke Scholten
Van	:	Fernand Schuurman
Kenmerk	:	20210263
Datum	:	30-03-2021
Projectnummer / Projectnaam	:	P867-04 IBOR gemeente Duiven
Betreft	:	Memo resultaten online bewonersenquête IBOR-plan

Totaal aantal ingevulde enquêtes: 569

Looptijd: 12 tot en met 28 maart

Persoonsgegevens

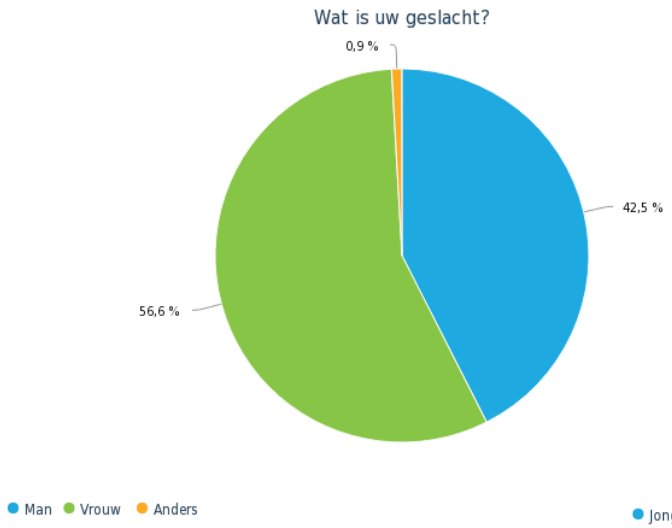

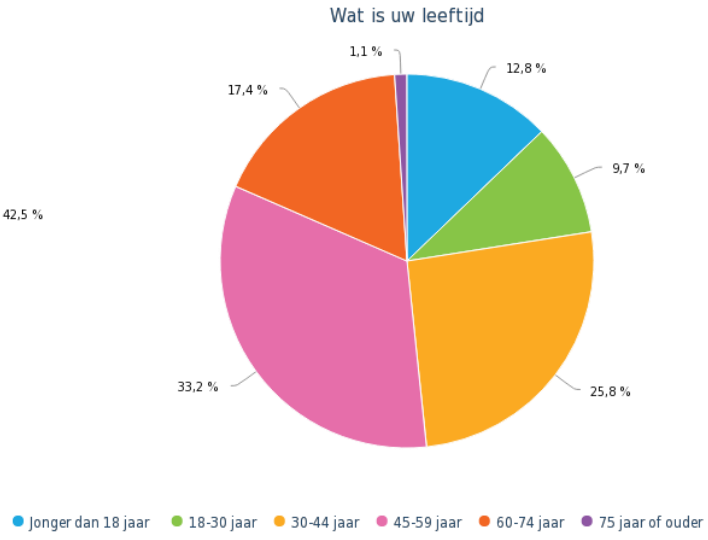

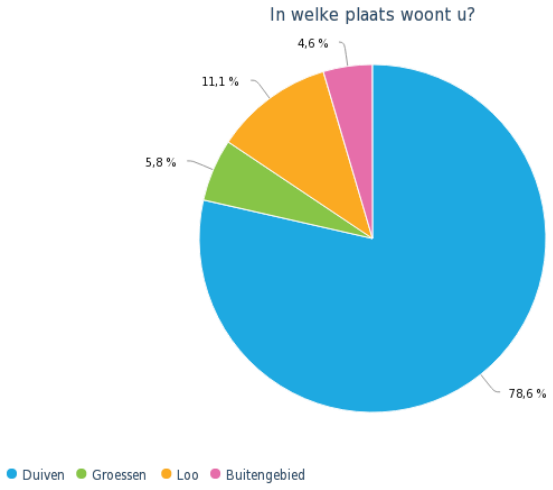

Postcode (aantal)

6921 (271) → Duiven centrum, Lommerweide, bedrijventerrein, buitengebied A12

6922 (134) → Duiven Zuid-Oost

6923 (35) → Groessen en omgeving

6924 (59) → Loo en omgeving

Anders/onbeantwoord (70)

Hoe maakt u het liefst gebruik van de buitenruimte in Duiven?

Meerder antwoorden mogelijk

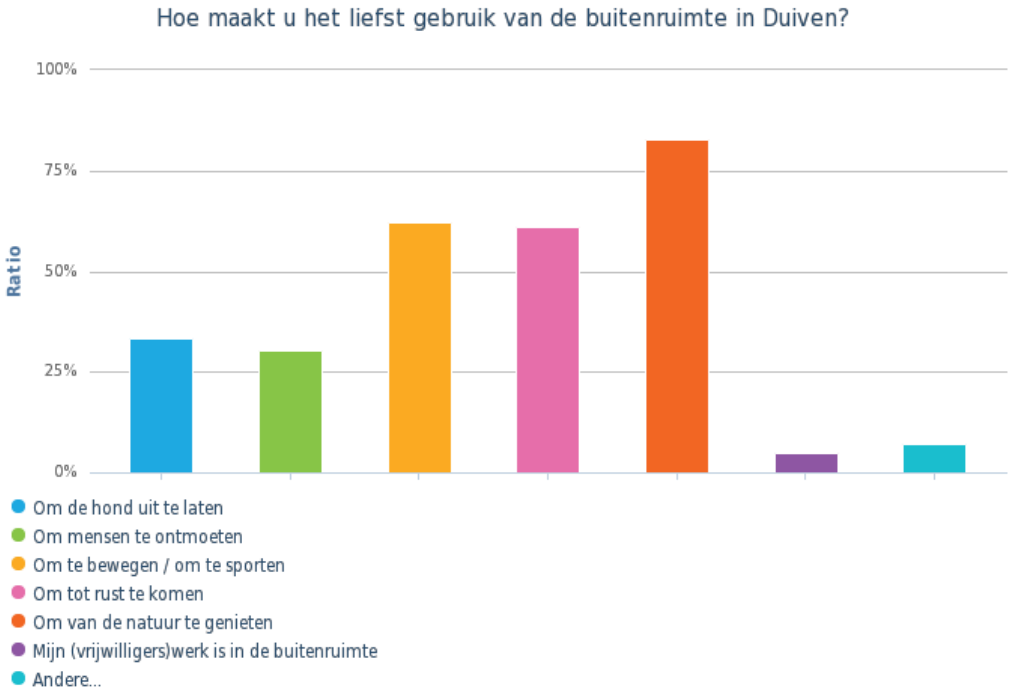

Veelvoorkomende antwoorden bij "andere...": om te spelen met de kinderen; om te vissen.

In een normale week in welke gebieden komt u dan het meeste?

Meerdere antwoorden mogelijk

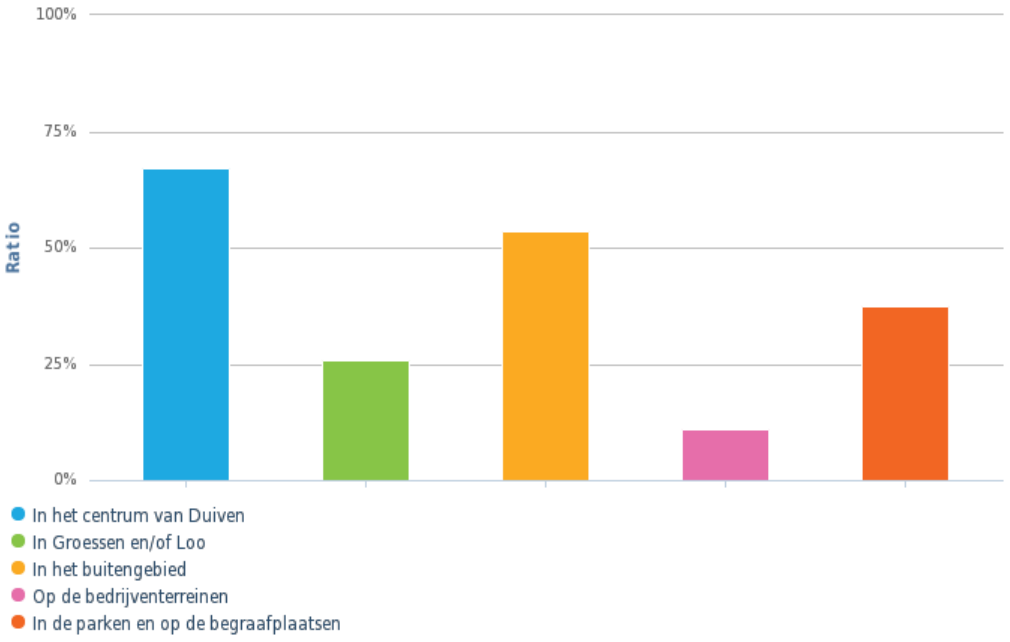

Wat vindt u belangrijk voor ...?

Selecteer maximaal drie antwoorden

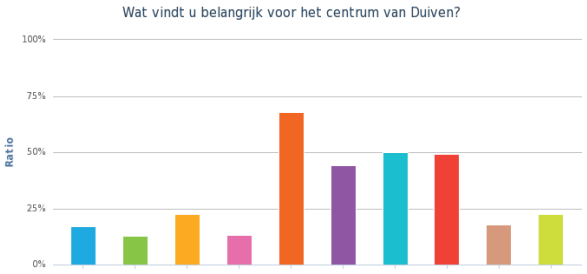

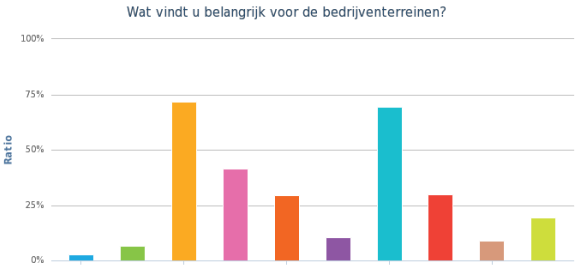

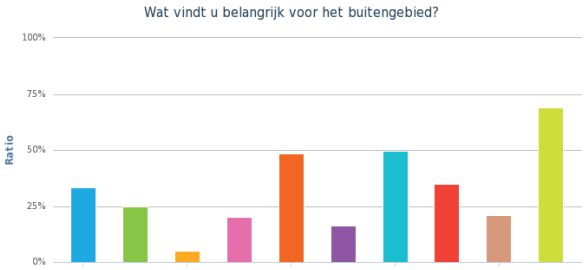

- Aantrekkelijk om te sporten, te bewegen en te spelen
- Aantrekkelijk voor toeristen
- Genoeg plek om te parkeren
- Inrichting met duurzame en hernieuwbare materialen
- Levendigheid en een mooie uistraling
- Ruimte voor ontmoeting en participatie
- Schoon, heel en veilig
- Toegankelijk voor iedereen (ouderen, kinderen, minder validen)
- Verkoeling op warme dagen en regenopvang op natte dagen
- Verscheidenheid aan soorten planten, dieren en insecten

Waar stoort u zich het meest aan in de buitenruimte*

Antwoord	Belang	
Afval naast containers en volle vuilnisbakken	7,0	6,9
Hondenpoep op straat	6,2	6,2
Kapot wegdek en losse stoeptegels	5,2	5,2
Peuken en kauwgom	4,8	5,0
Graffiti	4,2	3.9
Versleten of vies straatmeubilair	4,1	4,4
Onkruid	2,8	2,7
Versleten of verwilderd gras	1,7	1,8

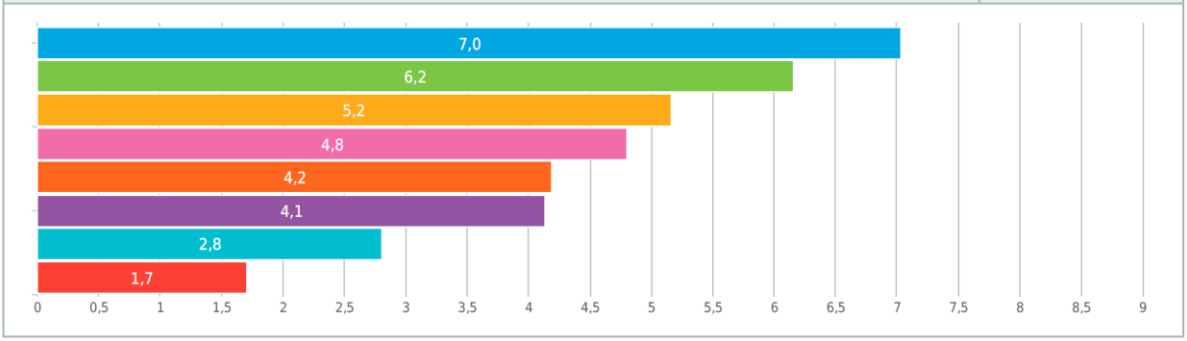

**Ongeveer 10% van de respondenten heeft de volgorde niet veranderd. In het rood staat het gecorrigeerde getal aangegeven, met alleen de respondenten die de volgorde wel veranderd hebben. De uiteindelijke volgorde veranderd hierdoor niet. De antwoordmogelijkheden werden in alfabetische volgorde aan de respondenten voorgelegd. Kijkend naar de uitkomst lijkt dit de keuzes van de respondenten te hebben beïnvloed. Het eerste en laatste antwoord zijn bijvoorbeeld gelijk aan de alfabetische volgorde.*

Hoe zou u het onderhoudsbudget voor het schoon en heel houden van de buitenruimte verdelen?

Verdeel 100 euro over de verschillende gebieden

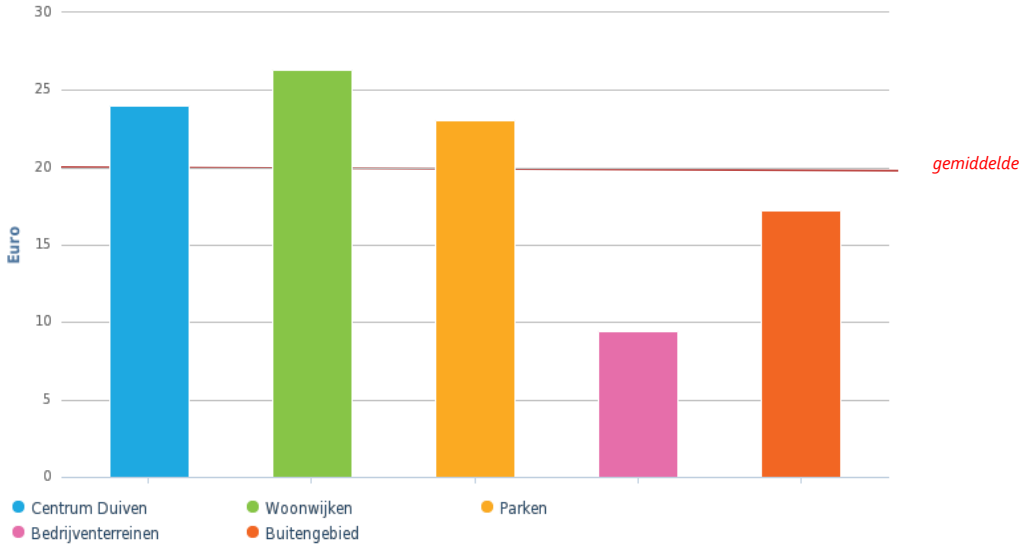

Wilt u nog iets anders meegeven over de buitenruimte in de gemeente Duiven?

(279 keer beantwoord, 290 keer onbeantwoord)

Meest voorkomende antwoorden

- Last van hondenpoep
- Last van zwerfafval (buitengebied, bermen)
- Wens voor veilige en ruime loop- en fietsroutes naar voorzieningen, parken en buitengebied.
    - Behoefte aan meer bankjes
- Wens voor meer speelvoorzieningen voor kinderen en sport- en ontmoetingsplekken voor jeugd en beter onderhoud van deze voorzieningen/plekken
- Wens voor meer vuilnisbakken en vaker legen
- Wens voor meer, aantrekkelijk en (bio)divers groen (bomen, inheemse beplanting, kleurrijkenbloemen, eetbare planten)
- Wens voor hondenlosloopgebieden

168 hebben een e-mailadressen achtergelaten waarop ze op de hoogte gehouden willen worden van wat er met hun input is gedaan.

Dillema's - het centrum van Duiven

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Modern meubilair	459	80,7 %
Klassiek meubilair	110	19,3 %

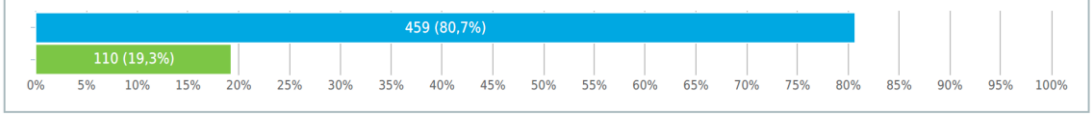

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Asfalt	205	36,0 %
Klinkers	364	64,0 %

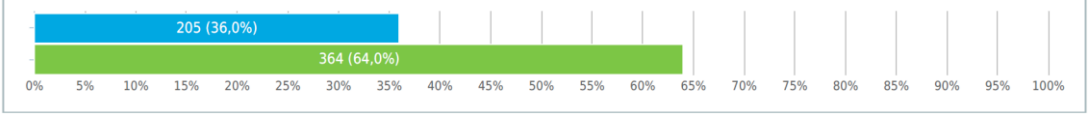

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Ruimte voor parkeren	160	28,1 %
Ruimte voor de fietser	409	71,9 %

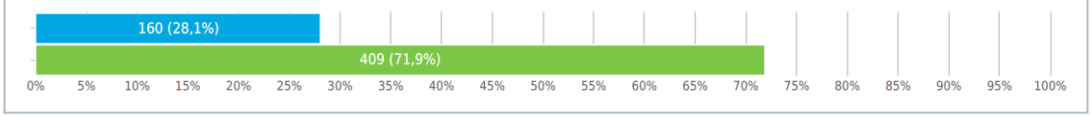

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Ruimte voor parkeren	94	16,5 %
Ruimte voor meer groen	475	83,5 %

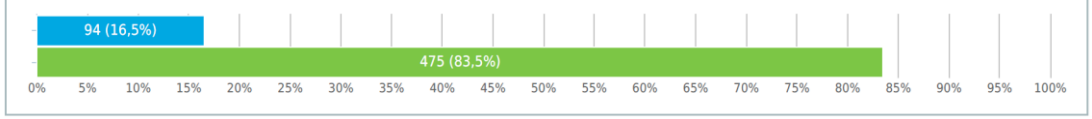

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Gras	93	16,3 %
Beplanting	476	83,7 %

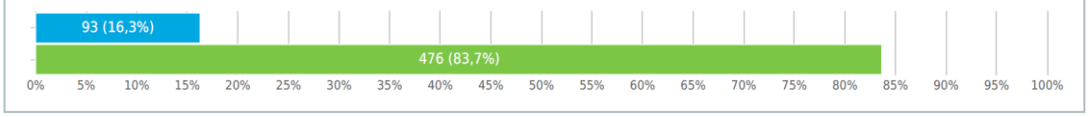

Dillema's - de woonwijken

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Ruimte voor parkeren	177	31,1 %
Ruimte voor meer groen	392	68,9 %

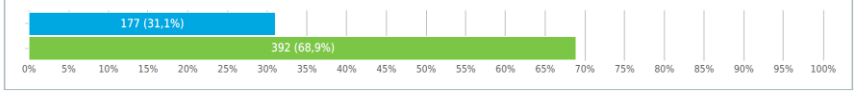

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Auto is te gast	483	84,9 %
Auto heeft voorrang	86	15,1 %

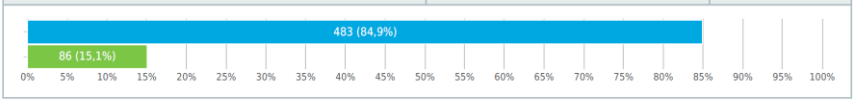

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Asfalt	199	35,0 %
Klinkers	370	65,0 %

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Speeltoestellen	180	31,6 %
Natuurlijke speelelementen	389	68,4 %

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Strak gemaaid gras	302	53,1 %
Natuurlijk en wild gras	267	46,9 %

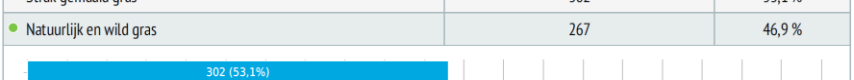

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Regenton	236	41,5 %
Wadi	333	58,5 %

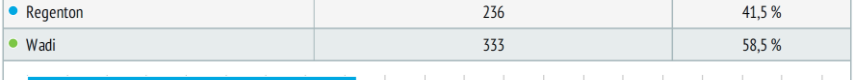

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Brede stoepen	119	20,9 %
Groene stoepen	450	79,1 %

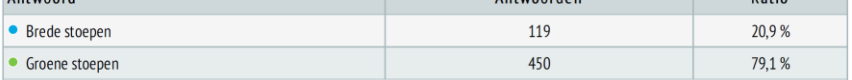

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Stenige parkeervakken	291	51,1 %
Groene parkeervakken	278	48,9 %

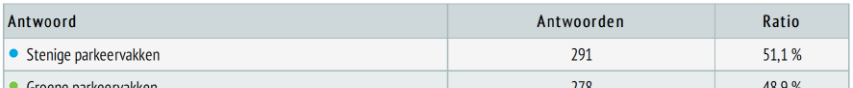

Dillema's - de parken

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Metalen bankjes	132	23,2 %
Houten bankjes	437	76,8 %

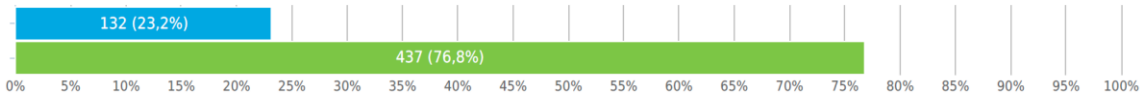

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Verharde paden	108	19,0 %
Halfverharde paden	461	81,0 %

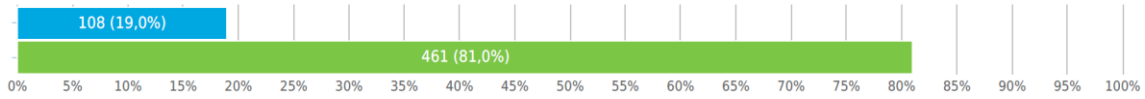

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Wild groen	423	74,3 %
Strak groen	146	25,7 %

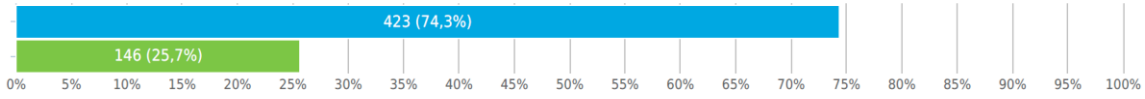

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Sporttoestellen	397	69,8 %
Jeu-de-boulesbanen	172	30,2 %

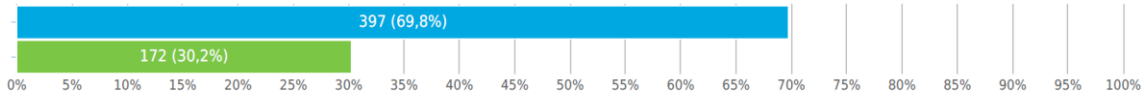

Dillema's - de bedrijventerreinen

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Ruimte voor auto's	397	69,8 %
Ruimte voor fietsers	172	30,2 %

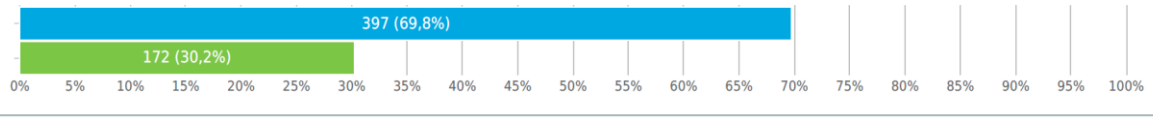

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Gras	152	26,7 %
Beplanting	417	73,3 %

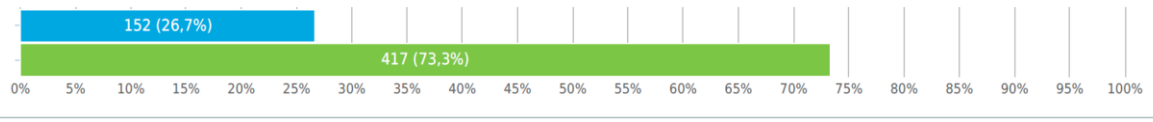

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Strak gazon	230	40,4 %
Natuurlijk gazon	339	59,6 %

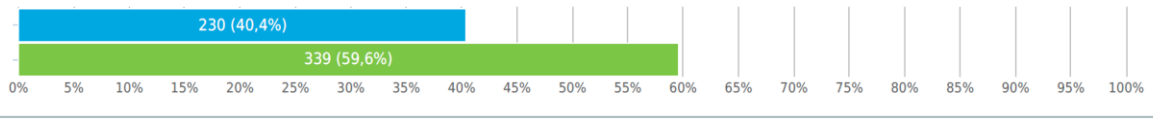

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Brede stoepen	271	47,6 %
Groene stoepen	298	52,4 %

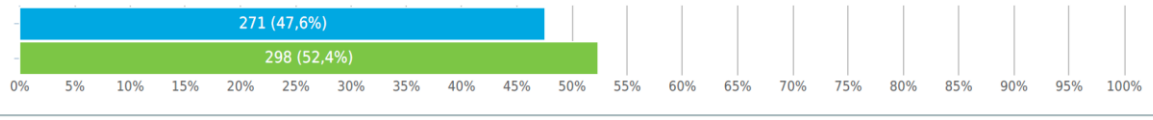

Dillema's - het buitengebied

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Strak gemaaide bermen	97	17,0 %
Wilde bermen	472	83,0 %

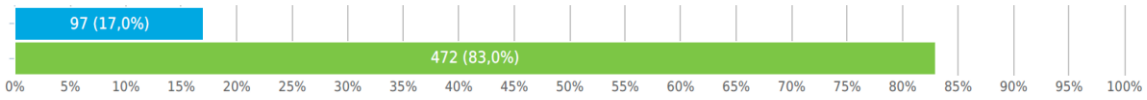

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Groene parkeervakken	433	76,1 %
Stenige parkeervakken	136	23,9 %

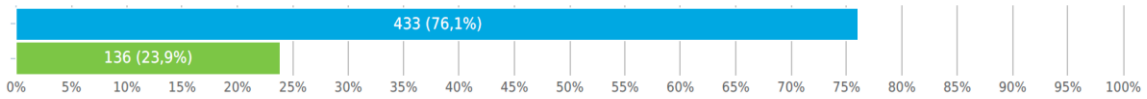

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Bankjes	117	20,6 %
Picknicktafels	452	79,4 %

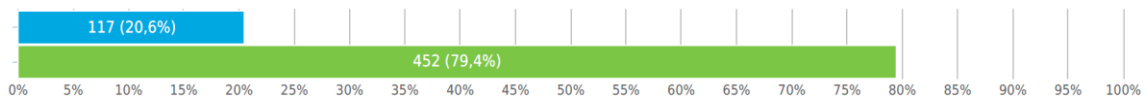

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Natuurlijk groen	503	88,4 %
Strak groen	66	11,6 %

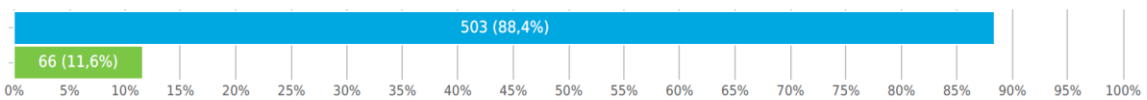

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Loofbomen	284	49,9 %
Fruitbomen	285	50,1 %

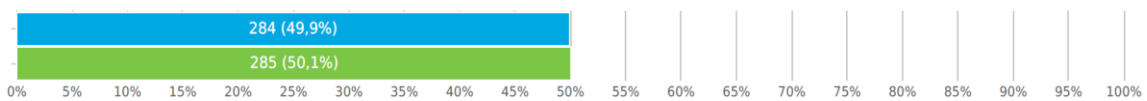

Antwoord	Antwoorden	Ratio
Kan worden verminderd	130	22,8 %
Er is voldoende verlichting	439	77,2 %

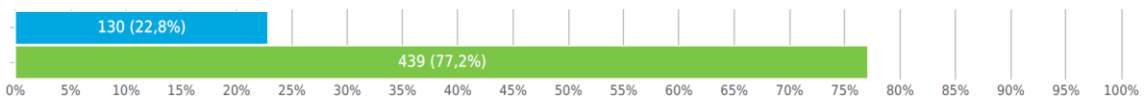

Kon pagina 1 uit document A4a. College van B&W - Kennisgeving Uitwerking motie vrijlating giften.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document A4a. College van B&W - Kennisgeving Uitwerking motie vrijlating giften.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Richtlijn vrijlating van giften

De bijstandsnorm is een all-in norm, waaruit alle kosten van levensonderhoud, zoals o.a. huur, energie, kleding en voeding moeten worden voldaan. Alle middelen die bijstandsgerechtigden zelf kunnen verwerven, worden volledig in mindering gebracht op de uitkeringsnorm. Dit geldt ook voor giften die vrij besteedbaar zijn of die bestemd zijn voor de kosten die vanuit de bijstandsnorm dienen te worden betaald.

De Gemeenteraad van Duiven heeft op 20 april 2021 een motie aangenomen waarin het college van burgemeester en wethouders wordt opgeroepen om voor 1 juli 2021 een vrijstelling van giften te geven van een bedrag van € 1.200,00 per jaar.

Voordat aan de wens van de gemeenteraad tegemoet kan worden gekomen, dient eerst in beeld te worden gebracht wat een gift is en welke gevolgen het krijgen van een gift heeft voor het recht op uitkering.

Wat is een gift?
Een gift is een bedrag, goed of dienst dat is ontvangen zonder dat daarvoor een tegenprestatie is geleverd en die niet hoeft te worden terugbetaald of te worden teruggeven. Giften kunnen in natura worden gegeven (bijvoorbeeld in de vorm van boodschappen) of in de vorm van geld.

Er zijn bijstand technisch twee soorten giften. Te weten giften:
- die vrij besteedbaar zijn of die bestemd zijn voor kosten die voldaan moeten worden vanuit de bijstandsnorm;
- die een bepaalde bestemming hebben.

Algemene vrijlating
Wanneer een gift vrij besteedbaar is of bestemd is voor kosten die voldaan moeten worden vanuit de uitkeringsnorm, wordt het ontvangen bedrag of de waarde van de ontvangen goederen of diensten voor een totaalbedrag van € 1.200,00 per kalenderjaar niet in mindering gebracht op de uitkering.

Giften met een bepaalde bestemming
Giften bestaande uit ontvangen goederen, diensten of bedragen, worden niet in mindering gebracht op de uitkering voor zover kan worden aangetoond dat deze kosten noodzakelijk zijn, het ontvangen bedrag ook daadwerkelijk voor deze bestemming is aangewend, het geen kosten betreft die voldaan dienen te worden vanuit de uitkeringsnorm en uit oogpunt van de bijstandsverlening verantwoord is. Hierbij kan gedacht worden aan:
- de aanschaf/vervanging van duurzame gebruiksgoederen zoals een bed, een fiets of wasmachine
- het betalen van een schuld
- voor het volgen van een cursus of opleiding

Wanneer een gift wordt ontvangen, zal er worden onderzocht onder welke categorie deze gift valt.

Giften melden
Om enig zicht te houden op het ontvangen van giften en te kunnen vaststellen onder welke categorie een gift valt en vanaf welk moment een gift in mindering dient te worden gebracht op de uitkering, dient de gift in de maand waarin deze is ontvangen te worden doorgegeven op het wijzigingsformulier.

Ingangsdatum richtlijn
Deze richtlijn treedt in werking per 1 juli 2021. Deze richtlijn wordt aangehaald als 'Richtlijn Vrijlating van giften 2021' en is van kracht tot het moment van landelijke regelgeving met betrekking tot dit onderwerp.

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201516526 Zaaknummer: Z/20/064704

Portefeuillehouder(s):

Voor vragen
Naam: Renzo Willemsen
Telefoon: (088) 695 3463
E-mail: renzo.willemsen@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Update Covid-19

Inhoud van mededeling
Met de versoepelingen van de corona-maatregelen die zaterdag 5 juni j.l. zijn ingegaan, is stap 3 van het openingsplan genomen en is de lock-down feitelijk beëindigd. In plaats van “alles is dicht, behalve”, geldt nu “alles is open, mits”. Op woensdag 19 mei hadden we al stap 2 van het openingsplan gezet. Het vaccinatietempo is in de afgelopen maand flink verhoogd. De GGD zet nu ongeveer 1 miljoen prikken per week. De verwachting is dat elke volwassen Nederlander die dat wil op 1 september 2021 volledig gevaccineerd kan zijn.

Door de versoepelingen en het vaccinatietempo is te merken dat het humeur in de samenleving verbetert. We gaan snel richting normaal. Dat is ook te zien aan de toenemende drukte in winkels, winkelstraten, bij de horeca en op de weg. We moeten echter niet vergeten dat minder dan een maand geleden de situatie in de ziekenhuizen zeer zorgelijk was. Het virus is nog niet verdwenen. Voorzichtigheid blijft geboden. Vermijd drukte, hou 1,5 meter afstand, draag een mondkapje waar dat verplicht is, werk thuis en neem de basishygiëne in acht. En maak een afspraak als je aan de beurt bent voor de vaccinaties. Dit blijft voorlopig nog het devies om Covid helemaal te verslaan.

Lokale ontwikkelingen

Besmettingen
In de maand mei 2021 waren er in de gemeente Duiven 218 nieuwe besmettingen met Covid-19. Dat is iets minder dan in de maand april (238). In de loop van mei zijn de besmettingscijfers wel gehalveerd. Hadden we de tweede week van mei nog 77 besmettingen in één week, de laatste week van mei waren het er 35.
In totaal is er nu (stand 31 mei 2021) bij 2.041 inwoners een besmetting vastgesteld. 28 inwoners zijn in het ziekenhuis opgenomen geweest en 14 zijn aan het virus overleden. Meer cijfers treft u aan in de bijlage.

Handhaving
In mei 2021 zijn er door de Boa’s geen bekeuringen uitgeschreven. Er zijn 5 officiële waarschuwingen uitgedeeld. De waarschuwingen waren voor verboden groepsvorming en het niet dragen van een mondkapje in de Elshofpassage. Door de versoepelingen richten we

de handhaving alleen nog op excessen. Als burgemeester heb ik afgelopen maand geen bestuurlijke maatregelen hoeven te nemen.

Vanwege een corona-uitbraak is IKC Kameleon in Duiven geheel gesloten geweest van 2 tot 7 juni. Enkele kinderen, medewerkers en gezinsleden zijn besmet geraakt met het coronavirus. Een paar groepen moesten in quarantaine, waarna het schoolbestuur uit voorzorg heeft besloten de school te sluiten. De scholieren hebben thuisonderwijs gekregen.

Op 1 juni is de quarantaineplicht voor reizigers uit zeer hoge risicogebieden in werking getreden. Kern van deze wet is de verplichting voor reizigers om na inreis uit zeer hoogrisicogebieden in quarantaine te gaan. De quarantaineplicht houdt in dat betrokkene gedurende een periode van 10 dagen dient te verblijven op het eigen woonadres of een verblijfplaats naar keuze. De reiziger kan zich op dag 5 na inreis laten testen. Bij een negatieve testuitslag eindigt de quarantaineplicht op die dag. De handhaving ervan ligt bij de burgemeester. De gemeente krijgt een signaal van een landelijk team als vermoed wordt dat iemand zich niet aan de quarantaineplicht houdt. Een gemeentelijk toezichthouder voert een controle uit. Indien nodig kan ik een bestuurlijke boete à € 339 euro opleggen en/of een last onder dwangsom.

Regionale en landelijke ontwikkelingen

Vaccineren
In heel Nederland zijn op dit moment bijna 11 miljoen vaccinaties gezet. Inmiddels zijn de mensen uit 1989 aan de beurt om een afspraak te maken.
De Gezondheidsraad heeft op 2 juni geadviseerd om nieuw uit te nodigen groepen niet meer met het Janssen-vaccin te vaccineren. Hoewel ook uit de meest recente cijfers blijkt dat Janssen een voldoende veilig en effectief vaccin is, adviseert de Gezondheidsraad toch om Janssen alleen nog in te zetten bij de groepen waarvoor de één prikstrategie wenselijk is. Mochten mensen toch liever met Pfizer/Moderna worden gevaccineerd dan kunnen zij daarvoor hun afspraak wijzigen. Mensen die niet met AstraZeneca geprikt willen worden, kunnen inmiddels via de landelijke GGD een afspraak maken voor vaccinatie met een ander vaccin.

Tot en met 1 juni werden door GGD Gelderland-Midden ruim 287.000 prikken gegeven. In de afgelopen 7 dagen werden 25.888 mensen gevaccineerd.

Het RIVM heeft de opkomst bij de vaccinaties van 65-plussers gepubliceerd. Een relatief lagere opkomst ziet het RIVM terug in gemeenten uit de Biblebelt, die traditioneel een lagere vaccinatiegraad hebben, en in een aantal grote steden. In Gelderland-Midden ligt de gerapporteerde vaccinatiegraad in de meeste gemeenten boven de 85% en in Barneveld tussen de 75-84%. De gerapporteerde opkomst is gebaseerd op het aantal 65-plussers dat gevaccineerd is met tenminste één dosis Covid-19 vaccin. Het betreft hier vaccinaties door alle uitvoerders van het programma: de GGD, huisartsen, instellingen en ziekenhuizen. De GGD werkt aan een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad door interventies in te zetten op specifieke groepen en om het vaccinatieproces zo gemakkelijk mogelijk te laten verlopen.

Landelijk en regionaal geneeskundig beeld
Landelijk daalde het aantal meldingen van mensen die positief testten op COVID-19 de afgelopen week (26 mei t/m 1 juni) met 18% (35.142 naar 25.255 naar 20.608). Het aantal nieuwe ziekenhuisopnames op verpleegafdelingen is gedaald met 43% (533 t.o.v. 940 de week ervoor). Het aantal nieuwe opnames op de Intensive Care daalde ook met 43% (112 t.o.v. 196). Het totaal aantal aanwezige patiënten met verdachte of bewezen COVID-19 op de IC is 447. Ten opzichte van de piek op 18 april zijn ziekenhuisopnames en IC-opnames met zo'n 70% gedaald. Toch is de druk op de zorg nog steeds hoog, omdat met flinke vaart de reguliere zorg weer wordt opgestart.

In de regio Gelderland-Midden zagen we in week 21 (24 t/m 30 mei) ook een daling van het aantal besmettingen. Het aantal inwoners dat positief testte ten opzichte van de week ervoor daalde met 21% van 1.062 naar 836. Dit zijn 120 positieve testen per 100.000 inwoners.
In alle leeftijdsgroepen daalde het aantal besmettingen. Onder 70-plussers is de daling het grootst (54%). De meeste meldingen waren relatief gezien in de leeftijdsgroep 10-19 en 20-29 jaar.

Het aantal meldingen van positief geteste personen in de regio per kalenderweek (maandag t/m zondag), is gevisualiseerd in onderstaande figuur.

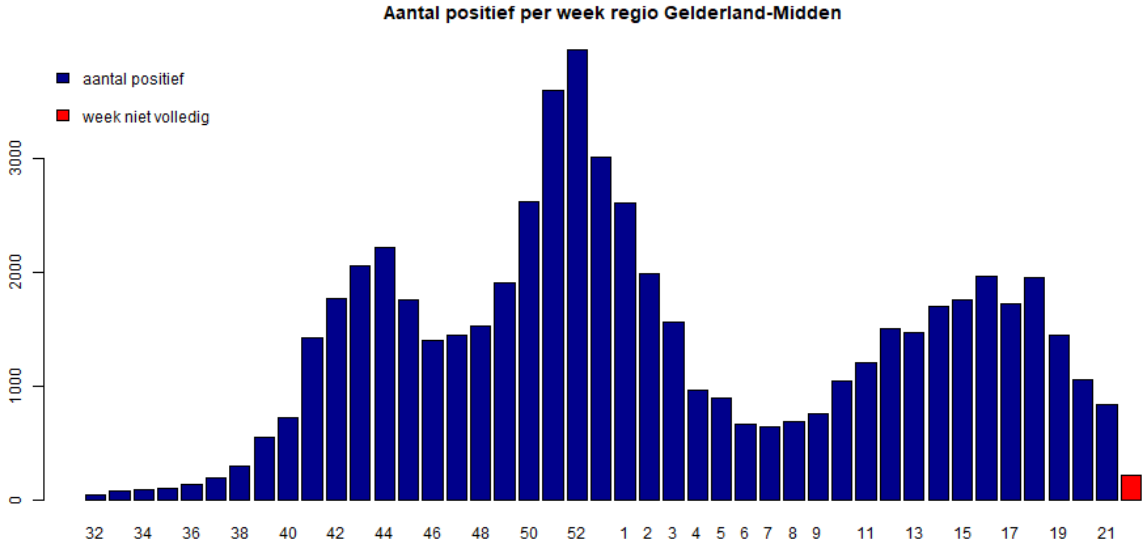

Bron: RIVM

Nalevingsmonitor regionaal
Het wordt zichtbaar drukker. In natuur, winkelstraten en op terrassen. De maatregelen werden over het algemeen goed nageleefd. Er worden af en toe wat meldingen gedaan in verband met overtredingen van de richtlijnen. Deze meldingen gaan dan vooral over de grootte van bijeenkomsten en de drukte in winkels. Over het algemeen houden horecaondernemers en terrasbezoekers zich aan de tijden en afstanden, maar het komt wel regelmatig voor dat er groepen uit diverse huishoudens bij elkaar aan tafel zitten.

VNG dashboard sociale impact
De VNG heeft een dashboard ontwikkeld dat inzicht geeft in de effecten van de coronacrisis en van de genomen maatregelen op het maatschappelijk leven en welzijn van inwoners. Het dashboard kent 5 thema's: werk en inkomen, mentale weerbaarheid, onderwijs, (nalevings)gedrag en sociale cohesie (een beeld van de maatschappelijke impact van corona). De gegevens en de duiding worden tweemaandelijks geactualiseerd. Het dashboard is te vinden op: https://vng.nl/artikelen/dashboard-sociale-impact-corona

Het belangrijkste inzicht in de tweede publicatie van het Dashboard Sociale Impact Corona is: de stapeling van economische en mentale problematiek bij (groepen) jongeren is reden voor zorg. Verder vertoont het dashboard eenzelfde beeld als in april. De economische gevolgen lijken tot nu toe mee te vallen.

Informatie en communicatie
Vanuit de regionale crisisorganisatie krijg ik als burgemeester regelmatig updates over de actuele ontwikkelingen en maatregelen die noodzakelijk zijn. Algemene

publiekscommunicatie verloopt via de eigen gemeente ondersteund door het Gemeentelijk Knooppunt Corona. Met vragen kunt u via de reguliere werkwijze bij uw griffier terecht.

Duiven, 10 juni 2021.

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
Burgemeester

Bijlagen:
Cijferoverzicht gemeente Duiven

BIJLAGE Cijferoverzicht Duiven

Aantal positief geteste inwoners per regiogemeente

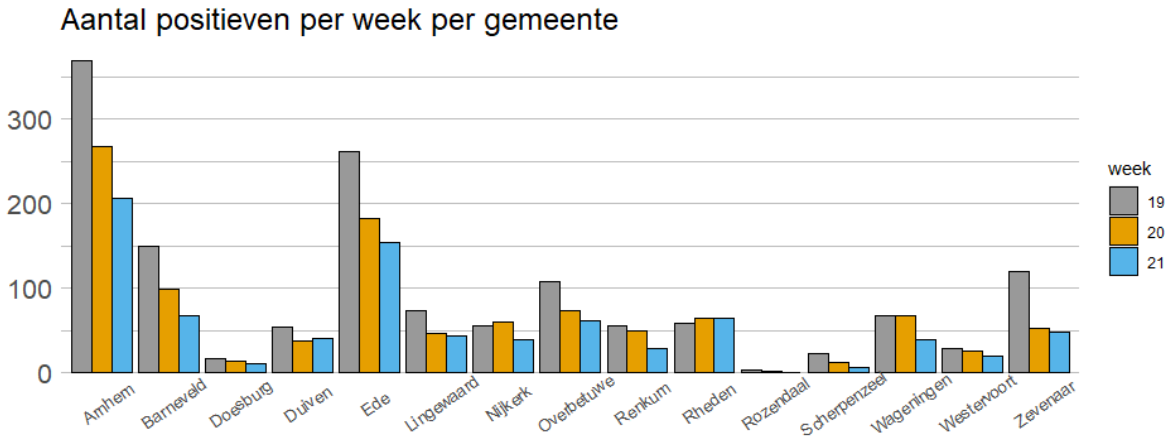

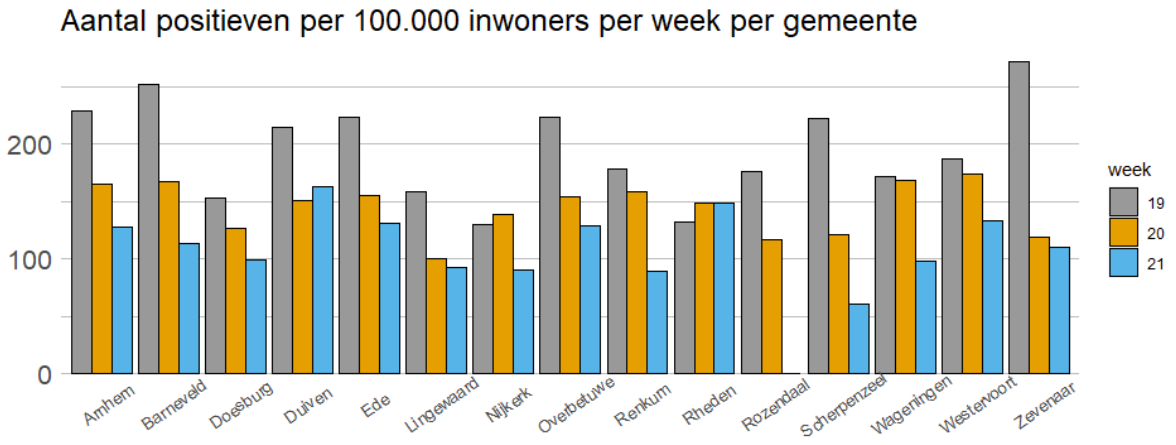

Aantal positief geteste inwoners in Duiven

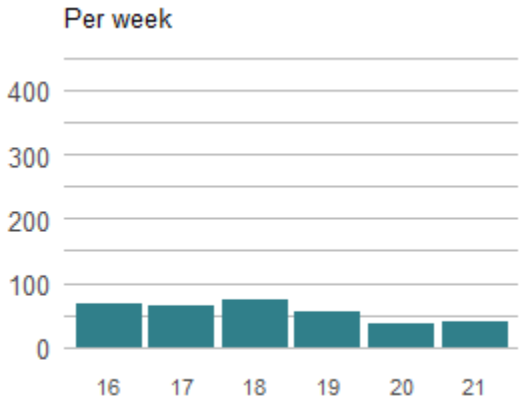

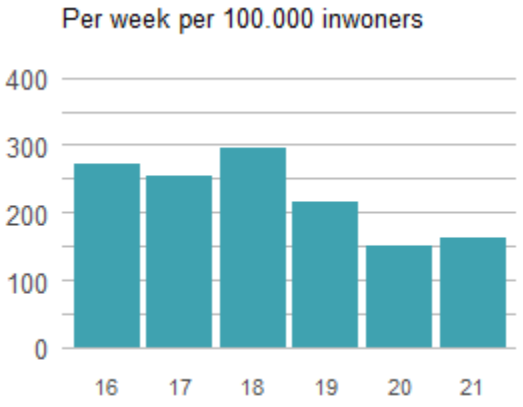

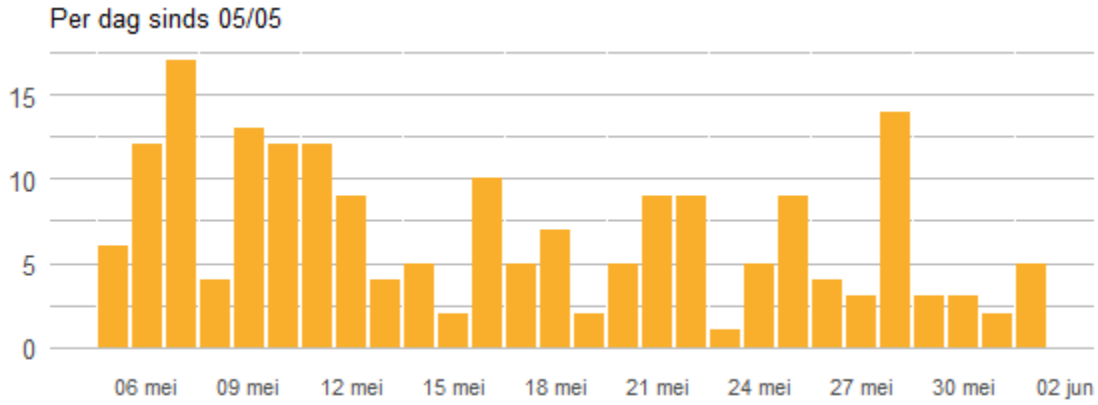

Leeftijdsgroepen

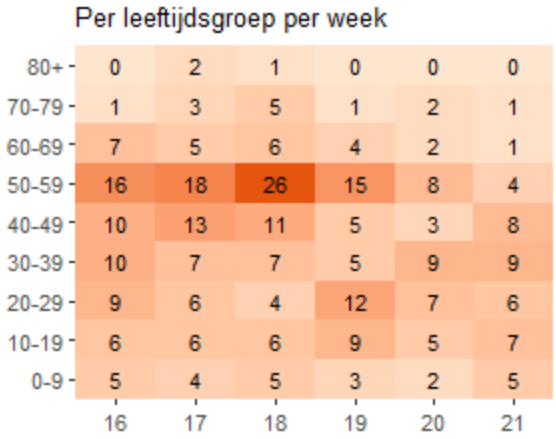

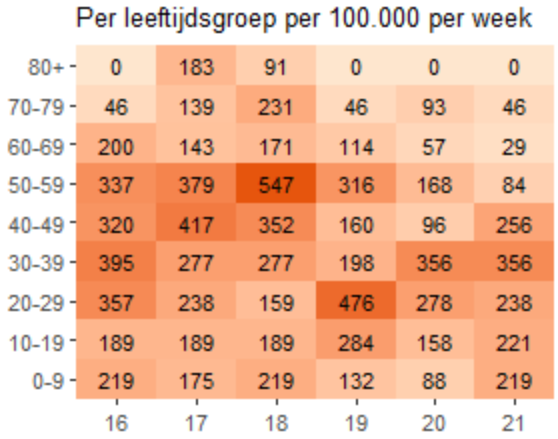

Duiven, 21 mei 2021,

Geachte Mevrouw, Mijnheer,

In de bijlage treft u het jaarverslag 2020 van de Stichting Milieuvrienden Duiven aan, net als vorig jaar een digitale versie. Wilt u toch graag een gedrukt exemplaar, neem dan contact op met het secretariaat.

Helaas hebben Rennie Verhagen en Bessel Hartogsveld zich gedwongen gezien om te stoppen met hun activiteiten bij Milieuvrienden Duiven. We willen hen bedanken voor hun enorme inzet in de afgelopen 30 jaar. In de loop van het jaar nemen we op gepast wijze afscheid van hen.

Gelukkig hebben we Peter Mekkink bereid gevonden het secretariaat over te nemen en José Luis Salve het penningmeesterschap.
Dit houdt dan ook in dat het correspondentieadres van de Stichting Milieuvrienden Duiven overgaat naar het adres van Peter. Zie de gegevens onder aan de brief. Kunt u dit opnemen in uw administratie?

Mocht u vragen hebben over de inhoud van dit jaarverslag, laat het ons dan weten.
Als u ons actief wilt steunen, graag! Vrijwilligers kunnen zich bij Peter of Hanneke melden!

We zijn enthousiast begonnen met het maken van plannen voor het opzetten van een Voedselbos op een terrein tussen de IJssel en de AVR. Binnenkort nemen we contact met u op om te vragen of u ons daarin wilt ondersteunen, dat kan zowel financieel als via een inzet als vrijwilliger. Deze zomer beginnen we met de eerste veldwerkzaamheden.

Milieuvrienden Duiven wenst u alle goeds en gezondheid.

Met vriendelijke groet

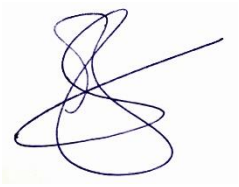

Hanneke Spaans (voorzitter) en Peter Mekkink (secretariaat)

Peter Mekkink
Secretariaat Stichting Milieuvrienden Duiven
De Meent 1
6921 SE Duiven
T 0316 263 685
E: info@milieuvrienden.nl

mil ieuv rie nden duiven

Jaarverslag 2020

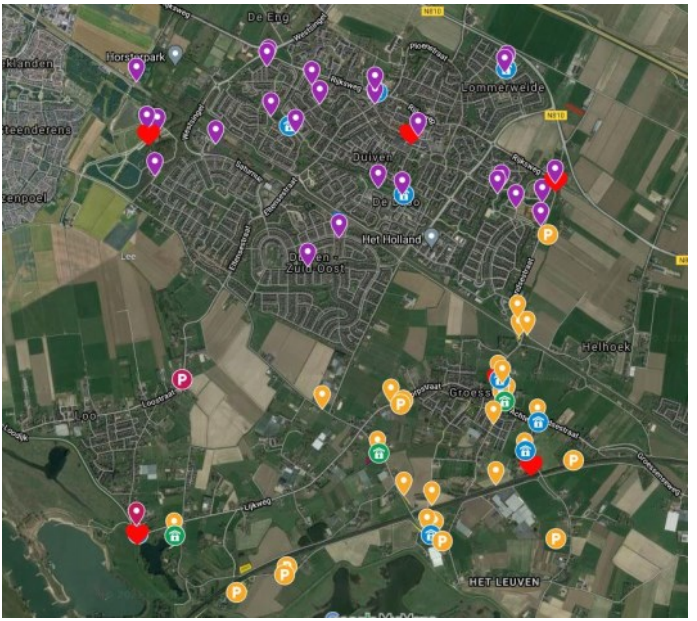

Locaties bloemenstroken
Groessen, Duiven, Loo Bloeit!

Stichting Milieuvrienden Duiven

Stichting Milieuvrienden Duiven

De Stichting Milieuvrienden Duiven (MVD) zet zich in voor het woon- en leefklimaat voor de bewoners in en om Duiven door te streven naar en het behouden en verbeteren van de natuur en de landschappelijke en natuurhistorische waarden. Onze speerpunten zijn flora en fauna, de kwaliteit van het milieu, bodem, lucht en water en een verantwoorde ruimtelijke ordening. Het welzijn en de gezondheid van mensen in en om Duiven staan centraal. Wij zijn geen actiegroep –tegen- maar een behartiger -voor- behoud en herstel van natuur en landschap in onze mooie Liemers. De Stichting is opgericht in november 1988 en aangesloten bij Natuur en Milieu Gelderland.

Voorwoord

Door de coronacrisis is ons werkwijze in 2020 drastisch aangepast. Helaas konden we vanaf maart niet altijd bij elkaar komen en zijn we net als iedereen digitaal gaan werken. Dit jaar heeft ons nog meer doen beseffen dat alles wat we doen effect heeft op de natuur.

Wat moeten we zonder het bos en natuurbeleving. Het onderstreept het belang van het beschermen en uitbreiden van de natuur. Gebleken is dat iedereen er graag op uit gaat in de natuur. Natuurbeleving is belangrijk geworden en bevordert onze gezondheid. De druk op natuurgebieden wordt echter groter. Ons werk is dan ook cruciaal om te zorgen voor een balans tussen mens en natuur.

Wout Oosterhof kwam onze groep versterken, en is meteen voortvarend aan de slag gegaan.

Helaas heeft Bessel Hartogsveld na 25 jaar onze groep verlaten. En helaas zag Rennie Verhagen zich begin 2021 gedwongen om haar functie als secretaris neer te leggen. We zullen de expertise, inbreng en inzet van beide leden erg gaan missen. We wensen Rennie en Bessel heel veel succes in de toekomst. We zullen in 2021 op gepaste wijze afscheid van hen nemen.

José Luis heeft het penningmeesterschap van Bessel overgenomen.

Peter Mekkink heeft zich bereid verklaard om het secretariaat van Rennie over te nemen.

Het nieuwe adres van het secretariaat is: Peter Mekkink, De Meent 1, 6921 SE Duiven, T 0316 263 685, E info@milieuvrienden.nl .

Samenvatting

De voorgenomen doortrekking van de A15 met de voorbereidingen en de zitting bij de Raad van State heeft ons de eerste helft van het jaar bezig gehouden. Daarnaast is de aannemer voor het ontwerp en aanleg slagvaardig aan de gang gegaan. Steeds blijven er de uitdagingen die Klimaatverandering en de Stikstofproblematiek met zich mee brengt. Verder hebben wij ons vooral bezig gehouden met de Regionale Energie Strategie (RES), Omgevingsadviesraad (OAR), het Groen Manifest, de brand bij de autosloperij aan de Maststraat, de opzet van een Voedselbos en de ontwikkelingen in de Loowaard.

Onze activiteiten in 2020

In 2020 zijn we als Stichting Milieuvrienden Duiven met de volgende onderwerpen en activiteiten bezig geweest:

Bijeenkomsten en vergaderingen—deels online

- Interne vergaderingen: 10
- Inloopavond Patersbosje.
- Meedenkbijeenkomsten en enquete herinrichting Rijksweg.
- Bezoek AVR verbrandingsoven.
- Bezoek Voedselbos Brummen.
- Bodemonderzoek ten behoeve van Voedselbos bij terrein aan de Bandijk van de AVR .
- Preventieteam Loowaard gesprekken met de gemeente Duiven.
- Drie dagen aanwezig bij Zittingen Raad van State naar aanleiding van het beroep over doortrekking A15, inclusief uitgebreide voorbereidingen voor ons verweer.
- Opnames bij Natura2000-gebied voor het programma “Een Vandaag” over de stikstofproblematiek rondom de A15.
- Verschillende bijeenkomsten over het ontwerp van de A15 met de aannemer en ViA15 projectbureau.
- Thematafels natuur en milieu met aannemer A15
- Discussie met aannemer en ViA15 over de sonderingen in het Natura2000 gebied.
- Regionale Energie Strategie (RES) bijeenkomsten
- Omgevingsadviesraad (OAR) windturbines Lathum.
- Overleg over Landschapscafé met Gemeente Duiven en Stichting Landschapsbeheer Gelderland.
- Bijeenkomst VNO NCW.

Bezwaar gemaakt - Beroep aangetekend

- Aanvullend beroepsschrift (gewijzigd) Tracébesluit A15 voor zittingen Raad van State.
- Drie zienswijzen ingediend met betrekking tot verschillende omgevingsvergunningen van Rijkswaterstaat en de aannemer Gelre Groen ten behoeve van de doortrekking van de A15: een reeks kunstwerken, de wet natuurbescherming en het bruggencomplex.

- Zienswijze t.a.v. Ontwerpbesluit Omgevingsvergunning plaatsing windturbines Caprice bij Angeren, gemeente Lingewaard.
- Brief naar Provincie Gelderland over stortplaats IJsseldijk
- Brandbrief aan de gemeente Duiven over afwikkeling schade door de brand bij de autosloperij “De Moestuin”.

Activiteiten, werkgroepen, klankbordgroepen

Natuur en Milieu Gelderland

Voor veel zaken kunnen we terecht bij NMG, voorheen Gelderse Milieu en Natuurfederatie. We maken graag gebruik van de daar aanwezige deskundigheid om problemen adequaat aan te pakken. Onderwerpen die met NMG zijn besproken of waar wij aan deelgenomen hebben zijn o.a. de A15 en het Voedselbos. Bij de zittingen van de Raad van State m.b.t. het Tracébesluit A15 zijn we samen opgetrokken. Adviezen gekregen m.b.t. het opzetten van een Voedselbos.

Met de Nieuwsbrief en de berichten per email blijven we op de hoogte van wat er zoal speelt op natuur en milieugebied in Gelderland.

Doortrekking A15 Raad van State en start contract

Na het insturen van ons beroep tegen het Tracébesluit in december 2019 was het wachten tot de behandeling van de zaak door de Raad van State. De zittingsdagen vonden plaats 22-25 juni 2020. Voorafgaand is aanvullend beroep aangetekend. MVD kreeg een prominente plaats door de grote inbreng aan bezwaren, samen met Natuur en Milieu Gelderland en de Stichting Strijdbaar Angeren en anderen. In de drie zittingsdagen kregen we ruime gelegenheid om onze bezwaren nader toe te lichten.

In januari 2021 heeft de Raad van State een tussenuitspraak gedaan. Bijna alle bezwaren zijn verworpen behalve die over de berekening van de stikstofuitstoot, en bezwaren over de faunapassage en de amfibietunnel voor de kamsalamander. Wij zijn teleurgesteld over de uitspraak m.b.t. tot de vele bezwaren die we hebben opgevoerd. De

minister krijgt 26 weken de tijd om met een betere stikstof berekeningsmethode en -aanpak te komen. NMG had al eerder een akkoord getekend met Rijkswaterstaat over de opschorting van de aanleg tot de definitieve uitspraak van de Raad van State. Tot die definitieve uitspraak van de RvS liggen de aanlegwerkzaamheden stil.

In januari 2020 is de winnaar van de tender voor het DBFM contract (design, build, finance, maintain) bekend geworden, Gelre Groen, een combinatie van drie bedrijven. Gelre Groen is begonnen met het ontwerp en is begonnen met het betrekken van bewoners en belangenorganisaties, o.a. d.m.v. thematafels en voorlichtingsbijeenkomsten. Nader overleg heeft plaats gevonden over natuurmaatregelen en de sonderingen op het Natura2000-gebied waar de brug zou komen.

Omgevingsadviesraad (OAR) windmolens WRIJ

De Waterschappen hebben een ambitieus klimaat-en energiebeleid gemaakt om meer duurzame energie op te wekken en in te zetten op een circulaire economie. Het landelijk beleid van de Waterschappen is om in 2025 energieneutraal te zijn. Het WRIJ wil dit o.a. doen door het plaatsen van twee windturbines bij Lathum. MVD denkt via de OAR mee voor een goede landschappelijke inpassing.

Regionale Energie Strategie (RES)

In het Klimaatakkoord en het Gelders Energie Akkoord is afgesproken om te streven naar een vermindering van 55% CO_2 uitstoot in 2030 in vergelijking tot het niveau van 1990. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers samen zoeken naar mogelijkheden om energie duurzaam op te wekken. Bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines en warmtenetten. Dat houdt niet op bij de gemeentegrens. De plannen worden per regio gemaakt.

In de RES Arnhem Nijmegen of ook wel genoemd ‘de groene metropool’ nemen zestien gemeenten, drie waterschappen en de

provincie Gelderland deel. De inmiddels vastgestelde RES 1.0 vormt voor alle bestuurlijke partijen een van de uitgangspunten voor de nader uit te werken omgevingsvisies, de Transitievisie Warmte (TVW) en de wijk- en omgevingsplannen.

MVD neemt als stakeholder deel aan de RES bijeenkomsten en kijkt vooral naar zorgvuldig ruimte gebruik en meekoppelkansen. Dit kan o.a. door het instellen van een gebiedsfonds waaruit natuurversterkende maatregelen kunnen worden ondersteund, zoals het omzomen van zonneparken met slee- en meidoorns, en de versterking van de biodiversiteit.

Windmolens Carprice Angeren, Lingewaard

Het plan is om twee windturbines bij de Steenfabriek Caprice in de gemeente Lingewaard met een tiphoogte van 240 meter te plaatsen in en pal naast het Natura2000-gebied Rijntakken/Rijnstrangen, recht tegenover de Kandiaplas. Wij zijn actief betrokken bij de natuurontwikkeling in de Natura2000 gebied Rijnstrangen en de Loowaard. De Stichting Milieuvrienden Duiven heeft een Zienswijze ingediend tegen plaatsing van deze windturbines. Wij zijn niet tegen windenergie maar wel voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing. Het gaat ons dan ook zeer aan het hart dat gemeente Lingewaard deze windturbines juist daar wil gaan plaatsen.

Voormalige Stortplaats IJsseldijk (Bult van Putman)

Wij hebben aanvullende informatie opgevraagd aan de Provincie Gelderland over de saneringsactiviteiten rond de stortplaats, omdat er sprake is van een ernstige en urgente bodemverontreinigingen en de samenstelling van drie miljoen m3 afval niet bekend is. De Provincie schrijft in zijn antwoord: “We kunnen niet in de stort kijken en het grondwater wordt eeuwigdurend gecontroleerd. De inspanningen en bijkomende milieubelasting wegen niet op tegen het verwijderen van de verontreiniging. Het monitoren is bovendien vele malen goedkoper dan het afgraven van de stort.” De Provincie wil de vervuilingsgrenzen nu verhogen om over te gaan naar de nazorgfase. Er komt geen jaarlijkse controle meer maar een tweejaarlijkse.

De overname van de bult in 2018 door Natuurmonumenten heeft geen invloed op de saneringsactiviteiten; de Provincie blijft

verantwoordelijk. Vooral de kleiputten bieden een soortenrijkdom. Het doel is om de insectenrijkdom te versterken. Bewoners wordt gevraagd om onderhoud te plegen.

L**andschapscafé**

MVD was samen met de gemeente en het Groen Manifest in het voorjaar 2020 ver gevorderd met de voorbereiding voor een volgend Landschapscafé met als thema “Meerwaarde Groen Duiven”. Doel van het landschapscafé is om mensen te inspireren en te motiveren voor meer groen in Duiven. Helaas kon de daadwerkelijke uitvoering niet doorgaan vanwege de coronacrisis.

We hopen in 2021 hier een vervolg aan te geven.

Herinrichting Rijksweg en Patersbosje

MVD heeft meegedacht over herinrichting Rijksweg, en daarbij vooral aandacht gevraagd voor de veiligheid van het langzame verkeer (auto te gast) en aandacht voor groen en duurzaamheid (hittestress). Inwoners van de wijken in Duiven-Noord moeten om bij voorzieningen zoals winkels te komen steeds de Rijksweg oversteken. MVD heeft samen met Groen Manifest een voorstel gedaan om de ontwikkelingen in het gebied van het Patersbosje hier te combineren voor een veilige doorgaande groene route vanuit Duiven Noord via het Droopad naar het station. De reactie van de gemeente was heel positief en wordt meegenomen in het ontwerpproces. MVD heeft de gemeente een verslag over het ontstaan van het Patersbosje toegezonden.

Groessen-Duiven-Loo Bloeit!

Een initiatief om de leefomgeving bloeiender en boeiender te maken en de biodiversiteit te stimuleren. Op 34 locaties in de gemeente Duiven is ongeveer drie hectare bloemen ingezaaid om de gemeente meer fleur en kleur te geven. Het is geen eenmalige actie; het is de bedoeling dat steeds meer mensen aansluiten zodat ieder jaar nog meer percelen in de gemeente vol staan met bloemen.

Overleg en bezoek AVR verbrandingsoven

Regelmatig overleg met de AVR over natuur en duurzaamheid in en rond de verbrandingsoven is weer opgepakt. Alle leden van MVD waren aanwezig bij het overleg en bezoek aan de AVR. De Plant Manager gaf een uitleg over de ontwikkelingen binnen de AVR en behandelde vragen die bij MVD leven. Daarna volgde een rondleiding naar het verbrandingsgedeelte, het proces m.b.t. de restwarmte en de CO2 opslag. De restwarmte gaat inmiddels tot de Schuitgraaf en de CO2 naar de kassen in Bergenden. Dan blijft er nog restwarmte over.

Bij de bespreken kwam een terrein ter sprake dat door de AVR zo'n 25 jaar geleden was opgekocht. De AVR zou hier graag natuurontwikkeling zien. Als MVD spraken we de wens uit om een Voedselbos te beginnen. De AVR wil het terrein aan de Bandijk ter beschikking stellen voor de ontwikkeling van een Voedselbos aan Milieuvrienden Duiven.

We hebben afgesproken dat we een keer per jaar een overleg hebben over de gang van zaken bij de AVR.

Voedselbos Duiven

Naar aanleiding van het aanbod van de AVR heeft een kleine delegatie het terrein bezocht en bodemonderzoek gedaan en samen het Voedselbos in Brummen bezocht. Kanttekening is de voorgenomen dijkverzwaring van de IJsseldijk van het WRIJ dat voorwaarden geeft voor het ontwerp. Enthousiast geworden zijn we begonnen met het zoeken naar expertise. Een voorstel van Circle

Grondonderzoek op het terrein aan de Bandijk, Peter en Baukje

Ecology was interessant, maar CE gaf aan geen gelegenheid te hebben voor het maken van het ontwerp. In 2121 hebben we als MVD besloten door te gaan met de opzet. Nauw overleg met AVR, WRIJ en de gemeentes Duiven en Zevenaar.

Natuurgebied Loowaard – Vrienden van de Loowaard

In de jaren 70 en 80 woedde er een strijd tussen natuurbeschermers en ontgrondingsmaatschappijen in het natuurgebied de Loowaard. Klei en zand waren nodig voor bouw van huizen en wegen. Vanaf midden jaren 80 is er gekeken naar samenwerking. Voor de Loowaard resulteerde dit in februari 1992 tot een natuurontwikkelingsplan met natuurontwikkeling én ontgronding. In 2020 stopte de ontgronding. Veel bleef onduidelijk over de situatie in het gebied. Er bestaan grote zorgen over de ontwikkelingen, afval, dierenwelzijn, brandgevaar, zwemveiligheid, overlast, beheer en handhaving. De gemeente is op de hoogte gesteld van deze zorgen.

Er is een groep ‘Vrienden van de Loowaard’ opgericht met leden van Goclean, MVD en de dorpsraad Loo. De groep heeft contacten met eigenaren, gemeente en Free Nature (de organisatie die eigenaar is van de dieren en de uitvoerende partij van het begrazingsbeheer).

In de zomerperiode 2020 heeft de groep regelmatig geschoonwandeld. Bezoekers die recreëren in eigen land door Corona, laten veel rommel achter. Inmiddels is het aardig schoon.

Er was geen duidelijke visie. Inmiddels zijn Vrienden van de Loowaard bezig om met de gemeente een plan te maken met natuurontwikkeling

en extensief recreatief medegebruik als hoofdfunctie.

Groen Manifest

Het Groen Manifest wil wonen in het groen stimuleren in de kern van Duiven. Een visiedocument hiertoe is door studenten Hogeschool van Hall Larenstein samengesteld. Zij hebben hierover aan de gemeente Duiven een presentatie gegeven en in februari 2020 aan de groene groepen waaronder MVD. Een kansrijke optie lijkt het initiatief van IVN voor het opzetten van een ‘tiny-forest’.

Het visiedocument wordt de leidraad voor Groen Manifest en MVD bij het te organiseren Landschapscafé in 2021. Ons ideaal voor Duiven is in elke buurt een eigen tiny-forest. MVD heeft twee verzoeken ingediend bij het IVN om in aanmerking te komen voor de aanleg van een dergelijke bosje. Helaas voldeden we niet aan de voorwaarden. Helaas stopte de verdere voortgang door de Coronacrisis.

Brand autosloperij ‘De Moestuin’

Een gigantische brand eind juli bij autosloperij ‘De Moestuin’ te Duiven met enorme rookpluim haalde het landelijke nieuws. Kort hierop stond er een artikel in de krant dat de vergunningen en bedrijfsvoering op orde waren bij monde van burgemeester Hieltjes. Medio augustus heeft MVD de gemeente aangeschreven wegens de milieuramp met foto’s van de vervuiling in het omliggende water, lokale getuigenissen van mensen die geconfronteerd werden met niet legale activiteiten en autowrakken die onverantwoordelijk gestapeld waren.

De gemeente heeft formeel gereageerd en intussen wordt de milieu- en bedrijfsvergunning aangepast. Nader bodemonderzoek is uitgevoerd door de Odra, officiële rapport volgt. Verder wordt gesproken met de gemeente Duiven over het opnieuw aanplanten van de verbrande bomen en struiken om de groene omzoming van het bedrijventerrein te hertstellen.

Overleg met Gemeente Duiven

In de subsidieovereenkomst met de gemeente is vastgelegd dat er regelmatig gevraagd en ongevraagd advies wordt verwacht van MVD. Verder wil de gemeente het Landschapscafé samen met MVD en Stichting Landschapsbeheer Gelderland organiseren.
Met de beleidsmedewerker groenbeheer zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest :

- Voorbereiding op het Landschapscafé;
- Omgevingsvisie
- Patersbosje
- Herinrichting Rijksweg
- Overleg over vervuiling Loowaard
- Contact met gemeente over brand bij autosloperij De Moestuin.
- Aanleg Voedselbos

Contacten en aanvragen via telefoon en e-mail

Er komen regelmatig per telefoon en per e-mail verzoeken om informatie binnen bij het secretariaat en de andere leden van onze stichting. Veel vragen kunnen direct beantwoord worden.

Netwerkcontacten en samenwerking

De gemeentes Duiven, Westervoort en Zevenaar, de Dorpsraad Loo, Go-Clean de Liemers, NMG, SLG, het WRIJ, de AVR, Groen Manifest, het IVN, de organisatie RES, Natuurmonumenten, Bewonersgroepen, Vrienden van de Loowaard , Bewonersoverleg Groessen A15, AVR, Imkervereniging, Voedselbos Brummen en anderen...

Meedoen?!!! Vrijwilligers gezocht

We zijn een groep vrijwilligers met verschillende expertises, die ieder op haar/zijn eigen manier gebruikt.

Bent u geïnteresseerd in de natuur en milieu en heeft u tijd, tips, raad en/of advies aarzel dan niet en neem contact met ons op. Een uitbreiding met een aantal enthousiaste mensen zou fijn zijn.

Ieder lid neemt haar/zijn eigen expertise mee en zet dit in ten behoeve van ons doel: een aangenaam woon-en leefklimaat voor de

bewoners in en om Duiven door te streven naar en het behouden en verbeteren van de natuur en de landschappelijke en natuurhistorische waarden.

We zoeken een actieve leden en iemand om de website en de sociaal media te beheren.

Geplande activiteiten MVD 2021

In 2021 hebben we 11 interne vergaderingen gepland.
Verder:

- Bijwonen commissievergaderingen en raadsvergaderingen en indien nodig gebruik maken van het inspreekrecht.
- Contacten onderhouden met ambtenaren en raadsleden over diverse natuur en milieuaangelegenheden en ruimtelijke ordening in de gemeente Duiven.
- Bijeenkomsten Regionaal Energie Strategie (RES)
- Vergaderingen Omgevingsadviesraad (OAR)
- Zoeken naar verbindingen en versterken contacten met andere groene-grijze groepen en activiteiten. Onder meer door organiseren van het Landschapscafé
- Bijeenkomsten Bewonersoverleg Groessen A15, overleg met gemeente, Gelre Groen en ViA15.
- Bijeenkomsten Natuur en Milieu Gelderland.
- Bijwonen voorlichtingsbijeenkomsten, congressen, symposia etc.
- Indien noodzakelijk bezwaar aantekenen tegen gemeentelijke, provinciale en nationale plannen die het landschap en de leefbaarheid sterk aantasten, bodem, water en luchtverontreiniging veroorzaken en/of geluidsnormen overschrijden.
- Ontwikkelingen rondom geluidsoverlast m.b.t. Vliegveld Lelystad volgen.
- Overleg met bedrijven op de industrieterreinen betreffende afvalstromen en dergelijke.
- Overleg met de AVR verbrandingsoven.
- Ontwerp en aanleg Voedselbos in Duiven.
- Deelname aan de cursus Voedselbossen bij NMG.

Naschrift

Veel verschillende onderwerpen hebben het afgelopen jaar onze

aandacht gehad. Vooral de voorgenomen doortrekking van de A15 en de verdere aantasting van het buitengebied baart ons grote zorgen. Elk verlies op het natuur-en milieufront is een gezamenlijk verlies, vooral nu steeds meer mensen zich bewust worden van het belang van een schone leefomgeving. Zeker nu er zo zeer genoten wordt van natuurbeleving in eigen land. Steeds meer mensen worden zich bewust van het belang van een schone leefomgeving.

Stichting Milieuvrienden Duiven

In 2021 bestaat de Stichting Milieuvrienden Duiven uit zes leden:

Hanneke Spaans, Voorzitter
T: 0640480277, E: hanneke@milieuvrienden.nl

Peter Mekkink, Secretariaat
T: 0648303200, E: petermekkink@gmail.com

José Luis Salve, Penningmeester
T: 0629072619, E: j.salve@upcmail.nl

Baukje Boschker, Lid.
T: 0614159761, E: baukje.boschker@outlook.com

Sybrand Feenstra, Lid.
T: 0624595388, E: sybfeenstra@gmail.com

Wout Oosterhof, Lid
T: 0643361657, E: wo@inaxtion.com

Algemene e-mail: info@milieuvrienden.nl

Secretariaat:

Let op: het nieuwe adres van het secretariaat:
Peter Mekkink
De Meent 1
6921 SE Duiven

T 0316
263 685
E:

FOREST GARDEN

1. CANOPY (LARGE FRUIT & NUT TREES)
2. SUB-CANOPY LAYER (DWARF FRUIT TREES)
3. SHRUB LAYER (CURRANTS & BERRIES)
4. HERBACEOUS (COMFREY, BEETS, HERBS)
5. RHIZOSPHERE (ROOT VEGETABLES)
6. SOIL SURFACE (GROUND COVER, STRAWBERRY)
7. VERTICAL LAYER (CLIMBERS, VINES)

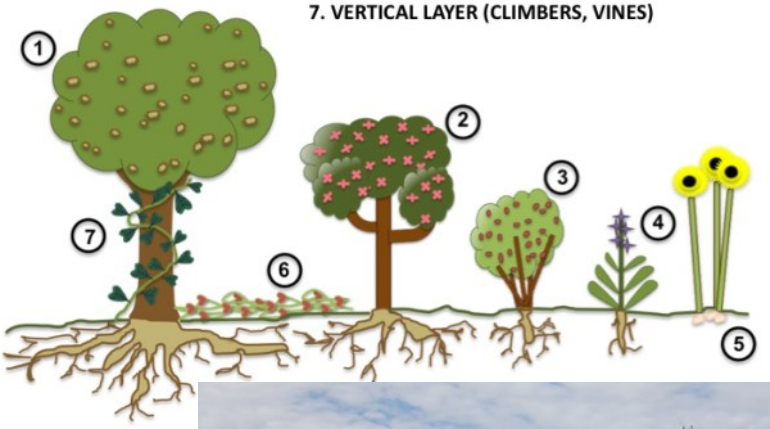

Van: [gegevens bekend bij griffie]
Verzonden: maandag 24 mei 2021 16:37
Onderwerp: Totaalplan spoor
Bijlagen: Bijlage 1 Nieuwe stations.pdf; Bijlage 2 Treinseries naar het buitenland en aanvullende ICD.pdf; Bijlage 3 Directe bereikbaarheid buitenlandse stations bij Totaalplan spoor.pdf; Bijlage 4 Directe bereikbaarheid naar het buitenland bij Totaalplan Spoor.pdf; Bijlage 5 Tijdtabellen.pdf; Totaalplan spoor.cleaned.pdf

Beste Gemeentegriffie,
Bij deze wil ik Totaalplan spoor inclusief bijlagen toezenden. Dit is ook van belang voor uw gemeente. Zou u deze willen delen met de gemeenteraad?
De huidige klimaatmaatregelen zijn onvoldoende om de doelen van 2030 te halen laat staan een klimaatneutraal Nederland. Zeker op het gebied van mobiliteit zijn nog veel extra stappen nodig daarbij hebben we onder andere ook te maken met een stikstofcrisis en druk op de beperkte ruimte in Nederland. Een integrale aanpak van vele problemen gelijktijdig is daarbij een interessante optie. Al voor de coronacrisis waren er zorgen over het toekomstig duurzaam verdienvermogen van de Nederlandse economie. Voor toekomstige economische ontwikkeling is een samenhangend geheel van duurzame infrastructuur met goed landelijke dekking en internationale aansluiting van belang.
Totaalplan spoor geeft een visie op de bereikbaarheid per spoor en welke uitbreidingen nodig zijn om het spoornetwerk flink te verbeteren. Veel bestaande plannen zijn hierin verwerkt, maar ook ontbrekende schakels die nog niet of zeer weinig in beeld zijn, maar wel veel potentie hebben. Daarnaast is kort een aanvullende bereikbaarheid weergeven met overig railvervoer, Waternetwerk en IC Bus.
Een grote mobiliteitstransitie van auto en vliegtuig naar OV + fiets kan vele problemen in samenhang aanpakken. Het gaat er om OV + fiets voor zoveel mogelijk mensen in zo veel mogelijk gevallen de meest logische keuze te laten zijn. Dit betekent met name de volgende punten:

- Kortere reistijden per spoor
- Reactivering van voormalige spoorlijnen en enkele nieuwe spoorlijnen.
- Voor meer mensen een station in de nabijheid van de woonlocatie
- Grote bezoeklocaties beter bereikbaar per spoor
- Meer rechtstreekse verbindingen
- De andere ov-modaliteiten en fiets zorgen voor een aanvulling op het spoornetwerk

Daarbij wordt de internationale bereikbaarheid per spoor uitgebreid beschreven en worden ook per grensovergang de mogelijkheden besproken. Hierbij worden ook stappen benoemd die van belang zijn om te gaan onderhandelen met andere landen. Met name de verbinding naar het noorden, de Lelylijn in internationaal verband, heeft op korte termijn veel prioriteit om deze dusdanig vorm te geven dat de kansen in deze richting optimaal worden benut en realisering rond 2030 mogelijk wordt.

Met vriendelijke groet,

M.O [gegevens bekend bij griffie]

Nieuwe stations Totaalplan spoor

bewonersbereik: aantal inwoners plaats van station + plaatsen die binnen 5km liggen.

Plaatsen die meetellen anders dan de stations naam worden genoemd achter het bewonersbereik.

stations in plaatsen waar al een station is hebben geen aantal personen bij bewonersbereik.

Bron aantal bewoners: CBS cijfers uit voornamelijk 2020 in Wikipedia

Groningen

station	spoorlijn	gesloten	heropend	gesloten	bewonersbereik			
Glimmen	staatslijn C	nieuw			1870	Noordlaren		
Hoogkerk	HSL Lelylijn	20-5-1951			12250			
Leek	HSL Lelylijn	nieuw			17250	Tolbert	Midwolde	Nietap
Marum	HSL Lelylijn	nieuw			7150	Nuis	Noordwijk	Kornhorn
Meeden-Muntendam	Zuidbroek - Veendam	1-5-1941			6355			
Musselkanaal	Nedersaksenlijn	15-5-1935			6695			
Stadskanaal	Nedersaksenlijn	17-5-1953			23920	Nieuw-Buinen		
Ter Apel	Nedersaksenlijn	15-5-1935			9335			
Wildervank	Nedersaksenlijn	17-5-1953			5390			

Fryslân

station	spoorlijn	gesloten	heropend	gesloten	bewonersbereik		
Anjum	WPD Schiermonnikoog	15-5-1935			1235	Oostmahorn	Esonstad
Britsum P+R (Stiens Zuid)	WPD Ameland	1-12-1940			1390	Cornjum	
Damwâld	WPD Schiermonnikoog	Nieuw			7555	Wouterswoude	Driesum
Dokkum	WPD Schiermonnikoog	Nieuw			12675		
Drachten	HSL Noord / Lelylijn	Nieuw			45075	Ureterp	
Ferwert	WPD Ameland	1-12-1940			2645	Blije	
Hallum	WPD Ameland	1-12-1940			3065	Hijum	
Heerenveen Noord	HSL Noord / Lelylijn	Nieuw					
Heerenveen Thialf	Staatslijn A	22-5-1977					
	Of verplaatsen Heerenveen naar het zuiden			Nog wel soms in gebruik	Evenementenstation		
Holwerd	WPD Ameland	1-12-1940			1585		
Holwerd Veerdam	WPD Ameland	Nieuw				(Veerboot Ameland)	
Joure	HSL Noord / Lelylijn	Nieuw			13150		
Kollumerzwaag (Wildpad)	Staatslijn B	1-3-1887			4060	Twijzel	

Lauwersoog	WPD Schiermonnikoog	Nieuw			155	(Veerboot Schiermonnikoog)			
Leeuwarden Elfstedenhal	WPD Ameland	Nieuw							
Leeuwarden Werpsterhoeke	Staatslijn A	Nieuw							
Lemmer	HSL Noord / Lelylijn	Nieuw			10220				
Marum	WPD Ameland	1-12-1940			1400				
Metslawier	WPD Schiermonnikoog	15-5-1935			2850	Niawier	Oosternijkerk	Morra	Liossens
Peperga	Staatslijn A	15-5-1938	1-1-1940	5-1-1941	3320	Willemsoord	De Blesse	Blesdijke	Steggerda
Scharnegoutum	Leeuwarden - Stavoren	15-5-1938	1-6-1940	24-6-1940	2500	vele kleine dorpen			
Stiens	WPD Ameland	1-12-1940			9975	Finkum			

Drenthe

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**				
Assen Noord	Staatslijn C	Nieuw							
Assen Zuid	Staatslijn C	Nieuw							
Eext	Assen –Stadskanaal	4-5-1947			1425				
Gasselte	Assen –Stadskanaal	4-5-1947			1095	Drouwen			
Gasselternijveen	Assen –Stadskanaal	4-5-1947			1865	Drouwenerveen			
Gieten	Assen –Stadskanaal	4-5-1947			5050				
Hoogeveen West	Staatslijn C	Nieuw							
Hooghalen	Staatslijn C	15-5-1938			1425				
Koekange	Staatslijn C	15-5-1938	1-5-1940	24-11-1940	2767	Berghuizen	Koekangerveld		
Nijeveen	Staatslijn A	15-5-1938			3810				
Nieuw-Weeringe	Nedersaksenlijn	Nieuw			3410				
Rolde	Assen-Stadskanaal	4-5-1947			3770	Nooitgedacht	Balloo	Anderen	Deurse
						Nijlande			
Ruinerwold	Staatslijn C	15-5-1933			2835				
Tynaarlo	Staatslijn C	15-5-1938	1-6-1948	18-5-1952	17015	Vries	Zuidlaren	Schipborg	Zeegse
Wijster	Staatslijn C	15-5-1938			1910	spier	Drijber		

Overijssel

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**	
Bathmen	Deventer - Almelo	15-5-1938	1-6-1940	4-5-1947	7360	Lettele
Bergentheim	Zwolle - Emmen	1-6-1975			4545	Bruchterveld
Boekelo	Doetinchem - Enschede	3-10-1937			2306	

De Lutte	Almelo - Salzbergen	Nieuw			3865		
Diepenveen	staatslijn A	15-5-1936	1-6-1940	5-1-1941	4740		
Haaksbergen	Doetinchem - Enschede	3-10-1937			24275		
Nieuwleusen	Staatslijn A	15-5-1938			9215		
Staphorst	staatslijn A	15-5-1935			10530		
Zwolle Zuid	staatslijn A	Nieuw					

Gelderland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**open**	**gesloten**	**bewonersbereik**		
Apeldoorn het Loo	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950					
Apeldoorn West	Oosterspoorweg	Nieuw					
Apeldoorn Zuid	Apeldoorn - Dieren	Nieuw					
Beekbergen	Apeldoorn - Dieren	1-8-1950			6170	Lieren	
Borculo	Doetinchem - Enschede	3-10-1937			9080	Geesteren	
Ede West	Rhijnspoorweg	Nieuw					
Eefde	Staatslijn A	16-12-1918	1-7-1920	22-5-1932	4380		
Eerbeek	Apeldoorn - Dieren	1-8-1950			11430	Hall	Laag-Soeren
Emst	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950			3225		
Epe	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950			15690	Oene	
Epse	Staatslijn A	16-12-1918			2050		
Gorssel	Staatslijn A	15-5-1938			4430	Joppe	
Groesbeek	Nijmegen - Kleve	7-10-1934	1-5-1940	25-5-1940	16775	de Horst	
Hattem (NCS)	Utrecht - Kampen	15-5-1938	16-5-1940	6-10-1940	12241		
			3-9-1945	6-5-1946			
Heerde	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950			18645		
Hulshorst	Utrecht - Kampen	31-5-1987			5195	Hierden	
Kootwijk	Oosterspoorweg	15-5-1934			265		
Laren-Almen	Zutphen - Glanerbeek	15-5-1938			5495		
Loenen	Apeldoorn - Dieren	1-8-1950			3320		
Neede	Doetinchem - Enschede	3-10-1937			9350		
Ressen- Bemmel	Arnhem - Nijmegen	onbekend			12355	Bemmel	
Stroe	Oosterspoorweg	15-5-1938			3770	Garderen	
Vaassen	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950			12655		
Valburg	Betuwelijn	15-5-1938			1835		

Waardenburg	Utrecht- Boxtel	1935			7890	Haaften	Opijnen	Tuil	Neerijnen
Wapenveld	Apeldoorn - Zwolle	8-10-1950			6145				
Wijchen West	Tilburg - Nijmegen	Nieuw							
Zelhem	Doetinchem - Enschede	22-5-1937			8792				

Noord -Holland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**open**	**gesloten**	**bewonersbereik**				
Aalsmeer	Haarlem - Loenen	Nieuw			31927				
Abbekerk	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	3115	De Weere	Lambertschaag		
Bennebroek-Vogelenzang	OL Amsterdam - Rotterdam	17-9-1944			9490	Zwaanshoek			
Breezand	Staatslijn K	15-5-1938			4160				
Haarlem Nieuweweg	Haarlem - Loenen	22-5-1932							
Haarlem Parkwijk	Haarlem - Loenen	nieuw							
Heerhugowaard de Noord	Staatslijn K	Nieuw			7515	Noord-Scharwoude			
Hoofddorp Centrum	Haarlem - Loenen	1-1-1936							
Hoofddorp Ijweg	Haarlem - Loenen	22-5-1935							
Limmen	Staatslijn K	Nieuw			7450				
Medemblik	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	8590				
Midwoud-Oostwoud	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	3120	Oostwoud			
Muiderberg	Weesp - Lelystad	Nieuw			3145				
Oosthuizen	Zaandam - Enkhuizen	15-5-1938			5610	Beets	Warder	Noordbeemster	Schardam
Opperdoes	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	3060	Twisk			
Sint Pancras	Staatslijn K	17-9-1944			6025				
Uithoorn	Haarlem - Loenen	3-9-1950			29817				
Vijfhuizen	Haarlem - Loenen	1-1-1936			4860				
Westwoud	Zaandam - Enkhuizen	15-5-1938			3305	Oosterblokker			
Wognum-Nibbixwoud	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	8820				
Zijdewind	Staatslijn K	15-5-1938			9205	Waarland	Oudkarspel	Oude Niedorp	t Veldt
Zwaag	Hoorn - Medemblik	1-1-1936	29-5-1940	5-1-1941	3125				

Utrecht

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**
Amersfoort Zuid	Amersfoort - Kesteren	Nieuw			
Groenekan	Hilversum - Maliebaan	15-5-1938			1890

Harmelen	Utrecht - Rotterdam	15-5-1936			8190			
Leusden	Amersfoort - Kesteren	15-5-1926			29200			
Maartensdijk	Hilversum - Maliebaan	15-5-1934	10-6-1940	5-1-1941	4885			
Mijdrecht	Aalsmeer - Nieuwersluis	3-9-1950			16060			
Oudewater	Utrecht - Rotterdam	15-5-1936			10385	Waarder	Papekop	
Utrecht Biltstraat	Hilversum - Maliebaan	15-10-1939						
Utrecht Maliebaan	Hilversum - Maliebaan	15-10-1939	2-6-2005			Nu alleen ritten museum.		
Vinkeveen	Aalsmeer - Nieuwersluis	3-9-1950			9330			
Wilnis	Aalsmeer - Nieuwersluis	3-9-1950			6840			
Woudenberg -Scherpenzeel	Amersfoort - Kesteren	7-9-1944			23242			

Flevoland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**
Emmeloord	HSL Noord / Lelylijn	Nieuw			26090
Urk	aansluitlijn Urk	Nieuw			21135

Limburg

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**			
America	Staatslijn E	15-5-1938			2040			
Baexem-Heythuysen	Budel - Vlodrop	15-5-1938			14385	Leveroy	Roggel	
Belfeld	Staatslijn E	15-5-1938	30-5-1940	10-6-1940	5520			
Born	Industrielijn	1935			11000		(tram)	
Buchten	Industrielijn	1935			3160		(tram)	
Eys	Schin op Geul - Kerkrade	15-5-1938			3545	Partij-Wittem	Nijswiller	Wahlwiller
Geulle	Staatslijn E	15-5-1938	1-7-1945	17-9-1945	2890	Moorveld		
Gronsveld	Spoorlijn 40	15-5-1938	1-7-1945	14-5-1950	5675	Rijkholt	Eckelrade	Sint Gertruid
Grubbenvorst	Nijmegen - Venlo	1935			4735			
Haelen	Budel - Vlodrop	1-5-1939			9800	Horn	Buggenum	Nunhem
Herkenbosch	Budel - Vlodrop	17-9-1944			4220			
Kerkrade West	Schin op Geul - Kerkrade	29-5-1988						
Limbricht	Industrielijn	1935			3770		(tram)	
Linne	Staatslijn E	15-5-1938	1-5-1940	24-11-1940	14950	Maasbracht	Montfort	Brachterbeek
Maastricht West	Nieuw				2219	Smeermaas (B)		
Nieuwstadt	Staatslijn E	15-5-1938	1-5-1940	14-11-1940	3260			

Roermond Oost	Budel - Vlodrop	Nieuw			3620	Melick			
Simpelveld	Schin op Geul - Kerkrade	31-5-1992			11560	Bocholtz	Bocholtzerheide	Banheide	Huls
Stein	Industrielijn	Nieuw			10940				
Tienray	Nijmegen - Venlo	15-5-1938	1940	1940	4415	Meerloo	Swolgen		
Urmond	Industrielijn	Nieuw			7680				
Wijlre	Schin op Geul - Kerkrade	29-5-1988			7005	Gulpen	buurtschappen		

Zeeland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**	
Lewedorp	Staatslijn F	15-5-1938	7-1-1945	1-9-1946	2945	Nieuwdorp
Nieuwdorp	Nieuwe Sloelijn	Nieuw			1210	
s Heer Arendskerke	Staatslijn F	15-5-1938	7-1-1945	1-9-1946	7220	Heinikensand
Sas van Gent	Spoorlijn 55	15-5-1939			3850	
s-Heerenhoek	Nieuwe Sloelijn	Nieuw			3380	Borssele
Sluiskil	Spoorlijn 55	7-10-1951			2240	
Terneuzen	Spoorlijn 55	7-10-1951			24450	

Brabant

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**		
Alphen	Spoorlijn 29	7-10-1934			4250		
Baarle	Spoorlijn 29	7-10-1934			9541	Nassau Hertog	
Bergen op Zoom Zuid	Staatslijn F	Nieuw					
Berghem	Tilburg - Nijmegen	15-5-1938					
Berkel Enschot	Tilburg - Nijmegen	15-5-1938			12325		
Bosschenhoofd	Roosendaal - Breda	15-5-1938	1-5-1940	25-9-1940	9215	Rucphen	Zegge
Budel-Schoot	Budel - Vlodrop	17-5-1953			13390	Budel Dorplein	
Den Bosch noord	Utrecht - Boxtel	nieuw					
Dongen	Breda - Den Bosch	Nieuw			23935		
Drunen	Breda - Den Bosch	1-8-1950			18290		
Eindhoven Acht	Staatslijn E	15-5-1935					
Geffen	Tilburg - Nijmegen	15-5-1938			4970		
Hedel	Utrecht - Boxtel	1950			8680	Ammerzoden	
Helvoirt	Tilburg - Nijmegen	15-5-1938			4865		
Hoeven	Roosendaal - Breda	15-5-1936			21300	Sint Willebrord	Sprundel
Kaatsheuvel	Breda - Den Bosch	Nieuw			16605		

Liemde	Boxtel - Uden	15-5-1936			4805		
Made	Lage Zwaluwe - Oosterhout	1-8-1950			16430	Hooge Zwaluwe	Wagenberg
Nuenen	Staatslijn E	15-5-1938	10-6-1940	19-8-1940	23383		
Nuland	Tilburg - Nijmegen	onbekend			4535		
Oosterhout	Breda - Den Bosch	Nieuw			50495		
Oosterhout Zuid	Breda - Den Bosch	Nieuw					
Oosterhout Strijen	Lage Zwaluwe - Oosterhout	Nieuw					
Oosterhout West	Lage Zwaluwe - Oosterhout	Nieuw					
Ossendrecht	Spoorlijn 11	Nieuw			5145		
Riel	Spoorlijn 29	7-10-1934			23880	Goirle	
Roosendaal Zuid	Spoorlijn 12	Nieuw					
Schijndel	Boxtel - Uden	1-8-1950			24885	Wijbosch	
Sterksel	Eindhoven -Weert	15-5-1938			6255	Leende	
Teteringen / Breda Oost	staatslijn E	Nieuw			11205	Dorst	
Uden	Boxtel - Uden	1-8-1950			36625		
Udenhout	Tilburg - Nijmegen	onbekend			8340		
Veghel	Boxtel - Uden	1944			32295		
Vlijmen	Breda - Den Bosch	1-8-1950			14900		
Vucht West	Tilburg - Nijmegen	15-5-1938				(voormalig Vucht Halte)	
Waalwijk	Breda - Den Bosch	1-8-1950			33655		
Woensdrecht	Staatslijn F	15-5-1938			10850	Hoogerheide	
Woensdrecht Zuid	Spoorlijn 11	Nieuw					
Wouw	Staatslijn F	15-5-1938	24-6-1940	24-11-1940	7755	Heerle	Wouwse Plantage

Zuid - Holland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**		
Gorinchem Noord	Elst - Dordrecht	Nieuw					
Hoogvliet	Havenspoorlijn	Nieuw			34495		
Kethel	OL Amsterdam - Rotterdam	15-5-1938					
Koudekerk aan de Rijn	Woerden - Leiden	15-5-1934			10105	Hazerswoude	
Lisse	OL Amsterdam - Rotterdam	17-9-1942			22983		
Maasvlaktestrand	Havenspoorlijn	Nieuw					
Moordrecht	Utrecht -Rotterdam	15-5-1935			11340	Gouderak	
Noordwijkerhout	OL Amsterdam - Rotterdam	17-9-1942			14945		

Oostvoorne	Havenspoorlijn	Nieuw			8055			
Pernis	Havenspoorlijn	Nieuw			4785			
Rotterdam Vrijenburgweg	Havenspoorlijn	Nieuw						
Rozenburg	Havenspoorlijn	Nieuw			12365			
Spijkernisse	Havenspoorlijn	Nieuw			72015			
Warmond	OL Amsterdam - Rotterdam	22-10-1945			4810			
Zevenhuizen	Gouda-Den Haag	15-5-1938			13770	Moerkapelle		

Duitsland

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**			
Aachen Vaalserstraße	Montzenlijn	nieuw			7945	Vaals		
Bunde	Nieuweschans - Ihrhove	onbekend			3885			
Burlo	Zutphen - Gelsenkirchen	1965			3577			
Emlichheim	Coevorden - Bad Bentheim	24-5-1974			7312			
Grefrath	Venlo - Kempen	22-5-1982			8908	Vinkrath		
Hoogstede	Coevorden - Bad Bentheim	25-5-1974			4858	Ringe		
Ihrhove	Nieuweschans - Ihrhove	27-5-1961			7215	Ihren	Großwolde	Steenfelde
Kranenburg	Nijmegen - Kleve	2-6-1991			6623	Frasselt	Wyler	
Laarwald	Coevorden – Bad Bentheim	24-5-1974			2139			
Lobberich	Venlo - Kempen	22-5-1982			19213	Hinsbeck		
Mülhausen-Oedt	Venlo - Kempen	22-5-1982			5894	Mülhausen	Oedt	
Nutterden	Nijmegen - Kleve	1978			5720	Schotheide	Mehr	Donsbruggen
Veldhausen	Coevorden - Bad Bentheim	26-5-1974			3954	Osterwald	Esche	

België

station	**spoorlijn**	**gesloten**	**heropend**	**gesloten**	**bewonersbereik**			
Ervelde	Spoorlijn 55	onbekend			8514			
Evergem- Kerkbrugge	Spoorlijn 55	onbekend			15436	(deels al bediend)		
Gellik	Spoorlijn 20	1914	1921	4-4-1954	6272	Briegden	Veldwezelt	
Henri Chapelle	Spoorlijn 39	onbekend			2115			
Kelmis	Spoorlijn 24	Nieuw			11212	hele gemeente		
Lanaken	Spoorlijn 20	4-4-1954			16805	Neerharen	Rekem	Oud - Rekem
Leugenberg	Spoorlijn 11	onbekend				Antwerpen		
Montzen	Spoorlijn 24	2-6-1957			8027	hele gemeente	Blieberg - Gemmenich	

Munsterbilzen / Bilzen noord	Spoorlijn 20	4-4-1954	4510		
Noordland	Spoorlijn 11	nieuw	9791	Berendrecht Zandvliet Lillo	
Oorderen-Hoevenen	Spoorlijn 11	13-12-2014	8234	(voormalig Antwerpen Haven)	
Sint Gravenvoeren Weerst	Spoorlijn 24	2-6-1957	2797	Weerst	
Sint Martensvoeren	Spoorlijn 24	2-6-1957	2186	Noorbeek	Sint Pieters Voeren
Stabroek	Spoorlijn 11	nieuw	10555		
Vaalserberg	Spoorlijn 24	onbekend	2500	Gemmenich	(voormalig Botzelaer)
Zelzate	Spoorlijn 55	11-9-1961	12899		

Treinseries naar het buitenland

serie	frequentie	type	route	opmerkingen
ICE Stockholm	1	ICE	Den Haag / Brussel – Stockholm e.v.	3 deelseries: Falun, Östersund en Luleå 2 de stel enkele Århus, Oslo
ICE Berlijn	1	ICE	Amsterdam C – Berlijn e.v.	3 deelseries: Helsinki, Brest en Praag
FV94(aangep)	0,5	ICE	Amsterdam C – Frankfurt Hbf e.v.	Deelseries: Bologna, Venetië, Boedapest, Zagreb stops in NL: Utrecht, Arnhem
FV18(aangep)	0,5	ICE	Amsterdam C – Basel e.v.	Deelseries: Genua, Napels stops in NL: Utrecht, Arnhem. Samen met F94 uurdienst Amsterdam – Frankfurt Flughaven
THA9300	1	Thalys	Amsterdam C – Paris Nord	
EST9100	0,5+	Eurostar	Amsterdam - London	4 deelseries: Holyhead, Glasgow, Swansea, Manchester
TGV A	2 per dag	TGV	Amsterdam C –Bordeaux – Madrid	1 door naar Lissabon indien HSL
TGV B	2 per dag	TGV	Amsterdam C –Barcelona – Madrid	1 door naar Malaga Barcelona 1 extra
TGV C	3 per dag	TGV	Amsterdam C – Marseille	
TGV D	1 per dag	TGV	Amsterdam C – Strasbourg	
F34a	0,5	IC 200/250	Den Haag – Berlijn (traag 5:30)	tragere versie meer stops Duitsland ca 5:30 stops in NL: Utrecht Overvecht, Amersfoort, Deventer, Hengelo
F34b	0,5	IC 200/250	Den Haag – Berlijn (snel 5:10)	2 deelseries: Krakow Gdynia ca 5:10 stops in NL: Utrecht Overvecht, Amersfoort, Deventer, Hengelo
FR1NL	1	IC 200/250	Den Haag C – Düsseldorf	stops in NL: Den Haag HS, Delft, Rotterdam C, Breda, Tilburg, Eindhoven, Helmond, Deurne, Venlo
IC Aken	1	IC 200/250	Den Haag C – Aachen	zorgt samen met FR1NL half uurdienst Den Haag–Eindhoven stops in NL: Den Haag HS, Delft, Rotterdam C, Breda, Tilburg, Eindhoven, Sittard, Heerlen
IC Keulen	0,5	IC 200/250	Zandvoort aan Zee – Köln Hbf	stops in Ned: Haarlem, Amsterdam C, Utrecht C, Arnhem
IC Dresden	0,5	IC 200/250	Den Helder – Dresden	zorgt samen met IC Keulen uurdienst Amsterdam – Oberhausen stops in Ned: Schagen, Alkmaar, Amsterdam C, Utrecht C, Arnhem
IC Benelux	1	IC 200/250	Den Helder – Luxemburg	stops in NL alle tot Alkmaar, Sloterdijk, Amsterdam C, Utrecht, Eindhoven, Sittard, Maastricht Andere half uur trein tot Maastricht.
IC9200	1	IC 200/250	Leeuwarden – Brussel Zuid	stops in NL: Heerenveen, Emmeloord, Lelystad C, Almere C, Amsterdam B, Utrecht C, Den Bosch, Kaatsheuvel, Breda. Andere half uur tot Breda

serie	frequentie	type	route	opmerkingen
IC9600	1	IC 200/250	Leeuwarden – Oostende	stops in NL: Heerenveen, Emmeloord, Lelystad C, Almere C, Amsterdam B, Utrecht C, Den Bosch, Kaatsheuvel, Breda
FR34	0,5	IC 200	Groningen – Frankfurt am Main	stops in NL: Winschoten
IC 34	1	IC	Tilburg – Binche	Doortrekken trein van Turnhout naar Tilburg heraanleg
IC 43	1	IC	Weert – Antwerpen	Doortrekken trein van Hamont naar Weert spoor reactiveren voor reizigers
IC 45	1	IC	Roosendaal – Charleroi sud	doortrekken vanaf Essen naar Roosendaal
IC 72	1	IC	Maastricht – Antwerpen	
IC Antwerpen	max 0,5	IC	Vlissingen – Antwerpen	mogelijk koppelkansen aan een andere IC bijvoorbeeld IC 72
E 98	1	Sneltrein	Stavoren – Bremen	stops in NL alle tot Sneek, Leeuwarden, Groningen, Winschoten HSL tussen Groningen en Aansluiting Ihrhove
N 93	1	Sneltrein	Sneek – Leer	stops in NL Leeuwarden, Buitenpost, Groningen, Winschoten, Nieuweschans.
E13 NW	1	Sneltrein	Zwolle – Venlo	stops in NL op Nijverdal, Almelo, Hengelo, Enschede
RE RM	1	sneltrein	Roermond – Mönchengladbach	
E19aNW	2	Sneltrein	Arnhem – Düsseldorf	tweede na gereed komen infrastructuur
E10NW	2	sneltrein	Nijmegen – Düsseldorf	stopt op alle stations tot Kleve
N31aNW	1	sneltrein	Nijmegen – Duisburg	Heyendaal, Kleve stops naar Duisburg.
E14aNW	1	Sneltrein	Apeldoorn – Essen	stops in NL: Zutphen alle stops tot Winterswijk
E8NW	1	Sneltrein	Venlo – Koblenz	
E18aNW	1	sneltrein	Hasselt – Montzen	via Liège, Maastricht, Heerlen, Aachen West
E18bNW	1	sneltrein	Liège – Aachen	
N 95	1	stoptrein	Coevorden – Bad Bentheim	eventueel nog aanpassen Gronau of Enschede na onderzoek (eind mei 2021)
N 61 NW	1	stoptrein	Hengelo – Bielefeld	
SM4aNW	1	Stoptrein	Enschede – Münster	
E51NW	1	Stoptrein	Enschede – Dortmund	
Stop Kempen	1	stoptrein	Venlo – Kempen	
N39NW	1	stoptrein	Roermond – Mönchengladbach	
Stop Eupen	0,5	stoptrein	Maastricht – Eupen	(stopt niet tussen Maastricht en Eijsden)
Stop Gent	1	stoptrein	Terneuzen – Gent	
R400	1	stoptrein	Roosendaal – Puurs	
Spoor 11	1	stoptrein	Bergen op Zoom – Antwerpen	
stop Hasselt	2	stoptrein	Maastricht – Hasselt	

Aanvullende binnenlandse ICD diensten

serie	frequentie	type	route	opmerkingen
ntb	1	ICD	Den Haag C – Enschede	andere half uur als FV34
ntb	1	ICD	Den Helder – Maastricht	andere half uur als IC Benelux
ntb	2	ICD	Assen – Breda	stops: Groningen, Drachten, Heerenveen N, Emmeloord, Lelystad, Almere C, Amsterdam Z, Schiphol, Rotterdam
ntb	2	ICD	Amsterdam C – Vlissingen	Schiphol, Rotterdam, Dordrecht, Roosendaal, Bergen op Zoom, Goes, Middelburg, Vlissingen (1x per alle stops na Goes)
ntb	1	ICD	Emmen – Amsterdam C	Coevorden, Hardenberg, Zwolle, Lelystad, Almere Centrum
ntb	1	ICD	Zwolle – Amsterdam C	Lelystad, Almere Centrum
ntb	2	ICD	Den Haag – Winterswijk	Utrecht C, Ede+W, Arnhem, Doetinchem alle stops naar Winterswijk als er 4 i.p.v. 2 treinen non–stop Utrecht – Arnhem rijden dan geen Ede–W

Mogelijk nog versterking Amsterdam – Rotterdam en incidentele diensten

Nachttreinen naar het Buitenland. Opties onder andere:

EST NJ	Kopenhagen – London	stops Hamburg – Amsterdam – Rotterdam – Brussel
NJ	Parijs – Oslo / Stockholm	Noorwegen / Zweden
NJ	Amsterdam C – Wenen/Innsbruck	Oostenrijk
NJ	Amsterdam C – Rome	Italië
NJ	Amsterdam C – Helsinki	Baltische staten
NJ	Amsterdam C – Moskou	Wit–Rusland / Rusland
NJ	Amsterdam C – Madrid	Spanje
NJ	Amsterdam C – Kiruna of Narvik	Noord – Zweden

Nachttreinen zorgen bereikbaarheid van meer buitenlandse stations, omdat onzeker is welke precies in aanmerking komen zijn ze nog niet opgenomen in de lijst direct bereikbare stations in het buitenland.

Directe bereikbaarheid buitenlandse stations bij Totaalplan spoor

Frequentie is het aantal treinen naar Nederland dat per uur op de borden staat.

Dat betekend dat de verbinding Zwolle - Venlo in beide richtingen telt

* Nu = Nu rechtstreeks

Nieuw = Nieuw te openen station

land	station	*	frequentie	series	alleen plaatsnaam is deelserie			
BEL	Angleur		1	IC Benelux				
BEL	Antwerpen Zuid		1	IC9600				
BEL	Antwerpen Berchem	NU	5	IC43	IC45	IC9600	IC 72	IC 9200
BEL	Antwerpen Centraal	NU	9	IC43	R400	SP11	IC45	IC 9200
				IC9600	THA9300	IC 72	ICE Stockholm	TGV B
				TGV C	TGV D			
BEL	Antwerpen Luchtbal	NU	3	R400	Sp11	IC45		
BEL	Antwerpen Noorderdokken	NU	2	R400	SP11			
BEL	Aywaille		1	IC Benelux				
BEL	Beveren		1	IC9600				
BEL	Beverst		3	R Hasselt	R Hasselt	E18a of b NW		
BEL	Bilzen	NU	1	E18a NW				
BEL	Binche		1	IC34				
BEL	Boom	NU	1	R400				
BEL	Braine-le-Comte		1	IC34				
BEL	Brain-l'Alleud		1	IC45				
BEL	Bressoux	NU	2	E18a NW	E18bNW			
BEL	Brugge		1	IC9600				
BEL	Brussel Airport Zavetem	NU	1	IC 9200				
BEL	Brussel Centraal	NU	3	IC34	IC45	IC9200		
BEL	Brussel Noord	NU	3	IC34	IC45	IC9200		
BEL	Brussel Zuid	NU	6	IC34	IC45	IC9200	THA9300	EST9100
				ICE Stockholm	TGV A	TGV B	TGV C	TGV D

BEL	Charleroi Sud		1	IC45		
BEL	Coo		1	IC Benelux		
BEL	Diepenbeek	NU	3	E18a NW	R Hasselt	R Hasselt
BEL	Diest		1	IC 72		
BEL	Ecaussinnes		1	IC34		
BEL	Ekeren	NU	1	R400		
BEL	Ertvelde	Nieuw	1	Stop Gent		
BEL	Esneux		1	IC Benelux		
BEL	Essen (B)	NU	2	R400	IC45	
BEL	Eupen		0,5	Stop Eupen		
BEL	Evergem-Kerkbrugge	Nieuw	1	Stop Gent		
BEL	Geel		1	IC43		
BEL	Gellik	Nieuw	2	R Hasselt	R Hasselt	
BEL	Gent Sint Pieters		2	IC9600	Stop Gent	
BEL	Gentbrugge		1	Stop Gent		
BEL	Gent-Dampoort		2	IC9600	Stop Gent	
BEL	Glons	NU	1	E18a NW		
BEL	Gouvy		1	IC Benelux		
BEL	Halle (B)		1	IC34		
BEL	Hamont		1	IC43		
BEL	Hasselt	NU	3	E18a NW	R Hasselt	R Hasselt
BEL	Heide	NU	2	R400	IC45	
BEL	Heist-op-den-Berg		1	IC 72		
BEL	Hemiksem	NU	1	R400		
BEL	Henri Chapelle	Nieuw	0,5	Stop Eupen		
BEL	Herenals		2	IC43	IC34	
BEL	Herstal	NU	1	E18a NW		
BEL	Hoboken-Polder	NU	1	R400		
BEL	Kalmthout	NU	2	R400	IC45	
BEL	Kapellen	NU	2	R400	IC45	

BEL	Kelmis	Nieuw	1	E18aNW		
BEL	Kijkuit	NU	1	R400		
BEL	La Louviere-Centre		1	IC34		
BEL	La Louviere-Sud		1	IC34		
BEL	Lanaken	Nieuw	2	R Hasselt	R Hasselt	
BEL	Leugenberg	Nieuw	1	SP11		
BEL	Leval		1	IC34		
BEL	Liege Carre	NU	1	E18a NW		
BEL	Liège-Guillemins	NU	3	E18a NW	E18bNW	IC Benelux
BEL	Liege-Saint-Lambert	NU	1	E18a NW		
BEL	Lier		3	IC43	IC34	IC 72
BEL	Liers	NU	1	E18a NW		
BEL	Lokeren		1	IC9600		
BEL	Lommel		1	IC43		
BEL	Luttre		1	IC45		
BEL	Marchienne au Pont		1	IC45		
BEL	Mechelen	NU	3	IC34	IC45	IC9200
BEL	Milmort	NU	1	E18a NW		
BEL	Mol		1	IC43		
BEL	Montzen	Nieuw	1,5	E18aNW	Stop Eupen	
BEL	Munsterbilzen / Bilzen noord	Nieuw	2	R Hasselt	R Hasselt	
BEL	Neerpelt		1	IC43		
BEL	Niel	NU	1	R400		
BEL	Nivelles		1	IC45		
BEL	Noorderkempen	NU	2	IC 9200	IC 9600	
BEL	Noordland	Nieuw	1	SP11		
BEL	Olen		1	IC43		
BEL	Oorderen-Hoevenen	Nieuw	1	SP11		
BEL	Oostende		1	IC9600		
BEL	Overpelt		1	IC43		

BEL	Poulseur		1	IC Benelux	
BEL	Puurs	NU	1	R400	
BEL	Rivage		1	IC Benelux	
BEL	Ruisbroek-Sauvegarder	NU	1	R400	
BEL	Schelle	NU	1	R400	
BEL	Sint Gravenvoeren Weerst	Nieuw	0,5	Stop Eupen	
BEL	Sint Martensvoeren	Nieuw	0,5	Stop Eupen	
BEL	Sint-Mariaburg	NU	2	R400	IC45
BEL	Sint-Niklaas		1	IC9600	
BEL	Stabroek	Nieuw	1	SP11	
BEL	Tielen		1	IC34	
BEL	Tongeren	NU	1	E18a NW	
BEL	Trois-Points		1	IC Benelux	
BEL	Tubize		1	IC34	
BEL	Turnhout		1	IC34	
BEL	Vaalserberg (B)	Nieuw	1	E18aNW	
BEL	Vielsalm		1	IC Benelux	
BEL	Vilvoorde		1	IC34	
BEL	Vise	NU	2	E18a NW	E18bNW
BEL	Welkenraat	Nieuw	0,5	Stop Eupen	
BEL	Wildert	NU	1	R400	
BEL	Wondelgem		1	Stop Gent	
BEL	Zelzate	Nieuw	1	Stop Gent	
CHE	Praag		0,5	ICE Berlin	Praag
DEN	Århus		enkele	ICE Stockholm	2de Århus
DEN	Fredericia		enkele	ICE Stockholm	2de Århus
DEN	Horsens		enkele	ICE Stockholm	2de Århus
DEN	Kolding		enkele	ICE Stockholm	2de Århus
DEN	Kopenhagen H		1	ICE Stockholm	
DEN	Vejle		enkele	ICE Stockholm	2de Århus

DUI	Aachen Hbf	NU	2	E18bNW	IC Aken			
DUI	Aachen Vaals (erstraße	Nieuw	1	E18aNW				
DUI	Aachen West	NU	2	E18aNW	E18bNW			
DUI	Ahaus	NU	1	E51NW				
DUI	Aldekerk		2	E10NW	E10NW			
DUI	Alpen		1	N31aNW				
DUI	Altena		0,5	FR34				
DUI	Arsbeck		1	N39NW				
DUI	Aschaffenburg Hbf		0,5	FV 94	Venetie	Bologna	Zagreb	Boedapest
DUI	Augustfehn		1	E98				
DUI	Bad Bentheim	NU	1,5	FV34a	N61NW	N95		
DUI	Bad Hönningen		1	E8NW				
DUI	Bad Nauheim		0,5	FR34				
DUI	Bad Zwischenahn		1	E98				
DUI	Barlo		1	E14aNW				
DUI	Basel Bad Bf	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels		
DUI	Bedburg-Hau		2	E10NW	E10NW			
DUI	Berlin HBF	NU	2	ICE Berlin	FV34a	FV34b		
DUI	Berlin Ostbahnhof	NU	1,5	ICE Berlin	FV34a			
DUI	Berlin Spandau	NU	1	FV34a	FV34b			
DUI	Berlin Sudkreuz		0,5	ICE Berlin	Praag			
DUI	Berlin Zoo		0,5	FV34a				
DUI	Bielefeld Hbf	NU	1	N61NW				
DUI	Bochum Hbf		0,5	IC Dresden				
DUI	Boisheim	NU	2	E13NW	E8NW			
DUI	Bönen		2	E13NW				
DUI	Bonn Beuel	NU	1	E8NW				
DUI	Bonn-Oberhassel		1	E8NW				
DUI	Bork (Westf)	NU	1	E51NW				
DUI	Borken (Westf)		1	E14aNW				

DUI	Bottrop Hbf		1	E14aNW				
DUI	Brake (b Bielefeld	NU	1	N61NW				
DUI	Bremen HBF		3	E98	ICE Stockholm	ICE Berlin		
DUI	Breyell	NU	2	E13NW	E8NW			
DUI	Bruchmühlen	NU	1	N61NW				
DUI	Bunde	Nieuw	1	N93	E98			
DUI	Bünde (Westf)	NU	1,5	FV34a	N61NW			
DUI	Chemnitz Hbf		enkele	IC Dresden				
DUI	Coesfeld (Westf)	NU	1	E51NW				
DUI	Dalheim		1	N39NW				
DUI	Delmenhorst		1	E98				
DUI	Deuten		1	E14aNW				
DUI	Dillenbrug		0,5	FR34				
DUI	Dinslaken	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Dorsten		1	E14aNW				
DUI	Dortmund Hbf	NU	2	E51NW	FR34	IC Dresden		
DUI	Dortmund Derne	NU	1	E51NW				
DUI	Dortmund Kirchderne	NU	1	E51NW				
DUI	Drenstenfurt		2	E13NW				
DUI	Dresden Hbf		0,5+	IC Dresden	ICE Berlin	Praag		
DUI	Dresden Neustadt		0,5	ICE Berlin	Praag			
DUI	Duisburg Hbf	NU	4,5	E19aNW	E19aNW	FV94	FV18	IC Köln
				N31aNW				
DUI	Dülken	NU	2	E13NW	E8NW			
DUI	Dülmen	NU	1	E51NW				
DUI	Düsseldorf Bilk	NU	3	E13NW	E10NW	E10NW		
DUI	Düsseldorf Flughaven	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Düsseldorf Gerresheim	NU	2	E13NW				
DUI	Düsseldorf Hbf	NU	8	FR1NL	E13NW	E10NW	E10NW	E19aNW
				E19aNW	FV94	FV18		

DUI	Emlichheim	Nieuw	1	N95			
DUI	Emmerich	NU	2,5	E19aNW	E19aNW	IC Dresden	
DUI	Emmerich-Elten	NU	2	E19aNW	E19aNW		
DUI	Empel-Rees	NU	2	E19aNW	E19aNW		
DUI	Ennepetal	NU	2	E13NW			
DUI	Epe (Westf)	NU	1	E51NW			
DUI	Erfurt Hbf		0,5	IC Dresden			
DUI	Essen Hbf		1,5	E14aNW	IC Dresden		
DUI	Essen Steele		1	E14aNW			
DUI	Essen-Borbeck		1	E14aNW			
DUI	Feldhausen		1	E14aNW			
DUI	Finnentrop		0,5	FR34			
DUI	Flensburg Weiche		enkele	ICE Stockholm 2de Århus			
DUI	Frankfurt (Oder)		0,5 +	ICE Berlin	Helsinki	Brest	FV 34b
DUI	Frankfurt Flughaven	NU	1	FV94	FV18		
DUI	Frankfurt Hbf	NU	1,5	FV94	FR34		
DUI	Freiburg Hbf	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels	
DUI	Friedrichsfeld (Niederrhein)	NU	2	E19aNW	E19aNW		
DUI	Geldern		2	E10NW	E10NW		
DUI	Gera Hbf		enkele	IC Dresden			
DUI	Gladbeck West		1	E14aNW			
DUI	Gladbeck-Zweckel		1	E14aNW			
DUI	Goch		2	E10NW	E10NW		
DUI	Grefrath	Nieuw	1	Stop Kempen			
DUI	Grevenbroich		1	E8NW			
DUI	Gronau	NU	3	E51NW	SM4aNW	E13NW	
DUI	Hagen Hbf	NU	2	E13NW			
DUI	Haiger		0,5	FR34			
DUI	Haldern (Rheinl)	NU	2	E19aNW	E19aNW		
DUI	Hamburg Altona		enkele	ICE Stockholm 2de Århus			

DUI	Hamburg Dammtor		enkele	ICE Stockholm 2de Århus					
DUI	Hamburg HBF		2	ICE Stockholm	ICE Berlin				
DUI	Hamm (Westf) Hbf		2,5	E13NW	IC Dresden				
DUI	Hannover	NU	1	FV34a	FV34b				
DUI	Herford	NU	1	N61NW					
DUI	Hertzogenrath	NU	2	E18aNW	E18bNW				
DUI	Hervest-Dorsten		1	E14aNW					
DUI	Hiddenhausen-Schweicheln	NU	1	N61NW					
DUI	Holzwickede		2	E13NW					
DUI	Hoogstede	Nieuw	1	N95					
DUI	Hörstel	NU	1	N61NW					
DUI	Hude		1	E98					
DUI	Ibbenbüren	NU	1	N61NW					
DUI	Ibbenbüren-Esch	NU	1	N61NW					
DUI	Ibbenbüren-Laggenbeck	NU	1	N61NW					
DUI	Iglostadt Hbf		0,5	FV 94	Venetie	Bologna	Zagreb	Boedapest	
DUI	Ihrhove	Nieuw	1	N93	E98				
DUI	Jena Göschwitz		enkele	IC Dresden					
DUI	Jüchen		1	E8NW					
DUI	Kaldenkrichen	NU	5	FR1NL	E13NW	E8NW	stop Kempen		
DUI	Kalkar		1	N31aNW					
DUI	Karlsruhe Hbf	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels			
DUI	Kassel Bad Wilhelmshöhe		0,5	IC Dresden					
DUI	Kempen		2	E10NW	E10NW	stop Kempen			
DUI	Kevelaer		2	E10NW	E10NW				
DUI	Kirchlengern	NU	1	N61NW					
DUI	Kleve		2	E10NW	E10NW				
DUI	Koblenz Hbf		1	E8NW					
DUI	Koblenz Stadtmitte		1	E8NW					
DUI	Koblenz-Lützel		1	E8NW					

DUI	Köln Bonn Flughafen		1	E8NW		
DUI	Köln Eherenfeld		1	E8NW		
DUI	Köln Hansaring		1	E8NW		
DUI	Köln Hbf	NU	1,5	IC Köln		E8NW
DUI	Köln Messe Deutz		2	FV94	FV18	E8NW
DUI	Kranenburg	Nieuw	2	E10NW	E10NW	
DUI	Krefeld Hbf		2	E10NW	E10NW	
DUI	Krefeld Oppum		2	E10NW	E10NW	
DUI	Kreuztal		0,5	FR34		
DUI	Laarwald		1	N95		
DUI	Leer		2	N93	E98	
DUI	Legden	NU	1	E51NW		
DUI	Lennestadt-Altenhundem		0,5	FR34		
DUI	Lennestadt-Grevenbrück		0,5	FR34		
DUI	Letmathe		0,5	FR34		
DUI	Lette (Kr Coesfeld)	NU	1	E51NW		
DUI	Lingen		0,5	FR34		
DUI	Linz (Rhein		1	E8NW		
DUI	Lobberich	Nieuw	1	Stop Kempen		
DUI	Lübeck		1	ICE Stockholm		
DUI	Lüdinghausen	NU	1	E51NW		
DUI	Lünen Hbf	NU	1,5	E51NW	FR34	
DUI	Lünen-Preußen	NU	1	E51NW		
DUI	Mannheim Hbf	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels
DUI	Marbeck-Heiden		1	E14aNW		
DUI	Marienbaum		1	N31aNW		
DUI	Meerbusch-Osterath		2	E10NW	E10NW	
DUI	Mehrhoog	NU	2	E19aNW	E19aNW	
DUI	Melle	NU	1	N61NW		
DUI	Meppen		0,5	FR34		

DUI	Metelen Land	NU	1	SM4aNW				
DUI	Millingen (b Rees)	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Minden	NU	0,5	FV34a				
DUI	Moers		1	N31aNW				
DUI	Mönchengladbach Genhausen		1	N39NW				
DUI	Mönchengladbach Hbf	NU	6	N39NW	FR1NL	E13NW	E8NW	RE RM
DUI	Mönchengladbach-Rheindahlen		1	N39NW				
DUI	Mülhausen-Oedt	Nieuw	1	Stop Kempen				
DUI	München Hbf		0,5	FV 94	Venetie	Bologna	Zagreb	
DUI	Münster (W) Zentrum Nord	NU	1	SM4aNW				
DUI	Münster (Westf) Hbf	NU	3,5	SM4aNW	E13NW	FR34		
DUI	Münster Hiltrup		2	E13NW				
DUI	Münster-Häger	NU	1	SM4aNW				
DUI	Neuenhaus		1	N95				
DUI	Neuenhaus Sud		1	N95				
DUI	Neumünster		enkele	ICE Stockholm 2de Århus				
DUI	Neuwied		1	E8NW				
DUI	Nieukerk		2	E10NW	E10NW			
DUI	Nordhorn		1	N95				
DUI	Nordhorn Blanke		1	N95				
DUI	Nordwalde	NU	1	SM4aNW				
DUI	Nuess Hbf	NU	3	FR1NL	E13NW			
DUI	Nürnberg Hbf		0,5	FV 94	Venetie	Bologna	Zagreb	Boedapest
DUI	Nutterden	Nieuw	2	E10NW	E10NW			
DUI	Oberhausen Hbf	NU	4	E19aNW	E19aNW	FV94	FV18	IC Köln
				IC Dresden				
DUI	Oberhausen-Holten	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Oberhausen-Sterkrade	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Ochtrup	NU	3	SM4aNW	E13NW			
DUI	Offenburg	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels		

DUI	Oldenburg		3	E98	ICE Stockholm	ICE Berlin	
DUI	Oldenburg Wechloy		1	E98			
DUI	Osnabrück Altstadt	NU	1	N61NW			
DUI	Osnabrück Hbf	NU	2	FV34a	FV34b		
DUI	Paderborn		0,5	IC Dresden			
DUI	Papenburg		0,5	FR34			
DUI	Passau Hbf		1 per dag	FV 94	Boedapest		
DUI	Platting		1 per dag	FV 94	Boedapest		
DUI	Plettenberg		0,5	FR34			
DUI	Praest	NU	2	E19aNW	E19aNW		
DUI	Pulheim		1	E8NW			
DUI	Quendorf		1	N95			
DUI	Regensburg Hbf		1 per dag	FV 94	Boedapest		
DUI	Rhade		1	E14aNW			
DUI	Rheinberg		1	N31aNW			
DUI	Rheinberg Millingen		1	N31aNW			
DUI	Rheine	NU	2,5	FV34a	FV34b	N61NW	FR34
DUI	Rheinhausen		1	N31aNW			
DUI	Rheydt Hbf		2	E8NW	N39NW		
DUI	Rheydt Odenkirchen		1	E8NW			
DUI	Rommeln		1	N31aNW			
DUI	Rosendahl-Holtwick	NU	1	E51NW			
DUI	Salzbergen	NU	1	N61NW			
DUI	Schüttdorf	NU	1	N61NW			
DUI	Schwelm	NU	2	E13NW			
DUI	Schwerte		2	E13NW			
DUI	Selm	NU	1	E51NW			
DUI	Selm-Beifang	NU	1	E51NW			
DUI	Siegen Hbf		0,5	FR34			
DUI	Siegen-Weidenau		0,5	FR34			

DUI	Steinfurt -Borghorst	NU	3	SM4aNW	E13NW			
DUI	Steinfurt -Grottenkamp	NU	1	SM4aNW				
DUI	Steinfurt-Burgsteinfurt	NU	3	SM4aNW	E13NW			
DUI	Troisdorf	NU	1	E8NW				
DUI	Trompet		1	N31aNW				
DUI	Unkel		1	E8NW				
DUI	Unna		2	E13NW				
DUI	Urmitz-Rheinbrücke		1	E8NW				
DUI	Veldhausen	Nieuw	1	N95				
DUI	Viersen	NU	4	FR1NL	E13NW	E8NW		
DUI	Voerde (Niederrhein	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Weener	NU	1	N93	E98			
DUI	Weeze		2	E10NW	E10NW			
DUI	Wegberg		1	N39NW				
DUI	Weimar		enkele	IC Dresden				
DUI	Welschen Ennest		0,5	FR34				
DUI	Werdohl		0,5	FR34				
DUI	Wesel	NU	2,5	E19aNW	E19aNW	IC Köln		
DUI	Wesel Feldmark	NU	2	E19aNW	E19aNW			
DUI	Westerhausen	NU	1	N61NW				
DUI	Westerstede-Ocholt		1	E98				
DUI	Wetter (Ruhr)		0,5	FR34				
DUI	Wetzlar		0,5	FR34				
DUI	Wissingen	NU	1	N61NW				
DUI	Witten Hbf		0,5	FR34				
DUI	Wuppertal Hbf	NU	2	E13NW				
DUI	Wuppertal- Oberbarnen	NU	2	E13NW				
DUI	Wuppertal-Barmen	NU	2	E13NW				
DUI	Wuppertal-Vohwinkel	NU	2	E13NW				
DUI	Würzburg Hbf		0,5	FV 94	Venetie	Bologna	Zagreb	Boedapest

DUI	Xanten		1	N31aNW			
EST	Pärnu		enkele	ICE Berlin	Helsinki		
EST	Tallinn		enkele	ICE Berlin	Helsinki		
FIN	Helsinki		enkele	ICE Berlin	Helsinki		
FRA	Agde		2 per dag	TGV B			
FRA	Angouleme		2 per dag	TGV A			
FRA	Avignon TGV		3 per dag	TGV C			
FRA	Beziers		2 per dag	TGV B			
FRA	Bordeaux-St Jean		2 per dag	TGV A			
FRA	Champagne-Ardenne		1 per dag	TGV D			
FRA	Lille	NU	0,5 +	EST9100			
FRA	Lorraine		1 per dag	TGV D			
FRA	Lyon Part Deu		5 per dag	TGV B	TGV C		
FRA	Marne La Vallee-Chessy		0,5	TGV A	TGV B	TGV C	
FRA	Marseille-St-Charles		3 per dag	TGV C			
FRA	Massy TGV		2 per dag	TGV A			
FRA	Meuse TGV		1 per dag	TGV D			
FRA	Montpellier-Sant-Roch		2 per dag	TGV B			
FRA	Narbonne		2 per dag	TGV B			
FRA	Nimes		2 per dag	TGV B			
FRA	Paris Charles de Gaulle		0,5	TGV A	TGV B	TGV C	TGV D
FRA	Paris Nord	NU	1	THA9300			
FRA	Perpignan		2 per dag	TGV B			
FRA	Poitiers		2 per dag	TGV A			
FRA	Sete		2 per dag	TGV B			
FRA	St-Pierre-dec-Corps		2 per dag	TGV A			
FRA	Strasbourg		1 per dag	TGV D			
FRA	Valence TGV		5 per dag	TGV B	TGV C		
GB	Bangor		1 per dag	ESTD			
GB	Birmingham Interchange		4 per dag	ESTM			

GB	Chester		1 per dag	ESTD				
GB	Colwyn Bay		1 per dag	ESTD				
GB	Crewe		1 per dag	ESTD				
GB	Darlington		2 per dag	ESTS				
GB	Edingburgh		2 per dag	ESTS				
GB	Glasgow		2 per dag	ESTS				
GB	Holyhead		1 per dag	ESTD				
GB	Llandudno Junction		1 per dag	ESTD				
GB	London Sint Pancras	NU	0,5+	EST9100	ESTD	ESTM	ESTS	ESTW
GB	Reading		1 per dag	ESTW				
GB	Swindon		1 per dag	ESTW				
GB	Bristol Parkway		1 per dag	ESTW				
GB	Newport (Gwent)		1 per dag	ESTW				
GB	Cardiff Central		1 per dag	ESTW				
GB	Bridgend		1 per dag	ESTW				
GB	Port Talbot Parkway		1 per dag	ESTW				
GB	Neath		1 per dag	ESTW				
GB	Swansea		1 per dag	ESTW				
GB	Manchester Interchange		4 per dag	ESTM				
GB	Manchester Piccadilly		4 per dag	ESTM				
GB	Newcastele		2 per dag	ESTS				
GB	Old Oak Common		7 per dag	ESTD	ESTM	ESTS		
GB	Prestatyn		1 per dag	ESTD				
GB	Rhyl		1 per dag	ESTD				
GB	York		2 per dag	ESTS				
HON	Boedapest-Keleti		1 per dag	FV 94	Boedapest			
HON	Györ		1 per dag	FV 94	Boedapest			
HON	Hegyeshalom		1 per dag	FV 94	Boedapest			
HON	Kelenföld		1 per dag	FV 94	Boedapest			
HON	Mosonmagzarovar		1 per dag	FV 94	Boedapest			

HON	Tatabanya	1 per dag	FV 94	Boedapest		
ITA	Bologna Centrale	2 per dag	FV 18	Napels	FV 94	Bologna
ITA	Bolzano	0,5	FV 94	Venetie	Bologna	
ITA	Domodossela	0,5	FV 18	Genua	Napels	
ITA	Firenze S.M.N.	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Genua Piazza Principe	2 per dag	FV 18	Genua		
ITA	Milano Centrale	0,5	FV 18	Genua	Napels	
ITA	Milano Rogoredo	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Napoli Afrigola	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Napoli Centrale	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Padova	1 per dag	FV 94	Venetie		
ITA	Pavia	2 per dag	FV 18	Genua		
ITA	Reggio d'Emilia AV	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Roma Termini	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Rome Tibertina	1 per dag	FV 18	Napels		
ITA	Stresa	0,5	FV 18	Genua	Napels	
ITA	Trento	0,5	FV 94	Venetie	Bologna	
ITA	Veniza Mestre	1 per dag	FV 94	Venetie		
ITA	Veniza Santa Lucia	1 per dag	FV 94	Venetie		
ITA	Verona Porta Nuova	0,5	FV 94	Venetie	Bologna	
ITA	Vicenza	1 per dag	FV 94	Venetie		
ITA	Voghera	2 per dag	FV 18	Genua		
KRO	Zagreb Glavni Kolodvor	1 per dag	FV 94	Zagreb		
LET	Riga	enkele	ICE Berlin	Helsinki		
LIT	Kaunas	enkele	ICE Berlin	Helsinki		
LIT	Panevežys	enkele	ICE Berlin	Helsinki		
LUX	Clervaux	1	IC Benelux			
LUX	Drauffelt	1	IC Benelux			
LUX	Ettelbruck	1	IC Benelux			
LUX	Kautenbach	1	IC Benelux			

LUX	Luxembourg	1	IC Benelux		
LUX	Mersch	1	IC Benelux		
LUX	Michelau	1	IC Benelux		
LUX	Pfaffenta-Kirchberg	1	IC Benelux		
LUX	Troisvierges	1	IC Benelux		
LUX	Wilderwiltz	1	IC Benelux		
NOR	Halden	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo		
NOR	Moss	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo		
NOR	Oslo	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo		
NOR	Sarpsborg	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo		
OOS	Bischofshofen	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Golling-Abtenau	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Graz	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Innsbruck Hbf	0,5	FV 94	Venetie	Bologna
OOS	Leibnitz	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Leoben Hbf	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Liezen	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Linz Hbf	1 per dag	FV 94	Boedapest	
OOS	Radstadt	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Salzburg Hbf	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Schladming	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Selzthal	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Spielfeld-Straß	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	St Pölten Hbf	1 per dag	FV 94	Boedapest	
OOS	St. Michael in Obersteiermark	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Stainach-Irdning	1 per dag	FV 94	Zagreb	
OOS	Wien Hbf	1 per dag	FV 94	Boedapest	
OOS	Wien Meidling	1 per dag	FV 94	Boedapest	
POL	Biała Podlaska	enkele	ICE Berlin	Brest	
POL	Bialystok	enkele	ICE Berlin	Helsinki	

POL	Bydgoszcz Glowna	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Gdansk Glowny	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Gdansk Oliwa	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Gdansk Wrzeszcz	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Gdynia Glowna	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Gliwice	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Glogow	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Gniezno	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Inowroclaw	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Katowice	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Konin	0,5	ICE Berlin	Helsinki	Brest	
POL	Krakow Glowny	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Kutno	0,5	ICE Berlin	Helsinki	Brest	
POL	Laskowice Pomorskie	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Legnica	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Lubin Gorniczy	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Mogilno	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Opole Glowne	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Poznan	0,5	ICE Berlin	Helsinki	Brest	FV 34b
POL	Rzepin	0,5	FV 34b	Krakow	Gdynia	
POL	Siedice	enkele	ICE Berlin	Brest		
POL	Sopot	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Swiebodzin	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Tczew	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Warschau	0,5	ICE Berlin	Helsinki	Brest	
POL	Wroclaw Glowny	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Zabreze	0,25	FV 34b	Krakow		
POL	Zbasnek	0,25	FV 34b	Gdynia		
POL	Zielona Gora Gl.	0,25	FV 34b	Krakow		
POR	Lissabon	1 per dag	TGV A	(Indien HSL)		

SLO	Celje	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Dobova	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Krko	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Maribor	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Poljcane	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Pragersko	1 per dag	FV 94	Zagreb
SLO	Sevnica	1 per dag	FV 94	Zagreb
SPA	Badajoz	1 per dag	TGV A	
SPA	Barcelona Sants	2 per dag	TGV B	
SPA	Burgos	2 per dag	TGV A	
SPA	Cordoba	1 per dag	TGV B	
SPA	Figueres Vilafant	2 per dag	TGV B	
SPA	Girona	2 per dag	TGV B	
SPA	Lleida	2 per dag	TGV B	
SPA	Madrid	2 per dag	TGV A	
SPA	Madrid Puerta de Atocha	2 per dag	TGV B	
SPA	Malaga	1 per dag	TGV B	
SPA	San Sebastian	2 per dag	TGV A	
SPA	Tarragonna	2 per dag	TGV B	
SPA	Valladdolid	2 per dag	TGV A	
SPA	Vitoria	2 per dag	TGV A	
SPA	Zaragoza	2 per dag	TGV B	
WRUS	Brest	enkele	ICE Berlin	Brest
ZWE	Falun	0,5	ICE Stockholm	
ZWE	Gävle	1	ICE Stockholm	
ZWE	Göteborg	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo	
ZWE	Halmstad	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo	
ZWE	Helsingborg	enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo	
ZWE	Jönköping	1	ICE Stockholm	
ZWE	Linköping	1	ICE Stockholm	

ZWE	Luleå		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Norrköping		1	ICE Stockholm		
ZWE	Örnsköldsvik		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Östersund		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Piteå		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Skellefteå		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Stockholm C		1	ICE Stockholm		
ZWE	Sundsvall		0,5	ICE Stockholm		
ZWE	Trollhättan		enkele	ICE Stockholm 2de stel Oslo		
ZWE	Umeå		0,25	ICE Stockholm		
ZWE	Uppsala		1	ICE Stockholm		
ZWI	Basel	NU	0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Bern		0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Brig		0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Olten		0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Spiez		0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Thun		0,5	FV 18	Genua	Napels
ZWI	Visp		0,5	FV 18	Genua	Napels

Directe bereikbaarheid naar het buitenland bij Totaalplan Spoor

frequentie is het aantal treinen naar het buitenland dat per uur op de borden staat.

Dat betekend dat een trein van buitenland via Nederland naar buitenland in beide richtingen telt

* Nu = Nu rechtstreeks
Nieuw = Nieuw te openen station

station	*	frequentie	series				
Alkmaar		1,5	IC Benelux	IC Dresden			
Alkmaar Noord		1	IC Benelux				
Almelo	NU	1	E13 NW				
Almere Centrum		4,5	ICE Stockholm	ICE Berlijn	IC 9200	IC 9600	
Alphen	Nieuw	1	IC 34				
Amersfoort	NU	1	F34a	F34b			
Amsterdam Bijlmer		2	IC 9200	IC 9600			
Amsterdam Centraal	NU	8	ICE Stockholm	ICE Berlijn	IC Benelux	IC Köln	IC Dresden
			FV94	FV18	THA9300	EST9100	TGV A
			TGV B	TGV C	TGV D		
Amsterdam Sloterdijk		1	IC Benelux				
Anna Paulowna		1	IC Benelux				
Apeldoorn	NU	1	E14aNW				
Arnhem Centraal	NU	4	E19aNW	FV94	FV18	IC Dresden	IC Köln
Baarle	Nieuw	1	IC 34				
Bergen op Zoom		1	Spoor 11				
Breda	NU	4	IC 9200	IC 9600	FR1NL	IC Aken	
Budel	Nieuw	1	IC 43				
Buitenpost		1	N93				
Coevorden		1	N95				
De Lutte	Nieuw	1	N61 NW				
Delft		2	FR1NL	IC Aken			
Den Bosch		2	IC 9200	IC 9600			

Den Haag Centraal	NU	3,5	ICE Stockholm	F34a	F34b	FR1NL	IC Aken
Den Haag HS		2	FR1NL	IC Aken			
Den Helder		1,5	IC Benelux	IC Dresden			
Den Helder Zuid		1	IC Benelux				
Deurne		1	FR1NL				
Deventer	NU	1	F34a	F34b			
Eijsden	NU	4,5	E18aNW	E18bNW	Stop Eupen		
Eindhoven Centraal		3	FR1NL	IC Aken	IC Benelux		
Emmeloord	Nieuw	2	IC 9200	IC 9600			
Enschede	NU	3	E13 NW	SM4aNW	E51NW		
Enschede de Eschmarke	NU	2	SM4aNW	E51NW			
Eygelshoven Markt	NU	4	E18aNW	E18bNW			
Glanerbrug	NU	2	SM4aNW	E51NW			
Goes		0,5	IC Antwerpen				
Groesbeek		2	E10NW	E10NW			
Groningen	NU	5	ICE Stockholm	ICE Berlijn	E98	N93	FR34
Gronsveld	Nieuw	4	E18aNW	E18bNW			
Haarlem		0,5	IC Köln				
Heerenveen		2	IC 9200	IC 9600			
Heerhugowaard		1	IC Benelux				
Heerlen	NU	5	IC Aken	E18aNW	E18bNW		
Helmond		1	FR1NL				
Hengelo	NU	3	F34a	F34b	E13 NW	N61 NW	
Herkenbosch		1	N39NW				
Hindeloopen		1	E 98				
IJlst		1	E 98				
Kaatsheuvel	Nieuw	2	IC 9200	IC 9600			
Koudum-Molkwerum		1	E 98				
Landgraaf	NU	4	E18aNW	E18bNW			
Leeuwarden		2	E 98	N93			

Lelystad		2	IC 9200	IC 9600			
Lichtenvoorde -Groenlo		1	E14aNW				
Maastricht	NU	8,5	E18aNW	E18bNW	Stop Eupen	IC Benelux	stop Hasselt
			IC 72				
Maastricht Noordwest	Nieuw	2	stop Hasselt				
Maastricht Randwijck	NU	4	E18aNW	E18bNW			
Meersen	NU	4	E18aNW	E18bNW			
Middelburg		0,5	IC Antwerpen				
Nieuweschans	NU	1	N93				
Nijmegen		3	E10NW	E10NW	N31aNW		
Nijmegen Heyendaal		3	E10NW	E10NW	N31aNW		
Nijverdal		1	E13 NW				
Oldenzaal	NU	1	N61 NW				
Ossendrecht	Nieuw	1	Spoor 11				
Riel	Nieuw	1	IC 34				
Roermond		2	N39NW	RE RM			
Roermond Oost / Melick		1	N39NW				
Roosendaal	NU	2	R400	IC45			
Roosendaal Zuid	Nieuw	1	R400				
Rotterdam Centraal	NU	5,5	ICE Stockholm	FR1NL	IC Aken	THA9300	EST9100
			TGV A	TGV B	TGV C	TGV D	
Ruurlo		1	E14aNW				
Sas van Gent	Nieuw	1	Stop Gent				
Schagen		1,5	IC Benelux	IC Dresden			
Schiphol	NU	2,5	ICE Stockholm	THA9300			
Sittard		2	IC Aken	IC Benelux			
Sluiskil	Nieuw	1	Stop Gent				
Sneek		2	E 98	N93			
Stavoren		1	E 98				
Terneuzen	Nieuw	1	Stop Gent				

Tilburg		2	FR1NL	IC Aken			
Utrecht Centraal	NU	5	IC 9200	IC 9600	IC Benelux	FV94	FV18
			IC Dresden	IC Köln			
Utrecht Overvecht		1	F34a	F34b			
Valkenburg	NU	4	E18aNW	E18bNW			
Venlo	NU	3	E8NW	Stop Kempen	FR1NL		
Vlissingen		0,5	IC Antwerpen				
Voorden		1	E14aNW				
Weert		1	IC 43				
Winschoten	NU	2,5	E 98	N93	FR34		
Winterswijk		1	E14aNW				
Winterswijk West		1	E14aNW				
Woensdrecht	Nieuw	1	Spoor 11				
Woensdrecht Zuid	Nieuw	1	Spoor 11				
Workum		1	E 98				
Zandvoort aan Zee		0,5	IC Köln				
Zevenaar	NU	2	E19aNW				
Zutphen		1	E14aNW				
Zwolle		1	E13 NW				

Grensovergang Bad Nieuweschans						**ICE Stockholm**						
Brussel											05:45	
Antwerpen											06:20	
Rotterdam											06:50	
Den Haag										05:45		07:45
Schiphol										06:10	07:10	08:10
Amsterdam C									05:30	06:30	07:30	08:30
Almere									05:45	06:45	07:45	08:45
Groningen									06:30	07:30	08:30	09:30
Oldenburg							05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00
Bremen							05:20	06:20	07:20	08:20	09:20	10:20
Hamburg						05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00
Lübeck						05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30
Kopenhagen				05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00
Jönköping			05:15	06:15	07:15	08:15	09:15	10:15	11:15	12:15	13:15	14:15
Linköping			05:40	06:40	07:40	08:40	09:40	10:40	11:40	12:40	13:40	14:40
Norrköping		05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00
Stockholm	04:45	05:45	06:45	07:45	08:45	09:45	10:45	11:45	12:45	13:45	14:45	15:45
Uppsala	05:10	06:10	07:10	08:10	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10
Gävle	05:40	06:40	07:40	08:40	09:40	10:40	11:40	12:40	13:40	14:40	15:40	16:40
Falun		07:20		09:20		11:20		13:20		15:20		17:20
Sundsvall	06:55		08:55		10:55		12:55		14:55		16:55	
Östersund	08:15				12:15				16:15			
Örnsköldsvik			09:45				13:45				17:45	
Umeå			10:30				14:30				18:30	
Skellefteå			11:30				15:30				19:30	
Piteå			12:05				16:05				20:05	
Luleå			12:30				16:30				20:30	

Tijden bij benadering op uur dat de ICE Stockholm niet doorrijdt richting Brussel rijden treinen Amsterdam - Zuid Frankrijk / Spanje
Deze rijdt of vlak voor of vlak na de ICE richting Den Haag.
Op de tijden dat ICE naar Brussel rijdt kan een losse snelle pendel Amsterdam - Den Haag rijden. (evt koppel met andere serie)
De laatste trein vertrek Brussel 21:45 is ander type TGV met rit Malaga – Groningen

Grensovergang Bad Nieuweschan													**ICE Stockholm**
Brussel	07:45		09:45		11:45		13:45		15:45		17:45		
Antwerpen	08:20		10:20		12:20		14:20		16:20		18:20		
Rotterdam	08:50		10:50		12:50		14:50		16:50		18:50		
Den Haag		09:45		11:45		13:45		15:45		17:45		19:45	
Schiphol	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10	17:10	18:10	19:10	20:10	
Amsterdam C	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	
Almere	09:45	10:45	11:45	12:45	13:45	14:45	15:45	16:45	17:45	18:45	19:45	20:45	
Groningen	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	
Oldenburg	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	
Bremen	11:20	12:20	13:20	14:20	15:20	16:20	17:20	18:20	19:20	20:20	21:20	22:20	
Hamburg	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	
Lübeck	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30	
Kopenhagen	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00		
Jönköping	15:15	16:15	17:15	18:15	19:15	20:15	21:15	22:15	23:15				
Linköping	15:40	16:40	17:40	18:40	19:40	20:40	21:40	22:40	23:40				
Norrköping	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00				
Stockholm	16:45	17:45	18:45	19:45	20:45	21:45	22:45	23:45	00:45				
Uppsala	17:10	18:10	19:10	20:10	21:10	22:10	23:10	00:10					
Gävle	17:40	18:40	19:40	20:40	21:40	22:40	23:40						
Falun		19:20		21:20		23:20							
Sundsvall	18:55		20:55		22:55								
Östersund	20:15				00:15								
Örnsköldsvik			21:45										
Umeå			22:30										
Skellefteå			23:30										
Piteå			00:05										
Luleå			00:30										

Tweede stel naar Århus mogelijk op de oneven uren in Hamburg vermoedelijk 7:00, 11:00, 15:00 en 19:00

Reistijd ca 4:00 vanaf Hamburg afhankelijk van stops en versnellingen.

Tweede stel naar Göteborg / Oslo mogelijk op oneven uren in Kopenhagen vermoedelijk 7:00, 11:00, 15:00 en 19:00

Reistijd max 2:20 (Göteborg) en max ca 6:00 (Oslo) vanaf Kopenhagen

Bij ontwikkeling HSL richting Oslo versnelling en andere stops mogelijk

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Stockholm**
Brussel	19:45		21:45	
Antwerpen	20:20		22:20	
Rotterdam	20:50		22:50	
Den Haag		21:45		
Schiphol	21:10	22:10	23:10	
Amsterdam C	21:30	22:30	23:30	
Almere	21:45	22:45	23:45	
Groningen	22:30	23:30	00:30	
Oldenburg	23:00			
Bremen	23:20			
Hamburg	00:00			
Lübeck	00:30			
Kopenhagen				
Jönköping				
Linköping				
Norrköping				
Stockholm				
Uppsala				
Gävle				
Falun				
Sundsvall				
Östersund				
Örnsköldsvik				
Umeå				
Skellefteå				
Piteå				
Luleå				

Grensovergang Bad Nieuweschans							**ICE Stockholm**					
Luleå											05:45	
Piteå											07:05	
Skellefteå										06:40		08:40
Umeå									06:20	07:20	08:20	09:20
Örnsköldsvik								05:50	06:50	07:50	08:50	09:50
Östersund							05:15	06:15	07:15	08:15	09:15	10:15
Sundsvall							06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00
Falun							06:20	07:20	08:20	09:20	10:20	11:20
Gävle						05:45	06:45	07:45	08:45	09:45	10:45	11:45
Uppsala					05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00
Stockholm				05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30
Norrköping			05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00
Linköping			05:40	06:40	07:40	08:40	09:40	10:40	11:40	12:40	13:40	14:40	15:40
Jönköping			06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00
Kopenhagen		05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30
Lübeck		06:15	07:15	08:15	09:15	10:15	11:15	12:15	13:15	14:15	15:15	16:15	17:15
Hamburg		06:35	07:35	08:35	09:35	10:35	11:35	12:35	13:35	14:35	15:35	16:35	17:35
Bremen		06:50	07:50	08:50	09:50	10:50	11:50	12:50	13:50	14:50	15:50	16:50	17:50
Oldenburg			08:15		10:15		12:15		14:15		16:15		18:15
Groningen		07:10		09:10		11:10		13:10		15:10		17:10	
Almere		07:40		09:40		11:40		13:40		15:40		17:40	
Amsterdam C		08:15		10:15		12:15		14:15		16:15		18:15	
Schiphol													
Den Haag													
Rotterdam													
Antwerpen													
Brussel													

Op de tijden dat de ICE richting Stockholm niet uit richting Brussel komt rijden treinen Zuid Frankrijk / Spanje - Amsterdam
Deze rijdt of vlak voor of vlak na de ICE uit Den Haag.
Op de tijden dat ICE uit Brussel komt kan een losse snelle pendel Den Haag - Amsterdam rijden. (evt koppel met andere serie)
De eerste trein vertrek Groningen 5:30 is ander type TGV met rit: Groningen - Malaga

Grensovergang Bad Nieuweschans					**ICE Stockholm**							
Luleå	05:30				09:30				13:30			
Piteå	05:55				09:55				13:55			
Skellefteå	06:30				10:30				14:30			
Umeå	07:30				11:30				15:30			
Örnsköldsvik	08:15				12:15				16:15			
Östersund			09:45				13:45				17:45	
Sundsvall	09:05		11:05		13:05		15:05		17:05		19:05	
Falun		10:40		12:40		14:40		16:40		18:40		20:40
Gävle	10:20	11:20	12:20	13:20	14:20	15:20	16:20	17:20	18:20	19:20	20:20	21:20
Uppsala	10:50	11:50	12:50	13:50	14:50	15:50	16:50	17:50	18:50	19:50	20:50	21:50
Stockholm	11:15	12:15	13:15	14:15	15:15	16:15	17:15	18:15	19:15	20:15	21:15	22:15
Norrköping	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00
Linköping	12:20	13:20	14:20	15:20	16:20	17:20	18:20	19:20	20:20	21:20	22:20	23:20
Jönköping	12:45	13:45	14:45	15:45	16:45	17:45	18:45	19:45	20:45	21:45	22:45	23:45
Kopenhagen	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00	01:00
Lübeck	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30	00:30		
Hamburg	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00	01:00		
Bremen	16:40	17:40	18:40	19:40	20:40	21:40	22:40	23:40	00:40			
Oldenburg	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00	01:00			
Groningen	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30					
Almere	18:15	19:15	20:15	21:15	22:15	23:15	00:15					
Amsterdam C	18:35	19:35	20:35	21:35	22:35	23:35	00:35					
Schiphol	18:50	19:50	20:50	21:50	22:50	23:50						
Den Haag		20:15		22:15		00:15						
Rotterdam	19:10		21:10		23:10							
Antwerpen	19:40		21:40		23:40							
Brussel	20:15		22:15		00:15							

Tweede stel uit Århus mogelijk op de oneven uren in Hamburg vermoedelijk 7:00, 11:00, 15:00 en 19:00

Reistijd ca 4:00 vanaf Hamburg afhankelijk van stops en versnellingen.

Tweede stel uit Göteborg / Oslo mogelijk op oneven uren in Kopenhagen vermoedelijk 7:00, 11:00, 15:00 en 19:00

Reistijd max 2:20 (Göteborg) en max ca 6:00 (Oslo) vanaf Kopenhagen

Bij ontwikkeling HSL richting Oslo versnelling en andere stops mogelijk

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Stockholm**
Luleå	17:30			
Piteå	17:55			
Skellefteå	18:30			
Umeå	19:30			
Örnsköldsvik	20:15			
Östersund			21:45	
Sundsvall	21:05		23:05	
Falun		22:40		
Gävle	22:20	23:20	00:20	
Uppsala	22:50	23:50	00:50	
Stockholm	23:15	00:15	01:15	
Norrköping	00:00			
Linköping	00:20			
Jönköping	00:45			
Kopenhagen				
Lübeck				
Hamburg				
Bremen				
Oldenburg				
Groningen				
Almere				
Amsterdam C				
Schiphol				
Den Haag				
Rotterdam				
Antwerpen				
Brussel				

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Berlijn**		**(alles in lokale tijden Tallinn, Helsinki en Brest + 1 uur t.o.v. Nederland)**						
Amsterdam C					05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00
Almere					05:15	06:15	07:15	08:15	09:15	10:15	11:15	12:15
Groningen					06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00
Oldenburg				05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30
Bremen				05:50	06:50	07:50	08:50	09:50	10:50	11:50	12:50	13:50
Hamburg			05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30
Berlin	05:10	06:10	07:10	08:10	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10
meerdere stops niet alles weergeven												
Warschau		09:15		11:15		13:15		15:15		17:15		19:15
Tallinn		17:00				21:00				01:00		
Helsinki		18:15				22:15				02:15		
Brest				16:00				20:00				0:00
Brest indien HST				13:30				17:30				21:30
Dresden	06:30		08:30		10:30		12:30		14:30		16:30	
Praag	07:30		09:30		11:30		13:30		15:30		17:30	

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Berlijn**		**(alles in lokale tijden Tallinn, Helsinki en Brest + 1 uur t.o.v. Nederland)**						
Praag							06:30		08:30		10:30	
Dresden					05:30		07:30		09:30		11:30	
Brest indien HST												10:15
Brest												09:00
Helsinki												
Tallinn												
Warschau								06:30		08:30		10:30
meerdere stops												
Berlin			04:50	05:50	06:50	07:50	08:50	09:50	10:50	11:50	12:50	13:50
Hamburg		05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30
Bremen		06:10	07:10	08:10	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10
Oldenburg		06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30
Groningen	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00
Almere	06:30	07:45	08:45	09:45	10:45	11:45	12:45	13:45	14:45	15:45	16:45	17:45
Amsterdam C	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Berlijn**					**(alles in lokale tijden Tallinn, Helsinki en Brest + 1 uur t.o.v. Nederland)**		
Amsterdam	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00
Almere	13:15	14:15	15:15	16:15	17:15	18:15	19:15	20:15	21:15	22:15	23:15
Groningen	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00
Oldenburg	14:30	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30	
Bremen	14:50	15:50	16:50	17:50	18:50	19:50	20:50	21:50	22:50	23:50	
Hamburg	15:30	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30	00:30	
Berlin	17:10	18:10	19:10	20:10	21:10	22:10	23:10	00:10			
meerdere stops niet alles weergeven											
Warschau		21:15		23:15		01:15					
Tallinn											
Helsinki											
Brest											
Brest indien HST											
Dresden	18:30		20:30		22:30		00:30				
Praag	19:30		21:30		23:30						

Grensovergang Bad Nieuweschans				**ICE Berlijn**					**(alles in lokale tijden Tallinn, Helsinki en Brest + 1 uur t.o.v. Nederland)**		
Praag	12:30		14:30		16:30		18:30		20:30		22:30
Dresden	13:30		15:30		17:30		19:30		21:30		23:30
Brest				14:15				18:15			
Brest indien HST				12:00				16:00			
Helsinki		05:30				09:30				13:30	
Tallinn		06:45				10:45				14:45	
Warschau		12:30		14:30		16:30		18:30		20:30	
meerdere stops											
Berlin	14:50	15:50	16:50	17:50	18:50	19:50	20:50	21:50	22:50	23:50	00:50
Hamburg	16:30	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30			
Bremen	17:10	18:10	19:10	20:10	21:10	22:10	23:10				
Oldenburg	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30	22:30	23:30				
Groningen	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00					
Almere	18:45	19:45	20:45	21:45	22:45	23:45					
Amsterdam C	19:00	20:00	21:00	22:00	23:00	00:00					

Grensovergang Bad Nieuweschans			**FR34 IC Groningen - Frankfurt am Main**							
Groningen			05:33	07:33	09:33	11:33	13:33	15:33	17:33	19:33	21:45
Winschoten			05:48	07:48	09:48	11:48	13:48	15:48	17:48	19:48	22:00
Papenburg			06:05	08:05	10:05	12:05	14:05	16:05	18:05	20:05	22:20
Meppen			06:31	08:31	10:31	12:31	14:31	16:31	18:31	20:31	
Lingen			06:44	08:44	10:44	12:44	14:44	16:44	18:44	20:44	
Rheine			07:04	09:04	11:04	13:04	15:04	17:04	19:04	21:04	
Münster		05:32	07:32	09:32	11:32	13:32	15:32	17:32	19:32	21:32	
Niet alle stations weergeven:											
Dortmund Hbf		06:04	08:04	10:04	12:04	14:04	16:04	18:04	20:04	22:04	
Siegen Hbf	05:55	07:55	09:55	11:55	13:55	15:55	17:55	19:55			
Wetzlar	06:42	08:42	10:42	12:42	14:42	16:42	18:42	20:42			
Frankfurt	07:32	09:32	11:32	13:32	15:32	17:32	19:32	21:32			

Grensovergang Bad Nieuweschans			**FR34 IC Groningen - Frankfurt am Main**							
Frankfurt			06:29	08:29	10:29	12:29	14:29	16:29	18:29	20:29
Wetzlar			07:18	09:18	11:18	13:18	15:18	17:18	19:18	21:18
Siegen Hbf			08:06	10:06	12:06	14:06	16:06	18:06	20:06	22:06
Dortmund Hbf		05:57	07:57	09:57	11:57	13:57	15:57	17:57	19:57	21:57	
hierboven niet alle stations										
Münster		06:30	08:30	10:30	12:30	14:30	16:30	18:30	20:30	22:30	
Rheine		06:55	08:55	10:55	12:55	14:55	16:55	18:55	20:55		
Lingen		07:14	09:14	11:14	13:14	15:14	17:14	19:14	21:14		
Meppen		07:28	09:28	11:28	13:28	15:28	17:28	19:28	21:28		
Papenburg	06:41	07:55	09:55	11:55	13:55	15:55	17:55	19:55	21:55		
Winschoten	07:00	08:10	10:10	12:10	14:10	16:10	18:10	20:10	22:10		
Groningen	07:15	08:27	10:27	12:27	14:27	16:27	18:27	20:27	22:27		

Grensovergang Bad Nieuweschans **E98 IC/RE Stavoren-Bremen**

Niet alle stations weergeven

Stavoren	09:37	Bremen	06:26
Sneek	10:00	Oldenburg	06:59
Leeuwarden	10:12	Leer	07:47
Groningen	10:42	Winschoten	08:03
Winschoten	10:57	Groningen	08:18
Leer	11:16	Leeuwarden	08:48
Oldenburg	12:05	Sneek	09:00
Bremen	12:32	Stavoren	09:23

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

Tijden zijn indicatie (Duitse stations Deutschlandtakt),

versnelling rond Oldenburg mogelijk bij meer ruimte op spoor in combinatie met HSL

Reistijd Groningen - Leer afhankelijk van precies tracé en materieel, dit is grove indicatie

Met bovenstaande optimalisering goede inpassing kruising in Sneek, waarbij elektrisch daarna ca 23 min naar Stavoren

Grensovergang Bad Nieuweschans **N93 RE Sneek-Leer**

Niet alle stations weergeven

Winschoten	10:10	Leer	10:20
Nieuweschans	10:19	Ihrhove	10:25
Bunde	10:24	Weener	10:30
Weener	10:30	Bunde	10:36
Ihrhove	10:36	Nieuweschans	10:41
Leer	10:42	Winschoten	10:50

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

Voor combinatie in half uur frequentie N93 op Sneek - Winschoten met E98 zou tijden moeten verschuiven

in combinatie met kruising tussen Winschoten en Nieuweschans

Dan korte kering in Leer, wel iets langer aangezien elektrisch tijdwinst gaat geven.

In richting Leer ca 17 min later in richting Sneek 17 min eerder

Grensovergang Coevorden **N95 RB Coevorden - Bad Bentheim**

Niet alle stations weergeven

Coevorden	06:50	Bad Bentheim	07:09
Emlichheim	07:00	Nordhorn	07:30
Neuenhaus	07:18	Neuenhaus	07:39
Nordhorn	07:30	Emlichheim	08:00
Bad Bentheim	07:49	Coevorden	08:10

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

In Coevorden ca. 5 min overstap op ICD Emmen - Amsterdam Centraal en op IC Almelo - Groningen

In Coevorden ca. 5 min overstap van ICD Amsterdam Centraal - Emmen en op IC Groningen - Almelo

Grensovergang Oldenzaal

IC34A Den Haag - Berlijn

IC34B Den Haag - Berlijn - Gdynia / Krakow

Den Haag C					05:32	06:32	07:32	08:32	09:32	10:32	11:32	12:32
Utrecht O					06:01	07:01	08:01	09:01	10:01	11:01	12:01	13:01
Amersfoort					06:13	07:13	08:13	09:13	10:13	11:13	12:13	13:13
Deventer					06:43	07:43	08:43	09:43	10:43	11:43	12:43	13:43
Hengelo					07:13	08:13	09:13	10:13	11:13	12:13	13:13	14:13
Bad Bentheim					07:33		09:33		11:33		13:33	
Rheine			05:44		07:47	08:44	09:47	10:44	11:47	12:44	13:47	14:44
Osnabrück			06:11	07:11	08:14	09:11	10:14	11:11	12:14	13:11	14:14	15:11
Minden			06:57		08:57		10:57		12:57		14:57	
Hannover		06:15	07:26	08:15	09:26	10:15	11:26	12:15	13:26	14:15	15:26	16:15
Berlin Spandau		06:33	08:47	09:33	10:47	11:33	12:47	13:33	14:47	15:33	15:47	17:33
Berlin Zoo			08:59		10:59		12:59		14:59		16:59	
Berlin Hbf	05:42	07:42	09:02	09:42	11:02	11:42	13:02	13:42	15:02	15:42	17:02	17:42
niet alle stations weergeven												
Wroclaw		11:50				15:50				19:50		
Krakow		14:42				18:42				22:42		
Poznan	08:30			12:30				16:30				20:30
Gdansk Glowny	11:42			15:42				19:42				23:42
Gdynia Glowna	12:05			16:05				20:05				00:05

Berlijn - Krakow en Berlijn - Gdynia op basis van huidige rijtijden.
Met HSL tussen Berlijn en Warschau zouden beide verbindingen sneller worden
In het andere half uur rijdt een snelle IC Den Haag - Enschede

Grensovergang Oldenzaal

IC34A Den Haag - Berlijn

IC34B Den Haag - Berlijn - Gdynia / Krakow

Den Haag C	13:32	14:32	15:32	16:32	17:32	18:32	19:32	20:32
Utrecht O	14:01	15:01	16:01	17:01	18:01	19:01	20:01	21:01
Amersfoort	14:13	15:13	16:13	17:13	18:13	19:13	20:13	21:13
Deventer	14:43	15:43	16:43	17:43	18:43	19:43	20:43	21:43
Hengelo	15:13	16:13	17:13	18:13	19:13	20:13	21:13	22:13
Bad Bentheim	15:33		17:33		19:33		21:33	
Rheine	15:47	16:44	17:47	18:44	19:47	20:44	21:47	
Osnabrück	16:14	17:11	18:14	19:11	20:14	21:11	22:14	
Minden	16:57		18:57		20:57		22:57	
Hannover	17:26	18:15	19:26	20:15	21:26	22:15	23:23	
Berlin Spandau	17:47	19:33	19:47	21:33	21:47	23:33		
Berlin Zoo	18:59		20:59		22:59			
Berlin Hbf	19:02	19:42	21:02	21:42	23:02	23:42		
niet alle stations weergeven								
Wroclaw		23:50						
Krakow								
Poznan								
Gdansk Glowny								
Gdynia Glowna								

Berlijn - Krakow en Berlijn - Gdynia op basis van huidige rijtijden.
Met HSL tussen Berlijn en Warschau zouden beide verbindingen sneller worden
In het andere half uur rijdt een snelle IC Den Haag - Enschede

Grensovergang Oldenzaal

IC34A Den Haag - Berlijn

IC34B Den Haag - Berlijn - Gdynia / Krakow

Gdynia Glowna										05:55		
Gdansk Glowny										06:18		
Poznan										09:30		
Krakow												07:18
Wroclaw								06:10				10:10
hier boven niet alle stations weergeven												
Berlin Hbf			04:57	06:18	06:57	08:18	08:57	10:18	10:57	12:18	12:57	14:18
Berlin Zoo			05:03		07:03		09:03		11:03		13:03	
Berlin Spandau			05:15	06:29	07:15	08:29	09:15	10:29	11:15	12:29	13:15	14:29
Hannover		05:48	06:37	07:48	08:37	09:48	10:37	11:48	12:37	13:48	14:37	15:48
Minden			07:05		09:05		11:05		13:05		15:05	
Osnabrück		06:51	07:48	08:51	09:48	10:51	11:48	12:51	13:48	14:51	15:48	16:51
Rheine		07:16	08:15	09:16	10:15	11:16	12:15	13:16	14:15	15:16	16:15	17:16
Bad Bentheim			08:30		10:30		12:30		14:30		16:30	
Hengelo	06:49	07:49	08:49	09:49	10:49	11:49	12:49	13:49	14:49	15:49	16:49	17:49
Deventer	07:18	08:18	09:18	10:18	11:18	12:18	13:18	14:18	15:18	16:18	17:18	18:18
Amersfoort	07:48	08:48	09:48	10:48	11:48	12:48	13:48	14:48	15:48	16:48	17:48	18:48
Utrecht O	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00
Den Haag C	08:29	09:29	10:29	11:29	12:29	13:29	14:29	15:29	16:29	17:29	18:29	19:29

Krakow - Berlijn en Gdynia - Berlijn op basis van huidige rijtijden.

Met HSL tussen Warschau en Berlijn zouden beide verbindingen sneller worden

In het andere half uur rijdt een snelle IC Enschede - Den Haag

Grensovergang Oldenzaal

IC34A Den Haag - Berlijn

IC34B Den Haag - Berlijn - Gdynia / Krakow

Gdynia Glowna		09:55				13:55			17:55
Gdansk Glowny		10:18				14:18			18:18
Poznan		13:30				17:30			21:30
Krakow				11:18				15:18	
Wroclaw				14:10				18:10	
hier boven niet alle stations weergeven									
Berlin Hbf	14:57	16:18	16:57	18:18	18:57	20:18	20:57	22:18	00:18
Berlin Zoo	15:03		17:03		19:03		21:03		
Berlin Spandau	15:15	16:29	17:15	18:29	19:15	20:29	21:15		
Hannover	16:37	17:48	18:37	19:48	20:37	21:48	22:37		
Minden	17:05		19:05		21:05				
Osnabrück	17:48	18:51	19:48	20:51	21:48	22:51			
Rheine	18:15	19:16	20:15	21:16		23:16			
Bad Bentheim	18:30		20:30						
Hengelo	18:49	19:49	20:49	21:49					
Deventer	19:18	20:18	21:18	22:18					
Amersfoort	19:48	20:48	21:48	22:48					
Utrecht O	20:00	21:00	22:00	23:00					
Den Haag C	20:29	21:29	22:29	23:29					

Krakow - Berlijn en Gdynia - Berlijn op basis van huidige rijtijden.
Met HSL tussen Warschau en Berlijn zouden beide verbindingen sneller worden
In het andere half uur rijdt een snelle IC Enschede - Den Haag

Grensovergang Oldenzaal **N61 NW RB Hengelo - Bielefeld**

Niet alle stations weergeven

Hengelo	08:35	Bielefeld	08:12
Bad Bentheim	08:56	Osnabrück	09:12
Osnabrück	09:47	Bad Bentheim	10:06
Bielefeld	10:48	Hengelo	10:23

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

Grensovergang Glanerbrug

E13 NW IC/RE Zwolle - Venlo
SM4aNW RB Enschede - Münster
E51NW Enschede - Dortmund

Niet alle stations weergeven

Zwolle	06:09			Venlo	06:05		
Almelo	06:41			Düsseldorf	07:12		
Enschede	07:02	07:12	07:33	Hamm	08:31		
Gronau	07:10	07:24	07:50	Münster	09:00	09:11	
Dortmund		08:51		Dortmund			09:08
Münster	08:05		08:49	Gronau	09:51	10:15	10:36
Hamm	08:28			Enschede	10:01	10:26	10:47
Düsseldorf	09:49			Almelo	10:20		
Venlo	10:56			Zwolle	10:51		

Patroontijden alle treinen rijden elk uur
Tijden Deutschlandtakt, tijden andere half uur IC Zwolle - Enschede
reistijd zal nog wat korter worden tussen Zwolle en Almelo door dubbelspoor en minder stops

Grensovergang Winterswijk **E14a NW RE Apeldoorn - Essen**

Niet alle stations weergeven

Apeldoorn		06:23	Essen		06:25
Zutphen		06:40	Borken	A	07:24
Winterswijk	A	07:10	Borken	V	07:29
Winterswijk	V	07:14	Barlo		07:36
Barlo		07:22	Winterswijk	A	07:44
Borken	A	07:29	Winterswijk	V	07:50
Borken	V	07:33	Zutphen		08:23
Essen Seele		08:35	Apeldoorn		08:40

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

Reistijden kunnen nog korter worden door elektrificatie en optimalisering

Grensovergang Zevenaar **ICE** **FV18 Amsterdam - Basel en verder**

FV94 Amsterdam - München en verder

	FV18	FV94	F94 stel 2	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18
Amsterdam C	05:51	06:51	06:51	07:51	08:51	09:51	10:51	11:51	12:51	13:51	14:51	15:51
Utrecht C	06:13	07:13	07:13	08:13	09:13	10:13	11:13	12:13	13:13	14:13	15:13	16:13
Arnhem	06:37	07:37	07:37	08:37	09:37	10:37	11:37	12:37	13:37	14:37	15:37	16:37
Oberhausen	07:19	08:19	08:19	09:19	10:19	11:19	12:19	13:19	14:19	15:19	16:19	17:19
Duisburg	07:27	08:27	08:27	09:27	10:27	11:27	12:27	13:27	14:27	15:27	16:27	17:27
Düsseldorf	07:40	08:40	08:40	09:40	10:40	11:40	12:40	13:40	14:40	15:40	16:40	17:40
Köln Messe	08:03	09:03	09:03	10:03	11:03	12:03	13:03	14:03	15:03	16:03	17:03	18:03
Frankfurt Flughaven	08:57	09:57	09:57	10:57	11:57	12:57	13:57	14:57	15:57	16:57	17:57	18:57
Frankfurt Hbf A		10:08	10:08		12:08		14:08		16:08		18:08	
V		10:10	10:10		12:23		14:10		16:10		18:10	
Niet alle stops weergeven												
München Hbf A		12:40	12:40				16:40		18:40		20:40	
V		13:02	12:46				17:02		19:02		21:02	
Innsbruck		14:25					18:25		20:25		22:25	
Verona		17:30					21:30		23:30			
Bologna		18:20							00:20			
Venetië							22:45					
Salzburg			14:12									
Graz			18:15									
Zagreb			22:30									
Wenen					18:45							
Boedapest					21:30							
Basel	11:16			13:16		15:16		17:16		19:16		21:16
Bern	12:30			14:30		16:30		18:30		20:30		22:30
Milaan	15:45			17:45		19:45		21:45		23:45		
Genua	17:00					21:00						
Rome				21:30								
Napels				23:00								

Schatting van versnelling door Brennerbasistunnel op route München - Verona

Grensovergang Zevenaar **ICE** **FV18 Amsterdam - Basel en verder**

FV94 Amsterdam - München en verder

	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94
Amsterdam C	16:51	17:51	18:51	19:51	20:51	21:51	22:51
Utrecht C	17:13	18:13	19:13	20:13	21:13	22:13	23:13
Arnhem	17:37	18:37	19:37	20:37	21:37	22:37	23:37
Oberhausen	18:19	19:19	20:19	21:19	22:19	23:19	
Duisburg	18:27	19:27	20:27	21:27	22:27	23:27	
Düsseldorf	18:40	19:40	20:40	21:40	22:40	23:40	
Köln Messe	19:03	20:03	21:03	22:03	23:03	00:03	
Frankfurt Flughaven	19:57	20:57	21:57	22:57	23:57		
Frankfurt Hbf A	20:08		22:08	23:08	00:08		
V	20:10						
Niet alle stops weergeven							
München Hbf A	22:40						
V							
Innsbruck							
Verona							
Bologna							
Venetië							
Salzburg							
Graz							
Zagreb							
Wenen							
Boedapest							
Basel		23:16					
Bern		00:30					
Milaan							
Genua							
Rome							
Napels							

Grensovergang Zevenaar **ICE** **FV18 Amsterdam - Basel en verder**

FV94 Amsterdam - München en verder

	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV18
Napels												
Rome												
Genua												
Milaan										06:30		08:30
Bern						05:45		07:45		09:45		11:45
Basel						07:00		09:00		11:00		13:00
Boedapest												
Wenen												
Zagreb												
Graz												
Salzburg												
Venetië												
Bologna											06:40	
Verona											07:30	
Innsbruck									07:35		09:35	
München Hbf A							06:57		08:57		10:57	
V							07:21		09:21		11:21	
Hierboven niet alle stations weergeven												
Frankfurt Hbf A												
V			05:52	06:52	07:52		09:52		11:52		13:52	
Frankfurt Flughaven			06:04	07:04	08:04	09:04	10:04	11:04	12:04	13:04	14:04	15:04
Köln Messe Deutz		05:58	06:58	07:58	08:58	09:58	10:58	11:58	12:58	13:58	14:58	15:58
Düsseldorf		06:21	07:21	08:21	09:21	10:21	11:21	12:21	13:21	14:21	15:21	16:21
Duisburg		06:34	07:34	08:34	09:34	10:34	11:34	12:34	13:34	14:34	15:34	16:34
Oberhausen		06:42	07:42	08:42	09:42	10:42	11:42	12:42	13:42	14:42	15:42	16:42
Arnhem	06:22	07:22	08:22	09:22	10:22	11:22	12:22	13:22	14:22	15:22	16:22	17:22
Utrecht C	06:48	07:48	08:48	09:48	10:48	11:48	12:48	13:48	14:48	15:48	16:48	17:48
Amsterdam C	07:08	08:08	09:08	10:08	11:08	12:08	13:08	14:08	15:08	16:08	17:08	18:08

Schatting van versnelling door Brennerbasistunnel op route München - Verona

Grensovergang Zevenaar **ICE** **FV18 Amsterdam - Basel en verder**

FV94 Amsterdam - München en verder

	FV94	FV18	FV94	FV18	FV94	FV94	FV18
Napels				07:15			
Rome				08:45			
Genua		09:15					13:15
Milaan		10:30		12:30			14:30
Bern		13:45		15:45			17:45
Basel		15:00		17:00			19:00
Boedapest			08:30				
Wenen			11:15				
Zagreb					07:30		
Graz					11:45		
Salzburg					16:00		
Venetië	08:15						
Bologna						12:40	
Verona	09:30					13:30	
Innsbruck	11:35					15:35	
München Hbf A	12:57				17:16	16:57	
V	13:21				17:21	17:21	
Hierboven niet alle stations weergeven							
Frankfurt Hbf A			17:36				
V	15:52		17:52		19:52	19:52	
Frankfurt Flughaven	16:04	17:04	18:04	19:04	20:04	20:04	21:04
Köln Messe Deutz	16:58	17:58	18:58	19:58	20:58	20:58	21:58
Düsseldorf	17:21	18:21	19:21	20:21	21:21	21:21	22:21
Duisburg	17:34	18:34	19:34	20:34	21:34	21:34	22:34
Oberhausen	17:42	18:42	19:42	20:42	21:42	21:42	22:42
Arnhem	18:22	19:22	20:22	21:22	22:22	22:22	23:22
Utrecht C	18:48	19:48	20:48	21:48	22:48	22:48	23:48
Amsterdam C	19:08	20:08	21:08	22:08	23:08	23:08	00:08

Grensovergang Zevenaar

IC Zandvoort aan Zee - Köln

IC Den Helder - Dresden

	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
Den Helder				07:26		09:26		11:26		13:26		15:26
Schagen				07:38		09:38		11:38		13:38		15:38
Alkmaar				07:54		09:54		11:54		13:54		15:54
Zandvoort			06:56		08:56		10:56		12:56		14:56	
Haarlem			07:06		09:06		11:06		13:06		15:06	
Amsterdam	05:21	06:21	07:21	08:21	09:21	10:21	11:21	12:21	13:21	14:21	15:21	16:21
Utrecht	05:43	06:43	07:43	08:43	09:43	10:43	11:43	12:43	13:43	14:43	15:43	16:43
Arnhem	06:07	07:07	08:07	09:07	10:07	11:07	12:07	13:07	14:07	15:07	16:07	17:07
Emmerich		07:21		09:21		11:21		13:21		15:21		17:21
Wesel	06:37		08:37		10:37		12:37		14:37		16:37	
Oberhausen	06:51	07:51	08:51	09:51	10:51	11:51	12:51	13:51	14:51	15:51	16:51	17:51
Duisburg	06:59		08:59		10:59		12:59		14:59		16:59	
Düsseldorf	07:11		09:11		11:11		13:11		15:11		17:11	
Köln Hbf	07:36		09:36		11:36		13:36		15:36		17:36	
Niet alle stations weergeven												
Dortmund		08:25		10:25		12:25		14:25		16:25		18:25
Hamm		08:43		10:43		12:43		14:43		16:43		18:43
Paderborn		09:17		11:17		13:17		15:17		17:17		19:17
Kassel		10:16		12:16		14:16		16:16		18:16		20:16
Erfurt		11:30		13:30		15:30		17:30		19:30		21:30
Jena		12:05				16:05				20:05		
Gera		12:30				16:30				20:30		
Chemnitz		13:27				17:27				21:27		
Dresden		14:20				18:20				22:20		

Vanaf Oberhausen / Dortmund vermoedelijk nog vroegere ritten wenselijk

Grensovergang Zevenaar			**IC Zandvoort aan Zee - Köln** **IC Den Helder - Dresden**		
	K	D	K	D	K
Den Helder		17:26		19:26	
Schagen		17:38		19:38	
Alkmaar		17:54		19:54	
Zandvoort	16:56		18:56		20:56
Haarlem	17:06		19:06		21:06
Amsterdam	17:21	18:21	19:21	20:21	21:21
Utrecht	17:43	18:43	19:43	20:43	21:43
Arnhem	18:07	19:07	20:07	21:07	22:07
Emmerich		19:21		21:21	
Wesel	18:37		20:37		22:37
Oberhausen	18:51	19:51	20:51	21:51	22:51
Duisburg	18:59		20:59		22:59
Düsseldorf	19:11		21:11		23:11
Köln Hbf	19:36		21:36		23:36
Niet alle stations weergeven					
Dortmund		20:25		22:25	
Hamm		20:43		22:43	
Paderborn		21:17			
Kassel		22:16			
Erfurt		23:30			
Jena					
Gera					
Chemnitz					
Dresden					

Grensovergang Zevenaar

IC Zandvoort aan Zee - Köln

IC Den Helder - Dresden

	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D	K	D
Dresden								06:40				10:40
Chemnitz								07:33				11:33
Gera								08:30				12:30
Jena								08:55				12:55
Erfurt				05:30		07:30		09:30		11:30		13:30
Kassel				06:46		08:46		10:46		12:46		14:46
Paderborn				07:45		09:45		11:45		13:45		15:45
Hamm		06:18		08:18		10:18		12:18		14:18		16:18
Dortmund		06:35		08:35		10:35		12:35		14:35		16:35
Hierboven niet alle stations weergeven												
Köln Hbf	05:24		07:24		09:24		11:24		13:24		15:24	
Düsseldorf	05:48		07:48		09:48		11:48		13:48		15:48	
Duisburg	06:00		08:00		10:00		12:00		14:00		16:00	
Oberhausen	06:08	07:08	08:08	09:08	10:08	11:08	12:08	13:08	14:08	15:08	16:08	17:08
Wesel	06:22		08:22		10:22		12:22		14:22		16:22	
Emmerich		07:37		09:37		11:37		13:37		15:37		17:37
Arnhem	06:52	07:52	08:52	09:52	10:52	11:52	12:52	13:52	14:52	15:52	16:52	17:52
Utrecht	07:18	08:18	09:18	10:18	11:18	12:18	13:18	14:18	15:18	16:18	17:18	18:18
Amsterdam	07:38	08:38	09:38	10:38	11:38	12:38	13:38	14:38	15:38	16:38	17:38	18:38
Haarlem	07:53		09:53		11:53		13:53		15:53		17:53	
Zandvoort	08:03		10:03		12:03		14:03		16:03		18:03	
Alkmaar		09:06		11:06		13:06		15:06		17:06		19:06
Schagen		09:21		11:21		13:21		15:21		17:21		19:21
Den Helder		09:33		11:33		13:33		15:33		17:33		19:33

Grensovergang Zevenaar			**IC Zandvoort aan Zee - Köln** **IC Den Helder - Dresden**		
	K	D	K	D	K
Dresden				14:40	
Chemnitz				15:33	
Gera				16:30	
Jena				16:55	
Erfurt		15:30		17:30	
Kassel		16:46		18:46	
Paderborn		17:45		19:45	
Hamm		18:18		20:18	
Dortmund		18:35		20:35	
Hierboven niet alle stations weergeven					
Köln Hbf	17:24		19:24		21:24
Düsseldorf	17:48		19:48		21:48
Duisburg	18:00		20:00		22:00
Oberhausen	18:08	19:08	20:08	21:08	22:08
Wesel	18:22		20:22		22:22
Emmerich		19:37		21:37	
Arnhem	18:52	19:52	20:52	21:52	22:52
Utrecht	19:18	20:18	21:18	22:18	23:18
Amsterdam	19:38	20:38	21:38	22:38	23:38
Haarlem	19:53		21:53		
Zandvoort	20:03		22:03		
Alkmaar		21:06			
Schagen		21:21			
Den Helder		21:33			

Tot Dortmund / Oberhausen vermoedelijk nog een latere rit wenselijk

Grensovergang Zevenaar **E19a NW RE Arnhem - Düsseldorf**

Niet alle stations weergeven

Arnhem	05:41	06:11	Düsseldorf	05:25	05:55
Emmerich	06:12	06:42	Oberhausen	05:50	06:20
Oberhausen	07:10	07:40	Emmerich	06:48	07:18
Düsseldorf	07:35	08:05	Arnhem	07:15	08:45

Patroontijden elk uur

Mogelijk versnelling door snellere infra

Grensovergang Groesbeek

E10NW RE Nijmegen - Düsseldorf
N31aNW RB/RE Nijmegen - Duisburg

Niet alle stations weergeven

Nijmegen	06:56	07:08	07:26	Duisburg		08:10	
Nijmegen Heyendaal	07:00	07:12	07:30	Xanten		08:55	
Groesbeek	07:07		07:37	Düsseldorf	07:38		08:08
Kranenburg	07:12		07:42	Krefeld	08:06		08:36
Nütterden	07:17		07:47	Kleve	09:05	09:25	09:35
Kleve	07:24	07:30	07:54	Nütterden	09:11		09:41
Krefeld	08:26		08:56	Kranenburg	09:16		09:46
Düsseldorf	08:53		09:23	Groesbeek	09:21		09:51
Xanten		08:01		Nijmegen Heyendaal	09:28	09:43	09:58
Duisburg		08:46		Nijmegen	09:32	09:47	10:02

Patroontijden alle treinen rijden elk uur
Kruisingen nog bestuderen vermoedelijk sneltrein - stoptrein in Groesbeek.
Kruisingen stoptrein - stoptrein komt nu uit tussen Kranenburg en Nütterden.
Met elektrificatie Kleve - Krefeld waarschijnlijk mogelijk om in Kranenburg te doen
Kruising sneltrein - sneltrein zou beste in Kleve kunnen.
Globale tijdsindicatie tussen Nijmegen en Kleve

Grensovergang Venlo / Landgraaf				**IC Den Haag - Düsseldorf**								
				IC Den Haag - Aachen								
Den Haag		05:04	05:34	06:04	06:34	07:04	07:34	08:04	08:34	09:04	09:34	10:04
Rotterdam		05:31	06:01	06:31	07:01	07:31	08:01	08:31	09:01	09:31	10:01	10:31
Breda	05:20	05:50	06:20	06:50	07:20	07:50	08:20	08:50	09:20	09:50	10:20	10:50
Tilburg	05:35	06:05	06:35	07:05	07:35	08:05	08:35	09:05	09:35	10:05	10:35	11:05
Eindhoven	05:58	06:28	06:58	07:28	07:58	08:28	08:58	09:28	09:58	10:28	10:58	11:28
Helmond	06:07		07:07		08:07		09:07		10:07		11:07	
Deurne	06:13		07:13		08:13		09:13		10:13		11:13	
Venlo	06:32		07:32		08:32		09:32		10:32		11:32	
Mönchengladbach	07:02		08:02		09:02		10:02		11:02		12:02	
Düsseldorf	07:27		08:27		09:27		10:27		11:27		12:27	
Sittard		06:58		07:58		08:58		09:58		10:58		11:58
Heerlen		07:15		08:15		09:15		10:15		11:15		12:15
Aachen		07:33		08:33		09:33		10:33		11:33		12:33

Grensovergang Venlo / Landgraaf				**IC Den Haag - Düsseldorf**								
				IC Den Haag - Aachen								
Aachen			05:29		06:29		07:29		08:29		09:29	
Heerlen			05:49		06:49		07:49		08:49		09:49	
Sittard			06:04		07:04		08:04		09:04		10:04	
Düsseldorf				05:33		06:33		07:33		08:33		09:33
Mönchengladbach				06:04		07:04		08:04		09:04		10:04
Venlo		05:30		06:30		07:30		08:30		09:30		10:30
Deurne												
Helmond												
Eindhoven	05:34	06:04	06:34	07:04	07:34	08:04	08:34	09:04	09:34	10:04	10:34	11:04
Tilburg	05:57	06:27	06:57	07:27	07:57	08:27	08:57	09:27	09:57	10:27	10:57	11:27
Breda	06:12	06:42	07:12	07:42	08:12	08:42	09:12	09:42	10:12	10:42	11:12	11:42
Rotterdam	06:31	07:01	07:31	08:01	08:31	09:01	09:31	10:01	10:31	11:01	11:31	12:01
Den Haag	06:58	07:28	07:58	08:28	08:58	09:28	09:58	10:28	10:58	11:28	11:58	12:28

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Den Haag	10:34	11:04	11:34	12:04	12:34	13:04	13:34	14:04	14:34	15:04	15:34	16:04
Rotterdam	11:01	11:31	12:01	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31
Breda	11:20	11:50	12:20	12:50	13:20	13:50	14:20	14:50	15:20	15:50	16:20	16:50
Tilburg	11:35	12:05	12:35	13:05	13:35	14:05	14:35	15:05	15:35	16:05	16:35	17:05
Eindhoven	11:58	12:28	12:58	13:28	13:58	14:28	14:58	15:28	15:58	16:28	16:58	17:28
Helmond	12:07		13:07		14:07		15:07		16:07		17:07	
Deurne	12:13		13:13		14:13		15:13		16:13		17:13	
Venlo	12:32		13:32		14:32		15:32		16:32		17:32	
Mönchengladbach	13:02		14:02		15:02		16:02		17:02		18:02	
Düsseldorf	13:27		14:27		15:27		16:27		17:27		18:27	
Sittard		12:58		13:58		14:58		15:58		16:58		17:58
Heerlen		13:15		14:15		15:15		16:15		17:15		18:15
Aachen		13:33		14:33		15:33		16:33		17:33		18:33

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Aachen	10:29		11:29		12:29		13:29		14:29		15:29	
Heerlen	10:49		11:49		12:49		13:49		14:49		15:49	
Sittard	11:04		12:04		13:04		14:04		15:04		16:04	
Düsseldorf		10:33		11:33		12:33		13:33		14:33		15:33
Mönchengladbach		11:04		12:04		13:04		14:04		15:04		16:04
Venlo		11:30		12:30		13:30		14:30		15:30		16:30
Deurne												
Helmond												
Eindhoven	11:34	12:04	12:34	13:04	13:34	14:04	14:34	15:04	15:34	16:04	16:34	17:04
Tilburg	11:57	12:27	12:57	13:27	13:57	14:27	14:57	15:27	15:57	16:27	16:57	17:27
Breda	12:12	12:42	13:12	13:42	14:12	14:42	15:12	15:42	16:12	16:42	17:12	17:42
Rotterdam	12:31	13:01	13:31	14:01	14:31	15:01	15:31	16:01	16:31	17:01	17:31	18:01
Den Haag	12:58	13:28	13:58	14:28	14:58	15:28	15:58	16:28	16:58	17:28	17:58	18:28

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Den Haag	16:34	17:04	17:34	18:04	18:34	19:04	19:34	20:04	20:34	21:04	21:34	22:04
Rotterdam	17:01	17:31	18:01	18:31	19:01	19:31	20:01	20:31	21:01	21:31	22:01	22:31
Breda	17:20	17:50	18:20	18:50	19:20	19:50	20:20	20:50	21:20	21:50	22:20	22:50
Tilburg	17:35	18:05	18:35	19:05	19:35	20:05	20:35	21:05	21:35	22:05	22:35	23:05
Eindhoven	17:58	18:28	18:58	19:28	19:58	20:28	20:58	21:28	21:58	22:28	22:58	23:28
Helmond	18:07		19:07		20:07		21:07		22:07		23:07	
Deurne	18:13		19:13		20:13		21:13		22:13		23:13	
Venlo	18:32		19:32		20:32		21:32		22:32		23:32	
Mönchengladbach	19:02		20:02		21:02		22:02		23:02		00:02	
Düsseldorf	19:27		20:27		21:27		22:27		23:27		00:27	
Sittard		18:58		19:58		20:58		21:58		22:58		23:58
Heerlen		19:15		20:15		21:15		22:15		23:15		00:15
Aachen		19:33		20:33		21:33		22:33		23:33		00:33

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Aachen	16:29		17:29		18:29		19:29		20:29		21:29	
Heerlen	16:49		17:49		18:49		19:49		20:49		21:49	
Sittard	17:04		18:04		19:04		20:04		21:04		22:04	
Düsseldorf		16:33		17:33		18:33		19:33		20:33		21:33
Mönchengladbach		17:04		18:04		19:04		20:04		21:04		22:04
Venlo		17:30		18:30		19:30		20:30		21:30		22:30
Deurne												
Helmond												
Eindhoven	17:34	18:04	18:34	19:04	19:34	20:04	20:34	21:04	21:34	22:04	22:34	23:04
Tilburg	17:57	18:27	18:57	19:27	19:57	20:27	20:57	21:27	21:57	22:27	22:57	23:27
Breda	18:12	18:42	19:12	19:42	20:12	20:42	21:12	21:42	22:12	22:42	23:12	23:42
Rotterdam	18:31	19:01	19:31	20:01	20:31	21:01	21:31	22:01	22:31	23:01	23:31	00:01
Den Haag	18:58	19:28	19:58	20:28	20:58	21:28	21:58	22:28	22:58	23:28	23:58	00:28

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Den Haag	22:34	23:04
Rotterdam	23:01	23:31
Breda	23:20	23:50
Tilburg	23:35	00:05
Eindhoven	23:58	00:28
Helmond	00:07	
Deurne	00:13	
Venlo	00:32	
Mönchengladbach		
Düsseldorf		
Sittard		
Heerlen		
Aachen		

Grensovergang Venlo / Landgraaf

Aachen	22:29	
Heerlen	22:49	
Sittard	23:04	
Düsseldorf		22:33
Mönchengladbach		23:04
Venlo		23:30
Deurne		
Helmond		
Eindhoven	23:34	00:04
Tilburg	23:57	
Breda	00:12	
Rotterdam	00:31	
Den Haag	00:58	

Grensovergang Venlo

E13NW IC/RE Venlo - Zwolle
E8NW RE Venlo - Koblenz
Stop Venlo - Kempen

	E13	Stop	E8		E13	Stop	E8
Niet alle stations weergeven							
Venlo	06:05	06:20	06:35	Koblenz			08:22
Kaldenkirchen	06:09	06:24	06:39	Köln			09:59
Kempen		06:40		Zwolle	06:09		
Mönchengladbach	06:36		07:09	Almelo	06:41		
Düsseldorf	07:12			Enschede	07:02		
Hamm	08:31			Münster	08:05		
Münster	09:00			Hamm	08:28		
Enschede	10:01			Düsseldorf	09:49		
Almelo	10:20			Mönchengladbach	10:25		10:50
Zwolle	10:51			Kempen		10:50	
Köln			08:06	Kaldenkirchen	10:51	11:06	10:22
Koblenz			09:37	Venlo	10:56	11:10	11:26

Patroontijden elk uur

Grensovergang Vlodorp

niet alle stations weergeven

N39 NW

Roermond	08:45	09:25		Mönchengladbach	08:32	09:03
Dalheim	08:59			Dalheim	08:55	
Mönchengladbach	09:25	09:55		Roermond	09:12	09:33

Patroontijden alle treinen rijden elk uur

N39NW RB Roermond - Mönchengladbach

RE RM Roermond - Mönchengladbach

omloop met 3 stellen

Grensovergang Landgraaf / Eijsden

E18a NW **Hasselt - Montzen**
E18b NW **Liège - Aachen**

Niet alle stations weergeven

	a	b
Hasselt	05:53	
Liège	06:53	07:23
Maastricht	07:25	07:55
Heerlen	07:49	08:19
Landgraaf	07:54	
Hertzogenrath	08:02	08:30
Aachen West	08:10	08:38
Aachen Hbf		08:42
Vaalserstraße	08:14	
Vaalserberg (B)	08:18	
Kelmis	08:21	
Montzen	08:24	

	a	b
Montzen	08:39	
Kelmis	08:42	
Vaalserberg (B)	08:45	
Vaalserstraße	08:49	
Aachen Hbf		09:19
Aachen West	08:53	09:24
Hertzogenrath	09:02	09:33
Landgraaf	09:10	09:40
Heerlen	09:14	09:44
Maastricht	09:38	10:08
Liège	10:06	10:36
Hasselt	11:06	

Aankomst	06:24	t/m	22:24
Vertrek	06:39	t/m	22:39

Patroontijden elk uur

Grensovergang Eijsden

Maastricht	07:08
Eijsden	07:15
Sint Gravenvoeren Weerst	07:22
Sint Martensvoeren	07:26
Montzen	07:35
Henri Chapelle	07:39
Welkenraat	07:43
Eupen	07:51

Stop Eupen

Eupen	06:12
Welkenraat	06:20
Henri Chapelle	06:24
Montzen	06:28
Sint Martensvoeren	06:37
Sint Gravenvoeren Weerst	06:41
Eijsden	06:48
Maastricht	06:55

vertrek:			
Eupen	06:12	t/m	20:12
Maastricht	07:08	t/m	21:08

Patroontijden elke 2 uur

Reistijd Maastricht - Vaalserberg ca -18 met overstap t.o.v. E18aNW

tussen Maastricht en Eijsden geen stops

Grensovergang Eijsden **IC Benelux Den Helder - Luxemburg**

niet alle stations weergeven tussen Den Helder en Alkmaar en Liège en Luxemburg

Den Helder				05:00	06:00	07:00	08:00	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00
Alkmaar				05:34	06:34	07:34	08:34	09:34	10:34	11:34	12:34	13:34
Amsterdam S				05:58	06:58	07:58	08:58	09:58	10:58	11:58	12:58	13:58
Amsterdam C			05:06	06:06	07:06	08:06	09:06	10:06	11:06	12:06	13:06	14:06
Utrecht C			05:28	06:28	07:28	08:28	09:28	10:28	11:28	12:28	13:28	14:28
Eindhoven		05:06	06:06	07:06	08:06	09:06	10:06	11:06	12:06	13:06	14:06	15:06
Sittard		05:36	06:36	07:36	08:36	09:36	10:36	11:36	12:36	13:36	14:36	15:36
Maastricht		05:49	06:49	07:49	08:49	09:49	10:49	11:49	12:49	13:49	14:49	15:49
Liège	05:10	06:10	07:10	08:10	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10
Luxemburg	07:46	08:46	09:46	10:46	11:46	12:46	13:46	14:46	15:46	16:46	17:46	18:46

ICD Den Helder - Maastricht in het andere halfuur

Late avond maatwerk, door uitdunning dienstregeling.

Stopt tussen Alkmaar en Den Helder op alle tussengelegen stations

Grensovergang Eijsden **IC Benelux Den Helder - Luxemburg**

niet alle stations weergeven tussen Den Helder en Alkmaar en Liège en Luxemburg

Luxemburg				05:16	06:16	07:16	08:16	09:16	10:16	11:16	12:16	13:16
Liège			06:50	07:50	08:50	09:50	10:50	11:50	12:50	13:50	14:50	15:50
Maastricht	05:10	06:10	07:10	08:10	09:10	10:10	11:10	12:10	13:10	14:10	15:10	16:10
Sittard	05:25	06:25	07:25	08:25	09:25	10:25	11:25	12:25	13:25	14:25	15:25	16:25
Eindhoven	05:55	06:55	07:55	08:55	09:55	10:55	11:55	12:55	13:55	14:55	15:55	16:55
Utrecht C	06:33	07:33	08:33	09:33	10:33	11:33	12:33	13:33	14:33	15:33	16:33	17:33
Amsterdam C	06:55	07:55	08:55	09:55	10:55	11:55	12:55	13:55	14:55	15:55	16:55	17:55
Amsterdam S	07:01	08:01	09:01	10:01	11:01	12:01	13:01	14:01	15:01	16:01	17:01	18:01
Alkmaar	07:26	08:26	09:26	10:26	11:26	12:26	13:26	14:26	15:26	16:26	17:26	18:26
Den Helder	07:58	08:58	09:58	10:58	11:58	12:58	13:58	14:58	15:58	16:58	17:58	18:58

ICD Maastricht - Den Helder in het andere halfuur

Late avond maatwerk, door uitdunning dienstregeling.

Stopt tussen Den Helder en Alkmaar op alle tussengelegen stations

Grensovergang Eijsden **IC Benelux Den Helder - Luxemburg**

niet alle stations weergeven tussen Den Helder en Alkmaar en Liège en Luxemburg

Den Helder	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00
Alkmaar	14:34	15:34	16:34	17:34	18:34	19:34	20:34	21:34	22:34
Amsterdam S	14:58	15:58	16:58	17:58	18:58	19:58	20:58	21:58	22:58
Amsterdam C	15:06	16:06	17:06	18:06	19:06	20:06	21:06	22:06	23:06
Utrecht C	15:28	16:28	17:28	18:28	19:28	20:28	21:28	22:28	23:28
Eindhoven	16:06	17:06	18:06	19:06	20:06	21:06	22:06	23:06	0:06
Sittard	16:36	17:36	18:36	19:36	20:36	21:36	22:36	23:36	0:36
Maastricht	16:49	17:49	18:49	19:49	20:49	21:49	22:49	23:49	0:49
Liège	17:10	18:10	19:10	20:10	21:10	22:10	23:10		
Luxemburg	19:46	20:46	21:46	22:46	23:46	00:46			

Grensovergang Eijsden **IC Benelux Den Helder - Luxemburg**

niet alle stations weergeven tussen Den Helder en Alkmaar en Liège en Luxemburg

Luxemburg	14:16	15:16	16:16	17:16	18:16	19:16	20:16	21:16	22:16
Liège	16:50	17:50	18:50	19:50	20:50	21:50	22:50	23:50	0:50
Maastricht	17:10	18:10	19:10	20:10	21:10	22:10	23:10	0:10	
Sittard	17:25	18:25	19:25	20:25	21:25	22:25	23:25	0:25	
Eindhoven	17:55	18:55	19:55	20:55	21:55	22:55	23:55	0:55	
Utrecht C	18:33	19:33	20:33	21:33	22:33	23:33	0:33		
Amsterdam C	18:55	19:55	20:55	21:55	22:55	23:55	0:55		
Amsterdam S	19:01	20:01	21:01	22:01	23:01	0:01			
Alkmaar	19:26	20:26	21:26	22:26	23:26	0:26			
Den Helder	19:58	20:58	21:58	22:58	23:58	0:58			

Grensovergang Maastricht West			**IC Maastricht - Antwerpen Centraal**			
Maastricht	05:45	t/m	21:45	Antwerpen Centraal	05:51 t/m	21:51
Hasselt	06:07		22:07	Antwerpen Berchem	05:56	21:56
Diest	06:23		22:23	Lier	06:07	22:07
Heist-op-den-Berg	06:42		22:42	Heist-op-den Berg	06:18	22:18
Lier	06:53		22:53	Diest	06:38	22:38
Antwerpen Berchem	07:04		23:04	Hasselt	06:53	22:53
Antwerpen Centraal	07:08		23:08	Maastricht	07:15	23:15

1 keer per uur

Daarnaast 2x een sprinter Maastricht - Hasselt toevoegen met een reistijd van ongeveer 30-32 minuten.

Grensovergang Budel **IC 43 Weert - Antwerpen**

Niet alle stations weergeven

Weert	09:07	Antwerpen	07:09
Budel	09:14	Hamont	08:38
Hamont	09:19	Budel	08:41
Antwerpen	10:51	Weert	08:48

Patroontijden elk uur
Op basis huidige tijden reistijd kan korter worden:
Nu tijden met diesel, wordt elektrisch
In Mol is lange wachttijd (8 a 9 min)
Daarmee mogelijk Weert - Antwerpen 80-90 minuten

Grensovergang Baarle Nassau **IC 43 Tilburg - Binche**

Niet alle stations weergeven

Tilburg	06:35	Binche	06:20
Riel	06:40	Brussel Zuid	07:33
Alphen	06:46	Mechelen	08:04
Baarle	06:50	Turnhout A	08:54
Turnhout A	06:59	Turnhout V	08:59
Turnhout V	07:04	Baarle	09:08
Mechelen	07:58	Alphen	09:12
Brussel Zuid	08:30	Riel	09:18
Binche	09:39	Tilburg	09:23

Patroontijden elk uur
Eventueel 2de trein per uur op Tilburg - Turnhout, dan kruising in Alphen.

Grensovergang HSL Zuid

TGV B: Groningen - Malaga
TGV C: Amsterdam- Marseille
TGV D: Amsterdam - Strasbourg

	B	C	B	C	B	C	D		
Groningen	05:30								
Almere	06:15								
Amsterdam C	06:35	07:35	09:35	11:35	13:35	15:35	17:35	19:35	21:35
Schiphol	06:50	07:50	09:50	11:50	13:50	15:50	17:50	19:50	21:50
Rotterdam	07:10	08:10	10:10	12:10	14:10	16:10	18:10	20:10	22:10
Antwerpen	07:40	08:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40	22:40
Brussel	08:15	09:15	11:15	13:15	15:15	17:15	19:15	21:15	23:15
Parijs CDC	09:45	10:45	12:45	14:45	16:45	18:45	20:45	22:45	
Lyon	11:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40			
Barcelona	17:00		20:00		00:00				
Madrid	19:30		22:30						
Malaga	22:15								
Marseille		14:25		18:25		22:25			
Strasbourg							22:45		

Huidige snelheid Valance - Barcelona, kan nog sneller worden.
vormt op Amsterdam - Brussel samen met ICE Stockholm een uurdienst

Grensovergang HSL Zuid

TGV B: Groningen - Malaga
TGV C: Amsterdam - Marseille
TGV D: Amsterdam - Strasbourg

			D	C	B	C	B	C	B
Strasbourg			05:20						
Marseille				07:35		11:35		15:35	
Malaga									07:45
Madrid							07:30		10:30
Barcelona					06:00		10:00		13:00
Lyon			07:20	09:20	11:20	13:20	15:20	17:20	18:20
Parijs CDC		07:15	09:15	11:15	13:15	15:15	17:15	19:15	20:15
Brussel	06:45	08:45	10:45	12:45	14:45	16:45	18:45	20:45	21:45
Antwerpen	07:20	09:20	11:20	13:20	15:20	17:20	19:20	21:20	22:20
Rotterdam	07:50	09:50	11:50	13:50	15:50	17:50	19:50	21:50	22:50
Schiphol	08:10	10:10	12:10	14:10	16:10	18:10	20:10	22:10	23:10
Amsterdam C	08:30	10:30	12:30	14:30	16:30	18:30	20:30	22:30	23:30
Almere									23:45
Groningen									00:30

Huidige snelheid Valance - Barcelona, kan nog sneller worden.
vormt op Brussel - Amsterdam samen met ICE Stockholm een uurdienst

Grensovergang HSL Zuid

TGV B: Groningen - Malaga
TGV C: Amsterdam - Marseille
TGV D: Amsterdam - Strasbourg

			D	C	B	C	B	C	B
Strasbourg			05:20						
Marseille				07:35		11:35		15:35	
Malaga									07:45
Madrid							07:30		10:30
Barcelona					06:00		10:00		13:00
Lyon			07:20	09:20	11:20	13:20	15:20	17:20	18:20
Parijs CDC		07:15	09:15	11:15	13:15	15:15	17:15	19:15	20:15
Brussel	06:45	08:45	10:45	12:45	14:45	16:45	18:45	20:45	21:45
Antwerpen	07:20	09:20	11:20	13:20	15:20	17:20	19:20	21:20	22:20
Rotterdam	07:50	09:50	11:50	13:50	15:50	17:50	19:50	21:50	22:50
Schiphol	08:10	10:10	12:10	14:10	16:10	18:10	20:10	22:10	23:10
Amsterdam C	08:30	10:30	12:30	14:30	16:30	18:30	20:30	22:30	23:30
Almere									23:45
Groningen									00:30

Huidige snelheid Valance - Barcelona, kan nog sneller worden.
vormt op Brussel - Amsterdam samen met ICE Stockholm een uurdienst

Grensovergang HSL Zuid **EST 9100 Eurostar Amsterdam - Londen e.v.**

TGV A: Amsterdam - Lissabon

	ESTM	ESTD	ESTW	TGV A	ESTM	ESTS	EST	TGV A	ESTM	ESTS	EST	ESTW
Amsterdam C	05:30	06:30	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30	15:30	16:30
Rotterdam	06:05	07:05	08:05	09:05	10:05	11:05	12:05	13:05	14:05	15:05	16:05	17:05
Brussel	07:06	08:06	09:06	10:06	11:06	12:06	13:06	14:06	15:06	16:06	17:06	18:06
Lille	07:43	08:43	09:43		11:43	12:43	13:43		15:43	16:43	17:43	18:43
Londen	08:09	09:09	10:09		12:09	13:09	14:09		16:09	17:09	18:09	19:09
Niet alle stations weergeven:												
Bristol			11:25									20:25
Cardiff			12:05									21:05
Swansea			12:55									21:55
Birmingham I C	09:00				13:00				17:00			
Manchester	09:40				13:40				17:40			
Crewe		10:10										
Holyhead		12:15										
Newcastle						15:10				19:10		
Edinburgh						16:40				20:40		
Glasgow						17:20				21:20		
Bordeaux				15:20				19:20				
Madrid				19:30				23:30				
Lissabon				21:30								

Groot-Brittannië en Lissabon zijn in plaatselijke tijd (1 uur vroeger dan Nederland)

Vertrekt vlak voor de ICE Stockholm / TGV BCD ritten uit Amsterdam

Tijd Bordeaux - Madrid en Madrid - Lissabon een schatting, mij nog geen exacte tijd bekend. Eerste is zekerder dat komt, dan tweede

Grensovergang HSL Zuid **EST 9100 Eurostar Amsterdam - Londen e.v.**

TGV A: Amsterdam - Lissabon

	EST	EST	ESTM	EST	EST
Amsterdam C	17:30	18:30	19:30	20:30	21:30
Rotterdam	18:05	19:05	20:05	leeg	22:05
Brussel	19:06	20:06	21:06		23:06
Lille	19:43	20:43	21:43		23:43
Londen	20:09	21:09	22:09		00:09
Niet alle stations weergeven:					
Bristol					
Cardiff					
Swansea					
Birmingham I C			23:00		
Manchester			23:40		
Crewe					
Holyhead					
Newcastle					
Edinburgh					
Glasgow					
Bordeaux					
Madrid					
Lissabon					

Grensovergang HSL Zuid **EST 9100 Eurostar Amsterdam - Londen e.v.**

TGV A: Amsterdam - Lissabon

	EST	ESTM	EST	EST	ESTW	ESTM	ESTS	EST	TGV A	ESTM	ESTS	ESTD
Lissabon												
Madrid									06:40			
Bordeaux									10:50			
Glasgow							06:50				10:50	
Edinburgh							07:30				11:30	
Newcastle							09:00				13:00	
Holyhead												13:00
Crewe												15:05
Manchester		04:40				08:40				12:40		
Birmingham N S		05:20				09:20				13:20		
Swansea					06:20							
Cardiff					07:10							
Bristol					07:50							
Hierboven niet alle stations weergeven												
Londen	05:04	06:04	07:04	08:04	09:04	10:04	11:04	12:04		14:04	15:04	16:04
Lille	07:30	08:30	09:30	10:30	11:30	12:30	13:30	14:30		16:30	17:30	18:30
Brussel	08:05	09:05	10:05	11:05	12:05	13:05	14:05	15:05	16:05	17:05	18:05	19:05
Rotterdam	09:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00
Amsterdam C	09:33	10:33	11:33	12:33	13:33	14:33	15:33	16:33	17:33	18:33	19:33	20:33

Groot-Brittannië en Lissabon zijn in plaatselijke tijd (1 uur vroeger dan Nederland)

Komt vlak na de ICE Stockholm / TGV BCD ritten aan in Amsterdam

Tijd Bordeaux - Madrid en Madrid - Lissabon een schatting, mij nog geen exacte tijd bekend. Eerste is zekerder dat komt, dan tweede

Grensovergang HSL Zuid

EST 9100 Eurostar Amsterdam - Londen e.v.

TGV A: Amsterdam - Lissabon

	TGV A	ESTM	EST	ESTW
Lissabon	06:40			
Madrid	10:40			
Bordeaux	14:50			
Glasgow				
Edinburgh				
Newcastle				
Holyhead				
Crewe				
Manchester		16:40		
Birmingham N S		17:20		
Swansea				17:20
Cardiff				18:10
Bristol				18:50
Hierboven niet alle stations weergeven				
Londen		18:04	19:04	20:04
Lille		20:30	21:30	22:30
Brussel	20:05	21:05	22:05	23:05
Rotterdam	21:00	22:00	23:00	00:00
Amsterdam C	21:33	22:33	23:33	00:33

Grensovergang HSL Zuid **THA 9300 Thalys Amsterdam C - Paris Nord**

Met sneller spoor Antwerpen - Brussel ongeveer 5 - 10 min sneller dan nu (3:21)
Mogelijk nog enkele kleine optimaliseringen
Daarnaast volledig elk uur daarmee 16 of 17x per dag
Tijdspad afhankelijk van ander treinen bij voor keur om xx.05 uit Amsterdam en xx.55 aankomend
Op traject Amsterdam - Brussel een snelle half uurdienst samen met ICE Stockholm / TGV BCD

IC Leeuwarden - Brussel Zuid
IC Leeuwarden - Oostende

Tijdpad zeer afhankelijk van veel factoren.
Op Leeuwarden - Antwerpen vormen de series naar Brussel Zuid en Oostende een halfuur dienst
Stops in Nederland: Heerenveen, Emmeloord, Lelystad C, Almere C, Amsterdam B, Utrecht C, Den Bosch, Kaatsheuvel, Breda

Reistijd: Leeuwarden - Brussel ca 4:00
Reistijd: Leeuwarden - Oostende ca 4:30

Grensovergang Roosendaal

IC45 Roosendaal - Charleroi Sud

R400 Roosendaal Puurs

Niet alle stations weergeven

	R400	IC45		IC 45	R400
Roosendaal	06:52	07:10	Charleroi S	05:25	
Essen	07:00	07:18	Puurs		06:35
Antwerpen C	07:43	07:51	Antwerpen C	07:08	07:20
Puurs	08:23		Essen	07:42	08:01
Charleroi S		09:35	Roosendaal	07:49	08:08

Grensovergang Ossendrecht

Reistijd stoptrein ca 40 min 1x per uur
Reistijd IC ca 45-50 min 1x per 2 uur
Patroontijden afhankelijk aansluitingen

Stoptrein Bergen op Zoom -Antwerpen
IC Vlissingen - Antwerpen Centraal

Grensovergang Sas van Gent
Reistijd ca 40 min 1x per uur
Patroontijden afhankelijk aansluitingen

Stoptrein Terneuzen Gent

Totaalplan Spoor

Zet het sein op groen

voor het toekomstig duurzaam verdienvermogen

van de Nederlandse economie

Mark Ooijevaar

mei 2021

Voorwoord

De huidige klimaatmaatregelen zijn onvoldoende om de doelen van 2030 te halen laat staan een klimaatneutraal Nederland. Zeker op het gebied van mobiliteit zijn nog veel extra stappen nodig daarbij hebben we onder andere ook te maken met een stikstofcrisis en druk op de beperkte ruimte in Nederland. Een integrale aanpak van vele problemen gelijktijdig is daarbij een interessante optie.

Al voor de coronacrisis waren er zorgen over het toekomstig duurzaam verdienvermogen van de Nederlandse economie wat geleid heeft tot het instellen van een nationaal groeifonds. Infrastructuur is een van de investeringsgebieden die hiervoor in aanmerking komen. In de eerste beoordelingsronde zijn voornamelijk losstaande projecten in beeld gekomen. Helaas nog geen projecten die echt zorgen voor een schaalsprong in de bereikbaarheid van vooral ook regio's waarvan het potentieel van de economie in grote mate onderbenut is gebleven door gebrekkige bereikbaarheid.

Voor toekomstige economische ontwikkeling is een samenhangend geheel van duurzame infrastructuur met goed landelijke dekking en internationale aansluiting van groot belang. Dit rapport geeft een visie op de bereikbaarheid per spoor en welke uitbreidingen nodig zijn om het spoornetwerk flink te verbeteren. Veel bestaande plannen zijn hierin verwerkt, maar ook ontbrekende schakels die nog niet of zeer weinig in beeld zijn.

Daarbij wordt uitgebreid stil gestaan bij de internationale bereikbaarheid en worden ook per grensovergang de mogelijkheden besproken. Hierbij worden ook stappen benoemd die van belang zijn om te gaan onderhandelen met andere landen.

Dit rapport is anders dan verruit de meeste rapporten niet opgesteld door een standaard commercieel bureau en bied daarmee een verfrissende blik op de kansen van het spoor om een mobiliteitstransitie mogelijk te maken. Daarbij is de focus vooral op de inhoudelijke informatie en niet een uitgebreide vormgeving.

Inhoudsopgave

1. Inleiding **7**

1.1 Achtergrond **7**
1.2 Toekomstbeeld OV 9

2. Op het juiste spoor **10**

2.1 Anders denken kansen van spoorvervoer in het mobiliteitsgebruik 10
2.2 Rangorde mobiliteiten 11
2.3 Minimale bedieningsplicht 12
2.4 Bediening in de vroege ochtend 13
2.5 Schrappen hokjes denken 14
2.6 Verbetering betaalsysteem en reizigersrechten 15
2.7 Essentiële discussie spanningsverhoging 16
2.8 Heel Nederland onder de draad 16
2.9 Materieelgebruik 17
2.10 Nieuwe spoorlijnen 18
2.10.1 Robuustheid netwerk 18
2.10.2 Reactivering 19
2.11 Nieuwe stations 20
2.11.1 IC netwerk 22
2.12 Reistijdverkorting 23
2.12.1 Netwerk hogere snelheden in Nederland 23
2.13 Reistijden binnen Nederland met Totaalplan spoor 24
2.14 Relatie tot de woningbouwopgave 25

3. Natuurstrategie **26**

3.1 Uitgangsprincipe 26
3.2 Waddengebied 27
3.3 Noordzeekust 28
3.4 Veluwe 29
3.5 Sallandse Heuvelrug 29
3.6 Vaalserberg 29
3.7 Andere gebieden 29

4. Financiering **30**

4.1 Financieringsbronnen 30
4.2 Kostenkant 30

5. Internationale bereikbaarheid **32**

5.1 Uitgangspositie 32
5.2 Nederlandse bewoners over de grens 34
5.3 Internationale connectiviteit 36
5.4 Reistijden naar het buitenland 39
5.5 Luchtvaart 40
5.6 Flankerend beleid 41

6. Grensovergangen **42**

6.1 Introductie 42
6.2 Bad Nieuweschans 44
6.3 Coevorden 49
6.4 Oldenzaal 50
6.5 Glanerbrug 52
6.6 Winterswijk 53
6.7 Zevenaar 54
6.8 Groesbeek 58
6.9 Venlo 59
6.10 Vlodrop 60
6.11 Landgraaf 61
6.12 Eijsden 62
6.13 Maastricht West 63
6.14 Budel 64
6.15 Baarle 65
6.16 HSL Zuid 66
6.17 Roosendaal 68
6.18 Ossendrecht 69
6.19 Sas van Gent 70
6.20 Grensovergang Zwartemeer zonder trein 71

7. Uitbreiding infrastructuur bestaande lijnen **72**

7.1 Introductie en ongewijzigde lijnen 72
7.2 Station Amsterdam Centraal 73
7.3 Staatslijn A (Arnhem – Leeuwarden) 74
7.4 Staatslijn B (Harlingen – Bad Nieuweschans) en verder naar Ihrhove 75
7.5 Staatslijn C (Meppel –Groningen) 76
7.6 Staatslijn D (Zutphen – Glanerbeek) 76
7.7 Staatslijn E (Breda – Maastricht) 77
7.8 Staatslijn F (Roosendaal –Vlissingen) 78
7.9 Staatslijn H (Utrecht – Boxtel) 78

7.10 Staatslijn K (Den Helder –Amsterdam) 79
7.11 Rhijnspoorweg (Amsterdam – Elten) 80
7.12 Oosterspoorweg (Amsterdam – Zutphen) 80
7.13 Spoorlijn Apeldoorn – Deventer/Deventer –Almelo/Almelo –Salzbergen 81
7.14 Spoorlijn Zwolle –Wierden 81
7.15 Spoorlijn Mariënberg –Almelo 81
7.16 Oude Lijn (Amsterdam – Rotterdam) 82
7.17 Spoorlijn Gouda –Den Haag 82
7.18 Spoorlijn Utrecht –Rotterdam 82
7.19 Spoorlijn Zaandam – Enkhuizen 83
7.20 Spoorlijn Heerhugowaard –Hoorn 83
7.21 Spoorlijn Haarlem –Uitgeest 83
7.22 Spoorlijn Haarlem – Zandvoort 84
7.23 Spoorlijn Hilversum – Utrecht Maliebaan 84
7.24 Veenendaallijn (De Haar –Rhenen) 84
7.25 Westtak (Amsterdam Centraal – Schiphol 85
7.26 Zuidtak (Weesp – Leiden) 85
7.27 Flevolijn + Hanzelijn (Weesp –Lelystad –Zwolle) 85
7.28 Spoorlijn Leiden – Woerden 85
7.29 Spoorlijn Leeuwarden – Stavoren 86
7.30 Spoorlijn Groningen –Delfzijl 86
7.31 Spoorlijn Sauwerd – Eemshaven 86
7.32 Spoorlijn Veendam – Zuidbroek 87
7.33 Spoorlijn Zwolle –Emmen 87
7.34 Spoorlijn Utrecht –Kampen 87
7.35 Spoorlijn Winterswijk –Zevenaar 88
7.36 Spoorlijn Arnhem –Nijmegen 88
7.37 Noordelijke Maaslijn (Nijmegen – Venlo) 88
7.38 Betuwelijn (Elst –Dordrecht) 89
7.39 Spoorlijn Tilburg – Nijmegen 89
7.40 Spoorlijn Roosendaal –Breda 90
7.41 Spoorlijn 12 (Antwerpen – Lage Zwaluwe) 90
7.42 Spoorlijn Eindhoven – Weert en Weert –Roermond 90
7.43 Spoorlijn Sittard –Hertzogenrath 90
7.44 Spoorlijn 40 (Liège – Maastricht) 91
7.45 Spoorlijn Maastricht –Schin op Geul –Heerlen –Kerkrade 91

8. Reactivering en nieuwe spoorlijnen 92

8.1 Introductie 92
8.2 Spoorlijn HSL Noord (Amsterdam –Oldenburg) 93
8.3 Urk aansluiting 96
8.4 WPD Ameland (Leeuwarden – Holwerd Veerhaven) 97
8.5 WPD Schiermonnikoog (Feanwâlden – Lauwersoog) 98

8.6 Nedersaksenlijn (Veendam –Emmen) 99
8.7 Spoorlijn Assen – Stadskanaal 100
8.8 Bentheimer Eisenbahn (Coevorden –Neuenhaus) 101
8.9 Spoorlijn Apeldoorn –Dieren 102
8.10 Spoorlijn Apeldoorn –Zwolle 103
8.11 Spoorlijn Doetinchem – Hengelo of Enschede 104
8.12 Spoorlijn Winterswijk- Borken 105
8.13 Spoorlijn Nijmegen –Kleve 106
8.14 Spoorlijn Hoorn – Medemblik 107
8.15 Spoorlijn Blauwkapel – Maliebaan 108
8.16 Spoorlijn Kesteren – Rhenen / De Haar - Amersfoort 109
8.17 Spoorlijn Haarlem – Loenen 110
8.18 Spoorlijn Den Bosch – Breda 111
8.19 Spoorlijn Lage Zwaluwe –Oosterhout 112
8.20 Havenspoorlijn 113
8.21 Spoorlijn 55 Wondelgem – Terneuzen 114
8.22 Nieuwe Sloelijn 115
8.23 Spoorlijn 11 Antwerpen –Woensdrecht 116
8.24 Spoorlijn 29 Tilburg – Turnhout 117
8.25 Spoorlijn Hamont – Weert 118
8.26 Spoorlijn Boxtel –Uden 119
8.27 Spoorlijn Roermond – Dalheim 120
8.28 Verkorting Weert – Sittard 121
8.29 Spoorlijn Sittard – Buchten 122
8.30 Spoorlijn Geleen – Stein 123
8.31 Miljoenenlijn Schin op Geul –Kerkrade Centrum 124
8.32 Spoorlijn 20 (Maastricht – Y Beverst) 125
8.33 Spoorlijn 24 Montzenlijn inclusief spoorlijn 39 naar Welkenraedt 126
8.34 Motivering om nieuwe lijnen niet op te nemen in Totaalplan spoor 127

9. Overig railvervoer: 128

9.1 Metroringlijn 52 Noord –Edam –Purmerend – Noord 128
9.2 Metroringlijn 51 Isolatorweg – Amsterdam Centraal 129
9.3 Randstadrail Leiden –Katwijk –Noordwijk – Noordwijkerhout 130
9.4 Randstadrail Hoek van Holland –Kijkduin 131
9.5 Tram in steden 132
9.6 Motivering om de Noord/Zuidlijn niet te verlengen in zuidelijke richting 133

10. IC Bus 134

11. Waternetwerk 135

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De klimaat maatregelen die tot nu toe genomen worden zijn niet toereikend voor de klimaatdoelen van 2030 en dit gaat zeker op voor mobiliteit. Een terrein waar nog grote stappen zijn te zetten in het verminderen van de uitstoot en waar bovendien nog steeds maatregelen worden genomen die tegenstrijdig zijn met het behalen van de gestelde doelen.

Als er wordt gesproken over verduurzaming van vervoer wordt daarnaast bijna altijd voor een zeer groot deel gekeken naar maatregelen om de omschakeling van auto's rijdend op fossiele brandstof naar elektrisch te versnellen. OV + fiets en dan met name spoorvervoer worden te weinig ingezet als mogelijkheid om de doelen te halen. Dit terwijl er nog veel te verbeteren valt in het spoornetwerk zowel binnen Nederland als aan de verbindingen naar het buitenland.

Het koste wat kost door willen laten gaan van 7 MIRT wegenprojecten is zo'n voorbeeld in de verkeerde richting zowel voor het halen van de klimaatdoelen, maar ook voor het verergeren van het stikstofprobleem door de stikstofuitstoot die zowel aanleg als gebruik van wegen met zich meebrengen. Dit terwijl er een veel beter alternatief is om de mobiliteit te verbeteren en knelpunten op te lossen: fors investeren in het spoor.

Het is daarmee noodzakelijk dat de toekomstige planning van infrastructuur wordt herzien en aangepast wordt aan de eisen en wensen van de huidige tijd. Dit betekend bij een congestie/bereikbaarheidsprobleem dat te allen tijde eerste wordt gekeken wat openbaar vervoer, fiets en lopen op kan lossen. En daarna pas andere voertuigen aan bod kunnen komen. Ook elektrische auto's gaan niet alle problemen oplossen. Deze nemen net zoveel ruimte in als auto's op fossiele brandstoffen en daarnaast blijft het vervoeren van personen met de trein nog altijd energie-efficiënter per persoon dan met de auto. Tevens is de toegankelijkheid van auto beperkter dan andere mobiliteiten. Het aantal Nederlanders wat zelfstandig per OV + fiets kan reizen is groter dan het aantal mensen wat dit met de auto kan. Daarmee is het ook essentieel voor zelfstandigheid en toegang tot de samenleving. Gezien de korte periode die nog rest tot 2030 betekent dit ook versnellen van het proces van planvorming tot opleving. We hebben geen tijd meer om te treuzelen tot de trein kan vertrekken.

Dit betekend eigenlijk wat betreft impact op het spoor dat een vergelijkbare schaalsprong wenselijk is als de wetten van 18 augustus 1860 (waarbij werd besloten tot de aanleg van 10 staatslijnen) en 10 november 1875 (toen nog een keer tot een hele serie spoorlijnen werd besloten).

Een grote mobiliteitstransitie van auto naar OV + fiets kan vele problemen in samenhang aanpakken. Hierbij wel te benadrukken dat het doel niet is mensen vervoerskeuze op te leggen. Het gaat er om OV + fiets voor zoveel mogelijk mensen in zo veel mogelijk gevallen de meest logische keuze te laten zijn. Dit betekend met name de volgende punten:

- Kortere reistijden per spoor
- Voor meer mensen een station in de nabijheid van de woonlocatie
- Gewilde bestemmingen beter bereikbaar per spoor
- Meer rechtstreekse verbindingen
- De andere OV modaliteiten en fiets zorgen voor een aanvulling op het spoornetwerk

Goed beleid zou zijn om te komen tot een programma wat zoveel mogelijk problemen tegelijk effectief aanpakt. Geen losse maatregelen, maar duurzaam beleid met flinke verbeteringen voor een efficiënt netwerk in de toekomst. Goede infrastructuur is tevens de basis voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen.

Een nieuwe visie op infrastructuur pakt onder andere de volgende problemen aan:

- Stikstof
- Klimaat
- Congestie
- Bereikbaarheid
- Reistijden
- Gevolgen Brexit (AIV advies maart 2017)
- Ruimtelijke verdeling van Nederland
- Gebrek aan ruimte
- Veiligheid / Gezondheid
- Luchtvaartproblemen

Een wenselijk streven zou moeten zijn een flinke vermindering van het auto en vliegverkeer doordat andere vervoersvormen beter voorzien in de behoefte om te verplaatsen. Maak het mensen zo makkelijk en logisch mogelijk om een duurzame keuze te maken. Vaak worden klimaatmaatregelen gepresenteerd als maatregelen die pijn gaan doen, meer kosten geven voor burger of bedrijfsleven, maar door flink te investeren in het spoornetwerk kan er juist een positieve draai aan worden gegeven. Ook als je klimaat niet zo belangrijk vind heb je baat bij de maatregelen die zorgen voor kortere reistijden, betere bereikbaarheid en een aangenamere leefomgeving.

1.2 Toekomstbeeld OV

Onlangs is Toekomstbeeld OV verschenen hierin wordt een beeld geschetst van het OV in de toekomst tot 2040. Echter het palet aan opties loopt breed uit en is ook niet altijd in samenhang genomen waarbij ook de urgentie ontbreekt om doelen van 2030 te halen. Sommige projecten worden erg positief voorgesteld, hebben minder noodzaak terwijl er ook projecten op minder optimaal niveau worden voorgesteld. Daarentegen zijn er denkwijzen en zeer zinnige projecten die geheel ontbreken.

In grote lijnen is Toekomstbeeld OV vooral gericht op frequentieverhoging, meer Randstedelijk gericht en beschrijft een beperkte internationale connectiviteit per trein. Het aantal nieuwe stations is ook erg marginaal.

Voor de individuele reiziger is bereikbaarheid van een station, reistijd, zoveel mogelijk rechtstreekse verbindingen en robuustheid belangrijker dan extreem hoge frequenties.

Totaalplan spoor richt zich meer op verkorting van de reistijd, bereikbaarheid van woongebieden en drukke bezoeklocaties. Daarnaast is de internationale connectiviteit veel uitgebreider uitgewerkt. Er worden in Totaalplan spoor zowel binnen Nederland als over de grens een heel aantal projecten genoemd die ontbreken in Toekomstbeeld OV.

Al met al zou Totaalplan spoor een zeer mooie aanvulling kunnen zijn op Toekomstbeeld OV om echt stappen te gaan zetten voor een mobiliteitstransitie en het toekomstig duurzaam verdienvermogen van de economie. Waarbij heel het land meetelt en niet alleen het grootstedelijk gebied.

2 Op het juiste spoor

2.1 Anders denken kansen van spoorvervoer in het mobiliteitsgebruik

In een OV netwerk en meer specifiek in een spoornetwerk hangt veel met elkaar samen. Bij het beoordelen van nieuwe infrastructuur is het van belang veel meer in het totaal te gaan kijken dan naar de lokale situatie. Nu wordt bij het oplossen van mobiliteitsknelpunten vaak zeer lokaal gekeken waar het probleem aanwezig is en minder waar de oorzaak van het probleem ligt. Als mensen tientallen kilometers verderop geen goede opties per OV wordt geboden komen ze in grote aantallen samen in de buurt van grote steden. Dan wordt veel te vaak het gevolg aangepakt, verbreden van het knelpunt op de weg in plaats van dat de oorzaak wordt aangepakt. Zorg dat mensen tientallen kilometers verderop een goede mogelijkheid hebben op de trein te stappen, zodat ze niet onnodig in de auto stappen.

Daarnaast is het belangrijk te realiseren dat 1 specifieke nieuwe spoorlijn individueel soms niet genoeg oplevert, maar als gelijktijdig ook een andere spoorlijn gerealiseerd wordt of bestaande spoorlijnen worden verbeterd kan het nut van meerdere spoorverbindingen worden verhoogd. Door nieuwe mogelijkheden kunnen ook bestaande spoorverbindingen beter worden benut. Dit effect versterk je ook door een aantal zeer belangrijke bestemmingen met nationale aantrekkingskracht beter op het spoor aan te sluiten. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld de Efteling, Waddeneilanden, musea en druk bezochte natuurgebieden. De Efteling heef bijvoorbeeld ca. 5 miljoen bezoekers per jaar, dit betekend dat hiervoor 10 miljoen reizen worden gemaakt terwijl een directe aansluiting op het spoor ontbreekt.

In dit hoofdstuk wordt eerst een verstandige rangorde van mobiliteiten besproken. Waarna een aantal punten worden besproken die van belang zijn om de positie van de trein in de totale mobiliteit te versterken.

2.2 Rangorde mobiliteiten

Anders dan in de afgelopen kabinetsperiodes vaak het geval was verdiend het de aanbeveling OV + fiets als leidende modaliteiten te gaan behandelen. Dit zou onder andere tot uiting kunnen komen door de minster verantwoordelijk te stellen voor de leidende modaliteiten en zaken als het wegverkeer en de luchtvaart onder te brengen bij de staatsecretaris.

Een duidelijke mobiliteitsvolgorde is wenselijk. Waar mogelijk is lopen en fietsen de beste optie om je te verplaatsen, dit draagt ook bij aan de volksgezondheid aangezien te weinig mensen aan de aanbevolen normen voor lichaamsbeweging voldoen. Voor de verdere mobiliteit zou kunnen gelden: Zoveel mogelijk is de trein de beste optie, waar deze niet voorziet of geschikt is zorgt overige railvervoer (metro, Randstadrail en tram) voor aanvulling. Daarna volgt de bus en vervoer over water. Pas als al deze mobiliteiten niet voldoen komen andere modaliteiten als auto, motor, brommer en scooter in beeld. Zeker de lichte motorvoertuigen zouden zo snel mogelijk volledig elektrisch kunnen zijn. Deze worden vooral gebruikt op kortere afstanden en stadsgebieden. Als deze voertuigen elektrisch zijn dan zijn er ook positieve gevolgen door vermindering geluidsoverlast en verbetering van de luchtkwaliteit.

Ook als je gaat kijken naar de effectiviteit per geïnvesteerde geldeenheid in de mobiliteit is het verstandig een duidelijke volgorde aan te brengen. Uit een interessant onderzoek van CE Delft (https://www.fietsberaad.nl/Kennisbank/Een-nieuwe-kijk-op-bereikbaarheid) dat op een andere manier naar mobiliteit keek bleek eind 2019 dat investeren in OV en Fiets 3 tot 4 keer meer verbetering van de bereikbaarheid oplevert dan investeren in infrastructuur voor auto's. En dat ook de automobilisten zelf erop vooruit gaan doordat er meer ruimte komt op de weg.

Daarnaast is het goed om te bedenken dan aanleg van extra auto-infrastructuur voor meer autokilometers zorgt terwijl er voor het halen van klimaatdoelen een afname van vele tientallen procenten van het totale aantal per auto afgelegde kilometers tussen nu en 2030 noodzakelijk is. Welk percentage in Nederland exact wenselijk c.q. noodzakelijk is dat is niet bekend, maar onlangs bleek uit onderzoek van het Wereldnatuurfonds in Zweden (https://news.cision.com/se/varldsnaturfonden-wwf/r/ny-rapport--biltrafiken-maste-minskas-med-30-procent-till-2030,c2971053) dat in Zweden het aantal autokilometers met circa 30 % moet dalen om uitstootdoelen op gebied van mobiliteit voor 2030 te halen.

Ook met de gevolgen van de stikstofuitspraak en dan vooral ook de vervolguitspraak dat stikstofdepositie ook verder dan 5 km van een weg moet worden meegerekend kan de conclusie niet anders zijn dat beleid uit het verleden niet houdbaar is: https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/04/nieuwe-stikstofcrisis-dreigt-voor-wegen-a4034326

Realistisch gezien betekend dit dat er een alternatief moet komen voor mobiliteitsprojecten die leiden tot een toename van de stikstofuitstoot en depositie. Dit betekent volledig inzetten op spoor in plaats van autowegen. Spoor geeft bij aanleg dan wel een kleine stikstofuitstoot echter daarna zorgen ze voor een lagere stikstofuitstoot dan de uitgangssituatie.

2.3 Minimale bedieningsplicht

Op dit moment geldt op het hoofdrailnet een minimale bedieningsplicht van treinstations die beperkend is voor minder grote plaatsen en bestemmingslocaties met een sterk afwijkende vervoerstroom om een nieuw station te openen en te bedienen. De huidige eisen zijn onderverdeelt in grote stations en overige stations:

Groot: van 6:00 tot 24:00 minimaal twee keer per uur in iedere richting

Overig: op werkdagen van 06.00 tot 20.00 uur, minimaal twee keer per uur in iedere richting en daarna tot 24.00 uur alsmede in het weekend van 06.00 tot 24.00 uur, minimaal één keer per uur in iedere richting

(Pagina 35 Artikel 4: https://www.ns.nl/binaries/_ht_1533714788418/content/assets/ns-nl/over-ons/concessie-voor-het-hoofdrailnet-2015-2025.pdf)

Waarbij bijvoorbeeld wel uitzonderingen gelden bijvoorbeeld als de dienst in de ochtend altijd al later werd opgestart.

Een mogelijkheid zou zijn om een nieuwe categorie toe te voegen: Halte

De bedieningsfrequentie van haltes wordt in overleg en specifieke situatie vastgesteld. Haltes zijn in principe nieuwe stopplaatsen die nog niet bediend worden. In uitzonderingsgevallen kan ook voor een station huidig overige stations besloten worden dat deze onder de categorie haltes valt. Totaalplan spoor voorziet nieuwe stopplaatsen waar 1x per uur (met eventueel in de spits 1x per half uur) een prima basisbediening is. Evenals dat een vroeger op de avond stoppen met de bediening op een aantal plekken prima is. Ook zijn enkele specifieke plekken waar minder dan 1x per uur treinen stoppen zoals:

- Dokkum –Lauwersoog.
    - Betekend voor stations Metslawier, Anjum en Lauwersoog 1x per 2 uur door de sneltrein Leeuwarden – Lauwersoog in aansluiting op de boot naar Schiermonnikoog. Mogelijk daarbij 1 spitsrit in de ochtend en 1 spitsrit in de avond evenals extra ritten indien een extra boot vaart.
- Holwerd Veerdam en Eemshaven worden alleen bediend in aansluiting op veerdiensten naar de eilanden.
- De haltesprinter Groningen – Zwolle op het trajectdeel Assen Zuid – Zwolle.
    - Betekend voor stations Hooghalen, Wijster, Hoogeveen West, Koekange, Ruinerwold 1x per 2 uur, met verdichting naar 1 keer per uur delen van de dag.
- De sprinter Amersfoort – Apeldoorn’
    - Betekend voor stations Stroe en Apeldoorn West 1x per 2 uur, met verdichting naar 1 keer per uur delen van de dag.
    - Betekend voor station Kootwijk een specifieke bediening.
- De stoptrein Maastricht – Eupen
    - Betekend voor de Belgische stations Sint Gravenvoeren Weerst, Sint Martensvoeren, Henri Chapelle 1x per 2 uur een trein.

2.4 Bediening in de vroege ochtend

Op dit moment worden veel zeer frequente OV diensten abrupt opgestart, zo beginnen veel intercity's in de Randstad pas na 6:00 met de eerste ritten evenals stadsvervoer in steden. Dit terwijl op de eindpunten zoals bijvoorbeeld Den Helder, Enkhuizen, Leeuwarden, Groningen en Enschede de dienst rond 5:00 wordt opgestart. Kijk hierbij ook hoe bijvoorbeeld Duitse steden als Berlijn dit aanpakken, hier begint de ochtend opstart veel vroeger dan in Amsterdam. Terwijl op basis van zonnestand slechts ongeveer een half uur verschil verwacht mag worden.

Wenselijk zou zijn het OV aanbod in de vroege ochtend te verbeteren waarbij natuurlijk niet gelijk hoogfrequent hoeft te worden opgestart en de snelste diensten worden geboden. Dit geeft onder andere de volgende voordelen:

- Reizigers die nu per auto reizen, omdat de eerste reismogelijkheid per OV te laat is om op hun werk te komen kunnen door vroegere opstart i.p.v. de auto voor het openbaar vervoer kiezen.
- Meer mogelijkheid tot spreiding. Het geeft reizigers beter de mogelijkheid voor de ochtendspits heen en voor de avondspits terug te reizen. Reizigers kunnen dit zowel doen om drukte in het OV te ontwijken, ongestoord op het werk taken uit te voeren en voordeliger te reizen doordat tegen dal i.p.v. spits tarief kan worden gereisd.
- Reizigers die van OV afhankelijk zijn hebben meer flexibiliteit om werk aan te nemen waarbij ze geacht worden vroeg op hun werkplek te zijn.
- Reizigers naar het buitenland kunnen verder komen in de dagperiode en ook het bereik waar kan je voor halverwege de ochtend arriveren neemt toe. Dit laatste is vooral zakelijk van belang.

Effectieve aanpak zou zijn op basis van onder andere reizigersaantallen OV eerste ritten, verkeersbewegingen op de weg en observatie van hoe landen als Duitsland het aanpakken aan de slag te gaan met verbeteren van het totale OV aanbod tussen globaal de periode 4:30 en 7:00 op werkdagen, 5:00 en 8:00 op zaterdagen en van 6:00 tot 9:00 op zondagen. Op hoogfrequente lijnen zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan eerdere start met een halfuursfrequentie en op minder frequente lijnen op specifieke toevoegingen. Bij sommige hoogfrequente lijnen kan het ook gaan om betere spreiding over het tijdvak zonder dat extra ritten hoeven te worden toegevoegd.

De vroegste snelste internationale diensten zouden in sommige gevallen iets eerder dan de standaard vertrektijd kunnen vertrekken en dan 1 of 2 extra stops maken onderweg.

2.5 Schrappen hokjes denken

Tot op heden wordt vaak gedacht aan nationale treinen en internationale treinen. Deze worden te vaak los gezien van elkaar. Waarbij deze niet altijd goed op elkaar afgestemd zijn en niet het meest optimale product geboden wordt binnen de mogelijkheden. Beter zou zijn het onderscheid zoveel mogelijk te laten vervallen waarbij treinen die door meer dan 1 land rijden optimaal worden opgenomen in de totale dienstregeling. Er wordt grenzeloos gedacht wat de meest optimale treinverbindingen zijn waarbij stop en sneltreinen dus ook een heel eind kunnen rijden aan beide zijden van de grens of door meerdere landen. De snelste internationale verbindingen worden ook nadrukkelijk onderdeel van de nationale reismogelijkheden.

Uitzonderingen hierop zijn slechts mogelijk in specifieke gevallen zoals bijvoorbeeld bij de Eurostar waar veel extra controle nodig is en je ook niet direct voor de vertrektijd kan aankomen. Of voor internationale nachttreinen voor het gedeelte met bedden.

Voor reizen op hoogwaardige snelle verbindingen over lange afstand waarbij treinen over de grens gaan gaat zoveel mogelijk het Duitse systeem gelden. Oftewel reserveren van een stoel is mogelijk, maar zeker niet verplicht. Wel zou het wenselijk zijn om bijvoorbeeld ook een stoel te kunnen reserveren voor een reis binnen Nederland bijvoorbeeld van Amsterdam naar Arnhem in de ICE.

De exacte treinen waarvoor deze reserveringsoptie zou kunnen gelden zijn nader te bepalen, maar tenminste:

- De verschillende ICE diensten
- IC Berlijn e.v.
- IC Köln
- IC Dresden
- TGV
- Thalys

Een optie zou het zijn bij diensten als bijvoorbeeld IC Benelux, IC Aachen en IC Düsseldorf.

2.6 Verbetering betaalsystemen en reizigersrechten

Daar zul je echt stap voor stap het systeem moeten verbeteren. Waarbij eigenlijk een essentiële versnelling wordt bereikt als de Nederlandse regering gevraagd wordt bij de vernieuwing OV chipkaart contact op te nemen met Zweden, dat bezig is een nationaal systeem vergelijkbaar zoals we in Nederland al een tijd hebben, om tot een gelijk systeem te komen wat uiteindelijk groeit naar een Europese OV chipkaart. En vervolgens hier eerst bij Denemarken en Duitsland mee aan te kloppen. Waarbij deze vier landen starten met de opstart en het systeem verder uitwerken. Waarbij het concept vervolgens gedeeld wordt met alle EU landen, dan kunnen deze direct of in later stadium besluiten aan te sluiten.

Enkele kernpunten:

- Elke OV reis, en aanverwante zaken zoals stations parkeren fiets/auto wordt mogelijk met dit betaalsysteem
- Makkelijk en eenvoudig reizen binnen een land, tussen landen en in het buitenland. Niet voor elke vervoerder weer een ander systeem.
- In en uitchecken, maar ook de mogelijkheid een reis te boeken, indien mogelijk op traject stoel reservering. Zodat je bijvoorbeeld een Sparpreis Haarlem - München voor 49 euro op je kaart kan laden. En hiermee door de poortjes komt in Haarlem. Maar inchecken in Haarlem en uitchecken in Duisburg en een km tarief betalen ook mogelijk. Vervolgens stap je in Duisburg in de stadsbus en check je weer in een uit zonder problemen of bijvoorbeeld een trajectkaart Oberhausen - Arnhem laden. Kortom wat de reis ook is allemaal even makkelijk. Zowel voor de vervoerder als reiziger.
- Goede geld terug bij vertraging opnemen in het systeem, evenals goede afspraken wanneer de bestemming niet meer bereikt kan worden door vertraging/uitval op een fatsoenlijke manier. Ook bij gebruik van meerdere vervoerders.

Dit uitvoeren zou tegen geringe kosten een enorme boost kunnen geven aan de toegankelijkheid van het reizen per openbaar vervoer, met name over vervoersgrenzen en bij verblijf in een andere omgeving. Gevolgen kunnen zijn dat gebruik flink toeneemt, met name op plekken waar dit grote voordelen heeft voor het kunnen bieden van aantrekkelijkere en frequentere verbindingen.

2.7 Essentiële discussie spanningsverhoging

Er zijn plannen om de huidige spanning van 1500V gelijkspanning op het binnenlandse spoor te verhogen. Zo is VIRM in het verleden al voorbereid op de mogelijke verhoging naar 25 kV wisselspanning. Op dit moment leeft echter vooral het idee om aan te sluiten bij België (3000V gelijkspanning), omdat dit goedkoper zou zijn. Echter komt dit vooral over als een tussen stap om in de verre toekomst alsnog over te stappen op 25 kV wisselspanning. Daarmee is de vraag is gelijk overschakelen bij een spanningsverhoging op de Europese spanning van 25kV en de spanning op het HSL spoor niet een toekomstvastere optie? Zeker daar bijvoorbeeld België al begonnen is met overschakelen onder andere met een her elektrificatie van 3000V naar 25 kV (op een lijn van Namen richting Luxemburg)

Vermoedelijk is de omschakeling naar 25 kV dan wel duurder dan naar 3000V op korte termijn, maar zal overstappen in twee stappen vermoedelijk nog duurder zijn dan in 1 keer overstappen. Voordeel van 25kV zou ook zijn dat al die spanningslussen zoals bij de HSL Zuid verdwijnen.

Een overzicht kaart van welke landen welke spanning als basis gebruikt is hier te vinden: https://nl.wikipedia.org/wiki/Stroomvoorziening_van_spoorwegen#/media/Bestand:Europe_rail_electrification.png

Belangrijke aandachtspunten bij verandering van spanning:

- Vermindering elektriciteitsgebruik
- Betere aansluiting bij HSL en andere Europese landen
- Meer vermogen waardoor treinen sneller optrekken, reistijden korter kunnen worden en capaciteit van het spoor kunnen toenemen.

Extra informatie is te vinden in artikelen en een rapport, eerste is voorkeur 25kV, tweede 3000V en daarnaast een rapport puur op 3000V gericht in opdracht ministerie:

http://sync.nl/het-spoort-veroudert-tijd-voor-een-dikker-draadje/
http://www.energievoorziening.info/nieuws/orgineel/3000v/3000v.htm
https://www.ce.nl/publicaties/2130/energiebesparing-op-het-spoor

2.8 Heel Nederland onder de draad

Op dit moment zijn er nog een aantal niet geëlektrificeerde spoorlijnen voor reizigersvervoer. Deze bevinden zich in Groningen, Friesland, Twente, Achterhoek en de spoorlijn Nijmegen - Roermond. De laatste wordt binnenkort geëlektrificeerd en ook bij enkele andere lijnen wordt hierover gesproken. Voor zowel vermindering Co2 als stikstofuitstoot en geluidsniveau zou het goed zijn als alle huidige en toekomstige lijnen worden geëlektrificeerd met mogelijk alleen uitzonderingen in specifieke situaties. Daar dienen dan wel batterij of waterstoftreinen te gaan rijden. Elektrische treinen trekken sneller op dan Dieseltreinen daarmee draagt het ook bij aan verkorting van de reistijd.

2.9 Materieelgebruik

Treinmaterieel wordt op dit moment na ongeveer 40-45 jaar afgedankt en gesloopt. Dit is iets langer dan in het verleden toen het meer 30-40 jaar was. De vraag is of zeker met het toenemen van de kwaliteit deze termijn verder opgerekt kan worden. Ook al kan je een groot deel recyclen is duurzamer gebruik van materiaal waarschijnlijk op deze manier nog een stukje beter.

Zeker de Koploper (ICM) zou hiervoor in aanmerking kunnen komen. Deze is in principe al geschikt voor 160 km/u en bieden een zeer aangenaam reiscomfort.

Bij Totaalplan spoor zal het aantal lijnen, treindiensten en reizigers flink toenemen. Hiervoor zal een uitbreiding van het materieelpark nodig zijn. Voor een deel is nieuw materieel noodzakelijk. Dit geldt met name voor de snelste treinen 320 km/u (vooral ICE treinstellen) en 200 km/u (ICNG). Deze rijden vaak ook door meerdere landen. Voor ICNG zou in de toekomst eventueel ook een serie geschikt voor 230/250 km/u gebouwd kunnen worden met name ook voor de internationale diensten.

Voor verdere uitbreiding van het materieelpark is het indien mogelijk veel langer in dienst houden (eventueel met revisie) van bijvoorbeeld ICM een interessant om te onderzoeken. Zowel op kosten, materiaalgebruik als uitstoot om treinstellen te produceren. Theoretisch zou het zeker mogelijk moeten zijn de levensduur flink te verlegen aangezien museummaterieel ook veilig rond kan rijden.

ICM materieel is ook uitermate geschikt voor de kleinere IC diensten door de enkeldeks treinstellen van 3 en 4 delen.

2.10 Nieuwe spoorlijnen

Uitbreiding van het huidige spoornetwerk kan op verschillende manieren plaats vinden. Dit kan door compleet nieuwe lijnen, reactivering van spoorlijnen die nog in gebruik zijn voor goederenvervoer of museumgebruik of door heraanleg van voormalige spoorlijnen. Ook is een combinatie mogelijk. Het toevoegen van spoorlijnen aan het netwerk heeft verschillende redenen:

- Essentiële versnellingen
- Robuustheid van het netwerk
- Ontlasten van het bestaande netwerk
- Woonkernen ontsluiten met stations
- Grote bezoek locaties bereikbaar maken
- Betere benutting van goederen/museum spoorlijnen.

Totaalplan spoor bevat 32 spoorlijnen die op dit moment niet in gebruik zijn voor personenvervoer. Deze zijn onder te verdelen in verschillende categorieën.

- Nieuwe spoorlijnen
- Op dit moment wel in gebruik als goederen of museumspoorlijn.
- Voormalige spoorlijnen

De meeste voorgestelde spoorlijnen bevinden zich geheel of voor een groot deel in de laatste twee categorieën. Soms is een klein deel nieuw. Echt nieuw is een HSL Noord (Lelylijn) spoorlijn van Amsterdam richting Groningen en Oldenburg. Deze spoorlijn voor 320 km/u loopt op enkele delen wel naast huidige spoorlijnen. Deze lijn wordt bij internationale connectiviteit en uitbreidingen infrastructuur van alle onderdelen het meest uitgebreid besproken vanwege het zeer grote belang deze lijn op juiste manier vorm te geven en deze op zo kort mogelijke termijn te realiseren.

2.10.1 Robuustheid van het netwerk

Totaalplan spoor zorgt op verschillende punten tot het robuuster netwerk. En ontlasting van drukke punten. Enkele voorbeelden

- HSL Noord (Lelylijn) en Nedersaksenlijn zorgen ervoor dat Zwolle – Meppel niet meer de enige route is tussen de Randstad en Noord-Nederland.
- Spoorverbinding Leidse Rijn – Overvecht ontlast Utrecht Centraal en zorgt er voor dat verkeer tussen west en oost bij een stremming van Centraal gewoon door kan gaan.
- Blauwkapel- Utrecht Maliebaan ontlast Utrecht Centraal
- Amersfoort – Kesteren zorgt voor alternatieve routes en ontlasting Amsterdam – Utrecht.
- Sneltrein Arnhem – Rotterdam via Tiel zorgt alternatieve route en voor ontlasting rond Utrecht Centraal
- Haarlem – Loenen zorgt voor ontlasting en alternatief in regio Amsterdam en voor optimalisering gebruik Schipholtunnel.

2.10.2 Reactivering

Dat veel van de 32 toe te voegen spoorlijnen te maken hebben met reactivering van spoorlijnen heeft verschillende redenen waarom dit voordelen heeft t.o.v. compleet nieuwe lijnen:

- Lagere kosten
- Beschikbaarheid van een tracé
- Sneller te realiseren

Hoe groot het kostenvoordeel van reactivering is hangt sterk af van de huidige situatie. Bij nog voor goederen of museumdoeleinden in gebruik zijnde spoorlijnen zal deze het grootst zijn. Hier zijn met name meestal investeringen nodig in de beveiliging en de kwaliteit van de bovenbouw om hogere snelheiden dan de huidige baanvaksnelheid mogelijk te maken. Ook kan elektrificatie nog wenselijk zijn. Ook onderzoeken naar reactivering in deze categorie laten zeer gunstige baten/kosten verhoudingen zien. Zo heeft Coevorden – Neuenhaus een waarde van 1,63: https://www.eisenbahn-kurier.de/startbeitraege/5168-be-soll-im-sommer-gruenes-licht-fuer-die-spnv-verlaengerung-erhalten. Over het onlangs al gereactiveerde aansluitende deel Neuenhaus – Bad Bentheim is veel te zien in deze aflevering van Plan B dat voor een flink deel gaat over de reactivering van spoorlijnen: https://www.zdf.de/gesellschaft/plan-b/plan-b-fliegen-fahren-schweben-100.html

Na deze categorie spoorlijnen is er en categorie van aanwezige, maar buiten gebruik zijnde spoorlijnen hier moet meer gebeuren, maar ook hier is nog veel wel aanwezig.

Daarna volgen tracés waar spoor verwijderd is, maar nog wel vrij of nagenoeg vrij is van bebouwing. Deze zijn regelmatig in gebruik als wandel of fietspad. Hier is de bestemming spoor meestal vanaf. Een stabiele onderbouw is vaak nog aanwezig. En relatief weinig ruimte zal privé eigendom zijn.

Tot slot volgt een ingewikkelder categorie. Hier zijn delen wel vrij, maar is in plaatsen dusdanig gebouwd dat wijzigingen van het tracé nodig zijn of er meerdere gebouwen moeten worden gesloopt of ondertunneling nodig is.

Ter verdere informatie, er is in de zomer van 2020 ook een interessant Duits rapport over mogelijkheden van reactivering van spoorlijnen in Duitsland verschenen waarin ook algemene principes worden beschreven: https://www.allianz-pro-schiene.de/wp-content/uploads/2020/07/200709_vdv_brosch%C3%BCre_reaktivierung-von-eisenbahnstrecken.pdf

2.11 Nieuwe stations

Nieuwe lijnen, reactivering van lijnen en daarnaast beter gebruik van bestaande lijnen betekent ook veel nieuwe stations. Dit betekent een flinke impuls aan de bereikbaarheid.

Totaalplan spoor voorziet in 189 nieuwe stations in Nederland, waarvan er 34 in plaatsen komen waar al 1 of meerdere stations zijn en 155 in plaatsen waar op dit moment geen station aanwezig is. Daarnaast 29 stations in Duitsland en België die al in planning staan of realistisch zijn als gevolg van het reactiveren van grenstrajecten. In bijlage 1 is een lijst opgenomen van alle stations die toegevoegd kunnen worden.

Een deel van de stations zijn totaal nieuw een groot deel zijn stations die in een verleden in gebruik waren. Deze zijn gesloten op het moment dat een spoorlijn werd opgeheven voor de reizigersdienst of doordat deze toen der tijd een te laag gebruik kenden. Dit was echter een compleet andere tijd en situatie. Een zeer grote sanering heeft plaats gevonden in de jaren 30 van de vorige eeuw met als triest dieptepunt zondag 15 mei 1938 toen zeer veel stations gelijktijdig gesloten zijn bij het ingaan van een nieuwe dienstregeling. Sommige stations daarvan zijn in of na de oorlog voor korte tijd nog even in gebruik geweest. Sinds 1938 hebben verschillende veranderingen plaats gevonden waardoor een nieuwe beoordeling gerechtvaardigd is. Onder andere deze punten zijn van belang:

- Flinke bevolkingsgroei waardoor er nu veel meer mensen in de omgeving van een voormalig station wonen dan toen het gesloten werd in 1938.
- De kwaliteit van fietsen, infrastructuur en fietsvoorzieningen is sindsdien flink verbeterd waardoor OV + fiets een betere combinatie is dan in het verleden.
- Het belang wat nu gehecht wordt aan klimaat, gezonde leefomgeving en bereikbaarheid t.o.v. de situatie voor de oorlog is totaal anders.
- Mobiliteitswensen, tegenwoordig is de reisbehoefte voor werken, recreëren en sociale contacten heel anders dan in 1938.

De 155 stations in Nederlandse plaatsen waar geen station is zorgen ervoor dat ruim 1,6 miljoen Nederlanders die wonen in plaatsen zonder station een aansluiting krijgen op het spoor. Hetzij in hun eigen woonplaats hetzij in onmiddellijke nabijheid (plaats ligt duidelijk binnen 5 km van het station). Daarnaast zorgen 34 stations in plaatsen waar al een station is voor een betere bereikbaarheid van de trein in grotere plaatsen. Een groot deel van de nieuwe stations ontsluit bewonerslocaties. Een aantal stations hebben nadrukkelijk ook een bezoekersreden. Zeker in het geval van Kaatsheuvel (Efteling) zorgt dit voor een groter station dan je op basis van het aantal inwoners mag verwachten. 5 miljoen bezoekers per jaar zorgen voor een hoog potentieel aan reizigers. En daarnaast kan het station ook nog dienen voor bezoekers aan de Loonse en Drunense duinen.

Nieuwe stations die een duidelijke koppeling hebben met bezoekredenen zijn bijvoorbeeld:

- Hooghalen (Herinneringscentrum kamp Westerbork)
- Lauwersoog (Haven veerdienst Schiermonnikoog)
- Holwerd Veerdam (Haven veerdienst Ameland)

- Kootwijk (Veluwe, halte met specifieke bediening)
- Vaalserberg (Drielandenpunt)

Een aantal van de 29 stations in het buitenland hebben nadrukkelijk ook een binnenlandse vraag. Dit gaat in sterke mate voor de stations Vaalserberg en Aachen Vaalserstraße. De andere 27 stations liggen voor een groot deel in de grensregio aan te reactiveren spoorlijnen enkele stations zijn aan een bestaande lijn die deels 'tijdelijk' buiten gebruik is. (Bunde en Ihrhove)

Onderstaande tabel laat per provincie zien hoeveel stations zijn opgenomen zowel als eerste station in een plaats, als extra station in een plaats als het totaal. Daarnaast hoeveel inwoners per trein bereikbaar worden op basis van het eerste station in een plaats. In plaatsen waar een extra station in een plaats komt is dat lastig te bepalen. Bovendien is hier al een station op enige afstand, maar komt er een station dichterbij te liggen. Daarmee ligt het aantal Nederlanders dat een station dichter bij huis krijgt zeker hoger dan de ruim 1,6 miljoen van onderstaande tabel. De tabel laat ook duidelijk zien dat Noord – Brabant er boven uit steekt in aantal stations en aantal inwoners wat bereikbaar wordt in plaatsen die dat nu nog niet zijn.

Provincie	**eerste**	**meerdere**	**totaal**	**bewoners**
Groningen	9	0	9	90215
Friesland	17	5	22	122855
Drenthe	10	4	14	48347
Overijssel	8	1	9	66836
Gelderland	23	5	28	180383
Noord-Holland	18	4	22	152339
Zuid-Holland	13	3	16	209668
Flevoland	2	0	2	47225
Utrecht	9	2	11	110022
Zeeland	7	0	7	45295
Brabant	29	7	36	462804
Limburg	19	3	22	134170
Totaal	155	34	189	1670159

Hoe worden nieuwe stations in de dienstregeling ingepast?

In de basis kost extra stoppen extra tijd en is het wenselijk dat stoppen meer voordeel bied voor de gebruikers dan dat het nadeel heeft voor de andere reizigers.

In totaalplan spoor zijn er verschillende redenen waarom nieuwe stations goed kunnen worden ingepast:

- Te reactiveren of nieuwe lijnen. Een groot aantal stations bevind zich aan spoorlijnen die nu niet bij reizigersvervoer in gebruik zijn, aan spoorlijnen die verwijderd zijn en heraangelegd moeten worden en aan nieuwe lijnen.
- Spoorlijnen zonder stoptrein: enkele trajecten kennen op dit moment alleen intercity's of intercity's en sprinters waarbij er geen stopstations zijn. Voorbeelden zijn

bijvoorbeeld Alkmaar – Den Helder, Den Bosch – Tilburg, Amersfoort - Apeldoorn en Roosendaal – Breda. Door hier met echte intercity's en sprinters te gaan rijden kun je beide markten veel beter bedienen. Op veel trajecten zal dit vooral 2x per uur zijn. Tussen Amersfoort en Apeldoorn 1x per 2 uur, met versterkingen naar 1x per uur.
- Haltesprinter: Tussen Groningen en Assen komt 2x per uur een haltesprinter die 1x per 2 uur (kan versterkt worden naar 1x per uur) doorrijdt naar Zwolle. Deze bediend de kleine plaatsen en daarbij is het minder erg dat deze een keer ergens ingehaald moet worden en deze trein even wat langer stil moet staan.
- Ruimte in de dienstregeling soms is de dienstregeling te ruim of staat een sprinter ergens een tijdje stil en kan er prima een extra station worden toegevoegd.
- Nieuw materieel de dienstregeling van sprinters is op veel trajecten aangepast op de traagste SGM (max 125 km/u) sprinter. Deze gaat steeds meer buiten gebruik en wordt vervangen door snellere sprinters. SNG (max 160 km/u) heeft zowel een hogere snelheid als kan sneller optrekken. Hierdoor komt meer ruimte in de dienstregeling. Daar de dienstregeling vaak op knopen gebaseerd is kan deze ruimte prima opgevuld worden met extra stations.
- Bij 2 kleine stations op een traject waarbij er nauwelijks vervoersvraag is tussen deze 2 stations kan een alternerende bediening een optie zijn. Waardoor wel beide stations bediend worden, maar het per trein 1 stop scheelt.
- In een aantal gevallen is de plaats die te bedienen is dusdanig groot dat een reistijdverlening sowieso te rechtvaardigen is.

2.11.1 IC Netwerk

Door de komst van nieuwe spoorlijnen en beter gebruik van huidige spoorlijnen worden enkele huidige stations een IC station en komen er ook enkele stations die geheel nieuw zijn en IC station worden.

- De Lelylijn zorgt voor totaal nieuwe IC stations in Emmeloord, Heerenveen Noord en Drachten. Hierdoor kan de dienstregeling ook buiten deze lijn aangepast worden wat tot gevolg heeft dat een IC naar Emmen mogelijk wordt, daarbij krijgen Hardenberg en Coevorden ook een IC. De relatieve weging van Hoogeveen en Harderwijk verandert ook. Deze zijn voorzien met een gedeeltelijke IC beide stations 1 x per uur. Waarschijnlijk in alternerende ligging. De Nedersaksenlijn zorgt daarnaast voor IC stations in Veendam en Stadskanaal.
- De ICD van Den Haag Centraal naar Winterswijk zorgt ervoor dat Doetinchem een IC station wordt waarna verder op elk station tot Winterswijk gestopt wordt.
- Reactivering van Amersfoort – Kesteren zorgt voor een IC status Veenendaal Centrum op de directe route Utrecht – Nijmegen en Rhenen als tussenstop tussen Amersfoort en Nijmegen.
- De IC Arnhem – Rotterdam via Tiel zal voor enkele nieuwe IC stations zorgen. Vermoedelijk zal deze stoppen op Elst, Kesteren, Tiel, Geldermalsen, Gorinchem en Dordrecht.
- De spoorlijn Den Bosch – Breda zal zorgen voor IC stations in Kaatsheuvel (Efteling) en wellicht IC status van nieuw station Oosterhout.

2.12 Reistijdverkorting

Hoe korter de reistijd per OV is hoe vaker mensen voor het OV zullen kiezen in plaats van andere modaliteiten. Om de reistijd tussen vertrek en aankomst station te verkorten zijn afhankelijk van de locatie vele opties mogelijk:

- Verhoging baanvaksnelheid
- Elektrificatie
- Snelheidsbeperkingen aanpakken
- Spoorverdubbeling
- Minder stops
- Sneller materieel / materieel wat sneller optrekt
- Nieuwe rechtstreekse verbindingen
- Nieuwe spoorlijnen waardoor het aantal kilometers tussen vertrek en aankomst station kleiner wordt.

2.12.1 Netwerk hogere snelheden in Nederland

Op moment is de HSL Zuid geschikt voor 300 km/u, Amsterdam Bijlmer – Utrecht Hoofddorp – Den Haag en Helmond – Horst-Sevenum voor 160 km/u. De Hanzelijn Lelystad – Zwolle is voorbereid op 200 km/u.

Totaalplan spoor voorziet naast HSL Zuid aansluitend een HSL noord die tussen Amsterdam en Almere geschikt is voor 200 km/u en vanaf daar tot Oldenburg voor 320 km/u. Waarbij een snelheidsbeperking rond Groningen geldt aangezien daar alle treinen stoppen en hogere snelheden lastig inpasbaar zijn.

Naast de doorgaande as zijn er enkele lijnen die geschikt worden voor 200 km/u of iets sneller 230/250 km/u indien redelijkerwijs te realiseren. Dit gaat om Amsterdam – Utrecht – Arnhem – Oberhausen, Utrecht – Sittard en de Hanzelijn Lelystad – Zwolle.

Voor 160 km/u zou in principe elk 140 km/u traject waar het beveiligingssysteem op dit moment de beperkende factor is kunnen worden gehanteerd. Een aantal belangrijke trajecten die sowieso naar 160 km/u zouden moeten naast de al bestaande trajecten:

- Den Haag – Utrecht – Deventer – Hengelo – Salzbergen
- Groningen – Assen –Zwolle
- Breda – Tilburg – Boxtel

Daarnaast zijn een aantal trajecten waar het wenselijk zou zijn:

- Nijmegen – Venlo – Roermond
- Amersfoort –Veenendaal
- Kesteren – Elst Vork
- Amersfoort – Zwolle
- Almere – Lelystad sprintersporen.
- Den Bosch – Kaatsheuvel – Breda

2.13 Reistijden binnen Nederland met Totaalplan spoor

Een indicatie van de reistijd veranderingen binnen Nederland op regelmatige basis met Totaalplan spoor volgt in onderstaande tabel. Deze kan met detailplanning nog iets afwijken en ook punten als verandering bovenleidingspanning kan nog een kleine extra verbetering veroorzaken. Daarnaast zouden enkele ritten zoals bijvoorbeeld mogelijk op Amsterdam – Leeuwarden met als spitsrit een verlengde TGV rit de reistijd van deze specifieke rit op deze verbinding nog ca 15 min tijdwinst op kunnen leveren. Indien 4x per uur i.p.v. 2x per uur non stop Utrecht – Arnhem gewenst is zou ook Utrecht – Doetinchem en Den Haag – Winterswijk nog ca 5 min korter worden.

Reistijd in minuten bij benadering

Traject		**huidig**	**nieuw**	**opmerking**
Amersfoort	Nijmegen	78	34	
Amsterdam C	Arnhem	64	44	1x per 2 uur huidig: 58
Amsterdam C	Den Haag	46/51	37	
Amsterdam C	Den Helder	77	63	1x per 2 uur nieuw: 53
Amsterdam C	Eindhoven	79	58	
Amsterdam C	Emmen	126	96	
Amsterdam C	Enkhuizen	63	48	
Amsterdam C	Enschede	129	103	
Amsterdam C	Groningen	124	60	
Amsterdam C	Leeuwarden	126	80	
Amsterdam C	Maastricht	145 /140	103	huidig verschil overdag/avond
Amsterdam C	Nijmegen	81	68	
Amsterdam C	Utrecht C	27	20	1x per 2 uur huidig: 25
Amsterdam C	Vlissingen	151	128	2x per dag huidig: 132
Den Haag	Arnhem	78	60	
Den Haag	Enschede	139	110	
Den Haag	Heerlen	166	131	
Den Haag	Utrecht C	37	30	
Den Haag	Winterswijk	165	109	1x per 2 uur huidig: 135
Eindhoven	Sittard	47	28	
Groningen	Den Haag	158	100	
Groningen	Maastricht	252	169	
Groningen	Rotterdam	157	97	
Groningen	Sneek	64	45	
Nijmegen	Maastricht	112	84	
Utrecht C	Almere C	42	25	
Utrecht C	Arnhem	34	22	1x per 2 uur huidig 28
Utrecht C	Doetinchem	72	47	
Utrecht C	Nijmegen	53	39	

2.14 Relatie tot de woningbouwopgave

Er is in Nederland een groot tekort aan woningen en de komende jaren moet er flink gebouwd worden om de krapte op de woningmarkt aan te pakken. Bij voorkeur wordt er gebouwd binnen de huidige bebouwde kom en niet in de open ruimte. Belangrijk hierbij is ook dat woningen zoveel mogelijk goed bereikbaar zijn met OV. Totaalplan spoor draagt hier op verschillende manieren aan bij.

- Door een grote uitbreiding van het spoornetwerk en het aantal stations neemt de uitstoot en depositie van stikstof af waardoor er ruimte komt voor woningbouw.
- Door 218 stations te openen in Nederland en direct over de grens ontstaan er veel nieuwe stationslocaties naast dat dit bestaande bebouwing ontsluit, zal dit in een aantal gevallen zorgen voor nieuwe geschikte woningbouwlocaties.
- Ook de nieuwe lijnen en stations van overig railvervoer (Randstadrail, Metro en Tram), IC bus en Waternetwerk dragen bij aan geschikte en ontsluiting van woonlocaties.
- Door reactivering van lijnen, nieuwe lijnen in combinatie met de (her)opening van stations zijn op een aantal binnenstedelijke locaties minder of kleinere parkeervlaktes nodig.
    - Een voorbeeld de rommelige parkeervlaktes bij de Elfstedenhal / WTC Leeuwarden kunnen veranderen in een woonwijk: De Elfstedenbuurt.
    - Grote parkeerterreinen bij stations in steden hebben minder omvang nodig doordat stations in de omgeving een autorit naar het station in een stad voor minder mensen nodig zijn. Hierdoor komt ruimte vrij voor woningen op gewilde locaties dichtbij het station en het centrum.
    - Door meer stations in kleinere plaatsen ontstaan in landelijke gemeenten ook interessante kleinschalige woningbouwlocaties in de buurt van een station.
- Verkorting van de reistijd in heel Nederland zorgt ervoor dat bepaalde woonlocaties aantrekkelijker worden.

3 Natuurstrategie

3.1 Uitgangsprincipe

De natuur staat op verschillende manieren onder druk. Onder andere klimaatverandering, stikstofdepositie en versnippering hebben geleid tot een sterk verminderde biodiversiteit. Daarnaast heeft de Coronacrisis duidelijk laten zien dat de belangstelling om natuurgebieden te bezoeken zorgt voor grote drukte. Op vele manieren blijkt dat er behoefte is aan meer natuur. Zowel in kwaliteit als kwantiteit.

Een mobiliteitstransitie die mogelijk wordt door het uitvoeren van in Totaalplan spoor voorgestelde maatregelen kan op grote schaal bijdragen aan vermindering van de Co2 en stikstofuitstoot. Door OV + fiets het leidend principe te laten zijn bij bezoek aan natuurgebieden, zeker bij grote bezoek locaties en/of dichtbij grotere woongebieden kan ook lokaal in specifieke gebieden verbetering worden bereikt. In dit hoofdstuk volgen een aantal voorbeelden waar zeker mooie stappen gezet kunnen worden. Met name in het Waddengebied en aan de Noordzeekust kan flink verschil worden gemaakt met deze aanpak. Veel minder parkeervlaktes en auto’s in natuurgebieden leidt tot meer ruimte voor de natuur, minder uitstoot en meer natuurbeleving doordat het geluidsniveau lager wordt. Ook worden natuurgebieden mede hierdoor meer aaneengesloten en robuuster.

3.2 Waddengebied

Op dit moment zijn de eilanden Schiermonnikoog en Vlieland al autoluw. Het is aan te bevelen op de andere Nederlandse Waddeneilanden Texel, Terschelling en Ameland tot een vergelijkbare situatie te komen. Waarbij alleen bewoners en vergunninghouders toestemming hebben om met de auto naar de eilanden te komen. Over de precieze invulling van vergunningen en een uitzonderingspositie voor gehandicapten, gekoppelde voertuigen (caravans) en directe overnachtingvoertuigen kan worden gedacht.

Op de eilanden kunnen mensen prima uit de voeten met OV, fiets en te voet. De beschikbaarheid van busverbindingen op de eilanden dient hierop te worden aangepast. Aangezien ook de twee resterende veerhavens naar de Waddeneilanden, Holwerd en Lauwersoog in Totaalplan spoor per spoor bereikbaar worden zijn grote parkeervlaktes ook daar minder nodig. Deze strategie betekent tevens een extra impuls voor het aantal reizigers op de Lelylijn. Op de lijnen naar Holwerd, Harlingen, Eemshaven en Lauwersoog zouden treinstellen kunnen gaan rijden die specifiek geschikt zijn voor deze lijnen. Te weten met meer ruimte voor bagage en fietsen. Naar Den Helder wordt de treindienst geïntensiveerd en versneld. Ook wordt Den Helder dagelijks internationaal bereikbaar uit Duitsland, België en Luxemburg. Naar Harlingen wordt de treindienst versneld en indien nodig word de capaciteit verhoog zodat ook daar veel minder mensen met de auto naar Harlingen komen. Incidenteel zou een IC Frankfurt – Groningen door kunnen rijden naar een haven aan het wad om Duitse bezoekers op piek momenten rechtstreeks bij de boten naar de eilanden te brengen.

Totaalplan spoor gaat uit van sanering van de parkeerplaats in de Waddenzee bij Holwerd en forse inkrimping van de parkeerplaats bij Lauwersoog. Deels is ruimte nodig voor het spoor en de stations. De rest kan ingericht worden als natuur bij het Lauwersmeergebied nadrukkelijk op de overgang tussen zout en zoet. Een flinke beperking van het autoverkeer betekend minder stikstofuitstoot in het Waddengebied en tevens dat baggeren in de Waddenzee vermoedelijk flink kan worden verminderd. Het is immers niet meer noodzakelijk bij laagwater auto’s over het wad te vervoeren. Dat kan voor noodzakelijk transport bij hoogwater.

3.3 Noordzeekust

In de duingebieden is het verstandig het autoverkeer zoveel mogelijk te beperken. Alleen vergunninghouders per deelgebied, gehandicapten of tegen zeer hoge tolheffing (tarief eventueel aangepast aan seizoen en tijd van de dag). Het laatste betekend ook dat in vele kustplaatsen geen betaald parkeren automaten, borden en palen meer nodig zijn er is immers al een tolpoort. Daarvoor in de plaats inzetten op meer en beter openbaar vervoer. Met verschillend aanbod afhankelijk van seizoenen. Dit betekent buslijnen versterken met emissievrije bussen met name in de zomerperiode en extra bussen inzetten op drukke stranddagen. Dit zorgt ook voor betere benutting buswagenpark in weekenden, vakanties en buiten de spits.

Wat betreft personenvervoer per spoor betekend dit onder andere de volgende punten:

- Versterken van de treindienst naar Zandvoort aan Zee. Dit kan vooral ook versterkt worden als de spoorlijn Haarlem – Loenen wordt gereactiveerd. Dan zou in de drukkere periodes naast de sprinter uit Amsterdam ook een sprinter uit richting Schiphol en richting Aalsmeer / Utrecht naar Zandvoort kunnen rijden. Daarnaast voorziet Totaalplan spoor in een IC Zandvoort aan Zee – Köln Hbf zodat ook Duitse badgasten 1x per 2 uur uit het Roergebied rechtstreeks naar de Nederlandse kust kunnen. Ook Arnhem en Utrecht worden hiermee rechtstreeks en snel verbonden.
- De verbeteringen op de lijn naar Den Helder zorgt ervoor dat Alkmaar, Schagen en Den Helder sneller en vaker bereikbaar worden de IC Den Helder – Dresden en IC Den Helder – Luxemburg zorgen er voor dat belangrijke steden Alkmaar, Schagen en Den Helder voor overstap op een bus naar de kust direct bereikbaar worden vanuit het buitenland.
- De versnelling van de IC naar Vlissingen en een IC van Vlissingen richting Antwerpen zorgen ervoor dat ook de Zeeuwse kust beter en sneller bereikbaar wordt. Ook vanuit het buitenland.

Voor bezoek aan duin en strand dient openbaar vervoer, fiets of lopend de meest logische en makkelijkste keuze te zijn. Waarbij mensen de keuze hebben de hele reis op deze manier af te leggen of gebruik te maken van de vele parkeerterreinen die er bijvoorbeeld zijn op enige afstand van de kust bijvoorbeeld aan de westelijke ringweg van Alkmaar. Hierdoor kan de uitstoot van schadelijke stoffen direct in het duingebied flink worden ingeperkt evenals kunnen veel parkeerterreinen worden verkleind of verwijderd waarbij meer ruimte ontstaat voor de natuur. Ook worden natuurgebieden meer aaneengesloten.

Een plan uitwerken in deze richting zorgt voor meer hectare natuur, dat bijvoorbeeld ook meer bos kan blijven staan bij Schoorl, meer aaneengesloten duingebied, minder uitstoot en daarmee depositie en minder lawaai. Daar veel parkeervlaktes dichtbij zee liggen is dit juist ideaal om stuifduinen op deze locaties te realiseren.

3.4 Veluwe

De Veluwezoom is prima bereikbaar per trein met verschillende stations waarbij je vanaf Rheden bijvoorbeeld zo het natuurgebied in loopt. De wegen die door dit gebied lopen zouden kunnen worden afgesloten voor gemotoriseerd verkeer uitgezonderd vergunninghouders en doelgroepen zoals gehandicapten. Dit zorgt voor meer rust in deze zone.

Aan de oostzijde kan reactivering van Apeldoorn – Dieren en Apeldoorn – Zwolle voor een verbetering van de bereikbaarheid per spoor van de Veluwe.

Met het realiseren van een sprinter tussen Amersfoort en Apeldoorn wordt met station Stroe in het midden de bereikbaarheid verbeterd. Door het op specifieke momenten inpassen van een stop op Kootwijk kunnen ook in dit gebied de parkeerplaatsen en autoverkeer worden verminderd. (Met name in weekenden en toeristisch interessante momenten die buiten de spits zullen liggen)

3.5 Sallandse Heuvelrug

De toeristische verkeersweg Holten – Nijverdal nagenoeg afsluiten voor autoverkeer en parkeerplaatsen uit het gebied halen. Daarnaast de parkeerplaats Avonturenpark Hellendoorn saneren en bezoekers per bus vervoeren vanaf station Nijverdal.

3.6 Vaalserberg

Door het realiseren van een station in combinatie met een circa 1 km nieuw wandelpad is het Drielandenpunt optimaal bereikbaar met de trein. Daarmee kan de Vaalserberg autoluw worden en parkeerplaatsen verdwijnen.

3.7 Andere gebieden

Door de realisatie van veel nieuwe stations uit Totaalplanspoor zullen ook veel andere natuurgebieden makkelijker bereikbaar worden zoals het Balloërveld en de Loonse en Drunense Duinen. Daarnaast zijn op veel andere plekken nog maatregelen mogelijk om de Natuurstrategie verder te implementeren.

4 Financiering

Alle genoemde projecten in Totaalplan spoor tezamen zullen optellen tot vele tientallen miljarden om te realiseren. Dit rapport bevat geen begroting in detail, omdat de exacte kosten van projecten afhankelijk zijn van vele factoren en precieze uitwerking. Wel kunnen wat betreft de financiering enkele algemene aandachtspunten worden benoemd. Dit gaat om de financieringsbronnen die kunnen worden gebruikt alsmede de beheersing van de kosten van projecten.

4.1 Financieringsbronnen

Hieronder volgt een lijst van mogelijke suggesties om de inventariseringen in het spoornetwerk te verhogen en versnellen:

- Huidige middelen voor spoorinfrastructuur
- Een stop op verbreding en aanleg van nieuwe snelwegen. Evenals een flinke beperking op uitbreiding van de onderliggende weginfrastructuur voor autoverkeer. Alleen zeer noodzakelijke uitbreidingen bijvoorbeeld voor de veiligheid uitvoeren. Evenals natuurlijk onderhoud en vervanging om de weginfrastructuur op peil en veilig te houden.
- Uitbreiding van het infrastructuurbudget waar breed gedragen wensen voor leven bij organisaties en partijen om verschillende doelen te halen.
- Het Nationaal groeifonds
- Europees herstelfonds en andere Europese middelen. Zeker van belang voor projecten die grensoverschrijdend zijn om regio's met elkaar te verbinden.
- Financiering voor klimaatmaatregelen
- Financiering voor stikstofmaatregelen
- Bijdragen van lagere overheden
- Stoppen met subsidies op fossiel. Hiermee komt volgens de nieuwste schattingen naar verwachting ca 17,5 miljard per jaar beschikbaar voor nieuwe investeringen: (https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/subsidie-voor-fossiele-brandstoffen-ongekend-groot)
- Juist beprijzen van de luchtvaart.

4.2 Kostenkant

Het is belangrijk ook goed te kijken naar de kostenkant. Bouw de infrastructuur zo waar deze geschikt voor moet zijn. Enkele voorbeelden:

- Zeker in landelijk gebied zijn nieuwe beveiligde overwegen op enkelsporige lijnen waarbij de frequentie op 2x per uur of lager per richting ligt veel haalbarder wat betreft kosten dan ongelijkvloerse kruisingen. De klimaat, milieu en bereikbaarheidsvoordelen moeten goed meewegen tegen het gevaarlijkheidrisico. Het gevaar van een overweg is veel beter beheersbaar dan de milieuschade en klimaatschade van geen spoorlijn.

- Sporen voor 100 km/u of lager hoeven niet altijd te worden geclassificeerd als hoofdspoor. Dit gebeurd bij o.a. bij Metro, Tram, Museum en lichte rail. Een aparte status zou ook kunnen gelden voor nieuwe cq. gereactiveerde regionale lijnen. Punten als maximale aslast en beveiliging kan aangepast worden aan de specifieke situatie.
- Voor complete nieuwbouw is 320 km/u al na 20 jaar goedkoper dan 250 km/u. Zoals blijkt uit onderstaande grafiek over een tijdsperiode van 60 jaar met de totale kosten voor aanleg, onderhoud en rijkosten uit een rapport van Trafikverket over HSL in Zweden. Een HSL in Noordelijke richting voor hogere snelheid is naast het hogere nut ook puur uit kostenoogpunt daarmee al voordeliger.

Figur 1. Ackumulerad kostnad för investering, drift, underhåll och reinvestering för UA320 respektive UA250.

- Aankleding en de grote van stations. Nieuwe stopplaatsen kunnen afhankelijk van de bediening worden uitgevoerd. Zeker voor een aantal nieuwe haltes kan de uitvoering zo eenvoudig mogelijk. Evenals de maximale lengte van perrons op regionale lijnen en stations waar alleen korte treinen stoppen beperkt kan zijn.
- Beperken van de bureaucratische kosten. Beperk het aantal onderzoeken en uitgebreide rapporten en richt meer op de uitvoering van de mobiliteitstransitie.
- Benut mankracht van aannemers die betaald worden voor onmogelijke aanleg van nieuwe wegen en uitbreiding van wegen (https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/04/nieuwe-stikstofcrisis-dreigt-voor-wegen-a4034326) voor uitbreiding van de spoorinfrastructuur.

5 Internationale bereikbaarheid

5.1 Uitgangspositie

De afgelopen tientallen jaren was een zeer groot deel van de aandacht wat betreft de internationale bereikbaarheid en verbondenheid op Schiphol gericht. De negatieve consequenties zijn hierbij lang genegeerd, gemarginaliseerd of buiten beeld gebleven. Het alles naar Schiphol beleid heeft geleid tot een vliegveld dat veel groter is dan op grond van de locatie wenselijk en nodig is. Er wordt veel gedaan om maar zoveel mogelijk mensen naar Schiphol te krijgen om de zeepbel in stand te houden.

De negatieve effecten zijn te groeperen in verschillende onderdelen:

- Impact op het klimaat en milieu
- Geluidsoverlast
- Beperking van de ruimtelijke ontwikkeling in de regio Schiphol
- Optimale bereikbaarheid met Verweggistan, maar zware tekortkomingen in de bereikbaarheid met gebieden die veel dichterbij liggen en veel meer potentie hebben voor de Nederlandse Economie.

De zeer eenzijdige focus op Schiphol en de luchtvaart wat betreft internationale bereikbaarheid heeft er toe geleid dat alle aandacht op een beperkt gebied komt te liggen. De luchtvaart verbindt punten ver van elkaar gelegen in een losstaand systeem. Dit heeft geleid tot een zware overbelasting van één regio. Daarnaast heeft deze focus er ook toe geleid dat regio's binnen Nederland slechter met elkaar zijn verbonden dan in het geval dat je de focus op de trein had gelegd. Snellere spoorverbindingen naar Duitsland hadden er bijvoorbeeld ook toe geleid dat de reistijd vanuit Noord-Nederland, Twente, Achterhoek, Regio Arnhem-Nijmegen, Limburg naar de Randstad een stuk korter zouden zijn dan nu het geval is.

Daarnaast kunnen meer en snellere spoorverbindingen over de grens zorgen voor sterke verbeteringen van de arbeidsmarkt in de grensregio's. Het aantal bereikbare banen met OV kan sterk toenemen. Doormiddel van de trein als leidende modaliteit te kiezen bij internationale bereikbaarheid en alleen daar waar het niet kan andere modaliteiten in te zetten is er veel minder luchtvaart nodig.

Een kleiner Schiphol kan naast beperking van de klimaatimpact, de negatieve invloed op de leefomgeving en de ruimtelijke ontwikkeling in de regio Amsterdam met een beter internationaal bereikbaarheidsbeleid daarmee ook positieve hebben op de economische ontwikkeling. Oftewel het toekomstig duurzaam verdienvermogen van de Nederlandse economie.

Met de voorstellen van verbetering van de infrastructuur in dit rapport zal de bereikbaarheid van bestemmingen zowel binnen als buiten Nederland sterk verbeteren. Reistijden worden korter en meer bestemmingen worden rechtstreeks bereikbaar.

5.2 Nederlandse bewoners over de grens

Een belangrijk aandachtspunt voor de ontwikkeling van de economie en de bereikbaarheid in de grensregio's is het geven dat er veel mensen zijn met alleen de Nederlandse nationaliteit die net over de grens in Duitsland of België wonen. De omvang van deze groep is de afgelopen tientallen jaren flink groter geworden en er zijn geen tekenen aanwezig dat dit zal afnemen. Een belangrijke oorzaak houdt verband met de krapte op de woningmarkt in Nederland. Over de grens zijn de prijzen over het algemeen een stuk lager waardoor het aanbod in een prijsklasse voor mensen een stuk beter is. Dit effect wordt versterkt in regio's wanneer er in Nederland grote steden vlakbij de grens liggen zoals bijvoorbeeld Nijmegen. Deze demografische ontwikkelingen hebben verschillende voordelen:

- Grenzen vervagen en er vindt meer interactie plaats tussen de bevolking aan beide zijden van de grens.
- Een grens zorgt over het algemeen voor dunnere vervoersstromen waardoor OV lastiger te organiseren is. Door het vervagen van grenzen wordt dit steeds makkelijker. Bovendien zorgt een betere bereikbaarheid vervolgens dat het aantal interacties verder toeneemt.
- Krapte op de woningmarkt hoeft zeker met goed ontwikkeld OV niet binnen de grenzen te worden opgelost.

Cijfers van het CBS laten zien dat zowel in Duitsland als België ruim 150000 Nederlanders wonen met alleen de Nederlandse nationaliteit. Waarbij de grootste concentratie Nederlanders zich bevinden in de grensregio. In België bevindt zich daarnaast een concentratie rond Brussel. Dit zal natuurlijk ook te maken hebben met de vele EU instanties die zich daar bevinden. Daarnaast bevind zich nog een concentratie Nederlanders in de Ardennen. (https://web.archive.org/web/20170706133154/https://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/564DE063-D369-4042-A502-0F4FF5DFC939/0/2007k4b15p47art.pdf)

Andersom ligt het aantal Belgen in Nederland een stuk lager. Circa 15 jaar ging het om ongeveer een derde t.o.v. het aantal Nederlanders in België. Dit kan betekenen dat Nederland een groter belang heeft bij grensoverschrijdende OV verbindingen en het zou daarmee goed zijn dat Nederland hierin het initiatief neemt.

In Duitsland woont bijna de helft van de Nederlanders in de deelstaat Nordrhein-Westfalen (circa 70000) en daarna woont een groot deel in Niedersachsen (30000). Dit komt overeen met ongeveer 0,4 % van de bevolking. De grootste aantallen vind je in de grensregio. Ga je verder inzoomen op kreisniveau dan zie je dat ongeveer 56000 Nederlanders wonen in een kreis direct grenzend aan Nederland. Op de volgende pagina een tabel op basis van CBS gegevens 2018 per kreis van noord naar zuid, het aantal Nederlanders en het % van de totale bevolking:

Kreis	Nederlanders	% van totaal
Leer	3110	1,83
Emsland	6020	1,85
Grafschaft Bentheim	9900	7,25
Borken	8805	2,16
Kleve	15110	4,86
Viersen	2670	0,89
Heinsberg	7320	2,88
Städtregion Aachen	3480	0,63

Op gemeente niveau kom je hoge aandelen Nederlanders tegen en rond de 2000 a 3000 personen in absolute aantallen per gemeente in Emmerich, Gronau, Selfkant, Kleve, Kranenburg en Goch. In Kranenburg en Selfkant betekend dit dat rond de 30 % van de inwoners alleen de Nederlandse nationaliteit heeft.

Ook bij Nederland – Duitsland zie je net als bij Nederland –België dat er duidelijk meer Nederlanders over de grens in Duitsland wonen dan andersom het geval is. Ook als je gaat kijken naar de arbeidsmarkt zie je dat er veel meer mensen woonachtig in Duitsland in Nederland werken dan andersom: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/46/grenspendelaars-naar-nederland-wonen-vaak-vlak-over-de-grens

Daarnaast geeft het CBS aan dat de grens nog steeds een belemmering vormt voor de arbeidsmarkt. Naast de in het onderzoek genoemde argumenten als taal en regels op de arbeidsmarkt zal OV bereikbaarheid zeker ook een rol spelen. Gezien de huidige verdeling van mensen en vervoerstromen zou het initiatief voor het verbeteren van het OV in de grensregio ook zeker bij Nederland kunnen liggen.

Flink investeren in OV in de grensregio kan daarmee wel eens van groot belang zijn om het toekomstig verdienvermogen van de Nederlandse economie te versterken. Gezien het aantal Nederlanders in bepaalde gemeentes is ook investeren in regionale infrastructuur direct over de grens door Nederland te rechtvaardigen. Dit betekend ook dat plaatsen die aan Nederlandse zijde van de grens op OV gebied nu relatief afgelegen liggen beter bereikbaar worden.

Op taalgebied is het stimuleren en faciliteren van onderwijs ook een belangrijk punt om de kansen op een optimaal functionerende grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Dat betekend Duits in Nederland en Nederlands op Duitse scholen. Enkele maanden geleden stond over Nederlands op Duitse scholen een artikel in de Tubantia dat de Grafschaft Bentheim druk op zoek is naar leraren Nederlands: https://www.tubantia.nl/oldenzaal/middelbare-scholen-grafschaft-bentheim-staan-te-springen-om-leraren-nederlands~a09c650b/

Ook de begin april 2021 verschenen kabinetsbrief: Groeien aan de Grens biedt nog aanknopingspunten en het belang om de komende kabinetsperiode de grensoverschrijdende samenwerking verder te verbeteren: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z05358&did=2021D11846

5.3 Internationale connectiviteit

In de huidige dienstregeling is Nederland per trein rechtstreeks verbonden met 5 landen te weten België, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland en Groot-Brittannië. In totaal gaat het om circa 144 stations die rechtstreeks met Nederland zijn verbonden. In de nabije toekomst komt Oostenrijk erbij door de nachttrein Amsterdam – Wenen / Innsbruck en Tsjechië door de nachttrein Oostende –Brussel –Amsterdam –Berlijn –Praag. De eerste nachttrein van de Oostenrijkse spoorwegmaatschappij ÖBB was voorzien per december 2020, maar is vanwege de Coronasituatie uitgesteld. De tweede nachttrein is een particulier initiatief van European Sleeper en is gepland te gaan rijden in 2022.

Totaalplan spoor voorziet in een flinke uitbreiding van de rechtstreekse bereikbaarheid van/naar Nederland in de nabije toekomst. Hierdoor zal automatisch ook het aantal bestemmingen wat met 1 overstap kan worden bereikt flink toenemen. Meer rechtstreekse verbindingen zijn tevens belangrijk in de beeldvorming immers wanneer men deze trein ziet of ermee reist voor een binnenlandse reis ervaart men gelijk waar men eenvoudig heen kan reizen. Dat zorgt ook voor de promotie dat er meer mogelijk is dan het standaard rijtje Brussel, Parijs, London, Frankfurt en Berlijn.

Het aantal rechtstreekse landen zal worden verhoogd naar 23 voor dagverbindingen en het aantal stations wat rechtstreeks verbonden zal worden met Nederland stijgt naar 546. Twee stations die nu bereikbaar zijn: Stendal en Bad Oeyenhausen gaan er uit door versnelling IC Berlijn.

Aantal stations rechtstreeks vanuit Nederland bereikbaar met Totaalplan Spoor:	
Duitsland	239
België	103
Polen	31
GB	27
Frankrijk	24
Italië	21
Zweden	18
Oostenrijk	18
Spanje	15
Luxemburg	10
Zwitserland	7
Slovenië	7
Denemarken	6
Hongarije	6
Noorwegen	4
Estland	2
Litouwen	2
Letland	1
Wit-Rusland	1
Portugal	1
Tsjechië	1

Finland	1
Kroatië	1
Totaal	546

Naast dat er veel meer stations in het buitenland rechtstreeks bereikbaar worden met Totaalplan spoor worden ook veel meer Nederlandse stations rechtstreeks bereikbaar vanuit het buitenland. Bovendien is de landelijke dekking een stuk groter. Elke provincie wordt met Totaalplan spoor rechtstreeks bereikbaar vanuit het buitenland en ook het aantal steden neemt flink toe. Dit biedt veel regio's ontwikkelingskansen voor de economie en geeft duurzaam internationaal toerisme naar Nederland ook nieuwe mogelijkheden. Wat betreft de bereikbaarheid van Nederlandse stations uit het buitenland geeft de volgende waarden:

- 37 stations zijn nu direct bereikbaar vanuit het buitenland
- 7 stations verliezen hun directe bereikbaarheid: Hilversum, Groningen Europapark, Kropswolde, Martenshoek, Hoogezand-Sappemeer, Zuidbroek en Scheemda.
- 51 bestaande stations worden direct bereikbaar vanuit het buitenland
- 16 nieuwe te realiseren stations worden direct bereikbaar vanuit het buitenland
- 97 stations zijn direct bereikbaar in Totaalplan spoor.

Dit betekend een toename van 60 stations die rechtstreeks bereikbaar worden vanuit het buitenland. Ook het aantal treinen naar het buitenland wat een in een uur op het vertrekbord staat neemt op veel plekken toe. Regeringcentrum Den Haag wordt ook internationaal beter bereikbaar door rechtstreekse verbindingen. De eerste 1x per 2 uur, de andere elk uur. Waarbij de IC Berlijn 1x per 2 uur sneller is en doorrijdt naar Polen en 1 x per 2 uur vaker stopt in Duitsland en niet verder rijdt dan Berlijn.

- ICE Stockholm met deelserie Falun
- IC Berlijn met deelseries Gdynia (1x per 4 uur) en Krakow (1x per 4 uur)
- IC Düsseldorf
- IC Aachen

Nachttreinen

Naast de bereikbaarheid met dagtreinen komen nog nachttreinverbindingen. Deze bevinden zich grotendeels in hetzelfde bereik en stops op stations die overdag ook rechtstreeks bereikbaar zijn. Op een aantal verbindingen is duidelijk dat de connectiviteit sowieso toeneemt:

- NJ Moskou
    - 1 extra land en circa 6 stations
- NJ Kiruna / Narvik
    - Tot 13 stations extra voorbij Luleå
- NJ Wenen / Innsbruck
    - Circa 8 stations in Duitsland / Oostenrijk

Andere nachttrein verbindingen kunnen nog extra stations gaan bevatten. Zeker ook met incidentele nachttreinen naar bestemmingen die een beperkte of seizoenspecifieke vraag hebben.

In de bijlage 2 is een lijst opgenomen van treinseries naar het buitenland inclusief aanvullende binnenlandse ICD diensten en enkele internationale nachttrein suggesties, in bijlage 3 stations in het buitenland die met totaalplan spoor direct bereikt worden en in bijlage 4 Nederlandse stations vanwaar treinen naar het buitenland vertrekken. In hoofdstuk 6 grensovergangen wordt per grensovergang besproken wat de mogelijkheden zijn hier wordt zoveel mogelijk aangesloten op Deutschlandtakt en nu aanwezige verbindingen.

Nieuwe infrastructuur en versnellingen van de infrastructuur op grote afstand van Nederland gelegen kan zorgen dat in de toekomst dagtreinen verder kunnen komen dan nu het geval is. Dan is ten opzichte van Totaalplan spoor met name nog verdere vooruitgang te boeken richting de Balkan landen en richting Moskou. In combinatie met nachttreinen kunnen dan ook bestemmingen als Griekenland en Turkije binnen haalbaar bereik komen. Daarnaast kan een mogelijke tunnel bij Gibraltar zorgen dat ook een nachttrein Marokko tot de mogelijkheden behoord. Een groot deel hiervan ligt echter op de lange termijn ruim na 2030 en ligt bovendien buiten de direct voor Nederland van belang zijnde zone.

5.4 Reistijden naar het buitenland

De onderstaande tabel laat de huidige reistijd + het aantal overstappen zien naar enkele bestemmingen zoals gevonden in de dienstregeling 2021. Hiernaast staat de bij benadering toekomstige reistijd met Totaalplan spoor. Alle bestemmingen worden dan direct bereikt met uitzondering van Dublin waar 1 overstap op de boot in Holyhead noodzakelijk blijft:

traject		huidig	overstap	nieuw	opmerking
Amsterdam C	Barcelona	19:28	2	10:15	
Amsterdam C	Basel	06:39	0	05:25	
Amsterdam C	Berlin Hbf	06:01	1	04:10	
Amsterdam C	Boedapest	14:11	2	12:39	
Amsterdam C	Dublin	18:38	2	10:45	beide deel boot
Amsterdam C	Falun	21:59	5	08:50	
Amsterdam C	Frankfurt	03:53	0	03:16	
Amsterdam C	Glasgow	10:37	1	09:00	
Amsterdam C	Göteborg	14:35	4	07:00	
Amsterdam C	Graz	13:25	2	11:24	
Amsterdam C	Hamburg	05:12	1	02:30	
Amsterdam C	Helsinki	37:00	4	15:15	huidig deel bus+boot
Amsterdam C	Innsbruck	09:36	2	07:34	
Amsterdam C	Kopenhagen	10:33	2	04:30	
Amsterdam C	Luleå	35:52	8	13:00	
Amsterdam C	Luxemburg	05:35	1	04:40	
Amsterdam C	Madrid	22:30	3	13:00	
Amsterdam C	Marseille	07:42	2	07:20	
Amsterdam C	Milaan	10:39	4	09:54	
Amsterdam C	München	07:20	1	05:49	
Amsterdam C	Oslo	25:52	5	10:30	
Amsterdam C	Östersund	26:16	6	10:45	
Amsterdam C	Praag	11:13	3	06:25	
Amsterdam C	Rome	21:35	4	13:39	
Amsterdam C	Stockholm	16:39	4	07:15	
Amsterdam C	Tallinn	32:00	3	14:00	huidig deel bus
Amsterdam C	Venetie	16:00	4	11:54	
Amsterdam C	Warschau	12:34	1	07:15	
Amsterdam C	Wenen	10:37	1	09:54	
Amsterdam C	Zagreb	21:42	5	15:39	huidig deel bus
Den Haag	Aachen	03:18	3	02:29	
Den Haag	Berlin Hbf	06:31	2	05:05	
Eindhoven	Düsseldorf	01:49	1	01:29	
Groningen	Berlin Hbf	05:40	3	03:10	huidig deels bus
Groningen	Hamburg	03:43	2	01:30	huidig deels bus
Groningen	Kopenhagen	09:03	3	03:30	huidig deels bus
Hengelo	Berlin Hbf	04:09	1	03:29	
Maastricht	Luxemburg	03:58	1	02:57	

5.5 Luchtvaart

Door juist te beprijzen zoals door alle fossiele subsidies te schrappen wordt onder andere ook kerosine normaal belast. Daarnaast is vliegen een luxe product dus zou het hoge BTW tarief voor vliegreizen niet meer dan normaal zijn. Hiermee beperk je met name de niet noodzakelijke vliegreizen voor een niet reële prijs.

Nederland heeft op dit moment 5 commerciële luchthavens: Schiphol, Eelde, Rotterdam, Eindhoven, Maastricht. Daarvan kunnen er zeker 3 vliegvelden dicht voor commercieel verkeer: Eelde, Rotterdam en Maastricht. Ook Lelystad hoeft niet open. Zeker Rotterdam biedt mooie kansen voor woningbouw. Eindhoven zou open kunnen blijven mede vanwege strategisch belang als uitwijk luchthaven van Schiphol.

Wat betreft Schiphol kan een flinke krimp t.o.v. de situatie voor Corona plaatsvinden. Door de internationale connectiviteit per spoor zo optimaal mogelijk te maken neemt het aantal totaal overbodige bestemmingen t.o.v. de huidige situatie toe. Deze kunnen het beste worden uitgefaseerd. Daarbuiten is een zone van bestemmingen waarop de trein een hele logische keuze is voor een brede doelgroep. Tot slot is er een zone waar de trein meer een keuze is voor liefhebbers. Door verbeteringen van de infrastructuur en treinseries in de komende jaren dijen deze zones steeds verder uit.

Op korte termijn kunnen vliegbestemmingen als Brussel, Parijs, Londen, Düsseldorf, Hannover, Bremen en Frankfurt (grotendeels) worden uitgefaseerd. Zodra infrastructurele spooruitbreidingen gerealiseerd zijn en het treinnetwerk is geoptimaliseerd komen daar nog zeker enkele andere luchthavens in aanmerking zoals: resterende Duitse luchthavens, Luxemburg en Kopenhagen zeker in aanmerking.

Mogelijk kan in EU verband worden besloten dat luchthavens binnen de EU op een minimum treinreistijd van elkaar moeten liggen om een vlucht toe te staan. Er zou met ongeveer 4 uur begonnen kunnen worden en dit later nog wat uitbreiden. Met reistijd naar het vliegveld, 2 uur inchecken, vlucht, wachten op bagage en reistijd van het vliegveld en een gemiddelde snelheid van ongeveer 200 km/u op lange afstanden per trein. Kijk je puur naar reistijd dan is 5 uur / 1000 km dan ongeveer gelijk in reistijd wanneer vertrek en aankomst in de buurt van een vliegveld liggen, anders kan het nog iets verder liggen. Met kosten en comfort kan de trein voor een brede doelgroep ook boven de 5 uur / 1000 km de meest logische keuze zijn.

5.6 Flankerend beleid

Invoering van een verbod op fossiele reclame (https://verbiedfossielereclame.nl/) zou een goede optie kunnen zijn om gewenst gedrag te stimuleren.

En verbod op fossiele reclame zou bijvoorbeeld kunnen bijdragen aan de vermindering van het aantal overbodige vliegreizen dat mensen maken. Door een verbod op deze vorm van reclame is het aanjagen van het kopen van fossiele producten als auto's op fossiele brandstoffen en vliegreizen op schreeuwerige wijze in de openbare ruimte en media niet meer mogelijk. Degene die per se van plan is een vliegreis te maken wordt hier weinig door gehinderd, maar impulsaankopen door verleiding worden hierdoor verminderd.

Voor bedrijven in de toerisme branche komen interessante alternatieven beschikbaar om reclame te maken voor vakantiereizen per trein. Belangrijk hiervoor is een flinke toename van het aantal rechtstreekse vanuit Nederland bereikbare bestemmingen per trein zowel overdag als 's nachts. En daarnaast het aantal bestemmingen wat met 1 overstap mogelijk is. Vakantiereizen per trein t.o.v. het vliegtuig geeft hierbij veel voordelen zoals:

- Meer opstappunten verspreid over Nederland
- Geen lange wachttijden en incheckprocedures op vliegvelden
- Zekerheid dat bagage niet zoek raakt of discussies over gewicht van wat je meeneemt
- Meer comfort en bewegingsruimte tijdens de reis
- Betere opties voor een stedenrondreis
- Veel makkelijker om fietsen mee te nemen

6 Grensovergangen

6.1 Introductie

In dit hoofdstuk worden de mogelijkheden en kansen van alle grensovergangen die van belang zijn voor de internationale bereikbaarheid van Nederland per trein besproken. Het zou voor een groot deel ook als basis kunnen dienen om te bespreken bij de internationale spoortop die Nederland samen met België, Luxemburg en Duitsland eind 2021 gaat houden.

Het zou wenselijk zijn wat betreft grensovergang Bad Nieuweschans voor de spoortop in het najaar al met Zweden te spreken op de wijze zoals besproken wordt in paragraaf 6.2 zodat er voor de spoortop duidelijke voortgang kan worden geboekt over de HSL Noord verbinding. Samenwerken met Zweden is essentieel voor de kansen op snelle realisering van deze grote corridor.

De grensovergangen met potentie voor (verdere) ontwikkeling van personenvervoer per trein worden in volgorde vanaf de Dollard tot Zeeuws Vlaanderen besproken. Dit betreft 10 grensovergangen met Duitsland en 8 grensovergangen met België. Tot slot wordt nog 1 grensovergang besproken waar de trein geen realistische optie is, maar waar wel het IC Bus concept wat besproken wordt in hoofdstuk 10 zou kunnen worden toegepast. 17 grensovergangen voor de trein zijn nu (9) of in het verleden gebruikt voor (8) grensoverschrijdend personenvervoer. Van de laatste categorie zijn 2 op dit moment wel in gebruik voor goederenvervoer.

Daarnaast zijn er nog enkele voormalige grensovergangen voor personenvervoer per spoor die op redelijk korte termijn geen potentie hebben voor reactivering:

- Enschede Zuid (Enschede – Ahaus) dwars door woonwijken en levert weinig tot geen voordeel op beter de route via Gronau verder versterken.
- Een tweede grensoverschrijdende spoorlijn bij Winterswijk richting Bochelt: ligt te dicht bij Winterswijk – Borken.
- Gennep (spoorlijn Boxtel – Wesel) uitgezonderd Boxtel – Uden reactivering ingewikkeld en grensovergang ligt te dicht bij Groesbeek waar veel meer potentie is.
- Venlo Noord (spoorlijn Venlo – Büderich) efficiënter en voordeliger de huidige grensovergang Venlo verder uit te bouwen.
- Bocholtz (spoorlijn Simpelveld – Aachen) beter eerst versterken huidige overgang bij Landgraaf.
- Borkel en Schaft (spoorlijn 18 Winterslag – Eindhoven) lastige inpassing rond Valkenswaard en Eindhoven kan alleen nog via omweg bereikt worden. Daarom beste eerst Turnhout – Tilburg en Hamont – Weert goed te ontwikkelen.
- Hulst (spoorlijn 54 Mechelen – Terneuzen) lastig inpasbaar in plaatsen en op dit moment geen vervoersvraag voor twee verschillende spoorlijnen vanaf Terneuzen voor personenvervoer.

Per grensovergang wordt de uitgangsituatie, de gewenste infrastructuur en bijbehorende bediening beschreven. Daarna wordt bij politieke stappen in meer of mindere mate besproken welke acties wenselijk zijn.

Daarbij zijn enkele belangrijke uitgangspunten van belang:

- Mogelijkheden op elk schaalniveau van regionaal tot haalbaar binnen 1 dag.
- 3 HSL overgangen: Hazeldonk (HSL Zuid), Zevenaar (HSL Oost), Bad Nieuweschans (HSL Noord) daarnaast een vierde snelle overgang voor 160 km/u: Oldenzaal.
- Bij voorkeur aansluiten bij concrete plannen.
- Zoveel mogelijk aansluitbaarheid bij Deutschlandtakt (https://www.deutschlandtakt.de/) en anders inpasbaar zonder grote tegenstrijdigheden dat geeft meer kans van slagen.
  Hierbij zijn met name de volgende toekomst patroontijden bestudeerd:
  - Landelijk Duits IC / ICE /EC netwerk: (https://assets.ctfassets.net/scbs508bajse/55FqSU1scLy5OcgIKTo4QH/c5cd6c048b5d10d2a0d7876f8f17a34a/Netzgrafik_3._Entwurf_Fernverkehr.pdf)
  - Regionaal netwerk Nord: (https://assets.ctfassets.net/scbs508bajse/6wYikPsl1G47nWJw5MHEhn/a0dbf1f255f2cfd6bf033941280da2ba/Netzgrafik_3._Entwurf_Nord.pdf)
  - Regionaal netwerk Nordrhein-Westfalen: (https://assets.ctfassets.net/scbs508bajse/2v8J2owJUO7KnwuCllTVO1/68646dd629be56f170a167923609d95d/Netzgrafik_3._Entwurf_NRW.PDF)
- Voorstellen voor grote verbeteringen infrastructuur die nog in Deutschlandtakt ontbreken:
  - een veel snellere verbinding richting Scandinavië met daarbij hoogfrequent en snelle treinen op Bremen – Hamburg.
  - Een veel snellere verbinding Berlijn - Warschau.
- Geen afstandsrestricties. Dit betekend dat dagtreinen zover kunnen komen als binnen de dag periode (ca. 6:00 tot 23:59) haalbaar is. Vinden er nog extra verbeteringen plaats van de infrastructuur dan betekend dit dat het bereik van rechtstreekse dag verbindingen op enkele punten verder kan toenemen dan hier geschetst.

6.2 Bad Nieuweschans:

Uitgangsituatie:

De huidige planning die te zien is in Deutschlandtakt is grotendeels gericht op regionaal personenvervoer: 1x per uur stoptrein Groningen - Leer en 1x per 2 uur sneltrein per uur Groningen – Bremen. Dit is mede vanwege de beperkingen die het traject heeft met zoals het nu in de toekomstige planning staat een enkelsporige brug die slechts 20 minuten per uur bruikbaar is. Toch gaat deze brug een vermogen kosten vanwege de bereikbaarheid van de Mayer Werft in Papenburg. De sneltrein gaat tussen Leer en Bremen wel elk uur rijden.

Wil je echter de grote potentie van deze grensovergang voor groot internationaal verkeer optimaal benutten dan is er op Almere – Groningen - Oldenburg een nagenoeg geheel nieuw tracé wat vrij recht kan lopen door gebied waar weinig obstakels zijn in vorm van bebouwing of reliëf noodzakelijk. Daarmee zou je zeker, omdat je hier lange afstanden wil gaan afleggen, in verlening van HSL Zuid staat en verderop het traject ook 320 km/u de planning is (het Zweedse nationale plan voor HSL) gaan kijken of 320 km/u te realiseren is. Tussen Oldenburg - Bremen zal je moeten uitbouwen en misschien deels nieuw tracé waarbij de snelheid minimaal 200 km/u is. Gezien de stopafstand tussen Oldenburg en Bremen is 320 km/u hier zeer vermoedelijk niet zinnig. Tussen Bremen en Hamburg zal een nieuw tracé nodig zijn voor 320 km/u zeker ook aangezien het huidige spoor al overbelast is. Het huidige Deutschlandtakt gaat op dit trajectdeel uit van slechts 2x per uur een IC/ICE verbinding in 55 minuten. Echter dat is gezien de problemen waar Hamburg verkeerstechnisch mee kampt in combinatie met het aantal inwoners van Bremen en Hamburg zeer weinig. Een verbinding in ca 35-40 minuten en 4 of 6 x er uur zal hier zeer welkom zijn. Daarnaast komt er hiermee meer ruimte om ook het regionale verkeer sneller en frequenter vorm te geven. Evenals meer ruimte voor goederentreinen.

Een snelle verbinding van de Randstad via Groningen naar Hamburg en verder naar Scandinavië wordt ook duidelijk genoemd door Floor Milikowski. Dit is te horen in het antwoord op een vraag van Tweede Kamerlid Mustafa Amhaouch die hij stelt in een rondetafelgesprek op 28 oktober 2020 om 10:53 over het nationaal groeifonds: https://debatgemist.tweedekamer.nl/node/24094?start=2946

Infrastructuur

- HSL Europakorridoren Stockholm - Amsterdam met aanliggende onderdelen uit Zwedens nationale plan (Jönköping – Göteborg en aansluiting naar Malmö) de aansluiting hierop dient via Europaspåret te lopen. Europaspåret (https://www.europasparet.se/) is het plan voor een tunnel tussen Landskrona en Kopenhagen wat anders dan een HH (Helsingborg – Helsingor) tunnel die alleen ruimte biedt aan wegverkeer en regiotreinen een verbinding is die wel ruimte bied voor lange afstandstreinen en goederentreinen. Landskrona Stad is de aanjager van het plan en onder andere ook de Zweedse nationale spoormaatschappij SJ is voorstander van dit plan. Bij voorkeur zou deze tunnel bestaan uit 4 sporen waarbij 2 sporen voor goederen/regionale treinen zijn en 2 sporen voor IC en hoger zijn. Dit zou zowel voor

reistijd als capaciteit de beste optie zijn. Het traject deel HSL Noord Amsterdam – Oldenburg (Lelylijn) is uitvoeriger beschreven in het hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen.

- Voor verlenging noordelijk van Stockholm zijn verbeteringen gaande en gepland o.a. Norrbotniabanan. Daarnaast zou het spoor Sundsvall – Östersund en Gävle – Falun moeten worden verdubbeld en versneld. Dit voor verbetering van de bereikbaarheid in heel Zweden en mogelijk in combinatie met een Olympisch plan met bijvoorbeeld Olympische Winterspelen in Falun 2030 waarbij de Alpine onderdelen bij Åre/Östersund de logische locatie is en Olympische Zomerspelen in Amsterdam 2032.
- Voor verbetering naar Polen en de Baltische Staten zou het wenselijk zijn als op termijn ook Berlijn – Warschau wordt verbeterd naar HSL. Dat zou gezien het belang van vele andere landen goed mogelijk moeten zijn. Immers de financiering van Rail Balticum: Warschau – Tallinn is rond en er zijn plannen voor een tunnel naar Finland: (https://sverigesradio.se/artikel/klart-med-finansiering-av-ny-jarnvag-genom-baltikum). Hierdoor is Berlijn – Warschau naast Polen voor zeker 4 Europese landen van belang om richting het Europese centrum te komen. Voor de mogelijkheden wordt in Totaalplan spoor er vanuit gegaan dat de reistijd tussen Berlijn en Warschau met sneller spoor van de huidige ca. 5:30 naar 3:00 terug gaat.
- Ook richting Wit-Rusland en Moskou betekent dit een forse verbetering. Of vanuit Warschau ook in deze richting versnelling haalbaar is wordt meer iets voor de lange termijn. Hier spelen verschillende punten mee zoals dat normaalspoor (1435 mm) niet verder gaat dan Brest net over de grens met Wit-Rusland en daarnaast de verhoudingen met Wit-Rusland en Rusland heel anders zijn dan de verhoudingen binnen de EU. Wel is het zo dat het mogelijk is treinen te laten rijden die zich kunnen aanpassen aan de bredere Russische spoorbreedte (1520 mm). Theoretisch zou een HSL de reistijd tussen Amsterdam en Moskou kunnen verkorten naar circa 13 tot 14 uur. Tegen nu op zijn snelst ongeveer 32,5 uur. De verbetering op Amsterdam – Warschau zal al wel tot circa 8 uur versnelling kunnen leiden waardoor een dag + nacht trein al beter mogelijk wordt om Moskou te bereiken.

Bediening:

- 1x per uur ICE tussen Amsterdam Centraal en Stockholm waarvan
    - 1x per 2 uur Den Haag Centraal - Falun
    - 1x per 2 uur Brussel Zuid en afwisselend door naar:
        - Östersund 1x per 4 uur
        - Luleå 1x per 4 uur
    - Soms tweede stel na Hamburg richting Århus
    - Soms tweede stel na Kopenhagen richting Göteborg en Oslo
- 1x per uur ICE Amsterdam – Berlijn waarvan
    - 1 x per 2 uur door naar Warschau en dan afwisselend richting Tallinn/Helsinki en Brest.
    - 1 x per 2 uur door naar Dresden en Praag. Combinatie met Deutschlandtakt FV3.a Hamburg – Praag

- 1x per uur IC/RE Stavoren – Bremen (combinatie met Deutschlandtakt E 98 Groningen –Bremen)
- 1x per uur RE Sneek – Leer (combinatie met Deutschlandtakt N93 Groningen –Leer)
- 1x per 2 uur IC Groningen – Frankfurt am Main (andere uur als FR 39 tussen Papenburg en Münster en vanaf daar combinatie met FR 34 Münster – Frankfurt am Main)
- Nachttreinen en incidentele treinen kunnen worden toegevoegd. Zoals bijvoorbeeld een Eurostar Kopenhagen/Hamburg – Londen.
- Goederen vervoer richting Noord/Oost Europa kan mogelijk via deze route plaatsvinden.
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 1 tot en met 10.

Politieke stappen

Daar uiteindelijk een Noordelijke alliantie van 9 EU landen (Nederland, Duitsland, Denemarken, Zweden, Polen, Litouwen, Letland, Estland en Finland) belangen kan hebben bij deze route is het zaak verstandige stappen te zetten waarbij de tak naar Zweden eerst goed wordt besloten. Dit heeft te maken met onder andere het grotere belang, de fase waarin delen van dit project zich bevinden zoals bouw Fehrmarnbelttunnel, besprekingen om Zwedens nationale HSL plan en de noodzaak om door goede stappen de realisatie van een snelle verbinding te versnellen. Daarbij is het verstandig eerst met Zweden te spreken en vervolgens spoedig daarna Denemarken en Duitsland erbij te betrekken.

Daarbij is ook een belangrijk gegeven om je te realiseren dat indien je deze verbinding goed aanlegt Hamburg – Brussel het snelste gaat via deze route. Volgens Deutschlandtakt is de snelste basisroute tussen deze twee steden nu gepland in ca. 5:56 i.p.v. de huidige 6:45. Deze basisroute is met F6 – F19.b. Nu kunnen incidentele snellere mogelijkheden plaats vinden, echter is het zeer onwaarschijnlijk dat deze sneller zijn dan 5:15 a 5:30. Dat betekent dat veel transit verkeer vanuit Noord Europa naar bijvoorbeeld Brussel, Londen en Parijs via Nederland bij goed beleid veel reistijdwinst kan boeken. Immers Hamburg –Brussel via Groningen en Amsterdam kan rond de 4:30 uitkomen. Dat betekend dat met deze reizigersstroom een zeer goede frequentie en mooi aanbod kan worden geboden waar Nederland veel baat bij heeft. Je zou het kunnen zien als een moderne en duurzame vorm van het oude Schiphol model van de hub functie.

In Zweden wordt al tijden gesproken over nationale HSL echter mede door te praten op te kleine schaal zonder aansluiting op het buitenland gaat de politieke besluitvorming erg traag door onzekerheden over politieke meerderheden in de toekomst mede door de MKBA van het project. Echter de huidige rendabiliteit van 0,37 bij 320 km/u en 0,45 als je reizen van/naar Denemarken mee rekent mist een aantal punten waardoor deze makkelijk omhoog kan:

- Zweden rekent met een periode van 60 jaar in plaats van 100 jaar zoals Nederland.
- Er is nog gerekend met de oude prijs van ruim 1 kroon per kilo Co2 i.p.v. de huidige prijs van 7 kronen per kilo Co2 in berekeningen voor infrastructuur projecten

- Door de gekozen dienstregeling structuur zijn reizen naar Denemarken langer dan nodig. Het rapport gaat nu uit van Stockholm – Malmö 2:27 en Stockholm – Kopenhagen 3:16 dat laatste kan zeker korter. Via de huidige omweg, maar zeker als je uitgaat van een directe verbinding naar Kopenhagen via Europaspåret. In dat geval zou er zeker 30 minuten van de reistijd af gaan. En kun je ook zonder kop maken verder richting Hamburg. De reistijdverkorting naar Denemarken geeft zowel veel reiskostenbaten als meer passagiers.
- Reizen naar o.a. Nederland, Duitland en België zijn nog niet mee gerekend.

De politieke partijen S, MP, C en V zijn groot voorstander van HSL. L hangt er tussen in hebben wel afspraken in de januariovereenkomst (2019) en is de meest pro Europa partij echter L zouden echter willen dat M ook voor is. M en KD zijn landelijk tegen waarbij ze vooral vallen over de MKBA. SD is tegen.

Het zou verstandig zijn breder dan het Zweeds ministerie van infrastructuur te gaan onderhandelen. De voorzitter van de commissie verkeer in het Zweeds Parlement Jens Holm (V) zou graag met de betroffen landen (Nederland, Duitsland en Denemarken) gaan samenwerken op deze verbinding.

Belangrijk is ook een volledigere invulling aan het AIV Advies Brexit van maart 2017 waarin de Nederlandse regering geadviseerd wordt meer te gaan samenwerken met onder andere Denemarken en Zweden. https://www.nrc.nl/nieuws/2017/03/21/nederland-kan-beter-snel-andere-eu-vrienden-zoeken-7494649-a1551341 Voor samenwerking en handel is bereikbaarheid zeer belangrijk. Het zou daarbij ook goed zijn de ambassadeurs over en weer te betrekken in het geheel voor een bredere actieagenda met punten zoals:

- Contactgroep Zweden / Denemarken
    - De Tweede Kamer heeft verschillende internationale contactgroepen: België, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Het zou goed zijn om ook een contactgroep Zweden/Denemarken op te richten.
- Olympische spelen
    - Zowel Zweden als Nederland hebben verschillende keren geprobeerd de Olympische spelen binnen te halen en/of wensen dat te doen. Zweden winter en Nederland zomer. Hiermee samen optrekken zou zeker in combinatie met HSL een zeer interessante optie kunnen zijn. Bijvoorbeeld OS 2030 in Falun en OS 2032 in Amsterdam. Dit om ook de juiste snelheid in planvorming, besluitvorming en bouw naar topsnelheid te brengen en om ook zoveel mogelijk aan te sluiten bij het in gebruik komen van de Fehrmarnbelttunnel in 2029. Dit is zowel noodzakelijk voor de evenementen als de klimaatdoelen die zowel in Nederland als Zweden voor 2030 gesteld zijn.
- Taalbeleid
    - Op dit moment is het in Nederland wat betreft moderne talen naast Duits, Engels en Frans op middelbare scholen ook mogelijk onderwijs te volgen en centraal examen te doen in Spaans, Italiaans, Russisch, Arabisch, Turks en Chinees. Het zou goed zijn tenminste Zweeds hieraan toe te voegen. Dit mede

als versterking/aanvulling op enkele van bovengenoemde punten. En andersom zou dit ook goed mogelijk moeten zijn.

Als met Zweden overeenstemming is dan is het van belang naast de landen ook de belangrijkste betrokken steden te betrekken bij de verdere stappen. Zeker in Duitsland is Hamburg erg belangrijk om Duitsland volledig mee te krijgen. Waarna De EU erbij kan worden betrokken en daarbij ook te vernoemen dat het zeer wenselijk is de oostelijke tak richting Polen, Baltische staten en Finland erbij aan te haken.

Duitsland wil op dit moment een Küstenautobahn A20 aanleggen om Nederlanders sneller voorbij Hamburg te krijgen. Volgens een nieuwe studie https://www.bund-niedersachsen.de/service/presse/detail/news/neue-studie-zur-kuestenautobahn-a20-kosten-doppelt-so-hoch-wie-geplant/ van BUND gaat dit echter 7 miljard i.p.v. 3,7 miljard Euro kosten. In de huidige tijd zeer onwenselijk (o.a. klimaat, stikstof, landschap en biodiversiteit) en het lost bovendien lang niet alles op in de drukte in de regio Bremen –Hamburg. Nederland zou duidelijk moeten maken dat ze dit “cadeau” onwenselijk vinden en veel liever zien dat dit bedrag in een snelle spoorverbinding wordt gestoken. Die zowel zorgt dat de reistijd per trein flink afneemt alsmede de drukte op de weg.

Ook als snelste route naar Berlijn heeft de route over Hamburg een voordeel. Geconcentreerde grote steden: met stops in 5 steden bereik je ongeveer dubbel zoveel inwoners direct naar Berlijn als de huidige IC Berlijn met meer dan twee keer zoveel stops doet. Doordat er een veel duidelijker verschil is tussen groot en klein is het ook veel beter te realiseren met weinig stops en hoge snelheid naar Berlijn te rijden. Daar de IC Berlijn ook veel tussenliggende steden bediend is het nadrukkelijk geen vervanging van de IC Berlijn en kunnen ze beide prima naast elkaar functioneren.

Daarnaast is het van belang Amsterdam – Groningen -Hamburg toe te voegen aan TEN-T hiervoor is een bredere groep van landen ook zeer noodzakelijk. Daarnaast is de huidige TEN-T is ook met name ingericht vanuit de goederenvervoerstroom gedachte en minder de reizigersvervoerstroom gedachte. Hetgeen ook zijn invloed heeft op de TEN-T structuur. Routes lopen niet altijd samen personen hebben andere reisdoelen en stromen dan goederen.

6.3 Coevorden:

Uitgangsituatie

De grensovergang bij Coevorden en het spoor naar Bad Bentheim is in handen van de Bentheimer Eisenbahn en op dit moment alleen in gebruik voor goederenvervoer. Sinds juli 2019 rijdt de stoptrein Bad Bentheim – Neuenhaus. Het streven is deze over enkele jaren door te trekken naar Coevorden. Zowel de regionale overheden als de Bentheimer Eisenbahn zijn hier groot voorstander van. Dit zorgt voor betere bereikbaarheid en contacten in de grensregio. Belangrijk is te zorgen dat in Coevorden in beide richtingen een goede aansluiting ontstaat. Die na ingebruikname van de HSL Noord Lelylijn op een ICD Emmen – Amsterdam Centraal kan zijn.

Infrastructuur

Baanvak Coevorden – Neuenhaus opwaarderen voor hogere snelheden: 80/100 km/u in plaats van 50 km/u, overwegen beveiligen en stations aanleggen, daarnaast de aansluiting met station Coevorden weer gereed maken, nu rijden goederentreinen over een boog rechtstreeks richting Zwolle.

Bediening:

- 1x per uur RB Coevorden – Bad Bentheim (N95 NW)
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 11

Politieke stappen

Huidige processen (start treindienst eind 2025) proberen te versnellen zodat zo spoedig mogelijk de noodzakelijke werkzaamheden worden verricht bijvoorbeeld in het kader van herstel uit de Coronacrisis.

Realiseren van aansluitende buurtbus of kleine bus Ootmarsum – Neuenhaus met aansluiting op BE richting Coevorden. Vermoedelijk spitsuren 1 x per uur daarbuiten 1x per 2 uur tot halverwege avond. In Ootmarsum overstap mogelijk op bus 61 richting Almelo eventueel te combineren met buslijn 38 zodat ook Ootmarsum en Denekamp beter zijn verbonden.

Verbeteren aanbod buslijn38 Denekamp – Nordhorn. Deze bus rijdt nu ma t/m vr 8 keer per dag. 4 late ochtendritten, 4 late middagritten. En maakt beide kanten na een stop op het station een rondtoer door de stad om uit te komen bij het sportcentrum. Hierdoor relatief lange overstaptijden op de trein. Een optie zou zijn om 1 rondtoer te maken door de stad en 1 keer snel terug te rijden. Dan zou het rondje ca. 12 a 13 min kunnen duren in plaats van nu 23 min. De treinen vertrekken in beide richtingen op hetzelfde moment dus kan een mooie kortere aansluiting worden geboden in beide richtingen. Deze bus zou overdag ma t/m za vanaf 6:00 elk uur moeten rijden tot halverwege de avond. Op zondag beperktere dienst.

De busdiensten zorgen naast lokale ontsluiting ervoor dat vanuit de regio Noord Oost Twente ook reizen naar bijvoorbeeld Zwolle en richting Emmen een stuk korter worden dan nu het geval is doordat de bereikbaarheid van de RB56 wordt verbeterd.

6.4 Oldenzaal:

Uitgangsituatie

De IC Berlijn zou in Nederland met stops in Amersfoort, Deventer, Hengelo toekunnen mits de reistijd hiermee ook echt substantieel korter wordt. Almelo en Apeldoorn kunnen gecompenseerd worden met een andere verbinding, zie grensovergang Glanerbrug en Winterswijk. Hilversum ligt dusdanig ver van de grens en kan met 1 overstap snel worden bereikt dat hier niet een specifiek belang is.

Volgens Deutschlandtakt zou het streven zijn de IC Berlijn route op termijn 1x per uur te bedienen, waarbij de 1 in Duitsland meer stops heeft dan de ander. Gezien de drukte op het spoor, en de mogelijkheid alternatieven te bieden voor de steden die overgeslagen worden is in Nederland een vast patroon aan te bevelen ook voor een optimale integratie in de Nederlandse dienstregeling.

Nadat de Noordelijke HSL gerealiseerd is, waarbij Amsterdam - Berlijn sneller is via Hamburg is de vraag zou de IC Berlijn nog wel van/naar Amsterdam moet rijden of is het verleggen naar Den Haag – Utrecht Overvecht – Deventer - Hengelo een beter alternatief is. Dit rapport gaat uit van de laatste optie gezien de vele voordelen:

- Rechtstreekse internationale bereikbaarheid van Den Haag (samen met nog twee andere verbindingen naar Aachen en Düsseldorf). Door deze verbinding is ook het Nederlandse en Duitse regeringscentrum rechtstreeks verbonden.
- Tezamen met 1x per uur ICD Den Haag – Enschede vormt FV34 een snelle half uur dienst tussen Den Haag en Hengelo.
- IC Amsterdam – Amersfoort kan 2x per uur door richting o.a. Nijmegen en Maastricht.
- Voor Utrecht Overvecht in plaats van Utrecht Centraal wordt gekozen aangezien bij aanpassing infrastructuur hiermee ca. 10 minuten reistijdwinst wordt geboden. Met de inschatting van de andere verbeteringen zowel nationaal en internationaal is de inschatting dat dit niet leidt tot veel negatieve effecten. De positieve effecten zullen daarmee groter zijn.

Infrastructuur

Snelheidsverhoging in Nederland naar 160 km/u basis zou flink wat reistijd kunnen schelen. En ook zinnig voor de reistijd verkorting tussen de Randstad en Twente. Deels zou 200 – 230 km/u kunnen worden overwogen, maar inschatting is dat dit op de meeste delen flinke extra kosten zal vergen gezien de route van het tracé en de ligging stations onderweg. Van de stations Amersfoort en Almelo is het van belang dat de passeersnelheid omhoog gaat. Daarnaast een rechtstreeks verbindingsspoor van Utrecht Leidserijn naar Utrecht Overvecht. Al deze punten zijn nader beschreven in het hoofdstuk uitbreiding infrastructuur.

In Duitsland zijn boven de al geplande verbeteringen nauwelijks aanpassingen nodig. Het enige wat nog van belang kan zijn is de snelheidsverhoging in Nederland naar 160 km/u doortrekken tot Salzbergen.

Bediening

- 1x per uur IC Den Haag –Berlijn. Afwisselend FV34.a en FV34.b Enkele treinen van FV34.b in Berlijn doorverbinden met FV 28.b richting Wroclaw en Krakou.
- 1x per uur RB 61 Hengelo – Bielefeld (N61 NW)
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 12 tot en met 16

Politieke stappen

- Afstemmen met Duitsland dat na realisering van de HSL Noord de IC Berlijn in Nederland een nieuwe route krijgt naar Den Haag. Om beide Regeringscentra met elkaar te verbinden, en meer steden vanuit Duitsland snel bereikbaar te maken. Ter indicatie reistijd met deze constructie FV34.b. ca 5:05 en FV34.a. ca 5:25 op Den Haag Centraal – Berlijn Hbf
- Met Duitsland en Polen afstemmen om FV 28.b aan FV34.b aan elkaar te koppelen. In Deutschlandtakt komt FV 34.b om oneven 42 aan op Berlijn Hbf en vertrekt FV 28.b om oneven 41. Dit vergt onderzoek in de optimalisatie, of het mogelijk is iets te kunnen verleggen van de patroontijden, kleine aanpassing infrastructuur, stoptijd op stations en eventueel de stop op Berlijn Spandau of Berlin Ostkreuz schrappen.
- Afstemmen met Duitsland over de hogere snelheid vanuit Nederland door te laten lopen tot Salzbergen.

6.5 Glanerbrug:

Uitgangsituatie

Op dit moment rijdt er twee keer per uur een stoptrein. 1x per uur Enschede – Münster en 1 x per uur Enschede – Dortmund. In de toekomst is het de bedoeling dat er een doorgaande sneltrein/intercity van Zwolle naar Münster gaat rijden, die volgens Deutschlandtakt vervolgens doorrijd naar Venlo. Inschatting is dat dit tussen Enschede en Münster zorgt voor een reistijdwinst van ca. 20 minuten ten opzichte van de huidige stoptrein.

Infrastructuur

Voor deze doorgaande trein is het belangrijk dat de fysieke scheiding in Enschede wordt verwijderd, elektrificatie Enschede - Munster en geschikt materieel. Dit zou in 2026 gereed moeten zijn wanneer de huidige concessie afloopt. Daarnaast moet het spoor tussen Zwolle en Wierden minimaal deels worden verdubbeld, maar is geheel dubbelspoor wenselijk voor verkorting van de reistijden.

Bediening

- 1x per uur IC/RE 13 Zwolle –Venlo (E13 NW)
- 1x per uur RB Enschede – Münster (SM4aNW)
- 1x per uur RB 51 Enschede – Dortmund (E51 NW)
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 17

Politieke stappen

Met Duitsland in overleg dat de stappen tot realisatie van de sneltrein zo snel mogelijk kunnen plaats vinden. Vermoedelijk is realisatie met ingang dienstregeling 2026 het meest realistisch. (https://www.tubantia.nl/enschede/vanaf-2026-razendsnel-met-de-trein-tussen-munster-en-enschede~a8b1e4f3/)

Introduceren van een buslijn Losser – Overdinkel –Gronau. Hiermee worden Losser en Overdinkel beter ontsloten en wordt het gebruik van de treindiensten verder versterkt.

6.6 Winterswijk:

Uitgangsituatie

Vroeger had Winterswijk twee internationale spoorlijnen, deze stoppen nu op ca. 15km van Winterswijk in Borken en Bocholt. Voor ontwikkeling grensregio zou het goed zijn 1 van beide te herstellen, waarbij wat betreft tijdligging Borken en potentie het best te realiseren zou zijn. Tevens is sinds kort in de avonduren en weekend een rechtstreekse trein Apeldoorn - Winterswijk die als sneltrein rijdt tussen Apeldoorn en Zutphen. Deze trein de hele dag mogelijk maken en koppelen zou een sneltrein Apeldoorn- Essen mogelijk maken. Dit zou een enorme impuls geven aan de (internationale) bereikbaarheid van de Achterhoek.

Infrastructuur

Heraanleg van de het spoor tussen Winterswijk en Borken. Daarnaast elektrificatie van de hele lijn en enige aanpassing tussen Apeldoorn en Zutphen om deze sneltrein ook overdag mogelijk te maken en met een in westelijke richting verschoven tijdpad van een half uur. Tevens rekening houden en kijken wat in de verre toekomst nodig is om de dienstregeling in de toekomst te kunnen uitbreiden naar twee keer per uur. Daar dit op verschillende delen van de verbinding al het geval is. Enkele kleine stations tussen Winterswijk en Dorsten zouden kunnen worden overgeslagen bij de tweede verbinding om de dienstregeling sluitend te maken.

Bediening

- 1x per uur RE 14 Apeldoorn –Essen (E14a NW)
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 18

Politieke stappen

Met Gelderland, Nordrhein-Westfalen en de gemeentes in de regio in overleg om de noodzakelijke werkzaamheden zo snel mogelijk op te starten en geschikt materieel te bestellen. Deze sneltrein is voor Apeldoorn ook een goed compromis bij het vervallen van de IC Berlijn stop. Apeldoorn blijft zo wel internationaal rechtstreeks verbonden i.p.v. 1x per 2 uur IC Berlijn 1x per uur een sneltrein naar Essen. De reistijd van Apeldoorn naar Essen Hbf komt vermoedelijk uit op ca. 2 uur.

Daarnaast dienen buslijnen aangepast te worden op de nieuwe situatie onder andere:

- R71 Bus Winterwijk – Vreden. Uitbreiden naar elk uur in aansluiting op RE 14
- B7 Bus Stadlohn – Winterswijk aanpassen naar Stadlohn – Burlo en aansluiten op de trein en dienstregeling uitbreiden.

6.7 Zevenaar

Uitgangsituatie

Het spoor tussen Utrecht en Oberhausen is overbelast daarmee kan op de huidige infrastructuur onvoldoende capaciteit worden geboden en is de reistijd langer dan wenselijk. Duitsland is wel van plan op termijn een derde spoor aanleggen tussen Zevenaar en Oberhausen. Echter voor zowel snelheid, capaciteit als een grote mobiliteitstransitie is dit te beperkt. Tussen Utrecht en Oberhausen zou het ontvlechten van regionaal verkeer /goederen en intercity's veel voordeel kunnen geven. Hiervoor is een spoorlijn met 4 sporen nodig.

Het huidige model omvat voor de toekomst 1x per uur een ICE en 1x per uur de huidige sneltrein RE19. Waarbij de ICE nog niet ver genoeg gaat voor optimale internationale connectiviteit. Hier moeten nog stappen worden gezet. Voor een groot deel ook door bestaande en toekomstige treinen te combineren en te verbeteren. Totaalplan spoor voorziet in 2x per uur een snelle verbinding die op Amsterdam – Oberhausen een half uur dienst vormt. Mogelijk is deze iets scheef door een extra stop van de IC in Emmerich of Wesel of een alternerend model waarbij beide stations 1x per 2 uur een IC hebben.

Op uitgebouwde infrastructuur kan de sneltrein RE19 ook worden verbeterd en wellicht 2x per uur gaan rijden zeker op bepaalde tijdstippen.

Infrastructuur

Amsterdam – Utrecht de 200 km/u voor IC echt beschikbaar maken

Utrecht – Arnhem - Oberhausen geheel uitbouwen naar 4 sporen en minimaal 200 km/u er waarbij ook kijken of een hogere snelheid van bijvoorbeeld 230 km/u haalbaar is. Hoger is gezien de afstanden tussen de stops niet realistisch en zinnig op dit traject. Daar Arnhem hoe dan ook een stop zal blijven en daarnaast ook niet snel te passeren zou zijn zonder zeer ingrijpende veranderingen.

Reistijd Amsterdam – Oberhausen kan dan terug van 1:46 naar vermoedelijk ca. 1:20 a 1:25. Een andere route door Köln kan naar Frankfurt nog eens ca 15-20 min tijdwinst opleveren op de reistijd Amsterdam – Frankfurt. Verdere beschrijving in hoofdstuk 7 uitbreiding infrastructuur bestaande lijnen

Daarnaast wordt er wat betreft mogelijkheden niet uitgegaan van grote uitbreidingen infrastructuur verder van Nederland gelegen naast wat al gepland is zoals bijvoorbeeld de Brenner Basistunnel.

Bediening

- 1x per 2 uur ICE Amsterdam – Basel e.v. (o.a. Bern, Milaan, Genua, Rome, Napels)
- 1x per 2 uur ICE Amsterdam – München e.v. (o.a. Innsbruck, Bologna, Venetië, Zagreb, Wenen)
- 1x per 2 uur IC Den Helder – Dresden via Dortmund, Kassel en Erfurt
- 1x per 2 uur IC Zandvoort aan Zee – Köln Hbf

- De eerste 4 verbindingen vormen op Amsterdam – Oberhausen een half uur dienst.
- 2x per uur RE 19 Arnhem – Düsseldorf
- Nachttreinen
- Mogelijke dienstregeling vanaf ca 2030: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 18 tot en met 27

Politieke stappen

Korte termijn verbeteringen RE 19:

Deze verbinding zorgt zowel voor grensoverschrijdend regionaal vervoer, maar is ook van belang voor binnenlands vervoer via Duitsland doordat deze trein langdurig in de buurt van de grens rijdt. Hier zijn een aantal verbetering mogelijk om de attractiviteit van de verbinding te verhogen en de A12 te ontlasten. Deze verbeteringen zouden op zeer korte termijn kunnen worden geregeld

- De stations Elten –Emmerich, Emmerich, Praest, Millingen (b. Rees) en Empel - Rees toevoegen aan de OV-Chipkaart aangezien ze ook van belang zijn voor binnenlandse reizen. Onder andere de burgemeester van Emmerich is groot voorstander. Echter de invoering gaat traag mede doordat moeder (NS) en dochter (Abellio) moeten schuiven in de bekostiging. Wel lijkt er onlangs voortgang in te zitten: https://www.gelderlander.nl/oude-ijsselstreek/ov-chip-nog-dit-jaar-bruikbaar-in-duitse-trein-naar-arnhem-scheelt-de-helft-reistijd~a2ec0045/ Daarnaast dienen onderstaande twee buslijnen onderdeel te zijn van de OV Chipkaart:
    - Buslijn 91 ’s Heerenberg – Emmerich van Lookreisen sluit nu slecht aan op de trein van/naar Arnhem. Deze buslijn is nog niet aangepast toen de sneltrein is gaan rijden. Tevens rijdt deze doordeweeks onregelmatig (8x doordeweeks en 6 x op zaterdag) en maakt beide richtingen een hele omweg door de stad in Emmerich. De trein naar Arnhem vertrekt in Emmerich xx:46 en komt om xx:06 aan. De bus komt om xx:53 aan en vertrek om xx:56. Een betere dienstregeling zou zijn: Ongeveer xx: 42 aankomen en xx: 10 vertrekken richting ’s Heerenberg met een directe route en daarbij in ’s Heerenberg ook een rondje rijden i.p.v. 2x een omweg. Dan past het makkelijk in de tijd. Tussen xx:48 en xx:02 kan dan prima een rondje door de stad gereden worden.
        - Vertrektijden ’s Heerenberg elk uur ma-za vanaf 6:26 tot 23:26 (zo vanaf 7:26)
        - Vertrektijden Emmerich elk uur ma-za vanaf 6:10 tot 23:10 (zo vanaf 7:10)

      De OV reistijd ’s Heerenberg –Arnhem neemt hierdoor af van circa 60 naar 35 minuten en wordt hiermee vergelijkbaar met de auto. O.a. 8570 inwoners van ’s Heerenberg krijgen hiermee een betere bereikbaarheid.
    - Nieuwe Buslijn Dinxperlo - Millingen (b. Rees) ca 15-20 min de trein vertrekt in beide richtingen om xx:16 dat betekend een buslijn die om 6:11 tot 23:11 aankomt en om 6:20 tot 23:20 vertrekt. (zo vanaf 7:11 / 7:20) De reistijd Dinxperlo Arnhem wordt dan circa 50-55 minuten in tegenstelling tot de

huidige 70 minuten. O.a. 7245 inwoners van Dinxperlo krijgen hiermee een betere bereikbaarheid. Deze buslijn is mogelijk te combineren met C7 Stadbus Bochtelt - Dinxperlo.

- Buurtbus 195 kijken of op bepaalde momenten een aansluiting bij Millingen b Rees mogelijk is.

Stappen ICE

De frequentie van de ICE zodra het mogelijk is verhogen naar 1x per uur en doorkoppelen aan andere verbindingen zoveel mogelijk richting het geschetste eindbeeld. Hiervoor is het onder andere van belang met name meer ICE stellen aan te schaffen die ook geschikt zijn voor de juiste spanningen voor vervolgstappen.

Het streven zou moeten zijn dat voor 2030 de infrastructuur op Utrecht – Oberhausen volledig gereed is. Als tussenstap kan voor de concessie eis 2025 van NS bijvoorbeeld gelden: 1 x per 2 uur naar München en 1x per 2 uur naar Basel via snelle verbinding door Köln. Waarbij in een tijdelijke situatie in de periode 2025-2030 om ca. 6:37 tot 19:37 uit Amsterdam vertrokken wordt. Even uren naar München oneven uren naar Basel. In München aansluiting op EC Innsbruck en verder die om oneven:34 vertrekt. Doorkoppelen verder dan München kan zodra de snellere infrastructuur tussen Frankfurt en München gereed is en daarnaast de FV 25.b gaat rijden. Verbindingen verder dan Basel kan zodra er voldoende stellen beschikbaar zijn.

Hiervoor is het zaak met betrokken landen (Duitsland, Zwitserland, Italië voor de verbindingen op richting Basel en verder en Duitsland, Oostenrijk, Italië, Hongarije, Slovenië en Kroatië voor de verbindingen München en verder) in overleg om de lange afstandsverbindingen goed vorm te geven en zoveel mogelijk optimaal te koppelen. En deels nieuwe verbindingen te organiseren.

De verbinding richting Basel en verder is vermoedelijk voor een groot deel naast huidige verbindingen.

De verbinding richting München en verder zou in Frankfurt een koppeling kunnen maken met FV 16 waardoor deze gekoppeld wordt met FV16.b Münster – München en deze dubbele stellen rijdt met het stel uit Münster voorop of deze vervangen op Frankfurt – München. FV16.a rijdt in het andere uur Dortmund – München en daar veranderd niets aan. In München wordt vervolgens verder gereden als FV 25.b Dat zou prima alleen met het stel uit Amsterdam kunnen daar er op München Hbf gekeerd wordt van rijrichting en hier een stop is van ongeveer 20 minuten. Deze trein kan vervolgens doorrijden naar Italië.

Afwijkend is 1x per dag als een dubbel stel uit Amsterdam vertrekt (ca 6:51 en ca 12:40 München) om een stel richting Zagreb mogelijk te maken. Deze vervangt FV42. a2 op München – Salzburg en rijdt na Salzburg als onderdeel van FV 40. De normale FV 40 gaat dan in Salzburg over in de FV42. a2

Daarnaast afwijking 2. De trein die 2 uur later vertrekt uit Amsterdam wordt in Frankfurt of gecombineerd met FV 17.a Kiel – Wenen of vervangt deze op Frankfurt –Wenen en rijdt door naar Boedapest.

In de tegen richting geldt hetzelfde voor de treinen die ca 21:08 (afwijking 2) en ca 23:08 in Amsterdam (afwijking 1) aankomen.

Stappen IC

De series Zandvoort aan Zee –Köln en Den Helder – Dortmund –Dresden die beide 1 x per 2 uur rijden zijn nieuw en noodzakelijk om op Amsterdam – Oberhausen nagenoeg een half uur dienst te vormen. Op Arnhem – Oberhausen wijken deze iets af door een extra stop van de IC in Emmerich (IC Dresden) of Wesel (IC Köln). De voordelen en aandachtspunten van deze series waarover overleg met Duitsland en betrokken regio's moet plaats vinden. Deze treinen hoeven nergens 300 km/u te rijden, vermoedelijk is materieel tot 230 km/u voldoende. Dit zou een ICNG kunnen zijn.

Zandvoort aan Zee – Köln Hbf:

- De Noordzee kust is in trek bij Duitse toeristen uit met name Roergebied.
- Zandvoort is ook binnenlands beter bereikbaar door rechtstreekse verbinding met Utrecht en Arnhem.
- De reistijd Haarlem – Utrecht wordt 1x per 2 uur flink korter en rechtstreeks
- Köln Hbf is rechtstreeks en snel bereikbaar vanaf Nederland zonder dat het ten koste gaat van langere afstand reizen.
- Minder kerende treinen op Amsterdam Centraal

Den Helder – Dortmund –Dresden

- De Noordzee kust en Texel zijn in trek bij Duitse toeristen uit met name Roergebied. Daarvoor zijn Alkmaar, Schagen en Den Helder belangrijke stations.
- De huidige reistijd Den Helder – Amsterdam Centraal van 77 minuten gaat al terug naar ca. 63 minuten, maar met deze constructie wordt 1 x per 2 uur ook een reistijd van ca. 53 minuten geboden. Ook de reistijd Alkmaar – Amsterdam / Utrecht wordt nog iets korter.
- Rechtstreekse bereikbaarheid van een zone van west naar oost door midden Duitsland waardoor een gat in de dekking connectiviteit met Duitse gebieden wordt gedekt en die ook interessant is voor toerisme.
- De mogelijkheid om een snellere treinverbinding Dortmund – Kassel –Erfurt te realiseren wat ook voor de Duitse binnenlandse markt interessant kan zijn om drukke snelwegen te ontlasten en toerisme beter te bedienen.
- Oberhausen wordt ook sneller naar het oosten verbonden.
- Tot Erfurt 1 x per 2 uur, daarna enkele treinen door tot Dresden. Dit laatste kan alleen indien er tussen Weimar en Chemnitz elektrificatie plaats gaat vinden, dit is wel in de planning mede gezien de FR36
- Minder kerende treinen op Amsterdam Centraal

6.8 Groesbeek

Uitgangsituatie

De spoorlijn is nog grotendeels aanwezig, maar buiten gebruik voor personenvervoer. Wel rijden op het gedeelte Groesbeek – Kleve draisines. Over reactivering van Nijmegen - Kleve voor personenvervoer is al heel lang discussie in de regio, maar Groesbeek trapt hard op de rem. Er ontbreekt landelijke aansturing om de problemen op te lossen. Deze grensovergang kan net zo'n succes worden als Enschede - Gronau is, zo niet groter. Immers:

- Enorm veel reisbewegingen in druk bevolkte grensregio mede doordat in plaatsen over de grens een enorm aandeel Nederlanders woont. Daarnaast mede ook vanwege studenten naar onderwijsinstellingen aan beide zijden van de grens.
- De huidige bus wordt veel gebruikt, maar is veel langer onderweg dan dat de trein zou zijn.

Infrastructuur

Nodig is huidige lijn vernieuwen en stations gereed maken in Nijmegen, Nijmegen Heyendaal, Groesbeek, Kranenburg, Nütterden, Kleve. Waarna 2x per uur een trein Nijmegen – Düsseldorf kan rijden. Een optie is de reactivering van Nijmegen – Kleve te combineren met reactivering van Xanten – Kleve. In dat geval zou het zinnig zijn de infrastructuur geschikt te maken voor het doortrekken van RB31 als sneltrein naar Nijmegen. Daarnaast is het verstandig rekening te houden met het omleiden van een deel van de ICE en IC bij werkzaamheden en storingen tussen Düsseldorf en Utrecht. Verdere beschrijving infrastructuur in het hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen.

Bediening

- 2x per uur RE10 Nijmegen – Düsseldorf
- Optie 1x per uur RB31 Nijmegen –Duisburg
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 28

Politieke stappen

In gesprek gaan met Gelderland, Nordrhein-Westfalen en betrokken gemeentes tussen Nijmegen en Kleve om op zo kort mogelijke termijn te beginnen met het opknappen en gereed maken van de infrastructuur. Evenals gelijk aan te sluiten bij elektrificatie plannen tussen Kleve en Krefeld.

6.9 Venlo

Uitgangsituatie

Op dit moment gaat er 1x per uur een sneltrein tussen Venlo en Hamm. Deze zal in de toekomst verlengd worden naar Zwolle. Daarnaast laat Deutschlandtakt nieuwe verbindingen zien nadat het spoor tussen Dülken en Kaldenkirchen verdubbeld is.

Infrastructuur

Naast de al geplande verdubbeling tussen Dülken en Kaldenkirchen is het een optie om Kaldenkirchen – Kempen (18 km) te reactiveren om o.a. Grefath weer per trein bereikbaar te maken en tevens de bereikbaarheid aan de oostkant van Venlo te verbeteren.

Bediening

- 1 x per uur RE13 Venlo –Zwolle (E13 NW)
- 1 x per uur RE8 Venlo –Koblenz (E8 NW)
- 1 x per uur IC Den Haag C – Düsseldorf Hbf (FR NL1)
- 1 x per uur RB Venlo – Kempen
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 29 tot en met 33

Politieke stappen

- Met Duitsland overleg om FR NL1 door te trekken naar Den Haag en de IC Den Haag – Aachen in het andere half uur te laten rijden waardoor deze op Den Haag – Eindhoven een regelmatige half uur gaan dienst vormen.
- Met Limburg, Nordrhein-Westfalen en gemeentes in de regio in overleg over mogelijke reactivering van Venlo –Kempen

6.10 Vlodrop

Uitgangsituatie

Vanuit Duitsland komen miljoenen bezoekers per jaar naar Roermond met name ook naar Designer Outlet Roermond. Doordat Roermond alleen via een omweg via Venlo per trein bereikbaar is komen veel mensen met de auto wat tot verkeersproblemen leidt. Daarnaast zorgt dit voor extra uitstoot van schadelijke stoffen in onder andere Nationaal Park de Meinweg.

Infrastructuur

Minimaal het opknappen spoor Dalheim – Roermond zodat deze bereidbaar is voor treinen met 100 km/u en mogelijk naar IC niveau. Uitgebreidere beschrijving in hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen.

Bediening

- 1x per uur RB 39 Mönchengladbach –Roermond (N39 NW)
- 1x per uur sneltrein Mönchengladbach –Roermond
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 34

Politieke stappen

Met Limburg, Nordrhein-Westfalen en gemeentes in de regio in overleg over het spoor tussen Roermond en Rheydt.

6.11 Landgraaf

Uitgangsituatie

Op dit moment rijdt er 1x per uur een sneltrein. Deutschlandtakt voorziet voor de toekomst op 2x per uur de een sneltrein, deze gaat rijden zodra het spoor tussen Heerlen en Landgraaf verdubbeld is. 1 van deze sneltreinen zou na Aachen West i.p.v. naar Aachen Hbf richting Montzen kunnen rijden. Deze spoorlijn is op dit moment alleen in gebruik voor goederenvervoer Hiermee zouden Vaals en de Vaalserberg een stuk beter bereikbaar worden.

Er is in Nederland ook een breed gedragen wens van een IC tussen de Randstad (Den Haag) en Aachen. Het zou goed zijn deze op het andere half uur te laten rijden als een IC Den Haag –Düsseldorf waarmee op Den Haag – Eindhoven een half uur dienst ontstaat.

Infrastructuur

Wenselijk is het versnellen spoor tussen Sittard – Hertzogenrath ook genoemd in hoofdstuk 7 Uitbreiding infrastructuur bestaande lijnen. Daarnaast onderzoeken of de IC kan rijden zonder verdubbeling Landgraaf- Hertzogenrath. Vermoedelijk gaat dit lukken daar 2x per uur ca 15 minuten vrij is op dit baanvak.

Spoorlijn 24 + 39 geschikt maken voor personenvervoer. Beide punten worden beschreven in het hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen.

Bediening

- 1x per uur RE18 Hasselt -Montzen (E18a NW)
- 1x per uur RE18 Maastricht –Aachen (E18b NW)
- 1x per uur IC Den Haag –Aachen
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 29 tot en met 33 en 35

Politieke stappen

Met België en Duitsland snel in overleg over weer personentreinen laten rijden op Spoorlijn 24 Montzenlijn inclusief spoorlijn 39 naar Welkenraedt inclusief te realiseren stations. Dit in combinatie met grensovergang Eijsden.

Met Duitsland in overleg om de IC naar Aachen op zo kort mogelijke termijn mogelijk te maken. En deze in tijdligging te combineren met IC Den Haag – Düsseldorf. Hier zijn ICNG voor nodig die de Duitse spanning aankunnen.

6.12 Eijsden

Uitgangsituatie

Op dit moment rijdt er 1x per uur een stoptrein op een baanvak met dubbelspoor de grens over tussen Maastricht en Liège-Guillemins. In de toekomst zal deze vermoedelijk worden opgenomen in een drie landen trein die twee keer per uur gaat rijden tussen (Hasselt) Liège en Aachen. De reistijd tussen Maastricht en Liège-Guillemins is mede gezien de vrij lage maximumsnelheid vrij lang. Waar veel te doen is over een IC naar Aachen zou dat naar Liège ook het geval moeten zijn dit zou de reistijd verder verkorten. Door een binnenlandse verbinding aan een bestaande IC53 te koppelen ontstaat een attractieve verbinding waardoor ook Luxemburg rechtstreeks bereikbaar wordt vanuit Nederland zonder dat er veel extra treinkilometers hoeven te worden gereden.

Daarnaast zou een stoptrein Maastricht – Eupen een goede aanvulling zijn voor de bereikbaarheid van de grensregio en voor toerisme belangrijke bestemmingen.

Infrastructuur

Versnellen van de infrastructuur evenals een spoorboog naar de Montzenlijn ten zuiden van Eijsden. Mogelijk enige versnelling nodig ten zuiden van Liège. Wellicht wordt door deze verbinding een versnelling op het verdere traject naar Luxemburg ook interessant, daar is echter nog niet vanuit gegaan in Totaalplan spoor.

Bediening

- 1x per uur RE18 Hasselt -Montzen (E18a NW)
- 1x per uur RE18 Maastricht –Aachen (E18b NW)
- 1x per uur IC Benelux Den Helder –Luxemburg
- 1x per 2 uur stoptrein Maastricht – Eupen
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 35 t/m 37

Politieke stappen

Met België en Luxemburg in overleg om IC53 Liège – Luxemburg te veranderen in Den Helder –Luxemburg en te gaan rijden met ICNG. Tussen Amsterdam en Sittard kan deze trein met 200 km/u of wellicht 230 km/u gaan rijden. Waarschijnlijk kan de huidige tijdligging IC53 grotendeels gelijk blijven wel is de vraag of er gelijk naar Angleur gereden wordt of met keren op Liège-Guillemins. In het laatste geval is er gezien de tijdligging met andere treinen in Nederland vermoedelijk een kleine verschuiving of versnelling nodig in zuidelijke richting. Daarnaast met België in gesprek over de versnelling op het traject Maastricht – Liège

Met België en Duitsland snel in overleg over weer personentreinen laten rijden op Spoorlijn 24 Montzenlijn inclusief spoorlijn 39 naar Welkenraedt inclusief te realiseren stations en de te realiseren boog uit richting Eijsden naar de Montzenlijn. Dit in combinatie met grensovergang Aachen.

6.13 Maastricht West

Uitgangsituatie

Op dit moment bestaan er plannen voor een Tramverbinding naar Hasselt. De realisatie is echter nog niet gestart en de besluitvorming verloopt traag. Het zou voor zowel kosten als mogelijkheden goed zijn de tramplannen te vervangen door het herstellen van de oude treinverbinding. Onder andere PVDA België is hier ook voorstander van: https://www.hbvl.be/cnt/dmf20210108_98097212

Infrastructuur

Reactiveren spoor beschreven in hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen

Bediening

- 1x per uur IC Maastricht – Antwerpen Centraal
- 2x per uur stoptrein Maastricht –Hasselt
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 38

Politieke stappen

Met België, Nederlands en Belgisch Limburg en de gemeenten in de regio in gesprek om zo snel mogelijk te starten met het gereed maken van de spoorlijn en de snelle spits IC Hasselt – Antwerpen Centraal die binnenkort van maandag tot en met vrijdag overdag gaat rijden door te trekken naar Maastricht. En deze daarbij uit te breiden tot een trein die dagelijks rijdt.

6.14 Budel

Uitgangsituatie

Op dit moment rijden er alleen goederentreinen via deze grensovergang. In het regeerakkoord van 2017 stond dat deze lijn ook voor personenvervoer zou worden gereactiveerd. Dit is echter nog niet gebeurd. Het zou goed zijn als de werkzaamheden hiervoor spoedig starten. Hierna kan er 1x per uur een IC rijden van Weert naar Antwerpen.

Infrastructuur

Huidige spoorlijn – Weert (9km) voor reizigersverkeer en elektrificeren waardoor de trein Antwerpen - Hamont kan door rijden naar Weert.

Bediening

- 1x per uur IC Weert – Antwerpen Centaal
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 39

Politieke stappen

- Met België waar wil is deze verbinding te realiseren in overleg deze verbinding zo spoedig mogelijk te realiseren.
- Mogelijkheden om het aantal treinreizigers verder te verbeteren:
    - Aan elkaar knopen buslijn 318 Eindhoven Luycksgestel en buslijn 58 Lommel zodanig dat een goede aansluiting ontstaat in Lommel richting Hamont en Weert.
    - Nieuwe buslijn Eindhoven – Valkenswaard – Neerpelt aansluiting op trein. Deze zorgt ervoor dat de regio ten zuiden van Eindhoven beter op het spoor wordt aangesloten.

6.15 Baarle

Uitgangsituatie

Op dit moment ontbreken in Brabant regionale grensoverschrijdende spoorlijnen. Van de twee potentiële Eindhoven – Winterslag en Tilburg – Turnhout is gezien de afstand tot andere verbindingen en de mate van beschikbaarheid van het voormalige tracé Tilburg – Turnhout in eerste instantie te verkiezen.

Infrastructuur

Op dit moment ontbreekt ca 35 km spoor tussen Turnhout en Tilburg wordt beschreven in hoofdstuk 8 reactivering en nieuwe spoorlijnen.

Bediening

- 1x per uur IC Tilburg – Binche, mogelijk versterkingen naar 2x per uur.
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 40

Politieke stappen

- Met België in overleg om 1 van de huidige intercity's naar Turnhout te verlengen naar Tilburg. En eventueel een tweede trein per uur te realiseren op Turnhout – Tilburg.

6.16 HSL Zuid

Uitgangsituatie

Binnenlands kan nog niet snel genoeg worden gereden door gebrek aan geschikt materieel. Dit wordt in de komende jaren opgelost. Internationaal is de verbinding nu nagenoeg geheel beperkt tot nabij gelegen steden als Brussel, Parijs en sinds kort Londen. Slechts incidenteel worden verder gelegen bestemmingen aan gedaan. In de zomer Marseille en in de winter de Franse Alpen. Terwijl de infrastructuur verdere bestemmingen prima mogelijk maakt op regelmatige basis. Nodig is dat er voldoende materieel aangeschaft wordt om deze langere verbindingen mogelijk te maken.

Infrastructuur

Zodra de ICD 200 km/u i.p.v. 160 km/u kan rijden neemt de capaciteit op HSL toe door minder snelheidsverschillen. Dit zal ook betrouwbaarheid verhogen en de mogelijkheid tot meer treinen. Wat ook de betrouwbaarheid kan verhogen is de spanningslussen weg, daarvoor zou 25kV verder uitgerold moeten worden over het Nederlandse spoor. Daarnaast zou het goed zijn als tussen Antwerpen en Brussel ook sneller kan worden gereden voor verkorting van de reistijd.

Bediening

- 1x per uur Thalys 9300 Amsterdam Centraal – Paris Nord
- Ca. 14x per dag Eurostar 9100 tussen Amsterdam Centraal en London Sint Pancras waarvan:
    - 1x per dag ESTD Amsterdam – Holyhead
    - 4x per dag ESTM Amsterdam – Manchester
    - 2x per dag ESTS Amsterdam – Glasgow
    - 2x per dag ESTW Amsterdam – Swansea
- 1x per uur de huidige IC Brussel 9200 Amsterdam Centraal – Brussel Zuid versnelt t.o.v. huidig. Daarnaast wordt deze geïntegreerd in andere series de ene helft gecombineerd met ICE Stockholm daar Brussel uit deze richting ook een veel gevraagde bestemming is. De andere helft met de TGV/AVE lijnen.
- 1x per uur IC Leeuwarden – Brussel Zuid (via Lelylijn, Utrecht, Kaatsheuvel, Breda)
- 1x per uur IC Leeuwarden – Oostende (via Lelylijn, Utrecht, Kaatsheuvel, Breda)
- TGV/AVE verbindingen
    - A: Amsterdam – Bordeaux –Madrid (minimaal 2x per dag) indien toekomst HSL tussen Madrid en Lissabon 1x per dag door naar Lissabon
    - B: Amsterdam – Barcelona –Madrid (minimaal 2x per dag) 1x per dag door naar Malaga
    - C: Amsterdam – Marseille (minimaal 3x per dag)
    - D: Amsterdam – Strasbourg (minimaal 1x per dag)
- Nachttreinen
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 41 t/m 47

Politieke stappen

Met België in gesprek over Antwerpen - Brussel zodat hier in de toekomst sneller gereden kan worden dan nu het geval is. Hiermee neemt reistijd af wat bijvoorbeeld op de Eurostar ook een kettingeffect kan hebben door betere tijdligging. Waardoor reistijd substantieel korter wordt. Hierbij is het ook van belang te benoemen dat met de aanleg van HSL Noord deze versnelling meer belang heeft dan alleen Nederland en Antwerpen, maar Noord-Duitsland en Scandinavië hier ook groot belang bij hebben.

Overleg met betrokken landen om de lange afstandsverbindingen op zo kort mogelijke termijn te realiseren in combinatie met bestaande verbindingen, met minimum aantallen.

In concessie NS deze bediening opnemen. Waarbij IC Brussel totdat nieuwe infrastructuur HSL Noord en spoorlijn Den Bosch – Breda gereed zijn alleen de huidige IC Brussel 1x per uur rijdt.

Met Groot-Brittannië en Ierland in gesprek om Eurostar treinen verder te laten rijden dan Londen. Met een trein naar Holyhead is een snelle verbinding met Dublin mogelijk, wel zal hiervoor elektrificatie plaats moeten vinden tussen Crewe en Holyhead. Anders is een multicourant treinstel nodig of een verbinding naar Liverpool, maar dan is de een veerboot lastiger bereikbaar en de bootreis langer. De verbinding naar Manchester is om naast het beperken van vliegverkeer naar luchthavens in Londen ook vliegverkeer naar Birmingham en Manchester in te dammen. De verbinding naar Glasgow is voor de bereikbaarheid Noord-Engeland en Schotland. De verbinding naar Swansea is voor de bereikbaarheid van Wales. Indien geen elektrificatie plaats vindt dan gaat deze verbinding tot Cardiff.

6.17 Roosendaal

Uitgangsituatie

Op dit moment rijdt er slechts 1x per uur een stoptrein, op zo kort mogelijke termijn zou ook een intercity moeten terugkeren. Hiervoor is het meest realistisch de bestaande IC vanaf Essen verlengen met een stukje Roosendaal – Essen.

Infrastructuur

Veiligheidsysteem aanpassen en nog een nieuwe halte Roosendaal Zuid aanleggen.

Bediening

- 1x per uur stoptrein Roosendaal – Puurs (R400)
- 1x per uur IC Roosendaal –Charleroi Sud (IC45)
- Mogelijke dienstregeling: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 49

Politieke stappen

Naast de huidige trage stoptrein die 1x per uur rijdt zou ook de IC Charleroi Sud – Essen moeten worden doorgetrokken naar Roosendaal. Prorail zou het veiligheidssysteem daarvoor aanpassen tussen Roosendaal en de grens: https://www.bndestem.nl/roosendaal/snelle-treinverbinding-tussen-roosendaal-en-antwerpen-komt-terug~aef3b0a6/ vraag is of dit al gebeurd is zo nee zou dat op zo kort mogelijke termijn moeten gebeuren.

6.18 Ossendrecht

Uitgangsituatie

Enige tijd terug was sprake van het verlengen van spoorlijn 11 tot de spoorlijn Roosendaal – Vlissingen voor zowel goederenvervoer als personenvervoer zodat spoorlijn 12 wordt ontlast.

Infrastructuur

Doortrekken spoorlijn 11 voor goederen en personenverkeer met naast een aansluiting richting Bergen op Zoom ook een boog richting Vlissingen. Verder ook besproken in hoofdstuk 8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen.

Bediening

- 1x per uur stoptrein Bergen op Zoom – Antwerpen Centraal
- Aantal keer IC Vlissingen – Antwerpen mogelijk gekoppeld aan een andere serie.
- Dienstregelinginformatie: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 50

Politieke stappen

- Met België in gesprek over het verlengen van deze spoorlijn en de te realiseren treindiensten.

6.19 Sas van Gent

Uitgangsituatie

Op dit moment is er een goederenlijn waarbij de wens is deze te reactiveren voor reizigersverkeer.

Infrastructuur

Reactiveren goederenspoorlijn voor reizigersverkeer.

Bediening

- 1 of 2x per uur stoptrein Terneuzen – Gent
- Dienstregelinginformatie: Bijlage 5 Tijdtabellen pagina 50

Politieke stappen

Met België in gesprek op de benodigde maatregelen om het spoor geschikt te maken voor personenvervoer en de bouw van stations zo snel mogelijk te laten starten.

6.20 Grensovergang Zwartemeer zonder trein

In de lange spoorloze zone tussen de noordelijkste twee grensovergangen per spoor Nieuweschans en Coevorden is buslijn 922 een mogelijke schakel om te ontwikkelen tussen twee spoorlijnen voor grensoverschrijdend vervoer. Deze zou dan volgens de IC bus formule die later in dit rapport wordt besproken kunnen gaan rijden.

Buslijn 922 rijdt nu maandag tot en met zaterdag slechts 4 keer per dag en sluit niet aan op werk en opleidingstijden. Bus 922 vertrekt in Meppen nu om 9:16, 11:16, 14:16 en 17:16 922 en in Emmen nu om 10:05, 12:05, 15:05 en 18:05 Daarnaast bediend deze bus geen tussenliggende plaatsen en is reizen met de OV – chipkaart niet mogelijk. Een optie zou zijn deze bus op te nemen in het IC Bus model vanwege dat deze bus ook een schakel is tussen het spoornetwerk. Daarnaast om 4 haltes toe te voegen direct aan de grote weg zodat tijdsverlies van stops wordt beperkt:

- A37 Klazienaveen
- A37 Zwartemeer
- B402 Schöningsdorf
- B402 Versen

Hiermee wordt ook de bereikbaarheid van deze plaatsen van en naar Emmen en Meppen verbeterd evenals bedrijventerreinen aan de zuidkant van Emmen. Evenals dat de mogelijkheid wordt geboden aan de grote weg te parkeren en verder te reizen met de bus.

Met deze verbeteringen zou de bus ma tot en met zaterdag overdag elk uur moeten kunnen gaan rijden en daar buiten 1x per 2 uur. De dienstregeling zou er dan ongeveer zou uit moeten zien.

Vertrek Meppen:

ma t/m vr vanaf 6:16 tot en met 18:16 elk uur, 20:16 en 22:16
za vanaf 7:16 tot en met 18:16 elk uur, 20:16 en 22:16
zo vanaf 8:16 tot en met 22:16 elk even uur

Vertrek Emmen:

ma t/m vr vanaf 6:05 tot en met 19:05 elk uur, 21:05
za vanaf 7:05 tot en met 19:05 elk uur, 21:05
zo vanaf 7:05 tot en met 21:05 elk oneven uur.

Bij gunstige ontwikkeling zou een vervolg stap kunnen zijn (spits)ritten toe te voegen met een afwijkende route Hoogeveen - Nieuw Amsterdam – Meppen. Met 1 of 2 haltes in Hoogeveen, A37 Nieuwlande, A37 Oosterhesselen en aan de snelweg bij kruising met de Ericasestraat voor Erica. Hierbij wordt de OV bereikbaarheid nog verder versterkt. Deze route moet ook makkelijk binnen een uur te rijden zijn zodat een goede inzet van personeel en bussen te realiseren is.

7 Uitbreiding bestaande trajecten

7.1 Introductie en ongewijzigde lijnen

Dit hoofdstuk geeft een uitgebreid overzicht per spoorlijn van wenselijke uitbreidingen van de spoorlijnen die op dit moment regulier worden gebruikt voor het vervoer van reizigers. Dit is op globaal niveau hierbij is ook de ombouw van stations op een aantal locaties aangeven waar overduidelijk meer capaciteit en/of mogelijkheden nodig zijn. Amsterdam Centraal wordt in een aparte paragraaf beschreven.

Naast aanpassing van stationsgebieden worden met name gewenste aanpassingen van de volgende punten beschreven:

- Verdubbelingen
- Snelheidsverhoging
- Nieuwe stations
- Elektrificatie

Voor de trajecten en stations is ook veel gebruik gemaakt van de actuele gang van zaken wat betreft de Nederlandse spoorinfrastructuur en de min of meer vastgestelde toekomstige wijzigingen. Dit is aan de hand van een Schematische weergave van Klaas Hofstra: **https://www.treinreiziger.nl/wp-content/uploads/2021/01/Infra-NL-2021-v2.pdf**

Van een aantal trajecten zijn geen aanpassingen beschreven daar hier in de nabije toekomst weinig is toe te voegen:

- Staatslijn G: Rotterdam – Breda
- Staatslijn I: Venlo - Kaldenkirchen
- HSL Schiphol – Antwerpen
- Den Dolder – Baarn
- Harmelen – Breukelen
- Gouda – Alphen aan de Rijn

7.2 Verbouwing Amsterdam Centraal

De huidige plannen voorzien in een afwaardering voor Centraal onder andere omdat er geen ruimte op de sporen zou zijn voor een deel van de internationale treinen. Deze worden gedegradeerd naar Zuid. Een station met zeer beperkte ruimte, tussen de snelweg gelegen met weinig uitstraling. Daarnaast is Zuid op dit moment niet bereikbaar vanuit de richtingen Haarlem, Alkmaar en Hoorn. Nu is dat voor de toekomst prima op te lossen met de maatregelen die in Totaalplan spoor worden genomen echter als hoofdstation is Zuid niet geschikt.

Noodzakelijke verbeteringen

Om Centraal te behouden en verbeteren als belangrijkste knooppunt in Amsterdam dient de capaciteit verder te worden vergroot. Het 10de doorgaande perronspoor dient te worden behouden. Zoals ook binnen de huidige plannen voor de toekomst als optie mogelijk is.

Aan de westzijde kan aan de noordkant het stationsgebied worden uitgebeid door de rommelige parkeerruimte tussen het Prorailgebouw en het spoor te verkleinen c.q. deels verplaatsen. Daarnaast kan het lage ParkBee Havengebouw worden verwijderd. Hierdoor kunnen de sporen al vroeger uitwijken waardoor de perrons rechter kunnen komen te liggen als nu het geval is. Ook aan de oostzijde is aan de noordkant nog parkeerruimte die kan worden verwijderd om iets meer ruimte te maken ook voor een volledig traject met 8 sporen naar richting Muiderpoort.

Daarnaast kan er door het verlengen van de Noord/zuidlijn in noordelijke richting met een ronde naar Purmerend, Edam -Volendam ruimte komen onder de meest noordelijke kap van Centraal om zo mogelijk nog 1 of 2 (kerende) perronsporen aan te leggen omdat het busstation dan flink kan worden verkleind.

Mogelijk verdere optie

Een optie die nog verder gaat en onderzocht kan worden is om De Ruijterkade S 100 af te waarderen tot alleen een smalle weg voor bus, taxi en vergunninghouders. En onder de noordelijke kap doorgaande perronsporen aan te leggen die rechtstreeks naar Dijkgracht lopen. Dit geeft minder bochten en meer snelheid. Dit kan helemaal interessant zijn als na centraal en twee bruggen deze sporen naar beneden duiken in een tunnel richting Almere als alternatief korter en sneller tracé voor een tracé wat vanaf Muiderpoort begint en na Diemen langs de A1 naar de Hollandse Brug gaat. In het laatste geval kan je vanaf Centraal zeer snel op snelheid komen. En de reistijd naar Amsterdam Centraal – Almere wellicht terugbrengen naar ca. 10-11 minuten i.p.v. ca 15 minuten via een A1 tracé. Dit betekend wel een verdere verschuiving daar een boog vanaf Zuid naar een Ijmeer tracé niet mogelijk is. Echter zou je in geval van een tunnel onder het Ijmeer wel een model met bijvoorbeeld 2x ICE, 4x ICD en 4 / 6 x SPR aan kunnen bieden. De sprinter zou in dat geval stoppen op Almere Pampus (nieuw station) en Almere Muziekwijk. Dan 2 sporen met hoge snelheid wissels bij het aan land komen waarna er 4 sporen zijn tot de aansluiting op het bestaande spoor.

7.3 Staatslijn A (Arnhem – Leeuwarden)

Infrastructuur stations:

- Ombouw station Leeuwarden. Voor meer treinen (onder andere door HSL Noord Lelylijn, WPD Ameland en WPD Schiermonnikoog) en doorgaande treinen. Vermoedelijk onder andere rechttrekken perron oostzijde en meer sporen doorgaand maken. Hierdoor moeten ook de perrons vernummerd worden. Vanuit noordelijke richting gezien spoor 1 en 2 keersporen naar het westen. Spoor 3 en spoor 4 doorgaand maken en in A en B zijde, spoor 5 doorgaand met A en B zijde. Eventueel perronspoor 6 in westelijke richting.

Verdubbeling:

- Deventer – Olst ca. 9 km

Snelheidsverhoging:

- Olst beperking van 90 km/u naar doorgaand 130 km/u
- Zwolle – Meppel van 140 km/u naar 160 km/u

Nieuwe stations:

- Eefde
- Gorssel
- Epse
- Diepenveen
- Zwolle Zuid
- Nieuwleusen
- Staphorst
- Nijeveen
- Peperga
- Heerenveen IJsstadion (of verplaatsing huidige Heerenveen in zuidelijke richting)
- Heerenveen Noord HSL
- Leeuwarden Werpsterhoeke

7.4 Staatslijn B (Harlingen – Bad Nieuweschans) + verder naar Ihrhove (Duitsland)

Aandachtspunt:

- Op Hoogkerk – Bad Nieuweschans / Ihrhove samenloop in de buurt van de HSL Noord (Lelylijn). Waarbij Hoogkerk - Groningen 4 sporen krijgt, in Winschoten samenloop met station evenals de Friesentunnel.

Elektrificatie:

- De hele lijn

Infrastructuur stations:

- Ombouw station Leeuwarden beschreven bij Staatslijn A. Ombouw station Groningen meer doorgaande perronsporen dan nu de planning is, perrons verlengen in westelijke richting. Spoor 2-3 en 4-5 geschikt voor 2 x ICE (16 bakken). Eventueel uitbreiding van 7 naar 8 of 9 perronsporen.

Verdubbeling:

- Leeuwarden – Feanwâlden ca.15 km
- Grijpskerk – Zuidhorn ca. 7 km
- Hoogkerk – Groningen ca. 5 km

Snelheidsverhoging:

- Deinum – Harlingen van 100 km/u naar 120 km/u
- De Westereen van 100 km/u naar 140 km/u
- Grijpskerk – Zuidhorn van 120 km/u naar 140 km/u
- Zuidhorn – Groningen langer op snelheid houden
- Groningen Europapark – Nieuweschans van 100 km/u naar 140 km/u basis

Nieuwe stations:

- Kollumerzwaag
- Bunde (Duitsland)
- Ihrhove (Duitsland)

7.5 Staatslijn C Meppel – Groningen

Aandachtspunt:

- Hoogeveen kan na realisering HSL Noord (Lelylijn) 1x per uur een IC stop alternerend met Harderwijk krijgen. Gezien het relatieve belang van Hoogeveen en Harderwijk toenemen op deze verbinding.

Infrastructuur stations:

- Uitbreiding station Assen vanwege kerende ICD vanaf de HSL Noord (Lelylijn), sprinter naar Stadskanaal en de haltestopper.
- Inhaalmogelijkheid Hoogeveen behouden of indien nodig op een ander station.
- Meppel aansluiting – Meppel station indien mogelijk 4 sporen, indien daarmee de snelheid doorgang station en boog hoger kan worden gelegd

Snelheidsverhoging:

- Meppel – Haren van 140 km/u naar 160 km/u
- Meppel station/boog van 80 km/u naar hoger zover realistisch haalbaar is.

Nieuwe stations:

- Ruinerwold
- Koekange
- Hoogeveen West
- Wijster
- Hooghalen
- Tynaarlo
- Glimmen

7.6 Staatslijn D Zutphen – Glanerbeek

Infrastructuur stations:

- Ombouw station Enschede spoor 4 doorgaand maken (stootblok weghalen) spoor 5 doorgaand maken met perron.

Elektrificatie:

- Zutphen – Hengelo
- Enschede – Glanerbeek / Gronau

Snelheidsverhoging:

- Enschede – Glanerbeek / Gronau van 100 km/u naar 120/130/140 km/u

Nieuwe stations:

- Laren – Almen

7.7 Staatslijn E Breda -Maastricht

Aandachtspunt:

- Tracé staatslijn E is zoals aangelegd in 19de eeuw via Venlo ter verduidelijking welke route bedoeld wordt.

Infrastructuur stations:

- Station Breda mogelijk perrons verlengen met A en B zijde. Eventueel extra perron aan spoor 2. (Vanwege extra spoorlijn richting Oosterhout en Den Bosch)

Elektrificatie:

- Venlo – Roermond (gaat al gebeuren)

Verdubbeling:

- Breda – Breda aansluiting lijn richting Oosterhout van 2 naar 4 sporen ca. 3 km
- Venlo – Roermond ca. 24 km (ca. 7 km gaat al gebeuren)

Snelheidsverhoging:

- Breda – Tilburg van 140 km/u naar 160 km/u
- Boxtel – Eindhoven van 140 km/u naar 200 km/u
- Horst – Sevenum beperking van 90 km/u naar 140 km/u
- Venlo – Roermond van 100 km/u naar 140/160 km/u

Nieuwe stations:

- Teteringen/Breda Oost
- Eindhoven Acht
- Nuenen
- America
- Belfeld
- Linne
- Nieuwstadt
- Geulle

7.8 Staatslijn F Roosendaal – Vlissingen

Nieuwe stations:

- Wouw
- Bergen op Zoom Zuid
- Woensdrecht
- ’s Heer Arendskerke
- Lewedorp

7.9 Staatslijn H Utrecht – Boxtel

Verdubbeling:

- Houten Castellum – Den Bosch van 2 naar 4 sporen ca. 39 km
- Den Bosch – Vucht aansluiting van 3 naar 4 sporen ca. 3 km
- Vucht aansluiting – Boxtel van 2 naar 4 sporen ca. 9 km

Snelheidsverhoging:

- IC sporen van 140 km/u naar 200/230/250 km/u
- Doorrijsnelheid Den Bosch van 80 km/u naar zo hoog realiseerbaar is.

Nieuwe stations:

- Waardenburg
- Hedel
- ’s Hertogenbosch Noord

7.10 Staatslijn K Den Helder – Amsterdam

Aandachtspunt:

- Capaciteit Hemtunnel

Infrastructuur stations:

- Aanpassen station Den Helder voor de intensivering dienstregeling en langere keertijd internationale treinseries. Spoor 1 geschikt maken voor 6 bakken voor de sprinter. En vermoedelijk spoor 6 voorzien van een perron. Dat vergt mogelijk de Parallelweg in beide richtingen samenvoegen tot 1 weg. Daarmee kunnen trein en busstation wel 1 geheel worden. Een andere optie is spoor 6 verwijderen en spoor 5 voorzien van een perron. Wel de opstelcapaciteit van Den Helder te behouden of verhogen bijvoorbeeld door elektrificatie sporen 7 tot en met 10 en deze iets verlengen.
- Behoud 3de perronspoor Heerhugowaard.
- Wellicht spoor 1 en 2 op Amsterdam Sloterdijk nog realiseren.

Verdubbeling:

- Den Helder – Schagen ca. 21 km
- Uitgeest – Zaandam van 2 naar 4 sporen ca. 13 km

Snelheidsverhoging:

- Doorrijsnelheid Heerhugowaard van 80 km/u naar hoger.
- Uitgeest – Zaandam IC sporen naar 140 km/u
- Doorsnelheid Zaandam verhogen van 80 km/u naar 120 km/u

Nieuwe stations:

- Breezand
- Zijdewind
- Heerhugowaard de Noord
- Sint Pancras
- Limmen

7.11 Spoorlijn Amsterdam – Elten (Rhijnspoorweg)

Aandachtspunt:

- Perrons Ede –Wageningen met 140 km/u wissels bereikbaar maken vanaf de snelle sporen. Evenals 4 sporen doortrekken tot aan Oberhausen evenals de snelheid van 200/230/250 km/u (HSL Oost)

Verdubbeling:

- Amsterdam Centraal – Muiderpoort van 6 naar 8 sporen ca. 5 km
- Amsterdam Muiderpoort – Amsterdam Bijlmer van 2 naar 4 sporen ca. 6 km
- Utrecht – Elten van 2 naar 4 sporen ca. 80 km

Snelheidsverhoging:

- Doorrijsnelheid Muiderpoort indien mogelijk van 70/80 km/u naar 100 km/u.
- Basis snelheid HSL Oost sporen hele lijn naar 200/230/250 km/u.

Nieuwe stations:

- Ede West

7.12 Spoorlijn Amsterdam – Zutphen (Oosterspoorweg)

Aandachtspunt:

- Station Hoevelaken gaat ook bediend worden door treinen richting Apeldoorn. Daarnaast komen er in Barneveld Noord perrons aan de Oosterspoorweg. Voor bediening Barneveld Noord richting Apeldoorn gelden halte regels.
- Kootwijk is indien inpasbaar een halte met een specifieke toerisme bediening ter vermindering van parkeerplaatsen in de nabije omgeving.

Verdubbeling:

- Amsterdam Centraal – Muiderpoort van 6 naar 8 sporen ca. 5km

Snelheidsverhoging:

- Amersfoort – Apeldoorn van 130 km/u naar 160 km/u
- Doorrijsnelheid station Apeldoorn voor Amersfoort – Deventer omhoog van 60 km/u naar zo hoog als mogelijk.
- Apeldoorn –Zutphen van 100 km/u naar 130/140 km/u

Nieuwe stations:

- Stroe
- Kootwijk
- Apeldoorn West

7.13 Spoorlijn Apeldoorn – Deventer, Deventer – Almelo en Almelo- Salzbergen

Snelheidsverhoging:

- Apeldoorn – Salzbergen van 125/130/140 km/u naar 160 km/u basis, uitgezonderd Almelo – Hengelo.
- Station Apeldoorn (benoemd bij Oosterspoorweg)
- Station Almelo geschikt maken voor sneller doorrijden van 70 km/u naar zover mogelijk

Nieuwe stations:

- Bathmen
- De Lutte

7.14 Spoorlijn Zwolle – Wierden

Snelheidsverhoging:

- Snelheidsbeperkingen stations Heino, Raalte en Wierden verminderen van 40/60 km/u naar 100/140 km/u

Verdubbeling:

- Het hele traject is ca. 39 km een beperkt deel rond Nijverdal is al dubbel spoor. Dus zal om ca. 36 km gaan.

7.15 Spoorlijn Mariënberg - Almelo

Elektrificatie:

- Hele traject

Verdubbeling:

- Verlengen dubbelspoor bij station Vroomshoop

Versnelling:

- Stations Vriezenveen geschikt maken van 80 km/u naar 120 km/u

7.16 Spoorlijn Amsterdam – Rotterdam (Oude Lijn)

Aandachtspunt:

- Aansluiting Haarlem – Loenen goed uitvoeren wellicht van 3 naar 4 sporen. Vermoedelijk inhaalmogelijkheid gewenst tussen Haarlem en Leiden voor IC van sprinters.

Verdubbeling:

- Delft Zuid –Schiedam Centrum van 2 naar 4 sporen ca. 8 km

Nieuwe stations:

- Bennebroek
- Lisse
- Noordwijkerhout
- Warmond
- Kethel

7.17 Spoorlijn Utrecht - Rotterdam

Aandachtspunt:

- Spoorverbinding van 2 sporen van Utrecht Leidse Rijn naar Utrecht Overvecht.

Verdubbeling:

- Woerden –Gouda Goverwelle van 2 naar 4 sporen 14 km

Snelheidsverhoging:

- Utrecht – Gouda van 130/140 km/u naar 160 km/u
- Doorrijsnelheid station Gouda verhogen van 80 km/u naar zo hoog haalbaar is.

Nieuwe stations:

- Harmelen
- Oudewater
- Zevenhuizen

7.18 Spoorlijn Gouda –Den Haag

Snelheidsverhoging:

- Gouda – Voorburg van 130 km/u naar 160 km/u

Nieuwe stations:

- Moordrecht

7.19 Spoorlijn Zaandam – Enkhuizen

Aandachtspunt:

- 2de uitgang station Bovenkarspel–Grootebroek waarmee Bovenkarspel Flora van overig station naar halte status kan voor een betere vormgeving dienstregeling. Waarbij de sprinter Leiden – Hoorn Kersenboogerd 1x per uur doorrijdt naar Enkhuizen.
-

Verdubbeling:

- Hoorn Kersenboogerd – Enkhuizen ca. 14 km

Snelheidsverhoging:

- Overweg tussen Zaandam en Kogerveld overweg eruit halen en snelheidsbeperking van 40km/u naar 80 km/u.
- Door Purmerend snelheid beperking indien mogelijk verhogen van 80/100 km/u naar 110/120 km/u. Zover mogelijk binnen de beschikbare ruimte.
- De Kwadijkerbocht van 80 km/u naar 100 km/u
- Hoorn Kersenboogerd – Hoogkarspel van 100 km/u naar 130 km/u zoals al gepland

Nieuwe stations:

- Oosthuizen
- Westwoud

7.20 Spoorlijn Heerhugowaard –Hoorn

Aandachtspunt:

- Spoor 1 in Hoorn bereikbaar houden vanuit richting Heerhugowaard.

Snelheidsverhoging:

- Heerhugowaard – Obdam van 100 km/u naar 120 km/u
- Obdam - Hoorn van 100 km/u naar 120/130 km/u

7.21 Spoorlijn Haarlem – Uitgeest

Snelheidsverhoging:

- Versnellen doorgang Uitgeest van/naar Alkmaar van 80 km/u naar minimaal 100 km/u
- Driehuis – Bloemendaal van 100 km/u naar 130/140 km/u

7.22 Spoorlijn Haarlem – Zandvoort

Aandachtspunt:

- Wissels behouden eventueel verplaatsen zodat het middenspoor ten oosten van het station lang genoeg is om de IC naar Köln te plaatsen op momenten dat nodig is om perronspoor vrij te maken.

7.23 Spoorlijn Hilversum – Utrecht Maliebaan

Aandachtspunt:

- Prorail wil de mogelijkheid om vanaf Hilversum bij Utrecht Maliebaan te komen saneren evenals het tweede spoor. Voor robuustheid en capaciteit belangrijk dat deze lijn dubbelspoor blijft. Het deeltraject Blauwkapel – Utrecht Maliebaan is nu niet in gebruik voor regulier personenvervoer en wordt daarom ook bij nieuwe lijnen en reactivering benoemd.

Snelheidsverhoging:

- Groenekan – Biltstraat van 60 km/u naar 80/100 km/u

Nieuwe stations:

- Maartensdijk
- Groenekan P+R
- Utrecht Biltstraat
- Utrecht Maliebaan (nu bepaalde periodes al bediend voor het Spoorwegmuseum.

7.24 Veenendaallijn

Aandachtspunt:

- Dit trajectdeel wordt weer onderdeel van de spoorlijn Amersfoort - Kesteren

Verdubbeling:

- Veenendaal – Rhenen ca 7 km

Snelheidsverhoging:

- Basissnelheid van 100 km/u naar 120/130 km/u

7.25 Spoorlijn Amsterdam Centraal –Schiphol (Westtak)

Aandachtspunt:

- Spoorboog aanleggen van de Westtak naar de Zuidtak. Om station Zuid beschikbaar te maken vanuit richting Alkmaar/Hoorn alsmede voor robuustheid bij stremmingen en werkzaamheden zoals de ombouw van Amsterdam Centraal.

Verdubbeling:

- Westtak tussen Sloterdijk en Zuidtak van 2 naar 4 sporen ca. 5 km

Snelheidsverhoging:

- Waar mogelijk tussen Centraal en Sloterdijk van 80 km/u naar 100 km/u

7.26 Spoorlijn Weesp – Leiden (Zuidtak)

Infrastructuur stations:

- Station Zuid mogelijk wel van 4 naar 6 perronsporen, echter geen opbouw naar internationaal station.

7.27 Spoorlijn Weesp – Lelystad – Zwolle (Flevolijn + Hanzelijn)

Aandachtspunt:

- Samenloop met HSL Noord (Lelylijn) daarmee krijgt de lijn 4 i.p.v. 2 sporen tussen Weesp en Lelystad. Dit wordt echter benoemd bij de specifieke lijn. Indien gekozen wordt voor het Ijmeertracé heeft alleen het deel Almere – Lelystad 4 sporen.

Infrastructuur stations:

- Almere Centrum krijgt een derde perron met twee perronsporen vanwege dat de HSLNoord (Lelylijn) zorgt voor veel extra treinen.

Nieuwe stations:

- Muiderberg

Snelheidsverhoging:

- Hanzelijn van 140 km/u naar 200 km/u
- Almere - Lelystad trage sporen van 140 km/u naar 160 km/u

7.28 Spoorlijn Leiden –Woerden

Nieuwe stations:

- Koudekerk aan de Rijn

7.29 Spoorlijn Leeuwarden – Stavoren

Elektrificatie:

- Hele traject

Verdubbeling:

- Delen tussen Leeuwarden en Sneek om 2 x sneltrein 2x stoptrein mogelijk te maken, vermoedelijk ca 2-3 km bij station Mantgum. Misschien nog bij Sneek Noord een stukje.

Snelheidsverhoging:

- Leeuwarden- Sneek Noord van 100/130 km/u naar volledig 130 km/u
- Doorgang Sneek Noord in noordelijke richting van 40 km/u naar 80 km/u

Nieuwe stations:

- Scharnegoutum

7.30 Spoorlijn Groningen - Delfzijl

Elektrificatie:

- Hele traject

Snelheidsverhoging:

- Bedum – Appingedam indien mogelijk van 100 km/u naar 120/130 km/u

7.31 Spoorlijn Sauwerd – Eemshaven

Elektrificatie:

- Hele traject

Snelheidsverhoging:

- Hele traject van 80 km/u basis naar 100 km/u basis

7.32 Spoorlijn Veendam –Zuidbroek

Aandachtspunt

- Wordt onderdeel van Nedersaksenlijn

Elektrificatie:

- Hele traject

Snelheidsverhoging:

- Veendam –Zuidbroek van 100 km/u naar 130/140 km/u

Nieuwe stations:

- Muntendam – Meeden

7.33 Spoorlijn Zwolle – Emmen

Verdubbeling:

- Dalfsen – Mariënberg 23 km
- Gramsbergen – Emmen 28 km

Snelheidsverhoging:

- Dalfsen – Mariënberg van 120/130/140 km/u naar integraal 140 km/u
- Hardenberg – Coevorden van 100/120 km/u naar 130 km/u

Nieuwe stations:

- Bergentheim

7.34 Spoorlijn Utrecht – Kampen

Aandachtspunt:

- Harderwijk kan na realisering HSL Noord (Lelylijn) 1x per uur een IC stop alternerend met Hoogeveen krijgen. Gezien het relatieve belang van Hoogeveen en Harderwijk toenemen. Daarnaast op deze spoorlijn spoorverbinding van 2 sporen van Utrecht Leidse Rijn naar Utrecht Overvecht.

Snelheidsverhoging:

- Utrecht - Zwolle basis van 140 km/u naar 160 km/u

Nieuwe stations:

- Hulshorst
- Hattem

7.35 Spoorlijn Winterswijk – Zevenaar

Aandachtspunten:

- Introduceren ICD Winterswijk – Den Haag Centraal. Hierdoor bij Zevenaar nodig met 140 km/u wissel snel op de HSL Oost sporen te komen.

Elektrificatie:

- Hele traject

Verdubbeling:

- Doetinchem – Wehl ca 12 km

Snelheidsverhoging:

- Winterswijk - Varseveld van 100 km/u naar 120 km/u
- Doetinchem – Zevenaar van 80/120/130 naar 140 km/u

7.36 Spoorlijn Arnhem -Nijmegen

Aandachtspunt:

- Goede invoeging spoorboog vanaf de richting Kesteren

Nieuwe stations:

- Ressen –Bemmel

7.37 Spoorlijn Nijmegen – Venlo (Noordelijke Maaslijn)

Elektrificatie:

- Gehele traject (in planning komende jaren)

Verdubbeling:

- Mook Molenhoek – Blerick ca. 50 km waarvan kleine stukjes al gedaan zijn

Snelheidsverhoging:

- Basis baanvaksnelheid van 125 km/u naar 140/160 km/u

Nieuwe stations:

- Tienray
- Grubbenvorst

7.38 Spoorlijn Betuwelijn Elst- Dordrecht

Aandachtspunt:

- Tussen Kesteren en Nijmegen komt ook de IC Amsterdam – Maastricht via Nijmegen 2x per uur op de lijn. In Kesteren komt ook 2x per uur de sprinter uit de richting Rhenen die mogelijk 1x per uur doorgaat naar Nijmegen. De sprinter Arnhem –Tiel kan dan vermoedelijk 1x per uur rijden. Daarnaast komt er 1x per uur een IC Arnhem – Rotterdam) met stops in Elst, Kesteren, Tiel, Geldermalsen, Leerdam, Gorinchem en Dordrecht. Vermoedelijk is hier een vrije kruising bij Geldermalsen voor nodig.
- Heraanleg van boog Vork richting Nijmegen bij voorkeur voor 140 km/u en goede aansluiting op beide sporen.

Elektrificatie

- Elst – Tiel

Verdubbeling:

- Ontbrekende deel bij Vork vanaf samenkomst uit richting Nijmegen en richting Arnhem (ca. 1 km)
- Gorinchem – Dordrecht Stadspolders ca. 20 km
- Wellicht nog een klein deel tussen Geldermalsen en Gorinchem om de IC mogelijk te maken.

Snelheidsverhoging:

- Elst Vork- Kesteren van 100 km/u naar 140/160 km/u
- Kesteren – Harnixveld van basis 100 km/u naar 120/130 km/u

Nieuwe stations:

- Valburg

7.39 Spoorlijn Tilburg - Nijmegen

Verdubbeling:

- Brug Ravenstein ca 1 km

Nieuwe stations:

- Berkel –Enschot
- Udenhout
- Helvort
- Vucht West
- Nuland
- Geffen
- Berghem

7.40 Spoorlijn Roosendaal – Breda

Nieuwe stations:

- Bosschenhoofd
- Hoeven

7.41 Spoorlijn Antwerpen Centraal – Lage Zwaluwe (Spoorlijn 12)

Nieuwe stations:

- Roosendaal Zuid

7.42 Spoorlijn Eindhoven – Weert en Weert - Roermond

Verdubbeling:

- Eindhoven – tot kruising met de A2 bij afrit Kelpen Oler ca 35 km van 2 naar 4 sporen. Aandachtspunt hierbij is of de snelle IC sporen tussen Eindhoven en Sittard voor 200/230/250 km/u wel of niet door Weert lopen of vanaf de provinciegrens langs de A2 om de bocht voor Weert te vermijden. In dat laatste geval gaat het om ca. 22 km Belangrijk is dat Eindhoven – Sittard zonder (grote) snelheidsbeperking in het midden kan worden afgelegd. Indien niet door Weert dan dient voor en na Weert wel een aansluiting op de sporen door Weert te zijn. De IC sporen lopen verder over nieuw tracé naar Sittard wat bij nieuwe lijnen wordt benoemd.

Snelheidsverhoging:

- IC sporen van 140 km/u naar 200 km/u of hoger

Nieuwe stations:

- Sterksel
- Baexem –Heythuysen
- Haelen

7.43 Spoorlijn Sittard- Hertzogenrath

Verdubbeling:

- Heerlen – Landgraaf nu bezig

Snelheidsverhoging:

- Sittard –Heerlen van 100 km/u naar 130/140 km/u basis

7.44 Spoorlijn 40 Liège – Maastricht

Aandachtspunt:

Spoorboog uit richting Eijsden naar Montzenlijn voor de stoptrein Maastricht –Eupen

Snelheidsverhoging:

- Op het Belgisch deel is de basissnelheid nu 120 km/u of verhoging zinnig is mede afhankelijk van het Nederlandse deel van dit traject.
- Grens - Maastricht van 100 km/u naar 120/130/140 km/u

Nieuwe stations:

- Gronsveld

7.45 Spoorlijn Maastricht – Schin op Geul – Heerlen - Kerkrade

Aandachtspunt:

Station Chevremont en Kerkrade Centrum eventueel samenvoegen op een nieuwe locatie bij de Kerkradersteenweg. Deze ligt net zo gunstig vanaf het centrum, maar verkort de wandelroute naar GaiaZoo aanmerkelijk. Zeker als de ingang aan de stationszijde zou komen.

Snelheidsverhoging:

- Maastricht –Heerlen van 100 km/u naar 120 km/u basis

8 Reactivering en nieuwe spoorlijnen

8.1 Introductie

In dit hoofdstuk worden nieuwe spoorlijnen en de reactivering van voormalige spoorlijnen besproken soms is het ook een combinatie van deels reactivering en deels nieuw tracé. De ene lijn wordt uitgebreider besproken dan de andere. Dit heeft verschillende factoren zoals lengte, belangrijkheid in het netwerk en het belang van de juiste stappen te nemen.

Per lijn zijn de volgende kenmerken beschreven:

- Lengte: een zo nauwkeurig mogelijke benadering van het aantal kilometers
- Tracé: Zo duidelijk mogelijk de route soms is dit heel duidelijk waar het precies een reactivering van een oude lijn betreft. Bij nieuwe lijnen is een globaal beeld aangegeven, waar details nog moeten worden uitgewerkt.
- Nieuwe stations: de mogelijke stations aan een lijn.
- Bewonersbereik: Het aantal bewoners in de plaatsen waar de nieuwe stations liggen + plaatsen die duidelijk binnen 5km van het station liggen. Plaatsen waar al een station ligt zijn niet mee genomen, daar een uitsplitsing niet eenvoudig te realiseren is. Het bewonersbereik zegt vooral iets over het aantal inwoners die nog niet in de buurt van een station wonen en deze voorziening door deze spoorlijn met stations wel krijgen.
- Gewenste status: Hoofdspoor betekend in beheer Prorail en de geldende regels. HSL spoor is apart benoemd. Geen onderdeel hoofdspoor houdt in maximaal 100 km/u, mogelijk een andere beheerder en gezien lagere snelheid andere regels verglijkbaar met bijvoorbeeld museumlijnen, Metro en Randstadrail.
- Spoor: het aantal sporen en de snelheid waarvoor deze geschikt dienen te zijn.
- Bediening: Inschatting van de treinen die gebruik gaan maken van de spoorlijn
- Aandachtspunten: Waar rekening mee dient te worden gehouden
- Voordelen: Aanvullende punten waarom een lijn van belang is.

8.2 HSL Noord Amsterdam – Oldenburg (internationale versie Lelylijn)

Lengte: ca. 300 km (waarvan ca. 230 km in Nederland)

Tracé: Amsterdam Muiderpoort, bij Diemen boog vanaf Zuidtak en daarna via de A1 naar de Hollandse brug. Vandaar langs bestaand spoor naar Lelystad Noord. Vervolgens veel langs de A6 naar Emmeloord en daarna uitkomend bij de A7 aan de noordzijde van Heerenveen (met Leeuwarden boog) en aan de zuidzijde van Drachten door tot Hoogkerk. Daar samenkomend met het spoor uit Leeuwarden om uit te komen bij het hoofdstation van Groningen. Na Groningen Europapark vermoedelijk bij Hoogezand weer bij de A7 uitkomend. Bij Zuidbroek mogelijk boog naar de Nedersaksenlijn. Bij Winschoten samenkomst of overgang mogelijk naar bestaand spoor of mogelijkheid tot een station aan de noordzijde van Winschoten. Beste optie nader te bepalen. Daarna richting Weener waarbij samenkomst bestaand spoor in Friesentunnel onder de Eems door. Bij Ihrhove mogelijkheid om af te buigen richting Papenburg en richting Leer. Daarnaast vanuit de richting Leer de HSL op richting Oldenburg. Vervolgens redelijk strak naar het oosten om voor Bad Zwischenahn bij het bestaande spoor uit te komen. Hierna gaat het recht op Oldenburg af.

Nieuwe stations: ten minste Emmeloord, Heerenveen Noord, Drachten voor ICD, afhankelijk van precies tracé vermoedelijk: Joure, Lemmer en zeker Marum, Leek, Hoogkerk voor regionale treinen.

Bewonersbereik: 105095

Gewenste status: HSL spoor

Spoor: ten minste geëlektrificeerd dubbelspoor 320 km/u (trajectdeel Amsterdam – Almere 200 km/u), (deels) extra spoor nodig voor goederentreinen en regionaal verkeer.

Bediening:

- 1x per uur ICE tussen Amsterdam Centraal en Stockholm waarvan
    - 1x per 2 uur Den Haag Centraal - Falun
    - 1x per 2 uur Brussel Zuid en afwisselend door naar:
        - Östersund 1x per 4 uur
        - Luleå 1x per 4 uur
    - Soms tweede stel na Hamburg richting Århus
    - Soms tweede stel na Kopenhagen richting Göteborg en Oslo
- 1x per uur ICE Amsterdam – Berlijn
    - 1 x per 2 uur door naar Warschau en dan afwisselend richting Tallinn / Helsinki en Brest.
    - 1 x per 2 uur door naar Dresden en Praag. Combinatie met Deutschlandtakt FV3.a Hamburg – Praag
- 2x per uur ICD Breda – Assen (via Rotterdam, Groningen)
- 1x per uur ICD Brussel Zuid – Leeuwarden (via Utrecht)
- 1x per uur ICD Oostende – Leeuwarden (via Utrecht)

- 1x per uur IC/RE Stavoren – Bremen (combinatie met Deutschlandtakt E 98 Groningen –Bremen rijdt tussen Groningen en Ihrhove over HSL)
- 1x per 2 uur IC Norddeich Mole – Leipzig (FR14 versneld rijdt tussen Ihrhove en Oldenburg over HSL)
- 1x per uur RE Sneek – Leer (combinatie met Deutschlandtakt N93 Groningen – Leer) (Rijd tussen Groningen en Winschoten over HSL)
- 1x per 2 uur IC Groningen – Frankfurt am Main (andere uur als FR 39 tussen Papenburg en Münster en vanaf daar combinatie met FR 34 Münster – Frankfurt am Main) Rijd tussen Groningen en Ihrhove over HSL
- 1x per uur ICD Amsterdam Centraal – Zwolle
- 1x per uur ICD Amsterdam Centraal - Emmen
- 2x per uur Sprinter Urk/Emmeloord - Groningen
- Nachttreinen en incidentele treinen kunnen worden toegevoegd. Zoals bijvoorbeeld ook een Eurostar Kopenhagen/Hamburg – Londen. Goederen vervoer richting Noord/Oost Europa kan via deze route plaatsvinden.

Aandachtspunten:

- Het ultieme project voor het Nationaal Groeifonds. Er zijn volgens Floor Milikowski twee regio's waar verbetering van de nationale en internationale bereikbaarheid van zeer groot belang is voor het toekomstig verdienvermogen van de economie: Groningen en Sittard-Geleen. Dit is te horen in het antwoord op een vraag van Tweede Kamerlid Mustafa Amhaouch die hij stelt om 10:53 in een rondetafelgesprek op 28 oktober 2020 over het nationaal groeifonds: https://debatgemist.tweedekamer.nl/node/24094?start=2946
- Mogelijk alternatief Ijmeer tracé tussen Amsterdam Centraal en Almere Centrum. Verder beschreven bij verbouwing Amsterdam Centraal.
- Voor regionale bereikbaarheid zal ten minste op delen (zeker Drachten – Groningen) een extra spoor nodig zijn, indien het ook een goederen hoofd route wordt ontkom je niet aan (grotendeels) 2 x 2 sporen waarbij HSL en gewoon spoor niet altijd direct langs elkaar hoeven te lopen. Zeker als je de route ook gaat benutten als onderdeel van de Zijderoute vanuit China als verbinding tussen de Havens van Hamburg en Rotterdam. Ter indicatie delen hiervan die al aanwezig zijn wat betreft gewoon spoor Amsterdam – Lelystad (dubbel spoor), Groningen – Zuidbroek (dubbelspoor), Zuidbroek – Ihrhove (enkelspoor), Ihrhove- Leer (dubbelspoor), Leer – Oldenburg (enkelspoor).
- Dit traject heeft hoge prioriteit om op de juiste manier de onderhandelingen op zo kort mogelijke termijn te starten. Deze onderhandelingsstappen wordt verder besproken bij grensovergang Bad Nieuweschans (Hoofdstuk 6.1).

Voordelen:

- Door internationale uitvoering optimale verbetering reistijd tussen Noord – Nederland en de Randstad. Zowel de hogere snelheid van 320 km/u als voldoende reizigers om Groningen – Almere op regelmatige basis zonder stop af te leggen door de ICE zorgen

voor de reistijd tussen Groningen en Amsterdam naar ca. 60 min afneemt. Bij een nationale uitvoering zal de kortste reistijd ca 25 minuten langer zijn door lagere snelheid (200km/u) en minimaal 1 stop extra.

- De reistijd Amsterdam – Berlijn wordt korter dan met andere opties.
- De manier om Nederland geen uithoek te laten zijn in het Europese spoornetwerk.

8.3 Urk aansluiting

Lengte: ca. 5 km

Tracé: vanaf de HSL Noord naar Urk.

Nieuwe stations: Urk

Bewonersbereik: 21135

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: geëlektrificeerd enkelspoor conflictvrije aansluiting op sporen richting Emmeloord. Eventueel met opstelterrein. Snelheid oplopend vanaf Urk naar de HSL tot 140 km/u.

Bediening: 2x per uur indien sprinter Urk - Groningen

Aandachtspunten:

- Optie indien goed in te passen in dienstregeling Lelylijn en er zonder deze aansluiting anders een sprinter Emmeloord –Groningen zou zijn.
- In Urk mogelijk aansluiting op het Waternetwerk (Hoofdstuk 11)

8.4 WPD Ameland: Leeuwarden – Holwerd Veerhaven

Lengte: ca. 28 km

Tracé: Het deel Leeuwarden – Holwerd was deel van de voormalige spoorlijn Leeuwarden – Anjum. Holwerd – Holwerd Veerhaven is een nieuw gedeelte.

Nieuwe stations: Leeuwarden Elfstedenhal WTC, Stiens Zuid P+R / Britsum, Stiens, Hallum, Marum, Ferwert, Holwerd, Holwerd Veerhaven.

Bewonersbereik: 18670 exclusief Leeuwarden en Ameland (3752)

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor en onderdeel van een concessie tezamen met WPD Schiermonnikoog en bootdiensten naar deze eilanden. Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar.

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden en mogelijk extra keerspoor op Leeuwarden Elfstedenhal WTC. Basissnelheid 80 km/u of 100 km/u.

Bediening: Vermoedelijk meestal 1x per uur, 2x per uur mogelijk zeker tot Stiens. Op Leeuwarden – Leeuwarden Elfstedenhal WTC 4x per uur. Holwerd Veerhaven wordt alleen aangedaan in aansluiting op de boot.

Aandachtspunten:

- Treinstellenserie type Waddenexpres met meer ruimte voor bagage en fietsen.

Voordelen:

- Door bereikbaarheid van het WTC per trein kan een groot aantal van de rommelige parkeervlaktes verdwijnen en kan hier een nieuwe woonwijk, bijvoorbeeld de Elfstedenbuurt ontstaan.
- Stiens P+R zorgt voor een goede parkeermogelijkheid uit het buitengebied om met de trein naar Leeuwarden snel en voordelig bij de trein over de Lelylijn te komen. Deze lijn zorgt ervoor dat een groot deel van het vervoer naar Ameland, in 2019 reisden 721749 reizigers naar Ameland met de trein i.p.v. de auto kan worden afgelegd. Bron pagina 7: https://www.wpd.nl/media/21279/wp-details-1-2020-lr-comp-v2.pdf)
- Parkeerplaatsen en autoverkeer op de veerdam kan grotendeels uit de Waddenzee worden gehaald.
- De huidige baggerkosten van 4 miljoen euro per jaar (https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/beheer-en-ontwikkeling-rijkswateren/waddenzee/bereikbaarheid-waddeneilanden) voor de veerdienst naar Ameland kunnen vermoedelijk flink worden verminderd doordat beperkt autovervoer (zoals goederen) alleen nog bij vloed hoeft plaats te vinden. Een kleiner fiets/voet veer heeft minder diepgang. Naast het kostenvoordeel zorgt het ook voor minder verstoring van de bodem in de Waddenzee.
- Extra reizigers Lelylijn

8.5 WPD Schiermonnikoog: Feanwâlden – Lauwersoog

Lengte: ca. 28 km

Tracé: Deze lijn is grotendeels nieuw langs de Centrale As (N356), maar volgt ten noorden van Dokkum tot Anjum het tracé van de voormalige spoorlijn Leeuwarden – Anjum. Vervolgens langs de N361.

Nieuwe stations: Damwâld, Dokkum, Metslawier, Anjum, Lauwersoog

Bewonersbereik: 24470 exclusief Schiermonnikoog (953)

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor en onderdeel van een concessie tezamen met WPD Ameland en bootdiensten naar deze eilanden. Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar.

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden Damwâld en Dokkum. Basissnelheid 80 km/u of 100 km/u. Boven Dokkum wellicht eenvoudig beveiligingsysteem, nooit meer dan 1 trein op dat baanvak.

Bediening: 2x per uur stoptrein Leeuwarden – Dokkum, 1 x per 2 uur sneltrein Leeuwarden – Lauwersoog (stop in Feanwâlden en vanaf Dokkum stoptrein), spitsverdichting 1x per uur mogelijk.

Aandachtspunten:

- Treinstellenserie type Waddenexpres met meer ruimte voor bagage en fietsen.
- Boottijden in Lauwersoog aanpassen naar basis ca: 6:30 8:30 10:30 12:30 14:30 16:30 18:30 i.p.v. het huidige 3 uurs schema om optimale dienstregeling mogelijk te maken.

Voordelen:

- Deze lijn zorgt ervoor dat een groot deel van het vervoer naar Schiermonnikoog (345941 reizigers naar Schiermonnikoog in 2019 bron: https://www.wpd.nl/media/21279/wp-details-1-2020-lr-comp-v2.pdf) met de trein i.p.v. de auto kan worden afgelegd.
- Flinke inkrimping parkeerplaatsen haven Lauwersoog, ontwikkeling nieuwe natuur op de overgang tussen zoute Waddenzee en zoete Lauwersmeer.
- De stad Dokkum wordt een stuk eenvoudiger en sneller bereikbaar dan nu het geval is.
- Extra reizigers Lelylijn

8.6 Nedersaksenlijn (Veendam – Emmen)

Lengte: ca. 27 km

Tracé: De huidige museumlijn naar Musselkanaal reactiveren voor reizigersvervoer, daarna via Ter Apel naar Emmen over deels nieuw tracé en deels van voormalige spoorlijnen

Nieuwe stations: Wildervank, Stadskanaal, Musselkanaal, Ter Apel, Nieuw Weerdinge

Bewonersbereik: 55005

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden nader te bepalen. Basissnelheid 130 km/u of 140 km/u

Bediening: 1x per uur IC Groningen – Almelo, 2x per uur stoptrein Groningen – Emmen. De IC stopt tussen Groningen en Emmen vermoedelijk op Veendam en Stadskanaal.

Aandachtspunten:

- Medegebruik STAR, echter deze zou beter verplaatst kunnen worden naar een spoorlijn Assen – Stadskanaal (hoofdstuk 8.7).
- IC op trajectdeel Emmen – Hardenberg in het andere half uur van ICD Emmen – Amsterdam Centraal zodat Emmen, Coevorden en Hardenberg een regelmatige half uurdienst hebben

Voordelen:

- Ontwikkeling en ontsluiting Oost – Groningen
- Betere verbinding tussen Groningen en Oost-Nederland

8.7 Spoorlijn Assen - Stadskanaal

Lengte: ca. 27 km

Tracé: Reactivering voormalige spoorlijn Assen – Gasselternijveen plus het deel Gasselternijveen Stadskanaal van de spoorlijn Zwolle - Stadskanaal

Nieuwe stations: Rolde, Eext, Gieten, Gasselte, Gasselternijveen, Stadskanaal.

Bewonersbereik: 15175

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor eventueel eigendom van de STAR

Spoor: Niet geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden nader te bepalen
Basissnelheid 80 of 100 km/u.

Bediening: 1x per uur stoptrein

Aandachtspunten:

- In 1947 gesloten vanwege gebrek aan materieel.
- Medegebruik of volledig in beheer en gebruik door de STAR
- Stations en lijn mogelijk een historische uitstraling in overleg met de STAR. Daarom waarschijnlijk een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding. Voor stations en voertuigen is maatwerk aan de orde samen met vergelijkbare spoorlijnen.

Voordelen:

- Toerisme naar de Hondsrug kan per trein plaats vinden.
- De STAR kan op deze lijn meer ruimte krijgen, dan het kan behouden op de lijn Veendam - Stadskanaal. De STAR streeft al langer naar heraanleg van het deel tussen Stadskanaal en Gieten, maar geheel door naar Assen maakt het voor zowel toerisme als ook regulier personenvervoer veel interessanter.
- Robuustheid netwerk.

8.8 Bentheimer Eisenbahn (Coevorden – Neuenhaus)

Lengte: ca. 29 km (waarvan ca. 2km in NL)

Tracé: Reactiveren goederenspoorlijn voor reizigersvervoer

Nieuwe stations: Laarwald (D), Emlichheim (D), Hoogstede (D), Veldhausen (D)

Bewonersbereik: 18263 in Duitsland

Gewenste status: Eigendom Bentheimer Eisenbahn (BE). Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar.

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheid Emlichheim. Basissnelheid 80 km/u of 100 km/u.

Bediening: 1x per uur stoptrein Coevorden – Bad Bentheim

Aandachtspunten:

- Staat al in de planning om binnen enkele jaren te worden gereactiveerd voor reizigersvervoer door de BE.
- Goede aansluiting bieden op de IC Emmen – Amsterdam Centraal van en naar Zwolle.
- Goede aansluiting bieden op de IC Almelo – Groningen van en naar Emmen.
- In Bad Bentheim is aansluiting op de RB61 Hengelo – Bielefeld.
- Naar verwachting eind mei 2021 komt nog een onderzoek beschikbaar naar reactivering van de BE tussen Bad Bentheim en Gronau. Indien dit gaat gebeuren komt er vermoedelijk nog een station in Gildehaus bij.
- Wellicht op langere termijn incidenteel een sneltrein laten rijden die op enkele FV 34.a richting Berlijn aansluit.

Voordelen:

- Versterken grensregio’s.

8.9 Spoorlijn Apeldoorn –Dieren

Lengte: ca. 22 km

Tracé: Volgens de huidige als museumlijn in gebruik zijnde spoorlijn

Nieuwe stations: Apeldoorn Zuid, Beekbergen, Loenen en Eerbeek

Bewonersbereik: 20920 exclusief Apeldoorn Zuid

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor. Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar. (VSM)

Spoor: niet geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden nader te bepalen. Baanvak basissnelheid 80 km/u of 100 km/u

Bediening: 1 of 2 keer per uur

Aandachtspunten:

- Museumgebruik blijft mogelijk. Treindienst mag hiervoor iets worden aangepast.
- Stations en lijn zoveel mogelijk een historische uitstraling. Daarom waarschijnlijk een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding. Voor stations en voertuigen is maatwerk aan de orde. Iets dat samen kan worden opgepakt met vergelijkbare lijnen als Hoorn – Medemblik.

Voordelen:

- Relatief lage investeringskosten
- Bereikbaar maken en ontsluiten per spoor oostkant Veluwe ook voor toerisme
- Verkorting reistijd Apeldoorn - Arnhem

8.10 Spoorlijn Apeldoorn – Zwolle

Lengte: ca. 37 km

Tracé: Voormalig tracé van de Baronnenlijn Apeldoorn –Zwolle

Nieuwe stations: Hattem, Wapenveld, Epe, Emst, Vaassen en Apeldoorn het Loo

Bewonersbereik: 70206 exclusief Apeldoorn het Loo

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor mogelijk samenloop met VSM Apeldoorn - Dieren

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden. Basissnelheid 100 km/u.

Bediening: grootste deel dag 2x per uur stoptrein

Aandachtspunten:

- In verschillende plaatsen problemen met bebouwing van het tracé. Daarom kan het tracé moeten worden gewijzigd, ondertunnelt of sloop van bebouwing. Daarmee is deze lijn lastiger te reactiveren dan veel andere lijnen in dit rapport.

Voordelen:

- Ontsluiting grote plaatsen oostelijke zijde Veluwe
- Mogelijkheden voor toerisme.

8.11 Spoorlijn Doetinchem – Hengelo of Enschede

Lengte: ca. 54 km

Tracé: voormalige spoorlijn GOLS of vanaf Boekelo de aftakking naar Enschede. Die daar wel op een deels nieuw tracé moet lopen vanwege bebouwing.

Nieuwe stations: Zelhem, Borculo, Neede, Haaksbergen, Boekelo

Bewonersbereik: 53803

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden nader te bepalen. Basissnelheid 100 km/u.

Bediening: 2x per uur stoptrein Arnhem – Hengelo of Enschede

Aandachtspunten:

- Onderzoeken wat meest geschikte eindpunt is Enschede of Hengelo.
- In verschillende plaatsen problemen met bebouwing van het tracé. Daarom kan het tracé moeten worden gewijzigd, ondertunnelt of sloop van bebouwing. Daarmee is deze lijn lastiger te reactiveren dan veel andere lijnen in Totaalplan Spoor.
- Goede aansluitingen in Ruurlo
- Alternatief zou een ander tracé zijn grotendeels in combinatie met een noordelijke tak van de Betuwelijn tussen Zevenaar en Bad Bentheim indien tot aanleg van deze zijtak van de Betuwelijn wordt besloten. In dat geval vermoedelijk in de buurt van de N18 en dubbelspoor waarbij goederen en reizigerstreinen samenkomen ten oosten van Doetinchem. Stations dan vermoedelijk i.p.v. bovenstaande plaatsen in Varseveld Noord, Lichtenvoorde, verplaatsing Lichtenvoorde-Groenlo tot kruisingstation, Groenlo, Eibergen, Haaksbergen, Boekelo. Dan ook 1 of 2x per uur een IC die Arnhem – Enschede aflegt in ca 40 minuten met stop op Doetinchem.

Voordelen:

- Ontsluiting grote plaatsen in de achterhoek.
- Kortere reistijd tussen Arnhem en Twente.

8.12 Spoorlijn Winterswijk – Borken

Lengte: ca. 17 km (ca. 7 km in NL)

Tracé: Reactivering van de voormalige spoorlijn

Nieuwe stations: Burlo (D)

Bewonersbereik: 3577 in Duitsland

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, eventueel kruisingsmogelijkheid. Basissnelheid 130 km/u of 140 km/u.

Bediening: 1x per uur RE 14 Apeldoorn – Essen

Aandachtspunten:

- Er zijn ook reactiveringplannen voor het traject Bochelt – Borken - Coesfeld. (https://www.nwl-info.de/fileadmin/NWL/Downloads/Informationen_fuer_Meinungsbildner/Machbarkeitsstudie_Wiederinbetriebnahme/Studie_Strecke_Bocholt-Borken-Coesfeld_.pdf) Als dit gebeurd wordt het spoorknooppunt in Borken hersteld.

Voordelen:

- Kort stuk ontbrekend spoor op lang traject.
- Tussen Zevenaar en Glanerbrug zit een groot gat in grensoverschrijdend spoor en Winterswijk ligt ongeveer halverwege. Tevens is deze spoorlijn ooit aangelegd als doorgaande internationale verbinding.
- Belangrijk voor de regionale economische ontwikkeling en grensoverschrijdende arbeidsmarkt in de regio Achterhoek – Kreis Borken
- Compensatie Apeldoorn voor rechtstreekse internationale bereikbaarheid bij het vervallen van de IC Berlijn stop.

8.13 Spoorlijn Nijmegen – Kleve

Lengte: ca. 30 km (waarvan ca. 15km in NL, ca. 7 km vanaf splitsing Maaslijn)

Tracé: Volgens de huidige buiten gebruik zijnde spoorlijn die nog grotendeels aanwezig is.

Nieuwe stations: Groesbeek, Kranenburg, Nutterden

Bewonersbereik: 29118 waarvan 16775 in Nederland

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden ten minste Groesbeek en Kranenburg. Baanvak basissnelheid vermoedelijk 130 km/u of 140 km/u

Bediening: 2x per uur RE 10 Nijmegen - Düsseldorf stopt overal tussen Nijmegen en Kleve, indien Xanten –Kleve ook wordt gereactiveerd RB31 eventueel doortrekken naar Nijmegen met alleen stop op Heyendaal. In verdere toekomst ook mogelijk een IC Amsterdam – Kleve te laten rijden via Amersfoort en Rhenen.

Aandachtspunten:

- Inpassing in centrum Groesbeek. Bij de gemeente leeft het idee dat het centrum doorsneden wordt. Echter loopt er nu een drukke verkeersweg dwars door het centrum en staan pleinen vol auto's.
    - Optie 1 kan zijn overweg afsluiten voor autoverkeer en stationsplein een verblijfsplein maken. (Verlijk de situatie bijvoorbeeld met station Ede Centrum).
    - Optie 2 kan zijn het spoor verdiept aan te leggen in een tunnelbak en hier de wegen in het centrum ongelijkvloers over te laten kruisen evenals het stationsplein te laten doorlopen het station. Aangezien de spoorlijn op 15m ligt in Kranenburg, 36m bij station Groesbeek en dan doorstijgt naar 51m en een tijd op deze hoogte ligt zal het waarschijnlijk redelijk goed te doen zijn om het spoor te verlagen. Het gedeelte wat in een tunnelbak komt te liggen zal of geheel dubbel spoor zijn of hier rekening mee houden voor de toekomst.
- Mogelijk ook omleidingroute HSL Oost. Aangezien spoorlijn oorspronkelijk dubbelspoor was en Krefeld - Kleve weer dubbelspoor wordt zou er voor kunnen worden gekozen Kleve – Nijmegen ook of deels dubbelspoor aan te leggen.
- In Kranenburg is ca. een derde van de bevolking Nederlander.
- Nijmegen kent een grote Duitse gemeenschap en 10 % van de studenten komt uit Duitsland
- Nijmegen – Kleve heeft minstens net zoveel potentie als Enschede – Gronau.

Voordelen:

- De oplossing voor verkeersproblemen aan de oostzijde in de stad Nijmegen.
- Impuls voor de grensoverschrijdende arbeidsmarkt in druk bevolkte regio.

8.14 Spoorlijn Hoorn – Medemblik

Lengte: ca. 20 km

Tracé: Volgens de huidige als museumlijn in gebruik zijnde spoorlijn

Nieuwe stations: Zwaag, Wognum-Nibbixwoud, Abbekerk, Midwoud-Oostwoud, Opperdoes, Medemblik.

Bewonersbereik: 29830

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor. Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar.

Spoor: Niet geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden zoals huidig, mogelijk extra wissel in Midwoud - Oostwoud. Baanvak basissnelheid 80 km/u of 100 km/u

Bediening: 1x per uur standaard, 2x per uur mogelijk

Aandachtspunten:

- Museumgebruik blijft mogelijk. Treindienst mag hiervoor worden aangepast.
- Stations en lijn zoveel mogelijk een historische uitstraling. Daarom waarschijnlijk een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding. Voor stations en voertuigen is maatwerk aan de orde. Iets dat samen kan worden opgepakt met vergelijkbare lijnen als Apeldoorn – Dieren.

Voordelen:

- Mogelijkheden voor nieuwe P+R terreinen en ontlasting van Hoorn van autoverkeer.
- Lage investeringskosten doordat spoor alleen moet worden opgewaardeerd voor hogere snelheden en resterende onbewaakte overwegen bewaakt moeten worden.

8.15 Spoorlijn Blauwkapel – Maliebaan

Lengte: ca. 4 km

Tracé: Huidige spoorlijn

Nieuwe stations: Utrecht Biltstraat en Utrecht Maliebaan

Bewonersbereik: Binnen Utrecht

Gewenste status: Onderdeel hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor. Basissnelheid 80 km/u.

Bediening: Vanuit richting Hilversum en Amersfoort. Per uur ca. 4 tot 6 treinen vanaf Utrecht Maliebaan. Later uit te breiden zover het past op 3 beschikbare perronsporen.

Aandachtspunten:

- Mogelijk in de toekomst bij Blauwkapel een spoorboog onder de driehoek zodat ook uit de richting Gouda/Utrecht Overvecht rechtstreekse treinen mogelijk zijn.
- Utrecht Biltstraat mogelijk overstappunt voor een nieuwe tramlijn naar USP.

Voordelen:

- Ontlasting Utrecht Centraal. In 1939 is station Maliebaan gesloten onder het mom van overbodig, alle treinen naar Utrecht Centraal. Echter sindsdien zijn het aantal treinen en reizigers dusdanig toegenomen dat inmiddels de wens is Centraal te ontlasten. Dan is een station wat toen teveel is weer in gebruik nemen een van de eerste punten waar je aan moet denken, mede omdat dit weinig kosten zal geven
- Betere bereikbaarheid oostkant van het centrum.
- Het stationsplein Maliebaan kan een verblijfsplein worden in plaats van een parkeervlakte. Dat scheelt veel auto’s die de stad in komen. Deze kunnen parkeren bij een P+R aan de rand van de stad of men kan de hele reis per trein afleggen.
- Bij werkzaamheden en calamiteiten op Utrecht Centraal kan dit station een deel van de oplossing zijn om reizigers te vervoeren door extra treinen naar Maliebaan te laten rijden.
- Snel te realiseren.

8.16 Kesteren – Rhenen en De Haar –Amersfoort

Lengte: ca. 3 km en ca. 13 km

Tracé: Reactiveren ontbrekende delen van Kesteren – Amersfoort. Het gedeelte tussen Rhenen en de Haar is al beschikbaar voor reizigersvervoer. (nog wel verbeteringen zie bij Veenendaallijn)

Nieuwe stations: Woudenberg –Scherpenzeel, Leusden, Amersfoort Zuid

Bewonersbereik: 52442 (exclusief Amersfoort)

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor. Basissnelheid 140/160 km/u. (Kesteren – Rhenen vermoedelijk 80/100 km/u vanwege bocht)

Bediening: 1 of 2x per uur IC Maastricht – Amsterdam, 2x per uur sprinter Veenendaal – Amersfoort (mogelijk door naar Utrecht Maliebaan), 2x per uur IC Nijmegen – Utrecht (door naar Schiphol), 2x per uur sprinter (Nijmegen) Kesteren – Utrecht.

Aandachtspunten:

- IC stop voor Nijmegen – Utrecht in Veenendaal Centrum. Voor Maastricht – Amsterdam in Rhenen. Dit in combinatie met een goede busaansluiting naar Wageningen. Zodat Wageningen beter bereikbaar wordt vanuit bestemmingen ten zuiden van de Rijn en uit richting Amersfoort.
- In Kesteren goede aansluiting van de sprinter op de sprinter Arnhem -Tiel en de IC Arnhem – Rotterdam via Tiel, Gorinchem.
- Mogelijk spoorboog bij de Haar van Amersfoort richting Ede voor goederentreinen, robuuste omleidingsmogelijkheden en wellicht een spits IC.

Voordelen:

- Veel verbetering robuustheid van het netwerk
- Ontlasting Utrecht Centraal en Arnhem.
- Betere ontsluiting oostkant provincie Utrecht
- De verbinding die door oorlogsschade is verdwenen komt weer in gebruik.
- Reistijd Amsterdam Centraal – Nijmegen naar ca. 70 minuten of net iets daaronder t.o.v. de huidige 83 minuten
- Reistijd vanuit Amersfoort richting Nijmegen neemt enorm af.
- Betere bereikbaarheid universiteitsstad Wageningen

8.17 Spoorlijn Haarlem – Loenen

Lengte: ca. 38 km

Tracé: Voormalige spoorlijnen Aalsmeer – Haarlem en Aalsmeer – Loenen zonder keer spoor in Aalsmeer. Spoorboog richting de Schipholtunnel.

Nieuwe stations: Haarlem Parkwijk, Haarlem Boerhavewijk /Meerwijk, Vijfhuizen, Hoofddorp Weberbuurt, (aansluiting Hoofddorp, Aalsmeer, Uithoorn, Mijdrecht, Wilnis, Vinkeveen

Bewonersbereik: 98834 (exclusief Haarlem en Hoofddorp)

Gewenste status: Hoofdspoor, maar eventueel kan andere vorm worden gekozen als dat nodig is om gelijkvloers te kunnen kruizen.

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor tot kruising Hoofddorp, daarna enkelspoor kruisingsmogelijkheden op de stations. Basissnelheid minimaal 100 km/u bij voorkeur 140 km/u (zeker op Haarlem – Hoofddorp)

Bediening: 2x per uur IC Hoorn – Schiphol (via Alkmaar – Haarlem) vermoedelijk gekoppeld aan IC naar Enschede. 2x per uur sprinter Haarlem – Driebergen-Zeist, 2x per uur sprinter Haarlem – Almere Oostvaarders, De sprinters kunnen in Haarlem worden doorgetrokken naar Zandvoort aan Zee op drukke periodes. Overweging of 1x per uur een IC Haarlem – Utrecht mogelijk is.

Aandachtspunten:

- Onzekere inpassing in Hoofddorp op voormalig tracé. Noordelijk van bebouwing zou kunnen als alternatief, maar dan is aansluiting op Schiphol weer een stuk lastiger.
- Vermoedelijk lastige inpassing in Uithoorn. In combinatie met de tram die wordt doorgetrokken uit Amstelveen.

Voordelen:

- Kleine ontlasting Amsterdam en optimalisering Schipholtunnel gebruik
- Ontsluiting grote woonkernen per spoor. Betere ontsluiting oostkant Haarlem en flinke versnelling verbinding Haarlem – Schiphol.
- Alkmaar – Schiphol rechtstreeks en ongeveer net zo lang als met een IC via Sloterdijk mogelijk zou zijn. Echter deze route heeft veel voordelen.
    - Meer potentie voor IC tussen Alkmaar en Haarlem deze krijgt een veel betere bezetting en wordt daarmee de een groot deel van de dag 2x per uur haalbaar.
    - Door deze route minder risico overaanbod op traject Alkmaar – Uitgeest om alle gewenste verbindingen en korte reistijden mogelijk te maken. IC tussen Alkmaar – Schiphol en Alkmaar – Haarlem zijn zo gecombineerd in 1 trein i.p.v. 2.
    - Geen extra treinpad nodig in de Schipholtunnel daar deze gekoppeld wordt aan een in Schiphol beginnende IC.

8.18 Spoorlijn Den Bosch – Breda

Lengte: ca. 40 km

Tracé: Tot vlak voor Waalwijk volgt deze spoorlijn de voormalige spoorlijn naar Lage Zwaluwe, daarna buigt deze af en gaat deze zeer waarschijnlijk door een tunnel richting de Efteling (vanwege Loonse en Drunense duinen en bebouwing is een tracé op maaiveldhoogte erg ingewikkeld/onwenselijk). Daarna loopt het tracé ten noorden van Dongen naar de A27 waar aan de westzijde de spoorlijn verder in zuidelijke richting afbuigt richting Breda.

Nieuwe stations: Vlijmen, Drunen, Waalwijk, Kaatsheuvel, Dongen, Oosterhout en Oosterhout Zuid.

Bewonersbereik: 157880

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor, station Kaatsheuvel en Oosterhout 4 perronsporen. Basissnelheid 140 km/u of 160 km/u.

Bediening: Basis 2x per uur sprinter Den Bosch - Breda. 1x per uur ICD Leeuwarden – Brussel, 1x per uur ICD Leeuwarden – Oostende beide ICD met stop op Kaatsheuvel. 2x per uur sprinter uit Dordrecht die tussen Oosterhout en Breda over dit traject gaat. Op piekmomenten kunnen extra treinen worden ingelegd naar Kaatsheuvel. Nader onderzocht zou kunnen worden of een IC stopt (soms) in Oosterhout ook nodig is.

Aandachtspunten:

- Station Kaatsheuvel 4 perronsporen voor keermogelijkheid op piekmomenten.
- Station Oosterhout zo inrichten dat een lijn Utrecht –Breda via Gorinchem later makkelijk in te passen is.

Voordelen:

- De Efteling wordt direct per trein bereikbaar. De Efteling zorgt voor zeer veel reisbewegingen met ongeveer 5 miljoen bezoekers per jaar betekend dit 10 miljoen reizigers per jaar.
- 6 grote kernen worden per spoor ontsloten.
- De Loonse en Drunense duinen worden beter bereikbaar per OV.
- Ook de reistijd Utrecht – Breda wordt korter t.o.v. de huidige reistijd.
- Grote parkeervlaktes bij de Efteling kunnen verdwijnen. Een deel is nodig voor de spoorlijn en het station. De resterende ruimte kan gebruikt worden om het natuurgebied en eventueel de Efteling te vergroten.

8.19 Spoorlijn Lage Zwaluwe – Oosterhout

Lengte: ca. 20 km

Tracé: Lage Zwaluwe tot Tuinbouwweg oude tracé richting Den Bosch, daarna afbuigend naar het zuiden bij Koopvaardijweg weer op goederenspoor komend dan langs de Bovensteweg N629 richting station Oosterhout, waar de lijn aansluit op Den Bosch – Breda.

Nieuwe stations: Made, Oosterhout West, Oosterhout Strijden, Oosterhout

Bewonersbereik: 63020

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor 100 km/u, kruisingsmogelijkheden stations

Bediening: 2x per uur sprinter Dordrecht - Breda

Aandachtspunten:

- Alternatief tracé t.o.v. tot A27 oude tracé volgen en dan naar het zuiden. Dit vanwege betere bediening Oosterhout en bebouwing op het oude tracé in Raamsdonkveer. Alternatief tracé direct langs Raamsdonkveer vermoedelijk lastiger dan deze route.

Voordelen:

- Deels al in gebruik bij Goederenvervoer, wat de kosten verlaagd om te reactiveren.
- Goede ontsluiting Oosterhout.

8.20 Havenspoorlijn

Lengte: ca 40 km

Tracé: Goederenspoorlijn geschikt maken voor reizigersvervoer

Nieuwe stations: Rotterdam Vrijenburgweg, Pernis (M), Hoogvliet, Spijkernisse, Rozenburg, Oostvoorne, Maasvlaktestrand.

Bewonersbereik: 126930

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor snelheid vermoedelijk 100 km/u

Bediening: 2x per uur Rotterdam – Maasvlaktestrand (mogelijk extra versterkers)

Aandachtspunten:

- Inpasbaarheid t.o.v. Goederentreinen.
- Wellicht 1 of enkele extra stops zinnig om arbeidsplaatsen beter bereikbaar te maken.
- Een klein stuk extra spoor nodig om strand te ontsluiten en eindstation te realiseren.
- Bij Pernis knooppunt met Metro maken.

Voordelen:

- Naast het bedienen van plaatsen wordt ook het Havengebied beter bereikbaar voor de vele duizenden mensen die er werken. Enkele jaren geleden verscheen er al eens een artikel over het ontsluiten van werklocaties: https://www.ad.nl/rotterdam/het-spoor-ligt-er-al-waarom-stappen-havenwerkers-niet-gewoon-op-de-trein~a3b8869cd/
- Verbetering bereikbaarheid zuidkant Rotterdam

8.21 Spoorlijn 55 Wondelgem - Terneuzen

Lengte: ca 30 km (waarvan ca. 15 km in NL)

Tracé: Reactivering goederenspoorlijn voor reizigersvervoer

Nieuwe stations: Evergem Kerkbrugge (B), Ertvelde (B), Zelzate (B), Sas van Gent, Sluiskil, Terneuzen

Bewonersbereik: 67389 waarvan 30540 in Nederland

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor 100 km/u, kruisingsmogelijkheden stations

Bediening: 1x per uur stoptrein Gent – Terneuzen (mogelijk uitbreiden naar 2x per uur op drukke momenten)

Aandachtspunten:

- Verbetering en goede aansluiting busverbinding tussen Terneuzen en Goes om onder andere ook reizen vanaf de spoorlijn Roosendaal - Vlissingen naar Gent te verbeteren.

Voordelen:

- Lage kosten vanwege al in gebruik bij goederenvervoer.

8.22 Nieuwe Sloelijn

Lengte: ca. 7 km

Tracé: De huidige goederenspoorlijn naar de Sloehaven tot afrit Borssele van de N62

Nieuwe stations: Nieuwdorp en ‘s Heerenhoek

Bewonersbereik: 4590

Gewenste status: huidige status

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, indien mogelijk huidige snelheid verhogen van 40 km/u naar 80 km/u

Bediening: Vermoedelijk haltesprinter 1x per 2 uur Goes – ’s Heerenhoek mogelijk gekoppeld aan een sprinter Breda – Goes. Deze halte sprinter zorgt ook voor de bediening van ’s Heer Arendskerke en Lewedorp.

Aandachtspunten:

- Loopafstand station ’s Heerenhoek naar bushalte voor de bus door de Westerscheldetunnel naar Terneuzen zo kort mogelijk maken.
- Stations zo voordelig mogelijk uitvoeren, met zo kort mogelijke perronlengte 3 of 4 bakken.

Voordelen:

- Tegen geringe kosten extra gebruik van de goederenspoorlijn.

8.23 Spoorlijn 11 Antwerpen – Woensdrecht

Lengte: ca. 30 km (waarvan ca. 10 km in NL)

Tracé: doortrekken huidige goederen haven spoorlijn 11 (ca. 20 km) naar Woensdrecht (ca. 10 km) en gereed maken voor zowel reizigers als goederenvervoer.

Nieuwe stations: Leugenberg (B), Oorderen-Hoevenen (B), Stadbroek (B), Noordland (B), Ossendrecht, Woensdrecht

Bewonersbereik: 44575 exclusief Antwerpen (Leugenberg) waarvan 15995 in Nederland

Gewenste status: hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor 100 km/u, kruisingsmogelijkheden stations

Bediening: 1x per uur stoptrein Antwerpen – Bergen op Zoom. Aantal keer IC richting Vlissingen, dan wel extra spoorboog nodig bij aansluiting op staatslijn F. Die mogelijk ook voor goederenvervoer interessant is.

Aandachtspunten:

- Station Woensdrecht is bij aanknoping staatslijn F in gedachte. Bij realisering van deze lijn kan echter gekozen worden nog een tweede station gunstiger naar de Woonkern te openen. Het station bij de aanknoping kan niet zomaar weg dat is ook overstapstation vanuit richting Vlissingen naar Antwerpen en andersom.

Voordelen:

- Verbeteren verbinding tussen Zeeland en Antwerpen
- Ontlasting spoorlijn 12

8.24 Spoorlijn 29 Tilburg –Turnhout

Lengte: 35 km

Tracé: Reactivering voormalige spoorlijn

Nieuwe stations: Riel, Alphen, Baarle

Bewonersbereik: 37671

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor 100 km/u, kruisingsmogelijkheden stations

Bediening: 1x per uur IC34 Tilburg –Binche, mogelijk nog versterkingen tot 2x per uur.

Voordelen:

- Extra grensverbinding vanuit Brabant naar België.
- Mogelijk door te trekken naar Eindhoven zodat Eindhoven ook rechtstreeks met België verbonden is.

8.25 Spoorlijn Hamont – Weert

Lengte: ca. 9 km (waarvan ca. 8 km in NL)

Tracé: Reactiveren voor reizigersverkeer

Nieuwe stations: Budel

Bewonersbereik: 13390

Gewenste status: Is al hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor minimaal 100 km/u bij voorkeur 130 km/u

Bediening: 1x per uur IC 43 Weert - Antwerpen

Aandachtspunten:

- Wordt al lang over gesproken tijd om traject snel gereed te maken zodat de trein kan rijden met name ook in België.
- Mogelijkheden de trein verder op te waarderen door doortrekken naar Düsseldorf

Voordelen:

- Rechtstreekse verbinding Limburg met Antwerpen.
- Op dit moment zeer lange grens met België zonder grensoverschrijdende spoorlijnen, mede met deze verbinding kan dit verkort worden.

8.26 Spoorlijn Boxtel – Uden

Lengte: ca. 23 km

Tracé: Reactivering van een deel van het Duits lijntje inclusief een verbindingsboog naar Eindhoven.

Nieuwe stations: Liemde, Schijndel, Veghel en Uden

Bewonersbereik: 98610

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor kruisingsmogelijkheden op de stations. Basissnelheid minimaal 100 km/u bij voorkeur 130 km/u.

Bediening: 2x per uur stoptrein Tilburg Universiteit – Uden, 2x per uur IC Uden – Maastricht

Aandachtspunten:

- Later mogelijk verder reactiveren en aansluiten op de Maaslijn of een ander tracé van Uden naar Nijmegen.
- Een boog met Eindhoven verkort de reistijd Uden en Veghel met Eindhoven flink en daarmee goed voor de vervoerswaarde van deze lijn.
- IC stopt in Veghel, Schijndel, Eindhoven, Weert, Sittard

Voordelen:

- Veel grote plaatsen op korte afstand van elkaar die bereikbaar worden per spoor.

8.27 Spoorlijn Roermond – Dalheim

Lengte: ca. 15 km (waarvan ca. 14 km in NL)

Tracé: Reactivering bestaande tracé

Nieuwe stations: Roermond Oost en Herkenbosch

Bewonersbereik: 7840 exclusief Roermond

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden. Basissnelheid 100 km/u

Bediening: 1x per uur stoptrein Mönchengladbach Hbf – Roermond 1x per uur sneltrein Mönchengladbach Hbf – Roermond

Aandachtspunten:

- Dit plan gaat uit van een regionale verbinding, waarbij bij voorkeur wel elektrificatie plaats vindt.
- Er zijn echter ook kansen deze verbinding verder op te waarderen. In dat geval een hogere basissnelheid van 140 km/u of 160 km/u en delen of geheel dubbelspoor. In het laatste geval is vermoedelijk ook een tunnel nodig onder de Meinweg en wordt het ook mogelijk om goederentreinen via deze route te laten rijden.
- Roermond heeft zeer veel Duitse bezoekers met name ook door de Designer Outlet. Doordat de reistijd per trein nu via een omweg en overstap in Venlo loopt komen erg veel mensen met de auto. Dit geeft veel verkeersdrukte en uitstoot in de buurt van Natura 2000 gebieden.

Voordelen:

- Bereikbaar maken van nationaal Park de Meinweg per trein.
- Aanpakken verkeersdrukte Roermond
- De huidige reistijd Mönchengladbach –Roermond kan met een rechtstreekse stoptrein van ca. 1 uur naar ca. 40 minuten worden gebracht. De sneltrein zou deze verbinding in ca. 30 minuten afleggen en bij verdere opwaardering zou de reistijd van een IC rond de 20 a 25 minuten liggen.

8.28 Verkorting Weert – Sittard

Lengte: ca. 17 km of ca. 30 km

Tracé: langs de A2

Nieuwe stations: n.v.t.

Bewonersbereik: n.v.t.

Gewenste status: Hoofdspoor

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor 200/230/250 km/u

Bediening:

- 1x per uur ICD Den Helder – Luxemburg
- 1x per uur ICD Den Helder – Maastricht
- 1x per uur ICD Den Haag – Aachen
- 2 x per uur IC Uden – Maastricht stoppend te Weert.

Aandachtspunten:

- Twee opties afhankelijk van de mogelijkheid om met hoge snelheid door Weert te komen en de inpasbaarheid. Voor het te leggen spoor maakt het nauwelijks uit. Het is alleen de vraag hoelang de 2 snelle sporen los van andere spoorlijnen lopen.
    - Alleen ten oosten van Weert langs de A2 naar Echt en daar aansluitend op staatslijn E.
    - Vanaf de provinciegrens Noord Brabant – Limburg naar Echt en daar aansluitend op staatslijn E. Mogelijkheid om bij Kelpen-Oler op het spoor te komen.
- ICD rijdt Eindhoven – Sittard zonder te stoppen

Voordelen:

- Veel reistijd winst naar Zuid – Limburg, afsnijden en hogere snelheid scheelt al snel een kwartier t.o.v. via Roermond. Van groot belang gezien het naast Groningen expliciet noemen door Floor Milikowski van de regio Sittard-Geleen en omliggende steden ook over de grens waar grote noodzaak is voor betere bereikbaarheid. Dit is te horen in het antwoord op een vraag van Tweede Kamerlid Mustafa Amhaouch die hij stelt om 10:53 in een rondetafelgesprek op 28 oktober 2020 over het nationaal groeifonds: https://debatgemist.tweedekamer.nl/node/24094?start=2946

8.29 Spoorlijn Sittard – Buchten

Lengte: ca. 6 km

Tracé: Huidige goederenspoorlijn

Nieuwe stations: Limbricht, Born en Buchten.

Bewonersbereik: 17930

Gewenste status: Huidige status

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, basissnelheid 60 km/u of 80 km/u.

Bediening: 2x per uur stoptrein Buchten – Stein

Aandachtspunten:

- Traject is nog niet geëlektrificeerd. Gezien de lengte en ander gebruik kan een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding een optie zijn.

Voordelen:

- Lage investeringskosten aangezien spoorlijn al aanwezig is, meeste overwegen onlangs beveiligd zijn en gezien de lengte van het traject geen hoge snelheiden nodig zijn.
- Gunstige stationslocaties mogelijk
- Bewoners hebben naast de lasten van de goederenspoorlijn ook de voordelen van betere bereikbaarheid.
- Uitwerking van lokale bereikbaarheid van regio Sittard-Geleen.

8.30 Spoorlijn Geleen – Stein

Lengte: ca. 6 km

Tracé: Huidige goederenspoorlijn

Nieuwe stations: Urmond en Stein.

Bewonersbereik: 18620

Gewenste status: Huidige status

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, basissnelheid 60 km/u of 80 km/u.

Bediening: 2x per uur stoptrein Buchten – Stein

Aandachtspunten:

- Traject is nog niet geëlektrificeerd. Gezien de lengte en ander gebruik kan een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding een optie zijn.

Voordelen:

- Lage investeringskosten aangezien spoorlijn al aanwezig is, meeste overwegen onlangs beveiligd zijn en de lengte van het traject geen hoge snelheiden nodig zijn.
- Bewoners hebben naast de lasten van de goederenspoorlijn ook de voordelen van betere bereikbaarheid.
- Uitwerking van lokale bereikbaarheid van regio Sittard-Geleen.

8.31 Miljoenenlijn Schin op Geul - Kerkrade Centrum

Lengte: ca. 16 km

Tracé: Volgens de huidige als museumlijn in gebruik zijnde spoorlijn

Nieuwe stations: Wylre, Eys, Simpelveld, Kerkrade West

Bewonersbereik: 22110 exclusief Kerkrade

Gewenste status: Geen onderdeel hoofdspoor. Spoor en treindienst in handen van dezelfde eigenaar ZLSM.

Spoor: Niet geëlektrificeerd grotendeels enkelspoor, kruisingsmogelijkheden zoals huidig. Baanvak basissnelheid 80 km/u of 100 km/u

Bediening: 1x per uur (eventueel mogelijk 2 x per uur)

Aandachtspunten:

- Museumgebruik blijft mogelijk. Treindienst mag hiervoor worden aangepast.
- Stations en lijn zoveel mogelijk een historische uitstraling (al is vraag of hier noodzakelijk is gezien pas rond 1990 buiten dienst). Daarom waarschijnlijk een batterij of waterstof trein i.p.v. bovenleiding. Iets dat samen kan worden opgepakt met vergelijkbare lijnen als Apeldoorn – Dieren en Hoorn - Medemblik.

Voordelen:

- Betere bereikbaarheid Heuvelland onder andere ook voor toerisme.

8.32 Spoorlijn 20 (Maastricht – Y Beverst)

Lengte: ca. 17 km (waarvan ca. 4km in NL)

Tracé: Reactiveren voormalige spoorlijn. Deze is deels nog aanwezig, deels niet.

Nieuwe stations: Maastricht Noordwest / Smeermaas, Lanaken, Gellik, Munsterbilzen / Bilzen noord

Bewonersbereik: 29787 in België. Daarbij komt nog Maastricht Noordwest.

Gewenste status: Hoofdspoor.

Spoor: Geëlektrificeerd enkelspoor, kruisingsmogelijkheden. Basissnelheid vermoedelijk 120 / 140 km/u

Bediening: 2x per uur stoptrein Maastricht –Hasselt, 1 x per uur IC 72 Maastricht – Antwerpen

Aandachtspunten:

- Er zijn ook tramplannen echter dit loopt verre van vlot, is duurder en heeft minder baten dan een treindienst zeker nu de NMBS van plan is de huidige IC Piektrein Hasselt – Antwerpen wil vervangen door een IC die op werkdagen rijdt, na verlenging naar Maastricht zou het goed zijn dat deze 7 dagen per week kunnen gaan rijden
- Ook de PVDA in België zou graag zien dat het tram plan vervangen wordt door een trein, maar daarvoor moet er wel een besluit worden genomen over de tram. Onlangs in de standaard: https://www.standaard.be/cnt/dmf20210318_98024574?adh_i=&imai=&articlehash=7A7F47D79A704312E90F271EB0D38D9C6ABBD5B25E4234A09410B65791B94A33A3B3E6933B8916D28992327FFF064CB74CD95BFBC0B5D57BA8C7602B37C83996

Voordelen:

- Sneller en voordeliger dan de tram
- Meer rechtstreekse verbindingen

8.33 Spoorlijn 24 Montzenlijn inclusief spoorlijn 39 naar Welkenraedt

Lengte: ca. 31 km + ca. 8 km, deze liggen grotendeels in België (ca. 34 km totaal) een klein deel ligt in Duitsland (ca. 5km)

Tracé: huidige goederenspoorlijnen

Nieuwe stations: Aachen Vaals (erstraße), Vaalserberg (B), Kelmis, Montzen, Henri Chapelle, Sint Martensvoeren, Sint Gravenvoeren Weerst

Bewonersbereik: 36782 (exclusief Aachen) waarvan 7945 in Nederland

Gewenste status: huidige status

Spoor: Geëlektrificeerd dubbelspoor, nu is basissnelheid 90 km/u (spoorlijn 24) en enkelspoor 60 km/u (spoorlijn 39).

Bediening: 1x per uur E18aNW Hasselt – Montzen, 1x per 2 uur stoptrein Maastricht - Eupen

Aandachtspunten:

- Lijnen liggen niet op Nederlands grondgebied, maar zijn wel van groot belang om Vaals en de Vaalserberg makkelijk per trein bereikbaar te maken. Evenals door de voorstreek het Zuidelijkste deel van het Limburgs heuvelland niet al te ver van een station komt te liggen.
- Wellicht kunnen passagierstreinen iets harder rijden dan de huidige op Goederenvervoer aangepaste snelheid.
- De stoptrein rijdt tussen Maastricht en Eijsden vermoedelijk zonder te stoppen.

Voordelen:

- Lage investeringskosten aangezien spoorlijn al aanwezig is, geen overwegen en geschikte snelheid. Wel is voor de stoptrein een aansluiting op de verbindingsboog uit de richting Eijsden naar de Montzenlijn nodig. Daarnaast perrons op de stations.
- Station Vaalserberg komt ongeveer 1 kilometer van het Drielandenpunt, een grote bezoeklocatie, te liggen indien er kortere wandelroute wordt aangelegd.
- Vaals krijgt op ca. 2 km van het centrum een station en wordt zeker daarnaast minder belast met autoverkeer richting de Vaalserberg.
- Parkeerplaatsen op de Vaalserberg kunnen grotendeels gesaneerd worden en verblijfsruimte en/of natuur worden.
- De Voerstreek wordt bereikbaar per trein evenals dat de reistijd richting de Hoge Venen van Nederland een stuk korter word. Behalve ontsluiting van de regio ook belangrijk voor de vervoerskeuze bij toeristische reizen.

8.34 Motivering om spoorlijnen niet op te nemen in het Totaalplan spoor:

Er zijn een aantal lijnen die vaak in de discussie zijn, maar waar als je verder gaat denken betere alternatieven voor zijn. Dit geldt onder andere voor de volgende spoorlijnen:

Spoorlijn Utrecht – Breda via Gorinchem

- Deze route zou minder bewoners extra per spoor ontsluiten dan een route van Oosterhout via Kaatsheuvel en Waalwijk naar Den Bosch. Evenals deze geen bediening van de Efteling zou hebben.
- Reistijd verkorting en rechtstreeks Utrecht –Breda via een spoorlijn via Kaatsheuvel kan gecombineerd worden met verhogen van capaciteit en snelheid op Utrecht – Eindhoven. En ontlasten van Breda – Tilburg.
- Het passeren van vele rivieren zorgt voor hoge kosten, waardoor bovenstaande argumenten er toe leiden dat bovenstaande route op korte termijn niet noodzakelijk is en beter andere projecten prioriteit kunnen krijgen.
- Wel bij aanleg station Oosterhout rekening mee houden dat in verdere toekomst mogelijk deze lijn er alsnog komt.

Spoorlijn naar Zernike

- Een stedelijk tramnetwerk in Groningen biedt verbetering van de bereikbaarheid in een veel groter deel van de stad en directe omgeving dan specifiek alleen naar Zernike.
- Een onderzoek (https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Downloads/Downloads_2020/Verbetering_OV_Zernike_verkennend_onderzoek_trein.pdf) geeft drie opties:
    - A1 Aftakking naar kopstation Zernike via station Noord.
    - A2 Aftakking naar kopstation Zernike langs de Ringweg
    - A3 Verleggen van de spoorlijn Delfzijl/Eemshaven in westelijke richting via Zernike, een deel van de stad minder bereikbaar maken door het verdwijnen van Groningen Noord.
- Alle 3 opties geven lastige inpasbaarheid in stedelijk gebied en daarnaast hoge kosten voor zowel aanleg als exploitatie van een kort stukje spoorlijn.
- Ten westen van hoofdstation Groningen is optimale inpassing nodig van de HSL Noord Lelylijn en versnelling Groningen – Leeuwarden. Dat maakt extra treinen richting Groningen Noord / Zernike waarschijnlijk niet verstandig c.q. nog duurder.
- Mocht in een onderzoek naar een tramnetwerk in Groningen blijken dat de trein toch geschikter is dan de tram om de bereikbaarheid van Zernike flink te verbeteren dan zou wel gekeken moeten worden naar de mogelijkheid om optie A1na Zernike te verlengen richting Aduard en Zuidhorn zodat Zernike ook uit de richting Leeuwarden rechtstreeks kan worden bediend. Evenals dit in samenhang met een combinatie van A1 + A2 zodat ook een ringlijn een optie is.

9 Overig railvervoer

In dit hoofdstuk worden enkele projecten besproken waarvoor ook spoor rails benodigd zijn, maar niet voor treinen. In de laatste paragraaf wordt besproken waarom de Noord/Zuidlijn in zuidelijke richting geen of veel minder prioriteit hoeft te krijgen.

9.1 Metroringlijn 52 Noord –Edam –Purmerend –Noord

Lengte: ca. 35 km

Tracé: Vanaf Metrostation Noord richting het Schouw, daar begint de ronde langs Monnikendam, Volendam, Edam, Purmerend en terug naar het Schouw

Nieuwe stations: Broek in Waterland, Monnikendam, Volendam (3x), Edam (2x), Purmerend (3x), Ilpendam.

Bewonersbereik: 43490 exclusief Purmerend (80138)

Gewenste status: Metrospoor

Spoor: gelijk aan de Noord/Zuidlijn

Bediening: Vermoedelijk 1x per 10 minuten linksom en 1 x per 10 minuten rechtsom zodat op het deel Amsterdam Noord – Amsterdam Zuid een 5 minuten dienst is. In Edam komt een pauze tijd van enkele minuten. Soort eindpunt en marge bij vertragingen.

Aandachtspunten:

- Meest geschikte exacte tracé en locatie van de haltes.
- Aansluitende buslijnen zoals de dan ingekorte 314 Edam – Hoorn die lokaal metrostation Edam verbindt met treinstation Oosthuizen en Hoorn en daarnaast de bus 316 naar Marken.

Voordelen:

- Alle buslijnen richting Waterland en verder kunnen verdwijnen van Amsterdam Centraal. Hierdoor komt meer ruimte voor het station waardoor er extra perronspoor beter mogelijk is. Wellicht zelfs nog 1 of 2 extra keersporen door verkleining busstation.
- Het doortrekken van metrospoor zal een stuk voordeliger zijn om grote kernen als Edam, Volendam en Monnikendam op het spoor aan te sluiten dan een treinspoor.
- Betere railbediening oostkant van Purmerend. Waardoor ook aanpassingen voor extra sprinters naar Purmerend niet nodig zijn.

9.2 Metroringlijn 51 Isolatorweg – Amsterdam Centraal

Lengte: ca. 4 km

Tracé: Sluiten van het ontbrekende stuk van de ring

Nieuwe stations: n.t.b.

Bewonersbereik: Binnenstedelijk

Gewenste status: Metrospoor

Bediening: vermoedelijk minstens 1x per 10 minuten linksom en 1 x per 10 minuten rechtsom

Aandachtspunten:

- Vanaf waar onder de grond om aan te sluiten op metrosporen bij Amsterdam Centraal.

Voordelen:

- Ontsluiting bestaande en nieuwe woonwijken

9.3 Randstadrail Leiden –Katwijk -Noordwijk –Noordwijkerhout

Lengte: ca. 20 km

Tracé: via genoemde plaatsen

Nieuwe stations: n.t.b.

Bewonersbereik: 92414 exclusief Noordwijkerhout

Gewenste status: Randstadrailspoor

Spoor: Gelijk aan andere Randstadraillijnen

Bediening: Vermoedelijk 1x per 10 minuten

Aandachtspunten:

- Meest geschikte exacte tracé en locatie van de haltes.
- Noodzakelijk om de kuststrategie in zijn geheel uit te voeren.
- Was eerder al voor deel in beeld bij de Rijngouwelijn

Voordelen:

- Zeer grote woonkernen worden met meer capaciteit, sneller en comfortabeler ontsloten per OV

9.4 Randstadrail Hoek van Holland – Kijkduin

Lengte: ca. 14 km bij doortrekken naar Scheveningen ca. 20 km totaal

Tracé: heraanleg strandlijn, voormalige goederenlijn, en vanuit Kijkduin aansluiten op bestaande Randstad Rail in Den Haag / Scheveningen.

Nieuwe stations: Vermoedelijk 2x ’s Gravensande, Monster en Kijkduin

Bewonersbereik: 36090 (exclusief Kijkduin/Den Haag/Scheveningen.

Gewenste status: Randstadrailspoor

Spoor: Gelijk aan andere Randstadraillijnen

Bediening: Vermoedelijk 2-4 x per uur.

Voordelen:

- Noordzee toerisme.
- Ontsluiten woonlocaties tussen Hoek van Holland en Den Haag.

9.5 Tram in steden

Op dit moment hebben Amsterdam, Den Haag en Rotterdam een uitgebreid tramnetwerk. Utrecht heeft een beperkt netwerk met enkele lijnen naar Nieuwegein, IJsselstein en naar Utrecht Science Park. In Groningen werd ca. 10 jaar geleden al over de tram gesproken, maar de plannen hiervoor werden toen geannuleerd. Onlangs kwam de tram weer aan de orde het zou wenselijk zijn om hier verder aan te werken. Zeker als besloten wordt tot aanleg van de HSL Noord Lelylijn zal de stedelijke agglomeratie van Groningen flink verder groeien. Daarmee is het verstandig het stedelijk OV hierop in te richten. Een nu wat betreft grote vergelijkbare stad met HSL station en centrumfunctie Erfurt heeft een goed functionerend tramnetwerk. Dat zou in Groningen ook moeten kunnen. Voor de agglomeratie Eindhoven zou een tramnetwerk ook een optie zijn gezien de vergelijkbare grote. Hieronder volgen enkele suggesties:

Utrecht

Mogelijk tramaansluiting vanaf station Utrecht Biltstraat naar de lijn richting USP (ca 2,5 km) alternatief deze lijn vanaf Utrecht Centraal laten beginnen en ook de binnenstad bedienen.

Groningen

Realisatie van een tramnetwerk met dan mogelijk de volgende lijnen:

- Hoofdstation -Kardinge, het zou wel wenselijk zijn om door te kunnen naar Beijum en Leeuwenborg.
- Hoofdstation – Zernike
- Europapark – UMCG – Station Noord –Zernike –Hoogkerk
- Hoofdstation – Eelderwolde
- Hoofdstation – Meerstad

Eindhoven

Mogelijke lijnen vanaf Eindhoven Centraal bijvoorbeeld:

- Veldhoven
- Valkenwaard (met aftakking High Tech campus),
- Son en Breugel (Woensel, Ikea).

9.6 Motivering om de Noord/Zuidlijn niet te verlengen in zuidelijke richting

Noord/Zuid lijn doortrekken naar Schiphol en Hoofddorp heeft zeer veel minpunten:

- Loopt volledig langs hoofdspoor wat sneller is, voor reistijd winst niet nodig.
- Kost vanwege lastige inpassing vele miljarden.
- Om meer ruimte te bieden op het hoofdspoor voor IC en internationale treinen is een directe investering in het hoofdspoor veel effectiever en voordeliger. Een paar sprinters minder per uur op het hoofdspoor geeft veel minder extra capaciteit dan twee extra treinsporen. Daarnaast:
    - Op de Westtak en Amsterdam Muiderpoort – Amsterdam Bijlmer is al rekening gehouden dat er ooit 4 i.p.v. 2 sporen komen.
    - Een Noord Zuidlijn lost niets op aan het knelpunt rond Weesp richting Almere en Amersfoort. 2 nieuwe snelle sporen van Muiderpoort richting Almere wel, bovendien wordt de reistijd dan ook korter.
- Het verbetert niets aan de verbinding tussen Haarlem en Schiphol.
- Doortrekking van de Noord/Zuidlijn is voor een groot gedeelte ook gericht op groei en groenwassen van Schiphol. Dit terwijl verstandig luchtvaartbeleid in combinatie met goede internationale connectiviteit per trein zal zorgen voor een krimp van de luchtvaart.
- Voor het Schinkelkwartier is een nieuwe halte aan de metroringlijn tussen Henk Sneevliet weg en Amstelveenseweg een prima alternatief.
- Het aantal internationale treinen in de Schipholtunnel kan ook groeien door de paden elk uur te benutten.
- Betere benutting van treinen:
    - Zoals bijvoorbeeld Thalys ook gebruiken voor vervoer op Amsterdam Centraal – Schiphol
    - Geen of minder eindigende treinen op Schiphol en Hoofddorp. Dit kan onder andere door de spoorlijn Haarlem – Loenen te reactiveren met een boog naar Schiphol. Hierdoor kan bijvoorbeeld de IC Enschede – Schiphol doorrijden richting Haarlem, Beverwijk, Castricum, Alkmaar, Alkmaar Noord, Heerhugowaard, Obdam en Hoorn. Een Sprinter kan in plaats van in Hoofddorp te eindigen na Schiphol doorrijden richting Hoofddorp Centrum, Haarlem en bij piekperiodes Zandvoort aan Zee. Dit alles zonder dat dit extra treinpaden kost in de Schipholtunnel.

10 IC Bus (100 km/u)

Op lange trajecten die onderdeel van het nationale netwerk, maar een spoorverbinding niet realistisch is het voor bereikbaarheid belangrijk in te zetten op comfortabele 100 km/u bussen. Bij veel trajecten gaat het om reizen over lang dijken, eilanden die per weg bereikbaar zijn en in de buurt ban grote wateren. Om een voor de reiziger attractief aanbod te realiseren dienen deze een tariefintegratie met het spoornet te krijgen. Wat betekend dat tarief kilometers doorlopen net als op het spoor en ze zijn opgenomen in de abonnementen structuur. Dit ook vanwege het feit dat deze bus regelmatig een onderdeel van de reis is tussen twee treinritten.

IC Bus 1: Alkmaar – Leeuwarden of Harlingen.

- Basis 1 x per uur mogelijk vaker 2x per uur in samenhang met de Waddenstrategie in aansluiting op veerboten in Harlingen naar Terschelling en Vlieland.
- Huidige route

IC Bus 2: Hoorn – Den Helder

- Basis 2 x per uur. 1 x per uur wellicht naar Anna Paulowna i.p.v. Den Helder voor snellere verbinding vanaf Wieringen richting Alkmaar.
- Abbekerk, Middenmeer, Wieringerwerf, Hippolytushoef en Westerland.

IC Bus 3: Enkhuizen – Lelystad (mogelijk door naar Harderwijk)

- Basis 2x per uur. Nu op 1x per dag na helemaal nog geen bus.
- Verkort de reistijd tussen West-Friesland en Flevoland enorm, en geeft alles benoorden Alkmaar - Hoorn de snelste route naar Lelystad en alles wat daar noordoostelijk van ligt via Enkhuizen. Dit zorgt ervoor dat mensen niet onnodig door Amsterdam reizen. Onderweg alleen tussenstop Batavia stad. En zorgen dat op de vierbaans wegen door Lelystad niet afwisselend 50-70 km/u geldt, maar op de hele route de bus daar 70 of 80 km/u kan rijden.
- Als de Lelylijn er ligt en Alkmaar – Amsterdam versneld is zal uit de regio Alkmaar – Heerhugowaard de route via Amsterdam wel weer sneller zijn. Vanuit de regio Hoorn – Enkhuizen zal de bus sowieso sneller blijven voor de meeste bestemmingen.

IC Bus 4: Rotterdam – Terneuzen (eventueel start bij Havenspoorlijn)

- Vermoedelijk basis 2 x per uur
- Route via Zierikzee, Goes
- stops n.t.b.

IC Bus 5: Rotterdam –Middelburg (eventueel start bij Havenspoorlijn)

- Vermoedelijk basis 2 x per uur
- Via N57 Hellevoetsluis, Ouddorp, Rennesse
- Stops n.t.b. evt start bij Havenspoorlijn

IC Bus 6: Meppen (D) – Emmen

- Uitgebreid besproken in hoofdstuk 6.20 en mogelijk ook Meppen – Hoogeveen.

Daarnaast wellicht nog enkele mogelijke aanvullingen.

11 Waternetwerk

Op sommige plaatsen zijn zowel treinen als bussen geen oplossing, door de aanwezigheid van grote wateren. Een onderzoek naar de mogelijkheden in Nederland van veerboten op waterstof met snelheden tot ruim 80 km/u zou daarbij een interessante optie zijn. Een nieuwsartikel over dit type boten is te vinden op: https://opwegmetwaterstof.nl/snelle-veerboten-op-waterstof/ Aandachtspunten hierbij zijn:

- Veiligheid t.o.v. ander scheepvaartverkeer (zowel beroepsmatig als pleziervaart). Welke snelheid kan op welke locatie verantwoordt worden gevaren door veerboten op waterstof. Bij een positieve uitkomst is een vervolgstap een boot te ontwikkelen met de juiste afmetingen en deze te testen in praktijk.
- Potentiële vervoersvraag op korte en langere termijn
- Klimaat en milieuvoordelen

Hieronder volgen enkele gebieden waarvoor zo'n type boot de bereikbaarheid flink kan verbeteren. Dit is ook van belang voor het totaal aantal reizen met de trein. Doordat deze veerboten spoorlijnen met elkaar verbinden of vaak aansluiten op een spoorlijn. Waarbij het net als met de IC bus de aanbeveling is om tariefintegratie met het spoor toe te passen.

IJsselmeer

Een belangrijk gat in de bereikbaarheid binnen Nederland en mobiliteit is het IJsselmeer. De afstanden zijn hier hemelsbreed relatief kort, maar er moeten enorme omwegen worden afgelegd. Op dit moment is er alleen in het zomerhalfjaar 3x per dag een trage toeristische boot verbinding tussen Enkhuizen en Stavoren en 1x per dag tussen Enkhuizen en Medemblik.

Een snelle boot op het IJsselmeer kan spoorlijnen aan elkaar knopen evenals de veerboot + fiets een interessante optie maken. Gezien de snelheid van de boot moet met 1 boot al redelijk wat verbindingen kunnen worden geboden op relevante tijdstippen. Havens van Enkhuizen, Stavoren, Medemblik, Urk en Lemmer kunnen hiermee snel met elkaar verbonden worden. De mogelijkheden voor het bereiken van zowel werk, opleiding als recreatie nemen flink toe. En reistijden zullen flink korter zijn dan met andere modaliteiten die een flinke omweg moeten maken.

Wadden

Voor de Waddenveren biedt een waterstofboot kansen voor snel OV zeker omdat autotransporten in de toekomst minimaal zijn bij het uitvoeren van de Waddenstrategie en hierdoor hooguit 1 boot per eiland voor (vracht)auto transporten nodig is.

Naar Texel kan je met 1 waterstofboot prima een half uur dienst onderhouden met naar schatting een reistijd van ca. 5 tot 8 minuten. Voor Terschelling en Vlieland kan wellicht het beste een combinatie worden gemaakt die 1x per 2 uur gaat. Aangezien de reistijden ongeveer 30 min naar Terschelling, 25 min naar Vlieland en 10 min tussen Vlieland en Terschelling zullen zijn. Voor Ameland een uur dienst met een reistijd van ca. 12 tot 15 minuten. Voor

Schiermonnikoog is 1x per 2 uur in ca 10 minuten voldoende. Dit zou bij kunnen dragen aan zowel de leefbaarheid op de eilanden, verduurzamen transport in het Waddengebied, betere mogelijkheden voor dagtoerisme en daarmee ook beter gebruik van spoorlijnen.

Ook een 1x per 2 uur verbinding Emden – Delfzijl –Eemshaven – Borkum kan interessant zijn zowel voor de bereikbaarheid van het Duitse eiland Borkum, de ontwikkeling van 3 havens in het Dollard gebied alsmede het verbeteren van de regionale grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Ter indicatie Delfzijl en Emden liggen minder dan 20 km van elkaar, echter de reistijd per auto is nu meer dan een uur, per OV meer dan 3 uur. Alleen een toeristische boot in de zomer beperkt de reistijd tussen Emden en Delfzijl tot 1 uur en 20 minuten.

In het zomerseizoen zou je nog een Waddenhopper in kunnen zetten die verschillende routes aflegt van eiland naar eiland en havens aan de vaste wal in samenwerking met Duitsland.

Randmeren

De OV ontsluiting van Huizen en Bunschoten – Spakenburg naar Almere en richting Amsterdam zou flink verbeterd kunnen worden door een waterstof veerdienst tussen Bunschoten – Spakenburg, Huizen, Almere Haven en Muiderberg. In Muiderberg kan op een nieuw stations worden opgestapt in sprinters richting Amsterdam. Voor bijvoorbeeld Huizen, een plaats met ruim 40000 inwoners, betekent dit een reistijd winst van meer dan 20 minuten naar Amsterdam.

Noordzee

De Waddenhopper zou je ook op sommige dagen in ca 4 uur van de Eemshaven naar Esbjerg in Denemarken kunnen laten varen voor toeristische doeleinden.

Richting Groot Brittannië zou je ook waterstofboten kunnen zetten. Vanaf verschillende havens langs de gehele Nederlandse kust, doordat je niet meer afhankelijk bent van grote boten op de kortste route. Hiermee kan het Waternetwerk ook bijdragen aan de internationale bereikbaarheid van Nederland.

Van: ROB <info@raadopenbaarbestuur.nl>
Verzonden: dinsdag 25 mei 2021 11:55
Onderwerp: Aanbieding advies "Rol nemen, ruimte geven"

In de bijlage(n) van deze mail zijn potentiele bedreigingen verwijderd.
Klik hier als u de originele bijlage(n) toch nodig heeft (een verklaring is vereist).

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Bijgesloten vindt u ons advies *Rol nemen, ruimte geven.* Dit advies hebben wij voorbereid naar aanleiding van de adviesvraag van minister Ollongren van BZK van eind 2019 over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.
Voor dit advies onderzocht de Raad drie typen interbestuurlijke programma's (MIRT-trajecten, Regio Deals en Regionale Energiestrategieën) in drie regio's (Fryslân, Noord-Holland Zuid en Noordoost-Brabant). Uit de gesprekken bleek dat decentrale overheden zeer positief zijn over de deskundigheid van hun *counterparts* bij het Rijk. Ook vervult het Rijk een belangrijke rol als makelaar in kennis en ervaringen tussen verschillende regio's. Maar er zijn ook knelpunten in de samenwerking. Zo worden de wederzijds verwachtingen ten aanzien van (financiële) inzet, ambities, rol van elke deelnemer en de uitvoering bij aanvang van een samenwerking onvoldoende uitgesproken. Ook blijkt het Rijk slecht in staat om flexibel en met verschillende ministeries gezamenlijk in te spelen op de vragen die specifiek zijn voor een regio.
De Raad ziet dat de Rijk vaak wel de ambitie heeft om zich als gelijkwaardig partner naar de mede-overheden op te stellen, maar dat er in de praktijk tal van obstakels zijn om die ambitie waar te maken. Hij heeft een model voor gelijkwaardig partnerschap ontwikkeld dat kan helpen om overheden bij het opstarten van een samenwerking goede afspraken te maken. Belangrijke vragen daarbij zijn onder meer: in hoeverre is de samenwerking verplicht, wie betaalt, stelt het Rijk eisen aan de uitvoering? Gelijkwaardigheid in een samenwerking hoeft niet altijd de norm te zijn. Decentrale overheden willen niet per se dat het Rijk zich altijd nevengeschikt opstelt. Ze vinden het wel belangrijk dat van tevoren duidelijk is wat decentrale overheden van het Rijk mogen verwachten. Daar kan het model voor gelijkwaardig partnerschap bij helpen.
Wij denken dat het model voor gelijkwaardig partnerschap de overheden kan helpen om bij de start van een samenwerking goede afspraken te maken en verwachtingen duidelijk naar elkaar uit te spreken. Hoewel het advies in eerste instantie het Rijk adresseert, vermoeden wij dat het ook goede handvatten voor de decentrale overheden biedt.
Wij zijn graag bereid om het advies toe te lichten.
Met vriendelijke groet,
Mede namens voorzitter Han Polman,

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR
I: http://www.raadopenbaarbestuur.nl
T: @Raad_ROB

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

ADVIES VAN DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

ROL NEMEN, RUIMTE GEVEN

ADVIES OVER DE ROL VAN HET RIJK BIJ INTERBESTUURLIJKE SAMENWERKING

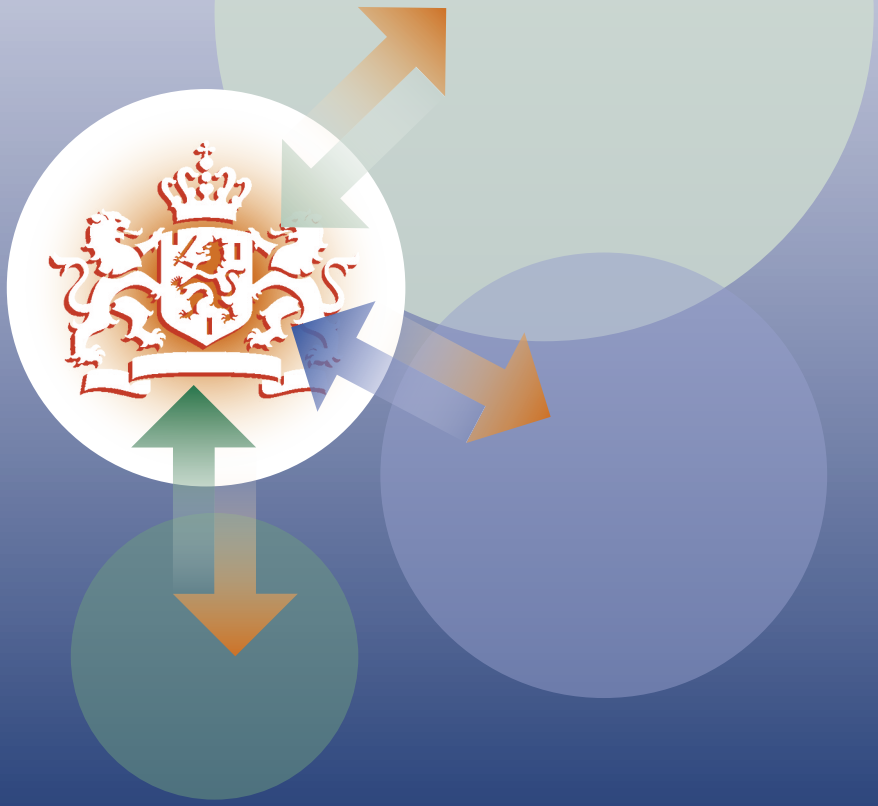

DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR
is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. De ROB adviseert – gevraagd of op eigen initiatief – over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat.

WETTELIJKE VERANKERING
De ROB is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623). Per 1 juli 2017 is de adviesfunctie van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) overgedragen aan de Raad voor het Openbaar Bestuur. De Rfv was ingesteld bij wet van 21 februari 1997.

De geschiedenis van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gaat terug tot in 1960. Toen werd de Raad voor de gemeentefinanciën (Rgf) opgericht. In 1965 werd de Raad voor de Territoriale Decentralisatie (RTD) ingesteld. Beide zijn voorlopers van de huidige Raad voor het Openbaar Bestuur.

WERKWIJZE
Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de beide Kamers der Staten-Generaal afkomstig zijn. De ROB baseert zijn adviezen op bestuurlijke kennis en ervaring, state-of-the-art wetenschappelijke inzichten en kennisname van opinies en inzichten uit de samenleving. Ook via andere activiteiten (lezingen, rondetafelgesprekken, congressen, inleidingen) levert de ROB een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat over het functioneren van het openbaar bestuur en de democratie.

SAMENSTELLING
De Raad bestaat uit een voorzitter en acht leden die worden benoemd bij Koninklijk Besluit. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kan de Raad voor projecten tijdelijke raadsleden aanstellen.

STAF
Een compacte staf ondersteunt de ROB. De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad.

ADRESGEGEVENS
Bezoekadres: Korte Voorhout 7
Postadres: Postbus 20011,
2500 EA Den Haag
T 070 426 7540
E info@raadopenbaarbestuur.nl
www.raadopenbaarbestuur.nl
@Raad_ROB

Vormgeving: Studio Tint, Den Haag
© mei 2021 Raad voor het Openbaar Bestuur
ISBN/EAN 978-90-5991-135-2
NUR 823

Voorwoord

Begin 2019 schreef ROB-voorzitter Han Polman een essay voor *Binnenlands Bestuur*. Daarin betoogt hij dat de grote vraagstukken van deze tijd – klimaat, wonen, economie, werk – niet meer door één overheidslaag kunnen worden opgepakt. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben elkaar nodig. Het Rijk mag zich in die samenwerking wat vaker als een medeoverheid opstellen, aldus het essay.

Het essay was voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aanleiding voor een uitnodiging voor enkele boeiende gesprekken over interbestuurlijke samenwerking en de rol van het Rijk daarbij. Die gesprekken leidden eind 2019 tot een adviesvraag waarin minister Ollongren de Raad voor het Openbaar Bestuur de volgende vraag voorlegde: op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden?

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft de tijd genomen om deze vraag te beantwoorden. Hij zette daarvoor onder meer een vragenlijst uit onder ambtenaren van alle betrokken bestuurslagen waarop bijna 1400 respondenten hebben gereageerd. En de Raad verdiepte zich in drie vormen van interbestuurlijke samenwerking (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport; Regio Deals; en Regionale Energiestrategieën (RES) in drie verschillende regio's (Noord-Holland, Brabant en Friesland). Een afvaardiging van de Raad sprak uitgebreid met bestuurders en ambtenaren over de bijdrage van het Rijk aan deze vormen van interbestuurlijke samenwerking. Het is belangrijk hier te vermelden dat de drie vormen van samenwerking voor dit advies dienst hebben gedaan als illustratie en voorbeeld. Dit rapport kan en mag niet worden gelezen als een evaluatie en beoordeling van het MIRT, de Regio Deals of Regionale Energiestrategieën.

De gesprekken en de reacties op de vragenlijst hebben de Raad een goed en genuanceerd beeld gegeven over de stand van de samenwerking van overheden aan grote opgaven. Zo is het belangrijk om vast te stellen dat er brede steun bestaat voor de één-overheidsgedachte, dat overheden moeten samenwerken om de grote opgaven het hoofd te bieden. Daarbij bestaat bij de decentrale overheden waardering voor de pogingen van het Rijk om zich daarbij als samenwerkingspartner op te stellen en voor de aanwezige kennis bij rijksambtenaren.

Tegelijk stellen onze gesprekspartners vast dat tussen de droom van het Rijk als gelijkwaardige partner en de daad veel wetten en praktische bezwaren in de weg staan. Eén daarvan is de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Een ander knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze, voornamelijk door de verkokerde werkwijze van de departementen. Ten slotte stelt de Raad vast dat bij het Rijk sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

De belangrijkste aanbevelingen in hoofdstuk 5 van dit rapport richten zich op deze drie knelpunten. Een van de aanbevelingen betreft een door de Raad opgezet model voor gelijkwaardig partnerschap. Volgens dat model moet het Rijk op zes verschillende aspecten – zoals: wie betaalt wat, wel of geen eisen aan de uitvoering, al dan niet verantwoordingsvereisten – van tevoren expliciteren met welke inzet en intentie het Rijk deelneemt aan een interbestuurlijke samenwerking.

Dit adviestraject had de Raad nimmer met goed gevolg kunnen afronden zonder de bereidheid van de vele mensen in de drie genoemde regio's om hun ervaringen met interbestuurlijke samenwerking te delen. Wij zijn hen zeer erkentelijk voor hun openhartigheid. In Bijlage IV is een overzicht van onze gesprekspartners opgenomen. Uiteraard is alleen de Raad verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport.

Dit advies werd voorbereid door een werkgroep van Raadsleden onder voorzitterschap van prof. Caspar van den Berg en met Peter Verheij en Kees Jan de Vet. Vanuit de staf was Veerle van den Broek aan de werkgroep verbonden. Gedurende het langlopende adviestraject leverden Mariet de Boer, Michael Mekel en Rien Fraanje op onderdelen ondersteuning.

Met de aanbevelingen in dit advies richt de Raad zich eerst en vooral tot de spelers die het Rijk vertegenwoordigen: het kabinet, rijksambtenaren en departementen. Maar de Raad verwacht dat het advies ook handvatten biedt aan de decentrale overheden om hun eigen positie te bepalen in interbestuurlijke samenwerking of om het gesprek te voeren met vertegenwoordigers van het Rijk over hoe samenwerking tussen overheden het beste vorm kan krijgen.

Han Polman
Voorzitter Raad voor het Openbaar Bestuur

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

Inhoud

Voorwoord **3**

Advies **7**

1 Inleiding en vraagstelling **11**
1.1 Aanleiding 11
1.2 Schuivende visies op interbestuurlijke verhoudingen 12
1.3 Vraagstelling 16
1.4 Aanpak 18
1.5 Leeswijzer 20

2 Analysekader **21**
2.1 Inleiding 21
2.2 Creatie van maatschappelijke meerwaarde 21
2.3 Begripsomschrijvingen 24
2.4 Interbestuurlijke samenwerking is geen bètawetenschap 25

3 Ervaringen in samenwerking met het Rijk **27**
3.1 Inleiding 27
3.2 Het MIRT 29
3.3 Regio Deals 34
3.4 Regionale Energiestrategieën 38
3.5 Survey-onderzoek 42

4 Reflectie: wat gaat goed en wat kan beter? **47**
4.1 Inleiding 47
4.2 Enkele algemene reflecties 48
4.3 Wat goed gaat 48
4.4 Wat beter kan 49
4.5 Gelijkwaardigheid als *leitmotif* bij interbestuurlijke samenwerking? 50
4.6 Slot 51

5 Conclusies en aanbevelingen **53**
5.1 Inleiding 53
5.2 Conclusies 54
5.3 Verwachtingen expliciteren: model voor gelijkwaardig partnerschap 55
5.4 Aanbevelingen voor een integrale werkwijze van het Rijk 60
5.5 Aanbevelingen voor een scherper beeld van de regio 61
5.6 Slot 62

Literatuur **63**

Bijlage I Adviesaanvraag 67

Bijlage II Wettelijk kader autonomie en medebewind 71

Bijlage III Model voor gelijkwaardig partnerschap 83

Bijlage IV Lijst van geraadpleegde personen 85

Bijlage V Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur **87**

Advies

Adviesvraag

Dit advies gaat over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. De aanleiding daarvoor is een verzoek van minister Ollongren van BZK aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om de rol van het Rijk bij de aanpak van regionale opgaven te beschouwen. In haar aanvraag geeft de minister aan dat zij de regio niet zozeer als een geografische eenheid beschouwt als wel als een interbestuurlijke coalitie om een regionale opgave aan te pakken waarbij naast verschillende overheidsniveaus ook maatschappelijke en private partners betrokken kunnen zijn. In de visie van de minister is zo'n samenwerkingsverband idealiter gebouwd op een 'gelijkwaardig partnerschap' van alle spelers; tegelijk erkent zij dat het vaak lastig is zo'n partnerschap goed vorm te geven. Bij alle deelnemers spelen namelijk 'verwachtingen en aannames over de eigen rol en die van de anderen, en die verwachtingen en aannames kunnen zeer uiteenlopen'.

Haar concrete vraag aan de Raad voor het Openbaar Bestuur luidt: *Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden.*

Aanpak

De Raad heeft voor dit adviestraject drie instrumenten ingezet: literatuurstudie, een survey-onderzoek en kwalitatieve dataverzameling met (groeps) interviews met name rond enkele cases. Aan het begin van het traject voerde de Raad twee rondetafelgesprekken met de directeuren van de koepels (IPO, UvW, VNG) en sleutelpersonen bij de departementen, aangevuld met hoogleraren met expertise op het gebied van interbestuurlijke samenwerking.

Daarnaast selecteerde de Raad drie regio's om drie typen interbestuurlijke samenwerking te onderzoeken. Dat leidde tot 3 individuele en 1 groepsinterview in elke regio. Om geografisch en qua aard van de regio voor een goede spreiding te zorgen koos de Raad voor de regio's Fryslân, Noordoost Brabant en Noord-Holland Zuid. In elke regio selecteerden we drie samenwerkingsverbanden, namelijk het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT), de Regionale Energiestrategie (RES) en een samenwerking voor de uitvoering van het programma dat wordt gefinancierd vanuit het Regio-Deal-programma van het ministerie van LNV dat is gericht op het verbeteren van de welvaart in brede zin.

Ten slotte heeft de Raad ook nog via het flitspanel van het ministerie van BZK een survey uitgezet.[1] 1394 ambtenaren die direct of indirect betrokken zijn bij interbestuurlijke samenwerking hebben die ingevuld. Met een dergelijke respons vindt de Raad dat hij een kwantitatief goed verantwoorde indruk heeft over wat de beelden zijn bij de verschillende groepen ambtenaren van de rol(len) van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking (huidige situatie) en de ideeën over de passende rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.

Bevindingen

De decentrale partners ervaren de rol van het Rijk op een aantal vlakken als bijzonder positief. Een sterk punt in de Regio Deals en in het MIRT 'nieuwe stijl' is de integrale benadering van regionale opgaven. Regio's ervaren hierin een erkenning van hun unieke opgave en van de verbanden die er zijn tussen maatschappelijke problemen. De MIRT-regio's zijn blij met de nieuwe visie van I&W op het MIRT waarbij het bredere begrip 'mobiliteit' centraal staat in plaats van het beperktere 'infrastructuur'. Dat wil nog niet zeggen dat het gezamenlijk formuleren van de maatschappelijke meerwaarde nu vlekkeloos verloopt, maar men heeft op zijn minst het gevoel over hetzelfde te praten.

De gesprekspartners uit de regio noemen daarnaast met nadruk de deskundigheid van rijksambtenaren als een sterk punt van de samenwerking met het Rijk. Soms brengen vertegenwoordigers van het Rijk die kennis zelf mee, vaak treden zij juist op als makelaar in kennis en ervaring tussen verschillende regio's. Bij het MIRT en de Regio Deals waardeert men de frisse blik van de buitenstaander. In de RES is men positief over de rol van het Rijk als ondersteuner van het democratisch proces.

De knelpunten zijn in de kern terug te brengen tot drie schuurpunten. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat er bij het Rijk sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

1 https://www.flitspanel.nl/

Aanbevelingen

1. Verwachtingen expliciteren, model voor gelijkwaardig partnerschap. Bij het vormgeven van grote maatschappelijke transities waar rijksoverheidsorganisaties samenwerken met decentrale overheden, moet meer aandacht zijn voor een goed meerjarig procesontwerp. Dat wil onder andere zeggen dat het al bij aanvang van het programma helder moet zijn hoe de democratische aansturing door en verantwoording aan gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen wordt verankerd.[2] Als handvat introduceert de Raad het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**, waarbij de overheden naar elkaar uitspreken wat hun beoogde inzet is op de volgende zes onderdelen:

- Heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?
- Is de samenwerking facultatief of verplichtend?
- Wie betaalt?
- In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?
- Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering en wie monitort de uitvoering?
- Moeten de decentrale overheden verantwoording afleggen aan het Rijk?

2. Aanbevelingen voor een integrale werkwijze van het Rijk. Om de muren tussen departementen af te breken, dient het kabinet de grote opgaven in het regeerakkoord expliciet aan te wijzen en uiteindelijk voor elke grote opgave één minister verantwoordelijk te maken. Die werkt voor die specifieke opgave met ambtenaren van verschillende departementen en stuurt hen politiek aan. In sommige gevallen kan een speciale programmaminister uitkomst bieden, mits deze beschikt over een eigen hoofdstuk in de begroting.[3] In de afgelopen kabinetsperiode is tijdens de wat langer durende afwezigheid van minister Ollongren en bij de verdeling van haar portefeuille over twee bewindspersonen gebleken dat departementaal overstijgend werken in de rijksdienst zeer goed mogelijk is. De Raad benadrukt dat het aanwijzen van één verantwoordelijke minister voor een maatschappelijke opgave die het nieuwe kabinet politiek prioriteit wil geven, niet gepaard hoeft te gaan met een departementale herindeling. Hij is er geen voorstander van om elke vier jaar de departementale indeling op grond van politieke overwegingen op de schop te nemen. Het Secretarissen-Generaal Overleg (SGO) heeft een belangrijke rol om na de politieke prioriteitstelling de interne Rijksorganisatie zo vorm te geven dat de ministers zich op hun politieke prioriteiten kunnen richten en geen tijd en energie verloren gaat aan organisatorische verschuivingen en herindelingen. Juist om de grenzen tussen

2 Vgl. ook het 4W-model van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020): Wat, Wie, Wie doet wat, Waarmee.

3 Geut, Van den Berg & Van Schaik, 2010; Korsten, Breed & De Jong, 2011

departementen te laten vervagen, moeten ambtenaren van verschillende departementen worden uitgedaagd om met elkaar aan één opgave te werken. Maak het departement van BZK nog scherper dan nu verantwoordelijk voor het stelsel van interbestuurlijke samenwerking, met als doel het vergemakkelijken van de samenwerking tussen decentrale overheden en het Rijk. Concreet kan dat betekenen dat de minister altijd wordt betrokken bij wetgeving die het takenpakket, de financiën en bevoegdheden van decentrale overheden raken. De minister van BZK dient verder ook kaders te stellen waaraan het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking dient te voldoen. Daaraan zijn (juist) ook de sectorale departementen gehouden die met de decentrale overheden interbestuurlijk samenwerken.

3. Aanbevelingen voor een beter begrip van de regio

- Bevorder op rijksniveau de kennis over regio's en de kennisuitwisseling tussen Rijk en regio op ambtelijk en bestuurlijk niveau.
- Vanuit het kader dat de minister van BZK voor interbestuurlijke samenwerking heeft opgesteld, dient elk departement met een politieke opdracht die interbestuurlijk gerealiseerd moet worden een heldere en breed uitgedragen visie te formuleren op hoe het interbestuurlijk werken in de eigen departementale organisatiestructuur ingebed en geborgd is.
- Zorg ervoor dat het gedachtengoed en de instrumenten van interbestuurlijk en gebiedsgericht werken gemeengoed worden binnen de rijksdienst. Besteed hier in het dagelijks werk en in trainings- en opleidingsprogramma meer aandacht aan, van de rijkstrainees tot en met de ABD.
- Stel rijksambtenaren aan die werken in de regio en daar het Rijk integraal (bovendepartementaal) kunnen vertegenwoordigen. Geef deze ambtenaren voldoende mandaat om te handelen namens het Rijk. Maar maak het ook mogelijk om aan personele uitwisseling te doen: rijksambtenaren die een tijd bij decentrale overheden werken en andersom.

Slot

Het thema 'interbestuurlijk samenwerken' verdient een prominente plek in het volgende regeerakkoord. Het nieuwe kabinet dient zijn inzet in de samenwerking met de decentrale overheden te expliciteren en daarbij aan te geven hoe het het interbestuurlijk, regionaal en gebiedsbericht werken verder gaat inbedden in de organisatie van de rijksdienst. De Raad vindt het raadzaam dat de aankomende coalitiepartijen in het licht van alle grote opgaven een apart hoofdstuk in het regeerakkoord opnemen waarin stevige afspraken staan over de wijze van interbestuurlijke samenwerking en uitvoering.

1 Inleiding en vraagstelling

1.1 AANLEIDING

Het politiek-bestuurlijke en bestuurskundige *discours* werd aan het begin van deze eeuw gekenmerkt door een sterke behoefte aan overzicht en structuur. 'Je gaat erover of niet' was de gevleugelde titel van een adviesrapport waarin werd betoogd dat niet teveel overheden zich tegelijk met een opgave moeten bezighouden.[4] Dit denken was zo dominant dat de kersverse minister-president Mark Rutte op 27 oktober 2010 in zijn eerste regeringsverklaring deze vijf woorden een prominente plaats gaf. Van dezelfde school was het zogenoemde 'twee-bestuurslagenprincipe' waarmee werd uitgedrukt dat maximaal twee bestuurslagen over een bepaalde taak mogen gaan.[5] Politici en bestuur hadden zo kort geleden een uitgesproken hekel aan bestuurlijke drukte; bevoegdheden en verantwoordelijkheden moesten vooral helder zijn afgebakend en onderscheiden.

Hoe anders is dat iets meer dan een decennium later. Inmiddels gaat het over 'multilevel governance', een meervoudige democratie en vooral: één overheid. Een effectieve aanpak van nauw met elkaar verweven maatschappelijke opgaven vraagt om samenwerkende overheden waarbij elke bestuurslaag inbrengt waar die sterk in is. De schijnbare zekerheid die de eenduidigheid van 'Je gaat erover of niet' bood, is losgelaten. Daar zijn oude vragen voor in de plaats gekomen. Want bij werken als één overheid en interbestuurlijke samenwerking zijn afstemming en werkafspraken onontbeerlijk. Deze werkwijze lijkt bovendien een zekere gelijkwaardigheid tussen de samenwerkende partners te veronderstellen, maar de praktijk laat zien dat van die nevengeschiktheid vaak geen sprake is.

Dit advies gaat over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. De aanleiding daarvoor is een verzoek van minister Ollongren van BZK aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om de rol van het Rijk bij de aanpak van regionale opgaven te beschouwen. In haar aanvraag geeft de minister aan dat zij de regio niet zozeer als een geografische eenheid beschouwt als wel als een interbestuurlijke coalitie om een regionale opgave aan te pakken waarbij naast verschillende overheidsniveaus ook maatschappelijke en private partners betrokken kunnen zijn. In de visie van de minister is zo'n samenwerkingsverband idealiter gebouwd op een 'gelijkwaardig partnerschap' van alle spelers; tegelijk erkent zij dat het vaak lastig is zo'n partnerschap goed vorm

4 Gemengde commissie bestuurlijke organisatie 2005
5 Raad voor het Openbaar Bestuur 2011

te geven. Bij alle deelnemers spelen namelijk 'verwachtingen en aannames over de eigen rol en die van de anderen, en die verwachtingen en aannames kunnen zeer uiteenlopen'.[6]

De minister stelt in haar adviesaanvraag dat uit onderzoek blijkt dat aard en omvang van hedendaagse maatschappelijke opgaven vragen om een interbestuurlijke benadering met een door alle deelnemers gedeelde probleemdefinitie en een gedeelde oplossing; maar de werkwijze van de verschillende overheden, de bestuurlijke organisatie van het Rijk in vakdepartementen en ook de wettelijke kaders en regelgeving zijn nog in sterke mate ingericht vanuit het paradigma 'je gaat erover of niet'.[7] Dit botst in de praktijk met elkaar. Het is daarom dat de minister de ROB vraagt hoe het Rijk zichzelf in interbestuurlijke relaties het best kan positioneren en kan bewegen.

1.2 SCHUIVENDE VISIES OP INTERBESTUURLIJKE VERHOUDINGEN

Het misverstand van de aanduiding 'Het Huis van Thorbecke' is de impliciete veronderstelling dat de Nederlandse bestuurlijke organisatie met drie 'verdiepingen' in beton zou zijn gegoten. Thorbecke heeft het sowieso zelf nooit over een huis gehad, maar heeft evenmin willen betogen dat met zijn gemeente- en provinciewet de taken tussen de overheden voortaan scherp zijn afgebakend. Een zekere ordening met daarbinnen ruimte voor organisch besturen was zijn ideaal.[8] In lijn met dit bestuurskundige ideaal, heeft de praktijk inmiddels aangetoond dat de inrichting van het binnenlands bestuur voortdurend in beweging is en als uitvloeisel daarvan dat het debat over de interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en decentrale overheden ook constant wordt gevoerd. Vaak wordt dat debat gereduceerd tot de vraag naar de juiste organisatie, een passende structuur en de heilige schaal. Een korte historische terugblik laat dat zien.

Na WOII richt het debat over de interbestuurlijke verhoudingen zich op de vraag of Nederland behoefte heeft aan een vierde bestuurslaag. Met om en nabij de duizend gemeenten en elf provincies was het gevoel dat de kloof tussen lokaal en middenbestuur groot was en dat een vierde regionale tussenlaag dat gat kon dichten. Een adviesraad komt in 1972 nog tot een voorstel om 44 regio's in te stellen.

Kort daarna verandert de dominante blik. In 1976 komt het kabinet-Den Uyl met een Ontwerpweg reorganisatie binnenlands bestuur dat de dan bestaande 11 wil omvormen naar 24 provincies. De Commissie-Montijn intro-

6 Zie bijlage I voor de adviesaanvraag aan de ROB over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking
7 Van den Berg en Fraanje 2020
8 Toonen, TH. A. J. 1987

duceert eind jaren tachtig met de beroemde nota's 'Besturen op niveau' zeven zogenoemde stadsregio's waarbij rond de vier grote steden, Eindhoven, Twente en Arnhem-Nijmegen niet-vrijblijvende regionale samenwerking wordt opgezet. Begin jaren negentig ontstaat een debat of die stadsregio's rond Rotterdam en Amsterdam niet omgevormd zouden moeten worden tot zogenoemde stadsprovincies, een soort gemeente- en provincievrije nieuwe bestuurslaag. De plannen daartoe zijn al vergevorderd; referenda in de twee grootste steden van ons land blokkeren uiteindelijk de implementatie ervan.

Rond de eeuwwisseling slaat het debat in meerdere opzichten om. Aanvankelijk blijft het structuurdebat dominant, waarbij niet pleidooien voor provinciale schaalverkleining maar schaalvergroting dominant worden. Tal van rapporten bepleiten de vorming van zo'n vijf landsdelen waarbij een van de lastigste kwesties is of de Randstad één landsdeel zou moeten worden of met een Noord- en Zuidvleugel zou moeten worden opgedeeld. Tegelijk ontstaat er een sterke drang naar overzicht en scherpe afbakening van taken en verantwoordelijkheden met voorstellen voor het hierboven al genoemde twee-bestuurslagenprincipe en 'je gaat erover of niet'.

Maar daarnaast verplaatst het debat zich ook meer naar de inhoud. Daarbij staat vooral de vraag centraal: hoe verdelen we de taken zo effectief en efficiënt mogelijk? Welke bestuurslaag is het beste toegerust om een bepaalde verantwoordelijkheid te dragen? Sinds het kabinet-Balkenende I zien we ook in dat opzicht enkele golfbewegingen.

2002-2006: Van centralisatie naar afschaling

Aan het begin van deze eeuw komen de verhoudingen tussen de bestuurslagen onder druk te staan. De plannen van de kabinetten-Balkenende I (2002) en II (2003-2006) neigen in eerste instantie naar centralisatie van bevoegdheden.[9] Maar er is ook een groeiende overtuiging dat bepaalde opgaven beter door gemeenten en provincies vervuld kunnen worden dan door het Rijk. In deze periode worden taken afgeschaald met als basis het idee dat elke taak zijn optimale schaalniveau heeft. De rol van het Rijk bij deze afschaling van taken bestaat uit het kader stellen om de constitutionele verhoudingen te borgen en het opstellen van de randvoorwaarden voor het uitvoeren van de taken.

9 Ministerie van BZK 2014

2007-2012: De opkomst van multi-level governance en horizontale samenwerking

De decentralisatie van taken was al eerder door het Rijk in gang gezet, maar het kabinet-Balkenende IV (2007-2010) zet een ware decentralisatiegolf in gang. Het onderliggende principe is dat overheidstaken op een zo laag mogelijk niveau belegd moeten worden (het subsidiariteitsbeginsel)[10] omdat de overheidslaag die het dichtst bij de burger staat het beste in staat zou zijn om maatwerk te leveren en weet welke behoeften in de samenleving leven.[11]

Taken worden op twee manieren gedecentraliseerd. In de eerste variant maakt het Rijk beleid dat een lagere overheid vervolgens uitvoert (administratieve decentralisatie). In de tweede variant geeft het Rijk de lagere overheid beleidsvrijheid bij de uitvoering (politieke decentralisatie). Het risico daarbij is wel dat een veelheid aan arrangementen voor interbestuurlijk toezicht voor bestuurlijke drukte zorgt.[12] Men tracht dit op te lossen door decentrale overheden meer beleidsvrijheid te geven, maar de afbakening van taken zorgt voor discussie.[13] Er ontstaat een spanning doordat hiërarchie en gelijkwaardigheid gelijktijdig nagestreefd worden. Formeel is er wellicht geen hiërarchie tussen bestuurslagen, maar materieel is de positie van het Rijk financieel en qua bevoegdheden sterker.[14] Dit zorgt voor een spanning tussen autonomie en medebewind.[15]

Het concept *multi-level governance*, dat in de jaren 1990 in de bestuurswetenschappen ontwikkeld werd, wordt breder in het praktische discours geïntroduceerd.[16] Dit houdt onder meer in dat verschillende lagen van de overheid samenhangende diensten leveren aan de burger. Goede interbestuurlijke verhoudingen en onderlinge samenwerking vindt het Rijk hierbij van groot belang.[17] Het kabinet-Rutte I wil in 2010 de taakverdeling tussen ministeries verduidelijken om de provincies en gemeenten meer beleidsvrijheid te geven.[18] Het gaat aan het eind van deze periode niet langer alleen over de taakverdeling tussen de bestuurslagen, maar juist over de horizontale samenwerking tussen gemeenten en het denken vanuit 'de regio'.

10 Raad van State 2009
11 Ministerie van BZK 2009
12 Ministerie van BZK 2014
13 Raad voor het Openbaar Bestuur 2020 (1)
14 Raad van State 2009
15 idem
16 Marks, G., Hooghe, L., & Blank, K. 1996
17 Ministerie van BZK 2009
18 VVD en CDA 2010

2013-2016: De opkomst van regionalisering

Daar waar de Raad hierboven heeft vastgesteld dat sinds de millenniumwisseling de aandacht bij de interbestuurlijke samenwerking verschoof van structuur naar inhoud, geldt daar voor het kabinet-Rutte II een uitzonderling. In het regeerakkoord hebben VVD en PvdA ferme voornemens opgenomen ten aanzien van het binnenlands bestuur. De partijen spreken de ambitie uit te komen tot gemeenten van minimaal honderdduizend inwoners en tot vijf landsdelen waarbij in ieder geval Noord-Holland, Utrecht en Flevoland tot een nieuw te vormen eenheid moeten fuseren. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken stuit na zijn aantreden meteen op groot verzet en besluit na enige tijd dat het kabinet hier geen verdere energie aan zou moeten besteden. De gevolgen van het stil afvoeren van deze grootse ambities van het prioriteitenlijstje van dit kabinet, werken echter door tot vandaag: elk pleidooi voor aanpassing van de bestuurlijke organisatie wordt sindsdien met – al dan niet expliciete – verwijzing naar dit echec in de kiem gesmoord. Aan het einde van deze kabinetsperiode verschuift het rapport *Maak Verschil* van de Studiegroep Openbaar Bestuur de discussie naar het regionaal, opgavegericht werken waardoor bestuurlijke herindeling naar de achtergrond verdween.

Het tweede kabinet-Rutte heeft echter meer in gang gezet. In 2013 leggen het Rijk en de decentrale overheden in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen vast hoe zij voortaan willen samenwerken. Om te garanderen dat de gemaakte afspraken ook worden nageleefd, wordt de Raad van State gevraagd elke vier jaar in een beschouwing over de interbestuurlijke verhoudingen te rapporteren.[19] Ondanks alle goede bedoelingen die met de Code worden vastgelegd, zijn de decentrale overheden kritisch over onder meer de ondersteuning die zij krijgen bij de uitvoering van nieuwe taken. Daarnaast constateren gemeenten dat het moeilijk is om het omvangrijke pakket aan taken dat vanaf 1 januari 2015 naar gemeenten is gedecentraliseerd adequaat uit te voeren vanwege de gebrekkige financiële middelen.[20] Bovendien vinden veel gemeenten dat het Rijk te dwingend de randvoorwaarden bepaalt, waardoor maar weinig vrije beleidsruimte voor hen overblijft. De metafoor van 'de gemeente als rijksuitvoeringsorganisatie' komt geregeld naar voren.

Regio's worden rond deze tijd geconceptualiseerd als *daily urban systems*, waarbij een stedelijke regio wordt gedefinieerd door het gebied waarbinnen zich de meeste dagelijkse verplaatsingen voordoen (woon-werkverkeer, school, vrije tijd). Regio's zijn groter dan gemeenten, maar vallen niet samen met 's lands provincie-indeling. De omvang van de regio kan verschillen per opgave. Het debat over de bestuurlijke structuur verdwijnt in deze periode naar de achtergrond; de focus ligt vooral op de organisatie van de opgave.

19 Raad van State 2013
20 idem

2017-2020: Taakgericht regio-denken

De reden om meer op de inhoud van een vraagstuk te focussen bij interbestuurlijke samenwerking en regionalisering, is het feit dat de inhoud van het probleem per regio kan verschillen.[21] Nederland zou zelfs economische groei laten liggen door suboptimale inrichting van het openbaar bestuur.[22] Het Nederlands openbaar bestuur moet 'de-hiërarchiseren', maar regionale samenwerking mag niet te vrijblijvend zijn. In het regeerakkoord van Rutte III worden nieuwe regionale programma's aangekondigd[23], naast *Citydeals* komen er ook Woondeals en Regio Deals. Maar het ontbreekt aan een omvattende visie op de regio als focusgebied voor ontwikkeling, de vraag naar legitimiteit en effectiviteit van regionaal werken blijft onbeantwoord [24]. Het verduurzamingsbeleid wordt met de Regionale Energiestrategie (RES) via de regio vormgegeven. De gezamenlijke overheden zijn van mening dat het opereren als één overheid noodzakelijk is om het vertrouwen van de burger (terug) te winnen.[25]

Steeds meer maatschappelijke opgaven worden op sub- en supranationaal niveau aangepakt. Echter, uit evaluatie van het ministerie van BZK blijkt dat de grondwettelijke autonomie van lokale overheden zich niet goed verhoudt tot hun financiële afhankelijkheid van het Rijk.[26] Daarnaast is democratische controle steeds moeilijker uit te oefenen door de complexe intergemeentelijke samenwerkingsconstructies die voortkomen uit het decentraliseren van taken zonder de organisatie van het binnenlands bestuur daar op af te stemmen.[27] Het kabinet-Rutte III (2017-2021) is geen voorstander van een nieuwe bestuurslaag in de vorm van regio's. Liever ziet het de kennispositie van lokale overheden versterkt in de vorm van een gezamenlijke kennisinfrastructuur en wil het nadenken over de mogelijkheden van differentiatie in de toedeling van taken.[28]

1.3 VRAAGSTELLING

Bovenstaande historie van de interbestuurlijke verhoudingen in vogelvlucht laat zien dat het Rijk inmiddels tot de overtuiging is gekomen dat het moet werken vanuit het perspectief van één overheid en tegelijkertijd dat 'de' regionale opgave en de regionale context sterk van elkaar verschillen en dat elke interbestuurlijke samenwerking daarom ook een kwestie van maatwerk is. Dat vraagt een grote adaptiviteit en flexibiliteit van het Rijk. Wat daar door-

21 Minister van BZK 2014
22 Studiegroep Openbaar Bestuur 2016, p22
23 VVD, CDA, D66 en ChristenUnie 2017
24 Zie Schaap e.a., 2017 voor een beschouwing van het concept 'regio' in dit regeerakkoord
25 Ministerie van BZK 2018
26 Ministerie van BZK 2019
27 Boogers, M. et al 2019
28 Ministerie van BZK 2019

heen speelt is dat het Rijk zich daarbij de ambitie oplegt om vanuit gelijkwaardigheid samen te werken met de medeoverheden. Tegelijk ervaart het Rijk dat het lastig is om onder woorden te brengen wat die gelijkwaardigheid inhoudt, en deze handen en voeten te geven.

De minister van BZK heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur gevraagd om met adviezen te komen hoe het Rijk in deze complexe context zijn rol adequaat kan oppakken. Haar vraag luidt concreet:

Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeoverheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden.

De minister heeft deze hoofdvraag verder uitgesplitst in de volgende acht deelvragen:

- Bij het oppakken van welke opgaven zou een gelijkwaardig partnerschap tussen de overheden het meest passend zijn, en bij welke opgaven ligt een andere vorm van samenwerking meer voor de hand?
- Welke verschillende rollen neemt het Rijk in, in huidige interbestuurlijke samenwerking, en welke rollen zijn het meest passend bij gelijkwaardig partnerschap?
- Welke verbeterpunten ziet u op dit moment in de praktijk bij interbestuurlijke samenwerking ten aanzien van de rolneming door het Rijk?
- Welke knelpunten ziet u in de huidige Organisatie en werkwijze van het Rijk om de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Welke knelpunten ziet u in het beschikbare instrumentarium en binnen de huidige wettelijke kaders voor het Rijk de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Wat hebben medeoverheden nodig om een effectieve (gelijkwaardige) partner voor het Rijk te zijn?
- Welk ontwikkelperspectief ziet u om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen en wat zijn de belangrijkste eerste stappen daarbij?
- Welke rol kan monitoring en evaluatie spelen in dit ontwikkelperspectief om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen?

1.4 AANPAK

De Raad heeft voor dit adviestraject drie instrumenten ingezet: literatuurstudie, een survey-onderzoek en kwalitatieve dataverzameling met (groeps) interviews met name rond enkele cases. Om te beginnen zijn de centrale concepten uit de vraagstelling gedefinieerd en geoperationaliseerd. Hierbij maakt de Raad gebruik van het analysekader dat de Amerikaanse hoogleraar Mark Moore heeft ontwikkeld voor strategisch overheidshandelen in de publieke sector[29] (zie hoofdstuk 2).

Aan het begin van het traject voerde de Raad twee rondetafelgesprekken met de directeuren van de koepels (IPO, UvW, VNG) en sleutelpersonen bij de departementen, aangevuld met hoogleraren met expertise op het gebied van interbestuurlijke samenwerking. Daarnaast selecteerde de Raad drie regio's om drie typen interbestuurlijke samenwerking te onderzoeken. Dat leidde tot 3 individuele en 1 groepsinterview in elke regio. Om geografisch en qua aard van de regio voor een goede spreiding te zorgen koos de Raad voor de regio's Fryslân, Noordoost Brabant en Noord-Holland Zuid. In elke regio selecteerden we drie samenwerkingsverbanden, namelijk het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT), de Regionale Energiestrategie (RES) en een samenwerking voor de uitvoering van het programma dat wordt gefinancierd vanuit het Regio Dealprogramma van het ministerie van LNV dat is gericht op het verbeteren van de welvaart in brede zin.

Bij de afweging welke samenwerkingsprogramma's als case voor dit advies zouden dienen, heeft de Raad gezocht naar typen samenwerkingstrajecten die duidelijk van elkaar verschillen voor wat betreft thema, governance en de rol van het Rijk. Het MIRT komt voort uit een langetermijnvisie van het Rijk tot 2040. De RES en Regio Deals zijn verbonden aan deze kabinetsperiode. Voor uitvoering van de MIRT-trajecten is Nederland ingedeeld in vijf regio's. Voor de RES zijn dit er dertig. Voor de Regio Deals is er geen vast aantal, elke constellatie van samenwerkende partijen in een zelfbepaalde regio kan een aanvraag indienen. Tot heden zijn 30 Regio Deals gesloten.[30]

De MIRT-trajecten hebben vooral een technisch karakter. Het gaat om aanleg en verbetering van weg-, spoor- en watertrajecten. Rijk en regio investeren beide in de trajecten.

29 Moore, M. H. 2012
30 Ministerie van LNV 2020

Bij de RES'en is de taakverdeling tussen Rijk en regio nog niet volledig uitgekristalliseerd. Bij de 30 regio's is een deeltaak neergelegd voortkomend uit een nationale opgave omschreven in het klimaatakkoord: het verminderen van de CO_2-uitstoot in 2030 tot de helft van 1990. De opgave is in eerste instantie ruimtelijk-technisch: onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden en welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Maar omdat het steeds de vraag is of de gevonden oplossingen maatschappelijk acceptabel en financieel haalbaar zijn, heeft deze opgave een grote maatschappelijke component.

De Regio Deals ten slotte maken onderdeel uit van een programma waarin Rijk en regio samenwerken aan een betere woon-, werk- en leefomgeving voor bewoners en ondernemers in de regio Daarbij gaan de samenwerkende overheden uit van het begrip 'brede welvaart'. Het Rijk investeert in totaal € 950 miljoen voor de maatregelen. De regio's verdubbelen dat bedrag. Vrijwel altijd maken bedrijfsleven en kennisinstellingen onderdeel uit van de Regio Deal.

Bij elk van de trajecten sprak de Raad met de voor het traject verantwoordelijke **bestuurder** in de regio. Dit waren gedeputeerden, burgemeesters of wethouders. De **ambtelijk** verantwoordelijken voor deze trajecten brachten we per regio bijeen voor een groepsgesprek, met het doel ook een dialoog op gang te brengen over sterke punten en knelpunten in de samenwerking en specifiek de rol van het Rijk daarin.

Ten slotte heeft de Raad ook nog via het flitspanel van het ministerie van BZK een survey uitgezet.[31] 1394 ambtenaren die direct of indirect betrokken zijn bij interbestuurlijke samenwerking hebben die ingevuld. Met een dergelijke respons vindt de Raad dat hij een kwantitatief goed verantwoorde indruk heeft over wat de beelden zijn bij de verschillende groepen ambtenaren van de rol(len) van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking (huidige situatie) en de ideeën over de passende rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.

31 https://www.flitspanel.nl/

1.5 LEESWIJZER

Het hiernavolgende hoofdstuk 2 geeft een schets van het maatschappelijke-meerwaarde model van Mark Moore en doet een poging dat model toepasbaar te maken voor een studie naar interbestuurlijke samenwerking. Hoofdstuk 3 is het hart van dit rapport. Daarin staan de uitkomsten van de gesprekken die we in de regio hebben gevoerd over de samenwerking tussen de overheden bij het MIRT, de RES en de Regio Deals. Bovendien is in dit hoofdstuk een paragraaf opgenomen waarin de uitkomsten van de enquête staan weergegeven. Het vierde hoofdstuk reflecteert op de uitkomsten van de casestudies en het survey-onderzoek en ordent deze. Het vijfde en laatste hoofdstuk komt tot conclusies en verbindt daar aanbevelingen aan. In de bijlagen zijn enkele deelstudies te vinden, onder meer naar het wettelijke kader van interbestuurlijke samenwerking en overzicht van eerder door de Raad gepubliceerde adviezen over de rol van het Rijk en interbestuurlijke samenwerking.

2 Analysekader

2.1 INLEIDING

Het Rijk is al enige tijd op zoek naar een nieuw referentiekader om naar de bestuurlijke en maatschappelijke werkelijkheid te kunnen kijken. Enkele decennia lang is een klassiek *input-throughput-output* model leidend geweest dat het beste past bij het bestuurskundige paradigma van New Public Management (NPM). Daarbij is een bedrijfskundige benadering van het openbaar bestuur dominant; de overheid moet volgens een bedrijfsmatige logica opereren waarbij duidelijk moet zijn of een investering leidt tot een bij voorbaat SMART-geformuleerde doelstelling.[32] De kritiek op dit denken is veelzijdig en divers, maar in de kern komt het erop neer dat NPM geen recht doet aan de veelheid van aspecten waarmee overheden – in tegenstelling tot ondernemingen – rekening moeten houden.[33] Overheidsorganisaties zijn niet via maximalisatie van winst gericht op zelfbehoud, maar zouden een maatschappelijke belang moeten dienen. Daarbij dienen ze rekening te houden met belangrijke aspecten als politieke steun, maatschappelijk draagvlak, rechtmatigheid en vereisten van goed en zorgvuldig bestuur.

Tal van denkers hebben inmiddels alternatieve conceptuele modellen doordacht en ontworpen die tegemoet moeten komen aan de bekritiseerde eenzijdigheid van NPM.[34] In Nederland heeft onder meer de *Public Value Management*-benadering van Mark Moore weerklank gevonden. Daarmee ligt het voor de hand om de bril van de maatschappelijke meerwaarde ook toe te passen op interbestuurlijke samenwerking en de rol van het Rijk daarbij. Dit hoofdstuk beoogt Moore's benadering van de creatie van maatschappelijke meerwaarde toepasbaar te maken voor dit adviestraject.

2.2 CREATIE VAN MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

Voor een juist begrip van Moore's benadering heeft de Raad ervoor gekozen om *public value* te vertalen als 'maatschappelijke meerwaarde'. Hiermee wordt het concept duidelijk onderscheiden van publieke waarde(n) in de betekenis van 'beginselen van goed bestuur'. Voorbeelden van te creëren maatschappelijke meerwaarde zijn volksgezondheid, bereikbaarheid of een aantrekkelijk landschap. Die zijn van een andere orde dan de beginselen zoals rechtmatigheid, rechtszekerheid, integriteit en responsiviteit.[35] Kortom, maatschappelijke meerwaarde in het model van Moore gaat over maatschappelijke

32 Hood, C. 1991
33 Drechsler, W. 2005
34 Torfing, J. et al 2020
35 Bovens et al 2017, pp. 28-33

opgaven, terwijl publieke waarden in de zin van beginselen van goed bestuur gaan over de morele principes of standaarden die hooggehouden dienen te worden in een democratische rechtsstaat.

In het model van Moore hangt de mate van het succes van een overheidsorganisatie af van het samenspel van drie elementen:

- de maatschappelijke meerwaarde die de organisatie wil voortbrengen, bijvoorbeeld duurzame energievoorziening (RES), brede welvaart (Regio Deals) en bereikbaarheid (MIRT), maar ook: ruimtelijke kwaliteit, veiligheid, kansengelijkheid of sociale zekerheid. Het moet helder zijn wélke maatschappelijke meerwaarde gecreëerd dient te worden; deze vormt het bestaansrecht van de organisatie.
- de legitimiteit en de steun die de organisatie van haar stakeholders krijgt (licence to operate), en
- de operationele capaciteit van de organisatie. Daarbij gaat het om de mensen, middelen, processen en structuren die nodig zijn om de beoogde maatschappelijke meerwaarde voort te brengen.

Figuur 2.1 **Creatie van maatschappelijke meerwaarde volgens Mark Moore** [36]

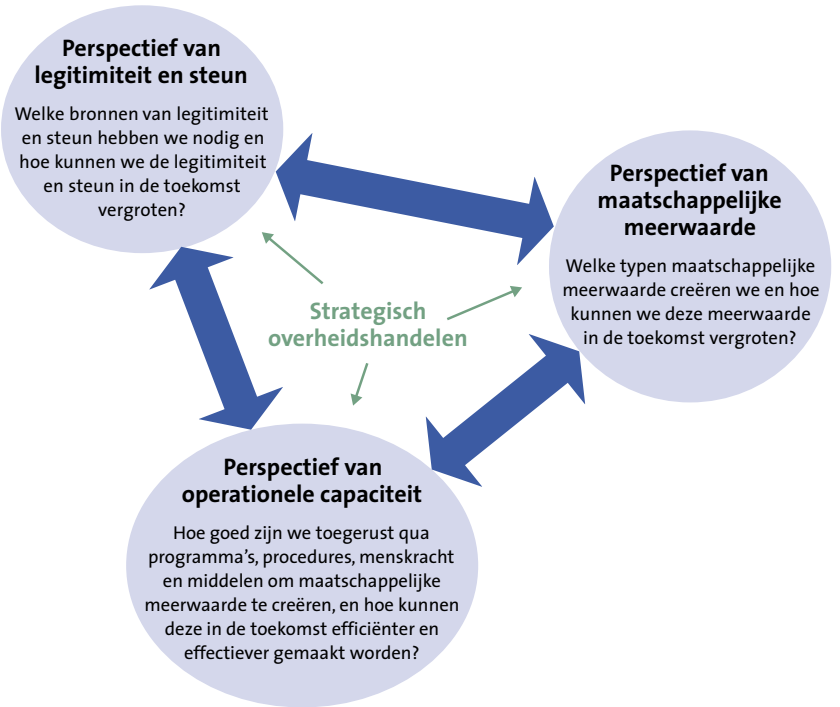

36 Moore, M. H. 2012

Om succesvol strategisch te handelen moet een overheidsorganisatie:

1. eenduidig definiëren welke maatschappelijke meerwaarde zij wil creëren;
2. een duidelijke legitimiteit hebben op grond van zowel een mandaat voortvloeiend uit wet- en regelgeving, als door steun vanuit belanghebbende partijen; en:
3. over de benodigde capaciteit beschikken om te kunnen waarmaken wat zij wil bereiken. Wanneer een organisatie niet aan alle drie deze voorwaarden voldoet, is zij niet in staat om duurzaam maatschappelijke meerwaarde te realiseren.

In de ideale situatie is er voortdurende aandacht voor elk van deze drie elementen en neemt de kracht van de organisatie steeds toe doordat verbeteringen van één element de weg vrijmaken voor verdere verbeteringen in de andere elementen: een opwaartse spiraal. Zo kunnen organisaties niet alleen zorgen voor maatschappelijke meerwaarde op een effectieve, gelegitimeerde en efficiëntie wijze, maar stellen zij ook het eigen overleven in een turbulente politieke en maatschappelijke context veilig. Het model van Moore biedt een mogelijkheid om overheidshandelen te conceptualiseren en is als zodanig een hulpmiddel om erover in gesprek te gaan. De operationalisering van de drie elementen is taak- en contextafhankelijk, en dus voor elke organisatie verschillend.

Het model van Moore is oorspronkelijk gericht op het functioneren van afzonderlijke organisaties. In het Nederlandse openbaar bestuur is de afgelopen jaren steeds meer de nadruk komen te liggen op het idee dat maatschappelijke meerwaarde niet door afzonderlijke organisaties wordt gerealiseerd ('Je gaat erover of niet') maar in samenwerking tussen, en met gedeelde verantwoordelijkheid van meerdere organisaties en meerdere bestuurslagen. De benadering van Moore past ook bij die nieuwe realiteit.

Met het gegeven dat een bepaalde opgave interbestuurlijk wordt aangepakt zijn er twee belangrijke aandachtspunten in het kader van Moore. Ten eerste is het niet één overheid(sorganisatie) die efficiënt en effectief strategisch moet handelen op basis van een balans tussen de drie domeinen, maar zijn het er meerdere tegelijkertijd en in samenhang. Ze ondernemen gezamenlijk een strategische activiteit maar kunnen verschillen in de operationalisering van de maatschappelijke meerwaarde die ze willen creëren – al was het alleen maar vanwege het verschil tussen bijvoorbeeld nationaal en regionaal belang. Ook moeten zij op hun eigen niveau financiële en inhoudelijke steun verwerven, moet het proces democratisch legitiem verlopen, en moeten zij hun operationele capaciteit gezamenlijk maar ook elk voor zich op orde hebben. De drie

elementen van Moore moeten dus op het niveau van het samenwerkingsverband in orde zijn, maar ook op het niveau van elk van de deelnemende organisaties.

Ten tweede is interbestuurlijke samenwerking ook al een vorm van operationele capaciteit inzetten op zich. Het is een gezamenlijk proces met een bijbehorende *governance*structuur en procedures waar meer tijd en aandacht aan besteed moet worden dan wanneer slechts een overheid een opgave uitvoert. Het is een vorm van 'opereren' die gekozen wordt omdat de inbreng van meerdere overheden nodig is om het doel te kunnen realiseren.

Voorbeeld van de samenhang van domeinen bij overheidshandelen

Als voorbeeld noemen we een college van B&W dat het voornemen heeft een nieuw wijkcentrum te bouwen. Hiermee wil het de sociale cohesie in de buurt bevorderen (maatschappelijke meerwaarde creëren). De gemeenteraad stemt vooralsnog niet in met dat plan, omdat er onvoldoende participatie vanuit de wijk is geweest bij de totstandkoming van de plannen (democratische legitimatie ontbreekt en financiële steun ook). Het college wordt teruggestuurd naar de wijk. Uit participatie van de inwoners komt naar voren dat het wijkcentrum beter geïntegreerd kan worden met een dokterspraktijk en een infopost voor ouderen (maatschappelijke meerwaarde anders gedefinieerd). Dit betekent dat het college fondsen slim kan combineren (vergroting financiële steun). Maar het wordt dan wel een publiek-private samenwerking (wijziging operationele capaciteit). In deze vorm kan de gemeenteraad met het plan instemmen (democratische legitimiteit) en zegt hij het geld toe (financiële steun).

2.3 BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Uitgaand van het analysekader van Moore, definieert de Raad de centrale concepten in de vraagstelling van dit advies als volgt:

- **Interbestuurlijke samenwerking** is een samenwerking tussen overheidsorganisaties van verschillende bestuurslagen, waarbij de partners:
  - gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het voortbrengen van een bepaalde geëxpliciteerde *maatschappelijke waarde*,
  - zich inspannen voor *legitimiteit en draagvlak* voor de samenwerking bij stakeholders, en
  - elk de benodigde *capaciteit* ter beschikking stellen zodanig dat de gecombineerde inspanningen leiden tot een maximale maatschappelijke meerwaarde.

- **Het Rijk** is een verzamelnaam voor verschillende bestuurlijke gremia en actoren die gezamenlijk de Rijksoverheid vormen. Dit betreft natuurlijk de verschillende ministeries, maar ook zbo's, agentschappen en uitvoeringsorganisaties die op titel van de rijksoverheid acteren.

- **De rol van het Rijk in interbestuurlijke samenwerking**: een verzameling van vaardigheden, (financiële) middelen, verantwoordelijkheden en stijl die het Rijk of een rijksonderdeel inzet in het plannen en uitvoeren van een beleidsstrategie waarbij meerdere bestuurslagen samen maximale maatschappelijke meerwaarde genereren. Een goede rolinvulling van alle partners is een randvoorwaarde om met succes interbestuurlijke opgaven aan te gaan. Voor het Rijk denken we hierbij ook aan de aanpassingen van wet- en regelgeving, maar ook aan het arrangeren van voorzieningen en instrumenten of het beschikbaar stellen van financiën voor zover die alleen op rijksniveau geregeld kunnen worden.

2.4 INTERBESTUURLIJKE SAMENWERKING IS GEEN BÈTAWETENSCHAP

Spreken over rollen impliceert dat er duidelijk afgebakende en te definiëren taken zijn. Dat is geenszins het geval. Een typologie van rollen is slechts een constructie, een handvat voor partijen om met elkaar zoveel mogelijk over hetzelfde te spreken zodat zij van elkaar weten wat wordt bedoeld en wat zij van elkaar mogen verwachten. Het is dus belangrijk om te realiseren dat er geen vaste, eendimensionale modellen voor effectieve samenwerking bestaan – bij opgave a hoort rolinvulling b – omdat in elk samenwerkingsverband de parameters variëren, bijvoorbeeld de financieringsrelatie, het aantal partners, de schaal, de complexiteit van de opgave, de tijdsduur enzovoort. Bovendien kan de verhouding tussen het Rijk en de medeoverheden door de tijd heen variëren. Er zijn voor het Rijk in een traject bijvoorbeeld fasen van sturen en fasen van loslaten.

Daar komt nog bij dat het kiezen van een bepaalde rol geen objectieve keuze is. In 'Loslaten met vertrouwen' (2012) introduceerde de Raad voor het Openbaar Bestuur de zogenoemde Overheidsparticipatietrap met vijf rollen: loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren en reguleren. Daarbij maakte de Raad een belangrijk voorbehoud dat ook hier geldt: 'voor de overheid bestaat niet één ideale of beste rol. Per situatie en per onderwerp zullen politiek en bestuur moeten bepalen én expliciteren welke rol zij voor de overheid zien weggelegd.'[37] Kortom: de opvatting over de beste rol van het Rijk is veelal een politieke keuze waarover politieke strijd gevoerd dient te worden. Elk politiek-ideologisch vertrekpunt leidt tot een andere visie op de rol van de overheid.

37 Raad voor het openbaar bestuur 2012 (2), p 68

Dit betekent ook wat voor de advisering van de Raad. Hij kan niet tot een aanbeveling komen welke rol het Rijk bij welke opgave zou moeten innemen. Dat is – als gezegd – onderwerp van politiek debat. Het is dus niet aan de Raad om aan te geven welke rol het Rijk zou moeten vervullen, maar wel hoe het zijn gekozen rollen goed kan vervullen. Kortom, aan welke voorwaarden de rolinvulling moet voldoen om een sterke en betrouwbare partner te zijn.

3 Ervaringen in samenwerking met het Rijk

3.1 INLEIDING

De Raad heeft in drie regio's (Fryslân, Noord-Holland Zuid en Noordoost-Brabant) casestudies gedaan naar 3 soorten samenwerkingsverbanden, namelijk een MIRT-traject, een RES-traject en een Regio Deal. Om te laten zien hoe de aard van de verschillende samenwerkingsverbanden verschilt, hebben we ze in onderstaand schema aan de hand van een aantal karakteristieken in kaart gebracht. De bevindingen die we vervolgens presenteren over de maatschappelijke meerwaarde, de legitimiteit en steun en de operationele capaciteit zijn gebaseerd op interviews die de Raad gehouden heeft met regionale spelers en met deskundigen op nationaal niveau.[38]

38 Zie paragraaf 1.4 voor uitleg over de methode

Tabel 3.1 **Karakteristieken van de interbestuurlijke programma's MIRT, Regio Deal en RES**

	MIRT	REGIO DEAL	RES
Initiatiefnemer	Rijk of regio [39]	Regio	Koepels decentrale overheden en Rijk
Doel	Duurzame verbetering infrastructuur (materieel)	Duurzame verhoging brede welvaart (immaterieel)	Opwek duurzame energie op land en boven-gemeentelijk vraag en aanbod van warmte
Financiering	Gezamenlijk in variërende verdeling	Rijk 50% Regio 50%	Rijk, waarbij regio eigen uren en financiële middelen inbrengt.
Omvang regio	Vijf vaste regio's (landsdelen)	Grootte afhankelijk van opgave	30 regio's speciaal voor RES vastgesteld [40]
Benadering opgave	*Sectoraal* Infrastructuur, Ruimte, Transport *Integraal* [41] Vijf gebiedsprogramma's: Benadering vanuit mobiliteit en wonen	*Integraal* Uiteenlopend binnen kader 'brede welvaart'	*Sectoraal* Energie en duurzame opwek elektriciteit *Integraal* Verankering RES in ruimtelijk instrumentarium
Departement	I&W I&W en EZK	LNV en BZK leidend, andere departementen waar nodig	BZK en EZK leidend, IenW, LNV, Defensie, OCW, Rijksvastgoedhoudende diensten waar nodig.
Invloed van het Rijk op keuze van activiteiten	In hoge mate	Regio neemt het voortouw, Rijk denkt mee	Kaders zijn bepaald in Klimaatakkoord

Zoals in hoofdstuk 1 is toegelicht, willen we de ervaringen van regionale betrokkenen met de wijze waarop het Rijk zijn rol invult, analyseren aan de hand van de drie perspectieven die Moore onderscheidt als onderdeel van een strategie voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Elke specifieke handeling, werkwijze, overtuiging of patroon in een van de domeinen beinvloedt steeds de andere twee, waarbij alle domeinen steeds aanpassing

39 Onder 'regio' verstaat de ROB in dit hoofdstuk een regionaal samenwerkingsverband van – afhankelijk van de opgave – gemeenten en/of provincie(s), waterschap, kennisinstelling(en) en bedrijven
40 In elke RES-regio werken gemeenten, provincie en waterschap samen
41 Naast de 'klassieke' MIRT-trajecten experimenteert I&W met vijf integrale, gebiedsgerichte programma's waarin niet Infrastructuur maar Mobiliteit centraal staat.
Dit als opmaat van het vervangen van het Infrastructuurfonds door het Mobiliteitsfonds dat naar verwachting in 2021 wordt ingesteld.

moeten ondergaan tot er een goed onderling evenwicht tussen de drie is. In dit hoofdstuk bezien wij de drie type samenwerkingsverbanden langs de drie elementen van het model van Moore, dus de maatschappelijke meerwaarde, de operationele capaciteit en de legitimiteit. Voor het doel van dit advies kijken we vooral naar de belemmeringen en schuurpunten die verband houden met het handelen of de rolinvulling van het Rijk. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat andere actoren het proces nooit belemmeren. Voor een analyse van interbestuurlijke verhoudingen in hun geheel verwijzen we graag naar het rapport van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen dat in 2020 uitkwam.[42]

3.2 HET MIRT

3.2.1 Maatschappelijke meerwaarde

Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) behoort tot de wat meer 'traditionele' vormen van interbestuurlijke samenwerking. De voorganger MIT – toen nog zonder 'Ruimte' – ontstond begin jaren negentig toen gebiedsgericht werken en het belang van de regio nog niet zo centraal stonden in de relaties tussen de bestuurslagen als nu. Het MIRT heeft als doel: de duurzame verbetering van de Nederlandse infrastructuur. De laatste jaren komt er binnen het MIRT wat meer aandacht voor andere maatschappelijke opgaven, zoals duurzaamheid en behoud van natuur. Meerdere gesprekspartners zeggen deze werkwijze daarom als verouderd te beschouwen; zij zien het MIRT eerder als een verdelingsmechanisme voor het infrastructuurfonds dan als een echte vorm van interbestuurlijke samenwerking.

Bij de identificatie van de opgave en de omschrijving van de gewenste toe te voegen waarde ontstaat daarom meteen een eerste schuurpunt: vragen vanuit de regio worden steeds vaker integraal geformuleerd, dat wil zeggen: gerelateerd aan andere opgaven, terwijl voor het Rijk in dit programma alleen infrastructuur centraal staat. Regio's proberen via het MIRT infrastructurele opgaven te koppelen aan vragen omtrent mobiliteit, wonen, energie en economie. De ervaring is dat een dergelijke brede blik lastig is in een programma dat 'duurzame verbetering van de infrastructuur' als centrale doelstelling heeft.

3.2.2 Legitimiteit en steun

Welke bronnen van legitimiteit en (politieke) steun ondersteunen het overheidshandelen bij dit programma? Gelijkwaardigheid van de overheden is nooit een formeel doel geweest van het MIRT, maar de financiële opzet lijkt wel een gelijkwaardige opzet te willen bevorderen aangezien zij beide de helft

42 Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen 2020

van een traject financieren. Maar op meerdere vlakken is die gelijkwaardigheid schijn. In de eerste plaats: waar de regio het geld alleen in eigen gebied weg kan zetten, kan het Rijk kiezen aan welke regio het zijn geld besteedt. Dat is vaak een politieke keuze, die soms zelfs is vastgelegd in het regeerakkoord. Wanneer de regio dan met een nieuw, niet eerder geopperd plan komt en het past bij de al gemaakte politieke keuzes, moeten de regio's naar eigen zeggen duwen en trekken om een voorstel gehonoreerd te krijgen.

Het kan natuurlijk zijn dat Rijk en regio het niet eens zijn over nut en noodzaak van een programma. Idealiter zou men dan rond de tafel gaan zitten en teruggaan naar de vraag hoe en waar men maatschappelijke meerwaarde wil toevoegen en hoe dit programma daaraan kan bijdragen. Uit de casestudies blijkt dat die discussie achterwege blijft. In plaats daarvan begint in zo'n geval een langdurig traject 'met soms bekende, en soms onbekende belangen' van onderzoeken en *second opinions*', waarbij het Rijk zich op de vlakte houdt en geen toezeggingen doet. De regio ervaart deze houding als ongelijkwaardig en demotiverend. De regio's voelen dat het Rijk hen vooral ziet als de partij die om geld komt vragen. Ook wanneer Rijk en regio samen een brainstorm organiseren – waarvoor bij uitstek gelijkwaardigheid en openheid nodig zijn – houdt het Rijk zich volgens de regio's op de vlakte. Gesprekspartners geven aan dat er zeker rijksambtenaren zijn die wel graag gebiedsgericht bewegen, maar zij zijn gebonden aan de politiek-bestuurlijke keuzes.

Een tweede obstakel voor gelijkwaardigheid is de wijze waarop de besluitvorming is georganiseerd. De gesprekspartners in de regio ervaren de wijze waarop prioriteiten in het MIRT worden bepaald als weinig open en bespreekbaar. Voor regionale bestuurders is er vrijwel geen ruimte om op gelijk niveau met landelijke bestuurders over hun voorstel te spreken omdat onderwerpen pas bestuurlijk besproken worden als zij de agenda van het directeurenoverleg gepasseerd zijn. Daarbij is er maar een beslismoment per jaar (aan de zogenoemde MIRT-tafel) en als eerder al gesteld liggen veel beslissingen al vast in het regeerakkoord. Dit wordt door veel regionale bestuurders en ambtenaren als een unfair besluitvormingsproces ervaren.

'Het bestuurlijk overleg MIRT is een soort rituele dans waar niet het daadwerkelijk overleg plaatsvindt. Het is meer een ordenings- en legitimatieproces voor het Rijk.' (B urgemeester)

Of een regionaal voorstel doorgang kan vinden is dus meer een vraag van politieke wil dan van kunnen. Dat maakt de druk op het voorbereidingstraject erg groot. De regio's ervaren de mobiliteitswereld als 'in beton gegoten'. De behoefte aan een meer open (bestuurlijke) interactie in het voortraject

is groot. In plaats van dat alle regionale programma's door dezelfde mal van het Rijk moeten, vraagt dit volgens onze gesprekspartners om een gebiedsgerichte benadering waarbij ministers of staatssecretarissen samen met gedeputeerden de opgaven van de regio verkennen. Maar dat soort contacten blijkt ook niet gemakkelijk te leggen.

'Toen ik net gedeputeerde was, nam ik mij voor een ronde te maken langs de bewindslieden wier portefeuille raken aan de mijne. Maar dat bleek niet eenvoudig. Soms kwam ik zelfs niet langs hun secretaresse.'
(Gedeputeerde)

Bij de kwestie van legitimiteit gaat het over de vraag of er voldoende wettelijke basis en (ambtelijke en politieke) steun is voor overheidshandelen. Een duidelijk geformuleerde toegevoegde waarde en in voldoende mate beschikbare operationele capaciteit vormen daar normaal gesproken de maatstaf voor. De casestudies laten zien dat initiatieven uit de regio op een aantal hobbels stuiten voor zij de nodige steun van het Rijk krijgen. De regio voelt zich door het Rijk vaak niet serieus genomen. De regio's willen niet worden beschouwd als de partij die alleen om geld komt vragen. De visie dat Rijk en regio elkaar nodig hebben, willen zij graag terug zien in de houding van het Rijk.

3.2.3 Operationele capaciteit

Op het gebied van operationele capaciteit is het Rijk in verschillende opzichten een fijne partner om mee te werken. Dat heeft eerst en vooral te maken met de brede ervaring die met name Rijkswaterstaat heeft met hooggespecialiseerde taken. Rijksorganisaties zijn vaak gewoonweg beter uitgerust voor het plannen en uitvoeren van grote projecten. Respondenten geven aan dat regio's in dergelijke gevallen het leiderschap niet moeten betwisten maar beter een modus kunnen zoeken waarbij iedere partner kan inbrengen waar hij goed in is.

Ook zien respondenten een positieve ontwikkeling in de nieuwe, gebiedsgerichte programma's. Daar is een ander soort, meer geëngageerde Rijksambtenaar bij betrokken. Zij draaien volledig mee op strategisch niveau en zien in de regio dat het niet werkbaar is als het Rijk niet regelmatig een ander bestuurlijk niveau mandateert. Deze programma's – waarin zoals eerder gezegd niet 'infrastructuur' maar 'mobiliteit' centraal staat – ervaren de respondenten uit de regio als een belangrijke stap in de goede richting. Het feit dat het Rijk daarbij met de regio – en *in* de regio – aan tafel zit kan op waardering rekenen.

Wanneer eenmaal besloten is dat Rijk en regio samen in zee gaan, verloopt de samenwerking tussen Rijk en regio redelijk soepel. De meeste gesprekspartners zijn tevreden over de communicatie met het Rijk nadat de financiering is toegekend. Er worden goede afspraken gemaakt wie welke rol in de samenwerking heeft. Ook ervaren de regio's dat het Rijk de regio ruimte geeft door het traject op te splitsen in verschillende financieringsfasen. Dat geeft de regio de mogelijkheid om ook gedurende het traject nog regionale fondsen te kunnen werven.

Tegenover deze positieve waardering staan enkele knelpunten. Voordat de knoop van samenwerking is doorgehakt vinden de regio's verschillende obstakels op hun pad. De eerste betreft de sectorale inrichting van het Rijk die op operationeel niveau de uitvoering van het MIRT kan belemmeren. De integrale vragen vanuit de regio botsen met de sectorale departementale indeling. Geldpotten bij het Rijk zijn gescheiden en gaan gepaard met sectorale doelstellingen. Wanneer de regio een opgave formuleert die over de departementen heengaat, wordt de opgave in deelvragen opgesplitst en wordt de regiovertegenwoordiger zelf op pad gestuurd naar de verschillende departementen.

Regio-vertegenwoordigers ervaren bovendien dat het Rijk het moeilijk vindt om te delegeren en zaken los te laten. Als klap op de vuurpijl zijn er tussen de bij het MIRT betrokken departementen – I&W, BZK en Financiën – spanningen over belangen, financiën en rolonduidelijkheid merkbaar.

In plaats van de maatschappelijke meerwaarde staat voor het Rijk veelal de eigen organisatiewijze centraal. Een traject is dan geslaagd, als het binnen de eigen organisatorische kaders past. Het MIRT heeft volgens de gesprekspartners wat dit betreft een geheel eigen logica, en voorstellen vanuit de regio worden afgehouden omdat ze daar niet binnen passen. Men heeft het idee dat het Rijk geen fundamentele keuze durft te maken om gebiedsgericht en integraal te werken.

'Neem de Lelylijn. Het Rijk heeft zelf doelstellingen op het gebied van een betere spreiding van recreatie en toerisme en van wonen. Het vraagstuk van beter openbaar vervoer vanuit de Randstad naar het Noorden is dus bij uitstek een integrale vraag. Maar het wordt vanuit het Rijk departementaal aangevlogen' (Gedeputeerde)

De bestuurders en professionals in het MIRT waarmee de Raad gesproken heeft, geven aan dat de slagingskans om van het Rijk steun te krijgen bij een integrale opgave afhankelijk is van het treffen van de juiste persoon. Als een

directeur of iemand anders op besluitvormingsniveau intrinsiek gemotiveerd is om integrale opgaven aan te gaan, blijkt dit van doorslaggevend belang. De gesprekspartners in de MIRT-trajecten geven echter aan dat dit laatste eerder een uitzondering is dan de regel. Zij hebben het gevoel dat het Rijk niet alleen niet actief de samenwerking zoekt, maar die soms ook afhoudt.

Daarbij kreeg Rijkswaterstaat in de gesprekken een speciale vermelding waar de positieve kanten van het Rijk en de knelpunten mooi samenkomen. Het is een hooggekwalificeerde organisatie waar gespecialiseerde ambtenaren werken. Tegelijk ervaren onze respondenten Rijkswaterstaat ook als een sectoraal georiënteerde organisatie die het moeilijk vindt om over de grenzen van de eigen specialismen te kijken. Volgens onze gesprekspartners is de dienst niet gewend om flexibel om te gaan met andere belangen en wensen die in de regio gelden.

De kloof tussen de aard van de vraag in de regio en de aard van het aanbod in Den Haag maakt de verhoudingen tussen de betrokkenen stroef; processen en procedures staan regio's vaak flink in de weg. Voor bijvoorbeeld de verbetering van een vaarweg dienen regio's aan te kloppen bij verschillende afdelingen op een ministerie. Zaken als scheepvaartbelangen, waterwegen en economische ontwikkeling zijn op verschillende plekken bij het Rijk belegd. Bovendien worden aanvragen voor investeringen door een andere tak van het departement afgewikkeld dan voor onderhoud.

Een antwoord kan zijn een duidelijkere aanwezigheid van het Rijk in de regio. Maar in de praktijk zien de regio's eerder een tegengestelde beweging: bij de regionale directies van Rijkswaterstaat zijn veel bevoegdheden weggehaald, zij zijn alleen nog verantwoordelijk voor beheer en onderhoud. Bij een nieuwe investering moet de regio daarom toch naar Den Haag kijken. Daarbij willen de relatief snelle wisselingen van personeel binnen en tussen de departementen ook niet helpen. Nieuwkomers in een functie missen de sensitiviteit voor specifieke mobiliteits- en infraprojecten. Het ontbreekt aan een gevoel van eigenaarschap en continuïteit.

Het Rijk – meer specifiek het ministerie van I&W – doet op dit moment wel een poging de beweging naar een meer integrale benadering van de opgaven te maken. In vijf experimentele gebiedsgerichte programma's werkt men nu aan de hand van een mobiliteitsopgave in plaats van infrastructuuropgave. Dit wordt in 2021 gevolgd door de wettelijke instelling van een Mobiliteitsfonds[43].

43 De casestudies in dit advies betroffen één 'traditioneel' MIRT-traject, één gebiedsgericht programma en één programma met gebiedsgerichte elementen waarbij wel 'mobiliteit' centraal stond.

3.3 REGIO DEALS

3.3.1 Maatschappelijke meerwaarde

Daar waar het MIRT met 'infrastructuur' een beperkte focus heeft, staat bij de Regio Deals een brede vraag centraal, namelijk: hoe kunnen we de welvaart in brede zin in deze regio vergroten? Het doel van de Regio Deals zoals geformuleerd in het regeerakkoord was om samen met decentrale overheden regionale knelpunten aan te pakken. Deze vraag maakt activiteiten op allerlei gebied en in onderlinge samenhang mogelijk. Veel regio's grepen dan ook de kans aan om voorstellen te doen voor een integraal pakket aan maatregelen die elkaar zouden kunnen versterken. Over de definitie van de te bereiken maatschappelijke meerwaarde – welvaart in de breedste zin van het woord – waren het Rijk (het ministerie van LNV) en de regio's het eens. LNV liet vervolgens alle ruimte aan de regio om het antwoord te formuleren en sprak de intentie uit hier op rijksniveau aan te willen bijdragen.

Het ministerie vroeg letterlijk: 'Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?'. Dat is een vraag die de regio's als een duidelijke erkenning voor de regionale aard van de opgave hebben ervaren. Soms was deze benadering nieuw, soms gaf deze een impuls aan een al bestaande samenwerkingsvorm. Dat het Rijk daarbij ook nog eens interregionale uitwisseling en samenwerking stimuleert, wordt gewaardeerd. Dat bracht ook grensoverschrijdende thematiek onder de aandacht.

In de ogen van de regio's wordt samenwerking bemoeilijkt, als het Rijk nadrukkelijk beleidsdoelstellingen nastreeft maar die niet vanaf het begin af aan openlijk op tafel legt. Regio's zeggen in een open en gelijkwaardige sfeer wel open te staan voor voorstellen van het Rijk voor aanpassing of aanvulling van het programma.

'Het zou prettig zijn als het Rijk geen gelijkwaardigheid suggereert als deze er toch niet is. Dan liever transparantie.' (Burgemeester)

De integraliteit van de vraag bleek echter moeilijk vast te houden in het bepalen van de strategie voor de uitvoering. Respondenten in de regio geven aan dat zij voor verschillende deelaspecten van de Regio Deal in gesprek moesten met afzonderlijke vakdepartementen. In hun ogen zou de integraliteit ermee gediend zijn als de departementen onderling afspraken maken over de door de regio gevraagde hulp. Respondenten vertellen dat het ministerie van LNV duidelijk hetzelfde integrale doel voor ogen had terwijl zij die bij andere departementen misten.

3.3.2 Legitimiteit en steun

De regionale gesprekspartners zijn zeer te spreken over de rol van het Rijk in de fase van totstandkoming van de Regio Deal. De ambtenaren die vanuit het Rijk meewerken worden aangemerkt als kundig en bereid om mee te denken in de oplossingen. Vertegenwoordigers van één van de regio's spraken uit dat de totstandkoming van de Regio Deal als een echte coproductie is ervaren met veel schakelen, korte lijnen en wederkerige feedback. Vlak voor de goedkeuring waren er geen verrassingen meer voor elkaar.

Enkele specifieke situaties hebben de samenwerking wel bemoeilijkt. Zo ontstaat een complicerende factor als binnen een regio concurrentie ontstaat. In een van de casestudies waren twee initiatieven binnen een gebied in de race voor een Regio Deal. Het Rijk kende hen vervolgens gezamenlijk een bedrag toe dat ze onderling moesten verdelen. Zo ontstond er concurrentie binnen de eigen regio en moesten zij de eigen gemeentelijke bestuurders keuzes laten maken. Dit maakte het nodeloos ingewikkeld.

Meer generieke en breed ervaren knelpunten bestaan ook. Een punt dat de regio's aankaarten vanuit het perspectief van legitimiteit en steun is de gedetailleerde eisen die aan de voorkant aan de bestedingsplannen worden gesteld. Een integrale Regio Deal bestaat uit een set van op elkaar ingrijpende activiteiten waarvan soms pas in de loop van het proces uitkristalliseert hoe het geld het beste kan worden ingezet. Daar komt bij dat wanneer je werkt aan een immateriële doelstelling als 'Brede welvaart' er niet altijd concrete indicatoren zijn hoever je daarmee gekomen bent. In de deal worden daar dan ook nadere afspraken over gemaakt, onder meer met een nulmeting en lerende evaluatie. Hier ontstaat spanning met het nog steeds dominante *output*-denken bij het Rijk.

'Voor bestuurders in provincies en gemeenten is het Rijk een veelkoppig monster. Waarbij er een grote draak is die je nooit ziet, maar die wel de baas is: het Ministerie van Financiën. De schaduw van Financiën hangt vaak over de gesprekken.' (Burgemeester)

De inzet van het financieel instrumentarium bleek problematisch. Het Rijk koos ervoor een decentralisatie-uitkering te gebruiken. De reden daarvoor was dat het op deze wijze de verantwoordingslasten over de besteding richting de Rijksoverheid kon beperken. De Algemene Rekenkamer oordeelde echter dat oneigenlijk gebruik werd gemaakt van dit instrument. De Algemene Rekenkamer was namelijk van oordeel dat door de voorwaarden vooraf er wel degelijk sprake was van bestedingsgebonden overdracht waarover verant-

woording aan het Rijk noodzakelijk was.[44] Het ministerie van Financiën ging mee in deze redenering van de Rekenkamer. Deze kwestie speelde midden in het onderhandelingsproces van de zogenoemde tweede tranche, waarin het Rijk daardoor op bepaalde afspraken terug moest komen vanwege het oordeel van de Rekenkamer. Dit heeft ertoe geleid dat de bekostiging van de nieuwe Regiodeals in de vorm van een specifieke uitkering zijn verstrekt. In de meeste gevallen zijn het Rijk en de regio's over de verantwoordingseisen die daaraan verbonden waren in goed overleg uitgekomen.

De verantwoordingslogica staat bovendien het in het Interbestuurlijk programma geformuleerde uitgangspunt 'gelijkwaardigheid tussen de medeoverheden' in de weg. Over het samen opzetten van de deal en de wijze waarop het Rijk de regio aanspreekt is men zeer te spreken, maar de sterke nadruk op het in detail begroten en verantwoorden van het budget verandert de verhoudingen. De regio stelt zich vragen als: als wij gelijkwaardige overheden zijn, waarom moeten wij dan verantwoording afleggen aan de ander? En van wie is dat geld nu eigenlijk? Zijn wij als regio niet gewoon een deel van de overheid dat dus ook aanspraak kan maken op een deel van het Rijksbudget? Een gemeenteadviseur merkte op: 'De verdeling van het geld over de regio's heeft het karakter van een "*beauty contest*".'

Om de legitimiteit van een traject bij het Rijk aan te tonen en steun voor de activiteiten te krijgen, hebben regio's het gevoel dat zij een andere taal moeten spreken. Oorspronkelijk was de startvraag: '*Waarmee kunnen wij jullie van dienst zijn?*'. Maar in de ogen van onze gesprekspartners lijkt de onderliggende, impliciete vraag van de afzonderlijke departementen soms eerder: '*What's in it for us?*' Betrokkenen van de decentrale overheden ervaren dat dit niet bijdraagt aan de gebiedsgerichte benadering die erkent dat regio's specifieke opgaven hebben waar specifieke oplossingen bij horen. Regio's horen dat er niet gedifferentieerd kan worden in landelijk beleid, bijvoorbeeld omdat het juridisch niet mogelijk is of omdat er in de landelijke politiek geen steun voor is.

De Raad ziet dat het onderlinge begrip beter kan, bijvoorbeeld waar het de procedures aan weerszijden en de legitimiteit daarvan aangaat. Anders gezegd: de afzonderlijke overheden spreken elkaars taal nog niet altijd even goed, terwijl dat een belangrijk aspect van samenwerking is.

44 De Raad voor het Openbaar Bestuur was van oordeel dat er eerder sprake was van een overeenkomst tussen partijen in plaats van een eenzijdig opgelegde regeling en dat de formeeljuridische benadering van de ARK geen recht deed aan het karakter van Regio Deals. Zie het Briefadvies herziening uitkeringsstelsel van de ROB uit 2019.

3.3.3 Operationele capaciteit

Over de rol van het Rijk bij de uitvoering van het traject wordt verschillend gedacht. De ene regio werkt graag meer autonoom, de ander zoekt een coproducent in het Rijk, ook in de uitvoering. Wat wel telkens naar voren komt, is dat de regionale partners het Rijk waarderen om zijn in de opzet van de Regio Deals ingesloten erkenning dat opgave regiospecifiek zijn. Daarnaast zijn zij positief over de denkkracht van Rijksmedewerkers. Deze houding leidt tot goede en gelijkwaardige gesprekken waarbij men elkaar als kennispartner serieus neemt en openstaat voor weerwoord en suggesties.

'Zo kwam het Rijk ook met twee projecten die het zelf graag uit wilde proberen in de context van deze regio. Daar stond de regio dan weer voor open.' (Burgemeester)

Een regio noemde deze rolinvulling van het Rijk als *coproducent* waarbij Rijk en regio elkaar steeds weer uitdagen om tot betere oplossingen te komen. Een van de gesprekspartners schetst hierbij hoe idealiter gewerkt kan worden: de regio brengt in of het praktisch uitvoerbaar is, het Rijk zegt wat het Rijksbeleid op dit punt is en wat er in andere regio's gebeurt. Een burgemeester spreekt over 'vrij worstelen'.

De intenties en de opzet van de Regio Deals worden door de regio als heel positief ervaren. Maar zoals hierboven al aangegeven loopt men in de uitwerking al snel op tegen het feit dat het Rijk zelf geen integrale werkwijze hanteert. De regio's ervaren dat de integraal geformuleerde strategie eerst opgeknipt moet worden in deelprojecten om er afzonderlijke departementen bij te kunnen betrekken. De departementen hebben niet dezelfde intentie tot, maar ook niet dezelfde kennis van en ervaring met integraal werken als het Regio-Dealteam van LNV.

Het onvermogen van een aantal departementen frustreert de regio's. In de interviews gaven zij aan dat het welslagen van een integrale strategie vaak afhankelijk is van welke ambtenaar je op het departement treft. De een denkt mee in het ' brede welvaart'-concept, de ander houdt vast aan de eigen kaders en eigen thematiek. De Raad heeft een Regio Deal gezien waarbij de regio concludeerde dat bepaalde activiteiten geen haalbare kaart waren en zich concentreerden op de elementen van de opgave waarvoor de aanpak wel goedgekeurd was. Andere regio's proberen juist de departementen in de regio te laten aanhaken, door ze nadrukkelijk te betrekken bij de uitvoering van de actielijnen.

Aansluitend daarbij zien we dat in de Regio Deal bij aanvang van het proces de onderlinge rolverdeling nauwelijks onderwerp van gesprek is. In de Regio Deals wordt als onderdeel van de deal wel een intern *governance*document opgesteld. Dit heeft betrekking op de structuren voor besluitvorming en financiële afwikkeling. De Raad heeft de indruk dat teleurstelling kan worden voorkomen als daarin ook wederzijdse verwachtingen over de rolinvulling worden geuit en besproken.

'Het Rijk kan verschillende rollen hebben. De financiersrol ligt voor de hand, maar we zoeken ook een faciliterende partner. In de Regio Deals kan het Rijk meerdere rollen na elkaar of tegelijk hebben. Niet alle departementen of rijksdiensten hebben de flexibiliteit voor rolwisseling. Juist daarom is het goed als je samen je uitgangspunten en verwachtingen benoemt.' (Burgemeester)

3.4 REGIONALE ENERGIESTRATEGIEËN

3.4.1 Maatschappelijke meerwaarde

De wijze waarop de opgave voor het ontwikkelen van een Energiestrategie in Nederland is opgepakt is vrij uniek. De nationale opgave om 35 TWh aan energieopwekking mogelijk te maken is verdeeld over dertig regio's, waarin gemeenten, provincie en waterschap(pen) samenwerken. In tegenstelling tot het MIRT of de Regio Deals werkt dus elke regio aan dezelfde opgave (de omvang verschilt uiteraard).

De regio's ervaren in het algemeen de maatschappelijke meerwaarde in dit traject als duidelijk geformuleerd. De regio heeft een duidelijk afgebakende opdracht: het gaat over de eigen gemeenten en een evenredig deel van de nationale opgave. Maar de opsplitsing in regio's bemoeilijkt de opgave ook, en wel op drie manieren. Ten eerste ruimtelijk: er doen zich dilemma's voor in de grensgebieden tussen regio's, en binnen een regio moet het platteland de beperkte mogelijkheid om in steden energie op te wekken (denk aan windmolens) opvangen. Ten tweede – zo geven geïnterviewden aan – is het soms lastig dat industrie, landbouw en mobiliteit via een ander spoor werken aan de nationale energieopgave[45]. De industrie bijvoorbeeld is immers wel onderdeel van de regio, en soms nauw verweven met huishoudelijke energievoorziening (denk aan het gebruik van restwarmte). Ten derde omdat niet alle private partijen – met uitzondering van netbeheerders en energiecoöperaties – in eerste

45 Bij de uitwerking van het akkoord van Parijs namen deze sectoren deel aan andere klimaattafels

instantie meepraten over de RES. Vanuit het oogpunt om de belangen in de discussie niet vertroebelend te laten werken is dit begrijpelijk, maar op termijn zullen regio's deze partijen ook nodig hebben om de RES tot een succes te maken.

Alhoewel de mogelijkheden die de regio's hebben om creatief met de opgave aan het werk te gaan dus soms letterlijk begrensd zijn, heeft De Raad de indruk dat dit geen onoverkomelijke belemmeringen zijn. De regio's zijn voortvarend aan de slag gegaan met hun concrete opdracht, proberen soms zelf al de begrenzing te overstijgen of verwijzen knelpunten door naar de nationale overheid voor een volgende stap van het proces.

3.4.2 Legitimiteit en steun

Zoals eerder toegelicht zijn de bronnen die de legitimiteit van een overheidsactiviteit ondersteunen de wet- en regelgeving, de democratische aansturing en controle, transparantie, geloofwaardigheid, en de gunfactor. In de andere samenwerkingstrajecten in dit advies zijn het vooral de regio's die met behulp van deze bronnen de steun van het Rijk moeten verwerven. Hier is het eerder andersom. Toen het Rijk zich gesteld zag voor de klimaatopgave voortkomend uit het akkoord van Parijs, wist het dat dit niet zou lukken zonder de medewerking van de regio's. VNG, IPO en de Unie van Waterschappen namen het initiatief op om de opgave op regionaal niveau te gaan uitvoeren.

Een van de meest gevoelige aspecten van het RES-traject is de democratische aansturing en controle. De regio mag dan organisatorisch gezien een geschikte schaal zijn om de opgave te beleggen, het is geen bestuurlijke eenheid waar democratische legitimatie vormgegeven kan worden. Dit moet dus plaatsvinden binnen de gemeenten, de provincie en de waterschappen zelf. Gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van waterschappen moesten de in hun regio voorgestelde strategie bekrachtigen voordat een regio deze aan het Rijk voorlegde.

Verschillende regio's kozen een eigen werkwijze die bij de regio past. Zo kreeg de regio Noord-Holland Zuid, die grotendeels samenvalt met de Metropoolregio Amsterdam en waar gemeenten gewend zijn regionale belangen op een hoger niveau af te wegen, iets meer vanzelfsprekend het vertrouwen van gemeenten. In Noordoost Brabant daarentegen, waar die samenwerkingstraditie veel minder bestaat, verdeelde de regionale stuurgroep de regionale opgave over de 17 afzonderlijke gemeenten en koppelde daar een individuele resultaatsverplichting aan:

'Het was anders waarschijnlijk niet gelukt om een mandaat voor de regio te krijgen. Maar het goede was wel, dat alle gemeenten door de ervaring van hun eigen proces zagen dat je sommige problemen beter samen kunt oplossen.' (Regiocoördinator)

Deze gemeentelijke plannen werden later samengevoegd tot een regionaal plan.

Om gemeenteraden, PS en het AB van waterschappen te overtuigen van de regionaal gekozen strategie vroeg van de regionale stuurgroepen transparantie in de gemaakte keuzes. Veel gemeenten vroegen zich af of de regionale strategie gehandhaafd zou worden of dat het Rijk deze later nog kon wijzigen. In die zin vielen de uitlatingen die de minister van BZK al gedurende het regionale proces deed over haar voorkeurslocaties voor windmolens, bij veel van de door de Raad geïnterviewde betrokkenen niet goed.

In de samenwerking tussen Rijk en regio wordt gestreefd naar gelijkwaardigheid, een duidelijk taakafbakening en eigen oplossingen van de gemeenten via een regionale strategie. Als echter de gemeenten zelf niet gezamenlijk aan de 35TWh energieopwekking komen, dan maakt het Rijk alsnog de benodigde keuzes. De geïnterviewden geven aan dat de meeste gemeenten wel intrinsiek gemotiveerd zijn om mee te werken aan de RES, maar dat deze 'stok achter de deur' ook een grote rol speelt. 'Het is de vraag of dat een geschikte basis voor samenwerking is', zegt een burgemeester.

Uit de gesprekken blijkt dat het sterke, zelfbewuste regio's vraagt om boven dit spel tussen Rijk en regio te gaan staan:

'Als je als regio sterk in je schoenen staat en gewend bent samen te werken, trek je je daar niet zoveel van aan.' (Regiocoördinator)

De afbakening van de opgave die hierboven besproken werd is soms ook bepalend voor (het gebrek aan) steun voor de strategie. In een van de bezochte regio's nam een groep boeren het initiatief om energie op te wekken uit mest, waarmee groene stroom geleverd kan worden aan een aantal huishoudens. Dit initiatief mocht echter niet meetellen voor de kwantitatieve doestelling van de RES, omdat het 'op een andere tafel thuishoort'.

'Dit bureaucratische onderscheid is funest voor het behoud van het enthousiasme. Lokaal draagvlak moet ook een parameter zijn in het meten van het welslagen van de RES.' (Burgemeester)

Tot slot wezen vertegenwoordigers van de Raad erop dat het proces weliswaar op dit moment een grote legitimiteit heeft, maar dat onduidelijkheid over toekomstige financiering die legitimiteit zeer breekbaar maakt. Het draagvlak bij de regio's, maar ook de soms moeizaam opgebouwde regionale samenwerking kan zonder (financiële) steun wel eens als een kaartenhuis in elkaar vallen.

3.4.3 Operationele capaciteit

Om te kijken welke belemmeringen zich voordoen in de operationele capaciteit voor het opstellen van de RES vroegen we de regionale vertegenwoordigers naar de organisatie, de financiën, de efficiëntie en effectiviteit van de aanpak. Daarbij viel het op dat de meeste regio's een actievere betrokkenheid van het Rijk in het ontwikkelingsproces van de RES bepleiten. In de eerste plaats omdat het Rijk een belangrijke intermediaire rol heeft bij de uitwisseling van informatie over wet- en regelgeving; om als breekijzer te fungeren de relatie met andere sectoren, departementen en klimaattafels; en om in een vroeg stadium al over de regio's heen te kunnen kijken en waar nodig te bemiddelen tussen regio's. Dit vraagt om een vertegenwoordiger van het Rijk met een duidelijk mandaat. Het bureau van het Nationaal Programma RES doet volgens de regio's goed werk maar richt zich vooral op de procesmatige kant van de zaak. Ontsluiting van de beschikbare kennis vindt plaats, maar zou volgens de regio's beter kunnen.

In de tweede plaats is het volgens de regio's van belang dat het Rijk zich verdiept in de situatie van de verschillende regio's. Begrip kan bijdragen aan gebiedsgerichte oplossingen en draagvlak bij de afzonderlijke gemeenten. Het gaat daarbij niet alleen om het opdoen van kennis, maar Rijk en gemeenten moeten bekend raken met elkaars wereld.

Ook bij de RES lopen regio's, net al bij andere programma's, op tegen het gebrek aan integraliteit van Rijksbeleid. Binnen de RES worden tegengestelde belangen zichtbaar die eigenlijk op nationaal niveau om een politieke afweging vragen. De geïnterviewden gaven aan dat tussenkomst van het Rijk in dat geval zeer gewenst is. De regio's zien het organiseren van integraliteit als een belangrijke taak van het Rijk. De verkokering van de departementale organisatie wreekt zich ook hier. In de regio worden creatieve en innovatieve oplossingen bedacht die stuiten op departementale grenzen. Zo proberen regio's werk met werk te maken door windmolens langs nieuw te bouwen

wegen te plaatsen of energie op te wekken op grond in eigendom van het Ministerie van Defensie. De regio's waar de Raad betrokkenen geïnterviewd hebben weinig medewerking ervaren van betrokken departementen om deze ideeën te doordenken.

3.5 SURVEY-ONDERZOEK

In juli 2020 is een online enquête afgenomen onder de deelnemers van het *Flitspanel*, waarin gevraagd is naar hun opvattingen en ervaringen ten aanzien van interbestuurlijke samenwerking. Een representatieve steekproef van 2721 ambtenaren van het Rijk, provincies, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en gemeenten is benaderd, waarvan 51 procent de enquête ook daadwerkelijk invulde (n=1394). Eén van de vragen in de enquête betrof de knelpunten die ambtenaren ervaren bij interbestuurlijke samenwerking. Wij legden 24 stellingen voor, die elk een knelpunt zouden kunnen zijn voor effectieve interbestuurlijke samenwerking. De vraag is als volgt gesteld:

> ***Voor zover de uitkomsten van de samenwerking in uw ogen niet optimaal zijn, aan welke factoren ligt dat volgens u? Hieronder ziet u een lijst met mogelijke beperkende factoren. Geef voor elk van de factoren aan in hoeverre deze in uw beleving van toepassing is.***
>
> ***Dat de uitkomsten van de samenwerking niet optimaal zijn, komt in mijn ogen doordat....***

Respondenten gaven voor elke stelling aan in hoeverre zij die factor als knelpunt beschouwen, op een schaal van 1 tot en met 5, waarbij 1 = helemaal niet van toepassing en 5 = heel erg van toepassing. In onderstaande ranglijst staan de gemiddelde scores voor elk mogelijk knelpunt van hoog naar laag. We splitsten de data uit tussen ambtenaren aan de kant van het Rijk en ambtenaren aan de kant van de decentrale bestuurslagen.

Figuur 3.2 **Oorzaken van suboptimale interbestuurlijke samenwerking zoals aangegeven door rijksambtenaren en decentrale ambtenaren**

Ambtenaren op de decentrale niveaus zien de volgende factoren als de belangrijkste knelpunten:

1. Rijksoverheidsorganisaties zijn onvoldoende op de hoogte van de inhoudelijke zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden. (3,59)
2. Rijksoverheidsorganisaties nemen de zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden onvoldoende serieus. (3,42)
3. De personele capaciteit voor de samenwerking is ontoereikend. (3,39)
4. De manier van samenwerken maakt te weinig gebruik van de ruimte om te experimenteren binnen de bestaande wetten en regels. (3,35)
5. Rijksoverheidsorganisaties spreken niet met één mond. (3,31)
6. Rijksoverheidsorganisaties stellen zich te veel sturend op. (3,30)

Rijksambtenaren zien de volgende factoren als de belangrijkste knelpunten:

1. Er is te veel ruimte voor de betrokken partijen om binnen de geformuleerde doelstelling(en) hun eigen doelen na te streven. (3,40)
2. De personele capaciteit voor de samenwerking is ontoereikend. (3,38)
3. Partijen worden onvoldoende aangesproken op de resultaten die ze behalen. (3,31)
4. Partijen worden onvoldoende aangesproken op de inbreng die ze moeten leveren. (3,30)
5. Rijksoverheidsorganisaties spreken niet met één mond. (3,26)
6. Rijksoverheidsorganisaties zijn onvoldoende op de hoogte van de inhoudelijke zorgen en uitdagingen van de decentrale overheden. (3,19)

Er is enige variatie tussen de top-6 van beide groepen. Ambtenaren op de decentrale niveaus leggen meer de nadruk op (a) onvoldoende serieus genomen worden, (b) onbenutte experimenteerruimte en (c) teveel sturing vanuit het Rijk. Rijksambtenaren leggen op hun beurt de nadruk op (a) de mogelijkheid om eigen agenda's boven de interbestuurlijke doelen te stellen, en (b) de aanspreekbaarheid op zowel inzet als resultaten. Interessanter en veelzeggender is echter dat voor beide groepen, drie van de top-6 knelpunten overeenkomen. Er bestaat consensus tussen beide groepen dat veel verbetering te behalen is op de punten (a) kennis van wat er speelt op decentraal niveau; (b) afstemming tussen rijksdepartementen; en (c) menskracht om de samenwerking goed te laten verlopen.

Tussenconclusie

Uit de systematische bevraging van 'de werkvloer', dat wil zeggen de professionals die dagelijks in de praktijk bezig zijn met interbestuurlijke samenwerking, volgt dus dat de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking verbeterd kan worden op de dimensies houding, structuur en capaciteit.

- Qua *houding* volgt hier een oproep aan het Rijk om zich méér te verdiepen in de inhoudelijke zorgen en uitdagingen op decentraal niveau, en een verschuiving te bewerkstelligen van instrumentele interesse naar intrinsieke interesse.
- Qua *structuur* volgt hieruit een oproep aan het Rijk om ervoor te zorgen dat er méér afstemming plaatsvindt zodat het Rijk zelf meer als één overheid gaat werken.
- Qua *capaciteit* volgt hieruit een oproep aan het Rijk om meer personeel beschikbaar te maken voor het in goede banen te leiden van de interbestuurlijke samenwerking.

4 Reflectie: wat gaat goed en wat kan beter?

4.1 INLEIDING

Het vorige hoofdstuk is een weergave van de observaties en indrukken van de Raad ten aanzien van de samenwerking in drie verschillende interbestuurlijke programma's in drie verschillende regio's. In dit hoofdstuk reflecteert de Raad op wat onze gesprekspartners als sterke punten en knelpunten hebben ingebracht. Het doel daarbij is om in de rol van het Rijk te herkennen wat goed gaat en dus kan blijven, en waar in de rolinvulling kansen liggen voor verbetering.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de observaties in hoofdstuk 3.

Tabel 4.1 **Samenvatting van de bevindingen van de Raad over de interbestuurlijke programma's MIRT, Regio Deals en Regionale Energie Strategie**

	MIRT	REGIO DEAL	RES
Maatschappelijke waarde	Focus Rijk: infra Focus decentrale overheden: integrale aanpak mobiliteit, wonen, energie, duurzaamheid.	Brede integrale vraag. Rijk: waarmee kunnen we helpen? Na indienen van de deal ligt lead bij regio.	Primaat bij Rijk; decentrale overheden mogen participeren. Maatschappelijke opgave centraal.
Legitimiteit	Rijk heeft het geld en bepaalt. Decentrale overheden ervaren afhankelijkheid, geen gelijkwaardigheid.	Rijk vraagt al dan niet financiële verantwoording; als dan obv decentrale administratie (bij SPUK).	Rijk moet steun van regio's verwerven. Organiseren van democratische legitimiteit is achilleshiel.
Operationele capaciteit	Rijk: hooggekwalificeerd. Maar ook: sectoraal ingericht, niet berekend op integrale aanpak.	Rijk: denkkracht, deskundigheid.	Regio's ervaren gebrek aan begrip en inleving in regiospecifieke situatie. Gebrek aan integraliteit wreekt zich ook hier.

4.2 ENKELE ALGEMENE REFLECTIES

In de **MIRT-trajecten** ligt de rol van het Rijk veel meer op de kaderstelling dan op het mogelijk maken. Het Rijk steunt initiatieven uit de regio mits zij vormgegeven kunnen worden binnen het kader en de organisatiestructuur die het Rijk hanteert. Het Rijk biedt de regio wel flexibiliteit in het rondkrijgen van de financiering. De hooggespecialiseerde kennis die het Rijk inbrengt wordt door de regio hoog gewaardeerd, maar het Rijk houdt planning en uitvoering liefst in eigen hand. Er ligt veel nadruk op het naleven van landelijke wetten en procedures. Het meekoppelen van andere regionale initiatieven in een integrale opgave is erg moeilijk. In de MIRT-trajecten 'nieuwe stijl' heeft het Rijk een wat meer gelijkwaardige benadering van de regio dan in de klassieke trajecten, en het Rijk wordt meer als sparringpartner ervaren.

In de **Regio Deals** zien we een duidelijk verschil tussen verschillende fasen van het traject. Bij de uitvraag heeft het Rijk een door de regio zeer gewaardeerde rol als facilitator. Het Rijk biedt ruimte en stelt zich dienstverlenend op en maakt het zo mogelijk voor de regio om een duidelijk integrale beoogde publieke waarde te formuleren. Maar betrokkenen ervaren dat in de uitvoeringsfase om diverse redenen een deel van de integraliteit verloren gaat.

Bij de **RES** tenslotte zien we een divers beeld in de verschillende verantwoordelijkheden en bijbehorende taken. Het Rijk wordt hier als sterk ervaren bij het 'toegankelijk maken van hulpbronnen'. Er is veel aandacht voor en ondersteuning van de regio bij het werkproces en het democratisch proces, er wordt veel kennis ter beschikking gesteld en uitwisseling met andere regio's bevorderd. Maar de regio mist nog wel twee zaken: als behartiger van het regio-overstijgend belang zou het Rijk in die regio's waar er behoefte aan is, aanwezig moeten zijn. En ten tweede missen de regio's duidelijkheid over de status van de RES wanneer straks een nationale energiestrategie geformuleerd wordt. Het Rijk kan dan alsnog ingrijpen in de plannen van de regio, wat het draagvlak voor de strategie in de regio breekbaar maakt.

4.3 WAT GOED GAAT

De decentrale partners ervaren de rol van het Rijk op een aantal vlakken als bijzonder positief. Langs de lijnen van de drie dimensies van het model van Mark Moore zijn de volgende aspecten aan te wijzen als sterke punten in de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking:

- **Maatschappelijke waarde: integrale benadering van opgaven** – Een sterk punt in de Regio Deals en in het MIRT 'nieuwe stijl' is de integrale benadering van regionale opgaven. Regio's ervaren hierin een erkenning van hun unieke opgave en de verbanden die er zijn tussen maatschappelijke problemen. De MIRT-regio's zijn blij met de nieuwe visie van I&W op het MIRT waarbij het bredere begrip 'mobiliteit' centraal staat in plaats van

het beperktere 'infrastructuur'. Dat wil nog niet zeggen dat het gezamenlijk formuleren van de maatschappelijke meerwaarde nu vlekkeloos verloopt, maar men heeft op zijn minst het gevoel over hetzelfde te praten.

- **Operationele capaciteit: deskundigheid** – De gesprekspartners uit de regio noemen met nadruk de deskundigheid van rijksambtenaren als een sterk punt van de samenwerking met Rijk. Soms brengen vertegenwoordigers van het Rijk die kennis zelf mee, vaak treden zij juist op als makelaar in kennis en ervaring tussen verschillende regio's. Bij het MIRT en de Regio Deals waardeert men de frisse blik van de buitenstaander. In de RES is men positief over de rol van het Rijk als ondersteuner van het democratisch proces.

4.4 WAT BETER KAN

Onze respondenten wijzen in de verschillende samenwerkingstrajecten op knelpunten waaruit duidelijk enkele rode draden herkenbaar zijn, die bovendien goed zijn te onderscheiden langs de lijnen van het model van de creatie van maatschappelijke meerwaarde.

- **Maatschappelijke waarde: open kaart over eigen beleidsdoelstellingen** – De decentrale overheden zeggen bij aanvang van de samenwerking – als de overheden gezamenlijk de maatschappelijke waarde van een samenwerkingstraject formuleren en expliciteren – open te staan voor aanvullende doelstellingen uit de koker van het Rijk. Voorwaarde daarvoor is wel dat het Rijk daar open en expliciet over is. De praktijk heeft geleerd dat het Rijk dat niet altijd is en dat bemoeilijk later in het proces de samenwerking.

- **Legitimiteit en steun: verantwoordingsvereisten** – Het Rijk hecht veel waarde aan begrotings- en verantwoordingsprocedures voor de borging van de legitimiteit. De regio ervaart het echter als een gebrek aan vertrouwen en een ongelijkwaardige benadering. De regio wil uiteraard verantwoording afleggen, maar dan aan de decentrale bestuurders in de regio. Wat de procedures betreft, ervaart de regio dat deze het doorpakken in de opgave sterk vertragen en dat ze niet aansluiten bij integrale processen. Zo moet – conform de Financiële-Verhoudingswet – een integraal opgestelde programmabegroting nog altijd als laatste door de 'zeef' van Financiën, dat als instrument niet is ingericht op integrale programma's. Dit zorgt voor vertraging en frustraties aan beide zijden. De decentrale overheden menen dat de samenwerking aan kracht wint als de samenspraak gaat over wat men op inhoud en proces voor elkaar kan betekenen en veel minder over de financiële middelen.

- **Operationele capaciteit: verwachtingen over rol en inzet** – Een eerste kritiekpunt is dat aan het begin van een traject niet genoeg wordt verkend of regio en Rijk dezelfde verwachtingen hebben ten aanzien van elkaars rol en inbreng. Het gaat dan om de te voeren strategie, het commitment en het gevoel van eigenaarschap van alle partners. Uiteenlopende onuitgesproken vooronderstellingen hierover kunnen op een enig moment in het traject tot teleurstellingen leiden. Het voeren van een gesprek over wat men van elkaar mag verwachten en het vastleggen wat men overeengekomen is, helpt om de toe te voegen maatschappelijke waarde daadwerkelijk te realiseren.

- **Operationele capaciteit: departementale verkokering** – Wanneer de regio – al dan niet op uitnodiging van het Rijk – in samenwerking een integrale opgave agendeert, blijkt het Rijk zelf veelal niet in staat om die integraal te beantwoorden. De verkokerde organisatie en werkwijze van het Rijk staat integraliteit in de weg. Dit zien we terug in alle drie de types samenwerkingsverbanden. De huidige benadering van opgaven loopt volgens de regio's ver achter op de constatering dat sommige thema's onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, zoals woningbouw en de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur. De regio vraagt het Rijk om in deze aan zelfregie te doen en een kanteling van het denken in werk te zetten. Net zoals men als regio integrale doelen formuleert, zou men vanuit het Rijk een counterpart willen hebben die met rijksbrede antwoorden en suggesties kan komen.

4.5 GELIJKWAARDIGHEID ALS *LEITMOTIF* BIJ INTERBESTUURLIJKE SAMENWERKING?

In de benadering van het ministerie van BZK, als stelselverantwoordelijke voor het binnenlands bestuur, staat gelijkwaardigheid tussen de verschillende bestuursniveaus centraal. Volgens de grondwet zijn Rijk en decentrale bestuurslagen ook gelijkwaardig; de één staat wettelijk gezien niet boven de ander. Toch ervaren regio's dat zij door het Rijk vaak beschouwd worden als 'een groep mensen die ver weg woont en om geld komt vragen'. Het is de Raad gebleken dat het Rijk en de decentrale overheden niet altijd elkaars taal spreken en elkaar soms gewoonweg niet begrijpen.

Tegelijk geven veel regionale vertegenwoordigers aan dat zij ultieme gelijkwaardigheid *an sich* eigenlijk niet zo belangrijk vinden. Meer dan aan gelijkwaardigheid hechten zij aan intrinsieke belangstelling voor de noden en zorgen van hun gebied, een open en begripvolle interactiestijl, transparante processen, duidelijkheid over de verdeling van zeggenschap en over wat men van elkaar mag verwachten. Het is geen letterlijke gelijkwaardigheid, maar wel de 'benadering als een gelijke'. Gelijkwaardigheid lijkt daarmee meer een kwestie van cultuur en houding te zijn dan van rechten en plichten.

De Raad stelt dat gelijkwaardigheid in de zin van nevengeschiktheid ook niet altijd wenselijk is. Soms is er immers behoefte aan centrale aansturing op basis van een landsbrede visie en een integrale afweging van alle belangen. Deze rol kan alleen het Rijk op zich nemen. Daarnaast stelt de Raad dat wanneer overheden er in onderling overleg niet uitkomen, een van de partners de knoop zal moeten doorhakken. Decentrale overheden ervaren soms een verlegenheid bij rijksoverheidsorganisaties om deze rol op zich te nemen. In die gevallen kan het streven van rijksoverheidsorganisaties naar gelijkwaardigheid effectieve creatie van maatschappelijke meerwaarde in de weg staan.

De Raad stelt dus dat een zekere hiërarchie in de verhouding tussen het Rijk en de decentrale overheden niet geproblematiseerd hoeft te worden. Enerzijds is de hiërarchie in veel gevallen een *fact of life*, waarbij het beter is om dit zo benoemen en daarmee duidelijkheid in de omgang en de verwachtingen te scheppen, dan om die kunstmatig te ontkennen. Anderzijds is de hiërarchie in veel gevallen ook functioneel en productief, doordat duidelijk is wie de landsbrede afweging maakt, en in het geval van een impasse, wie de knoop zal doorhakken.

Wij zien een zekere mate van hiërarchie in de verhoudingen tussen bestuurslagen niet als een obstakel om 'als één overheid' samen te werken, mits aan twee voorwaarden voldaan wordt. Ten eerste moet de *mate* en *functie* van de hiërarchische verhouding voor iedereen duidelijk zijn en door iedereen begrepen worden. Ten tweede moet het Rijk begrijpen dat de door de decentrale overheden gewenste en gewaardeerde gelijkwaardigheid niet zozeer afhangt van een gelijkwaardige *governance-verhouding* (structuren, rechten, plichten), maar wél van een *gelijkwaardige omgangsrelatie* (cultuur, houding, intrinsieke belangstelling).

4.6 SLOT

De bestudering van drie casussen waarin de verschillende overheden met elkaar samenwerken om een maatschappelijke opgave het hoofd te bieden heeft een brede inkijk gegeven waar het Rijk erin slaagt de samenwerking te versterken en wanneer het een effectieve samenwerking in de weg staat. Dit hoofdstuk heeft de vele verschillende observaties uit hoofdstuk 3 geprobeerd te ordenen en samen te nemen tot enkele sterke en knelpunten. Wanneer de Raad in deze slotparagraaf de sterke punten even links laat liggen en door zijn oogharen naar de knelpunten kijkt, zijn die in de kern terug te brengen tot drie schuurpunten. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. In het volgende hoofdstuk doet de Raad daarom aanbevelingen om die verwachtingen op een aantal cruciale aspecten helder te krijgen. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte

ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Een deel van de aanbevelingen zal daarom bestaan uit voorstellen aan de rijksoverheid in uitvoering en aanpak. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belangstelling voor de zorgen en noden van de regio's.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

Het regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* uit 2017 heeft 'de regio' en de decentrale overheden volop in de schijnwerpers gezet. De afgelopen jaren is – al dan niet in het kader van het IBP – een reeks aan waardevolle regionale programma's gestart waarin is geëxperimenteerd met integraal en gebiedsgericht werken. In dit rapport hebben we het MIRT, de Regio Deals en de Regionale Energiestrategieën eruit gelicht. Hieruit valt veel te leren over de organisatie en de rolinvulling van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking. Een aantal knelpunten in die samenwerking maakt dat de bijdrage van het Rijk aan het gezamenlijk met andere partijen genereren van maatschappelijke waarde, vooralsnog niet optimaal is.

Knelpunten in interbestuurlijke samenwerking doen zich op drie niveaus voor, conform het model van Mark Moore: bij het vaststellen van een opgave en een definitie van de beoogde *maatschappelijke meerwaarde* waar alle partijen zich mee kunnen vereenzelvigen, in de mate waarin Rijk en regio de interbestuurlijke opgave als *legitiem* ervaren en ondersteunen met geld en middelen, en als derde op het niveau van *de organisatie van het Rijk* en/of in de onderlinge aansluiting van de verschillende organisatiestructuren en -culturen van de samenwerkende partners. Dit hoofdstuk werkt in paragraaf 5.2 de knelpunten uit.[46]

Met een nieuw regeerakkoord in het vizier is dit een goed moment om de inbedding van interbestuurlijk samenwerken in de organisatie van het Rijk voortvarend ter hand te nemen. Daarvoor doet de Raad in de paragrafen 5.3 tot en met 5.5 concrete aanbevelingen. Hij introduceert daarvoor in 5.3 onder meer het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**. In essentie zijn de aanbevelingen gericht aan de rijksoverheid omdat de rol van het Rijk het centrale thema van dit advies is. Maar de Raad benadrukt dat enkele aanbevelingen ook gelezen kunnen worden als huiswerk voor de decentrale overheden.

Het is belangrijk te realiseren dat *de* rol van het Rijk niet bestaat. De rolkeuze is in de eerste plaats een politieke keuze, partijen kunnen van mening verschillen welke rol het beste past bij welke opgave. Bovendien vraagt elke opgave weer om een nieuwe (en politieke) afweging welke specifieke rolinvulling –

46 Er zijn ook kritische vragen te stellen bij de democratische borging van deze trajecten. De Raad brengt later in 2021 een advies uit over de organisatie van regionale opgaven waarin hij uitgebreid stilstaat bij dit vraagstuk.

dat wil zeggen een nieuwe set van verantwoordelijkheden, in te zetten vaardigheden en kennis, stijl van werken en financiële middelen – het beste past. Een adequate rolinvulling van het Rijk vereist duidelijkheid aan de voorkant over wat de overheden van elkaar mogen verwachten, en volledige inzet en commitment om als één Rijk integraal en opgavegericht te werken, dwars over departementale muren heen.

5.2 CONCLUSIES

De Raad komt tot de volgende observaties, geordend langs de lijnen van het analysekader dat uitgaat van de drieslag (i) maatschappelijke waarde, (ii) legitimiteit en (iii) operationele capaciteit. Ten aanzien van de creatie van **maatschappelijke waarde** concludeert de Raad:

a. De specifieke maatschappelijke meerwaarde die men met de samenwerking wil realiseren, wordt door de partners vaak onvoldoende verkend en niet gezamenlijk gedefinieerd. Verschillen in doelen en interpretaties daarvan komen in de loop van het traject naar buiten, wat leidt tot misverstanden of onbegrip.
b. Decentrale overheden zijn erg positief over de tendens van integraal 'uitvragen' van regionale opgaven zoals in de MIRT-trajecten nieuwe stijl en de Regio Deals. Op decentraal niveau ervaart men echter een hoge mate van verkokering aan de kant van het Rijk, die integraal en gebiedsgericht werken en denken na de formulering van de opgaven bemoeilijkt.

De knelpunten in relatie tot de **legitimiteit** van de samenwerkingstrajecten komen voor een groot deel voort uit het dominante perspectief van het Rijk (bestuurlijk zowel als ambtelijk) op de regio. Hier onderkennen we de volgende aspecten aan:

c. Ten eerste wordt het handelen van ministers en ambtenaren voor een groot deel bepaald door hun verantwoordingsrelatie met het parlement. Daardoor komt het in de rationaliteit van rijksambtenaren geregeld voor dat de 'blik op de Kamer' de 'blik op de decentrale overheden' verdringt.
d. Ten tweede ervaren de decentrale overheden bij het Rijk gebrek aan inzicht in en begrip voor de inhoudelijke uitdagingen waar zij voor staan. De decentrale overheden ervaren dat hun plannen door het Rijk lang niet altijd gezien worden als activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van Nederland in zijn geheel, maar eerder aan een afzonderlijk regionaal belang, en die daarmee ten koste gaan van bestedingen van nationaal belang. Die houding van het Rijk is volgens de decentrale overheden hardnekkig en weerspiegelt zich in de mate waarin regionale plannen in Den Haag als legitiem worden beschouwd. In dit kader worden de Regio Deals daarentegen als een positief voorbeeld aangehaald.

e. Ook wordt er verschil gevoeld in de perceptie van regio's dichtbij en verder weg van Den Haag. Ontwikkeling van meer centraal gelegen regio's wordt eerder als een nationaal belang beschouwd dan die van regio's in de periferie.

De knelpunten op het terrein van de creatie van maatschappelijke waarden en het organiseren van legitimiteit hebben ook hun weerslag op de **operationele capaciteit**:

f. In veel interbestuurlijke samenwerkingsverbanden is het onduidelijk wat de partners van elkaar mogen verwachten qua verantwoordelijkheden, inzet van vaardigheden en werkstijl. Het ontbreken daarvan maakt het domein van organisatiecapaciteit aanzienlijk zwakker. Dit wordt niet alleen aan de kant van de decentrale overheden ervaren, maar ook door de minister herkend: 'er is weliswaar een positieve grondhouding ten opzichte van gelijkwaardige samenwerking, maar deze loopt nog meer dan eens vast door een diversiteit aan verwachtingen, belangen en botsende rolopvattingen, verkokerde organisatiestructuren en knellende stelsels'.[47]
g. Het Rijk nodigt in toenemende mate de regio uit om integrale vragen te stellen, maar slaagt er zelf zelden in deze vragen integraal te beantwoorden. De verkokerde werkwijze van de verschillende departementen is meer dan ooit een probleem van hoge urgentie. De schotten tussen de departementen zijn een onoverkomelijke hindernis om effectief en efficient integraal en gebiedsgericht te werken.
h. Desalniettemin waarderen regio's het Rijk ook vanwege zijn specialistische kennis. De regio hoeft in dat opzicht niet opnieuw het wiel uit te vinden. De inbreng van deze kennis past volgens de regio's ook goed in de fase van verfijning van een integrale vraag.

5.3 VERWACHTINGEN EXPLICITEREN: MODEL VOOR GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP

In de laatste paragraaf van hoofdstuk 4 stelde de Raad vast dat in de relatie van het Rijk met medeoverheden zich in essentie drie knelpunten voordoen. De eerste betreft de gebrekkige explicitering van de wederzijdse verwachtingen op het terrein van onder meer (financiële) inzet, ambitie, commitment, rollen en uitvoering bij aanvang van een samenwerking. Het tweede knelpunt is het onvermogen van het Rijk om integrale en opgavegerichte ambities en beleidsdoelen om te zetten in een integrale en opgavegerichte werkwijze. Als derde en laatste stelt de Raad vast dat sprake is van te weinig inhoudelijke kennis over wat er speelt in de regio's en te weinig blijk van intrinsieke belang-

47 Adviesaanvraag 'Rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking' (zie bijlage I).

stelling voor de zorgen en noden van de regio's. Voor elk knelpunt doet de Raad voorstellen. Deze paragraaf begint met een aanbeveling die beoogt de onderlinge verwachtingen te expliciteren.

Bij het vormgeven van grote maatschappelijke transities waar rijksoverheidsorganisaties samenwerken met decentrale overheden, moet meer aandacht zijn voor een goed meerjarig procesontwerp. Dat wil onder andere zeggen dat het al bij aanvang van het programma helder moet zijn hoe de democratische aansturing door en verantwoording aan gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen wordt verankerd.[48] Als handvat introduceert de Raad het **Model voor gelijkwaardig partnerschap**.

Een goed procesontwerp heeft tot doel van tevoren duidelijke afspraken te maken over wat de samenwerkende partijen van elkaar mogen verwachten zodat zij elkaar in de loop van het proces niet kunnen teleurstellen. De Raad meent dat het Rijk daarbij de verantwoordelijkheid heeft om te borgen dat aan de voorkant van het proces de samenwerkende partijen hun verwachtingen naar elkaar expliciteren. Daarvoor dienen zij naar elkaar uit te spreken wat hun beoogde inzet is op zes hieronder genoemde onderdelen.

In paragraaf 4.5 stelden we – kort door de bocht – dat formeel geen sprake is van een hiërarchie tussen de formele bestuurslagen in de Nederlandse bestuurlijke organisatie, maar dat feitelijk het Rijk wel een sterkere positie heeft. Het is daarom aan het Rijk zelf om handen en voeten te geven aan de eigen ambitie om op basis van gelijkwaardigheid samen te werken. De zes vragen die hieronder volgen, kunnen hierbij helpen. Let wel: de Raad spreekt zich niet uit over het 'juiste' antwoord op elke vraag, omdat dit een politieke keuze betreft en het antwoord per onderwerp kan verschillen. Wel geven we voor elk onderdeel aan wat – *indien een gelijkwaardig partnerschap wordt beoogd* – in zijn meest zuivere vorm het meest passende antwoord zou zijn. Uiteraard presenteren we daarmee een ideaaltypisch model, Wanneer je interbestuurlijke samenwerking inricht, en je wilt dit doen in de vorm van een gelijkwaardig partnerschap, dan zou dit model als de *default optie* kunnen gelden, ofwel de onderlegger vanuit waar je begint. Er kunnen velerlei goede redenen zijn om van die default af te wijken, waarbij het van belang is om het gesprek daarover transparant en met argumenten onderbouwd te voeren. Daartoe en daarbij helpt dit instrument.

- **Heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?** En zo ja, wijkt die af van de doelen van de decentrale overheden? Dat hoeft geenszins problematisch te zijn, mogelijk is er een win-win situatie te creëren. De weg daarnaar toe

48 Vgl. ook het 4W-model van de Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020): Wat, Wie, Wie doet wat, Waarmee.

kan pas worden gevonden als het Rijk daarover open kaart speelt.
> *In een verhouding van gelijkwaardig partnerschap tellen de beleidsambities van het Rijk en van de decentrale overheden even zwaar mee.*

- **Is de samenwerking facultatief of verplichtend?** In tegenstelling tot de decentrale overheden kan het Rijk de andere overheden verplichten tot deelname aan een samenwerking met het Rijk. De decentrale overheden zijn zich zonder meer bewust van die invloedrijke bevoegdheid. In de gesprekken die de Raad voerde had geen enkele vertegenwoordiger van een decentrale overheid moeite met dit gegeven als zodanig. Irritatie bij de decentrale overheden ontstond alleen als de indruk van gelijkwaardigheid werd gewekt, terwijl feitelijk sprake was van verplichte samenwerking.
  > *In een verhouding van gelijkwaardig partnerschap hebben Rijk en decentrale overheden dezelfde vrijheid om de samenwerking al dan niet aan te gaan.*

- **Wie betaalt?** Uit de casussen blijkt dat het Rijk in samenwerking een sterkere positie heeft dan de decentrale overheden omdat het meer geld kan inbrengen. Daarom is het voor de goede verhoudingen in de samenwerking van groot belang dat de partijen van tevoren vastleggen wie wat financieel inbrengt. En daarbij dient te worden vastgelegd of de dominante financier ook verwachtingen heeft over de uitkomst van de samenwerking. Betekent dat wie betaalt ook bepaalt? In de Nederlandse financiële verhoudingen – met een relatief klein eigen belastingbeleid voor gemeenten – heeft het Rijk bovendien de taak om gemeenten van voldoende financiële middelen te voorzien zodat zij kunnen bijdragen.[49]
  > *In een verhouding van gelijkwaardig partnerschap dragen Rijk en decentrale overheden in vergelijkbare mate bij in de kosten. Dat betekent niet per se evenveel, maar vooral in een mate die de gelijkwaardige positie uitdrukt.*

- **In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?** In de relatie tussen Rijk en decentrale overheden zijn de laatste in financiële zin afhankelijk van het Rijk. Het Rijk is hierin dan ook de sterkere partij. Bij het gezamenlijk vaststellen van de doelen moet het Rijk zich bewust zijn van die sterkere positie en proberen aan te sluiten bij de agenda van de decentrale overheden. Wil je binnen die constellatie een zekere mate van gelijkwaardig partnerschap bereiken, dient het Rijk terughoudend te zijn met het stellen van eisen aan de uitvoering.

49 Zie ook het recente advies Rust-Reinheid-Regelmaat (2021) van de Raad voor het Openbaar Bestuur.

> Het getuigt van kracht en *gelijkwaardig partnerschap als het Rijk wel zijn financiële slagkracht in een samenwerking inbrengt maar terughoudend is om daar eisen in de uitkomsten of de wijze van uitvoering tegenover te stellen*.

- **Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering en wie monitort de uitvoering?** Goede intenties voor gelijkwaardig partnerschap bij interbestuurlijke samenwerking zijn onmiskenbaar aanwezig. Het bij aanvang van deze kabinetsperiode opgestarte Interbestuurlijk programma (IBP) gaf daar zonder meer blijk van. Dat document laat een enorme ambitie zien om als één overheid grote opgaven van deze tijd aan te pakken. Maar de kracht van dat document ligt vooral in het formuleren van de ambities. Wie verantwoordelijk is voor de uitvoering en hoe die uitvoering wordt gemonitord was bij publicatie van het IBP niet duidelijk. Voor een succesvolle samenwerking is het cruciaal dat bij voorbaat helder is wie verantwoordelijk is voor welk aspect bij de uitvoering.
  > *In een verhouding van gelijkwaardig partnerschap in zijn meest zuivere vorm zijn Rijk en decentrale overheden gezamenlijk naar evenredigheid verantwoordelijk voor de uitvoering*.

- **Moeten de decentrale overheden verantwoording afleggen aan het Rijk?** Het is de vraag of sprake kan zijn van een gelijkwaardige samenwerking als enkele partijen uiteindelijk aan één andere partij verantwoording moeten afleggen over de besteding van financiële middelen[50] of het eindresultaat. Het is de moeite waard – als het doel is om in gelijkwaardigheid een maatschappelijke opgave aan te pakken – om op zoek te gaan naar alternatieve vormen van verantwoording. Decentrale overheden hebben hun eigen volksvertegenwoordigingen waar eveneens publieke verantwoording georganiseerd kan worden. Als het Rijk eraan hecht dat decentrale overheden bij hem rekenschap aflegt, dan is het belangrijk om bij aanvang van een traject te bespreken hoe dat de relatie en het partnerschap niet negatief beïnvloedt. De Raad meent dat het belangrijk is dat aan de voorkant de mate van beleidsvrijheid wordt gedefinieerd en geëxpliciteerd. Het ideaal is niet per definitie totale beleidsvrijheid, belangrijker is dat een open en transparant gesprek heeft plaatsgevonden tussen de overheden. Het onbenoemd laten van verwachtingen ondermijnt het onderlinge vertrouwen en zorgt voor onduidelijkheid over de wederzijdse verwachtingen.[51]
  > *In een gelijkwaardig partnerschap leggen alle betrokken bestuurders verantwoording af aan de volksvertegenwoordiging op hun eigen bestuurslaag*.

50 Bij 'de financiële middelen van decentrale overheden' doelt de Raad op algemene middelen uit het Gemeente/Provinciefonds, maar ook specifieke en doeluitkeringen.

51 Raad voor het Openbaar Bestuur 2019 (3)

Hieronder geven we het beeld weer dat ontstaat wanneer we de drie onderzochte vormen van interbestuurlijke samenwerking (MIRT, RES en Regio Deal) langs de meetlat van deze zes onderdelen leggen, en we deze afzetten tegen de keuzes die het best passen bij een gelijkwaardig partnerschap. In Bijlage III staat een nadere uitleg van de illustraties.

Figuur 5.1 **Op basis van gelijkwaardigheid wenselijke en reële invulling van partnerschap in verschillende samenwerkingsprogramma's.**

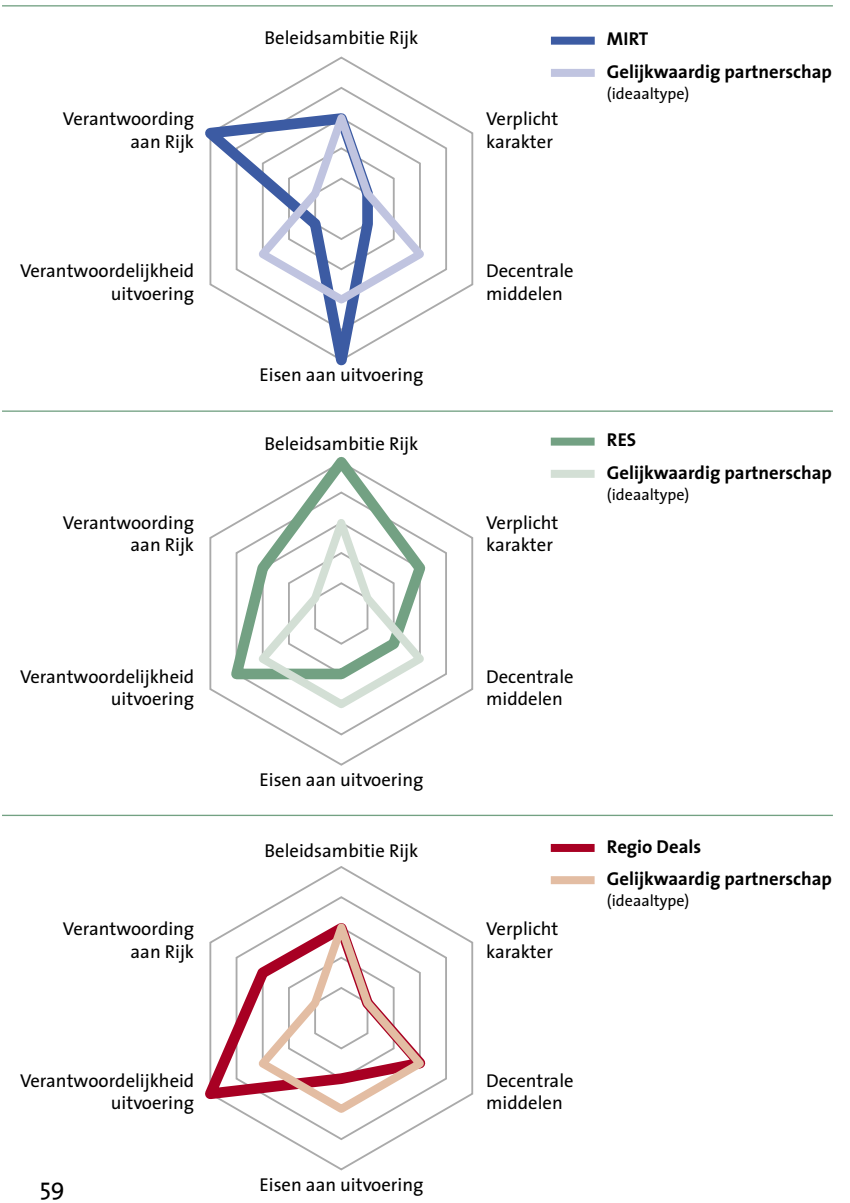

De illustraties laten zien dat ondanks de uitgesproken ambitie van het Rijk om in gelijkwaardigheid met de decentrale overheden aan regionale opgaven te werken, het die ambitie bij de MIRT, de RES en de Regio Deals niet altijd in de praktijk brengt. Hierna volgen aanbevelingen aan het Rijk hoe het beter een gelijkwaardige partner kan zijn. Maar het is goed hier ook op te merken dat decentrale overheden een dominante rol van het Rijk soms te gemakkelijk laten gebeuren. Meer in het algemeen kan het helpen dat wanneer het Rijk en decentrale overheden overeenkomen dat ze gelijkwaardig willen samenwerken, ook de decentrale overheden het Rijk daaraan houden. In praktijk zijn decentrale overheden vaak volgzaam, zeker als er allerlei afzonderlijke financieringsarrangementen door het Rijk worden voorgehouden.

5.4 AANBEVELINGEN VOOR EEN INTEGRALE WERKWIJZE VAN HET RIJK

5.4.1 Eén minister voor iedere grote opgave en wees niet kwistig met departementale herindeling

Om de muren tussen departementen af te breken, dient het kabinet de grote opgaven in het regeerakkoord expliciet aan te wijzen en uiteindelijk voor elke grote opgave één minister verantwoordelijk te maken. Die werkt voor die specifieke opgave met ambtenaren van verschillende departementen en stuurt hen politiek aan. In sommige gevallen kan een speciale programmaminister uitkomst bieden, mits deze beschikt over een eigen hoofdstuk in de begroting.[52] In de afgelopen kabinetsperiode is tijdens de wat langer durende afwezigheid van minister Ollongren en bij de verdeling van haar portefeuille over twee bewindspersonen gebleken dat departementaal overstijgend werken in de rijksdienst zeer goed mogelijk is. De Raad benadrukt dat het aanwijzen van één verantwoordelijke minister voor een maatschappelijke opgave die het nieuwe kabinet politiek prioriteit wil geven, niet gepaard hoeft te gaan met een departementale herindeling. Hij is er geen voorstander van om elke vier jaar de departementale indeling op grond van politieke overwegingen op de schop te nemen. Het SGO heeft een belangrijke rol om na de politieke prioriteitstelling de interne Rijksorganisatie zo vorm te geven dat de ministers zich op hun politieke prioriteiten kunnen richten en geen tijd en energie verloren gaat aan organisatorische verschuivingen en herindelingen. Juist om de grenzen tussen departementen te laten vervagen, moeten ambtenaren van verschillende departementen worden uitgedaagd om met elkaar aan één opgave te werken.[53]

52 Geut, Van den Berg & Van Schaik, 2010; Korsten, Breed & De Jong, 2011
53 Vgl. Raad van State 2021, pag. 15-16

5.4.2 Het ministerie van BZK wordt stelselverantwoordelijk voor de interbestuurlijke verhoudingen

Maak het departement van BZK nog scherper dan nu verantwoordelijk voor het stelsel van interbestuurlijke samenwerking, met als doel het vergemakkelijken van de samenwerking tussen decentrale overheden en het Rijk. Concreet kan dat betekenen dat de minister altijd wordt betrokken bij wetgeving die het takenpakket, de financiën en bevoegdheden van decentrale overheden raken. De minister van BZK dient verder ook kaders te stellen waaraan het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking dient te voldoen. Daaraan zijn (juist) ook de sectorale departementen die met de decentrale overheden interbestuurlijk samenwerken gehouden.[54]

5.4.3 De financiële verhoudingen moeten gelijk oplopen met interbestuurlijk samenwerken

De ROB heeft in zijn advies over het uitkeringsstelsel gewezen op het belang van een zuivere inzet van het bekostigingsinstrumentarium. In zijn onlangs verschenen advies over de volle breedte van de financiële verhoudingen heeft de Raad voorgesteld om voor gemeenschappelijke opgaven waarbij meerdere overheidslagen betrokken zijn gebruik te maken van het bekostigingsinstrument van een gezamenlijk fonds voor maatschappelijke interbestuurlijke opgaven.[55]

5.5 AANBEVELINGEN VOOR EEN SCHERPER BEELD VAN DE REGIO

5.5.1 Kennisontwikkeling en -uitwisseling

Bevorder op rijksniveau de kennis over regio's en de kennisuitwisseling tussen Rijk en regio op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Laat bewindslieden en topambtenaren meer ter plekke kennisnemen van, en meedenken over de verschillende aspecten van de opgave. Geef meer prioriteit aan de uitwisseling van hoogwaardige beleidskennis over en uit de verschillende regio's, langs de lijnen van de aanbevelingen uit het ROB-signalement hierover.[56]

5.5.2 Departementale visies op interbestuurlijke samenwerking

Vanuit het kader dat de minister van BZK voor interbestuurlijke samenwerking heeft opgesteld, dient elk departement met een politieke opdracht die interbestuurlijk gerealiseerd moet worden een heldere en breed uitgedragen visie te formuleren op hoe het interbestuurlijk werken in de eigen departementale organisatiestructuur ingebed en geborgd is.

54 Ib idem
55 Raad voor het Openbaar Bestuur 2021
56 Raad voor het Openbaar Bestuur 2020 (3)

5.5.3 Opleiding en training voor interbestuurlijk en integraal werken

Zorg ervoor dat het gedachtegoed en de instrumenten van interbestuurlijk en gebiedsgericht werken gemeengoed worden binnen de rijksdienst. Besteed hier in het dagelijks werk en in trainings- en opleidingsprogramma meer aandacht aan, van de rijkstrainees tot en met de ABD.

5.5.4 Geeft ruimte voor personele uitwisseling

Stel rijksambtenaren aan die werken in de regio en daar het Rijk integraal (bovendepartementaal) kunnen vertegenwoordigen. Geef deze ambtenaren voldoende mandaat om te handelen namens het Rijk. Maar maak het ook mogelijk om aan personele uitwisseling te doen: rijksambtenaren die een tijd bij decentrale overheden werken en andersom. Dat vergroot het onderlinge begrip en helpt uiteindelijk ook bij interbestuurlijke samenwerking.

5.6 SLOT

Het thema 'interbestuurlijk samenwerken' verdient een prominente plek in het volgende regeerakkoord. Het nieuwe kabinet dient zijn inzet in de samenwerking met de decentrale overheden te expliciteren en daarbij aan te geven hoe het interbestuurlijk, regionaal en gebiedsbericht werken verder gaat inbedden in de organisatie van de rijksdienst. De Raad vindt het raadzaam als de aankomende coalitiepartijen in het licht van alle grote opgaven een apart hoofdstuk in het regeerakkoord opnemen waarin stevige afspraken staan over de wijze van interbestuurlijke samenwerking en uitvoering.

Literatuur

Alford, J. en J. O'Flynn (2009). Making sense of public value: Concepts, Critiques and emergent meanings. *International Journal of Public Administration 32*, p. 171-191

Allers, M. (2019). Leg de taak waar die hoort. Over de gebrekkige samenhang tussen taak en schaal in het openbaar bestuur. Den Haag, VNG

Berg, J. van den (2019). Taakdifferentiatie, een alternatief voor herindeling en gemeenschappelijke regeling. Den Haag, VNG

Boogers, M. J. G. J. A., & Reussing, R. 2019. Decentralisatie, schaalvergroting en lokale democratie. In *Bestuurswetenschappen* 2, 22-46

Bovens, J. et al (2017). *Openbaar Bestuur: beleid, organisatie en politiek*. Alphen aan den Rijn, Wolters Kluwer

Decisio (2016). *Belevingsonderzoek interbestuurlijke verhoudingen editie 2016*. Amsterdam, Decisio

Drechsler, W. (2005). The rise and demise of the new public management. *Post-autistic economics review*, 33(14), 17-28

Commissie Ministeriële Verantwoordelijkheid (1993). *Steekhoudend ministerschap,* betekenis en toepassing van de ministeriële verantwoordelijkheid. Den Haag, SDU

Gemengde commissie bestuurlijke organisatie (2005). *Je gaat erover of niet*. *Rijksbrede takenanalyse*. *Den Haag, Gemengde commissie bestuurlijke organisatie*

L. Geut, C.F. Van den Berg & S. Van Schaik (2010). *De koning van het schaakbord of Jan zonder Land? Over programmaministers*. Assen, Koninklijke Van Gorcum

Groenleer, M. (2016). *De regio als redding? Over de governance van ruimte en plaats in de netwerksamenleving* [Oratie]. Tilburg, Tilburg Universiteit

Hageman, M. (2020). Trends en tafels bestuurlijke samenwerking. Nijmegen, Hageman Advies

Hageman, M. (2020). *Welkom in de regio: van structuuroplossingen naar netwerksamenwerking*. In *Rijnconsult Business Review 2020*. Utrecht, Rijnconsult

Hood, C. (1991). A public management for all seasons? *Public administration*, 69(1), 3-19

Jong, I. de, P. 't Hart en M. van der Steen (2017). Wat het nieuwe kabinet zich moet realiseren. Den Haag, NSOB

Korsten, A.F.A., P. de Jong en C.J. Breed (2010). *Regeren met programma's*. Den Haag, Boom/ Lemma Uitgevers

Marks, G., L. Hooghe, en K. Blank (1996). European integration from the 1980s: State-centric v. multi-level governance. JCMS: *Journal of Common Market Studies*, 34(3), 341-378

Minister van BZK (2014): *Taakopdracht Studiegroep openbaar bestuur*. Brief aan de Tweede Kamer.

Ministerie van BZK (2009). *Kader decentralisatie en differentiatie.* Den Haag, Ministerie van BZK

Ministerie van BZK (2014). *Beleidsdoorlichting Interbestuurlijke verhoudingen 2007-2013*. Den Haag, Ministerie van BZK

Ministerie van BZK (2017). Fiche regionale opgaven. Intern document

Ministerie van BZK (2017). *Staat van het bestuur 2016*. Den Haag, Ministerie van BZK

Ministerie van BZK (2018). *Het Interbestuurlijk Programma*. Den Haag, Ministerie van BZK

Ministerie van BZK (2019). *Kamerbrief over toekomst openbaar bestuur*. Den Haag, Ministerie van BZK

Ministerie van LNV (2020). *Kamerbrief Een rijke oogst van 30 Regio Deals*. Den Haag, Ministerie van LNV

Moore, M. H. (2012*). Recognizing public value: Developing a public value account and a public value scorecard*. Cambridge MA, Harvard University Press

Moore, M.H. (2000). *Managing for Value: organizational Strategy in For-Profit, Nonprofit, and Governmental organisations. Nonprofit and voluntary sector Quarterly*, 29-1, 183-204. Sage Publications

Nientied, P (2014). Minder regisseren en meer netwerken in de gemeente. *Stone!*, vakblad voor organisatieontwikkeling. Amerongen, Livingstone Partners

Overhedenoverleg Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen (2018). *Programmastart IBP*. Den Haag, Overhedenoverleg

Polman, H. (2020). Werken aan samenwerking. *Binnenlands Bestuur* 2020-4. Amsterdam, Sijthoff mediagroep

Raad van State (2009). *Decentraal moet, tenzij het alleen centraal kan. Tweede periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen*. Den Haag, Raad van State

Raad van State (2013). *Het kan beter. Interbestuurlijke verhoudingen opnieuw beschouwd*. Den Haag, Raad van State

Raad van State (2016). *En nu verder! Vierde periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen na de decentralisaties in het sociale en fysieke domein*. Den Haag, Raad van State

Raad van State (2021) *Voorlichting over interbestuurlijke verhoudingen*, Den Haag, Raad van State.

Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor de Financiële Verhoudingen (2005). *Autonoom of automaat? Advies over gemeentelijke autonomie*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2011). *Twee-bestuurslagenprincipe helpt tegen bestuurlijke drukte*. Briefadvies. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2012) (1) . *Belichaming van de kundige overheid. Over openbaar bestuur, incidentreflexen en risicoaanvaarding*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2012) (2). *Loslaten in Vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2015). *Wisselwerking. Naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2016). *De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor systemen*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (1). *Briefadvies Herijking gemeentefonds*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (2). *De Rijksoverheid als middenbestuur. Over hoe de positie van de Rijksoverheid verandert en wat dat betekent voor haar functioneren*. Den Haag, ROB.

Raad voor het Openbaar Bestuur (2019) (3). *Beleidsvrijheid geduid. Beleidsvrijheid bij decentrale taken: een nadere uitwerking ten behoeve van de vormgeving van de financiële verhoudingen*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (1). *Decentrale taak is politieke zaak. Naar een sturende rol van de gemeenteraad in het sociaal domein*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (2). *Briefadvies herziening uitkeringsstelsel*. Den Haag, ROB

Raad voor het Openbaar Bestuur (2020) (3). *Signalement Kennis delen*. Den Haag, ROB
Radboud Universiteit Nijmegen en Rijksuniversiteit Groningen (2010): *Constitutionele normen en decentralisatie. Een evaluatie van Hoofdstuk 7 Grondwet*. Nijmegen/ Groningen, s.n.
Rijk, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen (2013). *Code Interbestuurlijke Verhoudingen*. Den Haag, s.n.
Schaap, L. m.m.v. G. Leenknegt (2012). *Decentrale autonomie? Rapportage ter voorbereiding op het onderzoek van de Raad van Europa naar de staat van de decentrale autonomie in Nederland*. Tilburg, Universiteit van Tilburg
Schaap, L., M. Groenleer, A. van den Berg en C. Broekman (2017). *Coalitieakkoord 2017: vertrouwen in (de toekomst van) de regio?* Tilburg, TiREG
Steen van der, M., M. van Delden en P. Ophoff (2020). *Leren van Doen. Ervaringen met samenwerken in het IBP*. Den Haag, NSOB.
Studiegroep Openbaar Bestuur (2016). *Maak verschil. Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*. Den Haag, Studiegroep Openbaar Bestuur.
Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2019). *Startnotitie*. Den Haag, studiegroep IFV.
Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020). *Nederland heeft één overheid nodig. Discussiedocument over vernieuwing in de interbestuurlijke en financiële verhoudingen*. Den Haag, studiegroep IFV
Studiegroep Interbestuurlijke en financiële verhoudingen (2020) *Als* één overheid. Slagvaardig de toekomst tegemoet! Den Haag, studiegroep IFV
Teisman, G., M. van der Steen, A, Frankowski en B. van Vulpen (2018). *Effectief Sturen met Multi-Level Governance. Snel en slim schakelen tussen schalen.* Den Haag, NSOB
Toonen, Th.A.J. (1987). *Denken over Binnenlands Bestuur. Theorieën van de gedecentraliseerde eenheidsstaat bestuurskundig beschouwd*. Amsterdam, Reed Business
Torfing, J., Andersen, L. B., Greve, C., & Klausen, K. K. (2020). *Public governance paradigms: Competing and co-existing*. Cheltenham (UK) Edward Elgar Publishing
VVD en CDA (2010). *Vrijheid en verantwoordelijkheid.* Regeerakkoord.
VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (2017). *Vertrouwen in de toekomst*. Regeerakkoord

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Raad voor het Openbaar bestuur
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

DGBRW
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Contactpersoon
Saskia Franssen

T 0615038136
saskia.franssen@minbzk.nl

Kenmerk
2019-0000509028

Uw kenmerk

Datum 24 september 2019
Betreft Adviesaanvraag ROB over de rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking

Geachte raad,

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' onderstreept het kabinet het belang van samenwerking tussen overheden. Steeds vaker spelen deze vraagstukken op meerdere schaalniveaus en zoeken overheden samen naar oplossingen voor regionale opgaven, door gezamenlijk te investeren en integraal te werken. Te denken valt aan de energietransitie, de hoge druk op de woningmarkt en het behoud van de leefbaarheid in de stad en op het platteland. Om dit te versterken heeft het kabinet onder andere de Citydeal systematiek voortgezet en is er € 950 miljoen vrijgemaakt voor het oplossen van regionale knelpunten en het daarmee versterken van de brede welvaart (Regio envelop). Ook met het interbestuurlijk programma (IBP) zijn Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen een langdurig partnerschap aangegaan om te werken aan maatschappelijke opgaven.

In de afgelopen jaren is er al volop ervaring opgedaan met nieuwe vormen van interbestuurlijke samenwerking bij regionale en nationale kansen en/of knelpunten. Daarbij is "de regio" niet noodzakelijkerwijs altijd een geografische eenheid, maar veel meer een aanduiding voor een interbestuurlijke coalitie (in samenwerking met andere partijen) die gezamenlijk de benodigde bestuurskracht ontwikkelen voor de betreffende opgave. In dergelijke samenwerkingen zet men doorgaans als gelijkwaardige partners de schouders eronder. Iedere individuele partner heeft hierin zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. In gelijkwaardig partnerschap opgaven oppakken, is evenwel een relatief nieuwe werkwijze die nog volop in ontwikkeling is. Nederland als gedecentraliseerde eenheidsstaat is namelijk van oudsher gericht op een uniforme bestuurlijke inrichting en aanpak en de taakverdeling tussen overheden is gebaseerd op de gedachte "Je gaat er over of niet". Verschillende onderzoeken stellen dat de huidige maatschappelijke opgaven vragen om een effectief interbestuurlijk samenspel. Tot op heden is er in deze context echter nog beperkt onderzoek gedaan naar de rol van het Rijk als partner in interbestuurlijke samenwerking.

DGBRW
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019

Kenmerk
2019-0000509028

Bovengenoemde is de aanleiding voor deze adviesaanvraag. Hieronder ga ik achtereenvolgend in op de context, de reikwijdte, scope en het beoogde resultaat van de adviesaanvraag en de hoofd- en sub-vragen waar ik u vraag in uw advies op in te gaan.

1. Context

Maatschappelijke opgaven
De gevolgen van de klimaatverandering, het tekort aan betaalbare woningen, de toenemende problematische schulden en het behoud van de leefbaarheid in de stad en op het platteland. Het is slechts een greep uit de grote maatschappelijke opgaven waar overheden nu al aan werken, of dat binnenkort zeker gaan doen. Het zijn opgaven die zich niet beperken tot de grenzen van een gemeente, provincie of een bepaald beleidsterrein. De maatschappelijke opgaven waar de overheden gezamenlijk voor aan de lat staan zoals de grote ruimtelijke transitie opgaven, het sociaal domein en de dienstverlening aan de inwoners, zijn veranderd. Niet alleen de complexiteit en de schaal waarop deze opgaven zich manifesteren zijn toegenomen, ook de regionale verschillen zijn toegenomen. Hoewel Nederland qua oppervlakte niet erg groot is, bestaat er een grote regionale diversiteit. Dat vraagt van overheden een gecoördineerde aanpak; steeds vaker in de vorm van een gelijkwaardig interbestuurlijk partnerschap.

Op nieuwe manieren (interbestuurlijk) samenwerken
In de bestuurlijke reflectie van de NSOB 'Wat het nieuwe kabinet zich moet realiseren' werd al benadrukt dat de opgaven van vandaag en morgen een afwisselende rol, positie en handelingsperspectief vragen van overheden, waaronder nadrukkelijk ook de Rijksoverheid wordt bedoeld. Een vorm van interbestuurlijke samenwerking op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Niet alleen omdat we elkaar nodig hebben, maar vooral omdat we met een gezamenlijke inzet tot een beter resultaat en meer impact kunnen komen. Met het IBP hebben Rijk en medeoverheden al een belangrijke stap gezet met het vormgeven van gelijkwaardig partnerschap.

De opgaven van nu vragen om een Rijksoverheid die zich meer als 'mede' overheid kan opstellen en meedoet in regionale uitvoering, als partner kan optrekken bij samenwerking met medeoverheden, andere partijen en gebiedsgericht integraal participeert met ruimte voor maatwerk over beleids- en departementsgrenzen heen.

Het besef dat je samen de schouders eronder moet zetten en gezamenlijk verantwoordelijk bent, en dat niemand, ook het Rijk niet, eenzijdig zijn wil aan de medeoverheden kan opleggen, is bij velen al ingedaald. Maar dit betekent niet dat dit ook al zo in de praktijk wordt gebracht. De positieve grondhouding ten opzichte van gelijkwaardige samenwerking loopt nog meer dan eens vast door een diversiteit aan verwachtingen, belangen en botsende rolopvattingen, verkokerde organisatiestructuren en knellende stelsels. Ik heb de indruk dat

DGBRW
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019

Kenmerk
2019-0000509028

gemeenten, provincies en waterschappen al meer ervaring hebben opgedaan met (onderlinge) gelijkwaardige samenwerking en zich daardoor meer bewust zijn van wat het in houding, gedrag en werkwijze vraagt om een goede of effectieve partner te zijn. De sectorale indeling van de Rijksoverheid maakt het soms lastig om opgaven domein overstijgend en integraal aan te pakken. De noodzaak tot partnerschap zal in de toekomst eerder toe- dan afnemen. De complexiteit van de opgaven en het feit dat overheden deze opgaven niet alleen kunnen oplossen vraagt hier ook om. Een belangrijke reden waarom ook het Rijk zich zal moeten beraden op wat er nodig is om een goede en effectieve partner voor de medeoverheden te zijn.

2. Vormgeving: reikwijdte, scope en resultaat

Om bij te dragen aan de benodigde gedachtevorming en de gewenste ontwikkeling binnen het Rijk, verzoek ik u, op grond van artikel 23 Kaderwet adviescolleges, tot een advies te komen over de wijze waarop het Rijk een goede en effectieve partner kan zijn voor de medeheden zodat tot de gewenste resultaten en meer impact gekomen kan worden en wat er voor nodig is om een dergelijke partner te worden.
Ik vraag u hierbij oog te houden voor:

- de diversiteit in rollen (van het Rijk) en samenwerkingsvormen (in relatie tot zijn taken en bevoegdheden);
- het maatwerk dat komt kijken bij verschillende domeinen, beleidsterreinen en opgaven in relatie tot het stelsel (de behoefte die er is vanuit de medeoverheden richting het Rijk);
- de rol en verantwoordelijkheid van de Tweede Kamer en de ministeriële verantwoordelijkheid,
- de rollen en verantwoordelijkheden van de provinciale staten en gemeenteraden; en
- de balans tussen democratische legitimiteit en effectiviteit van de samenwerking.

Ook vraag ik u in te gaan op de mogelijke dillema's die zich voordoen bij nieuwe vormen van interbestuurlijke samenwerking.

Ten slotte vraag ik u om concrete handvatten mee te geven om te komen tot een Rijk dat een goede en effectieve partner kan zijn voor de medeheden om zo in gezamenlijkheid succesvol opgaven op te pakken.

3. Onderzoeksvragen
In het licht van bovenstaande, vraag ik u op de volgende onderzoeksvragen in te gaan:

Hoofdvraag
Op welke manier kan het Rijk een goede en effectieve partner zijn voor de medeheden zodat er gezamenlijk tot de gewenste resultaten en meer impact kan

DGBRW
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
24 september 2019

Kenmerk
2019-0000509028

worden gekomen voor maatschappelijke opgaven, en wat is er voor nodig om een dergelijke partner te worden?

Sub-vragen

- Bij het oppakken van welke opgaven zou een gelijkwaardig partnerschap tussen de overheden het meest passend zijn, en bij welke opgaven ligt een andere vorm van samenwerking meer voor de hand?
- Welke verschillende rollen neemt het Rijk in, in huidige interbestuurlijke samenwerking, en welke rollen zijn het meest passend bij gelijkwaardig partnerschap?
- Welke verbeterpunten ziet u op dit moment in de praktijk bij interbestuurlijke samenwerking ten aanzien van de rolneming door het Rijk?
- Welke knelpunten ziet u in de huidige organisatie en werkwijze van het Rijk om de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Welke knelpunten ziet u in het beschikbare instrumentarium en binnen de huidige wettelijke kaders voor het Rijk de voor gelijkwaardige interbestuurlijke samenwerking benodigde rollen aan te kunnen nemen?
- Wat hebben medeoverheden nodig om een effectieve (gelijkwaardige) partner voor het Rijk te zijn?
- Welk ontwikkelperspectief ziet u om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen en wat zijn de belangrijkste eerste stappen daarbij?
- Welke rol kan monitoring en evaluatie spelen in dit ontwikkelperspectief om tot succesvolle interbestuurlijke samenwerking te komen?

4. Planning
Ik zie uw advies graag uiterlijk eind juli 2020 tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

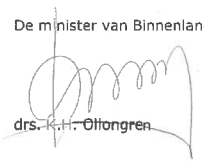

drs. K.H. Ollongren

BIJLAGE II

Wettelijk kader autonomie en medebewind

Kernbevindingen

- **Hoofdstuk 7 van de Grondwet regelt de verhoudingen tussen de bestuurslagen: Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen. Nederland is een gedecentraliseerde eenheidsstaat, provincies en gemeenten hebben een open huishouding en hebben autonomie: een algemene bevoegdheid tot regeling en bestuur. Tegelijkertijd zijn zij verplicht mee te werken aan medebewind (de uitvoering van door hoger gezag gestelde regels). In de praktijk van het decentrale bestuur nemen de medebewindstaken een veel grotere plaats in dan de autonome. De wetgever kan, in gewone wetten, de mate van autonomie groter dan wel kleiner maken. Ingevolge het Europees Handvest inzake lokale autonomie is afgesproken, dat lokale overheden recht hebben op zelfbestuur.**
- **De Grondwet spreekt niet van hiërarchie. In het bestuurlijke discours wordt gesproken over de centrale overheid en decentrale overheden. Toch staat de rijksoverheid in hiërarchie boven provincies en gemeenten. Op haar beurt is de provincie weer in hiërarchie hoger dan de gemeente en houdt zij bijvoorbeeld op een aantal terreinen toezicht op gemeenten. Voor differentiatie naar bevoegdheden blijkt in de praktijk weliswaar enige ruimte te bestaan, maar de Grondwet biedt daarvoor geen expliciete grondslag. De Code Interbestuurlijke Verhoudingen bevat afspraken tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen die eraan bijdragen dat er een goed samenspel ontstaat tussen de verschillende medeoverheden, zodat ieder zijn verantwoordelijkheid in het bestel waar kan maken.**
- **De feitelijke verhoudingen in het Nederlandse binnenlands bestuur verschillen in de loop van de tijd, zij zijn deels het gevolg van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inrichting van het binnenlands bestuur, deels van de manier waarop toezichthouders omgaan met hun bevoegdheden, deels ook van tal van andere maatregelen van de wetgever.**

- **De financiële verhoudingen dienen in de eerste plaats de politiek bestuurlijke keuzes te volgen zoals die in wet- regelgeving zijn vastgelegd. Slechts een beperkt deel van de gemeentelijke uitgaven volgt uit volledig autonome beleidskeuzes. Het overgrote deel van de uitgaven vloeit voort uit politiek bestuurlijke keuzes, zoals die in nationale wet- en regelgeving zijn vastgelegd en/of uit rijksbeleid volgen. Een substantieel deel vloeit voort uit de keuze van gemeenten om vooral niet anders te zijn dan andere Nederlandse vergelijkbare gemeenten.**
- **Naast de hoofdstructuur van het binnenlands bestuur (Rijk, provincies en gemeenten) laat de Grondwet ruimte voor de oprichting van aanvullende structuren. Openbare lichamen van de hoofdstructuur kunnen met inachtneming van de bepalingen van de (organieke) Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) andere lichamen in het leven roepen en daaraan ter gemeenschappelijke behartiging taken en bevoegdheden overdragen.**
- **De (politieke) ministeriële verantwoordelijkheid bestaat sinds de Grondwetsherziening van 1848, het vraagstuk van verantwoording en politiek vertrouwen speelt ook op decentraal niveau. Staatsrechtelijk is het uitgangspunt dat een ambtsdrager slechts verantwoordelijk is voor zover zijn bevoegdheden reiken: 'zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid'. Stelselverantwoordelijkheid betreft het wettelijke systeem van bevoegdheden en, op hoofdlijnen, de organisatie van de uitvoering daarvan. Hoewel de minister eerst- en eindverantwoordelijk is, behelst systeemverantwoordelijkheid per definitie een gedeelde verantwoordelijkheid. In het systeem dragen verschillende actoren verschillende verantwoordelijkheden en hebben ze verschillende rollen en zij leggen daarover vaak aan verschillende instanties formeel verantwoording af (het parlement, een gemeenteraad, een Raad van bestuur, een inspectie, klantenraden en/of nog andere). Maar zij maken allemaal deel uit van het systeem, geen van hen staat er buiten of erboven. Dat betekent niet dat zij elk verantwoordelijk zijn voor het geheel; ze hebben wel allen belang bij het geheel.**

1. Hoofdstuk 7 van de Grondwet

Hoofdstuk 7 van de Grondwet heeft betrekking op openbare lichamen. Onder het begrip vallen in ieder geval provincies, gemeenten, Caribische openbare lichamen en waterschappen, maar ook andere openbare lichamen. Ingevolge hoofdstuk 7 vormen openbare lichamen een overheidslaag waaraan verordenende bevoegdheid is of kan worden toegekend. Het hoofdstuk heeft betrekking op andere decentrale overheden dan het openbaar lichaam 'rijks-

overheid', maar de Grondwet gebruikt de begrippen decentrale overheden of decentralisatie niet. Op zelfstandige bestuursorganen (organen van een openbaar lichaam die niet onder het gezag staan van een politiek verantwoordelijke ambtsdrager) lijkt het hoofdstuk niet van toepassing te zijn.

2. Autonomie en medebewind

Artikel 124 van de Grondwet bepaalt dat provincies en gemeenten bestuurslagen zijn met zelfstandige bevoegdheden. Zij zijn bevoegd taken op zich te nemen die te maken hebben met het bestuur en beleid van de provincie of gemeente, tenzij dit beleid in strijd is met wettelijke regels. De autonome taken en bevoegdheden ontlenen provincies en gemeenten behalve aan de Grondwet ook aan de Provinciewet en de Gemeentewet. Daarnaast kan in een wet worden bepaald dat in opdracht van hoger gezag, provinciale en gemeentelijke besturen mee moeten werken bij regeling en bestuur: medebewind. Medebewindstaken zijn gebaseerd op bijzondere wetgeving op specifieke beleidsterreinen, al of niet met beleidsvrijheid voor de decentrale overheden. Dus: enerzijds hebben provincies en gemeenten autonomie (een algemene bevoegdheid tot regeling en bestuur), anderzijds zijn zij verplicht mee te werken aan medebewind (de uitvoering van door hoger gezag gestelde regels). In de praktijk van het decentrale bestuur nemen de medebewindstaken een veel grotere plaats in dan de autonome: historisch gezien is de autonomie-in-strikte-zin (dus: de vrijheid om zelf beleid te maken) sterk afgenomen en is het medebewind sterk gegroeid. De medebewindstaak vloeit voort uit een hiërarchische verhouding tussen Rijk, provincie en gemeente, hoezeer ook provincies en gemeenten als zelfstandige openbare lichamen functioneren binnen de eenheidsstaat.

De provinciale en gemeentelijke autonomie ligt weliswaar vast in de Grondwet, maar daarbij moet wel worden aangetekend dat de *mate van autonomie* niet vastligt. De wetgever kan, in gewone wetten, die mate groter dan wel kleiner maken.

3. Europees Handvest inzake lokale autonomie (EHLA)

In 1985 is het *European Charter of Local Self-Government* tot stand gekomen. Nederland heeft dit verdrag van toepassing verklaard op gemeenten en provincies, maar wel een voorbehoud gemaakt ten aanzien van enkele artikelen. In dit Handvest is afgesproken, dat lokale overheden recht hebben op zelfbestuur:

> *Local self-government denotes the right and the ability of local authorities, within the limits of the law, to regulate and manage a substantial share of public affairs under their own responsibility and in the interests of the local population.*

Local self-government uit het Handvest betreft zowel de autonomie die in de Nederlandse grondwet verankerd ligt, als de beleidsvrijheid in het medebewind. Dus: niet alleen of het initiatief ook van de decentrale overheden komt, maar ook dat decentrale overheden een belangrijk deel van de publieke taken naar eigen inzicht kan regelen en uitvoeren. Anders gezegd: er moet niet alleen bekeken worden of decentrale overheden autonome ruimte hebben, maar ook of

a. Het geheel van hun taken een substantieel deel van de publieke taken betreft,
b. Het bij die taken om zowel regelen (dus: met beleidsvrijheid) als uitvoeren gaat,
c. Voor eigen verantwoordelijkheid van de decentrale overheden (dit impliceert dat zij niet aan de leiband van de nationale overheid mogen lopen), en
d. Daarbij het belang van de decentrale bevolking voorop staat.

Dit bredere autonomiebegrip past ook beter bij het streven van de Nederlandse gemeenten om de 'eerste overheid' te zijn.

4. Gedecentraliseerde eenheidsstaat en hiërarchie

In de Grondwet is verankerd dat Nederland een gedecentraliseerde eenheidsstaat is (al is dat nergens met zoveel woorden vastgelegd), bestaande uit het nationale niveau (het Rijk), twee algemene geldende overheidslagen (provincies en gemeenten), en één gedecentraliseerde functionele overheid (waterschappen), verantwoordelijk voor watermanagement en waterkwaliteit. Het ligt gevoelig om te spreken van hiërarchie tussen overheden. In het bestuurlijke discours wordt gesproken over de centrale overheid en decentrale overheden. Bij het ontbreken van een formele hiërarchie wordt vooral gedoeld op het feilt dat het Rijk niet zonder meer kan ingrijpen in de autonome taken en verantwoordelijkheden van decentrale overheden. Toch staat de rijksoverheid in hiërarchie boven provincies en gemeenten. Op haar beurt is de provincie weer in hiërarchie hoger dan de gemeente en houdt zij bijvoorbeeld op een aantal terreinen toezicht op gemeenten. Deze hiërarchie wordt niet expliciet benoemd, maar komt bijvoorbeeld ook tot uiting in de mogelijkheid om besluiten van openbare lichamen, genomen in zowel autonomie als medebewind, bij Koninklijk Besluit te vernietigen wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Die laatste mogelijkheid leidt in bestuursrechtelijke kring nogal eens tot commotie, niet zozeer omdat men daarmee de hiërarchische verhoudingen zou willen ontkennen, maar omdat het standpunt wordt gehuldigd dat slechts een rechter tot een dergelijke vernietiging over zou moeten kunnen gaan. De medebewindsvoorschriften hebben overigens als normatief kader weinig betekenis en geven geen sturing aan de wijze waarop de verschillende overheden met elkaar om dienen te gaan.

Hoofdstuk 7 biedt de 'waarborg' van uniformiteit: de Grondwet lijkt het niet mogelijk te maken om tussen gemeenten en/of provincies te differentiëren naar bestuursinrichting, laat staan daar naar te streven. Voor differentiatie naar bevoegdheden blijkt in de praktijk weliswaar enige ruimte te bestaan, maar de Grondwet biedt daarvoor geen expliciete grondslag. De commissies-Bovens en -Van Aartsen hebben zich beziggehouden met de mogelijkheid en wenselijkheid om te differentiëren tussen gemeenten, gezien de behoefte om maatwerk te kunnen leveren. Differentiatie kan gemeenten bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden om hun wettelijke taken uit te besteden aan buurgemeenten.

Het karakter van het binnenlands bestuur in Nederland is dus weergegeven met de term gedecentraliseerde eenheidsstaat. Die term geeft aan de ene kant exact weer, hoe het systeem is opgebouwd, maar is aan de andere kant ook verwarrend. Want in tegenstelling tot sommige andere landen, kent Nederland geen vaste verhoudingen tussen de bestuurslagen. Taken kunnen verschuiven, evenals de financiën en de mate van beleidsvrijheid per taak.

5. Code Interbestuurlijke Verhoudingen

In 2013 spraken Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de Code Interbestuurlijke Verhoudingen af. De code bevat afspraken tussen deelnemers die eraan bijdragen dat er een goed samenspel ontstaat tussen de verschillende medeoverheden, zodat ieder zijn verantwoordelijkheid in het bestel waar kan maken. De code is geen afspraak tussen Rijk enerzijds en decentrale overheden anderzijds, maar een afspraak tussen alle vier de partners. Het uitgangspunt van de code is een zo groot mogelijke beleidsvrijheid voor de decentrale overheden, financiering via de algemene uitkering, alleen de noodzakelijke interbestuurlijke informatie en verantwoording en vermindering van regels (deregulering en ontbureaucratisering). Voor interbestuurlijk toezicht geldt als uitgangspunt het kader zoals opgenomen in de Wet revitalisering generiek toezicht. Dit past bij het vertrouwensbeginsel dat tussen overheden geldt, aldus de ondertekenende partners.

Bij nieuwe taken zal vanuit de uitgangspunten van de code ('decentraal wat kan, centraal wat moet') overlegd worden waar een taak het beste belegd kan worden. Ditzelfde geldt als door veranderingen in omgeving of vraagstukken er redenen zijn om de taakverdeling aan te passen.

Om de wederzijdse verantwoordelijkheden goed tot hun recht te laten komen houden partijen zich aan de diverse afgesproken spelregels, zoals de IBI-spelregels[57] over de noodzakelijkheid van informatie en de tijdigheid en kwaliteit ervan. Bij de vormgeving van bestuurlijke arrangementen wordt getoetst of

57 IBI staat voor interbestuurlijke informatie.

de regeling uitvoerbaar is. Omwille van een effectief beleid kan worden gekozen voor differentiatie in rijkssturing richting het decentrale niveau en maatwerk op decentraal niveau.

Overheden betrekken elkaar bij de ontwikkeling van nieuwe beleidsvoornemens en knelpunten die een andere overheidslaag raken op een dusdanig tijdstip dat de beleidsvoornemens nog kunnen worden aangepast. Na afronding van de voorstellen, waaronder (concept-)wet- en regelgeving volgt een formele consultatietermijn van twee maanden.

6. Feitelijke bestuurlijke verhoudingen

De bestuurlijke verhoudingen zijn het resultaat van de organieke wetgeving (in Grondwet, Provinciewet en Gemeentewet, Financiële-verhoudingswet), bijzondere wetgeving (bijvoorbeeld met betrekking tot ruimtelijke ordening, zorg, onderwijs) en afspraken (Code Interbestuurlijke Verhoudingen). De feitelijke verhoudingen in het Nederlandse binnenlands bestuur verschillen in de loop van de tijd. Zij zijn deels het gevolg van weloverwogen keuzes met betrekking tot de inrichting van het binnenlands bestuur (bijvoorbeeld als uitdrukkelijk sprake is van decentralisatiebeleid), deels van de manier waarop toezichthouders (provincie, Rijk) omgaan met hun bevoegdheden, deels ook van tal van andere maatregelen van de wetgever. Al deze factoren zijn onderwerp van onderhandelingen tussen de bestuurslagen, bijvoorbeeld door het sluiten van een Bestuursakkoord tussen de bestuurslagen. Decentrale beleidsvrijheid en het streven naar eenheid van beleid dan wel een identiek voorzieningenniveau in het hele land strijden voortdurend om de voorrang.

Er is, afgezien van een periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen door de Raad van State, geen periodiek mechanisme om de feitelijke bestuurlijke verhoudingen te analyseren.

7. Financiële verhoudingen

De Grondwet is summier ten aanzien van de financiële autonomie van openbare lichamen. Artikel 132, zesde lid van de Grondwet geeft de formele wetgever de bevoegdheid te bepalen welke belastingen door provincies en gemeenten kunnen worden geheven en de opdracht om de financiële verhouding van deze openbare lichamen tot het Rijk te regelen. De Grondwet geeft geen inhoudelijke regels over het belastinggebied van deze openbare lichamen. Over (de mogelijkheid tot) belastingheffing door waterschappen bepaalt de Grondwet niets.

De financiële verhouding van provincies en gemeenten tot het Rijk is neergelegd in de Financiële-verhoudingswet (Fvw). Deze wet stelt in artikel 3, eerste lid, het Provinciefonds en het Gemeentefonds in. Daaruit kunnen (grosso modo) algemene uitkeringen (artikel 6 e.v.) worden gedaan en specifieke

uitkeringen (artikel 15a e.v.). De algemene uitkering wordt op grond van een wettelijke verdeelsystematiek, zoals vastgelegd in de artikelen 7 en 8 Fvw, verdeeld over gemeenten. Daarbij staat centraal de gedachte, dat gemeenten in staat moeten zijn om bij een gelijke belastingdruk een gelijkwaardig voorzieningenniveau te leveren. De gelden zijn niet geoormerkt en in beginsel vrij besteedbaar. Gemeenten hebben hier bestedingsvrijheid in de zin dat ze over de uitgaven geen verantwoording aan het Rijk schuldig zijn.[58] Ten aanzien van specifieke uitkeringen geldt, dat zij bestemd zijn voor de uitvoering van medebewindstaken (artikel 15a Fvw). Met specifieke uitkeringen wordt ook beoogd om meer gelijkheid tussen gemeenten tot stand te brengen. Het Rijk stuurt aldus de gemeenten in sterke mate.

De Fvw biedt in artikel 12 de mogelijkheid tot vergaande interventie in de gemeentelijke autonomie. Een grondwettelijke verankering hiervan is achterwege gebleven. Dat de summiere regeling in de Grondwet tot problemen kan leiden, werd zichtbaar bij de afschaffing van het gebruikersdeel van de onroerende-zaakbelasting (OZB) in december 2005. Veel gemeenten protesteerden, nu door de beperking van hun belastinggebied de gemeentelijke autonomie 'bedreigd' werd. De VNG en enkele gemeenten maakten de gang naar de rechter, die oordeelde dat een beroep op het EHLA niet kon slagen omdat het Handvest niet een ieder verbindend is.

In algemene zin geldt dat voor de uitoefening van de autonome provinciale en gemeentelijke taken bekostiging uit de vrij besteedbare inkomsten (belastingen en overige heffingen, algemene uitkering) voor de hand ligt. Naar mate er meer medebewind is (en minder beleidsruimte) en gemeenten daarom onvermijdbare uitgaven hebben, zal bekostiging via specifieke uitkeringen plaatsvinden. Uit artikel 108, derde lid, van de Gemeentewet volgt dat de kosten, verbonden aan de uitvoering van medebewind, door het Rijk aan de gemeente worden vergoed. In combinatie daarmee geldt op grond van artikel 2 Fvw als uitgangspunt, dat indien beleidsvoornemens van het Rijk leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies en gemeenten, met redenen omkleed en met kwantitatieve gegevens gestaafd, welke de financiële gevolgen van deze wijziging voor de provincies of gemeenten zijn. Tevens moet worden aangegeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen voor de provincies of gemeenten kunnen worden opgevangen.

De mate van beleidsvrijheid, dat wil zeggen de mogelijkheden van decentrale overheden om zelf te kunnen beslissen over de inzet van hun middelen, is een bepalend gegeven voor de financiële verhoudingen tussen het Rijk en de gemeenten. Decentrale overheden voelen zich daarin vaak beknot en er is voortdurend discussie over de mate van beleidsvrijheid van decentrale over-

58 Gemeenten hebben beleidsvrijheid voor zover niet door de wet wordt beperkt.

heden. In de financiële verhoudingen komt de mate van beleidsvrijheid vooral tot uiting in de uitgaven op de beleidsterreinen cultuur en ontspanning, infrastructuur en gebiedsontwikkeling, en economische aangelegenheden, goed voor ongeveer een derde deel van het gemeentefonds. Voor de andere beleidsterreinen – met name die gericht zijn op sociale voorzieningen, het waarborgen van de kwaliteit van het openbaar bestuur of openbare veiligheid – geldt dat de beleidsvrijheid beperkt is.

Factoren die de mate van beleidsvrijheid bepalen zijn: wet- en regelgeving (formele beleidsvrijheid), maatschappelijke acceptatie van verschillen en financiële beleidsvrijheid (deze staat onder druk en is relatief beperkt).

De financiële verhoudingen dienen in de eerste plaats de politiek bestuurlijke keuzes te volgen zoals die in wet- regelgeving zijn vastgelegd. Het traditionele, juridische, scherpe onderscheid tussen autonomie en medebewind volstaat daarbij niet als grondslag voor de bekostiging van decentrale taken. Wet- en regelgeving bepalen met name de taak en de beleidsdoelen. Bij de taak gaat het er om wat voor het bereiken van beleidsdoelen moet worden gedaan. De mate waarin de gemeente vrij haar beleidsdoelen en daarmee verbonden taak kan vaststellen, wordt bepaald door de mate waarin een gemeente zelf aanvullende regels kan stellen, gehouden is aan uitvoeringsregels of regels over besluitvorming of vrij is te kiezen in samenwerking. Dit kan per beleidsterrein variëren van geheel vrij, wenselijk, dwingend tot verplicht. Naarmate de beleidsvrijheid minder ruim is luistert de verdeling nauwer.

Naarmate de formele beleidsvrijheid groter is, is de invloed van de maatschappelijke acceptatie op de ervaren beleidsvrijheid groter. Maatschappelijke opvattingen over in hoeverre uitkomsten van het beleid mogen verschillen, bepalen de ervaren beleidsvrijheid. Bij de maatschappelijke acceptatie van verschillen tussen gemeenten gaat het primair om beginselen van gelijkheid en rechtszekerheid. Het is uiteindelijk een politieke weging of en in welke mate met de maatschappelijke acceptatie rekening moet worden gehouden bij de verdeling van middelen.

Slechts een beperkt deel van de gemeentelijke uitgaven volgt uit volledig autonome beleidskeuzes. Het overgrote deel van de uitgaven vloeit voort uit politiek bestuurlijke keuzes, zoals die in nationale wet- en regelgeving zijn vastgelegd en/of uit rijksbeleid volgen. Een substantieel deel vloeit voort uit de keuze van gemeenten om vooral niet anders te zijn dan andere Nederlandse vergelijkbare gemeenten.

8. Gemeenschappelijke regelingen

De Gemeentewet van 1851 kende in artikel 121 al de bepaling: '*Besturen van twee of meer gemeenten kunnen gemeenschappelijke zaken, belangen, inrigtingen of werken na magtiging en goedkeuring van Gedeputeerde Staten regelen.*' In artikel 122 Gemeentewet 1851 werd geregeld hoe een en ander moet worden bekostigd: '*De kosten, uit de in het vorig artikel bedoelde regeling voortvloeiende, worden door de kassen der betrokken gemeenten, naar belang dat elke er bij heeft, gedragen.*'

Naast de hoofdstructuur van het binnenlands bestuur (Rijk, provincies en gemeenten) laat de Grondwet in de artikelen 134 en 135 een zekere ruimte voor de oprichting van andere verbanden: aanvullende structuren die zijn aan te merken als vormen van territoriaal bestuur. De wetgever zelf kan andere openbare lichamen instellen en hun taken/bevoegdheden en de samenstelling van hun besturen bepalen. Maar ook de openbare lichamen van de hoofdstructuur kunnen met inachtneming van de bepalingen van de (organieke) Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) andere lichamen in het leven roepen en daaraan ter gemeenschappelijke behartiging taken/bevoegdheden

overdragen. In het eerste geval (artikel 134) is sprake van openbare lichamen naast de hoofdstructuur omdat zij er los van staan, in het tweede geval (artikel 135) is sprake van openbare lichamen die een afgeleide zijn van de hoofdstructuur omdat zij er uit voortkomen: zij worden bestuurd door afgevaardigden van de lichamen die hen hebben ingesteld.

In beide gevallen is sprake van functioneel bestuur: openbare lichamen met een gesloten huishouding, zij vervullen dus uitsluitend de taken die de wet hen toekent. De hulpstructuren moeten het primaat van de hoofdstructuur respecteren, maar de vraag is waar de grens ligt: wanneer heeft een niet tot de hoofdstructuur behorend openbaar lichaam een zodanig

takenpakket uitvoert dat de positie van de tot de hoofdstructuur behorende lichamen in het gedrang komt.

Regionale samenwerking is dus al ruim 150 jaar oud, net zoals de discussie daarover.

Decentrale volksvertegenwoordigingen (gemeenteraden en provinciale staten) vinden het lastig om te sturen op afstand en de bekostiging wordt als schimmig ervaren: minder invloed, transparantie, controle, vertegenwoordiging en participatie en minder grip op budgetten en geldstromen. Samenwerking betekent dat je een deel van je zeggenschap opgeeft voor een gezamenlijk doel dat via samenwerking wordt bereikt. Dit kan spanning opleveren met de wens van decentrale volksvertegenwoordigingen om sturing te houden op wat er op afstand gebeurt. Toch is samenwerking onlosmakelijk verbonden met het besturen van een gemeente of provincie en dus is

democratische legitimiteit van samenwerking belangrijk. Maar veel van wat er in samenwerking gebeurt wordt beschouwd als minder democratisch gelegitimeerd. De interbestuurlijke samenwerking wordt dan teveel een wereld op zichzelf, zingt zich feitelijk los van het werk van de gemeenteraden en provinciale staten.

9. Bevoegdheid en verantwoordelijkheid

Het staatsrechtrechtelijke vraagstuk van ministeriële verantwoordelijkheid houdt in dat de Koning onschendbaar is en de minister verantwoordelijk is. De (politieke) ministeriële verantwoordelijkheid bestaat sinds de Grondwetsherziening onder leiding van Thorbecke in 1848, de parlementaire controle is in de praktijk ook van toepassing op het doen en laten van staatssecretarissen. Het vraagstuk van verantwoording en politiek vertrouwen speelt natuurlijk ook op decentraal niveau.

De ministeriële verantwoordelijkheid betekent dat de minister voor al het onder zijn leiding gevoerde beleid en voor alles wat door hem en onder zijn leiding wordt verricht, verantwoordelijk is ten opzichte van het parlement. Het gaat daarbij behalve om het eigen handelen om dat van de departementsambtenaren en de ambtenaren van andere rijksdiensten en van de op rijksniveau opererende bestuursorganen en hun ambtenaren voor zover de minister daaraan leiding geeft. De reikwijdte van de ministeriële verantwoordelijkheid is tegelijk beperkt tot wat de minister zelf doet, mag doen en wat onder zijn leiding door anderen wordt gedaan. De minister kan alleen maar leiding geven voor zover hij ook bevoegdheden heeft. Staatsrechtelijk is het uitgangspunt dat de minister dus slechts verantwoordelijk is voor zover zijn bevoegdheden reiken. Anders gezegd: 'zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid'. Dit adagium is herbevestigd in het rapport Steekhoudend ministerschap van de Commissie Scheltema.

Met name bij primaire taakvervulling door decentrale overheden speelt de zogenaamde stelselverantwoordelijkheid. De minister is eerst- en eindverantwoordelijke voor het wettelijke systeem van bevoegdheden en, op hoofdlijnen, de organisatie van de uitvoering daarvan. Men spreekt ook wel van indirecte verantwoordelijkheid. De minister moet de wettelijke en financiële voorwaarden scheppen waaronder (in casu) de decentrale overheden hun uitvoerings- en handhavingstaken naar behoren kunnen vervullen. De minister is slechts verantwoordelijk voor het stelsel als zodanig; het stelsel is 'goed' wanneer de wet goed wordt uitgevoerd en gehandhaafd als individuen hun werk binnen dat stelsel naar behoren doen. Het stelsel is 'niet goed' wanneer ondanks het goede functioneren van individuen de uitvoering en/of handhaving onder de maat is. In dat geval moet de minister gebruik maken van zijn bevoegdheid een wetsvoorstel in te dienen tot wijziging van het stelsel of op andere wijze (overleg, bestuurlijke druk) de uitvoering van het stelsel op

hoofdlijnen weten aan te passen. Het is overigens nog niet zo gemakkelijk om in het algemeen aan te geven tot hoe ver de stelselverantwoordelijkheid reikt en voor welke onderwerpen die bestaat. In elk geval heeft een minister zo'n verantwoordelijkheid als dat uit een wettelijke bepaling blijkt, maar soms kan ook een beleidsnota of zelfs een Kamerdebat de grondslag zijn. Ook bestaat die verantwoordelijkheid uit het evalueren van wetten.

Hoewel de minister eerst- en eindverantwoordelijk is, behelst systeemverantwoordelijkheid[59] per definitie een gedeelde verantwoordelijkheid. In het systeem dragen verschillende actoren verschillende verantwoordelijkheden en hebben ze verschillende rollen. Zij leggen daarover vaak aan verschillende instanties formeel verantwoording af (het parlement, een gemeenteraad, een Raad van bestuur, een inspectie, klantenraden en/of nog andere). Maar zij maken allemaal deel uit van het systeem, geen van hen staat er buiten of erboven. Dat betekent niet dat zij elk verantwoordelijk zijn voor het geheel; ze hebben wel allen belang bij het geheel. Alleen door samenwerking en gedeeld eigenaarschap kunnen resultaten worden geboekt. Zo is bijvoorbeeld de minister (samen met het parlement) verantwoordelijk voor de wetstekst, maar niet voor de wijze waarop deze in de praktijk wordt uitgevoerd. Zeker niet als daarbij in de wet expliciet bevoegdheden en handelingsvrijheden bij anderen zijn belegd. De kwaliteit en de effectiviteit van het systeem hangen dan mede af van de kwaliteit van de onderlinge samenwerking en communicatie tussen alle betrokkenen. Daarbij is ook ruimte nodig voor al doende leren, het steeds beter op elkaar afstemmen van werkprocessen en het maken van effectieve afspraken. Controle richt zich daarbij niet alleen op de mate waarin planningsdoelstellingen worden behaald, maar ook op de voortgang van het leerproces.

59 Vergelijk Raad voor het Openbaar Bestuur, *De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor systemen*, december 2016.

Kernbevindingen

1 Medebewind en autonomie

In de praktijk van het openbaar bestuur nemen medebewindstaken een grotere plaats in dat autonomie.

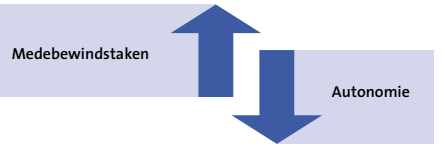

2 Hiërarchie tussen overheden

De Grondwet spreekt niet van een hiërarchie tussen binnenlandse overheden, maar die is er in praktijk wel. Afspraken hierover staan in de Code Interbestuurlijke verhoudingen.

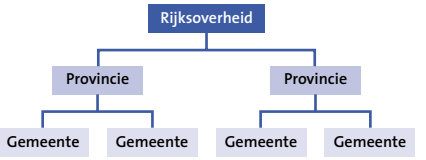

3 Verandering in interbestuurlijke verhoudingen

De feitelijke verhoudingen tussen binnenlandse overheden verschillen door de tijd heen, beïnvloed door drie factoren.

- Keuzes over inrichting binnenlands bestuur
- Manier waarop toezichthouders omgaan met bevoegdheden
- Andere maatregelen van de wetgever

4 Gemeentelijke opgaven

De financiële verhoudingen moeten de politiek-bestuurlijke keuzes volgen zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.

Gemeentelijke uitgaven volgen uit:

Het grootste deel van gemeentelijke uitgaven volgt uit nationaal beleid	Gemeenten kiezen ervoor in hun uitgaven niet anders te zijn dan andere vergelijkbare gemeenten	Een klein deel van gemeentelijke uitgaven volgt uit volledige autonome keuzes van de gemeente zelf

5 Grondwettelijke structuur openbaar bestuur

De hoofdstructuur van het openbaar bestuur staat vast in de Grondwet, maar die laat ruimte voor de oprichting van aanvullende structuren.

Openbare lichamen van de hoofdstructuur → Inachtneming van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) → Oprichting andere lichamen om taken en bevoegdheden aan over te dragen

6 Bevoegdheid en verantwoordelijkheid

Naast ministeriële verantwoordelijkheid speelt het vraagstuk over verantwoording ook op decentraal niveau: zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid.

Stelselverantwoordelijkheid	Systeemverantwoordelijkheid
Wettelijk systeem van bevoegdheden en uitvoering	In de praktijk dragen op verschillende niveaus verschillende actoren verschillende bevoegdheden
Minister is eindverantwoordelijk	Actoren zijn niet verantwoordelijk voor het geheel, maar hebben wel belang bij het geheel

1. **In hoeverre heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
2. **In hoeverre verplicht het Rijk de decentrale overheden tot de samenwerking?** 1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
3. **In hoeverre dienen de decentrale overheden eigen middelen in te zetten?** 1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
4. **In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
5. **Hoe is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering verdeeld?**
   1 = het Rijk 100%; 5 = de decentrale overheden 100%
6. **In hoeverre dienen decentrale overheden zich aan het Rijk te verantwoorden over bestedingen en resultaten?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate

	Beleids-ambitie Rijk	Verplicht karakter	Decentrale middelen	Eisen aan uitvoering	Verantwoor-delijkheid uitvoering	Verant-woording aan Rijk
MIRT	3	1	1	5	1	5
RES	5	3	2	2	4	3
Regio Deals	3	1	3	2	5	3
Gelijkwaardig partnerschap in zuiverste vorm	3	1	3	3	3	1

Deze figuren zijn niet bedoeld als evaluatie van de vormen van interbestuurlijke samenwerking die in dit rapport besproken zijn, maar als illustratie bij het model. De zes hier genoemde vragen kunnen het Rijk helpen invulling te geven aan de eigen ambitie om op basis van gelijkwaardigheid samen te werken. De Raad spreekt zich niet uit over het 'juiste' antwoord op de vragen; dit zijn politieke keuzes en het antwoord kan per situatie en onderwerp verschillen. Het model geeft voor elk onderdeel aan wat – indien een gelijkwaardig partnerschap wordt beoogd – in zijn meest zuivere vorm het meest passende antwoord zou zijn. Daarmee presenteren we een ideaaltypisch model. Wanneer je interbestuurlijke samenwerking inricht, en je wilt dat doen in de vorm van een gelijkwaardig partnerschap, dan zou dit model als de default optie

kunnen gelden. Er kunnen goede redenen zijn om van die default af te wijken, waarbij het van belang is om het gesprek daarover transparant en met argumenten onderbouwd te voeren. Daartoe en daarbij helpt dit instrument.

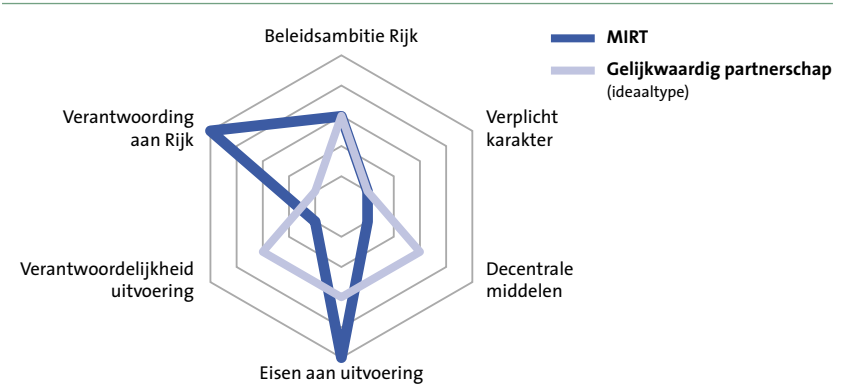

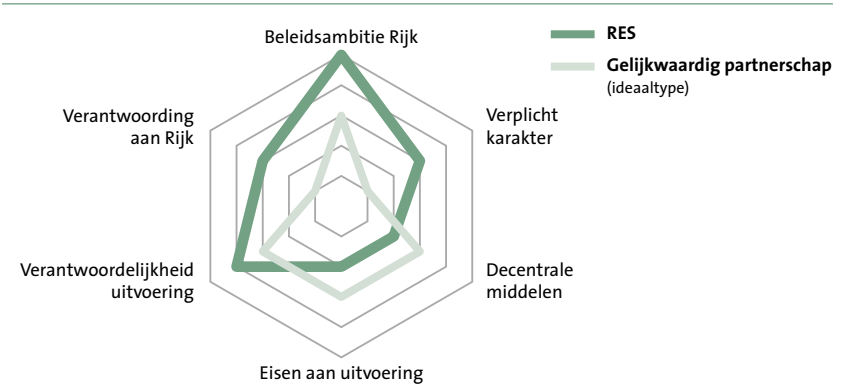

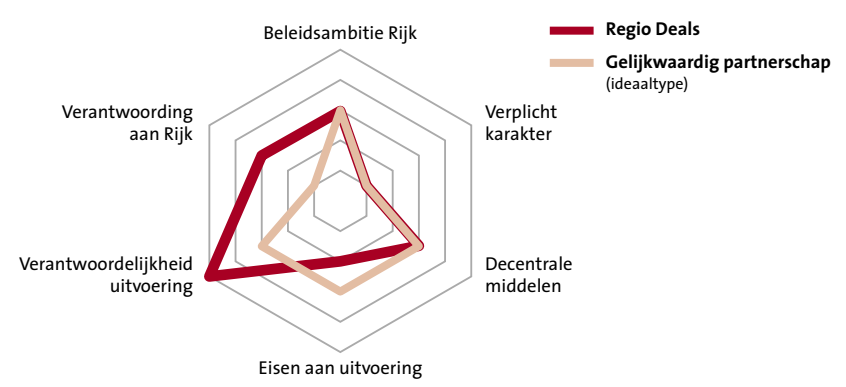

BIJLAGE IV **Lijst van geraadpleegde personen**

Agrifood Capital	René Peerenboom
Gemeente Bernheze	Marieke Moorman
Gemeente Dokkum	Johannes Kramer
Gemeente 's-Hertogenbosch	Jack Mikkers
Gemeente Leeuwarden	Alan Laws Bert Wassink
Gemeente Purmerend	Thijs Kroese
Gemeente Zaanstad	Jan Hamming Annius Hoornstra Herman Swen
Holwerd aan Zee	Marco Verbeek Jan Zijlstra
Interprovinciaal Overleg	Henri Meijdam
Ministerie van BZK	Paul Guldemond Boudewijn Steur
Ministerie van I&W	Lilian van Aarsen
Ministerie van LNV	Marc Hameleers
Nationaal Programma RES	Bart van Aalst Kristel Lammers
Provincie Brabant	Dirk-Jan Huisman Gertjan Koolen Christophe van der Maat
Provincie Friesland	Wim Boogholt Avine Fokkens

RES Noordoost Brabant	Gerard Schönfeld Eric Spies
RES Zuid-Holland Zuid	Marco Berkhout
Rijkswaterstaat	Jaap Slootmaker
Unie van Waterschappen	Cathelijn Peters
Universiteit Maastricht	Klaartje Peters
Universiteit Twente	Marcel Boogers
Vervoerregio Amsterdam	Sharon Dijksma Edwin Konings
VNG	Pieter Jeroense

BIJLAGE V

Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur

Drs. J.M.M. (Han) Polman, voorzitter
Commissaris van de Koning, Provincie Zeeland

Prof. dr. ir. C.J.A.M. (Katrien) Termeer, vice-voorzitter
Hoogleraar Bestuurskunde, Wageningen Universiteit

Prof. dr. C.F. (Caspar) van den Berg
Hoogleraar Bestuurskunde, Rijksuniversiteit Groningen, Campus Fryslân

Dr. E.M. (Martiene) Branderhorst
Algemeen directeur, Gemeente Den Haag

Prof. mr. dr. F.J. (Frank) van Ommeren
Hoogleraar Staats- en bestuursrecht, Vrije Universiteit te Amsterdam

H. (Huri) Sahin
Accountmanager Zuid-Holland bij het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie

Drs. P.J. (Peter) Verheij
Wethouder, Gemeente Alblasserdam

Drs. C.J.G.M. (Kees Jan) de Vet
Dijkgraaf, Waterschap Brabantse Delta

Dr. M.W.M. (Miranda) de Vries
Burgemeester, Gemeente Etten-Leur

Drs. P.J.M. (Peter) Wilms
Tijdelijk raadslid, Economisch consultant publieke sector

MantelzorgNL
Helpt jou helpen

Erken, waardeer en ondersteun de mantelzorger!

10 PUNTENPLAN VOOR DE LOKALE VERKIEZINGSPROGRAMMA'S

Met dit tienpunten plan kunt u invulling geven aan de mantelzorg paragraaf in uw lokale verkiezings-programma, om zo de positie van mantelzorgers in de gemeente **Duiven** de komende vier jaar te versterken en te ondersteunen. Dit is een initiatief van MantelzorgNL, de landelijke vereniging die opkomt voor iedereen die belangeloos zorgt voor een naaste.

In Nederland zetten ongeveer 5 miljoen mensen zich in als mantelzorger.
In de gemeente **Duiven** [1]:

- zorgen **7589** inwoners voor een naaste
- zijn er **6517** mantelzorgers die langdurig zorgen (langer dan drie maanden)
- zorgen **1243** mantelzorgers langdurig en intensief (meer dan acht uur per week)
- voelen **691** mantelzorgers zich zwaar belast
- groeit 20% van de kinderen op met een zorgsituatie binnen het gezin

Mantelzorgers zorgen belangeloos voor een naaste en voorzien in een grote ondersteuningsbehoefte voor mensen die zorg nodig hebben. Ook in de gemeente Duiven worden de komende jaren steeds meer mensen zorgbehoevend. Het aantal zorgprofessionals en potentieel aan mantelzorgers neemt echter af. Hoe gaat de gemeente Duiven dat opvangen? Dat is een grote uitdaging die inzet zal vergen van verschillende partijen in de gemeente Duiven.

Want wat betekent het als er geen mantelzorger beschikbaar is? Dan moet de zorg door anderen, zoals professionals, geleverd worden. Recent onderzoek toont aan dat als een professional de zorg overneemt die eigenlijk door mantelzorgers gedaan wordt, de kosten oplopen tot maar liefst 70 tot 100%[2]. Dat komt landelijk neer op 44 miljard euro. Voor de gemeente Duiven betekent het dat er een groter beroep gedaan wordt op maatschappelijke ondersteuning (de Wmo). Het is van groot maatschappelijk én persoonlijk belang om te voorkomen dat mantelzorgers uitvallen.

Mantelzorg is een onmisbare pijler in de zorg. Van mantelzorgers wordt nu echter (te) veel gevraagd. Om op een gezonde en duurzame manier te kunnen mantelzorgen, is het van belang de komende vier jaar het volgende te realiseren:

[1] *Toelichting en verantwoording: Indicatie aantal mantelzorgers per gemeente - MantelzorgNL*
[2] *De maatschappelijke waarde van mantelzorg, een maatschappelijke kosten-batenanalyse', Ecorys, 2021 Waarde van mantelzorg is 22 miljard per jaar - MantelzorgNL*

Heb oog voor de mantelzorger

In de gemeente Duiven wonen 7589 mantelzorgers. Dat zijn mensen die hun zorgtaken combineren met een baan, school, of studie, mantelzorgers met een migratie achtergrond, ouders van kinderen die veel zorg nodig hebben, mantelzorgers die zorgen voor een naaste met een psychische kwetsbaarheid.

Veel mantelzorgers redden zich prima. Maar er is ook een groep die ondersteuning nodig heeft. Mantelzorgers die het zwaar hebben. Die jarenlang intensief voor iemand zorgen, zonder veel tijd voor zichzelf over te houden. Het blijkt echter uit onderzoek dat veel mantelzorgers de weg naar ondersteuning niet goed weten te vinden[3]. Daar ligt een taak voor de gemeente. Het begint met het in beeld brengen van de mantelzorgers. Vervolgens moet het aanbod van mantelzorgondersteuning aansluiten op de lokale behoefte. Wees daarom duidelijk in de communicatie naar mantelzorgers wat ze aan hulp en ondersteuning kunnen verwachten.

Hoe kan de gemeente Duiven waarborgen dat mantelzorgers gezien worden?

1. **Zorg ervoor dat het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers zichtbaar, vindbaar en actueel is. De gemeente zet de opdracht om mantelzorgers te informeren, bereiken en ondersteunen breed uit.[4]**

2. **Stem de mantelzorgondersteuning af op de lokale behoefte en houd hierbij rekening met specifieke doelgroepen. Zoals bijvoorbeeld mantelzorgers met een migratie-achtergrond: de gemeente neemt aandacht voor cultuur-sensitief werken mee in de opdracht die zij geeft aan de maatschappelijke partners. De mantelzorger krijgt ondersteuning die goed aansluit bij zijn of haar persoonlijke vraag.**

Alloceer de budgetten voor mantelzorgondersteuning en behoud de lokale structuur voor mantelzorgondersteuning

Er moet geïnvesteerd worden in het versterken en verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers. Het helpt daarbij om budget specifiek te alloceren voor mantelzorgondersteuning, zodat het ook werkelijk bij mantelzorgers terecht komt. Het budget wordt gekoppeld aan de invulling van de acht vraaggebieden, de gebieden waarop mantelzorgers ondersteuningsvragen hebben.[5] De gemeente biedt deze ondersteuning aan, rekening houdend met de specifieke context.

Hoe kan de gemeente Duiven ervoor zorgen dat het geld bestemd voor mantelzorgondersteuning goed besteed wordt?

3. **Neem de acht vraaggebieden als basis van het mantelzorgbeleid. Stem daarbij het beleid af op de samenstelling van mantelzorgers in de gemeente en betrek de verschillende (zorg)partijen die met mantelzorgers te maken hebben.**

4. **Alloceer het bedrag voor mantelzorgondersteuning dat via de acht vraaggebieden wordt vormgegeven voor dit specifieke doel. Er wordt hier extra in geïnvesteerd. Zie de budgetten mantelzorgondersteuning en waardering 2021 om een indicatie te krijgen van een passend budget voor uw gemeente.**

5. **Bezuinig niet op mantelzorg ondersteunende organisaties. Zij zijn van belang als eerste aanspreekpunt voor mantelzorgers en om hen deskundige ondersteuning te bieden.**

[3] *Blijvende zorg, Nationale ombudsman maakt balans op twee jaar na zijn aanbevelingen om de toegang tot zorg voor burgers te verbeteren, 2020 Rapport Blijvende zorg (nationaleombudsman.nl)*
[4] *Denk daarbij naast de mantelzorgondersteunende organisaties aan Centra voor Jeugd en Gezin, sociaal wijkteams, Wmo, onafhankelijke cliëntondersteuners, huisartsen.*
[5] *Acht vraaggebieden van mantelzorgers - MantelzorgNL*

Preventie loont

Mantelzorgers zijn vaak te laat in beeld. Ze trekken pas aan de bel als ze zich zwaar- of overbelast voelen en de zorg hun leven beheerst. Hierdoor wordt de kans gemist om tijdig een lichtere vorm van ondersteuning te bieden.

Wij doen daarom een dringend oproep te investeren in vroegtijdige ondersteuning van mantelzorgers. In het bijzonder in respijtzorg, waardoor de zorg tijdelijk overgedragen wordt. Uit recent onderzoek blijkt dat de inzet van respijtzorg loont[6]. Voor respijtzorg ter voorkoming van dreigende uitval, geldt dat de kosten maatschappelijk gezien al binnen een week worden terugverdiend.

Hoe kunnen mantelzorgers vroegtijdig ondersteund worden, zodat overbelasting wordt voorkomen?

6 **Zorg ervoor dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij zorgprofessionals, mantelzorgsteunpunten en gemeente, en dat ze kunnen rekenen op adequate ondersteuning. Dit draagt dit bij aan een duurzame en gezonde zorgsituatie.**

7 **Laat het aanbod van respijtzorg aansluiten bij de lokale behoefte. Respijtzorg moet tijdig en op maat beschikbaar zijn.[7] De aanvraagprocedure moet zo eenvoudig mogelijk zijn.**

Zet in op integrale ondersteuning

Mantelzorg is overal en van iedereen. Er ligt een opdracht vanuit de Wmo en Jeugdwet om mantelzorgers te ondersteunen, maar mantelzorgers hebben ook te maken met regels rondom wonen, werk, uitkeringen (participatiewet) en parkeren. Denk aan urgentie als mensen dichter bij elkaar willen gaan wonen om voor elkaar te zorgen of aan een vrijstelling ‘tegenprestatie in de bijstand’. Mantelzorgondersteuning vraagt om integrale oplossingen. De gemeente is hier regisseur in en kan dus een belangrijke rol spelen.

Hoe kan de gemeente Duiven bijdragen om mantelzorgers op een integrale manier te ondersteunen?

8 **Werk als gemeente samen met zorgverzekeraars, zorg- en welzijnsaanbieders, zorgprofessionals en werkgevers.**

Houd mantelzorgwoningen vergunningvrij

Als u het als gemeente van belang vindt dat mensen voor elkaar kunnen zorgen, dan moet de mogelijkheid tot vergunningvrije mantelzorgwoningen blijven bestaan. En dus niet worden ingeperkt als gevolg van de nieuwe omgevingswet die in 2022 van kracht wordt. Een mantelzorgwoning voldoet aan een groeiende behoefte van zorgvragers én mantelzorgers.

Hoe kan de gemeente Duiven bijdragen dat mensen ook in de toekomst voor elkaar kunnen blijven zorgen?

9 **Werp geen obstakels op voor mantelzorgwoningen. Ook onder de nieuwe omgevingswet moeten deze woningen vergunningvrij gerealiseerd kunnen worden.**

10 **Zorg voor een goede woon-zorgvisie, zodat er genoeg mogelijkheden zijn voor woon-zorgvormen tussen zelfstandig thuis wonen en verpleeghuis in, afgestemd op de behoeften van zorgvragers en hun mantelzorgers.**

Wilt u meer informatie over onze standpunten en het opnemen hiervan in uw verkiezingsprogramma? Neem contact op met Anne Poppema van Team Advies MantelzorgNL, 06-10231168.

[6] *De maatschappelijke waarde van mantelzorg, een maatschappelijke kosten-batenanalyse’, Ecorys, 2021* Waarde van mantelzorg is 22 miljard per jaar - MantelzorgNL
[7] *Eindrapport aanjager respijtzorg* Aanjager respijtzorg overhandigt haar aanbevelingen aan de minister | Nieuwsbericht | Programma Langer Thuis

Motie

Voorstel: Motie vreemd aan de orde van de dag
Onderwerp: Huisvestingsverordening Gemeente Berg en Dal

De raad van de gemeente Berg en Dal in vergadering bijeen d.d. 20 mei 2021

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- Het zeer wenselijk is om mensen die binnen de gemeente woonachtig willen blijven hier optimaal kansen voor te bieden;
- Het in de huidige woningmarkt ontzettend lastig is voor verschillende doelgroepen om een juiste sociale huurwoning te vinden;
- Een goede instroming van lokale jeugd van groot belang is om de leefbaarheid in de kernen te behouden cq. te vergroten;
- Een goede doorstroming in de sociale woningmarkt belangrijk is om iedereen een kans te geven om binnen de gemeente te blijven wonen;
- Er een mogelijkheid is om het slagingspercentage voor inwoners, die economisch of maatschappelijk verbonden zijn aan de gemeente, te verhogen naar 25%, middels loting;

Overwegende dat:

- De moeizame instroming en doorstroming voor veel inwoners een doorn in het oog is;
- Bovenstaande constateringen pijnlijk zijn maar wel minder pijn kunnen doen als we de regels deels aanpassen;
- Zowel onze inwoners, als inwoners van gemeenten die eveneens bij woningmarktgebied Arnhem-Nijmegen zijn aangesloten, meer maatwerk verdienen.
- Artikel 14, lid 2, van de Huisvestingwet 2014 zegt *: 'In de huisvestingsverordening de gemeenteraad voor zover het een andere gemeente dan die, bedoeld in eerste lid, betreft, kan bepalen dat bij de verlening van huisvestingsvergunningen voor ten hoogste 50 procent van een of meer daarbij aangewezen categorieën woonruimte, voorrang wordt gegeven aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan de woningmarktregio. Voor ten hoogste de helft van dat percentage mag bij de verlening van huisvestingsvergunningen voorrang worden gegeven aan woningzoekenden die economisch of maatschappelijk gebonden zijn aan een tot de gemeente behorende kern.*

Roept het college op:

1. In het portefeuillehoudersoverleg wonen van de regio Arnhem-Nijmegen duidelijk aan te geven dat de gemeente Berg en Dal wil zien dat er in de regionale huisvestingsverordening meer ruimte is voor eigen ruimte per gemeente;

2. In het regionale overleg aan te geven dat *het percentage van 25% als bedoeld in* artikel 14, lid 2, van de Huisvestingswet 2014, wat ons betreft dient te worden opgenomen in de regionale huisvestingsverordening;
3. De gemeenteraad hierover een terugkoppeling te geven uiterlijk in het derde kwartaal van 2021;
4. Deze motie ter kennisname te versturen naar alle, bij het woningmarktgebied Arnhem-Nijmegen, aangesloten gemeenten.

en gaat over tot de orde van de dag.

Indieners:
Groesbeekse Volkspartij Hennie Eikholt, Ruud Verstraaten
VOLG Johanna Brouwer, Erik Weijers
Sociaal Groesbeek Hans Peters, Wiebo Kersten
Polderbreed Ria Barber, Miengske Borremans, Geert Ubbink
Gemeente- Jeugd- en Sportbelangen Alex ten Westeneind en Arnold Driessen
Voor Berg en Dal Jos Peters en Toon de Jong

Mede-ondertekening:
CDA Dave van Loon, Wim Bakker, Wilm Janssen, Nick Bakker.

RESULTAAT: **PARAAF:**
AANGENOMEN

Fractie	Voor	Tegen	Fractie	Voor	Tegen
CDA (4)	X		GJS (2)	X	
GroenLinks (3)		X	Sociaal Groesbeek (2)	X	
Polderbreed (3)	X		PvdA (1)		X
GVP (2)	X		VVD (1)		X
VOLG (2)	X		D66 (1)		X
Voor Berg en Dal (2)	X		TOTAAL	17	6

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Leden van het Algemeen Bestuur van de VGGM, en
colleges en gemeenteraden van de vijftien gemeenten
in Gelderland-Midden

Samen Weerbaar
Dorpsplein 1 Westervoort
Postbus 6
6920 AA Duiven

(088) 695 3000
info@1stroom.nl
www.1stroom.nl

datum : 19 mei 2021
zaaknummer : Z/21/079948 /201508940
onderwerp : Aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden
contactpersonen : [ ] en [ ]

Geachte leden van het Algemeen Bestuur van de VGGM, en colleges en gemeenteraden van de vijftien gemeenten in Gelderland-Midden,

De (regionale) aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden is belangrijk. De zorg moet een plek zijn waar inwoners terecht kunnen voor juiste en kwalitatief goede zorg. Het is geen plek voor fraudeurs. Daarom ondersteunt de Stuurgroep Samen Weerbaar gemeenten bij de aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden. Allereerst via een handreiking Zorgfraude om de 'basis op orde' te brengen. Daarnaast levert Samen Weerbaar een bijdrage aan het stappenplan om de regionale samenwerking Gelderland-Midden concreet uit te werken. Via deze brief informeren wij u over een aantal ontwikkelingen op het gebied van de regionale aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden.

1. Zorgfraude en onrechtmatigheden

We kennen de krantenberichten over zorgfraude en onrechtmatigheden binnen de wereld van zorgverlening. In deze berichtgeving komt regelmatig naar voren dat het voor bepaalde zorgaanbieders relatief makkelijk, maar ook winstgevend is om met zorggeld te sjoemelen. In geval van zorgfraude vaak bewust, maar onrechtmatigheden laten zien dat de problematiek breder is.

Zorgfraude

Het gaat bij zorgfraude met name om wantoestanden rondom huishoudelijke hulp, dagbesteding en begeleiding. Bij zorgfraude worden opzettelijk regels overtreden, gericht op eigen of andermans (financieel) gewin. Concrete voorbeelden hiervan zijn zorgbedrijven die te hoge bedragen of te veel uren factureren, of duurdere behandelingen in rekening brengen dan verleend zijn. Ook wordt met regelmaat te laag of ongekwalificeerd personeel ingezet. Malafide zorgaanbieders zijn daarnaast actief in meerdere gemeenten. Informatiedeling tussen gemeenten en partners over deze zorgaanbieders is niet/beperkt mogelijk, waardoor ze lang onder de radar kunnen blijven.

Onrechtmatigheden

Naast de bovenstaande voorbeelden van zorgfraude, is het ook nodig dat we de problematiek breder benaderen. In deze bredere benadering staan rechtmatigheid en kwaliteit, naast zorgfraude, ook centraal. Hoewel het merendeel van de zorgaanbieders handelt naar eer en geweten, goede zorg levert en die ook op de juiste wijze declareert, bestaat ook de kans op fouten. Deze fouten leiden er in bepaalde gevallen toe dat cliënten niet de juiste ondersteuning krijgen. Dit is onwenselijk.

Aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden belangrijk
Hoewel de aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden vaak als complex en tijdrovend wordt gezien, is het de moeite waard om in deze aanpak te investeren. Wij vinden het belangrijk dat cliënten erop kunnen vertrouwen dat zij de juiste en kwalitatief goede zorg ontvangen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat zorgaanbieders de verleende zorg correct declareren en niet met zorggelden sjoemelen. Alle gemeenten worden geconfronteerd met toenemende uitgaven in het sociaal domein. Dat betekent dat in toenemende mate stevige bezuinigingen onontkoombaar zijn. Des te belangrijker is het om het beschikbare geld ten goede te laten komen aan goede én rechtmatige zorg. Zorggeld moet besteed worden aan zorg voor personen die het echt nodig hebben. In de zorg is geen plek voor fraudeurs.

2. Samen Weerbaar: Regionale aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden

Samen Weerbaar ondersteunt, vanuit de bredere taakstelling om ondermijning aan te pakken, gemeenten in Gelderland-Midden bij de aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden. Daarvoor is het handboek Zorgfraude ontwikkeld, zodat gemeenten de basis op orde kunnen brengen.
Op 7 april 2021 is door een vertegenwoordiging vanuit Samen Weerbaar een presentatie aan het Algemeen Bestuur (hierna: het AB) van de VGGM verzorgd. Door de AB-leden is commitment uitgesproken op de volgende punten:

- de gemeenten in Gelderland-Midden gaan aan de slag met het proces om ‘de basis op orde’ te brengen op het gebied van preventie, controle en repressie. Dit proces wordt ondersteund door het Handboek Zorgfraude; en
- de gemeenten in Gelderland-Midden zetten zich in om de vervolgaanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden op te pakken en de daarin opgenomen acties uit te voeren. Dit vindt plaats volgens het voorgestelde stappenplan in het Handboek Zorgfraude.

Wat deze punten inhoudelijk betekenen, wordt hieronder verder toegelicht.

2.1 De basis op orde/het Handboek Zorgfraude

De aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden is één van de speerpunten van de Stuurgroep Samen Weerbaar. Om deze reden is vanuit onze stuurgroep, het handboek Zorgfraude ontwikkeld. In dit handboek biedt de Stuurgroep Samen Weerbaar gemeenten een handreiking om de ‘basis op orde’ te brengen. De ‘basis op orde’ valt uiteen in preventie, controle en repressie. Concrete acties die in het handboek Zorgfraude beschreven staan, zijn dat de gemeenten in Gelderland-Midden in ieder geval zelf aan de slag gaan met het aanstellen van een toezichthouder(s) WMO en jeugd en het actualiseren van de bestaande verordeningen en beleidsregels WMO en jeugd.

Vanuit de Stuurgroep Samen Weerbaar bieden wij, in samenwerking met de senior adviseur zorg van VNG Naleving Regio Noord-Oost en de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein centraal Gelderland (MGR), gemeenten ondersteuning bij de aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden en de implementatie van het handboek Zorgfraude. Deze ondersteuning verzorgen wij met name via bewustwordingsbijeenkomsten voor medewerkers en managers die werkzaam zijn binnen het sociaal domein van de vijftien gemeenten binnen Gelderland-Midden. Voor een succesvolle aanpak van zorgfraude en onrechtmatigheden is het naast bestuurlijk commitment, noodzakelijk dat deze aanpak ook door gemeentelijke medewerkers en managers (het managementteam) gedragen wordt. Uiteindelijk zijn de vijftien gemeenten in Gelderland-Midden nu zelf aan zet. Een deel van de gemeenten geeft aan dat de basis inmiddels op orde is.

2.2 Stappenplan regionale samenwerking Gelderland-Midden

Tijdens het AB van de VGGM van 7 april 2021 is door de AB-leden ook bestuurlijk commitment uitgesproken om met het stappenplan regionale samenwerking Gelderland-Midden bij de aanpak zorgfraude en onrechtmatigheden (hierna: het stappenplan) aan de slag te gaan. Vanuit de Stuurgroep

Samen Weerbaar gaan wij aan de slag met de concrete uitwerking van dit plan. Op basis van het stappenplan leveren wij vanuit onze stuurgroep onder meer een bijdrage aan:

- het opzetten van één regionale werkgroep aanpak zorgfraude, rechtmatigheid en kwaliteit. Het is wenselijk dat de daadwerkelijke invulling en trekkersrol van deze werkgroep wordt belegd bij en uitgevoerd door de medewerkers die werkzaam zijn binnen het sociaal domein. Samen Weerbaar, vervult zoals eerder in deze brief is aangegeven, een ondersteunende rol in dit proces;
- in het verlengde van deze werkgroep, het opzetten van een regionaal signalenoverleg (koppeling samenwerking met het RIEC-verband); en
- een uitbreiding van de samenwerking met partners, zoals politie en OM (informatiedeling volgens Twents voorbeeld en het Informatieplein van het RIEC).

Slotwoord

Ondermijning is georganiseerde criminaliteit dichtbij. Het is groter dan we denken. Het is dichter bij dan we denken. Onze inwoners hebben er last van. De aanpak van ondermijning (zo ook de aanpak van zorgfraude) is van ons allemaal.

Mede namens,

Gerard Renkema
burgemeester Nijkerk en bestuurlijk trekker

Aart Slob
wethouder Lingewaard en bestuurlijk trekker

met vriendelijke groet,

Arend van Hout
Burgemeester Westervoort en voorzitter Stuurgroep Samen Weerbaar

Bijlagen:

- PowerPoint presentatie AB VGGM 7 april 2021;
- Het Handboek Zorgfraude.

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Aanpak zorgfraude Gelderland-Midden

Uitrol Handboek zorgfraude

Waar krijgen wij buikpijn van?

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Introductie: bestuurlijke trekkers wethouder Slob en burgemeester Renkema

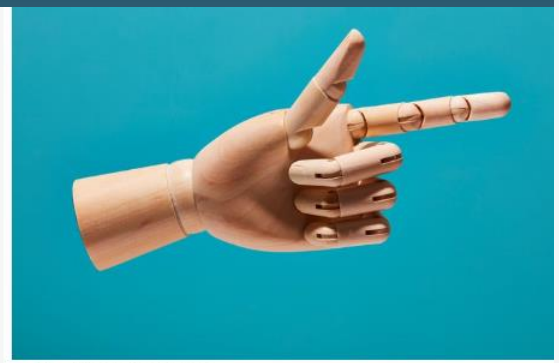

▲ Ter illustratie. © Getty Images

Afgewezen zorgbedrijven kunnen gewoon doorgaan: 'Roep zorgcowboys tot de orde'

Zorgbedrijven die fraude plegen of slechte zorg bieden, kunnen zaken blijven doen met de overheid. Dat blijkt uit onderzoek van *De Gelderlander* en Follow the Money, een platform voor onderzoeksjournalistiek.

Berendien Tetelepta en Judith Spanjers 27-03-21, 07:10 Laatste update: 27-03-21 13:00

6 REACTIES

Zorgaanbieders die door een gemeente of zorgverzekeraar de deur uit gezet zijn omdat ze fraude pleegden of slechte zorg leverden, hebben bij andere overheden - zoals het ministerie van Justitie - gewoon weer nieuwe contracte gekregen. Daardoor bieden bedrijven die dus als 'ongeschikt' zijn bestempeld nu zorg aan ex-gevangenen en ex-tbs'ers.

▲ © ANP

Minister moet zich verantwoorden voor samenwerking met controversiële zorgbedrijven

UPDATE **ARNHEM - Is het werkelijk zo dat er zaken worden gedaan met zorgbedrijven die door gemeenten of zorgkantoren aan de kant zijn gezet? Het is één van de vragen die Tweede Kamerlid Michiel van Nispen heeft ingediend bij Sander Dekker, minister voor Rechtsbescherming. Ook de PvdA heeft schriftelijke vragen ingediend bij het ministerie.**

Aanpak zorgfraude i.s.m. de VNG

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Praktijkvoorbeelden zorgfraude en onrechtmatigheid

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Toelichting medewerkers Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR)

Hennep knippen

Kamermeerderheid wil onderzoek naar criminelen in de zorg: 'Dit is veel groter dan we dachten'

16 januari 2021 12:56
Aangepast: 16 januari 2021 14:17

Twentse directeur die 1,5 miljoen zorggeld vergokte niet vervolgd: 'Bizar'

ALMELO - Directeur Nina Barsamian van zorgbureau Victorie wordt niet vervolgd door justitie. De vrouw kwam vorig jaar in het nieuws omdat ze anderhalf miljoen euro zorggeld had verbrast in het casino. Maar volgens justitie zijn geen strafbare feiten gevonden: Barsamian had de 'leningen' keurig verantwoord in de boekhouding.

Arnhem ontbindt contract Zorggroep Kans vanwege 'zorgwekkende signalen'

Seks met cliënten op Achterhoekse zorgboerderij: jaren cel geëist tegen 38-jarige vrouw

WICHMOND/ ZUTPHEN - Ellen R., de 38-jarige voormalige eigenares van zorgboerderij Vergeet-Me-Nietjes in Wichmond, moet 2,5 jaar de cel in als het aan het Openbaar Ministerie ligt. Hiervan zou 10 maanden voorwaardelijk moeten zijn.

Volop fraude met pgb

voor langdurige zorg van
en en gehandicapten met
persoonsgebonden budget
belandt te makkelijk in de
en van fraudeurs.

n van der Aa
eke van Houwelingen
rdam

constateert de Nederlandse
utoriteit (NZa). Afgelopen
hebben zorgkantoren, die
en controleren op misstan-
voor 13,5 miljoen euro aan
raude ontdekt, blijkt uit cij-

fers van Zorgverzekeraars Neder-
land. Het daadwerkelijke bedrag is
volgens NZa hoogstwaarschijnlijk
veel hoger, omdat zorgkantoren te
weinig mogelijkheden hebben om
fraude aan te pakken.
Onwelwillende of ondeskundige
zorgaanbieders kunnen nu heel
moeilijk worden tegengehouden
als ze pgb-zorg willen verlenen,
constateert de zorgwaakhond. En
het staat fraudeurs vrij om, zonder
controle, ergens anders opnieuw
zorg aan te bieden. Zelfs wanneer
ze al eens failliet zijn gegaan. Zorg-
kantoren kunnen cliënten met een
pgb alleen adviseren hun hulp
elders in te kopen.
De NZa vindt het tijd voor ho-
gere drempels om langdurige zorg
via een pgb te mogen leveren.
Daarnaast moeten zorgaanbieders
worden verplicht informatie te de-
len met zorgkantoren.
Nu legt de hulpverlener alleen
verantwoording af aan de pgb-
houder, die zelf aansprakelijk is
voor de juiste besteding van het
persoonlijke zorgbudget. Het gaat
hierbij om cliënten die langdurige
en intensieve zorg nodig hebben in
een instelling of thuis, maar hun
hulp zelf willen regelen. Minderja-
rigen met een pgb kunnen de dupe
zijn van fraude als hun ouders er fi-
nancieel een zooitje van maken of
zelfs fraude plegen. Zo zijn er ge-
vallen van ouders die de aandoe-
ning van hun kind erger voordeden
om een hoger pgb-budget te krij-
gen, en het geld vervolgens ver-
keerd besteedden. Dit levert pijn-
lijke situaties op. Zodra de kinde-
ren 18 jaar zijn, moeten ze de schul-
den terugbetalen aan het zorgkan-
toor. Eind maart ging het om 3.000
kinderen die 30,5 miljoen euro
moeten ophoesten. ▸ P6

Handboek zorgfraude Samen Weerbaar

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Werkproces aanpak zorgfraude

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

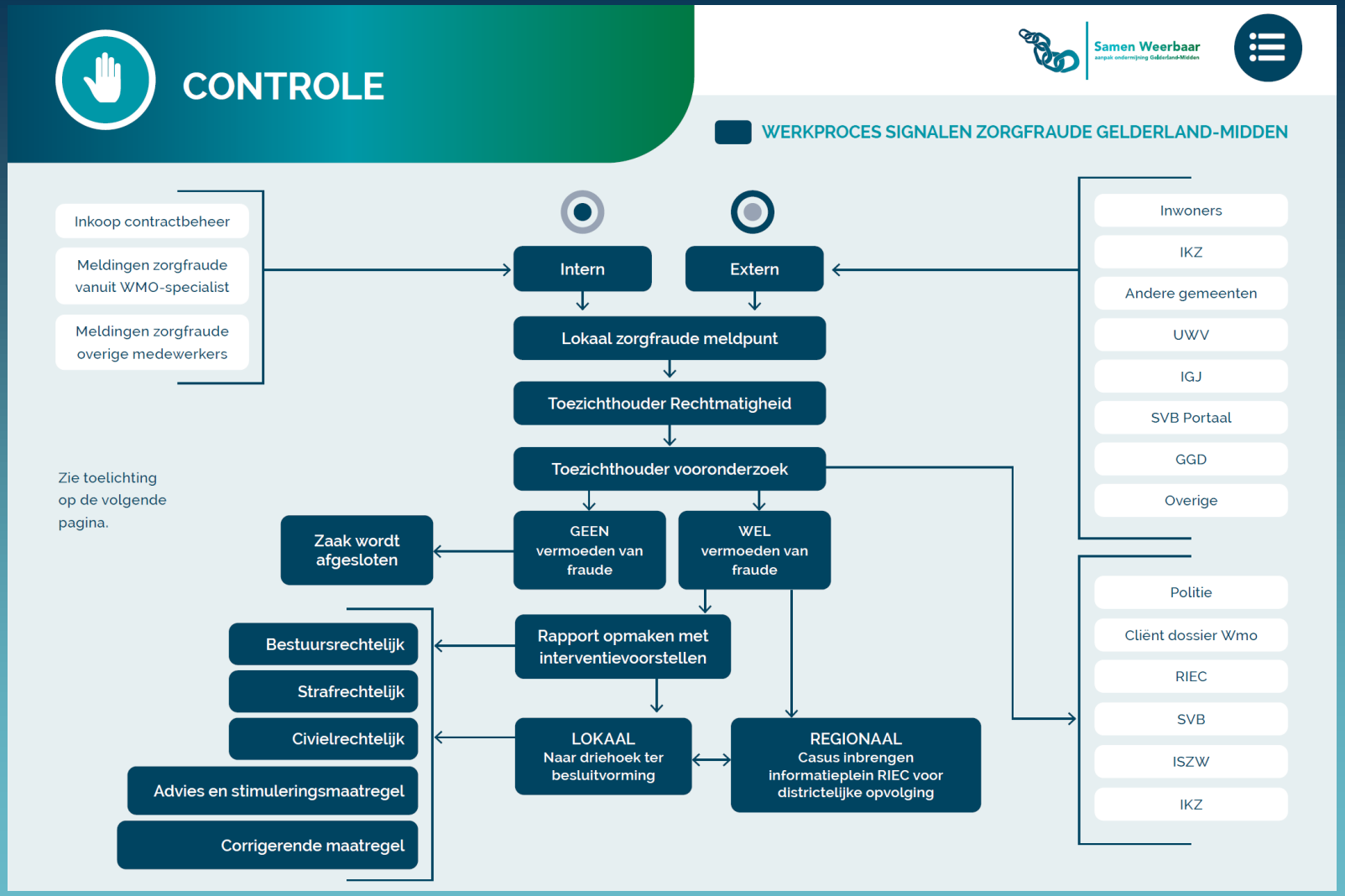

Vervolgproces uitrol Handboek zorgfraude

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Stappenplan vervolgproces:

- toezegging AB commitment over vervolgaanpak en leden AB nemen dit mee richting de colleges van de 15 gemeenten in Gelderland-Midden; en

- de basis op orde brengen (preventie, controle en repressie).

Vervolgproces uitrol Handboek zorgfraude

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Stappenplan de basis op orde:

- bewustwording vergroten op ambtelijk -/medewerkers-/managementniveau (onder andere in samenwerking met de VNG);
- aanstellen van toezichthouders WMO en jeugd in de 15 gemeenten van Gelderland-Midden; en
- actualisatie bestaande verordeningen WMO en jeugd, en beleidsregels;

Bestuurlijk commitment over het vervolgproces is noodzakelijk!!!!!

Vervolgproces uitrol Handboek zorgfraude

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Stappenplan regionale samenwerking Gelderland-Midden:

- opzetten van één regionale werkgroep zorgfraude (rechtmatigheid en kwaliteit);
- in het verlengde van deze werkgroep een regionaal signalenoverleg opzetten (koppeling samenwerking met het RIEC-verband); en
- uitbreiding samenwerking met partners, zoals politie en OM (informatiedeling volgens Twents voorbeeld en Informatieplein RIEC);

Bestuurlijk commitment over het vervolgproces is noodzakelijk!!!!!

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Vragen

Contactgegevens

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

- Reneé Emmelkamp (VNG naleving) / renee.emmelkamp@vng.nl
- Mariëlle Glasbergen (MGR) / marielle.glasbergen@inkoopsdcg.nl
- Marielle Kruithof (MGR) / Marielle.Kruijthof@inkoopsdcg.nl
- Roel Daams (RIEC) / roel.daams@riec-on.nl
- Willem Bronkhorst (Samen Weerbaar) / w.bronkhorst@1stroom.nl

CHECK-LIST

HANDBOEK ZORGFRAUDE

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Passende zorg voor iedereen, dat is waar elke gemeente het zorggeld aan wil besteden. Helaas wordt er in de praktijk nogal eens misbruik gemaakt van dit geld. Hoe kun je dat aanpakken of zelfs voorkomen? Dit handboek begint met een stappenplan om zorgfraude aan te pakken. De eerste stap? Inventariseer met behulp van de checklist welke randvoorwaarden al op orde zijn en welke stappen nog genomen moeten worden. Afhankelijk van de stappen kan het handig zijn om een projectleider aan te stellen.

Klik door voor meer informatie en handige bijlagen

PREVENTIE

- **Werven en aanwijzen toezichthouder(s) kwaliteit en rechtmatigheid**
  - → Kwaliteit
  - → Rechtmatigheid
- **Actualiseren Wmo verordening / beleidsregels/Financieel Besluit**
  - → pgb-beleidsregels
- **Training van medewerkers**
- **Communicatieplan**
- **Inkoopeisen zorgaanbieders professionaliseren, standaardiseren en vereenvoudigen (aan de hand van modelbepalingen) ***
  - → Barrières opwerpen voor Wmo aanvragen (strengere eisen aan de voorkant) *
  - → Gebruik van de Wet Bibob in de zorg *

CONTROLE

- **Nulmeting zorg in natura en pgb aan de hand van risico-indicatoren/ fraudeproof check**
  - → Aanbevelingen op basis van reeds uitgevoerde nulmetingen bij andere gemeenten
- **Oppakken van signalen uit nulmeting**
- **Controleplan opstellen facturatie zorg in natura (berichtenverkeer)**
- **Opstellen controleplan periodieke steekproeven bij cliënten en zorgaanbieders**
- **Aansluiten op het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) en ondertekenen verwerkersovereenkomst**
- **Ontwikkelen ICT ten behoeve van registratie van signalen en casussen**
- **Implementeren regionaal proces meldingen zorgfraude**

REPRESSIE

- **Ontwikkelen visie en handhavingsbeleid rechtmatigheid**
- **Implementeren**
- **Handhaven**
  - → Interventies
- **Monitoren en verbeteren**

GEBRUIKTE BEGRIPPEN

* *Voor de MGR-gemeenten geldt dat per 1 juli 2020 de nieuwe zorgaanbieders zijn gecontracteerd voor een periode van vier jaar. Deze punten zijn daarom minder urgent voor deze gemeenten.*

Werven en aanwijzen toezichthouder(s) kwaliteit en rechtmatigheid

Een toezichthouder Wmo is verantwoordelijk voor het toetsen van o.a. de afstemming van de ondersteuning met de behoefte van cliënten, de medezeggenschap van cliënten, de vakbekwaamheid en de veiligheid van de voorziening en de omgeving. De toezichthouder observeert en rapporteert over het waarborgen van de **kwaliteit** van de voorziening. Door middel van het opstellen van een inspectierapport (waarin is aangegeven aan welke eisen zijn voldaan en aan welke (nog) niet wordt er gecontroleerd op naleving van de eisen. Daarnaast verricht de toezichthouder Wmo onderzoeken ter voorkoming en bestrijding van fraude, misbruik en/of oneigenlijk gebruik van Wmo gelden, de zogeheten **rechtmatigheid**. Het onderzoek kan bestaan uit het verrichten van waarnemingen, observaties, internetrecherche, eventueel buurtonderzoeken/ horen van (anonieme) tipgevers/getuigen.

Wettelijke grondslag

Op grond van artikel 6.1 van de Wmo 2015 is het verplicht een Toezichthouder Wmo aan te wijzen. Deze dient toezicht te houden op zowel de rechtmatigheid als de kwaliteit van de geleverde zorg. Deze persoon is een toezichthouder als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De plichten en bevoegdheden van de toezichthoudend ambtenaar om zijn toezicht te kunnen uitvoeren zijn wettelijk vastgelegd in de Awb.

WETTELIJKE GRONDSLAG TOEZICHTHOUDER WMO 2015 IS GEREGELD IN ARTIKEL 6.1 WMO 2015:

1. *Het college wijst personen aan die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.*
2. *De toezichthoudende ambtenaren zijn, voor zover dat voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot inzage van dossiers.*
3. *Voor zover de toezichthoudende ambtenaar door inzage in bescheiden bij de vervulling van zijn taak dan wel door verstrekking van gegevens in het kader een melding als bedoeld in artikel 3.4, gegevens, daaronder begrepen bijzondere persoonsgegevens, heeft verkregen, ter zake waarvan de beroepskracht uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de toezichthoudende ambtenaar, onverminderd het bepaalde in artikel 5.2.4.*

PREVENTIE

ZORG IN NATURA EN PGB

Plichten toezichthouder

- Legitimatieplicht (artikel 5:12 Awb)
- Verplichting het evenredigheidsbeginsel in acht te nemen (artikel 5:13 Awb)

Bevoegdheden toezichthouder

- Bevoegdheid tot het betreden van plaatsen met uitzondering van een woning als de bewoner daarvoor geen toestemming heeft gegeven, en zo nodig de sterke arm daarbij in te zetten (artikel 5:15 Awb)
- Bevoegdheid inlichtingen (artikel 5:16 Awb) en inzage van zakelijke gegevens en bescheiden (artikel 5:17 Awb) te vorderen.

Verder is iedereen verplicht aan een toezichthouder binnen een gestelde termijn alle medewerking te verlenen die hij redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden (artikel 5:20 Awb), zij het dat daarbij een beroep kan worden gedaan op een beroepsgeheim.

In afwijking van artikel 5:20 Awb is de toezichthouder Wmo op grond van artikel 5.1.5 Wmo 2015 bevoegd tot het verwerken van persoonsgegevens (zoals inzage van dossiers) voor zover dat noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak.

Het gaat hier om dossiers zoals die met betrekking tot cliënten worden opgesteld door aanbieders die ondersteuning leveren. De toezichthouder zal een voornemen tot inzage moeten toetsen aan het noodzakelijkheidsvereiste en het proportionaliteitsvereiste.

Bij een gegrond vermoeden van oneigenlijk gebruik/misbruik van een pgb mag de Wmo-toezichthouder een huisbezoek doen. De VNG heeft voor een huisbezoek het Wmo-protocol huisbezoeken opgesteld. Daarin staat meer informatie over hoe en op welke momenten een huisbezoek wordt toegepast binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

Wmo-protocol huisbezoek

PREVENTIE

ZORG IN NATURA EN PGB

Toezichthouder kwaliteit Gelderland-Midden: is voor alle 15 gemeenten geregeld

De 15 gemeenten in Gelderland-Midden hebben de GGD Gelderland-Midden (onderdeel van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden) aangewezen om toezicht te houden op kwaliteit en bij calamiteiten.

GGD Gelderland-Midden houdt toezicht op de kwaliteit van de verschillende Wmo-voorzieningen. Er wordt bijvoorbeeld gelet op de veiligheid, of de voorziening aansluit op de behoefte van de cliënt en of er volgens een professionele standaard wordt gewerkt. De toezichthouder beoordeelt of de zorgaanbieder zich voldoende aan kwaliteitseisen houdt. De eisen zijn gebaseerd op de **kwaliteitseisen uit de Wmo** en afspraken die de gemeenten met de zorgaanbieders hebben gemaakt.

Toezichthouder rechtmatigheid Gelderland-Midden: lokaal organiseren

Met de inrichting en uitvoering van preventie, toezichts- en handhavingstaken wordt voorkomen dat kwetsbare burgers de dupe worden van frauduleuze praktijken. De routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving | Wmo 2015 en Jeugdwet van VNG Naleving geeft aan de hand van vier fasen inzicht in alle stappen en activiteiten die nodig zijn voor een effectieve inrichting en uitvoering van de preventie-, toezichts- en handhavingstaken.

Routekaart
Aanwijzen toezichthouder

Inzet sociaal rechercheur

De sociaal rechercheur is een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) en is bevoegd om onderzoek te doen naar strafbare feiten. De sociale recherche heeft een aantal specifieke bevoegdheden op basis van het Wetboek van Strafrecht (WvSr). Als er concrete aanwijzingen van zorgfraude zijn kan de sociale recherche een onderzoek instellen. De inzet van de sociale recherche is tevens een voorwaarde om het strafrechtelijke interventiespoor te kunnen bewandelen.

Interventies

VOOR MGR-GEMEENTEN

Het advies van de werkgroep rechtmatigheid van de MGR-gemeenten is om het rechtmatigheidstoezicht zo lokaal mogelijk te organiseren, waarbij de toezichthouder tevens beschikbaar wordt gesteld voor het regionale toezicht. Door de toezichthouder onderdeel te laten zijn van de individuele gemeente, blijft de toezichthouder de lokale verbinding met zowel de gemeentelijke organisatie en de zorgaanbieder behouden.

CONCLUSIE: alle gemeenten dienen, al dan niet in samenwerking met buurgemeenten, een eigen toezichthouder rechtmatigheid aan te wijzen. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de kwaliteitscoördinator van **module Inkoop SDCG.**

Actualiseren Wmo-verordening/beleidsregels/Financieel Besluit

Volgens de Wmo 2015 stelt de gemeenteraad periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid voor maatschappelijke ondersteuning.

Artikel 2.1.1, eerste lid, Wmo 2015:
"De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning."

Hier kan uitvoering aan worden gegeven door het vaststellen van een Wmo-verordening met een nadere uitwerking in beleidsregels en het Financieel Besluit.

Inhoud Wmo-verordening:

- ✔ Beschrijft het toegangsproces tot voorzieningen.
- ✔ Omschrijft de aanwezige voorzieningen.
- ✔ Bepaalt de voorwaarden voor toegang tot maatwerkvoorzieningen.
- ✔ Geeft helderheid over de omstandigheden waaronder de gemeente compensatie biedt aan burgers met beperkingen.
- ✔ Stelt voorwaarden waaronder een persoonsgebonden budget (pgb) en financiële tegemoetkoming worden verstrekt.
- ✔ Bevat de tarieven voor het persoonsgebonden budget.
- ✔ Geeft aan of er een eigen bijdrage geldt en hoe de hoogte ervan wordt berekend.

De (nadere) regels en het Financieel Besluit zijn algemeen verbindende voorschriften en kunnen onder meer tekst bevatten over:

- ✔ Uitgangspunten gemeentelijk zorgstelsel.
- ✔ Omschrijving van alle voorzieningen.
- ✔ Toegang tot maatwerkvoorzieningen.
- ✔ Systematiek van eigen bijdragen.
- ✔ Financiële tegemoetkomingen meerkosten.
- ✔ Hoogte van het persoonsgebonden budget (pgb).

Modelverordening VNG

Mede op verzoek van gemeenten heeft de VNG in 2018 onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om te komen tot een 'geïntegreerde' verordening voor het sociaal domein in brede zin. Het voornaamste doel van een geïntegreerde gemeentelijke verordening, is het via een integrale toegang komen tot een integrale belangenafweging die de uitvoering van de verschillende sociale-domeinwetten omvat, via een zo uniform mogelijke procedure met zoveel mogelijk uniformering van termijnen.

Naast het ontwikkelen van een geïntegreerde Modelverordening sociaal domein heeft de VNG de bestaande Modelverordening jeugdhulp en Modelverordening maatschappelijke ondersteuning 2015 op een aantal belangrijke onderdelen inhoudelijk en redactioneel herzien. Dit geldt vooral voor de Modelverordening jeugdhulp, die niet meer was gewijzigd sinds de totstandkoming ervan eind 2014.

Modelverordeningen VNG

PREVENTIE

ZORG IN NATURA EN PGB

Pgb-beleidsregels

In de Wmo 2015 en de Jeugdwet zijn de wettelijke kaders opgenomen voor verstrekking van het pgb. De uitgangspunten zijn in deze wetten verankerd, met mogelijkheden voor gemeenten om eigen keuzes te maken. De uitgangspunten zijn grotendeels gelijk voor Wmo 2015 en Jeugdwet.

Artikel 2.3.6 Wmo 2015:

1. *Indien de cliënt dit wenst, verstrekt het college hem een persoonsgebonden budget dat de cliënt in staat stelt de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot de maatwerkvoorziening behoren, van derden te betrekken.*
2. *Een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, indien:*
   a. *de cliënt naar het oordeel van het college op eigen kracht voldoende in staat is te achten tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake dan wel met hulp uit zijn sociale netwerk of van zijn vertegenwoordiger, in staat is te achten de aan een persoonsgebonden budget verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren;*
   b. *de cliënt zich gemotiveerd op het standpunt stelt dat hij de maatwerkvoorziening als persoonsgebonden budget wenst geleverd te krijgen;*
   c. *naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot de maatwerkvoorziening behoren, veilig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt.*

Een maatwerkvoorziening kan worden gerealiseerd door middel van zorg in natura (ZIN) of een persoonsgebonden budget (pgb). Bij ZIN is het college van burgemeester en wethouders opdrachtgever voor de zorgaanbieder. Bij een pgb is de cliënt opdrachtgever. Met een pgb kan de cliënt zelf beslissen wat hij (binnen de gemaakte afspraken met de gemeente) precies aan zorg of ondersteuning wil afnemen, wanneer, bij wie en tegen welk tarief. De cliënt, of diens vertegenwoordiger, moet wel voldoen aan voorwaarden en dat geldt ook voor de kwaliteit van de zorgondersteuning die de cliënt wil inkopen. De cliënt kan ervoor kiezen iemand uit zijn sociale netwerk in te zetten als zorgverlener. De gemeente kan hier voorwaarden aan verbinden.

De cliënt maakt zelf de afspraken met de zorgverlener(s) en legt deze vast in een zorgovereenkomst. Dat moet in de formats die de SVB daarvoor heeft vastgesteld.

Format zorgovereenkomst

De VNG heeft een handreiking ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen van een gemeentelijk pgb-beleid en het maken van beleidskeuzes. De handreiking geeft inzicht in de wettelijke kaders en in de beleidsruimte die gemeenten hebben bij de vormgeving van hun pgb-beleid. Daarnaast geeft de handreiking handvatten bij de toepassing van het pgb-beleid in de uitvoeringspraktijk. Tot slot bevat de handreiking links naar plannen, ideeën en tips van gemeenten.

Handreiking pgb

Ook in de *Toolbox zorgfraude Twente* worden suggesties gedaan voor een gemeentelijk pgb-beleid.

PGB-beleidsregels Jeugdwet en PMO

Trainen van medewerkers

Wmo-consulenten beoordelen of cliënten in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening. VNG Naleving heeft een e-learning ontwikkeld voor Wmo- en jeugdconsulenten over fraude alertheid in de zorg. De zorgbehoefte is daarbij leidend. Voor toezichthouders zijn andere vaardigheden vereist. Om de aanpak van zorgfraude op de agenda te krijgen als onderdeel van de dienstverlening, is het van belang om uitwisseling te organiseren tussen toezichthouders, het sociaal domein en het veiligheidsdomein. Daarnaast verdient het aanbeveling een grotere alertheid en focus op rechtmatigheid te creëren in de gehele gemeentelijke organisatie. Dit geldt voor ambtenaren in staf- en managementfuncties, beleidsfuncties, kwaliteitsfuncties, inkoop- en contractbeheerfuncties en uiteraard bij medewerkers met een rol in het toegangsproces van maatwerkvoorzieningen, ondersteuning en hulpverlening. Daarnaast is het van belang dat politiek en bestuur worden meegenomen in dit proces.

Geadviseerd wordt om bewustwordings-bijeenkomsten te organiseren, met daarin voorbeelden en signalen van zorgfraude. Tevens is het van belang dat duidelijk wordt bij alle medewerkers hoe en waar zij signalen kunnen melden. Daarnaast onderzoekt het Openbaar Ministerie of zij een training kunnen organiseren waarin de strafrechtelijke aanpak van zorgfraude centraal staat.

E-learning fraude alertheid in de zorg
Trainen van medewerkers

Communicatieplan opstellen ten behoeve van externe communicatie

Met de aanpak van zorgfraude beschermen we kwetsbare groepen en voorkomen en bestrijden we misbruik van overheidsgeld. Communicatie speelt hierin een belangrijke rol. Zorgfraude wordt immers door zowel overheidspartners als burgers nog niet altijd herkend en erkend als een vorm van ondermijnende criminaliteit. De ernst en omvang dringen niet voldoende door en signalen worden niet opgepikt of komen niet op de juiste plek terecht. Sterker nog: bij maatregelen van de overheid tegen een malafide zorgaanbieder keert de publieke opinie zich juist vaak tegen de overheid. Deze communicatiestrategie kunnen gemeenten gebruiken om hun eigen communicatie rondom zorgfraude vorm te geven.

Communicatieplan

Inkoopeisen zorgaanbieders professionaliseren, standaardiseren en vereenvoudigen (aan de hand van modelbepalingen)

NIET VOOR MGR-GEMEENTEN

Voor de **MGR-gemeenten** geldt dat per 1 juli 2020 de nieuwe zorgaanbieders zijn gecontracteerd voor een periode van vier jaar. Deze punten zijn daarom minder urgent voor deze gemeenten.

Met de inkoop van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning worden afspraken tussen gemeenten en aanbieders vastgelegd. Een deel van deze afspraken kan leiden tot administratieve lasten bij aanbieders en gemeenten. Administratieve lasten als gevolg van beleidsmatige keuzes van gemeenten zijn vaak goed te rechtvaardigen. Er zijn echter ook zaken waarin het voor gemeenten weinig uitmaakt hoe iets wordt uitgevoerd of uitgevraagd, de zogenaamde niet-beleidsmatige inkoopbepalingen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij bepalingen over de geldigheid van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) van medewerkers van een aanbieder.

De begeleidingsgroep Standaardisatie van het programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein (bestaande uit zowel gemeenten als zorgaanbieders) heeft in oktober 2020 de 'Modelbepalingen voor de inkoop van hulp en ondersteuning binnen de Jeugdwet en Wmo 2015' gepubliceerd, waarin de niet-beleidsmatige inkoopbepalingen zijn geharmoniseerd.

Inkoopbepalingen

PREVENTIE

ZORG IN NATURA

Barrières opwerpen voor Wmo-aanvragen (strengere eisen aan de voorkant)

NIET VOOR MGR-GEMEENTEN

Voor de **MGR-gemeenten** geldt dat per 1 juli 2020 de nieuwe zorgaanbieders zijn gecontracteerd voor een periode van vier jaar. Deze punten zijn daarom minder urgent voor deze gemeenten.

Sinds gemeenten per 1 januari 2015 verantwoordelijk zijn geworden voor de uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet is (toezicht op) rechtmatige besteding van zorggelden van cruciaal belang. Toezicht op rechtmatigheid geeft antwoord op de vraag of de geïndiceerde zorg en de door zorgaanbieders gedeclareerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd. In de praktijk zijn de afgelopen tijd diverse misstanden in Gelderland-Midden aangetroffen bij zorgaanbieders, variërend van slechte zorg tot onrechtmatige besteding van zorggelden en/of misbruik van burgers. De gemeenten in Gelderland-Midden hebben gezamenlijk als doel dat de zorggelden op een doelmatige en rechtmatige wijze worden besteed, dat kwalitatief goede zorg wordt geleverd en gecontinueerd en dat de kwetsbare doelgroep in de zorg zo goed mogelijk wordt beschermd. Dit doel kan alleen bereikt worden als gemeenten alleen overeenkomsten sluiten met zorgaanbieders die betrouwbaar en kwalitatief goed zijn.

In Twente is een **barrièremodel** ontwikkeld, dat zich richt op de zorg in natura (ZIN) en betrekking heeft op de zorgaanbieders die worden gecontracteerd. Het barrièremodel gaat uit van drie onderdelen:

1. Strengere eisen aan de voorkant: Het gaat daarbij om **selectie-eisen** en **gunningseisen**. Zorgaanbieders die in het verleden aantoonbaar hebben gefraudeerd of waar de kwaliteit ernstig ondermaats was, worden uitgesloten. Zorgaanbieders moet aantonen dat ze financieel gezond zijn, en dat ze netjes hun belasting hebben betaald.
2. Pre-monitoring: Bij **pre-monitoring** worden er extra vragen gesteld aan zorgaanbieders om meer inzicht te krijgen in het reilen en zeilen van de organisatie. Zo willen we onder andere weten of de bestuurders een relevante (werk)achtergrond in de zorg hebben en of de organisatie voldoende personeel in dienst heeft om de zorg te kunnen leveren.
3. **Stoplichtmodel.** Lees meer op pagina 11.

Barierremodel
Selectie-eisen
Gunningseisen
Pre-monitoring
Stoplichtmodel

Verruiming Wet Bibob

Sinds de verruiming van de Wet Bibob per 1 augustus 2020 geldt er geen beperking in sectoren meer en kan de wet worden toegepast op alle overheidsopdrachten als bedoeld in artikel 1.1 van de Aanbestedingswet (art. 1, lid 1 onder 20 Wet Bibob). Voor opdrachten binnen het sociaal domein geldt geen verplichting tot aanbesteding. Inkoop mag ook anders worden georganiseerd, bijvoorbeeld via subsidie of een (semi)open house-procedure/toelatingsprocedure. In Gelderland-Midden is veelal sprake van laatstgenoemde variant.

Bij de (semi)open houseprocedure/ toelatingsprocedure is geen sprake van bestuurlijk aanbesteden en dus ook niet van een overheidsopdracht. De reden hiervoor is dat de keuze van een inschrijving (lees: het meedingen in concurrentie), dat een intrinsiek element is van een overheidsopdracht, ontbreekt bij een (semi) open house/toelatingsprocedure. Dit betekent dat de Wet Bibob niet kan worden toegepast op contracten die via de (semi)open houseprocedure/ toelatingsprocedure tot stand komen.

AANBEVELING

Inkoop sociaal domein d.m.v. subsidie, SAS-procedure of reguliere aanbesteding

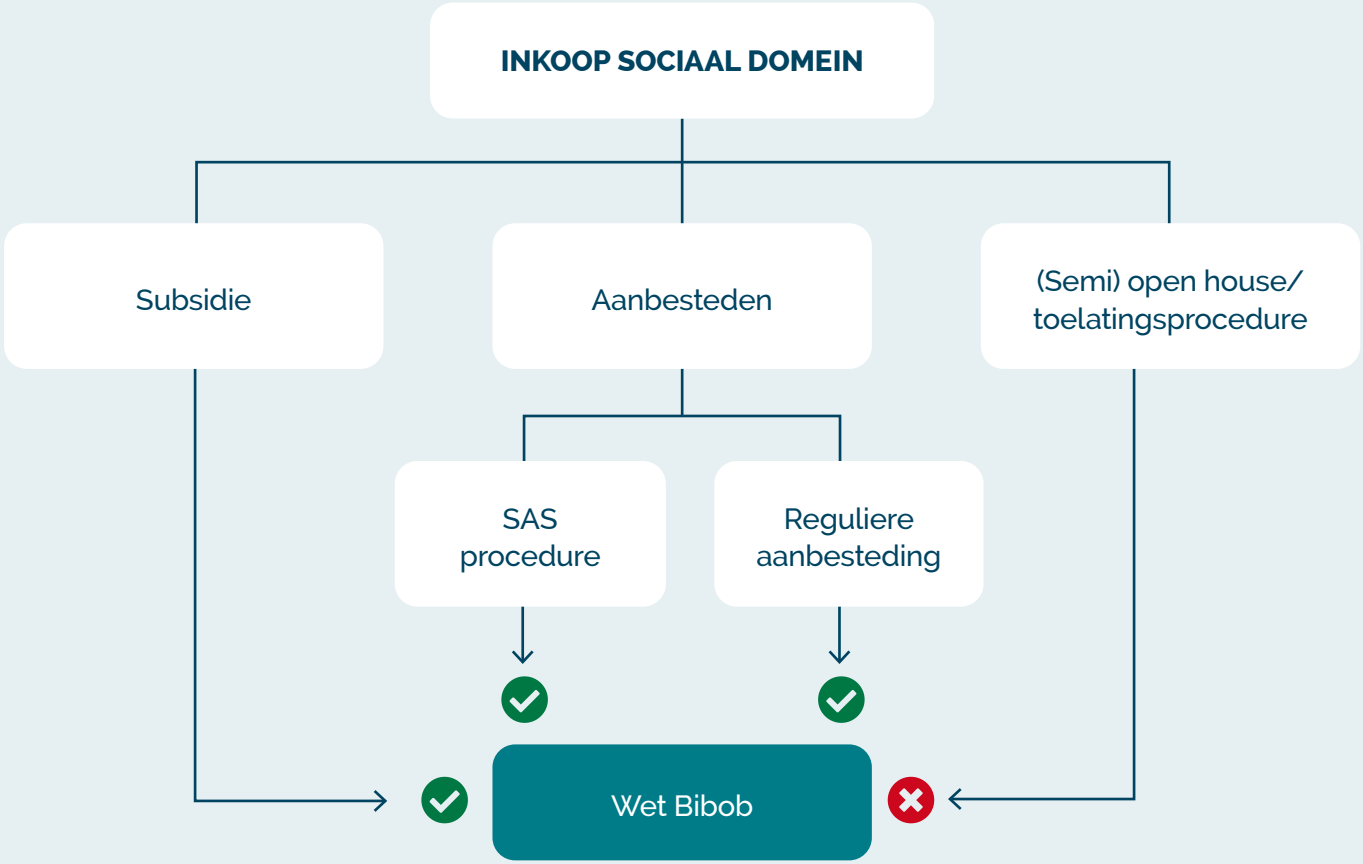

Nulmeting zorg in natura en pgb aan de hand van risico-indicatoren/fraudeproof check

Aanbevolen wordt een nulmeting uit te voeren binnen de gemeente naar signalen van onrechtmatigheid ten aanzien van gecontracteerde zorgaanbieders en cliënten met een pgb. Om signalen van onrechtmatigheid op te sporen kan gebruik worden gemaakt van de risico-indicatoren die tot stand zijn gekomen door een samenwerking van VNG Naleving en het IKZ. De risico-indicatoren zijn een hulpmiddel om de alertheid op mogelijke onregelmatigheden te vergroten. Deze lijst helpt gemeenten bij het voorkomen en signaleren van (vermoedens van) fraude binnen het proces van de aanvraag van ZIN/pgb tot lopende zorgcontracten/pgb's.

Bij iemand die aan een of meerdere risico-indicatoren voldoet bestaat een hoger risico op oneigenlijk gebruik/misbruik van de voorziening dan bij iemand die aan geen van deze indicatoren voldoet. Hoe meer indicatoren van toepassing zijn, des te groter de kans op oneigenlijk gebruik/misbruik. De indicatoren kunnen, in combinatie met andere 'onderbuikgevoelens', bijdragen aan het constateren van misstanden.

Risicoindicatoren pgb
Risicoindicatoren ZIN

Beide lijsten met risico-indicatoren zijn – vanwege het vertrouwelijke karakter - alleen te vinden door in te loggen op de website van **VNG Naleving.**

Stoplichtmodel

Alle informatie die over de zorgaanbieders is verzameld kan worden afgezet tegen risico indicatoren. Hieruit volgt een groen, oranje of rood licht. Dit wordt het stoplichtmodel genoemd.

Stoplichtmodel

De zorgaanbieders die rood en oranje scoren worden nader onderzocht en bezocht, teneinde te beoordelen of zij daadwerkelijk aan alle eisen uit het contract voldoen en of zij in staat zullen zijn om (kwalitatief goede) zorg te leveren. Dit vraagt inzet van toezichthouders en contractmanagers.

Implementeren

CONTROLE

Aanbevelingen op basis van reeds uitgevoerde nulmetingen bij andere gemeenten

Op basis van onderzoeken die bij andere gemeenten zijn gedaan kunnen op voorhand de volgende aanbevelingen worden gedaan:

- de vertegenwoordiger en zorgverlener mogen niet dezelfde persoon/organisatie zijn;
- beoordeel de budgetvaardigheid tijdens een "bewuste keuze gesprek" en laat elke budgethouder voorafgaand aan het toekennen van een pgb de pgb-test doen;
- ga bij een nieuwe aanvraag voor beschermd wonen, begeleiding of huishoudelijke ondersteuning altijd op huisbezoek;
- doe extra controles indien een zorgverlener op grote afstand woont;
- doe steekproefsgewijs controle op de levering van zorg en de kwaliteit van de geleverde zorg;
- controleer op samenloop met andere wetten (bv. Wlz en Jeugdwet);
- zorg ervoor dat alle zorgovereenkomsten na 1 april 2017 zijn afgesloten, dit in verband met het derdenbeding, zodat ten onrechte ontvangen budget direct bij de zorgverlener teruggevorderd kan worden;
- doe een jaarlijkse data-analyse ten behoeve van de bestedingen van het pgb;
- controleer de zorgovereenkomsten die worden ingediend bij de SVB (o.a. gegevens in de ZOK kloppen met die van het budgetplan, alle handtekeningen staan op de juiste plaats en komen overeen met de handtekening van het legitimatiebewijs, de uren kloppen met de indicatie).

Oppakken van signalen uit nulmeting

Wanneer er uit de nulmeting signalen van oneigenlijk gebruik/misbruik naar voren komen, dient nader onderzoek te worden gedaan. Op basis van het werkproces van zorgfraudemeldingen kunnen de signalen opgewerkt en verrijkt worden.

Werkproces Zorgfraude meldingen

Controleplan opstellen facturatie zorg in natura (Berichtenverkeer)

Via Berichtenverkeer Wmo wisselen gemeenten en zorgaanbieders informatie uit in het kader van de Wmo. Het indiceren, toewijzen en leveren van ondersteuning aan Wmo-gerechtigden wordt via deze dienst geregistreerd en gevolgd in de vorm van (retour)berichten. Als de indicatie en de gegevens van de maatwerkvoorziening (ingangsdatum, duur indicatie, soort maatwerkvoorziening, zorgaanbieder, periodiek bedrag) juist zijn ingevuld in het backoffice systeem dan wordt de factuur 'automatisch' goedgekeurd. Dit zegt echter niet of de zorg daadwerkelijk geleverd is en hoe de kwaliteit van de geleverde zorg is. Geadviseerd wordt om steekproeven te doen om te voorkomen dat er gefraudeerd wordt en om de kwaliteit van de geleverde zorg te monitoren.

Opstellen controleplan periodieke steekproeven bij cliënten en zorgaanbieders

Contractueel is vastgelegd dat door de GGD Gelderland-Midden jaarlijks steekproeven gedaan worden. Daarnaast kan dit gebeuren op basis van signalen. De GGD richt zich hoofdzakelijk op kwaliteitscontroles. Ook toezichthouders rechtmatigheid kunnen op basis van signalen controles uitvoeren op rechtmatigheid. Aanbevolen wordt om hiervoor een controleplan op te stellen.

Toezicht

U voert proactief toezicht uit:

Risicogestuurd door het gebruik van o.a.:
- risico-indicatoren pgb/ZIN,
- data-analyses op berichtenverkeer iWmo en iJW, gegevens uit Portal SVB Mijn pgb,
- gegevens uit de monitor sociaal domein

Preventief door:
- kwaliteits- en rechtmatigheidseisen bij inkoop en contractbeheer,
- screening van (nieuwe) zorgaanbieders,
- inzet van het pgb-fraudebarrièremodel,
- toetsing van de pgb-vaardigheid,
- afleggen van huisbezoeken

Thematisch zoals:
- beschermd wonen, pgb

U voert reactief toezicht:

Signaal gestuurd (naar aanleiding van een melding start u een onderzoek)

Calamiteiten (zorgaanbieder meldt verplicht via een ingericht meldpunt/kanaal)

Andere meldingen (zoals incidenten, gebeurtenissen, klachten)

Aansluiten op het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) en ondertekenen verwerkersovereenkomst

Wat is het IKZ?

Het IKZ is een samenwerkingsverband tussen 9 partners: Belastingdienst, Centraal Indicatieorgaan Zorg (CIZ), Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD), Inspectie voor de gezondheidszorg en jeugd (IGJ), Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW), Openbaar Ministerie (OM), Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Samenwerking tussen de organisaties is vastgelegd in een convenant. Bij het convenant hoort ook een informatieprotocol waarin beschreven staat hoe je informatie met elkaar mag delen en welke privacy regels van toepassing zijn.

Convenant IKZ

Signalen komen bij het IKZ binnen via één van de samenwerkende ketenpartners, waaronder aangesloten gemeenten. Elk nieuw signaal wordt gewogen. Wanneer een signaal relevant is voor gemeenten levert het IKZ op basis van de melding en beschikbare informatie een terugkoppeling aan de betrokken aangesloten gemeente. Wanneer een signaal dermate prioriteit heeft en proportioneel is, kan besloten worden in overleg met de betrokken samenwerkende partners om over te gaan tot een casustafel of uitvoerige informatieverrijking in de vorm van een Standaard Informatie Product (SIP). Dit is een document waarin de informatie uit de verschillende systemen van de deelnemende organisaties is opgenomen en dat relevant is voor een casus van grote omvang.

Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg

Voor een effectievere aanpak van fraude in de zorg is het soms noodzakelijk dat instanties (bijzondere) persoonsgegevens kunnen uitwisselen. Dit wetsvoorstel biedt hier een wettelijke grondslag voor en bestaat uit twee onderdelen: het Waarschuwingsregister Zorg en het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ). Door het Waarschuwingsregister Zorg kunnen gemeenten, Wlz-uitvoerders en zorg-verzekeraars bij door hen vastgestelde fraude, de (rechts)persoon door wie is gefraudeerd registreren in het Waarschuwingsregister Zorg. Hierdoor kunnen deze instanties elkaar waarschuwen. Tevens is besloten om van het IKZ een rechtspersoon met een wettelijke taak te maken. Hierdoor krijgt het IKZ zelf bevoegdheden om naar aanleiding van een signaal (persoons)gegevens op te vragen bij de instanties in het wetsvoorstel en deze weer aan te leveren bij hen na het verwerken van deze gegevens.

De actuele stand van zaken van het wetsvoorstel is hier te vinden:
Wet bevorden samenwerking en rechtmatige zorg

Waarom aansluiten bij het IKZ?

Het IKZ stroomlijnt de meldingen en de signalen die binnen komen vanuit de verschillende partners. Op basis van een melding kan het IKZ een overzicht geven van wat er bekend is bij de samenwerkende partners over een zorgaanbieder. Daarnaast kan het IKZ ook aangeven of er al eerder over de betreffende organisatie gemeld is, welke partner onderzoek doet of heeft gedaan, wisselt het informatie uit en brengt het de relevante partners met elkaar in contact. Een gemeente hoeft op deze manier niet zelf bij verschillende ketenpartners dezelfde melding te doen en er ontstaat een overzichtelijk beeld van de zorgaanbieder.

VNG Naleving ondersteunt gemeenten bij de aansluiting bij het IKZ door middel van de standaardverwerkersovereenkomst van de VNG die voldoet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Verwerkersovereenkomst VNG

Met de verwerkersovereenkomst mag de gemeente een melding doen die in behandeling wordt genomen en kunnen de gegevens tussen gemeente en het IKZ gedeeld worden.

Aansluiting bij het IKZ

Ontwikkelen ICT ten behoeve van registraties van signalen en casussen

Het op een centrale plaats registreren en vastleggen van signalen van zorgfraude, evenals overige signalen van mogelijk ondermijnende activiteiten, is noodzakelijk voor het bewaren van het overzicht van beschikbare informatie. Zodra een signaal leidt tot een casus bij het RIEC, vindt vastlegging van de informatie plaats in RIEC-IS. Wanneer een signaal echter niet leidt tot een RIEC-casus is vastlegging in een gemeentelijk systeem noodzakelijk.
Er is geconstateerd dat deze behoefte bij gemeenten groot is en dat verschillende gemeenten al zelf initiatieven willen ontplooien om een gemeentelijk systeem te ontwikkelen. De op handen zijnde vernieuwing van RIEC-IS kan daar invulling aan geven. Het te ontwikkelen systeem moet het ook mogelijk maken lokale databases te faciliteren voor gemeenten. Mogelijkheden voor lokale uitwisseling binnen de gemeente en het gestandaardiseerd aanleveren van signaal en casusinformatie aan het RIEC, worden daarbij ook ontwikkeld. Tevens wordt gewerkt aan de uitwisseling van signalen tussen gemeenten.

Implementeren regionaal proces meldingen zorgfraude

Voor Gelderland-Midden is een werkproces opgesteld voor de behandeling van zorgfraude-signalen. De toezichthouder rechtmatigheid neemt een centrale rol in binnen dit proces. Om aan de slag te kunnen gaan met signalen van oneigenlijk gebruik/misbruik van voorzieningen, is het hebben van een toezichthouder Wmo voor gemeenten essentieel.

Werkproces signalen zorgfraude

Juridisch kader gegevensdeling

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en Uitvoeringswet AVG zijn de algemene wettelijke kaders voor privacybescherming. Daarnaast geven bijzondere wetten, zoals de Wmo 2015 en de Jeugdwet, specifieke regels. De AVG regelt waarvoor persoonsgegevens mogen worden verwerkt (de zogenaamde doelbinding) en welke rechten de betrokkenen daarbij hebben. Ook worden in de AVG zorgvuldigheidseisen voor de verwerking van persoonsgegevens gesteld.

Het modelinformatieprotocol

Het modelinformatieprotocol maakt inzichtelijk op welke wijze de informatiedeling binnen een gemeente kan worden ingericht. Het beschrijft aan de hand van een stappenplan welke mogelijkheden gemeenten hebben om dat op een rechtmatige manier te doen, waarbij rekening wordt gehouden met de grenzen van bestaande wetgeving om informatie binnen een gemeente te kunnen delen. Bij iedere stap van het beschreven proces moet een concrete afweging worden gemaakt of bepaalde persoonsinformatie in een voorliggend geval mag worden verstrekt. Dit vloeit voort uit de geldende wetgeving in samenhang met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en waarborgt het op een transparante en zorgvuldige wijze omgaan met persoonsgegevens. Bij het opstellen van het modelinformatieprotocol is in kaart gebracht welke (sectorale) wetten een basis bieden voor het verder verwerken van gegevens die onder sectorale wetgeving is verkregen.

Delen gegevens binnen gemeenten

Matrix gegevensuitwisseling bij uitvoering, fraudepreventie en fraudebestrijding Wmo en Jeugdwet

VNG Naleving ontwikkelde de Matrix gegevens-uitwisseling bij uitvoering, fraudepreventie en fraudebestrijding Wmo 2015 en Jeugdwet. Deze matrix en de toelichting erop geven een overzicht van de mogelijkheden en beperkingen rond uitwisseling van (bijzondere) persoonsgegevens. Er wordt onderscheid gemaakt tussen gegevensuitwisseling binnen een bestuursrechtelijk kader, namelijk de uitvoering van de Wmo 2015 én Jeugdwet door gemeenten, en binnen een strafrechtelijk kader.

Gegevensdeling bestuursrecht en strafrecht

CONTROLE

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

WERKPROCES SIGNALEN ZORGFRAUDE GELDERLAND-MIDDEN

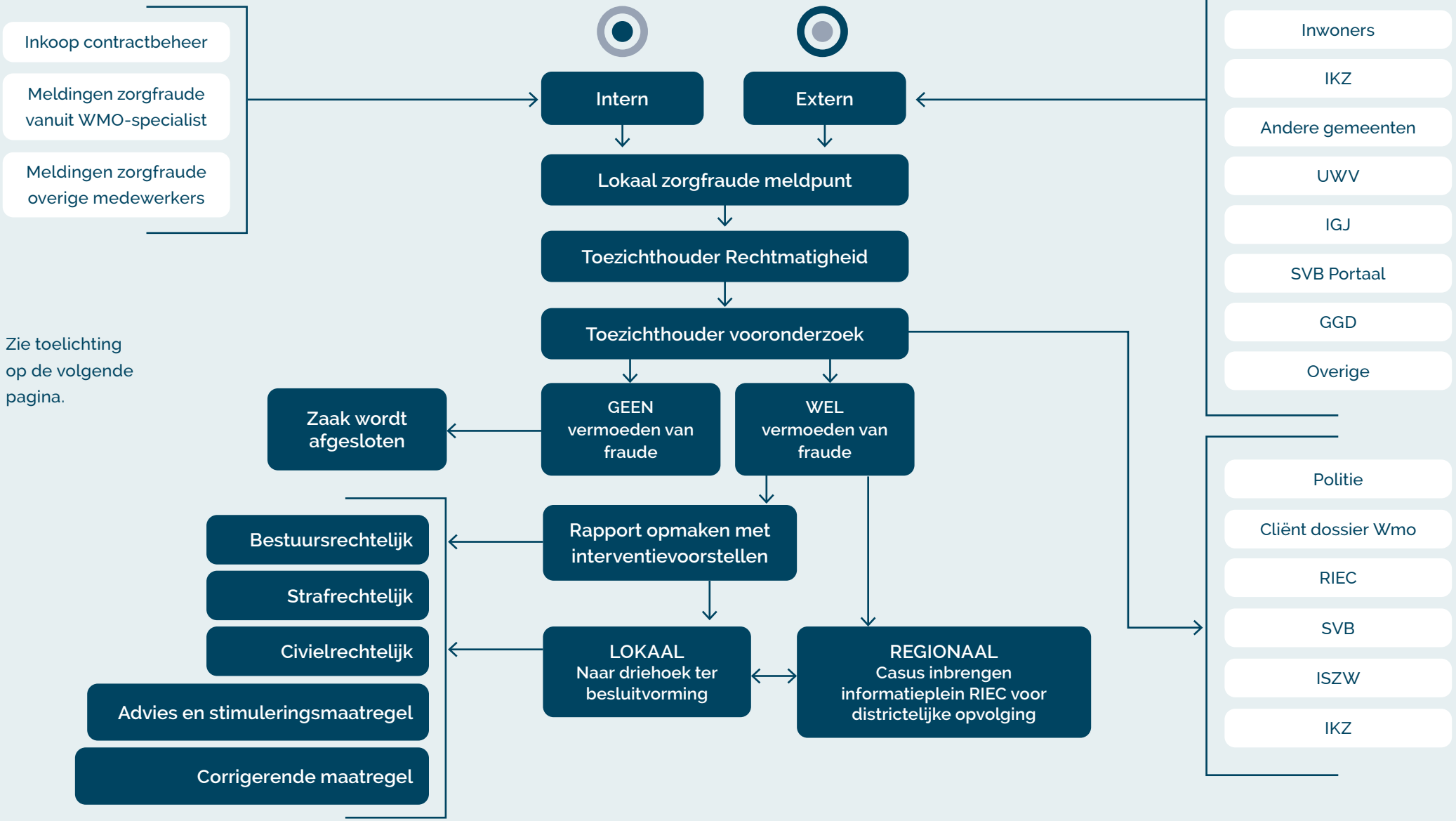

Toelichting werkproces signalen zorgfraude Gelderland-Midden

Signalen van zorgfraude, zowel op het gebied van kwaliteit als rechtmatigheid, kunnen door interne en externe partijen gemeld worden. Al deze signalen moeten terechtkomen bij het lokale zorgfraude meldpunt.

Meldpunt

AANBEVELING

Stel een kernpreventie-/fraudeteam samen, dat bestaat uit de veiligheidsambtenaar die zich met ondermijning bezighoudt, een adviseur uit het sociaal domein en de toezichthouder rechtmatigheid.

Als het signaal de kwaliteit van geleverde zorg betreft wordt het signaal vanuit het lokale zorgfraudemeldpunt doorgegeven aan de toezichthouder kwaliteit (VGGM). Betreft het signaal de rechtmatigheid, dan wordt het signaal verder opgepakt door de toezichthouder rechtmatigheid. De toezichthouder rechtmatigheid start vervolgens een vooronderzoek/rechtmatigheidsonderzoek.

Hierbij worden zowel openbare als gesloten gemeentelijke bronnen geraadpleegd en kan informatie worden ingewonnen bij partners. Tevens kan in de fase van het vooronderzoek sparring plaatsvinden met het RIEC over een eventuele integrale verkenning van het signaal. Tevens wordt het signaal, wanneer er concrete aanwijzingen van fraude zijn, gemeld bij het IKZ.

Onderzoek

Op basis van het onderzoek bepaalt de toezichthouder of er sprake is van een gerechtvaardigd vermoeden van fraude. Als dit niet het geval is wordt de zaak afgesloten. Indien er wel vermoedens zijn van fraude en de toezichthouder beschikt over voldoende informatie, dan stelt de toezichthouder een rapport op met interventievoorstellen [link binnen document: Interventies 13b] en legt deze ter besluitvorming voor aan het college van Burgemeester en Wethouders (al dan niet met tussenkomst van de lokale driekhoek). Als er aanvullende informatie van partners, zoals de Belastingdienst, noodzakelijk is om het signaal verder te verrijken, wordt het signaal ingebracht bij het RIEC en wordt de casus op het Informatieplein verder verrijkt.

Wanneer er voldoende informatie is verzameld, wordt een rapport opgesteld met interventievoorstellen, dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan het college van Burgemeester en Wethouders (al dan niet met tussenkomst van de lokale driehoek).

REPRESSIE

WETTELIJK KADER

Artikel 2.1.1, eerste lid, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015):

"De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning."

Artikel 2.1.3 Wmo 2015 luidt (voor zover relevant) als volgt:

"1. De gemeenteraad stelt bij verordening de regels vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het in artikel 2.1.2 bedoelde plan en de door het college ter uitvoering daarvan te nemen besluiten of te verrichten handelingen.

4. In de verordening worden regels gesteld voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet."

Handhaving is altijd (lokaal) maatwerk en geen plicht, maar een bevoegdheid. Op grond van artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan een bestuursorgaan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende of onder zijn verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door hem gedelegeerde bevoegdheid.

Ontwikkelen visie en handhavingsbeleid rechtmatigheid

In deze fase beschrijft de gemeente haar visie en beleid op het gebied van toezicht, handhaving en naleving. In deze visie geeft de gemeente antwoord op de vraag wat zij hiermee wil bereiken. De visie biedt het kader voor het handhavingsbeleidsplan, dat het beleid rondom de preventie-, toezichts- en handhavingstaken beschrijft. In deze fase is het ook van groot belang om bewustwording en draagvlak binnen de eigen organisatie te creëren. Een effectieve inrichting van preventie, toezicht en handhaving staat of valt met een goede samenwerking tussen verschillende organisatieonderdelen.

Visie rechtmatigheid

Implementeren

De gemeente richt op basis van het handhavingsbeleidsplan de preventie-, toezichts- en handhavingstaken in op de volgende onderdelen: werkprocessen (procesresultaten, processtappen), sturing/coördinatie, middelen (financiën, ICT, documentatie, communicatie), taken, bevoegdheden, verantwoording, verantwoordelijkheden en gedrag.

In deze fase vinden alle voorbereidingen plaats voor de daadwerkelijke uitvoering van de preventie-, toezichts- en handhavingstaken.

Handhavingsbeleidsplan

Handhaven

De gemeente voert de preventie-, toezichts-, en handhavingstaken uit en rapporteert over vooraf bepaalde indicatoren met betrekking tot budget, fraudesignalen, zorgaanbieders, kwaliteit en rechtmatigheid van de verleende zorg aan burgers. De genoemde taken zijn verankerd in de organisatie, processen, rapportages en verantwoordingscycli en maken deel uit van het totale takenpakket rond de uitvoering Wmo 2015 en Jeugdwet. Onderstaande stappen zijn gebaseerd op de Cirkel van Naleving – Hoogwaardig Handhaven.

Handhaven

REPRESSIE

'Hoogwaardig Handhaven'

Het concept Hoogwaardig Handhaven bestaat uit vier fases en heeft als doel om de naleving van de regels te bevorderen. Deze fases vormen samen de 'Cirkel van Naleving'. De cirkel van naleving richt zich op preventie (voorkomen) en repressie (bestraffen) en heeft tot doel dat aanbieders/cliënten een grotere bereidheid hebben om zich aan de regels te houden: het bevorderen van de spontane nalevingsbereidheid. Effectief handhaven bestaat uit een samenspel van preventieve en repressieve acties. Hierbij geldt dat preventie voor repressie gaat. We bevorderen dat aanbieders en cliënten zich spontaan aan de regels houden. Hiernaast zie je de schematische weergave van het concept Hoogwaardig Handhaven.

COMMUNICEREN

DOEL:
Aanbieder kent en begrijpt (het waarom van) kwaliteitseisen en kent de gevolgen van niet nakomen.

- ✔ Eenduidig, begrijpelijk, respectvol taalgebruik
- ✔ Doelgroepgerichte aanpak
- ✔ Poortwachtersfunctie
- ✔ Media-aandacht voor gedragsnormen
- ✔ Aanbesteden

DIENSTVERLENING

DOEL:
Regels zijn eenvoudig na te leven

- ✔ Helder toetsingskader
- ✔ Versterken vakmanschap
- ✔ Efficiënt werk- en infomatieproces
- ✔ Nazorg

KETEN BREDE AANPAK: INFORMATIE DELEN, SAMENWERKEN EN LEREN

SANCTIONEREN

DOEL:
Passende correctie (handhaven)

- ✔ Aanspreken en informeren
- ✔ Verscherpt toezicht
- ✔ Aanpassen/beëindigen contract
- ✔ Naming and shaming
- ✔ Verkennen Awb, civiel- en strafrecht

CONTROLEREN

DOEL:
Adequaat periodiek controleysteem (toezicht)

- ✔ Toezichthouder
- ✔ (Intern) meldpunt fouten en fraude
- ✔ Risico-gestuurd (profielen) werken
- ✔ Kritische consument

REPRESSIE

Interventies

Handhavingsinstrumenten + sanctiemogelijkheden (en door wie opgelegd)

Sanctioneren is maatwerk. Het is afhankelijk van de ernst van de situatie en de kans op herhaling/niet verbeteren van de situatie. Hieronder de interventies van licht naar zwaar:

1 Advies- en stimulerings-maatregelen

Een informele, niet wettelijk voorgeschreven maatregel, die tot doel heeft de aanbieder bewust te maken van de risico's in zijn bedrijfsvoering.

WAT:
Geven van informatie en advies aan aanbieders, actieve openbaarmaking inspectierapport, herstelaanbod door toezichthouder.

WIE:
Toezichthouder Wmo en contractmanagement/inkoop.

2 Corrigerende maatregelen

Corrigerende maatregelen worden genomen op verzoek van de toezichthouder. Deze maatregelen hebben tot doel een vastgestelde tekortkoming door de Wmo-aanbieder zelf ongedaan te laten maken.

WAT:
Verscherpt toezicht, normoverdragend gesprek (+ verbeterplan), schriftelijke waarschuwing (+ verbeterplan), ingebrekestelling.

WIE:
Toezichthouder Wmo en contractmanagement/ inkoop.

3 Civielrechtelijke maatregelen

A **ZIN:** Gemeenten/Regio Centraal Gelderland hebben als inkoper contractuele afspraken gemaakt met de Wmo-aanbieders. Hierdoor is er sprake van civielrechtelijke verhouding. Als de aanbieder niet voldoet aan de overeengekomen (specifieke) inkoopvoorwaarden is er sprake van een wanprestatie.

WAT:
Onder meer de volgende maatregelen:

- ✔ Beëindigen toetreding en/of ontbinden overeenkomst
- ✔ Toepassen cliëntenstop
- ✔ Toepassen facturatiestop
- ✔ Verbod op uitbreiding contract
- ✔ Overplaatsing van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders
- ✔ Vorderen schadevergoeding

Maatregelen

VOOR MGR-GEMEENTEN

De mogelijkheid om civielrechtelijk op te treden vindt voor de MGR gemeenten zijn grondslag in de **specifieke inkoopvoorwaarden InkoopSDCG.** Uitvoering door: Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland (als opdrachtgever).

Uitreksel inkoopwaarden

REPRESSIE

3 Civielrechtelijke maatregelen

B PGB:
Een civielrechtelijke procedure kan uitsluitend als de via het pgb ingezette aanbieder opzettelijk onjuiste gegevens heeft gegeven en het derdenbeding van toepassing is. Via het derdenbeding kan een pgb teruggevorderd worden via de aanbieder. Als de aanbieder niet vrijwillig terugbetaalt, is een civielrechtelijke procedure van toepassing.

WIE:
College van B&W die het pgb aan de cliënt heeft verstrekt.

Terugvorderen handreiking
Terugvorderen drieluik

4 Bestuurlijke maatregelen

A ZIN:
Last onder dwangsom (hiermee probeert de gemeente de aanbieder door een financiële prikkel tot bepaald gedrag te dwingen, bijvoorbeeld inzage in dossiers) of bestuursdwang (hiermee beëindigt de gemeente zelf de overtreding, op kosten van de aanbieder, als de aanbieder dat zelf niet doet, bijv. het feitelijk overplaatsen van cliënten).

WIE:
Toezichthouder Wmo/College(s) van B&W. College van B&W waar de aanbieder is gevestigd heeft daarin de leiding.

B PGB:
Onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt? Intrekken of herzien (art. 2.3.10 lid 1, onder a Wmo 2015) en terugvorderen (art. 2.4.1 lid 1 Wmo 2015). Dubbel opzet!

WIE:
College van B&W die het pgb aan de cliënt verstrekt.

Terugvorderen handreiking
Terugvorderen drieluik

5 Strafrecht

Wanneer er concrete aanwijzingen zijn van gepleegde strafbare feiten (denk aan: valsheid in geschrift (artikel 225 Sr), overheidsmiddelen onjuist aanwenden (artikel 323a Sr), oplichting (artikel 326 Sr) en witwassen (artikel 420bis Sr)) kan er contact worden gelegd met de adviseur Beleid en Strategie bij het Openbaar Ministerie voor de strafrechtelijke aanpak van het zorgfraudesignaal. Hiervoor gelden een aantal harde eisen:

1. Sociaal rechercheur maakt een overzicht waarin duidelijk, chronologisch en overzichtelijk een zo volledig mogelijk beeld wordt gegeven van wat er speelt, wat er ligt aan verdenkingen, om wat voor soort (zorg)organisatie het gaat, hoe groot deze is, welke bestuurders er zijn, wat voor soort zorg er wordt geleverd, wie de cliënten zijn, etc.
2. De eventuele strafrechtelijke aanpak loopt altijd naast bestuursrechtelijk/civielrechtelijke maatregelen. Gemeenten moeten inzichtelijk maken welke interventies zij zelf inzetten tegen de aanbieder/client.
3. Gemeenten moeten inzichtelijk maken welke maatregelen zij nemen om fraude in de toekomst te voorkomen.

Als aan deze voorwaarden is voldaan wordt beoordeeld of de zaak bewijsbaar is en in behandeling kan worden genomen.

REPRESSIE

Monitoren en verbeteren

Op basis van de evaluaties van onder meer onderzoeken, opgeleverde rapportages en monitoring, voert de gemeente verbeteringen door in de werkprocessen (procesresultaten en processtappen) en jaarplannen. Tevens leveren de evaluaties input op voor de begrotingscyclus en de horizontale verantwoording.
De gemeente stelt het handhavingsbeleid hierop ook periodiek en tijdig bij.

Monitoren

GEBRUIKTE BEGRIPPEN

Wet maatschappelijk ondersteuning 2015 (Wmo 2015)

De op 1 januari 2015 in werking getreden wet die regels bevat inzake de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang. De Wmo 2015 vormt een onderdeel van het stelsel van Zorg en Welzijn, dat verder bestaat uit de Wet langdurige zorg (Wlz), de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Jeugdwet. De Wmo 2015 heeft als belangrijkste doel dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en kunnen deelnemen aan het dagelijkse leven.

Jeugdwet

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor bijna alle vormen van jeugdhulp. De gemeentelijke taken zijn vastgelegd in de Jeugdwet. Deze wet regelt de verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen en jongeren (jeugdigen) en hun ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

Maatwerkvoorzieningen

Een maatwerkvoorziening is een op elkaar afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen, afgestemd op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon ten behoeve van zelfredzaamheid en participatie. Voorbeelden hiervan zijn individuele begeleiding en dagbesteding.

Zorg in natura (ZIN)

Een Wmo 2015 of Jeugdwet maatwerkvoorziening die in de vorm van een product of dienst rechtstreeks van een door de gemeente gecontracteerde aanbieder aan de cliënt wordt aangeboden en waarvoor het college de aanbieder betaalt.

Persoonsgeboden budget (pgb)

Het persoonsgebonden budget is een budget dat mensen met een chronische beperking of ziekte of jeugdigen en hun ouders die ondersteuning nodig hebben bij het opgroeien of de opvoeding, toegekend kunnen krijgen om zelf zorgverleners in te huren voor de zorg die zij nodig hebben.

Trekkingsrecht

Het pgb wordt door de gemeente op de rekening van de budgethouder bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) gestort. De budgethouder declareert de gemaakte kosten bij de SVB. De SVB betaalt de zorgverlener uit. Het budget waarvan aan het einde van de periode geen gebruik is gemaakt wordt teruggestort aan de gemeente.

Onrechtmatigheden

a) Fraude

Het opzettelijk en doelbewust handelen in strijd met de regels, met het oog op eigen of andermans gewin. Daarbij is sprake van de volgende drie elementen: financieel verkregen voordeel, overtreden van (declaratie)regels en opzettelijk misleidend handelen. Dit kan bijvoorbeeld door het leveren van spookzorg: zorg wordt gedeclareerd terwijl deze niet is geleverd. Het kan zijn dat cliënten misbruikt of uitgebuit worden om dit te bereiken, maar het komt ook voor dat cliënt en zorgverlener beiden profiteren van de fraude.

b) Fouten

Het (on)bewust onrechtmatig in rekening brengen van zorg, omdat de declaratie niet overeenkomt met de (mate van) geleverde zorg of omdat de zorg onterecht wordt gedeclareerd.
Bijvoorbeeld:

- Fouten waarbij regels als gevolg van onduidelijkheid of vergissingen onbedoeld worden overtreden.
- Oneigenlijk gebruik: een declaratie is juist naar de letter van de wet, maar druist in tegen de geest van de wet.
- Ondoelmatig/ongepast gebruik: een declaratie is in overeenstemming met geleverde ondersteuning en/of jeugdhulp, maar is niet noodzakelijk en/of effectief. Er is sprake van overbehandeling (verspilling) of juist onderbehandeling.

Derdenbeding

In de model-zorgovereenkomsten van de SVB is sinds 1 april 2017 het derdenbeding opgenomen. Voor nieuwe zorgovereenkomsten met een pgb uit de Wmo en Jeugdwet is het vanaf 1 april 2017 verplicht hier gebruik van te maken. De zorgovereenkomsten

GEBRUIKTE BEGRIPPEN

die zijn afgesloten vóór 1 april 2017 moeten worden vervangen door een nieuwe zorgovereenkomst waarin het derdenbeding wel is opgenomen (uiterlijk 1 april 2022). Het derdenbeding houdt in dat, wanneer uit onderzoek van de pgb-verstrekker blijkt dat er ten onrechte een bedrag uit het pgb is betaald aan een zorgverlener terwijl die zorgverlener zelf handelingen heeft verricht voor het ten onrechte ontvangen van het bedrag, de verstrekker dit direct kan terugvorderen van de zorgverlener.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) / Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland

De samenwerking tussen 11 gemeenten in de regio centraal Gelderland (Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar) binnen het sociaal domein. Deze samenwerking heeft in 2017 geresulteerd in een Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), die bestaat uit vier modules. Module Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland verzorgt de inkoop van Wmo-zorg, Jeugdhulp, Activerend Werk, Beschermd Wonen en Verblijf voor en met de 11 Gelderse gemeenten.

Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland

NB: *een aantal van de in het handboek genoemde randvoorwaarden zijn niet van toepassing op de gemeenten die onderdeel uitmaken van de MGR, omdat dit voor hen centraal geregeld wordt/is. Dit wordt aangegeven met de volgende blokjes:*

VOOR MGR-GEMEENTEN

NIET VOOR MGR-GEMEENTEN

Informatie Knooppunt Zorgfraude

Het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) is een samenwerking van negen partners die gezamenlijk fraude in de zorg bestrijden.

Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

Het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum ondersteunt gemeenten en andere overheidspartners bij de bestrijding van ondermijnende criminaliteit, door het delen en analyseren van informatie, het leveren van expertise en het vergroten van de slagkracht van de overheid. Partners, zoals gemeenten, politie en de Belastingdienst, mogen informatie delen onder het RIEC-convenant. Daarnaast stimuleert en ondersteunt het RIEC de publiek-private samenwerking bij de aanpak van ondermijning.

VNG Naleving

VNG Naleving adviseert en ondersteunt gemeenten bij het uitvoeren van handhavingstaken van de wetten in het sociaal domein: Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), Participatiewet en de Wet kinderopvang.

Samen Weerbaar

De programmatische aanpak van ondermijning in Gelderland-Midden, waarin gemeenten, politie, het Openbaar Ministerie, provincie Gelderland, de Belastingdienst en het RIEC Oost-Nederland met elkaar samenwerken.

Werkgroep rechtmatigheid

De regionale werkgroep bestaande uit een vertegenwoordiging van de 11 MGR-gemeenten en de module Inkoop SDCG, die zich bezighoudt met inrichten van het reactieve en proactieve rechtmatigheidstoezicht, het doorontwikkelen van het regionaal handhavingskader en het vergroten van de capaciteit van toezichthouders rechtmatigheid.

Samen Weerbaar
aanpak ondermijning Gelderland-Midden

Deze digitale brochure is samengesteld door Samen Weerbaar, Gelderland-Midden, met medewerking van VNG Naleving, IKZ en Inkoop sociaal domein centraal Gelderland. Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend. Houd bij het toepassen altijd rekening met geldende wet- en regelgeving. Samen Weerbaar is niet aansprakelijk voor toepassing van dit document.

© Samen Weerbaar
Versie: januari 2021

Van: Info Defence for Children <info@defenceforchildren.nl>

Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 15:55

Onderwerp: Brandbrief: houd de noodopvang in uw gemeente voor gezinnen met kinderen open

Geachte burgemeester en wethouders,

Als directeur-bestuurder van kinderrechtenorganisatie Defence for Children vraag ik uw dringende aandacht voor het volgende. Morgen, op 2 juni, sluit de coronanoodopvang voor dak- en thuislozen in het hele land de deuren voor mensen die niet in aanmerking komen voor maatschappelijke opvang. Belangenorganisaties voor dak- en thuislozen uit de vier grote steden verzetten zich tegen de voorgenomen sluiting. Defence for Children steunt hun oproep om de noodopvang open te laten en vraagt daarbij in het bijzonder aandacht voor gezinnen met kinderen die op dit moment in de noodopvang verblijven.

Op de Kinderrechtenhelpdesk van Defence for Children zien we al langere tijd een stijging van het aantal gezinnen met kinderen dat (dreigend) dakloos raakt. Sommige gezinnen met kinderen worden door gemeenten toegelaten tot de maatschappelijke opvang. Door de ruimere regeling tijdens corona was dit voor diverse gezinnen een uitkomst. Hun benarde situatie is in het publieke debat onderbelicht, terwijl ook zij op straat staan als de noodopvang wordt gesloten.

De overheid heeft op grond van het VN-Kinderrechtenverdrag de verplichting de belangen van kinderen te zien, te onderzoeken, te horen en mee te wegen in besluiten die hen raken. Zo ook besluiten die gaan over het bieden van onderdak aan kinderen. Kinderen hebben immers volgens het VN-Kinderrechtenverdrag het recht op een toereikende levensstandaard, waarvan onderdak een onderdeel is. Het op heel korte termijn sluiten van de coronanoodopvang zonder kinderen een andere passende voorziening te bieden, druist volledig in tegen de belangen en rechten van die kinderen. Defence for Children roept gemeenten op om niet blindelings de deuren voor gezinnen met kinderen te sluiten, maar te zorgen voor een voortzetting van deze opvang. Kinderen mogen niet op straat komen te staan en hebben het recht om gezamenlijk met hun ouders opgevangen te worden als zij vanwege armoede of financiële zorgen dakloos (dreigen te) raken.

De voorgenomen sluiting van de noodopvang leidt tot overduidelijke risico's voor kinderen. Door dakloosheid, of de dreiging ervan, lijden kinderen onder gevoelens van onzekerheid, boosheid, stress en angst. Daarnaast is het vinden van zelfstandige woonruimte al langere tijd een knelpunt in Nederland. Mede door de coronacrisis is het voor gezinnen nog lastiger geworden om een alternatieve verblijfplek of woonruimte te kunnen vinden. Kinderen lopen, als het gezin noodgedwongen een zwervend bestaan gaat leiden, ook gezondheidsrisico's. Dat willen en mogen we kinderen niet aandoen, zij hebben immers part noch deel aan de huisvestingsproblematiek van hun ouders.

De tijd dringt. Ik verzoek u met klem oog te hebben voor de penibele situatie van deze gezinnen met kinderen in uw gemeente. Houd de noodopvang in uw gemeente open. Voorkom dat deze kinderen met hun ouders op straat terechtkomen.

Hoogachtend,

[gegevens bekend bij griffie]

Directeur-bestuurder Defence for Children

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Retouradres: Rijkswaterstaat | Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht

RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK
Gemeente Duiven
Het college van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. de heer T. Spaargaren
Postbus 6
6920 AA Duiven

RWS Oost-Nederland
Eusebiusbuitensingel 66
6828 HZ Arnhem
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 49 00
F
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon
[ ]
Omgevingsmanager ViA15

T +316-52354650
[ ]

Datum 28 mei 2021
Onderwerp Bestuurlijk overleg RWS/gemeente Duiven d.d. 11 mei 2021

Ons kenmerk
RWS-2021/16810

Geachte heer Spaargaren, beste Ton,

Naar aanleiding van de tussenuitspraak van de Raad van State voor project ViA15 is in de gemeenteraad van Duiven een door Lokaal Alternatief ingediende motie aangenomen. Om de inhoud hiervan te bespreken heeft op 11 mei jl. op uw initiatief een constructief bestuurlijk overleg plaatsgevonden.

In dit overleg heeft u RWS gevraagd naar de mogelijkheden om de doortrekking van de A15 los te koppelen van de verbreding van de A12. Tevens heeft u de noodzaak benadrukt van een snelle file-aanpak op de A12.

We onderkennen de wens om de A12 zo snel mogelijk te verbreden. Echter, voor het loskoppelen van de A12 van de doortrekking van de A15 is een nieuw Tracébesluit nodig. Het loskoppelen van beide projecten, zal in de praktijk juist tot extra tijdverlies leiden vanwege nieuwe procedures die hiermee gemoeid zullen zijn.

We onderschrijven het belang van een snelle file-aanpak op de A12. Daarom is dit ook tijdens de aanbestedingsfase van het project ViA15 benadrukt. Dit heeft geresulteerd in een fasering van de aannemer waarbij de A12 vroeg in de planning wordt aangepakt.
Vanuit Rijkswaterstaat is niet alleen vanuit het project ViA15 aandacht voor de verkeersproblematiek op de A12. Zo werkt het projectteam Gedragsaanpak A12 Arnhem-Duitse grens aan een aanpak gericht op duurzame gedragsverandering met als doel een betere doorstroming, bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de regiopartners, omdat hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt gevoeld.

Omdat uw vragen niet alleen bij de gemeente Duiven, maar ook bij onze andere bestuurlijke partners leven, zullen wij het onderwerp tijdens het BOGG van 7 juni agenderen en meer inhoudelijk behandelen.

Ik vertrouw erop u hiermee te hebben geïnformeerd en ik zie u graag terug op 7 juni as. om over dit onderwerp verder met elkaar in gesprek te gaan.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,
namens deze,
Hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Oost-Nederland,

[ ]

PvdA Vaals V&O Vrij & Onafhankelijk Het Alternatief! lokaal! CDA Vaals

Motie Huishoudelijke hulp WMO

De Gemeenteraad van Vaals, in vergadering bijeen op maandag 26 april 2021, gehoord de beraadslaging,

Vaststellende dat:

- Gemeenteraden meer grip willen krijgen op uitgaven in het sociaal domein;
- De uitgaven in het sociaal domein een belangrijk onderdeel uitmaken van de begroting van gemeenten.

Gehoord hebbende:

- De zorgen, geuit door de VNG, om de structurele financiën van gemeenten op orde te krijgen richting kabinetsformatie;
- Dat de slechte financiële positie van gemeenten mede wordt veroorzaakt door de aanzuigende werking van het abonnementstarief voor de huishoudelijke hulp;
- Dat het kabinet niet van plan is om gemeenten te compenseren voor de aanzuigende werking van het abonnementstarief;
- Dat vrijwel alle gemeenten het abonnementstarief een slechte maatregel vinden;
- Dat vrijwel alle gemeenten een stijging zien van de kosten voor huishoudelijke hulp.

Overwegende dat:

- Huishoudelijke hulp op dit moment is ondergebracht binnen de WMO;
- Gemeenten verplicht zijn het abonnementstarief te hanteren;
- Dat dit verplicht abonnementstarief heeft geleid tot een grote toestroom van aanvragen voor huishoudelijke hulp, door mensen die dit in financieel opzicht zelf zouden kunnen bekostigen;
- Gemeenten binnen de WMO niet de mogelijkheid hebben om een inkomens- of vermogenstoets te doen op de ondersteuningsmaatregelen die worden toegekend in het kader van de WMO; of iemand in de bijstand zit of een half miljoen op de bank heeft staan, iedereen komt voor huishoudelijke hulp in aanmerking;
- Het moeilijk te verkroppen is dat de gemeentelijke financiën extra worden belast ter dekking van deze (onnodige) uitgaven binnen de WMO.

Roept het college op:

- Het Rijk te bewegen tot verbetering van de systematiek omtrent de voorziening huishoudelijke hulp in de WMO, bijv. door de implementatie van een eenvoudige doch effectieve inkomens- en vermogenstoets;
- De VNG te verzoeken deze materie mede inzet te maken van de gesprekken voor de Kabinetsformatie.

En gaat over tot de orde van de dag.

Aldus aangenomen in de openbare raadsvergadering van 26 april 2021.

mr. B.G.P. Hoevenagel
Griffier

mr. H.M.H. Leunessen Griffier
Voorzitter

Motie confetti en serpentine

De Gemeenteraad van Vaals, in vergadering bijeen op maandag 26 april 2021, gelezen het raadsvoorstel inzake de APV, gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

1. De meeste confetti tegenwoordig van kunststof is, vaak met een metallic coating, en de meeste papieren confetti een glanzende plastic coating heeft;
2. Bij papieren confetti vaak gebruikt wordt gemaakt van inkt die schadelijk is voor de natuur;
3. In de buitenlucht gebruikte en/of verspreide confetti op de grond en in het water terechtkomt en daarmee uiteindelijk valt onder zwerfafval;

Overwegende dat:

1. De verspreide confetti schadelijk is voor stadsnatuur en de dieren;
2. Dat er snel afbreekbare alternatieven op basis van organisch materiaal (zelfs van bladeren) beschikbaar zijn;
3. Handhaving tegen het 'verkeerde' confetti schier onmogelijk is;
4. Het probleem bij de oorsprong zou aangepakt zouden moeten worden;
5. De Rijksoverheid hier een verbod zou kunnen uitvaardigen overeenkomstig het verbod op wegwerpproducten, zoals plastic bordjes plastic roerstaafjes en rietjes;

Verzoekt het college

De Rijksoverheid, zo mogelijk door tussenkomst van de VNG, op te roepen wetgeving door te voeren strekkende tot een verbod op de verkoop van niet-afbreekbaar feestmateriaal zoals confetti en serpentine;

En gaat over tot de orde van de dag.

Aldus aangenomen in de openbare raadsvergadering van 26 april 2021.

mr. B.G.P. Hoevenagel
Griffier

mr. H.M.H. Leunessen
Voorzitter

Raadsfracties gemeente Maasgouw

AANVAARD
Voor: 10 (LB, NLM, PWM/50PLUS)
Tegen: 9 (CDA, VVD, LVM)

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG
'Voor 14'

De raad van de gemeente Maasgouw in vergadering bijeen op 1 juni 2021;

Constaterende dat;
- Nederland een van de rijkste landen ter wereld is, maar een groep inwoners binnen Maasgouw achterblijft: iemand met minimumloon kan hier nu 20% minder van betalen dan 40 jaar geleden;
- Ons minimumloon veel lager is dan de Europese norm van 60% van het mediane inkomen;
- 220.000 Nederlanders kunnen worden gekwalificeerd als "werkende armen"
- Honderdduizenden mensen ervoor zorgen dat onze samenleving blijft functioneren in moeilijke tijden, terwijl ze zelf rond moeten komen van minder dan 14 euro per uur;
- Op steeds meer plekken in Nederland mensen opstaan voor een eerlijke verdeling van de welvaart, te beginnen met een minimumloon van 14 euro;
- Steeds meer economen de voordelen zien van een verhoging van het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen;
- Toen het minimumloon werd ingevoerd, werd de hoogte daarvan vastgesteld op 65% van het gemiddelde inkomen. Omdat dát mínimaal nodig was om van te kunnen leven. In het begin werd dit niveau gehandhaafd. In de jaren 80 is (i.v.m. bezuinigingen) het minimumloon verlaagd en meerder malen bevroren. Vervolgens is er niets meer gedaan om deze achterstand in te halen. Daardoor is het minimumloon nu nog maar 43% van het gemiddelde inkomen.

Overwegende dat;
- Wij als gemeente een sociale zorgplicht hebben voor alle inwoners van Maasgouw
- Wij ons daar voor inzetten met de middelen die we hebben;
- We tegelijk ook afhankelijk zijn van het landelijke beleid;

SPREEKT UIT:

Van mening te zijn dat het minimumloon naar 14 euro per uur verhoogd moet worden.

VERZOEKT DE GRIFFIE OM:

Deze motie namens Maasgouw ter kennis te brengen bij de gemeenteraden in Nederlandse gemeenten.

VERZOEKT HET COLLEGE VAN B&W OM:

Om middels een brief de mening van de gemeenteraad van Maasgouw over te brengen aan de landelijke regering om het minimumloon te verhogen naar 14 euro per uur en de raad te informeren over de resultaten.

en gaat over tot de orde van de dag.

Raadsleden Lokaal Belang:
S. Blomen, A. van Dam, M. van Herten, G. Hilbrink, B. Impelmans, S. Oosterwaal, G. Vervoort, E. Vrinzen.
Raadslid Nieuw Links Maasgouw:
P. Kaal
Raadslid PWM/50PLUS:
M. Richter

Van: [gegevens bekend bij griffie]

Verzonden: donderdag 3 juni 2021 20:45

Onderwerp: T.a.v. de gemeenteraad - Woningnood

Geachte heer, mevrouw,

Ik zal beginnen met vertellen wie ik ben. Mijn naam is [gegevens bekend bij griffie], ik ben alleenstaand, 29 jaar, geboren en getogen in Duiven.

Op een bepaald moment hunker je naar je eigen plekje, waar je je eigen regels kan maken, doen en laten wat je wilt, etc.. Dát had ik graag, dolgraag, in Duiven willen hebben, waar ook mijn hele familie woont, maar helaas maakte ik geen schijn van kans.

Ik heb toen mijn zoekcriteria noodgedwongen uitgebreid en ben zo in Velp terecht gekomen. Een appartement, +/- 50m2, 1 slaapkamer. Voor tijdelijk dacht ik. Maar nu zit ik vast, heel erg vast.
Nu zal u denken 'vast'? Ja, vast. Ik zal het toelichten;

Sociale huurwoning

- De woningen waarop ik mag reageren, heeft een huurprijs tussen de €633,26 en €752,33, worden nauwelijks aangeboden.
  Bij Entree sta ik vanaf 06-11-2010 ingeschreven.
  Als ik in mijn reactiehistorie terugkijk, zijn de afgelopen woningen verhuurd aan woningzoekenden met inschrijvingsdatum eerder dan 2007. Dat zou betekenen dat het nog erg lang gaat duren voordat ik aan de beurt ben.

Particulier huren

- De prijzen voor particulier huren zijn oplopend, de meeste zijn met een prijs vanaf €700/€750 euro.
  Dan zal u denken, nou dat kan dan toch prima gezien het feit dat je bij Entree maximaal €752.33 mag betalen. Ik moet eerlijk zeggen, dat dacht ik ook. Maar helaas, als je verder gaat kijken en de voorwaarden leest, zie je al gauw dat je moet voldoen aan het volgende: Uw bruto maandinkomen dient minimaal gelijk te zijn aan 4 – 4.5 maal de huurprijs.
  U zult begrijpen dat wel erg lastig wordt om hieraan te kunnen voldoen. Dus particulier huren is voor mij onmogelijk.

Koopwoning

- Een koopwoning is natuurlijk het allerfijnst, iets van jezelf, je 'gooit geen geld weg', je bouwt wat op. Maar helaas, kopen wanneer je alleenstaand bent is (bijna) niet te doen. De prijzen zijn absurd hoog en wat krijg je als alleenstaande voor een lening? Nooit genoeg om in je eentje een woning te kunnen kopen. Daarbij mag je ook een hoop eigen geld meenemen + direct de kosten koper aftikken. Helaas heb ik geen geldboom.

Het is zo ontiegelijk frustrerend om een (geschikte) woning te kunnen vinden. Het is een speld in een hooiberg. En eerlijk, ik ben een van de vele woningzoekenden.

Wat kan ik nog doen om (weer) in Duiven kan komen wonen?
Wat gebeurd er met de woningen die gebouwd gaan worden, komt daar een aparte wachtlijst/aanmeldprocedure voor zodat ook de jongeren in aanmerking komen voor een huurwoning?

Als jullie tips hebben, heel graag!

Ik hoor graag van jullie.

Met vriendelijke groet,
[gegevens bekend bij griffie]

Eens een Duivenaar, altijd een Duivenaar.

Datum
1 juni 2021

Zaaknummer
2021-003730

Onderwerp
Inventariseren huisvesten kerncentrale Gelderland

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 2

Ministerie van Economische zaken en Klimaat
T.a.v. meneer W.T. Dikker Hupkes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Beste meneer Dikker Hupkes,

De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft aan KPMG opdracht gegeven een marktconsultatie kernenergie uit te voeren. Eén van de doelen daarvan is om inzichtelijk krijgen of er in de regio belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix. KPMG benaderd ons met deze vraag. Wij hebben begin april 2021 alle Gelderse gemeenten per brief de vragen namens u gesteld. U ontvangt hierbij de reactie. In de bijlage staat een overzicht van de individuele reacties.

Reacties van de gemeenten

De reacties van de gemeenten zijn gemengd op de vraag of kernenergie op termijn als onderdeel gezien zou kunnen worden als deel van de landelijke energiemix. Sommige gemeenten zien dit als een mogelijkheid, andere gemeenten doen hier geen uitspraak over én er zijn gemeenten die aangeven dat kernenergie in hun visie geen duurzame oplossing is.
Op de vraag of gemeenten op termijn belangstelling hebben in kernenergie op hun eigen grondgebied wordt afwijzend gereageerd of aangegeven dat hiervoor eerst een brede maatschappelijke discussie gewenst is.

Aantal reacties en tijdstip van reageren

De eerste reactietermijn van 1 mei 2021 hebben we verlengd naar 26 mei 2021. Een aantal gemeenten hadden meer tijd nodig.
Wij hebben van 25 gemeenten (van de 51) een inhoudelijke reactie ontvangen. Op dit moment hebben wij van 9 gemeenten die ons om uitstel hebben gevraagd nog geen reactie binnen.
Wij hebben alle tot nu toe ontvangen reacties gebundeld en als bijlage bij deze brief gevoegd.

Afschrift aan gemeenten en Provinciale Staten

Een aantal gemeenten heeft ons gevraagd om over de uitkomsten van deze inventarisatie geïnformeerd te worden. Er is daarom een afschrift van deze brief aan alle Gelderse gemeenten verstuurd.
Ook zijn er Statenvragen gesteld over deze inventarisatie onder de Gelderse gemeenten. PS ontvangt daarom ook een afschrift.
Als wij voor het zomerreces nog aanvullende reacties van gemeenten ontvangen dan worden deze u nog toegestuurd.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Henrice Wittenhorst
Plv. secretaris

Bijlage(n)

- Gebundelde reacties van de Gelderse gemeenten

Gemeente Apeldoorn

Postadres
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn
Bezoekadres
Marktplein 1
www.apeldoorn.nl
KvK 08223882

T 14 055
Doorkiesnummer
[redacted]
E-mailadres
[redacted]@apeldoorn.nl

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum: 25 mei 2021
Ons kenmerk: DOS 2021-026129
Uw kenmerk:. Zaaknummer 2021-003730
Betreft: Huisvesting kerncentrale

Geacht college,

Per brief van 6 april 2021 heeft u ons een drietal vragen gesteld met betrekking tot kernenergie. Deze beantwoorden we hierbij graag.

1. **Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?**

We kunnen ons voorstellen dat op rijksniveau nader onderzocht en besproken wordt of op de lange termijn kernenergie onderdeel zou kunnen uitmaken van de landelijke energiemix. We geven daarbij dan de voorkeur aan kernfusie en thorium gesmolten zout reactoren boven de huidige gangbare lichtwaterreactoren, omdat deze volgens deskundigen minder duurzaamheidsproblemen en veiligheidsrisico's met zich meebrengen.

2. **Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?**

Kernenergie maakt geen onderdeel uit van de lokale energiemix die wij voor ons zien in 2050. In Apeldoorn ontbreken de grote volumes aan oppervlaktewater die nodig zijn voor het koelen van een kerncentrale. Apeldoorn is daarom technisch gezien geen geschikte locatie voor een kerncentrale. Ook in de Ontwerp-RES 1.0 van de Cleantech Regio speelt kernenergie geen rol.

3. **Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?**

Zoals bij vraag 2 aangegeven is er geen geschikte locatie voor kerncentrales in Apeldoorn.

Behandeld door: [redacted]
Bijlage(n):

Als u reageert datum en kenmerk van deze brief vermelden

280521Batch868

We gaan ervan uit uw vragen afdoende te hebben beantwoord, maar zijn uiteraard bereid een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Apeldoorn,
de secretaris,

Digitaal ertekend door [redacted]
op 21-05-2021

[redacted]

de burgemeester,

Digitaal ertekend door [redacted]
op 21-05-2021

[redacted]

Als u reageert datum en kenmerk van deze brief vermelden

280521Batch868

gemeente Buren

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM
(post@gelderland.nl)

uw brief van: 6 april
uw kenmerk: Zaaknummer 2021-003730
ons kenmerk: Z.031235/ D.089498
behandeld door: [redacted]
bijlage(n):
onderwerp: Verzoek informatie inventarisatie huisvestem kerncentrale

Maurik, 25 mei 2021

verzonden: 25 MEI 2021

Geachte heer Wittenhorst,

In uw brief van 6 april 2021 met zaaknummer 2021-003730 over de inventarisatie huisvesten kerncentrale vroeg u om een reactie op de volgende vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op bet grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Als reactie op ons verzoek tot uitstel tot 1 juni gaf u aan dat de deadline voor de reactie van de gemeente Buren feitelijk 26 mei is, om deze tijdig mee te kunnen nemen in uw provinciale reactie aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Aan die deadline willen wij hierbij tegemoet komen.

Om te beginnen, voor uw vraag naar de energiemix met elektriciteit opgewekt vanuit kernenergie verwijzen wij naar de landelijke politiek om hier eerst een besluit over te nemen. Daaraan ligt namelijk een nationaal politiek maatschappelijk principe besluit over wel/geen kernenergie aan ten grondslag. De gemeente Buren wacht die discussie af.

Wat betreft de twee vragen aangaande het faciliteren van een kerncentrale, zijn wij als college van Buren tot de slotsom gekomen dat op basis van vooral ruimtelijke overwegingen de gemeente Buren niet in de gelegenheid is die te faciliteren. We gaan daarbij uit van de verwachting dat een kerncentrale bestaat uit een reactorkoepel, diverse gebouwen, één of meerdere koeltorens en noodzakelijker wijze een hoogspanningsstation en één of meer hoogspanningstracés Dit heeft een impact die:

- niet strookt met de uitgangspunten zoals die bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie voor onze gemeenten naar voren zijn gekomen;
- niet is in te passen in of nabij de vele natura 2000 gebieden, weidevogelland, uiterwaarden en andere beschermde gebieden in onze gemeente;

260521Batch195

- gelet op de noodzakelijke 1000 meter afstand van bewoning niet inpasbaar is in de gemeente Buren met zijn vele (kleine) kernen en verdere over het gebied verspreide bewoning.

Het voorgaande is wat betreft het Burense college voldoende doorslaggevend voor een negatieve reactie. Wel maken wij hierbij de kanttekening, dat mocht blijken dat de gemeenteraad van Buren hierover een ander standpunt heeft, wij u daarvan op de hoogte zullen stellen.

Getekend namens burgemeester en wethouders van de gemeente Buren,

De burgemeester,
J. P. M. Meijers

De secretaris,
M. van Dalen

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

postnl

gemeente
Buren

Postbus 23, 4020 BA Maurik

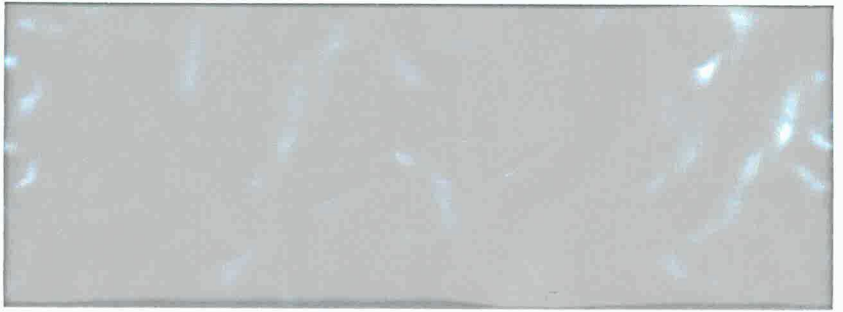

N1OCC #XSOOXOX#OO#OOOO#

260521Batch195

gemeente lingewaard

Provincie Gelderland
De heer Berends, Commissaris van de Koning
Markt 11
6811 CG ARNHEM

VERZONDEN 20 APR. 2021

Uw brief van	6 april 2021	Behandeld door	[redacted]
Uw kenmerk	2021-003730	Telefoonnummer	[redacted]
Zaaknummer	ZS-286751	Onderwerp	Reactie op Inventarisatie huisvesten kerncentrale
Bijlage(n)	-		
Datum	20 april 2021		

Geachte heer Berends,

Onlangs ontvingen wij uw brief betreffende uw inventarisatie rondom mogelijke interesse van regio's voor het al dan niet huisvesten van een kerncentrale in de regio. Middels deze brief reageert het college van de gemeente Lingewaard hierop.

Uw vraag heeft betrekking op de energietransitie. Wij zijn blij te horen dat uw college brede steun heeft uitgesproken voor de concept biedingen van de Regionale Energie Strategie (RES) en dat u uitziet naar de biedingen RES 1.0. Momenteel is in de regio's het bod RES 1.0 in besluitvormingsprocedure in de diverse raden, zo ook in Lingewaard. U benoemt in uw brief dat het Klimaatakkoord beschrijft dat er veel inzet nodig is om de doelstellingen voor energietransitie te halen. Niet alleen zon en wind zijn nodig, maar wellicht ook andere technieken, zoals kernenergie. Als mogelijke locaties worden genoemd Delftzijl, Borssele en de Maasvlakte.

Tevens noemt u de 'motie Dijkhof' in uw brief, waarover de tweede kamer eind vorig jaar geïnformeerd is betreffende de voortgang. Een consultatie is hier onderdeel van. U bent gevraagd de regio's in Gelderland te benaderen betreffende het onderdeel 'in welke regio is er belangstelling voor de realisatie van een kerncentrale'. Hiertoe stelt u drie vragen, welke wij u middels deze brief van een antwoord voorzien:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
   Antwoord: Hiervoor bestaat momenteel geen belangstelling.
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
   Antwoord: Hiervoor bestaat momenteel geen belangstelling.
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?
   Reactie: Is voor Lingewaard niet van toepassing, gezien bovenstaande antwoorden.

220421Batch710

gemeente lingewaard

U geeft aan dat u een overzicht van de reacties maakt en deze aanbiedt aan KPMG ten behoeve van de marktconsultatie. Op deze manier wordt inzichtelijk of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix. Wij wensen u succes met de bundeling van reacties. Wij vragen u tevens om ons te informeren indien u terugkoppeling krijgt van het rijk betreffende de voortgang op dit onderwerp.

Mocht deze reactie vragen oproepen, dan kunt u contact opnemen met [redacted], programmamanager duurzaamheid, via [redacted]@lingewaard.nl of 06 [redacted].

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,

de secretaris,	de burgemeester,
[redacted]	[redacted]
drs. T.P. van der Valk	dr. P.T.A.M. Kalfs

220421Batch710

Gemeente Elburg

Aan Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Ontvangen op:	14 april 2021	Uw kenmerk:	2021-003730
Inlichtingen:	[redacted]	Zaaknummer:	75308
Telefoonnummer:	[redacted]	Datum	19 april 2021
Onderwerp	Inventarisatie huisvesten kerncentrale	Bijlagen:	-
		Pagina:	1 van 1

Geacht college,

Naar aanleiding van de marktconsulatie kernenergie die momenteel wordt uitgevoerd door KPMG, in opdracht van de minister van Economische Zaken en Klimaat, voert u een inventarisatie uit waarmee u inzichtelijk wilt krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix.

U vraagt alle Gelderse gemeenten:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Momenteel kunnen wij u echter geen ander antwoord geven dan dat dit vraagstuk (nog) niet speelt in de gemeente Elburg.

Verder zijn wij, evenals Gedeputeerde Van der Meer heeft aangegeven, van mening dat kernenergie een onderwerp is van het Rijk. Wij richten ons vooralsnog op het behalen van de doelen die we voor 2030 in de RES hebben gesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

De burgemeester,

[redacted]

Ir. J.W. Rozendaal

[redacted]

de secretaris,

[redacted]

P.W. Wanrooij

Postadres Postbus 70, 8080 AB Elburg **Bezoekadres** Zuiderzeestraatweg Oost 19, 8081 LA Elburg
Telefoon 0525 - 688688 **Fax** 0525 - 688699 **E-mail** gemeente@elburg.nl **Internet** www.elburg.nl
IBAN NL23BNGH0285002333 **BIC** BNGHNL2G **KvK** 08218414 **BTW** NL001831124B01

220421Batch711

GEMEENTE
ROZENDAAL

Provincie Gelderland
t.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Briefnr. 21/00095 : 210420BB
Behandeld door : [redacted]
Telefoonnr. : [redacted]
Uw brief/kenmerk : 2021003730

Bijlage(n): :
Datum: : 20 april 2021
Onderwerp : Kernenergie

Geacht college,

In reactie op uw brief van 6 april 2021 waarin u ons een aantal vragen stelt over de gemeentelijke belangstelling voor het kernenergievraagstuk, volgen hierbij de antwoorden namens ons college.

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn agenda energiemix?
Ons college ziet kernenergie als een landelijk politiek vraagstuk en doet hier op eigen titel daarom geen uitspraken over.

2. *Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn agenda energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?*
Nee, wij zien op ons grondgebied onder meer vanwege Natura 2000 geen ruimte voor een bijdrage aan het kernenergievraagstuk.

3. Zo ja, welke voorwaarden worden aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?
Niet van toepassing.

Wij hopen u met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben.

Postbus 9106, 6880 HH Velp Tel.: 026-3843666

220421Batch711

GEMEENTE
ROZENDAAL

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

[redacted]

Ester Westerweijn,
burgemeester

Postbus 9106, 6880 HH Velp

Tel.: 026-3843666

gemeente Wageningen

provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Wageningen	20 april 2021
ons kenmerk	BSP/21.0101328
ons nr. ink. brief	BSP/21.0038239
zaaknummer	
onderwerp	Inventarisatie huisvesting kerncentrale
bijlagen	Geen
behandeld door	[redacted]
telefoon	
verzenddatum	21 april 2021

Geachte heer / mevrouw,

Op 8 april 2021 ontvingen wij uw brief over de "Inventarisatie huisvesting Kerncentrale". In deze brief stonden drie vragen die wij hieronder kort beantwoorden. Het betreft een reactie van ons college van burgemeester en wethouders.

1. *Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?*

Het is niet aan de gemeente Wageningen om landelijke politiek te bedrijven, maar wij geven u wel graag het volgende mee. We zien dat kernenergie een schone vorm van energie is waar het gaat om uitstoot en veel minder ruimtebeslag heeft dan zonneparken en windmolens. Er is echter binnen onze gemeente geen draagvlak en belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix omdat het kernafval allerminst schoon is. Dit is een probleem waar toekomstige generaties mee worden opgezadeld. Het bouwen van een nieuwe centrale neemt bovendien veel tijd in beslag, tijd die we nodig hebben om nu in concrete stappen toe te werken naar het verduurzamen van onze gemeente. Ook kun je de vraag stellen of de investering van miljarden aan belastinggeld om de bouw van een kerncentrale mogelijk te maken de meest efficiënte besteding is ten bate van de energietransitie. De klimaatcrisis is urgent en vraagt ook op korte termijn om actie in onder andere de energietransitie. De gemeente Wageningen zet de komende jaren in op het realiseren van lokale duurzame opwek op basis van de criteria en randvoorwaarden in onze Visie Buitengebied. Uiteraard staan we open voor innovaties die niet de nadelen van kernenergie hebben.

2. *Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?*

Er is binnen onze gemeente geen belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op eigen grondgebied. Naast bovengenoemde bezwaren zien we in Wageningen ook ruimtelijk geen mogelijkheden. De ligging aan de Neder-Rijn biedt dan wel voldoende koelwater, Natura2000 en vogelrichtlijngebieden sluiten dit soort activiteiten al op voorhand uit. Wij achten mede daarom ook een kerncentrale in omliggende gemeenten als zeer onwenselijk.

POSTADRES Postbus 1 • 6700 AA Wageningen
TELEFOON 0317 49 29 11
E-MAIL gemeente@wageningen.nl • INTERNET www.wageningen.nl
BEZOEKADRES Markt 22 • KANTOOR Nudepark 85

230421Batch724

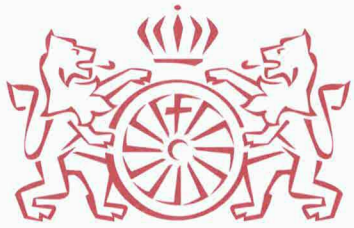

3. *Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?*

   N.v.t.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Wageningen,

de secretaris, [redacted]

J. de Wit

de burgemeester, [redacted]

G.J.M. van Rumund

De brieven van de gemeente Wageningen worden in principe niet meer of digitaal ondertekend.

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Gedeputeerde Staten van Gelderland
provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem

datum : 20 april 2021
zaaknummer : Z/21/079595 /201508628
onderwerp : Antwoord op inventarisatie huisvesten kerncentrale - Duiven
contactpersoon : [redacted]

Geacht College,

Onlangs ontvingen wij uw brief van 6 april over inventarisatie huisvesten van kerncentrales. In die brief stelt u ons drie vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Zoals u bekend is, werken wij met de andere gemeenten in de Groene Metropoolregio samen aan de Regionale Energie Strategie. In het RES-bod 1.0 is, zoals gevraagd, vooral ingegaan op de mogelijkheden voor zon- en windenergie. Wij zijn van mening dat vragen over kernenergie op een soortgelijke wijze onderwerp moeten zijn van regionale afstemming.

De termijn waarbinnen u van ons antwoorden vraagt op de gestelde vragen, maken het onmogelijk om daarbij ook het gevoelen van de gemeenteraad en de inwoners te betrekken. En dat is naar onze mening nu juist cruciaal bij het doen van verder gaande uitspraken.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Burgemeester en wethouders van Duiven

[redacted]

Ing. C.F. (Chris) Papjes
Secretaris

[redacted]

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

280421Batch741

Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
ST30
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
[redacted]@nijmegen.nl
T [redacted]

Ons kenmerk
D210855465

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Datum 28 april 2021
Onderwerp inventarisatie huisvesting kerncentrale

Geachte heer/mevrouw,

Op 8 april hebben wij uw brief over inventarisatie huisvesten kerncentrale ontvangen. U vraagt ons antwoord te geven op te geven op een drietal vragen over kernenergie. Met deze brief beantwoorden wij uw vragen.

1. *Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?*

Het college ziet kernenergie niet als onderdeel van een duurzaam energiesysteem. Bij de regionale inkoop van duurzame energie in 2016 hebben we kernenergie uitgesloten als duurzame energiebron. Het college houdt vast aan dit standpunt.

2. *Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?*

Het college heeft geen belangstelling voor een kerncentrale op het eigen grondgebied.

3. *Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?*

Deze vraag is niet van toepassing.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

[redacted]

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

[redacted]

300421Batch110

gemeente Bronckhorst

verzenddatum	29 APR. 2021
datum	26 april 2021
uw brief van	
uw kenmerk	
ons kenmerk	Z123077/UIT21-129826
onderwerp	Inventarisatie huisvesten kerncentrale 2021-003730

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Geachte heer/mevrouw,

Op 9 april 2021 ontvingen wij een brief van u over de inventarisatie huisvesten kerncentrale.

U heeft ons gevraagd of er binnen onze gemeente belangstelling is om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix. Ook vraagt u of wij belangstelling hebben om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van onze gemeente.

Wij kunnen u melden dat kernenergie binnen onze gemeente geen onderdeel willen maken van de landelijke lange termijn energiemix. Tevens hebben wij geen belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op ons grondgebied.

Meer informatie?
Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via e-mail: info@bronckhorst.nl of tel. (0575) 75 02 50.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders
van Bronckhorst,

[redacted]

P. Hofman
wethouder

Postbus 200
7255 ZJ Hengelo (Gld)
Telefoon (0575) 75 02 50

Elderinkweg 2
7255 KA Hengelo (Gld)

e-mail
info@bronckhorst.nl
www.bronckhorst.nl

bankrekeningnummer
NL81 BNGH 0285 1044 97
BTW-NL 8136.47.290.B.01

030521Batch762

gemeente [gD] Doetinchem

Provincie Gelderland
Gedeputeerde Staten

Postbus 9090

6800 GX ARNHEM

verzenddatum:	29 april 2021	onderwerp:	Inventarisatie huisvesten kerncentrale
ons kenmerk:	1424873 / 1632835	uw kenmerk:	2021-003730
inlichtingen bij:	[redacted]	uw brief van:	6 april 2021
telefoonnummer:		bijlage	--

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Wij ontvingen uw brief van 6 april met betrekking tot 'Inventarisatie huisvesten kerncentrale'. In het kader van het landelijke onderzoek door KPMG vraagt u ons of er binnen onze gemeente belangstelling is voor kernenergie.

Het is goed dat landelijk wordt nagedacht over andere technieken voor het duurzaam opwekken van energie. De opgave ten aanzien van zon en wind is groot. De komende jaren tot 2030 en ook daarna zal dit nog veel van ons, ons landschap en vooral ook onze inwoners vragen. Wanneer andere technieken daar meer speelruimte in kunnen geven, juichen wij dit toe.

Voor het ontwikkelen van een kerncentrale en voor het produceren van kernenergie is veel technische kennis vereist en moet worden voldaan aan allerlei wet- en regelgeving. Kernenergie is daarmee niet zomaar en zondermeer mogelijk. Wij verwachten dat in onze gemeente, door het gebrek aan de beschikbaarheid van koelwater, het opwekken van kernenergie niet tot de mogelijkheden behoort. Technisch valt onze gemeente daarmee af.

Wij hopen uw vragen hiermee voldoende te hebben beantwoord.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Doetinchem

[redacted]

secretaris

[redacted]

burgemeester

Raadhuisstraat 2 • Postbus 9020 • 7000 HA Doetinchem
T (0314) 377 377 • F (0314) 343 437 • gemeente@doetinchem.nl • www.doetinchem.nl

030521Batch762

gemeente Hattem

Provincie Gelderland
t.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

datum : 15 april 2021
uw kenmerk : 2021-003730
ons nummer : zknr. 38730
Inlichtingen bij : [redacted]
telefoonnr. : [redacted]

onderwerp: Inventariseren huisvesting kerncentrale

Geachte college,

Op 6 april stuurde u ons uw brief met daarin de vragen met betrekking tot de eventuele belangstelling voor productie van kernenergie in de provincie Gelderland, naar aanleiding van de opdracht van de Minister aan KPMG in relatie tot de motie Dijkhof c.s.

In deze brief geven we onze reactie en antwoorden.

1. U vraagt naar de eventuele belangstelling binnen de gemeente Hattem om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix.

Bij het opstellen van de Regionale Energiestrategie voor de regio Noord-Veluwe heeft de gemeenteraad van Hattem in een reflectie aan de regionale werkorganisatie meegegeven dat de opwekking van duurzame energie niet beperkt zou moeten blijven tot de opwek van zon- en windenergie. Naast deze beide vormen van duurzame energie vraagt de gemeenteraad om ook waterkracht, gas- en kernenergie te onderzoeken als alternatief. Daaruit blijkt dat er binnen de gemeente Hattem minstens belangstelling is om kernenergie als alternatief te onderzoeken. Aan de hand van de uitkomsten van dat onderzoek valt dan vervolgens te bezien of kernenergie een haalbaar alternatief kan zijn binnen de landelijke lange termijn energiemix.

2. U vraagt naar de eventuele belangstelling in de gemeente Hattem om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van de gemeente Hattem.

De gemeente Hattem is een relatief kleine gemeente, gelegen tussen Veluwe en IJssel in het meest Noordoostelijke puntje van de provincie Gelderland. Naast de historische binnenstad en de groene ommelanden, van uiterwaarde tot bos, kent de gemeente enige agrarische gronden en beperkt bedrijfsterrein. Er is geen bedrijventerrein van milieucategorie 6 beschikbaar.

Iban : NL66 BNGH 028.50.03.402
Bic : BNGHNL2G

bezoekadres Markt 1, Hattem
postadres Postbus 93
8050 AB Hattem
telefoon (038) 443 16 16
fax (038) 444 68 39
email gemeente@hattem.nl
internet www.hattem.nl

Verzonden :

30 APR. 2021

040521Batch769

De realisatie van een kerncentrale op grondgebied van de gemeente Hattem is binnen de ruimtelijke mogelijkheden die de gemeente kent dan ook geen optie. Daarbij dient vermeld te worden dat de verwachting is dat het draagvlak onder inwoners voor een kerncentrale binnen de gemeente ontbreekt. Er is dan ook momenteel geen belangstelling in de gemeente Hattem om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op ons grondgebied.

Uiteraard zal ook de gemeente Hattem de ontwikkelingen op het gebied van kernenergie nauwlettend blijven volgen.

3. U vraagt naar de voorwaarden die de gemeente Hattem zou stellen indien het antwoord op voorgaande vraag 2 bevestigend is.

Gezien het antwoord op vraag 2 is verdere beantwoording van deze derde vraag niet aan de orde.

U geeft in uw brief aan dat de provincie een overzicht maakt van de reacties om deze aan te bieden aan KPMG in het kader van het onderzoek. De gemeente Hattem ontvangt graag een afschrift van dat overzicht.

Hoogachtend,
Namens het college van burgemeester en wethouders,

[redacted]

Secretaris [redacted] Burgemeester

040521Batch769

Gemeente Renkum

Generaal Urquhartlaan
4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum
29 april 2021

Onderwerp
Reactie op inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geacht Bestuur,

Op 8 april 2021 ontvingen wij uw brief (d.d. 6 april 2021) met het onderwerp inventarisatie huisvesten kerncentrale. Middels deze brief geeft het college van de gemeente Renkum een reactie hierop.

Het doet ons genoegen om te lezen dat uw college brede steun heeft uitgesproken voor de concept biedingen van de Regionale Energie Strategie (RES) en dat u uitziet naar de biedingen van RES 1.0. De gemeente Renkum maakt deel uit van de RES-regio Arnhem Nijmegen. Momenteel bevindt het bod van de RES 1.0 Arnhem Nijmegen zich in besluitvormingsprocedure in de gemeenteraden, zo ook in de gemeente Renkum. Op dit moment geldt binnen de RES-regio Arnhem Nijmegen het uitgangspunt dat kernenergie buiten de regionale aanpak valt. Op pagina 5 van de RES 1.0 Arnhem Nijmegen (maart 2021) is hierover het volgende opgenomen: *"Ook kernenergie valt buiten de regionale aanpak, want dat thema wordt op landelijk niveau besproken".*

De gemeente Renkum focust momenteel voor de realisatie van duurzame elektriciteit binnen haar gemeentegrenzen op de technieken zon en wind. Hiervoor heeft de gemeenteraad op 27 januari 2021 de visie zonne- en windenergie (grootschalige opwek) vastgesteld.

In uw brief stelt u het college enkele vragen over de belangstelling van de gemeente Renkum in kernenergie. Hierbij bieden wij u graag onze reactie aan.

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
   Antwoord: Nee, hiervoor is geen belangstelling.
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
   Antwoord: Nee, hiervoor is geen belangstelling.

Uw brief van	*Uw kenmerk*	*Behandeld door*	
6 april 2021	2021-003730	[redacted]	
Verzenddatum van deze brief	*Ons kenmerk*	[redacted]	*Bijlage*
29 APR. 2021	136852	[redacted]@renkum.nl	1

050521Batch126

3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?
   Reactie: Gezien bovenstaande antwoorden, is deze vraag voor Renkum niet van toepassing.

Mocht u nog vragen hebben over deze brief, dan kunt u contact opnemen met [redacted], regisseur energie en klimaat van het team Beleid Ruimtelijk Domein. Zijn contactgegevens staan onderaan de eerste pagina van deze brief.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris, [redacted]

M.G.M. (Maurits) van de Geijn

de burgemeester, [redacted]

A.M.J. (Agnes) Schaap

29 APR. 2021

050521Batch126

GEMEENTE BEUNINGEN

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Datum : 04 MEI 2021
Kenmerk : UI21.02737
Kenmerkcode :
Uw contact : [redacted]
Telefoon : 14 024
Onderwerp : Inventarisatie kernenergie

Geacht bestuur,

Op 9 april ontvingen wij uw brief waarin u ingaat op de inventarisatie rondom het huisvesten van kernenergie. In deze brief vindt u onze reactie op de vragen die u stelt.

Wind en zon Beuningen
De gemeente Beuningen heeft als ambitie om in 2040 een energieneutrale gemeente te zijn. De basis hiervoor is onze Energievisie *Energiek Beuningen.* Een onderdeel hiervan is de grootschalige opwek van duurzame energie. Om invulling daaraan te geven is er in Beuningen gekozen voor de bestaande technieken van zon en wind. Op dit moment loopt voor beide onderdelen de ruimtelijke procedure. Komende zomer neemt de gemeenteraad daar een besluit over. Het college focust op dit moment op een zorgvuldige en goede afronding van dit proces. De plannen van Beuningen vindt u terug in de RES 1.0.

Plannen kernenergie
Het college heeft daarnaast andere uitdagingen in het ruimtelijk domein waar op dit moment, samen met zon en wind, de prioriteit bij ligt. Het college zal de landelijke discussie over kernenergie verder met belangstelling volgen. Hierin volgt zij het uitgangspunt van de RES 1.0 Arnhem-Nijmegen waarbij is aangegeven dat dit een thema is buiten de regionale aanpak en op landelijk niveau wordt besproken. Verdere stellingname over de inzet van kernenergie op de lange termijn binnen onze gemeente vergt betrokkenheid en een uitspraak van de gemeenteraad.

POSTADRES: GEMEENTE BEUNINGEN, POSTBUS 14, 6640 AA BEUNINGEN
BEZOEKADRES: VAN HEEMSTRAWEG 46, 6641 AE BEUNINGEN
TELEFOON: 14 024, TELEFAX: 024 - 6778078
E-MAIL: GEMEENTE@BEUNINGEN.NL, INTERNET: WWW.BEUNINGEN.NL
IBAN: NL55 BNGH 0285 0010 78, BIC: BNGHNL2G

WINSSEN EWIJK BEUNINGEN WEURT

060521Batch790

GEMEENTE BEUNINGEN

Vragen
Het college spreekt de wens uit om op de hoogte gehouden te worden van de uitkomsten van de inventarisatie. Als u nog vragen heeft neemt u contact op met [redacted]. Hij is bereikbaar via [redacted]@beuningen.nl. Of u belt naar [redacted].

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

[redacted]

Dyanne Kocken
secretaris

[redacted]

Daphne Bergman
burgemeester

[redacted]

gemeente Westervoort

Gemeente Westervoort
Dorpsplein 1
Postbus 40
6930 AA Westervoort

(026) 317 99 11
gemeente@westervoort.nl
www.westervoort.nl

Gedeputeerde Staten van Gelderland
provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem

datum : 15 april 2021
zaaknummer : Z/21/079581 /201508686
onderwerp : Reactie Westervoort op inventarisatie huisvesten kerncentrale
contactpersoon : [redacted]

Geacht College,

Onlangs ontvingen wij uw brief van 6 april over inventarisatie huisvesten van kerncentrales. In die brief stelt u ons drie vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Zoals u bekend is, werken wij met de andere gemeenten in de Groene Metropoolregio samen aan de Regionale Energie Strategie. In het RES-bod 1.0 is, zoals gevraagd, vooral ingegaan op de mogelijkheden voor zon- en windenergie. Wij zijn van mening dat vragen over kernenergie op een soortgelijke wijze onderwerp moeten zijn van regionale afstemming.

De termijn waarbinnen u van ons antwoorden vraagt op de gestelde vragen, maken het onmogelijk om daarbij ook het gevoelen van de gemeenteraad en de inwoners te betrekken. En dat is naar onze mening nu juist cruciaal bij het doen van verder gaande uitspraken.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Burgemeester en wethouders van Westervoort,

[redacted]

mr. J. Kersten
secretaris

drs. A.J. van Hout
burgemeester

[redacted]

070521Batch793

gemeente
Neder-Betuwe

Gedeputeerde Staten
Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw brief van	6 april 2021
uw kenmerk	2021-003730
ons kenmerk	Z/21/075969/152390
behandeld door	Afdeling Fysieke Pijler
bijlage(n)	-

Opheusden 26 april 2021

VERZONDEN 1 1 MEI 2021

Onderwerp Huisvesten kerncentrale

Geacht college,

Wij hebben uw brief van 6 april 2021 ontvangen op 12 april jongstleden en hebben kennis genomen van uw verzoek dat u uitspreekt naar alle Gelderse gemeenten.

Zoals u wellicht heeft kunnen volgen via de media, staan sommige fracties in de gemeenteraad van Neder-Betuwe in principe niet onwelwillend tegenover kernenergie. Onze gemeente is natuurlijk al langer bekend met het huisvesten van een kerncentrale. Nieuwe en nog veiligere technologieën zoals bijvoorbeeld een Thoriumcentrale kunnen op termijn een gedegen aanvulling zijn voor ons aanbod van energie waarbij geen CO_2 vrij komt. In onze ogen zou dit tot een evenwichtiger aanbod van energie op het elektriciteitsnetwerk kunnen leiden.

Om echter een antwoord te kunnen geven op een vraag over een dergelijk zwaarwegende kwestie, met grote impact voor de toekomst, zijn wij van mening dat hieraan een brede maatschappelijke discussie vooraf moet gaan. Om deze reden verzoeken wij u om uw vraagstelling meer te verduidelijken om het gesprek over kernenergie binnen onze gemeente goed te kunnen voeren.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Neder-Betuwe,

[redacted]

Gerrit Stam
Secretaris

Jan Kottelenberg
Burgemeester

Postbus 20 | 4043 ZG Opheusden | Burgemeester Lodderstraat 20 | 4043 KM Opheusden | telefoon 14 0488 |www.nederbetuwe.nl | info@nederbetuwe.nl

120521Batch817

GEMEENTE Berg en Dal

www.bergendal.nl

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Onze gegevens
Documentnummer UIT-21-88783
Zaaknummer Z-21-92556
Behandeld door [redacted]
Verzonden op 11 mei 2021
Uw gegevens
Uw brief van 6 april 2021
Uw kenmerk 2021-003730

Onderwerp: Reactie op inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geachte heer en mevrouw,

Op 9 april 2021 heeft de gemeente Berg en Dal uw brief met het onderwerp "Inventarisatie huisvesting kerncentrale" in goede orde ontvangen (uw zaaknummer: 2021-003730).

U vraagt de gemeente Berg en Dal een antwoord te formuleren op de volgende drie vragen:

1 Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2 Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3 Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente n die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Op 20 april 2021 heeft het college van de gemeente Berg en Dal ingestemd met de volgende beantwoording van uw vragen:

Antwoord op vraag 1: Als gemeente Berg en Dal beschouwen we de discussie over kernenergie als een landelijke discussie waarin wij geen partij zijn. Maar u vraagt expliciet naar onze mening. Als gemeente Berg en Dal zien wij kernenergie op lange termijn geen onderdeel uitmaken van de landelijke energiemix.

Antwoord op vraag 2: Binnen onze gemeentegrenzen, maar ook binnen onze regio, zien wij absoluut geen mogelijkheden om een kerncentrale te huisvesten.

Antwoord op vraag 3: Gezien ons antwoord op vraag 2 is beantwoording van deze vraag niet van toepassing.

De beantwoording van uw vragen is op 22 april 2021 in het presidium voorgelegd aan de fractievoorzitters. Alle partijen onderschrijven het standpunt van het college van de gemeente Berg en Dal.

Postbus 20, 6560 AA Groesbeek
Dorpsplein 1, 6562 AH Groesbeek
Telefoon 14024
gemeente@bergendal.nl
IBAN NL78 BNGH 0285 0030 89
BTW 8547.30.357.B01

170521Batch821

Wij hopen hiermee uw vragen voldoende beantwoord te hebben. Mocht u nog nadere vragen hebben, neem dan contact op met [redacted] (email: [redacted]@bergendal.nl).

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Berg en Dal,

[redacted]

Mr. M. Slinkman
Burgemeester

Reageert u op deze brief? Vermeld dan altijd het zaaknummer.

170521Batch821

Postbus 20, 6560 AA Groesbeek
Dorpsplein 1, 6562 AH Groesbeek
Telefoon 14024
gemeente@bergendal.nl
IBAN NL78 BNGH 0285 0030 89
BTW 8547.30.357.B01

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800GX Arnhem

uw kenmerk	uw brief van	zaaknummer	behandeld door	Telefoonnummer	e-mail
	6 april 2021	224472	[redacted]	[redacted]	info@ede.nl

Onderwerp	bijlage(n)	Ede,
Reactie gemeente Ede "Inventarisatie huisvesten Kerncentrale"	-	11 mei 2021

Geacht college,

Op 6 april jl. ontvingen wij uw brief met zaaknummer 2021-003730, met het verzoek om een reactie op de volgende vragen:

1. Is er binnen de gemeente Ede belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in de gemeente Ede belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van de gemeente Ede?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door de gemeente Ede aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

De gemeente Ede heeft de ambitie, uitgangspunten en route voor de energietransitie op 18 maart 2018 vastgesteld doormiddel van de "routekaart Ede energieneutraal". In de routekaart Ede energieneutraal is de ambitie voor het bereiken van energieneutraliteit, uiterlijk in 2050, vastgelegd. Onze route kent stappen voor de korte, middellange en lange termijn, en zet in op besparing en de opwekking van duurzame energie. Voor de opwekking van duurzame energie zetten we in op de ontwikkeling van: zonne-energie, windenergie, het gebruik van biogrondstoffen en aard- en omgevingswarmte. De geplande gemeentelijke energiemix voor de korte en middellange termijn (tot 2030) is tevens opgenomen in de Regionale Energie Strategie van de regio FoodValley. De gemeente Ede sluit voor de lange termijn, zowel de in de routekaart Ede energieneutraal als in de Regionale Energie Strategie, vernieuwende technieken niet uit.

Tot slot merken wij op dat het grondgebied van Ede, volgens de huidige stand der techniek, ongeschikt is voor het huisvesten van een kerncentrale door het ontbreken van voldoende oppervlaktewater voor de grote koelwater behoefte. Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

[redacted]

dr. M.M. Seip
de loco-secretaris

mr. L.J. Verhulst
de burgemeester

Gemeente Ede, Postbus 9022, 6710 HK Ede . Telefoon 14 0318
Bezoekadres: Bergstraat 4, Ede
E-mail info@ede.nl Website www.ede.nl

170521Batch821

gemeente ermelo

Aan Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Raadhuisplein 2
Postbus 500
3850 AM Ermelo
t 0341 56 73 21
f 085 110 8515
e gemeente@ermelo.nl
i www.ermelo.nl
NL92 BNGH 0285 0024 49

datum 6 mei 2021
onderwerp Inventarisatie huisvesten kerncentrale
uw ref. 2021/003730
onze ref. 02330000086164
zaaknr. 02330000028724
behandeld door [redacted]
telefoon direct [redacted]

Geachte college,

Naar aanleiding van de marktconsulatie kernenergie die momenteel wordt uitgevoerd door KPMG, in opdracht van de minister EZK, voert u een inventarisatie uit waarmee u inzichtelijk wilt krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix.

U vraagt alle Gelderse gemeenten:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Momenteel kunnen wij u echter geen ander antwoord geven dan dat dit vraagstuk (nog) niet speelt in de gemeente Ermelo.

Verder zijn wij, evenals Gedeputeerde Van der Meer heeft aangegeven, van mening dat kernenergie een onderwerp is dat primair behoort tot de verantwoordelijkheid van het Rijk. Wij richten ons vooralsnog op het behalen van de ambitieuze doelen die we voor 2030 in de RES hebben gesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,
secretaris,

dra. Th.A.J. Burmanje,
burgemeester,

[redacted]

[redacted]

bijlage(n) -

gemeente Heumen

bezoekadres
Kerkplein 6
6581 AC Malden

postadres
Postbus 200
6580 AZ Malden

tel 14 024
heumen@heumen.nl
www.heumen.nl

bank
NL44BNGH 0285 0038 95
NL87RABO 0131 6010 08

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Onderwerp: Huisvesten kerncentrale
Datum: 16 april 2021
Uw brief: 9 april 2021
Ons kenmerk: 71305
Bij beantwoording datum en ons kenmerk vermelden
Behandeld door: [redacted]

VERZONDEN 29 APR. 2021

Geacht Bestuur,

Op 9 april 2021 hebben wij uw brief (d.d. 6 april 2021) ontvangen met het onderwerp 'inventarisatie huisvesten kerncentrale'. In deze brief stelt u het college enkele vragen over de belangstelling van onze gemeente voor kernenergie. In deze brief geven wij u graag een reactie.

Het college van de gemeente Heumen ziet geen ruimte om een kerncentrale in de gemeente te realiseren, noch op de korte, noch op de lange termijn.

Verder heeft de gemeenteraad in de beleidsvisie externe veiligheid gemeente Heumen 2017 besloten om op voorhand alle Bevi bedrijven uit te sluiten, en zo dus ook een kerncentrale.

Voor de RES-regio Arnhem Nijmegen, waar de gemeente Heumen onder valt, geldt het uitgangspunt dat kernenergie buiten de regionale aanpak valt. Op pagina 5 van de RES 1.0, Arnhem Nijmegen (maart 2021) is hierover opgenomen: *"Ook kernenergie valt buiten de regionale aanpak, want dat thema wordt op landelijk niveau besproken".*

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders

[redacted]

Walter Elemans
Afdelingshoofd Bouwen, Milieu en Leefomgeving

72288

030521Batch763

gemeente
putten

Fontanusplein 1
Postbus 400
3880 AK Putten
T (0341) 359 611
F (0341) 359 659
E info@putten.nl
www.putten.nl

IBAN:
NL12 ABNA 0446 4882 40
KvK 08216960

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Markt 11
6811 CG ARNHEM

Uw brief van / uw kenmerk

Behandelend ambtenaar [redacted]
Doorkiesnummer (0341) 359607
Afdeling RU/BA
Onderwerp Beantwoording inventarisatie huisvesten kerncentrale

Zaaknummer: 1283162
Documentnummer: 1289672

Verzonden: 17-05-2021

Geacht college,

Putten, 17 mei 2021

Naar aanleiding van uw schrijven over de inventarisatie huisvesten kerncentrale van 6 april jongstleden, ontvangt u hierbij de beantwoording van de door u gestelde vragen.

1. **Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?**

De gemeente ziet in kernenergie wel mogelijkheden voor opname in de landelijke lange termijn energiemix.

2. **Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?**

De gemeente Putten ziet geen mogelijkheden voor het opwekken van kernenergie binnen haar eigen gemeente grenzen, gezien de structuur en de geografische ligging van de gemeente.

Wij vertrouwen erop u met deze reactie van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Putten,

[redacted]

Mr. F. E. Contant,
Secretaris

[redacted]

H. A. Lambooij,
Burgemeester

Gemeente Lochem

Gedeputeerde Staten Gelderland
tav de heer Berends
Commissaris van de Koning

post@gelderland.nl

uw kenmerk:	2021-003730	datum verzending:	21 april 2021
ons kenmerk:	2021-199469	datum besluit:	-/-
documentnummer:	2021041037379	behandeld door:	college
onderwerp:	Verzoek inventarisatie huisvesten kerncentrale	telefoonnummer:	(0573) 28 92 22

Geachte heer Berends,

U zond ons een brief op 6 april jongstleden waarin u het college vraagt hoe zij tegen kernenergie aankijkt. Deze vragen stelt u in het kader van de marktconsultatie kernenergie op basis van de motie Dijkhof c.s.

U stelt ons daarbij de volgende vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix.

College en gemeenteraad hebben hierover geen standpunt. Wel hebben meerdere raadsfracties op 21 september 2020 in een advies over de concept-RES aangegeven de focus op wind en zon te beperkt te vinden, en hebben andere bronnen genoemd variërend van biogas tot kernenergie.

2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van de gemeente Lochem.
3. Zo ja, welke voorwaarden worden aan die belangstelling voor kernenergie verbonden ?

Het college van de gemeente Lochem heeft geen belangstelling voor het huisvesten van een kerncentrale. Ons relatief uitgestrekte buitengebied wordt zeer intensief gebruikt voor verschillende functies (bewoning, voedselproductie, recreatie en toerisme).

Wij hopen u hiermee voldoende inzicht gegeven te hebben in ons standpunt ten aanzien van de huisvesting voor kernenergie.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Lochem,

[redacted]

R. Starke
secretaris

[redacted]

S.W. van 't Erve
burgemeester

provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Bezoekadres:
Staringstraat 25, Gendringen
Postbus 42
7080 AA Gendringen
Telefoon: (0315) 292 292
E-mail: info@oude-ijsselstreek.nl
Internet: www.oude-ijsselstreek.nl

Uw kenmerk: 2021-003730 Verzenddatum: 29 april 2021
Ons kenmerk: 243409

Onderwerp: inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geachte heer, mevrouw,

We hebben een verzoek gekregen van jullie met betrekking tot het huisvesten van kerncentrales. In deze brief de reactie van de gemeente Oude IJsselstreek.

Er is in de gemeente géén interesse in kernenergie als onderdeel van de energiemix
Uw heeft drie vragen gesteld het antwoord op vraag 1 en 2 is twee keer “nee”. De derde vraag is niet van toepassing.

Uw vragen
De vragen die gesteld zijn waren:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix ?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?

Slot
We hopen u voldoende geïnformeerd te hebben. Indien u vragen heeft dan kunt u mailen naar c.huijskes@oude-ijsselstreek.nl.

Namens burgemeester en wethouders,
Met vriendelijke groet,

Conny Huijskes
Team EVTW

Gemeente Wijchen

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

contactpersoon
Ron Josten
t 088 432 7319

datum 28 april 2021

onderwerp Inventarisatie huisvesten kerncentrale

verzonden 29 APR 2021

ons kenmerk
Z/21/060550

uw kenmerk
2021-003730

Geacht bestuur,

Op 9 april 2021 ontvingen wij uw brief over kernenergie en de mogelijkheden voor huisvesten van een kerncentrale in Gelderland. In uw brief stelt u een drietal vragen over onze belangstelling voor kernenergie en eventueel huisvesten van een centrale in onze gemeente. U verzocht ons college om uiterlijk 1 mei 2021 te reageren. In deze brief reageren wij op uw verzoek.

U zegt in uw brief dat er veel inzet nodig is om de doelstellingen voor energietransitie uit het Klimaatakkoord te halen. Niet alleen zon en wind zijn nodig, maar wellicht ook andere technieken, zoals kernenergie. Als mogelijke locaties worden genoemd Delftzijl, Borssele en de Maasvlakte. Tevens noemt u de 'motie Dijkhof' in uw brief, waarover de tweede kamer eind vorig jaar geïnformeerd is betreffende de voortgang. Een consultatie is hier onderdeel van. U bent gevraagd de regio's in Gelderland te benaderen betreffende het onderdeel 'in welke regio is er belangstelling voor de realisatie van een kerncentrale'. Hiertoe stelt u drie vragen, die we hieronder hebben beantwoord:

1. **Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?**
   Ons college en de gemeenteraad volgen met belangstelling de discussie en verkenningen omtrent kernenergie als onderdeel van de landelijke lange termijn energiemix. Wij sluiten kernenergie niet bij voorbaat uit als een mogelijkheid om op landelijk niveau de klimaatdoelen te behalen.
2. **Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?**
   Hiervoor bestaat geen belangstelling.
3. **Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?**
   Als het gaat om de belangstelling voor kernenergie in de landelijke energiemix stellen we als voorwaarde dat dit niet ten koste mag gaan van de afspraken uit het Klimaatakkoord. We gaan er van uit dat afspraken ten aanzien van programma en middelen voor uitvoering van de Regionale Energie Strategieën, zonne- en/of windenergieprojecten en de warmtetransitie worden gerespecteerd.

030521Batch763

Wij stellen het op prijs om te zijner tijd een terugkoppeling te ontvangen over de resultaten van de inventarisatie.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met [redacted], programmamanager duurzaamheid, via [redacted]@drutenwijchen.nl of 06-[redacted].

Hoogachtend,

College van burgemeester en wethouders,

Drs. [redacted]
Gemeentesecretaris

Mw. [redacted]
Burgemeester

GEMEENTE ZEVENAAR

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Markt 11
6811CG ARNHEM

datum	26 april 2021
uw brief van	6 april 2021
uw kenmerk	2021-003730
zaaknummer	Z/21/387557/UIT/21/1023603
onderwerp	inventarisatie huisvesten kerncentrale
contactpersoon	[redacted]

Geacht Bestuur,

In het kader van de consultatie kernenergie vraagt u aan ons om ons uit te spreken over een eventuele belangstelling voor de realisatie van een kerncentrale. In dit kader heeft u het college van Zevenaar in uw brief van 6 april 2021 drie vragen voorgelegd.

Naar aanleiding van een ingediende motie is het onderwerp besproken in de gemeenteraad van 21 april 2021. Op basis van deze beraadslaging delen wij u mee dat de vraag stellen over locaties voor kerncentrales prematuur is.
De gemeente Zevenaar volgt ten aanzien van het onderwerp kernenergie de landelijke dialoog. Voor wat betreft het grondgebied van de provincie Gelderland verzoeken wij u om de regie te nemen in het maatschappelijk debat, waarbij aan alle 'voors en tegens' in voldoende mate aandacht wordt geschonken.

Wij hopen u met deze brief inzicht te hebben gegeven in de Zevenaarse stellingname. Indien gewenst, lichten wij graag onze reactie toe in een gesprek. Wij stellen het op prijs om te zijner tijd een terugkoppeling te ontvangen van de resultaten van uw verkenning.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

[redacted]

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

030521Batch763

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Uw brief van	6 april 2021	**Ons kenmerk**	1141356
Uw kenmerk	2021-003730	**Bijlage**	-
Datum	29 april 2021	**Behandeld door**	[redacted]
Onderwerp	Inventarisatie huisvesten kerncentrale	**Team**	Vakspecialisten

Geachte heer/mevrouw,

In uw brief van 6 april 2020 verzoekt u onze gemeente om antwoord te geven op een aantal vragen betreffende kernenergie als onderdeel van de lange termijn energiemix. In deze brief gaan wij op de door u gestelde vragen in. Daarbij baseren wij ons mede op datgene wat daarover is opgenomen in het eindconcept RES 1.0 van de regio Foodvalley, zoals die op 15 april jongstleden in het Stakeholderoverleg RES van de regio is vastgesteld. In de komende weken en maanden zal dit document in onze gemeenteraad besproken worden.

Onderstaand zijn de door u gestelde vragen en onze antwoorden weergegeven.

1. *Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?*

In de RES 1.0 hebben wij kernenergie, samen met een flink aantal andere technieken, benoemd als mogelijke techniek die op termijn bij kan dragen aan de energievoorziening in de regio Foodvalley. Nader onderzoek naar de mogelijke bijdrage van (kleinschalige) kernenergie kan waardevol zijn. Daarom heeft de regio Foodvalley bij het aanbieden van de concept-RES het Rijk opgeroepen hier op nationaal niveau op korte termijn initiatief in te nemen.

2. *Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?*

In afwachting van het landelijke onderzoek vinden wij deze vraag voor nu te prematuur. Kernenergie is in de lokale Routekaart Nijkerk Energieneutraal 2050 op dit moment niet aangemerkt als potentiële energiebron op de lange termijn.

3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie van toepassing?

Gelet op het antwoord op vraag 2 is deze vraag op dit moment in Nijkerk niet van toepassing.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,

de secretaris, de burgemeester,

[redacted] [redacted]

mevrouw drs. R.C.B. de Jong de heer/mr. drs. G.D. Renkema

Culemborg

Provincie Gelderland
t.a.v. het college van GS
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

UW KENMERK 2021-003730
UW BRIEF VAN 12 april 2021
ONS KENMERK 157929/161100
VERZENDDATUM 20 april 2021

CONTACTPERSOON [redacted]
TELEFOONNUMMER [redacted]
TEAM Ontwikkeling

ONDERWERP Inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geacht College,

Op 12 april 2021 ontvingen wij uw verzoek waarin u ons een drietal vragen stelt gericht op de huisvesting van een kernenergiecentrale. U verzoekt ons om deze vragen voor 1 mei as. te beantwoorden.

Wij kiezen er voor om het antwoord op uw vragen voor te leggen aan de gemeenteraad van Culemborg. Dit betekent dat wij er niet in slagen om het antwoord voor 1 mei aan u te doen toekomen. Wij spreken de verwachting uit dat u voor de zomervakantieperiode een antwoord namens de gemeenteraad van Culemborg zult ontvangen.

Op voorhand spreken wij overigens de verwachting uit dat dit antwoord negatief zal zijn gelet op de omvang van het grondgebied van de gemeente Culemborg en het gegeven dat een groot deel van ons buitengebied onderdeel uitmaakt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Culemborg
Namens hen
Teamleider Ontwikkeling
A. van Roessel
Omdat de goedkeuring voor deze brief digitaal is afgehandeld, ontbreekt een met de pen gezette handtekening.

Gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
Postbus 136
4100 AC Culemborg
tel 0345 477 700
fax 0345 477 950
info@culemborg.nl
www.culemborg.nl

IBAN NL62 BNGH 028.50.01.728

230421Batch724

gemeente Buren

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM
(post@gelderland.nl)

uw brief van: 6 april
uw kenmerk: Zaaknummer 2021-003730
ons kenmerk: Z.031235/D.0873456425
behandeld door: [redacted]
bijlage(n):
onderwerp: Verzoek uitstel reactie inventarisatie huisvesten kerncentrale

Maurik, 19 april 2021

verzonden: 22 APR. 2021

Geachte [redacted],

In uw brief van 6 april 2021 met zaaknummer 2021-003730 over de inventarisatie huisvesten kerncentrale verzocht u om een reactie uiterlijk 1 mei aanstaande. U vroeg hierbij om een reactie op de volgende vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op bet grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Wat betreft uw vraag naar de energiemix met elektriciteit opgewekt vanuit kernenergie verwijzen wi u naar de landelijke politiek om hier eerst een besluit over te nemen. Daaraan ligt namelijk een nationaal politiek maatschappelijk principe besluit over wel/geen kernenergie aan te grondslag. De gemeente Buren wacht die discussie af.

Om de twee vragen te beantwoorden die gaan over een mogelijke locatie op het grondgebied van de gemeente Buren laat het college nu eerst ambtelijk een memo voorbereiden om hier een afweging over te kunnen maken. Daarom vraag ik namens de gemeente Buren hierbij om uitstel op de reactie termijn van 1 mei.

De Wetering 1 • Postbus 23 • 4020 BA Maurik • Tel.: 14 0344 • Fax: (0344) 579200 • E-mail: gemeente@buren.nl • KvK: 30278157
Bank Nederlandsche Gemeente IBAN-nummer: NL 95BNGH0285 0486 35 • BTW: NL807287684B02

280421Batch741

Wat dat betreft is "het huisvesten van een kerncentrale" in deze geen gelukkige woordkeuze, dat suggereert immers dat het binnen een bestaand pand/object ondergebracht kan worden. Het tegenovergestelde is het geval, want het gaat om een inpassing met een enorme ruimtelijke en maatschappelijke impact van de nucleaire koepel, bijgebouwen en naar verwachting één of meerdere koeltorens. Verder zal het ook gaan om een hoogspanningscomplex en waarschijnlijk meerdere tracés hoogspanningsleidingen. De vraag die u nu dus stelt is of de Betuwse gemeente Buren dat kan en wil faciliteren en onder welke voorwaarden. Dat vraagt een gedegen overzicht van mogelijkheden en onmogelijkheden voor een gefundeerde meningsvorming, waarbij naar ons inmiddels duidelijk is ook onze gemeenteraad betrokken wil worden.

Hierdoor kan de gemeente Buren de gevraagde reactietermijn van 1 mei niet realiseren. Het streven naar een reactie is gericht op medio juni.

Met vriendelijke groet,
Namens burgemeester en wethouders van de gemeente Buren,

[redacted]

G.R.F. Berends-Jansen,
Domeinmanager Ruimte

280421Batch741

gemeente Overbetuwe

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum	Verzonden d.d.
6 april 2021	2021-003730	21uit08550	20 april 2021	29 APR. 2021
Onderwerp:		**Behandeld door**	**Telefoonnummer**	**Bijlage(n)**
Inventarisatie kernenergie		[redacted]	[redacted]	-

Geacht college,

In uw brief 'inventarisatie huisvesten kerncentrale' stelt u ons enkele vragen over de belangstelling van onze gemeente voor kernenergie. In deze brief geven wij u een reactie.

Overbetuwe focust zich momenteel op wind en zon
De gemeente Overbetuwe focust zich voor de realisatie van hernieuwbare energie op dit moment op de technieken die vóór 2030 resultaat kunnen opleveren. Dat is voornamelijk op zon en wind, zoals beschreven in onze Routekaart Duurzaam Overbetuwe.

Inzet conform Regionale Energie Strategie
De inzet op vooral wind en zon is tevens opgenomen in de Regionale Energie Strategie (RES). Op pagina 5 van de RES 1.0 (maart 2021) is hierover het volgende opgenomen: "*Kernenergie valt buiten de regionale aanpak, want dat thema wordt op landelijk niveau besproken*".

Standpunt innemen nu niet opportuun
Gelet op bovengenoemde punten achten wij een stellingname vanuit onze gemeente ten aanzien van het onderwerp kernenergie op dit moment niet opportuun. Een standpunt innemen zou bovendien ook een betrokkenheid van de gemeenteraad vragen.

Ten slotte
Indien gewenst lichten wij deze reactie toe in een gesprek. Wij stellen het op prijs om te zijner tijd een terugkoppeling te ontvangen van de resultaten van uw verkenning.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris,

[redacted]

P.J.E. Breukers

de burgemeester,

[redacted]

R.P. Hoytink-Roubos

MAASDRIEL

Provincie Gelderland
Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Uw brief van	12 april 2021	Team	Ruimtelijke Ontwikkeling
Uw kenmerk	2021-003730	Telefoonnummer	14 0418
Ons kenmerk	**672853**	Kerkdriel	28 april 2021
		Verzenddatum	30 APR. 2021

Onderwerp reactie op inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geachte heer/mevrouw,

Op 12 april ontvingen wij uw brief met het onderwerp "Inventarisatie huisvesten kerncentrale". U vraagt ons college om u uiterlijk 1 mei 2021 van een reactie te voorzien op een drietal vragen. Hierbij ontvangt u de reactie namens het college van Maasdriel.

Kerkstraat 45
Postbus 10.000
5330 GA Kerkdriel

T: 140418
F: 0418 638 800

info@maasdriel.nl
www.maasdriel.nl

IBAN:
NL47 BNGH 0285 0819 26

Vraag 1.
Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?

Reactie op vraag 1.
Kernenergie is geen onderwerp dat voorkomt in ons "Bestuursakkoord werken aan een krachtig Maasdriel" dat wij op 9 mei 2018 hebben vastgesteld. Momenteel werken wij in regionaal verband aan de Regionale Energie Strategie RES. Kernenergie maakt geen onderdeel uit van de RES. Over de vraag of Maasdriel na 2030 mogelijkerwijs kernenergie deel zou willen laten uitmaken van de landelijke lange termijn energiemix, kunnen wij geen uitspraak doen. Wij zijn van mening dat de bevoegdheid daarvoor bij de gemeenteraad ligt. Het is niet mogelijk om voor 1 mei 2021 een uitspraak van de gemeenteraad hierover te verkrijgen. Alvorens wij de gemeenteraad een voorstel zouden willen doen om hierover een standpunt in te nemen zouden wij gedegen en gerichte informatie willen ontvangen over het onderwerp en ons hier goed in willen verdiepen.

Vraag 2.
Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?

Reactie op vraag 2
Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 3.
Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Bijlagen
-

Een afschrift van dit document is ook verstuurd aan

040521Batch769

Reactie op vraag 2
Zie het antwoord op vraag 1.

Vragen
Heeft u nog vragen? Neem gerust contact op met [redacted] van team Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit kan via e-mail naar info@maasdriel.nl of telefoonnummer [redacted]. Graag hierbij het kenmerk 672853 vermelden.

Met vriendelijke groet,
namens het college van Maasdriel

[redacted]

de heer E.H.C. van Hoften,
wethouder Duurzaamheid

GEMEENTE Nunspeet

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Postbus 9090
6800 GX Arnhem

datum	ons kenmerk	behandeld door	bijlage
19 mei 2021	0302119708	[redacted]	0

onderwerp:
Inventariseren huisvesten kerncentrale

Geacht college,

Naar aanleiding van de marktconsultatie kernenergie wordt uitgevoerd door KPMG, in opdracht van de minister EZK, voert u een inventarisatie uit waarmee u inzichtelijk wilt krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix.

U vraagt alle Gelderse gemeenten:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Momenteel kunnen wij u echter geen ander antwoord geven dan dat dit vraagstuk (nog) niet speelt in de gemeente Nunspeet. Op basis van het feit dat er in de gemeente Nunspeet onvoldoende koelwater ter beschikking is gaat het realiseren van een kerncentrale op Nunspeets grondgebied niet lukken.

Verder zijn wij, evenals Gedeputeerde Van der Meer heeft aangegeven, van mening dat kernenergie een onderwerp is van het Rijk. Wij richten ons vooralsnog op het behalen van de doelen die we voor 2030 in de RES hebben gesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Nunspeet,
namens hen,

[redacted]

Markt 1
Postbus 79
8070 AB Nunspeet
Fax (0341) 26 00 48
Telefoon (0341) 25 99 11
Internet www.nunspeet.nl
E-mail gemeente@nunspeet.nl
IBAN NL05BNGH0285013521
BIC BNGHNL2G

210521Batch839

Nr.

ir. A. Dickhof
Directieteam Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Gemeentehuis Bergvredestraat 10
6942 GK Didam
Postadres Postbus 47
6940 BA Didam
T (0316) 291 391
F (0316) 291 388

I www.montferland.info
E gemeente@montferland.info

Provincie Gelderland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Behandeld door:	[redacted]	Telefoonnummer:	[redacted]
Ons kenmerk:	21uit06337	Behorend bij:	21ink6408
Uw kenmerk:	2021-003730	Datum:	28 april 2021
Bijlage(n):	-	Uw brief van:	8 april 2021

Onderwerp: Beantwoording inventarisatie huisvesten kerncentrale

Geacht college,

Op 8 april jongstleden ontvingen we uw brief met een aantal vragen om inzichtelijke te krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix. Hiervoor bent u benaderd door adviesbureau KPMG die in opdracht van het Rijk een marktconsultatie uitvoert.

U vraagt ons antwoord te geven op een drietal vragen over kernenergie. Hieronder vindt u onze antwoorden.

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
   Antwoord: Hiervoor bestaat momenteel geen belangstelling.

2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
   Antwoord: Hiervoor bestaat momenteel geen belangstelling.

3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?
   Antwoord: Is niet van toepassing, gezien bovenstaande antwoorden.

Wij hopen uw vragen hiermee voldoende te hebben beantwoord en blijven graag op dit onderwerp geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Montferland,
De secretaris De burgemeester

[redacted]

drs. M.J.J. Wagener mr. P. de Baat MPM

250521Batch849

In afschrift aan: [redacted]

250521Batch849

Van: [redacted]@arnhem.nl>
Verzonden: maandag 19 april 2021 16:13
Aan: ProvincieGelderland
Onderwerp: reactie op uw brief 'inventariseren huisvesten kerncentrale'

Geacht college,

Bij deze deel ik u mede dat het college van B&W van Arnhem pas na 1 mei op uw brief 'inventarisatie huisvesten kerncentrale' (zaaknummer 2021-003730) zal reageren, in verband met de meivakantie.
Ik verwacht dat het college dit onderwerp op 11 mei bespreekt en u daarna bericht.

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Strategisch bestuursadviseur gemeente Arnhem
Deelprogrammamanager New energy made in Arnhem
[redacted]

Gemeente Druten

Gemeente Druten
Heuvel 1
Postbus 1
6650 AA Druten

t 088 432 70 00
e info@druten.nl

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

contactpersoon
[redacted]
t [redacted]

uw kenmerk
2021-003730

datum 23 april 2021
Onderwerp verzonden Reactie brief over vragen kernenergie.

Geacht bestuur,

Op 12 april 2021 ontvingen wij uw brief over kernenergie en de mogelijkheden voor huisvesten van een kerncentrale in Gelderland. In uw brief stelt u een drietal vragen over onze belangstelling voor kernenergie en eventueel huisvesten van een centrale in onze gemeente. U verzocht ons college om uiterlijk 1 mei 2021 te reageren. In deze brief leggen wij uit waarom we nu niet aan dit verzoek kunnen voldoen.

Uw verzoek wordt behandeld in de eerstvolgende raad
Een standpunt over kernenergie is ons inziens een zaak van de Raad. Uw brief zal in de eerstvolgende vergadering van de Raad ter behandeling en beantwoording worden voorgelegd. Gelet hierop achten wij een stellingname vanuit ons college ten aanzien van het onderwerp kernenergie op dit moment niet opportuun en laten wij u weten vóór 1 mei geen antwoord te kunnen geven.

Wij hopen dat u begrip hiervoor heeft en vernemen graag of beantwoording door de Raad na 1 mei nog zin heeft.

Namens het college van Burgemeester en wethouders,

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Patrick Aelmans
Beleidsadviseur duurzaamheid.

290421Batch748

Van: [redacted]@oostgelre.nl>
Verzonden: vrijdag 30 april 2021 16:16
Aan: ProvincieGelderland
CC: [redacted]
Onderwerp: Inventarisatie huisvesten kerncentrale (zaak 2021-003730)

Geacht college van GS,

Op 6 april heeft u ons geïnformeerd over de marktconsultatie kernenergie die adviesbureau KPMG momenteel in opdracht van de minister uitvoert. In verband met deze consultatie inventariseert u bij de Gelderse gemeenten in hoeverre er in de regio's in Gelderland bereidheid is voor het huisvesten van een kerncentrale als onderdeel van de lange termijn energiemix. In dat kader heeft u ook aan ons college een drietal vragen gesteld met het verzoek daar uiterlijk 1 mei op te reageren.

Het college heeft oog voor uw verzoek maar is eveneens van mening dat het onderwerp kerncentrales zorgvuldigheid behoeft. Voordat wij op uw verzoek reageren, wil het college daarom eerst het gesprek voeren met de gemeenteraad. Daarna zullen wij u op de hoogte brengen van de uitkomsten daarvan.

Namens het college van B&W van Oost Gelre,

met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuursadviseur

T [redacted] | **M** [redacted]

Bezoekadres
Varsseveldseweg 2
7131 BJ Lichtenvoorde
T (0544) 39 35 35 | **W** www.oostgelre.nl

gemeente Oost Gelre

Raadhuisplein 1
8096 CP Oldebroek

www.oldebroek.nl
0525 63 82 00

provincie Gelderland
T.a.v. het college
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Uw brief/kenmerk	Zaaknummer	Inlichtingen	Bijlage(n)
6 april 2021 2021-003730	1060726	[redacted]	

Onderwerp	Datum
Inventarisatie huisvesten kerncentrale	20 mei 2021

Geacht college,

Op 14 april 2021 ontvingen wij uw brief over de inventarisatie van het huisvesten van een kerncentrale in Gelderland. U geeft aan dat u inzichtelijk wil krijgen of er in Gelderland belangstelling is om een kerncentrale te huisvesten als onderdeel van de lange termijn energiemix. U heeft daartoe aan ons gevraagd om een antwoord te formuleren op de volgende drie vragen:

1. Is er binnen uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de landelijke lange termijn energiemix?
2. Is er in uw gemeente belangstelling om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van uw eigen gemeente?
3. Zo ja, welke voorwaarden worden door uw gemeente aan die belangstelling voor kernenergie verbonden?

Hieronder geven wij antwoord op uw vragen.

Ten aanzien van de eerste vraag het volgende. Zoals u ook in uw brief aangeeft, richt de Regionale energiestrategie zich met name op het opwekken van grootschalige duurzame elektriciteit door wind en zon (op land en dak). De reden hiervoor is dat andere technieken op dit moment nog onvoldoende bewezen of onvoldoende ontwikkeld zijn waardoor (grootschalige) realisatie vóór 2030 niet realistisch is. Maar ontwikkelingen gaan door en wereldwijd wordt gewerkt aan nieuwe technieken, welke op de lange termijn zeker een rol zullen spelen in de energietransitie. In de RES 1.0 Noord-Veluwe is daarover opgenomen dat de regio Noord-Veluwe, en dus ook de gemeente Oldebroek, waar mogelijk innovatie wil stimuleren. Dat betekent dat ook innovaties op het gebied van kernenergie, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling op het gebied van mini-kerncentrales, een mogelijk onderdeel zou kunnen zijn van de landelijke, en wellicht ook regionale, lange termijn energiemix.

Wat betreft de tweede en derde vraag het volgende. Afgelopen jaar is met een uitgebreid traject gewerkt aan de RES Noord-Veluwe (RES 1.0). De RES 1.0 wordt in de maanden mei-juli ter

besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden, provinciale staten van Gelderland en algemeen bestuur van het waterschap Vallei en Veluwe.

Bij het vinden van kansrijke locaties voor het opwekken van grootschalige duurzame energie door wind en zon is gekeken naar de criteria Kwantiteit, Ruimtegebruik, Maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak, en Systeem efficiëntie. Ook is rekening gehouden met belemmeringen/beleid en andere maatschappelijke opgaven die een claim leggen op de ruimte.
Met het toewerken naar de RES 1.0 zijn vele stakeholders, zoals netbeheerders, energie coöperaties, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties betrokken geweest. Ook onze inwoners hebben hun inbreng kunnen geven.

Aangezien in het gehele traject met de stakeholders en inwoners specifiek is gekeken naar grootschalige duurzame energie door wind en zon en niet naar de huisvesting van een (kleine) kerncentrale, kunnen wij nu niet aangeven of en hoe groot de belangstelling is om kernenergie onderdeel te maken van de lange termijn energiemix op het grondgebied van onze eigen gemeente. Wellicht dat het thema kernenergie een onderdeel kan worden bij de voorbereiding van de RES 2.0 Noord-Veluwe, welke in 2023 moet worden opgeleverd. Welke vestigingseisen worden gesteld aan een (kleine) kerncentrale is ons niet bekend. Meer informatie is daarover gewenst als we daarover willen doorspreken bij de RES 2.0.

Wij gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Wij vernemen graag van u wat de resultaten zijn van uw inventarisatie met betrekking tot het huisvesten van een kerncentrale in Gelderland.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Oldebroek,

burgemeester T.H. Haseloop-Amsing,

secretaris P.H. Lensselink.

gemeente Rheden

Velp | Rheden | De Steeg | Ellecom
Dieren | Spankeren | Laag-Soeren

Gemeentehuis Hoofdstraat 3 | 6994 AB De Steeg | Postbus 9110 | 6994 ZJ De Steeg
T (026) 49 76 911 | **F** (026) 49 76 518 | **E** gemeente@rheden.nl | www.rheden.nl

Provincie Gelderland
T.a.v. Gedeputeerde Staten van Gelderland
De heer J. Berends en mevrouw H. Wittenhorst

Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

datum	**zaaknummer**	**uw brief/kenmerk**
26 april 2021	RHD-784611	
behandeld door [redacted]	**doorkiesnummer** [redacted]	**bijlage(n)**

onderwerp
Reactie inventarisatie huisvesten kerncentrale.

Geacht bestuur,

Op 9 april 2021 hebben wij uw brief (d.d. 6 april 2021) ontvangen met het onderwerp 'inventarisatie huisvesten kerncentrale'. In deze brief stelt u het college enkele vragen over de belangstelling van onze gemeente voor kernenergie. In deze brief geven wij u graag een reactie.

Rheden focust zich momenteel op wind en/of zon
De gemeente Rheden focust zich voor de realisatie van hernieuwbare energie, in het verlengde van de RES, op dit moment op de technieken die op relatief korte termijn resultaat opleveren. Dus voornamelijk op zon en/of wind. Hiervoor zijn twee beleidskaders 'Energie en Landschap' en 'Samen Energie Opwekken' in ontwikkeling waarin de gemeentelijke kaders en uitgangspunten voor de (grootschalige) opwek van wind en/of zon worden vastgelegd. Dit gebeurt in nauw overleg met onze inwoners.

Rheden volgt de landelijke en provinciale dialoog
De gemeente Rheden volgt ten aanzien het onderwerp kernenergie de landelijke en provinciale dialoog. Ook voor de RES-regio Arnhem Nijmegen, waar de gemeente Rheden onder valt, geldt op dit moment het uitgangspunt dat kernenergie buiten de regionale aanpak valt. Op pagina 5 van de RES 1.0, Arnhem Nijmegen (maart 2021)[1] is hierover het volgende opgenomen:

'Ook kernenergie valt buiten de regionale aanpak, want dat thema wordt op landelijk niveau besproken'

Een standpunt over kernenergie vraagt daarnaast ook een betrokkenheid van de Raad.
Gelet hierop en de bovengenoemde punten achten wij een stellingname vanuit onze gemeente ten aanzien van het onderwerp kernenergie op dit moment niet opportuun.

[1] Het college van B&W heeft 6 april 2021 ingestemd met de RES 1.0. De gemeenteraad neemt 8 juni 2021 een besluit over de RES 1.0.

290421Batch748

Wij hopen u met deze brief inzicht te hebben gegeven in de Rhedense situatie. Indien gewenst, lichten wij graag onze reactie toe in een gesprek. Wij stellen het op prijs om te zijner tijd een terugkoppeling te ontvangen van de resultaten van uw verkenning.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Rheden,

[redacted]

Carol van Eert,
burgemeester.

[redacted]

Nadja [redacted],
secretaris

Vitaal Centrum
Duiven 2.0

Gemeente Duiven
t.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Koning Willem-Alexanderplein 1,
6921 ES Duiven

Duiven, 20 mei 2021

Betreft: Plan Vitaal Centrum Duiven 2.0.

Geachte College van Burgemeester en Wethouders,

Verzoek aan Griffie: Wilt u dit schrijven toevoegen als ingekomen stuk voor de besluitvorming voor VCD fase IV.

Omstreeks februari hebben wij middels een facebook bericht van de gemeente vernomen van de bouwplannen VCD Fase IV.

Op 9 maart j.l. heb ik, Monica van Hummel, van de speakerscorner gebruik gemaakt en onze zorgen geuit over de gevolgen van het voorgenomen bouwplan. De zorgen voor de ondernemers en ons horecaplein, het ontnemen van ruimte en zicht in ons 'vitale' centrum. Hoe kunnen we straks nog het Duuve gevoel beleven in ons centrum? We zijn zo blij hoe ons plein zich ontwikkelt. Soms als het plein weer vol zit, de gezelligheid klinkt en de zon straalt, springen me spontaan de tranen in de ogen. Dat we dit eindelijk hebben in ons dorp. Na mijn betoog is heeft de voorzitter samengevat dat de vraag is met een alternatief plan te komen. De intentieverklaring was nog toen niet getekend. Samen met Eric Klappers zijn wij Vitaal Centrum Duiven 2.0 gestart om tot een alternatief plan te komen.

De volgende publieke avond op 15 april is het Vitaal Centrum Plan fase IV gepresenteerd aan de Raad en publiek, waarin wij samen hebben deelgenomen. Ons plan was nog niet gehoord maar de intentieverklaring met Woonzorg Nederland al wel getekend. Er was die avond alleen ruimte voor vragen over het gepresenteerde plan en die zijn dan ook gesteld. Gaandeweg het maken van onze presentatie is de vragenlijst nog gegroeid en de complete vragenlijst hebben wij als bijlage 2 toegevoegd.

Omdat we er zeker van wilden zijn dat onze ideeën ook gedragen worden door de gebruikers van centrum, hebben we een enquête gehouden onder de Duivense bevolking en posters opgehangen. De volledige uitkomsten hiervan willen wij in een later stadium, bij interesse, graag met u delen. Uit de enquête komt helder naar voren dat wij niet alleen staan in ons gevoel ~~is~~ dat dit plan met WoZoN absoluut niet past in een Vitaal centrum van Duiven.

Afgelopen weken hebben we ons plan mogen presenteren aan alle fracties. In onze presentatie hebben we twee plannen besproken. Kort samengevat is de conclusie dat Plan C onze voorkeur heeft. Dit plan is een mooi ingericht parkje met ruimte voor het beloofde bruisende centrum. Er worden geen woningen gebouwd, puur omdat horeca en woningen niet samengaan. Iedere horecaondernemer kent de klachten van mensen uit de Pastoriestraat, Rijksweg, Kastanjelaan en zelfs de Dennenlaan. Groen omdat we veel meer weten over het klimaat dan we wisten in 2008-2011 toen het bouwplan opgesteld en vastgesteld is. Graag bevelen wij het rapport van de Wageningen Universiteit aan waar de winst van groen wordt uitgelegd. In het rapport van WOR 2018 wordt aangegeven dat de bevolking van Duiven financieel gezien onder het landelijk gemiddelde zit. We zijn van mening dat ook deze mensen in het centrum even op een bankje moet kunnen zitten om de aankopen te bekijken, even te rusten met een flesje water of zomaar in het centrum even wil zitten mensen kijken zonder dat zij geld dienen te besteden op een terras.

Plan B heeft duidelijk de meerderheid van stemmen van de Duivenaren en ook de meeste aandacht van de fracties. Dit plan halveert het aantal woningen tenzij je het pand van Jan Gerritsen (huidige beautysalon) wel in de plannen meeneemt zoals de bedoeling was en een aantal studio's in plaats van appartementen in het plan opneemt. Dan kunnen er meer woningen gebouwd worden in goede mix van betaalbare huur- en koopwoningen.

Beide plannen worden in meer detail toegelicht in de bijgevoegde presentatie (Bijlage 1).

Plan B kent meer voordelen dan alleen de ruimte op het plein. Hier houden we ruim rekening met de VNG-richtafstand en is afstand van bewoning tot horeca c.a. dertig meter. Niet geheel onbelangrijk is hierin het voordeel voor de ondernemers. Bij evenementen zoals een braderie, schuttersfeest met kermis, kerstmarkt, koningsdag, schaatsbaan, Duuve te Gek en andere feesten sluit je het centrum niet af door een wooncomplex maar is er een open zicht en doorgang naar de ondernemers zodat zij ook onderdeel uitmaken van het geheel. Alle voordelen genoemd van groen in plan C zijn, zij het in iets mindere mate, maar wel sterk aanwezig.

Heel graag vernemen wij hoe de route van behandeling van fase IV verloopt, hoe en wanneer ons plan B en C in behandeling worden genomen zodat het tijdig mee kan in de besluitvorming.

Voor vragen zijn wij uiteraard bereikbaar op de bekende emailadressen. Mede namens alle mensen die de moeite hebben genomen onze enquête in te vullen, hopen wij u ooit op een zonnige dag op het terras te ontmoeten waar we kunnen genieten van het uitzicht.

Met vriendelijke groet,

Monica van Hummel en Eric Klappers
Vitaal Centrum Duiven 2.0

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Versie 20 mei 2021

Alternatief Plan
Vitaal Centrum Duiven 2.0

Geïnitieerd door: Monica van Hummel en Eric Klappers

Vitaal Centrum
Duiven 2.0

Inhoudsopgave

- Aanleiding
- Omgevingswet
- Uitgangspunten
- Plan C: Vitaal Centrum Duiven 2.0 – Levendig en bruisend
- Plan B: Vitaal Centrum Duiven 2.0 – Alternatief plan
- Plan B: Onderbouwing
- Lopende enquête VCD 2.0 resultaten (bijgewerkt t/m 19 mei)
- Denken vanuit de structuur visie
- Bijlage:
  - Plan A: Huidige intenties Gemeente Duiven – WOZON plan

Waarom vinden wij de inbreng van een alternatief nodig?

De aanleiding

- Woningbouw senioren direct aan een horecaplein (bron NRW)
- Ontnemen van ruimte voor activiteiten (voor ondernemers, verenigingen en feestelijkheden)
- Ontnemen van het dorpse karakter
- Ontnemen van ruimtelijk gevoel
- Risico van terrassen met minder of geen zon
- Participatie, betrekken van de burger
- Aanbod dhr. Spaargaren om met een alternatief te komen voor de gemeenteraad om mee te nemen in de besluitvorming

Gezamenlijke beeldvorming is essentiële fase

Omgevingswet – meer dan een wet

- 1.A.1 doel schept verplichting.
- Omgevingswet is uitgesteld naar 2022. De geest van de wet echter niet.

Jaarstukken Duiven 2019 - Jaarverslag - Programmaverantwoording

1.A.1	Stimuleren van actief burgerschap
Doel	Ophalen wat er in de samenleving speelt en het verder brengen van ideeen, initiatieven en behoeften.
Toelichting	Wij gaan nog meer ruimte bieden aan initiatieven vanuit de samenleving. We faciliteren en stimuleren dit. Het gaat vooral om het aanjagen/laten opbloeien van nieuwe initiatieven en een bijdrage te leveren aan bestaande initiatieven. In 2017 is de dialoog

- Zelfs raadsleden blijken niet op hoogte van plannen (en onderbouwing), evenals veel ondernemers

Wat wij nog meer willen doen:

✓ De omgevingswet inzetten om bestemmingsplannen met meer flexibiliteit te benaderen. Geen starre handhaving van de regels, maar het zoeken naar haalbare oplossingen door samenwerking tussen alle directe betrokkenen.

- Initiatief tot tijdige en blijvende participatie van de burger mag van een gemeente worden verwacht.
- Gezamenlijke beeldvorming is essentieel, zeker bij een vitaal centrumplan welk burgers breed raakt.
- Met de kennis van nu had het plan anno 2021 er anders uitgezien. Er zijn door de jaren al veel mutaties doorgevoerd. Hoe valide is het BP nog?
- De wereld is veranderd, Duiven verandert mee.

De Omgevingswet biedt veel ruimte om gemeentelijke processen rondom ruimtelijke kwaliteit zo optimaal mogelijk in te richten. En om de dialoog met de burger op een inspirerende wijze te kunnen voeren. Door in een vroeg stadium, in gezamenlijkheid met de Welstandscommissie en alle betrokkenen, de piketpalen te slaan voor ruimtelijke initiatieven, kunnen de planvormingsprocessen waarschijnlijk efficiënter worden ingericht.

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Wat ligt aan de visie van het VCD 2.0 plan ten grondslag?

Uitgangspunten

Fase IV in Referendum VCD 23 april 2008

Anton Pieck plaatje

Bestemmingsplan 2011

5.1.1 De voor Centrum aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. …….

m. parkeervoorzieningen, met dien verstande dat per woning minimaal 1 parkeerplaats op eigen terrein moet worden gerealiseerd;

n. evenementen;

BRO adviseert voor toekomstbestendig centrum

2011 Rapport

Tabel: Sterkte/zwakteanalyse Duiven-centrum thema 'economie'

Subthema	Sterktes	Zwaktes
Horeca	- veel van de Duivense horecazaken zijn in het centrum gevestigd	- er is geen avondhoreca - horecafunctie ontbreekt
Wonen		- huidig centrum heeft geen goede balans: wel winkels, maar te weinig woningen (functioneel en als eis voor leefbaarheid, duurzaamheid, sociale controle, draagvlak)

Jaarstukken_Duiven_2019inclverklaring.pdf

In onderstaande tabel staan de woningaantallen weergegeven die de komende j staan in de *gemeentelijke* grondexploitaties. Het betreft het jaartal van de verwa waarvan is aangenomen dat deze samenvalt met de start van de bouw van de w nieuwe woningbehoefte zoals in de bovenstaande paragraaf is nog niet opgenor onderstaande tabel.

Tabel planning kaveluitgifte woningbouw gemeentelijke grondexploitatie

Complex/locatie	Totaal	2020	2021	2022	2023	
Ploen-Zuid	1		1			
VCD fase 4	27					27
VCD woonpark	46					
Totaal	81	1	2	1	28	

In aantallen woningen

Kunst en cultuur

Duiven is gezegend met een rijk cultuurleven, o.a. gedragen door de lokale kerken en schutterijen. Een en ander komt o.a. tot uiting in processies, schuttersfeesten en kermissen. De schutterijen hebben eigen muziekkorpsen en verzorgen muzieklessen. Uitvoerende (klein)kunst heeft een plek in de Ogtent.

Groen heeft waarde

Groen is Belangrijk Plan C

1. Steen geeft geen verkoeling
2. Gezondheid en welzijn
3. Betere sociale cohesie
4. Groen trekt bedrijven

Praktijk Voorbeeld

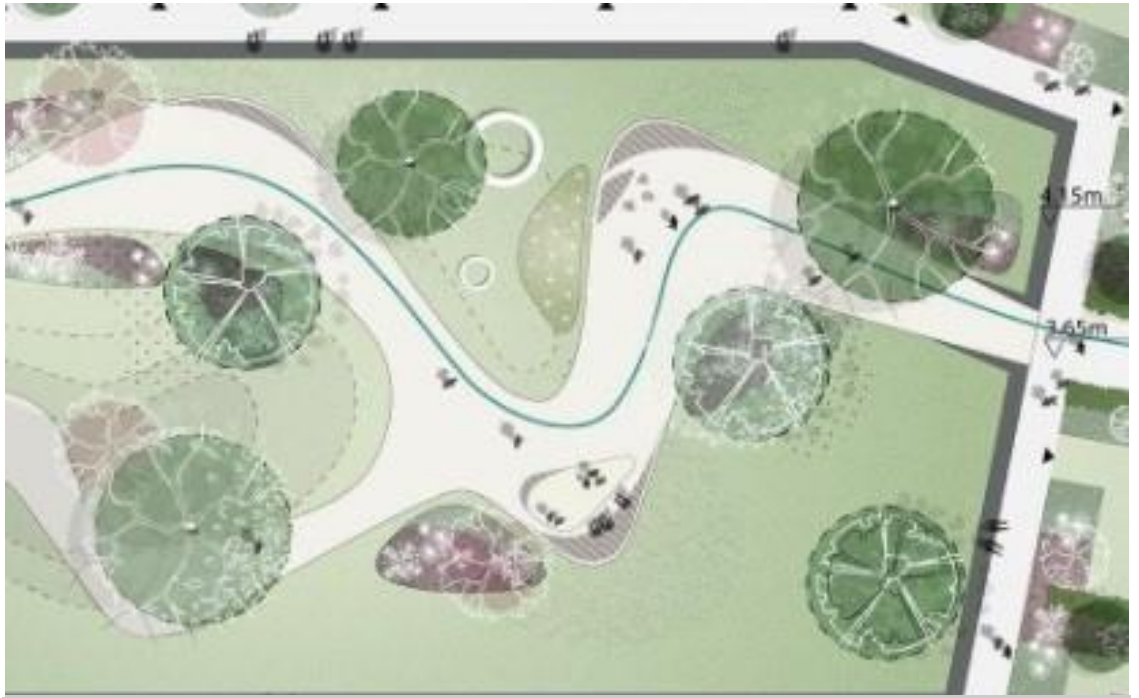

Rapport WUR

Dit is het dus niet …

5. Een groen centrum voor iedereen

“Groene binnen patio alleen voor 40 appartementen en niet voor de rest van de inwoners van Duiven, Groessen of Loo”

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Een andere zienswijze

Vitaal Centrum 2.0 - plan B

Voorgestelde schets:

- 16-22 woningen (GO 60-70) voor iedereen die in een bruisend centrum willen wonen
- op basis van 3 woonlagen
- Het ontmoetingscentrum is de OGtent
- Multifunctionele zone en klimaatbestendig parkje
- Ruimtelijk en versterkt groen en plein beleving
- Horeca op ruime (VNG) richtafstand bewoning
- Beperken (geluids) overlast en meer zonlicht

Note:
Dit is voor de beeldvorming. Geen exacte intekening.

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Een andere zienswijze

VCD 2.0 plan B – fase IV

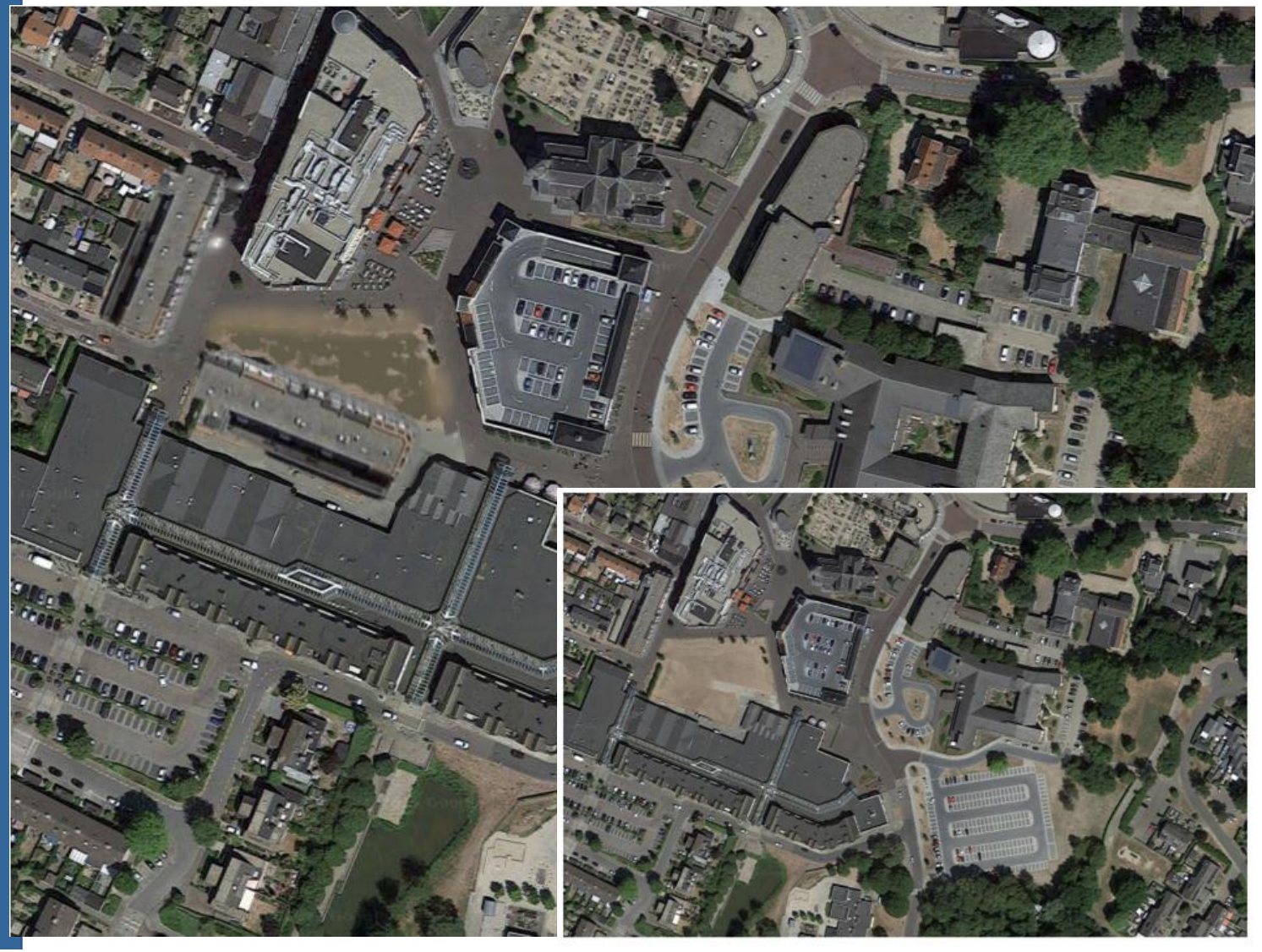

Vitaal Centrum Duiven 15 april 2021

Bovenaanzicht:

- Afsluitbare berging en parkeermogelijkheid aan achterzijde
- Ruimte voor evenementen en ontspanning
- Verbinding Liemersplein evenementen terrein met Remigiusplein

Note:
Dit is voor de beeldvorming. Geen exacte intekening.

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Een andere zienswijze

Vitaal Centrum 2.0 - plan B

Alternatieve schetsen:

- Geschat 22-28 woningen
- Incl. studio's jongeren 50 GO (betaalbare huur)
- Berging en parkeren aan achterzijde of verdiept
- U-vorm is een klankkast
- Interessant voor aantal woningen is op locatie 'beautysalon' bouwen ★
- Daarna is plein ook écht rondom af

Note:
Dit is voor de beeldvorming. Geen exacte intekening.

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Houden wat je hebt en op het fundament doorbouwen

Bronnen:
-NRW
-WUR
-BRO 2018
-DELVA
-VNG
-Ondernemers centrum
-MKB Duiven
-Omwonenden
-Enquête

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Maak de huidige situatie toekomstgericht

*Bron: **DELVA** Landscape Architecture / Urbanism uit Amsterdam*

VCD 2.0 sfeer impressie – plan B

Geïntegreerd beeld van bestaand en VCD 2.0 plan B

Samengesteld met behulp van:
-Sociaal geograaf
-Landschap architect
-RO deskundige

<u>Note:</u>
Deze schets en de bouwstijl is alleen voor de beeldvorming.

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Onderbouwing VCD 2.0 plan B

- VCD 2.0 plan voldoet aan plein dat rondom af is met groen en houdt rekening met eigen ruimte voor parkeren, vereisten voor bevoorrading en bereikbaarheid OGtent.
- Risico van geluidsoverlast en gevolgen wordt zo gemitigeerd.
- Groei van (avond) horeca functie centrum (BRO onderzoek 2011), ruimte voor evenementen en verbinding Liemersplein evenementen terrein met Remigiusplein.
- Aantal inwoners in Duiven stijgt. Een interessant centrum is belangrijk, o.a. om onze jongvolwassenen te blijven binden aan Duiven.
- Positief effect op ITZA normering verkoop horeca-lint met bewoning op grotere afstand.
- Realiseren van minder woningen in centrum is kostenneutraal mogelijk door vrijgekomen ruimte IKC plan (6000m2 ipv. 2700m2).
- Groen heeft positief effect op sociale cohesie, waarde en vestigingsklimaat centrum.

Enquête
VCD 2.0

Resultaten t/m
19 mei 2021

Voor welk plan kiest u?

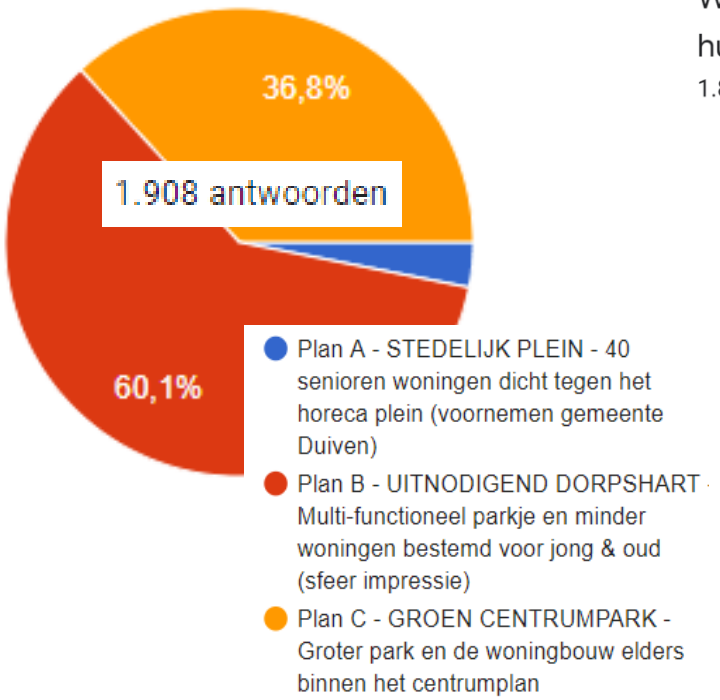

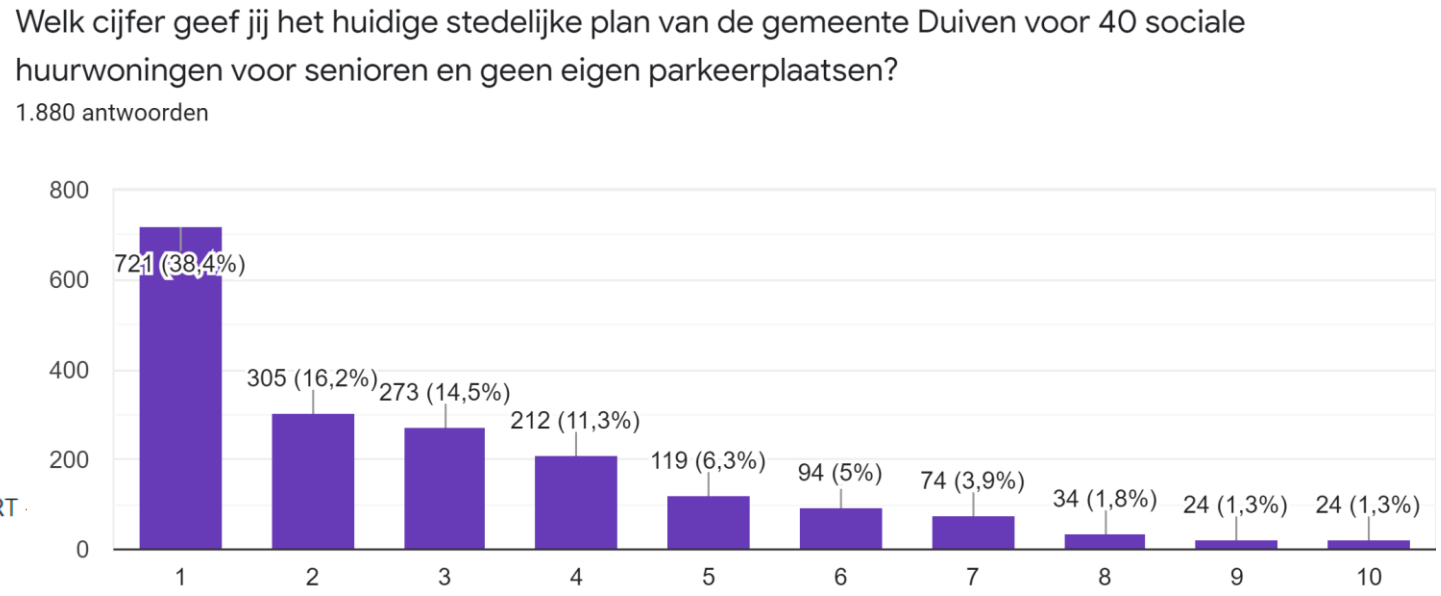

Vitaal Centrum
Duiven 2.0

87%-73% van de respondenten

- ❑ Doet boodschappen
- ❑ Winkelt lokaal
- ❑ Bezoekt terrassen, cafés en
- ❑ Gaat naar festiviteiten in het dorpshart

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Betrouwbare informatie uit enquête / petitie

Hoe dicht mogen woningen tegen het horeca plein aan gebouwd worden wat jou betreft?

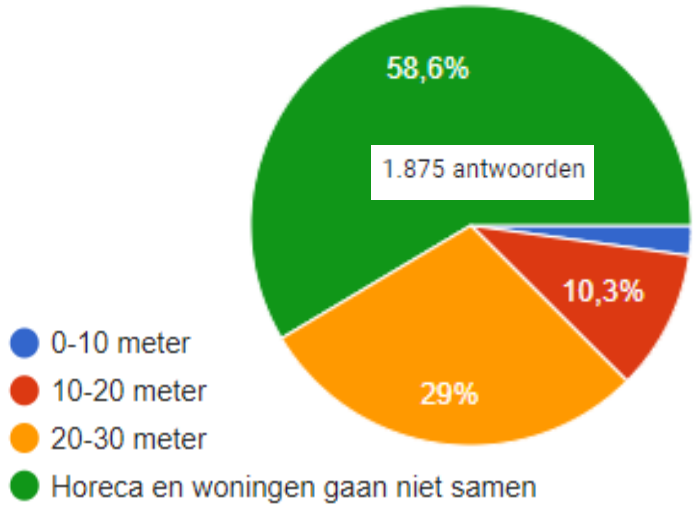

a. Voldoende ruimte voor kleine evenementen vanuit de horeca, ondernemers en verenigingen	85%
b. Terrassen op het zuiden en zoveel mogelijk in de zon	82%
c. Meer groen en bomen in gehele centrum, zoals in de tekeningen van referendum 2008	58%
d. Een parkje met speelmogelijkheden voor kinderen	55%
e. Evenementen lint vanaf Horeca plein naar Liemers Plein (grote parkeerplaats), bijvoorbeeld met de kermis of braderie	45%
f. Open zicht op huidige winkelstraten, horeca plein en terrassen	39%
g. Een parkje met sporttoestellen die bewegen bevorderen	17%

Wanneer de gemeente Duiven besluit dat sociale woningbouw op het 'grasveldje' door gaat, welke bewoners passen dan bij een horeca centrum? (meerdere keuzes mogelijk)

1.858 antwoorden

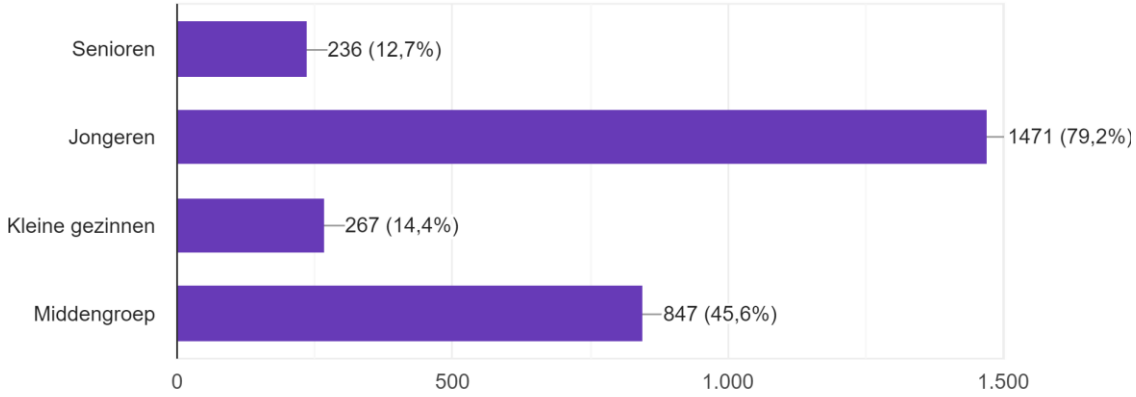

Denken vanuit gehele centrum structuur visie

- Realiseer het WOZON-plan niet (=plan C) of in mindere mate (=plan B) in het vitale centrum maar neem het op in het woonpark en ruimte op ‘oude’ IKC terrein.

- WOZON bouwt ook op het woonpark, werd op 15 april aangegeven. Zijn de plannen bij te stellen zoals in bovenstaande punt, zodat:

  “beperkter aantal woningen in fase IV voor een gemengde doelgroep, die in een bruisend centrum willen wonen en bij voorkeur bekend zijn met de Duuvense dorpscultuur? (jong, senior, 55-, minder validen)”

- Advies: Zorgbehoevende Senioren in centrum met huiskamer passen beter bij het woonpark en op IKC terrein, ofwel rondom het centrum (lees social media feedback).

- Advies: Bouw nieuwe IKC zo dat in toekomst bij terugloop basisschool leerlingen het pand geconverteerd kan worden naar een woontoren.

BIJLAGEN

i. Plan A – huidige intenties Gemeente - zoals voor het eerst openbaar gepresenteerd door gemeente op de thema avond van 15 april 2021

ii. Reacties op huidige intenties Gemeente Duiven

iii. Voortschrijdend inzicht is juist nu nodig

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Even ter herinnering Plan A

Huidige intenties Gemeente

Huidige intekening:

- 40 senioren woningen
- Met eigen zorg en ontmoetingscentrum
- Variërend van 2,5 tot 3,5 ‘woon’laag
- Tot max. 15m
- Eigen afsluitbare privé binnenpatio
- Een woonwijk in het centrum dorpshart
- Tegen het horecaplein
- (Geluids)overlast
- Vermindert zonlicht op plein
- Groene zone en terras vernauwt de toegang

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Plan A

Reacties op intentie Gemeente

- Een woonwijk in het centrum dorpshart
- Groene zones en nieuwe terrassen vernauwt de toegang. Alles tussen hoge muren.
- Financiële grondslag maar *geen maatschappelijk draagvlag* en *niet toekomst gericht*

- Wonen tegen het horecaplein aan
- (Geluids)overlast, nu al regelmatig klachten
- Vermindert zonlicht op terrassen
- Draagt *niet bij aan groen beleving*

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Plannen zijn om bij te stellen

Voortschrijdend inzicht is juist nú nodig!

- Met de kennis van nu had het originele 2008 plan anno 2021 er anders uitgezien. De wereld is veranderd, Duiven is veranderd.
- Verander plannen mee met de tijd nu het nog kan!

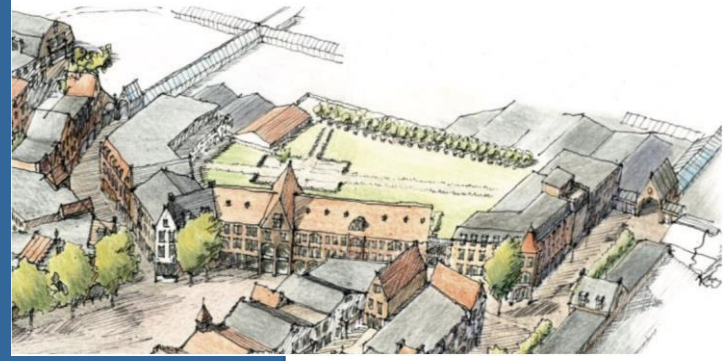

Vitaal Centrum Duiven 2.0

Bijlage 2 – Vragen

Vragen ontstaan naar huidige plan gepresenteerd door gemeente op 15 april:

- Welke leeftijd wordt voorzien in de beoogde seniorenappartementen. Hoe oud is een senior, van en tot welke leeftijd? Is de bewoning o.b.v. zelfstandig wonen of wordt ook een geïntegreerd zorgaanbod voorzien, door WOZON of een zorginstelling?
- Voorziet WOZON ook in verhuur aan jongeren? Wat worden de huurprijzen en servicekosten van de woningen en zijn deze betaalbaar voor jongeren?
- De VNG-richtafstanden tabel in het bestemmingsplan 2011 zijn o.b.v. een volledig gemengd gebied en daarmee een richtafstand van 0-10. Met de voorgestelde plannen van de gemeente zijn de originele plannen dermate gewijzigd dat vrijwel alleen nog sprake is van bewoning en horeca in fase IV. De combinatie met winkels op de begane grond vervalt hiermee, zoals gekozen door 75% van de stemmers in 2008 referendum. Wat betekent dit voor de vereiste richtafstand tussen horeca en woningen? Moet deze niet minimaal 10 meter zijn o.b.v. de VNG-tabel?
- Graag ontvangen wij per horecagelegenheden aan het Remigiusplein de huidige vergunning of relevante informatie zoals geluidsonderzoek waaruit af te leiden is wat de toegestane en werkelijke geluidsnormen zijn en in welke categorie de horeca valt t.o.v. de VNG-richtafstand tabel op basis van de verleende vergunning incl. terrassen?
- Graag vernemen wij van u per horecagelegenheid of zij handelen binnen de gestelde vergunning v.w.b. de geluidsnormen en verzoeken wij u deze via de WOB binnen de daarvoor gestelde termijn aan te leveren? Wanneer hier kosten aan verbonden zijn, dan vernemen wij dit graag.
- Waar worden fietsenstallingen voorzien voor bezoekers van de horeca op de reguliere dagen/avonden en bij evenementen en voor hoeveel fietsen is er voorzien?
- Wat wordt in het voorgenomen plan van de gemeente de breedte van het steegje van de Pastoriestraat langs de Mooie Dag naar het Remigiusplein? Hoeveel meter is voorzien voor terras volgens de vergunning van ‘Mooie Dag’ en hoeveel meter voor een groenstrook?
- Wat wordt in het voorgenomen plan van de gemeente de breedte van het steegje aan de zijkant van de Lidl - de Elshofstraat naar het Remigiusplein? Hoeveel meter is voorzien voor terras volgens vergunning van ‘De Beloning’ en hoeveel meter voor een groenstrook?
- Hoe wordt de aan- en afvoerroute naar de OGtent gewaarborgd voor leveranciers en gebruikers regulier en tijdens voorbereiding, gedurende en na afloop van evenementen.

Vragen voor realisatie plan B en C:

- Zoals u in de presentatie van 15 april 2021 hebt aangegeven is na het realiseren van uw plannen fase IV klaar. Waarom wordt het oude pand van dierenwinkel Gerritsen (nu beautysalon) niet meegenomen in het afronden van fase IV en het benutten van deze ruimte voor woningbouw, waardoor minder druk op het ‘grasveldje’? Is de gemeente Duiven bereid het bestemmingsplan hierop aan te passen en anders ontvangen wij graag een toelichting?
- Graag ontvangen wij een up-to-date exploitatiebegroting van het hele centrumplan.
- Graag ontvangen wij uw nieuwe exploitatieplan 2021 inclusief fase IV, het voornemen om het IKC Remigius in het woonpark te plaatsen en nieuwste bouwplannen op het ‘oude’ IKC terrein.
- Wat is de waarde van het ‘grasveld’?
- Kan de APV zodanig aangepast worden dat de horecaondernemer en verenigingen beschermd wordt wanneer bewoners n.a.v. klachten de horeca en evenement toch willen beperken in de vergunning en -aanvragen?
- Voor een school wordt in de VNG-richtafstand tabel en het bestemmingsplan 2011 een aantal van 30 meter genoemd. Wat betekent dit in de praktijk en qua vergunning voor de evenementen in de toekomst op het Liemers Plein, zoals o.a. het voornemen voor een tent van het Gilde St. Remigius en hun voorjaarskermis, de OG najaarskermis tijdens OG schuttersfeest en de IJsbaan?

Betreft: advies auditcommissie gemeente Duiven jaarrekeningcontrole 2020

Vrijdag, 11 juni 2021

Aan de leden van de gemeenteraad Duiven,

Donderdag 10 juni heeft de auditcommissie met de accountant het accountantsverslag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek en de toelichting van de accountant bij het accountantsverslag willen wij de raad dit advies meegeven met een aantal aandachtspunten.

Inleiding
Wat is precies het doel van het accountantsverslag? In de jaarrekening geeft het college weer wat er in 2020 aan geld is binnengekomen en uitgegeven. De accountant controleert al deze geldstromen op 'rechtmatigheid' en 'getrouwheid'.

Rechtmatigheid: zijn alle uitgaven binnen de regels gebeurd? Had de gemeente het recht om deze uitgave te doen? Is een aanbesteding bijvoorbeeld volgens de regels gebeurd en zijn lonen volgens de CAO regels betaald?
Getrouwheid: geven de gepresenteerde cijfers een getrouw beeld van de werkelijkheid (kloppen de cijfers?)

In de controle komt de accountant soms fouten tegen en ook komt hij bedragen tegen waarvan hij niet kan controleren of het klopt. In het laatste geval wordt er gesproken over een 'onzekerheid' omdat er geen zekerheid kan worden geboden of het bedrag klopt.

Uiteindelijk geeft de accountant een oordeel (verklaring) over de cijfers en om een goedkeurende verklaring te krijgen mag het aantal fouten *niet* boven de 1% liggen van het totaalbedrag wat uitgegeven is en het bedrag wat niet goed gecontroleerd kan worden mag niet boven de 3% liggen. Daarnaast moeten geconstateerde grote fouten en onzekerheden (boven de 30.000 euro) expliciet vermeld worden in het verslag.

Oordeel accountantsverslag jaarrekening 2020
Op pagina 4 van het verslag kan u lezen dat de accountant een goedkeurende verklaring geeft voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid[1]. Het aantal fouten en onzekerheden is zeer beperkt en valt ruim onder de grens van 1 en 3% (pag. 5). De accountant gaf tijdens de auditcommissievergadering van 10 juni daarom aan dat de organisatie fantastisch werk heeft geleverd, mede ook gezien waar de organisatie vandaan komt: (het accountantsverslag van 2019 liet bijvoorbeeld nog een veel fouten en onzekerheden zien).

Positieve punten
De gemeente geeft veel geld uit aan de WMO en jeugdzorg. Voor de controle van deze bedragen is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van de zorgleveranciers. De grote zorgaanbieders geven goedkeurende controleverklaringen af waardoor de accountant deze uitgaven kan bestempelen als rechtmatig en getrouw. De kleinere zorgaanbieders doen dit niet altijd waardoor het een lastige (tijdrovende) klus is om deze bedragen te controleren. Het is dan ook bijzonder positief te noemen dat de gemeente *geen* onzekerheden kent in de bedragen over de WMO en jeugdzorg omdat de organisatie zelf een steekproef heeft uitgevoerd om te bewijzen of zorg (waar geld voor is betaald) ook echt is geleverd.

[1] In 2018 kreeg de gemeente Duiven voor het laatst een goedkeurende verklaring (dat was toen dus over de jaarcijfers van 2017).

Immers: als bewezen kan worden dat de zorg echt is geleverd kan bewezen worden dat het bedrag rechtmatig is uitgegeven.

Zoals op pagina 6 en 18 valt te lezen heeft de accountant gecontroleerd of alle Europese aanbestedingen volgens de aanbestedingsrichtlijn zijn uitgevoerd en hierbij is geen enkele onrechtmatigheid gevonden.

Als auditcommissie hebben we als aandachtspunt meegegeven of de accountant extra kan kijken naar de externe inhuur omdat dit punt vanuit de gemeenteraad eerder is aangeroerd. Op pagina 9 is de accountant hier op ingegaan en de inhuur van externen is gedaald van € 3,3 miljoen (2019) naar €2,2 miljoen (2020).

Aandachtspunten
In ons advies van vorig jaar (Politieke Avond 30 juni 2020) hebben we aangegeven dat de financiële beheersing nog niet goed was: er zaten grote golfbewegingen in de bedragen die genoemd worden in de documenten van de planning en control cyclus. Ook dit jaar geeft de accountant aan dat de financiële beheersing beter kan. Op pagina 11 staat als voorbeeld dat er een verlies verwacht (begroot) was van € 4,1 miljoen, maar uiteindelijk is het resultaat €0.8 miljoen positief. Het positieve resultaat wordt gerealiseerd door incidentele voordelen. Deze onvoorspelbaarheid in de bedragen maakt het lastig om als gemeenteraad je controlerende taak uit te voeren.

Bij het kopje *kwaliteit jaarstukken* op pagina 13 staat het advies van de accountant om de risicoanalyse aan te vullen/uit te breiden. De auditcommissie hecht waarde aan de financiële positie van de gemeente en vind het daarom ook belangrijk dat het inzicht in (mogelijke) risico's wordt vergroot.

Samenwerking
Tot slot merken we op dat de samenwerking tussen de organisatie en de accountant nog steeds goed is. De accountant waardeert het dat er veel werk is verzet door de organisatie waardoor nu (sinds enkele jaren) weer een goedkeurende verklaring kon worden afgegeven. Andersom wordt gewaardeerd dat de accountant niet aan de zijlijn blijft staan, maar juist actief meedenkt met de organisatie om verbeteringen door te voeren.

Erik Hermsen, voorzitter Auditcommissie Duiven

Namens de auditcommissie Duiven

[Ps. de auditcommissie gaat in een apart advies in op het raadsvoorstel rechtmatigheidsverantwoording.]

Betreft: advies auditcommissie gemeente Duiven rechtmatigheidsverantwoording

Vrijdag, 11 juni 2021

Aan de leden van de gemeenteraad Duiven,

De auditcommissie heeft op donderdag 10 juni 2021 voorliggend voorstel binnen de commissie besproken in bijzijn van de accountant. In het gesprek met de accountant heeft de accountant benadrukt dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording moet worden gezien als een groeimodel en hij adviseert om aan te sluiten bij de tolerantiegrens zoals de accountant deze hanteert. Deze lijn kan de auditcommissie volgen.

Een ander beslispunt is om aan te sluiten bij de reguliere rapportages uit de planning en control cyclus. Aangezien de rechtmatigheidsverantwoording verplicht opgenomen moet worden in de paragraaf bedrijfsvoering en daarmee onderdeel uit maakt van de planning en control cyclus, lijkt het de auditcommissie een logisch vervolg om tussentijds rapporteren over rechtmatigheid ook op te nemen in deze cyclus.

In een derde beslispunt wordt gevraagd om een grens vast te stellen van € 10.000 voor het rapporteren van afwijkingen. In de rapportage van de accountant wordt op dit moment een grens gehanteerd van € 30.000[1]. Dat dit bedrag wordt heroverwogen begrijpt de auditcommissie, omdat het rapporteren over de rechtmatigheid vanaf heden onderdeel uitmaakt van de planning en control cyclus. Over het rapporteren van afwijkingen in de tussenrapportage heeft de gemeenteraad van Duiven in artikel 6, lid 3 van de financiële verordening gemeente Duiven 2017 besloten om een grensbedrag te hanteren van € 15.000. Dit grensbedrag wijkt af van de voorgestelde € 10.000 en de auditcommissie concludeert hiermee dat geen aansluiting is gezocht bij de bestaande kaders van de planning en control cyclus. De auditcommissie heeft geen voorkeur in de omvang van de afwijkingsgrens, maar hecht waarde aan het eenduidige rapporteren aan de raad over de afwijkingen in de planning en control cyclus. Kortom: het is wenselijk dat in beide documenten hetzelfde bedrag wordt aangehouden of dat nu € 10.000 of € 15.000 is.

In het voorstel is opgenomen dat enkele kaders, zoals de financiële verordening en controle verordening geactualiseerd zullen worden. De auditcommissie adviseert om bij het actualiseren van de financiële verordening, heldere en eenduidige kaders vast te leggen over het rapporteren van afwijkingen in de tussenrapportages als onderdeel van de planning en control cyclus.

De zienswijze van de auditcommissie op dit voorstel is positief, daarbij gaat de commissie er wel vanuit dat het college het advies van de auditcommissie oppakt.

Erik Hermsen, voorzitter Auditcommissie Duiven

Namens de auditcommissie Duiven

[Ps. de auditcommissie gaat in een apart advies in op het accountantsverslag.]

[1] Kanttekening: als fouten onder de € 30.000 politiek-bestuurlijk relevantie hebben worden deze *wel* vermeld in het verslag.

ZFDEC1FAOC5

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

Zaak- & documentnr. : Z/21/082489/201518335
Portefeuillehouder : Gemeenteraad

Opsteller : Gerben Bosscha
Team : Griffie
Telefoonnr. 06-15415665

Samenvatting
De raad wordt voorgesteld om G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort. Hij neemt de vrijgekomen plek in van P. Dijkstra.

Beslispunten

1. De raad besluit om raadslid G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

Aanleiding
Dhr. P. Dijkstra is afgetreden als raadslid en is daardoor ook geen lid meer van de klankbordgroep Rekenkamer. Er moet vanuit gemeente Duiven daarom een nieuw raadslid toetreden om de klankbordgroep te completeren.

Planning
Het is wenselijk als de klankbordgroep zo snel mogelijk compleet is. Er is echter geen wettelijke deadline waarvoor besluitvorming vereist is.

Beoogd effect
Een nieuw lid benoemen voor de klankbordgroep.

Argumenten

1.1
In zowel de samenwerkingsovereenkomst als de verordening Rekenkamer staat dat elke gemeente twee leden afvaardigt waarvan één uit de oppositie en één uit de coalitie. Omdat de gemeente Duiven met J. Walraven al iemand uit de oppositie in de klankbordgroep heeft is er plek voor iemand uit de coalitie. G.J. Schrijner is als lid van de VVD lid van de huidige coalitie.

1.2
Met de benoeming van G.J. Schrijner heeft de gemeente Duiven weer twee vertegenwoordigers in de klankbordgroep waardoor we als gemeente goed contact kunnen onderhouden met dit raadsinstrument.

1.3
Er zijn geen andere vrijwillige kandidaten om de vrijgekomen post in te nemen.

Participatie en communicatie
De rekenkamer zal z.s.m. op de hoogte worden gesteld van de benoeming van het nieuwe lid voor de klankbordroep.

Intergemeentelijke samenwerking
De gemeente Duiven heeft een gemeenschappelijke Rekenkamer met Doesburg en Westervoort.

Bijlagen
Raadsbesluit: 201518338

Duiven, 21 juni 2021.

drs. W.R. (Wouter) Bosch
Griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDEC1FA0C
5*

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

Zaak- & documentnr. : Z/21/082489/201518335
Portefeuillehouder : Gemeenteraad

Opsteller : Gerben Bosscha
Team : Griffie
Telefoonnr. 06-15415665

Samenvatting
De raad wordt voorgesteld om G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort. Hij neemt de vrijgekomen plek in van P. Dijkstra.

Beslispunten

1. De raad besluit om raadslid G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

Aanleiding
Dhr. P. Dijkstra is afgetreden als raadslid en is daardoor ook geen lid meer van de klankbordgroep Rekenkamer. Er moet vanuit gemeente Duiven daarom een nieuw raadslid toetreden om de klankbordgroep te completeren.

Planning
Het is wenselijk als de klankbordgroep zo snel mogelijk compleet is. Er is echter geen wettelijke deadline waarvoor besluitvorming vereist is.

Beoogd effect
Een nieuw lid benoemen voor de klankbordgroep.

Argumenten

1.1
In zowel de samenwerkingsovereenkomst als de verordening Rekenkamer staat dat elke gemeente twee leden afvaardigt waarvan één uit de oppositie en één uit de coalitie. Omdat de gemeente Duiven met J. Walraven al iemand uit de oppositie in de klankbordgroep heeft is er plek voor iemand uit de coalitie. G.J. Schrijner is als lid van de VVD lid van de huidige coalitie.

1.2
Met de benoeming van G.J. Schrijner heeft de gemeente Duiven weer twee vertegenwoordigers in de klankbordgroep waardoor we als gemeente goed contact kunnen onderhouden met dit raadsinstrument.

1.3
Er zijn geen andere vrijwillige kandidaten om de vrijgekomen post in te nemen.

Participatie en communicatie
De rekenkamer zal z.s.m. op de hoogte worden gesteld van de benoeming van het nieuwe lid voor de klankbordroep.

Intergemeentelijke samenwerking
De gemeente Duiven heeft een gemeenschappelijke Rekenkamer met Doesburg en Westervoort.

Bijlagen
Raadsbesluit: 201518338

Duiven, 21 juni 2021.

drs. W.R. (Wouter) Bosch
Griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDEC25858
F.*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/082489/201518338

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

Samenvatting
De raad wordt voorgesteld om G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort. Hij neemt de vrijgekomen plek in van P. Dijkstra.

De raad besluit

1. Om raadslid G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Onderwerp	Grondexploitatie Werkterp de Ploen		
Ondertitel	De raad wordt voorgesteld om de grondexploitatie voor De Ploen Zuid af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen, omdat dit financieel voordelig is.		
Portefeuillehouder	T.J. Spaargaren	Zaaknummer	Z/21/079977/
Behandelend ambtenaar	Joris Wagemakers j.wagemakers@1stroom.nl Team: RO		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De grondexploitatie De Ploen Zuid voor het woongedeelte af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen. 2. De grondexploitatie Werkterp De Ploen vast te stellen.		
Historie	De grondexploitatie De Ploen Zuid bestaat uit twee gedeelten, namelijk de woningbouw (het grootste deel) en de Werkterp. De werkzaamheden en de verkopen voor de woningen zijn in 2020 afgerond.		
Termijn	Het besluit moet voorafgaande het vaststellen van de Jaarrekening 2020 genomen worden. Dit betekent dat dit voorstel uiterlijk in de gemeenteraadsvergadering op 22 juni 2021, voorafgaande aan het agendapunt van de Jaarrekening 2020 behandeld moet worden.		

Hamerstuk tijdens de raadsvergadering	22 juni 2021
Behandeladvies	We adviseren om dit als rechtstreeks hamerstuk naar de raadsvergadering van 22 juni te geleiden. Het betreft een administratieve handeling die voordeel oplevert op projectniveau. Het levert overigens geen voordeel op voor de gemeentelijke begroting.

ZFDC6FEBCC1

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Grondexploitatie Werkterp de Ploen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079977/201509861
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting

De grondexploitatie De Ploen Zuid bestaat uit twee gedeelten, namelijk de woningbouw (het grootste deel) en de Werkterp. De werkzaamheden en de verkopen voor de woningen zijn in 2020 afgerond. Daarmee kan dit grootste deel van de grondexploitatie administratief worden afgesloten. Het deel de Werkterp gaat daarmee door als zelfstandige grondexploitatie. Het grote voordeel hierbij is dat de huidige rentelast (enkele tienduizenden euro's) niet meer wordt meegenomen, de rentelast wordt dan circa € 1.600,-. De besparing van rentelasten betreft een besparing op projectniveau, op concernniveau is het een zaak van toerekening. Dit betekent niet dat dit een voordeel is voor de gemeentelijke begroting.

Beslispunten

1. De grondexploitatie De Ploen Zuid voor het woongedeelte af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen.
2. De grondexploitatie Werkterp De Ploen vast te stellen.

Aanleiding

In 2020 zijn de werkzaamheden voor het woongedeelte voor het complex 'De Ploen Zuid' voltooid. Ook is de laatste kavel voor woningbouw in 2020 verkocht. Daarmee kan het woongedeelte van dit complex administratief worden afgesloten. Een en ander uiteraard via de geldende BBV-regels. Het woongedeelte is qua omvang het grootste deel van dit complex. Er blijft een klein gedeelte over en dat is de Werkterp De Ploen. Dit gedeelte kan door zijn positie in het plangebied goed worden gesplitst en zelfstandig verder als aparte grondexploitatie. Deze splitsing levert een financieel voordeel op, doordat er minder rentelast is. Het 'voordeel' is dat er tienduizenden euro's minder rentelast betaald hoeft te worden. Overigens is de werkterp De Ploen ook als mogelijke woningbouwlocatie genoemd in de woningbouwnotitie. Mocht in de toekomst de functie van de werkterp moeten wijzigen dan zal naast een nieuw bestemmingsplan ook een nieuwe grondexploitatie moeten worden vastgesteld.

Planning

Het besluit moet voorafgaande het vaststellen van de Jaarrekening 2020 genomen worden. Dit betekent dat dit voorstel uiterlijk in de gemeenteraadsvergadering op 22 juni 2021, voorafgaande aan het agendapunt van de Jaarrekening 2020 behandeld moet worden.

Beoogd effect

Door het afsluiten van het woongedeelte van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie voor het gedeelte de werkterp, ontstaat er een financieel 'voordeel'. De huidige rentelast wordt beduidend lager.

Argumenten

1.1 *Het complex De Ploen Zuid is voor het woongedeelte volledig afgerond en kan daardoor administratief worden afgesloten.*
Het complex De Ploen Zuid bestaat uit 2 delen, namelijk een woongedeelte en een werkgedeelte. Het woongedeelte beslaat het grootste deel (meer dan 95%) van het plan. Dit deel van het plan is in 2020 geheel afgerond. Alle kavels zijn verkocht en alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Dit betekent dat dit gedeelte conform het BBV administratief kan worden afgesloten. Het enige dat dan nog resteert, is de Werkterp. Deze gaat dan verder als zelfstandige grondexploitatie.

1.2 *Door het complex De Ploen Zuid af te sluiten, wordt fors bespaard op de rentelast.*
De grondexploitatie De Ploen Zuid had op 1-1-2020 een boekwaarde van ruim € 2,8 miljoen. Over dit bedrag wordt de rente berekend. Met de huidige rente van 1,04% is de rentelast ruim € 29.000. Door de grondexploitatie De Ploen Zuid per 1-1-2021 af te sluiten en voor het resterende deel (Werkterp De Ploen) een nieuwe grondexploitatie te openen, daalt de boekwaarde naar € 160.000. De rentelast zal dan circa € 1.600,- bedragen. Door deze administratieve handeling wordt dus fors bespaard op de jaarlijkse rentelast. Dit betreft een besparing op projectniveau, op concernniveau is het een zaak van toerekening. Dit betekent niet dat dit een voordeel is voor de gemeentelijke begroting.

1.3 *Het afsluiten van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen is puur een administratieve handeling.*
Door het afsluiten van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen zijn er louter alleen administratieve gevolgen. Aan de uitgangspunten van het bestemmingsplan wijzigt niks. Zonder deze wijziging wordt er jaarlijks geen circa € 27.500 bespaard op de rentelast.

2.1 *De nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen komt nu naar de huidige inzichten kostenneutraal uit.*
De grondexploitatie Werkterp De Ploen is op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen, doorgerekend. De uitkomst hiervan is dat er sprake is van een kostenneutrale grondexploitatie. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 1.786 (overschot). Dit kleine overschot is zo gering dat gesproken kan worden over een kostenneutrale grondexploitatie.

Kanttekeningen

2.1 *Aan de nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen kleven net als bij alle andere grondexploitaties financiële risico's.*
De grondexploitatie is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat.
Bij het opstellen van de grondexploitatie Werkterp De Ploen, is behoudend en behoedzaam gerekend. Dit om risico's te beperken en te beheersen. De verwachting

is dat de risico's voldoende zijn afgedekt. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt plaats in de reguliere P&C-cyclus.

Financiële paragraaf

Het voorstel is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Op basis hiervan is sprake van een kostenneutrale grondexploitatie. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 1.786 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing, het betreft louter een administratieve handeling.

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit grondexploitatie Werkterp de Ploen

Duiven, 4 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFDC6FEBCC1

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Grondexploitatie Werkterp de Ploen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079977/201509861
Portefeuillehouder : T.J. Spaargaren Ontwikkeling

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke

Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting

De grondexploitatie De Ploen Zuid bestaat uit twee gedeelten, namelijk de woningbouw (het grootste deel) en de Werkterp. De werkzaamheden en de verkopen voor de woningen zijn in 2020 afgerond. Daarmee kan dit grootste deel van de grondexploitatie administratief worden afgesloten. Het deel de Werkterp gaat daarmee door als zelfstandige grondexploitatie. Het grote voordeel hierbij is dat de huidige rentelast (enkele tienduizenden euro's) niet meer wordt meegenomen, de rentelast wordt dan circa € 1.600,-. De besparing van rentelasten betreft een besparing op projectniveau, op concernniveau is het een zaak van toerekening. Dit betekent niet dat dit een voordeel is voor de gemeentelijke begroting.

Beslispunten

1. De grondexploitatie De Ploen Zuid voor het woongedeelte af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen.
2. De grondexploitatie Werkterp De Ploen vast te stellen.

Aanleiding

In 2020 zijn de werkzaamheden voor het woongedeelte voor het complex 'De Ploen Zuid' voltooid. Ook is de laatste kavel voor woningbouw in 2020 verkocht. Daarmee kan het woongedeelte van dit complex administratief worden afgesloten. Een en ander uiteraard via de geldende BBV-regels. Het woongedeelte is qua omvang het grootste deel van dit complex. Er blijft een klein gedeelte over en dat is de Werkterp De Ploen. Dit gedeelte kan door zijn positie in het plangebied goed worden gesplitst en zelfstandig verder als aparte grondexploitatie. Deze splitsing levert een financieel voordeel op, doordat er minder rentelast is. Het 'voordeel' is dat er tienduizenden euro's minder rentelast betaald hoeft te worden. Overigens is de werkterp De Ploen ook als mogelijke woningbouwlocatie genoemd in de woningbouwnotitie. Mocht in de toekomst de functie van de werkterp moeten wijzigen dan zal naast een nieuw bestemmingsplan ook een nieuwe grondexploitatie moeten worden vastgesteld.

Planning

Het besluit moet voorafgaande het vaststellen van de Jaarrekening 2020 genomen worden. Dit betekent dat dit voorstel uiterlijk in de gemeenteraadsvergadering op 22 juni 2021, voorafgaande aan het agendapunt van de Jaarrekening 2020 behandeld moet worden.

Beoogd effect

Door het afsluiten van het woongedeelte van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie voor het gedeelte de werkterp, ontstaat er een financieel ‘voordeel’. De huidige rentelast wordt beduidend lager.

Argumenten

1.1 Het complex De Ploen Zuid is voor het woongedeelte volledig afgerond en kan daardoor administratief worden afgesloten.
Het complex De Ploen Zuid bestaat uit 2 delen, namelijk een woongedeelte en een werkgedeelte. Het woongedeelte beslaat het grootste deel (meer dan 95%) van het plan. Dit deel van het plan is in 2020 geheel afgerond. Alle kavels zijn verkocht en alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Dit betekent dat dit gedeelte conform het BBV administratief kan worden afgesloten. Het enige dat dan nog resteert, is de Werkterp. Deze gaat dan verder als zelfstandige grondexploitatie.

1.2 Door het complex De Ploen Zuid af te sluiten, wordt fors bespaard op de rentelast.
De grondexploitatie De Ploen Zuid had op 1-1-2020 een boekwaarde van ruim € 2,8 miljoen. Over dit bedrag wordt de rente berekend. Met de huidige rente van 1,04% is de rentelast ruim € 29.000. Door de grondexploitatie De Ploen Zuid per 1-1-2021 af te sluiten en voor het resterende deel (Werkterp De Ploen) een nieuwe grondexploitatie te openen, daalt de boekwaarde naar € 160.000. De rentelast zal dan circa € 1.600,- bedragen. Door deze administratieve handeling wordt dus fors bespaard op de jaarlijkse rentelast. Dit betreft een besparing op projectniveau, op concernniveau is het een zaak van toerekening. Dit betekent niet dat dit een voordeel is voor de gemeentelijke begroting.

1.3 Het afsluiten van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen is puur een administratieve handeling.
Door het afsluiten van de grondexploitatie De Ploen Zuid en het openen van een nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen zijn er louter alleen administratieve gevolgen. Aan de uitgangspunten van het bestemmingsplan wijzigt niks. Zonder deze wijziging wordt er jaarlijks geen circa € 27.500 bespaard op de rentelast.

2.1 De nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen komt nu naar de huidige inzichten kostenneutraal uit.
De grondexploitatie Werkterp De Ploen is op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen, doorgerekend. De uitkomst hiervan is dat er sprake is van een kostenneutrale grondexploitatie. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 1.786 (overschot). Dit kleine overschot is zo gering dat gesproken kan worden over een kostenneutrale grondexploitatie.

Kanttekeningen

2.1 Aan de nieuwe grondexploitatie Werkterp De Ploen kleven net als bij alle andere grondexploitaties financiële risico’s.
De grondexploitatie is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat.
Bij het opstellen van de grondexploitatie Werkterp De Ploen, is behoudend en behoedzaam gerekend. Dit om risico’s te beperken en te beheersen. De verwachting

is dat de risico's voldoende zijn afgedekt. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt plaats in de reguliere P&C-cyclus.

Financiële paragraaf

Het voorstel is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Op basis hiervan is sprake van een kostenneutrale grondexploitatie. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 1.786 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing, het betreft louter een administratieve handeling.

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit grondexploitatie Werkterp de Ploen

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDC71E5D3B
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/079977/201509892

Datum besluitvorming :

Onderwerp : Raadsbesluit grondexploitatie Werkterp de Ploen

Samenvatting

De grondexploitatie De Ploen Noord bestaat uit twee gedeelten, namelijk de woningbouw (het grootste deel) en de Werkterp. De werkzaamheden en de verkopen voor de woningen zijn in 2020 afgerond. Daarmee kan dit grootste deel van de grondexploitatie administratief worden afgesloten. Het deel de Werkterp gaat daarmee door als zelfstandige grondexploitatie. Het grote voordeel hierbij is dat de huidige rentelast (enkele tienduizenden euro's) niet meer wordt meegenomen, de rentelast wordt dan circa € 1.600,-.

De raad besluit

1. De grondexploitatie De Ploen Zuid voor het woongedeelte af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen.
2. De grondexploitatie Werkterp De Ploen vast te stellen.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Onderwerp	Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021		
Ondertitel	In dit raadsvoorstel wordt voorgesteld om een nieuwe archiefverordening vast te stellen zodat deze voldoet aan de laatste wet- en regelgeving.		
Portefeuillehouder	Burgemeester Hieltjes	Zaaknummer	Z/18/040826
Behandelend ambtenaar	Guus Benkers g.benkers@1stroom.nl Informatiebeheer		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De gemeenteraad besluit: 1. de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 in te trekken. 2. de Archiefverordening gemeente Duiven 2021 vast te stellen.		
Historie	De VNG heeft recentelijk een nieuwe model archiefverordening vastgesteld. De vorige archiefverordening van de gemeente Duiven kwam uit 2015.		
Termijn	Geen wettelijke deadline voor besluitvorming.		

Hamerstuk tijdens de raadsvergadering	22 juni 2021
Behandeladvies	We adviseren om dit als rechtstreeks hamerstuk te agenderen omdat er weinig wijzigingen worden voorgesteld in de archiefverordening. Bovendien wordt met de wijzigingen voldaan aan de nieuwste landelijke wet- en regelgeving.

ZFD7C7D986D

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021

Zaak- & documentnr. : Z/18/040826/201492738
Portefeuillehouder : mr. H.B. Hieltjes
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De archiefverordening van de gemeente is verouderd. Door een nieuwe archiefverordening vast te stellen, zorgt de raad ervoor dat de gemeente weer voldoet aan de actuele wet- en regelgeving op dit gebied.

Beslispunten
de gemeenteraad besluit:
1. de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 in te trekken.
2. de Archiefverordening gemeente Duiven 2021 vast te stellen.

Aanleiding
De VNG heeft een nieuwe modelarchiefverordening uitgebracht. Deze verordening is geactualiseerd aan de hand van de nieuwste wet- en regelgeving en feedback vanuit het vakgebied. De Archiefverordening gemeente Duiven 2015 is hierdoor verouderd. Het vaststellen van de nieuwe Archiefverordening gemeente Duiven 2021 door de gemeenteraad zorgt ervoor dat de gemeente weer voldoet aan de laatste door de VNG geadviseerde standaarden en actuele wetgeving.

Planning
Niet van toepassing.

Beoogd effect
In de archiefverordening wordt een aantal bij wet genoemde verantwoordelijkheden voor het archiveren van informatie vastgelegd. De Archiefverordening gemeente Duiven 2021 is ten opzichte van de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 op enkele punten geactualiseerd. De belangrijkste wijziging is het opnemen van een nieuw artikel (artikel 4) dat de opname van particuliere archieven in de gemeentelijke archiefbewaarplaats mogelijk maakt. De wijzigingen zijn conform een door de VNG uitgebrachte modelarchiefverordening. Door de nieuwe verordening vast te stellen, voldoet de gemeente weer aan de laatste wet- en regelgeving.

Argumenten
Het college van burgemeester en wethouders is op grond van de Archiefwet 1995 verplicht interne regels vast te stellen voor informatiebeheer. Doordat de VNG een nieuwe modelarchiefverordening heeft uitgebracht, moet de huidige archiefverordening van de gemeente geactualiseerd worden. Daarmee voldoen we weer aan wijzigingen in de Archiefwet 1995 en aan andere, nieuwere wetgeving. De wijzigingen in de archiefverordening zelf zijn beperkt.

Kanttekeningen
Wanneer de gemeente niet voldoet aan de wettelijke eisen op het gebied van archiefbeheer loopt de gemeente risico's op het gebied van (financiële) verantwoording, informatievoorziening en bewijslast. Het is daarom belangrijk om de archiefverordening up-to-date te houden, zelfs al zijn de feitelijke veranderingen zoals in dit geval beperkt.

Financiële paragraaf
Niet van toepassing.

Participatie en communicatie
De Archiefverordening gemeente Duiven 2021 wordt na vaststelling en bekend gemaakt, gepubliceerd en ter kennisname gestuurd aan Gedeputeerde Staten Gelderland.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing.

Bijlagen
201492739 – Raadsbesluit
201492847 – Archiefverordening gemeente Duiven 2021

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van gemeente Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFD7C7D986D
*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021

Zaak- & documentnr. : Z/18/040826/201492738
Portefeuillehouder : mr. H.B. Hieltjes
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De archiefverordening van de gemeente is verouderd. Door een nieuwe archiefverordening vast te stellen, zorgt de raad ervoor dat de gemeente weer voldoet aan de actuele wet- en regelgeving op dit gebied.

Beslispunten
de gemeenteraad besluit:
1. de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 in te trekken.
2. de Archiefverordening gemeente Duiven 2021 vast te stellen.

Aanleiding
De VNG heeft een nieuwe modelarchiefverordening uitgebracht. Deze verordening is geactualiseerd aan de hand van de nieuwste wet- en regelgeving en feedback vanuit het vakgebied. De Archiefverordening gemeente Duiven 2015 is hierdoor verouderd. Het vaststellen van de nieuwe Archiefverordening gemeente Duiven 2021 door de gemeenteraad zorgt ervoor dat de gemeente weer voldoet aan de laatste door de VNG geadviseerde standaarden en actuele wetgeving.

Planning
Niet van toepassing.

Beoogd effect
In de archiefverordening wordt een aantal bij wet genoemde verantwoordelijkheden voor het archiveren van informatie vastgelegd. De Archiefverordening gemeente Duiven 2021 is ten opzichte van de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 op enkele punten geactualiseerd. De belangrijkste wijziging is het opnemen van een nieuw artikel (artikel 4) dat de opname van particuliere archieven in de gemeentelijke archiefbewaarplaats mogelijk maakt. De wijzigingen zijn conform een door de VNG uitgebrachte modelarchiefverordening. Door de nieuwe verordening vast te stellen, voldoet de gemeente weer aan de laatste wet- en regelgeving.

Argumenten
Het college van burgemeester en wethouders is op grond van de Archiefwet 1995 verplicht interne regels vast te stellen voor informatiebeheer. Doordat de VNG een nieuwe modelarchiefverordening heeft uitgebracht, moet de huidige archiefverordening van de gemeente geactualiseerd worden. Daarmee voldoen we weer aan wijzigingen in de Archiefwet 1995 en aan andere, nieuwere wetgeving. De wijzigingen in de archiefverordening zelf zijn beperkt.

Kanttekeningen
Wanneer de gemeente niet voldoet aan de wettelijke eisen op het gebied van archiefbeheer loopt de gemeente risico's op het gebied van (financiële) verantwoording, informatievoorziening en bewijslast. Het is daarom belangrijk om de archiefverordening up-to-date te houden, zelfs al zijn de feitelijke veranderingen zoals in dit geval beperkt.

Financiële paragraaf
Niet van toepassing.

Participatie en communicatie
De Archiefverordening gemeente Duiven 2021 wordt na vaststelling en bekend gemaakt, gepubliceerd en ter kennisname gestuurd aan Gedeputeerde Staten Gelderland.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing.

Bijlagen
201492739 – Raadsbesluit
201492847 – Archiefverordening gemeente Duiven 2021

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van gemeente Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFD7C7E6E62

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/18/040826/201492739
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021

Samenvatting

De gemeenteraad van de gemeente Duiven;

gelet op artikelen 30, eerste lid en 32, tweede lid van de Archiefwet 1995;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 mei 2021;

De raad besluit

De Archiefverordening gemeente Duiven 2015 in te trekken en de Archiefverordening gemeente Duiven 2021 vast te stellen gelet op de artikelen 30, eerste lid en 32, tweede lid van de Archiefwet 1995.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 22 juni 2021.

De raad van de gemeente Duiven,

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

De raad van de gemeente Duiven;

gelet op de artikelen 30, 1e lid en 32, 2e lid van de Archiefwet 1995;

besluit vast te stellen de navolgende archiefverordening:

Archiefverordening gemeente Duiven 2021.

Artikel 1. Zorgplicht burgemeester en wethouders gemeente Duiven

1. Burgemeester en wethouders dragen zorg voor het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid ter zake van de wettelijke taken en verantwoordelijkheden op grond van de Archiefwet 1995 en de interne regels ten behoeve van het beheer van archiefbescheiden van de gemeentelijke organen.

2. Burgemeester en wethouders dragen hierbij zorg voor de onderlinge samenhang met andere onderdelen van het informatiebeleid van gemeente Duiven en treffen daartoe de nodige maatregelen.

Artikel 2. Taken gemeentearchivaris

1. De gemeentearchivaris brengt tweejaarlijks aan burgemeester en wethouders verslag uit over het beheer van de archiefbewaarplaats en de archiefbescheiden die hiernaartoe zijn overgebracht en over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

2. De gemeentearchivaris kan daarnaast op verzoek of op eigen initiatief advies uitbrengen aan burgemeester en wethouders over het beheer van de archiefbewaarplaats en de archiefbescheiden van de gemeente Duiven die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

Artikel 3. Verantwoording door burgemeester en wethouders

Burgemeester en wethouders informeren de gemeenteraad tweejaarlijks over de uitoefening van de aan hen opgedragen zorg voor de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen. Zij voegen daarbij in ieder geval:

a. het verslag van de gemeentearchivaris, bedoeld in artikel 2, eerste lid;

b. voor zover van toepassing, de gedurende de betreffende periode door de gemeentearchivaris aan hen uitgebrachte adviezen, bedoeld in artikel 2, tweede lid; en

c. een voorstel voor de in het kader van de zorgplicht voor de archiefbescheiden te treffen maatregelen, zo nodig voorzien van een kostenraming.

Artikel 4. Opname in de archiefbewaarplaats van bescheiden van particulieren
De gemeentearchivaris kan met instemming van de rechthebbende bescheiden van instellingen of personen, ongeacht hun vorm, in de archiefbewaarplaats opnemen als deze naar zijn oordeel van historische waarde zijn.

Artikel 5. Intrekking oude verordening
De Archiefverordening gemeente Duiven 2015 wordt ingetrokken.

Artikel 6. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op 23 juni 2021.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Archiefverordening gemeente Duiven 2021.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de gemeenteraad van de gemeente Duiven op 22 juni 2021.

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Toelichting

Algemeen

De Archiefwet 1995 (hierna: Archiefwet) legt de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeentelijke overheidsorganen (zoals de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de burgemeester, de griffie en gemeentelijke privaatrechtelijke rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 160 van de Gemeentewet met één of meer publiekrechtelijke bevoegdheden) alsmede de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt zonder openbaar lichaam en/of die taken in mandaat uitvoeren, bij burgemeester en wethouders, zie artikel 30, eerste lid, in samenhang met artikel 1, onderdeel b. Artikel 30 bevat bovendien de opdracht voor de gemeenteraad om een verordening vast te stellen, die aan gedeputeerde staten moet worden medegedeeld, overeenkomstig waarvan burgemeester en wethouders deze zorgplicht moeten uitvoeren. Uiteraard tevens met inachtneming van de specifieke kaders die de Archiefwet, het Archiefbesluit 1995 en de Archiefregeling daarvoor stellen én in lijn met de toepasselijke algemene regels van onder meer de Algemene wet bestuursrecht en de Gemeentewet.
Verder bevat artikel 32, tweede lid, van de Archiefwet een opdracht aan de gemeenteraad om bij verordening regels te stellen ten aanzien van het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens Archiefwet door de gemeentearchivaris ten aanzien van het beheer van archiefbescheiden die niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats.

Aspecten die al in deze ‘hogere regelgeving’ zijn geregeld en die (automatisch) doorwerken, worden uit het oogpunt van goede regelgeving niet ‘herhaald’ in deze verordening. Ook bevat deze verordening geen regels ten aanzien van taken en bevoegdheden die rechtstreeks bij burgemeester en wethouders zijn belegd (en ten aanzien waarvan de gemeenteraad geen uitdrukkelijke regelgevende bevoegdheid is toebedeeld). Dit betreft o.a. de bevoegdheid om een gemeentelijke archiefbewaarplaats aan te wijzen (volgt al uit artikel 31 van de Archiefwet), de taak ervoor zorg te dragen dat het beheer van de archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een door burgemeester en wethouders toe te passen kwaliteitssysteem (volgt al uit artikel 16 van de Archiefregeling) en het benoemen, schorsen en ontslaan van personeel (bevoegdheid is al geregeld in artikel 160, eerste lid, aanhef en onder d, van de Gemeentewet).

Begrippen

Deze verordening bevat geen begripsbepalingen, aangezien deze hier overbodig zijn. Dit geldt in de eerste plaats voor die begrippen die al in de Archiefwet gedefinieerd zijn (zoals ‘archiefbescheiden’). Deze gelden onverminderd ook voor deze verordening, afwijken is niet mogelijk. Ten aanzien van andere (in het verleden wel opgenomen) begrippen geldt dat het gebruik in de context van deze verordening niet tot misverstanden zal leiden (zoals ‘gemeentearchivaris’), dat ze dermate weinig worden gebruikt dat voluit schrijven de voorkeur heeft (zoals ‘wet’) of dat ze zelfs helemaal niet meer voorkomen in deze sterk gedereguleerde verordening (zoals ‘beheerder’).
Voor de goede orde, het begrip ‘archiefbescheiden’ kan ten onrechte de suggestie wekken dat het slechts om oudere, papieren documenten zou gaan. Dit is echter niet het geval, zoals ook blijkt uit een nauwkeurige lezing van het begrip. Onder archiefbescheiden wordt overeenkomstig artikel 1, onder c, van de Archiefwet verstaan:

1°. bescheiden, ongeacht hun vorm, door de overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten;
2°. bescheiden, ongeacht hun vorm, met overeenkomstige bestemming, ontvangen of opgemaakt door instellingen of personen, wier rechten of functies op enig overheidsorgaan zijn overgegaan;
3°. bescheiden, ongeacht hun vorm, welke ingevolge overeenkomsten met of beschikkingen van instellingen of personen dan wel uit anderen hoofde in een archiefbewaarplaats zijn opgenomen om daar te berusten;
4°. reprodukties, ongeacht hun vorm, welke bij of krachtens de wet in de plaats zijn gesteld van de onder 1°, 2° of 3° bedoelde archiefbescheiden of welke op grond van het bepaalde in artikel 7 zijn vervaardigd.

Het gaat dus niet alleen om papieren, maar ook digitale archiefbescheiden waaronder databases, websites, agenda's en berichten via sociale media. Om misverstanden te voorkomen wordt in de praktijk ook vaak de meer neutrale term 'informatie' gehanteerd als er over 'archiefbescheiden' wordt gesproken of geschreven.

Zorg en beheer
Het begrip 'zorg' is niet gedefinieerd in de wet. In het algemeen – en in artikel 1 van deze verordening – wordt hieronder verstaan de (kaderstellende) bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het ontvangen, vervaardigen, bewaren en uiteindelijk vernietigen van de archiefbescheiden (die daarvoor in aanmerking komen) op een wijze waarmee de goede, geordende en toegankelijke staat gedurende de wettelijk voorgeschreven bewaartermijn is gewaarborgd en waarbij de authenticiteit van deze archiefbescheiden op ieder moment kan worden vastgesteld. Dit ter onderscheiding van het 'beheer' van de archiefbescheiden: de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de beheerwerkzaamheden, te weten het behouden, bewerken, benutten en ter raadpleging of gebruik ter beschikking stellen aan de ambtelijke organisatie en het publiek.
Door het informatiebeheer op orde te hebben wordt een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering mogelijk gemaakt, kent de gemeente haar eigen rechtspositie en die van anderen, is het mogelijk verantwoording af te leggen voor het gemeentelijk handelen en kan de blijvende bewaring van cultuurhistorische informatie worden gegarandeerd.

Raadplegen archiefbescheiden, opmaken afschriften, bewerkingen e.d.
De archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten zijn openbaar, behoudens enkele uitzonderingsgevallen (zie de artikelen 15, 16 en 17 van de Archiefwet). Iedereen is, behoudens die uitzonderingsgevallen, bevoegd die archiefbescheiden kosteloos te raadplegen en daarvan of daaruit afbeeldingen, afschriften, uittreksels en bewerkingen te maken of op zijn kosten te doen maken. De tarieven die hiervoor in rekening worden gebracht zijn opgenomen in de op dat moment geldende betreffende legesverordeningen.

Artikelsgewijs
Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader behandeld.

Artikel 1. Zorgplicht burgemeester en wethouders
Dit artikel vormt een uitwerking van de zorgplicht van burgemeester en wethouders.

Naast de algemene bepalingen van de Archiefwet zijn verder in hoofdstuk 3 van de Archiefregeling voorschriften gesteld ten aanzien van de geordende en toegankelijke staat van archiefbescheiden. De Archiefregeling bevat tevens de verplichting voor burgemeester en wethouders om ervoor zorg te dragen dat het beheer van archiefbescheiden voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.

Eerste lid
Dit onderdeel verplicht burgemeester en wethouders ervoor zorg te dragen dat beleid wordt geformuleerd en dat interne regels (zoals 'beheersregels' of een 'werkinstructie') worden opgesteld, beide ten behoeve van het beheer van archiefbescheiden van de gemeentelijke organen.

Tweede lid
De zorg voor archiefbescheiden staat niet op zichzelf; deze zorg maakt onderdeel uit van het gemeentelijk informatiebeleid in den brede. Burgemeester en wethouders dienen de zorg voor archiefbescheiden dan ook in samenhang te bezien en af te stemmen op domeinen als informatiemanagement, informatiearchitectuur, informatiebeveiliging, openbaarheid en persoonsgegevensbescherming en zo nodig daartoe maatregelen te treffen. Hierop ziet het tweede lid.

Artikel 2. Taken gemeentearchivaris
Uit de Archiefwet volgt dat als er een gediplomeerde gemeentearchivaris is benoemd, deze de gemeentelijke archiefbewaarplaats beheert en dat deze tevens – voor zover het betreft de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats – belast is met toezicht op de naleving van het bij of krachtens de wet bepaalde (artikel 32, eerste en tweede lid). Als er geen gediplomeerde gemeentearchivaris is benoemd, dan volgt uit de Archiefwet dat de gemeentesecretaris verantwoordelijk is voor het beheer van de archiefbewaarplaats (zie artikel 32, eerste lid). Gemeente Duiven is aangesloten bij de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Dit streekarchivariaat levert de gemeentearchivaris voor de aangesloten gemeentes.

Het eerste lid regelt de verplichting voor de gemeentearchivaris om periodiek verslag uit te brengen aan burgemeester en wethouders over enerzijds het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen en particulieren die zijn overgebracht naar, respectievelijk opgenomen in de archiefbewaarplaats en anderzijds het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats. Zo nodig kunnen burgemeester en wethouders (mede) op basis van dit verslag besluiten voorzieningen te treffen ter uitoefening van de aan hen opgedragen zorg.
Ten behoeve van het opstellen van dit verslag heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een raamwerk van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) van de Archiefwet ontwikkeld (een kapstok voor structurering van het verslag). Uiteindelijk hebben deze mede tot doel de versterking van het horizontale toezicht door de gemeenteraad op de zorg over en het beheer van archiefbescheiden conform de Archiefwet. Het verslag wordt door

burgemeester en wethouders overeenkomstig artikel 2 ter beschikking gesteld aan de gemeenteraad.

Het opstellen van het verslag over het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden vraagt om een samenspel tussen de gemeentearchivaris en de feitelijk beheerders van de niet-overgebrachte archiefbescheiden. Deze laatsten beschikken immers over informatie over de prestaties in het kader van de uitvoering van de Archiefwet.

Op grond van het tweede lid kan de gemeentearchivaris ook op verzoek of eigen initiatief advies uitbrengen aan burgemeester en wethouders over het beheer van de archiefbewaarplaats (en de daarheen overgebrachte archiefbescheiden) en het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen die (nog) niet daarheen zijn overgebracht. Een dergelijk advies zal in veel gevallen gepaard gaan met een voorstel om – in het belang van een goed beheer of toezicht – bepaalde voorzieningen te treffen.

Artikel 3. Verantwoording door burgemeester en wethouders
Burgemeester en wethouders informeren de gemeenteraad tweejaarlijks over de uitoefening van hun zorgplicht voor de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen. Zij voegen daarbij in ieder geval: a) het verslag van de gemeentearchivaris (of de verslagen, als de verslaglegging neerslag krijgt in meerdere, afzonderlijke verslagen), b) de op verzoek of eigen initiatief van de gemeentearchivaris aan hen uitgebrachte adviezen (zo die er zijn geweest in de periode waarop ook de verslaglegging betrekking heeft) en c) een voorstel voor de in het kader van de zorgplicht voor de archiefbescheiden te treffen maatregelen, zo nodig voorzien van een kostenraming. Als er op te lossen knelpunten zijn, zal het onder c bedoelde voorstel neerkomen op een verbeterplan, dat gepaard kan gaan met een plan van aanpak. Als er aan de te treffen maatregelen extra kosten zijn verboden, dan zullen deze meegenomen moeten worden in de begrotingscyclus. Hierdoor wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld burgemeester en wethouders te controleren ten aanzien van hun wettelijke zorgplicht. Ook wordt op deze wijze een cyclisch proces van beleidsvorming, begroting en financiering, uitvoering, controle en (financiële) verantwoording en bijstelling geborgd.

De informatie kan tevens gebruikt worden om in het kader van interbestuurlijk toezicht gedeputeerde staten te informeren. Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden, waarmee het toezicht door de provincie is gewijzigd. Dit betreft onder meer de bevoegdheid om systematische toezichtinformatie op te vragen, op grond van het aan de Gemeentewet toegevoegde artikel 124h. Het Besluit verstrekking systematische toezichtinformatie – dat uitvoering geeft aan artikel 124h – stelt verder regels aan het opvragen van deze toezichtinformatie, opdat gemeenten niet worden geconfronteerd met bovenmatige informatieverplichtingen. Daarbij past dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de gegevens die burgemeester en wethouders in het kader van hun horizontale verantwoording aan de gemeenteraden aanbieden.

Artikel 4. Opname in de archiefbewaarplaats van bescheiden van particulieren
Veel particulieren, zoals personen, families, bedrijven, verenigingen, geloofsgenootschappen, particuliere instellingen en stichtingen, hebben bescheiden

(documenten, foto’s, prenten e.d.) met belangrijke historische waarde. Deze kunnen een goede aanvulling zijn voor de collectie van het gemeentearchief en kunnen daarmee een bredere kijk geven op het beeld van de maatschappij. Tevens kunnen bescheiden van particulieren een aanvulling vormen op overheidsarchieven over bijzondere gebeurtenissen of kwesties die van historisch belang zijn (zogenoemde ‘hotspots’). Als bescheiden van particulieren deze waarde hebben en opname naar oordeel van de gemeentearchivaris gewenst is, kunnen ze op grond van dit artikel worden opgenomen in de gemeentelijke archiefbewaarplaats. De eigenaar van de bescheiden bepaalt de vorm van overdracht aan de gemeente (schenking, bruikleen of inbewaringgeving). Afspraken over o.a. de openbaarheid kunnen worden vastgelegd in een overeenkomst tussen de eigenaar en de beheerder van de archiefbewaarplaats (artikel 16 van de Archiefwet). Voor het beheer van deze archiefbescheiden dienen voldoende middelen beschikbaar te worden gesteld door burgemeester en wethouders binnen de begrotingskaders gesteld door de raad. Dit met uitzondering van archiefbescheiden die in bewaring zijn gegeven en waarvan in overeengekomen dat het beheer daarvan door de eigenaar wordt vergoed.

<table>
<tr><td>Onderwerp</td><td colspan="3">Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen</td></tr>
<tr><td>Ondertitel</td><td colspan="3">Aan de gemeenteraad wordt geld gevraagd voor investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, ’t Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.</td></tr>
<tr><td>Portefeuillehouder</td><td>Wethouder Knuiman</td><td>Zaaknummer</td><td>Z/21/080835/</td></tr>
<tr><td>Behandelend ambtenaar</td><td colspan="3">Dick Boschman - d.boschman@1stroom.nl</td></tr>
<tr><td>Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten</td><td colspan="3">Het aanvragen van krediet om investeringen te doen in frisse lucht en verduurzaming van 5 scholen.

1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
- Ventilatievoorzieningen:
33,3% Schoolbestuur
66,7% Gemeente
- Verduurzamingsmaatregelen:
conform ‘Maatwerk’.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

<table>
<tr><th>Onderwijsaccommodatie</th><th>Beschikbaar te stellen krediet</th><th>Onderdeel ventilatie</th><th>Onderdeel verduurzaming</th></tr>
<tr><td>IKC De Kameleon</td><td>€ 341.465,-</td><td>€ 235.460,-</td><td>€ 106.005,-</td></tr>
<tr><td>Groene Ring-Zuid</td><td>€ 189.550,-</td><td>€ 114.066,-</td><td>€ 75.484,-</td></tr>
<tr><td>IKC Joannes</td><td>€ 172.333,-</td><td>€ 162.925,-</td><td>€ 9.408,-</td></tr>
<tr><td>IKC Bernadette</td><td>€ 118.654,-</td><td>€ 118.654,-</td><td>€ 0,-</td></tr>
<tr><td>IKC ’t Veer</td><td>€ 247.718,-</td><td>€ 179.468</td><td>€ 68.250,-</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Historie</td><td colspan="3">Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal huisvestingsplan vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht staan.</td></tr>
<tr><td>Termijn</td><td colspan="3">Geen (wettelijke) deadline. De subsidieaanvraag SUVIS is al tijdig ingediend.</td></tr>
</table>

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	E.N. Bosscha	Digitale raadzaal	Sociaal	25 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			

Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	Mevr. Van Miltenburg spreekt (namens de schoolbesturen) haar waardering uit voor de samenwerking met de gemeente en de wijze waarop de gemeente hier proactief op heeft gehandeld. Zij kan zich vinden in het voorliggend raadsvoorstel. Door corona is het belang van goede luchtkwaliteit alleen maar groter geworden. De scholen investeren zelf 1/3e van het bedrag en dragen zo zelf ook bij. Er is geen behoefte aan debat bij de tafeldeelnemers waardoor het raadsvoorstel als hamerstuk naar de raadsvergadering van 22 juni kan.
Raadsvergadering	22 juni

ZFDD7C7C68F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513708
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

Beslispunten
1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

Aanleiding
Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht. Er zijn diverse mogelijkheden om aan deze doelstelling te voldoen. In samenspraak met de schoolbesturen is aan WTA/VOM opdrachtgegeven om variantenstudies uit te voeren ten behoeve van de 5 schoolgebouwen. Op basis van deze studie is uiteindelijk per gebouw een specifieke keuze gemaakt.

Op 4 januari is door de Rijksoverheid de regeling Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) gepubliceerd. De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten kunnen de aanvraag indienen van 4 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Door de aanpak vanuit het IHP hebben we op zeer korte termijn in nauwe samenspraak met de schoolbesturen voor basisonderwijs in de gemeente Duiven op een hele korte termijn een vijftal aanvragen kunnen indienen.

Vanwege de beschikbaarheid en voorwaarden van de SUVIS-subsidie zijn een aantal projecten in overleg met de schoolbesturen in de tijd naar voren gehaald, daardoor kon ook een deel van deze kosten betrokken worden bij de SUVIS-aanvragen.

Conform het IHP zijn over de verdeling van de investeringskosten met de schoolbesturen nadere afspraken gemaakt. Omdat de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen.

Planning
De voornoemde maatregelen zullen indien de kredieten beschikbaar worden gesteld kort na de zomervakantie worden aanbesteed, waardoor uitvoering zeer waarschijnlijk nog in dit kalenderjaar kan worden opgestart. Conform de SUVIS-bepalingen moeten de werkzaamheden zijn gestart voor 1-1-2022 en zijn afgerond vóór 31-12-2023. Onderdeel van de afronding vormt een voorschreven luchtkwaliteitsmeting. De resultaten zullen via een kennisgeving worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad.

Beoogd effect
De gemeente Duiven beschikt na de aanpassing van deze 5 onderwijsaccommodaties en de voorgenomen nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wiekslag/Wereldwijzer binnen 5 jaar voor het grootste gedeelte over gezonde 'onderwijsaccommodaties' en door de realisatie van de voorgenomen verduurzamingsmaatregelen dragen schoolbesturen en gemeente actief bij aan het realiseren van de Klimaatdoelstelling[1].

Argumenten
1.1 Investeren in onderwijsaccommodaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
Gemeente en schoolbesturen hebben samen de verantwoordelijkheid om te investeren in onderwijsaccommodaties. Waarbij de investeringsmogelijkheden van het schoolbestuur wel wettelijk zijn beperkt. Vanuit de mogelijkheden hebben wij een kostenverdeling afgesproken.

1.2 Voor het onderdeel ventilatie (Frisse scholen) wordt de verdeling van 2/3 – 1/3 het uitgangspunt voor investeringen.
De gemeente neemt 2/3 van de investering voor haar rekening. In het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) was nog vastgelegd dat de gemeente de investeringen in Frisse scholen label B voor haar rekening neemt:
- voor scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP
- waarvan het schoolbestuur aangeeft dat de school nog meerjarig in stand blijft.
Door de komst van de SUVIS-regeling hebben we deze afspraak aangepast. Voorwaarde van de SUVIS-regeling is namelijk dat er sprake moet zijn van een cofinancieringsafspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Verder zijn de SUVIS de ventilatie-eisen strenger dan Frisse scholen Label B. Daar komt nog bij dat vanwege de uitvoerbaarheid van de ventilatiemaatregelen de keuze is gemaakt om toch deels in duurzaamheid te investeren. Daarom is afgesproken dat het redelijk is dat de schoolbesturen 1/3 deel van de kosten voor het onderdeel ventilatie voor hun rekening nemen.

---

[1] Zie: www.scholenopkoersnaar2020.nl/kennis-en-voorbeelden/spoorboekje

1.3 Voor onderdeel duurzaamheid wordt 'Maatwerk' het uitgangspunt voor investeringen
Om praktische redenen is ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming. In het IHP is afgesproken dat de gemeente alleen investeert in duurzaamheid in die scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP en dat met de schoolbesturen nadere afspraken worden gemaakt over de verdeling van de investeringskosten. De afgelopen jaren hebben Innerwaard en Liemers Novum in verschillende scholen zelf al geïnvesteerd in duurzaamheid. Uit onderzoek naar de verschillende schoolgebouwen blijkt dat de te zetten stappen in verduurzaming per pand zeer verschillen. Omdat ook de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Dit maatwerk betekent dat gemeentelijke investeringskosten samenhangen met de terugverdieneffecten van het schoolbestuur. De jaarlijkse lasten voor het schoolbestuur moeten uitkomen op circa € 0.-. In grote lijnen betekent dit dat bij oudere gebouwen er meer terugverdieneffect is en de gemeentelijke investering dus laag is. In nieuwere panden is het andersom. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

1.4 SUVIS-subsidie voor de investeringen in het onderdeel ventilatie is aangevraagd
De specifieke SUVIS-uitkering (ventilatie/luchtkwaliteit) bedraagt maximaal 30% van de totale kosten. Voor 5 scholen in onze gemeente is deze subsidie aangevraagd. Vier aanvragen zijn inmiddels goedgekeurd. De beslissing over de vijfde aanvraag zal binnenkort genomen worden. Vanuit de SUVIS zijn de volgende bedragen toegekend:

IKC De Kameleon:	€ 210.000,-
Groene Ring-Zuid:	€ 150.000,-
IKC Joannes Groessen:	€ 150.000,-
IKC Bernadette Loo:	€ 107.018,-

IKC 't Veer betreft nog een subsidieaanvraag voor € 145.376,-.
Aan de toekenning is de voorwaarde verbonden dat de te subsidiëren maatregelen moeten starten tussen 1-10-2020 en 1-1-2022. Afronding moet plaatsvinden vóór 31-12-2023.

1.5 Bij toekenning SUVIS-subsidie wordt verdeling van 2/3 – 1/3 gehanteerd over restant investering
Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting is de afspraak gemaakt met de schoolbesturen dat bij toekenning van de SUVIS-subsidie over de overige 70% van de investeringskosten het 2/3 – 1/3 uitgangspunt wordt gehanteerd. Daarmee profiteert het schoolbestuur dus ook bij een toegekende subsidie.

1.6 Uitvoering ventilatie maatregelen worden gecombineerd met verduurzaming
Om praktische redenen wordt ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming.

Kanttekeningen
1.1 De benoemde bedragen zijn gebaseerd op marktconforme ramingen.
Pas na aanbesteding van de werkzaamheden zal blijken of de maatregelen gerealiseerd kunnen worden binnen de geraamde budgetten.

1.2. De SUVIS-subsidie aanvraag voor 't Veer is nog niet toegekend
Indien deze niet wordt toegekend, zal de gemeentelijke bijdrage stijgen met € 96.965,-. Mocht dat aan de orde zijn, wordt de raad om een aanvullend krediet gevraagd.

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal de uitvoering grotendeels in 2022 gaan plaats vinden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2023 voor het eerst in de lasten worden opgenomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025
IKC Kameleon		€ 17.073,25	€ 17.073,25	€ 17.073,25
Groene Ring-Zuid		€ 9.447,50	€ 9.447,50	€ 9.447,50
IKC Joannes Groessen		€ 8.616,65	€ 8.616,65	€ 8.616,65
IKC Bernadette Loo		€ 5.932,70	€ 5.932,70	€ 5.932,70
IKC 't Veer		€ 12.385,90	€ 12.385,90	€ 12.385,90

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie
We trekken vanuit de uitvoeringsagenda IHP samen met de schoolbesturen op. Het is aan de schoolbesturen om over de te uitvoeringsconsequenties van deze besluiten te communiceren met medewerkers, leerlingen en ouders.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing

Bijlagen
201513709 – Raadsbesluit krediet aanvraag verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming
201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018)

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD7C7C68F
*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513708
Portefeuillehouder : H.C.M. Knuiman

Opsteller : Dick Boschman
Team : RO
Telefoonnr. (088) 695 3000

Samenvatting
Goede onderwijshuisvesting is een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen (Integrale KindCentra). In het IHP is besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

Beslispunten
1. De gemeenteraad besluit akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De gemeenteraad besluit de volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

Aanleiding
Op 20 november 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs vastgesteld met daarin een uitvoeringsagenda waarin heldere ambities ten aanzien van duurzaamheid en frisse lucht. Er zijn diverse mogelijkheden om aan deze doelstelling te voldoen. In samenspraak met de schoolbesturen is aan WTA/VOM opdrachtgegeven om variantenstudies uit te voeren ten behoeve van de 5 schoolgebouwen. Op basis van deze studie is uiteindelijk per gebouw een specifieke keuze gemaakt.

Op 4 januari is door de Rijksoverheid de regeling Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) gepubliceerd. De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten kunnen de aanvraag indienen van 4 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Door de aanpak vanuit het IHP hebben we op zeer korte termijn in nauwe samenspraak met de schoolbesturen voor basisonderwijs in de gemeente Duiven op een hele korte termijn een vijftal aanvragen kunnen indienen.

Vanwege de beschikbaarheid en voorwaarden van de SUVIS-subsidie zijn een aantal projecten in overleg met de schoolbesturen in de tijd naar voren gehaald, daardoor kon ook een deel van deze kosten betrokken worden bij de SUVIS-aanvragen.

Conform het IHP zijn over de verdeling van de investeringskosten met de schoolbesturen nadere afspraken gemaakt. Omdat de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor ‘maatwerk’. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen.

Planning
De voornoemde maatregelen zullen indien de kredieten beschikbaar worden gesteld kort na de zomervakantie worden aanbesteed, waardoor uitvoering zeer waarschijnlijk nog in dit kalenderjaar kan worden opgestart. Conform de SUVIS-bepalingen moeten de werkzaamheden zijn gestart voor 1-1-2022 en zijn afgerond vóór 31-12-2023. Onderdeel van de afronding vormt een voorschreven luchtkwaliteitsmeting. De resultaten zullen via een kennisgeving worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad.

Beoogd effect
De gemeente Duiven beschikt na de aanpassing van deze 5 onderwijsaccommodaties en de voorgenomen nieuwbouw van IKC Remigius en IKC Wiekslag/Wereldwijzer binnen 5 jaar voor het grootste gedeelte over gezonde ‘onderwijsaccommodaties’ en door de realisatie van de voorgenomen verduurzamingsmaatregelen dragen schoolbesturen en gemeente actief bij aan het realiseren van de Klimaatdoelstelling[1].

Argumenten
1.1 Investeren in onderwijsaccommodaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
Gemeente en schoolbesturen hebben samen de verantwoordelijkheid om te investeren in onderwijsaccommodaties. Waarbij de investeringsmogelijkheden van het schoolbestuur wel wettelijk zijn beperkt. Vanuit de mogelijkheden hebben wij een kostenverdeling afgesproken.

1.2 Voor het onderdeel ventilatie (Frisse scholen) wordt de verdeling van 2/3 – 1/3 het uitgangspunt voor investeringen.
De gemeente neemt 2/3 van de investering voor haar rekening. In het Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (IHP) was nog vastgelegd dat de gemeente de investeringen in Frisse scholen label B voor haar rekening neemt:
- voor scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP
- waarvan het schoolbestuur aangeeft dat de school nog meerjarig in stand blijft.
Door de komst van de SUVIS-regeling hebben we deze afspraak aangepast. Voorwaarde van de SUVIS-regeling is namelijk dat er sprake moet zijn van een cofinancieringsafspraak tussen gemeente en schoolbesturen. Verder zijn de SUVIS de ventilatie-eisen strenger dan Frisse scholen Label B. Daar komt nog bij dat vanwege de uitvoerbaarheid van de ventilatiemaatregelen de keuze is gemaakt om toch deels in duurzaamheid te investeren. Daarom is afgesproken dat het redelijk is dat de schoolbesturen 1/3 deel van de kosten voor het onderdeel ventilatie voor hun rekening nemen.

[1] Zie: www.scholenopkoersnaar2020.nl/kennis-en-voorbeelden/spoorboekje

1.3 Voor onderdeel duurzaamheid wordt 'Maatwerk' het uitgangspunt voor investeringen
Om praktische redenen is ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming. In het IHP is afgesproken dat de gemeente alleen investeert in duurzaamheid in die scholen die voldoen aan de voorwaarden uit het IHP en dat met de schoolbesturen nadere afspraken worden gemaakt over de verdeling van de investeringskosten. De afgelopen jaren hebben Innerwaard en Liemers Novum in verschillende scholen zelf al geïnvesteerd in duurzaamheid. Uit onderzoek naar de verschillende schoolgebouwen blijkt dat de te zetten stappen in verduurzaming per pand zeer verschillen. Omdat ook de terugverdieneffecten per gebouw verschillend zijn, is gekozen voor 'maatwerk'. Dit maatwerk betekent dat gemeentelijke investeringskosten samenhangen met de terugverdieneffecten van het schoolbestuur. De jaarlijkse lasten voor het schoolbestuur moeten uitkomen op circa € 0.-. In grote lijnen betekent dit dat bij oudere gebouwen er meer terugverdieneffect is en de gemeentelijke investering dus laag is. In nieuwere panden is het andersom. Het belangrijkste doel is dat vanuit die gezamenlijkheid de gewenste duurzaamheidsmaatregelen ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

1.4 SUVIS-subsidie voor de investeringen in het onderdeel ventilatie is aangevraagd
De specifieke SUVIS-uitkering (ventilatie/luchtkwaliteit) bedraagt maximaal 30% van de totale kosten. Voor 5 scholen in onze gemeente is deze subsidie aangevraagd. Vier aanvragen zijn inmiddels goedgekeurd. De beslissing over de vijfde aanvraag zal binnenkort genomen worden. Vanuit de SUVIS zijn de volgende bedragen toegekend:

IKC De Kameleon:	€ 210.000,-
Groene Ring-Zuid:	€ 150.000,-
IKC Joannes Groessen:	€ 150.000,-
IKC Bernadette Loo:	€ 107.018,-

IKC 't Veer betreft nog een subsidieaanvraag voor € 145.376,-.
Aan de toekenning is de voorwaarde verbonden dat de te subsidiëren maatregelen moeten starten tussen 1-10-2020 en 1-1-2022. Afronding moet plaatsvinden vóór 31-12-2023.

1.5 Bij toekenning SUVIS-subsidie wordt verdeling van 2/3 – 1/3 gehanteerd over restant investering
Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting is de afspraak gemaakt met de schoolbesturen dat bij toekenning van de SUVIS-subsidie over de overige 70% van de investeringskosten het 2/3 – 1/3 uitgangspunt wordt gehanteerd. Daarmee profiteert het schoolbestuur dus ook bij een toegekende subsidie.

1.6 Uitvoering ventilatie maatregelen worden gecombineerd met verduurzaming
Om praktische redenen wordt ervoor gekozen om de uitvoering van de ventilatie maatregelen te combineren met de maatregelen die getroffen moeten worden ten behoeve van de verduurzaming.

Kanttekeningen
1.1 De benoemde bedragen zijn gebaseerd op marktconforme ramingen.
Pas na aanbesteding van de werkzaamheden zal blijken of de maatregelen gerealiseerd kunnen worden binnen de geraamde budgetten.

1.2. De SUVIS-subsidie aanvraag voor 't Veer is nog niet toegekend
Indien deze niet wordt toegekend, zal de gemeentelijke bijdrage stijgen met € 96.965,-. Mocht dat aan de orde zijn, wordt de raad om een aanvullend krediet gevraagd.

Financiële paragraaf
Op basis van de huidige planning zal de uitvoering grotendeels in 2022 gaan plaats vinden. Dit maakt dat de kapitaalslasten van de investeringen in de gebouwen per 2023 voor het eerst in de lasten worden opgenomen.

Onderwijsaccommodatie	2022	2023	2024	2025
IKC Kameleon		€ 17.073,25	€ 17.073,25	€ 17.073,25
Groene Ring-Zuid		€ 9.447,50	€ 9.447,50	€ 9.447,50
IKC Joannes Groessen		€ 8.616,65	€ 8.616,65	€ 8.616,65
IKC Bernadette Loo		€ 5.932,70	€ 5.932,70	€ 5.932,70
IKC 't Veer		€ 12.385,90	€ 12.385,90	€ 12.385,90

Overzicht verwachte lasten.

Participatie en communicatie
We trekken vanuit de uitvoeringsagenda IHP samen met de schoolbesturen op. Het is aan de schoolbesturen om over de te uitvoeringsconsequenties van deze besluiten te communiceren met medewerkers, leerlingen en ouders.

Intergemeentelijke samenwerking
Niet van toepassing

Bijlagen
201513709 – Raadsbesluit krediet aanvraag verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming
201366394 – Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs Duiven (vastgesteld in de raad van 20 november 2018)

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD7C8B12B
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/080835/201513709

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

Samenvatting
Overwegende dat goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor is voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor scholen en gemeente gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Dat we vanuit dat belang samen met de schoolbesturen Innerwaard en Liemers Novum willen investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen. Is in het IHP besloten dat er in een aantal scholen wordt geïnvesteerd in frisse lucht en verduurzaming. Met het beschikbaar komen van de SUVIS-subsidie is de aanpak voor een 5-tal scholen versneld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld om te besluiten tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de investeringen in frisse lucht en verduurzaming van de Kameleon, de Groene-Ring-Zuid, 't Veer, Joannesschool en Bernadetteschool.

De raad besluit

1. Akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform 'Maatwerk'.
2. De volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC 't Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs gemeente Duiven

Uitvoeringsperiode: 2018-2035

Versie: Definitief
Datum: 31 augustus 2018
Auteurs: Dick Boschman en Henkjan Kok

Inhoud

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat 3
1.1. Aanleiding 3
1.2. Proces 3
1.3. Status van het IHP 4
2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst 5
2.1. Zorgplicht 5
2.2. Visies 5
2.2.1. Gemeente Duiven: 5
2.2.2. Visie Schoolbesturen 6
2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen 7
2.3. Landelijke ontwikkelingen 8
2.3.1. Onderwijs 2032 8
2.3.2. Passend Onderwijs 8
2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd) 9
2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden 9
2.3.5. Integrale Kindcentra 10
2.3.6. Bewegingsonderwijs 11
2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg 11
2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit 11
2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid 11
2.3.10. Frisse Scholen 12
2.3.11. Duurzaamheid en Energie 12
2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel 13
2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP) 13
2.4.2. Renovatie 13
2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs 14
3. Randvoorwaarden 15
3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen 15
3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming) 15
3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik 15
3.4. Duiven gaat voor kwaliteit 17
4. De onderwijs accommodaties in beeld 18
4.1. Algemeen 18
4.2. In gesprek met de samenleving 19
4.2.1. Dialoogavond 19

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo 21
5. Basisgegevens....22
5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven....22
5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling....22
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling: 22
5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling 23
6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw 24
6.1. De omgevingsanalyse 24
6.2. De onderwijskundige analyse....24
6.2.1. Een passende jas....25
6.3. De technische optimalisatie 25
7. Uitwerking en Financiën....27
7.1. Inleiding....27
7.2. Financiële uitgangspunten: 27
7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten: 28
7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria: 28
8. Uitvoeringsagenda (Planning) 30
8.1. Fase 1....30
8.2. Fase 2....30
8.3. Fase 3....31
9. Financiële consequenties 32
9.1. Algemeen....32
9.2. Afwijking van normbedragen 32
9.3. Raming....33
10. Vervolg procedure....34
11. Bijlagen:....35
Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal....35
Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting 35
Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC....35
Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord) 35
Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen 35
Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's....35
Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen....35

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat

1.1. Aanleiding

De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor we met elkaar – scholen en gemeente – verantwoordelijk zijn. Goede huisvesting is ook belangrijk voor alle medewerkers in onze scholen. Al die leerlingen en medewerkers verdienen ook goede huisvesting!

Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen blijven investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen.
De gemeente en de schoolbesturen staan voor een grote opgave. Door demografische ontwikkelingen is er in bijna alle scholen sprake van leegstand. Daarnaast hebben een aantal schoolgebouwen in het basisonderwijs een hoge leeftijd en zijn verouderd.

Samen met de schoolbesturen willen we voorkomen dat er in de nabije toekomst steeds meer middelen nodig zijn voor de instandhouding van de huisvesting en daarmee steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijs zelf.
In dit Integraal Huisvestingsplan wordt de vraag beantwoord of we moeten blijven investeren in oude scholen of dat het beter is om samen met de schoolbesturen te werken aan een fasegewijze vernieuwing.

Deze vraag stond centraal in het traject dat we in 2016 samen met de schoolbesturen zijn gestart en nu met de vaststelling van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan kunnen afronden. Daarnaast is er gekeken op welke wijze schoolgebouwen multifunctioneel kunnen worden ingezet in relatie tot het totale accommodatiebeleid van de gemeente.

Vanuit de ambitie voor behoud van keuzevrijheid, een goede spreiding en bereikbaarheid èn passend onderwijs, is gekozen voor een integrale aanpak die terug is te vinden in dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan waarin het tussen schoolbesturen en gemeente overeen gekomen beleid staat beschreven, inclusief het investeringsprogramma voor de eerste fase (periode 2018-2023), met een doorkijk naar fase 2 (2023- 2028) en fase 3(2028-2033).

1.2. Proces

In het schooljaar 2015-2016 hebben de schoolbesturen voor Primair Onderwijs en de Liemerse gemeenten subsidie van het ministerie van OCW ontvangen voor het aanstellen van een procesbegeleider leerlingendaling en voor het opstellen van de Transitieatlas Primair Onderwijs voor De Liemers. Met behulp van deze atlas was het mogelijk om scenario's op te stellen waarin de gevolgen van de leerlingendaling voor de afzonderlijke scholen zichtbaar gemaakt konden worden. Samengevat werd uit de scenario's duidelijk dat in de schoolgebouwen van de gemeente Duiven de komende jaren sprake zal zijn van toenemende leegstand en dat voor de basisschool in Loo maatregelen getroffen zouden moeten worden ten aanzien van de splitsingsnorm.

In nauwe samenwerking met de schoolbesturen heeft de gemeente een aanvraag ingediend bij de staatssecretaris van OCW tot wijziging van de splitsingsnorm binnen de gemeente Duiven. Deze is nu als volgt vastgesteld:

Gebied Loo: 59
Gebied Duiven/Groessen 125

Door deze splitsingsnorm aan te passen is het mogelijk om de basisschool in Loo langer in de bekostiging te houden. Deze aanpassing maakte het voor de schoolbesturen en de gemeente mogelijk om zorgvuldig te gaan werken aan de totstandkoming van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de gemeente Duiven voor het Primair Onderwijs.

1.3. Status van het IHP

Na vaststelling van dit IHP beschikt de gemeente Duiven over een Strategisch Plan voor de onderwijshuisvesting waarin de gemeente na overleg met de schoolbesturen het huisvestingsbeleid voor de komende 15 jaar heeft bepaald en het investeringsprogramma voor de komende 4 jaar heeft vastgelegd.
De uitwerking kent 3 fases:

- Fase 1: investeringsprogramma periode 2018-2023
- Fase 2: Uitvoeringsplanning periode 2023-2028
- Fase 3: Doorkijk naar de periode 2028-2033 e.v.

2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst

2.1. Zorgplicht

De gemeente Duiven heeft de zorgplicht voor de huisvesting voor alle leerlingen in de gemeente. Deze zorgplicht is verankerd in de "Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Duiven" Vastgesteld in 2009. (hierna Verordening). De financiële vertaling daarvan werd zichtbaar in het jaarlijks vast te stellen bekostigingsplafond. In het overgrote deel van de gemeenten wordt dit jaarlijks uitgewerkt in het Integraal Huisvestings Plan Onderwijs (IHP). Dat laatste was binnen de gemeente Duiven niet gebruikelijk.

De huidige Verordening heeft een operationeel karakter en omvat procedurele regels over de normen op basis waarvan schoolbesturen in aanmerking komen voor een huisvestingsvoorziening. Daarnaast worden rollen en verantwoordelijkheden alsmede de aard van de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen beschreven. Kortgezegd: een schoolbestuur dient onderbouwd een aanvraag in voor een voorziening en de gemeente toetst die aanvraag aan wet- en regelgeving. De gemeente gaat vervolgens al dan niet over tot toekenning van de aanvraag en neemt de uit de eventuele toekenning voortvloeiende kapitaalslasten op in de gemeentelijke jaarbegrotingen.

De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC). De gemeente heeft een zorg voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en leerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld vandalisme of schade door weersomstandigheden). De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs. Voor de schoolgebouwen zijn ze verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer.

Daarnaast heeft de gemeente een rol in het in stand houden van het openbaar onderwijs.

2.2. Visies

2.2.1. Gemeente Duiven:

A. Beleidsmatige context

Onderwijshuisvesting is een belangrijk middel voor diverse beleidsmatige ontwikkelingen en ambities. Onderwijshuisvesting is belangrijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het accommodeert diverse ontwikkelingen zoals passend onderwijs, IKC-vorming, de zorg voor een goed onderwijsrendement en draagt ook bij aan een gezondere exploitatie. De belangrijkste actuele ontwikkelingen worden hier genoemd.

B. Visie gemeente onderwijshuisvesting Primair Onderwijs

1) Evenwichtige spreiding van de scholen waarbij diversiteit en verschillende onderwijsconcepten het uitgangspunt zijn. Het openbaar onderwijs is daarbij een speciale verantwoordelijkheid van de gemeente en is goed vertegenwoordigd in de gemeente.
2) Scholen en IKC's worden gehuisvest in gebouwen die passen bij de omvang van hun ruimtebehoefte. Dit kan betekenen dat verhuizing of medegebruik noodzakelijk is. Uitbreiding van de bestaande capaciteit zal alleen plaatsvinden als er sprake is van een

aantoonbaar en structureel capaciteitstekort en er binnen de wijk of aangrenzende wijken geen medegebruik mogelijk is (maximale afstand 2 km hemelsbreed).

3) Wisselingen in behoefte worden binnen de beschikbare capaciteit door de scholen of IKC's zelf opgevangen; daar waar mogelijk wordt per wijk het flexibele deel van de capaciteit expliciet benoemd. Daar waar mogelijk/ noodzakelijk wordt de verbinding gelegd met overig maatschappelijk vastgoed.
4) Reductie leegstand voor zover mogelijk en wenselijk. Efficiënt gebruik maken van ruimtes, zodat leegstand wordt vermeden staat voorop. Leegstand in onderwijsaccommodaties wordt door alle partijen actief tegen gegaan.
5) Schoolbesturen mogen onderwijs m2s verhuren aan derden waarbij het in principe wel partijen moeten zijn die bijdragen aan IKC/ andere brede maatschappelijke gewenste functies.
6) Toekomst bestendige scholen: onderwijs technisch en gebouw technisch klaar voor de toekomst (frisse scholen concept + duurzaamheidsmaatregelen).
7) Duurzame gebouwen zijn standaard onderdeel van de gebouwelijke opgave.
8) Nieuwbouw vindt slechts plaats in die gevallen dat de school (zelfstandig) op basis van actuele prognoses een bestaansrecht heeft van ten minste 15 jaar.
9) In Loo en Groessen is los van de onderwijsaccommodaties specifiek aandacht voor de gymlokalen.
10) Door schoolbesturen wordt nog de gemeentelijke visie gevraagd op:
    - extra bewegingsonderwijs van 1,5 uur naar 3 uur (+ gebouwelijke consequenties)
    - we hebben kindcentra/ onderwijsaccommodaties waar scholen ook bewoner van zijn (we bouwen dus geen scholen meer) Hoe is eigenaarschap geregeld?
    - duurzaamheidsambitie voor de onderwijsaccommodaties
    - bij nieuwbouw (financiële) verantwoordelijkheid gemeente t.a.v. m2 voor kinderopvang, voor en naschoolse opvang. Wie gaat investeren c.q. exploiteren?

C. Het coalitieakkoord gemeente Duiven voor de periode 2018 – 2022.

De gemeentelijke visie/ ambitie ten aanzien van het primair onderwijs is ook terug te vinden in het in april 2018 geformuleerde coalitieakkoord dat de titel 'Ruimte en Vertrouwen' heeft mee gekregen. Voor het IHP is de onderwijspassage van belang:

"We willen goed onderwijs in een goede en veilige omgeving. Verbetering van de huisvesting van ons basisonderwijs vraagt de komende jaren om flinke investeringen. We zien graag dat er verbindingen worden gelegd tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ook op het vlak van verbinding tussen het onderwijs en de andere pijlers van het sociaal domein kan veel bereikt worden".

2.2.2. Visie Schoolbesturen

<u>Liemers Novum (voor 1-8-2018 waren dit stichting Proles en SPO de Liemers)</u>

- Kwalitatief hoogwaardig onderwijs.
- Sociaal-emotionele en creatieve ontwikkeling hebben een belangrijke plek.
- Ouders en kinderen zijn de belangrijkste partners. De ontwikkeling van kinderen staat centraal!
- Verder en blijvend professionaliseren van docenten en directie.
- Lokale onderwijsvoorzieningen met doorgaande leer- en ontwikkellijnen > IKC-vorming.
- Goed geoutilleerde onderwijsgebouwen voor modern en digitaal onderwijs. Kwaliteit van het onderwijs gaat daarbij boven aanwezigheid van scholen in de kern;
- Scholen blijven bereikbaar voor alle inwoners > een afstand van 3 km is acceptabel;

- Leegstand wordt zoveel mogelijk bestreden.

SCO R'IJssel

De stichting neemt de maatschappelijk taak op zich om leerlingen te begeleiden tot volwaardige sociale individuen en hen voor te bereiden op optimaal passend vervolgonderwijs. Daartoe zijn 5 deeltaken benoemd:

- Elk kind krijgt binnen het regionale netwerk zo goed mogelijk passend onderwijs aangeboden.
- Doorlopend ontwikkelingsgericht werken en leren voor leerkrachten en leerlingen.
- Scholen zijn fysiek en mentaal bereikbaar.
- Scholen zijn kwalitatief hoogwaardig en bij de tijd.
- Scholen hebben met ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij het kind centraal staat.

Groene Ring

- Goed, kwalitatief en bereikbaar Montessorionderwijs.

2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen

Vanuit de bovenstaande uitgangspunten en visie-uitspraken is een gezamenlijke visie voor de toekomst van de basisscholen in Duiven opgesteld.

1) Er is en blijft sprake van diversiteit in het onderwijsaanbod. Het accent ligt daarbij op de onderwijskundige grondslag en minder op de levensbeschouwelijke grondslag van de scholen.
2) Ondanks het feit dat er sprake is van vier schoolbesturen (na 1-8-2018: drie) wordt de ontwikkeling van de kinderen centraler gesteld dan de positie of het profijt van de individuele scholen/schoolbesturen. Elk kind krijgt het onderwijs dat het nodig heeft.
3) Alle onderwijsaccommodaties vertonen (op z'n minst) kenmerken van integrale kindcentra: met een duidelijke ontwikkelingslijn van 0 – 12 jaar (zie ook paragraaf 3.3).
4) Bij voorkeur is er in elke wijk een onderwijsaccommodatie. Daarbij hanteren we voor Duiven een ondergrens van 100 leerlingen[1].
5) We realiseren ons dat het huidige aantal van negen schoollocaties in Duiven niet passend is bij de verwachte leerlingaantallen en derhalve met in achtneming van bovenstaande zal afnemen.
6) Alle onderwijsaccommodaties met een duurzame instandhoudingsverwachting worden de komende 10 jaar aangepast aan de eisen die het moderne onderwijs stelt en tevens aan de duurzaamheidseisen per 2020.
7) Ten aanzien van het verzoek van de schoolbesturen om bij de ontwikkeling van onderwijshuisvesting rekening te houden met de uitbreiding van het aantal uren bewegingsonderwijs is de stand van zaken dat dit onderwerp op dit moment nog niet verder is uitgewerkt door zowel schoolbesturen als de gemeente. Mogelijk wordt dit in de toekomst opnieuw geagendeerd.

[1] De scholen in Loo en Groessen blijven hier buiten beschouwing.

2.3. Landelijke ontwikkelingen

2.3.1.Onderwijs 2032

Het Platform Onderwijs2032 heeft in 2015 in opdracht van de staatssecretaris van Onderwijs een maatschappelijke dialoog gevoerd over de inhoud van het primair en het voortgezet onderwijs. Het doel was te komen tot een visie op de kennis en de vaardigheden die leerlingen moeten opdoen met het oog op (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving.

Het is duidelijk dat er een nieuwe koers in het onderwijs nodig is om leerlingen die nu voor het eerst naar school gaan de kennis en de vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben wanneer ze in 2032 aan hun volwassen en werkende leven beginnen. Het Platform onderscheidt een aantal kenmerken van gewenst toekomstig onderwijs, waaronder een grotere nadruk op persoonsvorming (naast kennisontwikkeling en maatschappelijke vorming het derde hoofddoel van het onderwijs). Met een beter evenwicht tussen deze doelen kan het onderwijs leerlingen begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen die vaardig, waardig en aardig zijn, voor zichzelf en voor hun omgeving. (Bron: Ons-Onderwijs 2032-Eindadvies-januari 2016)

2.3.2.Passend Onderwijs

Wat wordt bedoeld met Passend Onderwijs?
Passend onderwijs is een beleidsverandering, die uitgaat van het Ministerie van OCW. Het gaat het erom dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op school. Het nieuwe stelsel moet zo goed mogelijk onderwijs bieden aan kinderen die extra begeleiding nodig hebben.
Het uitgangspunt van Passend onderwijs is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen om voor elke leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Als een school niet kan voorzien in de behoeften van het kind, dan wordt in overleg met de ouders uitgezocht welke school binnen het samenwerkingsverband dat wel kan. Een passend onderwijsaanbod houdt dus in dat onderwijs en ondersteuning moet aansluiten op de behoeften van het kind. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders.

Doelen van Passend onderwijs
Bij Passend onderwijs zijn er meerdere doelen opgesteld.
- Het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Alle kinderen hebben recht op toegang tot onderwijs van goede kwaliteit. De kwaliteit van het onderwijs aan zorgleerlingen moet verbeterd worden door helder te formuleren wat zij precies gaan leren.
- De ondersteuning aan kinderen met speciale zorgbehoeften moet beter, onder andere met behulp van handelingsgerichte diagnostiek (HGPD[2])). Een nevendoel daarbij is het oplossen van de beperkingen van de bestaande wetgeving.
- Er moet een landelijk dekkende structuur regionale netwerken komen. Binnen deze netwerken moet de onderwijszorgstructuur transparant zijn.
- De kwaliteit van pabo's en lerarenopleidingen moet beter. Dat betekent dat nieuwe leerkrachten adequaat kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen.

[2] *) Met HGPD slaagt de leerkracht erin de ontwikkeling van een leerling te stimuleren. De leerling leert zijn of haar ontwikkelingskracht te benutten en méér eigenaar te zijn van de eigen ontwikkeling. HGPD is een manier van denken én van doen. Juist de positieve kwaliteiten en mogelijkheden van de 'zorgleerling' worden als uitgangspunt genomen 'waar is de leerling sterk in?'. Daarmee geeft HGPD een praktische invulling aan 'pedagogisch optimisme'. Een 'zorgleerling' is in deze optiek vooral een 'kansleerling'.

Passend onderwijs heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. Als meer kinderen met een extra zorgvraag op reguliere scholen instromen, moet de huisvesting daarvoor voldoende geschikt zijn of worden gemaakt. Dit is vooral een vraag van kwaliteit van de gebouwen in plaats van capaciteit. Concreet kan dan gedacht worden aan verzorgruimtes die nodig zijn, drempelloze toegangen of ruimtes waar met individuele kinderen apart gewerkt kan worden.

2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd)

Ingaande 1 augustus 2015 geldt de wet 'Modernisering Onderwijstijd' voor het Voortgezet Onderwijs. Door de wet geldt voor scholen een urennorm voor de gehele schoolloopbaan, in plaats van een urennorm per leerjaar. Scholen mogen de uren naar eigen inzicht over alle leerjaren verspreiden, zolang leerlingen maar minimaal 189 dagen per jaar onderwijs krijgen. De verandering heeft als groot voordeel dat er meer maatwerk mogelijk is, en scholen meer flexibiliteit krijgen om het onderwijs te organiseren.

Ook in het Primair Onderwijs zijn er ontwikkelingen gaande in de flexibilisering van onderwijstijd. Hiervoor is het Ministerie van OCW een pilot gestart met 12 scholen om de mogelijkheden en de knelpunten te onderzoeken. Er wordt nog verder onderzocht op welke wijze dit eventueel ook voor het PO tot gewijzigde regelgeving kan leiden. Landelijk zijn de Sterrenscholen daar voorbeeld van.

2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden

21e eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst. De maatschappij verandert door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer mensenwerk wordt gedaan door machines. En bij steeds meer werk worden computers en ict gebruikt. Werk verandert, functies veranderen. Jongeren hebben 21e eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn.

Het gaat om 11 competenties die weergegeven zijn in onderstaand model van de 21e eeuwse vaardigheden, van Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO) en Kennisnet. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking[3] vaardigheid; het begrip duidt op de combinatie van de vaardigheden computational thinking, mediawijsheid en informatievaardigheden.
(Bron: Kennisnet)

[3] Computational thinking is het denkproces waarmee problemen en hun oplossingen zo worden geformuleerd dat ze kunnen worden gepresenteerd in een vorm die effectief kan worden uitgevoerd door een informatie verwerkende tussenpersoon, zoals een computer of een mens, of een combinatie van beide." (Wing 2011)

2.3.5.Integrale Kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau wordt gestreefd naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor,- en vroegschoolse educatie. Om dit te realiseren, worden er in Nederland steeds meer IKC's op vrijwillige basis gerealiseerd. De wetgeving voor de verschillende functies kent echter nog beperkingen voor verdergaande integratie van verschillende organisaties voor onderwijs, opvang en aanvullende functies. Diverse gremia roepen daarom de politiek op om beleid voor de totstandkoming van IKC's te bevorderen zodat de lokale initiatieven op dit gebied mogelijk worden. Ook de schoolbesturen in het primair onderwijs in de gemeente Duiven streven naar de ontwikkeling van IKC's als belangrijke voorziening en zien dit als onderdeel van het onderwijsconcept.

Knelpunt bij de realisatie van IKC's vormt de financiering van het Kinderopvang gedeelte. Het onderwijs valt onder de zorgplicht van de gemeente waarvan de bekostiging voor wat betreft het huisvestingsdeel wordt geregeld via de zgn. Huisvestingsverordening, maar dat geldt niet voor de Kinderopvang. Deze laatste organisaties beschikken echter niet over voldoende financiële draagkracht om de investeringen bij nieuwbouw bij IKC's te kunnen financieren. De gemeente Duiven heeft om de realisatie van nieuwe IKC's toch mogelijk te maken een financieringsvoorstel opgesteld wat met de schoolbesturen is besproken (zie bijlage 3: Notitie Financiering en eigendomsrecht Onderwijsgebouwen en Integrale KindCentra).

2.3.6. Bewegingsonderwijs

Op basis van de huidige norm van 1,5, uur bewegingsonderwijs (2 lessen) is het totale aantal voorzieningen in de gemeente Duiven voldoende om te kunnen voorzien in de capaciteitsbehoefte voor het bewegingsonderwijs voor het primair onderwijs. In Duiven gaat het om de sporthal Triominos die geëxploiteerd wordt door de gemeente. Anders ligt dit bij de scholen in Loo en Groessen die een eigen (in juridisch eigendom) gymzaal hebben. De gymzalen hebben een capaciteit van 26 klokuren (volledige bezetting) op basis waarvan de bekostiging is afgestemd voor de scholen.
Omdat de scholen er maar voor gemiddeld 6-10 uren gebruik van maken, betekent dit een fors tekort voor het schoolbestuur op de exploitatie. Dit tekort wordt bij lange na niet ondervangen door de inkomsten als gevolg van verhuur aan verenigingen etc. Daarnaast blijft de bekostiging van het buitenonderhoud aan deze gymlokalen de verantwoordelijkheid van de gemeente.
Voor deze gymzalen is de bekostigingsproblematiek een onderdeel dat dus zowel het schoolbestuur als de gemeente raakt, en vraagt om een gezamenlijke oplossing.

2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Er moet sprake zijn van een sluitende zorgstructuur waarbij er veel aandacht is voor preventie. Hiervoor is een stevige basisinfrastructuur nodig, waarin vanzelfsprekend het onderwijs een belangrijke rol vervult[4]. Koppelingen tussen voorzieningen voor jeugdzorg en onderwijs liggen daarbij voor de hand om snel en adequaat preventief en curatief te kunnen optreden in situaties van jeugdproblematiek.

2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit

De druk op scholen neemt toe om de onderwijskwaliteit en het -rendement te vergroten. Scholen worden steeds nadrukkelijker beoordeeld op de onderwijsprestaties door de Onderwijsinspectie, maar ook door de onderwijsconsumenten i.c. de ouders. Dit betekent dat de (veelal beperkte) middelen van scholen ook vooral aangewend moeten worden voor het primaire proces van scholen: het organiseren van kwalitatief goed onderwijs.

2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid

Nederland telt ruim 7000 vestigingen basisonderwijs met in totaal meer dan 1.5 miljoen leerlingen. Aangezien op acht van de tien scholen het binnenklimaat onder de maat is, staan de gezondheid en de onderwijsprestaties van meer dan een miljoen kinderen onder druk. Ook voor de arbeidsomstandigheden van hun leerkrachten is deze situatie nadelig. De vraag dringt zich op wat op termijn de maatschappelijke kosten hiervan zijn. Voor oplossingen die een beter binnenmilieu in basisscholen moeten bewerkstelligen, volstaat niet dat we ons uitsluitend op technische ingrepen en installaties richten.
“Een gebouw is meer dan een optelsom van minimale wensen. Voor het welbevinden van leerlingen is naast goede pedagogische ondersteuning een stimulerend en gezond schoolgebouw een eerste vereiste. Ruimtelijke kwaliteit is daarop van wezenlijke invloed. Goed ontworpen en onderhouden scholen werken opbeurend voor zowel de lichamelijke gesteldheid als de gemoedstoestand van kinderen en onderwijskrachten. Sturen op architectonische kwaliteit geeft mede invulling aan het streven naar duurzaamheid. Een school die als duurzaam gebouw zichtbaar en beleefbaar is, speelt bovendien een educatieve rol in hoe wij omgaan met de (gebouwde) wereld waarin wij leven”. Citaat van Kennisplatform voor het onderwijs.

[4] In de jeugdwet worden scholen met name genoemd als de preventieve voorzieningen in het kader van het jeugdbeleid

De huidige programma's van eisen (PvE's) leiden tot een ondermaats binnenmilieu en tot gebouwen die niet meer aan de verwachtingen voldoen. Immers, de aard, de intensiteit en de duur van het gebruik van schoolgebouwen zijn de afgelopen jaren sterk veranderd. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de eisen die in de huidige tijd gesteld moeten worden aan goede huisvesting met een gezond binnenklimaat. Door zowel de binnenklimaat PvE's als de ruimtelijke PvE's te actualiseren, rekening houdend met een integrale aanpak van energiebesparing, kan een noodzakelijke kwaliteitsslag gemaakt worden.
(Bron: Rijksbouwmeester: "Advies aan staatssecretaris van OCW inzake onderwijshuisvesting 2009)

2.3.10. Frisse Scholen

Een frisse school is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid.
Een energiezuinige, gezonde en duurzame school levert een bijdrage aan een duurzame wereld en is daarmee een statement aan leerlingen en de omgeving.
Bij nieuwbouw of renovatie is het belangrijk om al in een vroeg stadium eisen te formuleren aan het ontwerp van het gebouw en de installaties. De maatregelen kunnen dan nog in het ontwerp worden geïntegreerd en zo kunnen kosten worden bespaard. Het uiteindelijke doel is een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijke school binnen het beschikbare budget.

Het Programma van Eisen – Frisse Scholen gaat in op vijf thema's:

1. energie,
2. lucht: binnen luchtkwaliteit,
3. temperatuur: thermisch comfort,
4. licht: visueel comfort,
5. geluid: akoestisch comfort.

Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgesteld:

- klasse C (acceptabel)
- klasse B (goed) en
- klasse A (zeer goed).

Daaraan zijn (prestatie)eisen gekoppeld. Klasse C is het basisniveau; gebaseerd op geldende wet- en regelgeving, zoals deze in het Bouwbesluit tot 2012 van kracht waren. De eisen zijn zo geformuleerd dat alle eisen die bij C staan ook voor B en A gelden, tenzij daar een zwaardere eis is opgenomen. In 2012 en 2015 zijn de eisen in het Bouwbesluit voor nieuwbouw zodanig verzwaard, dat bij nieuwbouw voor de thema's energie en lucht minimaal klasse B moet worden gerealiseerd. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de normen en criteria met betrekking tot Frisse scholen, wordt verwezen naar het 'Programma van eisen Frisse scholen 2015 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland'.

2.3.11. Duurzaamheid en Energie

In het coalitieakkoord "Ruimte en Vertrouwen" is ten aanzien van duurzaamheid de volgende passage opgenomen: "Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Bewustwording van de samenleving is daarbij de eerste belangrijke stap. We gaan op dit thema verder met het programma circulaire economie. Als initiator en aanjager gaan we aan de slag met de drie belangrijke pijlers: namelijk de energietransitie, de grondstoffentransitie en de klimaatadaptie. We gaan op dit terrein werken met een aantal pilots. We willen het Liemerse energieloket

toegankelijker maken en invulling geven aan de voorbeeldfunctie die wij als gemeente hebben met de gemeentelijke gebouwen. De aanpak van het maatschappelijk vastgoed sluit hier op aan". Het optimaliseren en verduurzamen (conform BENG: zie bijlage 5) van de onderwijsgebouwen past in die lijn.

2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel

Bij de sectorraden van het Primair en Voortgezet Onderwijs en de Vereniging Nederlandse Gemeenten leeft al langer de wens om gemeenten en schoolbesturen meer in staat te stellen om hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor (de kwaliteit van) onderwijshuisvesting waar te maken. Om dit tot uitdrukking te brengen hebben de drie partijen een gezamenlijk voorstel opgesteld: 'Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad' d.d. 14 december 2016. Het voorstel beschrijft een aantal maatregelen die de beoogde gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten borgen en die meer evenwicht brengen in de relatie tussen gemeenten en schoolbesturen. In het rapport Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-Raad, VO-Raad en VNG d.d. 13 april 2018 (bijlage 4) wordt de concretisering van het Huisvestingsvoorstel beschreven.

2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het huidige stelsel behandelt aanvragen individueel binnen de systematiek van een jaarcyclus. Dit bemoeilijkt een beleidsrijke en integrale beschouwing van de benodigde investeringen in het scholenlandschap van een gemeente. De systematiek van de jaarcyclus leidt daarmee in gevallen tot een gefragmenteerde aanpak en overleg tussen de gemeente en de in die gemeente aanwezige schoolbesturen. Om de beschreven doelen in het Huisvestingsvoorstel te concretiseren, wordt voorgesteld om de thans in de wet beschreven jaarcyclus te vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.

Omdat het vormen van een meerjarenprogramma (het IHP) niet vrijblijvend zou moeten zijn, zou de verplichting tot het maken daarvan verankering moeten vinden in de wet, waarbij partijen vrijheid hebben in de wijze van uitwerking van het meerjarenprogramma. De verankering in de wetgeving leidt daarmee tot aanpassing van de omschreven jaarcyclus in de WPO, de WVO en de WEC, zowel op het gebied van 'het programma' (WPO art. 95, WVO art. 76f en WEC art. 93), alsmede ter bepaling van 'het bekostigingsplafond' (WPO art. 93, WVO art. 76d en WEC art. 91).

2.4.2. Renovatie

Volgens de in de wet (WPO, WVO en de WEC) opgenomen voorzieningen in huisvesting, valt renovatie niet onder de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen. Vanwege deze lacune laten gemeenten en schoolbesturen kansen liggen; renovatie kan een volwaardig – en in een aantal gevallen een beter of duurzamer – alternatief zijn voor nieuwbouw en daarom beter passend zijn als huisvestingsoplossing. Het ontbreekt naast duidelijkheid over bekostiging tevens aan een passend kader voor partijen om de afweging tussen nieuwbouw en renovatie te maken.

Om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten, moet renovatie opgenomen worden als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.

Om te komen tot een eenduidig en bij het meerjarenprogramma passend perspectief en kwaliteitsniveau, is een afwegingskader nodig ter begeleiding van de keuze tussen beide mogelijke voorzieningen: nieuwbouw of renovatie. Door het afwegingskader deel uit te laten maken van de verordening, wordt voor gemeente en schoolbesturen duidelijkheid gecreëerd over de vraag wanneer renovatie wordt toegepast en wanneer wordt overgegaan tot vervangende nieuwbouw.

2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs

Hoewel de wet (WPO art. 148 en WEC art. 143) ruimte kan geven voor interpretatie, is deze bedoeld (en wordt in de praktijk als zodanig ook uitgelegd) als een verbod op investeringen in zaken anders dan omschreven. Daarmee is investeren in huisvesting ook verboden.
Met betrekking tot het investeringsverbod is het voorstel om de WPO en de WEC (dan wel de toelichting daarop) zodanig aan te passen dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de WVO en dat schoolbesturen in het PO en SO daarmee de mogelijkheid krijgen om in huisvesting te investeren.

In de voorbereidingen om te komen tot een nieuw IHP voor de gemeente Duiven zijn de gemeente en de schoolbesturen een aanpak overeen gekomen die aansluit bij het advies waarover de VNG, de PO-Raad en de VO-Raad het samen eens zijn geworden. Aangezien deze overeenkomst bij het opstellen van dit IHP (nog) niet is omgezet is passende wetgeving worden de daaruit vloeiende investeringslasten voor bv. renovatie (vooralsnog) niet gedekt vanuit de uitkering van het gemeentefonds.

3. Randvoorwaarden

3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen

Ten gevolge van de decentralisatie van rijkstaken ontmoeten schoolbesturen en de gemeente elkaar steeds vaker. De uitvoering van zorg, ondersteuning, jeugd en werk hangen onderling met elkaar samen. Ze hebben vaak gevolgen voor dezelfde individuele jongeren of gezinnen. Daarom biedt het kansen als onderwijs en gemeenten hiervoor gezamenlijk beleid ontwikkelen. Onderwijs en gemeente vinden elkaar bijvoorbeeld in wijkteams of jeugd- en gezinsteams, maar ook bijvoorbeeld rond verzuimbeleid, leerlingenvervoer, passend onderwijs, taalbeleid en veiligheid in en rond de school.

Ook bij het opstellen van het IHP is het een wettelijk vereiste dat schoolbesturen en de gemeente elkaar daarin vinden. Partijen dienen zich daarbij in te spannen om tot een gedragen besluit te komen. Mocht een gezamenlijk gedragen IHP in een uiterst geval niet realiseerbaar blijken, dan stelt de gemeente (College van B&W) het IHP vast, waarna deze de daarmee gepaard gaande budgetten ter besluitvorming aan de Raad voorlegt. Dit geldt ook voor het jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma. Mocht er onverhoopt geen overeenstemming worden bereikt, dan beslist de gemeente, waarbij het genomen besluit vatbaar is voor bezwaar en beroep.

In het IHP wordt tevens een financieringsparagraaf opgenomen. Voor fase 1 (vier jaar) worden ‘harde’ afspraken gemaakt over deelname in de financiering en reserveert de gemeente de benodigde middelen in de gemeentelijke begroting, na goedkeuring daartoe van de Raad.

3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming)

Voor de gemeente is de ontwikkeling van kindcentra van belang. Vanuit het perspectief van het gemeentelijk sociaal domein schept het concept van kindcentra optimale voorwaarden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. In die zin kan integrale en inclusieve opvang en onderwijs voor alle kinderen van 0 – 12 jaar bijdragen aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen. En daardoor draagt het concept bij aan de ontwikkeling van kinderen tot volwaardig burgerschap van volwassenen en dus tot de ontwikkeling van volwassenen die voor zichzelf en hun omgeving kunnen zorgen en kunnen participeren in de samenleving. Het Kindcentra-concept betekent dat opvang, onderwijs, welzijn, zorg etc. om het kind heen worden georganiseerd. Het kind staat letterlijk centraal. Bij de voorbereiding van dit IHP hebben de Duivense schooldirecteuren informatie aangeleverd over de wijk/het dorp waarin de school is gelegen. Dit geeft zicht op mogelijke kansen voor het verder verbinden van de school met de directe omgeving. Voor de gemeente ligt hier de taak om dat verbinden te stimuleren en daar waar nodig te faciliteren.

3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik

Het onderwijs (zowel PO als VO) maakt op dit moment qua onderwijsorganisatie een forse verandering door, steeds meer volgen kinderen onderwijs op maat. Dat stelt andere eisen aan het onderwijs gebouw. De traditionele keuze voor klaslokalen en gangen zien we nu nog terug in veel gebouwen, maar we zien steeds vaker dat ervoor wordt gekozen om het klassikale systeem te doorbreken. We zien dan het volgende gebeuren:

- schoollokalen of groepsruimten zijn aangepast aan het zelf ontdekkend leren en zelfstandig werken;
- het gebouw en de inrichting dagen leerlingen uit en stimuleren tot een dynamisch leerproces gericht op de verschillende leerstijlen van leerlingen;

- meerdere instellingen gaan samenwerken in één gebouw ter bevordering van een gezamenlijk aanbod in de ontwikkeling van leerlingen;
- domeinonderwijs; grotere groepen leerlingen werken in domeinen en maken hun eigen keuzes ten aanzien van het volgen van instructie, werken in stilteruimtes, computergebruik en samenwerken.

In het overleg met de schoolbesturen is dit benoemd en dat heeft ertoe geleid dat in het bestuurlijk overleg is besloten om deze ontwikkeling mee te nemen in de kwalitatieve beoordeling van de bestaande schoolgebouwen. Concreet is dan de vraag aan de orde of het gebouw (nog) voldoet aan de eisen van het huidige onderwijs.

Toekomstgericht is het belangrijk dat bij aanpassingen van gebouwen gestreefd wordt naar aanpassingen die flexibiliteit vergroten, omdat:

- Daarmee ingespeeld kan worden op toekomstig ander gebruik van het gebouw;
- Mogelijkheden ontstaan dat ook andere gebruikers het gebouw kunnen benutten;
- Ingespeeld kan worden op fluctuerende leerlingaantallen.

Cruciaal bij de IKC-vorming is de financiering van de m2 ten behoeve van de Kinderopvang. Met de besturen is overeen gekomen dat de gemeente Duiven die voor haar rekening neemt. Als onderlegger is daarvoor een beleidsstuk opgesteld en in het bestuurlijk overleg vastgesteld. In bijlage 3 is dit stuk integraal opgenomen. De volgende regeling is overeen gekomen:

De basis vormt een huurovereenkomst, waarin is geregeld dat de kinderopvangorganisaties rechtstreeks de huur- en exploitatielasten aan de gemeente betalen. Omdat onderwijs en kinderopvang vaak het gebouw hybride gebruiken, kan er ook voor worden gekozen om de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten af te rekenen met de gemeente en de exploitatie en beheerskosten met het schoolbestuur. Dan zullen er twee samenhangende juridische overeenkomsten afgesloten moeten worden. Analoog aan de situatie bij oude gebouwen blijven de schoolbesturen ook verantwoordelijk voor de financiële consequenties bij leegstand in nieuwe gebouwen. In de praktijk betekent dit daarnaast, dat de kosten van de kapitaalsinvestering door de gemeente voor de kinderopvangvoorziening in het geval van leegstand ten laste zullen komen van het schoolbestuur. Hiermee wordt gestimuleerd dat het schoolbestuur zich verantwoordelijk blijft voelen voor het verkrijgen c.q. behouden van een kinderopvangorganisatie als partner in het IKC. Om te voorkomen dat schoolbesturen langdurig (en daarmee in strijd met de wet) geconfronteerd zullen worden met de kapitaalslasten bij leegstand van de m2 kinderopvang in het IKC, verplichten de schoolbesturen en de gemeente zich ten opzichte van elkaar dat zij uiterlijk na 6 maanden leegstand met elkaar in gesprek gaan om een passende oplossing te vinden die de risico's voor het schoolbestuur beperken. Dit kan o.a. door het faciliteren van alternatief gebruik van de leegstaande m2's.

3.4. Duiven gaat voor kwaliteit

Reeds vele jaren heeft de gemeente Duiven er voor gezorgd dat het onderwijs qua gebouwen goed wordt voorzien. De recente ontwikkelingen rond duurzaamheid, frisse scholen, leerlingendaling en gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen voor de kwaliteit van de schoolgebouwen hebben er toe geleid dat de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijke uitgangspunten hebben vastgesteld aan de hand waarvan de gebouwen worden beoordeeld (bestuurlijk overleg maart 2018):

1. Goed gespreid en divers aanbod voor basisonderwijs over de gemeente Duiven, incl. Loo en Groessen. Onder spreiding wordt het volgende verstaan:
   I. De criteria uit de Huisvestingsverordening zijn leidend (zie Modelverordening 2017, Bijlage III: Bijlage III – Criteria vaststellen capaciteit, ruimtebehoefte en aanvullende ruimtebehoefte;
   II. Goede verdeling over Duiven Noord en Duiven Zuid;
   III. In het kader van spreiding geldt een straal van 2 km.
2. Gemeente streeft naar robuuste scholen (ongeveer 200 lln. (incl. voorschool);
3. Het aantal dislocaties wordt teruggedrongen. (Conform de huisvestingsverordening zullen dislocaties worden opgeheven wanneer er voldoende ruimte (leegstand) beschikbaar is in een bestaande hoofdlocatie binnen de genormeerde afstand);
4. De gemeente zal niet investeren in dislocaties. Indien een investering noodzakelijk is zal worden afgewogen of dat niet aanleiding is om de betreffende school op 1 locatie te gaan huisvesten;
5. Kwalitatief zet de gemeente in op Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en Frisse Scholen B. (bijlage 5)

4. De onderwijs accommodaties in beeld

4.1. Algemeen

Door demografische ontwikkelingen is sprake van toenemende leegstand van alle schoolgebouwen in de gemeente. In het basisonderwijs is was er op 1-1-2018 circa 2.900 m2 aan normatieve leegstand[5] (dit is circa 20 % van de totale capaciteit[6]). De verwachting is dat dit verder toeneemt. De locaties die niet meer gebruikt worden voor onderwijs vallen op grond van de onderwijswetgeving terug aan de gemeente. De afgelopen jaren zijn er 3 locaties teruggevallen aan de gemeente. De gemeente kan deze locaties voor andere doeleinden inzetten (andere functies dan wel her ontwikkelen). Dat is bij de voormalige Notenbalk en Boomgaard ook al gebeurd. De Timp is nog niet her ontwikkeld, wel vindt er “tijdelijke” verhuur plaats. De exploitatie van deze locaties ligt niet meer bij de schoolbesturen. Afhankelijk van de herbestemming zijn er mogelijk instandhoudingskosten voor de gemeente. Dit betreft veelal de kapitaallasten indien het gebouw nog niet is afgeschreven en veelal geringere exploitatiekosten voor de instandhouding. Bij herontwikkeling van de locatie dient de restantboekwaarde door de gemeente afgelost te worden.

De toenemende leegstand betekent voor de schoolbesturen bij een ongewijzigd beleid een verhoging van de lasten per leerling voor de huisvesting; met minder middelen moet dezelfde huisvesting in stand worden gehouden. Gemeente en schoolbesturen zijn het eens dat voorkomen moet worden dat er steeds meer middelen nodig zijn voor de huisvesting en steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijsproces (leermiddelen, personeel).

Er is ook sprake van technische én functionele veroudering van de scholen. De gemiddelde leeftijd van de schoolgebouwen is 38 jaar en is vooral in Duiven-Noord, Groessen en Loo hoog, waardoor de onderhoudskosten fors toenemen. De afweging tussen levensduurverlenging en vervanging door nieuwbouw wordt hierdoor actueler, temeer daar de kwaliteit van de in de jaren ’70 en ’80 gerealiseerde scholen, naar de maatstaven van nu, te wensen overlaat.

In de soms te grote en veelal oude en niet meer functionele schoolgebouwen moeten de komende jaren ook belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen plaatsvinden. In het kader van passend onderwijs stromen meer kinderen met een extra zorgvraag in op reguliere scholen. Ook de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeente met een focus op preventie vraagt kwalitatieve onderwijsvoorzieningen. Daarnaast vraagt de vorming van Integrale KindCentra (IKC’s) vaak ook een noodzakelijke kwalitatieve verbetering van de onderwijsvoorziening (waarbij het in beginsel niet zo hoeft te zijn dat alles onder één dak plaats vindt, een netwerk IKC met andere maatschappelijke voorzieningen in de directe omgeving is ook een IKC).

Vanaf 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het instandhouden van schoolgebouwen. Daar waar tot en met 2014 de gemeente nog verantwoordelijk was voor het groot of planmatig onderhoud, zijn de schoolbesturen dat als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving sinds 1 januari 2015 . In het kader van deze overdracht van het onderhoud en aanpassing naar de schoolbesturen heeft een actualisatie van het meerjaren onderhoud

[5] Normatieve leegstand is het verschil tussen de feitelijke capaciteit van een gebouw en het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso, bestuurskantoor, en andere kind gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[6] Het gebouw van de voormalige basisschool de Timp is bij deze berekening buiten beschouwing gelaten.

plaatsgevonden. In 2015 is geconstateerd dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud bij de Duivense basisscholen.

Kijkend echter naar het reguliere onderhoud dat nodig is in het basisonderwijs, is er de komende jaren een toenemend tekort op de uitgaven voor het onderhoud. Wanneer de kosten voor het onderhoud worden vergeleken met de Rijksinkomsten van de schoolbesturen, kan geconcludeerd worden dat de uitgaven aan het onderhoud van hun gebouwen gemiddeld 15% hoger liggen dan de bekostiging die zij hiervoor ontvangen.

Wanneer er geen sprake was geweest van de doordecentralisatie van het onderhoud, zou dit onderhoud en de kosten voor rekening van de gemeente zijn geweest.
Deze situatie kan betekenen dat schoolbesturen andere middelen moeten aanwenden voor het onderhoud (bijvoorbeeld middelen voor personeel en onderwijsleermiddelen) of dat het in het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) opgenomen onderhoud niet kan worden uitgevoerd. Beide gevolgen raken direct of indirect de kwaliteit van het onderwijs. In deze situatie is sprake van een “dubbel” negatief effect voor de schoolbesturen als gevolg van de leerlingendaling. Enerzijds is sprake van afnemende inkomsten door minder leerlingen, anderzijds is sprake van toenemende instandhoudingskosten. De gemeente en schoolbesturen vinden het zorgelijk wanneer de instandhouding van de schoolgebouwen steeds meer middelen vraagt, waardoor er wellicht steeds minder middelen zijn voor het onderwijsproces.

Ondanks de relatief oude schoolgebouwen in het basisonderwijs wat betreft stichtingsjaar, was er per 1-1- 2016 nog sprake van een boekwaarde van circa € 5,6 miljoen (waarvan ruim € 700.000,- resterende boekwaarde voor de voormalig Boomgaard en Timp).

4.2. In gesprek met de samenleving

4.2.1. Dialoogavond

In juni 2017 is er een dialoogavond voor Duiven-Noord georganiseerd waarvoor vertegenwoordigers vanuit het onderwijs en ouders/MR-leden zijn uitgenodigd. Dit leverde de volgende opbrengst op:

1. *Welke kansen liggen er in Duiven-(Noord)?*
- Géén plan voor Duiven Noord, maar voor heel Duiven. (We zijn Amsterdam niet!)
2. *Welke bedreigingen ziet u ?*
- Niet teveel partners
- In de “OGtent” wordt ook al veel aangeboden. Cultuurhart?
- IKC hoofdtaak = onderwijs en kinderopvang
- “Bestuurspijn” = “Schoolpijn”
- Andere dossiers bepalen het onderwijsthema/-plan
3. *Wat moeten we niet over het hoofd zien?*
- Willen kinderen wel alles onder 1 dak?
- Bij nieuwbouw ruimte overhouden om te groeien/krimpen
- Samenwerken met sport, muziek en kunst
- Netwerk IKC of alleen kindcentrum
- Zorg dat het kind zich op alle gebieden kan ontwikkelen, verspreid over de gemeente
- Integrale kindcentra koppelen aan dorpsaccommodatie

- Toekomstgericht veranderen
- Start aan de andere kant: Van aanbod naar vraag (van ouders). Daarna antwoord (en dat kan IKC zijn, maar dat hoeft niet)
- Dat er wat te kiezen moet blijven
- De (Kinder) menselijke maat
- Geografische ligging
- De buurtfunctie (wijkgericht-)burgerschap

4. Welke partners zijn er mogelijk nog meer (naast voor-, vroegschoolse en basisonderwijs)?

- Muziekschool
- Bibliotheek
- Jeugdzorg
- Consultatiebureau
- Kinderoefentherapie
- Logopedie
- Kindercoach/psycholoog (niet commercieel maar integraal!!)
- Studiebegeleiding
- Orthopedagogische dagbehandeling (Zozijn)

5. Tips en adviezen……

- Ingericht op verschillende leeftijdsgroepen (aantrekkelijk)
- Startpunt: Visie gelijk uitbreiden naar heel Duiven (niet alleen kijken naar noord)
- Focus op onderwijsgebouwen!! (niet alle leegstand van ander maatschappelijk vastgoed er bij betrekken)
- Doorkijk naar 2030
- Bestuurlijke (van gemeente en schoolbesturen) wijsheid en lef/moed
- Groot denken (neem ook bv. gym mee)
- Voorbeelden: Amsterdam * Westervoort
- Doen/ Visie op toekomst
- Nadenken over school/IKC-grootte
- Kind en zijn ontwikkeling leidend
- Liemers lijstje – koppeling met VO
- Gezonde school
- Juiste evenwicht tussen opvang/basisschool in een IKC
- Keus mogelijk
- Goede spreiding over heel Duiven met grote en kleine scholen

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo

De doelstelling van deze avond was om de dorpsraden te informeren over de huidige stand van zaken met betrekking tot de leerlingenkrimp, de gevolgen daarvan en samen te kijken naar oplossingen om te komen tot een adequate huisvesting voor de basisscholen en reductie van de leegstand. Dit in mogelijke combinatie met andere gebouwen in de beide kernen.
Na een uitgebreide discussie is de conclusie dat de dorpsraden al veel doen en een cruciale rol vervullen in de verbinding; echter wel verschillend qua accenten in beide kernen en er lopen 2 trajecten met ieder een eigen tempo. Het is wijs om aan te sluiten bij beide tempo's en mogelijke gevoeligheden in elke kern. Voorstel is om bijeenkomsten te beleggen met partners in beide kernen om hen deelgenoot te maken van de huisvestings-/bekostigingsvraagstukken van de scholen om vanuit dit perspectief alle gebouwen nader te beschouwen en kijken waar de gezamenlijke kansen liggen. Het eigenaarschap van de problematiek en de te kiezen oplossingen willen we zoveel mogelijk bij de inwoners en partners leggen. We starten echter wel vanuit de eigen problematiek van de scholen en kijken vanuit daar hoe de verbinding kan worden gelegd met de andere gebouwen.

5. Basisgegevens

5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven

Ten gevolge het gegeven dat in de afgelopen 20 jaar de nieuwbouw van woningen voornamelijk is gerealiseerd in Duiven-Zuid en dat er tegelijkertijd in datzelfde deel nieuwe scholen zijn gebouwd, is het aanbod van schoolgebouwen niet evenwichtig over Duiven verdeeld. Dit is vooralsnog een gegeven, herschikken van Duiven-Zuid naar Duiven Noord is financieel geen optie. Wel zal de leegstand in Duiven Zuid aangepakt moeten worden. In Duiven Noord zal gestuurd moeten worden op het handhaven van het huidige aanbod van scholen. Dankzij de nieuwe splitsingsgrens kunnen de scholen in Groessen en Loo de komende jaren blijven bestaan.
Voor wat betreft spreiding en redelijke afstand worden de kwaliteitscriteria gehanteerd zoals vermeld bij 3.4.

5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling

5.2.1. De Leerlingenontwikkeling:

Ter voorbereiding op het IHP is door Bureau MOOZ een nieuwe leerlingenprognose opgesteld. Die prognose laat voor de Duiven het volgende beeld zien:
In cijfers:

Gem. prognose										
	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2028	2030	2032
Duiven	**2.081**	**1.930**	**1.897**	**1.817**	**1.784**	**1.754**	**1.718**	**1.781**	**1.836**	**1.909**
04ZG-00 IKC Joannes	144	146	141	126	123	116	109	116	121	126
06KE-00 IKC Remigius	376	343	339	324	316	309	305	314	325	338
06VL-00 Basisschool De Wiekslag	128	130	129	123	120	118	116	119	123	128
06YQ-00 Basisschool Bernadette	86	83	80	78	80	80	77	80	82	86
09LM-00 Basisschool De Kameleon	346	335	333	320	313	307	303	313	323	336
23FG-00 De Groene Ring	319	263	259	248	242	239	234	241	248	258
23HE-00 OBS Het Klokhuis	171	172	167	162	162	160	157	163	168	175
24CN-00 Het Veer	271	247	241	234	232	230	225	234	241	251
24MK-00 OBS Toermalijn	240	212	207	201	198	195	192	199	205	213

*Figuur 3.2 – Leerlingenprognose Duiven, naar schoolbestuur (2017-2032)**

Grafisch:

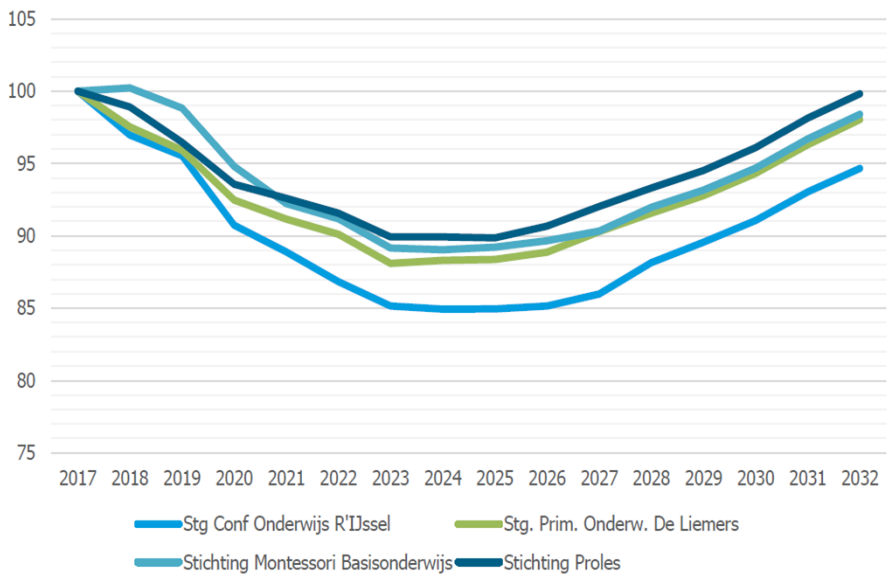

Ten opzichte van de prognose van 2016 geeft de prognose overall in 2030 nagenoeg hetzelfde beeld (2016 – 1829 lln., 2018 – 1836 lln.)
Een aantal scholen scoren marginaal wat hoger: De Wiekslag, Bernadette, De Kameleon, Het Klokhuis en het Veer, terwijl De Groene Ring wat lager uitkomt in de nieuwe prognose.

Op basis van deze prognose is de conclusie dat er nog enige jaren sprake zal zijn van een lichte daling van het aantal kinderen dat een basisschool bezoekt, maar dat er na 2025 een lichte groei wordt verwacht. Deze verwachte groei ontwikkelt zich per school verschillend.

5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling

De berekening van de huisvestingsbehoefte van een basisschool is gebaseerd op de modelverordening van de VNG. Deze modelverordening is door vrijwel alle gemeenten overgenomen ten tijde van de overdracht van de verantwoordelijkheid van het Rijk naar de lokale overheid. De laatste ingrijpende wijziging van de verordening betreft de vereenvoudiging van de bekostigingsregels door alle normen omtrent de toe te kennen vierkante meters huisvesting volgens een lineaire berekening vast te stellen. Deze regels zijn toegepast bij de beoordeling van de Duivense schoolgebouwen.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingenaantal 2018**	**Genormeerde oppervlakte op Basis van prognose 2032**	**Overmaat[7] in 2018 in m2**	**Overmaat[6] in 2032 in m2**
Bernadette	694	617	633	77	61
De Groene Ring Noord	882	864	849	18	33
De Groene Ring Zuid	1220	859	849	361	371
Joannes	1175	934	834	241	341
De Kameleon	2018	1885	1890	133	128
Het Klokhuis	1634	1065	1080	569	584
Remigius	2156	1925	1900	231	256
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	0	1445	1445
Wereldwijzer	1283	733	733	550	550
Het Veer	1484	1442	1463	42	21
Toermalijn	1086	733	738	353	348
De Wiekslag	1180	854	844	326	336
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**11.813**	**4.346**	**4.474**
- De Timp				1.445	1.445
Totaal overmaat				**2.901**	**3.029**

Genormeerde oppervlakte: Het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[7] Op basis van de genormeerde oppervlakte

6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw

6.1. De omgevingsanalyse

De locatie van de schoolgebouwen is op hoofdlijnen onderzocht. Dat wil zeggen dat er is gekeken naar de potentie van het terrein rondom de school vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening; kan er nog uitbreiding plaatsvinden binnen het geldende bestemmingsplan in zowel oppervlakte als hoogte (zie ook bijlage 1).
Bij het onderzoek van de overige onderdelen van de locatie is de scholenbouwwaaier (Ruimte OK) gebruikt voor het bepalen van de thema's. Hierbij is veiligheid en bereikbaarheid vooral belangrijk; hoe is het parkeren geregeld en moeten fietsers en auto's ruimte delen of is er sprake van gescheiden rijbanen. Ook de oriëntatie op de zon is meegenomen in de beoordeling, evenals de omvang, diversiteit en ligging van de speelplaats t.o.v. de zon.

6.2. De onderwijskundige analyse

In het voorbereidingstraject voor het IHP is in overleg met de schoolbesturen een onderwijskundige analyse uitgevoerd. De doelstelling bij deze analyse was om vast te stellen welke gebouwelijke aanpassingen er uitgevoerd zouden moeten worden om de gebouwen aan te laten sluiten bij het onderwijskundig concept van de betreffende school en de onderwijskundige eisen die voortvloeien uit de beleidsontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Hierin zijn de eisen rond Frisse scholen en BENG niet meegenomen. Deze onderwijskundige aanpassingen zijn vertaald in ruimtebehoefte in m2. In onderstaande tabel zijn deze aanpassingen verwerkt, waarmee zichtbaar wordt wat daarvan de effecten zijn met betrekking tot de leegstand.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingen-aantal 2018**	**Oppervlakte na gebouw-aanpassing**	**Overmaat in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**	**Genormeerde oppervlakte op basis van prognose 2032**	**Overmaat in 2032 in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**
Bernadette	694	617	804	187	633	171
De Groene Ring Noord	882	864	947	83	849	98
De Groene Ring Zuid	1220	859	1220	361	849	371
Joannes	1175	934	1195	261	834	361
De Kameleon	2018	1885	2018	133	1890	128
Het Klokhuis	1634	1065	1634	569	1080	584
Remigius	2156	1925	2326	401	1900	426
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	1445	1445	0	1445
Wereldwijzer	1283	733	1283	550	733	550
Het Veer	1484	1442	1510	68	1463	47
Toermalijn	1086	733	1206	473	738	468
De Wiekslag	1180	854	1225	371	844	381
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**16.813**	**4.902**	**11.813**	**5.030**
- De Timp				1.445		1.445
Totaal overmaat				**3.457**		**3.585**

Uit een vergelijking van de twee tabellen blijkt dat de gebouwelijke aanpassingen die het gevolg zijn van de onderwijs-conceptuele veranderingen ten opzichte van de genormeerde behoefte in 2018 leidt tot een stijging van 556 m2, dat getal zien we dan natuurlijk ook terug in 2032.

Bij de bovenstaande tabellen gaan we uit van een vergelijking van de feitelijk beschikbare m2 versus de genormeerde ruimtebehoefte. In de praktijk wordt een deel van deze genormeerde leegstand gebruikt voor verschillende doeleinden zoals daar zijn: kinderopvang, bibliotheek, andere onderwijs gerelateerde functies of bijvoorbeeld wijk gerelateerde functies.

6.2.1. Een passende jas

Wanneer we de beschikbare ruimte en de normatieve behoefte van 2018 en die van 2032 op basis van de leerlingenprognoses naast elkaar zetten, is het redelijk om te concluderen dat er geen aanleiding is om in de komende 15 jaar te werken aan groei van het aantal beschikbare m2 in de onderwijsgebouwen en dat dat het uitgangspunt moet zijn.

Zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, leiden de onderwijskundige aanpassingen in de bestaande gebouwen tot een stijging van de ruimtebehoefte van 556 m2, zijnde 3,4% ten opzichte van de beschikbare oppervlakte in 2018[8].

Na de onderwijskundige aanpassingen van de gebouwen neemt het aantal normatieve m2 niet toe maar de schoolbesturen nemen (deels) wel meer m2 in gebruik (feitelijk minder leegstand). Door deze m2 te gebruiken voor kinderopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies. Wanneer dit wordt gerealiseerd, daalt het aantal beschikbare m2 wat tot effect heeft dat alle Duivense scholen qua onderwijsconcept voor de komende 20 jaar in een passend gebouw gehuisvest zijn.

6.3. De technische optimalisatie

Om voor de verschillende scenario's investeringen in te kunnen schatten is voor alle locaties gekeken naar de installaties. Inzichtelijk is gemaakt welke aanpassingen er noodzakelijk zijn om het gebouw energieneutraal te maken en te laten voldoen aan frisse scholen klasse B. Ook de bouwkundige aanpassingen voor de buitenschil van het gebouw om aan deze strenge eisen te voldoen zijn in deze kosten opgenomen. In de berekeningen is uitgegaan van bijna-energieneutraal (BENG) en frisse scholen klasse B.

EPC / energie
Door verbeteringen aan de gebouwschil, toepassing van warmteterugwinning uit de ventilatielucht, en warmtepomp voor warmteopwekking en energiezuinige verlichting is het mogelijk een EPC 0,00 te behalen.
Bij de uitgevoerde schouw is uitgegaan van een zo energiezuinig mogelijk gebouw met zo beperkt mogelijke middelen. Zo is er geen actieve koeling toegepast, en is het ventilatiedebiet uitgelegd op Frisse Scholen klasse B. Het energieverbruik van gebruikersinstallaties, zoals computers, koelkasten e.d. zijn hierin niet opgenomen.
Comfort- en luchtkwaliteitsverbetering zal hogere investerings- en exploitatiekosten met zich meenemen.

[8] In die berekening is de bestaande leegstand van De Timp niet meegenomen, omdat dit gebouw feitelijk niet door het onderwijs wordt gebruikt. Het is nog wel beschikbaar en heeft op dit moment volgens het bestemmingsplan de bestemming 'maatschappelijk'.

Bij de berekeningen wordt gewerkt met een systeem met mechanische toevoer en afvoer van ventilatielucht, waarbij het luchtdebiet per lokaal op basis van CO2-concentratie gestuurd wordt. De term “Frisse scholen” is hierbij van toepassing op het onderdeel ‘ventilatie’ en ‘regelbaarheid van de ventilatie’.
De bevindingen staan beschreven in het rapport “Haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in gemeente Duiven”, dat als bijlage 1 integraal onderdeel uitmaakt van dit IHP.
In de toekomst zullen zowel de gemeente als de schoolbesturen de wettelijke verplichtingen wat betreft energie moeten volgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gasloos versus stadsverwarming versus andere warmtebronnen.

7. Uitwerking en Financiën

7.1. Inleiding

Voor de twaalf locaties zijn de kosten voor het in stand houden van de betreffende locatie op een rij gezet. Daarbij is zowel het gemeentelijk-deel (G-deel) als het school-deel (S-deel), respectievelijk het exterieur en het interieur in kaart gebracht. Dat wil zeggen; van de scholen waarvan geen MJOP-gegevens beschikbaar waren zijn deze, op basis van ervaring cijfers, ingeschat. Bij deze kosten zijn tevens eventuele noodhuisvestingsunit en, indien van toepassing, de gymzaal ook meegenomen. De resultaten van het onderzoek zijn samengevat onder te titel : Conclusies en Samenvatting haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in de gemeente Duiven (bijlage 2). In het onderzoeksrapport is de optelsom van het G-deel en S-deel opgenomen.

7.2. Financiële uitgangspunten:

Prijspeil genoemde kosten marktconform d.d. 1-1-2018[9].

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.

[9] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen opnieuw worden getoetst aan de markt.

7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten:

		School-deel	School + gemeente - deel	Gemeente-deel	
nr	School	verb. onderwijskund.	verb. tbv isolatieschil	EPC 0,0 en Fris B	**Totaal**
1	Basisschool Bernadette	€ 284.774	€ 274.670	€ 572.569	**€ 1.132.013**
2	De Groene ring Noord	€ 270.314	€ 192.873	€ 254.098	**€ 717.285**
3	De Groene ring Zuid	€ 140.985	€ 221.430	€ 77.750	**€ 440.165**
4	Joannesschool	€ 141.056	€ 399.300	€ 673.613	**€ 1.213.969**
5	Basisschool De Kameleon	€ 170.610	€ 441.290	€ 581.372	**€ 1.193.272**
6	OBS het Klokhuis	€ 158.782	€ 400.526	€ 591.808	**€ 1.151.116**
7	Basisschool Remigius	€ 1.402.572	€ 436.479	€ 575.034	**€ 2.414.085**
8	Basisschool de Timp	€ 113.014	€ 354.198	€ 523.355	**€ 990.567**
9	Basisschool Wereldwijzer	€ 184.434	€ 281.000	€ 370.200	**€ 835.634**
10	Basisschool het Veer	€ 341.214	€ 363.758	€ 537.480	**€ 1.242.452**
11	Basisschool Toermalijn	€ 299.354	€ 266.200	€ 393.331	**€ 958.885**
12	Basisschool de Wiekslag	€ 345.848	€ 237.483	€ 312.869	**€ 896.200**

N.B.: EPC 0,0 en Fris klasse B zijn als één bedrag opgenomen. Technisch en praktisch moet dit als één ingreep worden beschouwd. Gebaseerd op rapport Condiplan (bijlage 1 en 2)

7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria:

Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling van de schoolgebouwen is dat scholen die voldoen aan de criteria in aanmerking komen voor een investering, waarbij de informatie van het rapport van Condiplan een basis vormt.

Dit heeft tot gevolg dat vanuit de kant van de gemeente geen initiatief wordt genomen om grootschalig te investeren in De Groene Ring (Noord en Zuid), De Wiekslag, Klokhuis, De Toermalijn (Toermalijn en Wereldwijzer). De gemeente volgt de keuzes van de schoolbesturen. Wanneer clustering van scholen leidt tot investeringsbehoefte om huisvesting op 1 locatie mogelijk te maken, zal de gemeente hier aan in principe meewerken. Dit geldt nu bijvoorbeeld voor de Wiekslag/ Wereldwijzer waarvoor het schoolbestuur het verzoek heeft ingediend om ze samen onder één dak te huisvesten.

In een bestuurlijk overleg zijn alle gebouwen op basis van de overeen gekomen visies en criteria beoordeeld (zie ook hoofdstuk 3). Het geheel is samengevat in de volgende hoofdlijn:

a. School voldoet aan de gemeentelijke uitgangspunten:
   Investeringen in Frisse scholen label B + energie en duurzaamheid (wel nadere afspraken tussen schoolbesturen en gemeente over de investeringen voor energie en duurzaamheid).
b. School voldoet niet aan gemeentelijke uitgangspunten:
   Locatie is echter wel geschikt en blijft volgens schoolbestuur voor langere tijd als school gehandhaafd -> investering in Frisse scholen label B (vanuit gemeente geen investering in energie en duurzaamheid).
c. Locatie is dislocatie/onzekerheid over handhaving school op langere termijn -> vanuit de gemeente geen investeringen.

School	Voldoet	Consequenties
1. Bernadette	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
2. De Groene Ring Noord	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de dislocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
3. De Groene Ring Zuid	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de hoofdlocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
4. Joannesschool	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft bestaan: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren (IKC) • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
5. De Kameleon	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
6. Het Klokhuis	Nee	(Locatie is wel goed in verband met spreiding aanbod basisonderwijs derhalve investering) • Frisse scholen B Na beslissing over de toekomst: • Gebouw optimaliseren (IKC) • Onderwijskundige aanpassingen • Energie/Duurzaamheid
7. Remigius	Ja	Afweging renovatie versus nieuwbouw (IKC) • Kapitaalsinvestering nieuwbouw versus renovatie vergelijkbaar (afschrijving 40 versus 25 jaar) • Bij renovatie forse investering schoolbestuur • Bij nieuwbouw samenbrengen geldstroom gemeente en schoolbestuur (TCO) zie bijlage 6 Conclusie: Gemeente stelt nieuwbouw voor. Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
8. De Timp	Nee	Gebouw staat leeg. Kan mogelijk betrokken worden bij beoordeling van Het Klokhuis
9. Wereldwijzer	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wiekslag • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept
10. Veer	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
11. Toermalijn	Nee	Geen investeringen
12. Wiekslag	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wereldwijzer • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept

8. Uitvoeringsagenda (Planning)

Op basis van de bovenstaande beoordelingen, consequenties en ambities is de volgende uitvoeringsagenda opgesteld:

8.1. Fase 1

Jaar	School	Actie	Leidend *)
2018	Remigius	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw 2 scholen onder 1 dak	Schoolbesturen
	Joannes en Bernadette	Start onderzoek Gymlokalen	Gemeente
2019	Remigius	Onderzoek+ Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Groene Ring Zuid	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
	Kameleon	Opstarten onderzoek (ivm binnenklimaat verdieping)	Gemeente
	Joannes en Bernadette	Opleveren Onderzoek Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opstarten Onderzoek herschikken/ renovatie	Gemeente
2020	Remigius	Afronding voorbereiding + start Uitvoeringsfase	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Kameleon	Opleveren onderzoek + Uitvoering bovenverdieping	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Onderzoek optimalisering opstarten	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Onderzoek	Gemeente
2021	Remigius	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Uitvoeringsfase Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Uitvoering Optimalisering + evt. met oplossing Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Gemeente
2022	Wiekslag/Wereldwijzer	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Kameleon	Uitvoering restant op basis van onderzoek 2019	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Oplevering Optimalisering + evt. oplossing Gymlokalen	Gemeente
	't Veer	Opstarten Onderzoek	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Resultaat	Gemeente
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente

*) leidend = neemt initiatief. Uitwerking altijd in samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen.

8.2. Fase 2

Jaar	School	Actie	
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
2024	't Veer	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Schoolbestuur
2025			
2026			
2027			
2028			

8.3. Fase 3

Jaar	School	Actie	
2028			
2029			
2030			
2031			
2032			
2033	Alle	Voorbereiding nieuw IHP	Gemeente

9. Financiële consequenties

9.1. Algemeen

De financiële ramingen zijn gebaseerd op het prijspeil januari 2018[10] en op basis van de eerder benoemde kengetallen (hfdst. 7.2.). Het zijn de investeringen voor zover zij onder de zorgplicht vallen van de gemeente, zijnde die voor het onderwijs. De kapitaalsinvesteringen ten behoeve van bijvoorbeeld de kinderopvang in de IKC's zijn onbekend en kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in deze ramingen.

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.)

9.2. Afwijking van normbedragen

De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. Reden daarvoor is dat ze in de praktijk niet of nauwelijks toereikend zijn, en zeker niet in het licht van de huidige kwaliteitsnormen "frisse scholen B" en de duurzaamheidsambities. In de toekenning van de financiering zijn in Duiven in het verleden altijd de marktconforme bedragen gehanteerd. Een lijn die zich nu ook landelijk ontwikkelt. De bij 9.1 genoemde bedragen sluiten daarop aan en worden derhalve ook gehanteerd in de ramingen.

[10] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen worden getoetst aan de markt.

9.3. Raming

School	Investering gemeente	Investering schoolbestuur
Remigius	€ 3.800.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Wiekslag/Wereldwijzer	€ 2.750.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Joannes en Bernadette	€ 1.900.000,- ex btw Uiteindelijke investering afhankelijk van onderzoek gymzalen + passende jas	€ 425.000,- ex btw
Groene Ring Zuid	€ 80.000,- ex btw	€ 360.000,- ex btw
Klokhuis en Timp	Bij renovatie Klokhuis: € 1.000.000,- ex btw + ex IKC bij alleen frisse scholen B € 600.000,-	€ 160.000,- ex btw
Kameleon	€ 1.000.000,- ex btw + ex IKC	€ 170.000,- ex btw
Veer	€ 900.000,- ex btw + ex IKC	€ 340.000,- ex btw
Groene Ring Noord	€ 254.098,- ex btw	€ 463.000,- ex btw
Toermalijn	geen	

Voor alle investeringen mbt duurzaamheid en energie geldt dat hierover nadere afspraken moeten worden gemaakt over de inverdieneffecten, voor de schoolbesturen, van de investeringen versus de kapitaalsinvesteringen van de gemeente.

NB voor ieder investeringsbedrag zal per onderwijsaccommodatie de gemeenteraad worden gevraagd om een voorbereidings/ investeringskrediet vast te stellen. De definitieve bedragen worden op dat moment vastgesteld.
(Artikel 102 WPO geldt bij het definitief vaststellen van de uiteindelijke bedragen ten behoeve van de bekostiging van nieuwbouw, grootschalige verbouw en renovatie altijd als 'minimumeis'.
De bekostiging dient altijd zodanig te zijn "dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt.")

10. Vervolg procedure

Stappen	Actie
1. Voorlopige instemming	Schoolbesturen + wethouder onderwijs
2. Bespreking IHP	Raden toezicht + college
3. Definitieve instemming	Schoolbesturen + college
4. Politiek avond ronde tafel met gemeenteraad	Schoolbesturen + college
5. Politiek avond debat tafel met gemeenteraad	College
6. Besluitvorming gemeenteraad	Gemeenteraad
7. Start uitvoering IHP	Schoolbesturen + gemeente

NB. Uitvoering/ start projectgroepen kan beginnen na definitieve instemming door schoolbesturen en college

11. Bijlagen:

Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal

Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting

Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC

Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord)

Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen

Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's

Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen

SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE (artikel 41 RvO)

Datum indienen: 14 augustus 2020
Naam vragensteller: Clemens Koning
Vraag gericht aan: college
Onderwerp: Ventilatie in schoolgebouwen/lokalen
Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen zo spoedig mogelijk schriftelijk/mondeling* te beantwoorden: 1. Is bij het college bekend of er binnen de gemeente Duiven schoollokalen zijn die niet voldoende geventileerd kunnen worden om het COVID 19 virus niet of minder te laten verspreiden? 2. Zo ja, hoeveel lokalen gaat het om en welke? 3. Wat gaat het college doen om ouders en kinderen te informeren? 4. Kunnen ouders hun kinderen met een gerust hart naar school sturen? 5. Wat gaat het college doen om de situatie op de scholen te verbeteren?
Toelichting: Het is bekend dat ventilatie van invloed is op het verspreiden van het Covid 19 virus. Het lijkt is van groot belang dat ouders weten of hun kinderen in een veilige omgeving lessen kunnen volgen.
Ondertekening Clemens Koning/Lokaal Alternatief

Datum beantwoording: 20 oktober 2020
Antwoord college/burgemeester: De scholen waren ten tijde van de vraagstelling gesloten en diverse cruciale personen die voor de beantwoording moesten worden geraadpleegd, waren toen niet beschikbaar. Daardoor heeft de beantwoording helaas iets langer op zich laten wachten dan gebruikelijk.

We hebben inmiddels informatie van de schoolbesturen en de landelijke overheid kunnen verzamelen.
Deze hebben we in onderstaande beantwoording verwerkt.

1. Is bij het college bekend of er binnen de gemeente Duiven schoollokalen zijn die niet voldoende geventileerd kunnen worden om het COVID 19 virus niet of minder te laten verspreiden?

   Op dit moment zijn de schoolbesturen bezig met het onderzoeken naar de ventilatiemogelijkheden en de luchtkwaliteit. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Echter uit de tot nu toe verstrekte gegevens blijkt wel dat er geen reden is om aan te nemen dat de scholen een ongezond binnenklimaat hebben.

   Uit landelijk onderzoek blijkt dat 11 procent van de inmiddels onderzochte schoolgebouwen nog niet voldoet aan de bestaande normen voor de luchtkwaliteit; hier zijn mogelijk aanpassingen nodig.
   Een meerderheid van de onderzochte schoolgebouwen voldoet wel.
   Bij de overige scholen loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden.

   Het onderzoek gaat (o.a.) uit van de volgende punten:
   - Wordt voldaan aan het Bouwbesluit 2012 (n.b. Veel scholen zijn ruim voor 2012 gerealiseerd);
   - In de onderwijsruimten wordt aanbevolen om een ventilatienorm te hanteren van 60m^3 per uur per persoon;
   - Wordt voldaan aan de ventilatienormering van Frisse Scholen klasse C.

   Mocht uit de onderzoeken op de scholen in Duiven blijken dat er een gerede twijfel bestaat of de scholen, of delen ervan, niet voldoen aan het bouwbesluit, en/of andere meetwaarden twijfel aan de luchtkwaliteit aanduiden, dan gaan de schoolbesturen met de gemeente in gesprek over hoe dit op te lossen.

   Tot dusver is dit niet gebleken en is hiertoe nog geen verzoek ontvangen.
   In beginsel zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor de ventilatiesystemen in de gebouwen; via de gemeente kunnen ze een beroep doen op de landelijke regeling (zie pagina 4: het rijk betaalt een deel en de gemeente dient dan ook een deel bij te dragen)

2. Zo ja, hoeveel lokalen gaat het om en welke?

   Dit zal uit nader onderzoek duidelijk moeten worden; op dit moment zijn er nog geen meldingen ontvangen.

3. Wat gaat het college doen om ouders en kinderen te informeren?

   Het informeren van de ouders, verzorgers en leerkrachten is door de schoolbesturen inmiddels verzorgd. Dit is overigens een afspraak die landelijk is gemaakt, waarbij de schoolorganisaties (o.a. de PO-raad) een centrale functie hebben vervuld.

   Landelijk is afgesproken dat het informeren door de schoolbesturen plaatsvindt: Dit heeft in Duiven plaatsgevonden: een kopie van de brieven die de schoolbesturen hebben verzonden, gaat ter kennisname hierbij.

4. Kunnen ouders hun kinderen met een gerust hart naar school sturen?

Ja, de ouders kunnen hun kinderen met een gerust hart naar school sturen. Voortdurend vinden metingen plaats en mocht blijken dat er een gerede twijfel bestaat over de luchtkwaliteit, dan vindt nader overleg plaats tussen schoolbesturen en gemeente.

De gebruikers in gebouwen wordt geadviseerd het adviezen van de RIVM "Ventileren en Luchten" toe te passen naast de basisventilatie. Deze luiden:

Ventileren & Luchten hoe doen we dat?

Voor een goede werking van de basisventilatie, de roosters aan de buitengevels open houden en geen toevoerroosters afplakken De continue toevoer van verse buitenlucht door en afzuiging van vervuilde binnenlucht is daarmee gegarandeerd, daarnaast is het zeer belangrijk om ruimtes regelmatig te luchten.

Quote RIVM; "Lucht regelmatig gedurende 10 tot 15 minuten door ramen en deuren tegen elkaar open te zetten, met name na de activiteiten. Ook tijdens pauzes, bij samenkomsten van meerdere mensen, is het belangrijk om te luchten".

5. Wat gaat het college doen om de situatie op de scholen te verbeteren?

De verantwoordelijkheid voor het gebruik en functioneren van mechanische installaties ligt bij de schoolbesturen. Vanuit het ministerie van OCW zijn voor de zomervakantie, en recent met de brief van de minister, schoolbesturen gewezen op het controleren van een juiste werking van de ventilatie: niet recirculeren maar naar binnen halen van verse lucht.

Het college ondersteunt het advies van het ministerie aangaande gebruik en functioneren van de ventilatie in schoolgebouwen en wil de scholen indien nodig adviseren. Het onderwerp wordt in elk geval geagendeerd voor het overleg met de schoolbesturen.

Zoals gezegd gaan wij ervan uit dat de scholen hun verantwoordelijkheid nemen en dat zij, als er problemen zijn, de gemeente om advies vragen, zoals dat steeds is gegaan tijdens deze coronacrisis.

Voor de schoolgebouwen in Duiven die eigendom zijn van de schoolbesturen zijn de schoolbesturen zelf verantwoordelijk.
Schoolbesturen worden door hun onderwijskoepels geïnformeerd.
Zo heeft de VO-raad het Outbreak Management Team (OMT) om advies gevraagd over de ventilatie in scholen, vanwege het risico op verspreiding van het coronavirus door aerosolen.

Ook kunnen scholen advies inwinnen bij de GGD over hun ventilatiesysteem.

De minister van onderwijs heeft inmiddels een Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht.
De taak van het LCVS is zich in te spannen voor maximale ondersteuning aan scholen zodat deze ervoor kunnen zorgen dat alle schoolgebouwen minimaal voldoen aan de eisen die volgen uit het bouwbesluit voor wat betreft hun ventilatievoorzieningen.

Het ambitieplan van het LCVS is dat uiterlijk 1 oktober elke school, diens onderwijspersoneel en diens leerlingen weten waar de school aan toe is.

Het ambitieplan 1 oktober betekent voor scholen het volgende:

- Alle scholen hebben onder verantwoordelijkheid van het schoolbestuur een check gedaan om te onderzoeken of de gebouwen voldoen aan de eisen;
- Als hun gebouwen niet aan de eisen voldoen, is er contact opgenomen met de lokale GGD. Wat de maatregelen zijn die een school moet nemen is per situatie afhankelijk. De GGD adviseert hierover;
- Alle scholen communiceren vóór 1 oktober aan hun onderwijspersoneel en leerlingen waar de school staat. Dit betekent dat de school ofwel communiceert dat de gebouwen voldoen aan de eisen, ofwel welk plan er ligt om ervoor te zorgen dat de gebouwen voldoen aan de eisen. Ook communiceert de school dit aan de sectorraad, waarmee wordt bijgedragen aan het landelijk beeld.

De rijksoverheid heeft gepubliceerd dat er 360 miljoen beschikbaar is voor de verbetering van ventilatie in de scholen https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/nieuws/2020/10/01/360-miljoen-voor-verbetering-ventilatie-in-scholen

Er is € 360 miljoen beschikbaar, waarvan de eerdere subsidieregeling (Specifieke Uitkering Doorbouwplan Scholen) van € 40 miljoen deel uitmaakt. Die regeling wordt opgehoogd naar € 100 miljoen. Die € 100 miljoen is het subsidiepercentage van 30%.

Scholen en gemeenten moeten de kosten van de overige 70% samen gaan verdelen (= € 233 miljoen). Over de verdeling van deze kosten tussen scholen en gemeenten zal waarschijnlijk (landelijk) wel discussie tussen deze partijen ontstaan.
De meeste gemeenten zitten bovendien in zwaar weer, waardoor eenvoudigweg de middelen op dit moment ontbreken.

Als **bijlagen** treft u aan:

a. Brief d.d. 5 oktober 2020 van Liemers Novum aan de ouders/verzorgers
b. Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de ouders/verzorgers
c. Brief d.d. 30 september 2020 van Innerwaard aan de medewerkers
d. Brief d.d. 12 augustus 2020 van de minister van Onderwijs: brief aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie in schoolgebouwen
e. Bijlage bij de brief van 12 augustus 2020 van de minister: "Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen"
f. Beleidsreactie minister van Onderwijs d.d. 1 oktober 2020: eindrapport Rapportage Landelijk Coordinatieteam Ventilatie op Scholen.
g. Eindrapport Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen d.d. 1 oktober 2020

Ondertekening

Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. M.H. (Rita) Kranenburg
loco-secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

**keuze aangeven*

AAN ALLE OUDERS EN VERZORGERS VAN LIEMERSNOVUM

Zevenaar, 5 oktober 2020

Onderwerp: Coronamaatregelen LiemersNovum
Kenmerk: 2020-358-LN-CVB

Beste ouders en verzorgers,

Hadden we begin dit schooljaar nog de hoop dat we stapje voor stapje de goede kant op zouden gaan, zitten we op dit moment volgens de deskundigen en kijkend naar de cijfers volop in de tweede golf van de corona crisis. Het kabinet heeft daarom op maandagavond 28 september jl. nieuwe landelijke maatregelen aangekondigd om het aantal besmettingen terug te dringen. De maatregelen zijn sindsdien al verder aangescherpt en kunnen nog verder worden aangescherpt als deze niet het gewenste resultaat hebben.

Het aantal bevestigde besmettingen stijgt ook in onze regio. We maken nu al zeer regelmatig mee dat collega's en kinderen afwezig zijn omdat ze getest moeten worden, wachten op de uitslag, of een positieve uitslag hebben ontvangen. Ook maken we mee dat mensen in quarantaine moeten, omdat er in de directe omgeving sprake is van corona.

LiemersNovum stelt de veiligheid en gezondheid van haar leerlingen, medewerkers en ouders voorop. Al onze scholen volgen de richtlijnen vanuit RIVM, GGD en de overheid. Het streven is om het aantal onderlinge besmettingen tot het minimum te beperken. De verspreiding vindt inmiddels plaats onder alle leeftijdsgroepen. Als LiemersNovum willen we alles op alles zetten om leerlingen ongehinderd naar school te laten gaan. Dit betekent dat we ons samen moeten inspannen om het virus onder controle te krijgen.

N.a.v. van bovenstaande feiten, hebben wij als bestuur besloten om een aantal zaken helder met jullie te communiceren.

- Naast de algehele hygiëne en de ventilatie, blijft de 1,5 meter afstand tussen volwassenen óntzettend belangrijk. Scholen doen er alles aan om dit in de school te realiseren, maar wij verwachten ook dat u als ouder/verzorger de adviezen van de overheid en GGD met betrekking tot testen, thuisblijven en eventuele quarantaine opvolgt.
- Op iedere school zal men met elkaar afstemmen op welke wijze studiedagen en teamvergaderingen ingevuld kunnen worden. Iedere school kan hier zijn eigen keuze in maken, vanzelfsprekend houdend aan de huidige regels en afspraken.
- Stichtingsbreed hebben wij het besluit genomen dat in ieder geval tot aan de kerstvakantie geen fysieke bijeenkomsten worden gepland waarbij vanuit verschillende scholen collega's samenkomen.
  De schoolarts, trajecten met een ambulant belegeider en geplande oudergesprekken kunnen wel doorgang vinden, mits ook weer aan de gestelde regels wordt voldaan.
- Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheidseisen voldoet, om er goed in te kunnen leren en werken. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen.

Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen. Ook vanuit LiemersNovum volgen wij deze stappen.

- Tot slot hebben wij helaas ook de keuze moeten maken om in ieder geval tot aan de kerstvakantie externe uitjes niet langer door te laten gaan, denk bijvoorbeeld aan Techno-Plaza en de NME. De gymlessen zijn hierop een uitzondering.

Wij beseffen ons dat dit geen fijne berichten zijn, toch denken wij vanuit veiligheidsoogpunt deze keuzes te moeten maken. Tevens vinden wij het belangrijk een helder signaal af te geven, zeker wanneer overal om ons heen de afspraken steeds verder worden aangescherpt.

Het is en blijft een bijzonder lastige periode. Heel veel gezondheid gewenst.

Met vriendelijke groet,

Pieter-Jan Buhler Jos Boonman
College van bestuur LiemersNovum

Groessen, 30 september 2020

Innerwaard
Integrale Kindcentra

Beste ouders/verzorgers van de IKC's/school van Innerwaard,

Graag willen wij u hierbij informeren over het volgende:

Stichtingsdag 11 november 2020 vervalt

In verband met de nieuwe RIVM-maatregelen zien wij ons genoodzaakt om de jaarlijkse stichtingsdag voor onze medewerkers op 11 november 2020 te laten vervallen. Wij zijn voornemens deze dag te verplaatsen naar het voorjaar van 2021. **Dit betekent dat woensdag 11 november a.s. een normale lesdag wordt voor uw kind(eren)**. We zullen u zo spoedig mogelijk informeren over de nieuwe datum voor de stichtingsdag.

Ventilatie

Alle berichtgeving over ventilatie en het coronavirus heeft ertoe geleid dat er veel discussie is ontstaan. Door u van actuele informatie te voorzien willen we u op de hoogte houden van de stand van zaken.

Belangrijk is dat het RIVM aangeeft dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit dit blijkt. Er zijn dus voor RIVM onvoldoende aanwijzingen om aanvullende maatregelen te adviseren ter voorkoming van aerogene transmissie. Er wordt aangeraden de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie te volgen. Dat geldt ook voor scholen.

Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie (luchtverversing) helpt om de overdracht van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Er zijn ook geen aanwijzingen dat niet ventileren leidt tot overdracht van COVID-19.

Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheids-eisen voldoet, om er goed in te kunnen leren en werken. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen. Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen.

In de laatste week van de zomervakantie hebben wij, vooruitlopend op de start van het schooljaar, Willems Technisch Adviesbureau (WTA) gevraagd om alle locaties van Innerwaard te beoordelen voor wat betreft ventilatie.
De ventilatie voldoet op al onze locaties aan de geldende richtlijnen. We houden wel rekening met de extra richtlijnen voor ventilatie van het RIVM. Dat betekent dat we lokalen in het IKC/de school regelmatig luchten als er geen leerlingen in de ruimte zijn en sterke luchtstromen van persoon naar persoon vermijden.

Heeft u nog vragen over ventilatie en frisse lucht binnen het IKC/de school van uw kind(eren)?
Dan vragen wij u om contact op te nemen met de IKC directeur.

Heeft u algemene vragen over dit onderwerp? Het LCVS publiceert 1 oktober een lijst met veelgestelde vragen over ventilatie op scholen, specifiek voor ouders van schoolgaande kinderen, die u kunt vinden op weeropschool.nl/ventilatie.

Met vriendelijke groet,
mede namens het directieteam,

Annemieke Miltenburg
bestuurder

Groessen, 30 september 2020

Innerwaard
Integrale Kindcentra

Aan alle medewerkers van Innerwaard

Beste collega's,

Via deze brief willen we onze personeelsleden informeren over de ventilatie op de IKC's en basisschool van Innerwaard. Alle berichtgeving over ventilatie en het coronavirus heeft ertoe geleid dat er veel discussie is ontstaan. Door je van actuele informatie te voorzien willen we je op de hoogte houden van de stand van zaken.

Belangrijk is dat het RIVM aangeeft dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit dit blijkt. Er zijn dus voor het RIVM onvoldoende aanwijzingen om aanvullende maatregelen te adviseren ter voorkoming van aerogene transmissie. Er wordt aangeraden de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie te volgen. Dat geldt ook voor scholen.

Goede ventilatie is van belang voor een gezond binnenklimaat en om goed in een schoolgebouw te kunnen werken en leren. Ventilatie helpt ook om de overdracht van luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie (luchtverversing) helpt om de overdracht van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Er zijn ook geen aanwijzingen dat niet ventileren leidt tot overdracht van COVID-19.

Los van COVID-19, blijft het dus belangrijk dat de ventilatie in schoolgebouwen aan reguliere gezondheids-eisen voldoet, om er goed in te kunnen werken en leren. Minister Arie Slob (Onderwijs) heeft daarom de opdracht gegeven om te onderzoeken of de voorzieningen voor luchtverversing in scholen voldoen aan de reguliere geldende gezondheidsrichtlijnen. Hij heeft hiertoe het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) opgericht. Indien scholen niet aan deze eisen voldoen is het belangrijk dat scholen een plan van aanpak opstellen.

In de laatste week van de zomervakantie hebben wij, vooruitlopend op de start van het schooljaar, Willems Technisch Adviesbureau (WTA) gevraagd om alle locaties van Innerwaard te beoordelen voor wat betreft ventilatie.
De ventilatie voldoet op al onze locaties aan de geldende richtlijnen. We houden wel rekening met de extra richtlijnen voor ventilatie van het RIVM. Dat betekent dat we lokalen in het IKC/de school regelmatig luchten als er geen leerlingen in de ruimte zijn en sterke luchtstromen van persoon naar persoon vermijden.

Heb je vragen over ventilatie en frisse lucht binnen jouw IKC of school?
Neem dan contact op met je directeur.

Heb je nog algemene vragen over dit onderwerp? Het LCVS publiceert op 1 oktober een lijst met veelgestelde vragen over ventilatie op scholen, specifiek voor personeelsleden, die je kunt vinden op weeropschool.nl/ventilatie.

Met vriendelijke groet,
mede namens het directieteam,

Annemieke Miltenburg
bestuurder

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
25242836

Bijlagen
2

Datum 12 augustus

Betreft Afschrift brief aan onderwijssector over opening na de zomervakantie en ventilatie in schoolgebouwen

Hierbij zend ik u een afschrift van de brief die ik vandaag aan de verschillende vertegenwoordigende organisaties in het funderend onderwijs heb verstuurd. De brief gaat in op de start van het nieuwe schooljaar in relatie tot Covid-19. Ik licht de situatie rondom ventilatie in schoolgebouwen nader toe, evenals andere relevante kwesties die nu spelen. Als bijlage bij deze brief ontvangen de partijen tevens een Corona-onderwijsbulletin, met daarin meer praktische informatie over verschillende onderwerpen. Dit bulletin ontvangt u hierbij tevens in afschrift.

Met vriendelijke groet,

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 12 augustus 2020

Betreft Rol ventilatie bij verspreiding coronavirus en afstandsregels binnen scholen

Vanaf volgende week gaan de eerste scholen weer open. Zoals bekend heeft het kabinet voor de zomervakantie besloten dat scholen voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs weer volledig open kunnen, uiteraard met inachtneming van de bekende maatregelen. Het blijft cruciaal dat we ons houden aan de basisregels op het gebied van hygiëne, dat we afstand houden voor zover dat moet en dat men met klachten thuisblijft. Op deze manier kan het funderend onderwijs vanaf volgende week aan het nieuwe schooljaar beginnen.

Als bijlage bij deze brief ontvangt u, zoals eerder toegezegd, een nieuw bulletin met informatie over de aanpak van de coronacrisis in het onderwijs. Met het nieuwe schooljaar voor de deur treft u daarin over een aantal onderwerpen nadere informatie aan. In deze brief ga ik naar aanleiding van ontvangen vragen nog specifiek in op de ventilatie van schoolgebouwen en de anderhalve meter afstand in het voortgezet onderwijs.

Ventilatie
Diverse media hebben vorige week bericht over een corona-uitbraak in een verpleeghuis en de mogelijke rol van het ventilatiesysteem daarbij. Naar aanleiding van deze berichtgeving heeft onder meer de VO-raad om nadere informatie gevraagd over de rol die ventilatie speelt bij de verspreiding van het coronavirus.

In het nieuwsbulletin vindt u voor de ventilatie op scholen een aantal concrete adviezen. Bij het verstrekken van deze informatie ga ik steeds af op de onderbouwde adviezen van het RIVM. Het RIVM volgt nauwgezet de ontwikkelingen en de nieuwe wetenschappelijke onderzoeken en inzichten met betrekking tot de rol van ventilatie bij de verspreiding van het coronavirus. Waar aan de orde, past het RIVM op basis van die inzichten zijn adviezen aan. Mijn ministerie wordt door het RIVM op de hoogte gehouden van de nieuwste inzichten en de betekenis daarvan voor scholen. Uiteraard informeren wij u daar vervolgens over.

Eind juli is door het RIVM over ventilatie een adviesdocument opgesteld.[1] De concrete richtlijnen in het bijgesloten nieuwsbulletin zijn hierop gebaseerd. Veel scholen zijn voor hun eigen schoolgebouwen al nagegaan hoe het met de ventilatie gesteld is. Samen met de PO-Raad en de VO-raad wil ik scholen die dat nog niet gedaan hebben oproepen om dat in de komende periode te doen. De in het bulletin genoemde adviezen kunnen daarbij helpen. Mocht er meer behoefte zijn aan ondersteuning hierbij, dan kunnen scholen voor informatie en advies terecht bij de PO-Raad en de VO-raad. Hierover hebben we met hen afspraken gemaakt. Waar nodig en mogelijk zullen wij vanuit het ministerie van OCW hen daarbij ondersteunen. Wanneer uit de controle van het ventilatiesysteem blijkt dat dit niet voldoet aan het Bouwbesluit, dan kan de school contact opnemen met de lokale GGD. Zij adviseren vervolgens over passende maatregelen.

Anderhalve meter afstand
Voor het primair onderwijs is eerder al gecommuniceerd dat leerlingen onderling geen afstand hoeven te houden. Voor het voortgezet onderwijs geldt sinds 1 juli ook dat alle leerlingen onderling geen anderhalve meter afstand hoeven te houden. Leerlingen en leraren in het voortgezet onderwijs en volwassenen onderling houden nog wel anderhalve meter afstand. Het blijft daarnaast van groot belang dat iedereen zich houdt aan de basisregels op het gebied van hygiëne en dat men ook bij milde klachten thuisblijft. Het OMT heeft vorige week over het gebruik van niet-medische mondneusmaskers geconcludeerd dat er geen indicatie is voor het algemeen gebruik ervan in de publieke ruimte, noch dat het als vervanging voor de anderhalve meter afstand regel kan fungeren. Voor gebruik op scholen is er dan ook geen indicatie.

De komende periode
Ook de komende maanden wil ik samen met u met toewijding blijven werken aan goed onderwijs in deze lastige tijd. U ontvangt volgende week een uitnodiging om hierover in gesprek te gaan. Alleen door samen op te trekken zorgen we ervoor dat de ontwikkeling van leerlingen zo goed mogelijk doorgang kan vinden. Veiligheid en gezondheid van leerlingen, leraren, schoolleiders en andere onderwijsprofessionals staan hierbij voorop.

Voor meer informatie over het verzorgen van onderwijs in de komende periode, verwijs ik u graag naar het servicedocument op Rijksoverheid.nl. Ik wil u via deze weg alvast bedanken voor alle inspanningen die ook nu weer van u worden gevraagd en wens u een prettig schooljaar.

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

[1] https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-07/Beantwoording%20vragen%20met%20betrekking%20tot%20ventilatie%20op%20verzoek%20van%20het%20ministerie%20van%20VWS__DEF.pdf

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Primair Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
25681838

Bijlagen
1

Datum 1 oktober 2020

Betreft Rapportage Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen

In augustus heb ik het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) ingesteld; dit coördinatieteam heeft alle schoolbesturen in Nederland benaderd om te inventariseren of de schoolgebouwen voldoen aan de normen omtrent ventilatie.[1][2] Hiernaast hebben zij ondersteuning geboden aan scholen bij kwesties en vragen op dit gebied. Vandaag heeft het LCVS zijn rapportage uitgebracht, met hierin een 'foto' van de staat van schoolgebouwen in Nederland. Die doe ik u bij dezen toekomen; ik ben het LCVS hier zeer erkentelijk voor.

Het Coördinatieteam constateert dat 11 procent van de inmiddels onderzochte schoolgebouwen (777 locaties) nog niet voldoet aan de bestaande normen voor de luchtkwaliteit, hier zijn mogelijk aanpassingen nodig.[3] 38 procent van de onderzochte schoolgebouwen voldoet wel (2678 locaties). Bij de overige scholen (51 procent) loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden.

Het RIVM constateert dat de overdracht van het nieuwe coronavirus voornamelijk plaats vindt via druppelinfectie, en dat er op basis van de huidige inzichten geen aanwijzingen zijn dat aerogene verspreiding via hele kleine druppels en druppelkernen (aerosolen) een belangrijke bijdrage leveren aan de overdracht van het nieuwe coronavirus. Het RIVM adviseert om in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen; dat is niet alleen van belang voor het beperken van infecties maar ook voor een prettig en gezond binnenmilieu. Het risico op verspreiding van het coronavirus door een tekort aan ventilatie is onduidelijk. De GGD'en geven aan dat zij scholen niet zullen adviseren om te sluiten wegens ventilatie in schoolgebouwen die te wensen overlaat. De precieze rol van ventilatie in overdracht van COVID-19 is nog onbekend, maar als die er al is, is deze veel minder van belang dan de andere preventieve maatregelen. Veel van de huidige maatregelen om verspreiding van het virus tegen te gaan hebben niet alleen een gunstig effect op de preventie van druppelinfectie maar ook aerogene overdracht tussen mensen. Het gaat bijvoorbeeld om de hygiëneadviezen (hoesten en niezen in de elleboog,

[1] Kamerstukken II 2020/21, kenmerk 2020Z1480.
[2] Kamerstukken II 2020/21, nr. 25 295, nr. 473.
[3] https://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/12/Programma%20van%20Eisen%20Frisse%20Scholen%202015..pdf

regelmatig handen wassen met zeep, desinfecteren van oppervlakken), het anderhalve meter afstand houden tussen leerkrachten, OOP en leerlingen (alleen voor VO) en onderwijspersoneel onderling, en het thuisblijven en testen bij klachten.

Uit de door het LCVS genomen foto blijkt dat een deel van de schoolgebouwen niet voldoet aan de normen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Hierom is het nodig dat scholen maatregelen treffen op de korte en de langere termijn. Scholen kunnen direct starten met het nemen van maatregelen om acute problemen op te lossen, die ik hieronder nader toelicht. Hiernaast stelt het kabinet in totaal € 360 miljoen beschikbaar, waarvan € 320 miljoen extra, voor scholen en gemeenten om de ventilatie van schoolgebouwen te verbeteren, in twee tranches. Beide tranches licht ik in deze brief nader toe.

1. Wat kunnen scholen op korte termijn doen?

Het RIVM adviseert om in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen. Dat gebeurt nu niet op alle scholen. Op korte termijn is het wenselijk dat de ventilatievoorzieningen in schoolgebouwen zo goed mogelijk worden benut. Met de raden zorg ik ervoor dat schoolbesturen hun schoolleiders, leraren, ondersteunend personeel, ouders en leraren goed kunnen informeren over de stand van zaken voor wat betreft hun schoolgebouwen. Hiernaast zijn per 1 oktober op weeropschool.nl/ventilatie handreikingen en een informatieblad beschikbaar, zodat maatregelen op de korte termijn kunnen worden genomen om de ventilatie op scholen te verbeteren en/of op orde te houden, ook als men nu (nog) niet aan de wettelijke eisen voldoet.

De door het LCVS genomen foto laat zien dat een deel van de schoolgebouwen de geldende ventilatienormen niet haalt, en hiermee niet voldoet aan de wettelijke verplichtingen omtrent de arbeidsomstandigheden. Het schoolbestuur heeft als werkgever de plicht om het risico te inventariseren en hierop te acteren. Om beter vast te kunnen stellen welke opgave zich nu precies voordoet, wil ik dat de analyse van de staat van de onderwijsgebouwen in Nederland wordt voortgezet. Ik kom hier in paragraaf vier van deze brief op terug, wanneer ik op de adviezen van het LCVS reageer. Schoolbesturen moeten zich inspannen om dit voor hun gebouwen zo goed mogelijk in beeld te brengen.

2. Langere termijn: investeringen noodzakelijk

Van de bovengenoemde €360 miljoen wordt € 100 miljoen zo snel mogelijk beschikbaar gesteld. Van dit bedrag is in het kader van het doorbouwplan scholen reeds € 40 miljoen beschikbaar op de begroting van BZK. De regeling die recent in consultatie is gebracht, de Specifieke Uitkering Doorbouwplan Scholen, zal worden aangepast. Ventilatie zal een standaard- en verplicht onderdeel worden van de regeling, en het subsidiepercentage zal worden verhoogd naar 30%. De subsidie zal worden gericht op noodzakelijke en energiezuinige ventilatiemaatregelen en de daarbij behorende flankerende maatregelen zoals een kooldioxidemeter per onderwijsruimte, een energiebeheerssysteem en maatregelen gericht op het voldoen aan de eisen voor isolatie en binnenklimaat. Hiermee wordt beoogd de schoolgebouwen die nu niet voldoen, zo snel als mogelijk (binnen uiterlijk 3 jaar) te laten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, zoals die in het Bouwbesluit, de Arboregelgeving en GGD- en RIVM-

richtlijnen zijn vastgelegd. Tevens zal hiermee een bijdrage worden gerealiseerd aan het verbeteren van de energieprestatie en duurzaamheid van de schoolgebouwen.

Met de raden en de VNG is afgesproken dat zij hun leden actief stimuleren gebruik te maken van deze regeling. Verder reserveert het kabinet € 260 miljoen om gerichte investeringen mogelijk te maken voor ventilatie, de wijze waarop deze middelen zullen worden besteed wordt vastgesteld na het uitkomen van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting (IBO).

3. Samenvatting van de onderzoeksresultaten

Het LCVS heeft de opdracht gekregen om een momentopname te maken van de situatie omtrent ventilatie op po- en vo-scholen in Nederland. Tot een oordeel komen over of een gebouw aan normen en richtlijnen voldoet is veelal niet eenduidig: het is vaak ingewikkeld en tijdrovend om te achterhalen welk Bouwbesluit geldt voor een bepaald gebouw of onderdeel daarvan. Om deze reden heeft het LCVS een maatstaf voor luchtkwaliteit gehanteerd voor bestaande bouw en voor nieuwbouw, waarbij dezelfde grenswaarden voor de concentratie CO_2 zijn gehanteerd als worden gebruikt in de arbocatalogus voor het voortgezet onderwijs en het Programma van Eisen Frisse Scholen.

Van de ongeveer 9.300 schoolgebouwen in Nederland is voor 7.340 gebouwen de vragenlijst ingevuld (79 procent); 67 procent van de 1289 aangeschreven schoolbesturen heeft gereageerd. Niet alle ingevulde vragenlijsten resulteren in een eenduidig beeld: vaak was het niet, of nóg niet mogelijk om het noodzakelijke onderzoek te verrichten, waardoor onduidelijk is gebleven of het gebouw aan de normen voldoet. Van de gerapporteerde scholen voldoet 38% wel aan de normen en 11 procent nog niet en zijn technische aanpassingen nodig (777 locaties). Bij de overige scholen loopt het onderzoek nog of kon het onderzoek nog niet uitgevoerd worden (51%).

4. Adviezen LCVS: nader onderzoek en verbinding brede huisvestingsopgave

Het LCVS adviseert nader onderzoek te doen om een scherper beeld te krijgen van wat nodig is om het binnenklimaat van schoolgebouwen op orde te brengen. Niet alleen ontbreekt het aan gerapporteerde gegevens voor een deel van de gebouwenvoorraad, bij 51% moet het onderzoek nog plaatsvinden. Volgens het LCVS is hierbij inzicht nodig in de verschillende gebouwtypologieën en ventilatiesystemen.

Daarnaast adviseert het LCVS om het binnenklimaat op scholen breed te agenderen door het te verbinden aan onderwijshuisvesting en verduurzaming. Ik voeg hieraan toe dat onderinvestering in onderwijshuisvesting al enige tijd een punt van zorg is, en op momenten onvoldoende aandacht heeft gekregen van schoolbesturen, gemeenten en het Rijk. De Algemene Rekenkamer, Regioplan en McKinsey hebben eerder al gesignaleerd dat de kwaliteit van schoolgebouwen onder druk staat, en een lans gebroken voor aanvullende investeringen.

Ik neem deze adviezen van het LCVS over. Binnen het reeds gestarte Interdepartementale Beleidsonderzoek (IBO) Huisvesting wordt breed gekeken

naar de benodigde kwaliteit van schoolgebouwen, wordt getoetst of de actoren in het stelsel voldoende zijn toegerust om hun verantwoordelijkheid in te vullen en bezien welke eventuele aanvullende maatregelen overwogen moeten worden. Een inschatting van de benodigde kosten om de gebouwen op het gewenste niveau te krijgen hoort daar ook bij. Met Ruimte-OK laat ik volledig verdiepend onderzoek verrichten naar gebouwtypen en ventilatiesystemen. De foto (en de nadere uitwerking ervan) dragen ook nu al bij aan de probleemanalyse van het IBO, die nodig is om de juiste maatregelen te benoemen. De conclusies van dit onderzoek worden verwacht in de eerste helft van 2021.

5. Tot slot

Onderwijshuisvesting waar we trots op kunnen zijn is een belangrijk onderdeel van de onderwijskwaliteit, dat is in alle tijden waar. Mede om die reden is het belangrijk dat we vooruit kijken: in het hier en nu alles doen om de gezondheid van leraren en leerlingen te beschermen en continuïteit van onderwijs te bieden, in de nabije toekomst verder werken aan de randvoorwaarden voor goed en betekenisvol onderwijs voor alle leerlingen. Ik informeer de Kamer op korte termijn over de uitwerking van de geschetste stappen.

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

LCVS

Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen

Eindrapportage

Beeld van ventilatie op scholen in het funderend onderwijs in Nederland

1 oktober 2020

INHOUD

Ten geleide 3
Het belang van ventilatie op scholen 3
Een 'foto' van de ventilatiesituatie op scholen 3
Aanbevelingen van het LCVS 5
De uitgevoerde opdracht 7
Informatieverstrekking 7
Momentopname van de ventilatiesituatie 8
Bijlagen 17
Bijlage 1 – LCVS: Werkopdracht, werkwijze en tijdlijn 17
Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode) 19
Bijlage 3 – Vragenlijst 25
Bijlage 4 – Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie 31
Bronnen en meer informatie 32

TEN GELEIDE

Deze zomer is de aandacht voor het onderwerp ventilatie fors toegenomen en dan met name met betrekking tot een mogelijke relatie tussen COVID-19 en ventilatie. Dit was en is één van de vragen die leven bij alle betrokkenen in het onderwijs. Schoolbesturen, schoolleiders, personeel en ouders willen een veilige en verantwoorde schoolomgeving waar gewerkt kan worden aan de leerontwikkeling van leerlingen. In deze tijd staat de continuïteit van het onderwijs door alle ontwikkelingen rond de uitbraak van het virus onder druk. De vragen over het ventilatievraagstuk komen daar bovenop. Het onderwijs staat daarmee dan ook, meer dan normaal, voor een grote opgave.

HET BELANG VAN VENTILATIE OP SCHOLEN

Om antwoord te kunnen geven op de vraag wat de relatie tussen ventilatie, een goede luchtkwaliteit en virusverspreiding is, is er behoefte aan kennis. Kennis over de ventilatiesituatie op scholen, kennis over aan welke normen schoolgebouwen moeten voldoen als het om ventilatie en luchtkwaliteit gaat en kennis over de mogelijke wijze van verspreiding van COVID-19.

Het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS, zie Bijlage 1 – LCVS: Werkopdracht, werkwijze en tijdlijn) en het kabinet volgen het RIVM waar het gaat om de expertise over COVID-19. Het LCVS laat zich over de laatste inzichten adviseren door het RIVM. Overdracht van het virus vindt vooral plaats via bijvoorbeeld hoesten en niezen, waarbij grote druppels worden verspreid, aldus het RIVM. Het is op dit moment onduidelijk of kleine druppels, de zogenaamde aerosolen, een relevante rol spelen bij de overdracht van het virus. In algemene zin kan ventileren en luchten helpen om luchtweginfecties te beperken. Het is echter onbekend in welke mate ventilatie helpt om de verspreiding van COVID-19 daadwerkelijk tegen te gaan. Het RIVM adviseert in ieder geval de bestaande regelgeving en richtlijnen op het gebied van ventilatie en luchten te volgen. Dat geldt ook voor scholen. Bovendien leren leerlingen het beste in een prettige omgeving met gezonde lucht.

EEN 'FOTO' VAN DE VENTILATIESITUATIE OP SCHOLEN

Om inzicht te verkrijgen in hoe de ventilatie-inrichting bij scholen is, heeft het LCVS een sectorbrede digitale uitvraag georganiseerd. Om in korte tijd voldoende respons op de vragenlijst te verkrijgen heeft men zich beperkt tot de kernvragen die minimaal beantwoord moeten worden voor het verkrijgen van een duidelijk beeld. De vragenlijst (zie Bijlage 3 – Vragenlijst) gaat in op de vraag welk wettelijk kader en daarbij behorende normen van toepassing zijn op het schoolgebouw.

Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen: waar moeten schoolgebouwen aan voldoen?

Het RIVM stelt dat schoolgebouwen qua ventilatie moeten voldoen aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen vanuit de Gezondheidsraad (algemene gezondheid) en de arbocatalogi (veilige werkomgeving).

Voor bestaande bouw kan het een ingewikkelde, tijdrovende en kostbare taak zijn om te achterhalen welk Bouwbesluit voor welk gebouw(deel) geldt. Bovendien is het Bouwbesluit uiteindelijk een technische lijst van eisen, die niet automatisch leidt tot de beoogde ventilatieprestaties. Daarom heeft het LCVS besloten om een eenduidige norm te hanteren voor bestaande bouw en voor nieuwbouw, die voortvloeit uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Het LCVS heeft schoolbesturen gevraagd na te gaan of hun schoolgebouw bestaande bouw of nieuwbouw betreft en ten tweede of het gebouw voldoet aan de normen die voortvloeien uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Die normen gaan over het resultaat van ventileren. Daarmee is niet gevraagd of het gebouw voldoet aan de technische eisen aan het ventilatiesysteem uit het

vigerende Bouwbesluit, maar wel naar de strengere eisen die gezondheidsrichtlijnen stellen. Deze worden gegeven in resultaat: de CO_2-concentratie in de lucht, dan wel luchtverversingscapaciteit: de hoeveelheid lucht die per persoon per tijdseenheid ververst wordt. Grenswaarde voor schoolgebouwen bestaande bouw (met vergunningsverlening tot 2012) vertaalt zich, naar de richtlijn van de GGD en het advies van de Gezondheidsraad, in een grenswaarde van maximaal 1200ppm CO_2, wat overeenkomt met een capaciteit voor luchtverversing van 6 dm3/s/persoon.

Voor gebouwen met vergunningverlening vanaf april 2012 is het Bouwbesluit nieuwbouw 2012 van toepassing. Voor deze categorie gebouwen geeft het Bouwbesluit de grenswaarde 950ppm CO_2, wat overeenkomt met een capaciteit voor luchtverversing van 8,5 dm3/s/persoon.

Indicatieve meetmethode, moment van meting en beperkingen onderzoek

Een uitputtend onderzoek naar Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen binnen de gestelde tijd bleek niet haalbaar. Daarom heeft het LCVS de schoolbesturen gevraagd de luchtverversingscapaciteit dan wel CO_2-concentratie als indicator voor de mate van ventilatie in beeld te brengen. Dit kon middels een onderzoek naar de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of een indicatieve eendaagse meetmethode. Het LCVS heeft de schoolbesturen – bij gebrek aan meetapparatuur of in te schakelen deskundigheid binnen het korte tijdsbestek van de uitvraag – een handzame alternatieve eendaagse indicatieve meetmethode aangereikt (zie Bijlage 4 – Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie). De manier van meten zegt iets over de representativiteit van de meting. De indicatieve methode kan snel en door elk personeelslid worden uitgevoerd, en geeft een goede eerste indicatie, maar is niet zo betrouwbaar als een gedegen meting door een expert of een continue meting.

De respons op de vragenlijst betreft een momentopname in september en geeft weer hoe de ventilatie was op scholen op het moment van het invullen van de vragenlijst. Daarnaast is niet iedere vraag voor ieder schoolgebouw beantwoord. De hieronder weergegeven percentages gaan enkel over de respondenten die antwoord hebben gegeven op die specifieke vraag. Mede hierdoor kan er geen sprake zijn van extrapolatie van percentages.

Samenvatting uitkomsten

Er zijn 1289 schoolbesturen aangeschreven. Zij hebben naar de informatie van het LCVS 9331 schoolgebouwen in portefeuille. Voor 7340 schoolgebouwen – dat is 79% van het totaal – is de vragenlijst ingevuld. In een tijd waarin de continuïteit van het onderwijs waarborgen gezien COVID-19 veel aandacht opeist, ondanks het korte tijdbestek waarin om een reactie werd gevraagd en ondanks de complexiteit van het verzoek. Het LCVS is de schoolbesturen daarvoor erkentelijk. In de periode van 8 september tot en met 27 september kon de vragenlijst beantwoord worden.

Van de schoolgebouwen waarvoor het LCVS antwoorden heeft ontvangen, voldoet 38% aan de gevraagde normen. Voor 11% van de schoolgebouwen geven de schoolbesturen aan dat ze niet voldoen aan de normen. Deze schoolbesturen zullen met behulp van de lokale GGD of arbo-deskundige en met de gemeente aan de slag moeten, onder andere in het kader van het Integraal Huisvesting Plan. Voor 51% van de schoolgebouwen wordt aangegeven niet voor het verstrijken van het eindtijdstip van de uitvraag te kunnen antwoorden. Daarvoor werden verschillende oorzaken aangegeven; installatie-deskundige niet beschikbaar, CO_2-meter niet beschikbaar, onderzoeksresultaten komen later dit jaar beschikbaar.[1]

[1] Voor 7137 gebouwen is beantwoord of er onderzoek kon worden uitgevoerd. Daarbij wordt voor 41% van deze gebouwen aangegeven dat het onderzoek pas op een later datum wordt uitgevoerd, voor 10% van de gebouwen wordt aangegeven dat het onderzoek om bepaalde redenen niet kan worden uitgevoerd. Deze twee groepen zijn hier samengevat.

Handelingsperspectief voor de korte termijn

Scholen hebben voor de korte termijn behoefte aan praktische maatregelen om de ventilatie – die van invloed is op het binnenklimaat – op orde te brengen en te houden. Ook met het oog op de komende wintermaanden waar de omstandigheden anders zullen zijn. Bij kouder en natter weer ligt het openen van ramen en deuren in klaslokalen minder voor de hand. Het LCVS heeft daarom het expertteam en Ruimte-OK, het kenniscentrum onderwijshuisvesting en kinderopvang, gevraagd hierover te adviseren. Per 1 oktober kunnen scholen terecht op www.weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo) voor zogenoemde 'kortetermijnhandelingsperspectieven' (zie Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode)). De twee sectorraden hebben daarnaast voorzien in voorbeeldbrieven en Q&A-documenten die schoolleiders en -bestuurders kunnen gebruiken in de communicatie met personeel en ouders.

Deze respons en deze 'foto' bevestigen de urgentie van het thema binnenklimaat in het onderwijs. Het bevestigt ook het signaal dat door de respondenten werd gegeven dat het tijdbestek om een complexe opdracht als deze uit te voeren te kort is. Het beeld kan de komende tijd nog verder scherp gesteld worden doordat nog lopende onderzoeken worden afgerond.

AANBEVELINGEN VAN HET LCVS

Aanbeveling 1: Verder onderzoek voor een beter beeld

Om het beeld van de stand van binnenklimaat inhoudelijk scherper te stellen, beveelt het LCVS aan een verdiepend onderzoek naar de ventilatiesituatie over langere periode te laten uitvoeren. Daarbij zouden alle gebouwtypologieën en in gebruik zijnde ventilatiesystemen moeten worden meegenomen plus de kosten voor herstel.

Aanbeveling 2: Binnenklimaat agenderen door te verbinden aan de brede opgave voor onderwijshuisvesting en duurzaamheid

Voor de lange termijn maakt de 'foto' duidelijk dat het thema binnenklimaat breed in de belangstelling staat. Reden te meer om binnenklimaat ook breed te agenderen. Binnenklimaat gaat verder dan ventilatie of de luchtkwaliteit en betreft bijvoorbeeld ook thermisch comfort, akoestiek en daglichttoetreding. Het thema binnenklimaat is nauw verweven met de bredere opgave voor onderwijshuisvesting en met het thema duurzaamheid.

Het LCVS doet de aanbeveling om op dit terrein tot een samenhangende aanpak te komen en daarbij de verbinding te maken met:

a. de recente aanbevelingen van McKinsey over onderwijshuisvesting.[2] In het rapport 'Een verstevigd fundament voor iedereen' beschrijven de onderzoekers dat de onder-investering in huisvesting één van de grote uitdagingen is waar de sector voor staat. De uitdaging in het stelsel lijkt niet zozeer te liggen bij de instandhouding van de gebouwen, maar veeleer bij de noodzakelijke periodieke verbetering van de gebouwen.
b. het door het Kabinet aangekondigde Interdepartementaal Beleidsonderzoek Onderwijshuisvesting. Hierin wordt onderzocht welke opgaven er liggen op het gebied van onderwijshuisvesting en wordt de verantwoordelijkheidsverdeling op stelselniveau onder de loep genomen.
c. het klimaatakkoord. De doelstellingen die daarin worden genoemd voor het maatschappelijk vastgoed (waaronder schoolgebouwen), kunnen niet los worden gezien van de

[2] Zie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/een-verstevigd-fundament-voor-iedereen

binnenklimaatopgave voor onderwijshuisvesting. Door de PO-Raad, VO-raad en de VNG wordt de laatste hand gelegd aan de sectorale routekaart po/vo in het kader van het Klimaatakkoord, waarin de klimaatopgave, de kwaliteitsopgave en de opgave voor het binnenklimaat met elkaar verbonden worden. Deze wordt in oktober opgeleverd.

DE UITGEVOERDE OPDRACHT

Het LCVS heeft een tweeledige opdracht uitgevoerd:

1. Informatieverstrekking aan betrokken partijen bij schoolgebouwen ten aanzien van ventilatie en luchtkwaliteit en waar mogelijk bieden van ondersteuning (in de vorm van informatie en advies) bij het in zicht krijgen en op orde brengen van de ventilatie op scholen.
2. Het maken van een momentopname van de ventilatiesituatie op po- en vo-scholen in Nederland.

INFORMATIEVERSTREKKING

Achtergrond

Het LCVS heeft een informatiestructuur opgezet, die het team in staat stelde signalen te ontvangen en bij signalen van scholen ondersteuning te bieden (door informatie en advies) om de ventilatiesituatie op orde te krijgen.

Uitgevoerde activiteiten

Loket op weeropschool.nl/ventilatie

Scholen, besturen en andere betrokkenen bij (ventilatie van) schoolgebouwen kunnen terecht bij het loket op www.weeropschool.nl/ventilatie voor informatie en advies (voor po en voor vo). Op deze site is onder meer een handreiking gepubliceerd over het coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen voor funderend onderwijs.[3] Ook de ontsluiting van informatie van algemeen belang die voortkomt uit ingezonden vragen vindt plaats via dezelfde website.

Beantwoording van vragen

Voor het beantwoorden van ingekomen vragen werkte het LCVS samen met Ruimte-OK en het expertteam. Zij gaven advies en verstrekten informatie op technisch-inhoudelijke vragen.

In de periode 14 augustus tot en met 27 september zijn er totaal 188 vragen en verzoeken ingediend, die telefonisch of per mail zijn afgehandeld door Ruimte-OK, soms na verder overleg met het expertteam.

De vragen en verzoeken besloegen globaal de volgende thema's:

- (Minimale) eisen voor ventilatie en binnenklimaat waaraan de school moet voldoen (richtlijnen RIVM, Bouwbesluit, Arbobesluit);
- Hoe te meten / in kaart te brengen of het schoolgebouw aan de minimale eisen voldoet;
- Wie is waarvoor verantwoordelijk (school, bestuur, gemeente, GGD);
- Wat te doen bij onvoldoende ventilatie (mogelijkheden voor advies, professionele meting, rol GGD/gemeente/werkgever, aanpassing gebruik);
- Algemeen: de rol van ventilatie en aerosolen bij verspreiding van het coronavirus;
- Specifieke vragen over werking, betrouwbaarheid en aanbevolen gebruik van ventilatie-/klimaatsystemen en (CO_2-)meetapparatuur en verzoeken voor doorverwijzing naar bureaus voor advies, meting en/of installatie.

[3] Zie https://po.lesopafstand.nl/app/uploads/Handreiking-coronavirus-en-het-gebruik-van-ventilatie-verwarming-en-koeling-op-scholen.pdf en https://vo.lesopafstand.nl/app/uploads/Handreiking-coronavirus-en-het-gebruik-van-ventilatie-verwarming-en-koeling-op-scholen.pdf

- Vragen over beschikbaarheid van (CO_2-)meetapparatuur en het niet op tijd kunnen meten voor de LCVS-vragenlijst.

Op basis van ingekomen vragen, informatieverzoeken en signalen is een FAQ-document opgesteld dat gedeeld is op www.weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo).[4] Dit wordt regelmatig bijgewerkt aan de hand van nieuw binnengekomen vragen en in acht nemend de laatste stand van zaken/voortschrijdend inzicht.

Ook is er op 14 september door beide sectorraden een zeer goed bezocht webinar over het thema ventilatie op scholen georganiseerd, zowel voor po als vo. Hierbij was ook Ruimte-OK aanwezig.

Advies over kortetermijnhandelingsperpectieven
Tijdens de webinars en naar aanleiding van vragen van schoolbesturen is door Ruimte-OK nagedacht over laagdrempelige maatregelen die scholen kunnen treffen om hun ventilatie op orde te houden in de komende winterperiode, dan wel op orde te brengen. Deze te treffen maatregelen zijn in een handzaam informatieblad opgenomen dat te vinden is op www.weeropschool.nl/ventilatie (zie Bijlage 2 – Kortetermijnhandelingsperspectieven ventilatie op scholen (winterperiode)).

Informatieverstrekking vanuit GGD en arbodeskundigen
Ten behoeve van de gezondheidskundige advisering rond ventilatie op scholen hebben de GGD'en een landelijk advies geformuleerd.[5] Uitgangspunten van dit advies zijn: het houden van anderhalve meter afstand; de hygiënemaatregelen (handen wassen en hoesten in de elleboog) en: bij klachten blijven onderwijspersoneel en leerlingen thuis en laten zich testen. Ten aanzien van de adviezen met betrekking tot de luchtkwaliteit en ventilatie verwijzen de GGD'en naar de adviezen zoals onder meer samengevat in: de handleiding binnenmilieuscan basisscholen, het Programma van Eisen 'Frisse Scholen' en de LCHV richtlijn binnen- en buitenmilieu voor basisscholen.

MOMENTOPNAME VAN DE VENTILATIESITUATIE

Achtergrond
Het LCVS is gevraagd een zo compleet mogelijke momentopname ('foto') te maken van de mate waarin schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland voldoen aan de minimumeisen voor luchtverversing. Hiervoor is een digitale vragenlijst ontworpen en via de sectororganisaties gezonden aan circa 1289 schoolbesturen. Het LCVS is onder de indruk van de hoeveelheid reacties van de schoolbesturen – in een periode waarin vele andere zaken aandacht vragen en in een bijzonder kort tijdsbestek.

Context
De respons geeft een landelijk beeld of schoolgebouwen voldoen aan het vigerende Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen vanuit de Gezondheidsraad (algemene gezondheid) en de arbocatalogi (veilige werkomgeving). De ontworpen digitale vragenlijst ter verkrijging van het landelijke beeld is toegevoegd aan deze rapportage (zie Bijlage 3 – Vragenlijst).

Om in korte tijd voldoende responses op de vragenlijst te verkrijgen heeft men zich beperkt tot de kernvragen die minimaal beantwoord moeten worden voor het verkrijgen van een duidelijk beeld. De vragenlijst gaat in op de vraag welk wettelijk kader en daarbij behorende normen van toepassing zijn op het schoolgebouw. Omdat een uitputtend onderzoek naar Bouwbesluit en aanvullende

[4] Zie https://po.lesopafstand.nl/app/uploads/FAQ-Ventilatie-op-scholen-en-COVID.pdf en https://vo.lesopafstand.nl/app/uploads/FAQ-Ventilatie-op-scholen-en-COVID.pdf
[5] Zie https://assets.ncj.nl/docs/eff5be95-238c-4b9d-ad49-a4b29bb04c9e.pdf

richtlijnen binnen de gestelde tijd niet haalbaar bleek, is de schoolbesturen gevraagd onderzoek te doen naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode en om de uitslag ervan te delen. Ook is gevraagd of er sprake is van dialoog tussen schoolbestuur en gemeente in het kader van het Integraal Huisvesting Plan.

Resultaten

De schoolbesturen hebben tot en met 27 september 2020 voor 7340 gebouwen de vragenlijst ingevuld. Uitgaande van in totaal 9331[6] schoolgebouwen in Nederland is dus voor 79% van de gebouwen een respons ontvangen. Deze respons is aangeleverd door 67% (858) van de 1289 aangeschreven besturen (zie Figuur 1).

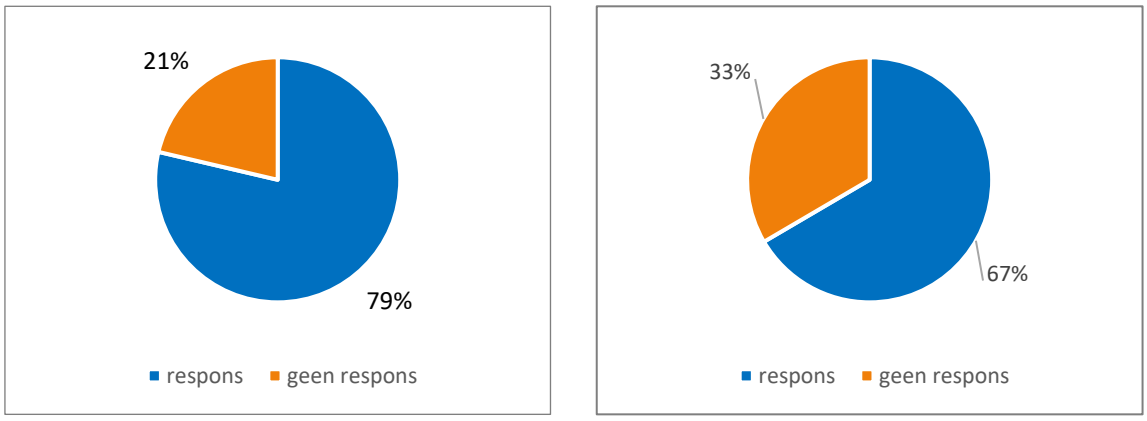

Figuur 1: Uitkomst van de uitvraag gerelateerd aan het totale aantal gebouwen (links) en aan het aantal opgeroepen besturen (rechts).

Echter, niet iedere vraag is voor ieder gebouw beantwoord. Daarom worden in het vervolg percentages gerelateerd aan het aantal gebouwen waarvoor de vraag is beantwoord.

Kwaliteit van de binnenlucht

Uit de antwoorden op de vraag:

> *Heeft er in het schoolgebouw per ventilatiesysteem een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode? Voldoet het schoolgebouw aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen?*[7]

ontstaat het volgende beeld (zie Figuur 2):

[6] Modelmatige aanname in de sectorale routekaart

[7] Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:
- Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)
- Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)

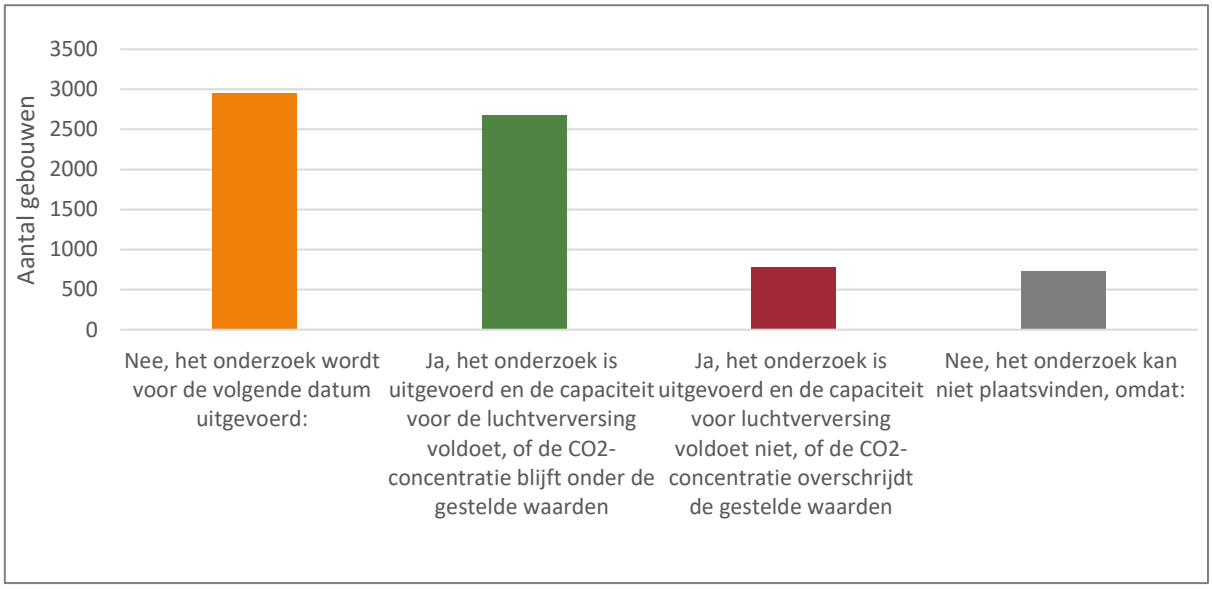

Figuur 2: Uitkomsten voor de onderzoeken aan gebouwen.

- Voor 2678 (38%) schoolgebouwen van 7137 waarvoor deze vraag beantwoord is, heeft het onderzoek plaatsgevonden en voldoet de kwaliteit van de binnenlucht aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Hierbij wordt wel bij 325 metingen opgemerkt dat men nu voldoet, maar zich zorgen maakt over de wintermaanden.
- Voor 2952 gebouwen (41%) is aangegeven, dat het onderzoek op een latere datum wordt uitgevoerd. De meerderheid van deze onderzoeken zal op korte termijn plaatsvinden, wanneer bijvoorbeeld CO_2-meters beschikbaar zijn.
- Voor 730 gebouwen (10%) is aangegeven, dat het onderzoek niet kan worden uitgevoerd. Als redenen om het onderzoek niet uit te voeren geeft men voor 128 gebouwen het onderzoek 'later, op een nog niet bekend tijdstip uit te voeren' en wordt voor 155 gebouwen opgemerkt dat geen CO_2-meters beschikbaar zijn.
- Voor 777 schoolgebouwen (11%) is aangegeven dat het onderzoek heeft plaatsgevonden en de kwaliteit van de binnenlucht niet voldoet aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

In het geval dat het onderzoek liet zien dat de kwaliteit niet voldeed aan de normen is de besturen het volgende gevraagd:

> *U gaf aan dat minstens een schoolgebouw niet voldoet aan de gestelde grenswaarden, of dat u dit voor minstens een gebouw nog niet in beeld heeft. Heeft het schoolbestuur voor dit gebouw (of deze gebouwen) de overige maatregelen getroffen zoals geadviseerd door het RIVM in de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19?*

Hierop wordt voor 98% van de 777 gebouwen waarvoor deze vraag beantwoord is met (zie Figuur 3):

> *Ja, het personeel is op de hoogte, lucht regelmatig en luchtstromen van persoon naar persoon worden vermeden.*

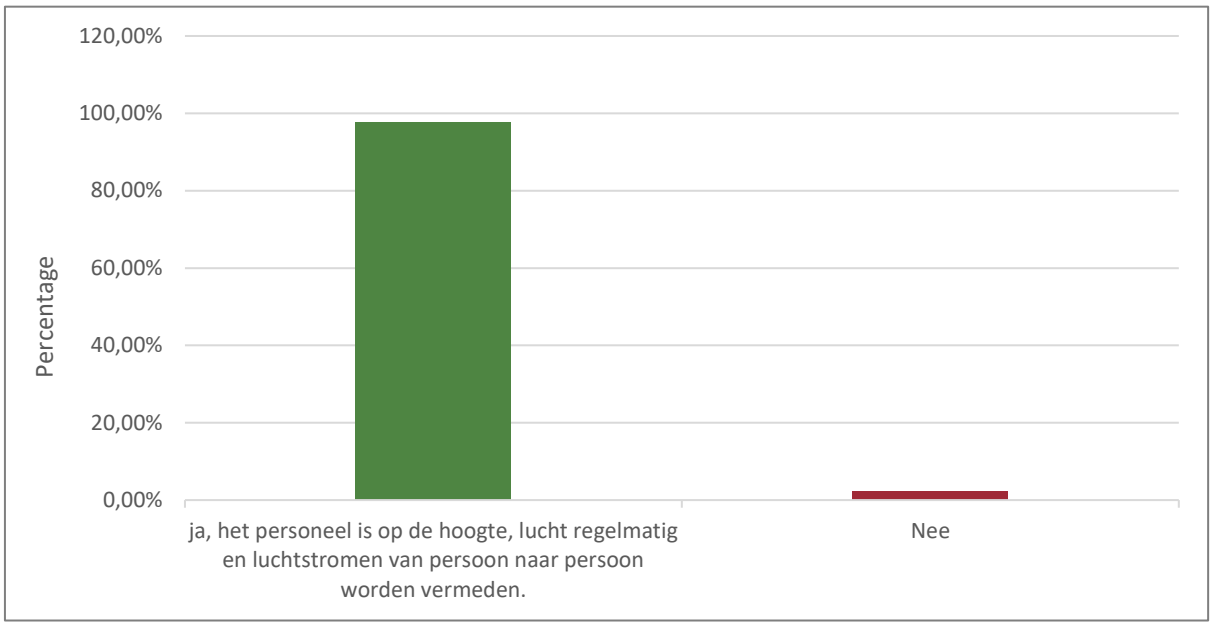

Figuur 3: Uitkomst op de vraag of maatregelen getroffen en bij het personeel bekend zijn.

Naast naar het totale aantal gebouwen te kijken is verder onderzocht hoe de antwoorden op deze vraag zich verhouden tot a) het eigenaarschap van het gebouw; b) het type Bouwbesluit (bestaande bouw of nieuwbouw) en c) het type onderwijs per gebouw. Ook werd er een onderscheid gemaakt tussen gebouwen met wel of geen gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang.
Om het type eigenaarschap vast te stellen is per gebouw gevraagd of het bestuur wel of niet juridisch eigenaar is. Om de gebruiksfunctie vast te stellen is gevraagd of er voor het gebouw sprake is van gecombineerd gebruik met kinderopvang (soms) in dezelfde ruimte, van gecombineerd gebruik met kinderopvang in een aparte ruimte, of dat er geen gecombineerd gebruik is.

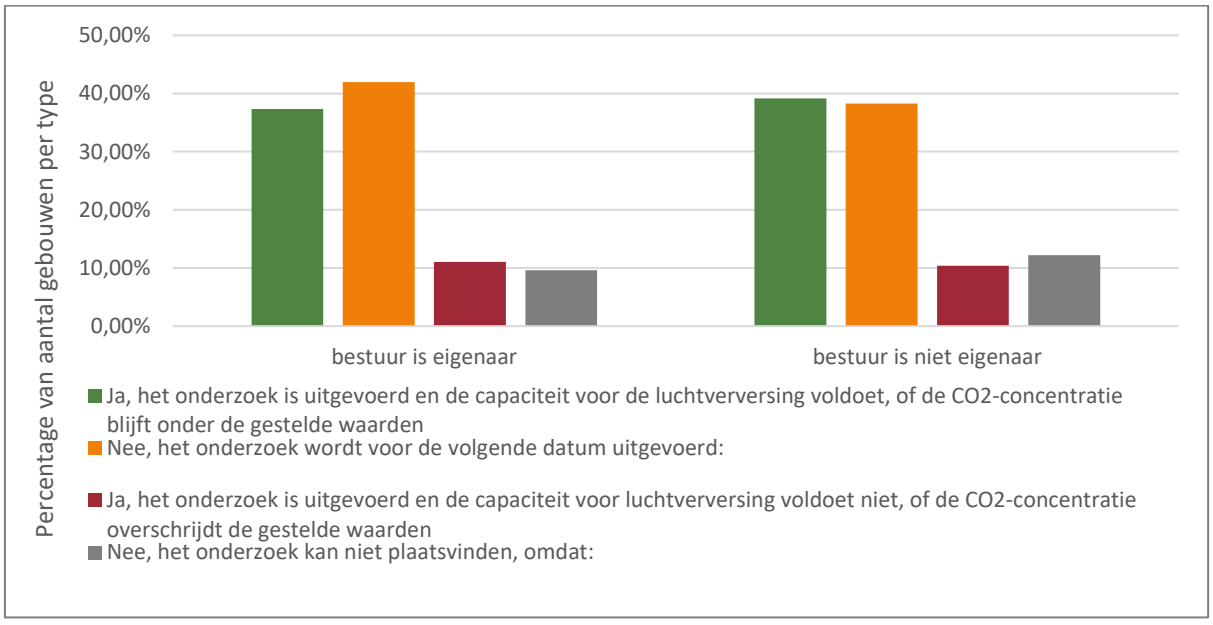

Figuur 4: Onderzoeksuitkomsten naar eigenaar gebouw gerelateerd aan 7084 gebouwen waarvoor de vraag naar het eigenaarschap beantwoord is.

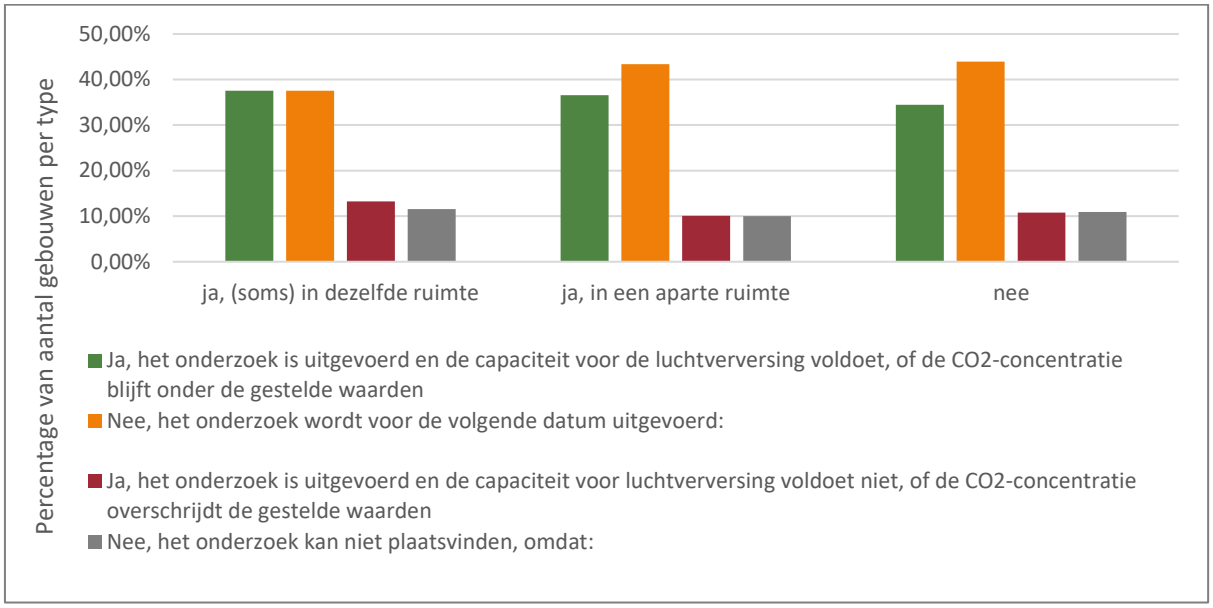

Figuur 5: Onderzoeksuitkomsten afhankelijk van de aanwezigheid van kinderopvang in hetzelfde gebouw gerelateerd aan 5841 gebouwen waarvoor de vraag naar de gecombineerde gebruiksfunctie beantwoord is.

Zowel het eigenaarschap (Figuur 4) als ook de wel of niet gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang (Figuur 5) lijken hier geen invloed te hebben op de uitkomst van de vraag.

In Figuur 6 zijn de verhoudingen tussen de gegeven antwoorden per onderwijstype te zien. De onderwijstypes po, sbo, so, vso en combinaties ervan zijn samengevat onder po. De onderwijstypes PrO, vbo, havo, mavo, vwo, vmbo-t en combinaties daarvan zijn samengevat onder vo.
Er is geen onderwijstype aan te wijzen waarbij de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht voor een hoger percentage van deze gebouwen niet voldoet, of waarbij de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht maar voor een klein percentage van deze gebouwen voldoet.

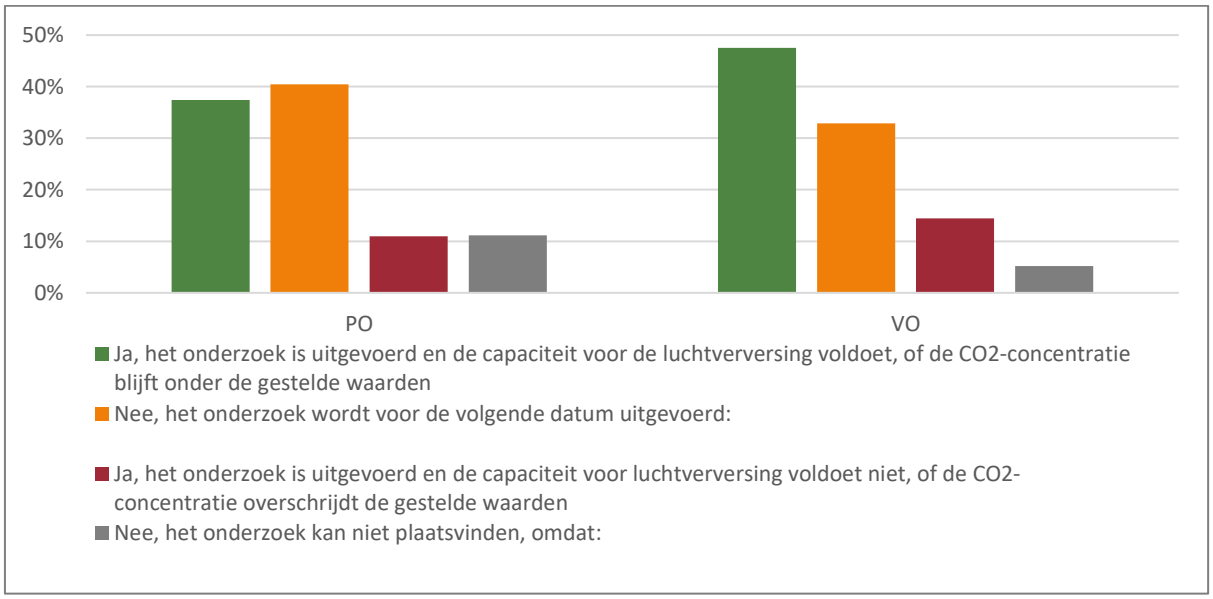

Figuur 6: Onderzoeksuitkomsten per type onderwijs. Gerelateerd aan 5671 gebouwen in het po en 1427 gebouwen in het vo waarvoor deze vraag beantwoord is.

Wordt gekeken naar de verhoudingen per type gebouw (bestaande bouw of nieuwbouw, Figuur 77) kan geconstateerd worden dat: [8]

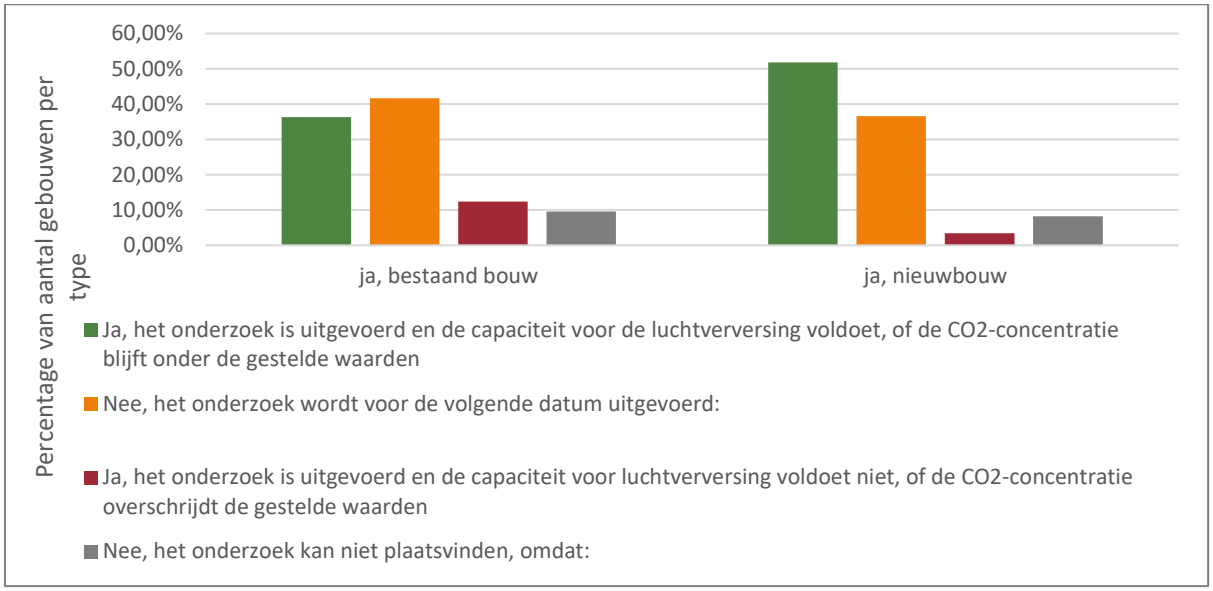

Figuur 7: Onderzoeksuitkomsten naar type gebouw (nieuwbouw/bestaande bouw); gerelateerd aan 990 gebouwen die als nieuwbouw geclassificeerd zijn en 5752 gebouwen die als bestaande bouw geclassificeerd zijn.

- bij nieuwbouw relatief meer gebouwen (52% van de 990 als nieuwbouw geclassificeerde gebouwen) voldoen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw (36% van de 5752 als bestaande bouw geclassificeerde gebouwen).
- bij nieuwbouw relatief minder gebouwen (3%) niet voldoen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw (12%).

Dit resultaat lijkt erop te wijzen dat de ventilatie-eisen opgenomen in het nieuwe Bouwbesluit tot een verbetering van de gemeten waardes leiden.

Verder is gevraagd welk ventilatiesysteem het gebouw heeft. Hierop kon worden geantwoord met:

- A – natuurlijke ventilatie;
- B – systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters;
- C – systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters;
- D – mechanisch ventilatiesysteem - ventilatiesysteem waarbij zowel de aanvoer van verse lucht als ook de afvoer van vervuilde lucht op mechanische (actieve) wijze plaatsvindt (gebalanceerde ventilatie);
- of een combinatie van dien.

Hieruit ontstaat het volgende beeld (Figuur 8):

- 29% van de 3386 gebouwen waarvoor deze vraag eenduidig beantwoord is heeft alleen natuurlijke ventilatie (A);

[8] Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 ingevoerd. Schoolgebouwen die vanaf die tijd gebouwd zijn en een vergunning hebben van na die datum moeten voldoen aan de eisen voor nieuwbouw.

- 28% van deze gebouwen is voorzien mechanische ventilatie (D);
- 27% van deze gebouwen heeft een combinatie van verschillende ventilatiesystemen;
- 10% van deze gebouwen heeft een systeem met een met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters (C);
- 5% van deze gebouwen heeft een systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters (B).

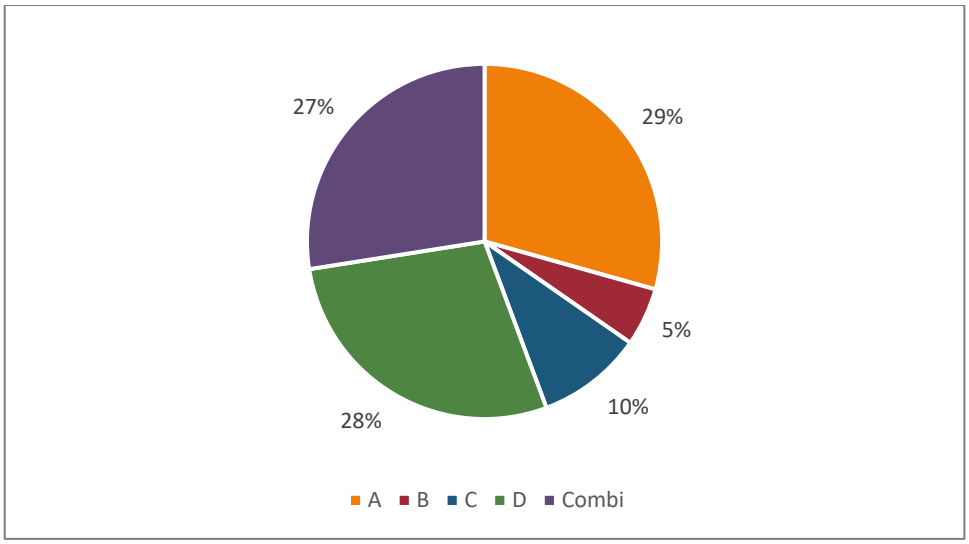

Figuur 8: Type ventilatiesysteem gerelateerd aan het aantal gebouwen met een eenduidig antwoord op de vraag.

Wordt per type ventilatiesysteem gekeken naar de resultaten van het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht (Figuur 9) kan men concluderen dat:

- bij gebouwen met mechanische ventilatie (D) relatief veel meer gebouwen (54% van de 954 gebouwen met mechanische ventilatie) voldoen aan de gestelde normen dan gebouwen met alleen natuurlijke ventilatie (A) (32% van de 994 gebouwen met alleen maar natuurlijke ventilatie).
- bij gebouwen met mechanische ventilatie (D) relatief veel minder gebouwen (5%) niet voldoen aan de gestelde normen dan gebouwen met alleen maar natuurlijke ventilatie (A) (16%).

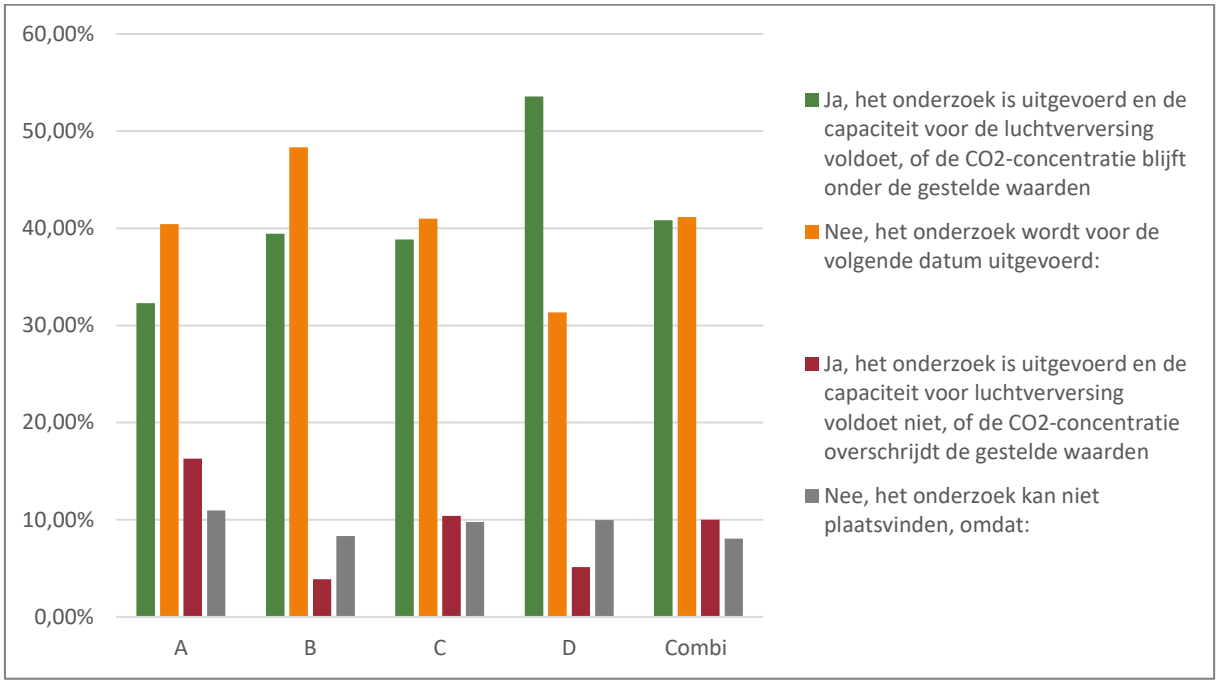

Figuur 9: Onderzoeksuitkomsten naar type ventilatiesysteem; gerelateerd aan 994 gebouwen met ventilatie type A, 180 gebouwen met ventilatie type B, 327 gebouwen met ventilatie type C, 954 gebouwen met ventilatie type D en 931 gebouwen met een combinatie.

Dialoog schoolbesturen en gemeentes

De schoolbesturen is tevens gevraagd of de ventilatiemaatregelen die genomen moeten worden, stroken met de langetermijnplanning en langetermijndoelen, zoals vastgelegd in het gemeentelijk Integraal Huisvestingplan. Hierop is door de besturen voor 6764 gebouwen geantwoord (Figuur 10):

- Geen zicht op – 30%.
- Ja, het ligt in elkaars verlengde – 33%.
- Nee, het ligt niet in elkaars verlengde – 37%.

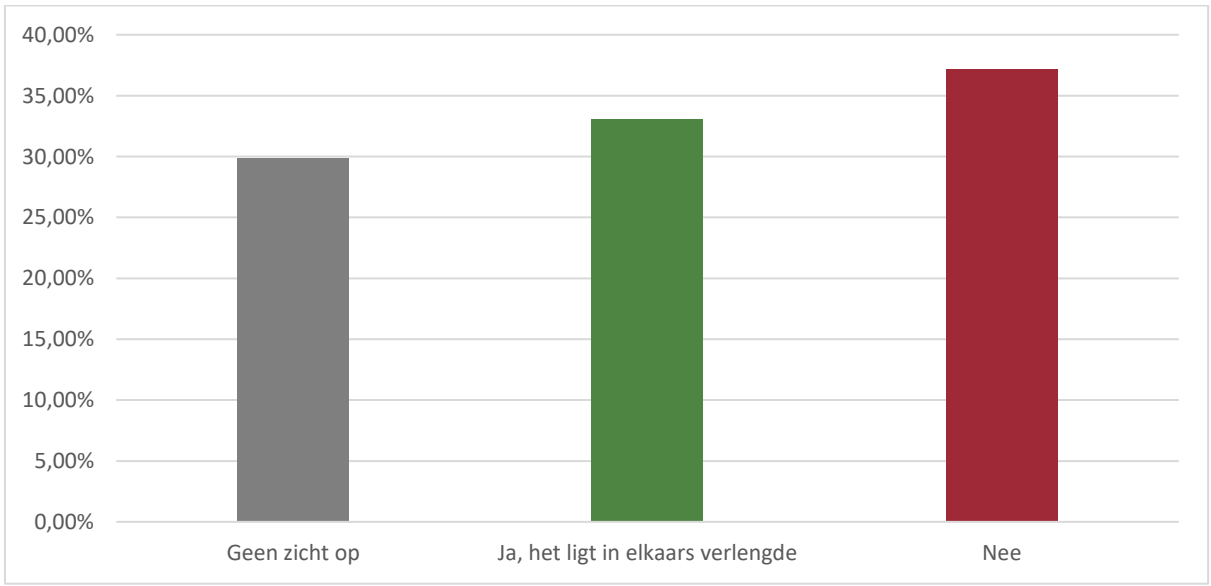

Figuur 10: Stroken de voorgenomen maatregelen met de langetermijndoelen in het IHP?

Duiding van resultaten

Het feit dat voor een groot deel van de schoolgebouwen is gereageerd op de uitvraag van het LCVS, geeft aan dat schoolbesturen het onderwerp belangrijk vinden. Voor ongeveer de helft van die schoolgebouwen moet het onderzoek nog plaatsvinden en wordt aangegeven dat dit onderzoek binnenkort gepland staat. Dit laat duidelijk zien dat schoolbesturen actief bezig zijn met het in kaart brengen van de situatie van de ventilatie in hun schoolgebouwen, maar de toestand van de ventilatie kan dus voor een grote groep gebouwen nog niet beoordeeld worden.

Bij schoolgebouwen waar het onderzoek wel kon plaatsvinden, bleek een meerderheid van de gebouwen te voldoen. Daaruit kan worden geconcludeerd dat op het moment van het onderzoek de ventilatievoorzieningen in deze gebouwen grotendeels geschikt waren om voor goed geventileerde ruimtes te zorgen, en ook dat het personeel de voorgestelde maatregelen goed weet toe te passen.

Voor nieuwbouw voldoen relatief meer gebouwen aan de gestelde normen dan bij bestaande bouw. Hieruit kan mogelijk worden geconcludeerd dat de ventilatie-eisen opgenomen in het Bouwbesluit 2012 tot een verbetering van de gemeten waardes leiden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 – LCVS: WERKOPDRACHT, WERKWIJZE EN TIJDLIJN

Werkopdracht

Het LCVS vormt geen bestuurlijk overleg, maar een actie-georiënteerd coördinatieteam. Het doel van het LCVS is om:

- ondersteuning te coördineren en bieden aan schoolbesturen, veiligheidsregio's, gemeenten en Rijksoverheid bij de inventarisatie van de kwaliteit van ventilatie op scholen in het po (en in voorkomende gevallen (gezamenlijke huisvesting) kinderopvang) en vo in de vorm van informatievoorziening en hands on adviezen;
- een landelijk beeld te verkrijgen omtrent de ventilatiesituatie op scholen door het signaleren van situaties waarin de ventilatie van schoolgebouwen problematisch is en daarover te rapporteren aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media.

Opgedane kennis en informatie worden breed ontsloten, zodat ook andere onderwijssectoren deze kunnen benutten.

De opdracht aan het LCVS is om:

- een informatiestructuur op te zetten waardoor het team in staat is signalen te ontvangen, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van de informatie die binnen komt via het loket van weeropschool.nl/ventilatie (met informatie voor po en voor vo);
- bij signalen van scholen ondersteuning bieden (d.m.v. informatie en advies) om de ventilatiesituatie op orde te krijgen;
- tussentijds de voortgang aan het ministerie van OCW te rapporteren;
- uiterlijk 1 oktober een eindrapportage aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media op te leveren waarin staat in welke mate scholen voldoen aan de criteria rondom ventilatie die voortvloeien uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

De inventarisatie van het LCVS biedt aangrijpingspunten om voor de lange termijn uit te werken hoe de kwaliteit van de ventilatie op scholen duurzaam kan worden verbeterd.

Formatie en werkwijze

Naam	Rol	Organisatie
Doekle Terpstra	Voorzitter	Onafhankelijk
Anko van Hoepen	Algemeen lid	PO-Raad
Paul Rosenmöller	Algemeen lid	VO-raad
Leon Meijer	Algemeen lid	VNG
Hugo Backx	Algemeen lid	GGD-GHOR
Ria Westendorp	Agendalid	OCW
Youssef Louakili	Plv. agendalid	OCW
Danielle Desserjer-van Leeuwen	Secretaris	OCW

Het LCVS valt onder gezag van de onafhankelijke voorzitter. De inzet van de overige partijen is als volgt:

- Sectorraden – vertegenwoordiging van de schoolbesturen po en vo;
- VNG – ondersteuning van scholen in gemeenten;

- GGD-GHOR Nederland – ondersteuning van scholen met gezondheidskundig advies over ventilatie.

Gemeenten en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor goede onderwijshuisvesting. Naar aanleiding van de uitgestuurde vragenlijst naar ventilatie, ondersteunt en stimuleert de VNG gemeenten om dit op de agenda te zetten van hun regulier overleg met de schoolbesturen in hun gemeente. En in deze tijd nadrukkelijk aandacht te hebben voor het binnenklimaat in scholen.

Ondersteuning en samenwerking

Het LCVS wordt bijgestaan door een expertteam. Taken van dit expertteam zijn op verzoek van het LCVS:

1. adviseren van het LCVS;
2. aanboren van specifieke expertkennis op een bepaald terrein;
3. interpreteren van vragen.

Het expertteam is gevraagd hoe om te gaan met de verschillende normen die er uit de toepasselijke respectievelijke Bouwbesluiten volgen alsmede de respectievelijke aanvullende richtlijnen. Daarnaast wordt het expertteam ook bevraagd op het adviesaanbod van verschillende experts.

Verder werkt het LCVS samen met Ruimte-OK. Bij hen kunnen betrokkenen via het loket op www.weeropschool.nl/ventilatie terecht voor informatie en advies voor technisch inhoudelijke vragen (voor po en voor vo). Ontsluiting van informatie van algemeen belang die voortkomt uit ingezonden vragen vindt plaats via dezelfde website. Ook heeft Ruimte-OK, samen met het expertteam, het LCVS geadviseerd in het opstellen van de vragenlijst voor de schoolbesturen in het funderend onderwijs.

Proces en tijdlijn

In de uitvoering van zijn opdracht volgde het LCVS de volgende processtappen en hield daarbij de volgende tijdlijn aan:

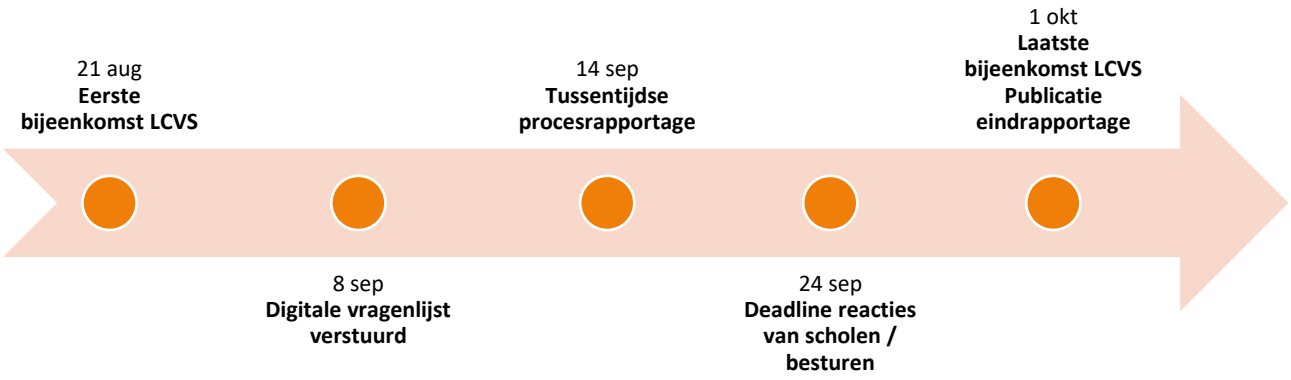

BIJLAGE 2 – KORTETERMIJNHANDELINGSPERSPECTIEVEN VENTILATIE OP SCHOLEN (WINTERPERIODE)

Versie 1 oktober 2020

Hoe kan er op scholen in het funderend onderwijs voldoende worden geventileerd in de winterperiode? Deze vraag wordt met enige regelmaat gesteld aan het door de Minister ingerichte landelijke loket waar scholen hun vragen kunnen stellen over de kwaliteit van ventilatie op hun school. Dit specifieke informatieblad is opgesteld om op deze vraag een antwoord te kunnen geven. Dit met als doel ervoor te kunnen zorgen dat het ventilatiesysteem ook in de winterperiode zoveel mogelijk kan (blijven) voldoen aan de richtlijnen zoals gesteld door het RIVM en de eisen uit het Bouwbesluit of vanuit Arbowet- en regelgeving. Het geeft praktische maatregelen om het ventileren en luchten (spuien) ook in de winter mogelijk te maken.

Dit Informatieblad is een aanvulling op de opgestelde Handreiking 'Coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen' en de FAQ met veelgestelde vragen.

Enkele wijzigingen in de eerder gegeven ventilatieadviezen in de zomer:

- De ramen en deuren hoeven niet continu de hele dag open. Dit kruislings ventileren (luchten) is alleen nodig als er in het lokaal zelf onvoldoende geventileerd kan worden. Indien met de aanwezige voorzieningen voor luchtverversing zoals mechanische ventilatie en/of klepramen voldoende geventileerd kan worden dan is het niet nodig ook continu te spuien/luchten.
- In de zomer was het advies in de LCI Richtlijn ventilatie en COVID-19 dat recirculatie in één ruimte vermeden moest worden. Dit advies is per eind augustus door het RIVM gewijzigd. Het advies is nu dat recirculatie niet in de plaats mag komen van voldoende ventilatie. Hier wordt met ventilatie bedoeld het voldoende toevoeren van verse buitenlucht en afvoeren van vervuild binnenlucht.

Maatregelen afhankelijk van aanwezig ventilatiesysteem

In de afgelopen weken hebben scholen in opdracht van de Minister hun scholen geïnventariseerd op de mate van ventilatie. Daarmee hebben scholen in beeld of het schoolgebouw voldoet aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen.

Om de informatie uit dit informatieblad goed te kunnen gebruiken is het van belang inzicht te hebben in het aanwezige ventilatiesysteem van de school. De maatregelen kunnen per type ventilatiesysteem verschillen.

In Nederland wordt het volgende onderscheid in ventilatiesystemen gemaakt;

Ventilatiesysteem A.	Gebouwen met natuurlijk ventilatiesysteem (natuurlijke toevoer en natuurlijke afvoer)
Ventilatiesysteem B.	Gebouwen met mechanische toevoer door middel van ventilatoren en natuurlijke afvoer
Ventilatiesysteem C.	Gebouwen met mechanische afvoer door middel van ventilatoren en natuurlijke aanvoer (eventueel ook vraag gestuurd)
Ventilatiesysteem D.	Gebouwen met zowel mechanische toevoer als ook mechanische afvoer door middel van ventilatoren (balansventilatie), eventueel uitgerust met warmteterugwinning (WTW)
Ventilatiesysteem E.	Decentrale ventilatiesystemen

Maatregelen die genomen kunnen worden en voor **alle ventilatiesystemen/schoolgebouwen** gelden (indien de benodigde capaciteitseisen niet kunnen worden behaald):

- Ventilatie-instructie voor onderwijspersoneel opstellen en zichtbaar opgehangen in onderwijsruimten. [9]
- Sturing op (extra) bewustwording en voorlichting aan leerlingen.
- Schema voor normaal luchten/spuien van de onderwijsruimte tussen de lessen door en in de pauzes.
- Stooktemperatuur verhogen en nachtverlaging uitschakelen (gebouw op temperatuur houden) zodat de radiatoren heter worden en minder koude- of tochtklachten ontstaan.
- Controleren of de werkzaamheden uit het technisch onderhoudscontract juist zijn uitgevoerd; werken de voorzieningen naar behoren? (bijv. filtervervanging, juiste debieten, functionering ruimteopnemers, etc.).
- Controleren of de werkzaamheden uit het hygiënisch onderhoudscontract (schoonmaak) juist zijn uitgevoerd; zijn alle voorzieningen voldoende schoongemaakt zodat luchtstromen niet worden belemmerd door stof en vuil? (bijv. schoonmaak van ventilatieroosters en verwarmingslichamen).
- • CO_2-meter (bij voorkeur met stoplichtfunctie) of middels een (mobiele) applicatie, bij voorkeur in
  elke onderwijsruimte, of roulerend tussen onderwijsruimten.

Aanvullende maatregelen indien met de aanwezige voorzieningen voor luchtverversing de minimale capaciteitseisen niet worden behaald:

- Continu blijven ventileren met ramen en eventueel ook deuren open (alleen als anders onvoldoende geventileerd wordt)
- Schema voor aanvullend luchten/spuien (10 tot 15 minuten tussen lessen door en in de pauzes).
- Aanbrengen extra ventilatievoorzieningen (zoals ventilatieroosters en hoger gelegen klapramen).
- Openingsstand klepramen vergroten.
- Aanbrengen extra spuivoorzieningen (zoals uitzetramen).
- Nalopen defecte te openen ramen en deze repareren/vervangen, incl. kapot hang- en sluitwerk.
- Ramen voorzien van kierstand-regeling die indien gewenst ook volledig opengezet kan worden.
- Omkastingen van radiatoren verwijderen zodat maximale warmteafgifte wordt bereikt (tenzij hier specifieke regels voor gelden).

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem A

- Controleren instellingen en werking verwarming; oude schoolgebouwen zijn zo ontworpen dat de Centrale Verwarming de koude lucht kan verwarmen. Daarvoor kan (tijdelijk) de stooklijnen/ aanvoertemperatuur worden verhoogd zodat de radiator die onder het raam zit ‘heter’ wordt. Vraag de installateur voor advies.
- Afhankelijk van de beschikbaarheid en mogelijkheid, het lokaal bij voorkeur voorzien van een CO_2-meter met duidelijk af te lezen display/stoplichtkleuren zodat de leerkracht tijdig weet wanneer met natuurlijk ventileren of aanvullend luchten begonnen moet worden.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open).

[9] Zie bijlage “Ventilatie-instructie naar onderwijzend personeel”

- Controleren dat de ventilatie niet wordt gehinderd door bijvoorbeeld voorhangende gordijnen.

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem B en C

- Controleer de overstroomvoorzieningen (tussen lokaal en ruimte met mechanische afvoer). Overstroomvoorzieningen zijn spleten onder deuren of andere openingen tussen twee verschillende ruimten. Deze mogen niet belemmerd zijn.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open)
- Controle afzuigventilators; extra onderhoudsbeurt en nagaan of het 'optoeren' van de afzuigventilator mogelijk is indien deze een te lage capaciteit heeft. Oude ventilatoren waar degeneratie (vermindering van de werking) plaats heeft gevonden vervangen.
- Controle van kleppen in centraal afzuigsysteem; staan deze allemaal in de juiste stand zodat optimaal geventileerd wordt? Vraag uw installateur om advies.
- In geval van standenschakelaar; deze in hoogste stand zetten indien anders onvoldoende geventileerd wordt.
- Controle kloktijden op daadwerkelijke lesroosters. Laat de ventilatie 's ochtends 2 uur vroeger aangaan en aan het eind van de dag na de les 2 uur langer doorwerken.

Aanvullende maatregelen voor ventilatiesysteem D en E

- Controleer de overstroomvoorzieningen (tussen lokaal en ruimte met mechanische afvoer). Overstroomvoorzieningen zijn spleten onder deuren of andere openingen tussen twee verschillende ruimten. Deze mogen niet belemmerd zijn.
- Controle (bij) raamroosters; roosters schoonmaken en roosterstanden controleren (volledig open).
- Controle aanvoer- en afzuigventilators; extra onderhoudsbeurt. Oude ventilatoren waar degeneratie (vermindering van de werking) plaats heeft gevonden vervangen.
- Controle van kleppen in centraal afzuigsysteem; staan deze allemaal in de juiste stand zodat optimaal geventileerd wordt (balanceren/luchttechnisch inregelen)? Vraag uw installateur om advies.
- In geval van een standenschakelaar; deze in hoogste stand zetten (alleen indien anders onvoldoende geventileerd wordt).
- In geval van een CO_2-regeling, alleen indien anders onvoldoende geventileerd wordt deze zo instellen dat altijd de maximale ventilatiecapaciteit wordt benut (set-point verlagen)
- Controle kloktijden op daadwerkelijke lesroosters. Laat de ventilatie 's ochtends 2 uur vroeger aangaan en aan het eind van de dag na de les 2 uur langer doorwerken.

Bijlage – Ventilatie-instructie naar onderwijzend personeel

Om de kwaliteit van het ventileren op scholen te verbeteren is het belangrijk dat de aanwezige voorzieningen juist worden gebruikt. Daarom is het van groot belang dat onderwijzend personeel wordt gewezen op correct gebruik van aanwezige ventilatie- en spuivoorzieningen.

Het verbeteren begint bij het voorzien van een duidelijke instructie over de bedieningsmogelijkheden van de aanwezige voorzieningen. Deze instructie dient zichtbaar opgehangen te worden. Het advies is om één persoon verantwoordelijk te maken voor de verstrekking van de juiste informatie en instructie onder collega's.

Het advies is om leslokalen te gaan voorzien van CO_2-meters. Indien het niet mogelijk is om elk lokaal te voorzien van een CO_2-meter (t.g.v. lange levertijden, hoge kosten), dan kan gebruik gemaakt worden van de steekproefsgewijze referentiemeting zoals opgenomen in de Handreiking 'Coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen'. Ook kunnen de CO_2-

meters die wellicht wel beschikbaar zijn tussen de lokalen gaan rouleren. Het is namelijk niet strikt noodzakelijk dat alle ruimten per direct worden voorzien van CO_2-meters.

De inzet van CO_2-meters geeft inzicht wanneer met natuurlijk ventileren of aanvullend luchten begonnen moet worden. Indien de CO_2-concentratie oploopt richting de GGD-toetswaarde van 800ppm (zie ook tabel hieronder) dan is het verstandig voldoende klepramen te openen zodat de CO_2-concentratie zakt. Blijft de CO_2-concentratie in het lokaal oplopen tot 1200ppm dan is het verstandig ook aanvullend te gaan luchten. Dat kan in eerste instantie door ook de grotere klepramen te openen en als dat ook niet mogelijk is door kruislings te gaan ventileren. Bij voorkeur gebeurt het kruislings ventileren (deuren en ramen tegenover elkaar open) tijdens de winter alleen tussen de leswisselingen door of in de pauzes.

Bij een buitentemperatuur van boven de 18 graden zal weinig discomfort optreden. Op basis van ervaring kan er al tussen de 15-18 graden discomfort ontstaan. Vanaf dit moment is het van belang er op toe te blijven zien dat de ventilatievoorzieningen toch gebruikt blijven worden om zodoende te kunnen borgen dat er voldoende luchtverversing plaatsvindt. Hierbij kunnen de hierboven genoemde (aanvullende) maatregelen gehanteerd worden.

Onder 15 graden buitentemperatuur kunnen comfort klachten optreden waardoor het volhouden van het ventilatiebeleid om aanvullende overtuiging en stimulering vraagt. Bewustwording (voorlichting) is belangrijk om alvast aan te geven wat er gaat gebeuren.

Plan van Aanpak

Indien de voorzieningen voor luchtverversing niet voldoende capaciteit hebben en er dus überhaupt niet goed geventileerd kan worden, dan is het verstandig om aanvullende maatregelen te nemen. Welke aanvullende maatregelen nodig zijn is afhankelijk van de ernst van de situatie in de betreffende onderwijsruimte. Hiervoor dient een Plan van Aanpak gemaakt te worden waarbij de mate van onderpresteren bepalend is voor de urgentie en dus ook het inplannen in de tijd. Indien een voorziening niet aan het Bouwbesluit voldoet dan heeft dit altijd een hoge urgentie, het Bouwbesluit is immers de absolute minimum ondergrens. Daarna dient bepaald te worden of de voorzieningen ook presteren zoals het Bouwbesluit beoogd heeft en voldoet aan de geldende gezondheidsrichtlijnen. Wijkt de luchtverversingsgraad slechts beperkt af van het gestelde doel dan is de urgentie lager dan wanneer deze structureel niet wordt behaald.

Van gebouwen die niet kunnen voldoen, liggen mogelijk al (lange termijn) plannen voor renovatie of nieuwbouw. In overleg met de gemeente kan gekeken worden naar een (tussentijdse) passende pragmatische oplossing dan wel naar de mogelijkheden om investeringen naar voren te halen zonder dat dit leidt tot desinvesteringen.

Indien de indicatiewaarden van de CO_2-meter overschreden worden, dan is de mate en de duur van de overschrijding bepalend voor de urgentie. De Gezondheidsraad heeft in een eerdere beoordeling de onderstaande tabellen van de GGD hiervoor gebruikt:

Tabel gezondheidskundige toetswaarden voor ventilatie in scholen en kindercentra

ventilatieklasse	Δ CO_2-gehalte, 98-percentiel (binnen-buiten)	CO_2-gehalte, 98-percentiel (incl. achtergrondconc.)*
	ppm	ppm
0. zeer goed	< 250	< 650
I. goed	250 – 400	650 – 800
II. matig	400 – 600	800 – 1000
III. onvoldoende	600 – 1000	1000 – 1400
IV. slecht	> 1000	> 1400

* Als achtergrondconcentratie wordt 400 ppm aangehouden

4.2.1 CO_2-toetswaarden GGD

In de GGD-richtlijn 'Beoordelen van ventilatie scholen' uit 2006 staan de volgende 'gezondheidskundige toetswaarden' voor CO_2-concentraties (tabel 5). Deze worden zowel uitgedrukt in het verschil (△: delta) tussen de binnen- en buitenluchtconcentratie als in concentraties in de binnenlucht bij een achtergrondgehalte van circa 400 ppm. Tevens zijn schattingen gegeven van de luchtstroom die nodig is om de CO_2-gehalten te realiseren.

Aan de hand van deze toetswaarden adviseert de richtlijn GGD-medewerkers om de volgende aanbevelingen te doen aan scholen of gemeenten:[143]

- $\triangle CO_2 > 1\,000$ ppm: meteen maatregelen nemen als de toetswaarde van 1 400 ppm wordt overschreden, zowel in de vorm van voorlichting over ventilatiegedrag als van bouwkundige maatregelen
- $\triangle CO_2 = 600$-$1\,000$ ppm: zo spoedig mogelijk voorlichting geven over ventilatiegedrag en zo nodig ook bouwkundige maatregelen nemen, als de toetswaarde van 1 000 ppm wordt overschreden en die van 1 400 ppm niet
- $\triangle CO_2 = 400$-600 ppm: maatregelen zijn wenselijk als de toetswaarde van 800 ppm worden overschreden en de hogere toetswaarden niet
- $\triangle CO_2 < 400$ ppm: optimalisatie overwegen; streefdoel is het niet overschrijden van de toetswaarde van 800 ppm of een nog lagere waarde.

De onderstaande tabel kan helpen mogelijke oorzaken van onvoldoende ventilatie op te sporen en maatregelen te nemen.

Oorzaak	**Mogelijke oplossing**
Onvoldoende drukverschil op de gevel bij windstil weer	Aanvullend luchten/spuien door ramen en deuren kruislings tegenover elkaar te openen
CO_2-waarde wordt fors overschreden doordat er teveel personen in de ruimte aanwezig zijn	Zorg voor meer ventilatiecapaciteit of breng de bezettingsgraad van de ruimte terug.
De aanwezige voorzieningen voor ventilatie worden niet op de juiste wijze bediend	Zorg dat de docent in de ruimte door middel van een CO_2-meter kan zien wanneer de CO_2-concentratie oploopt en tijdig kan beginnen met ventileren of luchten
De capaciteit van het ventilatiesysteem is onvoldoende door slecht onderhoud	Vervang filters van het systeem voldoende vaak (overleg met uw installateur), zorg dat alle ventilatieroosters goed schoon blijven, vervang de ventilator(motor) als deze niet meer goed

	werkt, controleer de werking van het gehele systeem periodiek
Het is niet bekend of en hoe het systeem werkt	Ventilatiesystemen vragen onderhoud en juiste bediening, zorg voor goed instructie van personeel en een goed onderhoudsplan. Voer periodiek controlemetingen uit of de benodigde ventilatiecapaciteit wordt behaald (volg een meetprotocol).
Met het huidige systeem kunnen wij niet aan de gezondheidstechnische grenswaarde van de GGD voldoen	Indien er met het bestaande systeem überhaupt niet voldoende geventileerd kan worden dan is het goed om een uitbreiding of vernieuwing van het systeem te overwegen. Overleg hiervoor met een onafhankelijk adviseur over de mogelijkheden. Bezie hoe dit zich verhoudt tot het gemeentelijk integraal onderwijshuisvestingsplan en treedt in gesprek met de gemeente.

Aan de hand van de bovenstaande mogelijke oorzaken kunnen oplossingen gegenereerd worden. Doe dit altijd samen met een ter zake deskundig persoon. Dit kan iemand van de Arbodienst zijn voor de risicobeoordeling of een installateur of ventilatietechnisch adviesbureau voor de mogelijke technische oplossingen.

Volgorde van te nemen maatregelen:

1. Gedragsmaatregelen: beter en tijdige bedienen van de aanwezige voorzieningen, instructie aan personeel, zichtbaar aanbrengen van ventilatieprotocol in de klas, CO_2-meter gebruiken zodat docent weet wanneer begonnen moet worden met (extra) ventileren
2. Onderhoudsmaatregelen: filters vervangen, schoonmaakonderhoud, controle werking van het systeem, reparatie van defecten
3. Inregelmaatregelen: goed inregelen van het ventilatiesysteem, eventueel stoklijnen van de verwarming hoger zetten zodat koude- en tochtklachten worden voorkomen
4. Eenvoudige technische maatregelen: aanbrengen extra ventilatieroosters, maximale openingsstand van klepramen vergroten, systeem balanceren
5. Uitgebreide technische maatregelen: verhogen van de capaciteit van het gehele systeem, aanbrengen van een nieuw ventilatiesysteem

Disclaimer:
Schoolgebouwen in Nederland moeten altijd voldoen een de minimale eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit en/of zoals deze geldend zijn vanuit aanvullende wet- en regelgeving. De genoemde maatregelen in dit informatieblad kunnen niet ter vervanging komen van de maatregelen die noodzakelijk zijn om het schoolgebouw aan de minimale geldende wettelijke eisen te voldoen. In hoeverre tijdelijke maatregelen genomen kunnen worden is afhankelijk van de beoordeling in het plan van aanpak. Laat dit plan van aanpak altijd toetsten door de Arbodienst en overleg met de P(G)MR over dit onderwerp op uw school.

BIJLAGE 3 – VRAGENLIJST

De volgende vragenlijst inclusief toelichtingen en aanwijzingen is gedeeld met de schoolbesturen:

Inleiding

Er is veel aandacht voor ventilatie op scholen deze tijd. Het OMT is gevraagd een uitspraak te doen over de relatie tussen ventilatie op scholen en de verspreiding van COVID-19. Daarop geeft het OMT aan, dat het op dit moment onduidelijk is of verspreiding via aerosolen een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Er is geen onderzoek waaruit blijkt dat ze een rol spelen. Andere coronamaatregelen, zoals 1,5 meter afstand houden, blijven het belangrijkst om verspreiding van het virus tegen te gaan. Om die reden geeft het OMT aan dat ventileren volgens Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldoende is in relatie tot de verspreiding van COVID-19. Daarnaast adviseert het RIVM een aantal maatregelen te nemen volgens de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19.

De wetenschappelijke kennis over het verband tussen ventilatie en het optreden van allerlei luchtweginfecties is beperkt. Wel geeft de Gezondheidsraad in haar advies over de binnenluchtkwaliteit in basisscholen aan dat het plausibel is dat de kans op het verspreiden van infecties door ventileren door het hierbij optredend verdunningseffect, zal dalen (Gezondheidsraad, 2010/06). Voor de verspreiding van het coronavirus is het onduidelijk of de aerogene route een relevante rol speelt bij de verspreiding van het virus. Toch is ventileren belangrijk voor het creëren van een gezond en prettig binnenklimaat in de klas. We zijn het allemaal met elkaar eens dat om de gezondheid van ons onderwijspersoneel en leerlingen op scholen te waarborgen, goede ventilatie noodzakelijk is, los van COVID-19.

Specifiek voor scholen is het doel om voor 1 oktober in beeld te krijgen of scholen aan de gestelde eisen voldoen zoals door de Minister van OCW gecommuniceerd in de kamerbrief van 17 augustus jl. [10] De Minister van OCW heeft zoals aan de Kamer toegezegd het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) hiervoor opgericht van waaruit scholen bevraagd worden voor het in beeld brengen van de huidige stand van zaken. Hiervoor heeft het LCVS de bijgaande uitvraag opgesteld, die de kwaliteit van voorzieningen voor luchtverversing op scholen voor funderend onderwijs in Nederland in beeld brengt. De vragenlijst is bij iedere vraag voorzien van een toelichting. Ook kan een indicatieve steekproef uitgevoerd worden, die als signaalfunctie gebruikt kan worden. Alle scholen voor funderend onderwijs in Nederland worden opgeroepen deze inventarisatie uiterlijk 21 september a.s. voor al hun schoolgebouwen uit te voeren en in te vullen. De ingevulde vragenlijst kan na afloop verzonden worden aan het LCVS en uitgeprint worden zodat het schoolbestuur de inventarisatie ook voor 1 oktober kan delen in de eigen organisatie en met de ouders van de leerlingen zoals in de brief van de Minister van OCW is aangegeven op 17 augustus jl. Het LCVS is zich ervan bewust dat er een groot beroep wordt gedaan op alle schoolorganisaties door de vorm en korte termijn die daarvoor beschikbaar is. Toch doet het LCVS een dringend beroep op u gehoor te geven aan de opdracht van het Kabinet.

Doel van de uitvraag is compleet in beeld brengen of schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland voldoen aan de minimumeisen voor luchtverversing. Hiervoor wordt de informatie die uitgevraagd wordt, gebruikt.

De vragenlijst kan volgordelijk doorlopen worden, waarbij iedere vraag beantwoord moet worden. Voor een indicatie van de vragen kunt u deze demo bekijken. Aan het eind van de vragenlijst wordt

[10] https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/arie-slob/documenten/kamerstukken/2020/08/17/inrichting-landelijk-coordinatieteam-ventilatie-op-scholen

gevraagd de basisgegevens van het schoolbestuur en de daaronder vallende schoolgebouwen in te vullen.

Het is noodzakelijk voor de goede uitvoering van de publieke taak om deze vragenlijst door u te laten invullen, waarbij uw contactgegevens zullen worden verwerkt. Deze uitvraag door het LCVS wordt gedaan in opdracht van het Kabinet met als doel inzichtelijk te maken hoe het met de ventilatie in de schoolgebouwen voor funderend onderwijs in Nederland is gesteld. Voor vragen over gegevensverwerking kunt u contact opnemen met de heer E. Nijenhuis, fg@minocw.nl.

Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen
Het LCVS volgt het advies van het RIVM, dat aangeeft dat aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldaan moet worden. Dit vertaalt zich in een inventarisatie van de onderstaande waarden voor het grensniveau CO_2-concentratie. Deze zijn in lijn met het Programma van Eisen voor Frisse Scholen klasse C en B.

Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:

- Klasse C: Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)
- Klasse B: Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)

Door aan deze waarden te voldoen wijken de grenswaarden in het lokaal niet af van de gezondheidsgrenswaarden zoals deze ook vanuit de Arbo-deskundige beoordeling worden gehanteerd.

Geen onderzoek naar Bouwbesluit zelf
Om te bepalen of een schoolgebouw aan minimumeisen Bouwbesluit voldoet kan een diepgaand historisch-juridisch onderzoek noodzakelijk zijn naar het rechtens verkregen niveau. Dit zou voor schoolbesturen een behoorlijke onderzoekslast op kunnen leveren omdat dit voor oudere gebouwen soms moeilijk uit te voeren is. In lijn met het advies hierover uit het Bouwbesluit zelf, dat het bevoegd gezag terughoudend moet zijn met het eisen van een dergelijk onderzoek is ervoor gekozen in plaats daarvan de kwaliteit van de binnenlucht in beeld te brengen. De CO_2-concentratie in een onderwijsruimte is en goede indicator van de kwaliteit van de binnenlucht, ook is deze indicator reeds opgenomen in het Programma van Eisen voor Frisse scholen. Hiermee blijft het LCVS dicht bij de methodieken en systemen die in het verleden reeds voor het onderwijs zijn opgezet. Een schoolbestuur hoeft dus geen onderzoek te doen of een schoolgebouw aan vigerend Bouwbesluit voldoet. Als aan de gestelde grenswaarden wordt voldaan, wordt ervan uitgegaan dat het schoolgebouw minstens zo goed presteert als door het Bouwbesluit beoogd.

Alternatieve meetmethode
De mate van luchtverversing kan in beeld gebracht worden door een systeemonderzoek uit te (laten) voeren van de ventilatiecapaciteit en luchtverversing (op basis van bepalingsmethode NEN 1087 of NEN 8087), of door een permanente CO_2-concentratie-monitoring (inclusief achtergrondwaarde). Heeft u voor een schoolgebouw nog niet in beeld hoe de luchtventilatiewaarden zijn, dan kan voor deze uitvraag ook volstaan worden met een indicatieve meting. Dit naar analogie van de eendagsmethode voor onderzoek naar de CO_2-concentratie die eerder door de GGD is uitgevoerd op scholen. Daarbij dienen de hoogst gemeten waarden te worden ingevuld in de uitvraag. Indien de CO_2-concentratie in de lokalen onder de gewenste waarde blijft, is dit een indicatie dat de voorziening voor luchtverversing ook werkt zoals met het Bouwbesluit en de aanvullende gezondheidsrichtlijnen beoogd is. Deze indicatieve meting ontslaat schoolbesturen niet van de verplichting om aan Bouwbesluit te voldoen. Indien de beoordeling van

het schoolgebouw duidelijk maakt dat een breder onderzoek noodzakelijk is dan kunt u dit uit laten voeren door een daartoe deskundige partij.

Voor inhoudelijke vragen over deze inventarisatie, het LCVS, de aanvullende protocollen i.v.m. het coronavirus of de LCI-Handreiking ventilatie en COVID-19 van het RIVM kan contact opgenomen worden met Weeropschool.nl. Zij verzorgen tevens de centrale helpdeskfunctie en hier is ook de aanvullende informatie over ventilatie op scholen en de handreiking Coronavirus en ventilatie te vinden. Zie hier voor po en hier voor vo.

Vragen

1. Hoeveel schoolgebouwen heeft het schoolbestuur in gebruik per onderwijssoort?
   - *BO*
   - *SBO*
   - *SO*
   - *VSO*
   - *PrO*
   - *VBO*
   - *VMBO-t*
   - *HAVO*
   - *VWO*
   - *Gecombineerd*

   Het kan zijn dat onder één schoolbestuur meerdere scholen vallen en dat deze scholen bestaan uit meerdere gebouwen. Voor het beantwoorden van de bovenstaande vraag geldt het aantal gebouwen met een eigen straatadres. Indien in één gebouw meerdere scholen zijn gevestigd van verschillende besturen dan volstaat het voor het schoolbestuur dat de vraag beantwoordt alleen hun eigen gebouwdeel mee te tellen. Noodlokalen of noodgebouwen met een eigen straatadres dienen meegeteld te worden. Leegstaande gebouwen waarin geen onderwijsactiviteiten plaatsvinden of nieuwbouw die nog niet in gebruik is, hoeven niet meegeteld te worden.

2. Om welke combinatie(s) van onderwijssoorten gaat het?

3. Welke schoolgebouwen heeft het schoolbestuur in gebruik?
   BRIN vestigingsnummer | Adres | Plaatsnaam | Bouwjaar

4. Is het schoolbestuur juridisch eigenaar van het schoolgebouw?
   Per BRIN nummer | ja | nee, dat is:

   Schoolbesturen in Nederland zijn over het algemeen juridisch eigenaar van hun schoolgebouw(en) en dragen ook de verantwoordelijkheid voor de exploitatie van de gebouw(en). Het bevoegd gezag (de gemeente) heeft dan nog economisch claimrecht voor het schoolgebouw. In bepaalde gevallen is echter de gemeente nog juridisch eigenaar van het schoolgebouw of is er sprake van huur of een beheerstichting zoals bij een Integraal Kindcentrum (IKC) of een Multifunctionele Accommodatie (MFA). Overleg in dat geval met de juridisch eigenaar van het gebouw over deze inventarisatie en voer deze samen uit.

5. Is er sprake van een gecombineerde gebruiksfunctie met kinderopvang?
   Per BRIN nummer | ja, in een aparte ruimte | ja, (soms) in dezelfde ruimtes | nee | onbekend

   Indien er in het schoolgebouw ook sprake is van de zogenaamde gebruiksfunctie 'bijeenkomst voor kinderopvang' dan gelden hiervoor andere eisen voor de voorziening voor luchtverversing zowel vanuit het Bouwbesluit als vanuit andere wet- en regelgeving. Indien ruimten dubbel gebruikt worden dan gelden de zwaarste eisen. In het geval van de voorziening voor luchtverversing zijn de eisen voor de

'bijeenkomstfunctie voor kinderopvang' zwaarder dan de gehanteerde richtlijnen voor bestaande scholenbouw. Er geldt een maximale CO_2-concentratie van 1000ppm CO_2.

6. Is bekend of het schoolgebouw aan de eisen voor bestaande bouw of aan nieuwbouw moet voldoen?
   Per BRIN nummer | ja, bestaande bouw | ja, nieuwbouw | nee

   Het Bouwbesluit 2012 omvat de wettelijke eisen voor het veilig, gezond, bruikbaar, energiezuinig en milieuvriendelijk (ver)bouwen, gebruiken en slopen van gebouwen. Het is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever om de regels van het Bouwbesluit na te leven en om dat aan te kunnen tonen. In de meeste situaties is de gemeente als bevoegd gezag verantwoordelijk voor handhaving van het Bouwbesluit. De gemeente kan geen strengere eisen opleggen. Het Bouwbesluit 2012 is in de plaats gekomen van het Bouwbesluit 2003, de daarbij behorende ministeriële regeling, het Gebruiksbesluit en een aantal voorschriften en uit de gemeentelijke bouwverordeningen. Het bevat ook enkele nieuwe voorschriften. Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 ingevoerd. Schoolgebouwen die vanaf die tijd gebouwd zijn en een vergunning hebben van na die datum moeten voldoen aan de eisen voor nieuwbouw. Schoolgebouwen die voor die tijd gebouwd zijn, of een vergunning hebben van voor die datum, moeten voldoen aan de eisen zoals die gelden conform rechtens verkregen niveau. Dit kan Bouwbesluit 2012 zijn, maar ook één van de voorgaande versies van het Bouwbesluit. De minimum ondergrens zoals gesteld in Bouwbesluit 2012 voor bestaande bouw mag daarbij nooit onderschreden worden.

   Bron/meer informatie:
   https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Transformatie%20en%20Bouwbesluit%202012_0.pdf
   https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012

7. Welk ventilatiesysteem heeft uw gebouw?

Per BRIN nummer	*Natuurlijke ventilatie*	*Combinatie: systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters*	*Combinatie: systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van frisse lucht via roosters*	*Mechanische ventilatie*

   - *Ventilatiesysteem A – Natuurlijke ventilatie*
     Ventilatiesysteem met natuurlijke aan- en afvoer van vervuilde lucht door middel van gevelroosters, infiltratie, ramen en deuren
   - *Ventilatiesysteem B en C – Combinatie natuurlijke en mechanische ventilatie*
     - *Ventilatiesysteem B: systeem met actieve aanvoer van verse lucht en natuurlijke afvoer van vervuilde lucht via roosters*
     - *Ventilatiesysteem C: systeem met actieve afvoer van vervuilde lucht en natuurlijke aanvoer van verse lucht via roosters*
   - *Ventilatiesysteem D – Mechanisch ventilatiesysteem - Ventilatiesysteem waarbij zowel de aanvoer van verse lucht als ook de afvoer van vervuilde lucht op mechanische (actieve) wijze plaatsvindt (gebalanceerde ventilatie)*

8. Heeft er in het schoolgebouw per ventilatiesysteem een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit van de binnenlucht op basis van de capaciteit voor luchtverversing, een

permanente CO_2-meting, of de indicatieve meetmethode (zie Formulier voor steekproefsgewijze meting van de CO_2-concentratie)? Voldoet het schoolgebouw aan de normen die voortkomen uit het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen?

Per BRIN nummer	*Ja, het onderzoek zoals in de bijlage omschreven is uitgevoerd en de CO_2-concentratie is onder de gestelde waarden*	*Ja, het onderzoek zoals in de bijlage omschreven is uitgevoerd en de CO_2-concentratie overschrijdt de gestelde waarden*	*Nee, het onderzoek wordt voor de volgende datum (dd-mm-jjjj) uitgevoerd:*	*Nee, het onderzoek kan niet plaatsvinden omdat:*

Het LCVS volgt het advies van het RIVM, dat aangeeft dat aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen voldaan moet worden. Dit vertaalt zich in een inventarisatie van de onderstaande waarden voor het grensniveau CO_2-concentratie. Deze zijn in lijn met het Programma van Eisen voor Frisse Scholen klasse C en B. Basisscholen die vanaf 1 juli 2015 zijn gebouwd dienen conform Bouwbesluit reeds voorzien te zijn van CO_2-meters. Deze vaste meters die in de klaslokalen aanwezig zijn, kunnen gebruikt worden voor de meting. Indien het schoolgebouw reeds is voorzien van een CO_2-meetsysteem dan kunnen de logbestanden van deze meetgegevens ook gebruikt worden voor het beantwoorden van de voorgaande vragen. Zorg er dan voor dat de gegevens van de lokalen met de laagste kwaliteit van de voorziening voor luchtverversing worden gebruikt, omdat aan het minimumniveau moet worden voldaan voor alle verblijfsruimten en bij nieuwbouw ook voor alle verblijfsgebieden. In de vraag vindt u een link naar het formulier voor de uitwerking van de indicatieve meetmethode van de CO_2-concentratie. De hoogst gemeten waarde neemt u over voor deze uitvraag?

Een schoolgebouw voldoet aan Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen als de luchtventilatie in een volle onderwijsruimte presteert volgens:

- *Klasse C: Bestaande bouw voor 2012 1200ppm CO_2 (6dm^3/sec/persoon)*
- *Klasse B: Nieuwbouw vanaf 2012 950ppm CO_2 (8,5dm^3/sec/persoon)*

Door aan deze waarden te voldoen wijken de grenswaarden in het lokaal niet af van de gezondheidsgrenswaarden zoals deze ook vanuit de Arbo-deskundige beoordeling worden gehanteerd.

9. U geeft aan dat het schoolgebouw op basis van de meting niet voldoet aan het Bouwbesluit en aanvullende richtlijnen. Door middel van welke meetmethode heeft het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht plaatsgevonden?

Per BRIN nummer	*Systeemonderzoek ventilatiecapaciteit en luchtverversing (o.b.v. bepalingsmethode NEN 1087 of NEN 8087) | waarde dm^3/s/persoon*	*Permanente CO_2-concentratie monitoring | waarde ppm*[11]	*Steekproefsgewijs*[12] *(eendagsmethode) CO_2-concentratie monitoring | waarde ppm* **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**	*Overig, namelijk:*

[11] CO_2-concentratie (inclusief achtergrondwaarde)

[12] https://www.poraad.nl/system/files/corona/bijlage_bij_aankondigingsbrief_lcvs.pdf

10. Welke waarde leverde het onderzoek naar de kwaliteit van de binnenlucht op?

Per BRIN nummer	*Waarde (0-) ppm dm^3/s/persoon*

11. U gaf aan dat minstens een schoolgebouw niet voldoet aan de gestelde grenswaarden, of dat u dit voor minstens een gebouw nog niet in beeld heeft. Heeft het schoolbestuur voor dit gebouw (of deze gebouwen) de overige maatregelen getroffen zoals geadviseerd door het RIVM in de LCI-Richtlijn ventilatie en COVID-19?

    a. *Ja, het personeel is op de hoogte, lucht regelmatig en luchtstromen van persoon naar persoon worden vermeden.*
    b. *Nee, wij hebben deze maatregelen niet getroffen in al onze gebouwen, omdat:*

12. Stroken de ventilatiemaatregelen die genomen moeten worden met de langetermijnplanning en langetermijndoelen, zoals vastgelegd in het gemeentelijk Integraal HuisvestingsPlan?

Per BRIN nummer	*Ja, het ligt in elkaars verlengde*	*Nee, want:*	*Niet van toepassing, er is nog geen gemeentelijk Integraal HuisvestingsPlan*	*Geen zicht op*

13. Indien u verder vragen of opmerkingen heeft, kunt u die hieronder omschrijven:

14. Kenmerken schoolbestuur:

Naam schoolbestuur	*Nummer bevoegd gezag*	*Naam contactpersoon*	*Functie contactpersoon*	*Telefoonnummer contactpersoon*	*E-mailadres contactpersoon*	*P S V Combi*

15. Wilt u de door u gegeven antwoorden toegestuurd krijgen? Vul dan hier uw e-mailadres in:

BIJLAGE 4 – FORMULIER VOOR STEEKPROEFSGEWIJZE METING VAN DE CO_2-CONCENTRATIE

Werkwijze voor het uitvoeren van een eendaagse steekproef voor een eerste indicatie van de CO_2-concentratie in het klaslokaal:

1. Kies twee lokalen uit aan de oostzijde van de school (minder windbelasting);
2. Kies klaslokalen uit waar de oudere leerlingen les in hebben (bovenbouw of hoogste klassen). Zij ademen meer CO_2 uit dan jongere kinderen;
3. Zorg dat de klas zoveel mogelijk een volle bezetting heeft (30+1);
4. Gebruik een goede, bij voorkeur zelf kalibrerende, CO_2-meter en plaats de meter op hoofdhoogte, maar niet te dicht bij de directe uitgeademde luchtstroom van personen;
5. Meet gedurende een gehele lesdag en schrijf ieder uur de CO_2-concentratie op. Doe dit vlak voor het einde van de les of voor de pauze (niet net na leswissel, luchten of pauze);
6. Laat de docent tijdens de metingen de ramen gewoon bedienen zoals hij of zij tijdens normaal gebruik ook zou doen. Ga dus voor de meting niet expres de ramen dicht houden of juist extra veel luchten als dat tijdens normaal gebruik ook niet gedaan zou worden. Indien het op een bepaalde dag erg hard stormt kan een andere dag uitgekozen worden met een gemiddelde windsnelheid (3 Bft);
7. Indien er in de school sprake is van verschillende ventilatiesystemen, kies dan het lokaal met het kwalitatief minst optimale systeem. Alle lokalen moeten immers aan de minimale eisen voldoen;
8. Voor het bijhouden van de CO_2-metingen kan de onderstaande tabel gebruikt worden. Deze bijlage kan ook gebruikt worden om de uitvraag van het Landelijk Coördinatiepunt Ventilatie op Scholen (LCVS) te beantwoorden.

<u>Basisinformatie lokaal:</u>

- Lokaalaanduiding: ……
- Datum meting: …… - ……. - …… (dd/mm/jjjj)
- Soort onderwijs: PO, VO, SO
- Gemiddelde leeftijd leerlingen: …….

Tijdstip meting	**Aantal aanwezigen (leerlingen + docent)**	**CO_2-concentratie (inclusief achtergrond waarde)**	**Klepramen open**	**Grote ramen open**	**Deur open**	**Stand ventilatie**	**Opmerking**
1.		…… ppm	ja/nee	ja/nee	ja/nee		
2.		…… ppm	ja/nee	ja/nee	ja/nee		

<u>Aanvullende technische informatie over het lokaal:</u>

- Geografische ligging: noord, west, zuid, oost
- Afmetingen lokaal: …… m x …… m = ……..m^2
- Hoogte lokaal: ……. m (bij schuin dak op een plek met gemiddelde hoogte)
- Type ventilatiesysteem in lokaal: A / B / C / D
- Ventilatiedebiet van systeem in lokaal (indien bekend): ……m^3 /uur

- Automatische CO_2-regeling: ja/nee
- Ventilatiestanden regelaar handmatig: ja/nee
- Ventilatiestanden regelaar automatisch: ja/nee
- Buitentemperatuur tijdens meting: …… (volgens KNMI)
- Gemiddelde windsnelheid buiten tijdens meting: …… (volgens KNMI)
- De school is gelegen in: stedelijk gebied, landelijk gebied
- Is er een snelweg binnen 200 meter van de school? ……..

Dit meetprotocol betreft slechts een indicatieve meting om op korte termijn een globaal beeld te krijgen van het binnenmilieu op scholen in Nederland. Het vervangt een volledig onderzoek uitgevoerd door een deskundig bureau voor binnenklimaatmeting niet. Indien recent reeds een uitgebreider onderzoek heeft plaatsgevonden of een CO_2-monitoringsysteem in de school aanwezig is kan ervoor gekozen worden die gegevens door te geven in plaats van de indicatieve steekproef.

BRONNEN EN MEER INFORMATIE

- *https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/08/17/inrichting-landelijk-coordinatieteam-ventilatie-op-scholen*
- *https://po.lesopafstand.nl/lesopafstand/protocollen/ventilatie/*
- *https://vo.lesopafstand.nl/lesopafstand/protocollen/ventilatie/*
- *https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/01/Transformatie%20en%20Bouwbesluit%202012_0.pdf*
- *https://www.bouwbesluitonline.nl/docs/wet/bb2012*

Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

- De fractie van de Partij van de Arbeid ontvangt graag een reactie van het college op de brief Innerwaard Integrale Kindcentra en LiemersNovum primair onderwijs.
- Betekent de brief dat het raadsvoorstel nu terug moet naar de tekentafel?

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

A.2. Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen

1. Is de SUVIS-subsidie reeds in de mindering gebracht op de in het raadsvoorstel genoemde ter beschikking te stellen kredieten?
   Antw: In het overzicht bij beslispunt 2 is bij het beschikbaar te stellen krediet de SUVIS-subsidie reeds in mindering gebracht.
   Voor wat betreft de 4 scholen van Innerwaard (Kameleon, Groene-Ring Zuid, Joannes en Bernadette is een beschikking afgegeven) Voor IKC Het Veer is nog geen beschikking afgegeven. Bij de Kanttekeningen – punt 1.2. – is aangegeven dat er extra dekking benodigd is van € 96.965,- indien de subsidie niet wordt toegekend.
2. Welke praktische redenen hebben ten grondslag gelegen aan de keuze om de uitvoering van de ventilatiemaatregelen te combineren met de maatregelen rondom verduurzaming?
   Antw: Uitgangspunt in het door de Gemeenteraad vastgestelde IHP.
   Een gelijktijdige uitvoering van de Ventilatiemaatregelen en de Duurzaamheidsmaatregelen geeft ook minder/1 maal overlast voor de school in de uitvoeringsfase.
3. Kunt u garanderen dat er uiterlijk 1-1-2022 gestart wordt met de maatregelen die betrekking hebben op de SUVIS-subsidie èn deze uiterlijk afgerond zijn op 31-12-2023?
   Antw: De voorbereidingsplanning is er op gericht om de plannen in overleg met het schoolbestuur besteks-aanbestedings -gereed uit te werken voor uitvoering en zijn als zodanig (Definitief Ontwerp) gereed. De aanbestedingsprocedure zal thans z.s.m. en in overleg met het schoolbestuur worden opgestart waarna aan het eind van het 3^{e} kw. 2021 tot opdrachtverstrekking kan worden overgegaan. De uitvoering zal dan in 2022 plaats vinden.

Onderwerp	Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'		
Ondertitel	Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met een bestemmingsplan en grondexploitatie zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden in Loo (Hoflaan).		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	Z/21/077570
Behandelend ambtenaar	Ole van Beers. O.vanbeers@1stroom.nl Team RO		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het vaststellen van het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' zodat er 4 woningen gebouwd kunnen worden op de locatie van de voormalige kleuterschool: 1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan ontvankelijk en ongegrond te verklaren; 2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' ongewijzigd vast te stellen.		
	Ook wordt gevraagd om de grondexploitatie vast te stellen: 1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen. *2.* Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds 'betaalbare woningbouw', met een maximum van in totaal € 20.000,-.		
Historie			
Termijn	De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
S. Feenstra	W. Bosch	Digitale Publieksruimte	Omgeving	40 minuten
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	De heer Zuiderhoek (inwoner) wijst op het exploitatieoverschot in relatie tot het fonds betaalbare woningen. (Normaal € 10.000 per woning in het fonds per niet gebouwde betaalbare woning). De wethouder antwoord desgevraagd dat per locatie wordt gekeken. Op de huidige locatie kunnen slechts 4 woningen worden gebouwd en er dus 2 woningen moeten worden gecompenseerd in de vorm van een afdracht. De afdracht is niet zodanig dat hier 'een op een' elders een betaalbare woning zou kunnen worden gebouwd. **Hamerstuk 22 juni 2021.**
Raadsvergadering	22 juni 2021

ZFDD736E4E7

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513576
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke ontwikkeling
Telefoonnr.

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, wordt nu geschikt gemaakt voor de bouw van 4 woningen. Hiervoor wordt de procedure van een bestemmingsplanwijziging doorlopen. Hierbij hoort ook een grondexploitatie geopend te worden.

Beslispunten

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds 'betaalbare woningbouw', met een maximum van in totaal € 20.000,-.

Aanleiding

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden. Immers wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Planning

De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo wordt tegelijk met het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' vastgesteld. Voor het bestemmingsplan is opgenomen dat de gemeenteraad binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit dient te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit bestemmingsplan in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen.

Beoogd effect

Mogelijkheid tot ontwikkeling van 4 woningen en daarmee in te spelen op de kwalitatieve en kwantitatieve marktvraag naar woningen in Loo.

Argumenten

1.1 *Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' wordt op 22 juni 2021 behandeld in de gemeenteraad. Conform BBV dient ook bij de behandeling van het bestemmingsplan, de grondexploitatie behandeld te worden.*
Voordat een grondexploitatie in exploitatie genomen kan worden, dient de gemeenteraad het volgende vast te stellen:
- een wijziging in het bestemmingsplan (tenzij de grondexploitatieplannen hierbinnen vallen);
- de grondexploitatie zelf (bestaande uit een grondexploitatieplan en een -begroting), inclusief de plannen die daarin staan vermeld.

Nadat deze besluiten genomen zijn, classificeert het project zich op grond van het BBV als grondexploitatie. Dit betekent dat vanaf dat moment de kosten, opbrengsten, winstnemingen en verliezen van het project onder de balanspost voorraden in de jaarrekening worden verantwoord.

1.2 *Zonder vastgestelde grondexploitatie is het niet mogelijk om de woningbouwlocatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen.*
De grondexploitatie (GREX) speelt een grote rol bij gebiedsontwikkelingsprojecten zoals woningbouwprojecten. In feite komt in de grondexploitatie tot uitdrukking wat de kosten en de opbrengsten zijn van alle gronden in een bouwplan tot en met het moment van uitgifte van de laatste gronden en het woonrijp maken. De GREX biedt daarmee inzicht in de kosten en opbrengsten. Om de locatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen dienen er kosten gemaakt te worden, deze worden later (deels) terugverdiend. Een GREX is hiervoor het gereedschap.

2.1 *De grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' kent een bescheiden overschot. Conform structuurvisie kan dit overschot deels worden ingezet om het fonds 'betaalbare woningbouw' aan te vullen.*
In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: de structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van 'bovenplanse verevening'. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment. Het gaat daarbij zowel om sociale huur als om sociale koop.
Dit betekent dat voor de locatie € 20.000,- gestort zou moeten worden in het Fonds. Er worden namelijk 4 woningen gebouwd, die niet het label dragen van sociale huur of sociale koop. Om aan de doelstelling van 50% betaalbare woningbouw, zouden er 2 woningen met dit label gebouwd moeten worden. De rekensom is dan 2 woningen maal de bijdrage van € 10.000,-.

Kanttekeningen

2.1 *De bijdrage van € 20.000,- voor het Fonds betaalbare woningbouw, is in feite door de gemeente zelf betaald. Gemeente is zowel betaler als ontvanger.*
Doordat de gemeente eigenaar is van de gronden, betreft het een eigen grondexploitatie. Door te stellen dat de gemeente de bijdrage van € 20.000,- moet betalen, ontvangt de gemeente van zich zelf € 20.000. Dit kan gezien worden als sigaar uit eigen doos, echter wordt hiermee wel getoond dat de gemeente betaalbare woningbouw als belangrijk item ziet.

Financiële paragraaf

Het plan is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Om de gronden geschikt te maken dat er woningen op gebouwd worden, moeten nog een aantal kosten worden gemaakt, zoals afboeken huidige boekwaarde, sloopkosten, bouw- en woonrijp en uren voorbereiden en toezicht. Op basis hiervan is sprake van een grondexploitatie met een bescheiden overschot. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 41.628 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Zie voorstel: *Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'*

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD736E4E
7*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513576
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Joris Wagemakers
Team : Ruimtelijke ontwikkeling
Telefoonnr.

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, wordt nu geschikt gemaakt voor de bouw van 4 woningen. Hiervoor wordt de procedure van een bestemmingsplanwijziging doorlopen. Hierbij hoort ook een grondexploitatie geopend te worden.

Beslispunten

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds ‘betaalbare woningbouw’, met een maximum van in totaal € 20.000,-.

Aanleiding

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden. Immers wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Planning

De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo wordt tegelijk met het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ vastgesteld. Voor het bestemmingsplan is opgenomen dat de gemeenteraad binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit dient te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit bestemmingsplan in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen.

Beoogd effect

Mogelijkheid tot ontwikkeling van 4 woningen en daarmee in te spelen op de kwalitatieve en kwantitatieve marktvraag naar woningen in Loo.

Argumenten

1.1 Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' wordt op 22 juni 2021 behandeld in de gemeenteraad. Conform BBV dient ook bij de behandeling van het bestemmingsplan, de grondexploitatie behandeld te worden.

Voordat een grondexploitatie in exploitatie genomen kan worden, dient de gemeenteraad het volgende vast te stellen:

- een wijziging in het bestemmingsplan (tenzij de grondexploitatieplannen hierbinnen vallen);
- de grondexploitatie zelf (bestaande uit een grondexploitatieplan en een -begroting), inclusief de plannen die daarin staan vermeld.

Nadat deze besluiten genomen zijn, classificeert het project zich op grond van het BBV als grondexploitatie. Dit betekent dat vanaf dat moment de kosten, opbrengsten, winstnemingen en verliezen van het project onder de balanspost voorraden in de jaarrekening worden verantwoord.

1.2 Zonder vastgestelde grondexploitatie is het niet mogelijk om de woningbouwlocatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen.

De grondexploitatie (GREX) speelt een grote rol bij gebiedsontwikkelingsprojecten zoals woningbouwprojecten. In feite komt in de grondexploitatie tot uitdrukking wat de kosten en de opbrengsten zijn van alle gronden in een bouwplan tot en met het moment van uitgifte van de laatste gronden en het woonrijp maken. De GREX biedt daarmee inzicht in de kosten en opbrengsten. Om de locatie PSZ Hoflaan Loo te ontwikkelen dienen er kosten gemaakt te worden, deze worden later (deels) terugverdiend. Een GREX is hiervoor het gereedschap.

2.1 De grondexploitatie ‘PSZ Hoflaan Loo’ kent een bescheiden overschot. Conform structuurvisie kan dit overschot deels worden ingezet om het fonds ‘betaalbare woningbouw’ aan te vullen.

In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: de structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van ‘bovenplanse verevening’. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment. Het gaat daarbij zowel om sociale huur als om sociale koop.

Dit betekent dat voor de locatie € 20.000,- gestort zou moeten worden in het Fonds. Er worden namelijk 4 woningen gebouwd, die niet het label dragen van sociale huur of sociale koop. Om aan de doelstelling van 50% betaalbare woningbouw, zouden er 2 woningen met dit label gebouwd moeten worden. De rekensom is dan 2 woningen maal de bijdrage van € 10.000,-.

Kanttekeningen

2.1 De bijdrage van € 20.000,- voor het Fonds betaalbare woningbouw, is in feite door de gemeente zelf betaald. Gemeente is zowel betaler als ontvanger.

Doordat de gemeente eigenaar is van de gronden, betreft het een eigen grondexploitatie. Door te stellen dat de gemeente de bijdrage van € 20.000,- moet betalen, ontvangt de gemeente van zich zelf € 20.000. Dit kan gezien worden als sigaar uit eigen doos, echter wordt hiermee wel getoond dat de gemeente betaalbare woningbouw als belangrijk item ziet.

Financiële paragraaf

Het plan is doorgerekend op basis van een globale inrichting, die op onderdelen nog kan wijzigen. Om de gronden geschikt te maken dat er woningen op gebouwd worden, moeten nog een aantal kosten worden gemaakt, zoals afboeken huidige boekwaarde, sloopkosten, bouw- en woonrijp en uren voorbereiden en toezicht. Op basis hiervan is sprake van een grondexploitatie met een bescheiden overschot. De Netto Contante Waarde (peildatum 1-1-2021) komt uit op € 41.628 (overschot).

Een verdere onderbouwing van dit bedrag vindt u op een bijlage die bij de griffie vertrouwelijk is in te zien.

Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie

Zie voorstel: *Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'*

Intergemeentelijke samenwerking

-

Bijlagen

201509892 Concept Raadsbesluit Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD76CAA2
1*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/081045/201513623
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo

Samenvatting

De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan, dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Daarbij hoort ook een grondexploitatie vastgesteld te worden.

De raad besluit

1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds ‘betaalbare woningbouw’, met een maximum van in totaal € 20.000,-.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFDDOD2B43A

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512133
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Ole van Beers
Team :Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 3352

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

Aanleiding
Op 2 maart 2021 heeft het college van B&W ingestemd met het ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'. Het ontwerpplan heeft vervolgens van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 ter inzage gelegen. Tijdens de inzageperiode zijn twee zienswijzen tegen het ontwerpplan ingediend. Deze zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassingen. Voorgesteld wordt het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Planning
De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.

Beoogd effect
Het planologisch mogelijk maken van de realisatie van vier woningen op de voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo.

Argumenten
1.1 De ingediende zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en daarmee ontvankelijk verklaard.

1.2 De Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' geeft een samenvatting van de inhoud en de beoordeling van de ingekomen zienswijzen.
Door de reclamanten zijn een aantal zorgen geuit over de komst van de beoogde woningen op de directe omgeving. Daarbij is onder andere gesproken over de huidige en toekomstige parkeersituatie aan de Hoflaan en de oplossing die daarvoor beoogd is. Daarnaast worden er zorgen geuit over de gevolgen die de nieuwbouw heeft voor onder andere het uitzicht voor de direct omwonenden en mogelijke schade die kan ontstaan in de realisatiefase.
Uit deze nota komt naar voren dat alle inhoudelijk argumenten uit de binnengekomen zienswijzen ongegrond zijn en daarmee geen inhoudelijke wijzigingen in het ontwerpplan teweeg brengen.

2.1 De gemeenteraad is bevoegd het bestemmingsplan vast te stellen.
Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeenteraad bevoegd om voor het gehele grondgebied van de gemeente één of meerdere bestemmingsplannen vast te stellen.

2.2 Met de bestemmingsplanwijziging naar een woonfunctie ten behoeve van de bouw van vier woningen wordt uitvoering gegeven aan zowel het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' als de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'
In de *'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027'* wordt onder andere vermeld dat *'op de middellange termijn behoefte aan passende, kleinschalige woningbouw die beter aansluit op de lokale woonbehoefte aan 10-15 betaalbare/gemiddelde woningen.'*
Daarnaast wordt er in de '*Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven*' benoemd dat '*In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschoollocatie.'*
Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave.

2.3 Het voorliggende bestemmingsplan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.
De ruimtelijke aanvaardbaarheid van de beoogde ontwikkeling is getoetst aan het ruimtelijke beleid en verschillende omgevings- en milieuaspecten. Deze motivering is opgenomen in de plantoelichting (bijlage 2) en onderliggende stukken (bijlagen 3 t/m 6). Hieruit blijkt dat voorliggend initiatief ruimtelijk aanvaardbaar is en in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Kanttekeningen
2.1 Tegen een besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is nog beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Een ieder die belanghebbend is kan een beroepsschrift kenbaar maken bij de Afdeling.

Financiële paragraaf
Ten behoeve van het voornemen om maximaal 4 grondgebonden woningen, dient een grondexploitatie geopend te worden. De vaststelling van deze grondexploitatie wordt in een

afzonderlijk raadsvoorstel aan uw raad voorgelegd. Dit voorstel wordt gelijktijdig met dit voorstel aan uw raad voorgelegd.
Op basis van de berekeningen die nu zijn gedaan kent de grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo een bescheiden overschot. Door mogelijke aanpassingen in het plan kan dit tekort meer of minder worden. Gesteld kan worden dat de grondexploitatie sluitend zal zijn. In het bijbehorende raadsvoorstel grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' wordt dit verder toegelicht. Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie
De Dorpsraad Loo heeft zich ingespannen om de locatie als inbreidinglocatie in de notitie 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' te krijgen. Daarnaast heeft zij zich ingezet deze locatie in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) te willen gaan ontwikkelen en daarvoor geïnteresseerden geworven. Tijdens dit proces heeft zij de groep van geïnteresseerden ondersteund in het aangaan van gesprekken met de gemeente.
De gemeente had gedurende het proces een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling van de CPO. Ook na de koersverandering van de potentiële bouwers om de locatie in de vorm van 'samen bouwen' te ontwikkelen. De gemeente heeft maatwerk geleverd voor de realisatie van het gewenste bouwplan door dit bouwplan als basis voor het opstellen van voorliggend bestemmingsplan te nemen.
In het vervolgtraject zullen zowel de indieners van de zienswijzen, de toekomstige bouwers als Dorpsraad Loo op de hoogte gesteld worden van de vorderingen rondom het plan en de behandeling door de gemeenteraad.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 – 201511059	Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'
Bijlage 2 – 201500729	Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 3 - 201500731	Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 4 - 201500732	Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 5 – 201500734	Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 6 – 201500737	Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 7 – 201512134	Concept-raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD0D2B43
A*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512133
Portefeuillehouder : Johannes Goossen

Opsteller : Ole van Beers
Team :Ruimtelijke Ontwikkeling
Telefoonnr. 3352

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

Aanleiding
Op 2 maart 2021 heeft het college van B&W ingestemd met het ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'. Het ontwerpplan heeft vervolgens van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 ter inzage gelegen. Tijdens de inzageperiode zijn twee zienswijzen tegen het ontwerpplan ingediend. Deze zienswijzen geven geen aanleiding tot aanpassingen. Voorgesteld wordt het bestemmingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Planning
De gemeenteraad dient binnen 12 weken na afloop van de inzagetermijn van het ontwerpplan een besluit te nemen over de vaststelling van het plan. Bij behandeling van dit voorstel in de raadsvergadering wordt de vaststelling op 22 juni 2021 bekrachtigd. Op 14 juli 2021 verloopt de 12 weken termijn waarbinnen vaststelling door de gemeenteraad moet plaatsvinden. Daarmee wordt voldaan aan de termijn waarbinnen de gemeenteraad dient te beslissen over het plan.

Beoogd effect
Het planologisch mogelijk maken van de realisatie van vier woningen op de voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo.

Argumenten
1.1 De ingediende zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en daarmee ontvankelijk verklaard.

1.2 De Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' geeft een samenvatting van de inhoud en de beoordeling van de ingekomen zienswijzen.
Door de reclamanten zijn een aantal zorgen geuit over de komst van de beoogde woningen op de directe omgeving. Daarbij is onder andere gesproken over de huidige en toekomstige parkeersituatie aan de Hoflaan en de oplossing die daarvoor beoogd is. Daarnaast worden er zorgen geuit over de gevolgen die de nieuwbouw heeft voor onder andere het uitzicht voor de direct omwonenden en mogelijke schade die kan ontstaan in de realisatiefase.
Uit deze nota komt naar voren dat alle inhoudelijk argumenten uit de binnengekomen zienswijzen ongegrond zijn en daarmee geen inhoudelijke wijzigingen in het ontwerpplan teweeg brengen.

2.1 De gemeenteraad is bevoegd het bestemmingsplan vast te stellen.
Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening is de gemeenteraad bevoegd om voor het gehele grondgebied van de gemeente één of meerdere bestemmingsplannen vast te stellen.

2.2 Met de bestemmingsplanwijziging naar een woonfunctie ten behoeve van de bouw van vier woningen wordt uitvoering gegeven aan zowel het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' als de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'
In de *'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027'* wordt onder andere vermeld dat *'op de middellange termijn behoefte aan passende, kleinschalige woningbouw die beter aansluit op de lokale woonbehoefte aan 10-15 betaalbare/gemiddelde woningen.'*
Daarnaast wordt er in de '*Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven*' benoemd dat '*In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschoollocatie.'*
Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave.

2.3 Het voorliggende bestemmingsplan voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening.
De ruimtelijke aanvaardbaarheid van de beoogde ontwikkeling is getoetst aan het ruimtelijke beleid en verschillende omgevings- en milieuaspecten. Deze motivering is opgenomen in de plantoelichting (bijlage 2) en onderliggende stukken (bijlagen 3 t/m 6). Hieruit blijkt dat voorliggend initiatief ruimtelijk aanvaardbaar is en in overeenstemming met een goede ruimtelijke ordening.

Kanttekeningen
2.1 Tegen een besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is nog beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Een ieder die belanghebbend is kan een beroepsschrift kenbaar maken bij de Afdeling.

Financiële paragraaf
Ten behoeve van het voornemen om maximaal 4 grondgebonden woningen, dient een grondexploitatie geopend te worden. De vaststelling van deze grondexploitatie wordt in een

afzonderlijk raadsvoorstel aan uw raad voorgelegd. Dit voorstel wordt gelijktijdig met dit voorstel aan uw raad voorgelegd.
Op basis van de berekeningen die nu zijn gedaan kent de grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo een bescheiden overschot. Door mogelijke aanpassingen in het plan kan dit tekort meer of minder worden. Gesteld kan worden dat de grondexploitatie sluitend zal zijn. In het bijbehorende raadsvoorstel grondexploitatie 'PSZ Hoflaan Loo' wordt dit verder toegelicht. Doordat een grondexploitatie onderhevig is aan veranderingen, zullen deze verantwoord worden in de reguliere P&C-cyclus.

Participatie en communicatie
De Dorpsraad Loo heeft zich ingespannen om de locatie als inbreidinglocatie in de notitie 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' te krijgen. Daarnaast heeft zij zich ingezet deze locatie in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) te willen gaan ontwikkelen en daarvoor geïnteresseerden geworven. Tijdens dit proces heeft zij de groep van geïnteresseerden ondersteund in het aangaan van gesprekken met de gemeente.
De gemeente had gedurende het proces een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling van de CPO. Ook na de koersverandering van de potentiële bouwers om de locatie in de vorm van 'samen bouwen' te ontwikkelen. De gemeente heeft maatwerk geleverd voor de realisatie van het gewenste bouwplan door dit bouwplan als basis voor het opstellen van voorliggend bestemmingsplan te nemen.
In het vervolgtraject zullen zowel de indieners van de zienswijzen, de toekomstige bouwers als Dorpsraad Loo op de hoogte gesteld worden van de vorderingen rondom het plan en de behandeling door de gemeenteraad.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 – 201511059	Nota beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'
Bijlage 2 – 201500729	Toelichting en Regels ON-BP - Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 3 - 201500731	Verbeelding ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 4 - 201500732	Bijlage bij toelichting 1 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 5 – 201500734	Bijlage bij toelichting 2 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 6 – 201500737	Bijlage bij toelichting 3 ON-BP - Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Bijlage 7 – 201512134	Concept-raadsbesluit vaststelling bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFDD0D34D88

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512134

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Bestemmingplan 'Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)'

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming 'Maatschappelijk'. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de 'Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven'. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

De raad besluit

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

*ZFDD0D34D88
*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/077570/201512134

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Concept raadsbesluit bestemmingplan 'Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)'

Samenvatting
De gronden aan de Hoflaan te Loo, waar de voormalige kleuterschool heeft gestaan dragen momenteel de bestemming ‘Maatschappelijk’. De dorpsraad Loo heeft de locatie aangedragen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit voorstel is overgenomen in de ‘Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven’. Inmiddels hebben zich vier initiatiefnemers gemeld die de gehele kavel samen willen gaan ontwikkelen en daar vier woningen op willen realiseren. Om te voorzien in deze mogelijkheden is er een bestemmingsplanwijziging ex. Artikel 3.1 Wro benodigd. Voorliggend ontwerpbestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ voorziet in deze mogelijkheden. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, wordt het gehele perceel wat nu in handen van de gemeente is, bouwrijp verkocht aan de initiatiefnemers.

Beslispunten

1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde ‘Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’, te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

De raad besluit

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan ‘Loostraat ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’

Zaakkenmerk: Z/21/077570
Documentnummer: 201511059

Inhoud

1. Aanleiding nota
2. Doelstelling en opbouw nota
3. Zienswijzen
    3.1 Zienswijze en ontvankelijkheid
    3.2 Samenvatting en beoordeling
4.Conclusie

1. Aanleiding nota

Het ontwerpbestemmingsplan ‘Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)’ heeft van donderdag 11 maart 2021 tot en met woensdag 21 april 2021 voor iedereen ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn was iedereen bevoegd een zienswijze over het bestemmingsplan kenbaar te maken aan de Gemeenteraad van Duiven. De formele aankondiging van de terinzagelegging is gepubliceerd in de Duiven Post, de Staatscourant en het digitale Gemeenteblad. In deze periode zijn twee zienswijzen kenbaar gemaakt.

2. Doelstelling en opbouw nota

Deze nota geeft de ingebrachte zienswijzen weer en voorziet deze van een inhoudelijke beoordeling en beantwoording. De ingekomen zienswijzen zijn in hoofdstuk 3 samengevat en beoordeeld. Vervolgens worden de conclusies en eventuele wijzigingen die doorgevoerd worden in het bestemmingsplan in hoofdstuk 4 uiteengezet. In het volgende hoofdstuk volgt eerst een opsomming van de ingebrachte zienswijzen en de ontvankelijkheidsafweging.

3. Zienswijzen

3.1 Zienswijzen en ontvankelijkheid

Zienswijzen
Van de gelegenheid tot het indienen van zienswijze is tweemaal gebruik gemaakt, door:

1. [redacted]
   De betreffende zienswijze is mondeling afgelegd en schriftelijk vastgelegd op 7 april 2021.
2. [redacted] De betreffende zienswijze is mondeling afgelegd en schriftelijk vastgelegd op 1 april 2021.

Ontvankelijkheid
Beide zienswijzen zijn binnen de inzagetermijn ontvangen en worden vandaar ontvankelijk verklaard.

3.2 Samenvatting en beoordeling zienswijze

In deze paragraaf zin beide zienswijzen samengevat en van een gemeentelijke reactie voorzien.

Zienswijze 1 - [redacted]

Zienswijze

Reclamanten geven in de zienswijze de volgende gronden:

a) Reclamanten geven aan dat het 'vrije' uitzicht op de Loostraat, Hoflaan, sportvelden en het Looveld door de realisatie van het project ter zeerste belemmerd wordt. Reclamanten zijn van mening dat de waarde van de woning hierdoor zal dalen.
b) Reclamanten geven aan dat er in de huidige situatie gelegenheid is om te parkeren langs de gehele Hoflaan. Op dit deel van de Hoflaan wordt geparkeerd door gebruikers van het sportcomplex en de sportzaal. Door de komst van de nieuwe woningen en de bijbehorende inritten zal deze mogelijkheid aan één zijnde van de straat weggenomen worden. Reclamanten vrezen dat hierdoor parkeeroverlast in de Pastoorstraat zal ontstaan.
c) Reclamanten vrezen voor schade aan de woning ten gevolgen van heiwerkzaamheden. Hierbij wordt aangegeven dat het boren van palen voor de fundering de voorkeur heeft.
d) Reclamanten vrezen voor bouwverkeer door de Pastoorstraat met gevolgen voor de veiligheid bij de basisschool en het risico op schade aan de woning. Reclamanten verzoeken daarom dat de Pastoorstraat wordt afgesloten voor bouwverkeer tijdens de bouw.

Beoordeling

a) Er wordt terecht geconstateerd dat het bouwplan tot enige afname van uitzicht bij de woning van de reclamanten zal leiden. Dit zal echter niet tot een onaanvaardbare woonsituatie leiden. Daarbij is het van belang dat zowel de woning van reclamant als de nieuw te bouwen woningen binnen de bebouwde kom staan, waarbij op het betreffende perceel in het verleden al bebouwing heeft gestaan in de vorm van een kleuterschool. Een woonsituatie met vrij inzicht kan nu eenmaal niet kan worden gegarandeerd. Aansluitend daarop bestaat er volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State geen blijvend recht op vrij uitzicht (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 24 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR5649). Indien reclamant meent schade van het bestemmingsplan te ondervinden, dan kan - na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – een verzoek om planschade ingediend worden. De vermeende planschade is echter geen ruimtelijke afweging in deze procedure.
b) Aan de Hoflaan wordt momenteel op informele wijze geparkeerd, onder andere door gasten van het sportcomplex en de sportschool. Het betreft hier echter geen formeel aanwezige parkeerplaatsen. Om mogelijke overlast voor omliggende straten te voorkomen worden er ter compensatie aan de overzijde van het projectgebied aan de Hoflaan een aantal langsparkeervakken gerealiseerd.
c) De wijze waarop de bouwwerkzaamheden feitelijk zullen worden uitgevoerd is een kwestie van uitvoering die thans niet aan de orde komt. In het Bouwbesluit 2012 zijn de nodige voorschriften verbonden aan de wijze van feitelijke uitvoering. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen en bijbehorende bouwwerken wordt aan de hand van sonderingen gekeken naar de optimale wijze

van bouwen. Zodoende wordt de kans op schade door deze ontwikkeling geminimaliseerd.

d) Op dit moment kan het niet uitgesloten worden dat het gebruik van de Pastoorstraat noodzakelijk is om de realisatie van het project te voltooien. Aan de ontwikkelende partij zal de zorg worden overgebracht met daarbij het verzoek om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen en waar mogelijk de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer.

Zienswijze 2 - [redacted]

Zienswijze

Reclamant geef in zijn zienswijze de volgende gronden:

a) Reclamant geeft aan dat het 'vrije' uitzicht vanuit zijn woning op de Loostraat en de sportvelden door de realisatie van het project ontnomen wordt. Reclamant is van mening dat de waarde van zijn woning hierdoor zal dalen.
b) Reclamant vreest voor schade aan zijn woning ten gevolgen van heiwerkzaamheden. Om overlast en eventuele schade te voorkomen stelt reclamant voor om de fundering van de woningen met schroefpalen aan te brengen.
c) Reclamant verzoek de gemeente om de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer in verband met overlast en mogelijke trillingen en daardoor mogelijke schade die hiermee gepaard gaat.

Beoordeling

Op de gronden van de zienswijze zullen wij hieronder een reactie geven:

a) Er wordt terecht geconstateerd dat het bouwplan tot enige afname van uitzicht bij de woning van de reclamant zal leiden. Dit zal echter niet tot een onaanvaardbare woonsituatie leiden. Daarbij is het van belang dat zowel de woning van reclamant als de nieuw te bouwen woningen binnen de bebouwde kom staan, waarbij op het betreffende perceel in het verleden al bebouwing heeft gestaan in de vorm van een kleuterschool. Een woonsituatie met vrij inzicht kan nu eenmaal niet kan worden gegarandeerd. Aansluitend daarop bestaat er volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State geen blijvend recht op vrij uitzicht (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 24 augustus 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BR5649). Indien reclamant meent schade van het bestemmingsplan te ondervinden, dan kan - na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan – een verzoek om planschade ingediend worden. De vermeende planschade is echter geen ruimtelijke afweging in deze procedure.
b) De wijze waarop de bouwwerkzaamheden feitelijk zullen worden uitgevoerd is een kwestie van uitvoering die thans niet aan de orde komt. In het Bouwbesluit 2012 zijn de nodige voorschriften verbonden aan de wijze van feitelijke uitvoering. Bij de aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen en bijbehorende bouwwerken wordt aan de hand van sonderingen gekeken naar de optimale wijze van bouwen. Zodoende wordt de kans op schade door deze ontwikkeling geminimaliseerd.
e) Op dit moment kan het niet uitgesloten worden dat het gebruik van de Pastoorstraat noodzakelijk is om de realisatie van het project te voltooien. Aan de ontwikkelende partij zal de zorg worden overgebracht met daarbij het verzoek om de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen en waar mogelijk de Pastoorstraat te ontzien van bouwverkeer.

4. Conclusie

De zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan geven, gezien bovenstaande beoordeling en beantwoording geen aanleiding tot wijzigingen. De gemeenteraad wordt vandaar verzocht het bestemminsplan ongewijzigd vast te stellen.

Bestemmingsplan

Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

Gemeente Duiven

COLOFON

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)
Identificatienummer:	NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01
Status:	Ontwerp
Datum:	17 februari 2021
Projectnummer Buro SRO:	17.40.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:	Gemeente Duiven
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. O. van Beers

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. M. Geerts
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50, 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.buro-sro.nl

Inhoudsopgave

Toelichting		**5**
Hoofdstuk 1	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding voor het bestemmingsplan	7
1.2	Ligging plangebied	7
1.3	Leeswijzer	7
Hoofdstuk 2	**Het initiatief**	**8**
2.1	Huidige situatie	8
2.2	Toekomstige situatie	8
Hoofdstuk 3	**Beleidskader**	**10**
3.1	Rijksbeleid	10
3.2	Provinciaal beleid	11
3.3	Gemeentelijk beleid	12
Hoofdstuk 4	**Uitvoerbaarheid**	**16**
4.1	Milieu	16
4.2	Water	22
4.3	Ecologie	25
4.4	Verkeer	26
4.5	Cultuurhistorie en archeologie	26
4.6	Economische uitvoerbaarheid	28
Hoofdstuk 5	**Juridische planbeschrijving**	**29**
5.1	Algemeen	29
5.2	Wijze van bestemmen	29
Hoofdstuk 6	**Procedure**	**30**
6.1	Algemeen	30
6.2	Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro	30
6.3	Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro	30
6.4	Verslag zienswijzen	30
Bijlagen bij de toelichting		**31**
Bijlage 1	**Verkennend bodemonderzoek**	**33**
Bijlage 2	**Voortoets stikstofdepositie**	**35**
Bijlage 3	**Archeologisch vooronderzoek**	**37**

Regels **39**

Hoofdstuk 1 **Inleidende regels** **41**
Artikel 1 Begrippen 41
Artikel 2 Wijze van meten 44
Hoofdstuk 2 **Bestemmingsregels** **45**
Artikel 3 Groen 45
Artikel 4 Tuin 46
Artikel 5 Wonen 47
Hoofdstuk 3 **Algemene regels** **49**
Artikel 6 Anti-dubbeltelregel 49
Artikel 7 Algemene bouwregels 49
Artikel 8 Algemene gebruiksregels 49
Artikel 9 Algemene afwijkingsregels 49
Artikel 10 Algemene wijzigingsregels 50
Artikel 11 Overige regels 50
Hoofdstuk 4 **Overgangs- en slotregels** **51**
Artikel 12 Overgangsrecht 51
Artikel 13 Slotregel 51

Verbeelding **53**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het bestemmingsplan

Voorliggend initiatief betreft de herontwikkeling van het terrein van een voormalige kleuterschoollocatie aan de Hoflaan in Loo. De voormalige bebouwing is reeds gesloopt. Op het perceel is de ontwikkeling van vier woningen voorzien.

Deze ontwikkeling past niet in het geldende bestemmingsplan. Omdat het initiatief wel passend is op de locatie, wordt medewerking verleend aan een herziening van het bestemmingsplan. In dit document wordt dit toegelicht en gemotiveerd waarom dat kan volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen op een hoekperceel aan de Hoflaan, Pastoorstraat en de Loo straat in de kern Loo. Bijgevoegde afbeelding toont globaal de ligging van het plangebied in de omgeving.

Globale ligging van het plangebied (bron: openstreetmap.org)

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de bestaande situatie en van het plan. Daarna wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op het relevante Rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 wordt de haalbaarheid van het project getoetst op grond van het geldende beleid en (milieu)wetgeving. Ook wordt ingegaan op de economische haalbaarheid van het plan. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de juridische opzet van het plan. Tot slot gaat hoofdstuk 6 in op de wijze hoe burgers en andere belanghebbenden betrokken zijn bij het plan (maatschappelijke uitvoerbaarheid). Hierin zijn de uitkomsten van inspraak, vooroverleg en zienswijzen opgenomen.

Hoofdstuk 2 Het initiatief

In dit hoofdstuk wordt het initiatief beschreven. Eerst wordt ingegaan op de bestaande situatie van het plangebied en de relatie met de omgeving. Daarna wordt ingezoomd op het beoogde initiatief.

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kern Loo op een hoek tussen de straten Hoflaan, Pastoorstraat en de Loostraat. Ten noorden van het plangebied bevinden zich naast woningen ook de sportvereniging, agrarische bedrijven en een kerk. Direct ten westen van het perceel bevindt zich de basisschool van het dorp. De percelen ten oosten en zuiden bestaan uitsluitend uit woningen.

Op het perceel was tot voor kort een kleuterschool aanwezig. De bebouwing van deze kleuterschool is reeds gesloopt. Op navolgende afbeelding is de huidige situatie weergegeven.

Luchtfoto van het plangebied (bron: Google Maps)

2.2 Toekomstige situatie

Voorliggend initiatief maakt de bouw van twee twee-aaneengebouwde woningen mogelijk. De nieuwbouw van de vier woningen zorgt voor een logische herontwikkeling van het braakliggende perceel. De nieuwe woningen sluiten in maat en schaal aan bij de aangrenzende woningen aan de Pastoorstraat en de overzijde van de Hoflaan. Door de nieuwbouw verdwijnt het zicht op de achterkant van de westelijke gelegen basisschool en wordt het bouwblok afgerond.

De nieuwe woningen bestaan ieder uit één bouwlaag waarvan het hoofdgedeelte van het huis is voorzien van een kap. De woningen krijgen een goot- en bouwhoogte van respectievelijk maximaal 4 en 7,5 m. De bouwmassa van de twee twee-aaneengebouwde woningen is zodanig dat deze goed passend is bij de omliggende woningen. Op het perceel van de woningen is voorzien in voldoende parkeergelegenheid. Meer over het aspect parkeren in paragraaf 4.4.

Navolgende afbeeldingen geven een plattegrond van de toekomstige situering en het aanzicht van de woningen weer.

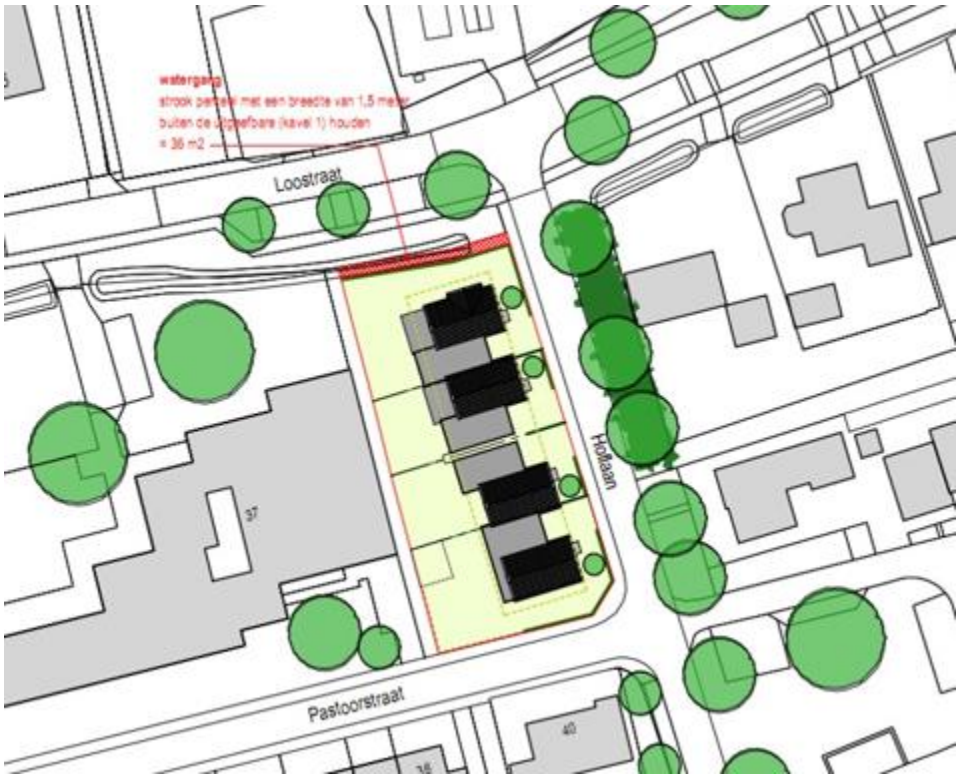

nrichtingsschets toekomstige situatie (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

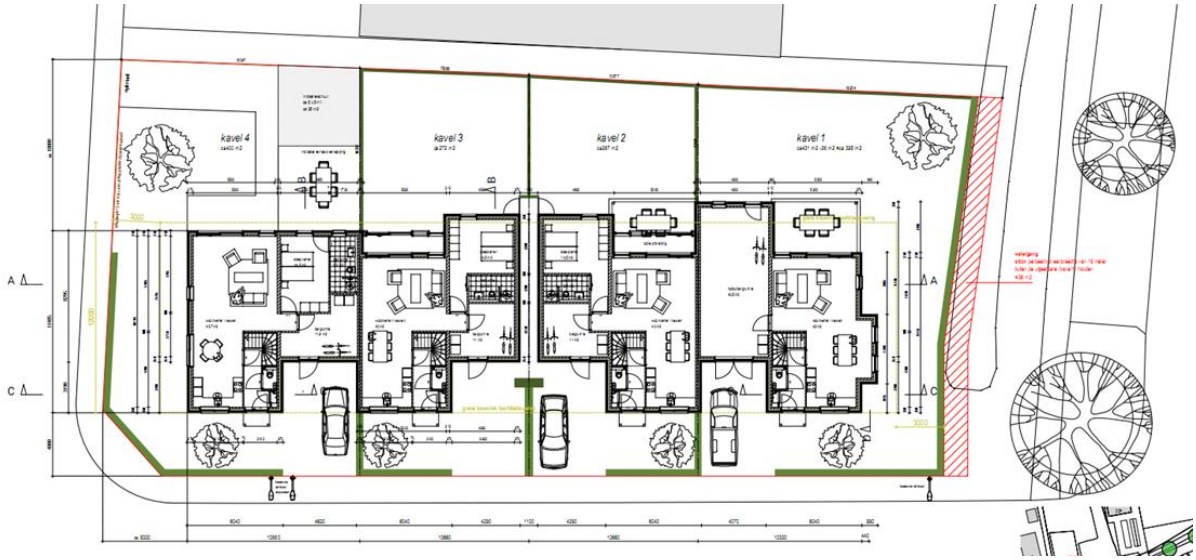

Plattegrond woningen toekomstige situatie (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

Vooraanzicht toekomstige woningen (bron: Ronald Milder Bureau voor bouwkunde en architectuur)

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
Gebiedsgericht
De SVIR benoemt een aantal aspecten van nationaal ruimtelijk belang. Het betreft de bescherming van de waterveiligheid aan de kust en rond de grote rivieren, bescherming en behoud van de Waddenzee en enkele werelderfgoederen, de uitoefening van defensietaken, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur), de elektriciteitsvoorziening, de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet en de veiligheid rond rijksvaarwegen. Voorts betreft het enkele specifieke gebieden zoals de mainportontwikkeling van Rotterdam en Schiphol.
In het Barro heeft het Rijk voor deze onderwerpen regels opgesteld waarmee de SVIR juridisch verankerd is richting lagere overheden. Via het Besluit ruimtelijke ordening en het Besluit omgevingsrecht zijn deze regels aanvullend vastgelegd.
In de SVIR worden, naast de onderwerpen van nationaal belang, accenten geplaatst op het gebied van bestuurlijke verantwoordelijkheden. Het beleid betekent een decentralisatie van rijkstaken en bevoegdheden. Het Rijk gaat zo min mogelijk op de stoel van provincies en gemeenten zitten en lagere overheden, burgers en bedrijven krijgen, zolang het nationaal belang niet in het geding is, de ruimte om oplossingen te creëren.

Ladder duurzame verstedelijking
Een meer algemeen onderwerp uit de SVIR is 'duurzame verstedelijking'. Via de 'ladder voor duurzame verstedelijking' wordt een zorgvuldige afweging en besluitvorming geborgd bij ruimtelijke vraagstukken in stedelijk gebied. Het gebruik van deze ladder is opgenomen in het Bro (artikel 3.1.6 onder 2).
De ladder richt zich op nieuwe stedelijke ontwikkelingen. In de toelichting van een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, dient de behoefte aan die ontwikkeling te worden beschreven. Als de ontwikkeling buiten het bestaand stedelijk gebied plaatsvindt, moet bovendien gemotiveerd worden waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.
Het Bro beschrijft wat een stedelijke ontwikkeling is: "een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."
Onder 'bestaand stedelijk gebied' wordt het volgende verstaan: "bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur."

Per 01 juli 2017 is de ladder voor duurzame verstedelijking herzien. Bij de herziening zijn onder meer de drie afzonderlijke 'treden' van de ladder losgelaten en is het begrip 'actuele regionale behoefte' gewijzigd in 'behoefte'. Nieuw is dat de laddertoets bij flexibele plannen kan worden doorgeschoven naar het moment van vaststelling van een wijzigings- of uitwerkingsplan.

Planspecifiek
Gebiedsgericht
Het plangebied ligt in het besluit-subvlak Romeinse Limes. De Limes was de noordelijke grens van het oude Romeinse rijk. In het gebied zijn voormalige forten, nederzettingen, militaire infrastructuur en scheepswrakken aanwezig. De ontwikkeling vindt plaats op een reeds bebouwd perceel binnen de kern van Loo. Eventuele overblijfselen die hier ooit aanwezig waren zijn daarmee reeds aangetast, de ontwikkeling van de 4 woningen brengt daar geen verandering in.

Ladder duurzame verstedelijking
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van 4 woningen ter plaatse van een voormalige kleuterschoollocatie. Uit jurisprudentie blijkt dat pas van een stedelijke ontwikkeling sprake is als woningbouwprojecten voorzien in meer dan 11 nieuwe woningen. Voorliggend plan blijft hier qua aantal onder, waardoor er geen sprake is van een stedelijke ontwikkeling en een verdere toets aan de ladder voor duurzame verstedelijking niet van toepassing is. Voorliggend initiatief past binnen het rijksbeleid.

3.2 Provinciaal beleid

Algemeen
In de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland (december 2018) staan de hoofdlijnen van het provinciale ruimtelijk beleid. Op 24 september 2014 is door Provinciale Staten van Gelderland de Omgevingsverordening Gelderland vastgesteld. Deze is op 19 december 2018 geactualiseerd op basis van de nieuwe omgevingsvisie. De Omgevingsverordening is een uitwerking van de Omgevingsvisie en stelt regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen.

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland
De provincie wil de focus leggen op een duurzaam, verbonden en een economisch krachtig Gelderland. Door daarin te investeren wil de provincie werken aan een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland centraal. Om dat te bereiken wordt de focus gelegd op zeven ambities op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, biodiversiteit, bereikbaarheid, vestigingsklimaat en woon- en leefomgeving. Deze ambities worden hieronder kort samengevat:

- Een versnelde energietransitie, gericht op forse vergroting van het aandeel duurzame energie en passend bij de Gelderse kwaliteiten;
- Een op de toekomst toegerust beschermend klimaatbeleid;
- Een voortvarend en innovatief circulair beleid;
- Een stimulerend en beschermend beleid voor biodiversiteit;
- Efficiënte, duurzame en innovatieve bereikbaarheid, toegesneden op de veranderende vraag;
- Een duurzaam, dynamisch en toegankelijk economisch vestigingsklimaat, waar voor ondernemers en inwoners een sterke aantrekkingskracht vanuit gaat;
- Een duurzaam en divers woon- en leefklimaat, dat steeds weet te anticiperen op ontwikkelingen.

Omgevingsverordening Gelderland
De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

Planspecifiek
Voorgenomen ontwikkeling vindt plaats binnen stedelijk gebied. Door het toevoegen van 4 woningen wordt optimaal gebruik gemaakt van de binnenstedelijke ruimte door de niet in gebruik zijnde locatie te herontwikkelen. De omgevingsverordening stelt daarnaast voor de locatie van de nieuwe woning en geen nadere regels.

Het initiatief is passend binnen het provinciale beleid.

3.3 Gemeentelijk beleid

3.3.1 Structuurvisie Duiven 2015

De Structuurvisie 2015 is op 28 september 2015 door de raad van de gemeente Duiven vastgesteld. De structuurvisie geeft duidelijkheid over de koers voor het gemeentelijk handelen en de ruimtelijke kaders die de gemeente hanteert bij het afwegen van initiatieven. In de structuurvisie wordt een aantal bijzondere waarden getypeerd, die aangeven dat Duiven verschillende gezichten heeft. Het samenspel van deze gezichten geeft Duiven haar unieke karakter:

- landschap: Duiven als landschappelijk bijzonder gebied;
- wonen: kern Duiven als verstedelijkt dorp;
- economie: Duiven als economische groeikern;
- landbouw: Duiven als agrarische gemeente;
- infrastructuur: Duiven centrale spin in het web van (inter)nationale infrastructuur;
- klimaat: Duiven als voorbeeld én stimulator van duurzame energie;
- cultuurhistorie: Duiven als cultuurhistorisch waardevolle gemeente.

Door de groei van het aantal huishoudens (gezinsverdunning) blijft er naar verwachting tot 2030 nog een groei van de woningvoorraad noodzakelijk. De groei van het aantal huishoudens bestaat vooral uit de kleine huishoudens. Het woningaanbod bestaat voor het grootste deel uit eengezinswoningen. Grootschalige uitbreidingen passen niet meer bij de nog resterende bescheiden groei van de kwantitatieve woonbehoefte. De verwachte behoefte aan nieuwe woningen is dusdanig dat de nog toe te voegen woningen naar verwachting op reeds bestaande locaties en op nieuwe inbreidingslocaties kunnen worden geaccommodeerd. Dit is ook in lijn met de ladder voor duurzame verstedelijking, welke de gemeente hanteert bij sturing op woningbouwinitiatieven.

Uit de laatste bevolkings- en huishoudensprognoses (primos 2012+) blijkt dat er in Duiven in ieder geval tot 2020 nog een kwantitatieve opgave is voor nieuwe woningen. Een deel van deze opgave ligt ook al vast in woningbouwplannen. De ‘Laatste kwalitatieve prognoses’ (Socrates 2013) geven echter aan dat een deel van deze geplande nieuwbouw (kwalitatief) niet aansluit bij de toekomstige vraag. De prognoses gaan uit van een lichte daling van het inwonertal en een lichte stijging van het aantal huishoudens. In (sub)regionaal verband heeft de gemeente het woningbouwprogramma 2014-2030 afgestemd, het blijft vooralsnog beperkt tot bruto +/- 450 woningen.

Loo

De kern Loo is ontstaan op een oeverwal van een oude meander van de Rijn ter plaatse van een splitsing van wegen naar de dijk. Het dorp is langs deze drie lijnen ontwikkeld en de driehoekige structuur bepaalt nog steeds de beleving van het dorp. Het gave dorpsgezicht langs de Loostraat met cultuurhistorische bebouwing, afgewisseld met karakteristieke groene ruimtes dient behouden en waar mogelijk versterkt te worden. De doorzichten naar het buitengebied vanaf de dorpslinten zijn waardevol en zijn op de kaart van de structuurvisie aangeduid als te behouden ‘waardevolle relatie tussen dorp en buitengebied’ en ‘waardevol historisch kerngebied’. Bij nieuwe ontwikkelingen moet hiermee zorgvuldig worden omgegaan en respect getoond worden voor de open delen met zichtlijnen. De ontwikkeling van de woningbouwlocatie Westreenen zorgt de komende jaren nog voor een behoorlijke uitbreiding van het aantal woningen in Loo. Ontwikkeling van woningen elders in het dorp is mogelijk door middel van inbreiding.

Planspecifiek
De navolgende afbeelding geeft een uitsnede van de visiekaart weer. Het plangebied is aangeduid met een rode cirkel en betreft bestaand bebouwd gebied.

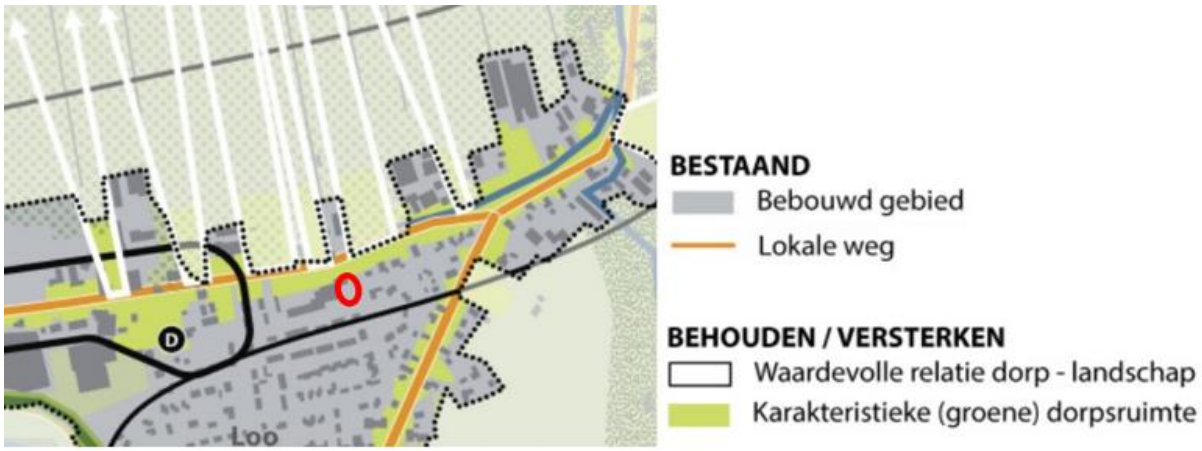

Uitsnede visiekaart Structuurvisie Duiven 2015

Onderhavig initiatief betreft de herontwikkeling van een perceel door ter plaatse van de voormalige kleuterschoollocatie vier woningen te realiseren. De ontwikkeling vindt plaats in bestaand bebouwd gebied waarmee er sprake is van inbreiding, passend bij de ambities in de Structuurvisie. Door gebruik te maken van een bestaand bebouwd perceel blijven tevens de zichtlijnen naar het waardevolle landschap ten noorden van de kern behouden. Geconcludeerd wordt dat initiatief binnen het beleid van de Structuurvisie van de gemeente Duiven past.

3.3.2 Woonvisie 2025 en Woonagenda 2017 tot 2022 gemeente Duiven
Op 8 mei 2017 heeft de gemeenteraad de 'Woonvisie 2025' en de 'Woonagenda 2017 tot 2022' vastgesteld. De visie geeft, rekening houdend met trends en ontwikkelingen, weer waar naar verlangd wordt in de gemeente Duiven, hoe ze wil bewegen in veranderende marktomstandigheden en hoe ze invulling wil geven aan nieuwe verhoudingen en haar rol. De agenda geeft focus en prioriteert die vraagstukken waarvan inwoners en partners vinden dat ze om een oplossing vragen.
Kenmerkend voor de gemeente Duiven is de goede sociale en ruimtelijke kwaliteit van de drie dorpen Duiven, Groessen en 't Loo. Dit is van positieve invloed op de ervaren woon- en leefkwaliteit van inwoners. Om naar de toekomst toe een aantrekkelijke gemeente te blijven, is investeren in het wonen en leven in de dorpen belangrijk. De gemeente Duiven heeft een woningvoorraad met een relatief groot aandeel eengezinskoopwoningen (circa 60%). Dit zijn overwegend rij- en hoekwoningen en halfvrijstaande woningen. Er zijn relatief weinig appartementen in Duiven (zowel huur als koop, 13% van de woningvoorraad).
In het huursegment is op dit moment een tekort aan passende en betaalbare woningen. Verschillende (nieuwe) doelgroepen, zoals thuiswonende jongeren, statushouders en bijzondere doelgroepen, doen nu een beroep op sociale huurwoningen en de doorstroming is beperkt. De actuele vraagdruk in de sociale huursector omvat 150 à 290 woningen in de periode 2016 - 2025. In de Woonvisie wordt geconcludeerd dat er op korte termijn een mismatch is tussen vraag en aanbod ten aanzien van sociale huur, tot € 710,-.

In 2017 is tevens 'het recept van de Liemerse Woonagenda 2017-2027' vastgesteld. In opdracht van de regio Arnhem-Nijmegen is een analyse gemaakt van de kwalitatieve woningbehoefte voor de komende jaren. De hierin opgenomen trends op de Liemerse woningmarkten geven richting aan de opgave in de Liemers. De zeven uitgangspunten voor de Liemerse Woonagenda zijn:
1. We leggen meer en meer nadruk op transformatie.
2. We leggen de prioriteit bij inbreiding en bouwen de capaciteit op de uitleglocaties verder af.
3. We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de woningvoorraad.

4. We zetten in op flexibiliteit en kleinschalige invullingen.
5. We kiezen voor maatwerk per kern bij het aanvullend woningaanbod.
6. We spelen in op veranderingen met flexibel en tijdelijk woningaanbod.
7. Ruimte bieden aan goede woningbouwplannen.

Op 12 juni 2018 is het 'Woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018-2027' vastgesteld. Dit betreft een uitwerking van de Woonvisie. Hierin zijn de plannen opgenomen om in de behoefte aan woningbouw te voorzien.

Planspecifiek
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van vier eengezinswoningen. De ontwikkeling vindt plaats in op een reeds bebouwd perceel inde kern waarmee er sprake is van inbreiding, passend bij de Woonvisie. Door realisatie van eengezinswoningen wordt daarnaast bijgedragen aan de mogelijkheid om doorstroming vanuit appartementen te bevorderen. Het plan sluit daarmee aan bij het volkshuisvestelijk beleid van de gemeente Duiven.

3.3.3 Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven

Op 12 juni 2018 is door de gemeenteraad de notitie woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018 – 2027 vastgesteld. Deze notitie is een vervolgnotitie hierop en beschrijft de uitkomst van de analyse die is gemaakt van alle locaties die op dit moment in beeld zijn voor de versnellingsopgave woningbouw in de gemeente Duiven.

In de notitie woningbouwprogramma gemeente Duiven 2018 – 2027 is geconstateerd dat er in totaal 324 woningen in de gemeente Duiven gebouwd moeten worden om de behoefte aan woningen in te kunnen vullen. Er is een toenemend gevoel van urgentie om op korte termijn de versnellingsopgave op te pakken en deze opgave als prioriteit te zien.

De 15 locaties die genoemd zijn in de notitie woningbouwprogramma 2018-2027 zijn inmiddels aangevuld en geanalyseerd. Het doel is om de komende 10 jaar circa 150 extra woningen te bouwen (in totaal circa 325 woningen als je ook de bestaande plannen meerekent), waarvan 65% op korte termijn. Dit betekent dat er circa 100 woningen voor 2022 gerealiseerd dienen te worden. Deze woningen dienen op de juiste locatie (inbreiding voor uitbreiding), voor de juiste doelgroep (grotendeels betaalbare woningen voor 1- en 2-persoons huishoudens) en met draagvlak van omwonenden gebouwd te worden.

In Loo is er de komende 10 jaar behoefte aan circa 10 tot 15 extra woningen. De categorie waar in deze kern vooral behoefte aan is zijn starterswoningen in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. Voor deze 10 tot 15 woningen zijn de twee kassencomplexlocaties in beeld en de voormalige kleuterschool locatie. Bij elkaar bieden deze percelen voldoende ruimte om de behoefte voor de komende 10 jaar te kunnen invullen.

Planspecifiek
Voorliggend initiatief betreft de realisatie van vier eengezinswoningen op de voormalige kleuterschool locatie. De woningen zijn zowel geschikt als starterswoning als seniorenwoning doordat een groot deel van het woonoppervlak zich op de begane grond bevindt. Voorliggend initiatief is daarmee een directe invulling van de gewenste woningbouw(versnelling) van de gemeente Duiven.

3.3.4 Geldend bestemmingsplan

Ter plaatse van het plangebied geldt het bestemmingsplan "Groessen en Loo", vastgesteld op 21 mei 2007. Het plangebied heeft de enkelbestemming 'Maatschappelijk'.

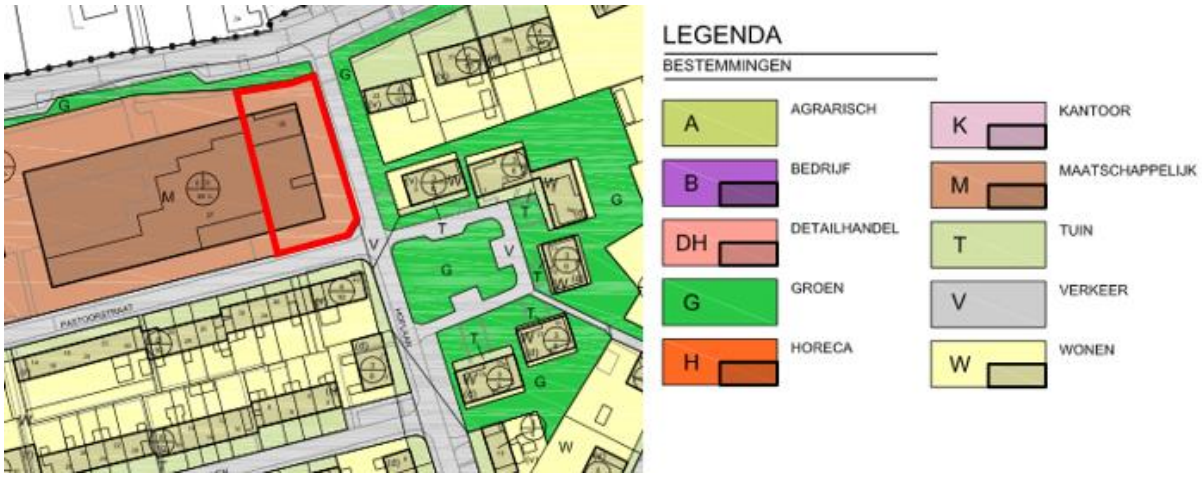

Uitsnede bestemmingsplan "Groessen en Loo" (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

Momenteel ligt het voorontwerpbestemmingsplan "Kernen Groessen en Loo" te inzage (sinds 26 september 2017).

In het plangebied geldt tevens het bestemmingsplan "Archeologie", vastgesteld op 31 mei 2009. Hierin heeft de locatie de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' en geldt voor het noordelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten en voor het zuidelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3'.

De voorgenomen realisatie van vier woningen past niet binnen de geldende regels van de alhier opgenomen bestemming 'Maatschappelijk' in het geldende bestemmingsplan. Daarom is voorliggende herziening opgesteld.

Hoofdstuk 4 Uitvoerbaarheid

De uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan moet als gevolg van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aangetoond worden (artikel 3.1.6 van het Bro). Daaronder valt zowel de onderzoeksverplichting naar verschillende ruimtelijk relevante aspecten (geluid, bodem, etc.) als ook de economische uitvoerbaarheid van het plan.

4.1 Milieu

4.1.1 Bodem

Op grond van de Wet Bodembescherming (Wbb) moet aangetoond worden dat de kwaliteit van de bodem en het grondwater in het plangebied in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik. De bodemkwaliteit kan namelijk van invloed zijn op de beoogde functie van het plangebied. Bij een functiewijziging zal in veel gevallen een specifiek bodemonderzoek moeten worden uitgevoerd.

Planspecifiek

Om de kwaliteit van de bodem ter plaatse van het plangebied te kunnen beoordelen is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd, zie bijlage 1. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat in geen van de geanalyseerde parameters in zowel grond als grondwater de (tussenwaarde) voor nader onderzoek en/of de interventiewaarde is overschreden. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem is in overeenstemming met het toekomstige gebruik van het plangebied als woonlocatie. Nader onderzoek is niet aan de orde.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect bodem.

4.1.2 Lucht

De mate van blootstelling aan luchtverontreiniging speelt een rol in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Met betrekking tot 'luchtkwaliteit' zijn twee aspecten van belang. Ten eerste of de luchtkwaliteit ter plaatse de nieuwe functie toelaat (de gevoeligheid van de bestemming) en ten tweede wat de bijdrage is van het plan aan die luchtkwaliteit.

Luchtkwaliteit ter plaatse

In de Wet milieubeheer zijn normen opgenomen voor de concentraties van een aantal stoffen in de buitenlucht ter bescherming van de mens. De twee belangrijkste stoffen zijn PM_{10} en $PM_{2,5}$(fijnstof) en NO_2 (stikstofdioxide). Voor grenswaarde van PM_{10} en NO_x bedraagt 40 µg/m3, van $PM_{2,5}$ is dat 25 µg/m^3.

Bijdrage aan luchtkwaliteit

In de Wet milieubeheer zijn de belangrijkste bepalingen over luchtkwaliteitseisen opgenomen. De Wet maakt een onderscheid tussen 'kleine' en 'grote' projecten. Kleine projecten dragen 'niet in betekenende mate' (NIBM) bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit. Een paar honderd grote projecten dragen juist wel 'in betekenende mate' bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Het gaat hierbij vooral om bedrijventerreinen en infrastructuur (wegen).

Wat het begrip 'in betekenende mate' precies inhoudt, staat in de algemene maatregel van bestuur "Niet in betekenende mate bijdragen" (Besluit NIBM). Op hoofdlijnen komt het erop neer dat 'grote' projecten die jaarlijks meer dan 3 procent bijdragen aan de jaargemiddelde norm voor fijn stof en stikstofdioxide (1,2 microgram per m^3) een 'betekenend' negatief effect hebben op de luchtkwaliteit. 'Kleine' projecten die minder dan 3 procent bijdragen, kunnen doorgaan zonder toetsing. Dat betekent bijvoorbeeld dat lokale overheden een toevoeging van minder dan 1.500 huizen niet hoeven te toetsen aan de normen voor luchtkwaliteit, omdat een dergelijk project per definitie niet boven de 3%-norm komt.

Planspecifiek

Luchtkwaliteit ter plaatse van het initiatief

Vanuit een goede ruimtelijke ordening is de huidige luchtkwaliteit ter plaatse getoetst met behulp van de NSL Monitoringstool (www.nsl-monitoring.nl). Door de metingen ter plaatse te toetsen aan de grenswaarden is gekeken of er sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Uit metingen van het meest nabij gelegen rekenpunt 15565914 (aan de Jan Joostenstraat in Angeren ter hoogte van plangebied) zijn de volgende concentraties naar voren gekomen:

	NO_2 (stikstofdioxide)	PM_{10} (fijnstof)	$PM_{2,5}$ (fijnere fractie van fijnstof)
Gemeten totale concentratie jaargemiddelde 2018 (µg/m^3)	17,0 µg/m^3	17,9 µg/m^3	11,2 µg/m^3
Grenswaarde concentratie (µg/m3)	40 µg/m^3	40 µg/m^3	25 µg/m^3

De gemeten concentraties stikstofdioxide en fijn stof liggen ruim onder de gestelde grenswaarden. Met betrekking tot de luchtkwaliteit zijn geen belemmeringen voor onderhavig initiatief.

Bijdrage initiatief

Ten aanzien van de bijdrage aan luchtkwaliteit is het initiatief (realisatie van vier woningen) van geringe omvang ten opzichte van de benoemde grenswaarde (3%). Op basis van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen ten gevolge van het project is te concluderen dat dit project 'niet in betekende mate' bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een nadere toetsing ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit kan daarom achterwege blijven.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect luchtkwaliteit.

4.1.3 Geluid

De mate waarin het geluid het woonmilieu mag belasten, is geregeld in de Wet geluidhinder (Wgh). De kern van de wet is dat geluidsgevoelige objecten worden beschermd tegen geluidhinder uit de omgeving. In de Wgh worden de volgende objecten beschermd:

- woningen;
- geluidgevoelige gebouwen, zoals scholen, ziekenhuizen, verzorgings- en verpleeghuizen, psychiatrische instellingen en kinderdagverblijven;
- geluidsgevoelige terreinen (woonwagenstandplaatsen en bestemde ligplaatsen voor woonschepen).

Het beschermen van deze geluidsgevoelige objecten gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. Binnen deze zones bepaalt het bevoegd gezag de te hanteren grenswaarden. Er geldt een voorkeursgrenswaarde en een bovengrens (hoger mag niet). De Wgh gaat verder onder meer ook in op geluidwerende voorzieningen. De belangrijkste bronnen van geluidhinder die bij een ruimtelijke ontwikkeling aan de orde kunnen zijn betreffen: industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai.

Planspecifiek
Het plangebied is gelegen in de kern Loo. Loo betreft een dorp met voornamelijk bestemmingsverkeer en wegen met een lage verkeersintensiteit. Voor de gehele kern geldt een maximumsnelheid van 30 km/u. Voor deze wegen is onderzoek niet noodzakelijk. Geconcludeerd wordt dat het aannemelijk is dat er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de nieuwe woningen.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geluid.

4.1.4 Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor milieuvergunningen als het gaat om geurhinder van veehouderijen met landbouwhuisdieren. De Wgv maakt onderscheid in dieren met en dieren zonder een vastgestelde geuremissiefactor. Voor de eerste soort wordt de geurbelasting bij geurgevoelige objecten berekend, voor de tweede gelden minimumafstanden tot dergelijke objecten (ook wel bekend onder de term 'vaste afstandsdieren'). De Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) bepaald in bijlage 1 voor welke dieren geuremissies zijn vastgelegd. Als het (beoogde) veehouderijbedrijf niet in deze regeling wordt genoemd betreft het vaste afstandsdieren.

De Wet geurhinder en veehouderij kent een omgekeerde werking. Dat wil zeggen dat ook bij plannen die woningbouwlocaties mogelijk maken wordt getoetst aan de normen van de Wet geurhinder en veehouderij. Bij ruimtelijke ordeningsplannen moet worden beoordeeld of sprake is van een goed woon- en verblijfklimaat.

Planspecifiek
De meest dichtbijzijnde veehouderij betreft een veehouderij van runderen en paarden aan de Loostraat 22. De afstand tot deze veehouderij betreft circa 115 m waarmee er geen belemmering wordt gevormd ten aanzien van geur. De veehouderij aan de Loostraat 18 betreft een intensieve veehouderij in pluimvee, ook dit bedrijf is gelegen op ruim voldoende afstand (>300 m). Geurhinder vanuit veehouderijen is dan ook niet te verwachten.

Het initiatief is uitvoerbaar met betrekking tot het aspect geur.

4.1.5 Milieuzonering

Milieuzonering is het aanbrengen van een ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Doel is om bij het opstellen van een ruimtelijk plan een goed en veilig leefklimaat te waarborgen, maar tegelijkertijd ook aan bedrijven voldoende milieuruimte te bieden voor het uitoefenen van hun activiteiten.

De mate waarin bedrijven invloed hebben op hun omgeving is afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid en de afstand tot een gevoelige bestemming. Milieugevoelige bestemmingen zijn gebouwen en terreinen die naar hun aard bestemd zijn voor het verblijf van personen gedurende de dag of nacht of een gedeelte daarvan (bijvoorbeeld woningen). Daarnaast kunnen ook landelijke gebieden en/of andere landschappen belangrijk zijn bij een zonering tot andere, minder gevoelige, functies zoals bedrijven.

Milieuzonering heeft betrekking op aspecten met een ruimtelijke dimensie, zoals geluid, geur, gevaar en stof. De mate van belasting, en daarmee de gewenste aan te houden afstand, kan per aspect en per bedrijfstype en verschillen. In de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een lijst opgenomen met daarin de minimale richtafstanden tussen een gevoelige bestemming en bedrijven. Van deze richtafstanden kan worden afgeweken, mits wordt onderbouwd waarom de feitelijke milieuhinder als minder belastend wordt gezien.

Het belang van milieuzonering wordt steeds groter aangezien functiemenging steeds vaker voorkomt. Hierbij is het motto: 'scheiden waar het moet, mengen waar het kan'.

Planspecifiek

Het plangebied is gelegen aan de rand van de kern Loo. Ten noorden van het plangebied bevinden zich diverse functies zoals sportvelden, agrarische bedrijven en een kerk. Direct ten westen van het perceel bevindt zich een basisschool. De percelen ten oosten en zuiden bestaan uitsluitend uit woningen. Het gebied is echter aan te merken als een rustige woonwijk. De navolgende richtafstanden gelden in een rustige woonwijk:

Activiteit	*SBI*	*categorie*	*geur*	*stof*	*geluid*	*gevaar*	*feitelijke afstand tot plangebied*
Sportvereniging Loo (tennis, handbal,darts en voetbal, Loostraat 22a)	931	3.1	0	0	50	0	36 meter
Basisschool Bernadette (Loostraat 37)	852	2	0	0	30	0	0 meter
H. Antonius Abt kerk (Loostraat 32)	9491	2	0	0	10	0	190 meter
Veehouderij (Loostraat 22)	0141	3.2	100	30	30	0	115 m

De nieuwe woningen bevinden zich binnen de indicatieve onderzoeksafstand van de sportvereniging. Dit geldt uitsluitend voor de toegangsweg, welke zich op circa 32 m afstand bevindt. De sportvereniging, het verenigingsgebouw en de sportvelden liggen al verder weg dan 50 m waardoor er sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de nieuwe woningen.

De nieuwe woningen bevinden zich binnen de indicatieve onderzoeksafstand van de basisschool. Mogelijke geluidoverlast zou kunnen voortkomen vanaf het punt waar het terrein van de school wordt betreden en het schoolplein (geluid van spelende kinderen). De toegang tot het terrein van de school ligt op circa 34 m, waarmee voldoende afstand bestaat tussen deze inrit en de woningen ten aanzien van geluid. Het schoolplein bevindt zich aan de achterzijde van de bebouwing van de school op circa 35 m afstand. Het is aannemelijk dat door deze afstand en de afschermde werking van de bebouwing er ter plaatse van de woningen sprake zal zijn van een goed woon- en leefklimaat.

Voor alle overige milieubelastende functies wordt ruimschoots aan de richtafstand voldaan. Verder liggen er in de omgeving geen andere functies die vanuit milieuzonering van belang zijn. Daarnaast worden er geen bedrijven in hun bedrijfsvoering belemmerd door dit initiatief.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit milieuzonering.

4.1.6 Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving die ontstaan door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij gaat het om risicovolle inrichtingen, transportroutes voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en buisleidingen.

De verplichting om in een ruimtelijk plan in te gaan op deze risico's komt voort uit het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi), het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' (Bevt) en het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Vuurwerkbesluit veiligheidsafstanden genoemd die moeten worden aangehouden rond stationaire risicobronnen, niet zijnde een Bevi-inrichting.
De wetgeving richt zich op het beschermen van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Kwetsbaar zijn onder meer woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen, en kinderopvang- en dagverblijven, en grote kantoorgebouwen (>1500 m²). Beperkt kwetsbaar zijn kleinere kantoren en winkels, horeca, parkeerterreinen en bedrijfsgebouwen waarin geen grote aantallen personen aanwezig zijn.

Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico (PR) van 10^{-6} per jaar en het groepsrisico (GR). Het plaatsgebonden risicobeleid bestaat uit harde afstandscontouren tussen risicobron en (beperkt) kwetsbaar object. Het wordt uitgedrukt in een contour van 10^{-6} per jaar (de kans dat per jaar 1 persoon overlijdt door een ongeluk met een gevaarlijke stof mag niet groter zijn dan 1 op een miljoen). Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij de berekening van het groepsrisico spelen mee de aard en hoeveelheid van de gevaarlijke stoffen en het aantal potentiële slachtoffers.

Voor de beoordeling van een ruimtelijk plan moet worden vastgesteld of het plangebied is gelegen binnen de PR en/of de invloedsgebieden van het GR. Binnen de 10^{-6}-contour is het realiseren van kwetsbare objecten niet toegestaan.

Planspecifiek
Via de website risicokaart.nl kan voor de locatie worden vastgesteld of er in de directe omgeving inrichtingen, buisleidingen en / of belangrijke transportroutes aanwezig zijn die in het kader van de externe veiligheid van belang zijn. Bijgevoegd een screenshot van die website.

Uitsnede risicokaart

Uit de risicokaart is op de maken dat het plangebied is gelegen op circa 880 m tot een aardgasleiding en op circa 1,5 km van de Betuweroute.

Aardgasbuisleiding
Op de risicokaart is vastgelegd dat er sprake is van een buisleiding (aardgas) met een diameter van 914 mm en een maximale werkdruk van 66,20 bar (6620 kPa). Voor een buisleiding met deze diameter en werkdruk geldt een toetsafstand van 430 meter uit het hart van de leiding. Deze aardgasleiding ligt op ruim 880 meter van het plangebied en daarmee ruim buiten de 1% letaliteitsgrens. Een verdere verantwoording van het groepsrisico is daarmee dan ook niet nodig. Ten aanzien van het plaatsgebonden risico ligt het plangebied ook buiten de 10^{-6}-contour van deze buisleiding en het invloedsgebied van deze buisleiding.

Betuweroute
Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van 4 km van de Betuweroute (op circa 1,5 km afstand van het plangebied), die gebruikt wordt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor. Het plaatsgebonden risico van de A15 en de spoorlijn geldt voor 30 meter rond deze infrastructuur, waarmee geconcludeerd wordt dat het plangebied op een ruimschoots afdoende afstand is gelegen. Het plangebied ligt daarnaast buiten een veiligheidszone, een plasbrandaandachtsgebied en buiten de meest relevante zones voor het groepsrisico (de 200 meter zones). Op grond van artikel 7 van het Bevt moet in dergelijke gevallen worden ingegaan op de mogelijkheden voor:

- de bestrijdbaarheid van een zwaar ongeval op deze transportroute(s) en;
- de zelfredzaamheid met betrekking tot nog niet aanwezige (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied.

Bestrijdbaarheid van de omvang van een ramp of zwaar ongeval
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, zal de brandweer inzetten op het beperken of voorkomen van effecten. Deze inzet zal voornamelijk plaatsvinden bij de bron. De brandweer richt zich dan niet direct op het bestrijden van effecten in of nabij het plangebied. De mogelijkheden voor bestrijdbaarheid worden daarom niet verder in beschouwing genomen.

Mogelijkheden tot zelfredzaamheid
Bij een calamiteit, waarbij toxische stoffen (kunnen) vrijkomen, is het belangrijk dat de aanwezigen in het plangebied worden geïnformeerd hoe te handelen bij dat incident. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde waarschuwings- en alarmeringspalen (WAS-palen) of NL-alert. Bij het genoemde incidentscenario is het advies om te schuilen in een gebouw en de ramen, deuren en ventilatieopeningen te sluiten. In het plangebied zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om dit advies tijdig op te volgen.

Gezien het bovenstaande staat het aspect externe veiligheid de uitvoering van dit bestemmingsplan niet in de weg. Dit geldt voor het plaatsgebonden risico en voor het groepsrisico.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit externe veiligheid.

4.2 Water

Water is een belangrijk thema in de ruimtelijke ordening. Door verstandig om te gaan met het water kan verdroging en wateroverlast voorkomen worden en de kwaliteit van het water hoog gehouden worden. Op Rijksniveau en Europees niveau zijn de laatste jaren veel plannen en wetten gemaakt met betrekking tot water. De belangrijkste hiervan zijn het Waterbeleid voor de 21e eeuw, de Waterwet en het Nationaal Waterplan.

Waterbeleid voor de 21e eeuw
De Commissie Waterbeheer 21e eeuw heeft advies uitgebracht over het toekomstige waterbeleid in Nederland. De adviezen van de commissie staan in het rapport 'Anders omgaan met water, Waterbeleid voor de 21ste eeuw' (WB21). De kern van het rapport WB21 is dat water de ruimte moet krijgen, voordat het die ruimte zelf neemt. In het Waterbeleid voor de 21e eeuw worden twee principes (drietrapsstrategieën) voor duurzaam waterbeheer geïntroduceerd:

- vasthouden, bergen en afvoeren: dit houdt in dat water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Indien nodig wordt overtollig water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen niet meer mogelijk is wordt het water afgevoerd.
- schoonhouden, scheiden en zuiveren: hier gaat het erom dat het water zoveel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod.

Waterwet
De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de aloude vergunningstelsels uit de voorheen afzonderlijke waterbeheerwetten zijn gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de watervergunning.

Nationaal Waterplan
Op basis van de Waterwet is het Nationaal Waterplan vastgesteld door het kabinet. Dit Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik richting 2050. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, beschikbaarheid van voldoende en schoon water en de diverse vormen van gebruik van water. Het geeft maatregelen die in de periode 2016-2021 genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten.

Beleid waterschap Rijn en IJssel
Voor dit plan is het beleid van Waterschap Rijn en IJssel mede van belang. Waterschap Rijn en IJssel beschrijft in het Waterbeheerplan 2016-2021 het beleid voor alle taakgebieden van het waterschap. Het plan geeft aan welke doelen het waterschap nastreeft en met welke aanpak het waterschap deze doelen wil bereiken. Het waterschap heeft de "Handreiking Waterparagraaf voor bestemmingsplannen" (versie januari 2012) ontworpen waarmee kan worden bepaald voor welke plannen en in welke mate het waterschap betrokken dient te worden bij het opstellen van een waterparagraaf.

Bij plannen met een verhard oppervlak kleiner dan 500 m² in de nieuwe situatie hoeft geen berging gerealiseerd te worden. Bij plannen met een toename van het verhard oppervlak tussen 500 m² dient rekening gehouden te worden met een maatgevende bui van 40 mm per uur. Hiervoor kan de volgende berekening worden gehanteerd, waarin de factor 0,04 m een maatgevende bui van 40 mm per uur vertegenwoordigt:
Benodigde compensatie (in m³) = Toename verhard oppervlak (in m²) * 0,04

Watertoets

De 'watertoets' is een instrument dat waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze laat meewegen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en besluiten. Het is geen technische toets, maar een proces waarbij de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan en de waterbeheerder met elkaar in gesprek gaan voorafgaand aan de vaststelling van het plan. De watertoets bestaat uit twee onderdelen:

- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om de waterbeheerder vroegtijdig in de planvorming te betrekken, en
- de verplichting aan initiatiefnemers van ruimtelijke plannen om in hun plan verantwoording af te leggen over de manier waarop omgegaan is met de inbreng van de waterbeheerder. Dit laatste gebeurt doorgaans in de waterparagraaf bij het betreffende plan.

Planspecifiek

Aan de hand van de handleiding van het waterschap is het aspect water in het voorliggende plan meegenomen. In de volgende tabel wordt aangegeven welke waterhuishoudkundige aspecten voor het bestemmingsplan relevant zijn.

Thema	Toetsvraag	Relevant	Intensiteit*
Veiligheid	1. Ligt in of binnen 20 meter vanaf het plangebied een waterkering? (primaire waterkering, regionale waterkering of kade) 2. Ligt het plangebied in een waterbergingsgebied of winterbed van een rivier?	1. Nee 2. Nee	2 2
Riolering en afvalwaterketen	1. Is de toename van het afvalwater (DWA) groter dan 1m³/uur? 2. Ligt in het plangebied een persleiding van WRIJ? 3. Ligt in of nabij het plangebied een RWZI of rioolgemaal van het waterschap?	1. Nee 2. Nee 3. Nee	2 1 1
Wateroverlast (oppervlaktewater)	1. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 2.500 m²? 2. Is er sprake van toename van het verhard oppervlak met meer dan 500 m²? 3. Zijn er kansen voor het afkoppelen van bestaand verhard oppervlak? 4. In of nabij het plangebied bevinden zich natte en laag gelegen gebieden, beekdalen, overstromingsvlaktes?	1. Nee 2. Ja 3. Nee 4. Nee	2 1 1 1
Oppervlaktewaterkwaliteit	1. Wordt vanuit het plangebied (hemel)water op oppervlaktewater geloosd?	1. Nee	1
Grondwateroverlast	1. Is in het plangebied sprake van slecht doorlatende lagen in de ondergrond? 2. Is in het plangebied sprake van kwel? 3. Beoogt het plan dempen van perceelsloten of andere wateren? 4. Beoogt het plan aanleg van drainage?	1. Nee 2. Nee 3. Nee 4. Nee	1 1 1 1
Grondwaterkwaliteit	1. Ligt het plangebied in de beschermingszone van een drinkwateronttrekking?	1. Nee	1
Inrichting en beheer	1. Bevinden zich in of nabij het plangebied wateren die in eigendom of beheer zijn bij het waterschap? 2. Heeft het plan herinrichting van watergangen tot doel?	1. Nee 2. Nee	1 2

Volksgezondheid	1. In of nabij het plangebied bevinden zich overstorten uit het gemengde stelsel? 2. Bevinden zich, of komen er functies, in of nabij het plangebied die milieuhygiënische of verdrinkingsrisico's met zich meebrengen (zwemmen, spelen, tuinen aan water)?	1. Nee 2. Nee	1 1
Natte natuur	1. Bevindt het plangebied zich in of nabij een natte EVZ? 2. Ligt in of nabij het plangebied een HEN of SED water? 3. Bevindt het plangebied zich in beschermingszones voor natte natuur? 4. Bevindt het plangebied zich in een Natura 2000-gebied?	1. Nee 2. Nee 3. Nee 4. Nee	2 2 1 1
Verdroging	1. Bevindt het plangebied zich in een TOP-gebied?	1. Nee	1
Recreatie	1. Bevinden zich in het plangebied watergangen en/of gronden in beheer van het waterschap waar actief recreatief medegebruik mogelijk wordt?	1. Nee	2
Cultuurhistorie	1. Zijn er cultuurhistorische waterobjecten in het plangebied aanwezig?	1. Nee	1

* de intensiteit van het watertoetsproces is afhankelijk van de antwoorden op bovenstaande vragen. Als er op een categorie 2 vraag een 'ja' is geantwoord is een uitgebreide watertoets noodzakelijk. Is er op geen van de categorie 2 vragen een 'ja' geantwoord dan kan een verkorte watertoets worden doorlopen. Als er alleen met 'nee' is geantwoord dan is het RO-plan waterhuishoudkundig niet van belang en hoeft er geen wateradvies bij het waterschap gevraagd te worden.

Hemelwater

Benodigde waterberging

Vanuit het gemeentelijk waterbeleid dient hemelwater niet op het bestaande rioolstelsel te worden afgekoppeld maar op eigen terrein te worden geborgd. Het plan voorziet hierin. Om te bepalen of en hoeveel hemelwaterberging er gerealiseerd dient te worden, is het nodig om de toename van het verhard oppervlak te bepalen. In de huidige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:

- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bebouwing = circa 160 m² (gebouw is recent gesloopt).
- Verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = totale oppervlakte onbebouwde gronden x 50% = 0 m²

In totaal bevindt zich een verhard oppervlakte van circa 160 m² in het plangebied

In de toekomstige situatie is het verharde oppervlakte als volgt opgebouwd:

- Verhard oppervlakte bebouwing = totaal oppervlakte bebouwing = circa 320 m².
- Verharding op onbebouwde gronden (inrit, parkeerplaatsen, terrassen) = totale oppervlakte onbebouwde gronden x 50% = circa 505 m²

In totaal is er in de toekomstige situatie een verhard oppervlakte van circa 825 m².

De totale toename van het verharde oppervlakte komt hiermee op circa 825 m² (toekomstig) - circa 160 m² (bestaand) = circa 665 m²

De benodigde compensatie is als volgt:
Benodigde compensatie (in m³) = 665 m² * 0,04 = circa 26,6 m³

Te realiseren waterberging

Bij de aanvraag van de vergunning voor het bouwen is pas bekend hoeveel verhard oppervlakte er gerealiseerd wordt. Mede daarom betreft de in deze paragraaf berekende waterberging een schatting, op basis waarvan geconcludeerd wordt dat het bestemmingsplan met betrekking tot water uitvoerbaar is.
Voor het afvoeren van overtollig hemelwater in de toekomstige situatie zijn er voldoende mogelijkheden. Daarvoor kan worden gedacht aan een gezamenlijke afvoer van hemelwater naar de bestaande watergang ten noorden van de nieuwe woonlocatie of de aanleg van infiltratievoorzieningen binnen de individuele woonpercelen. Vanwege deze mogelijkheden voldoet het plan aan het gemeentelijk waterbeleid en wordt het bestemmingsplan op het punt van waterberging uitvoerbaar geacht. De concrete uitwerking van de waterberging wordt opgenomen bij de definitieve aanvraag van de omgevingsvergunning.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect water.

4.3 Ecologie

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met de natuurwaarden ter plaatse. De Wet natuurbescherming beschermt natuurgebieden, inheemse soorten en het bosopstanden in Nederland.

Gebiedsbescherming

In de Wet natuurbescherming worden de zogenoemde Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Natura 2000-gebieden kennen een zogenaamde 'externe werking'. Dit betekent dat ontwikkelingen die buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden gelegen zijn, ook getoetst moeten worden of er significant negatieve effecten optreden op het betreffende gebied.

Soortenbescherming

Een hoofdstuk in de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren: de soortenbescherming. De wet richt zich vooral op het in stand houden van populaties van soorten die bescherming behoeven. In de wet zijn algemene en specifieke verboden vastgelegd ten aanzien van beschermde dier- en plantensoorten. Bekeken moet worden in hoeverre ruimtelijke plannen negatieve gevolgen hebben op beschermde dier- en plantensoorten en of er compenserende of mitigerende maatregelen genomen moeten worden. De wet geeft de mogelijkheid aan provincies om voor een bepaald aantal soorten via een verordening een algemene vrijstelling op bepaalde verbodsbepalingen te geven. Daarnaast geldt voor iedereen in Nederland altijd, dus ook los van het voorliggende beoogde ruimtelijke project, dat de zorgplicht nageleefd moet worden bij het verrichten van werkzaamheden. Voor menige soort geldt dat indien deze zorgplicht nagekomen wordt een bepaald beoogd project uitvoerbaar is.

Planspecifiek

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ligt op ca 450 m ten westen van het plangebied. Gelet op de aard en omvang van voorliggend initiatief zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied vanuit de aspecten 'licht', 'stof' en 'geluid' op voorhand uit te sluiten. Voor het aspect stikstof is een voortoets stikstofdepositie opgesteld, zie bijlage 2. Daarin is de conclusie opgenomen dat zowel in de aanleg- als gebruiksfase van voorliggend initiatief de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden niet toeneemt met meer dan 0,00 mol/ha/j. Daarmee kunnen negatieve effecten op beschermde Natura 2000-gebieden ook vanuit stikstof worden uitgesloten. Het aanvragen van een Wnb-vergunning is niet nodig voor dit project. Er zijn geen negatieve effecten vanuit gebiedsbescherming.

Soortenbescherming
De voormalige bebouwing op het terrein is in het recente verleden gesloopt. Het terrein betreft een intensief onderhouden grasveld wat regelmatig wordt gemaaid. Daarnaast bevindt zich er een boom op het terrein van een beperkte omvang zonder ecologisch betekenis (geen zichtbare nesten of holten aanwezig) die wordt verwijderd. Verder verdwijnen geen bomen, oppervlaktewater of andere groenvoorzieningen. Gezien het huidige gebruik van de locatie, de ligging en de beoogde ingrepen zijn negatieve effecten vanuit soortbescherming uit te sluiten.

De uitvoerbaarheid van het initiatief voor ecologie is hiermee aangetoond.

4.4 Verkeer

Onderdeel van goede ruimtelijke ordening is het effect van een beoogd nieuw project op de verkeersstructuur. De verkeersaantrekkende werking neemt door dit plan niet noemenswaardig toe. In de CROW-publicatie 317: Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie geldt voor een twee-onder-een-kap woning in de rest van de bebouwde kom van een weinig stedelijke gemeente een kengetal van 8,2 verkeersbewegingen per dag. Voor de vier woningen tezamen betekent dit 32,8 verkeersbewegingen per dag. De woningen worden ontsloten op de Hoflaan via een nieuw aan te leggen inritten. De Hoflaan en het aangrenzende wegennet kunnen de toename goed aan.

Wat betreft parkeren dient te worden voldaan aan de parkeernormen van de Parkeernormennota (2018) van de gemeente Duiven. Deze parkeernormen zijn afgeleid van de gemiddelde CROW-parkeerkencijfers. Op de situatietekening van de toekomstige situatie opgenomen in paragraaf 2.2 is te zien dat aan de voorzijde van de woningen ruimte is voor twee parkeerplaatsen per woning. Daarmee wordt voldaan aan de norm van 1,8 parkeerplaatsen per woning.

4.5 Cultuurhistorie en archeologie

In elk bestemmingsplan moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. Denk aan aanwezige monumenten, historische gebieden, kenmerkende (straat)beelden en landschapselementen. Bij het maken van plannen kan ook (weer) rekening gehouden worden met al deze elementen die er vroeger wel waren maar nu niet meer. Een bijzonder onderdeel van cultuurhistorie is archeologie.

Cultuurhistorie
Het belang van cultuurhistorie is wettelijk vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. Het Besluit geeft aan dat “een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden” in het bestemmingsplan opgenomen moet worden. Het voornaamste doel hiervan is om het cultuurhistorische karakter van Nederland op gebiedsniveau te behouden en te versterken.

Archeologie
De bescherming van archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen is geregeld in de Erfgoedwet. De essentie van de wettelijke bescherming is dat archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem bewaard blijven. Bij ruimtelijke plannen geldt de verplichting om rekening te houden met bekende en te verwachten archeologische waarden. Indien ingrepen gepaard gaan met een verstoring van de bodem, kan het nodig zijn om nader onderzoek te doen, zodat - waar nodig - de archeologische waarden veiliggesteld kunnen worden en/of het plan aangepast kan worden. De verantwoordelijkheid voor archeologische waarden ligt bij de gemeente.

Op basis van artikel 5.10 van de Erfgoedwet zijn mogelijke (toevals)vondsten bij het verrichten van werkzaamheden in de bodem altijd beschermd. Er geldt een meldingsplicht bij het vinden van (mogelijke) waardevolle zaken.

Planspecifiek

Cultuurhistorie

Er zijn geen cultuurhistorisch waardevolle elementen in het plangebied aanwezig.

Archeologie

Onderhavig plangebied heeft de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' met ter plaatse van het noordelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten en voor het zuidelijke deel de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3'. Voor het noordelijke deel geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 0,5 meter onder het maaiveld en voor het zuidelijke deel geldt een onderzoeksplicht voor bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 0,5 meter onder het maaiveld. In het kader van de voorgnomen ontwikkeling van het perceel is een vooronderzoek archeologie uitgevoerd, zie bijlage 3.

Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek is het uitvoeren van vervolgonderzoek niet aan de orde. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Het initiatief is uitvoerbaar vanuit het aspect cultuurhistorie en archeologie.

4.6 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan dient, op grond van artikel 3.1.6 lid 1, sub f van het Bro, onderzoek plaats te vinden naar de (economische) uitvoerbaarheid van het plan. In principe dient bij vaststelling van een ruimtelijk besluit tevens een exploitatieplan vastgesteld te worden om verhaal van plankosten zeker te stellen. Op basis van 'afdeling 6.4 grondexploitatie', artikel 6.12, lid 2 van de Wro kan de gemeenteraad bij het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan echter besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien:

- het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het plan of besluit begrepen gronden anderszins verzekerd is;
- het bepalen van een tijdvak of fasering als bedoeld in artikel 6.13, eerste lid, onder c, 4°, onderscheidenlijk 5°, niet noodzakelijk is;
- het stellen van eisen, regels, of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, tweede lid, onderscheidenlijk b, c of d, niet noodzakelijk is.

Planspecifiek

De ontwikkelingskosten komen geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Hiertoe zal de gemeente voorafgaand aan de planologische procedure met de initiatiefnemer een exploitatieovereenkomst afsluiten. Voor de realisatie van het plan hoeft de gemeente geen investering te doen. De kosten die door de gemeente gemaakt worden voor het voeren van de planologische procedure zijn verrekend in de leges. Eventuele extra gemeentelijke kosten worden gedekt door de exploitatieovereenkomst.
Tevens zal een overeenkomst betreffende planschade worden afgesloten. Deze kosten komen eveneens geheel voor rekening van de initiatiefnemer. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd kan worden dat het plan economisch uitvoerbaar is.

Hoofdstuk 5 Juridische planbeschrijving

5.1 Algemeen

Het bestemmingsplan is opgezet volgens de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen standaardvorm van de Standaard Vergelijkbare Bestemmingplannen 2012 (SVBP 2012).
Het bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, planregels en een toelichting. De verbeelding en de planregels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.
De toelichting heeft geen rechtskracht, maar is wel een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan dit plan ten grondslag liggen. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing.
Daarnaast maken ook eventuele bijlagen onlosmakelijk onderdeel uit van het bestemmingsplan.

Verbeelding
De verbeelding is een digitale kaart, waarop bestemmingen en aanduidingen zijn weergegeven. Aanduidingen worden gebruikt om bepaalde zaken specifieker te regelen, bijvoorbeeld in de vorm van gebiedsaanduidingen, bouwaanduidingen, bouwvlakken, functieaanduidingen etc.
Voor de analoge verbeelding is gebruik gemaakt van een digitale ondergrond (Grootschalige Basiskaart en/of kadastrale kaart). Daar waar een verschil is tussen de digitale en de analoge verbeelding, is de digitale versie leidend.

Regels
De planregels zijn standaard onderverdeeld in vier hoofdstukken.
- Hoofdstuk I : Inleidende regels, deze bevatten de begrippen en wijze van meten;
- Hoofdstuk II: Bestemmingsregels, dit zijn de verschillende bestemmingen op alfabetische volgorde. De regels bevatten een bestemmingsomschrijving en regels voor het bouwen en het gebruik.
- Hoofdstuk III: Algemene regels, dit zijn regels die gelden voor alle bestemmingen. Dit zijn onder meer (mogelijke) flexibiliteitsbepalingen in de vorm van wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden.
- Hoofdstuk IV: Overgangs- en slotbepalingen.

5.2 Wijze van bestemmen

Voor dit bestemmingsplan is aangesloten bij de plansystematiek van het voorontwerpbestemmingsplan "Kernen Groessen en Loo" , wat ter inzage is gelegd op 26 september 2017.

Voorliggend bestemmingsplan bevat de volgende bestemmingen:
- 'Groen', ter plaatse van de bestaande watergang aan de noordkant van het plangebied.
- 'Tuin'; ter plaatse van de gronden tussen de woonpercelen met bebouwing en de aangrenzende wegen.
- 'Wonen'; waarbinnen een bouwvlak is opgenomen en de aanduiding 'twee-aaneen' is opgenomen. Het maximaal aantal toegestane woningen en de maximale goot- en bouwhoogte zijn aangegeven op de verbeelding.

Met dit hoofdstuk is voldaan aan artikel 3.1.3 van het Bro.

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Algemeen

Bij de voorbereiding van een (voor)ontwerp bestemmingsplan dient overleg te worden gevoerd als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro. Dit is het vooroverleg, waarin het conceptplan wordt voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Voor wat kleinere plannen kan, in overleg, afgezien worden van dit overleg.
Op basis van artikel 3.1.6 Bro dient verslag te worden gedaan van de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken. Dit is de inspraak. Van (formele) inspraak kan, zeker bij wat kleinere plannen, worden afgezien. De gemeentelijke inspraakverordening is daarbij ook van belang.
Een ontwerpbestemmingsplan dient conform afdeling 3.4 Awb gedurende 6 weken ter inzage gelegd te worden. Hierbij is er de mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen op het plan. Na vaststelling door de Raadwordt het vaststellingsbesluit bekend gemaakt. Het bestemmingsplan ligt na bekendmaking 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is er de mogelijkheid voor belanghebbenden beroep in te dienen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State. Het bestemmingsplan treedt vervolgens daags na afloop van de tervisielegging in werking als er geen beroep is ingesteld**.**

6.2 Verslag vooroverleg ex artikel 3.1.1 Bro

Dit plan is in het kader van het wettelijk overleg niet toegezonden aan de provincie omdat geen sprake is van een bovenlokaal belang, aangezien het om de ontwikkeling van slechts vier woningen gaat binnen de bebouwde kom.

6.3 Verslag inspraak ex artikel 3.1.6 Bro

Voor het plan wordt geen formele inzageprocedure gehouden. De omwonenden worden geïnformeerd over de voorgenomen ontwikkeling. Het plan gaat direct als ontwerp ter inzage.

6.4 Verslag zienswijzen

In deze paragraaf, of in een separate bijlage, worden te zijner tijd de zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en de gemeentelijke reactie hierop opgenomen.

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Verkennend bodemonderzoek

Bijlage 2 Voortoets stikstofdepositie

Bijlage 3 Archeologisch vooronderzoek

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 plan
het bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie) met identificatienummer NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 van de gemeente Duiven.

1.2 bestemmingsplan
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij horende bijlagen.

1.3 verbeelding
de analoge en digitale voorstelling van de in het bestemmingsplan opgenomen digitale ruimtelijk informatie met code NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01.

1.4 aanduiding
een geometrisch bepaald vlak of figuur waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.5 aanduidingsgrens
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.6 aan huis verbonden beroep
een dienstverlenend beroep op zakelijk, maatschappelijk, juridisch, medisch, ontwerptechnisch of kunstzinnig gebied, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend door de gebruik(st)er, waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.7 aan huis verbonden bedrijf
een bedrijf dat in een (gedeelte van) een woning wordt uitgeoefend en dat is gericht op het vervaardigen van producten en/of het leveren van diensten, door de gebruik(st)er van de woning, en dat niet krachtens een milieuwet vergunning- of meldingplichtig is;

1.8 aanlegvergunning
een vergunning als bedoeld in artikel 3.3 onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.9 bebouwing
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.10 bebouwingspercentage
een in de regels aangegeven percentage, dat het deel van het bouwvlak aangeeft, dat maximaal mag worden bebouwd, tenzij in de regels anders is bepaald;

1.11 bestaand
a. bij bouwwerken: een bouwwerk dat op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan bestaat of wordt gebouwd, dan wel nadien kan worden gebouwd krachtens een bouwvergunning, waarvoor de aanvraag voor het tijdstip van terinzagelegging is ingediend, tenzij in de regels anders is bepaald;

b. bij gebruik: het gebruik dat op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan bestaat, tenzij in de regels anders is bepaald;

1.12 bestemmingsgrens
de grens van een bestemmingsvlak;

1.13 bestemmingsvlak
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.14 bijbehorend bouwwerk
uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak;

1.15 bouwen
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een standplaats;

1.16 bouwlaag
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder;

1.17 bouwgrens
de grens van een bouwvlak;

1.18 bouwperceel
een aaneengesloten stuk grond, waarop krachtens het plan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.19 bouwperceelgrens
een grens van een bouwperceel;

1.20 bouwvlak
een geometrisch bepaald vlak waarmee de gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.21 bouwwerk
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.22 detailhandel
het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.23 gebouw
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.24 gebruiken
gebruiken, het doen gebruiken, laten gebruiken en in gebruik geven;

1.25 hoofdgebouw
een gebouw dat, gelet op de bestemming, als het belangrijkste bouwwerk op een bouwperceel kan worden aangemerkt;

1.26 mantelzorg
het bieden van zorg in een woning aan een ieder die hulpbehoevend is op het fysieke, psychische en/of sociale vlak waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.27 peil
a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het (afgewerkte) terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
c. indien in of op het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabij gelegen punt waar het water grenst aan het vaste land;

1.28 prostitutie
het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding;

1.29 seksinrichting
een voor het publiek toegankelijke besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht of vertoningen van erotische/pornografische aard plaatsvinden, waaronder in ieder geval worden verstaan een prostitutiebedrijf, een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.30 uitbouw
een gebouw dat als vergroting van een bestaande ruimte is gebouwd aan een hoofdgebouw, welk gebouw door de vorm kan worden onderscheiden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.31 uitvoeren
uitvoeren, het doen uitvoeren, laten uitvoeren en in uitvoering geven;

1.32 voorgevel
de naar de weg gekeerde gevel van een gebouw of, indien het een gebouw betreft met meer dan één naar de weg gekeerde gevel, de gevel die op het moment van terinzagelegging van het ontwerp van het plan kennelijk als zodanig diende te worden aangemerkt;

1.33 wijziging
een wijziging als bedoeld in artikel 3.6 eerste lid onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.34 woning
een complex van ruimten, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze planregels wordt als volgt gemeten:

2.1 de afstand tot de zijdelingse bouwperceelgrens
tussen de zijdelingse grens van het bouwperceel en een bepaald punt van het bouwwerk, waar die afstand het kortst is;

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.3 de goothoogte van een bouwwerk
vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot c.q. de druiplijn, het boeibord of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.4 de horizontale diepte van een gebouw
de diepte van een gebouw, gemeten loodrecht vanaf de gevel waaraan wordt gebouwd;

2.5 de inhoud van een bouwwerk
tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.6 de oppervlakte van een bouwwerk
tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.7 de oppervlakte van een overkapping
tussen de buitenzijde van de afdekking van de overkapping, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van de overkapping;

2.8 ondergeschikte bouwdelen
Bij toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwonderdelen, als plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, luifels, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouwgrenzen niet meer dan 1 m bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenvoorzieningen, bermen en beplanting;
b. paden, speelvoorzieningen, water en voorzieningen voor de waterhuishouding;

met bijbehorende bouwwerken, geen gebouw zijnde, ontsluitingsvoorzieningen, parkeervoorzieningen en onbebouwde gronden, en met inachtneming van de keur van het waterschap.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Hoofdgebouwen

Gebouwen mogen niet worden gebouwd.

3.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

De bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, bedraagt maximaal voor:

a. lichtmasten 6 m;
b. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde 3 m.

Artikel 4 Tuin

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor tuinen bij de op de aangrenzende gronden gelegen woningen, met bijbehorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Erkers

Uitsluitend uitbouwen in de vorm van erkers bij de hoofdgebouwen van de op de aangrenzende gronden gelegen woningen mogen worden gebouwd, mits:

a. de horizontale diepte maximaal 1,5 m bedraagt;
b. de diepte van de overblijvende, niet met gebouwen bebouwde gronden minimaal 2,5 m bedraagt;
c. voor zover de erker wordt gebouwd tegen een gevel van het hoofdgebouw de breedte maximaal 2/3 van de breedte van die gevel bedraagt;
d. de bouwhoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m.

4.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, maximaal:

a. erf- en terreinafscheidingen vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw 1 m;
b. erf- en terreinafscheidingen achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw 2 m;
c. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde 2 m, waarbij geldt dat speeltoestellen zijn toegestaan tot 3 m.

4.3 Afwijken van de bouwregels

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in artikel 4.2.1 voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken behorend bij de op de aangrenzende gronden gelegen hoofdgebouwen, mits:

a. het bepaalde in artikel 4.2.1 onder b met betrekking tot de oppervlakte van toepassing is;
b. de goothoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m;
c. de bouwhoogte maximaal de bouwhoogte van het hoofdgebouw - 2 m bedraagt, waarbij geldt dat de bouwhoogte in ieder geval 3 m mag bedragen en maximaal 6 m.

Afwijken kan slechts worden verleend, mits:

d. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
e. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 5 Wonen

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. twee aaneengebouwde woningen
b. aan huis verbonden beroepen;

met bijbehorende gebouwen, bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tuinen en erven.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Hoofdgebouwen

Hoofdgebouwen voldoen aan de volgende kenmerken:

a. gebouwd binnen het bouwvlak;
b. ter plaatse van de aanduiding 'twee-aaneen' worden twee aaneengebouwde woningen gebouwd;
c. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt aan één zijde minimaal 3 m;
d. goothoogte maximaal de ter plaatse van de aanduiding 'maximum goothoogte (m)' aangegeven goothoogte;
e. bouwhoogte maximaal de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte (m)' aangegeven bouwhoogte;
f. ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal wooneenheden' geldt als maximum aantal woningen het aantal zoals op de verbeelding is aangegeven.

5.2.2 Bijbehorende bouwwerken

Bijbehorende bouwwerken mogen binnen en buiten het bouwvlak worden gebouwd en voldoen aan de volgende kenmerken:

a. gebouwd op het zij- en achtererf en minimaal 3 m achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw, met dien verstande, dat uitbouwen in de vorm van erkers tot vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw mogen worden gebouwd, mits:
    1. de horizontale diepte maximaal 1,5 m bedraagt;
    2. de diepte van de overblijvende, niet met gebouwen bebouwde gronden minimaal 2,5 m bedraagt;
    3. voor zover de erker wordt gebouwd tegen de voorgevel van het hoofdgebouw de breedte maximaal 2/3 van de breedte van die gevel bedraagt;
    4. de bouwhoogte maximaal 3 m bedraagt dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m
b. gezamenlijke oppervlakte voor zover gebouwd buiten het bouwvlak per hoofdgebouw bedraagt maximaal 50 m², mits het bebouwingspercentage van het bouwperceel maximaal 60% is;
c. goothoogte maximaal 3 m dan wel de hoogte van de eerste bouwlaag van het hoofdgebouw + 0,25 m;
d. bouwhoogte maximaal de bouwhoogte van het hoofdgebouw verminderd met 1 m, waarbij geldt dat de bouwhoogte in ieder geval 3 m mag bedragen en maximaal 6 m;
e. afgedekt met een plat dak voor zover het betreft aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen ter plaatse van de aanduiding twee-aaneen gelegen in en naast het bouwvlak.

5.2.3 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, maximaal:

a. erf- en terreinafscheidingen vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw: 1 m;
b. erf- en terreinafscheidingen achter (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw: 2 m;
c. overige bouwwerken, geen gebouw zijnde: 2 m, waarbij geldt dat speeltoestellen zijn toegestaan tot 3 m.

5.3 Afwijken van de bouwregels

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in:

a. artikel 5.2.2 onder a voor het verkleinen van de afstand van een bijbehorende bouwwerken tot (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw dan wel voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken vóór (het verlengde van) de voorgevel van het hoofdgebouw;
b. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken tot maximaal 70 m2 voor bouwpercelen met een oppervlakte tot van 250 tot en met 500 m2;
c. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van de gezamenlijke oppervlakte van bijbehorende bouwwerken tot de oppervlakten genoemd onder b vermeerderd met 20 m2, uitsluitend in verband met het gebruik van een aan- en uitbouw en/of bijgebouw als afhankelijke woonruimte ten behoeve van mantelzorg, mits:
    1. advies is verkregen van een door burgemeester en wethouders aan te wijzen deskundige;
    2. het aantal woningen niet toeneemt;
d. artikel 5.2.2 onder b voor het vergroten van bebouwingspercentage tot maximaal 70%.

Onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad.

5.4 Afwijken van de gebruiksregels

5.4.1 Aan huis verbonden bedrijf

Bevoegd gezag kan afwijken van het bepaalde in artikel 5.1 voor het toestaan van een aan huis verbonden bedrijf, mits:

a. de oppervlakte maximaal 40% van de vloeroppervlakte van de gebouwen bedraagt tot een maximum van 45 m2;
b. er geen sprake is van een duurzame ontwrichting van de bestaande distributieve voorzieningen of een ernstige verstoring van de verzorgingsstructuur;
c. het geen bedrijfsactiviteiten betreft die normaliter in een winkelcentrum of een winkelstraat worden uitgeoefend;
d. er geen detailhandel plaatsvindt behalve als ondergeschikte nevenactiviteit bij de uitoefening van een aan huis gebonden bedrijf.

Onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld niet onevenredig worden geschaad;
g. wordt aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 6 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 7 Algemene bouwregels

7.1 Algemene bepaling over bestaande afstanden en andere maten

a. In die gevallen dat de bestaande goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud en/of afstand tot enige op de verbeelding aangegeven lijn van bouwwerken, die in overeenstemming met het bepaalde in de Woningwet tot stand zijn gekomen, minder dan wel meer bedraagt dan in de bouwregels in Hoofdstuk 2 van deze regels is voorgeschreven respectievelijk toegestaan, geldt die goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud en/of afstand in afwijking daarvan als minimaal respectievelijk maximaal toegestaan.
b. In die gevallen dat een bestaand bebouwingspercentage, dat in overeenstemming met het bepaalde in de Woningwet tot stand is gekomen, meer bedraagt dan in de bouwregels in Hoofdstuk 2 van deze regels is voorgeschreven, geldt dat bebouwingspercentage in afwijking daarvan als maximaal toegestaan.

Artikel 8 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik in strijd met alle bestemmingen wordt in elk geval verstaan:

a. het is verboden de onbebouwde gronden en/of de daarop aanwezige bouwwerken te gebruiken op een wijze of tot een doel in strijd met de in het plan aan de grond gegeven bestemming;
b. een gebruik van gronden als stort- en/of opslagplaats van grond en/of afval, met uitzondering van een zodanig gebruik voor het normale op de bestemming gerichte gebruik en onderhoud;
c. een gebruik van gronden als stallings- en/of opslagplaats van één of meer aan het gebruik onttrokken machines, voer-, vaar- of vliegtuigen, met uitzondering van een zodanig gebruik voor het normale op de bestemming gerichte gebruik en onderhoud;
d. een gebruik van gronden en bouwwerken voor een seksinrichting dan wel ten behoeve van prostitutie.

Artikel 9 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van:

a. in het plan genoemde goothoogten, bouwhoogten, oppervlakte- en inhoudsmaten, percentages en afstandseisen, waarbij een overschrijding is toegestaan tot maximaal 10% van de goothoogten, bouwhoogten, oppervlakte- en inhoudsmaten, percentages en afstandseisen;
b. de regels en toestaan dat bouwgrenzen worden overschreden, waarbij een overschrijding is toegestaan tot maximaal 2,5 m, en deze noodzakelijk is in verband met de uitmeting van het terrein of uit een oogpunt van doelmatig gebruik van de gronden en/of de bebouwing;
c. de regels en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, ten behoeve van kunstwerken, geen gebouw zijnde, en ten behoeve van zend-, ontvang- en/of sirenemasten wordt vergroot tot maximaal 40 m;
d. de regels en toestaan dat de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouw zijnde, wordt vergroot tot maximaal 10 m.

onder de voorwaarden dat:

e. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden niet onevenredig worden geschaad;
f. het straat- en bebouwingsbeeld en de verkeersveiligheidsbelangen niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 10 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in de vorm van het aanbrengen van geringe veranderingen in de plaats, ligging en/of afmetingen van bestemmingsgrenzen, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a. de belangen van de eigenaren en/of gebruikers van betrokken en nabijgelegen gronden mogen niet onevenredig worden geschaad;
b. het straat- en bebouwingsbeeld en de verkeersveiligheidsbelangen mogen niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Van toepassing verklaring archeologie

Het bestemmingsplan Archeologie zoals vastgesteld door de gemeenteraad d.d. 31 mei 2010 met plan-ID NL.IMRO.0226.BPARCHEOLOGIE001-VS01 blijft van toepassing op het plangebied van dit bestemmingsplan.

11.2 Parkeren

a. Een omgevingsvergunning voor een bouwplan als bedoeld in de artikel 5 Wonen kan slechts worden verleend, indien is aangetoond dat wordt of zal worden voldaan aan het gemeentelijke parkeerbeleid, zoals opgenomen in de parkeernormennota Duiven die in werking getreden is op 3 februari 2018, of diens rechtsopvolger. Dan wel, bij het ontbreken van gemeentelijk beleid, aan de gemiddelde parkeernormen, zoals opgenomen in publicatie 317 'Kencijfers parkeren en verkeersgeneratie' van CROW, met dien verstande dat het totale aantal benodigde parkeerplaatsen wordt afgerond op het dichtstbijzijnde hele getal.
b. De afmetingen van een parkeerplaats bedragen ten minste 1,80 m bij 5 m en ten hoogste 3,25 m bij 6 m.
c. Bij omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het onder a en b bepaalde;
    1. indien het voldoen aan de parkeerbehoefte als gevolg van bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit, of:
    2. voor zover op andere wijze in de benodigde parkeergelegenheid wordt voorzien;
d. Het onder a bepaalde is niet van toepassing ingeval een bouwwerk ten gevolge van een calamiteit geheel verloren is gegaan en dit bouwwerk, indien en voor zover sprake is van dezelfde functie en omvang, wordt herbouwd en op gelijke wijze in de parkeerbehoefte wordt voorzien als voor de calamiteit feitelijk het geval was, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan;

b. Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig afwijken van het eerste lid onder artikel 12.1 voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%;

c. Het eerste lid onder artikel 12.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet;

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 12.2, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind;

c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid onder artikel 12.2, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten;

d. Het eerste lid onder artikel 12.2 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels van het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)'.

Verbeelding

buro-sro.nl

stedenbouw + ruimtelijke ordening + ontwikkelingsmanagement

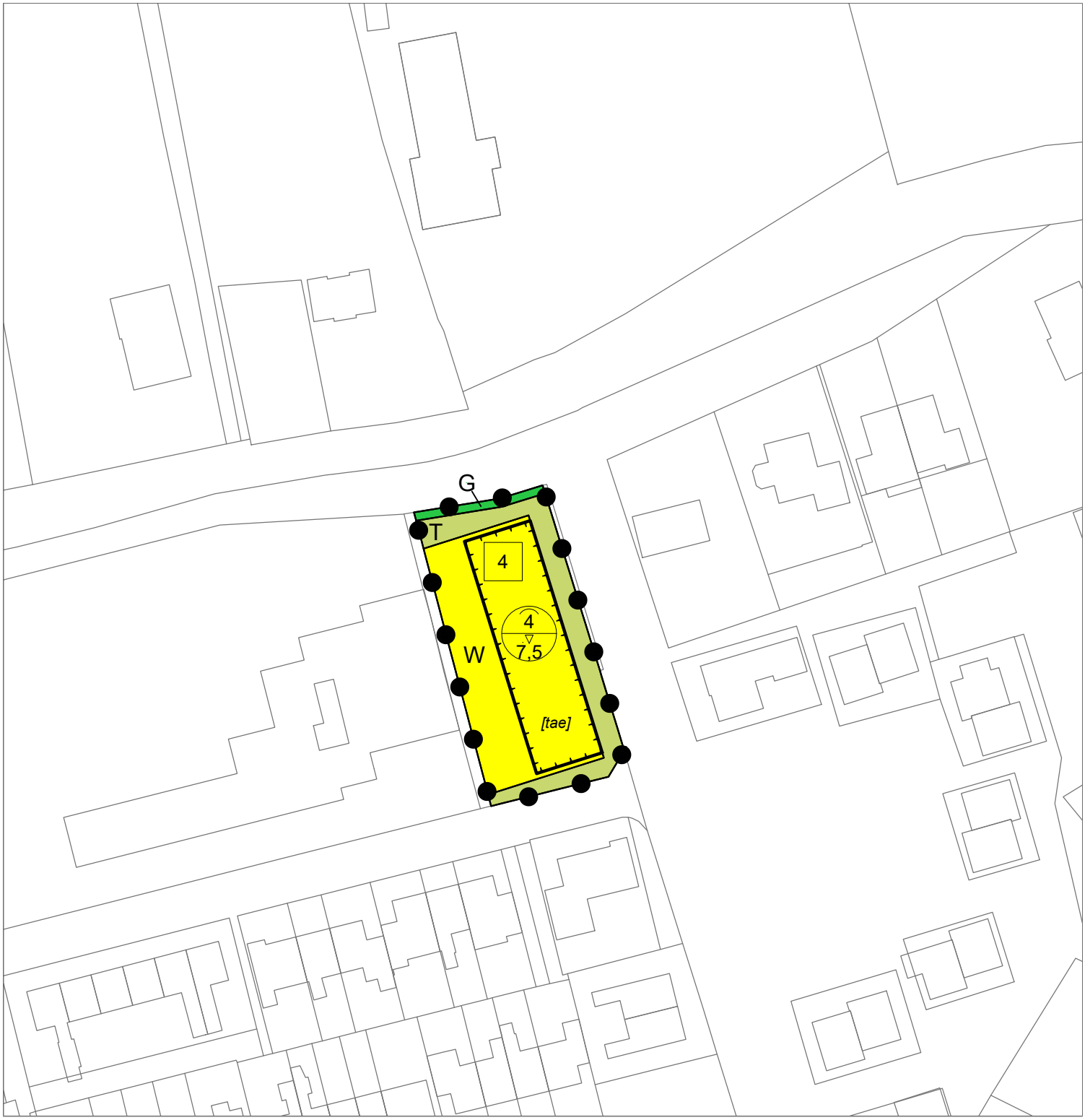

LEGENDA

Plangebied

Enkelbestemmingen

- G — Groen
- T — Tuin
- W — Wonen

Bouwvlakken

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [tae] — twee-aaneen

Maatvoeringen

- 4 — maximum aantal wooneenheden
- 4 / 7,5 — maximum goothoogte (m) / maximum bouwhoogte (m)

Overig

- ondergrond_KAD_17 december 2020

Meters
0 2 4 6 8 10 20 30 40 50

N

Bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

Gemeente Duiven

idn	: NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01
schaal	: 1:1000
formaat	: A4
projectnr.	: 17.40.01
laatst gew.	: 17 februari 2021
tekenaar	: TV
www.buro-sro.nl	: Vestiging Arnhem

BURO SRO

Verkennend bodemonderzoek

Loostraat (ong.) te Loo

Samen werken aan duurzaamheid

Milieutechniek Rouwmaat
Groenlo bv
Postbus 74 Den Sliem 93
7140 AB Groenlo 7141 JG Groenlo
TEL. 0544-474040 FAX. 0544-474049

TITELBLAD

Projectnaam	Loostraat (ong.) te Loo
Projectnummer	MT-200461
Opdrachtgever	Gemeente Duiven
Adres	Postbus 6
Postcode en plaats	6920AA te Duiven
Versienummer	1
Status	Definitief
Datum	4 februari 2021
Vestiging	Groenlo
Opsteller	Dhr. J. Nijenhuis
Paraaf	
Autorisatie	Dhr. A.W. Ursinus
Paraaf	

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3
1.1 Achtergrond 3
1.2 Kwaliteit 3
1.3 Betrouwbaarheid 3
1.4 Onafhankelijkheid 3
1.5 Leeswijzer 3
2. VOORONDERZOEK 4
2.1 Geraadpleegde bronnen 4
2.2 Omschrijving onderzoekslocatie 4
2.3 Historie 5
2.4 Asbest 6
2.5 Voorgaande onderzoeken 6
2.6 Geohydrologie 7
2.7 Locatie inspectie 7
2.8 Conclusie vooronderzoek 7
3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET 8
3.1 Hypothese 8
3.2 Onderzoeksopzet 8
4. RESULTATEN 9
4.1 Uitvoering veldwerk 9
4.2 Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses 9
4.3 Interpretatie analyseresultaten 10
5. CONCLUSIE 11
5.1 Algemeen 11
5.2 Conclusie en aanbevelingen 11

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	Topografische kaart
BIJLAGE 2	Kadastrale kaart met gegevens
BIJLAGE 3	Situatietekening met monsternamepunten
BIJLAGE 4	Boorbeschrijvingen
BIJLAGE 5	Analysecertificaten grond
BIJLAGE 6	Analysecertificaten grondwater
BIJLAGE 7	Toetsingstabellen
BIJLAGE 8	Projectfoto's
BIJLAGE 9	Informatie vooronderzoek
BIJLAGE 10	Onafhankelijkheidsverklaring
BIJLAGE 11	Toegepaste normen

1. INLEIDING

1.1 Achtergrond

In opdracht van Gemeente Duiven heeft Milieutechniek Rouwmaat Groenlo B.V. een verkennend bodemonderzoek verricht aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven).

Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en bouwvergunning. Het onderzoek heeft tot doel vaststellen of er een grond- of grondwaterverontreiniging aanwezig is, welke mogelijk een belemmering kan vormen.

1.2 Kwaliteit

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV conform de beoordelingsrichtlijn BRL-SIKB 2000. Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV is gecertificeerd en erkend voor het uitvoeren van milieuhygiënisch bodemonderzoek conform deze beoordelingsrichtlijn. Het toepassingsgebied van dit certificaat betreft de BRL-SIKB protocollen 2001 (plaatsen handboringen en peilbuizen, nemen grondmonsters) en 2002 (nemen van grondwatermonsters). De grond- en grondwatermonsters zijn (voor)behandeld door middel van de AS3000-methode in het door de Raad voor Accreditatie erkende laboratorium Eurofins Analytico te Barneveld.

1.3 Betrouwbaarheid

Het bodemonderzoek is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN 5740 (*NEN 5740:2009+A1:2016 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond'*). Het vooronderzoek, dat parallel loopt aan deze norm, is uitgevoerd conform de Nederlandse Norm NEN 5725 (*NEN 5725:2017 nl 'Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek'*). Ondanks de zorgvuldigheid waarmee het onderzoek is uitgevoerd, is het altijd mogelijk dat eventueel lokaal voorkomende verontreinigingen niet zijn ontdekt.

1.4 Onafhankelijkheid

Tussen Milieutechniek Rouwmaat Groenlo BV en de opdrachtgever is geen sprake van een relatie, die de onafhankelijkheid en de integriteit zouden beïnvloeden en/of haar werkzaamheden zou kunnen belemmeren. De onafhankelijkheidsverklaring van het uitgevoerde veldwerk is opgenomen in bijlage 10. De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de erkende medewerker(s), de heer N. ten Brinke.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de voorinformatie beschreven. Aan de hand van deze gegevens is in hoofdstuk 3 de hypothese gedefinieerd en is de onderzoeksopzet vastgesteld. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten van het onderzoek. Ten slotte zijn in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gedefinieerd.

2. VOORONDERZOEK

2.1 Geraadpleegde bronnen

Voor aanvang van het bodemonderzoek zijn de (historische) gegevens, die relevant zijn voor het onderzoek, verzameld. In bijlage 9 is de informatie van het vooronderzoek opgenomen.

Bij het vooronderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:
- informatie van de opdrachtgever
- informatie van de gemeente/omgevingsdienst
- informatie van de website topotijdreis.nl
- informatie van de website bodemloket.nl
- locatie inspectie

2.2 Omschrijving onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie is gelegen aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven). De locatie is kadastraal bekend als gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer(s) 1905. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 1485 m^2. In bijlage 1 is de topografische kaart weergegeven. Bijlage 2 bevat de kadastrale kaart met kadastrale gegevens en in bijlage 3 is de situatietekening met monsternamepunten weergegeven.

De onderzoekslocatie is gelegen aan de rand van Loo. De onderzoekslocatie is in de huidige situatie braakliggend. De initiatiefnemer is voornemens nieuwbouw op het perceel te realiseren.

Figuur 1: Overzichtsfoto

2.3 Historie

Informatie van de gemeente/omgevingsdienst

Er zijn geen relevante gegevens van de historie van het terrein bekend welke van invloed zouden kunnen zijn op de onderzoeksstrategie. Op de locatie hebben zich in het verleden, voor zover bekend, geen calamiteiten voorgedaan.

Informatie van de website topotijdreis.nl

Uit historisch kaartmateriaal is gebleken dat het perceel in het verleden bebouwd is geweest.

Figuur 2: Historische kaart 1960

Figuur 3: Historische kaart 1970

Figuur 4: Historische kaart 1980

Figuur 5: Historische kaart 2020

Informatie van de website bodemloket.nl
Uit informatie van het bodemloket blijkt dat er geen historische activiteiten bekend zijn die van invloed kunnen zijn op de onderzoeksstrategie.

Figuur 6: Weergave bodemloket.nl

2.4 Asbest

Bij het vooronderzoek zijn geen gegevens naar voren gekomen die kunnen duiden op de aanwezigheid van asbest op of in de bodem van de onderzoekslocatie. Volgens de asbestdakenkaart van de provincie Gelderland heeft de locatie een lage verwachtingskans op het voorkomen van asbest. Tijdens de visuele inspectie zijn eveneens geen aanwijzingen aangetroffen dat de locatie verdacht is op het voorkomen van asbest.

Derhalve is de locatie onverdacht op het voorkomen van asbest in de bodem.

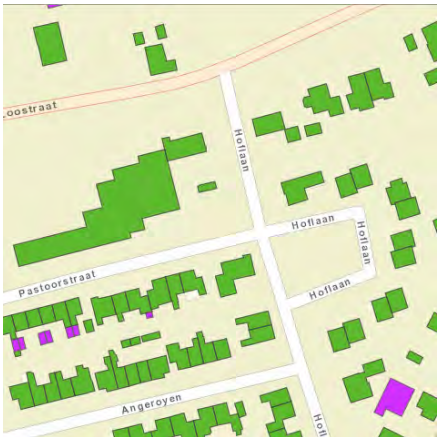

Figuur 7: Weergave asbestdakenkaart

2.5 Voorgaande onderzoeken

Op en in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie hebben voor zover bekend geen voorgaande bodemonderzoeken plaatsgevonden.

2.6 Geohydrologie

Op basis van de geologische overzichtskaarten en grondwaterkaart van Nederland kan het volgende beeld van de bodemopbouw worden geschetst.

Het maaiveld bevindt zich volgens het Actueel Hoogtebestand Nederland op een hoogte van circa 11,00 m +NAP. De gemiddelde stand van het freatisch grondwater bedraagt ± 8,50 m +NAP, waardoor het grondwater zich op ± 2,50 m -mv zou bevinden. Uit de grondwaterkaarten van TNO blijkt dat de regionale grondwaterstromingsrichting zuidwestelijk is gericht. Het grondwater is voor zover bekend niet onderhevig aan invloeden van buitenaf.

2.7 Locatie inspectie

Bij de locatie inspectie zijn geen bijzonderheden waargenomen. De onderzoekslocatie werd aangetroffen zoals op basis van het vooronderzoek kon worden verwacht.

Het terrein is onverhard en niet opgehoogd.

2.8 Conclusie vooronderzoek

De onderzoekslocatie is op basis van het vooronderzoek onverdacht op het voorkomen van bodemverontreinigingen. De onderzoekslocatie is eveneens onverdacht op het voorkomen van asbest in de bodem.

3. HYPOTHESE EN ONDERZOEKSOPZET

3.1 Hypothese

De gehele onderzoekslocatie kan op basis van het vooronderzoek als niet-verdacht worden beschouwd en hiervoor wordt de 'Onderzoeksstrategie voor een onverdachte locatie (ONV)' gehanteerd.

3.2 Onderzoeksopzet

In de onderstaande tabel is de onderzoeksopzet weergegeven.

Aantal boringen (excl. peilbuizen)	Aantal peilbuizen	Analyses grond	Analyses water
6 tot ± 0,5 m-mv 1 tot ± 2,0 m-mv	1	2 Standaardpakket grond + 1 PFAS	1 Standaardpakket grondwater

Standaardpakket grond:

- Lutum en organische stof (volgens AS3010)(bovengrond en optioneel in de ondergrond)
- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn) (volgens AS3010)
- PCB's (volgens AS3010 en AS3020)
- Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (10 PAK uit Leidraad Bodembescherming, volgens AS3010)
- Minerale olie (C10-40))(volgens AS3010)

Standaardpakket grondwater:

- Zware metalen (Ba, Cd, Co, Cu, Hg, Pb, Mo, Ni, Zn)(volgens AS3110)
- Vluchtige aromaten (benzeen, tolueen, ethylbenzeen, xylenen, styreen, naftaleen) (volgens AS3110 en AS3130)
- Vluchtige gehalogeneerde koolwaterstoffen (vinylchloride, chloorethenen, chloormethaan, chloroform, chloorethanen, chloorpropanen en bromoform) (volgens AS3110)
- Minerale olie (C10-40), (volgens AS3110)

4. RESULTATEN

4.1 Uitvoering veldwerk

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 6 januari 2020 en op 13 januari 2020 is de peilbuis bemonsterd. Op de tekening in bijlage 3 staan de diverse boringen weergegeven.

Het opgeboorde materiaal is beoordeeld op korrelgrootte (=textuur), kleur, geur, oliewaterreactie en andere bijzonderheden.

De bovengrond bestaat wisselend uit zeer fijn tot zeer grof zand en neutraalbruin zwak zandige klei. Daaronder bestaat de ondergrond overwegend uit neutraalbruine matig siltige klei. De complete omschrijvingen van de boorprofielen staan vermeld in bijlage 4.

Zintuiglijk zijn er geen afwijkingen waargenomen.

In de onderstaande tabel staan de meetresultaten van het grondwater weergegeven:

Peilbuis	Filterstelling (m-mv)	Grondwaterstand (m-mv)	Zuurgraad (pH)	Geleidbaarheid EGV (µS/cm)	Troebelheid (NTU)
01	3,00 - 4,00	2,71	7,3	1270	27,1

Geen van de gemeten waarden van de zuurgraad en de geleidbaarheid wijkt duidelijk af van de waarde, welke gezien de natuurlijke omstandigheden verwacht kan worden. De waarde van de troebelheid is verhoogd t.o.v. de natuurlijke achtergrondwaarde (tussen 0 en 10 NTU). Deze hoge troebelheid kan een overschatting van organische parameters ten gevolg hebben.

4.2 Samenstelling (meng)monsters en chemische analyses

Op basis van de zintuiglijke waarnemingen zijn (meng)monsters samengesteld van de grond. In onderstaande tabel staan de mengmonsters weergegeven.

Grond(meng)monster(s)	Samenstelling	Traject (m-mv)	Analyse
MM01	01 (0,00 - 0,50) + 04 (0,00 - 0,50) + 06 (0,00 - 0,50) + 07 (0,00 - 0,50) + 08 (0,00 - 0,50)	0,00 - 0,50	PFAS (28) Handelingskader, Standaardpakket grond incl. LUOS
MM02	02 (0,00 - 0,30) + 03 (0,00 - 0,50) + 05 (0,00 - 0,50)	0,00 - 0,50	PFAS (28) Handelingskader, Standaardpakket grond incl. LUOS
MM03	01 (0,50 - 1,00) + 01 (1,00 - 1,50) + 01 (1,50 - 2,00) + 02 (0,50 - 1,00) + 02 (1,00 - 1,20)	0,50 - 2,00	Standaardpakket grond incl. LUOS
Grondwatermonster(s)			
01-1-1	-	3,00 - 4,00	Standaardpakket grondwater

Motivatie:

MM01 is samengesteld uit de individuele kleiige grondmonsters van de bovengrond.
MM02 is samengesteld uit de individuele zanderige grondmonsters van de bovengrond.
MM03 is samengesteld uit de individuele grondmonsters van de ondergrond.

4.3 Interpretatie analyseresultaten

In bijlage 5 zijn de analyserapporten van de grond opgenomen en in bijlage 6 van het grondwater. De toetsingstabellen zijn weergegeven in bijlage 7. De gemeten gehalten zijn met behulp van het organisch stof- en lutumgehalte, omgerekend naar gehalten in een standaardbodem en vervolgens getoetst.

In de onderstaande tabel worden de concentraties aangegeven die de geldende toetsingskaders overschrijden, daarnaast is een indicatie van de te verwachten bodemkwaliteitsklasse volgens het Besluit Bodemkwaliteit weergegeven.

Grond (meng)monster(s)	Traject (m-mv)	Gehalte > AW/S	Gehalte > T	Gehalte > I	Indicatie BBK
MM01	0,00 - 0,50	Kobalt Nikkel	-	-	AW
MM02	0,00 - 0,50	-	-	-	AW
MM03	0,50 - 2,00	Nikkel	-	-	AW
Grondwatermonster(s)					
01-1-1	3,00 - 4,00	Barium	-	-	N.v.t.

Betekenis van de tekens en afkortingen WBB:
S = streefwaarde
AW = achtergrondwaarde (licht verontreinigd)
T = tussenwaarde (matig verontreinigd)
I = interventiewaarde (sterk verontreinigd)
- = onder achtergrondwaarde of detectiegrens

Betekenis van de afkortingen BBK:
AW= toepasbaar voldoet aan Achtergrondwaarde
Wonen= toepasbaar (functieklasse Wonen)
Industrie= toepasbaar (functieklasse industrie)
NT= niet toepasbaar

Toelichting:
Het is bekend dat in de grond en in het grondwater zware metalen in sterk fluctuerende gehalten kunnen voorkomen, zowel door natuurlijke bronnen als door menselijke activiteiten veroorzaakt. De gehalten betreffen dan (natuurlijke) achtergrondwaarden.

In de grond(meng)monsters van de bovengrond voldoen de aangetroffen gehalten PFAS aan de normering voor ‘vrije’ toepassing op land.

5. CONCLUSIE

5.1 Algemeen

In opdracht van Gemeente Duiven heeft Milieutechniek Rouwmaat een verkennend bodemonderzoek verricht aan de Loostraat (ong.) te Loo (gemeente Duiven). Het bodemonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en bouwvergunning.

5.2 Conclusie en aanbevelingen

Uit het uitgevoerde bodemonderzoek kan het volgende worden geconcludeerd:

- In geen van de geanalyseerde parameters in zowel grond als grondwater is de waarde voor nader onderzoek (tussenwaarde) en/of de interventiewaarde overschreden.
- De aangetroffen licht verhoogde gehalten in de grond en in het grondwater vormen geen belemmering voor het toekomstige gebruik.
- De hypothese “De gehele onderzoekslocatie kan op basis van het vooronderzoek als niet-verdacht worden beschouwd” wordt grotendeels aangenomen.
- In de grond(meng)monsters van de bovengrond voldoen de aangetroffen gehalten PFAS aan de normering voor ‘vrije’ toepassing op land.

Opmerking

Eventueel vrijkomende grond kan niet zondermeer in het grondverkeer worden opgenomen. Mocht de grond naar elders worden getransporteerd, dient te worden nagegaan in hoeverre de kwaliteit van de af te voeren grond overeenstemt met de verwerkingsmogelijkheden die voor de betreffende stort- c.q. hergebruikslocatie gelden. Deze zijn geformuleerd in het Besluit bodemkwaliteit. Aanbevolen wordt dan ook de eindverwerkingslocatie in overleg met het bevoegd gezag vast te stellen. Mocht grondwater onttrokken worden t.b.v. bemaling, dient bekeken te worden in hoeverre de grondwaterkwaliteit de lozingsnormen overschrijdt.

BIJLAGE 1

TOPOGRAFISCHE KAART

Topografische kaart	A4
Bodemonderzoek Hoflaan (ong.) te Loo	SCHAAL:1:25.000
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JWI
ROUWMAAT groep	DATUM: 20-1-2021
	BIJLAGE: 1

BIJLAGE 2

KADASTRALE KAART

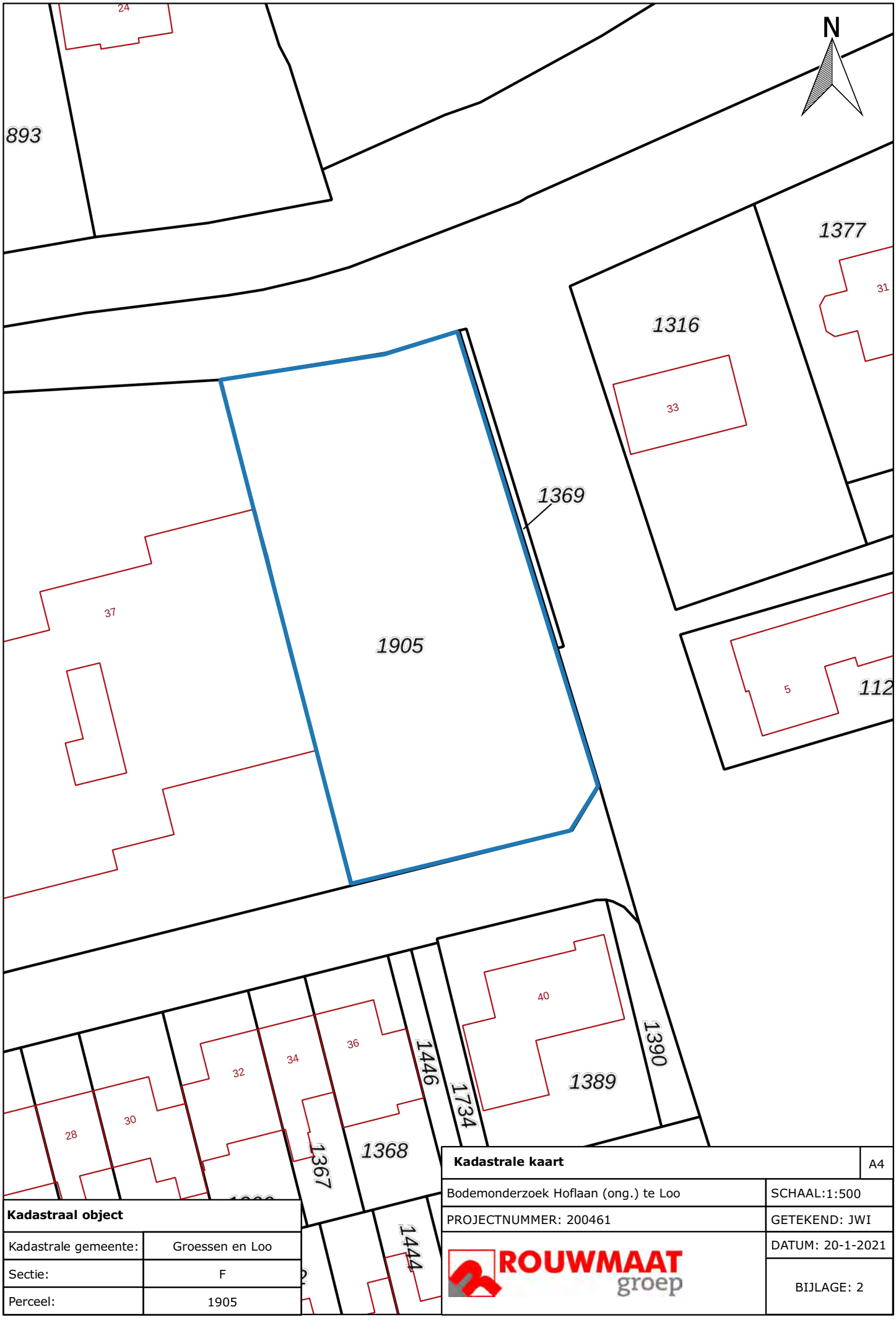

Kadastraal object	
Kadastrale gemeente:	Groessen en Loo
Sectie:	F
Perceel:	1905

Kadastrale kaart	A4
Bodemonderzoek Hoflaan (ong.) te Loo	SCHAAL:1:500
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JWI
ROUWMAAT groep	DATUM: 20-1-2021
	BIJLAGE: 2

BIJLAGE 3

SITUATIETEKENING MET MONSTERNAMEPUNTEN

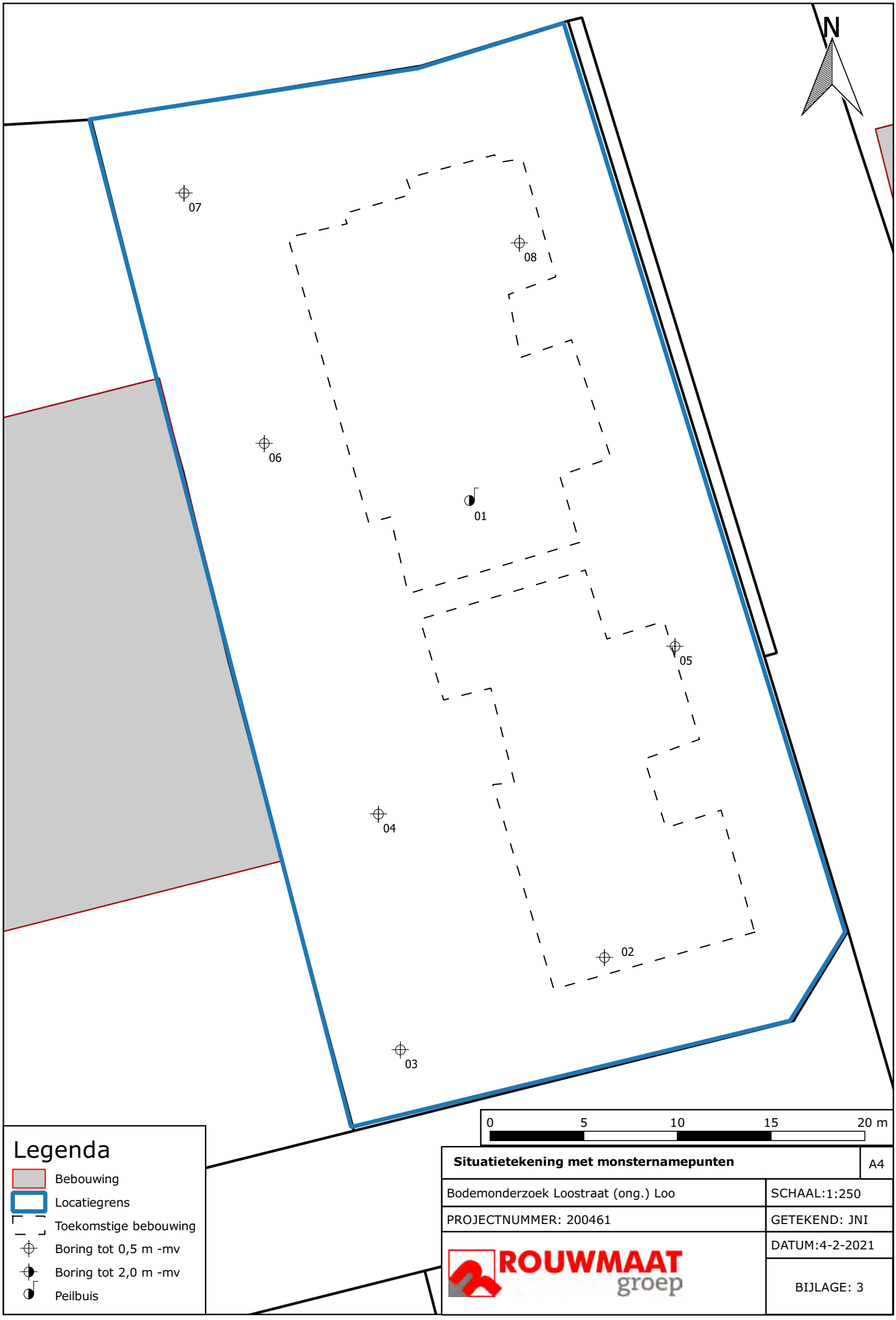

Situatietekening met monsternamepunten	A4
Bodemonderzoek Loostraat (ong.) Loo	SCHAAL:1:250
PROJECTNUMMER: 200461	GETEKEND: JNI
ROUWMAAT groep	DATUM:4-2-2021
	BIJLAGE: 3

BIJLAGE 4

BOORBESCHRIJVINGEN

Boring: 01

Datum: 6-1-2021

GWS: 250

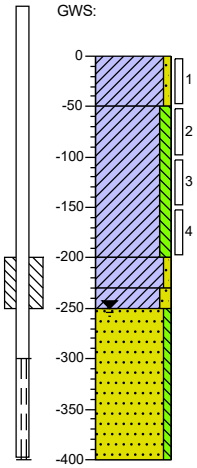

0 braak
Klei, zwak zandig, neutraalbruin, Edelmanboor
-50
Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-200
Klei, zwak zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor
-230
-250 Klei, matig zandig, neutraalgrijs, Edelmanboor
Zand, matig grof, zwak siltig, neutraalgrijs, Zuigerboor
-400

Boring: 02

Datum: 6-1-2021

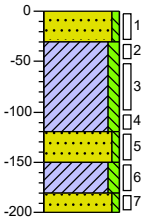

0 braak
-30 Zand, matig grof, zwak siltig, bruingeel, Edelmanboor
Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-120
-150 Zand, zeer fijn, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor
-180 Klei, matig siltig, licht beigebruin, Edelmanboor
-200 Zand, matig fijn, zwak siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

Boring: 03

Datum: 6-1-2021

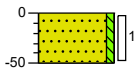

0 braak
Zand, zeer grof, zwak siltig, licht beigebruin, Edelmanboor
-50

Boring: 04

Datum: 6-1-2021

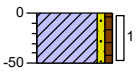

0 braak
Klei, zwak zandig, zwak humeus, neutraalbruin, Edelmanboor
-50

Projectcode: 200461
Projectnaam: Loostraat (ong.) Loo

Boring: 05

Datum: 6-1-2021

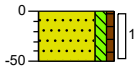

0 braak

Zand, zeer fijn, matig siltig, zwak humeus, brokken klei, donkerbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 06

Datum: 6-1-2021

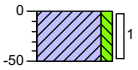

0 braak

Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 07

Datum: 6-1-2021

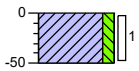

0 braak

Klei, matig siltig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Boring: 08

Datum: 6-1-2021

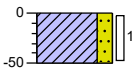

0 braak

Klei, sterk zandig, neutraalbruin, Edelmanboor

-50

Projectcode: 200461
Projectnaam: Loostraat (ong.) Loo

BIJLAGE 5

ANALYSECERTIFICATEN GROND

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 12-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	07-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	07-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	12-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	12-Jan-2021/14:06
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	2	3
	Voorbehandeling				
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses				
S	Droge stof	% (m/m)	84.5	90.8	78.3
S	Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.6	1.3
	Gloeirest	% (m/m) ds	97	98	97
S	Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	5.8	20.0
	Metalen				
S	Barium (Ba)	mg/kg ds	100	30	110
S	Cadmium (Cd)	mg/kg ds	0.24	<0.20	<0.20
S	Kobalt (Co)	mg/kg ds	12	4.0	12
S	Koper (Cu)	mg/kg ds	15	6.2	15
S	Kwik (Hg)	mg/kg ds	0.070	<0.050	<0.050
S	Molybdeen (Mo)	mg/kg ds	<1.5	<1.5	<1.5
S	Nikkel (Ni)	mg/kg ds	25	9.9	32
S	Lood (Pb)	mg/kg ds	22	22	19
S	Zink (Zn)	mg/kg ds	72	27	63
	Minerale olie				
	Minerale olie (C10-C12)	mg/kg ds	<3.0	<3.0	<3.0
	Minerale olie (C12-C16)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C16-C21)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	5.4
	Minerale olie (C21-C30)	mg/kg ds	<11	<11	<11
	Minerale olie (C30-C35)	mg/kg ds	<5.0	<5.0	<5.0
	Minerale olie (C35-C40)	mg/kg ds	<6.0	<6.0	<6.0
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg ds	<35	<35	<35
	Polychloorbifenylen, PCB				
S	PCB 28	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 52	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 101	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 118	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11797775
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11797776
3	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)	Grond (AS3000)	11797777

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021002417/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	07-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	12-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	12-Jan-2021/14:06
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/2

	Analyse	Eenheid	1	2	3
S	PCB 138	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 153	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB 180	mg/kg ds	<0.0010	<0.0010	<0.0010
S	PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]	0.0049 [1)]
	Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK				
S	Naftaleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fenanthreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Fluorantheen	mg/kg ds	0.053	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Chryseen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Benzo(ghi)peryleen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg ds	<0.050	<0.050	<0.050
S	PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg ds	0.37	0.35 [1)]	0.35 [1)]

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11797775
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11797776
3	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)	Grond (AS3000)	11797777

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.
VA

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021002417/1

Monster nr. / Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
Uw monsteromschrijving					
11797775	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)				
0538488406	01	0	50	06-Jan-2021	1
0538488417	04	0	50	06-Jan-2021	1
0538489008	06	0	50	06-Jan-2021	1
0538488419	07	0	50	06-Jan-2021	1
0538488416	08	0	50	06-Jan-2021	1
11797776	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)				
0538488411	02	0	30	06-Jan-2021	1
0538488421	03	0	50	06-Jan-2021	1
0538488408	05	0	50	06-Jan-2021	1
11797777	01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100) 02 (100-120)				
0538488414	01	100	150	06-Jan-2021	3
0538488418	01	150	200	06-Jan-2021	4
0538488391	02	50	100	06-Jan-2021	3
0538488413	02	100	120	06-Jan-2021	4
0538488412	01	50	100	06-Jan-2021	2

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021002417/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021002417/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
Organische stof (gloeiverlies)	W0109	Gravimetrie	pb 3010-3 en NEN 5754
Korrelgrootte < 2 µm (lutum)	W0171	Sedimentatie	pb 3010-4 en NEN 5753
Metalen			
Barium (Ba)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0423	ICP-MS	pb 3010-5 en NEN-EN-ISO 17294-2
Minerale olie			
Minerale Olie (C10-C40)	W0202	GC-FID	pb 3010-7 en NEN-EN-ISO 16703
Polychloorbifenylen, PCB			
PCB (7)	W0271	GC-MS	pb 3010-8 en NEN 6980
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK			
PAK som AS3000/AP04	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287
PAK (10) (VROM)	W0271	GC-MS	pb. 3010-6 en NEN-ISO 18287

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 20-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	06-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	20-Jan-2021/10:44
		Bijlage	A,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	2
	Voorbehandeling			
	Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd	Uitgevoerd
	Bodemkundige analyses			
S	Droge stof	% (m/m)	83.5	92.7
	PerFluorKoolwaterstoffen(PFC)			
	perfluorbutaanzuur (PFBA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorpentaanzuur (PFPeA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexaanzuur (PFHxA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorheptaanzuur (PFHpA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctaanzuur (PFOA) lineair	µg/kg ds	0.4	0.2
	perfluoroctaanzuur (PFOA) vertakt	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluornonaanzuur (PFNA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluordecaanzuur (PFDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorundecaanzuur (PFUnDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluordodecaanzuur (PFDoA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluortridecaanzuur (PFTrDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluortetradecaanzuur (PFTeDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexadecaanzuur (PFHxDA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctadecaanzuur (PFODA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorbutaansulfonzuur (PFBS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorpentaansulfonzuur (PFPeS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluorheptaansulfonzuur (PFHpS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	perfluoroctaansulfonzuur (PFOS) lineair	µg/kg ds	0.5	0.1
	perfluoroctaansulfonzuur (PFOS) vertakt	µg/kg ds	0.2	<0.1
	perfluordecaansulfonzuur (PFDS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	4:2 fluortelomeer sulfonzuur (4:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	6:2 fluortelomeer sulfonzuur (6:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	8:2 fluortelomeer sulfonzuur (8:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
	10:2 fluortelomeer sulfonzuur (10:2 FTS)	µg/kg ds	<0.1	<0.1

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11808620
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11808621

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005866/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	20-Jan-2021
Uw monsternemer		Rapportagedatum	20-Jan-2021/10:44
		Bijlage	A,C
		Pagina	2/2

Analyse	Eenheid	1	2
N-methylperfluoroctaansulfonamideacetaat(MeFOSAA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
N-ethylperfluoroctaansulfonamideacetaat (EtFOSAA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
perfluoroctaansulfonamide (PFOSA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
N-methylperfluoroctaansulfonamide (MeFOSA)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
8:2 fluortelomeerfosfaatdiester (8:2 diPAP)	µg/kg ds	<0.1	<0.1
som PFOA (*0,7)	µg/kg ds	0.5	0.3
som PFOS (*0,7)	µg/kg ds	0.8	0.2

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)	Grond (AS3000)	11808620
2	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	Grond (AS3000)	11808621

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.
VA

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021005866/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11808620	01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)				
0538488406	01	0	50	06-Jan-2021	1
0538488417	04	0	50	06-Jan-2021	1
0538489008	06	0	50	06-Jan-2021	1
0538488419	07	0	50	06-Jan-2021	1
0538488416	08	0	50	06-Jan-2021	1
11808621	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)				
0538488411	02	0	30	06-Jan-2021	1
0538488421	03	0	50	06-Jan-2021	1
0538488408	05	0	50	06-Jan-2021	1

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021005866/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Voorbehandeling			
Cryogeen malen	W0106	Voorbehandeling	AS3000
Bodemkundige analyses			
Droge Stof	W0104	Gravimetrie	pb 3010-2 en NEN-EN 15934
PerFluorKoolwaterstoffen(PFC)			
PFAS (28) Handelingskader	W0323	LC-MSMS	Eigen methode
Som lineair en vertakt PFOS en PFOA (AS3000 en AP04) grond	W0323	LC-MSMS	Eigen methode

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

BIJLAGE 6

ANALYSECERTIFICATEN GRONDWATER

Rouwmaat Milieutechniek
T.a.v. Jeroen Nijenhuis
Postbus 74
7140 AB GROENLO
NETHERLANDS

Analysecertificaat

Datum: 19-Jan-2021

Hierbij ontvangt u de resultaten van het navolgende laboratoriumonderzoek.

Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw project/verslagnummer	200461
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo
Uw ordernummer	
Monster(s) ontvangen	14-Jan-2021

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
De analyse resultaten hebben alleen betrekking op het beproefde object.

De grondmonsters worden tot 4 weken na datum ontvangst bewaard en watermonsters tot 2 weken na datum ontvangst. Zonder tegenbericht worden de monsters nadien afgevoerd.
Indien de monsters langer bewaard dienen te blijven verzoeken wij U dit exemplaar uiterlijk 1 werkdag voor afloop van de standaardbewaarperiode ondertekend aan ons te retourneren. Voor de kosten van het langer bewaren van monsters verwijzen wij naar de prijslijst.

Bewaren tot:
Datum: Naam: Handtekening:

Wij vertrouwen erop uw opdracht hiermee naar verwachting te hebben uitgevoerd, mocht U naar aanleiding van dit analysecertificaat nog vragen hebben verzoeken wij U contact op te nemen met de afdeling Verkoop en Advies.

Met vriendelijke groet,

Eurofins Analytico B.V.

Ing. A. Veldhuizen
Technical Manager

eurofins | — analytico®

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	19-Jan-2021
Uw monsternemer	Nico ten Brinke	Rapportagedatum	19-Jan-2021/15:31
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	1/2

	Analyse	Eenheid	1	
	Metalen			
S	Barium (Ba)	µg/L	150	
S	Cadmium (Cd)	µg/L	<0.20	
S	Kobalt (Co)	µg/L	<2.0	
S	Koper (Cu)	µg/L	<2.0	
S	Kwik (Hg)	µg/L	<0.050	
S	Molybdeen (Mo)	µg/L	<2.0	
S	Nikkel (Ni)	µg/L	<3.0	
S	Lood (Pb)	µg/L	<2.0	
S	Zink (Zn)	µg/L	<10	
	Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
S	Benzeen	µg/L	<0.20	
S	Tolueen	µg/L	<0.20	
S	Ethylbenzeen	µg/L	<0.20	
S	o-Xyleen	µg/L	<0.10	
S	m,p-Xyleen	µg/L	<0.20	
S	Xylenen (som) factor 0,7	µg/L	0.21	1)
	BTEX (som)	µg/L	<0.90	
S	Naftaleen	µg/L	<0.020	
S	Styreen	µg/L	<0.20	
	Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
S	Dichloormethaan	µg/L	<0.20	
S	Trichloormethaan	µg/L	<0.20	
S	Tetrachloormethaan	µg/L	<0.10	
S	Trichlooretheen	µg/L	<0.20	
S	Tetrachlooretheen	µg/L	<0.10	
S	1,1-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	
S	1,2-Dichloorethaan	µg/L	<0.20	
S	1,1,1-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	
S	1,1,2-Trichloorethaan	µg/L	<0.10	
S	cis 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10	

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (350-450)	Water (AS3000)	11808623

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.
Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL
Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl
BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Analysecertificaat

Uw project/verslagnummer	200461	Certificaatnummer/Versie	2021005868/1
Uw projectnaam	Loostraat (ong.) Loo	Startdatum analyse	14-Jan-2021
Uw ordernummer		Datum einde analyse	19-Jan-2021
Uw monsternemer	Nico ten Brinke	Rapportagedatum	19-Jan-2021/15:31
		Bijlage	A,B,C
		Pagina	2/2

	Analyse	Eenheid	1
S	trans 1,2-Dichlooretheen	µg/L	<0.10
	CKW (som)	µg/L	<1.6
S	Tribroommethaan	µg/L	<0.20
S	Vinylchloride	µg/L	<0.10
S	1,1-Dichlooretheen	µg/L	<0.10
S	1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/L	0.14 [1)]
S	1,1-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	1,2-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	1,3-Dichloorpropaan	µg/L	<0.20
S	Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/L	0.42
	Minerale olie		
	Minerale olie (C10-C12)	µg/L	<10
	Minerale olie (C12-C16)	µg/L	<10
	Minerale olie (C16-C21)	µg/L	<10
	Minerale olie (C21-C30)	µg/L	<15
	Minerale olie (C30-C35)	µg/L	<10
	Minerale olie (C35-C40)	µg/L	<10
S	Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/L	<50

Nr.	Uw monsteromschrijving	Opgegeven monstermatrix	Monster nr.
1	01 (350-450)	Water (AS3000)	11808623

Q: door RvA geaccrediteerde verrichting
A: AP04 erkende en geaccrediteerde verrichting
S: AS SIKB erkende en geaccrediteerde verrichting
V: VLAREL erkende verrichting
W: Waals Gewest erkende verrichting

Akkoord
Pr.coörd.

Dit certificaat mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.
Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

TESTEN
RvA L010

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Bijlage (A) met de opgegeven deelmonsterinformatie behorende bij het analysecertificaat. 2021005868/1

Monster nr.	Uw monsteromschrijving				
Barcode	Boornr	Van	Tot	Uw datum monstername	Monsteromsch./Monstername ID
11808623	01 (350-450)				
0680529423	01	350	450	13-Jan-2021	1
0800872792	01	350	450	13-Jan-2021	2

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (B) met opmerkingen behorende bij analysecertificaat 2021005868/1

Opmerking 1)

De toetswaarde van de som is gelijk aan de sommatie van 0,7*RG

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

Bijlage (C) met methodeverwijzingen behorende bij analysecertificaat 2021005868/1

Analyse	Methode	Techniek	Methode referentie
Metalen			
Barium (Ba)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Cadmium (Cd)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kobalt (Co)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Koper (Cu)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Kwik (Hg)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Molybdeen (Mo)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Nikkel (Ni)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Lood (Pb)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Zink (Zn)	W0421	ICP-MS	pb 3110-3 en NEN-EN-ISO 17294-2
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen			
Aromaten (BTEXN)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Xylenen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Styreen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen			
VOCl (11)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Tribroommethaan (Bromoform)	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Vinylchloride	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichlooretheen	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiClEtheen som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,1-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,2-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
1,3-Dichloorpropaan	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
DiChlprop. som AS3000	W0254	HS-GC-MS	pb 3130-1
Minerale olie			
Minerale olie (C10-C40)	W0215	GC-FID	pb 3110-5

Nadere informatie over de toegepaste onderzoeksmethoden alsmede een classificatie van de meetonzekerheid staan vermeld in ons overzicht "Specificaties analysemethoden", versie juni 2020.

Eurofins Analytico B.V.

Gildeweg 42-46
3771 NB Barneveld
P.O. Box 459
3770 AL Barneveld NL

Tel. +31 (0)34 242 63 00
Fax +31 (0)34 242 63 99
E-mail info-env@eurofins.nl
Site www.eurofins.nl

BNP Paribas S.A. 227 9245 25
IBAN: NL71BNPA0227924525
BIC: BNPANL2A
KvK/CoC No. 09088623
BTW/VAT No. NL 8043.14.883.B01

Eurofins Analytico B.V. is ISO 14001: 2015 gecertificeerd door TÜV en erkend door het Vlaamse Gewest (OVAM en Dep. Omgeving), het Brusselse Gewest (BIM), het Waalse Gewest (DGRNE-OWD) en door de overheid van Luxemburg (MEV).

BIJLAGE 7

TOETSINGSTABELLEN

Toelichting toetsingskader

De analyseresultaten zijn beoordeeld aan de hand van het toetsingskader van het Regeling Bodemkwaliteit en de circulaire Bodemsanering 2006.

Grond
Voor de beoordeling van grond worden achtergrond- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

Achtergrondwaarden (AW)
In het Regeling Bodemkwaliteit wordt de term “Achtergrondwaarden” gebruikt. De achtergrondwaarden zijn gebaseerd op het onderzoek “Achtergrondwaarden 2000” (AW2000). Hierin zijn gehalten vastgesteld van een groot aantal stoffen in bodem van natuur en landbouwgronden in Nederland.

Criterium voor nader onderzoek (1/2(AW+I))
Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het *criterium voor nader onderzoek* (1/2(AW+I); gemiddelde van de som van achtergrond- en interventiewaarde) wordt overschreden.

Interventiewaarden (I)
De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico’s voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

Grondwater
Voor de beoordeling van grondwater worden streef- en interventiewaarden onderscheiden. Deze hebben de volgende betekenis:

Streefwaarden (S)
De streefwaarden geven het uiteindelijk te bereiken kwaliteitsniveau voor de bodem aan. De streefwaarden hebben betrekking op de in de natuur voorkomende achtergrondconcentraties, of detectiegrenzen bij stoffen die niet in natuurlijke milieus voorkomen.

Criterium voor nader onderzoek (1/2(S+I))
Het vaststellen in hoeverre sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging (vaststellen saneringsnoodzaak) wordt bepaald middels de uitvoering van een nader onderzoek. Dit nader onderzoek dient plaats te vinden indien het *criterium voor nader onderzoek* (1/2(S+I); gemiddelde van de som van streef- en interventiewaarde) wordt overschreden.

Interventiewaarden (I)
De interventiewaarden geven het concentratieniveau voor verontreinigde stoffen aan waarboven sprake is van ernstige bodemverontreiniging. In bijzondere situaties kan ook bij concentraties beneden de interventiewaarden sprake zijn van en geval van ernstige verontreiniging. De interventiewaarden zijn gebaseerd op de risico’s voor de volksgezondheid en het ecosysteem.

Tabel: Toetsingswaarden voor grond (as3000) (I&M-toetsingskader). Het betreft gehalten in mg/kgds, tenzij anders aangegeven

Toetsingswaarden[1)]	AW	1/2(AW+I)	I	RBK eis
METALEN				
barium			920	20
cadmium	0.60	6.8	13	0.20
kobalt	15	102	190	3.0
koper	40	115	190	5.0
kwik	0.15	18	36	0.050
lood	50	290	530	10
molybdeen	1.5	96	190	1.5
nikkel	35	68	100	4.0
zink	140	430	720	20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
pak-totaal (10 van VROM) (0.7 factor)	1.5	21	40	0.35
POLYCHLOORBIFENYLEN (PCB)				
som PCB (7) (0.7 factor) (µg/kgds)	20	510	1000	4.9
MINERALE OLIE				
totaal olie C10 - C40	190	2595	5000	35

1) *AW* *achtergrondwaarde*
1/2(AW+I) *gemiddelde van de achtergrond- en interventiewaarde*
I *interventiewaarde*
RBK *Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*

De achtergrond- en interventiewaarden zijn afhankelijk van de bodemsamenstelling.
De genoemde toetsings waarden zijn van toepassing op het standaard bodem type 10% humus en 25% lutum.

Tabel: Toetsingswaarden voor grondwater (as3000)

Toetsingswaarden[1)]	S	1/2(S+I)	I	RBK
METALEN				
barium	50	338	625	20
cadmium	0.40	3.2	6.0	0.20
kobalt	20	60	100	2.0
koper	15	45	75	2.0
kwik	0.050	0.18	0.30	0.050
lood	15	45	75	2.0
molybdeen	5.0	152	300	2.0
nikkel	15	45	75	3.0
zink	65	432	800	10
VLUCHTIGE AROMATEN				
benzeen	0.20	15	30	0.20
tolueen	7.0	504	1000	0.20
ethylbenzeen	4.0	77	150	0.20
xylenen (0.7 factor)	0.20	35	70	0.21
styreen	6.0	153	300	0.20
POLYCYCLISCHE AROMATISCHE KOOLWATERSTOFFEN				
naftaleen	0.01	35	70	0.020
polycyclische aromatische koolwaterstoffen			1	
GEHALOGENEERDE KOOLWATERSTOFFEN				
1,1-dichloorethaan	7.0	454	900	0.20
1,2-dichloorethaan	7.0	204	400	0.20
1,1-dichlooretheen	0.01	5.0	10	0.10
dichloormethaan	0.01	500	1000	0.20
som (cis,trans) 1,2-dichloorethenen (0.7 factor)	0.01	10	20	0.14
1,1-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,2-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
1,3-dichloorpropaan	0.80	40	80	0.20
som dichloorpropanen (0.7 factor)	0.80	40	80	0.42
tetrachlooretheen	0.01	20	40	0.10
tetrachloormethaan	0.01	5.0	10	0.10
1,1,1-trichloorethaan	0.01	150	300	0.10
1,1,2-trichloorethaan	0.01	65	130	0.10
trichlooretheen	24	262	500	0.20
chloroform	6.0	203	400	0.20
vinylchloride	0.01	2.5	5.0	0.20
tribroommethaan			630	0.20
MINERALE OLIE				
totaal olie C10 - C40	50	325	600	50

[1)] *S* *streefwaarde*
1/2(S+I) *gemiddelde van streef- en interventiewaarde*
I *interventiewaarde*
RBK *Tabel 1 (rapportagegrenzen), Staatscourant nr. 22335 (02-11-2012).*

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		11.9							
Organische stof		1.9							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	84.5	84		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.9						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	12						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	100	170		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.24	0.36		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	20	0.03	> AW	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	23		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.070	0.087		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	25	40	0.08	> AW	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	29		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	72	110		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	0.053	0.053						

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.37		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50)	11797775	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> AW	> Achtergrondwaarde
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		20.0							
Organische stof		1.3							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	78.3	78		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.3	1.3						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	20.0	20						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	110	130		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.19		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	14		-	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	19		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.039		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	32	37	0.04	> AW	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	19	22		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	63	78		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	5.4	27		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid					RG	>AW	T	I
		G.W.	**G.S.S.D**	**Index**	**Oordeel**				
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (50-100) 01 (100-150) 01	11797777	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde
> AW	> Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T12 kwaliteit van grond volgens Wbb**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		5.8							
Organische stof		1.6							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	90.8	91		@				
Organische stof	% (m/m) ds	1.6	1.6						
Gloeirest	% (m/m) ds	98							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	5.8	5.8						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	30	79		@	20	190	555	920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.23		-	0.2	0.6	6.8	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	4.0	9.9		-	3	15	102	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	6.2	11		-	5	40	115	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.047		-	0.05	0.15	18.1	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1		-	1.5	1.5	95.8	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	9.9	22		-	4	35	67.5	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	32		-	10	50	290	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	27	54		-	20	140	430	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10		@				
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38		@				
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18		@				
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120		-	35	190	2600	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024		-	0.007	0.02	0.51	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel	RG	>AW	T	I
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35		-	0.35	1.5	20.8	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	11797776	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Voldoet aan Achtergrondwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
>AW	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid	G.W.	G.S.S.D	Oordeel	RG Eis	AW	WO	IND	IW
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		11.9							
Organische stof		1.9							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	84.5	84	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.9	1.9						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	11.9	12						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	100	170	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	0.24	0.36	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	20	Wo	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	23	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	0.070	0.087	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	25	40	Ind	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	29	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	72	110	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	0.053	0.053						

01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50) 07 (0-50) 08 (0-50)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.37	0.37	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (0-50) 04 (0-50) 06 (0-50)	11797775	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
Wo	Oordeel Wonen
-	<= Achtergrondwaarde
Ind	Oordeel Industrie

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		20.0							
Organische stof		1.3							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	78.3	78	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.3	1.3						
Gloeirest	% (m/m) ds	97							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	20.0	20						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	110	130	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.19	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	12	14	-	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	15	19	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.039	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	32	37	Wo	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	19	22	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	63	78	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	5.4	27	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

01 (50-100) 01 (100-150) 01 (150-200) 02 (50-100)02 (100-120)

Analyse	Eenheid				RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	**G.S.S.D**	**Oordeel**					
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	**Eurofins Nr.**	**Datum Monstername**	**Uw Project**	**Eindoordeel**
01 (50-100) 01 (100-150) 01	11797777	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde
Wo	Oordeel Wonen

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021002417**
Toetsing	**BoToVa T1 kwaliteit van grond en bagger bij toepassing op of in de bodem**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 09:59**

Analyse	Eenheid	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50) G.W.	G.S.S.D	Oordeel	RG Eis	AW	WO	IND	IW
Bodemtype correctie									
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)		5.8							
Organische stof		1.6							
Voorbehandeling									
Cryogeen malen AS3000		Uitgevoerd							
Bodemkundige analyses									
Droge stof	% (m/m)	90.8	91	@					
Organische stof	% (m/m) ds	1.6	1.6						
Gloeirest	% (m/m) ds	98							
Korrelgrootte < 2 µm (Lutum)	% (m/m) ds	5.8	5.8						
Metalen									
Barium (Ba)	mg/kg DS	30	79	@	20				920
Cadmium (Cd)	mg/kg DS	<0.20	0.23	-	0.2	0.6	1.2	4.3	13
Kobalt (Co)	mg/kg DS	4.0	9.9	-	3	15	35	190	190
Koper (Cu)	mg/kg DS	6.2	11	-	5	40	54	190	190
Kwik (Hg)	mg/kg DS	<0.050	0.047	-	0.05	0.15	0.83	4.8	36
Molybdeen (Mo)	mg/kg DS	<1.5	1.1	-	1.5	1.5	88	190	190
Nikkel (Ni)	mg/kg DS	9.9	22	-	4	35		100	100
Lood (Pb)	mg/kg DS	22	32	-	10	50	210	530	530
Zink (Zn)	mg/kg DS	27	54	-	20	140	200	720	720
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	mg/kg DS	<3.0	10	@					
Minerale olie (C12-C16)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C16-C21)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C21-C30)	mg/kg DS	<11	38	@					
Minerale olie (C30-C35)	mg/kg DS	<5.0	18	@					
Minerale olie (C35-C40)	mg/kg DS	<6.0	21	@					
Minerale olie totaal (C10-C40)	mg/kg DS	<35	120	-	35	190	190	500	5000
Polychloorbifenylen, PCB									
PCB 28	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 52	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 101	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 118	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 138	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 153	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB 180	mg/kg DS	<0.0010	0.0035						
PCB (som 7) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.0049	0.024	-	0.007	0.02	0.04	0.5	1
Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen, PAK									
Naftaleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fenanthreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)anthraceen	mg/kg DS	<0.050	0.035						

Analyse	Eenheid	02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)			RG Eis	AW	WO	IND	IW
		G.W.	G.S.S.D	Oordeel					
Chryseen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(a)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Benzo(ghi)peryleen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
Indeno(123-cd)pyreen	mg/kg DS	<0.050	0.035						
PAK VROM (10) (factor 0,7)	mg/kg DS	0.35	0.35	-	0.5	1.5	6.8	40	40

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
02 (0-30) 03 (0-50) 05 (0-50)	11797776	06-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Altijd toepasbaar

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG Eis	<= rapportagegrens danwel achtergrondwaarde
AW	Achtergrondwaarde
WO	Normwaarde wonen
IND	Normwaarde industrie
IW	Interventiewaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
-	<= Achtergrondwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

Uw Project	**Loostraat (ong.) Loo (200461)**
Certificaat	**2021005868**
Toetsing	**BoToVa T13 kwaliteit van grondwater volgens Wbb (water)**
Versie	**BoToVa Default**
Toetsingsdatum	**03 February 2021 10:29**
Is Diep grondwater	**Nee**

Analyse	Eenheid	01 (350-450)				RG	S	T	I
		G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel				
Metalen									
Barium (Ba)	µg/l	150	150	0.17	> SW	20	50	338	625
Cadmium (Cd)	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.4	3.2	6
Kobalt (Co)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	20	60	100
Koper (Cu)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	15	45	75
Kwik (Hg)	µg/l	<0.050	0.035		-	0.05	0.05	0.175	0.3
Molybdeen (Mo)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	5	152	300
Nikkel (Ni)	µg/l	<3.0	2.1		-	3	15	45	75
Lood (Pb)	µg/l	<2.0	1.4		-	2	15	45	75
Zink (Zn)	µg/l	<10	7		-	10	65	432	800
Vluchtige Aromatische Koolwaterstoffen									
Benzeen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.2	15.1	30
Tolueen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	503	1000
Ethylbenzeen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	4	77	150
o-Xyleen	µg/l	<0.10	0.07						
m,p-Xyleen	µg/l	<0.20	0.14						
Xylenen (som) factor 0,7	µg/l	0.21	0.21		-	0.2	0.2	35.1	70
BTEX (som)	µg/l	<0.90							
Naftaleen	µg/l	<0.020	0.014		-	0.02	0.01	35	70
Styreen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	6	153	300
Vluchtige organische halogeenkoolwaterstoffen									
Dichloormethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	0.01	500	1000
Trichloormethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	6	203	400
Tetrachloormethaan	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.1	0.01	5	10
Trichlooretheen	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	24	262	500
Tetrachlooretheen	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	20	40
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	454	900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0.20	0.14		-	0.2	7	204	400
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	150	300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0.10	0.07		-	0.1	0.01	65	130
cis 1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07						
trans 1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07						
CKW (som)	µg/l	<1.6							
Tribroommethaan	µg/l	<0.20	0.14		@				630
Vinylchloride	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.2	0.01	2.5	5
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0.10	0.07	0.01	-	0.1	0.01	5	10
1,2-Dichloorethenen (Som) factor 0,7	µg/l	0.14	0.14	0.01	-	0.2	0.01	10	20
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0.20	0.14						
Dichloorpropanen som factor 0.7	µg/l	0.42	0.42		-	0.6	0.8	40.4	80
Minerale olie									
Minerale olie (C10-C12)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C12-C16)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C16-C21)	µg/l	<10	7		@				

Analyse	Eenheid	01 (350-450)				RG	S	T	I
		G.W.	G.S.S.D	Index	Oordeel				
Minerale olie (C21-C30)	µg/l	<15	10		@				
Minerale olie (C30-C35)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie (C35-C40)	µg/l	<10	7		@				
Minerale olie totaal (C10-C40)	µg/l	<50	35		-	50	50	325	600
Extra parameters									
unknown	µg/l		0.77		@				

Monsteromschrijving	Eurofins Nr.	Datum Monstername	Uw Project	Eindoordeel
01 (350-450)	11808623	13-01-2021	Loostraat (ong.) Loo	Overschrijding Streefwaarde

Legenda

#	Aangenomen waarde
G.W.	Gemeten waarde
G.S.S.D.	Gestandaardiseerde meetwaarde
RG	< streefwaarde/aw2000 of RG
S	Streefwaarde/aw2000
T	Tussenwaarde (T)
I	> Interventiewaarde (I)
-	<= Streefwaarde
@	Geen toetsoordeel mogelijk
> SW	> Streefwaarde

Deze toetsing is m.b.v. BoToVa uitgevoerd. Zie voor info: http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/instrumenten/botova/

BIJLAGE 8

PROJECTFOTO'S

Overzichtsfoto

Overzichtsfoto

BIJLAGE 9

INFORMATIE VOORONDERZOEK

Van: Omgevingsvergunning 1Stroom
Aan: Jan Winkelhorst
Onderwerp: RE: 200461 : Loo, Hoflaan (ong.) / opvragen bodeminformatie
Datum: woensdag 16 december 2020 15:21:53
Bijlagen: image001.png
image002.png
image003.png
image004.jpg
image005.jpg

Dag mijnheer Winkelhorst,

Van de door u opgegeven locatie zijn bij ons geen bodemgegevens bekend.

Met vriendelijke groet,

Annelies Aalbers
Teamregisseur Omgevingszaken

www.1stroom.nl | info@1stroom.nl | (088) 695 3000

gemeente@duiven.nl
(0316) 279 111
www.duiven.nl

gemeente@westervoort.nl
(026) 317 99 11
www.westervoort.nl

Van: Jan Winkelhorst <J.Winkelhorst@rouwmaat.nl>
Verzonden: woensdag 16 december 2020 09:28
Aan: Gemeente Duiven <gemeente@duiven.nl>
Onderwerp: 200461 : Loo, Hoflaan (ong.) / opvragen bodeminformatie

Geachte mevrouw/heer,

In het kader van vooronderzoek (NEN 5725) informeer ik naar relevante bodemgegevens van bovenstaande locatie.
Zie bijlage voor de contouren van de onderzoekslocatie. Kadastraal: Groessen en Loo, sectie F, nr. 1905.
Aanleiding onderzoek: Omgevingsvergunning onderdeel bouwen.

Beschikbare gegevens graag verzenden via het volgende adres: bodem@rouwmaat.nl

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Jan Winkelhorst

Postbus 74, 7140 AB Groenlo
Tel: 0544-474040
Fax: 0544-474049
KvK: 08018439
www.rouwmaat.nl
J.Winkelhorst@rouwmaat.nl

Volg ons op:

BIJLAGE 10

ONAFHANKELIJKHEIDSVERKLARING

VELDWERKFORMULIER

(deze zijde in te vullen door veldwerker)

ONDERTEKENING			
projectnummer	MT-200461		
projectnaam	Loostraat (ong.) Loo		
bij het onderzoek zijn de volgende protocollen gevolgd:		**naam veldwerker:**	**datum uitvoering:**
☑	plaatsen van handboringen en peilbuizen (protocol 2001)	N. ten Brinke	06-01-2021
☑	nemen van grondwatermonsters (protocol 2002)	N. ten Brinke	13-01-2021
☐	locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem (protocol 2018)		
onafhankelijkheidsverklaring:		**grond** paraaf gecertificeerde boormeester	**grondwater** paraaf gecertificeerde boormeester
Ik verklaar dat het veldwerk ten behoeve van bovengenoemd project onafhankelijk van de opdrachtgever is uitgevoerd conform de eisen van AS SIKB 2000 en de daarin genoemde NEN-normen.			

BIJLAGE 11

TOEGEPASTE NORMEN

NEN 5104	Geotechniek	Classificatie van onverharde grondmonsters
NEN 5707	Asbest	Bodem- Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem
NEN 5709	Bodem	Monstervoorbehandeling voor de bepaling van organische en anorganische parameters in grond
NEN 5725	Bodem	Richtlijn voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, orienterend en nader onderzoek
NEN 5740	Bodem	Onderzoeksstrategie bij verkennend bodemonderzoek
NPR 5741	Bodem	Boorsystemen en monsternemingstoestellen voor grond, sediment en grondwater, die worden toegepast bij bodemverontreinigingsonderzoek
NPR 6616	Water en slib	Routinebepaling van de pH
NEN 5742	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische verbindingen en fysisch/chemische bodemkenmerken.
NEN 5743	Bodem	Monsterneming van grond en sediment t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5744	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van metalen, anorganische verbindingen, matig vluchtige organische verbindingen en fysisch/chemische eigenschappen.
NEN 5745	Bodem	Monsterneming van grondwater t.b.v. de bepaling van vluchtige verbindingen.
NEN 5120	Geotechniek	Bepaling van stijghoogten van grondwater door middel van peilbuizen .
NEN 5751	Bodem	Voorbereiding van het monster voor fysisch-chemische analyses
NEN 5733	Bodem	Bepaling van de korrelgrootte m.b.v. zeef en pipet
NEN 5766	Bodem	Plaatsing van peilbuizen ten behoeve van milieukundig bodemonderzoek
NEN 5861	Milieu	Procedures voor monsteroverdracht
NEN-EN-ISO 5667-3	Water	Bemonstering - Deel 3: Richtlijnen voor de conservering en behandeling van watermonsters
NEN 5897	Asbest	Monsterneming en analyse van asbest in onbewerkt bouw- en sloopafval en recyclinggranulaat
NEN-ISO 7888	Water	Bepaling van het elektrisch geleidingsvermogen
SIKB protocol 2001	Milieu	Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen
SIKB protocol 2002	Water	Het nemen van grondwatermonsters
SIKB protocol 2018	Asbest	Locatie-inspectie en monsterneming van asbest in bodem

Voortoets stikstofdepositie

Loostraat-Hoflaan, Loo

Gemeente Duiven

Gegevens over het plan:

Plannaam:	Voortoets stikstofdepositie Loostraat-Hoflaan, Loo
Datum:	16-12-2020
Projectnummer Buro SRO:	17.40.01

Gegevens projectbetrokkenen:

Opdrachtgever:	Gemeente Duiven

Gegevens Buro SRO:

Projectleider Buro SRO:	Dhr. L. Arends
Bezoekadres vestiging Arnhem:	Sweerts de Landasstraat 50 6814 DG te Arnhem
Telefoon:	026 – 35 23 125
E-mail:	arnhem@buro-sro.nl
Internet:	www.Buro-SRO.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding 5
1.1 Doelstelling onderzoek 5
1.2 Projectbeschrijving 5
1.3 Maatgevende Natura 2000-gebieden 6
Hoofdstuk 2 Wettelijk kader 8
2.1 Landelijke wet- en regelgeving 8
2.2 Voortoets 8
2.3 Passende beoordeling 9
Hoofdstuk 3 Berekeningssystematiek 10
3.1 Gebruikt rekenmodel 10
3.2 Input rekenmodel 10
3.2.1 Toekomstig gebruik 10
3.2.2 Aanlegfase 10
Hoofdstuk 4 Resultaten berekening 12
4.1 Gebruiksfase 12
4.2 Aanlegfase 13
Hoofdstuk 5 Conclusies 15
Bijlagen 17
Bijlage 1: Toelichting uitgangspunten aanlegfase 19
Bijlage 2: AERIUSberekening toekomstig gebruik 21
Bijlage 3: AERIUSberekening aanlegfase 23

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Doelstelling onderzoek

Aan de Loostraat-Hoflaan in Loo worden 4 woningen gerealiseerd. Doel van dit onderzoek is toetsing van mogelijke (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden, als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt, aan de Wet natuurbescherming.

Ten behoeve van een voortoets in het kader van de Wet natuurbescherming is de toekomstige gewenste situatie gemodelleerd op basis van de aangeleverde gegevens door de opdrachtgever, ervaringscijfers en kengetallen. De depositie is op de omliggende Natura 2000-gebieden berekend en getoetst of het plan (mogelijke) significant negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Voorliggende rapportage geeft een overzicht van de gehanteerde uitgangspunten en rekenmethodiek, de berekende resultaten en de conclusie.

1.2 Projectbeschrijving

Het plangebied is gelegen aan de Loostraat-Hoflaan te Loo. Onderstaande afbeelding toont de ligging van het plangebied in de omgeving.

Ligging van het plangebied

In het plangebied worden 4 woningen gerealiseerd. De bebouwing van de voormalige school die in het plangebied aanwezig was, is al gesloopt.

Afbeelding toekomstige situatie

1.3 Maatgevende Natura 2000-gebieden

Voor het uitvoeren van de stikstofdepositieberekening moet rekening gehouden worden met Natura 2000-gebieden. AERIUS toetst automatisch aan alle Natura 2000-gebieden in Nederland en aan nabijgelegen buitenlandse Natura 2000-gebieden. Het meest nabijgelegen en maatgevende Natura 2000-gebied voor dit project is Rijntakken. Deze ligt op een afstand van circa 470 m van het project. Op de afbeelding hieronder zijn het plangebied en de betreffende Natura 2000-gebieden weergegeven.

Ligging plangebied in relatie tot de maatgevende Natura 2000-gebieden

Hoofdstuk 2 Wettelijk kader

2.1 Landelijke wet- en regelgeving

In het kader van de toets aan de Wet Natuurbescherming wordt bepaald of een project of plan (mogelijke) significant negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Voor plannen en projecten dient middels een voortoets, eventueel gevolgd door een passende beoordeling, getoetst te worden of het plan mogelijk significant negatieve effecten kan hebben op gevoelige habitattypen die gelegen zijn binnen omliggende Natura 2000-gebieden. De beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen is uitgewerkt in paragraaf 2.3 van de Wet natuurbescherming. Met het verdwijnen van het Programma Aanpak Stikstof is de ontwikkelingsruimte en standaard grenswaarde voor projecten niet meer beschikbaar.
Op 16 juni 2020 hebben provincies de geldende beleidsregels voor intern en extern salderen vastgesteld. Dit vormt het nieuwe beleid op basis waarvan de vergunningverlening binnen de Wet natuurbescherming met betrekking tot stikstofdepositie plaatsvindt.

2.2 Voortoets

Een voortoets heeft tot doel te onderzoeken of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor beschermde Natura 2000 gebieden. De significantie van de gevolgen voor een gebied als gevolg van een plan worden afgezet tegen de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn neergelegd in het aanwijzingsbesluit en zijn uitgewerkt in het beheerplan voor dat gebied. Wanneer een plan of project gevolgen heeft voor het gebied, maar de instandhoudingsdoelstellingen daarvan niet in gevaar brengt, zijn significante gevolgen uitgesloten.
Bij de voortoets wordt bekeken of het bestemmingsplan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben. In hoeverre stikstofdepositie voor significante gevolgen op Natura 2000-gebieden kan zorgen, wordt in eerste instantie bepaald door te bezien of de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt tot een toename van stikstofdepositie leiden. Hierbij mag een vergelijking worden gemaakt met het bestaande gebruik binnen het project zelf (intern salderen) of mag met het stoppen van een stikstofuitstotende activiteit elders worden gecompenseerd (extern salderen). Van plannen die ten opzichte van de feitelijke situatie geen toename van de stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats waarvan de Kritische Depositie Waarde (KDW) wordt overschreden, zijn significante gevolgen met zekerheid uit te sluiten. In dat geval hoeft geen passende beoordeling te worden opgesteld. In het geval uit de voortoets blijkt dat:

- de ontwikkeling wel kan leiden tot een toename van stikstofdepositie op één of meer in het kader van Natura 2000 beschermde stikstofgevoelige habitat;
- van deze habitats de KDW al wordt overschreden of door de toename van de stikstofdepositie kan worden overschreden;

dient een volgende stap gezet te worden. Op dat moment wordt door middel van een ecologische voortoets onderzocht of ecologische significante effecten uitgesloten kunnen worden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om kleine deposities en/of deposities voor een korte tijd. Mocht dat laatste ook niet het geval zijn dan is een passende beoordeling noodzakelijk.

2.3 Passende beoordeling

Wanneer een plan significante negatieve gevolgen kan hebben, moet het bestuursorgaan ingevolge de Wet natuurbescherming een passende beoordeling opstellen vóórdat het plan kan worden vastgesteld. Deze passende beoordeling moet de zekerheid geven dat de natuurlijke kenmerken van het betreffende gebied niet worden aangetast. Het bestemmingsplan zal rekening moeten houden met de in het aanwijzingsbesluit voor het betrokken gebied vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen en de wijze waarop deze zijn uitgewerkt in het voor het gebied vastgestelde beheerplan. Als het bevoegd gezag (in veel gevallen Provinciale Staten) op grond van de passende beoordeling niet de vereiste zekerheid heeft verkregen dat een plan de natuurlijke kenmerken niet zal aantasten, kan het plan in beginsel niet worden vastgesteld. Dat is alleen anders als er geen alternatieve oplossingen beschikbaar zijn, sprake is van dwingende redenen van openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen, dan kan een plan toch worden vastgesteld.

Hoofdstuk 3 Berekeningssystematiek

3.1 Gebruikt rekenmodel

In deze voortoets is gerekend met de AERIUS Calculator. De rekenkern van AERIUS wordt gevormd door het Operationeel Prioritaire Stoffen model (OPS) van het RIVM. Dit model berekent de verspreiding van stikstof door de lucht en de depositie. OPS houdt daarbij rekening met verschillende factoren die de verspreiding en depositie van stikstof beïnvloeden, bijvoorbeeld de windrichting en -kracht, de ruwheid van het terrein en de hoogte van de vegetatie. Voor wegverkeer wordt gebruikt gemaakt van Standaard Rekenmethode 2 (SRM2). Daarmee sluit AERIUS aan op de modellering in het Nationaal Samenwerkingsverband Luchtkwaliteit.

3.2 Input rekenmodel

Belangrijk voor elk rekenmodel is de kwaliteit van de input. In deze paragraaf wordt voor elk onderdeel de bijbehorende uitgangspunten beschreven en onderbouwd.

3.2.1 Toekomstig gebruik

Verkeersbewegingen

Met betrekking tot het beoogde plan is het van belang te kijken naar de verwachte toename van het aantal verkeersbewegingen. Voor het bepalen van de extra verkeersbewegingen wordt als worst case uitgegaan van 8 motorvoertuigbewegingen per woning per dag. Het plan gaat uit van 4 woningen waardoor het aantal verkeersbewegingen in de toekomstige situatie circa 32 zal bedragen. Deze verkeersbewegingen bestaan enkel uit licht verkeer.

Verkeersbewegingen worden in AERIUS als lijnbronnen weergegeven. Deze lijnbronnen worden ingetekend van de woning tot het punt waar de verkeersbewegingen opgaan in het algemene verkeer. In dit geval gaan de verkeersbewegingen op in het algemene verkeer op de Loostraat op het punt waar het verkeer op snelheid is gekomen.

Overige bronnen

De woningen worden conform het Bouwbesluit gasloos uitgevoerd. Daarmee is er geen sprake van een verbrandingsinstallatie in het huis. Mogelijke stikstofuitstoot door de toekomstige woningen en bijgebouwen is kleinschalig en incidenteel en daardoor niet modelleerbaar, zoals ook beargumenteerd in de Handreiking woningbouw en AERIUS van de Rijksoverheid (januari 2020).

3.2.2 Aanlegfase

Naast het toekomstig gebruik is ook de stikstofuitstoot tijdens de aanlegfase van het project van belang. Bij de realisatie van de woningen zijn gedurende korte tijd werktuigen en machines van de bouwer in het plangebied aanwezig. Ook de verkeersbewegingen van de werklieden van en naar de bouwplaats geven een korte toename van stikstof emissie. Van een deel van de machines (handgereedschap, snelbouwkranen, liften) wordt ervan uit gegaan dat deze elektrisch zijn en dus geen stikstofuitstoot veroorzaken. Voor de daadwerkelijke aanleg is nog geen bestek gemaakt. Daarom is er op basis van vergelijkbare projecten en ervaringen elders een zo goed mogelijke raming gemaakt van de activiteiten die zorgen voor stikstofuitstoot tijdens de aanlegfase. In deze berekening is ervan uitgegaan dat de aanlegfase van het project maximaal 1 jaar duurt.

Mobiele werktuigen

Er zijn mobiele werktuigen nodig voor het realiseren van de woningen. Voor het invoeren van de mobiele werktuigen is een inschatting gemaakt van de STAGE klassen van de werktuigen, het brandstofverbruik, het aantal uren dat een werktuig stationair draait en de cilinderinhoud, waarmee de uitstoot NOx en NH_3 door AERIUS is bepaald. De uitstoot van de mobiele werktuigen wordt in AERIUS als een vlakbron ingetekend, op de

locatie van de werkzaamheden. De overige machines zoals vrachtwagens voor de aan- en afvoer van materieel vallen onder de verkeersbewegingen.

Onderstaande tabel toont de ingevoerde mobiele werktuigen. In bijlage 1 is toegelicht hoe tot onderstaande uitgangspunten is gekomen.

Type werktuig	STAGE klasse	Brandstofverbruik (l/j)	Aantal uren stationair draaien	Cilinderinhoud
Mobiele graafmachine	STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	178	3	5.00
Mini graver	STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	175	5	3.00
Hijskraan	STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	141	1	10.00
Ruw terrein heftruck	STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	194	5	2.50
Trilplaat/stamper	STAGE V, < 18 kW, bouwjaar 2019 (Diesel)	21	5	0.50

tabel mobiele werktuigen bouw woningen

Verkeersbewegingen

Tijdens de aanlegfase zal er sprake zijn van verkeersbewegingen door de werklieden die met de bouw van de woningen bezig zijn. Bij de gemaakte inschatting van het aantal verkeersbewegingen van licht verkeer is er rekening mee gehouden dat werklieden met werkbusjes arriveren, waarbij er meerdere werklieden in één werkbus zitten. Daarnaast zorgen de aan- en afvoer van materiaal en de mobiele werktuigen voor verkeersbewegingen door middelzwaar en zwaar vrachtverkeer. De schatting van de verkeersbewegingen in de aanlegfase is weergegeven in onderstaande tabel.

Type verkeer	Gem. aantal per jaar
Licht	600
Middel zwaar	80
Zwaar	146

Verkeersbewegingen worden in AERIUS als lijnbronnen weergegeven. Deze lijnbronnen worden ingetekend van de woning tot het punt waar de verkeersbewegingen opgaan in het algemene verkeer. In dit geval gaan de verkeersbewegingen op in het algemene verkeer op de Loostraat op het punt waar het verkeer op snelheid is gekomen.

Hoofdstuk 4 Resultaten berekening

4.1 Gebruiksfase

In het model is de beoogde situatie ingevoerd. Op navolgende uitsnede zijn de bronnen weergegeven die van invloed zijn op de stikstofdepositie van het initiatief. Bron 1 en 2 betreft de toekomstige verkeersbewegingen.

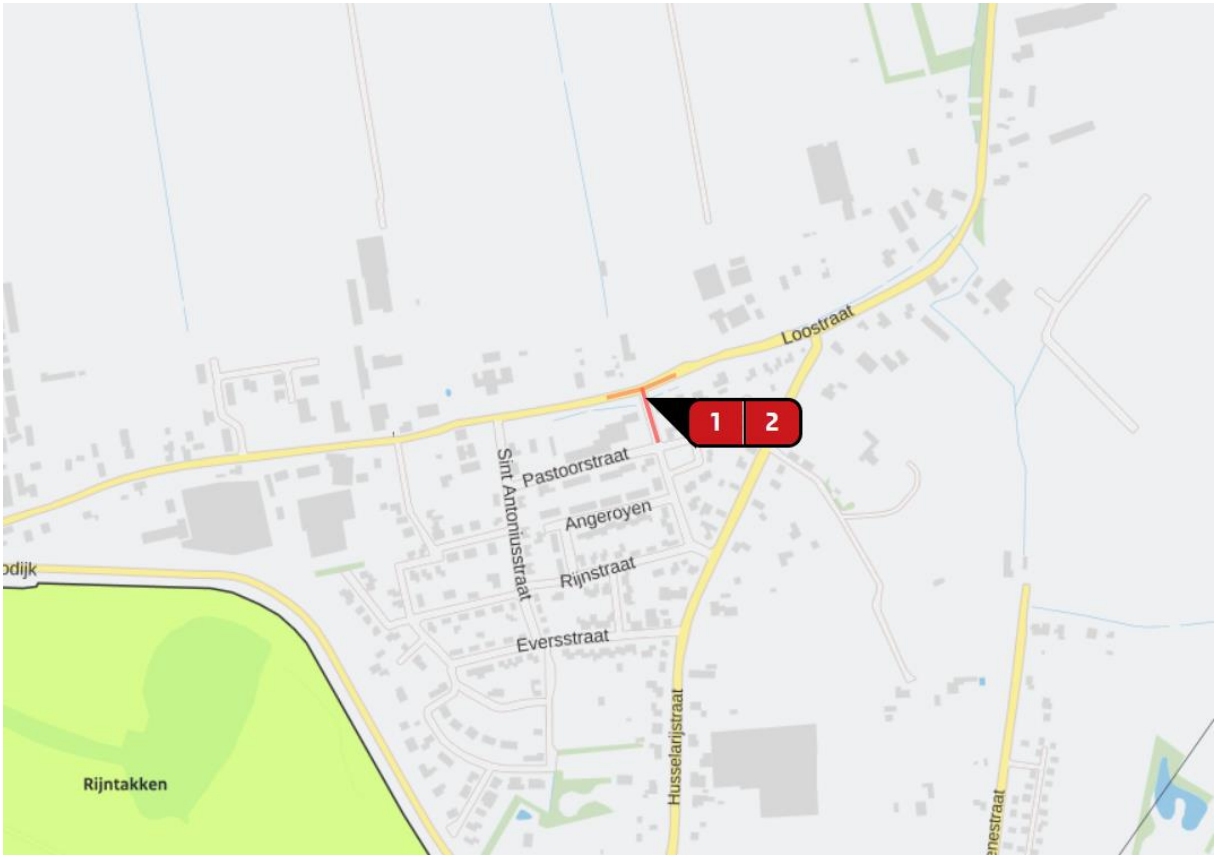

Afbeelding ingevoerde bronnen AERIUS gebruiksfase

Toename emissies door verkeersbewegingen

Uit de berekening volgt dat door het toekomstig aantal verkeersbewegingen (conform paragraaf 3.2.1) de uitstoot van NOx minder dan 1 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH_3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH_3	< 1 kg/j

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH_3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH_3	< 1 kg/j

Stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden

De uitstoot van NOx als gevolg van het toekomstig gebruik zorgt niet voor een bijdrage hoger dan 0,00 mol/ha/j op Natura 2000-gebieden.

4.2 Aanlegfase

Op navolgende uitsnede zijn de bronnen weergegeven die van invloed zijn op de stikstofdepositie van het initiatief tijdens de aanlegfase. Bron 1 betreft de mobiele werktuigen en bron 2 betreft de verkeersbewegingen.

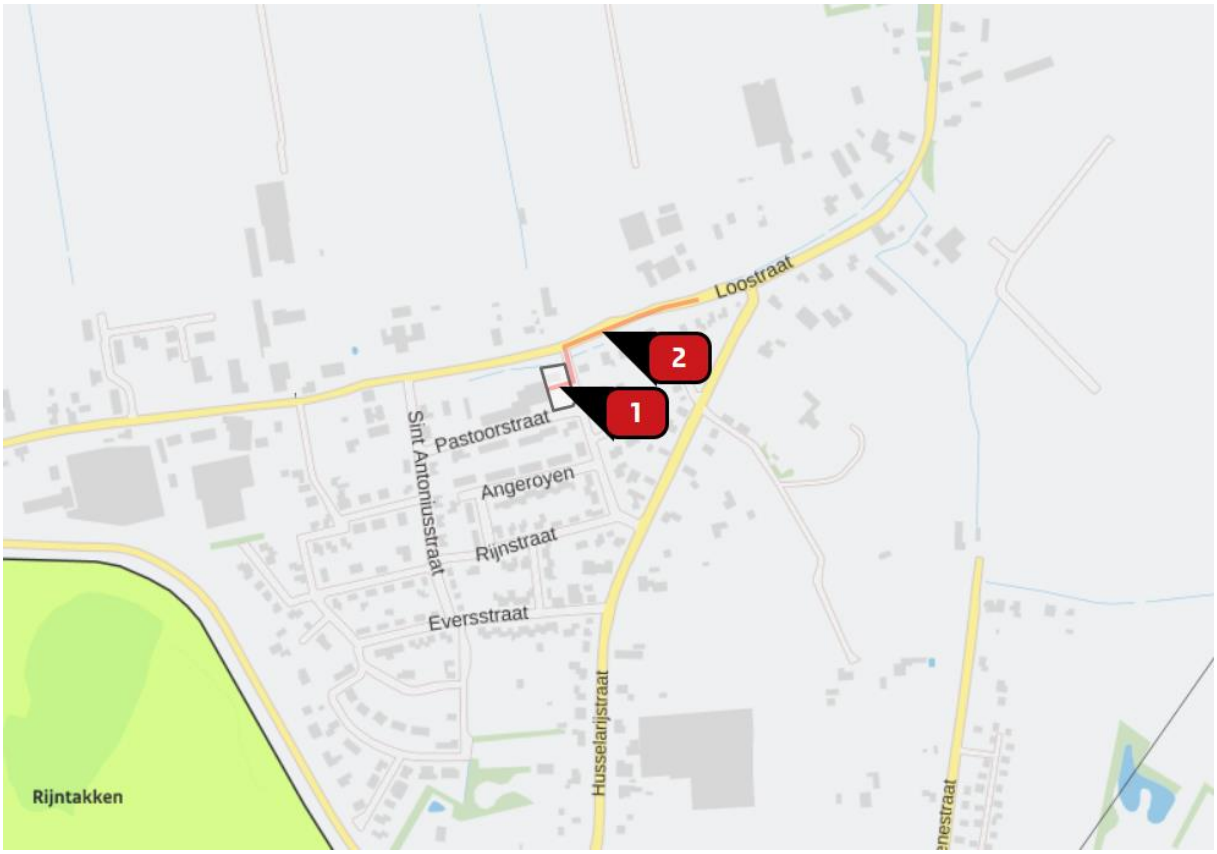

Afbeelding ingevoerde bronnen AERIUS aanlegfase

Toename emissies door mobiele werktuigen

Uit navolgende tabel volgt dat door de mobiele werktuigen in de aanlegfase (conform paragraaf 3.2.2) de uitstoot van NOx 4,96 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

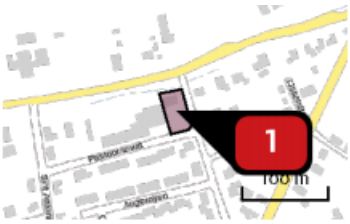

Naam	werktuigen bouw woningen
Locatie (X,Y)	196576, 438155
NOx	4,96 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Graafmachine	178	3	5,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	Minigraver (graafmachine)	175	5	3,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	Hijskraan	141	1	10,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	Ruw terrein heftruck	194	5	2,5	NOx NH3	2,56 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 18 <= kW < 37, bouwjaar 2019 (Diesel)	Trilplaat/stamper	21	5	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Toename emissies door verkeersbewegingen

Uit navolgende tabellen volgt dat door de verkeersbewegingen in de aanlegfase (conform paragraaf 3.2.2) de uitstoot van NOx minder dan 1 kg/j bedraagt en de uitstoot van NH_3 minder dan 1 kg/j.

Naam	verkeer bouw woningen
Locatie (X,Y)	196624, 438216
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	80,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	146,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Stikstofdepositie de Natura 2000-gebieden

De uitstoot van NOx als gevolg van de mobiele werktuigen en de verkeersbewegingen in de aanlegfase zorgt niet voor een bijdrage hoger dan 0,00 mol/ha/j op Natura 2000-gebieden.

Hoofdstuk 5 Conclusies

De berekening ten behoeve van de Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van een aanpassing van de bestemming. Het plan voorziet in het realiseren van 4 woningen aan de Loostraat-Hoflaan te Loo.

Toekomstig gebruik
Het toekomstig gebruik van de woningen veroorzaakt op de Natura 2000-gebieden geen bijdrage aan stikstofdepositie hoger dan 0,00 mol/ha/j.

Aanlegfase
De aanleg van de woningen veroorzaakt op Natura 2000-gebieden op basis van de inschatting van de werkzaamheden geen bijdrage aan stikstofdepositie hoger dan 0,00 mol/ha/j.

Eindconclusie
Als gevolg van de ontwikkelingen in het plangebied waarvoor de berekeningen zijn uitgevoerd neemt de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden zowel in de gebruiksfase als in de aanlegfase niet toe. Er is dus geen sprake van mogelijke negatieve effecten op beschermde Natura 2000 gebieden. Het aanvragen van een Wnb-vergunning is daarom niet nodig voor dit project.

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting uitgangspunten aanlegfase

Onderstaand is toegelicht hoe is gekomen tot de uitgangspunten voor het modelleren van de aanlegfase.

STAGE klasse

De stageklassen betreffen emissienormen voor mobiele werktuigen en zijn afhankelijk van het bouwjaar en het vermogen van het mobiele werktuig. Bij de emissieberekening op basis van brandstofverbruik per stageklasse, rekent AERIUS met categorieën stageklassen en emissiefactoren die betrekking hebben op dieselmotoren en zijn overgenomen uit het Emissiemodel Mobiele Machines (TNO-rapport 2009).

Voor elk werk wordt door een bouwer normaal gesproken een machine ingezet met het laagste vermogen dat werkbaar is voor de uitvoering. Dit omdat machines met een hoger vermogen meer brandstofverbruik hebben. Bij de selectie van het vermogen is dan ook gekozen voor een gemiddeld vermogen passend bij het werk.

Voor wat betreft het bouwjaar is gekeken naar de gemiddelde levensduur van de gebruikte werktuigen. Hierbij is aangesloten bij de mediane levensduur (TNO-rapport 2009) van de betreffende werktuigen, afgerond op hele jaren. Het jaar van uitvoering minus de levensduur geeft een goede raming van het gemiddelde bouwjaar van de gebruikte machines. Als de initiatiefnemer heeft aangegeven oudere of nieuwere mobiele werktuigen te gebruiken, is van de door de initiatiefnemer opgegeven bouwjaren uitgegaan.

Brandstofverbruik

Om het brandstofgebruik (Diesel) per jaar te schatten is aangesloten bij de formule die is opgenomen in het TNO rapport 2020 R11528. De formule is als volgt:

Brandstofverbruik [liters] = 0,245 * arbeid [kWh] + (0,52 + 0,0034 * maximaal vermogen [kW]) * draaiuren [h]

Stationair draaien

Er is sprake van stationair / op lage last draaien als het vermogen minder dan is dan 10% van het maximale vermogen. Dit is de motorbelasting op moment dat de machine is ingeschakeld en mogelijk systemen verwarmt of op druk houdt, maar geen werk verricht. Voor het aantal uren stationair draaien is uitgegaan van percentage dat gemiddeld geldt voor het mobiele werktuig.

Cilinderinhoud

Voor het bepalen van de cilinderinhoud is uitgegaan van een cilinderinhoud van 1 liter per 20 kW vermogen.

Bijlage 2: AERIUSberekening toekomstig gebruik

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Buro SRO Oost	Loostraat-Hoflaan, 6924AR Loo

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Loostraat-Hoflaan, Loo	RNZuUfRvqWZb

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
15 december 2020, 12:44	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Gebruik woningen

Locatie
Situatie 1

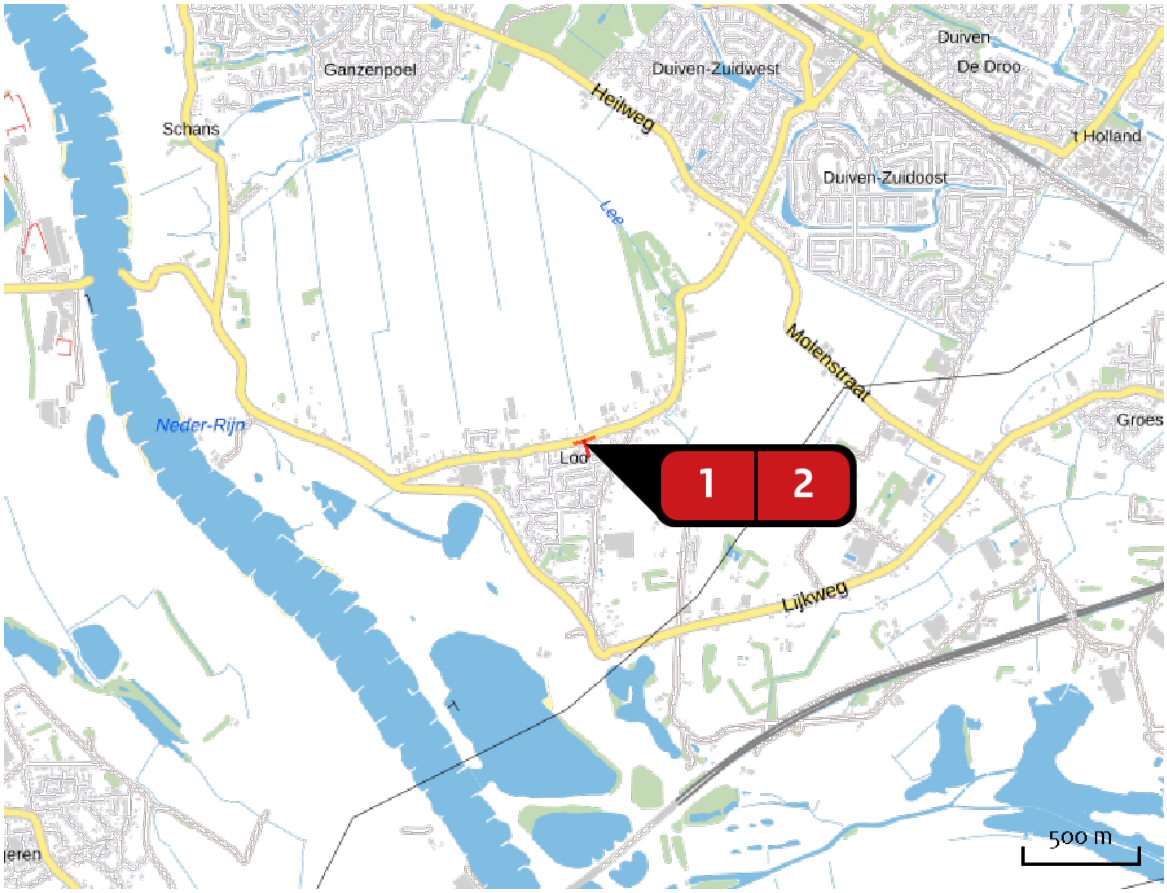

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		wegverkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
2		wegverkeer Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

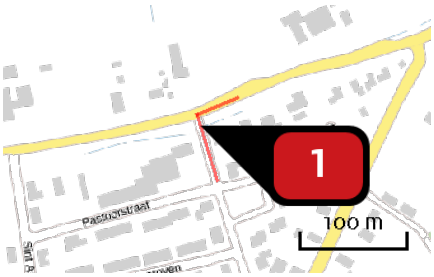

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

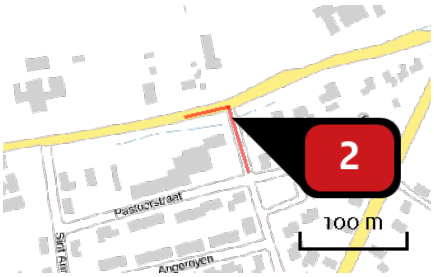

Naam	wegverkeer
Locatie (X,Y)	196585, 438189
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	16,0 / etmaal	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20201124_13fd900ebd
Database	versie 2020_20201124_13fd900ebd

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

Bijlage 3: AERIUSberekening aanlegfase

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Buro SRO Oost	Loostraat-Hoflaan, 6924AR Loo

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Loostraat-Hoflaan, Loo	RejRxwCVCAZz

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
15 december 2020, 14:47	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

	Situatie 1
NOx	5,20 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Resultaten

Hectare met hoogste bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

aanleg woningen

Locatie
Situatie 1

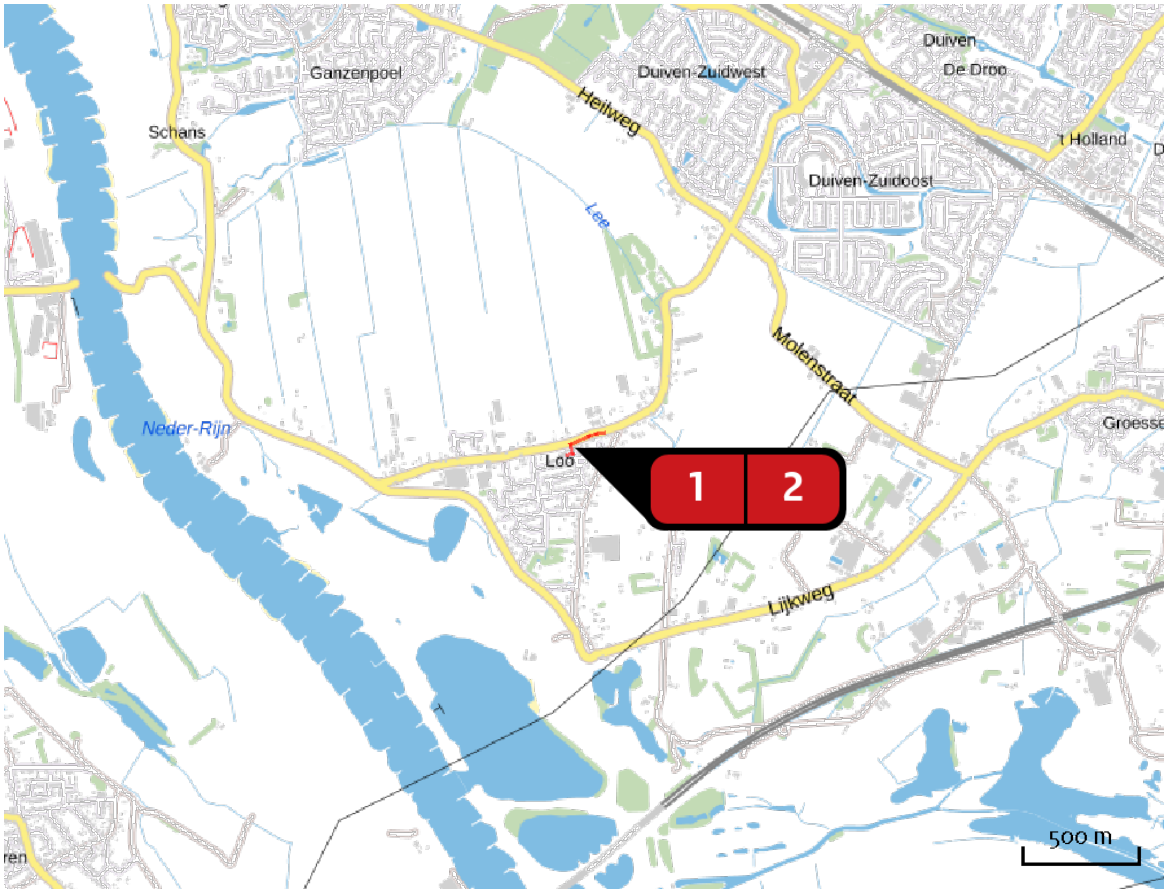

Emissie
Situatie 1

Bron Sector			Emissie NH3	Emissie NOx
1		werktuigen bouw woningen Mobiele werktuigen | Bouw en Industrie	< 1 kg/j	4,96 kg/j
2		verkeer bouw woningen Wegverkeer | Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

Emissie (per bron)

Situatie 1

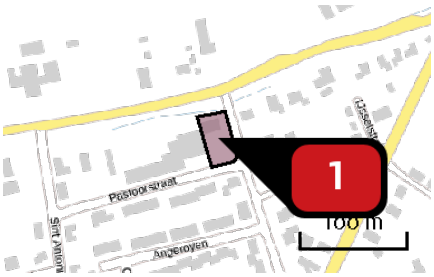

Naam	werktuigen bouw woningen
Locatie (X,Y)	196576, 438155
NOx	4,96 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IV, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2015 (Diesel)	Graafmachine	178	3	5,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IV, 56 <= kW < 75, bouwjaar 2015 (Diesel)	Minigraver (graafmachine)	175	5	3,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2019 (Diesel)	Hijskraan	141	1	10,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 37 <= kW < 56, bouwjaar 2013 (Diesel)	Ruw terrein heftruck	194	5	2,5	NOx NH3	2,56 kg/j < 1 kg/j
STAGE V, 18 <= kW < 37, bouwjaar 2019 (Diesel)	Trilplaat/stamper	21	5	1,0	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

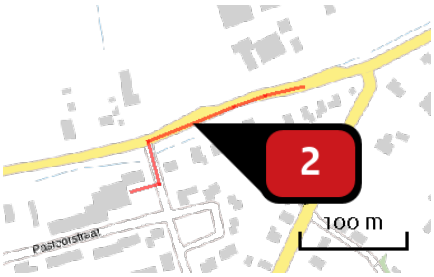

Naam	verkeer bouw woningen
Locatie (X,Y)	196624, 438216
NOx	< 1 kg/j
NH3	< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	600,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Middelzwaar vrachtverkeer	80,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	146,0 / jaar	NOx	< 1 kg/j
			NH3	< 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS	versie 2020_20201124_13fd900ebd
Database	versie 2020_20201124_13fd900ebd

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020

buro-sro.nl

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN GECOMBINEERD VERKENNEND EN KARTEREND BOORONDERZOEK

LOOSTRAAT 35

TE LOO (GLD.)

GEMEENTE DUIVEN

Archeologie

Archeologisch bureauonderzoek en gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek

Loostraat 35 te Loo (Gld.)

Opdrachtgever	Gemeente Duiven Postbus 6 6920 AA Duiven
Rapportnummer	12752.001
Versienummer[1]	2
Datum	15 juli 2020
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	ir. E.M. ten Broeke
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	drs. A.H. Schutte
Paraaf	

© Econsultancy bv, Doetinchem
Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

ISSN: 2210-8777 (Analoog rapport)
ISSN: 2210-8785 (Digitaal rapport E-depot)

[1] Versie 1 betreft een rapport waarvan geen beoordeling van de bevoegde overheid is ontvangen, bij versie 2 is het rapport wel beoordeeld door de bevoegde overheid.

Administratieve gegevens plangebied		
Projectcode	12752.001	
Toponiem	Loostraat 35	
Opdrachtgever	Gemeente Duiven	
Gemeente	Duiven	
Plaats	Loo (Gld.)	
Provincie	Gelderland	
Kadastrale gegevens	Gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer 1905	
Omvang plangebied	Circa 1.485 m²	
Kaartblad	40 B (1:25.000)	
Coördinaten centrum plangebied	X: 196.575 / Y: 438.155	
Bevoegde overheid	Gemeente Duiven	
Deskundige namens de bevoegde overheid	De heer J. Habraken, Regioarcheoloog gemeenten Duiven, Lingewaard, Renkum, Rheden, Rijnwaarden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar Postbus 9200 6800 HA Arnhem Tel. 026-3773239 Email: Joris.Habraken@arnhem.nl	
ARCHIS3 Onderzoeksmeldingsnummer (OM-nr.)	Bureauonderzoek 4868744100	Booronderzoek 4868752100
Archeoregio NOaA	Utrechts-Gelders rivierengebied	
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Doetinchem/Provinciaal Archeologisch Depot Gelderland	
Uitvoerder	Econsultancy, ir. E.M. ten Broeke	

Kwaliteitszorg
Econsultancy is onder meer gecertificeerd voor protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004 van de BRL SIKB 4000. Verder is Econsultancy lid van de Nederlandse Vereniging van Archeologische Opgravingsbedrijven (NVAO). De leden van de NVAO bieden kwalitatief hoogstaand archeologisch onderzoek. Het lidmaatschap is een waarborg voor kwaliteit en betrouwbaarheid. Tevens is Econsultancy aangesloten bij de Vereniging van Ondernemers in Archeologie (VOiA). De VOiA behartigt de belangen van meer dan 100 bedrijven in alle takken van de archeologie.

Betrouwbaarheid
Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving. Een booronderzoek wordt in het algemeen uitgevoerd door het steekproefsgewijs onderzoeken van de bodem, waardoor het, op basis van de resultaten van een booronderzoek, onmogelijk is garanties af te geven ten aanzien van de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In dit kader dient ook opgemerkt te worden dat geraadpleegde bronnen niet altijd zonder fouten en volledig zijn. Daar Econsultancy voor het verkrijgen van historische informatie afhankelijk is van deze bronnen, kan Econsultancy niet instaan voor de juistheid en volledigheid van deze informatie.

SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van de Gemeente Duiven een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Loostraat 35 te Loo (Gld.) in de gemeente Duiven. De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie).

Gespecificeerde archeologische verwachting
Op basis van het archeologisch bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden. Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool.

Resultaten inventariserend veldonderzoek
De resultaten van het inventariserend veldonderzoek (IVO, gecombineerd verkennende en karterende fase) bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgen van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord. De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond.

Conclusie
Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd.

Advies

Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt door Econsultancy de aanbeveling gedaan om binnen het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethode. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Mochten tijdens de graafwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan dient hiervan melding te worden gemaakt conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed[2]).

[2] Infodesk email: info@cultureelerfgoed.nl of tel: 033-4217456

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

2 DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN 1

3 BUREAUONDERZOEK 3

3.1 Methoden 3
3.2 Afbakening en huidige situatie van het plangebied 4
3.3 Toekomstige situatie 5
3.4 Aardwetenschappelijke gegevens 6
3.5 Archeologische waarden 11
3.6 Beschrijving van het historische gebruik 16
3.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel 19
3.8 Conclusie bureauonderzoek 24

4 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK 25

4.1 Methoden 25
4.2 Resultaten 25
4.1 Beantwoording onderzoeksvragen veldonderzoek 27

5 CONCLUSIE EN ADVIES 30

5.1 Conclusie 30
5.2 Advies 30

LITERATUUR 32

BRONNEN 33

LIJST VAN TABELLEN

Tabel I. Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
Tabel II. Overzicht AMK-terreinen
Tabel III. Overzicht onderzoeksmeldingen
Tabel IV. Overzicht ARCHIS-vondsten
Tabel V. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal
Tabel VI. Verleende bouwvergunningen
Tabel VII. Gespecificeerde archeologische verwachting
Tabel VIII. Algemene bodemopbouw plangebied

LIJST VAN AFBEELDINGEN

Figuur 1. Situering van het plangebied binnen Nederland
Figuur 2. Detailkaart van het plangebied
Figuur 3. Luchtfoto van het plangebied
Figuur 4. Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven
Figuur 5. Holocene stroomgordels en afgedekt Pleistoceen
Figuur 6. Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van degemeente Duiven
Figuur 7. Situering van het plangebied binnen de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) 2010 van de provincie Gelderland
Figuur 8. Situering van het plangebied binnen de Geomorfologische kaart van Nederland
Figuur 9. Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
Figuur 10. Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland
Figuur 11. Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied met het AHN als achtergrond
Figuur 12. Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 vanuit kaartblad 92
Figuur 13. Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan)
Figuur 14. Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (Bonneblad)
Figuur 15. Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad)
Figuur 16. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958
Figuur 17. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966
Figuur 18. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977
Figuur 19. Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995
Figuur 20. Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto

BIJLAGEN

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken
Bijlage 2 Bewoningsgeschiedenis van Nederland
Bijlage 3 AMZ-cyclus
Bijlage 4 Overzichtsfoto’s plangebied en foto’s van de opgeboorde profielen
Bijlage 5 Boorprofielen

1 INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van de Gemeente Duiven een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Loostraat 35 te Loo (Gld.) in de gemeente Duiven (zie figuren 1 en 2). De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie). Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, moet eerst een wijziging van het bestemmingsplan worden doorgevoerd. Hierbij moet ook inzichtelijk te worden gemaakt welke archeologische waarden binnen het plangebied kunnen worden verwacht. De noodzaak tot archeologisch onderzoek vloeit voort uit het Verdrag van Malta (1992) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006).

Het archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (hoofdstuk 3) en een inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, gecombineerd verkennende en karterende fase) door middel van boringen (hoofdstuk 4). Op basis van de resultaten van het onderzoek wordt een advies gegeven of vervolgstappen noodzakelijk zijn (hoofdstuk 5).

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 10 en 11 juni 2020 door ir. E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd op 16 juni 2020 door E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector). Het rapport is gecontroleerd door drs. A.H. Schutte (Senior KNA Archeoloog).

2 DOELSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van het bureauonderzoek is om een antwoord te vinden op de vraag wat de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is. Om deze vraag te beantwoorden wordt een inventarisatie gemaakt van bekende aardwetenschappelijke, archeologische en (cultuur)historische gegevens. Aan de hand deze inventarisatie wordt het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Het inventariserend veldonderzoek, (IVO-overig, verkennende fase direct gecombineerd met de karterende fase) heeft tot doel de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting aan te vullen en te toetsen. Het veldonderzoek heeft tot doel antwoorden te vinden op wat de bodemopbouw is binnen het plangebied, of er archeologische vondsten en/of sporen en/of lagen aanwezig zijn, in welke mate de resultaten overeen stemmen met de verwachtingen en indien er binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is, wat dan de gevolgen zijn voor de voorgenomen bodemingrepen voor de vindplaats.

Conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (tweede druk, mei 2017)[3] dienen het bureauonderzoek en veldonderzoek antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

Fase bureauonderzoek

1. Wat is de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten en natuurlijke afzettingen in het omringende (binnen een afstand tot circa 200 m van de onderzoekslocatie) gebied?
2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
3. Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest?

[3] Habraken, 2017

4. Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen (‘waarnemingen’ inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend? Vermeld per vondst- en/of spoorcomplex minimaal: a) bronvermelding (onderzoeksrapportages, ARCHIS-gegevens), b) de materiaalcategorie, c) ouderdom, d) ruimtelijke (geografische) verspreiding, e) stratigrafische verspreiding (diepteligging en/of dikte vondstlaag) en f) fragmentatie
5. Welke natuurlijke formatieprocessen (sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
6. Welke culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
7. Welke formatieprocessen kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van eventuele aanwezige vondstspreidingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveaus en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten?
8. Wat is de aard (materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?
9. Hoe manifesteren deze zich tijdens het prospectieonderzoek?
10. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoekstrategie) kunnen vondst- en/of spoorcomplexen systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)? Licht beargumenteerd toe met verwijzing naar de verschillende KNA-leidraden.

Fase inventariserend veldonderzoek, verkenning

11. Wat is de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), diepteligging en ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen ter plaatse van het onderzoeksgebied?
12. Wat is de aard (kleur, textuur, samenstelling), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige ‘verstoringslagen’, bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?
13. Wat is de aard, dikte en omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
14. Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), gaafheid en dikte van het onderliggende afgedekt bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?
15. Wat is de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom (‘modern’ afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen?
16. Tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een ‘recente’ bodemverstoring en wat is de ouderdom van deze verstoring?

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering

17. Uitgaande van de onderzoeksstrategie: zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
18. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
19. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest (evaluatie resultaten bureauonderzoek)? Licht beargumenteerd toe.

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering (indien archeologische resten (indicatoren) aanwezig zijn)

20. Wat is de (mogelijke) omvang, aard, datering en fysieke kwaliteit van de archeologische vondsten/of spoorcomplexen? Licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
21. Wat is de diepteligging van de top van het niveau met archeologische vondst- en/of spoorcomplexen ('vondstlaag') ten opzichte van het maaiveld? Wat is de dikte van de vondstlaag of vondstlagen? Licht toe aan de hand van een beargumenteerde interpretatie van boorprofielen.
22. In hoeverre is de vondstlaag/vondstlagen of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor die in de diepere bodem?
23. In hoeverre is de vondstlaag of het vondstmateriaal op, of in, de bodem representatief voor de ligging en verbreiding van een eventueel sporenniveau?
24. Hoe kan men de prospectieresultaten vertalen in termen van conservering/kwaliteit, en/of verdere zoek- of waarderingsstrategie?
25. Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op de archeologische resten kunnen hebben?
26. Welke mogelijkheden zijn er, of welk perspectief is er, voor *in situ* behoud? Wat zijn daarvoor de randvoorwaarden? Hoe dienen deze randvoorwaarden tijdens de waarderende fase te worden onderzocht?

In de hoofdstukken 3, 4 en 5 worden aan het einde van elke paragraaf de onderzoeksvragen beantwoord wanneer deze van toepassing zijn.

3 BUREAUONDERZOEK

3.1 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd onder certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (KNA, versie 4.1, 24-05-2018) en conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1, 24-05-2018), die is vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie en is ondergebracht bij het SIKB te Gouda.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.[4]

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening van het plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige en toekomstige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische en historische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

[4] SIKB

Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- het Archeologische Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- geologische kaarten, geomorfologische kaarten en bodemkaarten;
- de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINOLoket);
- de Atlas Gelderland;
- literatuur en historisch kaartmateriaal;
- bouwhistorische gegevens;
- de recente topografische kaart (schaal 1:25.000);
- recente luchtfoto's;
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- de archeologische verwachtingskaarten van de gemeente Duiven;
- plaatselijke (amateur-)archeoloog c.q. heemkundevereniging.

3.2 Afbakening en huidige situatie van het plangebied

Afbakening

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het onderzoeksgebied en het plangebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen feitelijk de bodemverstorende ingreep gaat plaatsvinden. Het onderzoeksgebied is het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden binnen het plangebied. Dit gebied is groter dan het plangebied. In het huidige onderzoek betreft het onderzoeksgebied het gebied binnen een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.[5]

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1.485 m² en ligt aan de Loostraat 35, in het noordelijke deel van de bebouwde kom van Loo (Gld.) in de gemeente Duiven (zie figuren 1 en 2). Volgens het Algemeen Hoogtebestand Nederland (AHN) bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 11,1 m +NAP. Het plangebied is kadastraal bekend als gemeente Groessen en Loo, sectie F, nummer 1905. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 40 B (1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van het plangebied X: 196.575 / Y: 438.155.

Huidige situatie

Voor het bureauonderzoek is het van belang de huidige situatie te onderzoeken. Landgebruik en bebouwing kunnen van invloed zijn op de archeologische verwachting. Hiervoor is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens.

Het plangebied maakt deel uit van een terrein van een basisschool en er was recentelijk nog een gedeelte van de schoolbebouwing en een klein bijgebouw aanwezig (inmiddels gesloopt). Het centrale deel van de onderzoekslocatie is in gebruik als schoolplein, welke voorzien is van een tegelverharding. Het overige deel van het plangebied is in gebruik als grasveld/groenstrook. De Loostraat loopt langs de noordzijde van het plangebied. Verder wordt het plangebied aan de oost- en zuidzijde begrenst door respectievelijk de Hoflaan en de Pastoorstraat. Het plangebied wordt verder voornamelijk omgeven door woonpercelen. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een sportvereniging met diverse sportvelden (zie figuur 3).

[5] Binnen deze straal wordt geacht dat er voldoende informatie beschikbaar is om een gefundeerde uitspraak te doen over de archeologische verwachting van het plangebied.

Vigerend beleid

Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht. Het doel van deze wet is te voorkomen dat archeologische waarden uit het verleden verloren gaan. In deze wet zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het beheer van het bodemarchief binnen hun grondgebied. Voor een goed beheer van dit bodemarchief gebruikt de gemeente een archeologische beleidskaart. De archeologische beleidskaart geeft een gemeentebreed overzicht van bekende en te verwachten archeologische waarden. De kaart maakt inzichtelijk waar en bij welke ruimtelijke ingrepen een archeologisch onderzoek verplicht is en wordt als toetsingskader gebruikt voor ruimtelijke procedures.

Het noordelijke deel van het plangebied ligt volgens het Bestemmingsplan Archeologie gemeente Duiven in een gebied met een specifieke vorm van waarde - oude dijken en historische dorpslinten 6. Het centrale en zuidelijke deel van de onderzoekslocatie ligt in een gebied met een specifieke vorm van waarde - hoge archeologische verwachting 3. In deze gebieden dient bij planvorming en voorafgaand aan vergunningverlening, bij een onderzoekslocatie groter dan 100/500 m² en bodemingrepen dieper dan 50 cm -mv, vroegtijdig een inventariserend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.[6]

Deze dubbelbestemming is afgeleid van de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven (zie figuur 4), welke gebaseerd is op de archeolandschappelijke eenhedenkaart (zie figuur 6, wordt in § 3.4 behandeld).[7]

Atlas Gelderland[8]

Met de Atlas Gelderland wilt de provincie Gelderland inzicht geven in maatregelen die de afgelopen jaren getroffen zijn om de bodemkwaliteit binnen de provincie in kaart te brengen (bodemonderzoek) of te herstellen (bodemsanering). Ook laat de Atlas Gelderland zien waar vroeger (bedrijfs-)activiteiten hebben plaatsgevonden die extra aandacht verdienen.

Het raadplegen van de Atlas Gelderland heeft voor het plangebied geen aanvullende gegevens opgeleverd.

3.3 Toekomstige situatie

Het toekomstige gebruik/inrichting van het plangebied kan gevolgen hebben op het in-/ex-situ behoud van de archeologische waarde.

De initiatiefnemer is voornemens vier of vijf woningen te bouwen (CPO-constructie). Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal naar verwachting de bodem tot een diepte van circa 1 tot 1,5 m -mv worden afgegraven (bouwput), ten behoeve van de aanleg van een standaard staalfundering op het rivierzand. Tevens zullen diverse nutsvoorzieningen worden aangelegd (kabels en leidingen). De nieuwbouw zal, voor zover bekend, niet worden onderkelderd.

[6] Portaal voor Ruimtelijke Plannen
[7] Willemse & Verhagen, 2006
[8] https://geoweb.gelderland.nl/WebViewer/Index.html?configBase=http://geoweb.gelderland.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/Bodemverontreinigingen/viewers/test/virtualdirectory/Resources/Config/Default

3.4 Aardwetenschappelijke gegevens

Het landschap heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het nederzettingspatroon. Bij onderzoek naar archeologische sporen in een bepaald gebied is het van groot belang te weten hoe het landschap er in het verleden heeft uitgezien. Men kan meer te weten komen over dit landschap door de geologische opbouw, de bodem en de hydrologie van een gebied te bestuderen.

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Tabel I. ***Aardwetenschappelijke gegevens plangebied***

Type gegevens	**Gegevensomschrijving**
Geologie[9]	Oeverwal-/kronkelwaard- op beddingafzettingen van de Formatie van Echteld, afgezet tijdens de actieve fase van de meandergordel/stroomgordel van de Meinderswijk. Afgedekt met een dun pakket overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, ten gevolge van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. Op grotere diepte grove grindhoudende fluviatiele zanden van de Formatie van Kreftenheye.
Geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta[10]	Gelegen binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd).
Archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven[11]	Merendeel plangebied overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen (code Ddl). Uiterst noordelijke strook binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk).
Zandbanenkaart provincie Gelderland[12]	Beddingzand van onbedijkte rivieren tussen 1,5 en 2 m -mv (code 15).
Geomorfologie[13]	Op een rivieroeverwal (3K25).
Bodemkunde en grondwatertrap[14]	Kalkhoudende poldervaaggronden, bestaande uit lichte zavel (Rn15A), grondwatertrap VI.

Landschappelijke ontwikkeling[15]

Het plangebied ligt binnen het Rijnstrangengebied. Het huidige uiterlijk van het Rijnstrangengebied en de omgeving vindt zijn oorsprong in de landschappelijke ontwikkelingen tijdens en na de laatste ijstijd. Tijdens de laatste koude perioden in het laat-Weichselien stroomde de Rijn in een breed dal tussen Duiven en Nijmegen als een vlechtende rivier. Tijdens korte warmere periodes, zoals het Allerød dat duurde van 13.900 tot 12.850 jaar geleden, sneed de rivier zich in zijn eigen dal dieper in en vormden zich rivierterrassen op verschillende niveaus. Op de oudere hoger gelegen terrassen werd alleen bij hoge waterstanden klei afgezet. Soms kon zich plaatselijk veen vormen in gebieden met een slechte afvoer.

In de laatste koude periode in Nederland vormde de rivier wederom een vlechtend patroon in een breed dal. Door het ontbreken van vegetatie werden door de ongehinderde wind op veel plaatsen langs de randen van het hoger gelegen oudere rivierterras duinen afgezet. Onder andere in Duiven en ten noordwesten van het plangebied zijn de hoogste delen van dergelijke duinen nog in het landschap zichtbaar. In de ondergrond bevindt zich door de wind afgezet zand over een veel groter oppervlak. Doorgaans vormen deze rivierduinen gedurende een lange tijd in het Holoceen hoger gelegen gebieden in het overwegend natte rivierenlandschap. Het zijn daardoor gunstige plaatsen voor bewoning.

[9] De Mulder *et al.*, 2003
[10] Cohen *et al.*, 2012
[11] Willemse & Verhagen, 2006
[12] http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b / Cohen *et al.*, 2009
[13] Alterra, 2003
[14] Stichting voor Bodemkartering, 1966
[15] Berendsen, 2005 / Berendsen, 2008 / De Mulder *et al.*, 2003 / Cohen *et al.*, 2009

Door de opwarming na de ijstijd in het Holoceen konden de rivieren zich opnieuw insnijden in hun oude dalen. De Rijn volgde daarbij het oude dal ten zuiden van Groessen. Onder andere door zeespiegelstijging in de loop van het Holoceen kon de rivier uiteindelijk ook de hoger gelegen rivierterrassen overstromen en verlegde de Rijn zich meerdere malen. Tot ongeveer 3000 jaar geleden stroomde de Rijn door het oude dal ten zuiden van Doornenburg. Pas daarna ontstond een aftakking naar het noorden door het gebied dat nu bekend staat als de Rijnstrangen. De meanderende rivier bestaat over het algemeen uit een hoofdgeul die zich door erosie in de buitenbocht van de rivier langzaam naar buiten toe heeft verlegd. Aan de binnenbocht wordt zand en grind afgezet. Bij hoge afvoer overstroomt de rivier en zet zand en klei af op haar eigen oevers. Dichtbij de hoofdgeul, waar de stroomsnelheden het hoogst zijn, wordt meer zand afgezet dan verder weg van de rivier. Hierdoor ontstaan hoog gelegen oeverwallen langs de rivier, die overgaan in lager gelegen kommen daar achter. Grote meanderbochten in de rivier worden vaak na verloop van tijd afgesneden bij het begin van de bocht waardoor de oude buitenste geul verlaten wordt en verland. Zo ontstaan hoog gelegen kronkelwaarden die doorsneden worden door laag gelegen geulen die vaak nog eeuwenlang watervoerend zijn voordat ze geheel verlanden. Een dergelijke kronkelwaard bevindt ter plaatse en in de omgeving van Loo en wordt gerekend tot de stroomgordel van Meinerswijk. Het gaat hierbij om kleine erosieresten van een riviersysteem dat ongeveer 2150 jaar geleden is ontstaan en gedurende tenminste 250 jaar actief is geweest. In die periode heeft zich een oeverwal gevormd langs de rivier. Deze hoger gelegen gronden, waar het plangebied zich in bevindt, zijn nog steeds zichtbaar in het landschap.

In de buitenbocht zijn de oeverwallen van de rivier meestal minder hoog dan aan de binnenbocht en over het algemeen smaller. Vaak ontstaan op deze plaatsen zogenaamde doorbraakgeulen in de oeverwal waarin bij hoge waterstanden het water snel afgevoerd wordt naar de lager gelegen kommen. Deze crevassegeulen zijn gedurende lange tijd actief bij overstromingen en kunnen uitgroeien tot herkenbare landschappelijke elementen. Ze vormen vaak zelf kleine oeverwallen langs de geul tot ver in het lage komgebied.

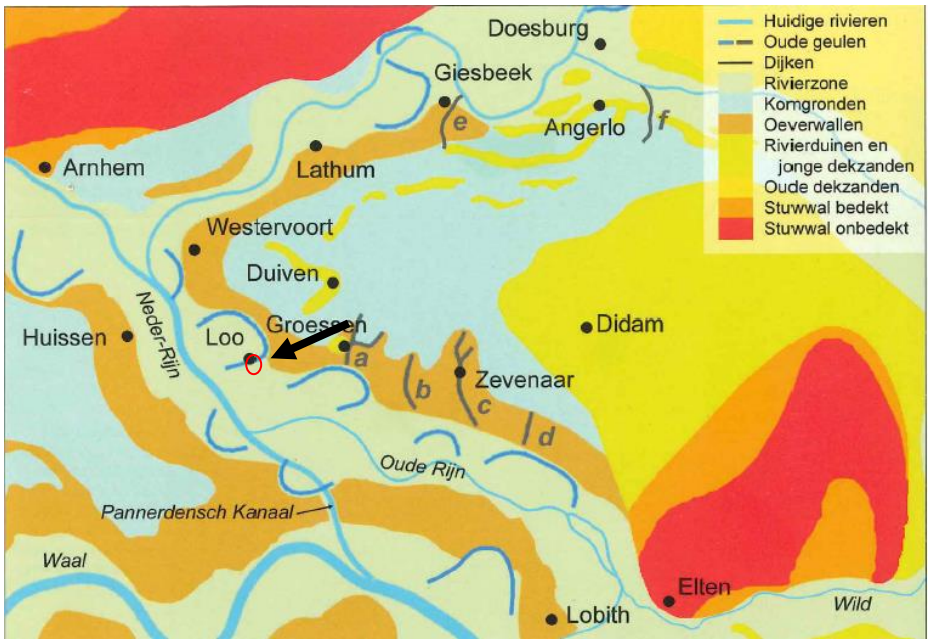

Oude geulloop langs Loo en direct ten noorden van het plangebied[16]

[16] Gerritsen *et al.*, 2013

Geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta, Zandbanenkaart

Volgens de digitale geologische-geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta (2012) ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (zie figuur 5). Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Volgens de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) komen beddingzanden van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk voor binnen 1,5 en 2 m -mv (code 15, zie figuur 6).

DINO[17]

Het Dinoloket is de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO). Het DINO-systeem is de centrale opslagplaats voor geowetenschappelijke gegevens over de diepe en ondiepe ondergrond van Nederland. Het archief omvat diepe en ondiepe boringen, grondwatergegevens, sonderingen, geo-elektrische metingen, resultaten van geologische, geochemische en geomechanische monsteranalyses, boorgatmetingen en seismische gegevens. De site wordt beheerd door TNO.

In het Dinoloket zijn enkele boringen bestudeerd.[18] Hieruit blijkt dat de ondergrond tot circa 40 cm bestaat uit sterk siltig/kleiig zand. Waarschijnlijk betreffen dit overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, ten gevolgde van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. Hieronder komt tot een diepte van circa 170 cm -mv een laag sterk zandige klei, welke tevens onderin zwak grindig kan zijn. Vanaf 170 cm -mv komt grof en deels grindrijk zand voor. Samen betreffen het oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen die gesedimenteerd zullen zijn tijdens de actieve fase van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Op grotere diepte zullen vlechtende rivierterrasafzettingen (*Laagterras*) voorkomen, welke worden gerekend tot de Formatie van Kreftenheye.

Geomorfologie en archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven

De Geomorfologische kaart geeft de mate van reliëf en de vormen die in het landschap te onderscheiden zijn weer.

Op de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) is het plangebied niet gekarteerd, vanwege de ligging binnen de bebouwde kom, maar zeer waarschijnlijk ligt het op een rivieroeverwal (3K25, zie figuur 7). Dit betreft de oeverwal gevormd tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel.

De archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven, dat het meest actuele landschappelijke beeld weergeeft, bevestigd over het algemeen de ligging van het plangebied op een oeverwal. Specifiek wordt aangegeven dat het merendeel van het plangebied een gebied ligt met overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen (code Ddl, zie figuur 8). De kronkelwaardafzettingen betreffen afzettingen die gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Hierboven wordt nog een dun pakket overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk). Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande en vormde daarmee een natuurlijke snelweg, waarmee goederen over water konden worden verscheept en verhandeld. Tevens fungeerde ze vaak als dumplocatie van afvalresten.

[17] www.dinoloket.nl
[18] DINO boornummers B40B0667 en B40B0670

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)[19]

Het Actueel Hoogtebestand Nederland vormt een belangrijke aanvullende informatiebron voor de landschapsanalyse. Dit met behulp van laseraltimetrie verkregen digitale bestand vormt een gedetailleerd beeld van het huidige reliëf in het plangebied. De ligging van Loo, en daarmee ook het plangebied, op een relatief hooggelegen rivieroeverwal is duidelijk zichtbaar (zie figuur 9). Tevens is de loop van de restgeul goed te volgen, waar de Loostraat in ligt/er direct langs loopt. Aan weerszijde van de restgeul liggen de hoogste delen van het oeverwalgebied. Verder in noordelijke en vooral noordoostelijke richting vind de overgang plaats naar het lager gelegen/meer komachtige gebied.

Bodemkunde en grondwatertrap

Volgens de Bodemkaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen een gebied met kalkhoudende poldervaaggronden, bestaande uit lichte zavel (Rn15A, zie figuur 10). Dit is in overeenstemming met de relatief jonge oever- en dijkdoordraakafzettingen die binnen het plangebied worden verwacht en gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Ook de kalkhoudendheid van deze gronden is een aanwijzing dat er oeverafzettingen aan het maaiveld liggen. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij poldervaaggrond bestaat het bodemprofiel meestal uit een dunne A-horizont (humeuze toplaag) met direct daaronder de C-horizont (oorspronkelijk moedermateriaal) waar gleyverschijnselen (roestvlekken) ondieper dan 50 cm -mv in voorkomen.

Gebiedsdelen met een goede ontwatering (Grondwatertrap VI en VII) zijn zeer geschikt voor landbouw en vormden mede daarom, vooral in het verleden, een aantrekkelijk vestigingsgebied. Tevens is het grondwaterpeil een indicatie voor de conservering van metalen en organische resten. Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom zijn er voor het plangebied geen grondwatergegevens beschikbaar, maar meest waarschijnlijk is sprake van een grondwatertrap VI. Het plangebied zal ook vroeger van nature gekenmerkt werden gekenmerkt door een relatief goede ontwatering, waardoor het geschikt was als bewoningslocatie, in ieder geval vanaf de periode dat het plangebied binnen de Meinerswijk stroomgordel kwam te liggen.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

1. Wat is de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke bodemhorizonten en natuurlijke afzettingen in het omringende (binnen een afstand tot circa 200 m van de onderzoekslocatie) gebied?
   Het plangebied is gelegen in het rivierengebied en maakt onderdeel uit van de Holocene Rijn-Maas delta. Specifiek ligt het plangebied merendeels op een oeverwal dan wel een kronkelwaardrug binnen de begrenzing van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk die actief was tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Door bedijking vanaf de 12e eeuw werd deze activiteit beperkt tot het uiterwaardengebied. Sedimentatie binnen het plangebied vond dan ook plaats voornamelijk tot het moment van bedijking. De verwachting is dat de bodemopbouw binnen het plangebied bestaat uit een pakket oeverwal- op kronkelwaard- op beddingafzettingen. Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. De Holocene rivierafzettingen behoren tot de Formatie van Echteld.

[19] www.ahn.nl

Tevens wordt er nog een dunne, afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen. Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande.

Volgens de Bodemkaart van Nederland (1:50.000) ligt het plangebied binnen een gebied met kalkhoudende poldervaaggronden (Rn15A, zie figuur 10). Dit is in overeenstemming met de relatief jonge oever- en dijkdoordraakafzettingen die binnen het plangebied worden verwacht en gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel. Ook de kalkhoudendheid van deze gronden is een aanwijzing dat er oeverafzettingen aan het maaiveld liggen. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij een vaaggrond heeft (nog) weinig of geen bodemvorming plaatsgevonden. Deze gronden zijn wel geheel gerijpt. Bij poldervaaggrond bestaat het bodemprofiel meestal uit een dunne A-horizont (humeuze toplaag) met direct daaronder de C-horizont (oorspronkelijk moedermateriaal) waar gleyverschijnselen (roestvlekken) ondieper dan 50 cm -mv in voorkomen.

2. Wat is a) de aard (ontstaanswijze en classificatie), diepteligging, genese en gaafheid van eventueel in het omringende gebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, colluvium, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
Een historisch antropogeen opgebracht pakket grond/oude woongrond wordt binnen het plangebied niet verwacht. Er dient wel rekening te worden gehouden dat bij de inrichting als schoolterrein en de bouw van de school het maaiveld wellicht wat opgehoogd is.

Op de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven wordt aangegeven dat er binnen het plangebied nog een dunne laag (< 50 cm dik) overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen ligt die gesedimenteerd zijn tijdens dijkdoorbraken van Oude Rijn, ten westen van Loo.

5. Welke natuurlijke formatieprocessen (sedimentatie, erosie, laterale verplaatsing, bodemvorming, degradatie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
In de diepere ondergrond worden vlechtende rivierafzettingen verwacht die zijn afgezet door de Rijn tot aan het einde van het Midden-Weichselien (Laat-Pleniglaciaal), binnen het Laagterras. Dit heeft in eerste instantie een landschap achter gelaten bestaande uit rivierbanken en geulen. De terrassenkruising lag circa 3000 jaar geleden ter hoogte van Loo. Tijdens jaarlijkse overstromingen werd vooral het zandige materiaal dicht bij de rivierbedding afgezet, in de vorm van hooggelegen oeverwallen of stroomruggen, de zogenaamde stroomgordelafzettingen. Het fijnere materiaal (vooral klei) werd verder van de rivierloop afgezet als komafzettingen, daar waar het water rustiger stroomde (de lager gelegen komgebieden). Deze afzettingen van de Rijn behoren tot de Formatie van Echteld. Daar waar geen sediment van de Rijn werd afgezet vond veenvorming plaats, aangeduid als de Basisveenlaag en behorend tot de Formatie van Nieuwkoop.

In het plangebied vond in eerste instantie vooral sedimentatie plaats van komafzettingen (siltige kleien), omdat rivierlopen op grotere afstand lagen. Met de fase van activiteit van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk zijn deze sedimenten ter plaatse van het plangebied als de directe omgeving geërodeerd. Vervolgens is een sequentie van beddingafzettingen met hierboven oeverwal- op kronkelwaardafzettingen gevormd (fining upward sequentie van puur rivierzand, kleiig zand en bovenin zandige kleien). Hierboven wordt nog een dun pakket laatmiddeleeuwse overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn. In de top van de dijkdoorbraak-/oeverafzettingen bevindt bodemvorming zich nog in de initiële fase. Het zijn nog jonge bodems. Er wordt van nature een kalkhoudende poldervaaggrond verwacht.

De uiterst noordelijke strook van het plangebied ligt binnen een laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en veen (Rbk). Dit betreft een restgeul van de Meinerswijk stroomgordel. Waarschijnlijk is deze restgeul na de actieve fase van de Meinerswijk stroomgordel nog eeuwenlang watervoerend geweest voordat deze verlande.

3.5 Archeologische waarden

Voor de uitkomst van het bureauonderzoek is het van belang de bekende archeologische waarden (al dan niet volledig onderzocht) te beschrijven. Een belangrijke informatiebron is het landelijke ARCHeologisch Informatie Systeem (ARCHIS), dat beheerd wordt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).[20] In dit systeem worden alle archeologische gegevens verzameld en via internet zijn deze door bevoegden te raadplegen.

De bekende archeologische waarden zijn middels kaartmateriaal weergegeven in figuur 10. Hierop staan de in ARCHIS geregistreerde AMK-terreinen, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen binnen een straal van 1.000 meter weergegeven.

AMK-terreinen binnen het onderzoeksgebied[21]

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van archeologische monumenten/terreinen in Nederland. De terreinen zijn beoordeeld op verschillende criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde). Op grond daarvan zijn deze ingedeeld in vier categorieën; terreinen met archeologische waarde, een hoge archeologische waarde, een zeer hoge archeologische waarde of een zeer hoge archeologische waarde met een beschermde status.

Binnen het plangebied liggen geen AMK-terreinen. Binnen het onderzoeksgebied ligt één AMK-terrein, op vrij grote afstand van het plangebied (zie tabel IV en figuur 10).

[20] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort
[21] Idem

Tabel II. ***Overzicht AMK-terreinen***

AMK nr.	Situering t.o.v. plangebied	Datering	Waarde en omschrijving
13164	900 meter ten zuiden van het plangebied Loowaard te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196399/437274	*Middeleeuwen laat B - Nieuwe tijd C*	Complex: Havezate/ridderhofstad Waarde: Terrein van hoge archeologische waarde Betreft een terrein met een op hoogte gelegen Havezate. Het gebouw is beschermd onder nr. 14184. Etymologie: Waarschijnlijk is de naam Loowaard afgeleid van de naam van het geslacht Van den Loo, dat de havezate enige tijd bezeten heeft. Toestand: Muurresten deels opgenomen in later muurwerk. Bouwgeschiedenis: Het goed de Loowaard wordt al in 1467 genoemd als eigendom van Johan van den Loo. Vermoedelijk liet Herman van den Loo de Loowaard ingrijpend verbouwen tussen 1558 en 1569. De traptoren laat een ingemetselde steen zien met het jaartal 1565 of 1569 en een tekst. De steen is niet meer goed leesbaar. Wel zijn boven die steen de wapens van Herman van den Loo en zijn vrouw Digna van Isendoorn in een steen met renaissance-omlijsting aangebracht. Toen de vrijheren Van Bodelschwingh eigenaar werden van de Loowaard werd het huis als boerderij verpacht. Om het huis als boerderij in gebruik te laten nemen werd het in de 18e deels afgebroken en verbouwd. Op een tekening van Jan de Beyer is de toestand in 1742 goed te zien: een boerderij die bestaat uit een groot voorhuis met een boerendeel daartegen aangebouwd. De tekening laat een voorhuis zien dat bestaat uit een rechthoekig tweebeukig gebouw met twee zadeldaken. Op de noordoosthoek van het voorhuis bevindt zich een achthoekige traptoren met een puntdak. De toren is voorzien van een fries van boogjes, die rusten op kraagstenen. Ook de oostgevel is voorzien van een fries met spitsboogjes. De trapgevels aan de voorzijde tonen nog de resten van ronde en overhoekse pinakels. Waarschijnlijk is de terp, waarop de Loowaard lag, in de 19e eeuw opgehoogd. Dit zou verklaren waarom de vensters op de benedenverdieping zo dicht bij de grond zijn geplaatst. In 1930 werd de traptoren gerestaureerd. Ook vernieuwde men in dat jaar de boerderij achter het oude voorhuis.

<u>In het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken binnen het onderzoeksgebied</u>[22]

Binnen het onderzoeksgebied zijn in de afgelopen jaren door verschillende archeologische bedrijven en instellingen in totaal zeven archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het gaat daarbij om zes bureau- en/of booronderzoeken (prospectief onderzoek) en een proefsleuvenonderzoek (zie tabel II en figuur 10).

Tabel III. ***Overzicht onderzoeksmeldingen***

Zaaknummer (OM-nummer)	Situering t.o.v. plangebied	Aard, uitvoerder en resultaten van het onderzoek
2172755100 (24945)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196157/438208	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 19-10-2007 Resultaat: Uit het onderzoek komt naar voren dat de geul- en oeverafzettingen van de Stroomgordel van Meinerswijk waarschijnlijk zijn afgedekt door de jonger oeverafzettingen van de Stroomgordel van de Nederrijn/Oude Rijn-Pannerden. In vier boringen, in de zuidoosthoek van het plangebied, is op ca. 110 cm -mv een cultuurlaag aangetroffen die zich waarschijnlijk in de top van de afzettingen van Meinerswijk bevindt en dus uit de Romeinse tijd of Middeleeuwen moet stammen. In deze laag zijn slechts baksteen- en houtskoolgruis aangetroffen; dateerbare archeologica ontbreken. Op basis van deze resultaten is een proefsleuvenonderzoek geadviseerd voor deze zuidoosthoek.

[22] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

2283044100 (40472)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196196/438182	Type onderzoek: proefsleuvenonderzoek, naar aanleiding van de resultaten van het eerder uitgevoerde bureau- en booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2172755100 (24945)) Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 19-4-2010 Resultaat: Binnen de drie aangelegde werkputten, zijn geen bewoningssporen waargenomen, anders dan enkele kuilen die met de boerderijfase vanaf de 18e eeuw te maken hebben (ingegraven vanaf de bouwvoor tot net onder bouwvoor aanwezig). Van de enkele vondsten uit de bouwvoor afkomstig, is de vondst van een 16e-eeuwse rekenpenning het meest opvallend; waarschijnlijk geslagen op het vertrek van de heer van Alva. Het onderzoek heeft de verwachting uit het booron-derzoek niet kunnen bevestigen. In het geheel is geen vegetatieniveau in de top van de oeverafzettingen van de stroomgordel van Meinerswijk aangetroffen tot herkend. In de werkput en aan de hand van de profielkolommen werd onder de bouwvoor een natuurlijke opeenvolging van kleiige tot zandige lagen waargeno-men zonder verdere antropogene invloed. Als advies geldt daarom vrijgave van het plangebied ten behoeve van de verdere ontwikkeling.
2328420100 (46603)	400 meter ten noordwesten van het plangebied Loostraat 36 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196247/438371	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Synthegra BV Datum: 13-5-2011 Resultaat: In het plangebied zijn intacte ooivaaggronden aangetroffen die zijn ontwikkeld in de sterk siltige komkleiafzettingen van de Nederrijn. Vanaf 100-130 cm beneden maaiveld zijn kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Meinerswijk aangetroffen die bestaan uit zandige kleiafzettingen, waarin gelaagd-heid is waargenomen, met in de diepere ondergrond matig fijn tot zeer grof bed-dingzand van de rivier. In het centrale deel van het plangebied ontbreken de zandige kronkelwaardafzettingen en is sterk siltige klei aangetroffen, die vanaf 220 cm beneden maaiveld zwak humeus is ontwikkeld. Mogelijk is hier een kronkel-waardgeul aangeboord. In geen van de boringen zijn indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Op grond van de resultaten van het onderzoek is voor het plangebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.
2010924100 (3042)	450 meter ten zuidwesten van het plangebied 't Grieth-Zuid te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196389/437743	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 1-11-1999 Resultaat: Er zijn bij het onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwe-zigheid van archeologische bewoningssporen. Er is geen aanvullend archeolo-gisch onderzoek aanbevolen.
2129233100 (18762)	450 meter ten zuiden van het plangebied Husselarijstraat 29 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196756/437715	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: RAAP Archeologisch Adviesbureau Datum: 29-8-2006 Resultaat: Tijdens het veldonderzoek zijn in drie boringen archeologische indicato-ren waargenomen. Deze bevonden zich in de overslaggronden, waardoor de oorsprong van het materiaal niet duidelijk is. In de onderliggende oeverafzettingen zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een vindplaats in het plangebied. Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De geplande bodemingrepen kunnen, voor zover het archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.
2166997100 (24085) & 2167003100 (24086)	500 meter ten westen van het plangebied Loostraat te Duiven Gemeente Duiven Coördinaat: 196077/438207	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Datum: 30-8-2007 Resultaat: Op de onderzoekslocatie is een rivierbedding en zijn oeverafzettingen aangetroffen, zoals verwacht werd in het bureauonderzoek. Hierboven is een ophogingspakket aangetroffen van ongeveer 70, cm dat het bodemarchief heeft beschermd tegen recente verstoringen. Omdat op de onderzoekslocatie een pand is gevestigd, is het aannemelijk dat hier toch verstoringen dieper dan de ophoging-slaag hebben plaatsgevonden. Tevens zijn in twee boringen antropogene indicato-ren aangetroffen. Deze konden echter niet worden gedateerd. In overleg met de gemeente Arnhem (archeologisch adviseur van de gemeente Duiven), in de per-soon van dhr. J. Verhagen, is besloten de onderzoekslocatie vrij te geven. Wel zal er ruimte geboden moeten worden om bij de sanering het bodemprofiel in kaart te brengen door middel van het laten tekenen en beschrijven door een fysisch-geograaf. Indien er tijdens de ontgravingswerkzaamheden archeologica wordt aangetroffen, dient direct het bevoegd gezag te worden ingelicht.
3988030100	700 meter ten noordoosten	Type onderzoek: bureau- en booronderzoek

	van het plangebied Loostraat 1a te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 197156/438562	Uitvoerder: Hamaland Advies vof Datum: 11-2-2016 Resultaat: Het bureauonderzoek toont aan dat het plangebied een hoge trefkans heeft op archeologische resten uit de periodes Laat-Paleolithicum, Mesolithicum en Neolithicum en de periodes Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. In 1735 is het westelijk deel van het plangebied gedeeltelijk bebouwd en na 1958 is in het gehele noordelijke deel van het plangebied, bebouwing gerealiseerd. Uit het booronderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied bestaat uit een poldervaaggrond, bestaande uit zware klei en zavel. Tot op een diepte van 70 cm-mv is sprake van subrecent opgebrachte puinhoudende grondlagen. Daaronder is een oude akkerlaag aangetroffen. De top van de natuurlijke afzettingen (rivierklei van de Formatie van Echteld) is omgewerkt (verploegd) tot op een maximale diepte van 140 cm-mv. Daaronder is sprake van een natuurlijk profielverloop zonder sporen van menselijk handelen. Tot op een diepte van 3 m -mv is geen Pleistoceen zand van de Formatie van Kreftenheye aangetroffen. Het bodemprofiel in het plangebied kan globaal worden beschreven als een graszode, op een bouwvoor of ophooglaag (Ap1-horizont), op een oude akkerlaag (A1-horizont). De onderliggende natuurlijke bodem is voor een deel verploegd, resulterend in een A/C-horizont. Hieronder volgt de natuurlijke bodem (C-horizont, jonge rivierklei). In geen van de boringen is een intacte cultuurlaag en/of een archeologische indicator aangetroffen. Wel is sprake van een oorspronkelijke akkerlaag, maar door het ontbreken van archeologische indicatoren in deze laag kan er geen uitspraak gedaan worden over de ouderdom van deze laag. Omdat de akkerlaag zich direct onder de subrecente ophoging bevindt, mag er vanuit gegaan worden dat de akkerlaag niet ouder is dan de 18e of 19e eeuw. Omdat in de boringen het pleistocene dekzand niet is bereikt, kan er geen uitspraak worden gedaan over de verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum tot en met Neolithicum. De funderingsdiepte van de geplande nieuwbouw is naar verwachting maximaal 80 cm-mv. Door de fundering namelijk op ca. 0,80 m-mv aan te leggen zal de in de grond indringende vorst, geen (vorst)schade kunnen aanrichten. De boringen zijn tot maximaal 3 m-mv gezet. Geconcludeerd wordt dat er geen relevante archeologische niveaus worden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen. Op basis van de onderzoeksinspanning wordt geconcludeerd dat er geen reden meer is om nog archeologische waarden in het onderzoeksgebied te verwachten. Geadviseerd is om geen vervolgonderzoek in het plangebied uit te laten voeren en de hoge archeologische waarde op de beleidsadvieskaart aan te passen in 'laag'.

Vondstmeldingen binnen het onderzoeksgebied[23]

In ARCHIS staan alle bekende archeologische vondstmeldingen geregistreerd. Binnen het plangebied zijn geen vondstmeldingen geregistreerd. Binnen het onderzoeksgebied staan vijf vondstmeldingen geregistreerd (zie tabel III en figuur 10). Het merendeel van deze vondstmeldingen zijn gekoppeld aan de archeologische onderzoeken die binnen het onderzoeksgebied zijn uitgevoerd en hierboven reeds samenvattend en bij de beantwoording van onderstaande onderzoeksvraag 4 zijn beschreven.

Tabel IV. ***Overzicht ARCHIS-vondsten***

Zaaknummer (waarnemingsnummer)	**Situering t.o.v. plangebied**	**Aard van de melding**
2172130100 (410568)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196150/438190	*Neolithicum - Nieuwe tijd*: - fragmenten van plantaardig, hout objecten *Nieuwe tijd*: - fragmenten van keramische bouwmateriaal Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2172755100 (24945))

[23] Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

2283044100 (422417)	400 meter ten westen van het plangebied Loostraat 40 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196196/438184	*Nieuwe tijd*: - 4 fragmenten van gedraaid aardewerk - 3 fragmenten van metalen objecten - koperen munt, - fragment van een keramische kleipijp - stenen funderingen Aangetroffen tijdens de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2283044100 (40472))
2129233100 (407877)	450 meter ten zuiden van het plangebied Huuslarijstraat 29 te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196720/437710	*Romeinse tijd - Nieuwe tijd*: - fragment van een stenen bouwmateriaal Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2129233100 (18762))
2166997100 (410570)	450 meter ten westen van het plangebied te Loo Gemeente Duiven Coördinaat: 196100/438200	*Nieuwe tijd*: - fragment van een glazen object - ijzeren afval Aangetroffen tijdens de uitvoering van een booronderzoek (zie Zaaknummer (OM-nummer) 2167003100 (24086))
2705054100	900 meter ten zuiden van het plangebied Loowaard te Duiven Gemeente Duiven Coördinaat: 196400/437270	*Middeleeuwen - Nieuwe tijd*: - grondsporen Betreft melding binnen AMK-terrein 13164

Aanvullende informatie

Archeologische Werkgemeenschap Nederland, afdeling 17

Voor aanvullende informatie is contact gezocht met de Archeologische plaatselijke Werkgemeenschap Nederland, afdeling 17, Zuid-Veluwe en Oost Gelderland (contactpersoon de heer B. Clabbers). Er zijn geen aanvullende vondsten of bijzonderheden bekend gelegen in of in de directe omgeving van het plangebied.

Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Voor aanvullende informatie is tevens contact gezocht met de historische Kring Duiven-Groessen-Loo, maar dit heeft binnen het tijdsbestek van de uitvoering van dit onderzoek geen aanvullende informatie opgeleverd.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

4. Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen (‘waarnemingen’ inclusief uitkomsten historisch kaartonderzoek) zijn reeds binnen het onderzoeksgebied en/of binnen de landschappelijke eenheden rondom de onderzoekslocatie bekend?
   In de omgeving van het plangebied zijn een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het betreffen voornamelijk prospectieve onderzoeken (bureau- en booronderzoeken). Een bureau- en booronderzoek en een navolgend proefsleuvenonderzoek circa 400 meter ten westen van het plangebied, ter plaatse van een locatie langs de Loostraat, heeft alleen geresulteerd in het aantreffen van enkele kuilen die met de boerderijfase vanaf de 18e eeuw te maken hebben. Oudere sporen zijn niet aangetroffen. Een booronderzoek circa 450 meter ten zuiden van het plangebied heeft enkele fragmenten stenen bouwmateriaal opgeleverd, afkomstig uit het dunne pakket overslaggronden. De oorsprong van het materiaal is niet duidelijk en waarschijnlijk gaat het om verspoelde resten (meegevoerd tijdens een dijkdoorbraak). Concluderend zijn er tot op heden geen duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen op de hoger gelegen oeverwallen langs de restgeul, behorend tot de Meinerswijk stroomgordel.

3.6 Beschrijving van het historische gebruik

In het plangebied kunnen naast archeologische sporen ook historische relicten voorkomen die nog in het landschap zichtbaar zijn. Het gaat hierbij om historisch geografische relicten zoals nederzettingsvormen en wegen- en kavelpatronen. Veel van deze bewaard gebleven historische geografie geeft door de herverkavelingen in de tweede helft van de 20e eeuw een incompleet beeld van het historisch landschap. Historische kaarten van vóór de herverkaveling zijn een goede aanvulling op het huidige incomplete beeld. Voor de historische ontwikkeling is naast het historisch kaartmateriaal ook relevante achtergrondliteratuur geraadpleegd.

Cultuurhistorische ontwikkeling/kenmerken van Loo/Angeroijen[24]
Husselarij (Husloa) en Loo (Loo) worden al genoemd in een akte van 970. De structuur van het dorp Loo wordt gekenmerkt door een reeks boerderijen langs de noordzijde van de Lee, een waterloop in gebogen vorm, die het Looveld omsluit. Het Looveld vertoont een strookverkaveling, waarbij de boerderijen op de zuidelijke uiteinden van de ongeveer een kilometer lange kavels staan.

De Lee is een oude Rijnmeander. Voor deze aanname zijn verschillende argumenten. Allereerst had Loo in 1300 reeds een eigen kapel, die tot het kerspel Angeren behoorde. Maar Angeren ligt ten zuiden van Huissen op de westelijke Rijnoever. Angeroyen, dat buurschappelijk één geheel vormde met Loo, betekent zoveel als Angerense waterkant. Er is ook sprake van de “Lohesche ader Angeroijensche Capelle”. Kerkelijk behoorde Loo tot in de 17e eeuw onder de Betuwse parochie Angeren. Dit betekent dat Loo/Angeroijen van oudsher op de westelijke oever van de Rijn lagen.

Ook de naam ‘Rijneggen’ voor de gronden die direct ten oosten van de Lee gelegen zijn, is een argument. Vermoedelijk heeft hier dus niet lang voor het sluiten van de Liemerse dijkring in de eerste helft van de 14e eeuw nog de Rijn gestroomd. Het is dus aannemelijk dat bij het sluiten van de dijkring de situatie (door natuurlijke oorzaak of door menselijk ingrijpen) veranderd is en Loo ten oosten van de Rijn is komen te liggen. Mogelijk is het Looveld toen binnen het bedijkte gebied opgenomen. Dit lijkt bevestigd te worden door een vermelding uit de 14e eeuw waarin Angeroyen tot de Liemers werd gerekend en dus toen al ten oosten van de hoofdstroom gelegen moet hebben. De oudste tot nu toe gedane vondsten in Loo zijn uit de 14e of 15e eeuw.

Husselarij is een buurtschap waarvan nog niet vaststaat hou oud het is, maar het lag van oudsher op de oostelijke oever van de Rijn. Daarom is het mogelijk dat de geschiedenis van Husselarij nog veel verder teruggaat dan de oudst bekende vermelding uit 970.

[24] Willemse & Verhagen, 2006

Historisch kaartmateriaal

De situatie van het plangebied is op verschillende historische kaarten als volgt:

Tabel V. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal[25]

Bron	Periode	Kaartblad	Schaal	Omschrijving plangebied	Bijzonderheden/directe omgeving
Hottingerkaart	1773-1794	92	-	Onbebouwd, in agrarisch gebruik, akkerland.	Langs de noordzijde van het plangebied liep de voorloper van de Loostraat als (onverharde) weg. Buurtschap Loo betrof niet meer dan enkele boerenerven aanwezig langs het oude wegenpatroon, met circa 200 meter ten westen van het plangebied de RK kerk. Omgeving betrof verder agrarisch buitengebied, met akkergronden op de hogere oeverwallen en in de komachtige gebieden meer weilanden.
Kadastrale kaart (Minuutplan)	1830	Gemeente Groessen en 't Loo, sectie F, Blad 03	1:2.500	Geen noemenswaardige veranderingen.	Geen noemenswaardige veranderingen. Smalle strook tussen het plangebied en de voorloper van de Loostraat in gebruik als hakhoutbos/houtwal, daar waar de lager gelegen restgeul loopt.
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1866	512	1:50.000	Geen noemenswaardige veranderingen, anders dan dat het plangebied doorsneden werd door een looppad.	Geleidelijke toename van aantal boerenerven langs oude wegenpatroon.
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1932	512	1:50.000	Geen noemenswaardige veranderingen.	Diverse percelen akkerland zijn in gebruik genomen als boomgaard. Verdere toename van aantal boerenerven/woonerven langs oude wegenpatroon.
Topografische kaart	1958	40 B	1:25.000	Plangebied deels in gebruik als boomgaard.	Ontstaan/ontwikkeling van bebouwde kom van Loo ten westen van het plangebied. Verder uitbreiding van bebouwing binnen boerenerven/woonerven en ontwikkeling van glastuinbouw.
Topografische kaart	1966	40 B	1:25.000	Centrale en centraal-noordelijke deel plangebied bebouwd met voorganger van recent gesloopte deel van de schoolbebouwing.	Deel van de huidige basisschool aanwezig ten westen van het plangebied. Verdere uitbreiding van bebouwde kom van Loo.
Topografische kaart	1977	40 B	1:25.000	Plangebied is gebouwd met recent gesloopte bebouwing.	De Hoflaan en de Pastoorstraat zijn aangelegd respectievelijk langs de oost- en zuidzijde van het plangebied.
Topografische kaart	1995	40 B	1:25.000	Tot voor kort aanwezige situatie.	Merendeels huidige situatie.

[25] www.topotijdreis.nl/beeldbank.cultureelerfgoed.nl/Versfelt, 2003

Beantwoording van relevante onderzoekvraag

3. Wat is het historisch landgebruik van de onderzoekslocatie en het omringende gebied geweest?
Historisch kaartmateriaal uit de tweede helft van de 18e eeuw (hottinger Atlas) laat zien dat het plangebied destijds in gebruik was als akkerland (zie figuur 11). Langs de noordzijde van het plangebied liep de voorloper van de Loostraat als (onverharde) weg. Het buurtschap Loo betrof niet meer dan enkele boerenerven aanwezig langs het oude wegenpatroon, met circa 200 meter ten westen van het plangebied de RK kerk. De omgeving betrof verder agrarisch buitengebied, met akkergronden op de hogere oeverwallen en in de lager gelegen, komachtige gebieden met weilanden.

Het plangebied bleef gedurende de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw in gebruik als akkerland en aan het einde deels als boomgaard (zie figuren 12 t/m 15). Ook in de omgeving van het plangebied vinden weinig veranderingen plaats, anders dan een geleidelijke toename van het aantal boerenerven/woonerven langs het oude wegenpatroon. Een smalle strook tussen het plangebied en de voorloper van de Loostraat was langere tijd in gebruik als hakhoutbos/houtwal, daar waar de lager gelegen restgeul loopt.

Pas in de jaren '60 van de 20e eeuw raakt het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd met de voorganger van het recent gesloopte deel van de schoolbebouwing. Gelijktijdig werd ook een deel van de huidige basisschool gebouwd ten westen van het plangebied. De bebouwde kom van Loo breidt zich gedurende de tweede helft van de 20e eeuw zich steeds verder uit (zie figuren 16 t/m 18). De Hoflaan en de Pastoorstraat, respectievelijk langs de oost- en zuidzijde van het plangebied, zijn in de jaren '70 van de 20e eeuw aangelegd. Ook hebben er toen in het noordelijke deel van het plangebied nieuwbouwwerkzaamheden plaatsgebonden en betreft de recent gesloopte bebouwing.

Bouwhistorische gegevens

Bij de gemeente Duiven is het archief van de Bouw- en Woningtoezicht geraadpleegd. Onderstaande tabel geeft een opsomming van de verleende bouwvergunningen van het adres Loostraat 35.

Tabel VI. ***Verleende bouwvergunningen***

Jaartal	Omschrijving
1961	Bouwen van een schoolgebouw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied, voorzien van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv, niet onderkelderd.
1978	Bouwen van een recent gesloopt deel van een basisschool in het noordelijke deel van het plangebied, voorzien van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv, niet onderkelderd.

De bebouwing die in het centrale tot noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van de schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

Tweede Wereldoorlog

Om vast te stellen of mogelijke archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied aanwezig zijn, zijn de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)[26] en een aantal publicaties[27] geraadpleegd. Volgens de IKME ligt het plangebied ten oosten van operatieterrein 'Market Garden' en binnen de Noordoever-Rijn linie. Operatie Market Garden was een grootschalig geallieerd offensief met als doel de vestiging van een bruggenhoofd ten noorden van de Neder-Rijn tussen Arnhem en het IJsselmeer om de Duitse troepen in het westen van Nederland af te snijden. De Noordoever-Rijn linie is door de Duitsers aangelegd als verlenging van de Westwall om een eventuele vijand, komende vanuit het zuiden, op te kunnen vangen.

Gedurende de nadagen van operatie Market Garden kwam het front kwam steeds dichter bij de Liemers. Er vonden regelmatig artillerie beschietingen vanuit de Betuwe plaats. Daarom was door Ortskommandant Hauptmann Riebenzam uit Zevenaar het bevel gegeven om Loo al op 27 september 1944 te evacueren. De meeste bewoners trokken naar Groessen, maar ook hier zouden ze maar kort kunnen blijven. Op 15 november kwam het gevreesde bericht binnen dat de dorpen geëvacueerd moesten worden. De bestemming was Steenwijk en dan waarschijnlijk Friesland. Een deel van de bevolking zag dat niet zitten en besloot op eigen gelegenheid onderdak te zoeken of bleef achter. De evacuatiecommissie besloot dat op zaterdagmorgen 18 november de evacuatie van Duiven en een gedeelte van Groessen moest plaatsvinden. Die zaterdagmorgen, in de stromende regen, bleek er niet genoeg vervoer aanwezig. Hoewel paard en wagen gevorderd waren bij de boeren, verschenen zij niet. De burgemeester van Zevenaar werd om hulp gevraagd en de volgende dag verliep de aftocht voorspoedig. Pas op dinsdag 3 april 1945 verlaten de Duitsers in een snelle run de dorpen gelegen in de Liemers, waaronder Loo, waarna spoedig de bevrijding volgde.

De slaghandelingen weerspiegelen zich vooral in een verspreiding van verschillende munitieartikelen. Daarnaast kunnen meer statische structuren worden verwacht, zoals resten van stellingen, versperringen, loopgraven, ondersteunende posten e.d. Ook inslagen van granaten en mortieren kunnen worden verwacht, vaak in de vorm van beschadigingen aan bestaande bouw of bomen en als microreliëf.

3.7 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op grond van het bureauonderzoek is de volgende gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld:

Tabel VII. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Gespecificeerde verwachting	Te verwachten resten en/of sporen	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
(Laat-)Paleolithicum t/m Midden-Neolithicum (Jagers-Verzamelaars)	Geen	Vuurstenen gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)
Laat-Neolithicum (Landbouwers)	Geen	Kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)

[26] www.ikme.nl

[27] Amersfoort & Kamphuis, 1990/De Jong, 1969 – 1994/ Indicatieve kaart Militair Erfgoed/VEO Bommenkaart/Ruimingskaart/-Klep & Schoenmaker, 1995/Zwanenburg, 1990

Vroege-Bronstijd t/m Midden-IJzertijd	Geen	Kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, metaalresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	Als verspoelde resten in de beddingafzettingen behorend tot de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk (buiten hun oorspronkelijke context/*ex situ*)
Late-IJzertijd en Romeinse tijd	Hoog	Akkerlaag en/of nederzettingssporen, grafvelden, rituele plaatsen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, metaalresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, afgedekt met een dunne laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
Middeleeuwen en Nieuwe tijd	Hoog	Bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk dan wel in de (dunne) afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
Nieuwe tijd	Laag	Bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk dan wel in de (dunne) afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik)
WO II	Hoog	Resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten	In de bovenste meter van de bodemopbouw

Op basis van de verzamelde landschappelijke gegevens ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel is actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. Eventueel aanwezige archeologische resten uit de perioden voor de Late-IJzertijd zullen tevens zijn geërodeerd (geen ligging meer in hun oorspronkelijke context). Daarom geldt er geen archeologische verwachting meer voor resten uit de perioden Laat-Paleolithicum t/m Midden-IJzertijd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Ook na bedijking bleven de binnendijks en hooggelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, ten opzichte van hun omgeving, geschikt als bewoningslocatie. De ligging van het merendeel van het plangebied op een oeverwal/stroomrug gaf de beschikking van voldoende areaal bouwland (akkergronden) en het houden van vee, en daarmee de ontwikkeling van een nederzetting((s)complex). Op basis van het hoogtebeeld heeft specifiek het uiterst noordelijke deel plangebied een ligging binnen/op de flank van een lager gelegen verlande restgeul. Tevens wordt er een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool. Verder ligt het plangebied ten oosten van het operatieterrein ‘Market Garden’ en ligt binnen de binnen de Noordoever-Rijn linie. Loo heeft in de nadagen van september 1944 regelmatig onder artillerievuur gelegen. Hierdoor heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van WO II gerelateerde resten.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten kunnen er binnen het plangebied archeologische resten worden verwacht in principe daterend vanaf de Late-IJzertijd. De kans op het voorkomen van resten wordt vanaf deze archeologische periode hoog geacht (zie tabel VII), conform de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven. Alleen voor de periode Nieuwe tijd wordt de verwachting laag geacht, gebaseerd op geraadpleegd historisch kaartmateriaal. Archeologische resten worden verwacht in de top van de oeverwal-/stroomgordelafzettingen van Meinerswijk dan wel in de te verwachten afdekkende (dunne) laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik). Voor de perioden Late-IJzertijd en Romeinse tijd kunnen er in de archeologische laag nederzettingssporen, grafvelden en/of rituele plaatsen gevonden worden. Voor de periode Middeleeuwen kunnen er resten en sporen van een (boeren)erf gevonden worden van zowel hout- als steenbouw. De zone van de restgeul is wellicht gebruikt als dumpzone voor afval, indien er sprake was van een nabijgelegen huisplaats/nederzettingsterrein. De archeologische laag zal vooral bestaan uit een vermenging van onder meer kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bot met het oorspronkelijke substraat. De heersende vrij diepe grondwaterstanden zorgt wel voor zuurstofrijke omstandigheden in de bodem, waardoor organische resten en bot mogelijk al zijn aangetast. WO II archeologie, in de vorm van resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten, worden verwacht in de bovenste meter van de bodemopbouw.

(Moderne) bodemverstoring

Dat een gebied een middelhoge of hoge archeologische verwachting heeft, betekent niet dat eventuele aanwezige archeologische resten behoudenswaardig zijn. De waarde van archeologische vindplaatsen wordt grotendeels bepaald door de mate waarin grondsporen dan wel vondsten *in situ* bewaard zijn gebleven.

De recent gesloopte bebouwing die noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan, is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Daarnaast is vanaf de jaren ’60 van de 20e eeuw het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd geweest met een voorloper van de recent gesloopte bebouwing. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van deze schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Hierdoor wordt de kans klein geacht dat binnen het bestaande bebouwde oppervlak in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen niet meer aanwezig zijn of in een verstoorde context voorkomen, omdat deze binnen de eerste meter vanaf het (oorspronkelijke) maaiveld worden verwacht.

Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

Beantwoording van relevante onderzoekvragen

6. Welke culturele formatieprocessen (grondbewerking, bemesting, ophoging, betreding, percelering, [de-]constructie, materiaaltypen, materiaalgebruik en materiaaldepositie e.d.) hebben een rol gespeeld in het onderzoeksgebied?
Het plangebied ligt binnen het rivierengebied en maakt onderdeel uit van de Holocene Rijn-Maas delta. Op basis van de verzamelde landschappelijke gegevens ligt het plangebied binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. De beddingafzettingen van meandergeulen van (grote) voormalige stroomgordels reiken vaak tot in de vlechtende Pleistocene rivierterrasafzettingen. Eventueel aanwezige archeologische resten uit de perioden voor de Late-IJzertijd zullen tevens zijn geërodeerd (geen ligging meer in hun oorspronkelijke context). Daarom geldt er geen archeologische verwachting meer voor resten uit de perioden Laat-Paleolithicum t/m Midden-IJzertijd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Ook na bedijking bleven de binnendijks en hooggelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, ten opzichte van hun omgeving, geschikt als bewoningslocatie. De ligging van het merendeel van het plangebied op een oeverwal/stroomrug gaf de beschikking van voldoende areaal bouwland (akkergronden) en het houden van vee, en daarmee de ontwikkeling van een nederzetting((s)complex). Op basis van het hoogtebeeld heeft specifiek het uiterst noordelijke deel plangebied een ligging binnen/op de flank van een lager gelegen verlande restgeul. Tevens wordt er een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18^{e} eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20^{e} eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool. Verder ligt het plangebied ten oosten van het operatieterrein 'Market Garden' en ligt binnen de binnen de Noordoever-Rijn linie. Loo heeft in de nadagen van september 1944 regelmatig onder artillerievuur gelegen.

7. Welke formatieprocessen kunnen een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van eventuele aanwezige vondstspreidingen, de vondstdichtheid, vondst- en spoorniveaus en de fysieke kwaliteit van eventueel aanwezige archeologische resten
Eventueel aanwezige (pre)historische resten houden voornamelijk verband met de landschappelijke ligging en de aanwezige natuurlijke afzettingen. Archeologische resten worden verwacht worden in de bovenste anderhalve meter van de bodemopbouw, in het pakket oever-/kronkelwaardafzettingen. Voor de perioden Late-IJzertijd en Romeinse tijd kunnen er in de archeologische laag nederzettingssporen, grafvelden en/of rituele plaatsen gevonden worden. Voor de periode Middeleeuwen kunnen er resten en sporen van een (boeren)erf gevonden worden van zowel hout- als steenbouw. De archeologische laag zal vooral bestaan uit een vermenging van onder meer kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bot met het oorspronkelijke substraat.

De heersende vrij diepe grondwaterstanden zorgt wel voor zuurstofrijke omstandigheden in de bodem, waardoor organische resten en bot mogelijk al zijn aangetast. WO II archeologie, in de vorm van resten van gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven en mangaten, worden verwacht in de bovenste meter van de bodemopbouw.

De recent gesloopte bebouwing die noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan, is voorzien geweest van strook-/sleuffunderingen tot een diepte van circa 90 cm -mv. Daarnaast is vanaf de jaren '60 van de 20e eeuw het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied bebouwd geweest met een voorloper van de recent gesloopte bebouwing. Te verwachten is dat destijds, ten behoeve van de bouw van deze schoolgebouwen en de aanleg van diverse nutsvoorzieningen, de bodem binnen het voormalige bouwoppervlak minimaal tot deze dieptes is geroerd/afgegraven. Hierdoor wordt de kans klein geacht dat binnen het bestaande bebouwde oppervlak in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen niet meer aanwezig zijn of in een verstoorde context voorkomen, omdat deze binnen de eerste meter vanaf het (oorspronkelijke) maaiveld worden verwacht.

Het schoolplein is voorzien geweest van een tegelverharding en verder waren de onverharde terreindelen binnen het plangebied in gebruik als grasveld/groenstrook. De inrichting van al deze terreindelen heeft wellicht ook geleid tot (enige) verstoring van het oorspronkelijke bodemprofiel. In welke mate is echter niet bekend.

8. Wat is de aard (materiaalsoorten, fragmentatie, dichtheden, ruimtelijke en stratigrafische spreiding, etc.) van (mogelijk) aanwezige vondst- en/of spoorcomplexen?
Op basis van de aanwezige afzettingen, de landschappelijke ligging en de al aangetroffen archeologie in de directe omgeving van het plangebied, is de verwachting voor de perioden vanaf de Late-IJzertijd hoog voor de aanwezigheid van resten en sporen. Resten en sporen van Landbouwers kunnen worden verwacht in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats.

Voor resten in de te verwachten oever-/kronkelwaardafzettingen zal mogelijk nog sprake van een matig/hoge dichtheid van resistente mobilia (aardewerk, metaalresten (lokale ijzerproductie) en een matig/hoge spoordichtheid (immobilia). Binnen het vondstenspectrum domineert meestal houtskool en aardewerk. Er kunnen dichte of minder dichte sporenclusters voorkomen, bestaande uit resten van greppels, erfafscheidingen, kuilen, de paalkuilen van één of meerdere (bij)gebouwen.

Door agrarische bewerking van de bodem en ingrepen ten behoeve van de verbetering van de waterhuishouding van de grond, kan het archeologisch spoorniveau zijn verstoord en ex-situ liggende mobilia (archeologische resten) blootgesteld zijn aan degradatieprocessen. Hierdoor kan de dichtheid van archeologische resten en sporen lager zijn geworden/zijn afgenomen.

9. Hoe manifesteren deze zich tijdens het prospectieonderzoek?
Indien binnen het plangebied sprake is van een archeologische vindplaats uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd, dan wordt er vanuit gegaan dat deze zich bij het booronderzoek voornamelijk manifesteert in een duidelijke cultuurlaag, al dan niet met een sporenniveau, en dat er sprake is van een matig/hoge vondstdichtheid. Puntlocaties zullen moeilijk op te sporen zijn. Water- en drenkkuilen moeten gezien worden als puntlocaties en hebben dus een zeer beperkte ruimtelijke spreiding, maar kunnen dieper doorlopen in de oeverwalafzettingen.

Afvaldumps kunnen een grotere spreiding hebben, waarin veel materiaalsoorten kunnen voorkomen (afval van aardewerk, metaal, bot, hout, verbrandingsresten (houtskool)) met een hoge tot zeer hoge dichtheid en is herkenbaar als een duidelijke cultuurlaag. Zeker de oude geulloop, waar het uiterst noordelijke deel van het plangebied in ligt, kon gebruikt worden als dumplocatie/dumpzone van afvalresten (in het geval van bewoningsactiviteiten in de directe omgeving).

10. Met de inzet van welke zoekmethoden (detectie- en waarnemingsvorm, monsterbehandeling en zoekstrategie) kunnen vondst- en/of spoorcomplexen systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?
Puntlocaties van zeer beperkte omvang en off-site resten in de vorm van individuele wateren drenkkuilen kunnen niet door een systematische oppervlaktekartering als door een karterend booronderzoek worden opgespoord. Door middel van zoeksleuven wordt de trefkans groter, echter ook door deze methode kunnen dergelijke vondst- en spoorcomplexen gemist worden. Restanten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) met een matige/hoge vondstdichtheid zullen goed door middel van een karterend booronderzoek kunnen worden opgespoord. Vanwege de vrij beperkte oppervlakte van het plangebied zal met een minimaal aantal van acht boringen sprake zijn van een boorgrid dat aansluit op de te hanteren onderzoeksmethode C2 (nederzettingen met overwegend aardewerk van huisplaats(en) (500-2000 m), conform de Leidraad karterend booronderzoek (versie 2.0, d.d. 4 december 2012).

3.8 Conclusie bureauonderzoek

Op grond van de beantwoorde onderzoeksvragen, conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (derde druk, januari 2017)[28], blijkt dat binnen het plangebied de volgende vondst- en/of spoorcomplexen kunnen worden verwacht: puntlocaties van zeer kleine omvang, restanten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers), resten van water- en drenkkuilen en afvaldumps. Voor puntlocaties van zeer kleine omvang is er eigenlijk geen geschikte opsporingmethode in de inventariserende fase van het veldonderzoek. Absolute zekerheid over de aan- of afwezigheid van dergelijke resten kan alleen worden gegeven door vlakdekkend gravend onderzoek. Dit staat echter in geen verhouding met geplande ontwikkelingen binnen het plangebied.

Resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en resten van afvaldumps zijn door middel van een karterend booronderzoek goed op te sporen. Daarom is besloten om binnen het plangebied het inventariserend veldonderzoek te laten bestaan uit het zetten van een minimaal aantal van acht boringen (Edelmanboor met diameter 12 cm, gecombineerd verkennende en karterende fase), waarbij de boringen gelijkmatig verspreid binnen het plangebied worden gezet.

[28] Habraken, 2017

4 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

4.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek, onder certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (KNA, versie 4.1, 24-05-2018) en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1, 24-05-2018), specificatie VS03. Voor het inventariserend veldonderzoek is op 12 juni 2020 door ir. E.M. ten Broeke (Senior KNA Prospector) een Plan van aanpak (PvA) opgesteld. Het plangebied was vrij toegankelijk.

In totaal zijn gelijkmatig verspreid binnen het plangebied acht boringen gezet (zie figuur 19). Er is geboord tot een diepte van maximaal 300 cm -mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn met meetlinten en een meetwiel ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de maaiveldhoogte afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De boringen zijn lithologisch conform de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode beschreven.[29] In Bijlage 5 worden overzichtsfoto's van het plangebied en foto's van de opgeboorde profielen weergegeven.

Aan de hand van het opgeboorde materiaal is beoordeeld of er wel, niet of deels sprake is van een gaaf bodemprofiel. Tevens is gekeken naar de aanwezigheid van mogelijke vegetatie- en/of cultuurlagen, die zichtbaar zijn als bodemverkleuringen (verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek). Daar waar sprake is van een (deels) intact profiel is de laag waar archeologische indicatoren meest waarschijnlijk kunnen worden verwacht versneden en verbrokkeld en vervolgens geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals fragmenten vuursteen, aardewerk, houtskool, verbrande leem, bot, et cetera.

Vanwege het gebruik van het plangebied (deels voorzien van een laag cunet-/stabilisatiezand waar de tegelverharding heeft gelegen en verder in gebruik als grasveld/groenstrook) was het niet mogelijk een oppervlaktekartering uit te voeren.

4.2 Resultaten

Geologie en bodem

De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de vorm van boorprofielen en worden in bijlage 6 weergegeven. De opbouw van de bodem kan schematisch als volgt worden weergegeven:

Tabel VIII. Algemene bodemopbouw plangebied

Diepte (cm -mv)	Samenstelling	Interpretatie
Vanaf maaiveld tot gemiddeld 60	Bruingrijs tot grijsbruin gekleurde, deels zwak humeuze, sterk zandige klei, vermengd resten baksteen- en betonpuin, kalkrijk	Geroerde/omgewerkte/deels opgebrachte grond, ten gevolgde van huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein)
Tussen gemiddeld 60 en 110	Bruin gekleurde, sterk zandige klei, kalkrijk	(Restant) zwak ontwikkelde Bw-horizont van kalkhoudende ooivaaggrond, oever-/kronkelwaardafzettingen
Vanaf gemiddeld 110 tot 300 (maximale einddiepte boringen)	Grijsbruin en naar onderen toe oranjegrijs tot lichtbruingrijs en donkergrijs gekleurde, sterk zandige klei en naar onderen toe afwisseling van lagen sterk zandige klei en kleiig zand, in het zuidelijke deel zwak siltig, matig fijn zand binnen 2 meter, geheel kalkrijk	Cg-/Cr-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen op beddingafzettingen, gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk

[29] Bosch, 2005

Op basis van de aangetroffen bodemopbouw heeft binnen het gehele plangebied enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw plaatsgevonden. Vanaf het maaiveld komt tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv bruingrijs tot grijsbruin gekleurd, deels zwak humeuze, sterk zandige klei voor waar bij elke boring ook een vermenging met resten recent baksteen- en betonpuin zichtbaar was. Waarschijnlijk zijn deze verstoringen het gevolg van de huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein). Een deel van deze bodemlaag kan ook opgebrachte grond betreffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan.

De onverstoorde bodem bestaat tussen gemiddeld 60 en 110 cm -mv uit bruin gekleurde, kalkrijke/kalkhoudende, sterk zandige klei. Dit betreft een (restant van een) zwak ontwikkelde Bw-horizont. Het betreft de bovenlaag van het aanwezige pakket oever-/kronkelwaardafzettingen, waarin zich een kalkhoudende ooivaaggrond heeft gevormd. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Vanaf gemiddeld 110 cm -mv vindt en geleidelijke overgang plaats naar grijsbruin en naar onderen toe oranjegrijs tot lichtbruingrijs en donkergrijs gekleurde, sterk zandige klei en naar onderen toe afwisseling van lagen sterk zandige klei en kleiig zand. In het zuidelijke deel van het plangebied (boringen 7 en 8) is binnen 2 meter ook zwak siltig, matig fijn zand aangetroffen. Het gehele kalkrijke pakket betreft oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen, welke gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk.

Archeologische indicatoren (geen archeologische vindplaats aangetroffen)

De archeologische verwachting was gericht op de oeverafzettingen gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van de meandergordels/stroomgordels van Meinerswijk en een eventuele afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen, waarin archeologische resten konden worden verwacht uit de Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Zoals hierboven aangegeven zijn overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen niet aangetroffen of waren niet te herkennen in het verstoorde deel van de bodemopbouw. De waargenomen bodemverstoringen waren echter niet in die mate dat het archeologisch potentiele sporenniveau niet meer (deels) intact aanwezig zou zijn. Onder het verstoorde deel van de bodemopbouw (waarin fijne resten betonpuinpuin en baksteen van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) zijn aangetroffen en vanuit archeologisch oogpunt niet relevant zijn), zijn in het versneden en verbrokkelde materiaal geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Ook concentraties van houtskool of fosfaatvlekken, welke een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid van een door de mens gevormde cultuurlaag, of indicatoren die kunnen wijzen op een oudere woongrond, zijn niet waargenomen. Op basis van deze resultaten is er geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4.1 Beantwoording onderzoeksvragen veldonderzoek

Conform het Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem (derde druk, januari 2017)[30] worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord, voor zover het veldonderzoek de daarvoor benodigde gegevens heeft opgeleverd.

11. Wat is de aard (ontstaanswijze, textuur, kleur), diepteligging en ouderdom van de relevante natuurlijke afzettingen ter plaatse van het onderzoeksgebied?
In het plangebied zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, welke gesedimenteerd zijn tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. In de top heeft zich van nature een kalkhoudende ooivaaggrond ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem.

12. Wat is de aard (kleur, textuur, samenstelling), diepteligging, genese en gaafheid van natuurlijke en eventueel antropogene bodemhorizonten (akkerlagen en overige 'verstoringslagen', bemestingslagen e.d.), ter plaatse van het onderzoeksgebied?
Deels al beantwoord in bovenstaande onderzoeksvraag. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan.

De onverstoorde bodem bestaat tussen gemiddeld 60 en 110 cm -mv uit bruin gekleurde, kalkrijke/kalkhoudende, sterk zandige klei. Dit betreft een (restant van een) zwak ontwikkelde Bw-horizont. Het betreft de bovenlaag van het aanwezige pakket oever-/kronkelwaardafzettingen, waarin zich een kalkhoudende ooivaaggrond heeft gevormd.

13. Wat is de aard, dikte en omvang van eventueel ter plaatse van het onderzoeksgebied voorkomende afdekkende lagen en de (geschatte) ouderdom daarvan (plaggendek, stuifzandlaag, kleidek, afvallaag, ophogingslaag)?
Zie ook de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen. De natuurlijke afzettingen betreffen oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen, gesedimenteerd tijdens de actieve fasen van meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem.

Vanaf het maaiveld komt tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv bruingrijs tot grijsbruin gekleurd, deels zwak humeuze, sterk zandige klei voor waar bij elke boring ook een vermenging met resten recent baksteen- en betonpuin zichtbaar was. Waarschijnlijk zijn deze verstoringen het gevolg van de huidige inrichting van het terrein (deel van schoolterrein). Een deel van deze bodemlaag kan ook opgebrachte grond betreffen.

[30] Habraken, 2017

14. Indien er afdekkende lagen voorkomen; wat is de aard (ontstaanswijze, kleur, textuur, samenstelling), gaafheid en dikte van het onderliggende afgedekt bodemprofiel (natuurlijke en antropogene bodemhorizonten zoals oude akkerlagen) en/of afzettingen?
Zie de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen.

15. Wat is de diepte tot waarop artefacten van recente ouderdom ('modern' afvalmateriaal) in het bodemprofiel voorkomen?
De gezette boringen laten een geroerde bodemopbouw zien tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De meest diepe verstoring is aangetroffen ter plaatse van boring 3, tot 85 cm -mv, waar tot deze diepte ook vrij grote brokken baksteen en bouwpuin is aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft het sloopafval van de bebouwing die aan het begin van de jaren '60 van de 20e eeuw in het centrale en centraal-noordelijke deel van het plangebied heeft gestaan. De resten/brokken betonpuin en baksteen zijn van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) en zijn vanuit archeologisch oogpunt niet relevant. Archeologische relevante indicatoren zijn niet aangetroffen in het opgeboorde materiaal.

16. Tot welke diepte in het bodemprofiel is sprake van een 'recente' bodemverstoring en wat is de ouderdom van deze verstoring?
Zie de beantwoording van bovenstaande onderzoeksvragen (vooral de vragen 13 en 15)

Fase inventariserend veldonderzoek, kartering (geen archeologische indicatoren aangetroffen)

17. Uitgaande van de onderzoeksstrategie: zijn de verwachte vondst- en/of spoorcomplexen (archeologische indicatoren) binnen het onderzoeksgebied aanwezig? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
Op basis van de verwachte bodemopbouw gold een hoge verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten en/of sporen in de top van het pakket oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen en een eventuele afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen. De laatste zijn niet waargenomen. Verder laat de aangetroffen bodemopbouw dat recente verstoringen reiken tot een gemiddelde diepte van circa 60 cm -mv. Het geroerde/verstoorde deel van de bodemopbouw bevat fijne resten/brokken betonpuinpuin en baksteen van (sub)recente ouderdom (19e/20e eeuw, NTC) en zijn vanuit archeologisch oogpunt niet relevant. In het versneden en verbrokkelde materiaal van het onverstoorde deel van de bodemopbouw zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Ook concentraties van houtskool of fosfaatvlekken, welke een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid van een door de mens gevormde cultuurlaag, of indicatoren die kunnen wijzen op een oudere woongrond, zijn niet waargenomen.

Op basis van het veldonderzoek zijn er dan ook geen aanwijzingen op de aanwezigheid van vondstcomplexen in de vorm van resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers). Van resten van afvaldumps of puntlocaties zijn ook geen aanwijzingen gevonden dat deze aanwezig zijn binnen het plangebied. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat voor puntlocaties karterend booronderzoek niet de geschikte methode is voor het opsporen dergelijke vondst- en/of spoorcomplexen.

18. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, in hoeverre komen de uitkomsten overeen met de resultaten van het bureauonderzoek? Geef de mate van zekerheid of onzekerheid aan en licht toe met een beargumenteerde interpretatie.
Vanuit het bureauonderzoek was de verwachting hoog vanaf de Late-IJzertijd voor het aantreffen van archeologische resten. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden.

De aangetroffen bodemopbouw tijdens het booronderzoek bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord.

De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd. Ook de verwachting op het eventueel aantreffen van puntlocaties van zeer kleine omvang wordt niet bevestigd, waarbij wel opgemerkt dient worden dat karterend booronderzoek niet de geschikte methode is om dergelijke resten op te sporen. Op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats, dient de hoge verwachting dan ook bijgesteld te worden naar geen verwachting ten aanzien van het onderzochte plangebied.

19. Uitgaande van waarnemingen gedaan tijdens het veldwerk, hoe adequaat is de gekozen zoekstrategie geweest (evaluatie resultaten bureauonderzoek)? Licht beargumenteerd toe.
De gekozen zoekstrategie is adequaat gebleken om de bodemopbouw binnen het plangebied in kaart te brengen en of er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Het booronderzoek heeft echter geen archeologische indicatoren dan wel archeologische lagen opgeleverd. Er zijn daarmee geen aanwijzing meer om resten van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) of van afvaldumps te verwachten. Daarmee heeft de onderzoeksstrategie voldoende gegevens opgeleverd om een uitspraak te kunnen doen betreffende de geplande ingrepen (de nieuwbouw van vier of vijf woningen (CPO-constructie))

5 CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 Conclusie

Op basis van het archeologisch bureauonderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten uit de perioden vanaf de Late-IJzertijd. Het plangebied ligt namelijk binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Deze meandergordel/stroomgordel was actief tussen circa 150 voor Chr. tot circa 95 na Chr. (Late-IJzertijd t/m Vroeg-Romeinse tijd). Afzettingen die gesedimenteerd zijn voordat de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk ontstond, zijn geërodeerd. Met het ontstaan van de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk, en daarmee de vorming van hoger gelegen kronkelwaardruggen, oeverwallen en crevassen, kreeg het plangebied wel een gunstige ligging voor bewoning. Tevens werd een dunne afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen (< 50 cm dik) verwacht, wat het gevolg is van dijkdoorbraken langs de Oude Rijn, welke ten westen van Loo hebben plaatsgevonden. Deze dijkdoorbraken hebben veelal in de Late-Middeleeuwen plaatsgevonden. Uitgevoerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied hebben tot op heden geen duidelijke aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Geraadpleegd historisch kaartmateriaal laat verder zien dat het plangebied vanaf in ieder geval het begin van de tweede helft van de 18e eeuw in agrarisch gebruik was en pas in de tweede helft van de 20e eeuw bebouwd is geraakt, deel uitmakend van een terrein van een basisschool.

De aangetroffen bodemopbouw tijdens het gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek bevestigd de ligging binnen de meandergordel/stroomgordel van Meinerswijk. Er zijn oever-/kronkelwaard- op beddingafzettingen aangetroffen, waarbij zich in de top van nature een kalkhoudende ooivaaggrond heeft ontwikkeld. Een afdekkende laag overslaggronden/dijkdoorbraakafzettingen is niet aangetroffen of kon simpelweg niet worden onderscheiden ten gevolgde van het verstoorde deel van de bodemopbouw en dat er tijdens het uitvoeren van de veldwerkzaamheden ook sprake was van een zeer uitgedroogde bodem. Recente bodemverstorende ingrepen reiken tot een gemiddelde diepte van 60 cm -mv, waar tot op deze diepte fijne resten recent baksteen- en betonpuin zijn aangetroffen. De verstoringsdiepte is echter niet in die mate dat verwacht mag worden dat het archeologisch potentiele sporenniveau volledig is verstoord. De karterende fase van het booronderzoek heeft geen archeologisch relevante indicatoren opgeleverd. Ook zijn er geen antropogeen beïnvloede bodemlagen aangetroffen, welke kunnen duiden op de aanwezigheid van een door de mens gevormde oude cultuurlaag/oude woongrond.

Geconcludeerd wordt dat voor het plangebied, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren die kunnen duiden op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, de hoge verwachting bijgesteld dient te worden naar geen verwachting. De hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, van complextypen in de vorm van een nederzettingscomplex of huisplaats (Landbouwers) en/of van afvuldumps (daterend vanaf de Late-IJzertijd), wordt hiermee niet bevestigd.

5.2 Advies

Op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt door Econsultancy de aanbeveling gedaan om binnen het plangebied geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren. Er is sprake van enige mate van verstoring van de oorspronkelijke bodemopbouw. Verder zijn in het onverstoorde deel van de bodemopbouw geen archeologische indicatoren aangetroffen dan wel archeologische lagen waargenomen.

Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag in kwestie, Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenaar en door middel van een selectiebesluit als zodanig bekrachtigd (aanvullende beoordeling archeologisch rapport door de heer drs. J. Habraken, Regioarcheoloog regio Arnhem e.o., d.d. 9 juli 2020). Met bovenstaand advies is ingestemd.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethode. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Mochten tijdens de graafwerkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan dient hiervan melding te worden gemaakt conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet uit juli 2016 bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed[31]).

[31] Infodesk email: info@cultureelerfgoed.nl of tel: 033-4217456

LITERATUUR

Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische kaart van Nederland*, schaal 1:25.000.

Amersfoort, H. & P.H. Kamphuis, 1990: *Mei 1940. De strijd op Nederlands grondgebied*. 's- Gravenhage.

Berendsen, H.J.A. 2008: *Fysische Geografie van Nederland, deel 1: De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie.* Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., Stouthamer, E., 2001: *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands.* Van Gorcum, Assen.

Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2.* Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).

Cohen, K.M., Stouthamer, E., Pierik, H.J. & Geurts, A.H., 2012: *Digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas delta.* Universiteit Utrecht.

Cohen, K.M., Stouthamer, E., Hoek, W.Z., Berendsen†, H.J.A. & Kempen, H.F.J., 2009: *Zand in banen. Zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel.* Provincie Gelderland.

Gerritsen, B., Van den Heuvel, R., Van Hunen, G., Jonker, D., Lamers, H., en Verhagen, J., 2013: *Duiven, Groessen, Loo. Uit de historie van drie Liemerse Dorpen.* Zevenaar.

Habraken, J., 2017: *Handboek archeologisch onderzoek binnen de regio Arnhem. Eisen en kaders voor onderzoek en beoordeling van rapporten (derde druk).*

Jong, L. de, 1969-1994: *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog.* 's- Gravenhage.

Klep C. & B. Schoenmaker, 1995: *De Bevrijding Van Nederland 1944-1945 - Oorlog op de flank.* Den Haag.

Locher, W.P. & Bakker, H. de, 1990: *Bodemkunde van Nederland. Deel 1: Algemene bodemkunde.* Malmberg Den Bosch, 2e druk.

Mulder, E.F.J. de, Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E. 2003: *De ondergrond van Nederland.* Wolters-Noordhoff, Groningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1966: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 40 Oost/Arnhem.*

Versfelt, H.J., 2003: *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794.* Heveskes Uitgevers, Groningen. ISBN 90-806727-4-2.

Willemse, N.W. & Verhagen, J.G.M., 2006: *Gemeente Duiven. Een archeologische waarden en verwachtingskaart met AMZ-adviezen.* RAAP-rapport 1272. RAAP, Weesp.

Zwanenburg G.J., 1990: *En nooit was het stil - Kroniek van een luchtoorlog*. Emmen.

BRONNEN

AHN; internetsite, juli 2020.
http://www.ahn.nl

Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort, juli 2020.
https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/#/cho/search

Beeldbank Cultureelerfgoed; internetsite, juli 2020
http://www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl

Bodemverontreinigingen provincie Gelderland: internetsite, juli 2020.
https://geoweb.gelderland.nl/WebViewer/Index.html?configBase=http://geoweb.gelderland.nl/Geocortex/Essentials/REST/sites/Bodemverontreinigingen/viewers/test/virtualdirectory/Resources/Config/Default

Digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas delta; 2012.
https://easy.dans.knaw.nl/ui/datasets/id/easy-dataset:52125

Dinoloket; internetsite, juli 2020.
http://www.dinoloket.nl/

Indicatieve kaart Militair Erfgoed; internetsite, juli 2020.
http://www.ikme.nl/

Kadaster Topotijdreis; internetsite, juli 2020.
http://www.topotijdreis.nl/

MijnGelderland; internetsite, juli 2020.
https://mijngelderland.nl/

SIKB; internetsite, juli 2020.
http://www.sikb.nl

Zandbanenkaart provincie Gelderland: internetsite, juli 2020.
http://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b

Figuur 1. Situering van het plangebied binnen Nederland

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen Nederland (bron: http://gis.kademo.nl/gs2/wms)

Legenda

Plangebied

Figuur 2. ***Detailkaart van het plangebied***

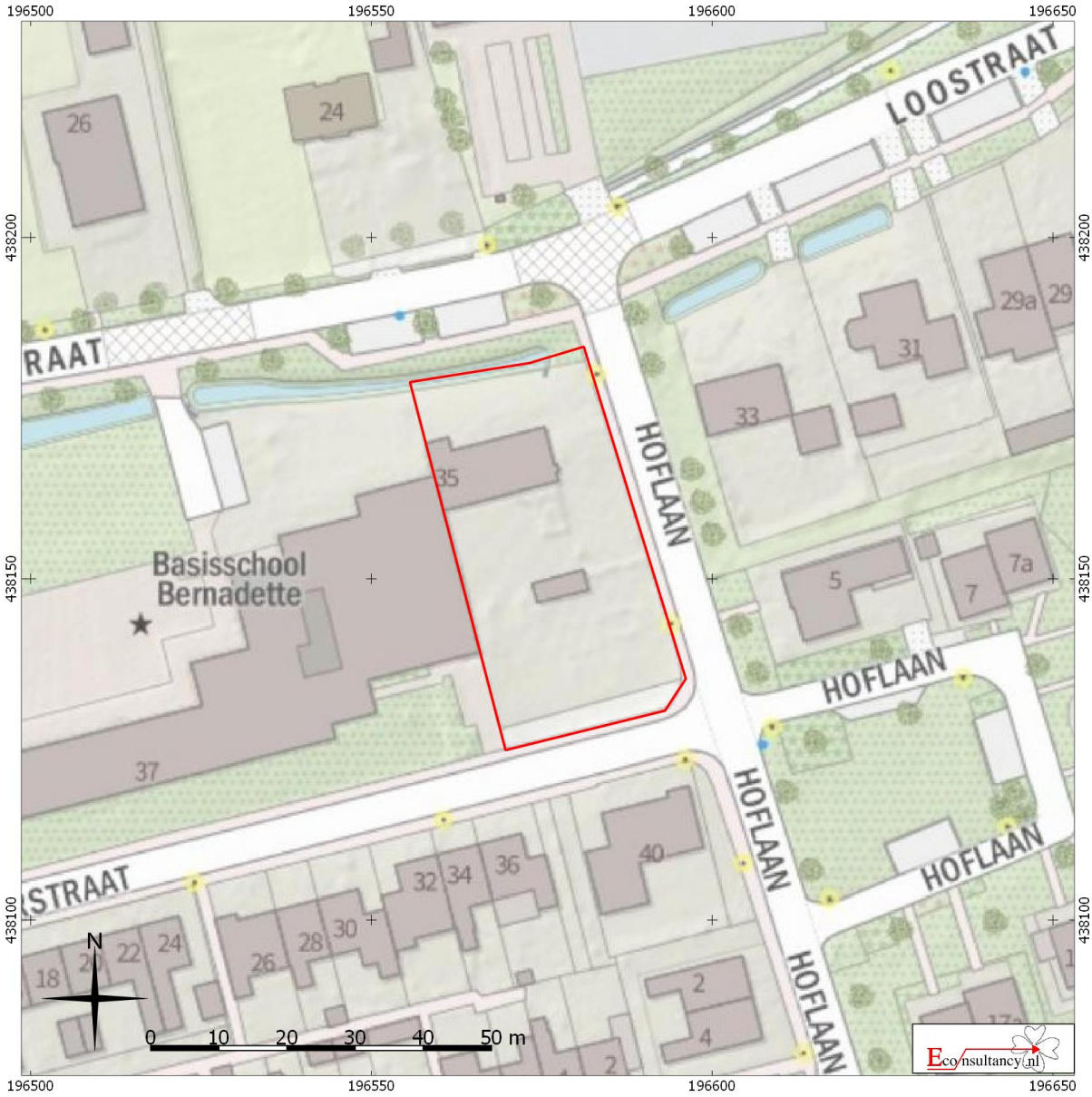

Loostraat 35

Detailkaart van het plangebied (bron: http://gis.kademo.nl/gs2/wms)

Legenda

Plangebied

Figuur 3. ***Luchtfoto van het plangebied***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Luchtfoto van het plangebied (bron: gspot:LUFO_2016)

Legenda

Plangebied

Figuur 4. ***Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven***

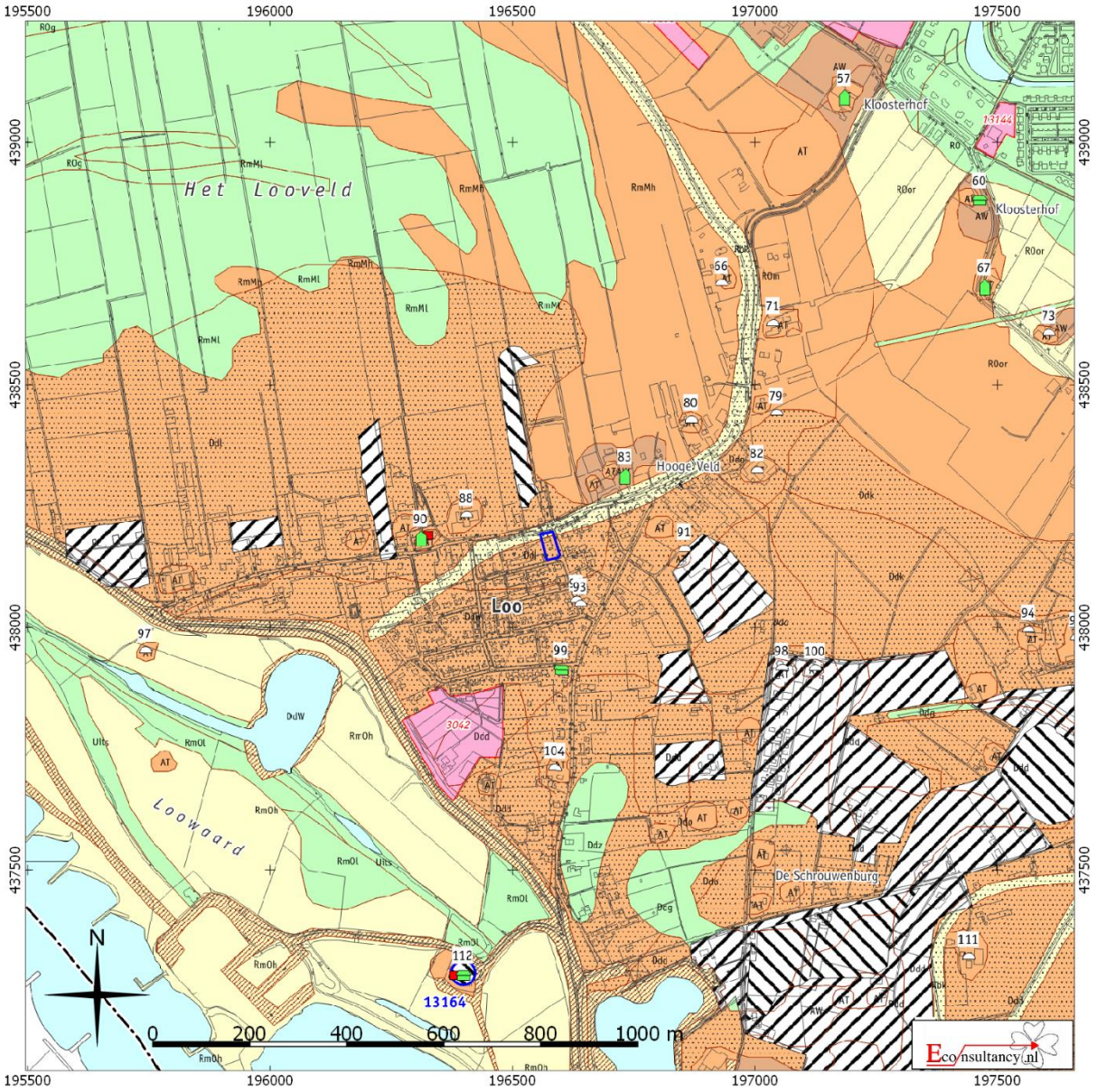

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Duiven

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

legenda

verwachte dichtheid aan archeologische resten

AMZ-adviezen

hoge verwachting	Streven naar behoud in huidige staat (streven naar extensieve vormen van grondgebruik). Bodemingrepen dieper dan de bouwvoor vermijden. Bij planvorming en voorafgaand aan de vergunningverlening vroegtijdig archeologisch onderzoek vereist (inventariserend archeologisch onderzoek - IVO) en streven naar inpassing van terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen).
middelmatige verwachting	Streven naar behoud in huidige staat (streven naar extensieve vormen van grondgebruik). Bodemingrepen dieper dan de bouwvoor vermijden. Bij planvorming en voorafgaand aan de vergunningverlening vroegtijdig archeologisch bureauonderzoek vereist. Afhankelijk van de uitkomsten van het archeologisch bureauonderzoek en het gemeentelijk selectiebesluit wordt al dan niet een karterend veldonderzoek (IVO) vereist. Er dient te worden gestreefd naar inpassing van terreinen met een archeologische status. Bij selectiekeuze en planvorming voorkeur geven aan gebieden met een middelmatige verwachte dichtheid boven gebieden met een hoge verwachte dichtheid.
lage verwachting	Streven naar behoud in huidige staat niet vereist. Voor deze zone geldt geen onderzoeks-verplichting. Dit geldt evenwel niet voor terreinen binnen, of direct aangrenzend aan, terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen) of locaties waar in het verleden archeologische resten zijn aangetroffen.

toevoegingen

hoge verwachting. Deels met oud bouwlanddek (>50 cm: hoge enkeerdgronden en/of diep bewerkte oude woongrond)	Idem als voor zones met een hoge verwachting. Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Archeologische resten afgedekt door oud bouwlanddek en daarom waarschijnlijk goed geconserveerd.
met (deels ingedrongen) kleidek	Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Archeologische resten afgedekt door een kleidek en daarom mogelijk goed geconserveerd.
associatie van stuifzand- en dekzandruggen	Archeologische resten mogelijk overdekt door stuifzand en daarom goed geconserveerd.

indicatie mate van bodemverstoring

afgegraven	Geen
gekeerde grond	Afhankelijk van bodemverstoringsdiepte en diepte meandergordelafzettingen.
opgehoogd	Afhankelijk van onderliggende verwachtingszone. Dijken mogelijk van cultuurhistorische waarde.

archeologische vindplaatsen

categorie

- basiskamp/nederzetting
- grafveld, gemengd
- havezathe/ridderhofstad
- huisplaats
- nederzetting, onbepaald
- opgehoogde woon- of vluchtplaats/terp/wierde
- mogelijk opgehoogde woon- of vluchtplaats
- stad
- kasteel
- legerplaats
- wal/omwalling
- kerk
- klooster(complex)
- landbouw
- molen
- nijverheid (steenbakkerij, smelterij)
- scheepvaart
- onbekend
- onbekend/losse vondst
- 40 RAAP-catalogusnummer

archeologische beginperiode

- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Vroege Middeleeuwen
- Late Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbekend

terreinen met een archeologische status (AMK-terreinen)

	terrein van archeologische betekenis	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van hoge archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming archeologisch onderzoek vereist (waardering).
	terrein van zeer hoge archeologische waarde	Streven naar duurzaam behoud. Voorafgaand aan planvorming is besluitname door het bevoegd gezag (Rijk/ROB) wettelijk vereist (waardering).
12845	monumentnummer	

overig

	locatie met gebouwd monument	
	gemeentegrens	
	water	
	reeds onderzochte percelen	
3022	nummer onderzoeksmelding	
	oorspronkelijk deel middeleeuwse dijk	De middeleeuwse kern van de huidige dijk is van cultuurhistorische waarde. Streven naar duurzaam behoud.

codes geomorfologie en geomorfogenese (in alfabetische volgorde)

ag	omgrachting
AT	opgehoogde woon- of vluchtplaats
AW	oude woongrond op oever- en crevasseafzettingen
Ddd	overslaggronden > 100 cm dik op meandergordelafzettingen
Ddg	(post-)middeleeuwse dijkdoorbraakgeul
Ddl	overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen
Ddk	overslaggronden < 50 cm dik op oeverafzettingen
Ddo	overslaggronden op kronkelwaardafzettingen 50-100 cm dik
DdW	wiel/kolk
Ddz	zandhoudende dikke dijkdoorbraakafzettingen
Ed	dekzandruggen en -koppen
EdC	dekzandruggen en -welvingen met een dun (< 50 cm) plaggendek
ENK	dekzandruggen en -koppen met een plaggendek
Es	associatie van stuifzand en rivierduinruggen en -koppen
Esh	rivierduinruggen en -welvingen
EshE	rivierduinruggen en -welvingen met een plaggendek
Esk	met een dun kleidek afgedekte rivierduintjes en rivierduinwelvingen
EvO	vlakte van laaggelegen verspoelde dekzanden afgedekt door oeverafzettingen
Ew	dekzandwelvingen
Kh	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterras, deels met dekzand/rivierduinzand en afgedekt door komklei
Khr	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterrasrest met dekzand-/rivierduinruggen deels afgedekt door klei
Rbk	laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en/of veen
Rgv	laat-glaciale of vroeg-holocene geul opgevuld met klei en/of veen en/of zand
RKd	komafzettingen > 100 cm dik
RKl	komafzettingen met intact laatglaciaal terrassenlandschap binnen 1-2 m -Mv
RKp	komafzettingen op laat-pleniglaciale terrasafzettingen
RmH	kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Herwen
RmMh	hooggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinerswijk)
RmMl	laaggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinersdijk)
RmOh	hooggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)
RmOl	laaggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)
RmY	kronkelwaardafzettingen van de Gelderse IJssel
RO	oeverwalafzettingen (sterk siltige en zandige klei) < 50 cm dik op komklei
ROcg	crevasse-geul opgevuld met zand, klei en/of veen
ROcz	zandige oever- en crevasse-afzettingen > 100 cm dik
ROg	kronkelwaardgeul
ROgd	dalvormige laagte opgevuld met (zwak siltige) klei en/of veen en/of zand
ROh	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Herwen
ROm	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Meinersdijk
ROor	oeverwalafzettingen (ca. > 100 cm dik)
ROy	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de Gelderse IJssel op rivier- en beekazfettingen
Rul	lage uiterwaard
Uits	strang
hist	historische bewoningskern
lw	landweer

Figuur 5. ***Holocene stroomgordels en afgedekt Pleistoceen***

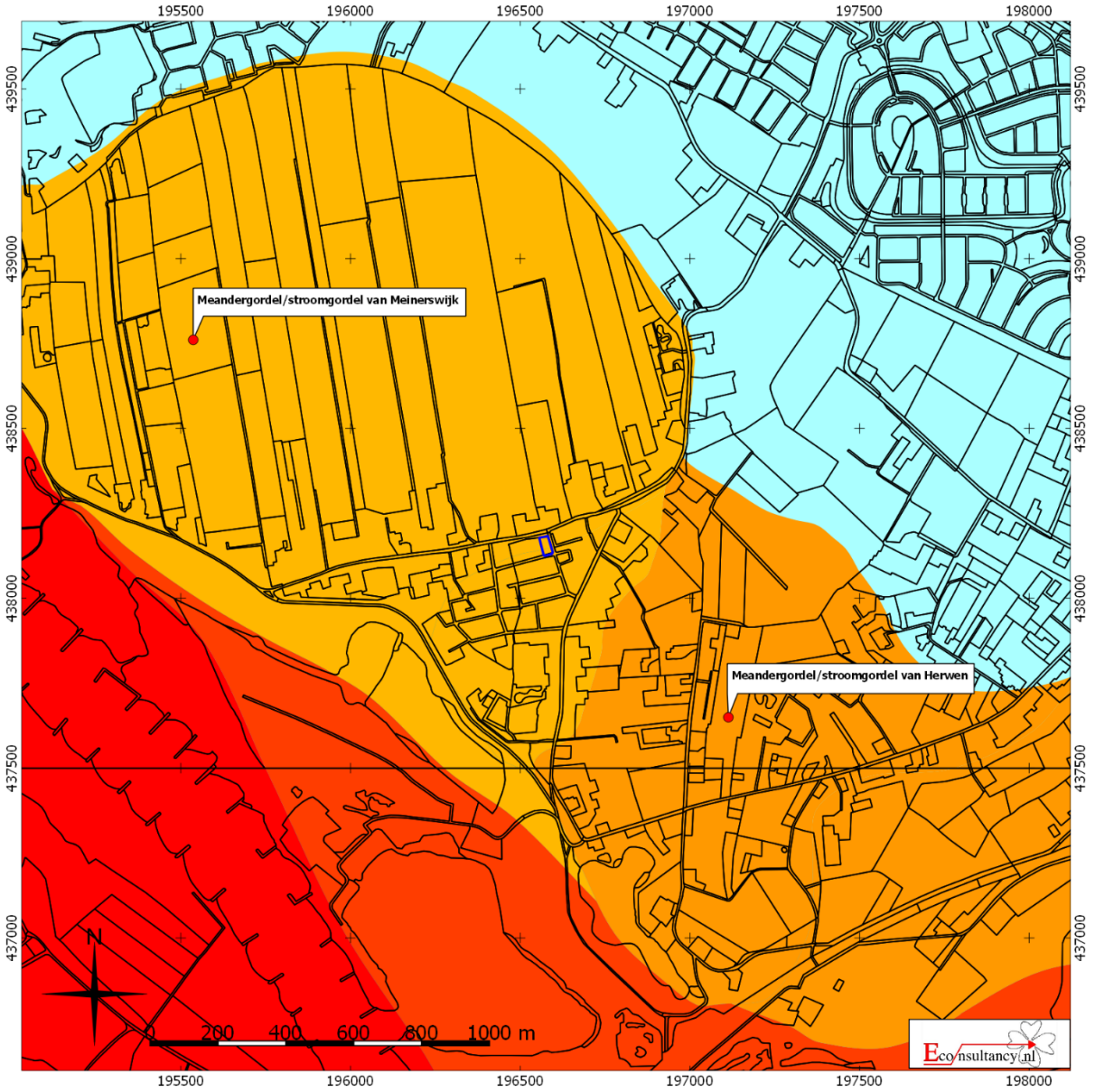

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

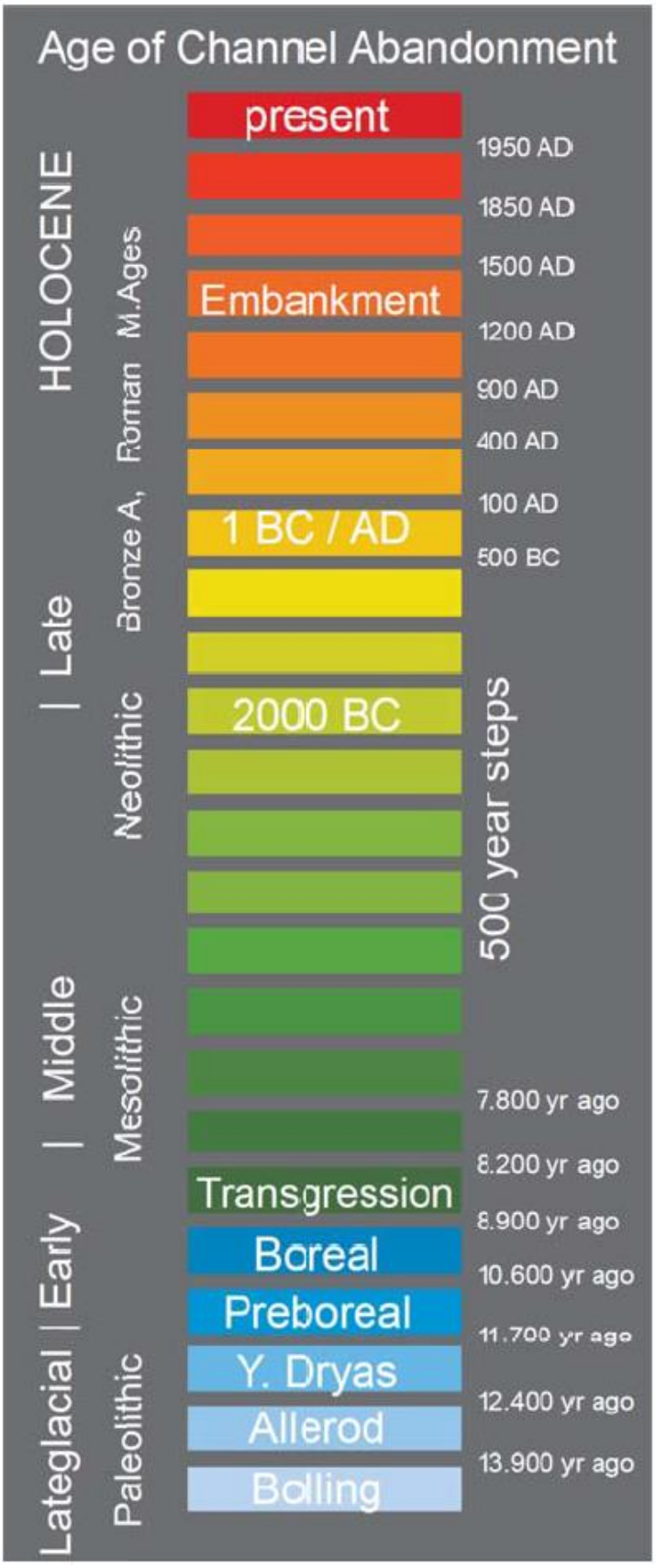
Age of Channel Abandonment
present
1950 AD
1850 AD
1500 AD
Embankment
1200 AD
900 AD
400 AD
100 AD
1 BC / AD
500 BC
2000 BC
500 year steps
7.800 yr ago
8.200 yr ago
Transgression
8.900 yr ago
Boreal
10.600 yr ago
Preboreal
11.700 yr ago
Y. Dryas
12.400 yr ago
Allerod
13.900 yr ago
Bolling
HOLOCENE
M.Ages
Roman
Bronze A,
Late
Neolithic
Middle
Mesolithic
Early
Lateglacial
Paleolithic

Figuur 6. ***Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven***

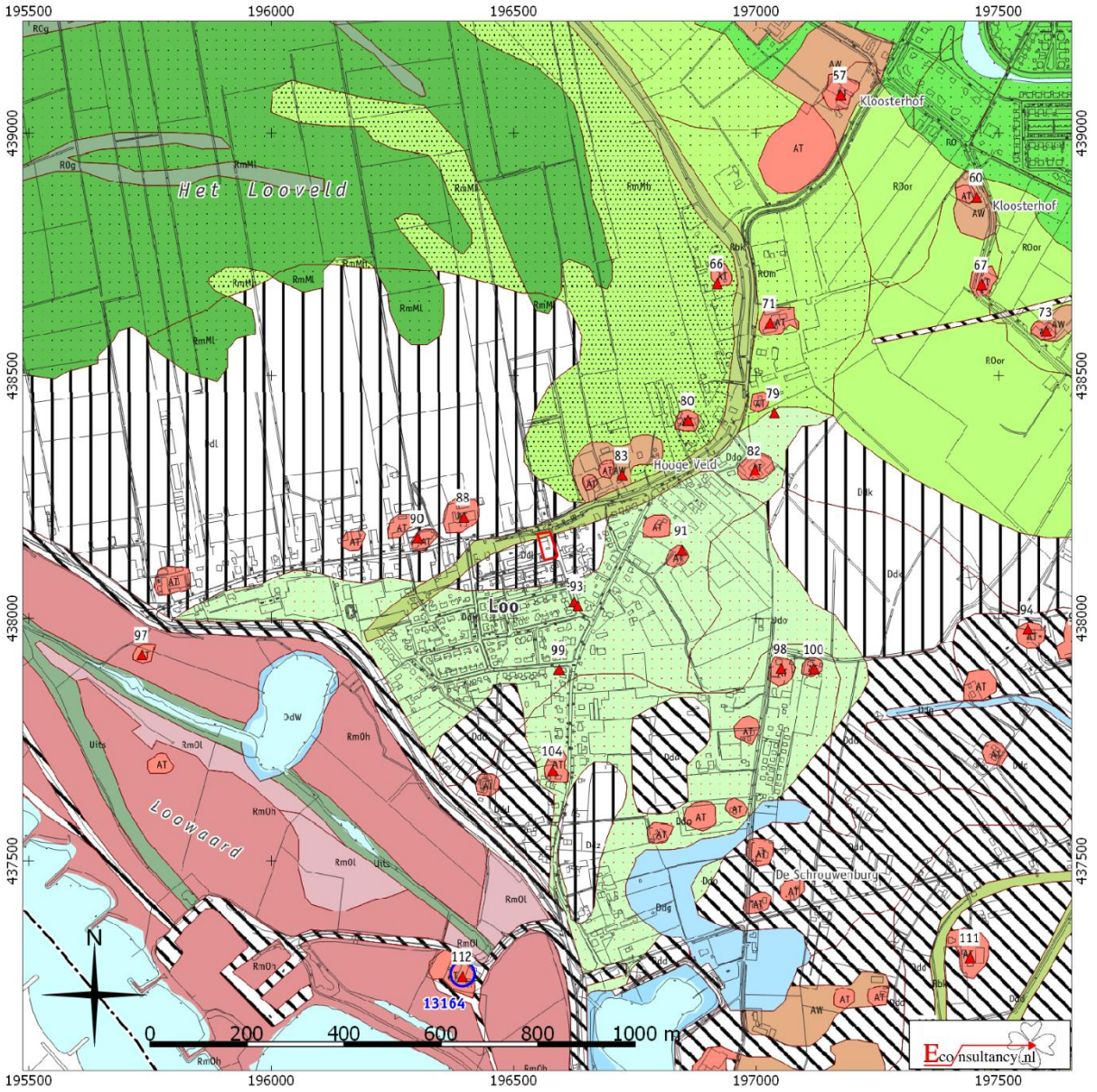

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de archeolandschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Duiven

Legenda zie volgende bladzijde

Plangebied

GEOMORFOLOGIE EN GEOMORFOGENESE		VERWACHTE DICHTHEID AAN ARCHEOLOGISCHE RESTEN
het pleistocene rivierenlandschap		
Esh	rivierduinruggen en -welvingen	hoog
-EshE-	rivierduinruggen en -welvingen met een plaggendek	hoog
Khr	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterrasrest met dekzand-/rivierduinruggen deels afgedekt door klei	hoog
EsK	met een dun kleidek afgedekte rivierduintjes en rivierduinwelvingen	middelmatig
Kh	hooggelegen laat-pleistoceen rivierterras, deels met dekzand/rivierduinzand en afgedekt door komklei	middelmatig
Rgv	laat-glaciale of vroeg-holocene geul opgevuld met klei en/of veen en/of zand	laag
het holocene rivierenlandschap		
zones met oever- en beddingafzettingen		
RmMh	hooggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinerswijk)	hoog
RmML	laaggelegen kronkelwaard (meandergordelafzettingen van Meinersdijk)	laag
-ROm-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Meinersdijk	hoog
RmH	kronkelwaardafzettingen van de stroomgordel van Herwen	hoog
-ROh-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de stroomgordel van Herwen	hoog
RmY	kronkelwaardafzettingen van de Gelderse IJssel	hoog
-ROy-	oeverwalafzettingen (ca. > 50 cm dik) van de Gelderse IJssel op rivier- en beekazfettingen	hoog
ROor	oeverwalafzettingen (ca. > 100 cm dik)	hoog
-RO-	oeverwalafzettingen (sterk siltige en zandige klei) < 50 cm dik op komklei	laag
ROg	kronkelwaardgeul	laag
Rbk	laaggelegen (rest)geul opgevuld met klei en/of veen	laag
zone met crevasse-afzettingen		
-ROcz-	zandige oever- en crevasse-afzettingen > 100 cm dik	hoog
ROcg	crevasse-geul opgevuld met zand, klei en/of veen	laag
zone met dijkdoorbraak-afzettingen		
Ddd	overslaggronden > 100 cm dik op meandergordelafzettingen	hoog
Ddo	overslaggronden op kronkelwaardafzettingen 50-100 cm dik	hoog
Ddl	overslaggronden < 50 cm dik op kronkelwaardafzettingen	hoog
Ddk	overslaggronden < 50 cm dik op oeverafzettingen	middelmatig
Ddz	zandhoudende dikke dijkdoorbraakafzettingen	laag
DdW	wiel/kolk	laag
Ddg	(post-)middeleeuwse dijkdoorbraakgeul	laag
zone met komafzettingen		
RKd	komafzettingen > 100 cm dik	laag
RKl	komafzettingen met intact laatglaciaal terrassenlandschap binnen 1-2 m -Mv	laag
-RKp-	komafzettingen op laat-pleniglaciale terrasafzettingen	laag
ROgd	dalvormige laagte opgevuld met (zwak siltige) klei en/of veen en/of zand	laag
uiterwaarden		
RmOh	hooggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)	middelmatig
RmOl	laaggelegen buitendijkse kronkelwaard (stroomgordel van de Oude-Rijn Pannerden)	laag
Rul	lage uiterwaard	laag
Uits	strang	laag

het dekzandlandschap

Ed	dekzandruggen en -koppen	hoog
Es	associatie van stuifzand en rivierduinruggen en -koppen	hoog
ENK	dekzandruggen en -koppen met een plaggendek	hoog
EdC	dekzandruggen en -welvingen met een dun (< 50 cm) plaggendek	middelmatig
EvO	vlakte van laaggelegen verspoelde dekzanden afgedekt door oeverafzettingen	middelmatig
Ew	dekzandwelvingen	middelmatig

overig

AT	opgehoogde woon- of vluchtplaats	hoog
AW	oude woongrond op oever- en crevasseafzettingen, vermoedelijk middeleeuws	hoog
ag	omgrachting	hoog
hist	historische bewoningskern	hoog
lw	landweer	cultuurhistorisch waardevol object
	ophogingspakket (dijken, taluds en wallen)	onbekend
	langgerekte wallen in het terrein (transportleidingen)	geen archeologische verwachting
	langgerekte laagten in het terrein (leidingsleuven / transportleidingen)	geen archeologische verwachting

ARCHEOLOGIE

▲	archeologische vindplaats
76	catalogusnummer
	terrein met een archeologische status (AMK-terrein)
3850	monumentnummer

OVERIG

	water
	gemeentegrens

Figuur 7. ***Situering van het plangebied binnen de Zandbanenkaart (zanddiepte + deklaag) 2010 van de provincie Gelderland***

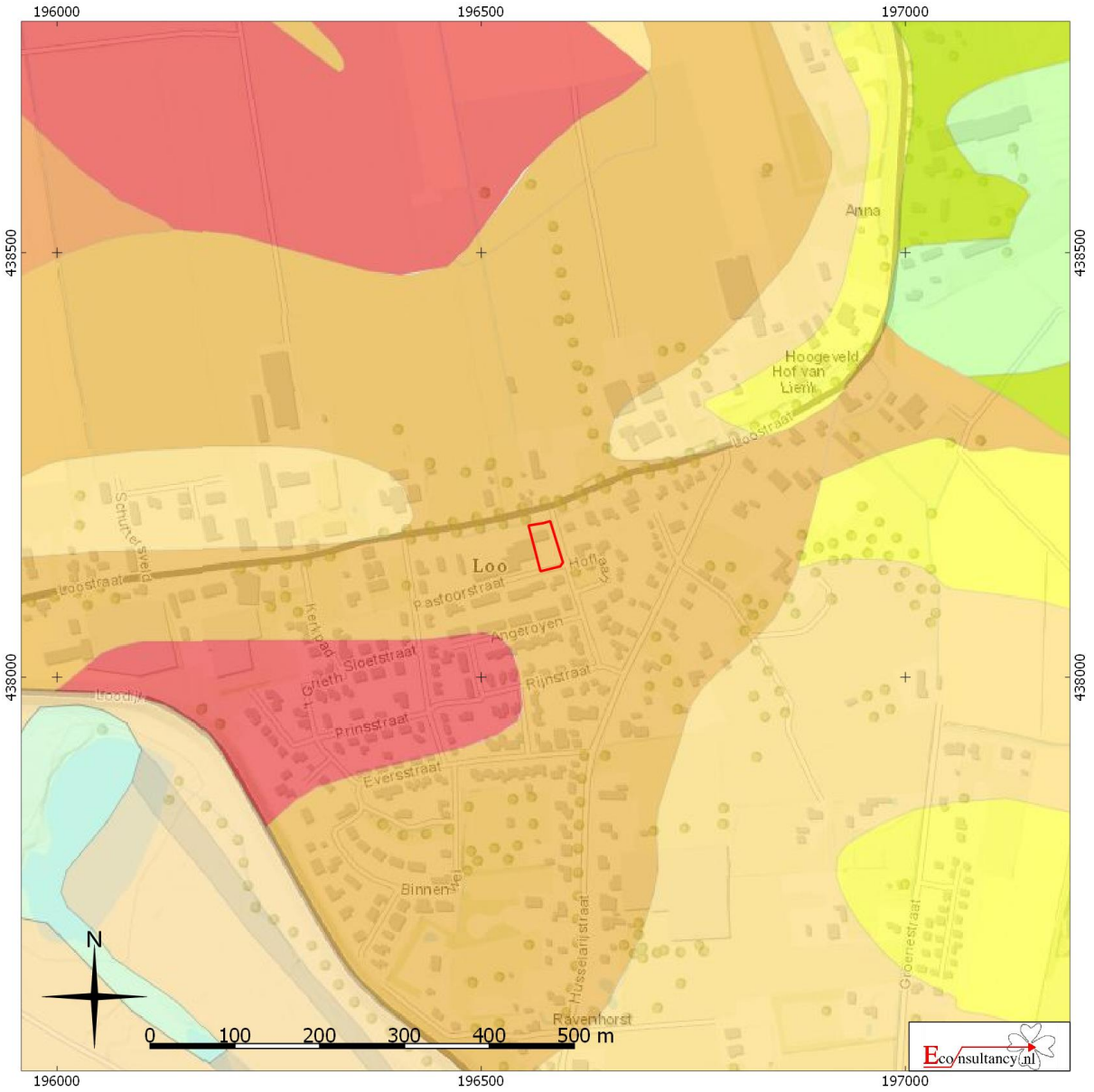

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de zandbanenkaart (zanddiepte) 2010 van de provincie Gelderland (bron: https://gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=471707400d6f44d5a743100c65e3ce9b)

Legenda

Plangebied

Stroomgordels in uiterwaarden

1	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
2	1.0 - 2.0 m -mv	
3	2.0 - 3.0 m -mv	
4	3.0 - 4.0 m -mv	
5	4.0 - 5.0 m -mv	
6	5.0 - 6.0 m -mv	
7	6.0 - 7.0 m -mv	
8	7.0 - 8.0 m -mv	
9	8.0 - 9.0 m -mv	
10	9.0 - 10.0 m -mv	

Pleistocene afzettingen

401	* 0 - 1.0 m -mv	*afspoelingswaaierzand*
20	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
21	1.0 - 2.0 m -mv	
22	2.0 - 3.0 m -mv	
23	3.0 - 4.0 m -mv	
24	4.0 - 5.0 m -mv	
25	5.0 - 6.0 m -mv	
26	6.0 - 7.0 m -mv	
27	7.0 - 8.0 m -mv	
28	8.0 - 9.0 m -mv	
29	9.0 - 10.0 m -mv	
30	10.0 - 11.0 m -mv	

Stroomgordels buiten de uiterwaarden

13	0 - 1.0 m -mv	*rivierzand*
14	1.0 - 1.5 m -mv	
15	1.5 - 2.0 m -mv	
16	2.0 - 3.0 m -mv	
17	3.0 - 6.0 m -mv	

Zandige lagen boven het vaste zand

De ingeschakelde zandige laag is 0.5 - 2.0 m dik

18	* 0 - 1.0 m -mv	*crevassezand*
19	* 0 - 2.0 m -mv	

Eolisch zand op rivierzand

300	* 0 - 1.0 m -mv	*dekzand, rivierduinzand*
301	* zand aan het maaiveld, eolisch pakket dikker dan 1.0 m	
302	* zand aan het maaiveld, eolisch pakket dikker dan 2.0 m	
31	* 1.0 - 2.0 m -mv	
42	* 0 - 1.0 m -mv met storend siltig pakket 1 - 2 m -mv	
501	* dagzomend	*jong rivierduinzand (Laat Holoceen)*

Diversen

32	Antropogeen verstoord
33	Niet gekarteerd
99	Water

Figuur 8. *Situering van het plangebied binnen de Geomorfologische kaart van Nederland*

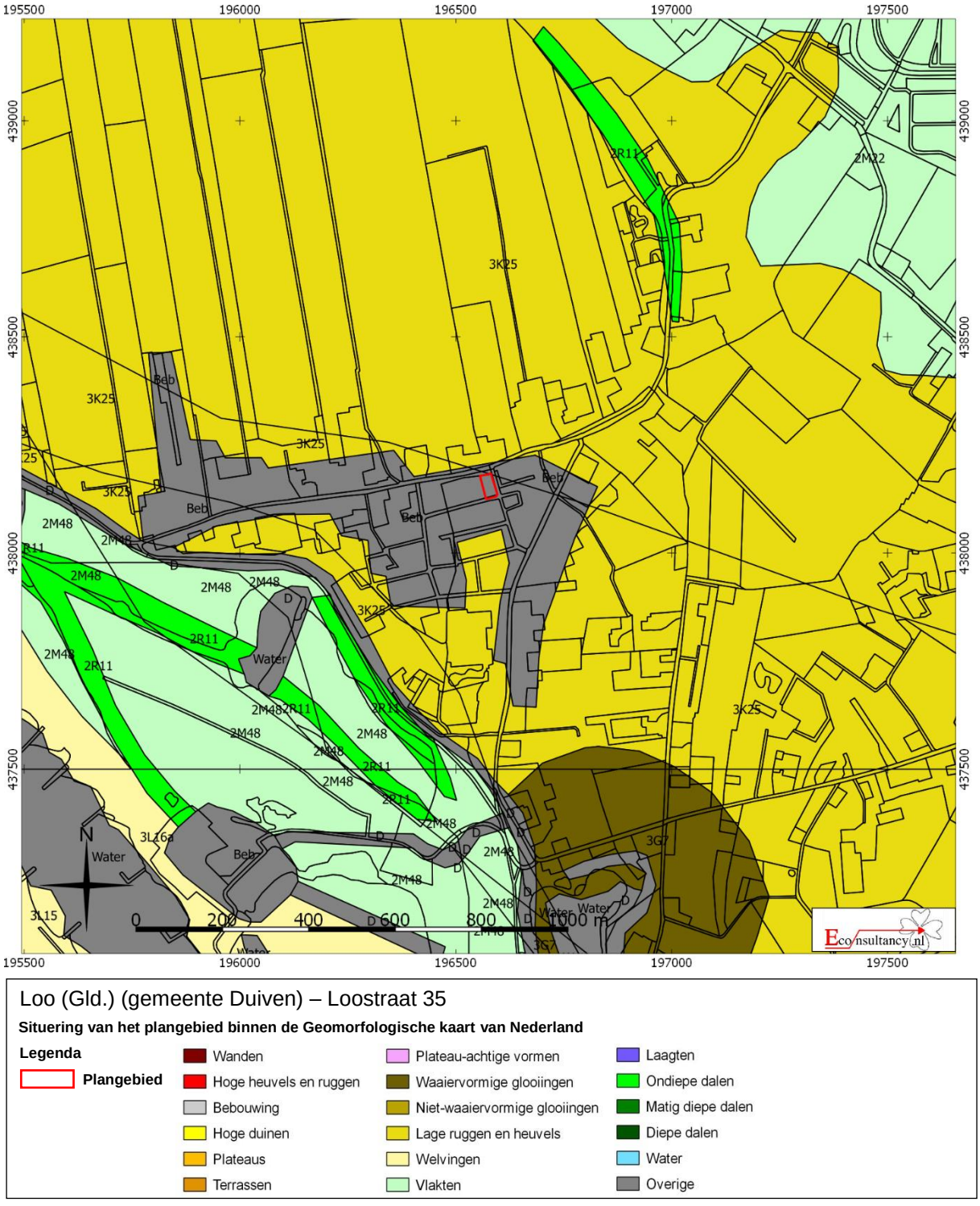

Figuur 9. ***Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)***

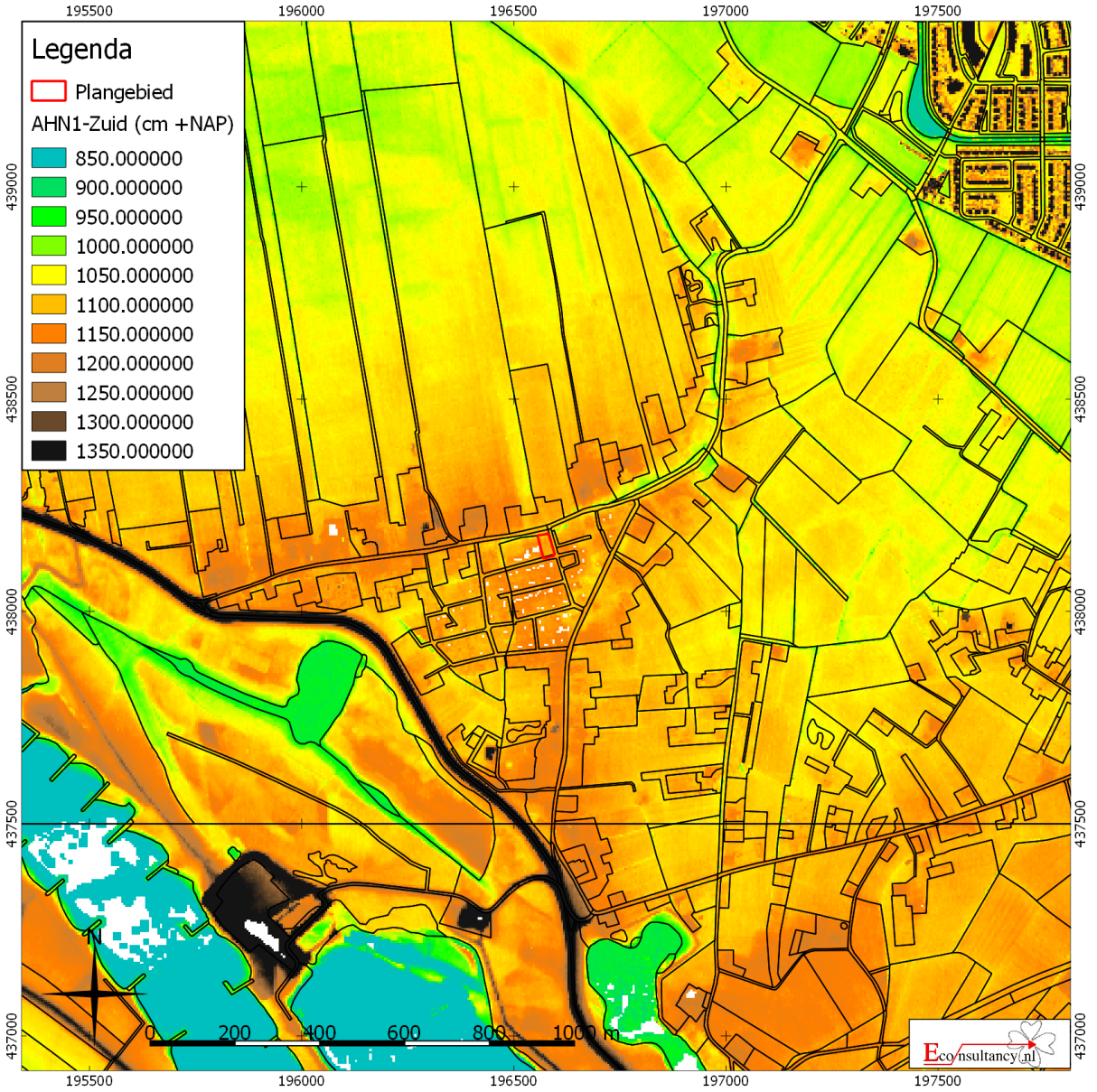

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Legenda

Plangebied

Figuur 10. Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland

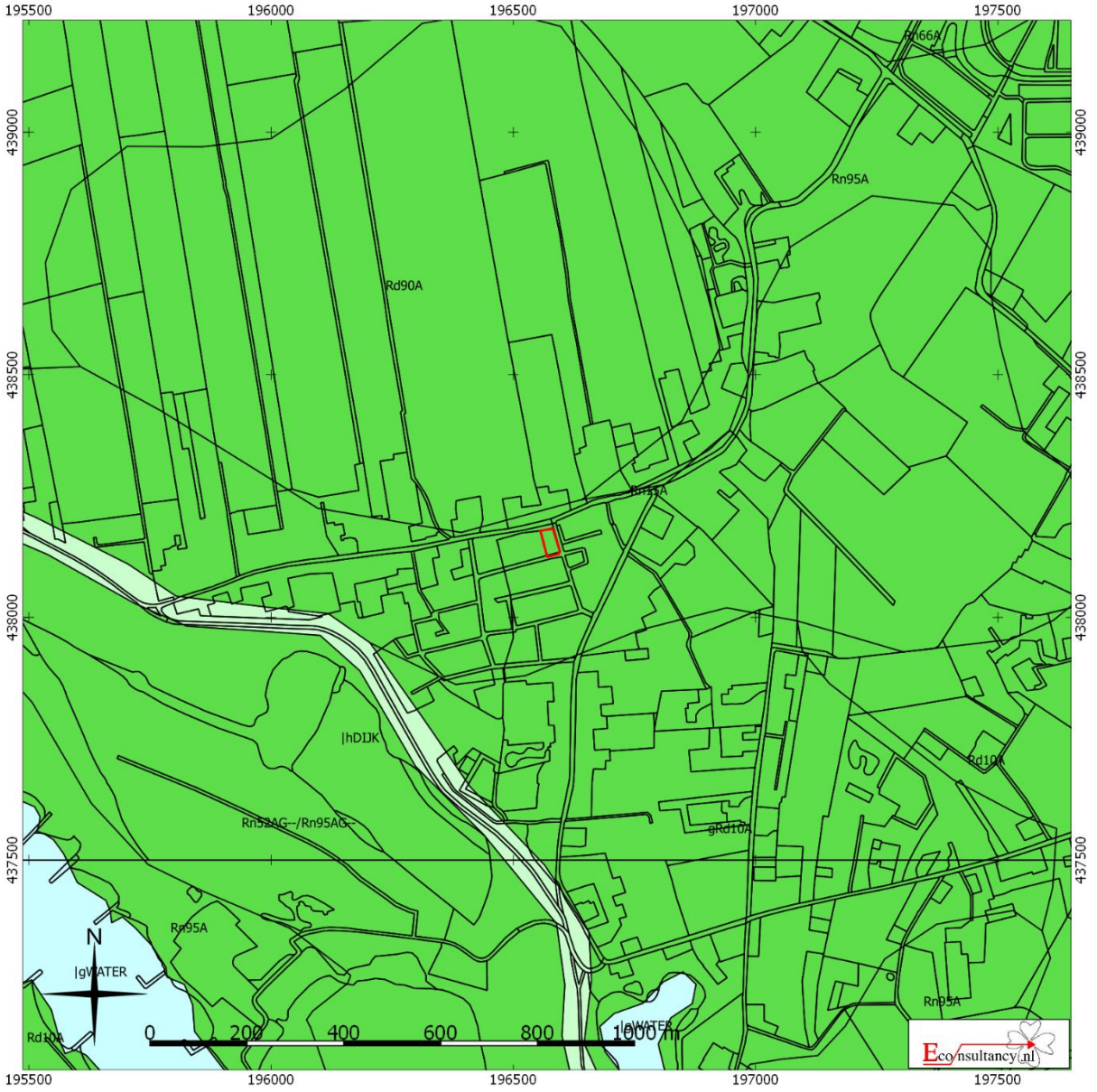

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland

Legenda

Plangebied

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk
- Dikke eerdgronden
- Fluviatiele afzettingen ouder dan pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afzettingen ouder dan pleistoceen
- Niet-gerijpte minerale gronden
- Oude bewoningsplaatsen
- Rivierkleigronden
- Kalkhoudende bijzonder lutumarme gronden
- Veengronden
- Moerige gronden
- Water, moeras
- Podzolgronden
- Kalkloze zandgronden
- Kalkhoudende zandgronden

Figuur 11. *Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied met het AHN als achtergrond*

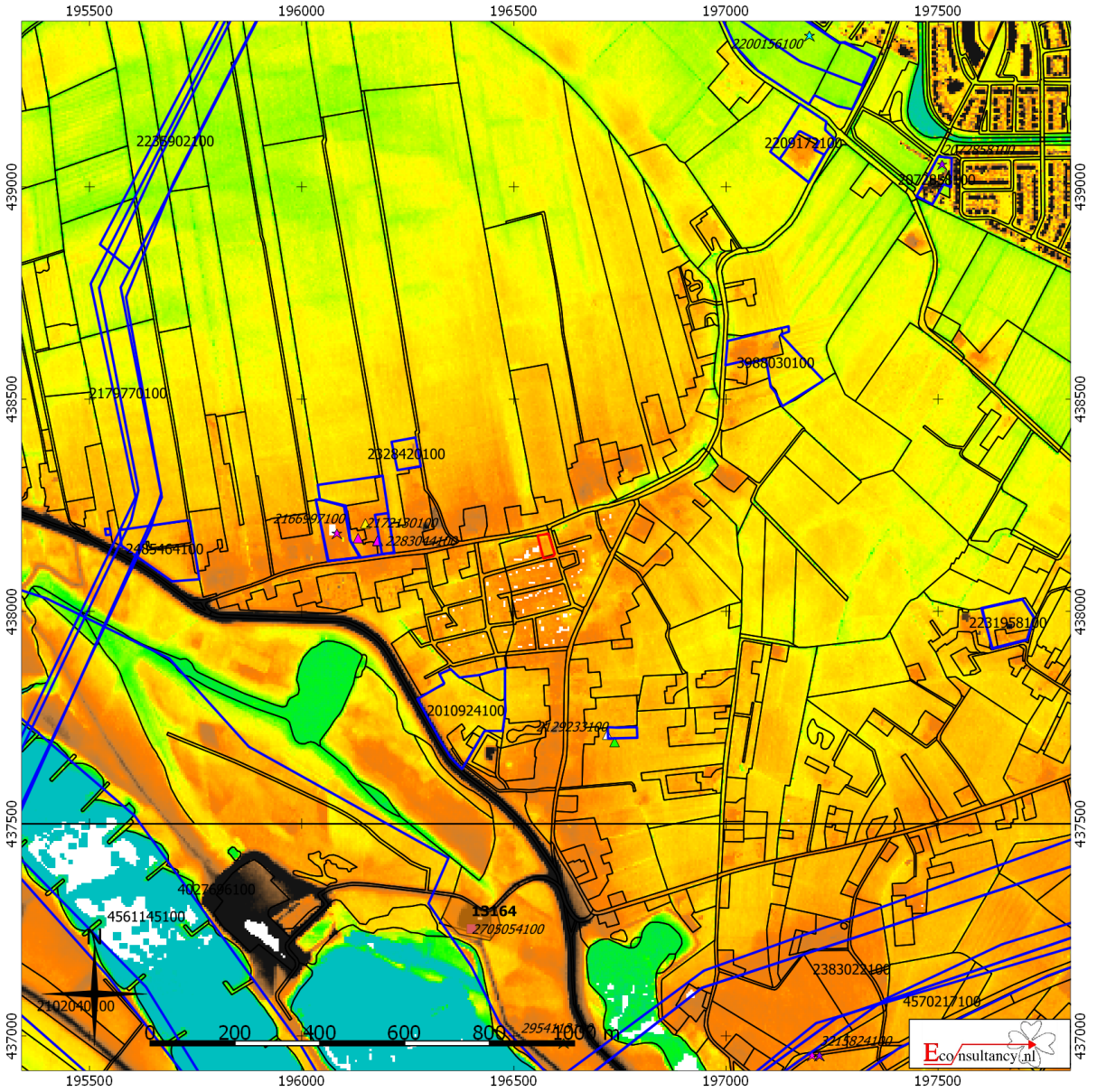

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Archeologische Gegevenskaart van het onderzoeksgebied (bron: Archeologisch informatiesysteem Archis3, AHN)

Plangebied

Monumenten
- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd

Onderzoeksmeldingen

Waarnemingen, Vondsten

Categorie
- Nederzetting
- Grafcontext
- Verdedigingswerk
- Religieuze context
- Onbepaald

Periode
- Paleolithicum
- Mesolithicum
- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbepaald

Figuur 12. Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 vanuit kaartblad 92

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35Loo (Gld.) (gemeente Duiven) –

Situering van het plangebied binnen de Hottingerkaart uit 1773-1794 (bron: De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland)

Legenda-

Plangebied-

Figuur 13. ***Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan)***

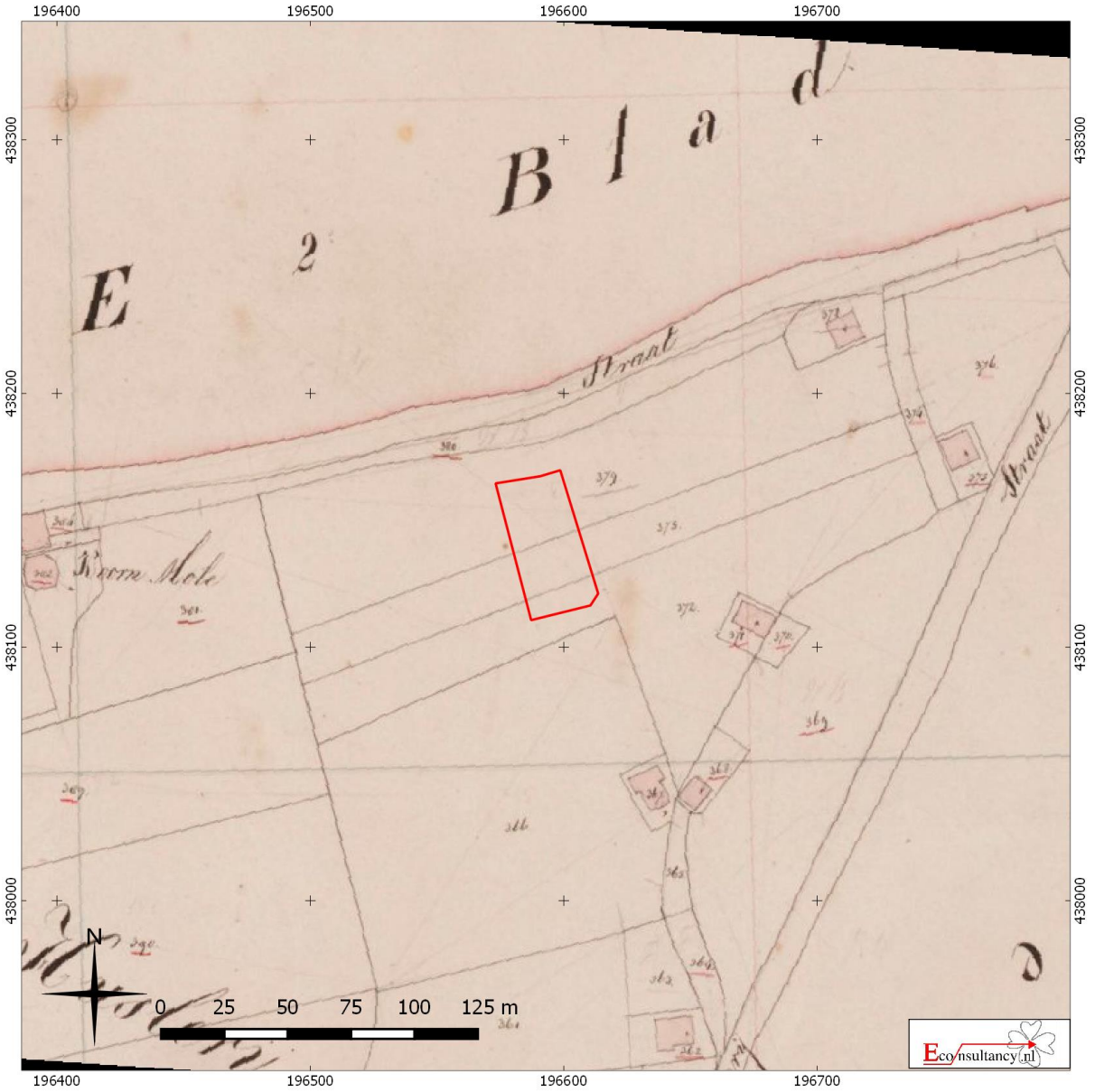

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Kadastrale kaart uit 1830 (Minuutplan) (bron: www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 14. ***Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (Bonneblad)***

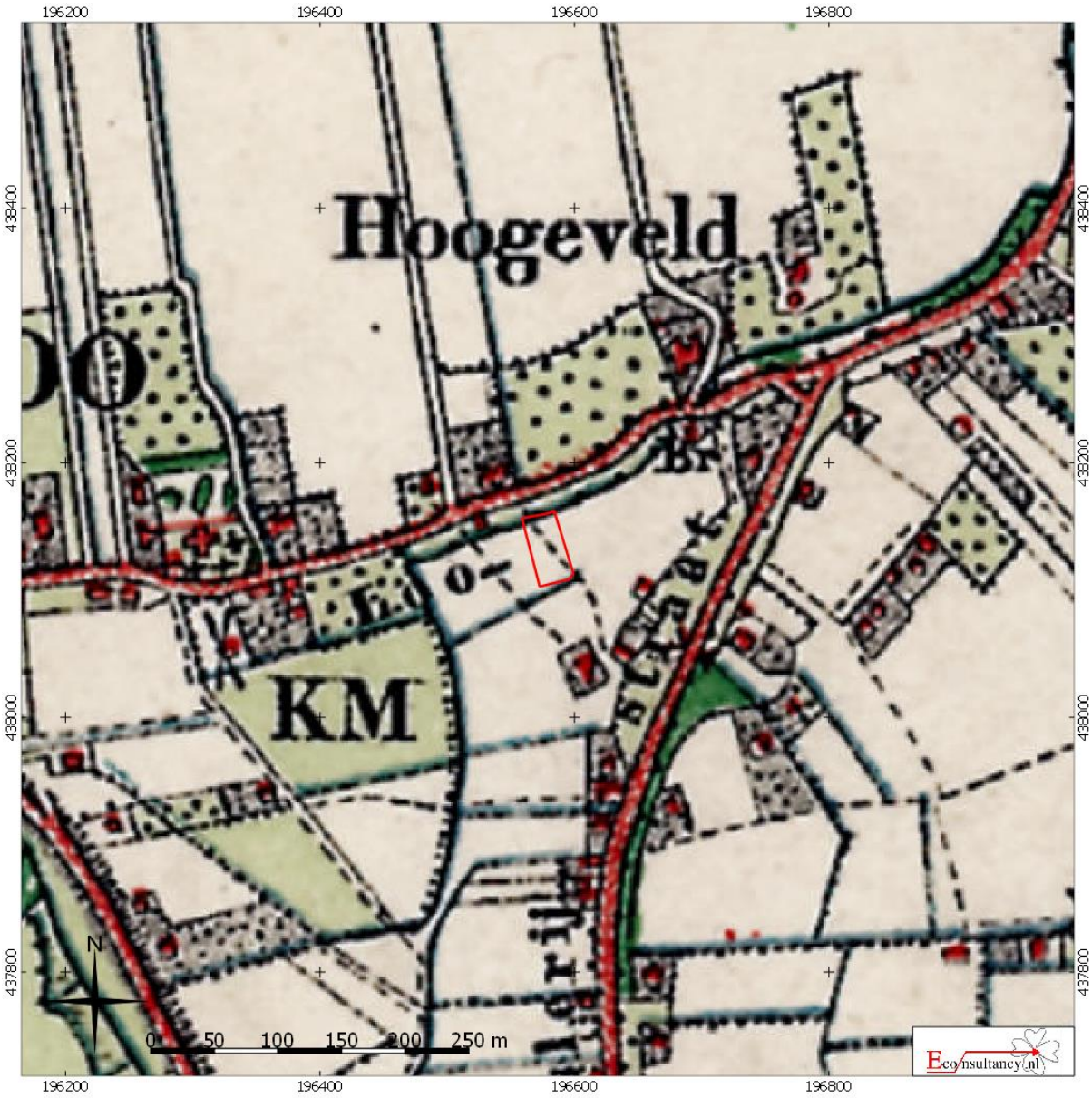

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1866 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 15. *Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad)*

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1932 (Bonneblad) (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 16. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958*

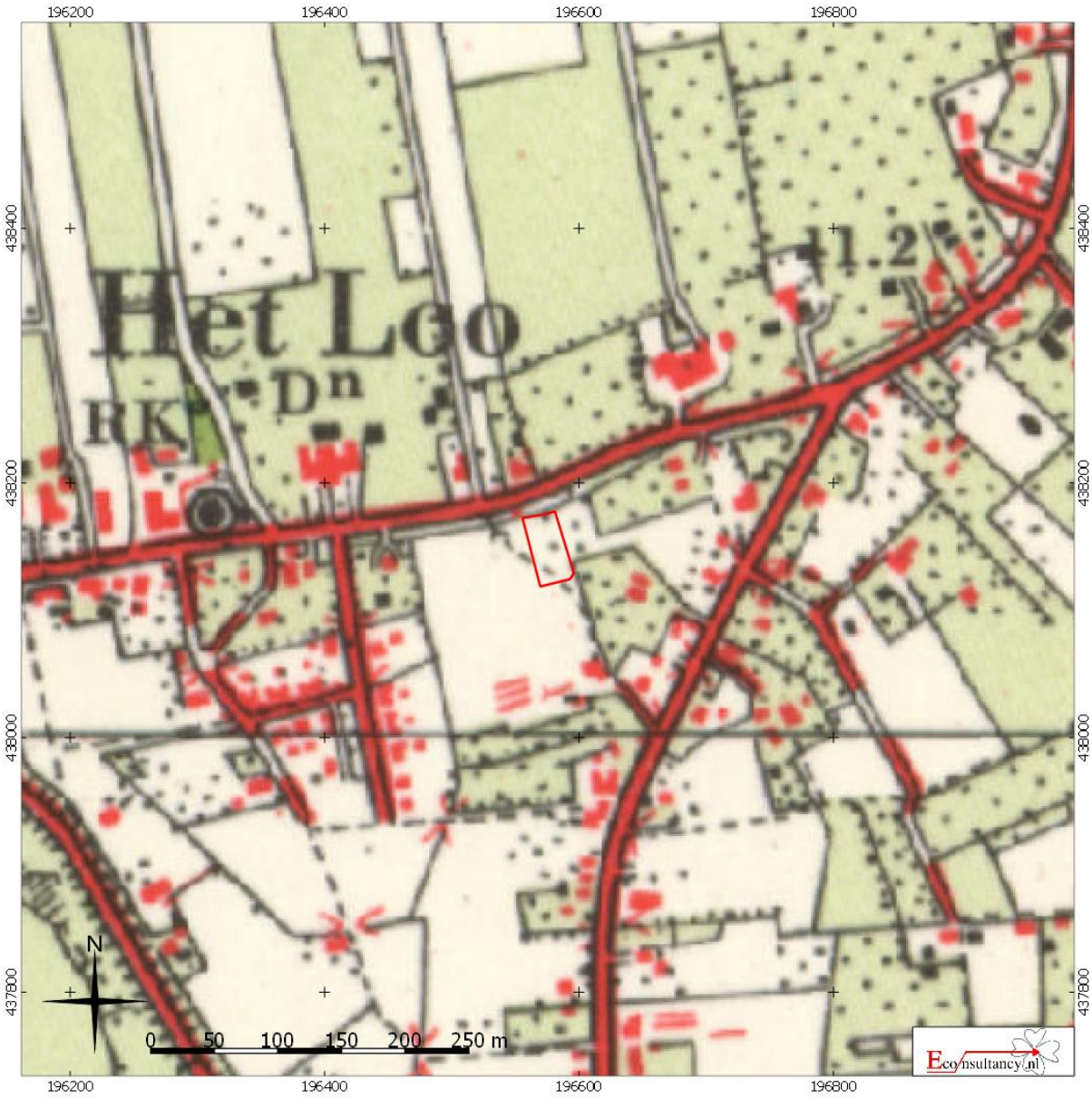

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1958 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 17. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966*

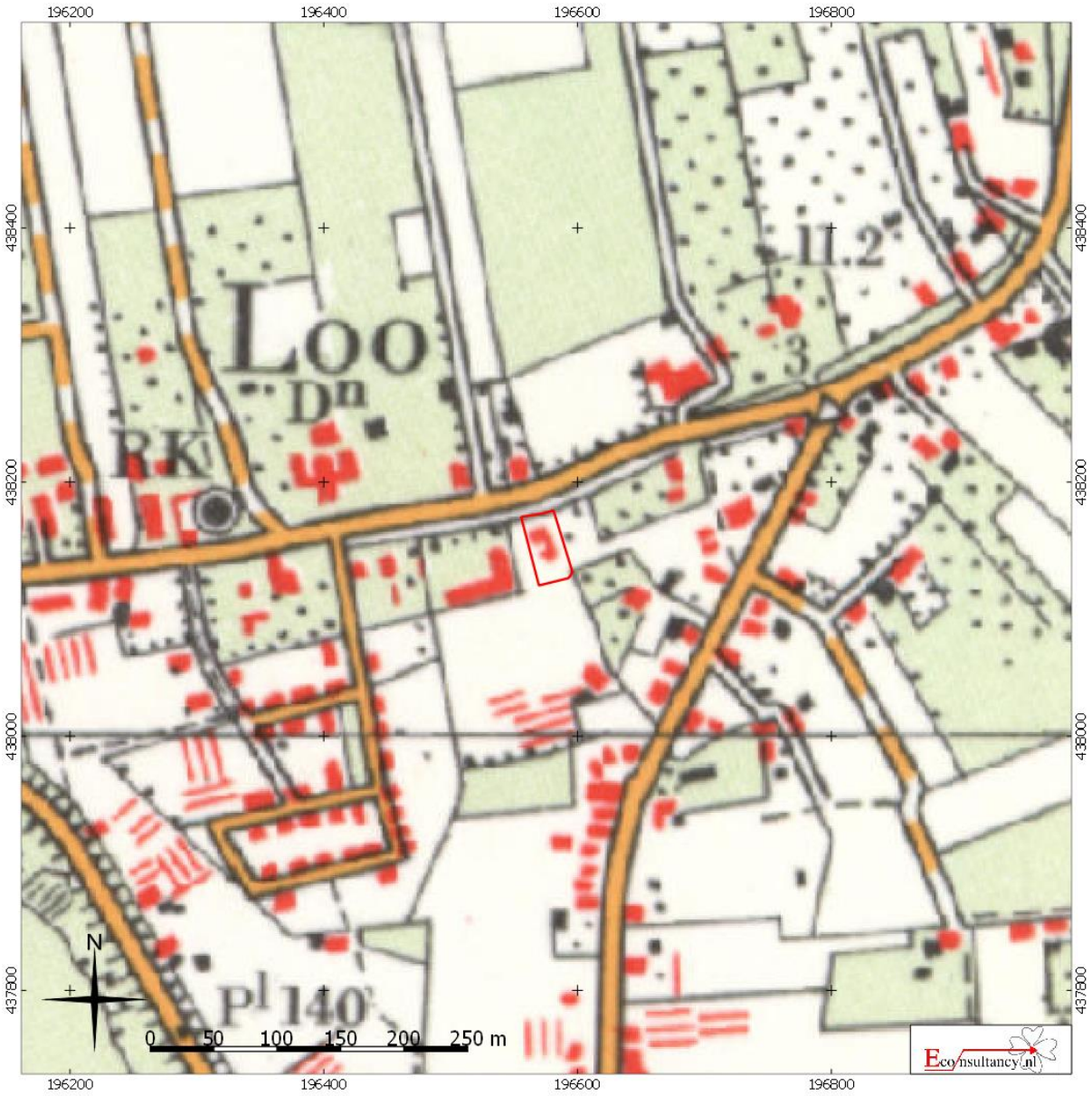

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1966 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 18. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977*

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1977 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 19. *Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995*

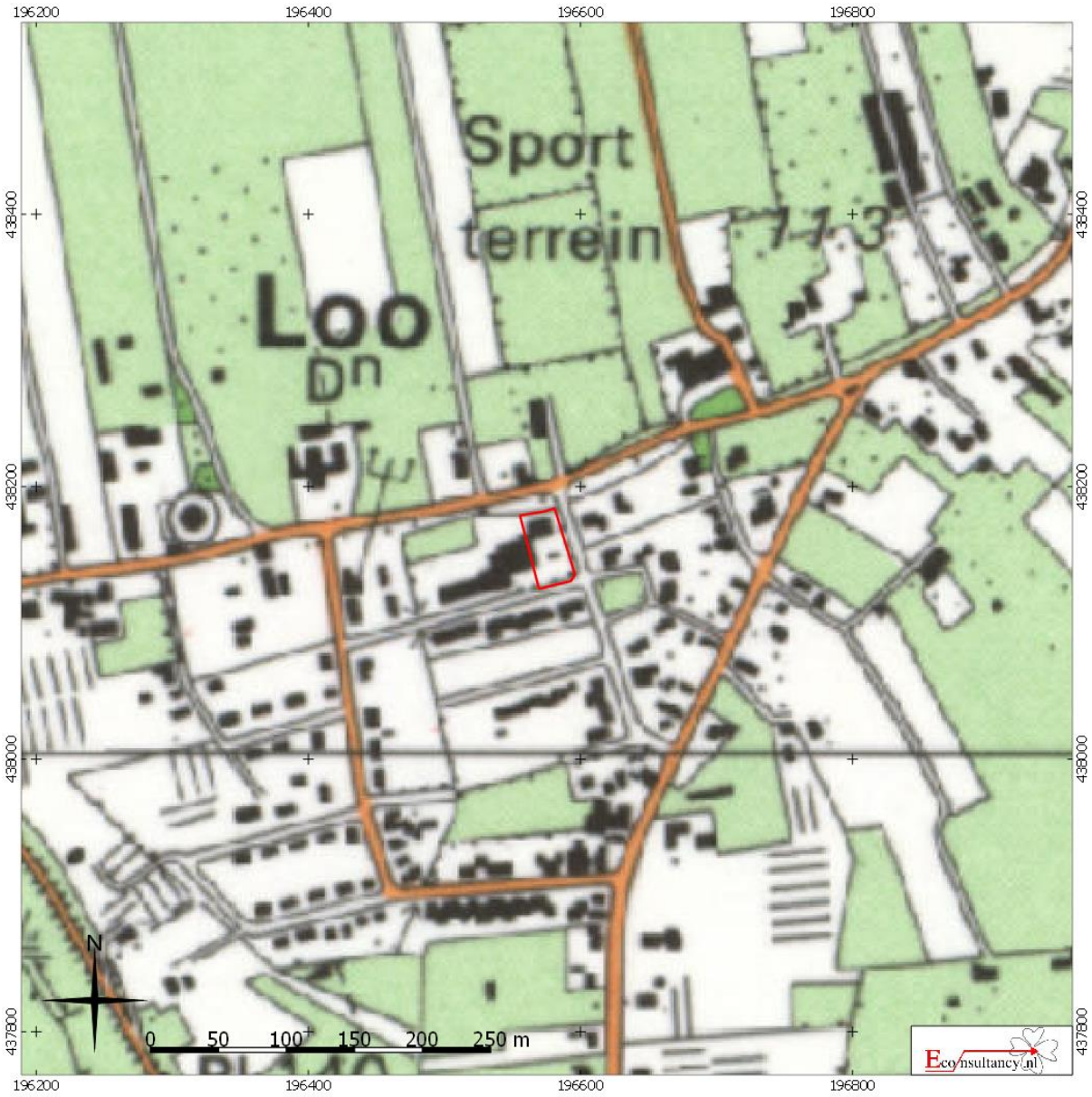

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1995 (bron:www.topotijdreis.nl)

Legenda

Plangebied

Figuur 20. ***Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto***

Loo (Gld.) (gemeente Duiven) – Loostraat 35

Boorpuntenkaart van het plangebied met als achtergrond de luchtfoto (bron: gspot:LUFO_2016)

Legenda

Plangebied ● Boorpunt

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie			
	Kwartair				Holoceen	1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviatiel)		Formatie van Boxtel	Formatie van Beegden
11.755		Laat	Pleistoceen	Laat	Weichselien (ijstijd)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye		
12.745						Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Allerød (warm)			
13.675							Vroege Dryas (koud)			
14.025							Bølling (warm)			
15.700						Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Laat-Pleniglaciaal	2		
29.000							Midden-Pleniglaciaal	3		
50.000							Vroeg-Pleniglaciaal	4		
75.000						Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		5a		
								5b		
								5c		
								5d		
115.000					Eemien (warme periode)			5e		Eem Formatie
130.000		Midden		Midden	Saalien (ijstijd)			6		Formatie van Drente
370.000					Holsteinien (warme periode)				Formatie van Urk	
410.000					Elsterien (ijstijd)					Formatie van Peelo
475.000					Cromerien (warme periode)					
850.000		Vroeg		Vroeg	Pre-Cromerien				Formatie van Sterksel	
2.600.000										

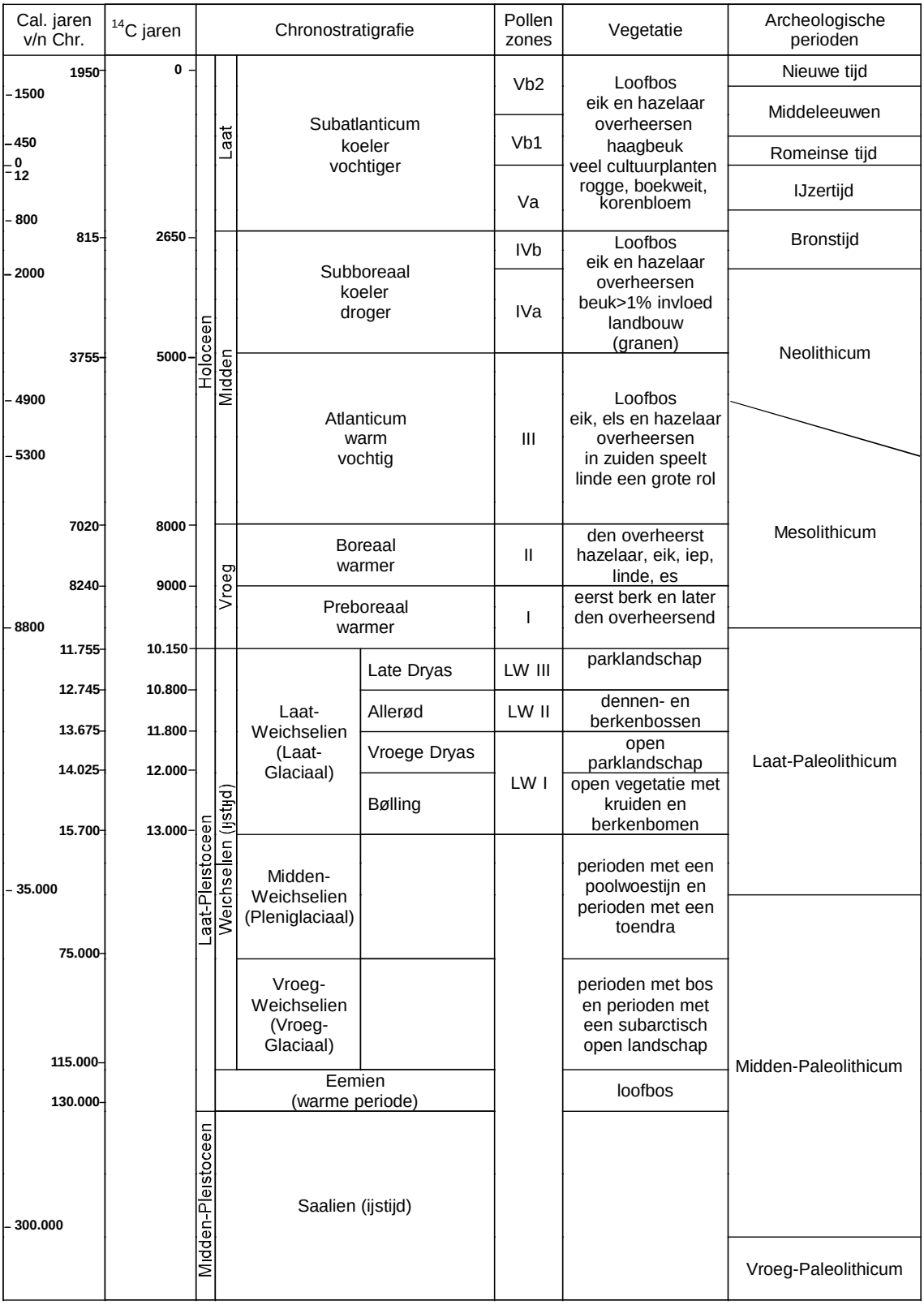

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al*. (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al*. (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al*. (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al*. (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2 Bewoningsgeschiedenis van Nederland

Als aanvullende informatie wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewoningsgeschiedenis van Nederland weergegeven.

Paleolithicum (tot ca. 8800 voor Chr.)

De vroegste bewoningssporen in Nederland uit deze periode dateren uit de voorlaatste ijstijd, ca. 300.000-130.000 jaar geleden. Waarschijnlijk hebben in de koudste fasen van de ijstijden in Nederland geen mensen geleefd. Daarentegen was bewoning in de warmere perioden wel mogelijk. De mensen die hier toen leefden trokken als jagers/vissers/verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. Veranderingen in het klimaat zorgden voor een veranderende flora en fauna. Tijdens de koude perioden bestond het groot wild onder meer uit rendieren, mammoeten, paarden en steppewisenten. Vooral op paarden en rendieren werd in het Laat Paleolithicum intensief jacht gemaakt. Tijdens de warmere perioden werd er onder andere op herten, wilde zwijnen en oerossen gejaagd.

Mesolithicum (ca. 8800-4900 voor Chr.)

Rond de overgang van het Pleistoceen naar het Holoceen (ca. 9000 voor Chr.) verbeterde het klimaat zich voor een langdurige periode. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor de variatie in flora en fauna (o.a. bosontwikkeling) toenam. De mens kreeg nu de mogelijkheid om meer gevarieerd te eten: vruchten en andere eetbare gewassen stonden nu vaker op het menu. Doordat de temperatuur steeg, trok het groot wild (met name rendieren) naar het noorden, dat plaats maakte voor meer territoriumgebonden klein wild, vogels en vissen. Door deze veranderende leefomstandigheden werd de jachttechniek aangepast. De vuursteen bewerkingstechniek hield met deze ontwikkeling gelijke tred. Er werden kleine spitse vuursteenspitsen vervaardigd die als pijl- en harpoenpunt werden gebruikt. Met de stijging van de temperatuur begon het landijs te smelten en de zeespiegel te stijgen. Het tot dan toe droge Noordzee-Bekken kwam onder water te staan. De groepen jagers/vissers/verzamelaars wisselden nog wel van locatie maar exploiteerden kleinere gebieden. In het voorjaar viste men in de rivieren, tijdens de zomer leefde men voornamelijk langs de kust, waar naast vis en schaaldieren ook zeehonden als voedselbron dienden. In de herfst verzamelde men noten en vruchten, terwijl in de winter op onder meer pelsdieren werd gejaagd.

Neolithicum (ca. 5300-2000 voor Chr.)

Aan het begin van deze periode gingen het jagen, vissen en verzamelen een steeds minder belangrijke rol spelen. Men ging nu zelf cultuurgewassen telen en dieren houden bij het kamp. Uit vondsten valt af te leiden dat het om twee groepen mensen gaat, enerzijds kolonisten met een vrijwel agrarische levenswijze, anderzijds om de autochtone mesolitische bevolking die een halfagrarische levensstijl erop na gaat houden. Deze verandering ging gepaard met enkele technologische en sociale vernieuwingen zoals: het wonen op een vaste plek in een huis, het gebruik van vaatwerk van (gebakken) klei en de introductie van geslepen stenen dissels en bijlen. De bevolking groeide nu gestaag, mede door de productie van overschotten. Uit het Neolithicum zijn verschillende nu nog zichtbare grafmonumenten bekend, te weten grafkelders, hunebedden en grafheuvels.

Bronstijd (ca. 2000-800 voor Chr.)

Het begin van dit tijdvak valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen zoals bijlen. Vuurstenen werktuigen bleven, zij het minder, in gebruik. Het aardewerk uit deze periode is over het algemeen tamelijk zeldzaam. Vuursteenmateriaal uit de Bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Lange tijd bleven bronzen voorwerpen zeer schaars binnen Nederlands grondgebied. Door het van nature ontbreken van de benodigde grondstoffen moest het brons worden geïmporteerd en ontstonden er handelscontacten over langere afstanden. Eén en ander had wel tot gevolg dat er binnen de bevolking grotere verschillen ontstonden door verschillen op basis van bezit. De grafheuveltraditie, die tijdens het Neolithicum haar intrede deed, werd in eerste voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, omgeven door een greppel. Een Kopertijd voorafgaand aan de Bronstijd wordt in Noordwest-Europa niet onderscheiden, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Middellandse Zeegebied. Wel zijn uit het Laat-Neolithicum koperen voorwerpen bekend.

IJzertijd (ca. 800-12 voor Chr.)

In deze periode werden voor het eerst ijzeren voorwerpen vervaardigd. Voor de productie van werktuigen en wapens werd brons vervangen door ijzer. Er ontstond een inheemse ijzerproductie. Het gebruik van vuursteen voor het vervaardigen van werktuigen duurde nog in beperkte mate voort. Ten opzichte van de Bronstijd traden er in de aardewerktraditie geen radicale veranderingen op. Evenals in het Neolithicum en de Bronstijd woonden de mensen in verspreid liggende hoeven ('Einzelhöfe') of in nederzettingen bestaande uit maar enkele huizen; deze werden in een beperkt gebied nogal eens verplaatst. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen ('Celtic fields'). Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand (bezit van metalen voorwerpen), die mogelijk op sociale ongelijkheid duiden. In de zogenaamde vorstengraven uit Zuid Nederland, met daarin luxe, geïmporteerde bijgaven, zijn vermoedelijk lokale of regionale autoriteiten begraven. De meeste begravingen vonden nog immer plaats in urnenvelden. Tijdens de IJzertijd werd het Friese kustgebied gekoloniseerd en ontstonden de eerste terpen.

Romeinse tijd (ca. 12 voor Chr. - 450 na Chr.)

Met de komst van de Romeinen eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. Aangezien de schriftelijke bronnen slechts een zeer fragmentarisch beeld schetsen, is men toch nog in belangrijke mate aangewezen op de archeologie als informatiebron. Een tijd lang diende het Nederlandse rivierengebied als uitvalsbasis voor veldtochten in het noorden van Germanië. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als Romeinse rijksgrens ingesteld. Ter controle en verdediging van deze zogenaamde 'limes' werden langs de Rijn, tot diep in Duitsland, 'castella' (militaire forten) gebouwd.

De inheemse manier van leven handhaafde zich nog lange tijd. Wel werd, vooral na de opstand van de Bataven tegen de Romeinse overheersers in 69-70 na Chr., de Romeinse invloed steeds duidelijker. In veel inheems-Romeinse nederzettingen was bijvoorbeeld, naast het eigen handgevormde aardewerk, Romeins importaardewerk in gebruik, dat op de draaischijf was vervaardigd. Er werden, vooral in Limburg, grootse villa's (Romeinse herenboerderijen) gebouwd, hetzij nieuw gesticht, hetzij ontwikkeld vanuit een bestaande inheemse nederzetting.

De Romeinen legden een voor die tijd al uitgebreide infrastructuur aan, waardoor het gebied steeds beter werd ontsloten. Op verschillende plaatsen ontstonden aanzienlijke nederzettingen, waarvan er enkele met een stedelijk karakter (zoals Nijmegen). De inheemse bevolking, ten noorden van de de Limes, werd niet zo sterk beïnvloed door de Romeinse aanwezigheid. Er was wel sprake van handelscontacten en het uitwisselen van geschenken. In de tweede helft van de 3e eeuw ontstond, onder meer door invallen van Germaanse stammen, een instabiele situatie die met korte onderbrekingen voortduurde tot in de 5e eeuw. Uiteindelijk leidde dit in het jaar 406 tot de definitieve ineenstorting van de grensverdediging langs de Rijn.

Middeleeuwen (ca. 450-1500 na Chr.)

Over de Vroege-Middeleeuwen, vooral over het tijdvak 450-600 na Chr., is relatief weinig bekend. Zowel historische bronnen als archeologische overblijfselen zijn schaars. De bevolkingsomvang was ten opzichte van de voorafgaande periode sterk afgenomen. De marktgerichte economie verdween en de mensen vielen terug op zelfvoorziening. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinse staatsorganisatie in handen gekomen van regionale en lokale hoofdlieden. Een gezaghebbende status was nu vooral gebaseerd op militair succes en materiële welstand. Deze instabiele periode wordt ook wel aangeduid als de 'tijd van de volksverhuizingen'.

Vanaf de 10e - 11e eeuw wordt een overheersende positie van de al dan niet adelijke grootgrondbezitters waargenomen. Dit vertaalt zich in nieuwe nederzettingsvormen als mottes, kastelen en versterkte hoeven. In verband met de aanhoudende bevolkingsgroei, en mede dankzij gunstige klimatologische omstandigheden, werd een begin gemaakt met het ontginnen van woeste gronden als bos, heide en veen. Veel van de huidige dorpen en steden dateren uit deze periode. Door de aanleg van dijken en kaden werden laaggelegen gebieden beschermd tegen wateroverlast. De heersende rivaliteit tussen de vorsten leidde, in combinatie met een zwak centraal gezag, veelvuldig tot lokaal geweld, waarvan de bevolking vaak het slachtoffer werd. Door het aanleggen van burgen, schansen, landweren en wallen trachtte men zich te beveiligen.

Nieuwe tijd (1500-heden)

De Nieuwe tijd kenmerkt zich door een groot aantal veranderingen vooral op het gebied van mens- en wereldbeeld. Er is sprake van een Europese overzeese expansie wat leidt tot handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie. Er ontstaat een nieuwe wetenschappelijke belangstelling wat zich uit in vele uitvindingen. Deze uitvindingen vormen de motor van de industriële revolutie. Er ontstaat een nationale staat die centraal bestuurd wordt. Als gevolg van deze ontwikkelingen neemt het belang en de omvang van steden toe en neemt de macht van adel af. Het grootste deel van de bevolking is niet meer werkzaam en woonachtig op het platteland maar in de steden. In verband met de aanhoudende bevolkingsgroei worden aan het eind van de 19e tot het begin van de 20e eeuw op grote schaal woeste gronden gecultiveerd. Door de industriële revolutie komen steeds meer producten beschikbaar voor steeds meer mensen waardoor de welvaart stijgt. In de Nieuwe tijd vindt er eveneens een hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid plaats, wat zich tot in het begin van de 20e eeuw uit in de kunsten.

Bijlage 3 AMZ-cyclus

Het AMZ-proces

Archeologisch onderzoek in Nederland wordt in het algemeen uitgevoerd binnen het kader van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Het gehele traject van de AMZ omvat een aantal stappen die elkaar kunnen opvolgen, afhankelijk van het resultaat van de voorgaande stappen. Om inhoudelijke, prijs- en planningstechnische redenen kan er soms voor gekozen worden om bepaalde stappen gelijktijdig uit te voeren. Bovendien kan, indien reeds voldoende gegevens bekend zijn, een stap worden overgeslagen. Elke stap eindigt met een rapport met daarin een advies voor de vervolgstappen. Na elke stap wordt er een selectiebesluit genomen door de bevoegde overheid, gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek. Indien na een bepaalde stap blijkt dat geen nader vervolgonderzoek nodig is, wordt het archeologisch onderzoek afgesloten. Ook kan het bevoegd gezag besluiten dat een vindplaats van zo groot belang is, dat deze *in situ* behouden moet worden. Dan dienen de archeologische resten in de grond beschermt te worden door planaanpassing of planinpassing.

Het begint met het bepalen van de onderzoeksplicht. Gemeentelijke, provinciale en landelijke archeologische waardenkaarten geven aan of het plangebied in een gebied ligt met een archeologische verwachting. Indien dit het geval is, dan zal er in het kader van de planprocedure onderzoek verricht moeten worden om te bepalen of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiermee start de zogenaamde AMZ-cyclus (zie schema).

De eerste fase: Bureauonderzoek

Elk archeologisch onderzoek begint met een bureauonderzoek. Dit heeft tot doel het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen het plangebied om tot een gespecificeerd verwachtingsmodel te komen, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van een eventuele vervolgstap.

De tweede fase: Inventariserend VeldOnderzoek (IVO)

Het doel van een IVO is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel. Het IVO moet informatie geven over de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.

Inventariserend Veldonderzoek; Booronderzoek en Veldkartering

Door een booronderzoek kan er een goede inschatting gemaakt worden van de kans op archeologische waarden (grondsporen en daarmee samenhangende voorwerpen). Bij het booronderzoek is een onderscheid aangebracht in een verkennende, karterende en waarderende fase. De verkennende fase heeft tot doel inzicht te krijgen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze. Op deze manier worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd voor de volgende fasen. Tijdens de karterende fase wordt het onderzoeksgebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische vondsten of sporen. De waarderende fase sluit aan op de karterende fase. Het waarnemingsnet kan verdicht worden om de horizontale begrenzing, ligging en omvang van archeologische vindplaatsen vast te stellen.

Een veldkartering wordt uitgevoerd wanneer vondsten of sporen aan de oppervlakte worden verwacht en zichtbaar zijn op het moment dat het onderzoek uitgevoerd wordt. Dit type onderzoek bestaat uit het belopen van het maaiveld van het plangebied.

Inventariserend Veldonderzoek; Proefsleuven
Als uit vooronderzoek blijkt dat binnen het plangebied archeologische resten aangetroffen kunnen worden kan het bevoegd gezag beslissen tot een proefsleuvenonderzoek. Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar in de voorgaande onderzoeksfase aanwijzingen voor vindplaatsen zijn aangetroffen. De KNA schrijft voor dat bij een dergelijk onderzoek minimaal 5% van het te verstoren gebied onderzocht dient te worden.

De derde fase: Archeologische Begeleiding (AB) of Opgraven (AAO)

Archeologische Begeleiding
Als het vooronderzoek niet voldoende informatie heeft opgeleverd om de archeologische waarde van de archeologische resten te bepalen, kan besloten worden tot archeologische begeleiding van de sloop- of graafwerkzaamheden. Dit betekent dat archeologen bij het graafwerk aanwezig zijn om het werk te volgen en eventuele resten te documenteren. Wanneer tijdens de werkzaamheden vondsten (van hoge archeologische waarde) naar boven komen, die aanleiding geven tot nader onderzoek, kan alsnog besloten worden om tot een opgraving over te gaan.

Opgraven
Indien de archeologische resten niet *in situ* bewaard kunnen blijven, maar wel van belang zijn voor de wetenschap, kan het bevoegd gezag besluiten over te gaan tot een Algehele Archeologische Opgraving (AAO). Het doel hiervan is volgens de KNA het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden, die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Schema van de Archeologische Monumenten Zorg

Vergunningaanvraag/ruimtelijke ontwikkeling ▼ Toetsing aan archeologisch beleid (Gemeente, Provincie, Rijk)	►	Vergunningverlening indien geen onderzoek noodzakelijk wordt geacht.
▼ Bureauonderzoek* (verzamelen gegevens en opstellen verwachtingsmodel)		
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)	►	Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden). Ook kan besloten worden over te gaan op het begeleiden van de graafwerkzaamheden door archeologen.***
▼ Inventariserend veldonderzoek*		
▼ Verkennend veldonderzoek ►**** Door middel van: - terreininspectie - booronderzoek**	▼ Karterend veldonderzoek Door middel van: - oppervlaktekartering - booronderzoek** - proefsleuven***	
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)	▼*****	► Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden). Ook kan besloten worden over te gaan op het begeleiden van de graafwerkzaamheden door archeologen.***
▼ Bewezen of hoge kans op de aanwezigheid van archeologie		
▼****** Waarderend veldonderzoek door middel van proefsleuven***		
▼ Selectiebesluit (door bevoegd gezag op basis van resultaten)		► Bij geen of geringe kans op aanwezigheid van archeologie, wel archeologische waarden aanwezig maar geen vervolgonderzoek noodzakelijk op grond van waardering. Einde onderzoek, vrijgeven voor functie (eventueel met bouwkundige voorwaarden).
▼ Opgraven*** Verwijderen van de archeologie door archeologen	▼ Begeleiding*** Begeleiding van de werkzaamheden door archeologen	▼ Beschermen Bescherming van de archeologie door planaanpassing

*	Combinatie bureauonderzoek en IVO verkennende of karterende fase mogelijk, indien een PvA aanwezig is.
**	Voorafgaand aan het booronderzoek dient een PvA worden opgesteld, toetsing door bevoegd gezag
***	Voorafgaand aan het onderzoek dient een PvE en PvA te worden opgesteld, toetsing door bevoegd gezag.
****	Na een verkennend booronderzoek kan het bevoegd gezag besluiten dat een aanvullend karterend bureauonderzoek moet worden uitgevoerd.
*****	Een combinatie van bureauonderzoek en IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven is mogelijk, indien een PvA en een goedgekeurd PvE aanwezig is en met instemming van het bevoegd gezag.
******	Een combinatie van bureauonderzoek en IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven of een IVO karterende en waarderende fase door middel van proefsleuven is mogelijk, indien een PvA en een goedgekeurd PvE aanwezig is en met instemming van het bevoegd gezag.

Bijlage 4 Overzichtsfoto's plangebied en foto's van de opgeboorde profielen

Vanuit zuidwestelijke richting nabij boring 2

Vanuit noordelijke richting nabij boring 5

Vanuit zuidwestelijke richting nabij boring 2

Vanuit noordelijke richting nabij boring 5

Boring 1

Boring 2

Boring 3

Boring 4

Boring 5

Boring 6

Boring 7

Boring 8

Bijlage 5 Boorprofielen

Legenda (conform NEN 5104)

grind

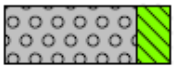
Grind, siltig

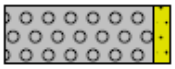
Grind, zwak zandig

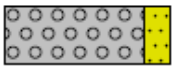
Grind, matig zandig

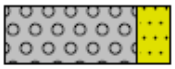
Grind, sterk zandig

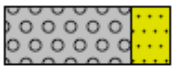
Grind, uiterst zandig

zand

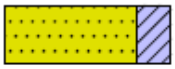
Zand, kleïg

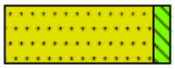
Zand, zwak siltig

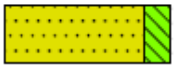
Zand, matig siltig

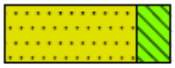
Zand, sterk siltig

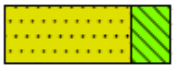
Zand, uiterst siltig

veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleïg

Veen, sterk kleïg

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

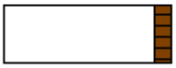
zwak humeus

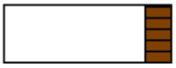
matig humeus

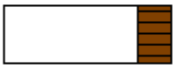
sterk humeus

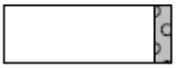
zwak grindig

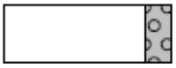
matig grindig

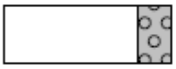
sterk grindig

Bijlage 5 Boorstaten

1

X: 196563,00
Y: 438175,00

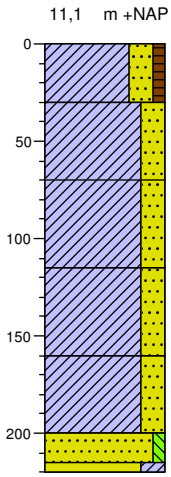

0 – 30: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

30 – 70: Klei, sterk zandig, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

70 – 115: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

115 – 160: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

160 – 200: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

200 – 215: Zand, matig grof, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

215 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

2

X: 196578,00
Y: 438174,00

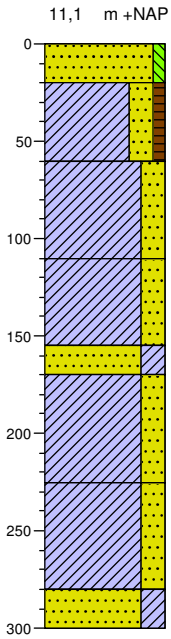

0 – 20: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, cunet-/stabilisatiezand

20 – 60: Klei, sterk zandig, zwak humeus, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

60 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 155: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

155 – 170: Zand, zeer fijn, kleïg, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

170 – 225: Klei, sterk zandig, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

225 – 280: Klei, sterk zandig, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

280 – 300: Zand, matig fijn, kleïg, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

3

X: 196567,00
Y: 438158,00

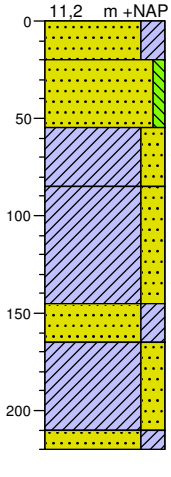

0 – 20: Zand, matig fijn, kleïg, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin en baksteen

20 – 55: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, cunet-/stabilisatiezand

55 – 85: Klei, sterk zandig, donker, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin, baksteen en dakpan, sloopafval van bebouwing uit jaren '60 van de 20e eeuw

85 – 145: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

145 – 165: Zand, zeer fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

165 – 210: Klei, sterk zandig, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

210 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

4

X: 196582,00
Y: 438160,00

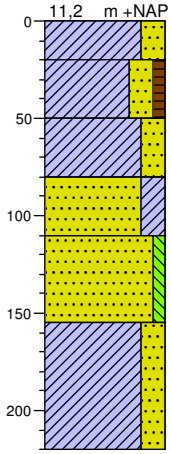

0 – 20: Klei, sterk zandig, geroerde/gestorte grond, met resten/brokken bouwpuin en baksteen

20 – 50: Klei, sterk zandig, zwak humeus, donker, Ap-horizont, restant voormalige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

50 – 80: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

80 – 110: Zand, zeer fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

110 – 155: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

155 – 220: Klei, sterk zandig, donker, Cr-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

Bijlage 5 Boorstaten

5

X: 196571,00
Y: 438144,00

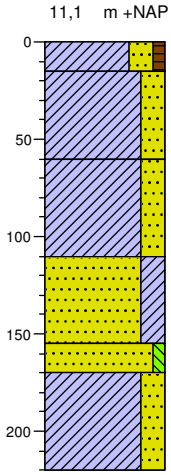

0 – 15: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

15 – 60: Klei, sterk zandig, geroerde/verstoorde laag, recent omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin

60 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 155: Zand, zeer fijn, kleïg, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

155 – 170: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

170 – 220: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

6

X: 196586,00
Y: 438145,00

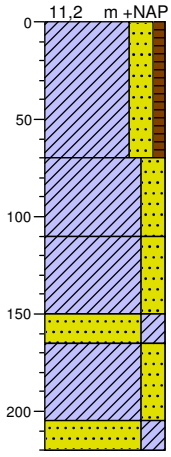

0 – 70: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

70 – 110: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 150: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

150 – 165: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

165 – 205: Klei, sterk zandig, donker, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

205 – 220: Zand, matig fijn, kleïg, donker, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

7

X: 196574,00
Y: 438131,00

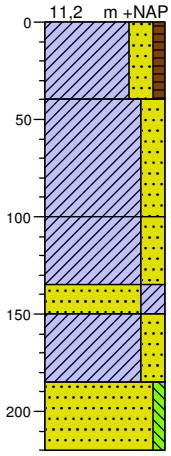

0 – 40: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

40 – 100: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

100 – 135: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

135 – 150: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

150 – 185: Klei, sterk zandig, donker, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

185 – 220: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

8

X: 196589,00
Y: 438133,00

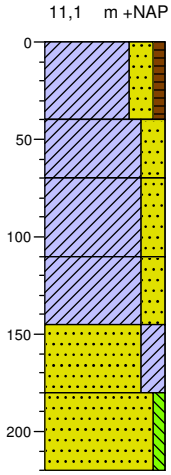

0 – 40: Klei, sterk zandig, zwak humeus, Ap-horizont, huidige bouwvoor, recent geroerd/omgewerkt, fijne resten bouwpuin en baksteenpuin, kalkrijk

40 – 70: Klei, sterk zandig, (restant) Bw-horizont, kalkhoudende ooivaaggrond, oeverafzettingen, kalkrijk

70 – 110: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

110 – 145: Klei, sterk zandig, Cg-horizont, oeverafzettingen, kalkrijk

145 – 180: Zand, matig fijn, kleïg, licht, Cg-horizont, oever-/kronkelwaardafzettingen, kalkrijk

180 – 220: Zand, matig fijn, zwak siltig, licht, Cg-horizont, kronkelwaard-/beddingafzettingen, kalkrijk

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.2 Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong Loo

- In de Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven wordt benoemd dat de categorie woningen waar de kern Loo vooral behoefte aan heeft starterswoningen zijn in de betaalbare categorie en seniorenwoningen in de middeldure categorie. 'Voorliggend bestemmingsplan is een directe uitwerking van de deze opgave', zo staat geschreven. Uit het voorstel blijkt dat aan de wens van eerstgenoemde categorie (starterswoningen in betaalbare sector) geen invulling wordt gegeven. In hoeverre is er sprake van de bouw van de als tweede genoemde categorie (middeldure seniorenwoningen)?

Antwoord

- De ontwikkeling van deze locatie is geïnitieerd door de Dorpsraad Loo door het houden van een informatieavond. Het uitgangspunt was om de locatie te realiseren voor en door het dorp Loo. Vanuit de Dorpsraad is het idee geopperd om deze locatie in de vorm van CPO te ontwikkelen om zo iedereen vanuit Loo (ook jongeren en ouderen) de mogelijkheid te geven om deel te nemen. Het CPO is gaandeweg het proces losgelaten en daarna is 'samenbouwen' het uitgangspunt geworden. Uiteindelijk zijn er 4 geïnteresseerden die het plan zoals het nu voorligt gezamenlijk hebben aangedragen. Het gaat hier om vier woningen in het middeldure segment die aansluiten bij de wensen en de behoeften van deze partijen. Alle partijen laten een woning in Loo achter, dit zorgt voor de nodige doorstroming en de mogelijkheid voor andere inwoners van Loo deze woningen te kopen.

GROEN LINKS DUIVEN

Aanvullende vragen bij Agendapunt B2 (Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong Loo) naar aanleiding van Politieke avond van 8 juni jl.

In argument 2.1 van het raadsvoorstel staat beschreven: “In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van ‘bovenplanse verevening’. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment”.

- Welke woningbouwplannen in de gemeente Duiven zijn verricht sinds het in werking treden van de Structuurvisie Duiven 2015?
- Hoeveel woningen zijn in elk van deze plannen gebouwd en hoeveel hiervan waren woningen in het betaalbare woningbouwsegment (sociale huur of sociale koop)?
- Wat waren de bijdragen aan en betalingen vanuit het Fonds betaalbare woningbouw voor elk van deze plannen?
- Wat is de verhouding tussen sociale en niet-sociale nieuwbouwwoningen in het totaal van al deze plannen?
- Wat is het budget dat momenteel in het fonds ‘betaalbare woningbouw’ beschikbaar is?
- Mocht de verhouding tussen sociale en niet-sociale woningen sinds het in werking treden van de structuurvisie niet voldoen aan het uitgangspunt van 50% sociaal, is het budget binnen het Fonds betaalbare woningbouw dan toereikend om deze verhouding recht te trekken tijdens de uitvoering van toekomstige woningbouwprojecten?

GROEN LINKS DUIVEN

Aanvullende vragen bij Agendapunt B2 (Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong Loo) naar aanleiding van Politieke avond van 8 juni jl.

In argument 2.1 van het raadsvoorstel staat beschreven: “In de Structuurvisie Duiven 2015 (hierna: structuurvisie) is een beleid vastgelegd over het door de gemeente te voeren kostenverhaalsbeleid op basis van, onder meer, het instrument van ‘bovenplanse verevening’. Op basis van dit beleid is een Fonds betaalbare woningbouw (hierna: het Fonds) ingesteld. Uitgangspunt in dit beleid is dat per woninglocatie ten minste 50% van het aantal woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorie. Wordt op een locatie minder dan 50% betaalbare woningbouw gerealiseerd, dan dient vanuit die locatie een financiële bijdrage aan het Fonds te worden geleverd. Die bijdrage is bepaald op € 10.000,- voor elk ontbrekende woning in het betaalbare woningbouwsegment”.

- Welke woningbouwplannen in de gemeente Duiven zijn verricht sinds het in werking treden van de Structuurvisie Duiven 2015?

Antwoord: Zie voor een overzicht van de opgeleverde woningen bijgevoegd schema (bijlage 1). Hier zijn alle woningen opgenomen die opgeleverd zijn ná de vaststelling van de Structuurvisie Duiven 2015. Daarnaast zijn er een aantal woningbouwplannen opgenomen waarvan de oplevering gepland staat in 2021 en 2022.

- Hoeveel woningen zijn in elk van deze plannen gebouwd en hoeveel hiervan waren woningen in het betaalbare woningbouwsegment (sociale huur of sociale koop)?

Antwoord: Zie ook hiervoor bijgevoegd schema (bijlage 1). Het grootste deel van de genoemde woningbouwplannen zijn ontwikkeld en uitgevoerd in de periode vóór de vaststelling van de Structuurvisie Duiven 2015. Het grootste deel van de betaalbare woningen uit deze projecten zijn vóór 2016 al gerealiseerd en zijn dus niet terug te zien in dit schema. De gegevens uit het schema kunnen in die zin dus een vertekend beeld geven van een project.

- Wat waren de bijdragen aan en betalingen vanuit het ‘Fonds betaalbare woningbouw’ voor elk van deze plannen?

Antwoord: In bijlage 2 zijn alle inkomsten en uitgaven van het ‘Fonds betaalbare woningbouw’ opgenomen. Het exacte bedrag wat er per project is bijgedragen of uitgenomen is niet te achterhalen in de financiële systemen. De heeft te maken met het feit dat de gemeente gedurende de looptijd van financiële systemen zijn gewisseld.

In aanvulling op dit overzicht moet worden vermeld dat er een bedrag van €200.000,- reeds gevoteerd is door de raad in het kader de ontwikkelingen rondom de Rijksweg. Hoewel dit bedrag nog niet is onttrokken aan het fonds is dit bedrag niet voor andere doelen inzetbaar. Daarnaast is er een mogelijke opname vanuit het fonds voor de ontwikkeling van de locatie Weidekervel. Deze

wordt enkel beschikbaar gesteld wanneer de MIA-subsidie (milieu-investeringsaftrek) voor deze ontwikkeling niet wordt verleend.

- Wat is de verhouding tussen sociale en niet-sociale nieuwbouwwoningen in het totaal van al deze plannen?

Antwoord: Deze vraag is niet goed te beantwoorden omdat de betaalbare woningen uit deze plannen voor het grootste deel vóór 2016 zijn gebouwd. Daarvan kan worden gezegd dat de verhouding gemiddeld ten minste 50%-50% was, zoals in de Ploen-Zuid. In de Kloosterkamp was het percentage betaalbaar 70% en in Droo-Zuid zelfs 100%. De duurdere woningen zijn veelal in kleinere plannen gebouwd daarbij gebruik makend van destijds bestaand beleid, zoals het VAB-beleid, of van oude afspraken/ planologische mogelijkheden van voor de vaststelling van de Structuurvisie Duiven 2015.

- Wat is het budget dat momenteel in het fonds 'betaalbare woningbouw' beschikbaar is?

Antwoord: Er is momenteel € 880.147,-,- beschikbaar in het Fonds Betaalbare Woningbouw, waarvan de eerder vernoemde €200.000,- reeds is gereserveerd voor de ontwikkelingen rondom de Rijksweg.

- Mocht de verhouding tussen sociale en niet-sociale woningen sinds het in werking treden van de structuurvisie niet voldoen aan het uitgangspunt van 50% sociaal, is het budget binnen het Fonds betaalbare woningbouw dan toereikend om deze verhouding recht te trekken tijdens de uitvoering van toekomstige woningbouwprojecten?

Antwoord: Het Fonds Betaalbare Woningbouw is niet bedoeld als logische financier voor betaalbare woningbouw en is slechts een sluitpost wanneer de uitvoerbaarheid van plannen in het geding komt door een onrendabele top. De vraag die gesteld wordt is daarom moeilijk te beantwoorden. Dat is sterk afhankelijk van de opzet en uitwerking van de toekomstige woningbouwprojecten en eventuele knelpunten die daarbij worden geconstateerd.

Bijlage 1 – Overzicht opgeleverde woningen gemeente Duiven 2016-2022

Overzicht opgeleverde woningen

locatie							Verwacht	Totaal 2016 - 2021	Huur tot aftoppingsgrens	huur aftoppingsgrens tot liberalisatiegrens	Huur boven liberalisatiegrens	Koop < € 250.000,-	Koop € 250.000,- tot € 325.000,-	Koop > € 325.000,-	opmerkingen tav programma
Locatie	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**								
Kloosterkamp	3	16						**19**					**10**	**9**	Afgerond (betaalbare w oningen zijn voor 2016 gebouw d in de verhouding 70%-30%)
Diesfeldt		2						**2**						**2**	Afgerond
Verzorgingstehuis Thuvine							16	**0**						**16**	In aanbouw (betaalbare w oningen en de intramurale w oningen zijn voor 2016 gebouw d)
Ploen-Zuid (2e fase) terp 6			2					**2**					**2**		Afgerond (betaalbare w oningen zijn voor 2016 gebouw d in de verhouding 50%-50%)
Droo-Zuid	9							**9**				**9**			Afgerond
Ploen-Zuid (2e fase) terp 5		1						**1**						**1**	Afgerond (betaalbare w oningen zijn voor 2016 gebouw d in de verhouding 50%-50%)
Welleveld					2	3	10	**5**						**15**	In aanbouw . (Totale programma 15 w oningen)
Ploen-Zuid (2e fase) terp 4	1	6	14	1				**22**					**16**	**6**	Afgerond (betaalbare w oningen zijn voor 2016 gebouw d in de verhouding 50%-50%)
Westreenen		2	8	8	6			**24**				**5**	**10**	**9**	in afronding
Kloosterkamp - Heilw eg	8	4	5	5				**22**						**22**	Afgerond
Leuvensestraat 19, 21, 21a		3	1			1		**5**						**5**	laatste w oning in aanbouw
Rijksw eg 64					1			**1**						**1**	Afgerond
Akkerw inde 2			1					**1**						**1**	Afgerond
Akkerw inde 4t/m12 en 1t/m 7					9			**9**						**9**	Afgerond
Achterstehoek 2			1					**1**						**1**	Afgerond
Woerdtsraat 42						1		**1**						**1**	Bouw vergunning verleend
Marnix Gijsenstraat 33-35			2					**2**						**2**	Afgerond
Kerkakkers 31a + 31b			2					**2**						2	Afgerond
Pinkslo 14			1					**1**						1	Afgerond
Terpstraat 9			2		1			**3**						3	Afgerond
Dorpstraat 54		3						**3**						3	Afgerond (netto toevoeging 2 (bruto 3 , sloop Kerkakkers 39))
Ooijsebrug 1					2			**2**						2	Afgerond
Molenstraat 6			2			1		**3**					2	1	Nog 1 vrijstaande w oning aan aanbouw
Loostraat vm kleuterschool							4						4		bestemmingsplan vastgesteld
Weidekervel							12		**12**						startbouw Q4 2021
	21	**37**	**41**	**14**	**21**	**6**	**42**	**140**	**12**	**0**	**0**	**14**	**44**	**112**	

Bijlage 2 – inkomsten en uitgaven Fonds betaalbare woningbouw gemeente Duiven

BR Betaalbare woningbouw		
Voorziening betaalbare Woningbouw		€ 149.577,00
onttrekking 2010		€ -20.000,00
saldo 1-1-2011		**€ 129.577,00**
onttrekking 2012		€ -14.500,00
saldo 1-1-2013		**€ 115.077,00**
onttrekking 2013		€ -661,00
storting 2013		€ 70.000,00
saldo 1-1-2014		**€ 184.416,00**
storting 2015		€ 90.000,00
storting voorziening subsidiegelden woningbouw stadsregio Arnhem Nijmegen		€ 370.731,00
saldo 1-1-2016		**€ 645.147,00**
anterieure overeenkomst		€ 80.000,00
saldo 1-1-2017		**€ 725.147,00**
correctie betaalbare woningbouw		€ -35.000,00
storting 2020		€ 190.000,00
saldo 31-12-2020		**€ 880.147,00**

Onderwerp	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	H. Hieltjes	Zaaknummer	Z/21/080053
Behandelend ambtenaar	Walter van de Veen w.vanderveen@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen 2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board 3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief. 4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college 5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen		
Historie	De gemeenteraad heeft op 8 december 2020 ingestemd met de vorming van de Groene Metropool Regio en opdracht gegeven te starten met de regionale agenda's.		
Termijn	Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruime	Bestuur	45 minuten (totaal GR-en)
Behandeladvies	In december 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Groene Metropool Regio en opdracht gegeven om de regionale agenda uit te werken. De 'opgaveagenda' ligt nu voor: kan de raad zich vinden in de keuze voor deze opgaven? Kan de gemeenteraad zich vinden in de opmerkingen die het college hierover maakt in haar brief aan het bestuur van Groene Metropoolregio (bijlage 11)? Let wel: dit is nog niet het moment dat de gemeenteraad zich gaat inschrijven op deze opgaven. Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring)			

	geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	De burgemeester meldt een fout in de concept zienswijze bij het raadsvoorstel, (ten onrechte verwezen naar motie terwijl dit het amendement van juli 2021 moest zijn). Deze fout wordt voor de raadsavond hersteld. Er worden diverse vragen gesteld, o.a. over de financiële context. **Hamerstuk voor de raad van 22 juni. Stemverklaring Groen Links.**
Raadsvergadering	22 juni 2021

ZFDCDFA995B

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079202/201511459
Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes
Opsteller : Walter van der Veen
Team : Omgevingszaken
Telefoonnr. : 3058

Samenvatting

In dit voorstel komen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen samen waar een besluit over wordt gevraagd. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken op de concept jaarrekening en het concept jaarverslag 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en de conceptbegroting Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt u een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

Door middel van een separate kennisgeving aan uw gemeenteraad (201511402) wordt u ook een aantal documenten aangeboden die hiermee samenhangen. Dit betreffen documenten die betrekking hebben op de huishouding van de regio en ook een bestuursakkoord met concept investeringsagenda.

Beslispunten

De raad besluit:
1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

Inleiding/toelichting

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In bijlage (201511473) is de aanleiding en totstandkoming van de Regionale Opgave agenda opgenomen.

Planning

Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september 2021.

Beoogd effect

De concept-regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord.

Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de definitieve regionale agenda.

In de reactienota (201508962) herkent u de opgaven in relatie tot de gemeente Duiven en een financiële vertaling die gerelateerd is aan de begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Argumenten

1.1 Instemmen met regionale agenda 2022
De regionale opgave agenda 2022, opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven, is navolgbaar qua opzet en heeft voor de gemeente Duiven aantal raakvlakken waardoor ingestemd kan worden met voorliggende opgave agenda 2022.

1.2 Regionale agenda en deelname aan opgave(n)
Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgaven. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven.

2.1 Geen reactie op jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
De jaarrekening 2020 van het GO Regio Arnhem-Nijmegen is de laatste jaarrekening van het GO. Er is een klein overschot met betrekking tot het GO en The Economic Board. Voorstel is om deze deels terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten voor zover er geen verplichtingen zijn aangegaan. Daarom wordt € 70.908,- terugbetaald aan de gemeenten, waarvan € 2.255,- ten goede komt aan de gemeente Duiven.

Het is goed dat er geld terugkomt naar de gemeente en het geld niet als vanzelf bij de gemeenschappelijke regeling blijft. Op basis van de voorliggende jaarrekening is er geen aanleiding tot het geven van een reactie hierop.

2.2 Jaarrekening The Economic Board
Ook de jaarrekening van The Economic Board geeft geen aanleiding tot het geven van een reactie. Het is een overzichtelijk verslag met een goed overzicht met betrekking tot de activiteiten in 2020 gekoppeld aan de financiële stand van zaken. De financiële onderbouwing wordt gegeven in het accountantsverslag.

3. Een zienswijze te geven op de begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgebouwd uit een drietal onderdelen. Het is hiermee ook een uitwerking van de benodigde financiële middelen voor de opgave-agenda. De begroting geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze anders dan bij de zienswijze op de opgave.

4 Gewijzigde gemeenschappelijke regeling
Gevraagd wordt om instemming op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Hieraan liggen een aantal redenen aan ten grondslag. Allereerst de deelname van de gemeente Beuningen. Daarnaast zijn een aantal verschrijvingen hersteld.

Vanwege de tekstuele wijzigingen en toetreding van de gemeente Beuningen veranderd de al vastgestelde gemeenschappelijke regeling waardoor deze opnieuw dient te worden vastgesteld.

Op basis van voorliggende gewijzigde GR kan worden ingestemd met de wijzigingen en kan het college worden opgedragen deze vast te stellen. Daarbij dient te worden aangetekend dat deze in een later stadium gewijzigd kan worden naar aanleiding van moties en/of de regioagendacommissie.

5.1 Reactiebrief Algemeen Bestuur
In de brief aan het Algemeen Bestuur wordt gereflecteerd op de aangeboden documenten. Specifiek als het gaat om de Opgaveagenda wordt ingegaan op aan aantal belangrijke onderwerpen, waaronder of de integraliteit ook op uitvoeringsniveau voldoende uit de verf komt en of er geen er geen dubbelingen in zitten. Daarnaast logt de vraag voor of de regio kan dan wel de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan. Daarnaast moeten dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen.

Tevens wordt nader ingegaan op de aangeboden jaarrekening van The Economic Board en GO Regio Arnhem-Nijmegen en de concept begroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022 (mede in relatie tot de Opgaveagenda).

Kanttekeningen

1.1 Instemmen met regionale agenda
Het instemmen met de regionale agenda 2022 houdt ook in dat er een verwachting kenbaar wordt gemaakt dat deel wordt genomen als de besluitvorming later dit jaar zal plaats vinden. Hieraan gekoppeld is de financiële bijdragen aan een of meerdere opgaven. Als door een deelnemende gemeente besloten wordt niet deel te nemen aan een opgave dan is het effect hiervan dat de bijdrage voor andere gemeenten hoger wordt of de ambitie minder wordt. Hiermee is er een bepaalde mate van onzekerheid over de uiteindelijke bijdrage aan de opgaven ten opzichte van dit voorstel. In de reactie wordt verwoord dat de gemeente Duiven graag deelneemt aan de opgaven, maar wel een voorbehoud maakt dat de gemeenteraad nog een definitief besluit over de bijdrage moet nemen op basis van de definitieve opgaveagenda en de bijbehorende begroting.

Financiële paragraaf

Bijdrage Groene Metropoolregio

Op 14 december 2020 is besloten tot de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen en hiermee de verhoging van de bijdrage aan Groene Metropoolregio. In de voorjaarsnota 2021 is hiervoor een bedrag opgenomen van € 43.365,91 voor de bijdrage aan de regio in 2021 en 2022 naar € 62.667.50 vanaf 2023 en verder

Bijdrage opgave(n)

Als het gaat om de bijdrage aan de respectievelijke opgaven dan zal nadere besluitvorming hierover pas later in 2021 plaats vinden tijdens een integrale afweging. Indien besloten wordt tot deelname aan alle opgave dat betreft het een totale bijdrage van € 104.028,05. Echter, een deel hiervan kan worden bekostigd uit al opgenomen middelen vanuit de begroting waardoor het benodigde bijdrage op € 62.166,- komt. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming zoals hierboven omschreven is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota ter reservering.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten en huidige budgetten met betrekking tot de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

	2021	2022	bestaand budget		Duiven inwoners 25067 totale meerkosten	totale kosten gem. Duiven
				verschil		
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Terugvloeien gelden

Vanuit de jaarrekening 2020 van The Economic Board zal een bedrag van € 2.255,- terugvloeien naar de gemeente en vanuit de jaarrekening van de GO Regio Arnhem-Nijmegen een bedrag van € 2.815,-

Voor de inhoudelijke behandeling van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 201511054; financieel overzicht Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Participatie en communicatie

Door het faciliterend Regiobureau worden de uiteindelijke besluiten op de website van de Groene Metropoolregio gepubliceerd.

Duurzaamheid

Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2022 hebben een directe relatie met het thema 'Duurzaamheid'. Gesteld kan dan ook worden dat, indien later dit in

2021 besloten wordt tot deelname aan de opgaveagenda dit kan bijdragen aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201506202	Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
201506201	Begeleidende brief bij jaarrekening
201511470	Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board
201511466	Begeleidende brief 2020 The Economic Board
201511465	Accountantverslag
201508963	Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201508964	Begeleidende brief bij begroting
201508957	Regionale Opgave agenda 2022
201508958	Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda
201508962	Reactienota op Regionale Opgave agenda 2022
201511481	Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio
201511485	Collegebrief Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
201511054	Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201511473	Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda
201510857	Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
201510860	Gewijzigde Gemeenschappelijk regeling
201511464	Raadsbesluit

Duiven, 18 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDCDFA995
R*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Zaak- & documentnr. : Z/21/079202/201511459
Portefeuillehouder : H.B. Hieltjes
Opsteller : Walter van der Veen
Team : Omgevingszaken
Telefoonnr. : 3058

Samenvatting

In dit voorstel komen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen samen waar een besluit over wordt gevraagd. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om zienswijzen kenbaar te maken op de concept jaarrekening en het concept jaarverslag 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en de conceptbegroting Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt u een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

Door middel van een separate kennisgeving aan uw gemeenteraad (201511402) wordt u ook een aantal documenten aangeboden die hiermee samenhangen. Dit betreffen documenten die betrekking hebben op de huishouding van de regio en ook een bestuursakkoord met concept investeringsagenda.

Beslispunten

De raad besluit:
1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

Inleiding/toelichting

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In bijlage (201511473) is de aanleiding en totstandkoming van de Regionale Opgave agenda opgenomen.

Planning

Gevraagd wordt om voor 30 juni aanstaande te reageren. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september 2021.

Beoogd effect

De concept-regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord.

Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de definitieve regionale agenda.

In de reactienota (201508962) herkent u de opgaven in relatie tot de gemeente Duiven en een financiële vertaling die gerelateerd is aan de begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Argumenten

1.1 Instemmen met regionale agenda 2022
De regionale opgave agenda 2022, opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven, is navolgbaar qua opzet en heeft voor de gemeente Duiven aantal raakvlakken waardoor ingestemd kan worden met voorliggende opgave agenda 2022.

1.2 Regionale agenda en deelname aan opgave(n)
Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgaven. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Afwegingen om deel te nemen vinden en in welke omvang vindt later in 2021 plaats. Dan zal ook een duidelijke motivatie worden voorgelegd aan de raad alsmede de financiële gevolgen hiervan. Pas dan is er sprake van het definitief besluiten op het wel of niet meedoen aan de opgaven.

2.1 Geen reactie op jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
De jaarrekening 2020 van het GO Regio Arnhem-Nijmegen is de laatste jaarrekening van het GO. Er is een klein overschot met betrekking tot het GO en The Economic Board. Voorstel is om deze deels terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten voor zover er geen verplichtingen zijn aangegaan. Daarom wordt € 70.908,- terugbetaald aan de gemeenten, waarvan € 2.255,- ten goede komt aan de gemeente Duiven.

Het is goed dat er geld terugkomt naar de gemeente en het geld niet als vanzelf bij de gemeenschappelijke regeling blijft. Op basis van de voorliggende jaarrekening is er geen aanleiding tot het geven van een reactie hierop.

2.2 Jaarrekening The Economic Board
Ook de jaarrekening van The Economic Board geeft geen aanleiding tot het geven van een reactie. Het is een overzichtelijk verslag met een goed overzicht met betrekking tot de activiteiten in 2020 gekoppeld aan de financiële stand van zaken. De financiële onderbouwing wordt gegeven in het accountantsverslag.

3. Een zienswijze te geven op de begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De begroting 2022 van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgebouwd uit een drietal onderdelen. Het is hiermee ook een uitwerking van de benodigde financiële middelen voor de opgave-agenda. De begroting geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze anders dan bij de zienswijze op de opgave.

4 Gewijzigde gemeenschappelijke regeling
Gevraagd wordt om instemming op de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Hieraan liggen een aantal redenen aan ten grondslag. Allereerst de deelname van de gemeente Beuningen. Daarnaast zijn een aantal verschrijvingen hersteld.

Vanwege de tekstuele wijzigingen en toetreding van de gemeente Beuningen veranderd de al vastgestelde gemeenschappelijke regeling waardoor deze opnieuw dient te worden vastgesteld.

Op basis van voorliggende gewijzigde GR kan worden ingestemd met de wijzigingen en kan het college worden opgedragen deze vast te stellen. Daarbij dient te worden aangetekend dat deze in een later stadium gewijzigd kan worden naar aanleiding van moties en/of de regioagendacommissie.

5.1 Reactiebrief Algemeen Bestuur
In de brief aan het Algemeen Bestuur wordt gereflecteerd op de aangeboden documenten. Specifiek als het gaat om de Opgaveagenda wordt ingegaan op aan aantal belangrijke onderwerpen, waaronder of de integraliteit ook op uitvoeringsniveau voldoende uit de verf komt en of er geen er geen dubbelingen in zitten. Daarnaast logt de vraag voor of de regio kan dan wel de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan. Daarnaast moeten dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen.

Tevens wordt nader ingegaan op de aangeboden jaarrekening van The Economic Board en GO Regio Arnhem-Nijmegen en de concept begroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022 (mede in relatie tot de Opgaveagenda).

Kanttekeningen

1.1 Instemmen met regionale agenda
Het instemmen met de regionale agenda 2022 houdt ook in dat er een verwachting kenbaar wordt gemaakt dat deel wordt genomen als de besluitvorming later dit jaar zal plaats vinden. Hieraan gekoppeld is de financiële bijdragen aan een of meerdere opgaven. Als door een deelnemende gemeente besloten wordt niet deel te nemen aan een opgave dan is het effect hiervan dat de bijdrage voor andere gemeenten hoger wordt of de ambitie minder wordt. Hiermee is er een bepaalde mate van onzekerheid over de uiteindelijke bijdrage aan de opgaven ten opzichte van dit voorstel. In de reactie wordt verwoord dat de gemeente Duiven graag deelneemt aan de opgaven, maar wel een voorbehoud maakt dat de gemeenteraad nog een definitief besluit over de bijdrage moet nemen op basis van de definitieve opgaveagenda en de bijbehorende begroting.

Financiële paragraaf
Bijdrage Groene Metropoolregio
Op 14 december 2020 is besloten tot de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen en hiermee de verhoging van de bijdrage aan Groene Metropoolregio. In de voorjaarsnota 2021 is hiervoor een bedrag opgenomen van € 43.365,91 voor de bijdrage aan de regio in 2021 en 2022 naar € 62.667.50 vanaf 2023 en verder

Bijdrage opgave(n)
Als het gaat om de bijdrage aan de respectievelijke opgaven dan zal nadere besluitvorming hierover pas later in 2021 plaats vinden tijdens een integrale afweging. Indien besloten wordt tot deelname aan alle opgave dat betreft het een totale bijdrage van € 104.028,05. Echter, een deel hiervan kan worden bekostigd uit al opgenomen middelen vanuit de begroting waardoor het benodigde bijdrage op € 62.166,- komt. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming zoals hierboven omschreven is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota ter reservering.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten en huidige budgetten met betrekking tot de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

					Duiven	
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	
				verschil	totale meerkosten	totale kosten gem. Duiven
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Terugvloeien gelden
Vanuit de jaarrekening 2020 van The Economic Board zal een bedrag van € 2.255,- terugvloeien naar de gemeente en vanuit de jaarrekening van de GO Regio Arnhem-Nijmegen een bedrag van € 2.815,-

Voor de inhoudelijke behandeling van deze paragraaf wordt verwezen naar bijlage 201511054; financieel overzicht Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Participatie en communicatie

Door het faciliterend Regiobureau worden de uiteindelijke besluiten op de website van de Groene Metropoolregio gepubliceerd.

Duurzaamheid
Veel van de opgaven, opgenomen in de Regionale Opgaveagenda 2022 hebben een directe relatie met het thema ‘Duurzaamheid’. Gesteld kan dan ook worden dat, indien later dit in

2021 besloten wordt tot deelname aan de opgaveagenda dit kan bijdragen aan gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, zoals de Energietransitie.

Intergemeentelijke samenwerking

De GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen 18 gemeenten.

Bijlagen

201506202 Concept jaarrekening 2020 GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
201506201 Begeleidende brief bij jaarrekening

201511470 Conceptjaarrekening 2020 The Economic Board
201511466 Begeleidende brief 2020 The Economic Board
201511465 Accountantverslag

201508963 Begroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201508964 Begeleidende brief bij begroting

201508957 Regionale Opgave agenda 2022
201508958 Begeleidende brief bij Regionale Opgave agenda
201508962 Reactienota op Regionale Opgave agenda 2022

201511481 Brief aan Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio

201511485 Collegebrief Algemeen bestuur GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen betreffende vaststellen gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

201511054 Memo Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
201511473 Memo Totstandkoming Regionale Opgaveagenda

201510857 Begeleidende brief bij gewijzigde Gemeenschappelijke regeling
201510860 Gewijzigde Gemeenschappelijk regeling

201511464 Raadsbesluit

Duiven, 18 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

ZFDCE01E337

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079202/201511464

Datum besluitvorming :

Onderwerp : Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Samenvatting

Voorliggen een aantal met elkaar verweven documenten vanuit de Regio Arnhem-Nijmegen. Allereerst is er de Opgaveagenda 2022 welke voorligt voor een reactie. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om kennis te nemen van de concept jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board en uw zienswijze kenbaar te maken op de conceptbegroting Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Ook wordt een gewijzigde Gemeenschappelijke regeling aangeboden.

De raad besluit

1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief.
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Concept Jaarverslag 2020

Regio Arnhem Nijmegen

Bureau Brussel
&
The Economic Board

Vastgesteld op 3 maart 2021

Zaaknummer: 545512

Inhoudsopgave

Concept Jaarverslag 2020 1
Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Jaarrekening 2020 4
Een terugblik op 2020 6
Covid-19 6
Communicatie 6
Versterkingsproces 7
Bestuurlijke tafel 7
PFO Duurzaamheid 8
PFO Economie 10
PFO Mobiliteit 12
PFO Wonen 15
Bureau Brussel 17
Bijlage 1 Organogram 19
Bijlage 2 Het team 20

Andere foto's zijn uit eigen beheer. Bij stockfoto's staat fotograaf vermeld.

Inleiding

Dit jaarverslag is bedoeld om allen die betrokken zijn bij de regionale samenwerking, raadsleden, bestuurders en partners te informeren over de voortgang van de regionale samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen. Een samenwerking die zich sinds 2016 richt op vier domeinen waarop 18 gemeenten zich gevonden hebben om lokale uitdagingen op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen aan te pakken.
Het jaarverslag bestaat uit de financiële verantwoording van het boekjaar en een verslag van de activiteiten. 2020 is het laatste jaar van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region. Per 31 december is deze samenwerking opgeheven. Een versterkte samenwerking, de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, is per 1 januari 2021 gestart.

Jaarrekening 2020

De administratie van de regio wordt verzorgd door de gemeente Arnhem, die als sinds de start in 2016 fungeert als gastheergemeente. Hieronder treft u het overzicht aan zoals dat door de gemeente Arnhem beschikbaar is gesteld. De cijfers komen - uiteraard- overeen met de boekhouding van de gemeente Arnhem. Accountantscontrole wordt uitgevoerd conform de daartoe strekkende regels van de gemeente Arnhem.

Totale baten	**Begroot**	**Werkelijk**
Gemeenschappelijke bijdrage 18 gemeenten	1.470.656	1.470.656
Lasten		
Stichting Economic Board	782.259	782.259
Bureau Brussel	298.000	256.342
Bureau Regio	142.072	142.072
Regiodag/regioactiviteiten	12.000	12.331
Communicatie	7.500	
Overige kosten	4.450	
PFO-secretarissen	224.365	167.945
Totaal lasten	1.470.646	1.360.949

De inwonerbijdrage voor 2020, groot € 1,88 per inwoner, is van alle 18 gemeenten ontvangen, gebaseerd op het inwoneraantal per 1 januari 2019.

Het jaar sluit met een overschot van **€ 109.697,00.** De uitgaven komen nagenoeg overeen met de begroting. Meest opvallende afwijking zijn de kosten van de PFO-secretarissen. Deze zijn in de begroting te hoog ingeschat omdat bij het opstellen van de begroting een rekenmethodiek is toegepast die niet juist bleek te zijn. De kosten voor Bureau Brussel en de overige kosten (w.o. Regiodag en communicatie) zijn lager uitgevallen, wat mede te wijten is aan de pandemie.

Vanuit eerdere jaren was een bedrag van € 41.194,00 nog niet besteed. Dit maakt dat op 31 december 2020 een positief saldo resteert van **€ 150.892,00.** Over de besteding van dit bedrag wordt het Bestuurlijk Overleg een voorstel gedaan.

De financiële verantwoording ziet op de 'organisatie' van het Gemeenschappelijk Orgaan. De programmagelden die door de 4 PFO's, veelal via de collectezakmethode, worden binnengehaald bij de deelnemende gemeenten, danwel uit bijdrage van provincie Gelderland of Rijk, worden via he betreffende PFO verantwoord. Zoals gebruikelijk is een actueel overzicht van deze middelen niet opgenomen in dit jaarverslag.

The Economic Board

Van de inwonerbijdrage wordt € 1,00 in twee termijnen overgemaakt aan de Stichting The Economic Board als basisfinanciering. Het financieel jaarverslag over 2020 van The Economic Board vindt u op de website **Fout! De hyperlinkverwijzing is ongeldig..** The Economic Board heeft laten weten over het jaar 2020 een bedrag groot € 211.525,00 overgehouden te hebben van de ontvangen inwonerbijdrage van de 18 gemeenten.
Bij de aanbieding van de begroting 2021, eind september 2020, heeft zij al melding gemaakt van het voornemen om omwille van de bedrijfscontinuitiet een deel van de middelen 2020 mee te nemen naar 2021. Enerzijds als overbrugging naar de ontvangst van de 1e bijdrage 2021 medio februari/maart anderzijds vanwege de onduidelijkheid over voortzetting van de gemeentelijke bijdragen voor de 2e vijfjaarsperiode. Dit heeft er toe geleid dat zij zeer voorzichtig is geweest met het doen van uitgaven in de 2e helft van 2020.

Besluitvorming over het overschot dat resteert uit de gemeentelijke inwonerbijdrage vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg.

Een terugblik op 2020

Alvorens uitgebreider stil te staan bij het werk dat in 2020 door 4 PFO's is verzet en terug te blikken op de activiteiten en resultaten van Bureau Brussel kort enige onderwerpen die speelden in de samenwerking binnen de regio Arnhem Nijmegen.

Covid-19

De Covid-19 crisis heeft ook de regionale samenwerking niet onberoerd gelaten. Na het 1e RegioOverleg(t) op 11 maart, waar de regio te gast was van het college van Heumen, zijn de daaropvolgende geplande samenkomsten van PFO's en Bestuurlijk Overleg voornamelijk online gehouden. Dit betekende dat één van de pijlers van regionale samenwerking, bestuurlijke ontmoeting, op een geheel nieuwe en andere wijze plaats heeft moeten vinden. Ook de geplande RegioReis in mei 2020, naar Groningen, kon geen doorgang vinden.

Communicatie

De uitvoering van de in 2018 door het bestuur aangenomen notitie *Verbetering informatievoorziening* is ook in 2020 weer stevig doorgezet. De maandelijkse nieuwbrief van de regio en de nieuwsbrief van Bureau Brussel ('Brussels Lof') hebben een groot bereik en worden goed gelezen.
Voor de interne medewerkers verschijnt sinds de herfst een aparte nieuwsbrief die het proces van versterken en bouwen aan een nieuwe regionale samenwerking toelicht. Deze tweewekelijkse nieuwsbrief voorziet in een behoefte. De abonneelijst blijft groeien met collega's die geïnteresseerd zijn in alle ontwikkelingen. Intentie is deze nieuwsbrief ook in 2021 door te zetten.

In 2019 is gestart om vlogs te maken waarin de voorzitter van een PFO of Bestuurlijk Overleg kort verslag doet van wat in de vergadering besproken is. Ook dit initiatief bleek door het noodzakelijk online-vergaderen niet goed uitvoerbaar tegen redelijk kosten zodat in het najaar gestopt is met het maken van de vlogs.

Daarnaast wordt door het regiobureau veel aandacht besteed aan het actueel houden van de website www.regioan.nl. Voornamelijk de pagina Versterkingsproces blijkt in een grote behoefte te voorzien en gaf een actueel beeld van de stappen die werden gezet in het Versterkingsproces onder aansturing van de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking.
Daarnaast zijn er meerdere actuele pagina's gecreëerd: res-regioan.nl, regioan.nl/polis/, regioan.nl/woondeal/, regioan.nl/mkb-deal.

Versterkingsproces

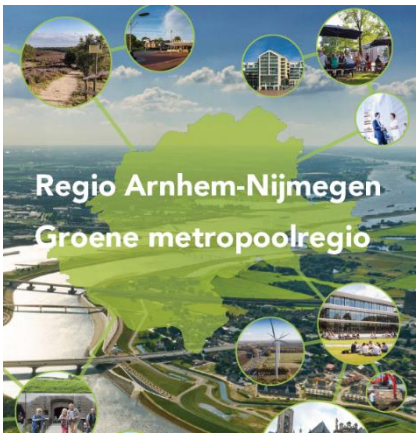

Het Versterkingsproces, gestart in 2019, is in 2020 doorgezet.
Het proces heeft mede door de Covid-19 crisis vertraging opgelopen. Het bleek voor de Stuurgroep niet mogelijk voor de zomer alle eindproducten ter besluitvorming aan de 18 gemeenten voor te leggen. De Stuurgroep, bestaande uit de burgemeester Van Riswijk, Bruls, Marcouch en de wethouders Witjes, Fleuren, Derks en Verstand koos ervoor alle afgesproken stappen met belanghebbenden, ondanks de daardoor optredende vertraging, te doorlopen.
Daarmee stond het tweede half jaar in het teken van de gemeentelijke besluitvorming.
De Stuurgroep presenteerde de volgende voorstellen:

- Visie op de regio Arnhem-Nijmegen;
- Regionale agenda 2021-2025;
- Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen 2020.
- Bedrijfsplan.

De provincie Gelderland wilde graag met de regio samenwerken om zo een gezamenlijke gebiedsagenda voor de regio Arnhem-Nijmegen te laten ontstaan, waarin zowel de regiogemeenten als de provincie hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen zullen samenbrengen. Zij is in het hele versterkingsproces actief geinformeerd en betrokken door de Stuurgroep. De keuze is gemaakt om de nieuwe samenwerking vast te leggen in een nieuw bestuursakkoord dat voortbouwt op het oude Bestuursakkoord (2017) maar dan met de hele regio en triple helix goed betrokken. De intentie is vastgelegd in een intentieovereenkomst die tegelijkertijd aan de colleges werd aangeboden.

Nadat op 6 oktober 2019 alle colleges instemde met de voorstellen, was het de beurt aan de gemeenteraden. Uiteindelijk besloten 17 gemeenteraden positief te adviseren waardoor de colleges over konden gaan tot het aangaan van de nieuwe versterkte samenwerking en tegelijkertijd besluiten tot opheffing van de huidige samenwerking. De gemeenteraad van Beuningen heeft de beslissing uitgesteld tot na de jaarwisseling.

Het hele versterkingsproces heeft de nodige inzet gevraagd van vele bestuurders en ambtenaren uit de regio. Ook voor het regiobureau vormde het secretariaatschap van de stuurgroep, deelname aan het ambtelijk kernteam en alle ondersteunde wertkzaamheden (communicatie, financien e.d.) forse extra inzet die deels is gecompenseerd door de inhuur van tijdelijk ondersteunende capaciteit (16 uur).

Bestuurlijke tafel

Het Bestuurlijk Overleg is in 2020 4 maal bijeen geweest. De eerste keer op de RegioOverleg(t) in Heumen. De volgende 3 geplande RegioOverrleg(t) op locatie konden geen doorgang vinden. De vergaderingen van de 4 PFO's, het Bestuurlijk Overleg en de kring van gemeentesecretarissen vonden nadien, overwegend, online plaats op de 3 geplande dagen. De agenda en stukken van het Bestuurlijk Overleg zijn te vinden op de www.regioan.nl. De in 2019 gestarte vrijdagochtendontmoetingen (RegioOntmoet) zijn in 2020 vooral gebruikt om de bestuurders te informeren en te betrekken bij het verstekingsproces.

PFO Duurzaamheid

Dit is het laatste jaarverslag van PFO Duurzaamheid. In dit jaar is het PFO naast de vier reguliere regiodagen, drie keer extra bij elkaar gekomen in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen.
Het voorbereidend regionaal ambtelijk overleg Klimaatberaad is acht keer bij elkaar gekomen.
Naast besluiten nemen heeft het PFO ook kennis onderling gedeeld zoals over brandpreventie bij zonnepanelen en elektrische auto's en de impact van de Wespendief op windenergie op en rond de Veluwe.

Regionale routekaart

In dit jaar heeft het PFO de voortgang gemonitord met betrekking tot de uitvoering van de Regionale Routekaart. Hiervoor zijn datagegevens uit 2018 en 2019 gebruikt. De bestuurlijke samenvatting hierover is vastgesteld. De conclusie was dat we goed bezig zijn op het gebied van hernieuwbare energie, maar dat we op gebied van energiebesparing en elektrisch vervoer meer moeten stimuleren. Deze boodschap is overgedragen aan de Groene Metropoolregio.
In het kader van de Regionale Routekaart zijn enkele regionale projecten uitgevoerd waaronder het stimuleren van bewustwording in de gebouwde omgeving (enquête uitgezet), het verduurzamen van bedrijventerreinen, en duurzaam/circulair inkopen (in regionaal verband).
Vijftien colleges van B&W hebben het door het door PFO vastgesteld regionaal ambitiedocument circulariteit in GWW sector vastgesteld. Daarna is het bijbehorend programma inclusief de begroting voor 2021 door het PFO vastgesteld.

Energie inkoop

Op het gebied van energie inkoop is besloten om de huidige leveringscontracten voor elektriciteit en aardgas te verlengen tot 1 januari 2023. Om het vergroenen van aardgas te verbeteren besloot het PFO om in 2021, een nieuwe aanbesteding voor aardgas in regionaal verband voor te bereiden.
Naar aanleiding van de boerenprotesten tegen de stikstofuitstoot heeft de provincie een Gelderse Maatregelen Stikstof aanpak georganiseerd. Hierover is in PFO regelmatig de stand van zaken gedeeld en input gevraagd voor gesprekken met de provincie.

RES

Tot slot stonden 3 extra PFO's in het teken van de Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen. Deze RES is een verplichting in het kader van het nationaal Klimaatakkoord om 49% CO2 te reduceren in 2030. De werkorganisatie RES organiseerde deze PFO's en vele andere regionale bijeenkomsten (waaronder ruimte ateliers) voor de zestien deelnemende gemeenten (Montferland en Mook & Middelaar nemen deel in andere RESsen). Na vaststelling in het PFO Duurzaamheid is in januari 2020 de startnotitie RES door alle 16 gemeenteraden vastgesteld. In september 2020 hebben alle 16 colleges het concept bod RES 1.0 vastgesteld omdat deze uiterlijk 1 oktober 2020 moest zijn ingediend bij het Nationaal Programma RES. Ook alle reacties van gemeenteraden en andere stakeholders op het concept bod RES zijn meegestuurd. Vanaf oktober is de werkorganisatie gestart met de beantwoording van alle ontvangen reacties op het concept bod RES 1.0 en de verwerking daarvan in het definitief bod RES 1.0.
Het PFO heeft besloten om alle hierboven genoemde projecten voort te zetten via de opgave Circulaire regio van de Groene Metropoolregio.

PFO Economie

Coronacrisis

De regiogemeenten hebben onverwacht alle zeilen bij moeten zetten om de gevolgen van de coronacrisis te beteugelen. In het portefeuillehoudersoverleg economie deelden de wethouders hun zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor het lokale bedrijfsleven en hun ervaringen met de aanpak op lokaal niveau.
Maar tegelijkertijd keken zij ook vooruit en bespraken wat nodig is om de regionale economie in de herstelfase een impuls te geven. De geïntensiveerde samenwerking wordt gezien als een belangrijke voorwaarde om te zorgen dat de regio weer sterk uit deze economisch crisis komt.

Economische ambities

In 2020 zijn weer stappen gezet in de concretisering van de drie regionale ambities die de portefeuillehouders economie hebben geformuleerd *op het gebied van 1. profilering, vitale binnensteden en vrijetijdseconomie, 2. arbeidsmarkt en 3. circulaire economie.*
Ad 1: In opdracht van de regio Arnhem Nijmegen is een regionale uitvoeringagenda opgesteld voor het Toeristisch Perspectief 2030. Het proces dat samen is doorlopen heeft de samenwerking in de regio op het gebied van Recreatie en Toerisme versterkt. De komende periode wordt benut om met partners de geformuleerde projecten uit te voeren, een gezamenlijke opdrachtverlening aan TVAN overeen te komen en de regio nog sterker te profileren.
Ad 2: er is een businesscase opgesteld voor een Skillshub waarbij gebruik wordt gemaakt van lopende- en nieuwe initiatieven die aansluiten bij de behoefte van het bedrijfsleven. Behoud en versterking van het arbeidspotentieel in onze regio vanuit een skills-gerichte oriëntatie staat hierbij voorop. Daarbij richt men zich niet alleen op werkzoekenden maar juist ook op het werk-fit houden van werkenden.
Ad 3: in de regio wordt goed aan de weg getimmerd op het gebied van circulaire economie. Alle regiogemeenten ondertekenden in december 2020 het manifest Circulaire Economie. Hierin wordt het bedrijfsleven aangespoord om het belang van een circulaire economie te onderkennen. Deze oproep kreeg gehoor getuige de medeondertekening door een aantal grote ondernemersorganisaties/-kringen in de regio.
Als meest circulaire werklocatie van het jaar viel Synergiepark InnoFase in Duiven in de prijzen. Het synergiepark won de Circular Economy Award. Het zorgde ervoor dat de circulaire prijs, die jaarlijks door het vakblad BT wordt georganiseerd, in de regio blijft. Vorig jaar won het bedrijvenpark IPKW in Arnhem de award en in 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen als meest circulaire regio in Nederland uitgeroepen.

MKB-deal

In december kon een succes worden gevierd. Staatssecretaris Mona Keijzer kende de mkb-deal voor het project Sm@rtTogether aan de regio Arnhem Nijmegen toe. De regio krijgt de maximale bijdrage van €400.000 van het ministerie EZK. Daardoor kan de komende drie jaar een totale investering in het mkb van 1,6 miljoen worden gerealiseerd. De middelen worden ingezet om digitalisering bij enkele honderden midden- en kleinbedrijven te stimuleren.

The Economic Board (TEB)

Er wordt veel waarde gehecht aan de samenwerking in Triple Helix-verband die door de TEB wordt vormgegeven. De regio is door burgemeester Van Eert bestuurlijk in de Board vertegenwoordigd en draagt jaarlijks €1 per inwoner bij. Om te zorgen voor een goed verbinding met de regiogemeenten stond TEB in iedere PFO-vergadering op de agenda. In dit kader werd o.a. het Strategisch- en Tactisch Plan 2020-2025,

waarvan een investeringsagenda deel uitmaakt, besproken. De inhoudelijke focus ligt daarbij op de twee iconische clusters: Health, Hightech, Food én Energy. Ook de wijze waarop TEB in de Groene Metropoolregio vanaf 2021 wordt gepositioneerd kwam aan de orde.

Regionaal Programma werklocaties (RPW)

Om het aanbod aan bedrijvenlocaties in balans te brengen zijn er in 2018 afspraken gemaakt die vastgelegd zijn in het RPW. Eén van de afspraken betreft de monitoring van de terreinuitgifte om tijdig bij te kunnen sturen.

Begin 2020 kwam uit de cijfers naar voren dat als gevolg van positieve economische ontwikkelingen in de afgelopen paar jaar de uitgifte van grond op bedrijventerreinen was versneld. Daaruit is geconcludeerd dat de afgesproken schrapopgave kon worden gestopt.

Vervolgens is in de tweede helft van dit jaar een nieuw RPW 2021-2024 opgesteld. Na de bespreking in de laatste PFO-vergadering van 2020 is dit document met bijbehorende documenten aan alle colleges aangeboden ter vaststelling in de gemeenteraden.

In het nieuwe RPW staat dat na jaren van krimp er tot 2030 ruim 120 hectare ontwikkelruimte voor nieuwe bedrijfskavels wordt gezien. Daarvan is 40 hectare bestemd voor grote logistieke bedrijven (XXL-logistiek), waarvoor de regio een aantal voorwaarden heeft geformuleerd. Indachtig de geformuleerde ambities voor de Groene Metropoolregio is in het RPW aangegeven aan welke duurzaamheidaspecten nieuwe bedrijvenlocaties moeten voldoen.

PFO Mobiliteit

Dit is het laatste jaar van het reguliere portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit. Vanaf 2021 gaat het om de Regionale Opgave "Verbonden Regio" .
Naast een overgang van een GO Regio Arnhem Nijmegen naar een GR "de Groene Metropoolregio", hadden we dit jaar ook te maken met de COVID 19 pandemie. Dat betekende o.a. dat 11 maart 2020 voorlopig de laatste fysieke bijeenkomst was van het portefeuillehoudersoverleg, de digitale portefeuillehoudersoverleggen zijn daarna snel opgepakt.
Het portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit heeft ook dit jaar weer een aantal belangrijke onderwerpen besproken en besluiten genomen.

ALGEMEEN

- **Regionaal Mobiliteitsfonds en bestedingsplan**

Dit jaar is het Mobiliteitsfonds voor het eerst volledig gefinancierd door de Regiogemeenten. De gemeentelijke bijdrage is €1,30 per inwoner/gemeente.
De onderwerpen/studies die hierna genoemd worden zijn (grotendeels) gefinancieerd vanuit het mobiliteitsfonds en overeenkomstig het bestedingsplan 2020.

- **POLIS conferentie december 2020 Regio Arnhem Nijmegen**

Van 7-10 december heeft de jaarlijkse internationale POLIS conferentie plaatsgevonden in onze Regio. In verband met COVID 19, geheel digitaal. De conferentie was een groot succes met meer dan 900 digitale deelnemers uit 46 landen. De conferentie heeft ons ondanks de beperkingen van COVID 19, goed op de kaart gezet. De Regio Arnhem-Nijmegen presenteerde tijdens Polis 2020 het programma ‘Meet the Dutch’. Hierin werden vier actuele thema's behandeld: Mobility Hubs, Smart charging the city, Changing mobility behaviour en Creating a zero emission corridor. Aan de hand van praktijkvoorbeelden uit de regio konden deelnemers inspiratie opdoen over slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen en het stimuleren van duurzaam mobiliteitsgedrag.

De Europese Polis conferentie 2020 over duurzame mobiliteit is afgerond met een topontmoeting tussen bestuurders verantwoordelijk voor mobiliteit en vertegenwoordigers van de Europese Unie. Ze gingen in dialoog om hun bijdrage aan de Green Deal te bespreken hoe de EU steden en regio's kan ondersteunen om nog beter te presteren. In totaal zetten 16 regio’s en steden hun handtekening onder de Urban Green-Deal-Makers Pledge, waaronder wethouders Timens namens de regio Arnhem Nijmegen. Daarin beloven ze zich volledig in te zetten om rond 2030 een emissiereductie van 55% te bereiken door de verschuiving naar duurzame stedelijke mobiliteit te versnellen. De Europese coronaherstelfondsen zijn daarbij cruciaal.

- **Mobiliteitsvisie provincie**

Als Regio hebben we gereageerd op de mobiliteitsvisie van de provincie. We hebben in deze reactie onze zorgen geuit over o.a. spoorontwikkelingen, het OV en de financierbaarheid van projecten (fiets, hubs, verkeersveiligheid e.d.).
Samen met ons eigen Mobiliteitsbeleid (o.a. het Ambitiedocument Duurzame Mobiliteit en Bereikbaarheid) zal de provincale Mobiliteitsvisie gebruikt worden als opmaat vanuit Mobiliteit voor het in 2021 af te sluiten Bestuursaccoord met de provincie.

- **Notitie Landbouwverkeer**

Door nieuwe wetgeving werden gemeenten geconfronteerd met landbouwverkeer op wegen, waar dat voorheen niet mogelijk was. De Regio heeft een coordinerende rol vervuld en geinventariseerd waar de betreffende gemeenten (de problemen spelen niet overal in onze regio) tegenaan zijn gelopen door deze nieuwe wetgeving. Op basis van deze inventarisatie wordt het gesprek met de provincie in 2021 aangegaan.

SPOOR

- Spooragenda/ OV Toekomstbeeld 2040.

De Regio is via de landsdelige en landelijke "spoortafels" nauw betrokken bij de totstandkoming van het Toekomstbeeld OV 2040. Hierin geeft het Rijk aan wat kansrijke spoorcorridors en verbindingen zijn op de wat langere termijn, dat wil zeggen na 2030. Een van die kansrijke spoorcorridors is de zogenaamde "A12 corridor" (Utrecht-Arnhem-Duitse grens). Het gaat hierbij om personenvervoer (internationale (ICE Frankfurt en ICE Berlijn), nationale (6-8 intercity's) en regionale treinen) en goederenvervoer (Noordtak Betuweroute mogelijk via Arnhem).
Langs deze "A12"spoorcorridor liggen ook een aantal belangrijke Verstedelijkingslocaties uit de Woondeal/Verstedelijkingsstrategie met de Regio Arnhem Nijmegen, waaronder Arnhem Oost (10.000 woningen). De lobby richting het ministerie van I&W is door onze Regio in 2020 gestart en we gaan dat in 2021 verder oppakken met andere belangrijke partners langs de A12 corridor (bijvoorbeeld de Vervoerregio Amsterdam, G4, provincies Gelderland, Utrecht, NS en NS Internationaal, Regio's Foodvalley en Achterhoek, The Economic Board).

De lobby richting I&W richt zich op

- Het geven van rijksprioriteit aan een integrale gebiedsontwikkeling A12 corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens
- Het verbeteren van de huidige ICE naar Frankfurt en op een nieuwe ICE verbinding (Berlijnlijn) via Arnhem (ook als duurzaam alternatief voor het vliegverkeer)
- Het realiseren van een ongelijkvloerse kruising bij spoorknoop Oost in combinatie met de ontwikkeling van de verstedelijkingslocatie Arnhem Oost
- Een Noordtak Betuweroute die niet via Arnhem loopt i.v.m. aantasting leefbaarheid in Arnhem (en omliggende kernen) en het belemmeren van de woningbouwlocatie Arnhem Oost.
- Mogelijke bijdragen aan de A12 vanuit het Groeifonds (of EU fondsen)

Daarnaast vinden belangrijke lobbywerkzaamheden ook plaats rondom de woondeal en verstedelijkingsstrategie (ministerie BZK en I&W, waarbinnen getracht wordt geld voor een goede bereikbaarheid van nieuwe woningbouwlocaties te ontvangen.
De regionale samenwerking voor "spoor" is geborgd in de *kopgroep spoor* (6 gemeenten) die een aantal keer per jaar samenkomt ter voorbereiding en advisering van het PFO, de spoortafels en het ambtelijk overleg.

HOOFDWEGENNET

- Studie Zuid- en Westflank Nijmegen

Deze studie, uitgevoerd in samenwerking met de provincie Gelderland is dit jaar afgerond.

- Studie A12 Arnhem Oost-Duitse grens

Deze studie "minder hinder A12" uitgevoerd in samenwerking met o.a. Rijkswaterstaat is inmiddels ook afgerond en wordt begin 2021 geaccordeerd door het BOM. Om de filedruk op de A12 te verminderen zijn aantal maatrregelen voorgesteld, waaronder gedragsmaatregelen, maar ook voorstellen die meer in ruimtelijk vlak etc (BOM jan)

OV

- OV Concessie 2023

De provincie heeft de OV concessie 2023 (nieuwe aanbesteding) voor 2 jaar stilgelegd in verband met COVID 19. Voorafgaand aan deze stillegging heeft de Regio in het kader van het programma van Eissen, wensen vanuit de regiogemeenten aangegeven t.a.v. het toekomstig OV.

- **Basismobiliteit**

De Regio heeft in een studie onderzocht hoe de basismobiliteit verbeterd zou kunnen worden."Dit heeft het rapport "Mobiliteit op Maat" opgeleverd. De provincie heeft helaas het voorstel van de Regio niet overgenomen en gekozen voor een halte taxisysteem (HUB taxi).

VERKEERSVEILIGHEID

- SPV 2030 (Strategisch Plan Verkeersveiligheid)

Subsidieregeling van het Rijk voor projecten die verkeersveiligheid verbeteren in gemeenten. De Regio heeft hierbij een coordinerende rol vervult. Veel Regiogemeenten hebben projecten ingediend voor cofinanciering. Bijna alles is gehonoreerd door het ministerie. Totaal is er voor 5 mln binnengehaald voor onze regio

- Verkeersveiligheidagenda

Eind 2020 is er in alle regiogemeenten in opdracht van de Regio een risicoscan uitgevoerd. Mede op basis hiervan zal in 2021 een verkeersveiligheidsagenda opgesteld worden voor 2021 e.v. Daarnaast hebben wij een tweetal studies uitgevoerd naar schoolroutes en 30 km/h binnen bebouwde kom.

FIETS

In 2020 is volop uitvoering gegeven aan de uitwerking van aantrekkelijk *regionaal (snel)fietsnetwerk*. Basis daarvoor is de *Samenwerkingsagenda Fiets Arnhem Nijmegen* en de werkagenda uit december 2019. In 2020 hebben we de plannen voor 4 kansrijke snelfietsroutes een stap verder weten te brengen. Dat is gelukt, onder andere voor de beoogde SFR Westflank, met als voorlopig hoogtepunt nieuwe bestuurlijk afspraken met betrokken gemeenten en provincie. In het vierde kwartaal is veel energie gestoken in de opzet van de nieuwe *meerjarige regionale werkagenda fiets*, waarbij we alle 18 gemeenten hebben geconsulteerd. De regionale samenwerking voor fiets is geborgd in de *kopgroep fiets* (6 gemeenten) die 6 keer per jaar samenkomt om het PFO en ambtelijk overleg van plannen en uitwerkingen te voorzien.

SLIM EN SCHOON ONDERWEG

Door corona moest een aantal projecten van Slim & Schoon Onderweg een andere invulling krijgen of ze werden vertraagd, toch is veel werk verzet. Vanuit communicatie is de website vernieuwd en de campagne Zo Werkt Het uitgevoerd. De mobiliteitsmakelaar heeft bij 38 werkgevers mobiliteitsonderzoek (postcodescans, enquêtes) uitgevoerd, en organiseerde voor 53 werkgevers mobiliteit gerelateerde acties (o.a. een beweegchallenge in Nijmegen en e-bike probeeracties). Ruim 2.800 werknemers namen deel aan die mobiliteitsacties. De logistiek makelaars hielpen ondernemers en overheden bij (het voorbereiden van) het slimmer en schoner maken van de logistiek. Zij hebben contact gehad met 120 bedrijven. Bij 30 bedrijven zijn activiteiten in uitvoering gebracht, zoals het inzetten van een EV-scan, gebruik van platformen, voorbereiding van een subsidie e.d. De campussen Arnhem en Nijmegen werden geholpen bij het corona-proof opstarten, de samenwerking wordt in 2021 uitgebouwd. Voor Anders Reizen A12 zijn vele acties uitgezet en maatregelen voorbereid die in 2021 worden uitgevoerd, als de samenleving na corona weer op gang komt. Het Slim Spitsen project Waalbrug heeft geleid tot structurele gedragsverandering en met de implementatie van 13 eHUBS in Arnhem en Nijmegen heeft de regio de eerste ervaringen opgedaan met elektrische deelmobiliteit. Ook is gewerkt aan een visie op logistieke hubs in de steden en regio. Voor de digitaliseringsopgave van mobiliteitsdata is een Plan van Aanpak goedgekeurd en een coördinator aangesteld die dit project vanaf januari 2021 gaat trekken.

PFO Wonen

2020: De regio als één woningmarkt

Wonen heeft met het sluiten van de Woondeal regionale prioriteit gekregen. De aankomende jaren moeten woningbouwprojecten versneld tot uitvoer worden gebracht. Er is veel voor nodig om dat te realiseren. 2020 heeft in het teken gestaan om daar als regio voorzieningen voor te treffen.

Woondeal en uitvoeringplan

Op 4 maart 2020 werd de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen ondertekend met een steunverklaring van belangrijke private en maatschappelijke partners. De woningbouwopgave bestaat uit het bestaande woningtekort terugdringen tot 2% in 2030 (35.000 woningen). Om deze opgave te realiseren is een uitvoeringsplan opgesteld en zijn gemeenten aan de slag gegaan met de uitbreiding van hun plancapaciteit naar 130% van de behoefte. Woningcorporaties hebben voor de bouw van ruim 4.000 woningen in de regio een beroep gedaan op de Regeling Vermindering Verhuurderheffing. Door binnen twee jaar te starten met de bouw van deze woningen ontvangen zij €25.000 korting per woning. De gemeente Nijmegen heeft twee aanvragen voor Woningbouwimpulsgelden gedaan: voor het stationsgebied en voor de Winkelsteeg (Kanaalzone). Daarnaast is er €5 miljoen aan de regio toegekend voor de (flexibele, tijdelijke) huisvesting van kwetsbare groepen. Deze middelen worden in ieder geval in de gemeenten Arnhem en Nijmegen ingezet. Om gemeenten te ondersteunen met extra ambtelijke capaciteit en kennis hebben het Rijk en de provincie middelen beschikbaar gesteld. De cofinancieringsregeling van de provincie is van kracht. De vliegende brigade / flexpool wordt uitgewerkt en is het eerste kwartaal van 2021 beschikbaar.

Animatiefilm Woondeal

De animatiefilm staat op regioan.nl/woondeal.

Publiek private Tempotafels

In de tweede helft van het jaar zijn de publieke private Tempotafels die uitvoering geven aan de Woondeal van start gegaan. Voor de versnellingsopgave zijn de meest kansrijke woningbouwprojecten in kaart gebracht. De regionale woningmarktmonitor brengt de woningmarktontwikkeling in beeld. Deze monitor kijkt terug en geeft daarmee inzicht in de voortgang. Daarnaast toont de monitor toekomstige ontwikkelingen.
Om de betaalbaarheid te waarborgen en tegelijkertijd in te zetten op versnelling en circulariteit, zijn de toepassing van innovaties als conceptueel bouwen en industrialisatie verkend.

Huisvesting specifieke doelgroepen

De aandacht voor de huisvesting van specifieke doelgroepen groeit op regionaal niveau. Ervaring en kennis zijn gedeeld en wordt bekeken wat er nodig is om tot realisatie van woonruimte voor de verschillende doelgroepen te komen. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten zijn afspraken gemaakt over het opstellen van een regionaal beleidskader. Daarnaast is er regionaal afstemming over standplaatsenbeleid voor woonwagens.

Stikstof

De regio ligt dichtbij Natura 2000 gebieden, waar de kritische depositiewaarde voor stikstof van veel habitattypen wordt overschreden. De in de Woondeal opgenomen projecten hebben voorrang gekregen in de aanvragen voor stikstofdepositieruimte. Begin 2021 start een regisseur Stikstof die namens de regio met de provincie afspraken maakt over het pakket Gelderse Maatregelen Stikstof. Met de ontwikkeling van circulaire en natuur-inclusieve woningbouw wordt bijgedragen aan verminderen stikstofdepositie (en vergemakkelijken vergunningverlening).

Verstedelijkingsstrategie

Ruimte is schaars. Om de groeiopgave (60.000 woningen tot 2040) goed en zorgvuldig vorm te geven in samenhang met de met landbouw, natuur, water, bereikbaarheid, duurzame energie, energie & klimaat wordt samen met de regio Foodvalley een verstedelijkingsstrategie opgesteld. In oktober 2020 hebben 26 gemeenten en 2 provincies ingestemd de contourennotitie dat de bouwstenen en uitgangspunten voor deze strategie beschrijft. In een ontwerpend onderzoek zijn drie verschillende toekomstvarianten uitgewerkt. Om gezamenlijk de juiste keuzes te maken richting een volwaardige verstedelijkingsstrategie, worden in de komende periode de vier bouwstenen verder uitgewerkt en aangescherpt.

Training Woonbeleid

In 2020 hebben beleidsmedewerkers Wonen en enkele collega's in het Sociaal domein de driedaagse training Woonbeleid gevolgd. Een training op maat georganiseerd door de VNG Academie samen met Platform 31.

Subregionale Woonagenda's

De drie subregio's geven uitvoering aan de subregionale woonagenda's. Naar aanleiding van de Woondeal hebben de subregio's hun Woonagenda herijkt.

Het portefeuillehouders overleg Wonen en het ambtelijk platform Wonen zijn in 2020 viermaal bijeen geweest. Een afsluitend overleg voor beide gremia staat gepland voor het eerste kwartaal 2021. De Woondeal regio Arnhem-Nijmegen en de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley gaan onderdeel uitmaken van de Groene groeiregio.

Bureau Brussel

Hoogtepunten en resultaten

Met het toewerken naar én een nieuwe regionale organisatie, én de nieuwe Europese periode 2021-2027, was 2020 een jaar van de winkel open houden tijdens de verbouwing en lockdown. In dit verslag geven we een inkijk in de resultaten die hierin geboekt zijn aan de hand van een aantal voorbeelden. 2020 was ook voor Bureau Brussel een uitdagend jaar in tijden van Covid-19 en aflopende EU fondsen. Ook in Brussel ging alles digitaal, wat toch flinke impact dreigde te hebben op samenwerkingskansen, partnerschappen en ontmoeting.

Profilering

Toch was dit hét jaar waarin we ons alvast als Groene Metropoolregio hebben geprofileerd, met name ten aanzien van duurzame mobiliteit tijdens de Polis conferentie in december 2020 vanuit de regio. Met meer dan 900 deelnemers, veel Europese zichtbaarheid van de regio, en het aannemen van de Polis Pledge door 19 regio's in aanwezigheid van de Europese Commissie zijn veel van de doelstellingen behaald. Zo is actief opgeroepen Europese herstelfondsen ook voor duurzame verbindingen in te zetten. Tijdens de conferentie zagen we veel betrokkenheid van de hele regio, iets wat ook in uiting kwam tijdens de **European Week of Regions and Cities**. In de digitale editie van dit jaar heeft met name **NextGarden** / Lingewaard zich sterk gepresenteerd, samenwerking andere Europese regio's opgezocht, en zo voorgesorteerd voor Europese projecten. We zijn dus dankbaar voor alle flexibiliteit in de regio, waardoor het ook 'vanuit huis' gelukt is ons Europees te profileren.

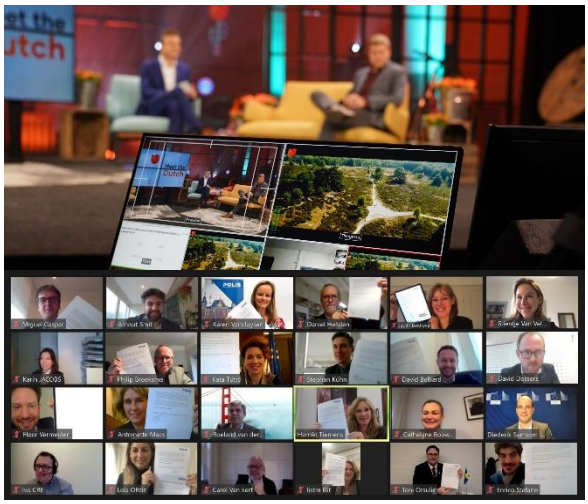

Partners

Profilering leidt tot samenwerking, zeker met Europese partners die de regio niet van nature vinden. De Polis conferentie heeft tot een sterkere samenwerking met meer dan 80 Europese regio's en steden op mobiliteit gelet. Dit schept een goede basis voor meer activiteiten op 'verbonden regio', bijvoorbeeld door betere aansluiting op de Europese corridors (internationale treinen en binnenvaart). In 2021 geven we hier een vervolg aan. Ook in een ander netwerkverband, ERRIN, is actief bijgedragen aan de inzet op de Europese TEN-T vervoercorridors: we verwachten nu dat Europese regelgeving en funding beter gaat aansluiten bij initiatieven van de regio als de A12 spoorcorridor, Energy Hubs en schone binnenvaart.
Ook is de samenwerking met andere Energy regio's verstevigd, met name in het European Hydrogen Valleys Platform. Dit heeft ook al geleid tot eerste projectresultaten.
Niet alleen Europese partners, maar ook regionale partners zijn verder aangehaakt, geadviseerd en geïnformeerd over Europese kansen. Niet alleen de clusters rondom the Economic Board, maar ook organisaties als Royal Eijkelkamp (advies en netwerk EU aanvraag), Foundation for Global Goals (Rheden), Radboud Universiteit, Rijnstate, Van Hall Larenstein en bedrijven als NedStack.

EUROPEAN HYDROGEN VALLEYS PARTNERSHIP

Europese public affairs gebeurt ook steeds meer in Oost Nederlands verband. Met 'Think East Netherlands' gaat ook Oost-Nederland met steun van de twee provincies en Oost NL actief in samenwerking met ons aan de slag op de Bureau Brussel thema's Energy, Health High Tech en Circular. Begin 2021 leidt dit tot een Strategische Innovatie en Investeringsagenda, waarmee we gezamenlijk voor EU fondsen kunnen gaan.
Desalniettemin bleek 2020 een lastig jaar voor Europese partnerschappen. Bureau Brussel is normaal gesproken bij uitstek in staat om vanuit Europese ontmoeting kansen voor de regio op het spoor te komen. We zijn dus blij dat we wel hebben kunnen voortbouwen op bestaande partnerschappen.

Projecten

Ook is de regio er in geslaagd regionale aanvragen bij de EU van de grond en goedgekeurd te krijgen. Het huidige portfolio van projecten gaat om minstens 5,8 mln baten, tegen 1,5 miljoen kosten (+ 10 miljoen baten voor regionale partners). Op schone scheepvaart (ET Transhipment Hub), zorginnovatie (dRural) en waterstof hebben we projecten goedgekeurd gekregen. In totaal is er ca. 80 miljoen euro in de regio geland afgelopen jaar (401,3 mln sinds 2014). Dit is geen direct 'Bureau Brussel resultaat' maar wel wat we faciliteren en waar we voor pleiten in Brussel en regio. Ook dit jaar was er in meer dan de helft van de gevallen niet alleen sprake van Europees geld, maar ook bijbehorende Europese samenwerking. Relaties met Europese regio's en andere stakeholders zijn hiervoor onontbeerlijk.

In 2020 is een effect dat we hebben gezien dat Europese projectontwikkeling heeft geïnspireerd en initiatieven in de regio van de grond heeft helpen krijgen. In minstens twee gevallen kon een Europese kans in eerste instantie niet opgepakt worden door gebruik aan ruimte en capaciteit in de regio. Ondertussen zien we zowel op voedselstrategie (feed the city) als op elektronica hub (repair economy) concrete projecten in de regio, waar helaas de EU samenwerking en subsidie nog te vroeg voor kwam.

Desalniettemin, deden zich zoals verwacht minder specifieke projectenkansen voor, met name door de aflopende EU fondsenperiode. Daarom hebben we in 2020 ons voornamelijk gefocust op lobby voor de nieuwe Europese fondsen, met het nieuw Meerjarig Financieel Kader dat in 2021 van start gaat.

Doorontwikkeling

Maar 2020 stond uiteraard ook voor een groot deel in het teken van het regionale versterkingsproces richting de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Vanaf de zomer zijn we als Bureau Brussel ook begonnen met de voorbereiding van de nieuwe Public Affairs Strategie. In de Regionale Agenda zijn specifiek activiteiten op lobby benoemd. Dit wordt gevat in een 'Public Affairs Strategie'; de Groene Metropoolregio wil een sterke samenwerking, lobby en positie met het Rijk, EU en Duitsland.

Voor 2021 worden nieuwe Bureau Brussel activiteiten meegenomen in de nieuwe Public Affairs Strategie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Praktisch betekent dit dat de thema's Energy, Mobiliteit, Health High Tech, Circulaire Economie blijven staan uit het jaarplan 2020. De precieze inzet wordt nu bijgewerkt, op basis van de invulling van de regionale opgaven. Hier verwachten we veel Europese kansen en sterkere regionale voeding. Naar een Europese Groene Metropoolregio!

Bijlage 1 Organogram

Inrichting van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen

Provincie

Rijk

Europa

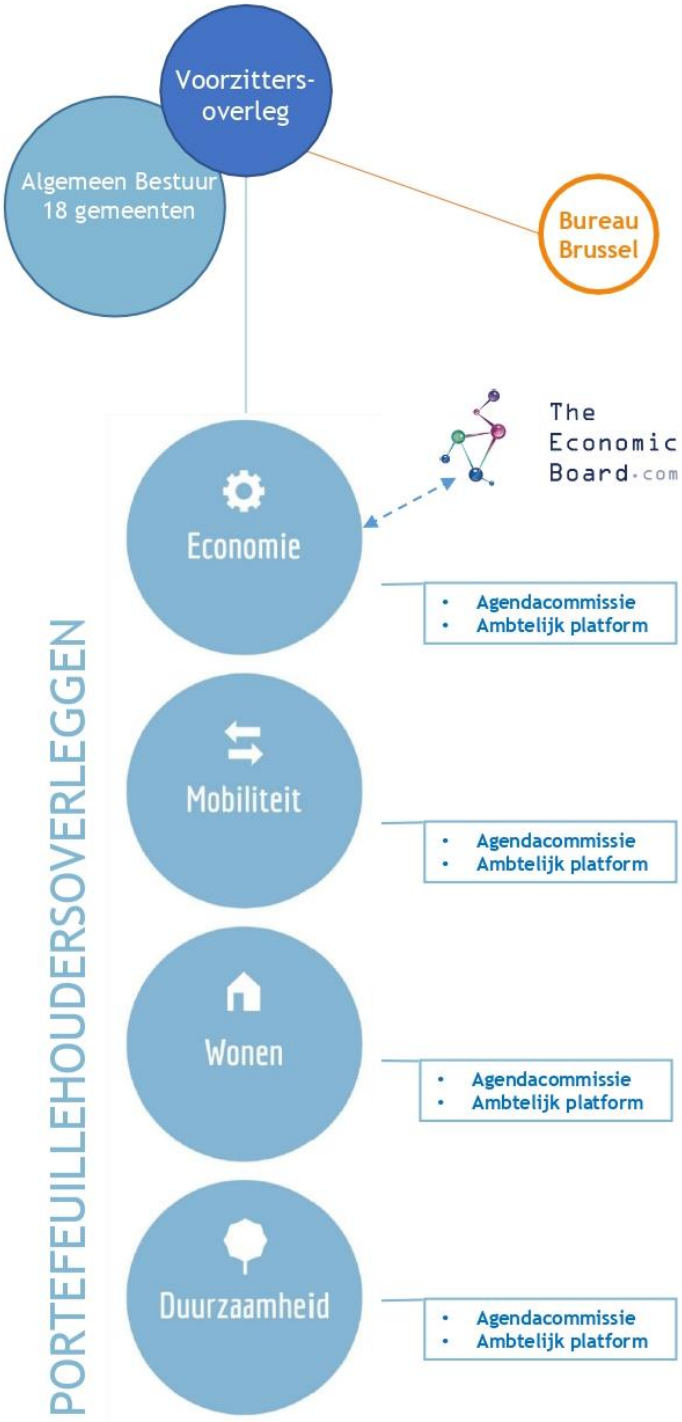

Bijlage 2 Het regioteam

Henk van den Berg
Secretaris

Rachel Drosterij
Managementassistent &
Communicatie

Arnout Smit
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Geert Ritsema
Bureau Brussel
Adviseur Europese Zaken

Maaike Mulder
Ondersteuner
Versterkingsproces

Ferit Bahceci
Bureau Brussel
Trainee

PFO-secretarissen

Patrick Aelmans
PFO Duurzaamheid

Yvonne Hazelaar
PFO Economie

Suzanne Hesseling
PFO Mobiliteit

Elke Dreier
PFO Wonen

De gemeenteraden van 18 deelnemende gemeenten in de Regio Arnhem Nijmegen.

Tevens aangeboden aan de leden van het Bestuurlijk Overleg

Datum	: 26 maart 2021
Uw kenmerk	: -
Ons kenmerk	: 545512
Contactpersoon	: Henk van den Berg
Telefoonnummer	: 06-46737374

Onderwerp: Voorlopige jaarrekening & jaarverslag 2020

Geachte leden van de raad,

Samenvatting

De gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de (laatste) voorlopige jaarrekening 2020 van de Regio Arnhem Nijmegen naar voren te brengen voor 11 juni 2021. De jaarrekening is opgenomen in het laatste jaarverslag van het Gemeenschappelijk Orgaan.

Achtergrond

Op grond van artikel 10 van de regeling zendt het bestuur van het gemeenschappelijk orgaan voor 15 april de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten. De raden kunnen een zienswijze over de jaarrekening naar voren brengen alvorens deze wordt vastgesteld. Het bestuur is voornemens de jaarrekening op woensdag 23 juni 2020 vast te stellen. Graag ontvangen wij een eventuele zienswijze voor vrijdag 11 juni 2020.

Deze jaarrekening is de laatste jaarrekening van het gemeenschappelijk orgaan Arnhem Nijmegen City Region. Immers het GO is per 31 december 2020 opgehouden te bestaan waarmee deze jaarrekening tevens de liquidatierekening is.
Voor de liquidatie is door het bestuur een regeling opgesteld (liquidatieplan). Dit plan is aan de 18 colleges, na de besluitvorming op 2 december 2020, aangeboden aan uw college samen het verzoek de regionale samenwerking op te heffen.

Jaarrekening 2020

De voorlopige jaarrekening, zoals deze door het bestuur op 3 maart jl. is vastgesteld, sluit met een overschot van € 150.892,00. Het bestuur stelt voor van dit resultaat een bedrag van € 62.365,00 in te zetten voor:
- kosten voortzetting 4 PFO secretarissen eerste kwartaal 2021. Zoals door de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking gemeld is het eerste kwartaal van 2021 een overgangsperiode. In die overgangsperiode is het werk van de 4 PFO's doorgegaan. Bedrag € 42.000,00.
- reservering voor (eventuele) liquidatiekosten die door de gastheergemeente worden gemaakt. Bedrag € 7.500,00.
- finale financiële afronding van 2 projecten PFO-Economie. Het betreft de MKB-deal en het project kosten onderzoek "Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen". Bedrag € 12.865,00.

Het bestuur stelt voor het restant ad. € 88.527,00 terug te geven aan de deelnemende gemeenten. Dit gaat op basis van het inwoneraantal op 1 januari 2019.

The Economic Board

Onderdeel van de jaarrekening van het Gemeenschappelijk Orgaan is de verantwoording door de Stichting Economic Board van de door de 18 gemeenten beschikbaar gestelde inwonerbijdrage (€ 1,00). Het jaarverslag 2020, met de jaarrekening 2020, is digitaal beschikbaar via de website van The Economic Board.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
info@regioAN.nl | 06-46737374

Het bestuur stelt voor een bedrag groot € 70.908,00 zijnde niet bestede gemeentelijke inwonerbijdragen terug te geven aan de 18 deelnemende gemeenten.
Dit bedrag is het verschil tussen het verwachte overschot, zoals vermeld in de in september 2020 door The Economic Board aangeboden begroting 2021 en het werkelijk gerealiseerde overschot over 2020.
Het bestuur is van mening dat een bedrag van € 140.617,00 voldoende buffer vormt om de bedrijfscontinuiteit te waarborgen tussen de aflopende en nieuwe vijf-jaarsperiode.

Slot

Mocht u naar aanleiding van deze brief nadere informatie of een toelichting wensen, dan kunt u zich wenden tot de secretaris (06-467373747 of info@regioan.nl).

Namens het Algemeen Bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen,

Ahmed Marcouch
Voorzitter

Henk van den Berg
secretaris

Bijlagen: 1

i.a.a.: leden bestuur, netwerkdirectie, regiocoördinatoren (allen per mail).

Jaarverslag 2020

The Economic Board
Arnhem - Nijmegen, met Wageningen

Open Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Resultaten 2020

Proces 2021

Organisatie

Financiering

Download de printversie

Woord vooraf

Ontmoetingen waren nauwelijks mogelijk. De 'serendipity', de geconstrueerde toevalligheid waaruit mooie dingen voort kunnen vloeien, ontbrak bijna volledig. Tegelijkertijd ben ik ook dankbaar dat de bedrijfsvoering niet in gedrang kwam, zoals bij veel minder fortuinlijke ondernemers. Iedereen bleef gezond en je kunt beter nú een lockdown doorstaan dan pakweg twintig jaar geleden. Dan hadden we het van huis uit met rooksignalen en postduiven moeten doen.

Toch was 2020 verre van saai. Het was juist een spannend jaar, omdat de regiogemeenten na vijf jaar de heroverweging maakten of zij nog aangesloten wilden zijn en de financiering van The Economic Board voort wilden zetten. De weg richting besluitvorming was lang en kronkelig en leverde bij enkele gemeenteraden veel discussie op. Voor ons voelde het soms alsof je een Brexiteer moest uitleggen dat Europese samenwerking toch echt een goed idee is. Mooi is dat uiteindelijk veertien van de achttien regiogemeenten de samenwerking met The Economic Board voort willen zetten. En we geven niet op en zullen ook de vier gemeenten die niet meer (financieel) participeren, blijven betrekken.

Natuurlijk waren er highlights. We hebben successen behaald met 'Lifeport', het 'elastiekje' dat alle innovaties en initiatieven bundelt om zo onze regionale zichtbaarheid en vindbaarheid te vergroten. De bijeenkomst met de European Investment Bank, verplaatst van voor- naar najaar, was goed bezocht en werd hogelijk gewaardeerd. Regelmatige ontmoetingen met andere Economic Boards zijn digitaal makkelijker te organiseren. Dat maakt dat we sneller en beter samen kunnen werken aan 'de kracht van Oost' waarin we 'Nederland slim benutten'. Pareluitreikingen en Kamerledenbijeenkomsten zijn coronaproof wellicht iets minder sprankelend, maar toch superfijn om te hebben. En we zijn trots op al onze civic entrepreneurs die met hun helixgroepen noest aan het werk zijn voor de regio. Hun werk samen met andere partners heeft al mooie projecten opgeleverd, zoals Connectr. Aan dit samenwerkingsinitiatief in het cluster energie heeft de provincie Gelderland inmiddels, begin 2021, 4,6 miljoen euro aan cofinanciering toegezegd.

2020 ligt gelukkig achter ons en ik verheug me op wat er gaat komen in 2021. Mijn wens zou zijn om gezamenlijk te werken aan een brede regionale welvaart. Zonder al te veel bureaucratisch circus en met een 'can do'-mentaliteit'. Om voortvarend de economische slagkracht te versterken. Omdat de regio dit verdient.

Sigrid HelbigDirecteur

The
Economic
Board.com

Resultaten 2020

2020 was vanwege de situatie rondom COVID-19 voor iedereen een heel ander jaar dan vooraf bedacht. Samen werken op kantoor, evenementen en bijeenkomsten, bestaande prioriteiten: het was vanaf maart ineens niet meer vanzelfsprekend. Uiteraard had de situatie ook invloed op de werkzaamheden en de resultaten van The Economic Board (TEB). In het jaarverslag komt dat op verschillende plekken terug.

We zetten in de Tijdlijn 2020 per maand op een rij welke gebeurtenissen en activiteiten hebben plaatsgevonden; in sommige gevallen vermelden we ook wat er door COVID-19 níet door kon gaan. Verder lichten we in de Terugblik 2020 een aantal zaken dieper uit: opvallende nieuwsberichten, toonaangevende projecten en activiteiten én videobeelden van het afgelopen jaar. Deze illustreren gezamenlijk hoe het bijzondere jaar 2020 er bij TEB eruitzag.

Tot slot gaan we in op de belangrijkste doorlopen processen. Eerst twee processen uit 2020: het nieuwe Strategisch Plan en Tactisch Plan, én de versterkte regionale samenwerking. Daarna blikken we in een nieuw hoofdstuk vooruit op twee processen in 2021: de clusterversterking en het sluiten van een bestuursakkoord.

Tijdlijn 2020

Per maand benoemen wij de belangrijke gebeurtenissen die plaatsvonden in 2020. Het overzicht is niet uitputtend, maar biedt een mooi overzicht van de activiteiten en gebeurtenissen.

Ga naar Tijdlijn 2020

Terugblik 2020

Hebben we met de tijdlijn stilgestaan bij concrete momenten in 2020, in de terugblik op 2020 lichten we met interviews, blogs, video's en socialmediaberichten een aantal mooie ontwikkelingen uit die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Ga naar Terugblik 2020

Proces 2020

In 2020 is The Economic Board verder gegaan met de cluster- en structuurontwikkeling. Dit is vastgelegd in ons nieuwe Strategisch en Tactisch Plan.

In de tweede helft van 2020 vond er daarnaast besluitvorming in de regiogemeenten plaats over de versterking van de regionale samenwerking.

Ga naar Proces 2020

Tijdlijn 2020

Per maand benoemen wij de belangrijke gebeurtenissen die plaatsvonden in 2020. Het overzicht is niet uitputtend.

JANUARI

werkbijeenkomst projectbureau opzet en inhoud Strategisch Plan

bijdrage aan werksessie bepalen regionale opgaven

afspraak met dhr. Van Veldhuizen (burgemeester Enschede) over (inter)nationaal vervoer

Combined Energy Conference in Arnhem

Lees verder

bezoek minister Wiebes (EZK) aan waterstofcluster op IPKW

Lees verder

boardvergadering bij Rijn IJssel Vakschool (Wageningen)

Lees verder

FEBRUARI

bijeenkomst financiële auditcommissie TEB over jaarcijfers

gesprek boardlid Carol van Eert met college van B&W gemeente Lingewaard

startbijeenkomst taskforce The Life Net

Lees verder

bezoek Nederlandse AI Coalitie aan regio

Lees verder

bestuurlijk overleg openbaar vervoersverbinding RijnLijn

Lees verder

overleg met ministerie van BZK n.a.v. gezamenlijk NOVI-bod

MAART

startbijeenkomst helixgroepen eerste drie clusters

informatiebijeenkomst Kamerleden over stikstof bij AVR (Duiven)

Lees verder

lancering animatie over werkzaamheden Bureau Brussel

Lees verder

plaatsing nieuwsbericht over maatregelen coronacrisis voor ondernemers

Lees verder

afgelast: Lenteloper Event in Huis der Provincie (Arnhem)

schriftelijke afstemming in plaats van fysieke boardvergadering

APRIL

aanbieding en publicatie Strategisch Plan TEB 2020 – 2025

Lees verder

verzending eerste Regionale Monitor impact coronacrisis op regio, uit een reeks van vier

Lees verder

aanbieding en publicatie jaarverslag en jaarrekening 2019

Lees verder

digitale bijeenkomst economic boards in Oost-Nederland

eerste aflevering Lifeport WebinarTV met boardleden over de anderhalvemetereconomie, uit een reeks van vier

Lees verder

MEI

lancering campagne Nederland Slim Benutten vanuit acht regio's in Gelderland en Overijssel

Lees verder

vierde en laatste aflevering Lifeport WebinarTV met boardleden over de anderhalvemetereconomie

Lees verder

JUNI

afgelast: informatiebijeenkomst Kamerleden

bespreking Strategisch Plan in portefeuillehoudersoverleg (PFO) Economie

verzending vierde en (voorlopig) laatste Regionale Monitor impact coronacrisis op regio

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Nijmegen

Lees verder

online aftrap Connectr Energy Innovation Lab op IPKW

Lees verder

JULI

livegang vernieuwde website internationale platform The Life Net

Lees verder

verspreiding persbericht over samenwerking Oost NL, Twente Board en TEB op het gebied van Artificial Intelligence

Lees verder

AUGUSTUS

aanbieding en publicatie Tactisch Plan 'Clustervorming: werk en waarde maken!'

Lees verder

nadere kennismakingsgesprekken tussen nieuwe boardleden en directeur Sigrid Helbig

gesprek provincie Gelderland, Regio Arnhem Nijmegen en TEB over vastleggen samenwerkingsafspraken in nieuw bestuursakkoord

SEPTEMBER

bijeenkomst financiële auditcommissie TEB over halfjaarcijfers en begroting 2020

eerste bijeenkomst in een reeks van ontmoetingen met gemeenteraden (in Renkum) over de toegevoegde waarde van TEB en triplehelix-samenwerking

Lees verder

Regio Arnhem Nijmegen dient namens consortium MKB-Deal Arnhem – Nijmegen Sm@rt Together in bij ministerie van EZK

Lees verder

werkbijeenkomst met European Investment Bank met dertig deelnemers (in maart uitgesteld)

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Rheden

Lees verder

uitreiking Parel-award aan bedrijf Royal Eijkelkamp in aanwezigheid van Liemerse Ambassade en gemeente Zevenaar

Lees verder

OKTOBER

digitale radenbijeenkomst over de regionale opgaven en TEB in kader van proces versterkte regionale samenwerking

Lees verder

aanbieden steunbrief vanuit TEB aan college van GS provincie Gelderland over initiatief Connectr – Energy Innovation

vergaderingen helixgroepen clusters

NOVEMBER

afgelast: informatiebijeenkomst Kamerleden

bijeenkomsten taskforce AI for Life en stuurgroep AI Hub Oost-Nederland

Lees verder

Koning Willem I prijs in categorie mkb voor parel van de regio Von Gahlen

Lees verder

consultatieronde Sage Partners (re)Ignite Growth met bedrijven uit regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen

Lees verder

uitreiking Parel-award aan bedrijf Thirona in aanwezigheid van gemeente Nijmegen

Lees verder

digitale ondertekening en toekenning MKB-deal Arnhem – Nijmegen Sm@rt Together

Lees verder

boardvergadering bij gemeente Nijmegen

Lees verder

Boardvergadering bij Hotel- en Congrescentrum Papendal

Lees verder

DECEMBER

digitale Europese Polis Conferentie met Regio Arnhem Nijmegen als co-host

Lees verder

laatste bijeenkomst in een reeks ontmoetingen met gemeenteraden (in Montferland) over de toegevoegde waarde van TEB en triplehelix-samenwerking

Lees verder

digitale kerstborrel projectbureau TEB

Terugblik 2020

Hebben we met de Tijdlijn 2020 stilgestaan bij concrete momenten in 2020, in de terugblik op 2020 lichten we met interviews, blogs, video's en socialmediaberichten een aantal mooie ontwikkelingen uit die in 2020 hebben plaatsgevonden.

Hoogtepunten

2020 was anders dan andere jaren. Geen fysiek event, geen feestelijke uitreiking van de Parel-award en een streep door de live bijeenkomsten voor Kamerleden. Toch kijken we terug op een aantal mooie hoogtepunten:

Parels van de regio

Aan parels geen gebrek in de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. In 2020 hebben we in afgeslankte vorm aan twee bijzonder innovatieve bedrijven de Parel-award uitgereikt. De winnaars van 2020 zijn Royal Eijkelkamp en Thirona.

Lees verder

Projecten en activiteiten

In 2020 was The Economic Board veelvuldig betrokken bij diverse projecten en activiteiten in de regio. Ook hebben we diverse bedrijven ondersteund bij hun vragen.

Projecten

Projecten en activiteiten die The Economic Board een warm hart toedraagt of opzet en in de regio worden uitgevoerd krijgen van ons een stempel. Met deze stempel krijgt een project of activiteit toegang tot een bepaald netwerk en relevante kennis, er wordt een podium geboden. Daarnaast kan de stempel een organisatie helpen om gelden te verwerven. We geven een kleine selectie voorbeelden van projecten bij welke wij in 2020 een actieve rol hebben gespeeld.

Lees verder

Bijeenkomsten voor Kamerleden

Door de maatregelen rondom de uitbraak van COVID-19 werden de meeste bijeenkomsten voor Kamerleden in 2020 geannuleerd. Begin 2020 vond er nog wel een plaats. Bij de AVR Afvalverwerking Duiven gingen Kamerleden in gesprek met ondernemers over stikstof, innovaties en regionale praktijkvoorbeelden.

Lees verder

2020 in beeld

Video

Bekijk alle video's van 2020

Proces 2020

In maart 2020 is het eerste Strategisch Plan uit 2016 opgevolgd door het Strategisch Plan 2020 - 2025 'Zien investeren, doet investeren'. Hierin is de missie van The Economic Board onveranderd gebleven: "***In 2025 is de regio Arnhem -- Nijmegen, met Wageningen the place to be voor Food, Health, Energy***."

We hebben daarbij aangegeven dat wij onze visie nog steeds uitdragen door drie activiteiten uit te voeren.

- communiceren: we vertellen het verhaal van de regio, laten zien waar de regio in uitblinkt en waar kansen liggen;
- verbinden: we zijn een matchmaker met een uitgebreid netwerk die partijen met elkaar in contact brengt;
- aanjagen: we jagen nieuwe initiatieven en innovaties op de cross-overs aan.

Verder is in het Strategisch Plan uitgelegd dat we na de samensmelting met de Investeringsagenda een ontwikkeling hebben ingezet die we The Economic Board 3.0 noemen. Met deze ontwikkeling zetten we in op clusterontwikkeling en structuurversterking in de regio. Er zijn twee iconische clusters (Health, Hightech, Food; en Energy) en vijf randvoorwaardelijke clusters benoemd. We zijn eind 2019 met drie clusters begonnen, in de zomer van 2020 gevolgd door een vierde cluster. De clusters kennen hun eigen organisatie bestaande uit vertegenwoordiging vanuit de triple helix. De (operationele) uitvoering is in het Tactisch Plan 'Clustervorming: werk en waarde maken!', uit augustus 2020, beschreven.

Er geldt nog steeds dat wij de uitvoering van projecten niet zelf financieren, maar dat wij projecten verder helpen. De wijze van ondersteuning verschilt en sluit aan bij de activiteiten communiceren, verbinden en aanjagen.

De onderstaande animatie verbeeldt de clusterontwikkeling en structuurontwikkeling uit het Strategisch Plan en Tactisch Plan.

In het Strategisch Plan is tot slot beschreven dat we de economische profilering van de regio naar een hoger plan willen tillen met het narratief Lifeport. Met Lifeport krijgt de regio een herkenbaar gezicht dat de afzonderlijke innovaties en de bijbehorende verhalen met elkaar verbindt. Innovaties die erop gericht zijn om de levens van mensen beter, gezonder en duurzamer te maken. We zien Lifeport als het elastiekje dat van de afzonderlijke verhalen een mooi boeket maakt.

Versterkte regionale samenwerking

In 2019 zijn de achttien regiogemeenten een proces gestart om de regionale samenwerking te versterken. Na verschillende tussenstappen zijn er in 2020 enkele documenten opgeleverd, waarvan de twee belangrijkste een regionale visie en een regionale agenda zijn. Ook zijn voorbereidingen getroffen om de oude samenwerkingsvorm te vervangen door een nieuwe, intensievere samenwerkingsvorm. Dit laatste onder de noemer van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. In de tweede helft van 2020 heeft besluitvorming in de regiogemeenten plaatsgevonden over een voorstel op basis van deze documenten.

Vanaf het begin is er veel onderlinge afstemming geweest tussen het versterkingsproces van de regiogemeenten en het proces dat wij The Economic Board 3.0 noemen. Dit omdat vanaf het begin duidelijk was dat de processen raakvlakken met elkaar hadden en elkaar konden versterken. Vanuit The Economic Board is, aan de hand van het Strategisch Plan en Tactisch Plan, een belangrijke inhoudelijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de regionale agenda. De focus lag daarbij op de twee regionale opgaven uit de agenda die nauw verwant zijn met het werk van The Economic Board: de Productieve Regio en de Circulaire Regio.

De voortzetting van de inwonersbijdrage van The Economic Board maakte onderdeel uit van het voorstel over de versterkte regionale samenwerking. In augustus hebben wij het aanbod richting de regiogemeenten gedaan om in gesprek te gaan met de gemeenteraden over de toegevoegde waarde van triplehelix-samenwerking en The Economic Board. Uiteindelijk heeft ongeveer de helft van de gemeenten gebruikgemaakt van dit aanbod. Diverse boardleden zijn het gesprek aangegaan met de raadsleden. Begin 2021 was duidelijk dat veertien van de achttien regiogemeenten hebben ingestemd met continuering van de inwonersbijdrage aan The Economic Board. We bezien hoe we omgaan met deze nieuwe situatie.

Proces 2021

Clusterversterking

2021 staat in het teken van de verdere clusterontwikkeling en structuurversterking. De vier clusters die in 2020 in de opbouwfase zaten, zullen in 2021 volledig operationeel zijn en resultaten opleveren. Die resultaten zijn in eerste instantie zichtbaar op de zogenaamde flagshipprojecten; elk cluster heeft er daar één van. Van de vier flagshipprojecten is Connectr – Energy Innovation van het iconische cluster Energy degene die in de eerste helft van 2021 de concreetste stappen zal zetten.

In het Strategisch Plan staan zeven clusters benoemd. Er zijn tot nu toe drie randvoorwaardelijke clusters nog niet opgestart: Lobby, Acquisitie en Bruisende regio. We onderzoeken in 2021 met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen hoe wij deze clusters met elkaar in kunnen vullen. Ook kijken we in 2021 welke positie Artificial Intelligence moet krijgen binnen de bestaande clusters of als apart, nieuw cluster.

Lees hier de plannen voor 2021 van de vier civic entrepreneurs voor hun clusters.

Lees de interviews met de civic entrepreneurs

Bestuursakkoord

De drie partijen Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, provincie Gelderland en The Economic Board sluiten in 2021 een bestuursakkoord. In dit bestuursakkoord worden afspraken geformaliseerd en vastgelegd over de wijze waarop de partijen uitvoering gaan geven aan de gezamenlijke regionale agenda. Met het bestuursakkoord worden de globale afspraken herzien die juni 2019 zijn gemaakt over de samenvoeging van de voormalige Investeringsagenda (gemeente Arnhem, gemeente Nijmegen en provincie) met The Economic Board. De clusterontwikkeling van The Economic Board 3.0 komt voort uit die samenvoeging.

Bij het bestuursakkoord hoort een nieuwe investeringsagenda, die in de tweede helft van 2021 wordt vastgesteld. De investeringsagenda bevat de bijdragen van de drie partners aan de regionale opgaven uit de regionale agenda.

Organisatie

The Economic Board bevond zich in 2020 in haar vijfde levensjaar. Een jaar waarin de eerste vier clusters operationeel waren, de uitbreiding van de board werd gerealiseerd en de ontwikkelingen op het gebied van regionale samenwerking invloed hadden op het projectbureau.

De board

De board is begin 2016 opgericht en bestond uit vijftien leden die het regionale bedrijfsleven, de overheden en de kennisinstellingen vertegenwoordigen. Vanwege de samensmelting van de board en de Stuurgroep Investeringsagenda in oktober 2019 is besloten de board uit te breiden van vijftien naar achttien leden. De uitbreiding is in 2020 gerealiseerd, al is het extra boardlid vanuit de geleding bedrijfsleven pas formeel tijdens de eerste boardvergadering van 2021 benoemd.

De board heeft haar rol in 2020 verder verstevigd – zoals ze zelf ook graag zag – en de boardleden weten elkaar goed te vinden, ook buiten de vergaderingen om. Er zijn in 2020 meer boardleden die als ambassadeurs actief betrokken zijn bij de clusters en grote projecten. De boardleden zijn daarnaast prominenter als ambassadeurs van de triplehelix-samenwerking naar buiten getreden, bijvoorbeeld door de verschillende raadsontmoetingen met de gemeenteraden. Op de volgende pagina is te zien welke boardleden in (een deel van) 2020 zitting hebben gehad in de board en welke rollen zij vanuit de board hebben vervuld. De meest recente samenstelling vindt u hier.

Lees verder over de board

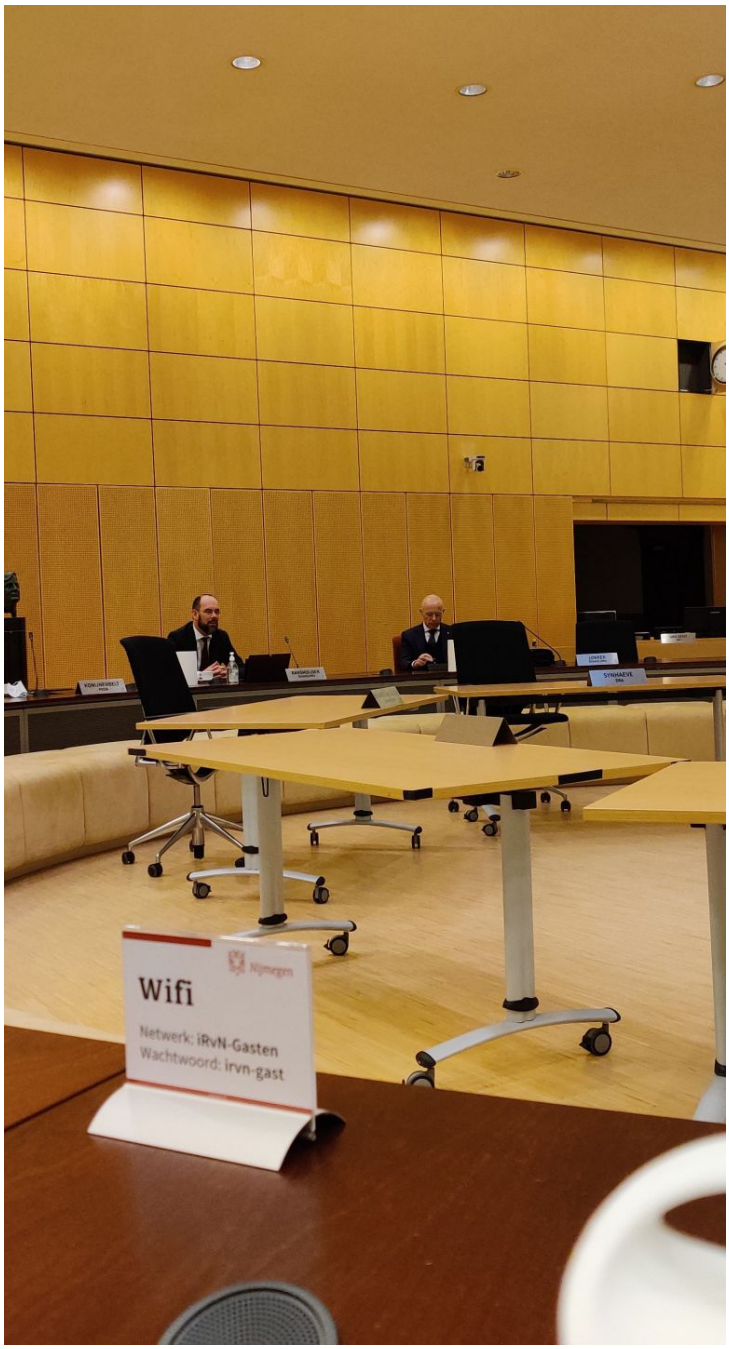

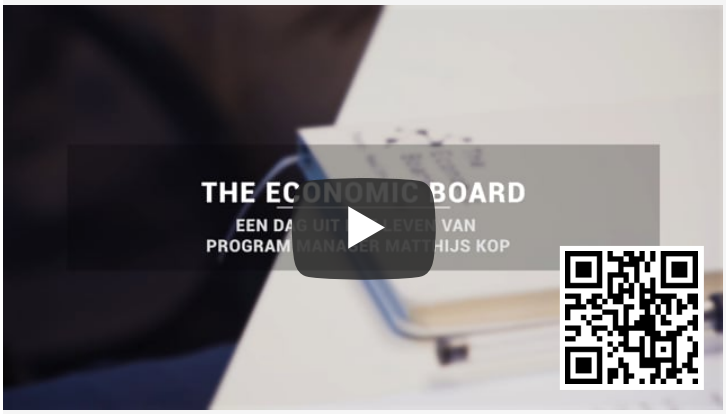

Het projectbureau

Het projectbureau faciliteert de board en geeft uitvoering aan het strategisch plan met de daaruit voortkomende activiteiten en projecten. Een aantal medewerkers is in kind beschikbaar gesteld door organisaties achter de leden van de board. Het bureau wordt aangestuurd door een directeur die haar wortels heeft in het bedrijfsleven.

In 2020 heeft het projectbureau kunnen profiteren van de opgedane kennis, de verworven positie en het opgebouwde netwerk. De stap om het projectbureau te laten functioneren als spil in een netwerkorganisatie was net ingezet toen COVID-19 de ontwikkeling weer tot stilstand bracht. In 2020 functioneerden naast de kernorganisatie de eerste clusters met de bijbehorende organisatie.

Lees verder over het projectbureau

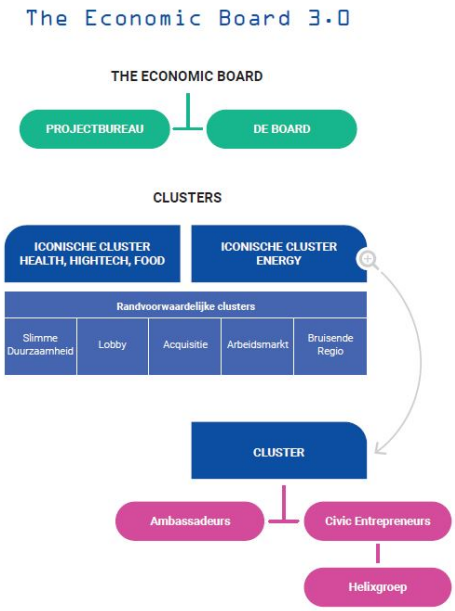

Clusters

In 2020 is de organisatie van de eerste drie clusters neergezet, te weten het iconische cluster Health, Hightech, Food, het iconische cluster Energy en het randvoorwaardelijke cluster Slimme Duurzaamheid. In de tweede helft van het jaar is daar het randvoorwaardelijke cluster Arbeidsmarkt bijgekomen. De overige drie randvoorwaardelijke clusters zijn om verschillende redenen nog niet ingevuld in 2020, onder andere vanwege lopende processen als versterking regionale samenwerking.

De organisatie van elk cluster kent dezelfde cultuur. De civic entrepreneurs stellen hun helixgroepen samen en vragen boardleden, bestuurders en CEO's als ambassadeurs. In maart vond de startbijeenkomst plaats van de helixgroepen van de eerste drie clusters.

- ambassadeurs: ambassadeurs zijn boegbeelden op de inhoud en fungeren als sparringpartner voor de betreffende civic entrepreneur en helixgroep. Ambassadeurs zijn 'zwaargewichten' en mensen die binnen hun organisatie besluiten kunnen nemen. Per cluster wordt een groep ambassadeurs benoemd. In elke ambassadeursgroep zit minimaal één boardlid.
- civic entrepreneurs: deze personen stellen de helixgroepen samen en werken samen met de helixgroepen en ambassadeurs aan de clusterversterking. Ze komen uit een organisatie uit het netwerk, die expertise heeft op het desbetreffende cluster. Ze vormen linking pins tussen verschillende organisaties.
- helixgroepen: helixgroepen bestaat uit medewerkers van kennisinstellingen, overheden en bedrijfsleven. Deze medewerkers hebben expertise of een positie op het desbetreffende cluster.

Lees verder over de clusters

Huisvesting

Het projectbureau van The Economic Board is in april 2019 verhuisd binnen het gebouw Mercator II op Campus Heyendaal in Nijmegen. Hierdoor kon beter worden ingespeeld op de doorontwikkeling tot netwerkorganisatie. De aangrenzende kantoorruimte die was vrijgekomen bood namelijk extra meters en meer overlegruimtes. In de voormalige kantoorruimte is in de tweede helft van 2019 de Nijmeegse vestiging van het OnePlanet Research Center gevestigd, waardoor de lijnen met dit belangrijke instituut letterlijk kort zijn. De Radboud Universiteit heeft onze kantoorruimte voor het vijfde jaar voor het grootse deel als inkind-bijdrage ter beschikking gesteld.

In maart veranderde COVID-19 de situatie abrupt. Wij zagen ons genoodzaakt het kantoor tijdelijk te sluiten. Vanaf de zomer van 2020 is het kantoor in beperkte mate open geweest voor medewerkers van het projectbureau. Het laten doorgaan van fysieke afspraken en het ontvangen van bezoek op het kantoor gebeurde slechts incidenteel. Vanaf november werd het gebruik van het kantoor weer minder door de oplopende aantallen besmettingen. Noodgedwongen kwam de doorontwikkeling van het kantoor als netwerkplek in 2020 stil te liggen.

Leden van

The Economic Board

De board

De board is begin 2016 opgericht en bestond uit vijftien leden die het regionale bedrijfsleven, de overheden en de kennisinstellingen vertegenwoordigen. Vanwege de samensmelting van de board en de Stuurgroep Investeringsagenda in oktober 2019 is besloten de board uit te breiden van vijftien naar achttien leden. De uitbreiding is in 2020 gerealiseerd, al is het extra boardlid vanuit de geleding bedrijfsleven pas formeel tijdens de eerste boardvergadering van 2021 benoemd.

De board heeft haar rol in 2020 verder verstevigd – zoals ze zelf ook graag zag – en de boardleden weten elkaar goed te vinden, ook buiten de vergaderingen om. Er zijn in 2020 meer boardleden die als ambassadeurs actief betrokken zijn bij de clusters en grote projecten. De boardleden zijn daarnaast prominenter als ambassadeurs van de triplehelix-samenwerking naar buiten getreden, bijvoorbeeld door de verschillende raadsontmoetingen met de gemeenteraden. Hieronder is te zien welke boardleden in (een deel van) 2020 zitting hebben gehad in de board en welke rollen zij vanuit de board hebben vervuld. De meest recente samenstelling vindt u hier.

Net als voorgaande jaren is in 2020 een petit comité van The Economic Board actief geweest, dat voorafgaand aan de boardvergaderingen samenkomt. Dit comité bereidt de vergaderingen voor en draagt er zorg voor dat op de agenda van de vergaderingen onderwerpen komen die voor alle drie de geledingen interessant zijn. De samenstelling is gewijzigd. In 2020 zijn Bernard de Graaf en Enny van de Velden als duo vanuit de geleding bedrijfsleven toegevoegd aan het petit comité. In 2020 bestond de commissie naast hen uit Hubert Bruls (vanuit de overheden) en Ben Geerdink (vanuit de kennisinstellingen), aangevuld met directeur Sigrid Helbig.

Met het vertrek van Marcel Hielkema in 2019 kwam ook de rol van vicevoorzitter vrij. Begin 2020 is Ben Geerdink benoemd tot vicevoorzitter. Hierbij is rekening gehouden met de wens van zowel de board als enkele regiogemeenten dat voorzitter en vicevoorzitter vanuit verschillende geledingen komen. Tot slot is de samenstelling van de financiële auditcommissie gewijzigd. De commissie bestaat nu uit de boardleden Carol van Eert (vanuit de overheden) en Ben Geerdink (vanuit de kennisinstellingen), aangevuld met directeur Sigrid Helbig.

Bekijk hier de huidige samenstelling van de board

Hubert Bruls

Burgemeester gemeente Nijmegen, voorzitter The Economic Board, lid petit comité

Carol van Eert

Burgemeester gemeente Rheden, voorzitter financiële auditcommissie

Kees Boele

Voorzitter College van Bestuur HAN University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Energy

Lid tot en met januari 2020

Rob Verhofstad

Voorzitter College van Bestuur HAN University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Energy

Lid sinds september 2020

Jan van Dellen

Wethouder gemeente Arnhem, bestuurslid, ambassadeur cluster Energy

Jan van Iersel

Voorzitter College van Bestuur Van Hall Larenstein University of Applied Sciences, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Lid sinds januari 2020

Ben Geerdink

Voorzitter College van Bestuur Rijn IJssel, vicevoorzitter The Economic Board, lid financiële auditcommissie, lid petit comité

Bertine Lahuis

Voorzitter Raad van Bestuur Radboudumc, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Lid sinds januari 2020

Bernard de Graaf

Voorzitter VNO-NCW regio Arnhem-Nijmegen, managing director Rupro Beheer B.V., lid petit comité

Peter Kerris

Gedeputeerde provincie Gelderland

Lid tot en met mei 2020

Christianne van der Wal

Gedeputeerde provincie Gelderland

Lid sinds juni 2020

Monique Noomen - Greve

Managing director EIFFEL

Lid tot en met januari 2020

Enny van de Velden

Directievoorzitter en CCO CCV Group, lid petit comité

René Verhulst

Burgemeester gemeente Ede, voorzitter Regio Foodvalley, gedeeld voorzitter Economic Board Foodvalley

Jeroen Lotgering

Boardmember NXP Nederland en directeur NXP Nijmegen

Lid sinds juni 2020

Daniël Wigboldus

Voorzitter College van Bestuur Radboud Universiteit, ambassadeur cluster Slimme Duurzaamheid, ambassadeur project AI for Life Center

Ingrid Thijssen

CEO Alliander

Lid tot en met maart 2020

Maarten Otto

CEO Alliander

Lid sinds juni 2020

Verder lezen

Monique Esselbrugge

Wethouder gemeente Nijmegen, ambassadeur cluster Health, Hightech, Food

Marco Timmers

CEO Byondis

Lid sinds januari 2020

Rens Buchwaldt

Lid Raad van Bestuur van de Wageningen University & Research

Lid sinds maart 2020

Projectbureau

Het projectbureau

Het projectbureau faciliteert de board en geeft uitvoering aan het strategisch plan met de daaruit voortkomende activiteiten en projecten. Een aantal medewerkers is in kind beschikbaar gesteld door organisaties achter de leden van de board. Het bureau wordt aangestuurd door een directeur die haar wortels heeft in het bedrijfsleven.

In 2020 heeft het projectbureau kunnen profiteren van de opgedane kennis, de verworven positie en het opgebouwde netwerk. De stap om het projectbureau te laten functioneren als spil in een netwerkorganisatie was net ingezet toen COVID-19 de ontwikkeling weer tot stilstand bracht. In 2020 functioneerden naast de kernorganisatie de eerste clusters met de bijbehorende organisatie.

De samenstelling van het team van het projectbureau is deels gewijzigd. Een aantal medewerkers had elders zijn of haar aanstelling en maakte een deel van de week gebruik van de werkplekken bij The Economic Board. Eind 2020 waren er 14 personen werkzaam voor het projectbureau, gelijk aan circa 8,5 fte. Niet alle personen staan op de loonlijst, omdat niet iedereen in dienst is van The Economic Board. De vacature voor program manager Lobby die begin 2020 ontstond, is met het oog op de clusterontwikkeling in 2020 niet meer ingevuld.

Hieronder is te zien welke medewerkers in (een deel van) 2020 werkzaam zijn geweest voor het projectbureau. De meest recente samenstelling vindt u hier. Daarnaast is er in 2020 een stagiair een deel van het jaar werkzaam geweest bij het projectbureau. Het gaat om Laura Blom, student aan de Radboud Universiteit.

Bekijk hier de huidige samenstelling van het projectbureau

Overzicht medewerkers projectbureau en wisselingen 2020

Sigrid Helbig

Directeur

Lucia Hendriks

Personal assistent

Matthijs Kop

Program manager

Vanuit gemeente Arnhem

Robert Smits

Program manager Lobby

Vanuit gemeente Nijmegen

Tot en met februari 2020

Dirk van Schaijk

Manager communication and marketing

Gedeeltelijk inkind-bijdrage ArtEZ

Anne Kregting

Online communicatie- en contentspecialist

Laelia Engelsman

Webredacteur

Djoeke Vellinga

Projectmedewerker internationaal regioplatform The Life Net

Inkind-bijdrage HAN

Tot en met mei 2020

Zeb Bergsma

Community manager The Life Net

Inkind-bijdrage HAN

Vanaf juni 2020

Lieke Coppens

Communicatie-medewerker

Vanuit subsidie provincie Gelderland

Van juni 2020 tot en met november 2020

Richard Dobbelmann

Business associate

Tjerry Verhoeven

Business representative

Inkind-bijdrage VNO-NCW Midden, 1 dag per week

John van Sambeek

Civic entrepreneur cluster Health, Hightech, Food

Inkind-bijdrage Radboudumc

Jeroen Herremans

Civic entrepreneur cluster Energy

Inkind-bijdrage Accelerate Today!

Jan Luijten

Civic entrepreneur cluster Slimme Duurzaamheid

Inkind-bijdrage gemeente Nijmegen

Renate Bouwman

Civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt

Inkind-bijdrage KplusV

Vanaf november 2020

Suzanne Meijerink

Projectondersteuning clusters en helixgroepen

Vanuit subsidie provincie Gelderland

Vanaf mei 2020

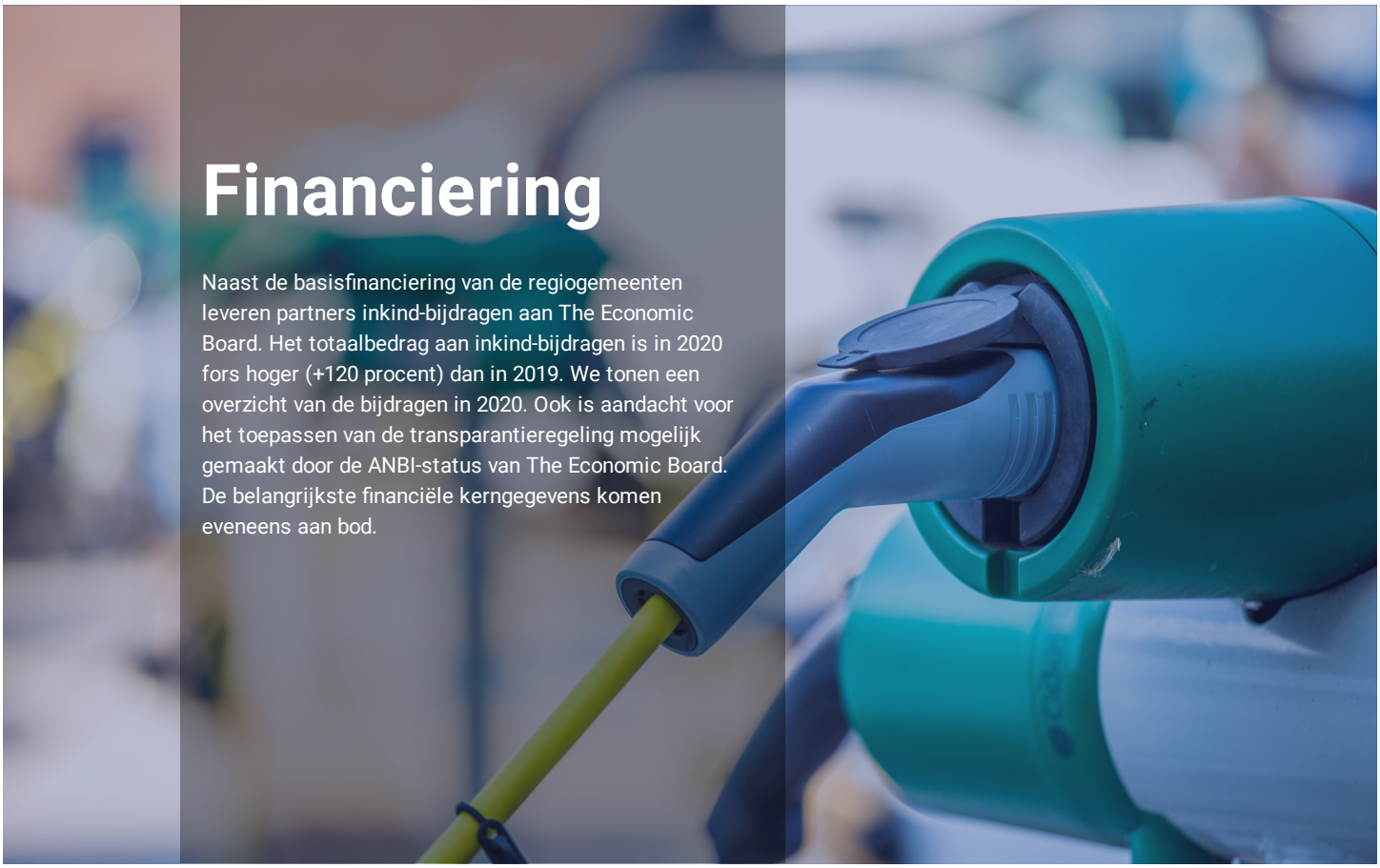

Financiering

Naast de basisfinanciering van de regiogemeenten leveren partners inkind-bijdragen aan The Economic Board. Het totaalbedrag aan inkind-bijdragen is in 2020 fors hoger (+120 procent) dan in 2019. We tonen een overzicht van de bijdragen in 2020. Ook is aandacht voor het toepassen van de transparantieregeling mogelijk gemaakt door de ANBI-status van The Economic Board. De belangrijkste financiële kerngegevens komen eveneens aan bod.

Basisfinanciering

De belangrijkste inkomsten van The Economic Board komen van de achttien deelnemende gemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen. Deze gemeenten hebben in 2015 besloten € 1,- per inwoner via de Regio Arnhem Nijmegen beschikbaar te stellen aan The Economic Board. Dit heeft in 2020 geresulteerd in een bedrag van € 782.259,-. De basisfinanciering voor The Economic Board is door de gemeenten toegezegd voor vijf jaar. Dit betekent dat de basisfinanciering tot en met 2020 gegarandeerd was.

In de tweede helft van 2020 heeft besluitvorming in de gemeenten plaatsgevonden over de versterkte regionale samenwerking. Het voortzetten van de basisfinanciering van The Economic Board maakte onderdeel uit van de besluitvorming. Wij zijn blij dat veertien regiogemeenten hebben besloten in te stemmen met het voorstel om de bijdrage van €1,- per inwoner per jaar te continueren voor de periode 2021 tot en met 2025. Helaas zijn er vier gemeenten die hebben besloten de inwonersbijdrage (vooralsnog) stop te zetten.

Dit betekent dat The Economic Board vanaf 2021 rekening moet houden met een lagere inwonersbijdrage vanuit de gemeenten. Er wordt een subsidierelatie aangegaan met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de nieuwe samenwerkingsvorm van de regiogemeenten, omdat die vanaf 2021 de basisfinanciering vanuit de gemeenten verzorgt.

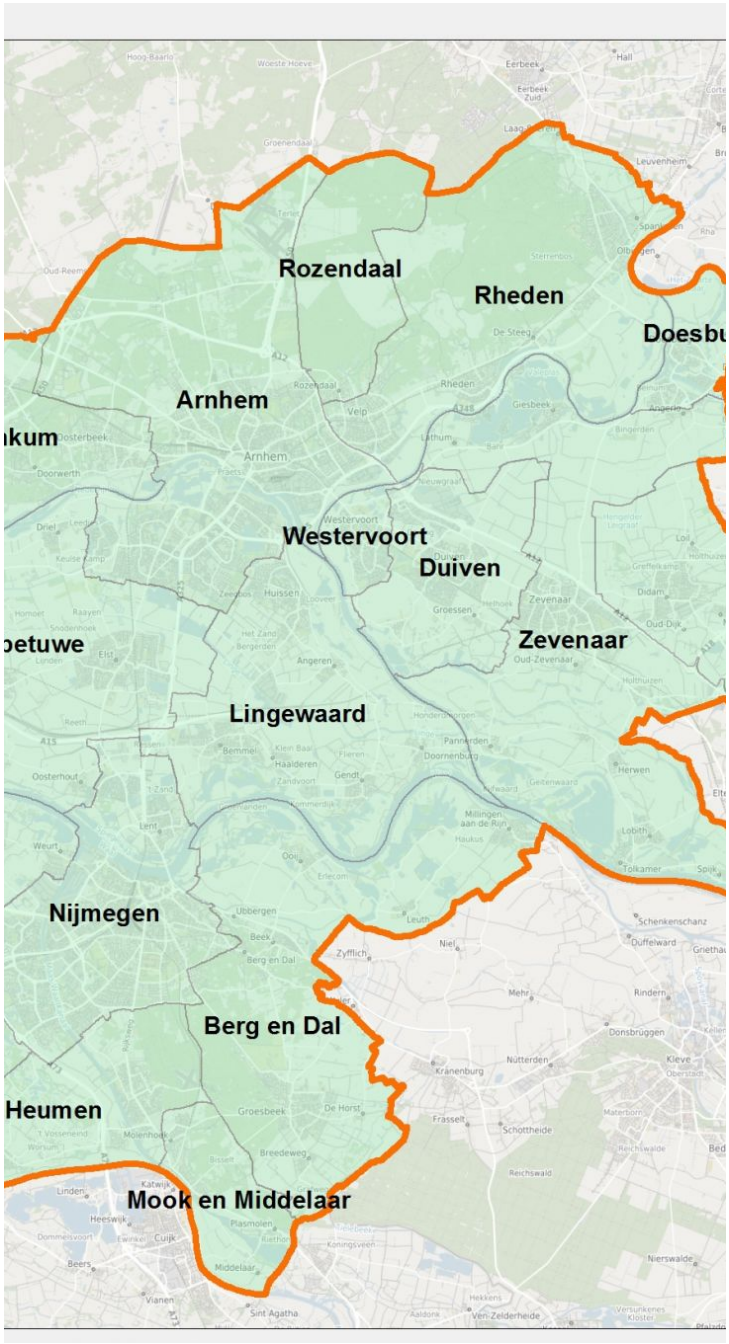

ANBI-status en transparantie-regeling

Sinds 2017 is de stichting Economic Board Arnhem Nijmegen aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Partijen die ons willen helpen bij onze doelstelling door middel van een donatie, kunnen deze gift aftrekken van de winst- of inkomstenbelasting.

De stichting heeft van de belastingdienst toestemming gekregen om de transparantieregeling te mogen toepassen. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten de btw die de stichting voor goederen en diensten betaalt gefinancierd vanuit de door hen opgebrachte bijdragen, kunnen terugvorderen via het btw-compensatiefonds. De verdeling van de btw-compensatie gebeurt naar rato van de hoogte van de bijdragen. Alle gemeenten hebben gehoor gegeven aan het verzoek om hieraan mee te werken.

Er is op deze manier in 2020 een bedrag van € 51.104,- teruggevloeid naar The Economic Board. Vanwege de coronacrisis hebben wij minder goederen en diensten afgenomen, omdat er bijvoorbeeld minder bijeenkomsten en events hebben plaatsgevonden. Daardoor pakt de teruggave btw over 2020 lager uit dan eerder begroot.

Inkind-bijdragen

Diverse partners hebben inkind-bijdragen geleverd aan The Economic Board, bijvoorbeeld via het beschikbaar stellen van personeel, huisvesting, faciliteiten en diensten (zoals de inzet van adviseurs). De inkind-bijdragen zijn een uiting van het commitment van het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en de overheden aan The Economic Board.

Het totale bedrag aan inkind-bijdragen is met € 636.510,- fors hoger (+120 procent) dan in 2019. Dit heeft met name te maken met de bijdragen van partners voor het opzetten, organiseren, ondersteunen en inhoudelijk voeden van de clusters. De ontwikkeling van het werken in clusters hebben we eerder The Economic Board 3.0 genoemd. Er zijn diverse organisaties die personeel hebben ingezet rondom de clusters. Ook heeft de provincie Gelderland subsidie verleend om de ontwikkeling in 2020 mogelijk te maken; deze subsidie maakt onderdeel uit van de inkind-bijdragen.

In vijf jaar tijd (2016 tot en met 2020) hebben de partners voor maar liefst € 1.964.713,- aan inkind-bijdragen geleverd. Hieronder staat een overzicht van de bijdragen in 2020.

Bekijk de inkind-bijdragen

Inkoop diensten en producten

Ons inkoopbeleid is erop gericht om zoveel mogelijk diensten en producten van partijen uit de regio af te nemen. Daarnaast wordt er prudent met de (overheids)gelden omgegaan.

Vanwege de situatie rondom COVID-19 zijn er in 2020 minder diensten ingekocht dan voorgaande jaren. Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste ingekochte diensten en producten in 2020:

Bekijk de leveranciers

Financiële kerngegevens

De jaarrekening 2020 van The Economic Board, waarbij op 22 april 2021 door de externe accountant N.H.M. Reith AA een goedkeurende controleverklaring is verstrekt, is hier te vinden. Voor een verdere toelichting op de cijfers 2020, zoals hieronder genoemd, verwijzen wij u naar de jaarrekening.

Belangrijkste gegevens:

- € 1,- per inwoner
  Totale opbrengsten € 782.259,-
- Inkind-bijdragen
  € 636.510,00
- Totale kosten
  € 911.905,-
- Exploitatieresultaat
  € -42.074

Bekijk hier de financiële kerngegevens

The
Economic
Board.com

Colofon

Dit jaarverslag is gepubliceerd door The Economi Board op 3 mei 2021. Onze contactgegevens:

Telefoon: +31 (0) 850409980
E-mail: bureau@theeconomicboard.com**Adres**:

The Economic Board
Mercator II
Toernooiveld 300
6525 EC
Nijmegen

Download hier de printversie

Meld je hier aan voor de nieuwsbrief

In onze maandelijkse nieuwsbrief besteden wij aandacht aan ontwikkelingen bij The Economic Board, in de regio Arnhem - Nijmegen - Wageningen en de sectoren Food, Health en Energy.

Voornaam

Achternaam

Email

Ik wil graag de nieuwsbrief ontvangen

Verstuur

terugblik-hoogtepunten-parels

Parels van de regio

Aan parels geen gebrek in de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. Ook in 2020 hebben we weer aan twee bijzonder innovatieve bedrijven de Parel-award uitgereikt. De winnaars in 2020 zijn Royal Eijkelkamp en Thirona.

terugblik-hoogtepunten-parels

Royal Eijkelkamp

Royal Eijkelkamp, dat gevestigd is in Giesbeek (gemeente Zevenaar), is expert op het gebied van bodem- en wateronderzoek. De nieuwe Parel van de regio biedt totaaloplossingen aan klanten om bij te dragen aan een gezonde en veilige leefomgeving. "Wij bieden van alles om in Moeder Aarde te kijken", aldus Fons Eijkelkamp, mede-eigenaar, lid Raad van Advies en voormalig directeur.

"***Droogte veroorzaakt verzakkingen in onze regio, maar ook een slechte landbouwopbrengst. Bij ons living lab InnoDrought zijn we daarom bezig met onderzoek naar factoren die bepalen of oppervlaktewater in de bodem terecht komt, zodat er een betere waterbalans ontstaat. Het bodemleven is daarvoor bijvoorbeeld heel belangrijk***", vertelt Eijkelkamp. Diverse mogelijkheden worden getest en gedemonstreerd bij Innofields. Dit is een stuk land bij Royal Eijkelkamp in Giesbeek waar kennis uitgewisseld wordt met diverse partijen om te komen tot oplossingen voor water-, bodem-, klimaat-, en agro-gerelateerde uitdagingen.

Lees meer over Parel Royal Eijkelkamp

Thirona

Thirona maakt met behulp van Artificial Intelligence (AI) gebruiksvriendelijke producten waarmee medische beelden geanalyseerd kunnen worden, zoals röntgenfoto's en CT-scans. Hiermee kunnen bijvoorbeeld COPD- en tuberculosepatiënten snel gescreend worden, zodat ze beter en sneller geholpen kunnen worden. "***Wij willen de kloof dichten tussen academische ontwikkelingen en de bruikbaarheid in de medische praktijk***", aldus Eva van Rikxoort, directeur van Thirona.

2020 was een bijzonder jaar voor het bedrijf. Het ontwikkelde de softwareoplossing CAD4COVID, dat gebruikmaakt van AI bij het beoordelen van CT-scans van de longen van patiënten die mogelijk besmet zijn met het coronavirus. Thirona stelde de software gratis beschikbaar. "***Het wordt inmiddels in ruim 150 ziekenhuizen in meer dan 40 landen gebruikt. Een bijkomend voordeel, waar we vooraf geen rekening mee hadden gehouden, is dat er daardoor allerlei nieuwe deuren open gaan voor andere oplossingen***."

Samenwerkingen met ziekenhuizen voor algemene radiologie stonden eigenlijk pas voor over een aantal jaar op de routekaart van Thirona. "***De markt was daar in onze ogen nog niet klaar voor***", zegt Van Rikxoort. "***Dat is door dit product heel sterk veranderd. We hebben onze strategie volledig omgegooid, met een focus op klinische integratie in de ziekenhuizen. Dat hadden we eigenlijk voor over drie tot vijf jaar op de roadmap staan. Nu willen we dit jaar alle Nederlandse ziekenhuizen aansluiten, beginnend in onze eigen regio***."

Lees meer over Parel Thirona

Bijeenkomsten voor Kamerleden

Drie keer per jaar organiseert The Economic Board informatiebijeenkomsten voor Eerste en Tweede Kamerleden. Tijdens de bijeenkomsten bespreken de Kamerleden met de genodigden uitdagingen, ontwikkelingen en innovaties rondom actuele thema's uit de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen. Dit jaar werd alweer de tiende bijeenkomst georganiseerd. Voor 2020 zijn weer nieuwe bijeenkomsten aangekondigd op 6 maart en 6 november.

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Digital security

Op 29 maart organiseerde The Economic Board de eerste werkbijeenkomst voor Eerste en Tweede Kamerleden van 2019. Bij Dirkzwager legal & tax bespraken professionals uit de regio Arnhem – Nijmegen – Wageningen met de Kamerleden de ontwikkelingen en vraagstukken rondom Digital Security. Uit de Eerste Kamer was Esther-Mirjam Sent (PvdA) aanwezig en uit de Tweede Kamer was Evert-Jan Slootweg (CDA) van de partij.

Inhoudelijke bijdragen waren er van hoogleraar Bart Jacobs (Radboud Universiteit) over het uitwisselen van persoonsgegevens via de IRMA-app, advocaten Luuk Arends en Mark Jansen (Dirkzwager) spraken over de moeilijkheden door de complexe huidige regelgeving én burgemeester Hubert Bruls (gemeente Nijmegen) hield een pleidooi voor publieke waarden rondom digitalisering. In verdiepingsgesprekken gingen de Kamerleden met hen en andere experts verder in op dit onderwerp.

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Sport en innovatie

Op vrijdag 6 september kwamen Eerste en Tweede Kamerleden en Gelderse experts in sport, gezondheid en voeding bijeen bij het Gelderse bedrijf Barenbrug. In de Nijmeegse vestiging van deze innovatieve grasontwikkelaar wisselden betrokkenen informatie uit over innovaties rondom sport, voeding, gezondheid en gras. Daarbij werden praktijkvoorbeelden uit de regio aan de Kamerleden voorgelegd. Aanwezige Kamerleden waren Eerste Kamerlid Esther–Mirjam Sent (PvdA), en Tweede Kamerleden Hayke Veldman (VVD) en Lisa Westerveld (GroenLinks).

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-hoogtepunten-kamerleden

Artificial Intelligence

Op vrijdag 6 december bezochten Eerste en Tweede Kamerleden en Gelderse experts in Artificial Intelligence (AI) het Radboudumc voor een informatieve werkbijeenkomst. In de Innovation Space van het ziekenhuis kwamen de Kamerleden samen met hoogleraren, onderzoekers en ondernemers om kennis en ervaringen uit te wisselen. Daarbij werden er ook voorbeelden van AI in de praktijk aan de Kamerleden Remco Dijkstra (Tweede Kamer, VVD) en Esther–Mirjam Sent (Eerste Kamer, PvdA) voorgelegd.

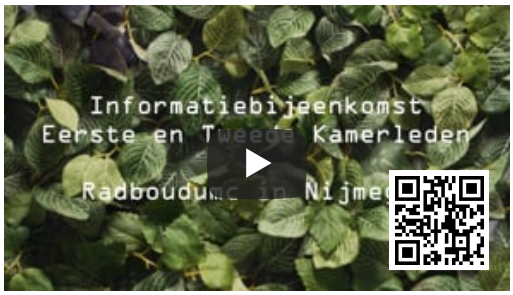

Lees meer over deze bijeenkomst

terugblik-projecten

Projecten en activiteiten

The Economic Board is spin in het web tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheden. Triplehelix-projecten en activiteiten die The Economic Board een warm hart toedraagt of opzet en in de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen worden uitgevoerd krijgen van ons een stempel. Met deze stempel krijgt een project of activiteit toegang tot een bepaald netwerk en relevante kennis, er wordt een podium geboden. Daarnaast kan deze stempel een organisatie helpen om gelden te verwerven. Er zijn drie verschillende niveaus bepaald, oplopend in mate van betrokkenheid: recommended by, supported by en approved by. Lees hier meer over onze projecten activiteiten. We geven hieronder een kleine selectie voorbeelden van projecten bij welke wij in 2020 een actieve rol hebben gespeeld:

AI for Life Center

The Economic Board heeft in 2019 het stempel 'approved by' gegeven aan het project AI for Life Center. In 2020 konden er daardoor hele concrete stappen worden gezet in de verdere ontwikkeling van het Center. In januari 2020 kwam de Taskforce, destijds bestaande uit Radboud Universiteit, Radboudumc, VGZ, The Kraft Heinz Company, Unilever, TenneT, EIFFEL, Hoogwegt Group, Noldus Information Technology en IBM, voor de eerste keer bij elkaar. In de loop van 2020 zijn de eerste projecten en initiatieven zichtbaar geworden die onder het AI for Life Center vallen. Ook is de realisatie van de AI Hub Oost-Nederland op initiatief van The Economic Board en de Twente Board gestart. De Radboud Universiteit, Radboudumc, Universiteit Twente, Wageningen University & Research en Oost NL zijn aangesloten bij dit initiatief. In 2021 wordt er verder vorm gegeven aan de projecten en activiteiten van het AI for Life Center.

Lees meer over het AI for Life Center

Lees meer over de plannen voor 2021

Ga naar aiforlife.nl

Connectr

In de zomer van 2020 werd Connectr – Energy innovation gepresenteerd. Door samenwerking moet er een versnelde innovatie in de duurzame energiesector plaats gaan vinden. Civic entrepreneur van het iconische cluster Energy Jeroen Herremans was als aanjager betrokken bij het initiatief, waarvoor er vanuit de board een ondersteuningsbrief werd verstuurd naar de provincie.

Boardlid Carol van Eert: "***Als er vanuit Connectr mooie concepten ontstaan die interessant zijn voor de markt, dan zal de productie zich over een groter gebied verspreiden. Het kan echt toegevoegde waarde bieden voor de grotere regio en dat willen we graag faciliteren. Gelukkig ontstaan er, ook op andere terreinen, steeds meer van dit soort initiatieven, in combinatie met onder meer Wageningen en Nijmegen***."

In maart 2021 besloot de provincie Gelderland positief over een bijdrage van 4,6 miljoen euro aan projecten en programma's die onder Connectr vallen. In dat proces hebben diverse (oud-)leden van The Economic Board ingesproken tijdens de vergaderingen waarin Provinciale Staten het voorstel bespraken. In die betogen gaven zij aan welke meerwaarde zij vanuit hun organisaties zien voor Connectr en waarom het van belang is nu te investeren.
gebracht.

Lees meer over Connectr

The Life Net

Het online platform voor internationale studenten, talent en kenniswerkers thelifenet.eu is in 2020 doorontwikkeld op basis van een gebruikers- en stakeholderonderzoek. Het platform heeft onder andere een verbeterde structuur, vacaturesdatabase, meer ruimte voor informatie over het vestigingsklimaat en een digitale kaart gekregen waarop dienstverleners uit de regio zich profileren.

Koning Willem I Prijs 2020 voor Parel Von Gahlen

In 2019 overlegde business associate Richard Dobbelmann met Parel van de regio Von Gahlen de mogelijkheid tot inschrijven voor de prestigieuze Koning Willem I Prijs. Al snel bleek dat het bedrijf een van de drie finalisten was in de categorie 'mkb'. In november 2020 werd vervolgens bekendgemaakt dat Von Gahlen de prestigieuze Koning Willem I Prijs in de categorie mkb ook echt mee naar huis mocht nemen.

Romy Blankenspoor, directeur van de stichting die de prijs uitreikt, kan alleen maar onderstrepen dat het een innovatief en bijzonder bedrijf is. "***Von Gahlen is een prachtige internationale speler, die toch maar even vanuit ons kikkerlandje opereert. Het is bizar dat een groot Amerikaans concern kiest voor een Nederlands bedrijf in plaats van één uit eigen land. Het is een ongelofelijke innovatieve onderneming. Als een van de weinige partijen in die markt weet Von Gahlen zichzelf wereldwijd te positioneren. Dat maakt niet alleen bedrijfseconomisch indruk, maar heeft ook maatschappelijke impact. In feite zijn de producten indirect van levensbelang voor mensen. De medewerkers vormen intern een hechte club. De mate van efficiency ligt hoog. Echt heel knap***."

Lees meer over de uitreiking van de award

The Economic Board heeft gewerkt aan het
de kaart
platform
Google Grants,
nternationale
ijn gesprekken
gevoerd met verschillende internationaal-georiënteerde bedrijven in de regio. Mede hierdoor weten steeds meer internationals waar ze, via The Life Net, werkgevers kunnen vinden die

Lees meer over The Life Net

Ga naar thelifenet.eu

terugblik-artikelen

De best gelezen artikelen van 2020

In onze online communicatie proberen we ontwikkelingen in de regio op het gebied van Food, Health en Energy en de cross-overs daartussen een breed podium te bieden. Dat betekent onder andere dat we regelmatig interviews afnemen en artikelen publiceren over interessante innovaties en mooie ontwikkelingen. Heeft u ook een mooie innovatie of ontwikkeling die u wilt uitlichten? Neem dan contact op met onze online communicatiespecialist Anne Kregting.

Dit waren de best gelezen artikelen van 2020:

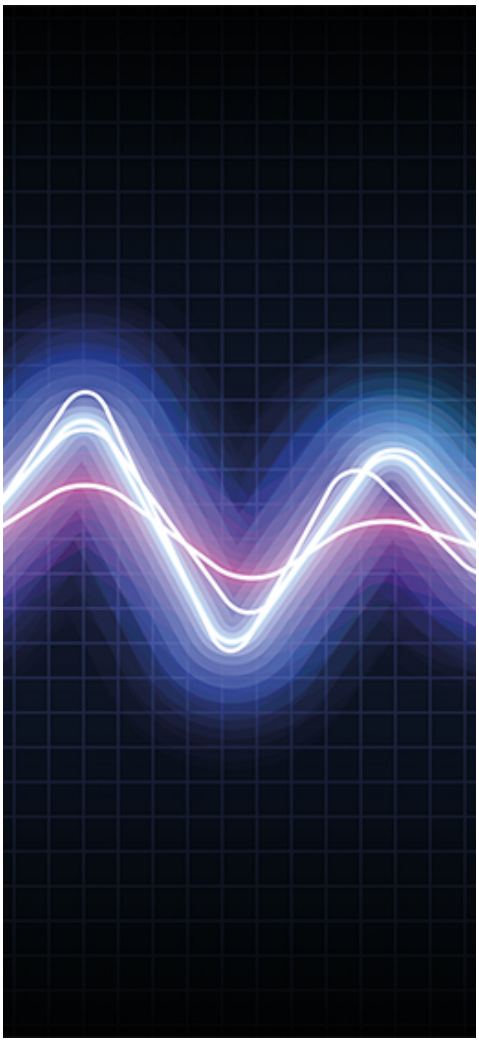

Corona: hier kun je als ondernemer uit de regio Arnhem – Nijmegen – Ede/Wageningen terecht voor ondersteuning

Het coronavirus houdt Nederland inmiddels al lange tijd in zijn greep. In dit artikel bundelen wij de genomen maatregelen voor ondernemers.

Lees het volledige artikel

Synthon Biopharmaceuticals blijft ambitieus onder nieuwe naam Byondis

Het Nijmeegse Synthon Biopharmaceuticals B.V. heeft een nieuwe naam: Byondis. Dat deel van de in 2012 opgesplitste geneesmiddelenproducent Synthon ontwikkelt innovatieve geneesmiddelen voor patiënten met zware vormen van kanker en auto-immuunziekten. Onder de nieuwe naam blijft het bedrijf werken aan meerdere doelstellingen, waaronder de ontwikkeling van een medicijn tegen lokaal gevorderde of uitgezaaide borstkanker.

Lees het volledige artikel

Goedkeuring voor Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie

De Provinciale Staten van de provincie Gelderland hebben woensdag 11 november 2020 groen licht gegeven voor het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2023. Er komt nu zeven miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van in totaal 25 projecten.

Lees het volledige artikel

terugblik-artikelen

Oost-Nederlandse regio's slaan handen ineen op gebied van AI

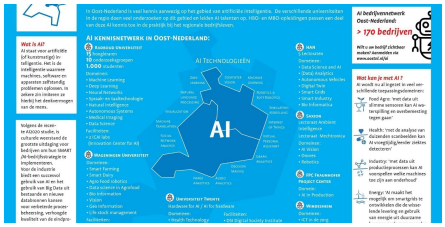

The Economic Board van de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen, Twente Board en Oost NL slaan de handen ineen voor een Artificial Intelligence-strategie voor het landsdeel Oost-Nederland. Artificial Intelligence (AI) wordt bepalend voor onze toekomstige welvaart en welzijn. Lifeport (het innovatienetwerk van de regio Arnhem – Nijmegen, met Wageningen) en Twente hebben al een ambitieuze agenda op het gebied van AI.

Met deze bundeling van krachten kan Oost-Nederland een substantiële bijdrage leveren aan de Artificial Intelligence-strategie van Nederland. Ook zorgt het voor een sterke nationale en internationale positie, biedt het kansen om in Europa fondsen te werven en ontsluit het beter kennis voor het bedrijfsleven, zodat (Oost-)Nederland haar concurrentiepositie vergroot.

Lees het volledige artikel

terugblik-artikelen

POP HUB als ideaal presentatieplatform voor lokale innovaties

In september opent de eerste Nederlandse POP HUB zijn deuren in Nijmegen. De 'museumwinkel 2.0' is voor (startende) ondernemers en gevestigde namen uit het bedrijfsleven het ideale platform om hun lokaal geproduceerde innovaties onder de aandacht te brengen van een doelgroep die ze normaal niet of minder snel bereiken: het 'gewone' publiek.

Lees het volledige artikel

financien-inkind

Inkind-bijdragen 2020

Hieronder staat een overzicht van de inkind-bijdragen door onze partners in 2020.

Organisatie	Omschrijving	Bedrag in 2020
Accelerate Today!	Inzet civic entrepreneur cluster Energy	€ 19.800,00
ArtEZ hogeschool voor de kunsten	Inzet personeel	€ 5.830,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor helixgroepen van clusters	€ 27.000,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor taskforce AI for Life	€ 79.200,00
Diverse organisaties	Inzet personeel voor taskforce The Life Net	€ 45.900,00
Gemeente Arnhem	Inzet personeel	€ 15.600,00
Gemeente Nijmegen	Inzet civic entrepreneur cluster Slimme Duurzaamheid	€ 19.800,00
Google Grants	Vergroten zichtbaarheid	€ 120.000,00
HAN University of Applied Sciences	Inzet personeel voor doorontwikkeling The Life Net	€ 49.644,00
KplusV	Inzet civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt	€ 5.400,00
Ministerie van EZK	Organisatie helixgames	€ 12.500,00
Provincie Gelderland	Subsidie voor opzet, organisatie en ondersteuning clusters	€ 150.000,00*
Radboudumc	Inzet civic entrepreneur cluster Health, Hightech, Food	€ 19.800,00
Radboud Universiteit	Huur kantoor Mercator II	€ 45.236,00
VNO-NCW Midden	Inzet personeel	€ 19.000,00
Vos Training en Ontwikkeling	Inzet civic entrepreneur cluster Arbeidsmarkt	€ 1.800,00
Totaal		**€ 636.510,00**

* *Anders dan de andere inkind-bijdragen is de subsidie van de provincie Gelderland in de jaarrekening wél opgenomen bij de baten, omdat de subsidie rechtstreeks is verleend aan The Economic Board. Er is €150.000 toegezegd, waarvan €120.000 in 2020 is uitgekeerd.*

financien-inkoop

Inkoop diensten en producten 2020

Hieronder staat een overzicht van de onze leveranciers in 2020:

ICT: Hallo Morgen uit Wijchen
Administratie: De Administratiekamer uit Elst
Accountant: Reith & Ten Böhmer uit Zetten-Andelst
Salarisadministratie: Van Deelen uit Wijchen
Verzekeringen: Smale Assurantiën uit Elst
Beeldmateriaal voor website en sociale media: We Do Studio uit Nijmegen, Brusse Productions uit regio Tiel, Tom Hessels uit Nijmegen en Filmdok uit Nijmegen
Website: Infocaster uit Arnhem
Ontwikkeling interactieve kaarten: Gloedonline uit Nijmegen en Wielands Vormgeving & Realisatie uit Nijmegen
Technische uitvoering Lifeport WebinarTV: Lagom uit Arnhem
Presentator Lifeport WebinarTV: Angelique Krüger
Vormgeving diverse communicatiemiddelen: Gloedcommunicatie uit Nijmegen en Studio T77 uit Nijmegen
Drukwerk: drukkerij Luxor uit Nijmegen
Clusterontwikkeling Slimme Duurzaamheid: UUM - Unlimited Urban Management uit Amsterdam
Optimalisatie internationaal regioplatform en beheer Google Grants: 2keer.nl uit Arnhem
Duurzame koffie en thee: Peeze uit Arnhem

artikelen-clusters

Ambities clusters 2021

Begin 2021 publiceerde The Economic Board vier interviews met de civic entrepreneurs van de clusters Health, Hightech, Food; Energy; Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt over hun plannen en ambities voor het komende jaar. Lees deze interviews hieronder.

Iconisch cluster Health, Hightech, Food

Cluster Health, Hightech, Food gaat organiserend en investerend vermogen verder aanjagen

Het iconische cluster Health, Hightech, Food (HHF) van The Economic Board heeft in 2020 een stevige fundering neergelegd. Het doel, zo vertelt civic entrepreneur John van Sambeek, is om het organiserend en het investerend vermogen van de regio verder aan te jagen. Dat eerste gebeurde het afgelopen jaar al volop, dat tweede is in 2021 een van de belangrijkste ambities van het cluster Health, Hightech, Food.

Iconisch cluster Energy

Jeroen Herremans wil in 2021 met cluster Energy groot denken

Een dik jaar geleden zette Jeroen Herremans de eerste stappen als civic entrepreneur van het iconische cluster Energy van The Economic Board. Hij staat bekend als succesvol ondernemer en die mentaliteit neemt hij mee in zijn rol. Hij wil dat er groot wordt gedacht. De ambities voor 2021 met het cluster Energy zijn dan ook groot.

Herremans wil in dit nieuwe jaar groot denken. "***We moeten ambitieus zijn. Ik heb uitgesproken naar de helixgroep op zoek te gaan naar een miljard-euro-project. In onze regio, met achttien gemeenten, meerdere wereldwijd toonaangevende kennisinstellingen en heel veel innovatieve bedrijven, zijn we samen tot veel in staat. Als Groene Metropoolregio kunnen en moeten we de ambitie hebben om als allereerste de hele infrastructuur voor het opslaan en wegzetten van energie goed op orde te hebben, met een plan voor de komende zeven jaar. De kennis die we daarmee opdoen kan dienen als een blauwdruk voor andere regio's in Europa. Zo groot denkt Eindhoven met de High Tech Campus ook. Wij kunnen hetzelfde als regio***."

In 2021 krijgt dat andere doel, het verder versterken van het investerend vermogen, meer aandacht. De regio laat op dat vlak vaak kansen liggen, vindt Van Sambeek. "***Vanuit het Rijk en Europa komen er investeringen, onder meer omdat er middenin deze COVID-19-pandemie herstel nodig is. Als we daar goed op inspelen kunnen er veel gelden voor de regio beschikbaar komen. Dat is een belangrijke opgave voor ons in 2021 en daarna.***"

Digitalisering wordt dit jaar een

Lees het volledige artikel

ontwikkelen van toepassingen met behulp van technologie op het gebied van Artificial Intelligence (AI), maar ook aan het verlenen van digitale diensten door gezondheidsprofessionals en bedrijven aan patiënten en burgers. Daar zijn we als regio goed in en met ondersteuning van interessante fondsen kunnen we het speerpunt Digital Health verder versterken. Het is een breed spectrum en om iedereen daarin te kunnen bedienen zijn er plannen voor een Digital Health Hub. Het Radboudumc en de gemeente Nijmegen zijn de trekkers daarvan."

Lees het volledige artikel

Cluster Slimme Duurzaamheid

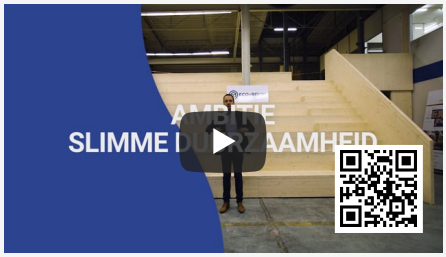

Helixgroep Slimme Duurzaamheid gaat verder met versterken, aanjagen en communiceren

Jan Luijten ademt duurzaamheid en circulariteit. Al vele jaren zet hij zich op allerlei niveaus voor die onderwerpen in, onder andere bij de gemeente Nijmegen. Sinds eind 2019 doet hij dat ook als civic entrepreneur van het cluster Slimme Duurzaamheid van The Economic Board. De ambities voor het cluster in 2021 zijn groot.

Een van de belangrijkste doelstellingen van het komende jaar is het vormgeven van het Living Lab Delta Oost, een verzameling van publieke en private partijen die betrokken zijn bij lopende projecten en initiatieven in het verstedelijkt rivierengebied. "***Het bouwen van een Living Lab is niet makkelijk, het is een beschermde titel die onderhevig is aan spelregels. In eerste instantie verbinden we in dat Living Lab vier projecten: de stationsomgeving in Nijmegen, klimaatadaptatie in en rondom het centrum van Arnhem, het circulaire ecosysteem in Duiven en de voedselstrategie in Lingewaard. In 2021 gaan we die structuur neerzetten.***"

Lees het volledige artikel

Cluster Arbeidsmarkt

Het cluster Arbeidsmarkt wil alle snippers samenvoegen tot één regionale humancapital-agenda

Als de gloednieuwe civic entrepreneur van het cluster Arbeidsmarkt van The Economic Board heeft Renate Bouwman volop plannen. Onder meer met als doel om talenten in de regio te houden of juist naar de regio te trekken. Ze werkt daarbij onder andere samen met Dirk van Schaijk, die als manager marketing en communicatie bij The Economic Board bij het project The Life Net betrokken is. Samen vertellen ze over de ambities van het cluster Arbeidsmarkt voor 2021.

Al is haar rol nog pril, er vielen Bouwman wel wat dingen op. "***Er gebeuren erg mooie dingen, maar er is veel versnippering. Ik wil al die snippers gaan samenvoegen tot een groter geheel en komen met een regionale humancapital-agenda.***"

In die agenda staan wat haar betreft een paar thema's centraal. "***Het zal onder andere gaan over de vraag hoe we talent beter kunnen behouden voor de regio. Ik hoor nu vaak dat we opleiden voor de Randstad. Dat moet anders en daar zet ik mijn tanden graag in. Daarnaast is het belangrijk dat talent van buiten de regio, ook vanuit het buitenland, hiernaartoe komt. Diversiteit zorgt voor innovatie***."

Om dat voor elkaar te krijgen heeft talent hier loopbaanperspectief nodig. "***De arbeidsmarkt moet daar transparant voor zijn. Het moet duidelijk zijn hoe je bij een gaaf bedrijf terecht komt. Dan helpt het om een platform te hebben zoals The Life Net, maar ook hotspots, zoals de clusters van The Economic Board. Er moeten bovendien goede bedrijven zijn en daarnaast spelen de woon- en leefomgeving een grote rol. In onze regio is er natuurlijk al heel veel moois in allerlei opzichten, dus het gaat voor een deel om het beter zichtbaar maken van alles wat er al bestaat***."

Lees het volledige artikel

Regio Arnhem Nijmegen
T.a.v. Algemeen Bestuur
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Nijmegen, 03.05.2021

Betreft: jaarverslag en jaarrekening 2020 van The Economic Board

Geachte bestuurders,

Wij delen bij dezen met u de definitieve versies van het jaarverslag en de jaarrekening met accountantsverklaring. Wij richten ons met deze brief tot de (voormalige) Regio Arnhem Nijmegen en niet de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, omdat in 2020 het eerste orgaan actief was.

Jaarverslag
COVID-19 heeft een grote impact gehad op het verloop van het jaar 2020. In het jaarverslag besteden wij daar op verschillende plekken aandacht aan. Het jaarverslag 2020 kent dezelfde verschijningsvorm als het vorige jaarverslag. De lezer krijgt de informatie op een overzichtelijke manier gepresenteerd in een aantrekkelijk vormgegeven digitaal magazine. Voor de geïnteresseerde lezer zijn er doorklikmogelijkheden om meer informatie te verkrijgen.

U komt via deze link bij het jaarverslag. Het is op die pagina ook mogelijk een eenvoudig opgemaakte pdf-versie van het jaarverslag te downloaden. Het jaarverslag is in april vastgesteld door de board.

Jaarrekening
De jaarrekening kent eenzelfde opzet als afgelopen jaren. De financiële auditcommissie van de board, onder voorzitterschap van burgemeester Carol van Eert, heeft de concept jaarcijfers en concept jaarrekening besproken op 15 maart en 15 april. De leden van The Economic Board hebben de jaarrekening vervolgens goedgekeurd in april. Wij kiezen ervoor een ongetekende versie van de jaarrekening te versturen en te publiceren op onze website, om onrechtmatig gebruik van de handtekeningen te voorkomen. De getekende versie van de jaarrekening is in te zien op het kantoor van het projectbureau.

Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft op 3 maart als onderdeel van haar liquidatie besloten de regiogemeenten voor te stellen de overgebleven gelden bij The Economic Board terug te vorderen. Wij betreuren dit besluit. In de jaarrekening hebben wij rekening gehouden met deze mogelijke terugvordering.

Tot slot
Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Wij zijn u zeer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van de financiële middelen. Wij verzoeken u, met het indienen van deze verantwoordingsdocumenten, de door ons ontvangen basisfinanciering over 2020 definitief vast te stellen (de zogenaamde subsidievaststelling).

Met vriendelijke groet,

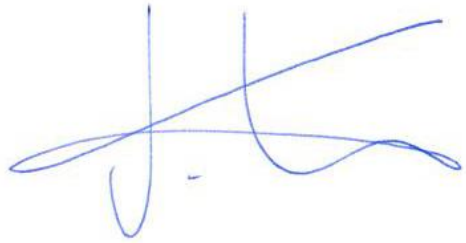

Sigrid Helbig
Directeur

JAARREKENING 2020

STICHTING ECONOMIC BOARD REGIO ARNHEM-NIJMEGEN

NIJMEGEN

I N H O U D S O P G A V E

RAPPORT

A.	Opdracht	pagina 3
B.	Samenstellingsverklaring	pagina 3
C.	Algemeen	pagina 4
D.	Resultaten	pagina 4

JAARREKENING

1.	Balans per 31 december 2020	pagina 5
2.	Staat van baten en lasten over 2020	pagina 7
3.	Kasstroomoverzicht 2020	pagina 8
4.	Grondslagen voor waardering en bepaling exploitatieresultaat	pagina 9
5.	Toelichting op de balans per 31 december 2020	pagina 11
6.	Toelichting op de staat van baten en lasten	pagina 13

Overige gegevens

1.	Ontbreken van de verklaring	pagina 17
2.	Statutaire regeling bestemming exploitatieresultaat	pagina 17

Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen
Toernooiveld 300
6525 EC Nijmegen

Nijmegen, 22 april 2021

Geacht bestuur,

A. Opdracht

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2020 van Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen te Nijmegen samengesteld.

Het bestuur van de stichting is op grond van wettelijke bepalingen verantwoordelijk voor de jaarrekening.

B. Samenstellingsverklaring

De jaarrekening van Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen te Nijmegen is door ons opgesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2020 en de staat van baten en lasten over 2020 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Bij deze jaarrekening wordt door de externe accountant Reith & Ten Böhmer, in de persoon van de heer N.H.M. Reith AA, een controleverklaring verstrekt. Voor deze controleverklaring verwijzen wij naar de overige gegevens.

C. Algemeen

Bedrijfsgegevens
De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en de regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Directie
Per balansdatum wordt de directie gevoerd door mevrouw S.M. Helbig.

D. Resultaten

Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt € 38.244.
De vergelijking van de staat van baten en lasten ten opzichte van de begroting ziet er als volgt uit:

	Gerealiseerd		Begroot		Verschil
	€	%	€	%	€
Baten	**889.737**	**100,0**	**828.000**	**100,0**	**61.737**
Personeels- en salariskosten	516.547	58,1	580.000	70,0	-63.453
Huisvestingskosten	38.560	4,3	40.000	4,8	-1.440
Reiskosten	2.771	0,3	17.000	2,1	-14.229
Projectondersteuning	132.351	14,9	60.000	7,2	72.351
Communicatie / Media	116.642	13,1	100.000	12,1	16.642
Advieskosten	5.285	0,6	22.000	2,7	-16.715
Administratiekosten	20.271	2,3	15.000	1,8	5.271
Afschrijvingskosten	8.043	0,9	8.000	1,0	43
Kantoorkosten	11.023	1,2	16.000	1,9	-4.977
Onvoorzien	0	0,0	20.000	2,4	-20.000
Totaal Lasten	**851.493**	**95,7**	**878.000**	**106,0**	**-26.507**
Exploitatieresultaat	**38.244**	**4,3**	**-50.000**	**-6,0**	**88.244**

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
De Administratiekamer B.V.

De heer A.W.N. Wijers

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2020
(na verwerking exploitatieresultaat)

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	**6.899**	**14.942**
Vlottende activa		
Overige vorderingen	20.495	40.210
	20.495	**40.210**
Liquide middelen	**249.437**	**109.951**
Totaal	**276.831**	**165.103**

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Stichtingskapitaal		
Continuïteitsreserve	50.000	50.000
Bestemmingsreserve	92.850	54.606
	142.850	**104.606**
Kortlopende schulden		
Crediteuren	32.322	16.763
Belastingen	13.682	14.008
Overige schulden	87.977	29.726
	133.981	**60.497**
Totaal	**276.831**	**165.103**

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

	2020	2019
	€	€
Baten	**889.737**	**869.831**
Personeels- en salariskosten	516.547	537.812
Huisvestingskosten	38.560	32.217
Reiskosten	2.771	16.224
Projectondersteuning	132.351	100.046
Communicatie/Media	116.642	150.679
Advieskosten	5.285	31.323
Administratiekosten	20.271	19.947
Afschrijvingskosten	8.043	7.969
Kantoorkosten	11.023	15.688
Onvoorzien	0	0
Totaal Lasten	**851.493**	**911.905**
Exploitatieresultaat	**38.244**	**-42.074**

3. KASSTROOMOVERZICHT OVER 2020

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2020	
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	38.244	
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	8.043	
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	19.715	
Mutatie kortlopende schulden	73.484	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		139.486
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa		0
		139.486

Samenstelling geldmiddelen

	2020	
	€	€
Liquide middelen per 1 januari	109.951	
Mutatie liquide middelen boekjaar	139.486	
Geldmiddelen per 31 december		249.437

4. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING EXPLOITATIERESULTAAT

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen is feitelijk en statutair gevestigd op Korte Nieuwstraat 6, 6511 PP te Nijmegen en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 65371992.

De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstelleingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en de regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

De jaarrekening is opgesteld conform de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Terugbetaling Subsidie Gemeenten

De stichting heeft de afgelopen vijf jaar telkens een overschot op de ontvangen basisfinanciering gerealiseerd. Omdat de overboeking van middelen in maart van het lopende jaar plaatsvindt, werd er telkens een minimale buffer van twee maanden (circa 130.000 euro) aangehouden. In het kader van de subsidierelatie van TEB en de Regio Arnhem Nijmegen is elk jaar goedkeuring gevraagd om overgebleven bedragen over te mogen hevelen naar het volgende jaar; dit is telkens gehonoreerd. Dat was ook de intentie voor het boekjaar 2020. Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft in oktober 2020 goedkeuring gegeven aan de begroting 2021 van TEB. In deze begroting is uitgegaan van een gelijkblijvende basisfinanciering van circa 780.000 euro en werd er een overschot van 140.000 euro over het boekjaar 2020 geprognotiseerd. Omdat pas in december definitief duidelijk werd welke gemeenten een bijdrage zouden blijven geven en hoe groot de basisfinanciering uiteindelijk zou worden, is in de tweede helft van 2020 voorzichtiger geld uitgegeven. Hierdoor is er 70.000 euro minder uitgegeven dan was begroot. TEB heeft in februari bij de liquidatie van de Regio Arnhem Nijmegen gevraagd het totaal gerealiseerde overschot van nu 210.000 euro over te mogen hevelen naar 2021. Het algemeen bestuur van de Regio Arnhem Nijmegen heeft besloten niet in te stemmen met dit verzoek en heeft aan de gemeenten voorgesteld 70.000 euro terug te vorderen, onder andere omdat in haar ogen de toelichting van de bestemming van de gelden onvoldoende was. De schuld van 70.000 euro heeft hierop betrekking. Deze post is gereserveerd voor het geval de regiogemeenten definitief besluiten de gelden terug te vorderen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, Na balansdatum is bekend geworden dat veertien van de achttien regiogemeenten via de inwonersbijdrage zullen blijven bijdragen aan de basisfinanciering van The Economic Board. De bijdrage van de gemeenten zal in 2021 uit komen op € 697.000.

Subsidie Provincie Gelderland voor het project Triple Helix 3.0

In 2020 is door de provincie een subsidie voor het project “Triple Helix 3.0” toegekend van maximaal € 150.000. In 2020 is een voorschot van 80% ontvangen, derhalve € 120.000. Deze subsidie is toegekend voor het opstellen van een uitvoeringsplan om te komen tot een eerste nieuwe investeringsagenda van The Economic Board. De ontvangen bijdrage van € 120.000 is verwerkt onder de baten (zie blz. 13) en de kosten van dit project ad. € 123.108 is verwerkt onder de lasten onder het kopje projectondersteuning. (zie blz. 14). Per 31 december 2020 is het project nog niet afgerond.

Waarderingsgrondslagen voor de balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waarde-verminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de aanschaffings- of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de stichting krachtens een financiële lease-overeenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële lease-overeenkomst voortkomende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële lease-overeenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Voor zover niet anders is vermeld hebben de vorderingen een looptijd van korter dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Waarderingsgrondslagen voor de staat van baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit subsidiebijdragen van €1 per inwoner van de deelnemende gemeenten.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van economische levensduur. Boekwinsten en - verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten alleen voor zover deze niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Bestemming exploitatieresultaat 2020
Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt € 38.244.
De voorgestelde bestemming is opgenomen onder de toelichting op de balans.

5. TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Materiële vaste activa		
Stand 1 januari	14.942	22.062
Investeringen	0	849
Afschrijving	8.043	7.969
Stand 31 december	6.899	14.942

De materiële vaste activa betreft inventaris. Er wordt voor de inventaris geen restwaarde gehanteerd.

Overige vorderingen		
Vooruitbetaalde kosten	7.924	8.507
Doorbelastingen Provincie Gelderland/HAN/Gemeente Arnhem	497	26.973
Waarborg	225	225
Subsidie Ministerie van SZW project "Duurzaam Inzetbaar"	6.250	0
Overige vorderingen	5.599	4.505
	20.495	40.210

Liquide middelen		
Rabobank	119.425	59.945
Rabobank spaarrekening	130.012	50.006
	249.437	109.951

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand 1 januari	50.000	50.000
Dotatie boekjaar	0	0
Stand 31 december	50.000	50.000
Bestemmingsreserve		
Stand 1 januari	54.606	96.680
Resultaat boekjaar	38.244	-42.074
Stand 31 december	92.850	54.606

De bestemmingsreserve ultimo 2020 zal in 2021 worden aangewend voor diverse activiteiten, die aansluiten bij de strategische doelstellingen van de Stichting zoals vastgelegd in het strategisch plan. De activiteiten hebben betrekking op de onderwerpen Food, Health en Energy.

Crediteuren		
Crediteuren	32.322	16.763
	32.322	16.763
Belastingen		
Loonheffingen	13.682	14.008
	13.682	14.008
Overige schulden		
Voorziening vakantiegeld	17.977	17.580
Nettolonen	0	146
Terugbetaling subsidie gemeenten	70.000	0
Overige te betalen kosten	0	12.000
	87.977	29.726

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

De stichting heeft per 15 april 2019 een huurovereenkomst afgesloten voor de huur van een kantoor- en bedrijfsruimte. De huurverplichting bedraagt op jaarbasis € 36.587,64 exclusief btw. Er is sprake van onbelaste huur. De looptijd van de verplichting is van 1 mei 2019 tot en met 30 april 2020. Opzegging kan gebeuren met inachtneming van een termijn van drie maanden voorfgaande aan het verstrijken van de lopende periode. Anders wordt de huurovereenkomst verlengd tot en met 28 februari 2021.

De stichting is in 2020 een subsidie project gestart genaamd Triple Helix 3.0. De looptijd van het project was in eerste instantie van 19 februari 2020 tot en met 2 november 2020. Vanwege de uitbraak van het Corona virus is verzocht tot verlenging van het project. Dit verzoek is in januari 2021 goedgekeurd, hiermee is de projectduur verlengd tot 1 juli 2021. De totale subisidie voor het project is vastgesteld op € 150.000. 80% hiervan zijnde € 120.000 is als voorschot uitgekeerd in 2020. Het restant voorschot van 20% zijnde € 30.000 wordt uitgekeerd in januari 2021.

Voorstel exploitatiebestemming

De directie stelt voor om € 38.244 van het exploitatieresultaat over 2020 toe te voegen aan de bestemmingssreserve. Vooruitlopend op de vaststelling door de bestuursvergadering is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020

	2020	2019
	€	€
Baten		
Subsidie gemeenten	782.259	778.488
Terugbetaling subsidie gemeenten	-70.000	0
BTW teruggave gemeenten	51.104	71.343
Subsidie Provincie Gelderland project "Triple Helix 3.0"	120.000	0
Subsidie Ministerie van SZW project "Duurzaam Inzetbaar"	6.250	0
Overige baten	124	20.000
	889.737	869.831

Er zijn diverse in kind bijdragen. Deze zijn opgenomen in het bestuurlijk verslag.

	2020	2019
	€	€
Personeels- en salariskosten		
Loonkosten	421.565	443.668
Voorziening vakantiegeld	25.825	24.064
Sociale verzekeringen	50.934	47.615
Ziekengeldverzekering	12.578	9.725
Reiskostenvergoedingen	2.528	2.632
Werkkostenregeling vrije ruimte	1.581	1.337
Scholingskosten	1.566	7.147
Overige personeelskosten	-30	1.624
	516.547	537.812
Huisvestingskosten		
Huur	36.190	23.861
Parkeerkosten	1.595	2.435
Overige huisvestingskosten	775	5.921
	38.560	32.217
Reiskosten		
Declaratie zakelijke kilometers	2.287	7.186
Reis- en verblijfkosten	484	9.038
	2.771	16.224
Projectondersteuning		
Projectstimulering	6.439	35.713
Events	2.804	64.333
Kosten project "Triple Helix 3.0"	123.108	0
	132.351	100.046
Communicatie/Media		
Internet en automatiseringskosten	11.490	12.291
Telefoon	2.679	3.617
Content website	22.857	15.877
Marketing en regiobranding	35.525	55.805
Advertentie- en reclamekosten	44.091	63.089
	116.642	150.679

	2020	2019
	€	€
Advieskosten		
Advieskosten	5.285	31.323
Administratiekosten		
Administratiekosten	18.731	18.477
Salarisadministratie	1.540	1.470
	20.271	19.947
Afschrijvingskosten		
Afschrijvingskosten	8.043	7.969
Kantoorkosten		
Kantoorartikelen	1.404	2.097
Verzekeringen	2.297	2.268
Kleine aanschaffingen	554	1.850
Contributies en abonnementen	4.080	2.700
Representatiekosten	2.286	6.270
Rente en bankkosten	227	388
Overige kantoorkosten	175	115
	11.023	15.688
Onvoorzien		
Uitgaven onvoorzien	0	0

Binnen de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen waren over het boekjaar 2020 5,45 fte werkzaam (2019: 5,39 fte). Deze fte is verdeeld over 7 medewerkers.
De salarissen binnen de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen voldoen voor 2020 aan de vereisten van de Wet normering topinkomens (WNT)

ONDERTEKENING BESTUUR VOOR AKKOORD

Nijmegen, ……. 2021

Directeur:	Mevrouw S.M. Helbig
Voorzitter:	De heer A. Marcouch
Voorzitter financiële auditcommissie:	De heer C.F. van Eert
Bestuurder:	Mevrouw M. Esselbrugge

OVERIGE GEGEVENS

1. Ontbreken van de verklaring

Conform artikel 15.3 van de oprichtingsakte wordt de accountantsverklaring door de directie van de stichting aan deze jaarrekening toegevoegd.

2. Statutaire regeling bestemming exploitatieresultaat

In de statuten is geen vermelding over de bestemming van het exploitatieresultaat opgenomen. Echter in de vergadering is overeengekomen, dit resultaat mee te nemen naar een opvolgend jaar.

Begroting 2022
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
(concept)

Elst
12 april 2021

Inleiding
Voor u ligt de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen.
In de begroting vindt u de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de Stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven. Hiermee wordt de financiële uitwerking van de regionale agenda 2022 in beeld gebracht.

Tezamen met de regionale agenda 2022 ligt er met deze begroting ook een financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Opbouw
De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent te onderscheiden elementen: kosten verbonden aan het faciliterend regiobureau en de bijdrage aan The Economic Board én middelen voor de vijf opgaven.

Het kosten voor het regiobureau zijn bedoeld voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van algemene kosten voor ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal (per 1 januari 2021) als verdeelsleutel (zie hiervoor bijlage 2).

Naast deze basis-financiering brengen gemeenten een bijdrage in aan The Economic Board. Voor 2022 is begroot dat hier 14 gemeenten een bijdrage aan leveren. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal om de hoogte van de bijdrage vast te stellen.

Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner[1] betaalt en € 1,00 per inwoner aan de Stichting The Economic Board. Het bedrag van € 2,50 aan is exclusief eventuele baten die de Groene Metropoolregio weet te realiseren.

Anderzijds is er budget nodig voor de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven, van andere partners (zoals koepelorganisaties, onderwijsinstellingen of bedrijven) en door subsidies van bijvoorbeeld het Rijk of Provincie. De opgaven zijn “verbonden regio”, “productieve regio”, “circulaire regio”, “ontspannen regio” en “groene groei regio”. Deze opgaven worden hierna in de kern uiteengezet. Belangrijk is te vermelden dat de volledige uitwerking van de opgaven in de concept regionale agenda 2022 is te lezen. In deze concept begroting is er voor gekozen om voor de inhoudelijke toelichting op de opgaven te verwijzen naar de concept regionale agenda 2022.

Aandachtspunten bij de begroting voor de opgaven

<u>Disclaimer op bijdrage per inwoner voor de opgaven</u>
De opgaven zijn inhoudelijk tot stand gekomen in een intensief samenspel van opgavemanagers, de gemeenten in de regio en bestuurlijk trekkers. De financiële vertaling van de opgave is uitgebreid beschreven in de concept regionale agenda 2022. De financiële vertaling is in deze begroting overgenomen waarbij ook in beeld is gebracht wat dit betekent voor de bijdrage van de gemeenten (in termen van de bijdrage per inwoner).

[1] Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar die 50% korting krijgt op de inwonerbijdrage aan het procesgeld (artikel 29, lid 3 van de G.R.). Dit vanwege de unieke situatie dat het als enige gemeente gelegen is in de Provincie Limburg, waardoor het als enige niet-Gelderse gemeente o.a. niet altijd gebruik kan maken van investeringen in de regio vanuit de Provincie Gelderland.

Bij de berekening van de bijdrage per inwoner is uitgegaan van het aantal inwoners op 1 januari 2021 en is als uitgangspunt genomen dat alle gemeenten intekenen voor de opgaven (zie ook bijlage 3). Wanneer niet alle gemeenten intekenen op de opgaven dan kan dit gevolgen hebben voor de inwonerbijdrage voor de gemeenten die wel intekenen (wordt duurder). Het kan ook gevolgen hebben voor de inhoud van de opgave als de inwonerbijdrage ongemoeid moet blijven (inhoudelijke herbeoordeling).

Vliegwieleffect

Deze begroting is in een korte doorlooptijd tot stand gekomen waarbij de zekerheden voor wat betreft de baten in de begroting nog vaak onvoldoende zeker zijn om deze te begroting op te nemen. Niettemin wordt er de komende tijd (in 2021 en in 2022) nadrukkelijk aandacht besteed aan het verwerven van externe geldbronnen ter dekking van de kosten die nu gepresenteerd zijn dan wel dat de in de begroting opgenomen kosten vliegwiel kunnen zijn voor het realiseren van subsidies en/of cofinanciering.

Uitgangspunten begroting

Hierna volgt een aantal inhoudelijke uitgangspunten die aan de begroting 2022 ten grondslag liggen.

Algemeen

0) De focus op deze begroting is gericht op het jaar 2022, niet op de jaren daarna. Voor 2022 is de begroting materieel sluitend;
1) De inwoneraantallen per gemeente (peildatum 1/1/21) zijn leidend voor de bijdrage van de gemeenten;

Kosten regiobureau

2) Het bedrijfsplan “versterkte regio” van 15 september 2020 is uitgangspunt voor de begroting van het regiobureau;
3) De begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio is niet geïndexeerd ten opzichte van 2021;
4) De bruto inwonerbijdrage van de gemeenten bedraagt 2,50 per inwoner;
5) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting van het regiobureau ter hoogte van € 600.000,-; Dit betreft een provinciale subsidie van € 600.000. Deze is, naast 2021, ook voor 2022 toegekend;
6) De gemeente Mook en Middelaar krijgt een korting van 50% op de inwonerbijdrage. Zij betaalt een bedrag van € 1,25 vanwege de unieke situatie dat zij als enige gemeente in deze G.R. is gelegen in de provincie Limburg;

Opgavegeld

7) De opgaven, en daarvan de financiële vertaling in deze begroting, hebben een looptijd van 1 jaar;
8) De financiële uitwerking van de opgaven zijn door de opgavemanagers aangereikt; deze zijn afgestemd met de betrokken bestuurlijk opdrachtgevers;
9) De benodigde middelen voor de opgaven worden in het najaar definitief aan de gemeenten gevraagd, nadat duidelijk is op welke opgaven de gemeenten op hebben ingetekend;
10) De investeringsagenda is nog niet in de begroting opgenomen. Dit proces loopt nog. Bijdragen van derden voor de opgaven zoals deze nu is opgenomen, kunnen later nog ter dekking worden opgevoerd;
11) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting. Bij de opgave “groene groei regio” is dit € 350.000,-; dit betreft gelden uit de Woondeal. Bij de opgave “ontspannen regio” gaat het om € 132.500,- (gevraagde bijdrage van de provincie);

12) In de begroting van de opgaven is één, voor alle gemeenten, verplicht onderdeel opgenomen (RPW). Deze is apart in beeld gebracht;

Kosten Regiobureau

Hieronder is de begroting van het regiobureau opgenomen. Rekening is gehouden met een bijdrage van de deelnemers van € 2,50 per inwoner.

Nu we voor 2022 nog een incidentele subsidie van de provincie hebben ontvangen van € 600.000, wordt voor het regiobureau een bijdrage van € 1,73 in rekening gebracht. Na 2022 vallen we terug op de oorspronkelijke afspraak van € 2,50 per inwoner.

Algemeen / regio bureau	taakveld		2022	2023	2024	2025
Personele kosten		n.t.b.	800.000			
overhead		n.t.b.	275.000			
transitie / bouwfase		n.t.b.	200.000			
Lobby, positionering en profilering (incl fte's)		n.t.b.	450.000			
Communicatie en ontmoeting		n.t.b.	200.000			
Onvoorzien		n.t.b.	31.167			
lasten			1.956.167			
Inwonerbijdrage gemeenten*	n.t.b.		1.356.167			
Subsidie provincie inwonersbijdrage	n.t.b.		600.000			
baten			1.956.167			
Saldo			-			
Dekking extern (provincie)			600.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.356.167			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,73			

* De inwonerbijdrage per gemeente is apart in beeld gebracht in bijlage 3.

Subsidie The Economic Board

Binnen de regionale samenwerking hebben 14 gemeenten besloten een jaarlijkse bijdrage van € 1,00 te leveren aan de Stichting The Economic Board (TEB). Voor de deelnemers; zie bijlage 1. Deze subsidie wordt door de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen aan TEB verstrekt.

Bijdrage The Economic Board						
aantal deelnemende gemeenten				14	(zie bijlage 1)	
aantal inwoners per 1/1/21	3.1	3.1	698.937			
bijdrage per inwoner			1,-			

Opgaven

1 Verbonden regio

2 Productieve regio

3 Circulaire regio

4 Ontspannen regio

5 Groene groei regio

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben:

1) Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.

2) De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.

3) Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Opgave: De verbonden regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post ‘algemeen’ opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda’s (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.
- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel,

waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.

- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kunnen leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[2] . De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		2.1	150.000			
speerpunten						
Algemeen		2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak		2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk		2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten		2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit		2.1	320.000			
Veiligheid		2.1	45.000			
lasten			1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1		-			
speerpunten						
Algemeen	2.1					
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1					
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1					
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1					
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1					
Veiligheid						
baten			-	-	-	-
Saldo			1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,30	-		

[2] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

Opgave: De productieve regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten
De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Opgave: De circulaire regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar ontwikkelen we slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.500.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten
Zoals hierboven al genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000)

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start

Circulaire Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		3.1	60.000			
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur		3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens		3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie		3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie		3.1	180.000			
lasten			637.500		-	-
Algemeen	3.1					
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1					
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1					
Water en klimaatadaptatie	3.1					
Transitie naar duurzame energie	3.1					
baten			-		-	-
Saldo			637.500		-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,81			

Opgave: De ontspannen regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.000 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Ontspannen Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Duurzaam toerisme		3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen		3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk		5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur		5.5	100.000			
lasten			585.000	-	-	-
Algemeen			-			
speerpunten						
Duurzaam toerisme	3.4		75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1		32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5		25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5					
baten			132.500	-	-	-
Saldo			452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)			132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's			0,57	-		

Opgave: De Groene groeiregio.

Wat willen we bereiken:
Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multipliereffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen. Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Groene groei regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans		8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen		8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio		3.1	150.000			
lasten			992.500	-	-	-
Algemeen						
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans	8.1		350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2					
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1					
baten			350.000	-	-	-
Saldo			642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)			350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,82	-		

Geconsolideerd beeld

Hierna is het geconsolideerd beeld opgenomen van de totale lasten en baten van de begroting 2022. De kosten van het regiobureau en de subsidie voor The Economic Board zijn niet nieuw. Het opgavegeld is wel nieuw en is nodig om de opgaven die in de concept-regionale agenda 2022 zijn opgenomen te kunnen oppakken. Dit betekent overigens niet dat dit ook allemaal nieuw geld hoeft te zijn. Op verschillende terreinen, zoals Verbonden regio, wordt al meerdere jaren samengewerkt. Gemeenten hebben wellicht binnen de bestaande begroting budgetten beschikbaar die ter dekking van deze kosten kunnen worden ingezet (bijvoorbeeld RPW) omdat deze activiteiten niet meer door de gemeenten zelf worden opgepakt.

LASTEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Subsidie The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
BATEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Inwonerbijdrage The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
Saldo			-

Uitwerking inwonerbijdrage

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage per begrotingsonderdeel is.

Kosten G.R. Groene Metropoolregio (netto)	1,73	inwonerbijdrage
In geval van deelname aan Stichting The Economic Board	1,00	inwonerbijdrage
Totale kosten van de opgaven per inwoner (netto)	4,22	inwonerbijdrage

Verplichte onderdelen in opgaven

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage is voor de verplichte onderdelen in de opgaven met de verwijzing naar de betreffende opgaven:

Verplichte onderdelen in de opgaven		
Regionaal programma werklocaties (productieve regio)	0,16	125.000
	0,16	125.000

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het doel van het weerstandsvermogen is het bepalen of tegenvallers die zich kunnen voordoen opgevangen kunnen worden zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt verstoord. Hiervoor is het van belang dat er periodiek een inventarisatie plaatsvindt van risico's die zich kunnen voordoen. In de aanloop naar de vorming van de Groene Metropoolregio is een brede inventarisatie gemaakt van risico's. Periodiek houden wij het beeld van deze risico's actueel. Wij onderschrijven de principes van risicomanagement en risicobeheersing in ons werk. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Risicomanagement moet nog verder worden ontwikkeld en zal een integraal onderdeel uitmaken van de planning- en controlcyclus. Daarmee wordt het risicobewustzijn in de organisatie (regiobureau en in de opgaven) verhoogd en is het zicht op de uitvoering van beheersmaatregelen cyclisch geborgd.

weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Groene Metropoolregio zijn de middelen en mogelijkheden waarover beschikt kan worden om niet-voorziene uitgaven (tegenvallers) te dekken. Mogelijke onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn de Algemene Reserve, specifiek aan risico's gelieerde bestemmingsreserves, het resultaat over het boekjaar en de post onvoorzien.
In het geval van deze nieuw opgerichte organisatie is enkel voorzien in een kleine post Onvoorzien (31k) bij het regiobureau die als zodanig gekwalificeerd kan worden.

Financiering

De begroting van de Groene Metropoolregio wordt op dit moment grotendeels door de deelnemende gemeenten gedragen. De in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen afspraak v.w.b. de bijdrage van de gemeenten (artikel 29 lid 1) waarborgt dat de inkomende en uitgaande geldstromen gematched zijn. Financiering van de organisatie door het aantrekken van leningen is niet aan de orde.

Bedrijfsvoering

Voor deze paragraaf verwijzen wij u naar het Bedrijfsplan Versterkte Regio van 15 september 2020, specifiek de hoofstukken 2 (besturingsmodel), 3 (opgavegericht werken in de regionale agenda) en 4 (de organisatie).

Bijlage 1: Deelnemers in de G.R / aan TEB

Deelname in GR	Deelname in TEB
Arnhem	Arnhem
Berg en Dal	
Beuningen	Beuningen
Doesburg	Doesburg
Druten	Druten
Duiven	Duiven
Heumen	Heumen
Lingewaard	Lingewaard
Montferland	Montferland
Mook en Middelaar	
Nijmegen	Nijmegen
Overbetuwe	Overbetuwe
Renkum	
Rheden	Rheden
Rozendaal	Rozendaal
Westervoort	
Wijchen	Wijchen
Zevenaar	Zevenaar

Bijlage 2 Inwoneraantallen per 1/1/2021

	(bron: cbs)
Gemeente	inwoners per 1/1/21
Arnhem	162.477
Berg en Dal	35.008
Beuningen	26.165
Doesburg	11.064
Druten	18.407
Duiven	25.067
Heumen	16.569
Lingewaard	46.863
Montferland	36.038
Mook en Middelaar	7.910
Nijmegen	177.453
Overbetuwe	48.214
Renkum	31.412
Rheden	43.536
Rozendaal	1.726
Westervoort	15.011
Wijchen	41.259
Zevenaar	44.099
	788.278

Bijlage 3 bijdragen

Hierna volgt een overzicht van de bijdragen van de gemeenten voor het regiobureau, TEB en voor de opgaven*

Deelname in GR	Regiobureau	Bijdrage TEB	Verbonden regio	Productieve Regio	Circulaire regio	Ontspannen Regio	Groene groei regio	totaal
Arnhem	280.303	162.477	210.651	118.517	131.399	93.268	132.430	1.129.044
Berg en Dal	60.395	-	45.388	25.536	28.312	20.096	28.534	208.261
Beuningen	45.139	26.165	33.923	19.086	21.160	15.020	21.326	181.819
Doesburg	19.087	11.064	14.344	8.071	8.948	6.351	9.018	76.883
Druten	31.755	18.407	23.865	13.427	14.886	10.566	15.003	127.909
Duiven	43.245	25.067	32.499	18.285	20.272	14.389	20.431	174.189
Heumen	28.585	16.569	21.482	12.086	13.400	9.511	13.505	115.137
Lingewaard	80.847	46.863	60.758	34.184	37.899	26.901	38.197	325.649
Montferland	62.172	36.038	46.723	26.287	29.145	20.687	29.373	250.426
Mook en Middelaa	9.888	-	10.255	5.770	6.397	4.541	6.447	43.297
Nijmegen	306.139	177.453	230.067	129.441	143.511	101.864	144.636	1.233.112
Overbetuwe	83.178	48.214	62.509	35.169	38.992	27.677	39.298	335.037
Renkum	54.192	-	40.726	22.913	25.404	18.032	25.603	186.868
Rheden	75.108	43.536	56.444	31.757	35.209	24.991	35.485	302.529
Rozendaal	2.978	1.726	2.238	1.259	1.396	991	1.407	11.994
Westervoort	25.897	-	19.462	10.950	12.140	8.617	12.235	89.300
Wijchen	71.179	41.259	53.492	30.096	33.367	23.684	33.629	286.707
Zevenaar	76.079	44.099	57.174	32.167	35.664	25.314	35.944	306.442
	1.356.167	698.937	1.022.000	575.000	637.500	452.500	642.500	5.384.604
dekking extern	600.000					132.500	350.000	1.082.500
totale kosten G.R.								6.467.104

* Noot: voor de 5 opgaven is in bovenstaand schema een doorrekening gemaakt van de kosten als alle gemeenten voor alle opgaven intekenen!

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-09
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding conceptbegroting 2022

Geachte raad,

SAMENVATTING

1. de gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de conceptbegroting 2022 naar voren te brengen voor 30 juni 2021;
2. Kennisnemen van de hoogte van de inwonerbijdrage 2022.

INLEIDING

Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (art. 34b Wgr) zendt een gemeenschappelijke regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders.

BEGROTING 2022

Bij de start van de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen lag direct de opdracht voor om de begroting 2022 te maken. Dit is de financiële vertaling van de inhoudelijke ambities van de samenwerking in 2022 die in de regio al in 2021 is gestart. Daarmee is dit document ons financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in 2022 samen te bereiken.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 7 april 2021 is de concept-regionale agenda 2022 besproken die inhoudelijk input levert voor de concept begroting 2022. De concept begroting geeft, naast de kosten van het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept-regionale agenda 2022 wordt u per afzonderlijke brief aangeboden.

INWONERBIJDRAGE 2022

De inwonerbijdrage is gebaseerd op de huidige set van afspraken waaronder de bijdrage voor het regiobureau (€ 2,50 bruto). Dit bedrag is in 2022 lager, omdat de Groene Metropoolregio (ook) voor 2022 een bijdrage van € 600.000,-- ontvangt van de provincie Gelderland. Daarmee is de nettobijdrage voor het Regiobureau € 1,73. In aanvulling op bovengenoemde bedragen zijn de vijf inhoudelijke opgaven van de Groene Metropoolregio (Verbonden regio, Ontspannen Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio en Groene Groei regio) ook financieel vertaald in een bedrag van € 4,22 per inwoner voor 2022.

Daarmee komt de inwonerbijdrage voor 2022 uit op € 5,95 (gemeente Mook en Middelaar € 5,47 gelet op de vastgelegde 50% korting op de oorspronkelijke inwonerbijdrage).

Bij deze bijdrage gaan we er vooralsnog vanuit dat alle gemeenten intekenen op alle vijf opgaven. Mocht onverhoopt niet iedere gemeente kunnen of willen intekenen op één of meer van de opgaven dan heeft dat als consequentie dat de inwonerbijdrage van de andere gemeenten omhoog gaat, dan wel dat we onze ambities op de opgaven nogmaals tegen het licht moeten houden om de nu gepresenteerde inwonersbijdrage gelijk te houden.

Daarnaast is de subsidie voor The Economic Board (TEB) van € 1,00 opgenomen in de begroting 2022. Dit is alleen voor die gemeenten die besloten hebben bij te dragen aan TEB.

PROCEDURE

Met het aanbieden van de begroting wordt voldaan aan de verplichting zoals vastgelegd in de Wet op de Gemeenschappelijke Regeling (artikel 35 lid 1 Wgr) om de conceptbegroting, acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, aan de raden van de deelnemende gemeenten toe te sturen en hen uit te nodigen om een zienswijze naar voren te brengen. In het algemeen bestuur is op 7 april jongstleden besloten dat uw zienswijze uiterlijk 30 juni 2021 wordt verwacht. De zienswijzen worden verwerkt en behandeld in de (één week verschoven) vergadering van het algemeen bestuur van 7 juli 2021. Consequentie hiervan is wel dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur zal worden nagezonden aangezien de stukken op 30 juni beschikbaar gesteld moeten (conform reglement van orde). Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw zienswijze graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de business-controller van Groene Metropoolregio (via info@regioan.nl).

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter

Drs. H.M.F. Bruls

de secretaris

Drs. A. Joustra

Bijlage:
- conceptbegroting 2022

CONCEPT-REGIONALE AGENDA 2022

en actualisatie regionale agenda 2021

groene metropoolregio
arnhem nijmegen

15 april 2021

Tussen groen, stad en ICE in Arnhem

Voorwoord

Met gepaste trots bied ik u de concept-regionale agenda 2022 aan. Een regionale agenda die in zeer korte periode tot stand is gekomen door de inzet van velen (ambtelijk en bestuurlijk) in de regio.

Nog geen half jaar geleden hebben de gemeenten zich uitgesproken om de regionale samenwerking te versterken en de gezamenlijk ambities onderschreven. Deze agenda geeft, na het tussenjaar 2021, inhoud en richting aan onze ambities in 2022.

Eén van de kernwaarden van de versterkte samenwerking is transparantie. Deze agenda maakt helder wat de 5 integrale opgaven zijn en wat we willen doen in 2022 om onze ambities te bereiken. Met het aanbieden van deze concept-agenda nodigen wij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uit de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. Dit passend binnen de P&C cyclus in uw eigen gemeente. Met de ontvangen reacties is het voor het Algemeen Bestuur mogelijk om kort na de zomer een gedragen regionale agenda 2022 vast te stellen. Die agenda omvat 5 integrale opgaven waar gemeenten op uitgenodigd worden om in te tekenen. Vooralsnog voor 1 jaar. De intentie is daarna afspraken te maken over meerdere jaren.

Werken aan een regionale agenda kost naast menskracht ook geld. Ik realiseer me daarbij dat veel gemeenten in financieel zwaar weer zitten. Elke nieuwe uitgave wordt gewogen. Het gevraagde bedrag per opgave is echter in vele gevallen geen nieuw geld. Veel zaken gebeuren nu al op regionale schaal met een bijdrage van uw gemeente; we starten immers niet op ‘nul’ met regionale samenwerking. Daarnaast omvat de regionale agenda taken die al binnen gemeenten gedaan worden en taken, die op de gemeente afkomen. Taken, die efficiënter en effectiever in gezamenlijkheid en op regionale schaal opgepakt kunnen worden.

Ik hoop dat alle gemeenten de ruimte weten te vinden om de schouders onder de gezamenlijk ambities te zetten. Met onze financiële inzet kunnen we er in slagen onze partners (Provincie, Rijk, Europa, bedrijfsleven en kennisinstellingen) te overtuigen om langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

Mocht u hierbij vanuit het dagelijks bestuur of het regiobureau ondersteuning wensen, dan zijn wij daartoe natuurlijk graag bereid. Ik wens uw college en uw gemeenteraad een goede gedachtewisseling.

Vriendelijke groet,

Hubert Bruls
Voorzitter Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In het kort

Onze gezamenlijke visie op de regio Arnhem Nijmegen

Horizon
Onze gezamenlijke ambitie:
- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament
We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio:
- we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap
- we houden de regio strategisch bereikbaar
- we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio

Heden
We werken samen aan de ontwikkeling van de regio:
- we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk
- we ontwikkelen energy, food, health en hightech als topsectoren
- we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio

Perspectief
We werken samen aan de koers van de regio:
- we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie
- we zetten breed in op de circulariteit van onze economie
- we werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving

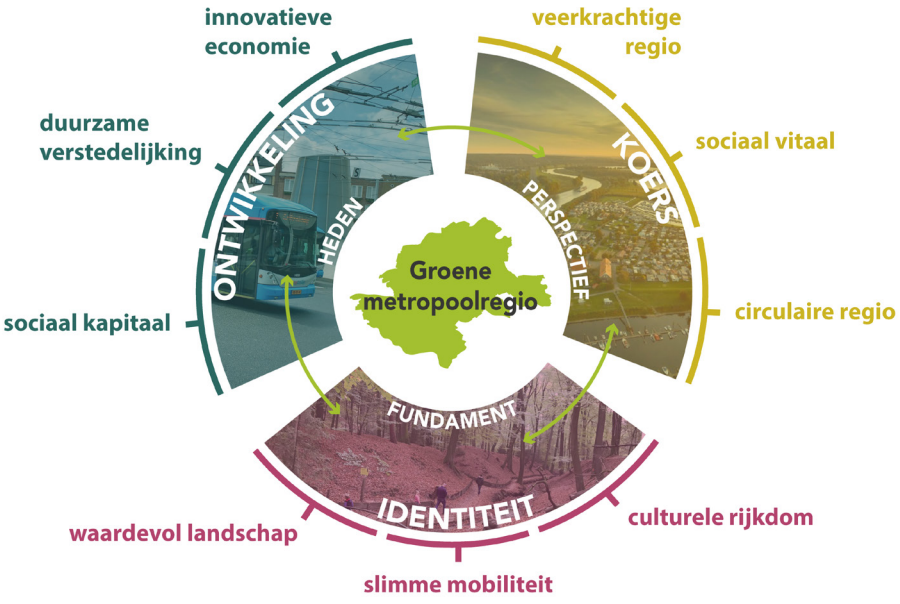

Inhoud

Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022

Verbonden regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Gebiedsgerichte corridoraanpak
- Speerpunt 2: Regionaal (snel)fietspadennetwerk
- Speerpunt 3: Hubs en knooppunten
- Speerpunt 4: Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
- Speerpunt 5: Verkeersveiligheid

Productieve regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Stimuleren ondernemerschap in het MKB
- Speerpunt 2: Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt
- Speerpunt 3: Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
- Speerpunt 4: Versterking van duurzame logistiek
- Speerpunt 5: Toekomstbestendige werklocaties

Circulaire regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Circulaire bouw en infrastructuur
- Speerpunt 2: Circulaire economie; grondstoffen en ketens
- Speerpunt 3: Water en klimaatadaptatie
- Speerpunt 4: Transitie naar duurzame energie

Ontspannen regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Duurzaam toerisme
- Speerpunt 2: Bruisende binnensteden en krachtige kernen
- Speerpunt 3: Groen-blauw raamwerk
- Speerpunt 4: Sterke culturele infrastructuur

Groene groeiregio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw
- Speerpunt 2: Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven
- Speerpunt 3: Agglomeratiekracht: *Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio

Samenhang opgaven

Financiële paragraaf

Bijlage: bestuurlijke opgaveteams

REGIONALE AGENDA 2022

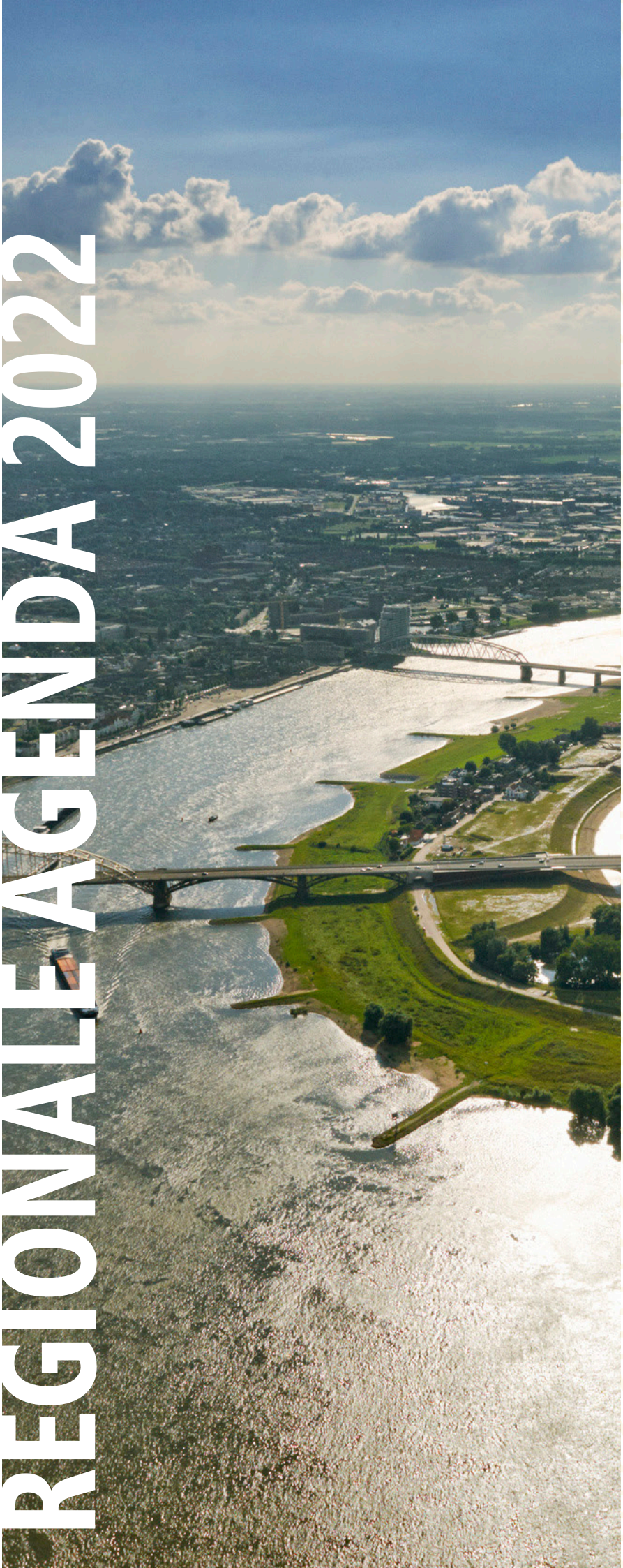

Met deze Regionale agenda geven we richting aan de versterkte regionale samenwerking. We geven vorm en inhoud aan onze gedeelde ambitie voor kwalitatieve groene groei. Onze inzet: elkaar actief opzoeken, partijen verbinden en samen zoeken naar nieuwe kansen!

Nationaal park Veluwezoom

REGIONALE AGENDA GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM-NIJMEGEN 2022

In het najaar van 2020 is de eerste regionale agenda voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aangeboden aan de 18 gemeenten door de Stuurgroep Versterking Regionale samenwerking regio Arnhem-Nijmegen. Op basis van de visie en de regionale agenda hebben 18 gemeenten de stap gezet naar een versterkte regionale samenwerking.

Voor u ligt de concept-regionale agenda voor het jaar 2022. Hierin zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen. Omdat de regio zich in een opstartfase bevindt, is deze agenda de uitnodiging aan gemeenteraden om in te tekenen op de 5 opgaven voor het jaar 2022. De intentie is om volgend jaar met een meerjarige agenda te komen, waarna ook meerjarig op de opgaven ingetekend kan worden.

Het jaar 2022 kan niet los gezien worden van 2021. In deze regionale agenda lichten we toe welke resultaten en activiteiten we in 2021 al oppakken om in 2022 resultaten te kunnen boeken. Dit als actualisatie én concretisering van de versie die in het najaar van 2020 aangeboden is. Ook blikken we vooruit op het jaar 2023: welke acties lopen door of zijn een vervolg op wat we in 2022 in gang willen zetten?

Deze agenda geeft invulling aan de inhoudelijke samenwerking als regio: fris, innovatief, integraal en verbindend. Daarmee is het ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Ambitie: groene groei!

We zijn een bloeiend stedelijk netwerk, zonder de overdruk van de Randstad. Dat willen we zo houden. We verwachten dat onze regio nog verder zal groeien, in inwoners, in werkgelegenheid, in mobiliteit. We hebben een forse woningbehoefte van circa 35.000 extra woningen tot 2030. We zetten in op blijvend werk en huisvesting voor onze inwoners. We zien ook dat onze gekoesterde leefkwaliteit bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe leiden we de groei gezamenlijk in goede banen, zodat de balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de regio behouden blijft? Daarom: groene groei!

Opgavegericht samenwerken
Deze centrale ambitie hebben we uitgewerkt en onderbouwd in de regionale visie 'Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio' (d.d. 23 september 2020). In deze visie hebben we negen uitdagingen geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief. Dit zijn de uitdagingen die we in de opgaven van de regionale agenda bijeenbrengen. Op deze manier komen we los van de traditionele sectoren. Immers, resultaten voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden én met onze private en maatschappelijke partners. Onze opgavegerichte samenwerking ondersteunt deze beweging naar samenwerking in allianties. De opgaven van de Groene Metropoolregio bieden focus op concrete speerpunten vanuit een integrale blik.

Vijf integrale opgaven
De vijf opgaven zoals ze beschreven zijn in de eerste regionale agenda, staan ook nu centraal. De opgaven bestrijken een logische 'deelverzameling' van het integraal werken. Deze agenda is richtinggevend en maakt integraliteit beheersbaar en handzaam.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:
- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.
- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks- en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

De Verbonden regio, de Productieve regio, de Circulaire regio en de Ontspannen regio combineren ieder een aantal beleidssectoren en domeinen met elkaar. De Groene groeiregio zet juist de integrale samenwerking en integrale afweging van ruimteclaims in de leefomgeving centraal, en adresseert zo de kernambitie van de visie. De Groene groeiregio is daarmee integrerend van karakter.

We pakken de opgaven in samenhang op. Dat is de kracht van onze werkwijze: vanuit verschillende invalshoeken werken we aan de maatschappelijke opgaven en versterken we elkaars acties. In de tabel op pagina 47 is de samenhang tussen opgaven inzichtelijk gemaakt.

Centrum Arnhem

Zevenheuvelenloop

Opgaven: speerpunten en activiteiten
Vanaf 1 januari 2021 zijn we officieel gestart met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de opgaven. De bestuurlijk opdrachtgever, haar/zijn bestuurlijk opgaveteam (bijlage 2), de andere betrokken wethouders, de opgavemanager en de betrokken inhoudelijke experts hebben in korte tijd deze concept-regionale agenda 2022 uitgewerkt én concrete acties opgestart in 2021. Bij het maken van de regionale agenda hebben we gemerkt dat het enthousiasme voor regionaal werken groot is en dat we met elkaar het belang hiervan zien. Het feit dat er een Groene Metropoolregio is met een 'gezicht' en mensen om zaken op te pakken, helpt om snel op tafel te krijgen waar we mee bezig zijn, waar we mee aan de slag willen en waar de prioriteiten liggen. De regionale agenda gaat uit van wat we met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor het komende jaar of jaren. Per opgave zijn resultaten, acties, een planning en een indicatie voor de benodigde middelen inzichtelijk gemaakt. De uitvoering van deze acties doen we natuurlijk niet alleen. Per opgave is beschreven met welke partners we samenwerken om onze ambities te realiseren.

In de regionale agenda staan per opgave verschillende acties. Acties gericht op de uitvoering van projecten en programma's, op lobby, het ontwikkelen van een visie of het verkennen van bepaalde onderwerpen. Deze acties zijn hard nodig om samenwerking vorm te geven, keuzes te maken en projecten en programma's concreet te maken en een stevige en uitnodigend verhaal te hebben bij onze regionale ambitie. Alleen zo kunnen we inspelen op kansen en (financierings) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk en Europa. Dit geldt zeker voor de opgaven waarop we in het verleden minder in regionaal verband hebben opgetrokken, zoals Ontspannen regio. De meeste van deze verkenningen/ visies zijn zo veel als mogelijk in het eerste kwartaal van 2022 gereed, zodat de uitkomsten vertaald kunnen worden in concrete acties met resultaten voor het jaar 2023.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet hard nodig: de COVID-19 crisis raakt onze regio hard. Toerisme, binnensteden en centra van kernen, cultuur, de druk op natuur- en landschap om maar wat voorbeelden te noemen. Waar dat kan, maken we daarom direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. We doen dit met middelen (capaciteit en geld) die al beschikbaar zijn vanuit Rijk, provincie of gemeenten zelf. Ook gaan we in 2021 aan de slag met het meetbaar maken van doelen en resultaten en het monitoren daarvan.

Monitor Brede Welvaart
Brede Welvaart gaat over de kwaliteit van het leven; het welzijn van de inwoners. In de regionale Monitor Brede Welvaart (CBS) wordt de brede welvaart van gemeentes, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van meer dan veertig indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale samenleving. Door enkele gemeenten is in een motie gevraagd dit instrument in te zetten. Is de regionale inzet voldoende effectief en efficiënt is om de kansen te benutten of de knelpunten aan te pakken? De monitor draagt ook bij aan de legitimiteit van de gezamenlijk inzet op de regionale ambities. Het Algemeen Bestuur heeft inmiddels besloten in het 2e kwartaal van 2021 de mogelijkheden van toepassing van een Monitor Brede Welvaart Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen te onderzoeken.

Organisatie opgaven
Het bestuurlijk opgaveteam stuurt de uitvoering van de opgave aan, bewaakt voortgang en stelt zo nodig bij. Zij doet dit op advies van het opgaveteam, bestaande uit de opgavemanager en een coördinator per speerpunt. Deze speerpuntcoördinatoren zorgen voor de verbinding met de gemeenten door een werkgroep in te richten per speerpunt. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van de deelnemende gemeenten, waarbij gelet wordt op spreiding over de hele regio. Daarnaast worden alle relevante ambtenaren regelmatig op de hoogte gehouden en om input gevraagd.

Tijdens de regio-ochtenden en de regiodagen stelt het bestuurlijk opgaveteam de overige regiobestuurders op de hoogte van de voortgang van de uitvoering van de opgave. Tijdens deze regio ontmoetingen kunnen bestuurders gevraagd en ongevraagd advies geven over de uitvoering van de opgave. Daarnaast worden op raadsontmoetingen de raadsleden geïnformeerd over de ontwikkelingen van en in de opgaven.

Triple helix-samenwerking en bestuursakkoord
Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak en in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek). We werken dan ook met veel partners samen om de ambities binnen onze opgaven te verwezenlijken. Soms doen ze een groot deel van de uitvoering, soms zijn ze mede-initiatiefnemer, medefinancier of supporter. Belangrijk zijn de samenwerkingsrelaties met de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB). Gezamenlijk zien wij het als onze verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen in de regionale samenwerking. Voor een gezamenlijke uitvoering van de regionale agenda is een consistente, meerjarige samenwerking tussen deze drie partijen nodig. We bekrachtigen deze samenwerking in een bestuursakkoord en voorzien deze van een investeringsagenda, waarin partijen ieder hun commitment op het aandeel aan de opgaven bekrachtigen.

Samenwerking met het Rijk
Voor een aantal opgaven is er al een intensieve samenwerking met het Rijk. Denk aan het verstedelijkingsakkoord, de woondeal en de MKB-deal. We gebruiken 2021 om voor de opgaven te identificeren waar kansen voor (verdere) samenwerking met het Rijk.

Intekenen op opgaven door gemeenten
Zoals hierboven staat beschreven, hangen de vijf opgaven nauw met elkaar samen. Zij vormen elk een onmisbare schakel om onze ambitie te realiseren. Binnen de opgaven hebben de opgaveteams zich laten leiden door urgentie en betekenis van acties voor gemeenten. Alleen de acties die prioriteit hebben en die we kansrijker en succesvoller kunnen oppakken op regionaal niveau, zijn opgenomen in deze regionale agenda. We hopen daarmee dat alle gemeenten zich uitgenodigd voelen om in te tekenen op het geheel. Op basis van deze concept-regionale agenda kunnen

gemeenten zich een mening vormen of zij voornemens zijn in te tekenen op de opgaven voor één jaar (2022). In juni 2021 kunnen zij hun reactie op deze concept-regionale agenda kenbaar maken aan het AB. De opgaveteams verwerken deze reacties in een definitieve regionale agenda en leggen deze voor aan het AB. Op basis van deze definitieve regionale agenda, kunnen de raden besluiten om in te tekenen voor de opgaven, bij of na de begrotingsbehandeling 2022. De bijdrage per inwoner die genoemd zijn per opgave gaan over de acties voor 2022.

Als een gemeente besluit mee te doen aan een opgave, dan tekent het college, na het besluit van de gemeenteraad, hiertoe een opgaveovereenkomst. Hiermee zegt de gemeente toe de benodigde middelen ter beschikking te stellen. De basis voor deze overeenkomst ligt in artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling. In de overeenkomst staan doel van de samenwerking, de resultaten en activiteiten van de opgave, de gemeentelijke bijdrage in financiën en de duur van de overeenkomst.

Overzicht proces

Met het proces van de regionale agenda en daarmee het intekenen op de vijf opgaven is aansluiting gezocht bij het proces rond de aanbieding van de concept-begroting van de Groene Metropoolregio voor het volgende jaar. Dit is een logische keuze omdat de gemeenten op een vroegtijdig moment een beeld krijgen welke middelen gevraagd gaan worden om de regionale agenda, dus de vijf opgaven, uit te voeren in het komende jaar (en jaren).

Het biedt gemeenten ook de mogelijkheid deze consultatiefase te gebruiken om opgaven aan te scherpen. De regionale agenda wordt elk jaar opnieuw voorgelegd aan de gemeenten.

In de visualisatie is dit proces vastgelegd.

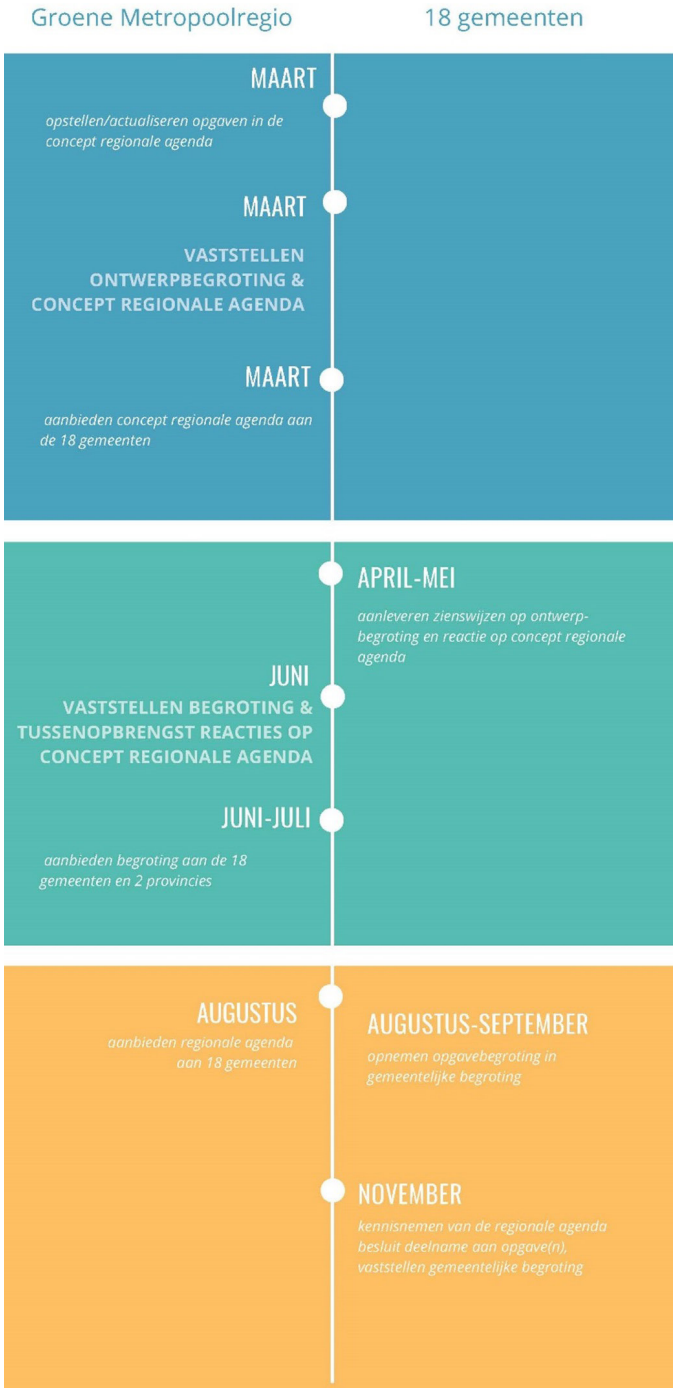

DE VERBONDEN REGIO

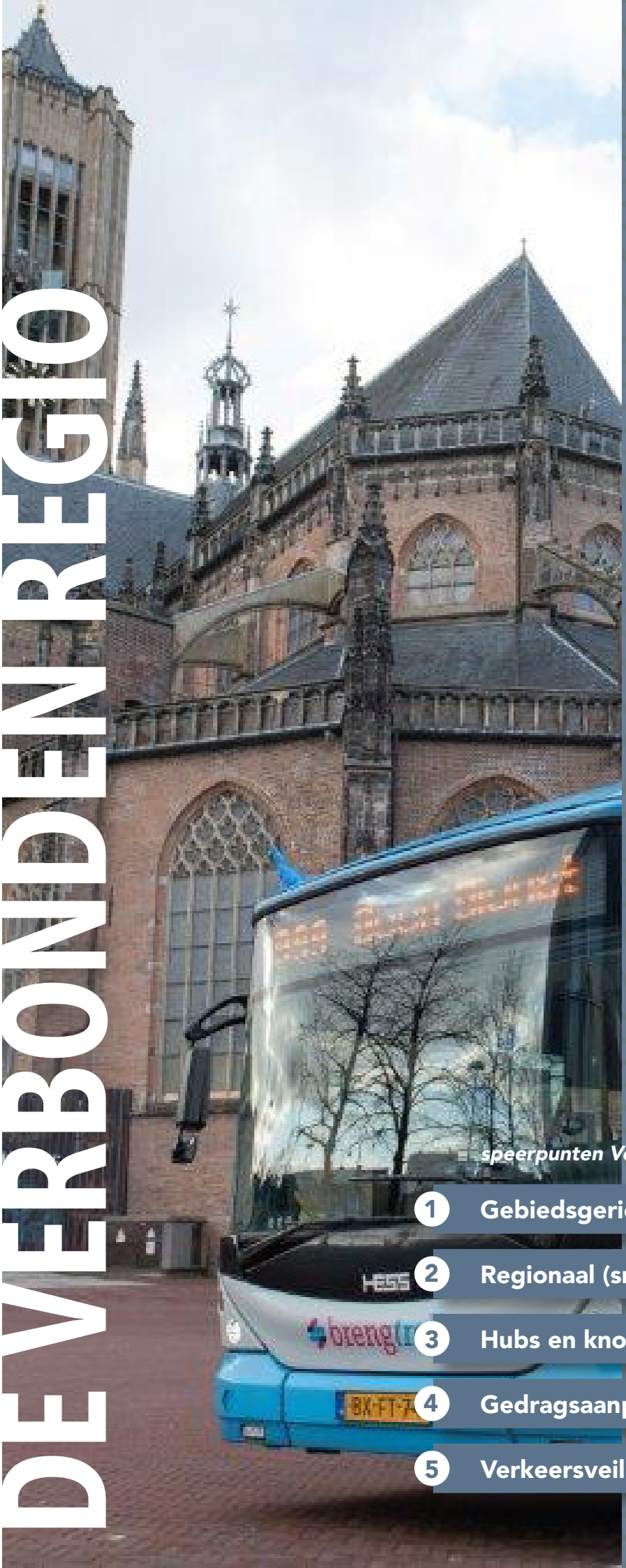

Over vijf jaar:

Kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

speerpunten Verbonden regio

1. **Gebiedsgerichte corridoraanpak**
2. **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**
3. **Hubs en knooppunten**
4. **Gedragsaanpak en duurzame mobiliteit**
5. **Verkeersveiligheid**

Snelle (regionale) fietsroutes: Rijn Waalpad

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Wij willen de regionale en stedelijke bereikbaarheid (zeker in het kader van de grote woningbouwopgaven) waarborgen door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H) OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Behalve lucht op het regionale wegennet zorgt dit ook voor een duurzamere mobiliteit.

In de voorloper van deze regionale agenda, de Agenda Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid uit 2019 zaten 6 sporen: Weg, Spoor, Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), Fiets, Slim en Schoon Onderweg, Verkeersveiligheid. De doelen en projecten zoals hierin ondergebracht zijn nog steeds actueel. De vijf speerpunten zijn integraler opgezet en sluiten beter aan bij Gaaf Gelderland en de Gelderse Mobiliteitsvisie.

Logistiek is geen apart speerpunt binnen de Verbonden regio. Wel willen wij de logistiek binnen de Verbonden regio slimmer en duurzamer maken. In 2021 verkennen we hoe we in onze regio de economische kansen van de logistieke sector verder kunnen versterken. Daarnaast wordt een relatie gelegd met de logistieke corridor (samenwerking met de provincie Gelderland en TEB), het verduurzamen van de bouwlogistiek, digitalisering, binnenstadlogistiek, truckparking en het verduurzamen van de binnenvaart.

Wij stellen de reiziger centraal en verleiden de reiziger de slimste en schoonste keuzes te maken. We benutten mobiliteitsnetwerken beter en zetten in op actieve en schone mobiliteit. Groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

Slim en schoon reizen door de vorming van mobiliteitshubs, het stimuleren van fiets/lopen op korte afstanden binnen het netwerk, het HOV-netwerk te vergroten en te versterken en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer/spoor.

PARTNERS

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is één van de partners binnen het beleidsveld Mobiliteit. De acties uit deze regionale agenda voeren we samen met partners uit.

- de provincie Gelderland: de doelen zijn op al onze speerpunten sterk in lijn met elkaar. Veel van onze processen en projecten voeren wij samen uit. In nauw overleg wordt bepaald wie het voortouw heeft.
- Overige overheden (Rijk, andere regio's en de individuele gemeenten) en het Waterschap: Binnen de Verbonden regio ontplooien we activiteiten die onze inhoudelijke opgaven kunnen versterken. Hierbij moet gedacht worden aan het versterken van de relatie met andere regio's (o.a. kennisuitwisseling via het Gemeentelijk Netwerk Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI)). Ook adviseren wij in voorkomende gevallen bij o.a. verschillende rijksprocessen. Daarnaast stemmen wij elkaars programma meer op elkaar af.
- TEB: hecht veel belang aan de mobiliteitsopgaven, omdat dit van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit de regio maken wij graag gebruik van het netwerk van TEB om deze opgave verder te brengen. Rondom lobby en communicatie van strategische projecten kijken wij samen met TEB specifiek naar ieders rol en helpen en versterken we elkaar.
- Bedrijfsleven: Wij betrekken het bedrijfsleven actief bij onze initiatieven. Belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject afstemmen zijn: ondernemers, ondernemerscollectieven, koepelorganisaties en kennisinstellingen. Ook aanbieders zijn een belangrijke partij om samen te komen tot gerichte implementatie.
- Kennisinstellingen als Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Van Hall Larenstein, ROC's dragen bij op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. Daar waar mogelijk en wenselijk betrekken wij de onderwijssector in onze processen.
- Het Regionaal verkeersmanagementteam Arnhem Nijmegen (RVMT) is een samenwerking tussen wegbeheerders in onze regio (Rijk, Provincie en gemeenten). De opgavemanager stemt af met de voorzitter van het RVMT en vervult in voorkomende gevallen een actieve rol. Het RVMT wordt in 2021 geëvalueerd, waarbij ook gekeken wordt naar de governance.
- De Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen organiseert aanvullend vervoer voor mensen die gebruik maken van Wmo, Jeugdwet, leerlingenvervoer en kleinschalig OV in de regio. Hiervoor is de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opgericht. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor het aanvullend vervoer (Avan). De opgavemanager en de directeur van de Vervoersorganisatie stemmen frequent af.

Werken aan mobiliteitshubs en knooppunten

Trolley bussen - Arnhem

2021

In maart 2019 heeft het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit ingestemd om maximaal in te zetten op een structurele mobiliteitsaanpak, waarbij de regio een belangrijke speler binnen het publiek/private netwerk is. Hiervoor is naast een eenduidige inhoudelijke aanpak ook capaciteit en financiering essentieel. Sinds 2019 wordt ingezet op het versterken van de sturende kracht van de regionale mobiliteitsaanpak en is toegewerkt naar een regionaal mobiliteitsfonds. Dit mobiliteitsfonds wordt sinds 2020 gevoed door de 18 gemeenten. Ook is sinds 2020 gewerkt met gemeentelijke aanspreekpunten voor een zestal werksporen/beleidslijnen.

In december 2020 is het bestedingsplan Verbonden Regio 2021 besproken in het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit. De opgaven zoals die in 2019 met elkaar zijn overeengekomen zijn hierbij leidend. In totaal is voor 2021 een bijdrage nodig van iets meer dan € 1,2 miljoen. Een deel van de benodigde kosten worden gedekt vanuit de onderuitputting 2020 (€ 202.000). Resteert een bijdrage van € 1.022.541. Dit betekent dat aan de gemeenten gevraagd is om voor 2021 € 1,30 per inwoner per gemeente beschikbaar te stellen. Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 een cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000.

De opgaven van de Verbonden regio komt voor het overgrote deel overeen met de koers die in 2019 is ingezet met het ambitiedocument duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, waarbij nu ook is gekeken om strategische speerpunten en actualiteiten een plek te geven. Voor 2021 worden een aantal activiteiten ingezet die de opgave versterken. Een economische analyse ICE wordt opgeleverd en samen met de provincie Gelderland wordt o.a. een start gemaakt met het maken van een nieuwe regionaal multimodaal verkeersmodel en starten we de verkenningen rondom de gebiedsgerichte corridors. De regio zet in 2021 sterk in op een aantal majeure strategische processen/projecten als de A50, spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied en het station Nijmegen. Daarnaast starten wij met investeringsagenda's (o.a. Hubs & knooppunten, fiets en verkeersveiligheid). Deze lijsten zijn een belangrijke input voor de Groene Metropoolregio als ook voor de provinciale Perspectievennota van medio 2021, waar mede wordt bepaald welke subsidiemiddelen beschikbaar komen. De afspraken die worden gemaakt in de Verstedelijkingsstrategie (2021) hebben eveneens gevolgen voor de potentiële mobiliteitsprojecten.

Speerpunt 1

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Multimodale verbinding A15

OVER VIJF JAAR...

- **Realiseren we samen gebiedsgerichte projecten in corridors van weg, rail en water,**
- **met goede (OV-) verbindingen naar Utrecht, Eindhoven, Zwolle én Duitsland (ICE),**
- **waarmee we de capaciteit van het regionale infrastructuur-netwerk vergroten, en met projecten bijdragen aan verbetering van de leefomgeving.**

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Dit speerpunt richt zich op de ontwikkeling van de (infrastructuur)corridors in de regio vanuit een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat om het bevorderen van interne en externe verbindingen over weg, rail en water vanuit een integrale blik op de leefomgeving. We versterken verbindingen door het beter benutten van de multimodale infrastructuur. Het vergroten van de capaciteit op het netwerk koppelen we aan het verbeteren van de directe leefomgeving. Voor onze inwoners, werknemers, bezoekers en passanten. Dit vraagt onder meer een zorgvuldige afweging tussen het goederenvervoer (per spoor) en het toenemend reizigersvervoer, maar ook met de ontwikkeling van de verstedelijking en de leefbaarheid in de kernen langs de corridors, waaronder het hoogwaardige openbaar vervoer en het binnenstedelijk HOV. In dit speerpunt richten we ons ook op de versterking van verbindingen tussen economische kerngebieden. Hierbij gaat het om de verbindingen met drukbezochte (werk) locaties in de regio en externe verbindingen met onze buurregio's zoals Utrecht, Eindhoven en Zwolle. Op internationaal niveau staat de verbinding met Duitsland, de ICE en de verkenning van euregionale verbindingen met het Europese achterland op de agenda. Wij willen dat er prioriteit wordt gegeven aan investeringen in de spoorcorridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. Versterking van deze corridor is nodig voor de economische ontwikkeling van Nederland, draagt bij aan Europese klimaatdoelstellingen en is noodzakelijk voor verdere verstedelijking en leefbaarheid langs deze corridor. Deze schakel is ook onderdeel van Europese en Duitse spoorplannen.

ACTIES 2022

Uitwerken van het Toekomstbeeld OV 2040
Regionale vertaling van het Toekomstbeeld OV 2040 inclusief uitvoeringsagenda.

A12 spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied
Verkenning en lobby van de A12 spoorcorridor incl. Arnhem-Oost.

Implementeren van het actieplan voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer
De betrokken gemeenten ondersteunen bij het verkennen en de planvoorbereiding.

Provinciale aanbesteding OV
Het analyseren van de kansen en mogelijkheden rondom de provinciale OV aanbesteding.

Regionaal multimodaal netwerkmanagementkader en verkeersmodel (incl. monitoringssysteem)
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagementkader met een advies naar de wegbeheerders. Opstellen van een regionaal kader en ontwikkelen én toepassen van een multimodaal verkeersmodel, samen met de provincie Gelderland. Voor betere beheersing en benutten van verschillende verkeers- en vervoersstromen in en door de regio.

Aanpak A50
Adviseren binnen de projectorganisatie over korte termijnaanpak A50 en participeren van het Mirt-verkenning A50.

Gebiedsgerichte corridors
Afronding verkenning gebiedsaanpak A325 corridor (provincie is trekker), Zuid- en Westflank Nijmegen (provincie is trekker), en Oostflank Arnhem (RWS is trekker).

Regionaal spoor in de regio
Het verkennen van de kansen en mogelijkheden van de bestaande regionale spoorlijnen.

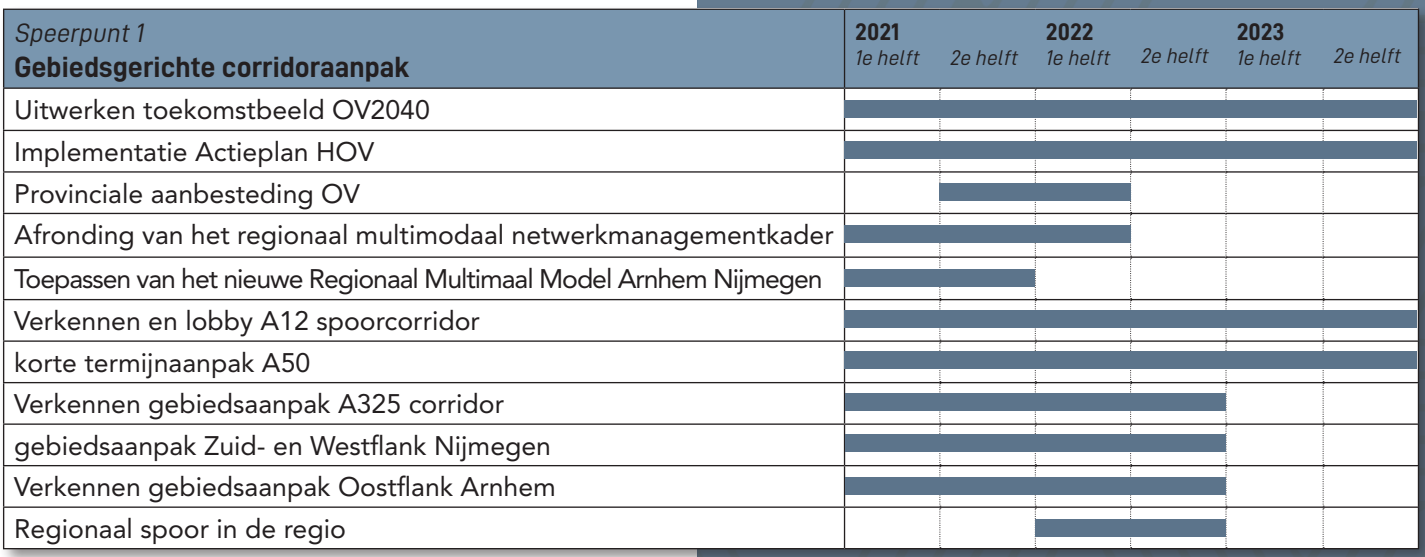

Speerpunt 2

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

Regionale fietsverbindingen: fietsbrug 't Groentje bij station Nijmegen Lent

OVER VIJF JAAR...

- **Gebruiken inwoners, werknemers en bezoekers steeds vaker de fiets,**
- **fietsen zij gemiddeld langere afstanden op meer verkeersveilige routes in de regio door**
- **uitbreiding en betere aansluiting op het lokale fietsnetwerk (woon-werk en recreatief).**

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

We zetten vol in op de fiets! De fiets, zeker met de komst van de e-bike, wordt steeds populairder. Wij stimuleren en faciliteren deze groeiende populariteit. Wij willen een sterke toename van het fietsgebruik in de regio met positieve gevolgen voor gezondheid, vitaliteit, luchtkwaliteit en leefomgeving. Het doel is het vergroten van fietsgebruik in en naar stad naar 35 %. Wij zien grote samenhang met de realisatie van hubs en verkeersveiligheid. Tevens is er een relatie met het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF), waarvoor wij al in 2021 werken naar een (geprioriteerde) lijst van potentiële projecten.

Begin 2019 heeft de regio een position paper 'aantrekkelijk fietsnetwerk' gemaakt. Deze vormt een leidraad voor onze inzet. Zo willen wij komen tot een werkagenda die het kader biedt voor maatregelen en prioriteiten. Het netwerk van snelle fietsroutes is nog niet af. Aan bestaande routes zijn verbeteringen noodzakelijk door toenemend gebruik en nieuwe inzichten. Bovendien zijn er nog kansen in de stedelijke regio om snelle fietsroutes te ontwikkelen. Het verbeteren van feeders is een regiobreed vraagstuk. Zowel rond de steden als verspreid in de regio moet het makkelijker worden om naar een snelle fietsroute te fietsen; of naar een hub of knooppunt, zoals een druk intercitystation. Om ketenmobiliteit te stimuleren is het van belang dat de overstap comfortabel en gemakkelijk is. De overstap tussen fiets en openbaar vervoer optimaliseren we verder. Met de ligging aan rivieren kent de regio veel bruggen. De bruggen vallen veelal samen met de tracés van de snelfietsroutes. De op- en afgangen van bruggen moeten beter (met ook aandacht voor maatvoering/breedte). Naast voorzieningen die de ruggengraat van het fietsnetwerk versterken, is aandacht nodig voor doorfietsroutes tussen kernen en binnen steden. Ook veilige schoolfietsroutes vallen hieronder. Hierbij maken wij zoveel mogelijk gebruik van bestaande subsidiemogelijkheden.

ACTIES 2022

Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets (MRF)
Ontwikkelen van een meerjarige regionale investeringsagenda voor de fiets, gericht op een betere prioritering en programmering van (potentiële) fietsprojecten in de regio, en op een betere aansluiting tussen het regionale fietsnetwerk en stedelijke, lokale fietsnetwerken.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets
Het benutten van de kansen en mogelijkheden van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Utilitaire fietsroutes in relatie tot het recreatief fietsnetwerk
Nadere verkenning naar een betere aansluiting en gebruik van utilitaire fietsroutes (voor woon-werkverkeer) op het recreatieve fietsnetwerk in de regio.

Verkenning van nieuwe snelle fietsroutes
Verkenning van potentieel te realiseren snelle fietsroutes en nader verkennen van knelpunten in de aansluiting op lokale netwerken.
- Nijmegen-Wijchen-Oss
- Arnhem-Huissen-Bemmel
- Om de Noord (Arnhem)
- Zevenaar-Doetinchem

Voorbereiden Planvorming Westflankroute Arnhem – Elst – Nijmegen
Nadere verkenning en planvoorbereiding voor een nieuwe snelle fietsroute tussen Arnhem en Nijmegen via Elst.

Analyseren stedelijk netwerk in relatie tot intelligente verkeerslichten (I-vri's)
Analyse van de aansluiting op het stedelijk fietsnetwerk in relatie tot intelligente vri's (datagedreven stoplichten).

Ondersteunen campagne 'Heel Gelderland fietst' en ondersteunen van de fietsburgemeester Arnhem-Nijmegen
Regionale uitwerking van de provinciale campagne 'Heel Gelderland fietst' met actieve gedragsstimulering om het gebruik van de fiets te vergroten door bijv. fietschallenges, in samenwerking met bedrijven, bewonersgroepen, kennisinstellingen en overheden.

Speerpunt 2 **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets	■		■		■	
Kansen benutten Nationaal Toekomstbeeld Fiets	■	■	■	■	■	■
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes	■	■	■			
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem		■	■	■		
Voorbereiden planvorming Westflankroute	■	■	■	■		
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's		■	■	■	■	
Ondersteunen Gelderland fietst en fietsburgemeester	■	■	■	■	■	■

Speerpunt 3

Hubs en knooppunten

Regionaal mobiliteitsnetwerk met ov-knooppunten: stationsomgeving Wijchen

OVER VIJF JAAR...

Realiseren we met partners (nieuwe) mobiliteitshubs en knooppunten in stad en regio waar we:

- **nieuwe vormen van duurzame mobiliteit aanbieden (deelvervoer, elektrisch, MaaS[1]).**
- **'mobiliteit op maat' bieden voor vraagafhankelijk vervoer in de regio en**
- **zo een betere koppeling maken tussen het regionale en stedelijke infrastructuurnetwerk.**

[1] *Mobility as a Service*

Hubs en knooppunten
Dit speerpunt richt zich op het zo efficiënt mogelijk verknopen van multimodaliteit op strategische locaties en het versterken van multimodale ketens in stad en regio. Met de ontwikkeling van knooppunten en mobiliteitshubs werken we samen met onze partners aan steeds beter bereikbare faciliteiten in de regio. Het gaat om het aanbieden van alternatieven op het gebruik van de auto en de verkeersdeelnemer te verleiden de overstap te maken op actieve en duurzame vormen van mobiliteit. Het kan hier gaan om fysieke ontwikkeling van knooppunten of de ontwikkeling van ehubs, deelvervoer, elektrisch vervoer en MaaS-constructies. Waarbij we inspelen op vraagafhankelijk vervoer in de kleinere kernen van de regio met mobiliteit op maatconstructies.

De focus ligt op het regionale netwerk. Wij richten ons op die hubs die van meerwaarde zijn voor het regionale mobiliteitssysteem. De doelstelling is tweeledig: Het verlichten van de druk op het verkeersnetwerk rond drukbezochte plekken in de regio en het stimuleren en faciliteren van duurzame vormen van mobiliteit. Hier zoeken we de aansluiting bij lopende ruimtelijke ontwikkelingen en de andere regionale opgaven. Dit vraagt om een integrale benadering. Wij hanteren hierbij het uitgangspunt om nieuwe woningen zoveel mogelijk te programmeren nabij (H)OV en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppunt-vorming wordt gestimuleerd (o.a. bij station Nijmegen, Arnhem-Oost).

De samenhang en meerwaarde van hubs vanuit verschillende invalshoeken staat centraal. Denk hierbij aan de aansluiting op woon- en werklocaties, binnensteden, voorzieningen en recreatieve hotspots. Maar ook de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit zoals de uitbreiding van het regionale (snel)fietsnetwerk en HOV-netwerk. We kijken op drie schaalniveaus naar het functioneren van hubs en knooppunten (overstaphubs, ontsluitingshubs en speciale hubs). Met oog voor bestaande en potentiële nieuwe hublocaties onderzoeken we waar de hubs complementair zijn en elkaar kunnen aanvullen vanuit een regionale optiek. Het gaat hierbij om de relaties tussen het stedelijke schaalniveau, de flanken en het regionale schaalniveau.

Een integrale benadering staat ook hier centraal waarbij we de leefomgeving van inwoners, werknemers en bezoekers verbeteren.

ACTIES 2022

Meerjarige investeringsagenda
Ontwikkelen en actualiseren van de meerjarige investeringsagenda regionale hubs en knooppunten.

Implementeren van kansrijke hubs
Verkenning, planvoorbereiding en verkenning van 1e fase investeringsimpuls in mobiliteitshubs.

Adviseren stationsgebied Nijmegen
De regio ondersteunt de gemeentelijke plannen voor realisatie van het stationsgebied Nijmegen, inclusief verbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving met het oog op de realisatie van wonen en werken in de directe omgeving. In 2023 start een deel van de uitvoering aan de westkant van het station.

Mobiliteit op Maat/Hubtaxi
Uitwerken Mobiliteit op Maat in relatie tot het project haltetaxi van de provincie Gelderland.

Fietsparkeren/gratis stallen
Analyseren van de kansen en mogelijkheden voor fietsparkeren en gratis stallen.

Speerpunt 3 **Hubs en knooppunten**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Meerjarige investeringsagenda	■		■		■	
Verkennen en planvoorbereiding	■	■	■	■	■	■
Adviseren station Nijmegen	■	■	■	■	■	■
Uitwerken Mobiliteit op Maat	■	■	■	■	■	
Fietsparkeren en gratis stallen		■	■	■		

Speerpunt 4

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit

Gedragsaanpakken mobiliteit: Slim Spitsen Waalbrug

OVER VIJF JAAR...

- **maken meer inwoners, werknemers en bezoekers gebruik van duurzame vormen van mobiliteit**
- **door een actieve beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuze,**
- **met een goede samenwerking tussen werkgevers, mobiliteitsaanbieders en overheden,**
- **waardoor de capaciteit van het regionale infrastructuurnetwerk beter wordt benut.**

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
Dit speerpunt richt zich op gedragsbeïnvloeding van verkeersdeelnemers. Doel is het beter benutten van de het mobiliteitsnetwerk door ons nadrukkelijk te richten op de beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuzen. Een belangrijk programma binnen dit speerpunt is 'Slim & Schoon Onderweg'. De 18 regiogemeenten, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en VNO-NCW werken samen in het programma (Slim & Schoon Onderweg) om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, waarbij de activiteiten en maatregelen geordend zijn volgens drie programmalijnen:

- Programmalijn 1: Gezamenlijke aanpak mobiliteitsgedrag
- Programmalijn 2: Krachtenbundeling Slimme mobiliteit
- Programmalijn 3: Stimuleren Duurzame mobiliteit

Voor de looptijd van het totale programma (2019 – 2022) zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Naar minimaal 20.000 extra slimme en duurzame reizigers.
- Minimaal 20.000 minder autoritten, met name gericht op opvang van de autonome groei aan automobiliteit in de regio.
- Regionale bijdrage aan reductie CO2 wegverkeer (75 kton in 2022).
- Reductie autoverkeer met 10% op kwetsbare corridors gericht op verbetering van de doorstroming en vergroting van de leefbaarheid.

Dit doen we door mensen te stimuleren om minder te reizen, op een ander tijdstip, met een ander vervoersmiddel of via een andere route. Ook zetten we in op smart mobility om de mobiliteit zo goed mogelijk te faciliteren.

ACTIES 2022

Communicatie en monitoring gedrag en verkeersdeelname in de regio
Ontwikkelen van regionale campagnes gericht op werknemers, werkgevers, bewoners en bezoekers voor verduurzaming van hun mobiliteitsgedrag, en digitale monitoring van de verkeersdeelname, en analyse van mobiliteitsdata.

Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten
Verkenning en realisatie van innovatieve projecten, inclusief subsidies hiervoor, van duurzame pilots of experimenten in de regio voor vernieuwende vormen van duurzame mobiliteit.

Slim & Schoon Onderweg
Het realiseren van het uitvoeringsprogramma Slim& Schoon Onderweg.

Speerpunt 4 **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Monitoring en communicatie						
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten						
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg						

Speerpunt 5

Verkeersveiligheid

Veilige fietsverbindingen: campus Heyendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Is de verkeersveiligheid in de hele regio verbeterd door een meer gerichte, risicogestuurde en proactieve aanpak.**
- **Is er een dalende lijn in het aantal doden en gewonden in alle regionale gemeenten.**

Verkeersveiligheid
De regio wil extra aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, waarvoor in 2019 het Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid door VNG en IPO is getekend. De regio werkt samen met de provincie Gelderland en het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid aan onder meer een integraal en uniform verkeersveiligheidsbeleid. We doen al veel, maar er liggen belangrijke kansen om het meer regionaal te doen. Door van tevoren initiatief te nemen om risico's aan te pakken, in plaats van pas maatregelen treffen als er een ongeluk is gebeurd. Onze aanpak past binnen het landelijk kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Onze hoofdopgave is dat iedereen elke dag weer veilig thuiskomt. Dit is het uitgangspunt, waarin we ook onze verdere doelen mee concretiseren. Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Het in 2019 vastgestelde positionpaper Verkeersveiligheid vormt de leidraad voor onze aanpak.

ACTIES 2022

Regionale uitwerking Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV)
De regio initieert en coördineert regionale studies die bijdragen aan de kaders van het SPV.

Investeringsagenda verkeersveiligheid
Het ontwikkelen van een meerjarige investeringsagenda verkeersveiligheid.

Landbouwroutes
Opstellen handreiking en uitwerking landbouwroutes.

Verkeersveiligheid pakketdiensten
Analyseren van de knelpunten en kansen/mogelijkheden om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Speerpunt 5 **Verkeersveiligheid**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale uitwerking SPV						
Meerjarige investeringsagenda						
Handreiking en uitwerking landbouwroutes						
Analyse pakketdiensten						
Implementatie gedragsaanpak						

DE PRODUCTIEVE REGIO

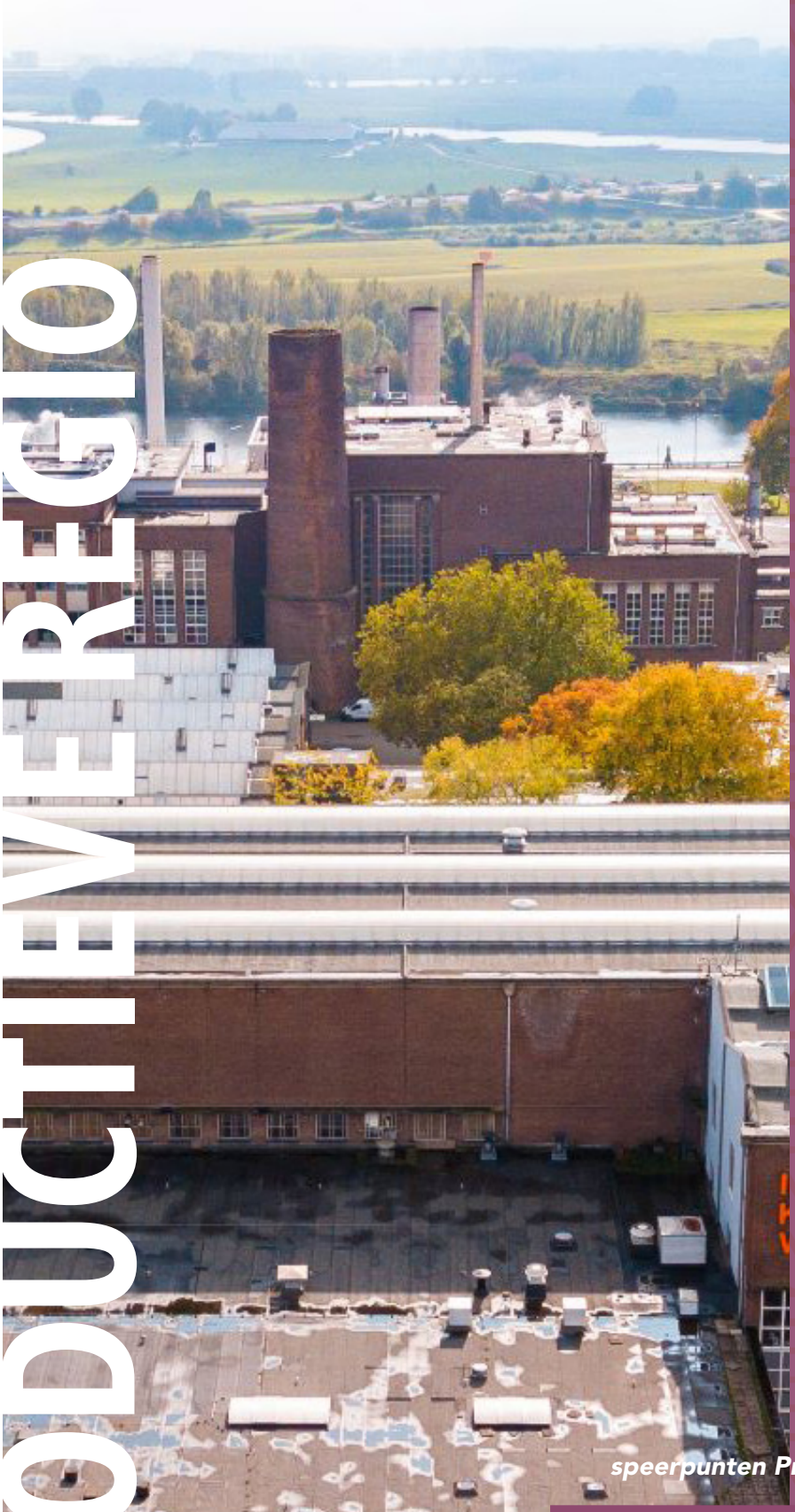

Over vijf jaar:

Is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

speerpunten Productieve regio

1. Stimuleren ondernemerschap in het MKB
2. Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
3. Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
4. Versterking van duurzame logistiek
5. Toekomstbestendige werklocaties

Bedrijventerrein Schoenaker - Beuningen

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Innovatie en werkgelegenheid
Onze regio kent veel innovatiekracht en de vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren en een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio. Dit doen we samen met o.a. TEB en de provincie Gelderland.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties, zodat nieuwe bedrijven zich vestigen en dat ondernemerschap en innovatie gestimuleerd worden. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties en passend bij het dna van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

Herstel na COVID-19
Voor de kortere termijn zetten wij krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. COVID-19 heeft een enorme impact op de wereldeconomie en ons regionale bedrijfsleven. Van klein tot groot, elk bedrijf voelt in meer of mindere mate de effecten van de crisis.

Voor de langere termijn zetten we ons in voor een versterking van de economische basis, waarin bedrijven zich willen vestigen en kunnen groeien. Dit is belangrijk voor het verdienvermogen, de werkgelegenheid en de welvaart van onze inwoners. Vanuit de Groene Metropoolregio dragen we op een aantal thema's bij aan deze structuurversterking, het innovatieve vermogen van onze economie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

PARTNERS

Bij het uitvoeren van bovengenoemde acties is de samenwerking met onze partners van groot belang, waaronder de provincie en TEB. Met de provincie zijn ambities en acties al afgestemd, de ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie.

Veel acties worden in samenwerking met TEB opgepakt, waarbij het accent ligt op de acties binnen de speerpunten 'doorontwikkeling van de clusters Health, Hightech en Energy' en 'Human Capital'. Bij de totstandkoming van de acties heeft ook afstemming plaatsgevonden met TEB. TEB heeft een groot triple helix netwerk via de boardleden en de helixgroepen. Met de helixgroepen Arbeidsmarkt, Health, Hightech & Energie en Food is er een samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen en deze kan o.a. een belangrijke rol vervullen in het aanjagen van innovaties, het verder brengen en uitvoeren van projecten, verbindingen leggen met het bedrijfsleven en de economische profilering van de regio. De civic entrepreneurs van TEB zijn de coördinatoren van deze helixgroepen. In de komende maanden gaan we met de provincie en TEB verder in gesprek om uit te werken op welke wijze we verdere samenwerking vormgeven.

Daarnaast is de samenwerking met andere partners van belang. De afstemming met deze partners pakken we vanaf april 2021 actief op. Met de arbeidsmarktregio's Arnhem en Nijmegen heeft wel afstemming plaatsgevonden over human capital. Onze partners zijn: de provincie Gelderland, TEB, Innovatiesupportorganisaties zoals KIEMT en Health Valley, Logistics Valley, Ministerie EZK, Euregio/INTERREG, Liemerse Ambassade, kennisinstellingen, ondernemers(verenigingen), Oost NL, VNO/NCW Midden, MKB Koepels, MKB Nederland, Next Garden, Stichting Clok, Arbeidsmarktregio's, Werkbedrijf-regio's, Techniekpact, Gelders Vakmanschap, UWV, Banken, Kamer van Koophandel, makelaars, beleggers, onderwijsinstellingen MBO/HBO/WO, ondernemerskringen en platformen, vakbonden.

Duurzame logisitek - Energy Corridor 2030

2021

Economische Monitor
In 2021 starten wij met een Economische Monitor waarin wij data verzamelen die van belang zijn voor de speerpunten binnen de Productieve regio. Wij maken daarbij slim gebruik van bestaande beschikbare data. De Economische Monitor wordt elke twee jaar geactualiseerd. Zo kunnen we resultaten monitoren en bijsturen waar nodig.

COVID-19 herstel MKB
Herstel van het MKB na de COVID-19 crisis is urgent. Wij starten in 2021 een programma gericht op heroriëntatie na COVID-19. We maken de toekomstmogelijkheden inzichtelijk voor 75 ondernemers en een plan van aanpak voor mogelijke vervolgroutes. Wij doen onderzoek naar de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen voor het MKB en maken een plan van aanpak voor het vervolg. Wij jagen het ondernemersklimaat en innovatie aan door kennisdeling en faciliteren van ontmoeting. Ook houden wij vinger aan de pols bij Ministerie van EZK voor nieuwe kansen voor MKB ondersteuning.

Human Capital
Wij zetten krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven na de COVID-19 crisis. Wij verkennen samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen welke bestaande instrumenten het meest resultaatgericht zijn. We halen arbeidsmarktbehoeftes op bij MKB en verbinden deze met de werknemerskant. Deze signalen geven wij af aan de arbeidsmarkttafels. We verbinden netwerken aan elkaar, zoeken naar financieringsbronnen om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Voor bundeling in samenwerking tussen overheden/ kennisinstellingen/bedrijven zetten wij in op een regiobrede Human Capital Agenda in 2022.

(Inter)nationale clusters
Met de Economische Monitor wordt de betekenis van Health, Hightech & Energy en Food voor regiogemeenten uitgewerkt. Wat gebeurt al, welke kansen liggen er, wat levert investeren in de clusters op voor de gehele regio, Nederland en Europa. Wij versterken het innovatief vermogen door ondersteuning van lopende projecten, met focus op Connectr voor nieuwe energieoplossingen. Naast Connectr supporten wij de programma's Briskr, Startlife en Orion voor ondersteuning van start-ups en scale-ups en zetten wij ons in voor innovatieve kennishubs en zoeken daarin de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven. Met een beter gestructureerde lobby en profilering van de (inter)nationale clusters zetten wij in op subsidie- en investeringsfondsen bij het Rijk, Duitsland en Europa.

Duurzame logistiek
Wij verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio. Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden nemen we daarbij mee. Wij gaan kennisdelen op bestaande initiatieven van vergroening van brandstoffen (zoals waterstof) en stadsdistributie.

Wij verzamelen de initiatieven in de regio om deze in 2022 te coördineren en te onderzoeken op kansrijkheid en daarmee de basis te leggen voor 1 of 2 INTERREG-aanvragen.

Werklocaties
De ontwikkelruimte binnen het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) wordt verdeeld en we zetten een eerste stap in de kwalitatieve verbetering van het RPW door de verbinding te leggen met de ruimtebehoefte van Health, Hightech & Energy, de economische kracht van de subregio's en de koppeling te leggen met andere opgaven.

Speerpunt 1

Stimuleren ondernemerschap in het MKB

Hotspot voor ondernemerschap - Modekwartier Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in de regio meer start-ups en nieuwe bedrijven in retail, horeca en andere MKB.**
- **Stimuleren we ondernemerschap via (lokale) broedplaatsen, training en opleidingen.**
- **Verbinden we ondernemers aan kennis- en investeringsnetwerken in regionaal en nationaal verband.**
- **Hebben veel MKB'ers een slag gemaakt in digitalisering en is de kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers verbeterd ten opzichte van 2021.**

Stimuleren ondernemerschap in het MKB
Met de acties binnen dit speerpunt ondersteunen wij het MKB bij herstel na de COVID-19 crisis. Met het stimuleren van het ondernemerschap, het vergroten van kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers kan worden ingespeeld op nieuwe technologieën en verdienmodellen. Daarmee versterken we het innovatievermogen, de positie en de productiviteit van de bedrijven.

ACTIES 2022

Programma Toekomstgericht Ondernemen
Continuering van het programma uit 2021 gericht op heroriëntatie van MKB'ers na de COVID-19 crisis, op basis van het in 2021 gemaakte plan van aanpak. We maken inzichtelijk wat de toekomstmogelijkheden zijn voor 75 ondernemingen. Afhankelijk van de toekomstmogelijkheden wordt een vervolgroute gekozen.

Inzichtelijk maken financiële landschap MKB
Uitvoeren van het in 2021 gemaakte plan van aanpak hoe we het MKB in de regio beter kunnen helpen om de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen te benutten. Dit kan communicatie en marketing zijn van de mogelijkheden of activiteiten (lobby) om mogelijkheden hiervoor te creëren.

Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting
- Innovaties stimuleren door het faciliteren van ontmoeting en kennisdeling op regionaal niveau. Met een jaarlijks MKB-event en een MKB-Award Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Doel: ontmoeting faciliteren, kennisuitwisseling en op een positieve manier aanjagen van innovaties. Continuering van actie uit 2021.
- Borging van de MKB-deal Sm@rt Together voor digitalisering: uitdragen van de regeling en waar nodig verbinden met het bedrijfsleven. Vinger aan de pols houden bij het Ministerie van EZK voor eventuele nieuwe kansen voor ondersteuning van MKB'ers in de regio.

Speerpunt 1 **Stimuleren ondernemerschap in het MKB**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Programma Toekomstgericht Ondernemen						
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB						
Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting						

Speerpunt 2

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt

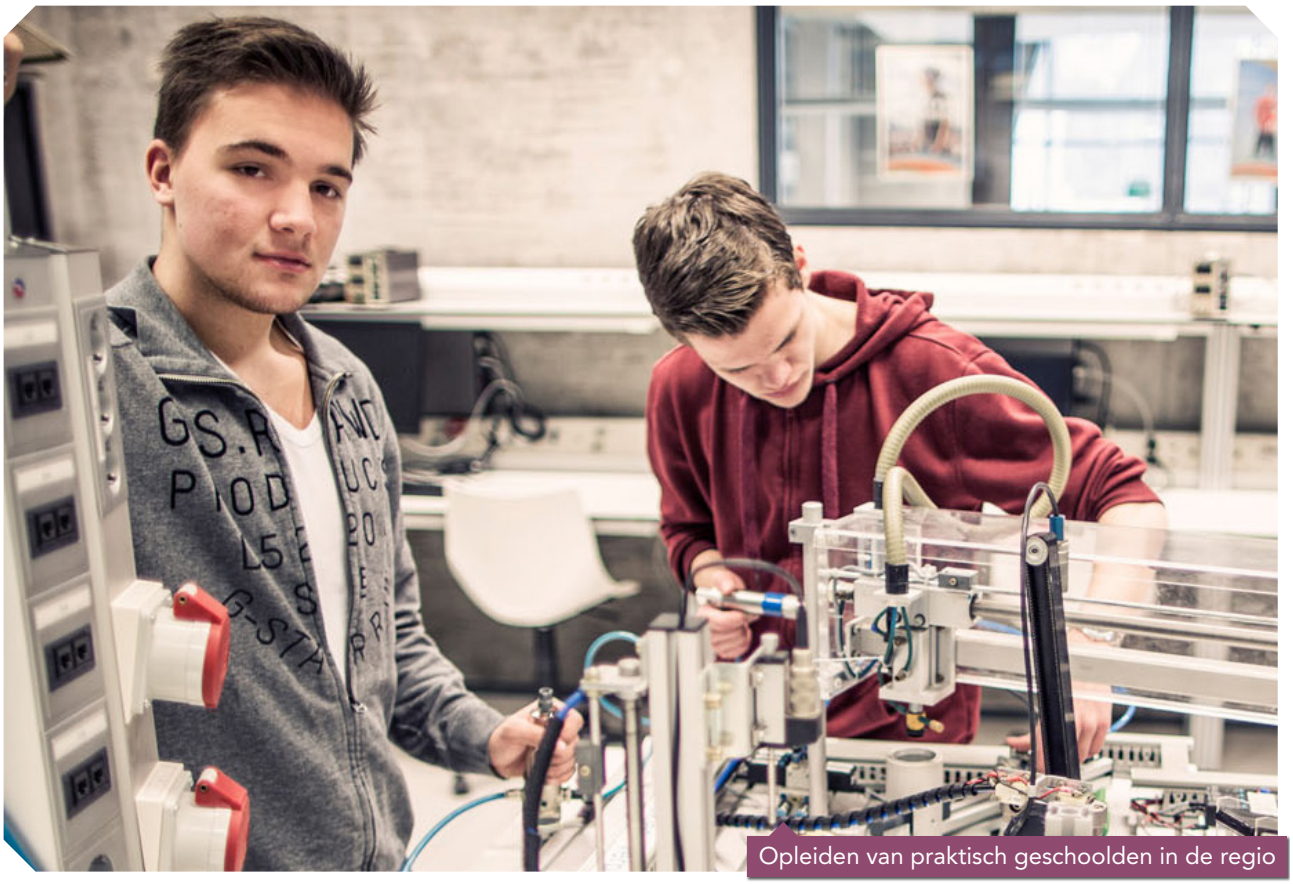

Opleiden van praktisch geschoolden in de regio

OVER VIJF JAAR...

Hebben we de vraag van ondernemers en het aanbod van personeel dichter bij elkaar gebracht door de juiste netwerken met elkaar te verbinden.

Hebben we een wendbare arbeidsmarkt waardoor het aantal banen in de sectoren Health, Hightech & Energy en Food in de regio is gegroeid.

Realiseren bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in de regio steeds meer samen in projecten die zorgen voor een betere aansluiting van MBO, HBO en WO op de arbeidsmarkt.

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
Ook bij het speerpunt Human Capital zetten wij voor de komende twee jaar krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. Ons MKB heeft het moeilijk en we helpen hen bij het aanpakken van de arbeidsmarktvraagstukken die op hen afkomen. Er zijn grote zorgen bij bedrijven over de beschikbaarheid van (passend) personeel wanneer de economie weer aantrekt. Daarnaast stellen we vast dat, net als voor de crisis, de schaarste aan passend en voldoende personeel bij de techniek, de zorg, de bouw en IT sectoren onverminderd is.

Samenwerking op regionaal niveau en commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven is cruciaal om urgente vraagstukken op de arbeidsmarkt te kunnen oplossen. Veel organisaties houden zich in netwerkverband actief bezig met de matching van vraag en aanbod van personeel. Vaak vanuit het oogpunt van de werknemer. Als regio bekijken we dit vraagstuk met name vanuit de werkgeverskant. Beiden zijn nodig voor een veerkrachtige arbeidsmarkt. Het verbinden van deze twee invalshoeken is een belangrijke rol voor de regio. Dit in goede en continue afstemming met de betrokken partijen. TEB speelt een belangrijke rol in de verbinding met het bedrijfsleven en het arbeidsmarktplatform. TEB focust zich op de sectoren Health, Hightech & Energie en Food en vooral op de MBO-plussers. De arbeidsmarktregio's richten zich vooral op de praktisch opgeleiden in de arbeidsmarkt. Beiden vullen elkaar daarin goed aan.

De informatie uit de Economische Monitor 2021 gebruiken we om komend jaar de beoogde resultaten concreet te maken.

ACTIES 2022

Verkenning inzet bestaande instrumenten
Voortzetten verkenning welke bestaande instrumenten het beste bijdragen aan het behalen van de genoemde resultaten, samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen. Het gaat daarbij om instrumenten als Skillshub, House of IT, Connectr Business School en The Lifenet 3.0. Medio 2022 zetten wij actief in op de meest resultaatgerichte instrumenten.

Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen
Wij vragen het MKB (werkgeversorganisaties) waar zij behoefte aan hebben in relatie tot de arbeidsmarkt. Met die informatie leggen wij verbindingen tussen werkgeverskant en werknemerskant om mismatches op de arbeidsmarkt aan te pakken. Gebruikmakend van de informatie die er al ligt en vooral kijkend naar de benodigde aanvullende informatie.

Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen
Opgehaalde signalen neerleggen bij de bestaande human capital-tafels. Netwerken met elkaar verbinden om tot gezamenlijke oplossingen voor gesignaleerde knelpunten te komen. Actief zoeken naar mogelijkheden om bestaande financieringsbronnen hiervoor in te zetten.

Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda en een Human Capital Akkoord
Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda voor overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven met de volgende hoofdthema's:
- Leven lang lerend
- Veerkrachtige arbeidsmarkt
- Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent
- Ontwikkelen van talent voor kansrijke beroepen

Commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven en een gezamenlijke meerjarige strategie creëren doen we door het Human Capital Akkoord 2022-2025 af te sluiten.

Speerpunt 2 **Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Verkenning inzet bestaande instrumenten						
Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen						
Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen						
Ontwikkelen regiobrede Human Capital Agenda en Human Capital Akkoord						

Speerpunt 3

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters

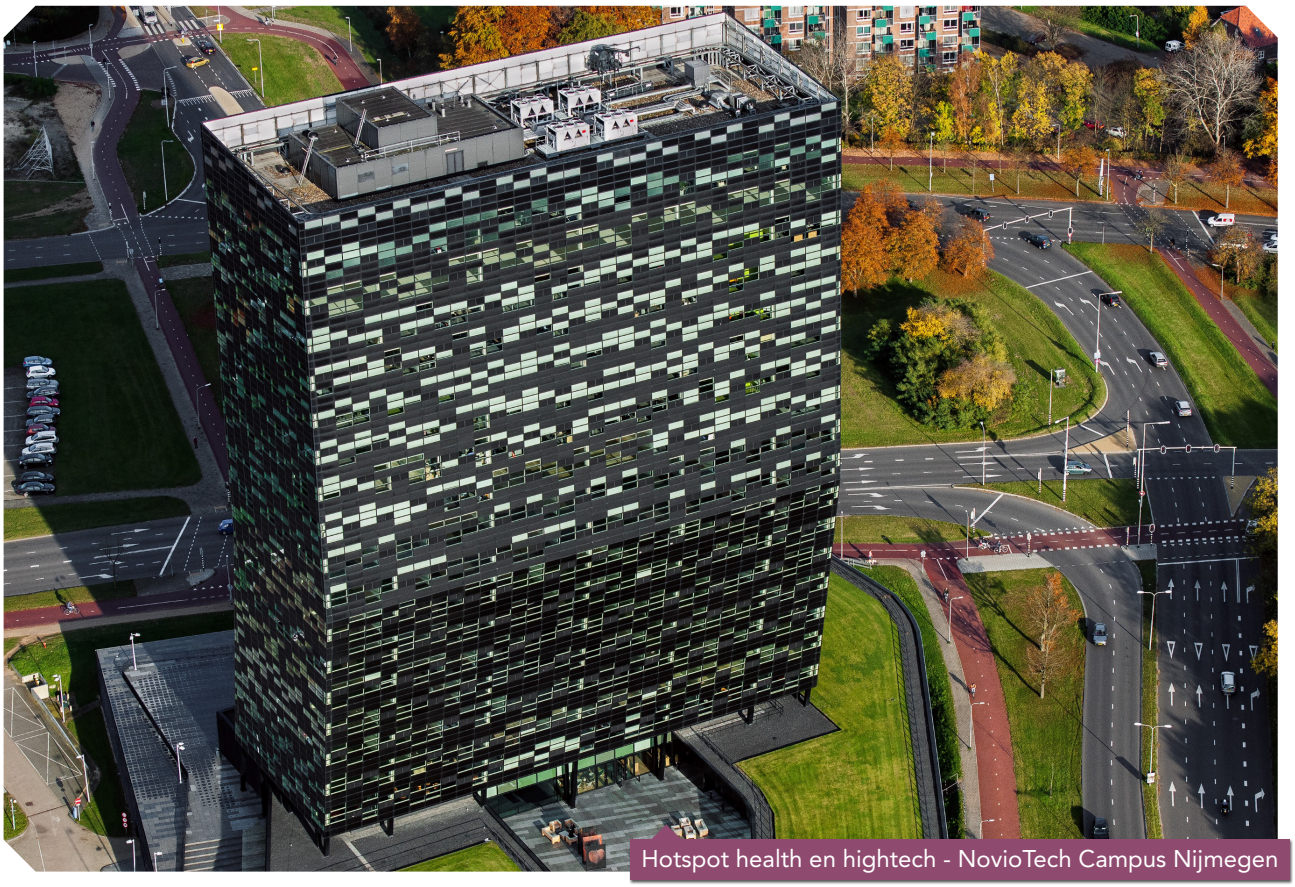

Hotspot health en hightech - NovioTech Campus Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

Is het innovatieve vermogen van bedrijven in Health, Hightech & Energy versterkt en betaalt zich dit uit in verdienvermogen (bruto regionaal product), in werkgelegenheid – uitgedrukt in arbeidsproductiviteit - en in de kennispositie van de regio in deze drie clusters.

Wordt het innovatief vermogen van de bedrijven ook ingezet voor onze andere maatschappelijke opgaven zoals energietransitie, de woonopgave, de circulaire opgave en klimaatadaptief houden van de regio.

Zijn we zichtbaar in onze directe omgeving (Gelderland, Brabant, Utrecht) en daarbuiten als (inter)nationaal toonaangevende regio voor innovaties en sleuteltechnologieën op gebied van Health, Hightech & Energy.

Werken we met Foodvalley samen aan crossovers tussen health en food.

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
Binnen dit speerpunt gaat het om de doorontwikkeling van de (inter)nationale clusters Health, Hightech & Energy. Wij willen deze topsectoren inzetten voor de maatschappelijke opgaven waarvoor de regio staat, zoals energietransitie en een gezonder klimaat, maar ook de groei van nieuwe banen op alle niveaus. Daarbij hoort ook de kennis en kunde binnen de regio over voedselproductie. De ambitie is om als Groene Metropoolregio voor bedrijven en instellingen 'the place to be' te worden in Nederland en Europa als het gaat om deze clusters. We willen onze innovatieve krachten in deze sectoren (inter) nationaal zichtbaar maken door innovaties en initiatieven goed te bundelen, onze lobby beter te structureren en de mogelijkheden te benutten voor de samenwerking met Foodvalley. Dit in lijn met de kansen voor de regio die ook in de Kracht van Oost – Nederland Slim Benutten worden benoemd.

Eén van de dragers van een goed vestigingsklimaat zijn gezonde bedrijven. Bedrijven blijven economisch succesvol als zij weten te reageren op ontwikkelingen in hun omgeving. Dat doen ze over het algemeen door te vernieuwen en/of te innoveren. Dit speerpunt spitst zich toe op het versterken van het innovatieve vermogen van de regionale bedrijven. Het innovatief vermogen wordt versterkt als partners inhoudelijk met elkaar samenwerken in een kennishub zoals Connectr, het Chip Integration Technology Centre CITC in Nijmegen, OnePlanetResearch Center of kennishub Circulaire economie. Plannen zijn er voor Artifical Intelligence, water- en droogteproblematiek, radiofrequentie technologie, digital health hub. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor clean energyhubs.

ACTIES 2022

Betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten uitwerken
Met de informatie uit de Economische Monitor uit 2021 zetten we actief in op de kansen die er liggen voor de doorontwikkeling van de clusters en verdere netwerk- en clustervorming. We gebruiken de informatie om projecten te ontwikkelen in de regio en gericht te lobbyen bij het Rijk en Brussel om gelden binnen te halen.

Connectr
Connectr is een triple helix clustering om nieuwe energieoplossingen (zoals waterstof, batterijopslag) te bedenken/onderzoeken/testen/toe te passen. Door gedeelde faciliteiten, een innovatielab, een innovatieprogramma. Locatie is IPKW Arnhem met verbindingen over de hele regio (en daarbuiten): ENGIE-terrein (Nijmegen), Park15 (Overbetuwe), InnoFase (Duiven), Next Garden (Lingewaard). Het regionaal bedrijfsleven kan aansluiten door het inzetten van stagairs, afstudeerders of onderzoeksopdrachten en gebruikmaken van testfaciliteiten en proefopstellingen. Het kenniscluster dat ontstaat kan lokale en regionale bedrijven helpen bij innovatie en transitie naar nieuwe energiebronnen. Connectr trekt nieuwe bedrijven, nevenvestigingen en start- en scale-ups aan. Dit creëert arbeidsplaatsen.

Versterken innovatievermogen met lopende projecten
Projecten die van belang zijn voor regiogemeenten, maar getrokken worden door andere partijen (o.a. TEB), worden ondersteund vanuit de regio. Gemeenten kunnen individueel aanhaken bij de projecten voor startuponderstеuning en / of lokale startersloketten hieraan verbinden: Briskr 20, (Nijmegen, Health/Hightech), Startlife (Wageningen, agrifood en voeding) en Orion (Arnhem, energy, creatief en zakelijke dienstverlening).

Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs
Inzet op innovatieve hubs en met name de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven, naast de inzet om een goede bedrijfsomgeving (Toekomstbestendige Werklocaties) te bewerkstelligen.

Beter gestructureerde lobby en profilering
Inspelen op kansen door economische kennis, innovaties en initiatieven in de regio beter te bundelen en extern uit te dragen door beter gestructureerde lobby bij het Rijk, Duitsland en Europa. In de economische profilering van de regio richten we ons op Health, Hightech & Energy en Food. Logistiek is een belangrijke voorwaarde voor de doorontwikkeling van de clusters. De brede profilering van de regio doen we als Groene Metropoolregio, waarbij Lifeport (TEB) ingezet kan worden rondom de economische profilering van de clusters.

Speerpunt 3 **Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Betekenis van Health, Hightech & Energy uitwerken						
Connectr						
Versterken innovatievermogen met lopende projecten						
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs						
Beter gestructureerde lobby en profilering						

Speerpunt 4

Versterking van duurzame logistiek

Verduurzaming van stadsdistributie in binnensteden

OVER VIJF JAAR...

Hebben we onze kansrijke ligging aan weg, rail en water voor logistiek, handel en transport versterkt met een verminderde milieubelasting en slimmer en bewuster gebruik van de ruimte.

Is de samenwerking tussen logistieke bedrijven, transporteurs, kennisinstellingen en overheden verder geprofessionaliseerd.

Versterking van duurzame logistiek
Logistiek en distributie spelen als enabler een belangrijke rol in onze regionale economie, o.a. vanwege de centrale ligging van de regio op verschillende belangrijke transportassen. In lijn met het gedachtengoed van de Groene Metropoolregio willen wij deze sector verduurzamen. Daarmee dragen wij bij aan een aantal grote maatschappelijke opgaven van deze regio zoals de energietransitie, innovatiekracht en de groei van de werkgelegenheid. Met het vergroenen van de logistiek dragen we ook bij aan de leefkwaliteit van onze regio. En de vermindering van de stikstofuitstoot levert weer nieuwe ontwikkelruimte voor bijvoorbeeld woningen.

Ook stadsdistributie en de levering van webshopbestellingen in woonwijken bieden kansen voor vergroening van de logistiek. Het gaat dan om het clusteren van transportbewegingen, slimme verzamelplekken buiten de stad (hubs), het combineren van goederen etc. Vooral voor Arnhem en Nijmegen is vergroenen van de stadsdistributie van belang. Ook buiten de steden zijn er echter bedrijven die graag hierin willen meedenken. Binnen deze opgave ligt de focus in eerste instantie op kennisdeling over groene brandstoffen, in een latere fase ook op nieuwe vormen van stadsdistributie van goederen en bevoorradingen op stedelijk en regionaal niveau.

Er zijn al vele initiatieven binnen de regio voor het verduurzamen van de logistiek, zowel bij het bedrijfsleven als bij kennisinstellingen en (lokale) overheden. Met name de sector zelf is verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven. Wij focussen ons op de projecten waar we als regio meerwaarde kunnen bieden. Bij alle activiteiten leggen wij slimme verbindingen met beschikbare samenwerkingsverbanden zoals die met de provincie en Logistics Valley.

ACTIES 2022

Verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio
Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er wel financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden zullen we daarbij meenemen.

Kennisdeling van kansen voor verduurzaming logistiek op bestaande initiatieven
Door middel van kennisdeling, kijken we of we lokale initiatieven ook op regionaal niveau kunnen toepassen.
Mogelijke initiatieven die zich hiervoor lenen:

- Demonstratie klimaattechnologieën en -innovaties in transport (DKTI) op Park 15, een initiatief van meerdere bedrijven om te komen tot een publiek laadplein voor elektrische vrachtwagens.
- Energiehub Engie/BCTN Nijmegen waar een duurzame (snel)laadmogelijkheid komt voor accucontainers voor binnenvaartschepen.
- Gemeenten, HAN, bedrijfsleven en brandstofleveranciers om te komen tot een waterstoftankstation op Bijsterhuizen.
- Initiatieven om energie om te zetten in groene waterstof voor logistiek (bijv. in Montferland door realisatie van een Clean Energy Hub waar lokaal geproduceerde groene waterstof wordt aangeboden).
- Initiatief om met de AVR als waterstofproducent te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor verduurzaming van de logistiek in de Liemers.

Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven in de regio
Vervolg op actie in 2021 (verzamelen initiatieven). Vergelijken van initiatieven op potentie. Oprichten van 1 of 2 INTERREG-projecten om hiermee nieuwe gelden naar de regio halen. Met een regionale insteek ontstaan financieel nieuwe mogelijkheden voor gemeenten en bedrijven die daar individueel geen kans op maken.

Speerpunt 4 **Versterking van duurzame logistiek**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Verkennen mogelijkheden businesscase truckparking						
Kennisdeling verduurzaming logistiek						
Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven						

Speerpunt 5

Toekomstbestendige werklocaties

Campus Heyendaal - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn de werklocaties passend bij de toekomstige economische ontwikkelingen en biedt dit kansen om flexibel en innovatief te kunnen ondernemen.**
- **Is de kwalitatieve en kwantitatieve vraag en aanbod van werklocaties in evenwicht;**
- **Bieden we passende ruimte voor bedrijven die bijdragen aan onze economische groei en profiel.**
- **Dragen we met werklocaties bij aan de groene en duurzame ambitie van de Groene Metropoolregio.**
- **Hebben we een doorkijk welke ruimtebehoefte voor werklocaties er is tot 2040.**

Toekomstbestendige werklocaties
De basis voor de activiteiten van dit speerpunt ligt in het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen (RPW). In het RPW vindt afstemming plaats tussen vraag en aanbod van werklocaties. Het RPW gaat voornamelijk over nieuwe ontwikkelingen op de juiste plek. Ook herstructureringsmogelijkheden en leegstandsopgave worden meegenomen. Als regio hebben wij de meeste impact op nieuwe locaties. Binnen het RPW kiezen we waar nieuwe regionale werklocaties (bedrijventerreinen, (perifere) detailhandel en kantoren) landen en hoe om te gaan met lokale ontwikkelingen. Op basis van het RPW worden initiatieven uit de regio voor nieuwe werklocaties beoordeeld.

Minimaal één keer in de vier jaar moet er een nieuw RPW komen, in de tussenjaren vindt monitoring plaats. Het RPW is verankerd in de omgevingsverordening van de provincie. De besluitvorming van het RPW ligt zoals voorheen bij de raden. Het RPW is een verplicht onderdeel voor alle gemeenten.

Er ligt een duidelijke koppeling tussen werklocaties en de Verstedelijkingsstrategie van de Groene groeiregio. Extra woningen in de regio bijvoorbeeld vragen ook meer werk en dus meer ruimte voor werklocaties en slimme oplossingen daarvoor. Een deel van de totale ruimtevraag uit de Verstedelijkingsstrategie zal dan ook landen op werklocaties. Dit betekent dat het RPW verder moet kijken dan de huidige horizon van 2030.

Een aantal ontwikkelingen en kwalitatieve keuzes zijn nu nog onvoldoende geborgd in het huidige RPW. Wij zetten in op het kwalitatief verbeteren van het RPW. We leggen een directe link tussen de groei en ruimtebehoefte van de kansrijke clusters (Health, Hightech & Energy), de economische kracht van de subregio's en de andere opgaven (zoals de ruimtevraag voor energietransitie vanuit de circulaire regio). De opgaven op het terrein van circulariteit, de energietransitie en duurzaamheid zijn van toepassing op nieuwe bedrijventerreinenwerklocaties. Deze aanpassingen zorgen voor een sterk en beter op de regio afgestemd RPW passend bij het dna van de regio.

ACTIES 2022

Inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters
Wij spelen in op de ruimtelijke behoefte van de kansrijke clusters Health, Hightech en Energy, de speerpunten van de regio. Het scherp krijgen van de behoefte aan kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelruimte voor de campussen en / of clusters en de spin-offs voor de regio en naar andere bedrijventerreinen nemen we mee in de Economische Monitor. Ook blijft er aandacht voor logistiek als ruimtevrager binnen het RPW.

Impuls voor duurzame energie en circulaire economie op werklocaties
Op werklocaties geven we een impuls aan duurzame energie en circulaire economie. De verkenning van kansen hiervoor vindt plaats bij de Circulaire Regio, waar de actie regionale aanpak voor verduurzaming bedrijventerreinen is opgenomen. Wij leveren bouwstenen hiervoor aan. De ruimtelijke vertaling en de eisen die dit met zich meebrengt nemen we op in het RPW. Ook zetten wij in op verduurzaming van bestaande werklocaties (zoals vergroening).

Inventariseren werkgelegenheid op de juiste werklocaties
Welke sectoren en bedrijventerreinen dragen het meeste bij aan de economische groei, werkgelegenheid en de banen van de toekomst. Juist voor deze ontwikkelingen willen wij ruimte bieden in het RPW. Dit wordt meegenomen in de tweejaarlijkse Economische Monitor.

Speerpunt 5 **Toekomstbestendige werklocaties**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
RPW						
Inzicht ruimtelijke ontwikkeling kansrijke clusters						
Impuls duurzame energie en circulaire economie werklocaties						
Inventariseren werkgelegenheid op juiste werklocaties						

DE CIRCULAIRE REGIO

Over vijf jaar:

We ontwikkelen slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomst-bestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

speerpunten Circulaire regio

1. Circulaire bouw en infra
2. Circulaire economie: grondstoffen en ketens
3. Water en klimaatadaptatie
4. Transitie naar duurzame energie

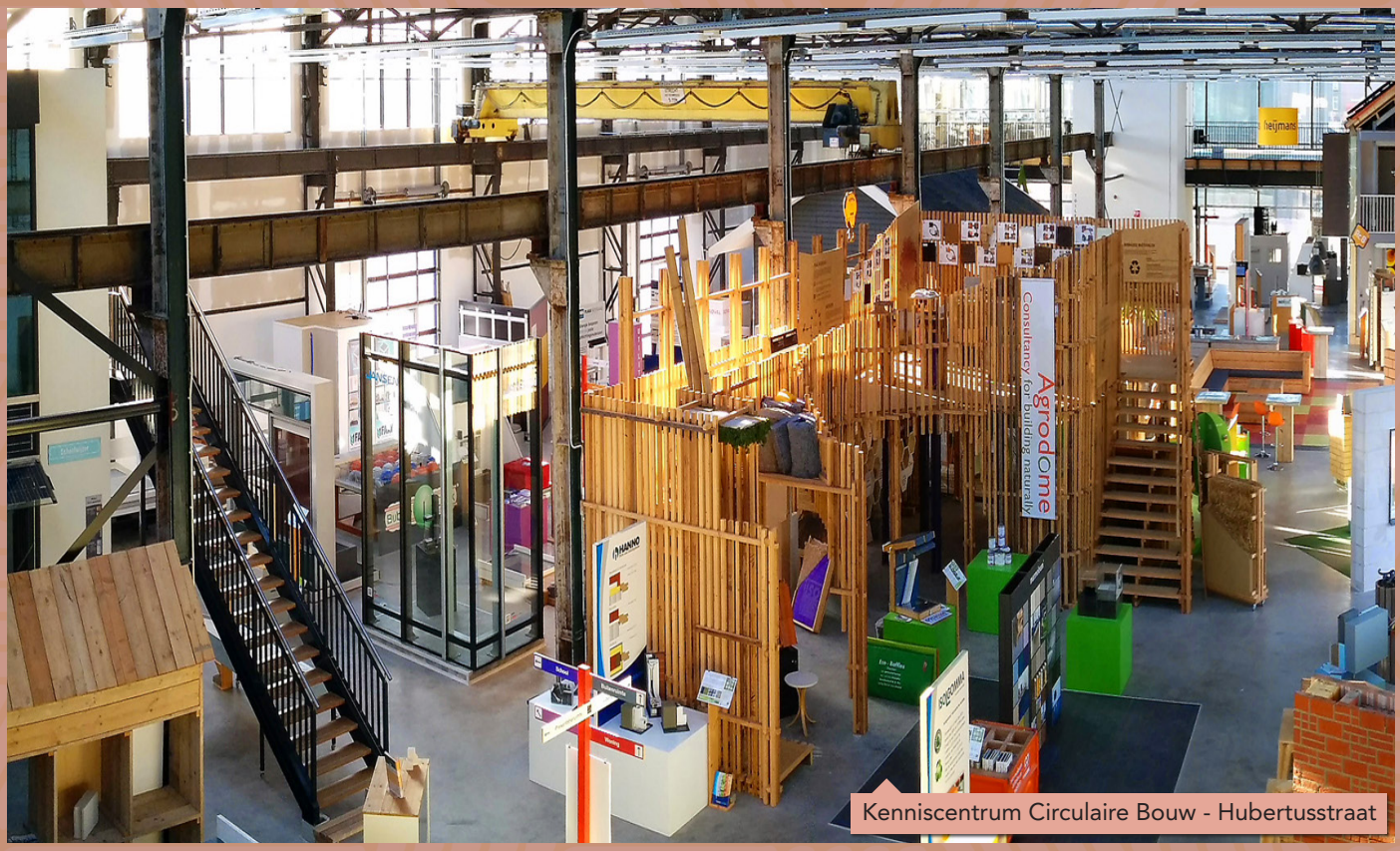

Kenniscentrum Circulaire Bouw - Hubertusstraat

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

We focussen op de domeinen waar we de meeste impact kunnen realiseren: op de bouw en infrastructuur, op grondstoffen en afvalketens, op klimaatbestendig groen en water, en op de energietransitie. Door in deze domeinen circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma's realiseren we onze ambitie. Bovendien biedt circulariteit grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch en technisch geschoolden. Een van de topprioriteiten om samen uit de COVID-19 crisis te komen.

We starten niet vanaf nul. In de regio draaien al veel succesvolle circulaire projecten waaraan veel gemeenten meedoen. We kopen gezamenlijk duurzame energie in, we hebben samen het eerste bod voor de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld en we voeren samen het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw uit. Door deze projecten onder te brengen bij de Groene Metropoolregio kunnen we deze efficiënter uitvoeren, gemakkelijker van cofinanciering voorzien en een schaalniveau realiseren dat meer circulaire impact heeft.

PARTNERS

- De provincie Gelderland heeft ambitieuze doelen op het gebied van klimaat, circulariteit en energietransitie en kan diverse acties met kennis en expertise ondersteunen en versnellen. Ook kan de provincie in bepaalde gevallen zorgen voor cofinanciering of cofinancieringsverzoeken en subsidie-aanvragen ondersteunen.
- TEB staat met #Lifeport voor innovaties die bijdragen aan gezonder, beter en duurzamer leven. TEB zet door inzet van de civic entrepreneur de regio op de kaart als circulaire, duurzame en klimaatbestendige voorbeeldregio, zorgt voor structuurversterking en kennisontwikkeling met bedrijven, kennisinstellingen en overheid, en stimuleert nieuwe verdienmodellen en banen in de circulaire economie.
- De Rijksoverheid en Europa hebben eveneens hoge ambities op het gebied van circulariteit en klimaat en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- De waterschappen vervullen een essentiële rol bij de ontwikkeling en uitvoering van de Regionale Adaptatiestrategieën en Energiestrategieën en projecten landschapsontwikkeling.
- Natuur en landschapsorganisaties, zoals Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten en IVN dragen bij aan een natuurinclusief en klimaatbestendig beheer en dragen bij aan een bewuste omgang van onze bedrijven en inwoners met ons groene landschap.
- Kennisinstellingen dragen op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de circulaire economie, klimaat, circulair bouwen en de energietransitie.
- De ministeries van EZK, BZK, I&W en de Europese Commissie hebben hoge ambities op het gebied van circulariteit en energietransitie en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- Uitvoerende partijen en hun koepel-organisaties (o.a. in de sectoren energie, afval en bouw zijn essentieel voor het bereiken van onze doelstellingen.
- Het Gelders Energie Akkoord (GEA) is een belangrijke partner vanwege hun directe relatie met allerlei bedrijven en instellingen die willen bijdragen aan de energietransitie. Ook verwachten we van het GEA een belangrijke rol bij het verkrijgen en behouden van draagvlak voor duurzame energieprojecten.
- Energiecoöperaties zorgen voor nieuwe initiatieven, versterken draagvlak en dragen er aan bij dat niet alleen de lasten in de regio blijven, maar ook de lusten met behulp van lokaal eigenaarschap.
- De inwoners van de regio dragen bij aan de doelstellingen door zuinig te zijn met grondstoffen en verpakkingsmaterialen en duurzame energie te gebruiken.

Circulaire infrastructuur - fietspad van 'Grasfalt' in Renkum

Leer- en werkplek Electronicahub

2021

We werken op regionale schaal al een aantal jaar samen op het gebied van duurzaamheid. De regio Arnhem-Nijmegen had in 2013 al een Routekaart Energietransitie die in 2018 is geactualiseerd. Uit deze samenwerking zijn diverse projecten voortgekomen waarvan een deel nu nog loopt. Hieronder worden deze toegelicht. Met de komst van de Groene Metropoolregio verwachten we in veel gevallen onnodige bureaucratie te voorkomen en daardoor sneller en daadkrachtiger stappen te zetten met projecten die de transitie naar een duurzame, circulaire regio versnellen.

Projecten 2021

- In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door tot en met 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld (Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting). De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).
- Op weg naar een circulaire bouwpraktijk laten we in 2021 al een advies uitbrengen in hoeverre een bouwproject circulair is. Daarnaast vragen we te adviseren welke instrumenten we als gemeenten kunnen inzetten om circulariteit bij bouwprojecten te stimuleren. In 2022 volgt daarop de implementatie binnen gemeenten. De kosten voor het advies worden gefinancierd vanuit de middelen die beschikbaar zijn in het kader van de Woondeal.
- De provincie is gevraagd om een aantal projecten te participeren en te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start, zoals de verkenning grondstromen, implementatie circulair bouwen en kennisdeling vergroeningsprojecten.
- In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 worden daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).
- Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten omdat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen.

Speerpunt 1

Circulaire bouw en infrastructuur

Houten woningen - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Besteden we projecten in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)-sector circulair aan.**
- **Bouwen we nieuwe woningen voor minstens 25% circulair.**
- **Is het hergebruik van bouwmaterialen en grondstoffen in de regio substantieel toegenomen en is de bouwlogistiek verder verduurzaamd.**
- **Is de samenwerking in de bouw en GWW-keten geïntensiveerd.**

Circulaire bouw en infrastructuur

Besparen en hergebruik van grondstoffen en producten is in vele sectoren van onze samenleving van belang. Uit onderzoek van de provincie Gelderland in 2019 is gebleken dat de sector bouw en infrastructuur ongeveer 40% van de Gelderse grond- en afvalstoffenstromen voor zijn rekening neemt.

Daarnaast heeft de regio een forse ambitie ten aanzien van het realiseren van nieuwe woningen die door het rijk, de provincie en de regio is vastgelegd in de Woondeal Arnhem-Nijmegen. Hierin is het streven vastgelegd dat na verloop van tijd een steeds groter aandeel circulair gebouwd wordt: in bestaande plannen minimaal 10%, vanaf 2025 25%, vanaf 2030 50%, vanaf 2050 100%.

De Groene Metropoolregio zet stevig in op het besparen van grondstoffen en hergebruik van afvalstoffen in de bouw- en infrastructuur en vermijdt daarmee zoveel mogelijk CO2-emissies. Radboud Universiteit, Hogescholen en ROC's verrichten veel onderzoek en doen praktijkervaring op over circulair bouwen en bouwlogistiek die we goed kunnen benutten. Het Kenniscentrum Circulaire Bouw in Nijmegen is een mooi voorbeeld waar kennis en kunde over circulaire bouw wordt samengebracht. Ook willen we leren van proeftuinen en experimentlocaties, bijvoorbeeld in het Living Lab Delta Oost.

Het in 2020 gestarte Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw zetten we voort en wordt in 2022 afgerond. De aanpak bestaat uit het delen van kennis, het ontwikkelen van een aanpak waarbij circulaire principes worden meegenomen in onze overheidsrol als opdrachtgever en het ontwikkelen van een maatstaf voor de mate van circulariteit in de infrasector.

De hieronder geformuleerde acties hebben het meeste impact als ze in samenhang worden uitgevoerd. Op die manier zal in onze regio de sectoren bouw en infra het 'snelst en slimst' de overgang naar circulariteit realiseren.

ACTIES 2022

Circulair opdrachtgeverschap bij grond-, weg- en waterbouwprojecten
Voortzetting en afronding van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw bestaande uit een monitoringssystematiek, een nulmeting, een kennisplatform, diverse kennisevents, een regionaal trainingsprogramma, een gezamenlijk aanpak voor circulair inkopen in de GWW-sector, proeftuinen en vijf projecten waarin de opgedane kennis is toegepast.

Circulair bouwen nieuwe woningen
De implementatie van de Circulaire Impactladder binnen gemeenten, afgestemd met de bouwsector. Ter ondersteuning hiervan de ontwikkeling van een gezamenlijk informatiepunt voor gemeenten voor uitwisseling van kennis en ervaring over circulair bouwen (Community of Practice).

Het versterken en verbreden van kennis over circulair bouwen, het stimuleren van houtbouw en proeftuinen
Met het programma Slimme duurzaamheid zorgt TEB voor de ontwikkeling van onderzoeksprogramma's en proeftuinen met betrekking tot circulair bouwen en houtbouw. De Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland vullen deze rol aan door lobby en subsidietrajecten te ondersteunen (mogelijk in de vorm van een Regiodeal) en deel te nemen aan triple helix verbanden.

Speerpunt 1 **Circulaire bouw en infrastructuur**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector						
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder						
Kennis circulair bouwen, houtbouw, proeftuinen						

Speerpunt 2

Circulaire economie: grondstoffen en ketens

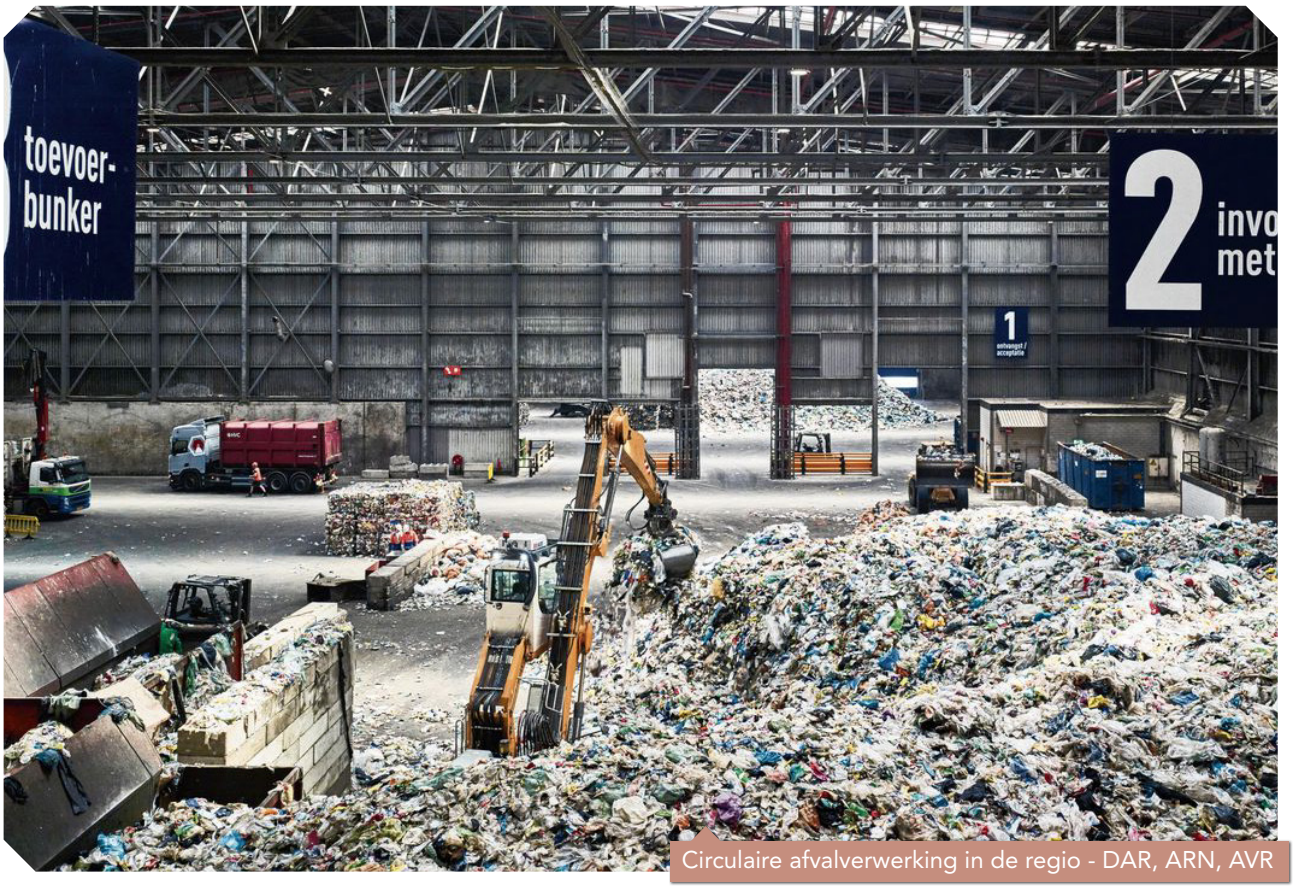

Circulaire afvalverwerking in de regio - DAR, ARN, AVR

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we goed zicht op de afval- en grondstoffenstromen in de regio.**
- **Hebben we korte en efficiënte maak- en productieketens gerealiseerd.**
- **Hebben we juridische en organisatorische belemmeringen weggenomen.**
- **Weten gemeenten hoe ze circulair kunnen inkopen en hebben daar volop ervaring mee.**
- **Is het hergebruik van grondstoffen en materialen fors toegenomen.**

Circulaire economie: grondstoffen en ketens
In 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen al verkozen tot beste circulaire regio van Nederland. De jury constateerde dat in onze regio wordt doorgepakt, zowel van onderop, als in een coördinerende en verbindende rol van bovenaf o.a. via The Economic Board. Afvalscheidingspercentages zijn hoog en het bedrijfsleven levert belangrijke bijdragen met innovatieve initiatieven die eveneens landelijke erkenning kregen. Maar we zijn er nog lang niet. Met een gerichte aanpak denken we een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van een circulaire economie in onze regio die kan rekenen op Europese belangstelling en daarmee aantrekkelijk wordt voor Europese partnerships met bijbehorende middelen.

We versterken ons inzicht in de regionale grondstoffen- en afvalstromen, de mogelijkheid van een grondstoffen hub verkennen, juridische belemmeringen wegnemen en de totstandkoming van nieuwe recyclingketens stimuleren. Daarnaast ondersteunen we gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten en stimuleren we de totstandkoming van nieuwe banen voor praktisch en technisch geschoolden. Als we de acties in samenhang uitvoeren, dragen ze in de grootste mate bij aan het optimaliseren van de circulaire economie in onze regio.

ACTIES 2022

Verkenning naar regionale grondstoffenstromen
Inzicht verwerven in regionale stromen van grondstoffen, producten en materialen en de daarbij behorende logistieke keten verder verduurzamen. Onderzoek richt zich met name op (schaarse) stromen waarop we als overheden relatief veel invloed hebben.

Kansen voor regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs
Verkenning naar de (on)mogelijkheden van een regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs (fysiek, digitaal) om de uitwisseling tussen vragers en aanbieders van materialen en grondstoffen te verbeteren, met aanbevelingen voor een gerichte strategie en aanpak voor gemeenten.

Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal Circulaire Economie
Uitwerking van een viertal casussen, gekoppeld aan onderwijsprogramma's. Het voortouw bij deze actie ligt bij TEB. Portaal voor gemeentelijke onderzoeksvragen en delen uitkomsten. Ondersteuning opleiden van jonge vakmensen met stageplaatsen.

Beleidsontwikkeling en wegnemen belemmeringen op grondstoffenstromen en materiaalgebruik
Regionale helpdesk voor wegnemen van juridisch en/of organisatorische belemmeringen en zo nodig het gezamenlijk ontwikkelen van regelgeving of beleid. Aansluiten bij expertise provincie en omgevingsdiensten.

Circulair inkopen
Doorontwikkeling van dynamisch kennisplatform waarin circulaire inkoopvoorbeelden, best practices, trainingen, etc. door gemeenten en andere partijen worden gedeeld. Drempels voor circulair inkopen worden weggenomen. Zo mogelijk uitbreiden met deelname van nieuwe partners.

Programma's voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedragsbeïnvloeding delen om verspilling bij consumenten en producenten tegen te gaan.

Circulaire hotspots
Het uitlichten van innovatieve circulaire hotstpots als Synergiepark InnoFase om (inter-)nationale erkenning en cofinanciering te verwerven voor de regio als broedplaats voor projecten in de circulaire economie. In samenspraak met onze partners (o.a. TEB en de provincie).

Stimuleren werkervaringsplekken
Het signaleren van kansen voor nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden. Afstemming met de brede Human Capital Agenda in de opgave Productieve regio.

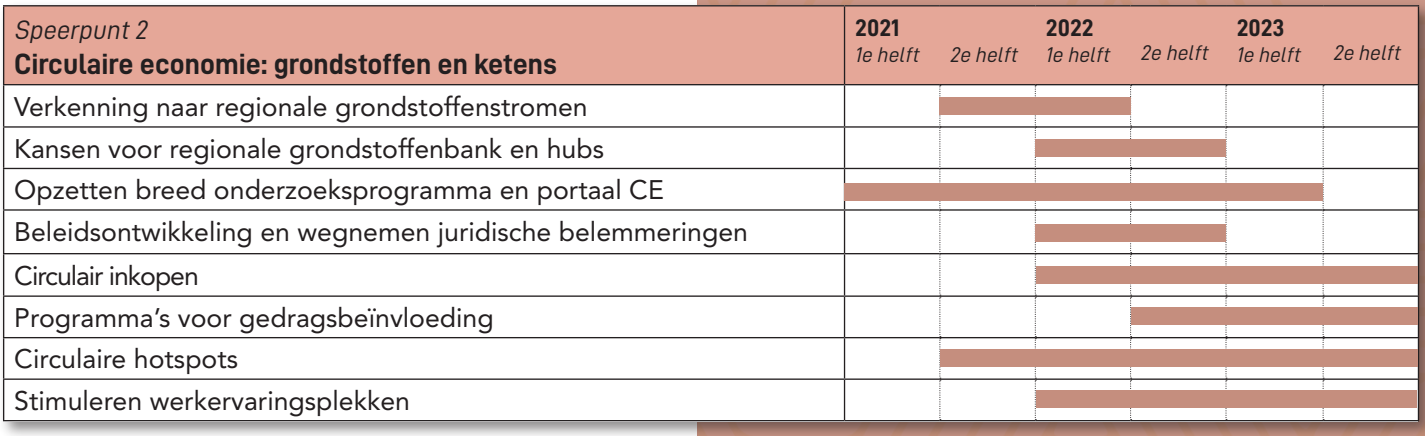

Speerpunt 3

Water en klimaatadaptatie

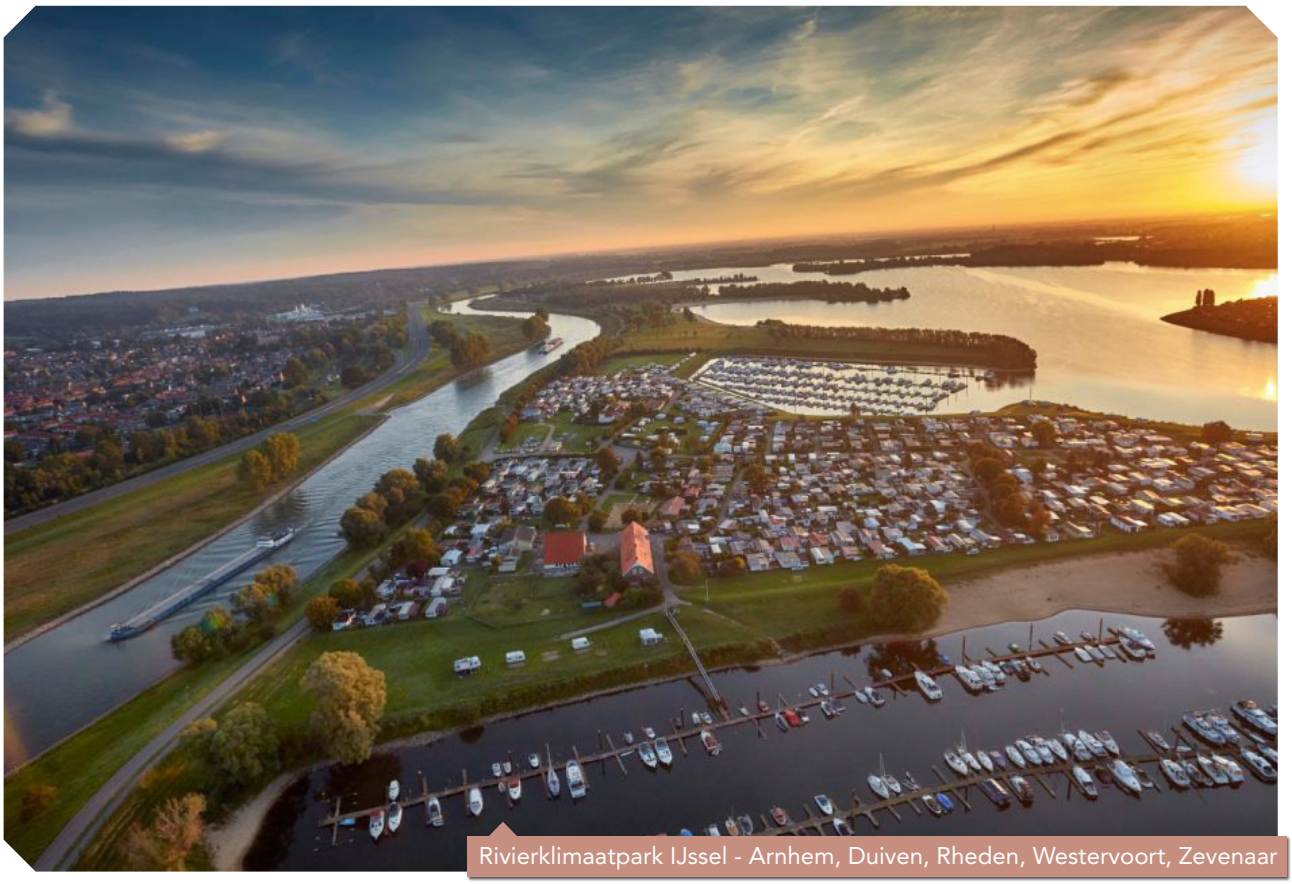

Rivierklimaatpark IJssel - Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, Zevenaar

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn we steeds beter geworden in het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water.**
- **Hebben we maatregelen genomen om wateroverlast, droogte of hittestress fors te verminderen.**
- **Hebben we het bebouwd gebied in stad en dorp verder vergroend.**
- **Bouwen we klimaatbestendig.**

Water en klimaatadaptatie

Van oudsher heeft onze regio een bijzondere relatie met water vanwege onze de ontstaansgeschiedenis met grote rivieren en de voor Nederlandse begrippen grote reliëfverschillen binnen de regio. Het maakt onze regio bijzonder aantrekkelijk om te wonen. De rivieren en het reliëf stellen ons echter ook voor bijzondere uitdagingen. Projecten die meer ruimte voor de rivier creëren, hebben invloed op onze andere opgaven waarvoor we staan, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit en recreatie. Dit maakt water en klimaatadaptatie een belangrijk thema: in de regio willen we water beter opvangen, vasthouden en hergebruiken en willen overlast en onveilige situaties voorkomen.

Steden en dorpskernen kunnen we nog verder vergroenen, waarmee we beter zijn voorbereid op extreme regenval, hitte en droogte.
We bevorderen tegelijk de biodiversiteit. Bewonersgroepen, bedrijven en anderen nemen regelmatig het initiatief voor dergelijke vergroeningsprojecten die vaak ook bijdragen aan de sociale cohesie in stad of dorp.

De gemeenten in de regio zijn betrokken bij verschillende Regionale Adaptatiestrategieën (RAS) die samen met waterschappen en andere partijen worden ontwikkeld. Deze zijn deels gereed en deels in een afrondend stadium. Daarna volgt de uitwerkingsfase waarbij we kunnen leren van goede voorbeelden over hoe om te gaan met extreme wateroverlast, hitte en droogte. Ook living labs en klimaatproeftuinen dragen daaraan bij. Bovendien hebben we als regio een forse bouwopgave waarbij we de groene kwaliteiten van de regio willen versterken. Dat levert de uitdaging op om klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers te bouwen.

ACTIES 2022

Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen
Delen van kennis en ervaring bij de uitvoering van de klimaatadaptatiemaatregelen met extra focus op uitdagingen die in onze regio op meerdere plekken spelen, bijvoorbeeld verdroging van stuwwallen.

Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'
Living lab met diverse partijen die een belang hebben in het verstedelijkt rivierengebied Delta Oost. Opbouw kennisagenda. TEB verbindt met behulp van de civic entrepreneur en het programma 'Slimme duurzaamheid' vele partijen uit de triple helix. De Groene Metropoolregio ondersteunt het initiatief, zet het in de schijnwerpers en vergroot kansen op een Regiodeal.

Klimaatbestendig bouwen
Versterken kennis, kunde en profiel op het gebied van klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers bouwen. Ontwikkelen uniforme aanpak voor bouwprojecten. Verwerven Europese/nationale cofinanciering voor vooruitstrevende projecten.

Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Ontwikkelen van een lerende en inspirerende omgeving waarin kennis en praktijkervaringen over klimaatproeftuinen en aanpak van grote en kleinere vergroeningsprojecten op regionale schaal worden gedeeld.

Grote projecten landschapsontwikkeling
Versterken profiel van de regio met behulp van grote landschapsontwikkelingsprojecten, die mede betrekking hebben op water, klimaat en biodiversiteit, o.a.:
- rivierklimaatpark IJssel: duurzame waterrijke landschapsontwikkeling.
- Park Lingezegen: water, vergroening, mobiliteit, landbouw, natuur en recreatie.
- Ooijpolder: living lab herstel biodiversiteit.

De regio wordt hiermee aantrekkelijker voor partnerships en cofinanciering van projecten en daarmee natuurlijk ook voor onze inwoners.

Speerpunt 3 **Water en klimaatadaptatie**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen			■	■	■	■
Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'			■	■	■	
Klimaatbestendig bouwen				■	■	■
Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten		■	■	■	■	■
Grote projecten landschapsontwikkeling			■	■	■	

Speerpunt 4

Transitie naar duurzame energie

Energie Netwerkbedrijf Liander - duurzaam kantoor Duiven

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we stappen gezet naar een duurzame energie-efficiënte regio.**
- **Gebruiken bedrijven en inwoners minder energie.**
- **Is het aandeel schone energie dat we in de regio gebruiken groter dan landelijk gemiddeld.**
- **Hebben we innovaties tot stand gebracht in opwekking, opslag en transport van duurzame energie.**

Transitie naar duurzame energie

In het nationale Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 de helft minder broeikassen uit te stoten ten opzichte van 1990. Dit akkoord is de Nederlandse invulling van de afspraken die in het Klimaatverdrag van Parijs zijn vastgelegd om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius.

In Regionale Energie Strategieën (RES) worden nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in praktijk gebracht. In onze regio hebben we de ambitie vastgelegd om in 2030 55% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Onze activiteiten zijn een vervolg op 'Routekaart energieneutrale regio' van 2017. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers zoeken we naar mogelijkheden om energie te besparen en duurzaam op te wekken. In de Groene Metropoolregio is het uitgangspunt om het opwekken van elektriciteit te combineren met andere thema's zoals biodiversiteit, mobiliteit en landbouw. We verkleinen door onze versterkte samenwerking op dit thema de kwetsbaarheid van individuele en vergroten onze slagkracht.

Solidariteit en een goede verdeling van lusten en lasten zijn belangrijke uitgangspunten voor het vervolg. Daarnaast geven we invulling aan de afspraken om de RES te borgen in omgevingsbeleid, het opstellen van een milieu-effectrapportage, bevorderen we de totstandkoming van een regionaal warmtesysteem en gemeentelijke transitievisies warmte en versterken we de ruimtelijk kwaliteit en de landschappelijke inpassing van projecten.

Flankerend aan onze inspanningen in RES verband werken we ook op andere manieren aan de energietransitie, bijvoorbeeld door het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe duurzame energiedragers zoals waterstof, en door bijvoorbeeld te werken aan kansen voor praktisch en technisch geschoolden in de energiesector.

ACTIES 2022

Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0
In samenwerking met vele partners uitvoering geven aan de afspraken in de RES 1.0 en voor 1 juli 2023 een nieuw bod opstellen voor RES 2.0. Door deelname van gemeenten aan het Klimaatakkoord hebben gemeenten zich verbonden aan het opstellen en uitvoeren van de Regionale Energiestrategie.

Aanpak van bedrijventerreinen: energie en duurzaamheid
Gezamenlijke aanpak verduurzaming bedrijfsterreinen met kennisdeling en onderzoek naar mogelijkheden voor gezamenlijke ontwikkeling van energieloketten en/of een Regionaal Expertisecentrum. Uitlichten bijzondere bedrijfsterreinen IPKW, Innofase, Next Garden, Engie, ARN.

Energieloketten voor bewoners
Onderzoek naar de meerwaarde van het gezamenlijk aanbesteden van de regionale energieloketten (advies en subsidie) voor bewoners en eigenaren van woningen en indien wenselijk de uitvoering daarvan.

Inkoop energie
Voortzetting faciliteren gezamenlijke inkoop (duurzame) energie door gemeenten per 1 januari 2023. Verwerken duurzame uitgangspunten in aanbesteding inkoop aardgas. Monitoring voortgang contract elektriciteit.

Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken
Delen van kennis en leerervaringen tussen gemeenten in de regio over projecten waarbij woningen voorzien worden van duurzame warmte ('Wijken van de Toekomst', 'Programma Aardgasvrije Wijken'). Versnellen van aanpak om woningen aardgasvrij te maken.

Programma voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedrags-beïnvloeding delen die energiebesparing bij consumenten en producenten bevorderen.

Regionaal investeringsprogramma energie-opslag (waterstof e.d.)
Samen met de provincie en TEB onderzoek naar het aanjagen van investeringen het verwerven van externe middelen om energie-opslagmethoden (accu's, waterstof, etc.) te kunnen opschalen.

Werkplekken voor praktisch en technisch geschoolden
Het scherp in beeld brengen van de behoefte aan personeel in de energietransitie en het stimuleren nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden, in samenwerking met TEB.

Monitoring
Monitoring van het effect op de uitstoot van CO2-emissies van de regionale activiteiten met betrekking tot de energietransitie. De actie is een voortzetting van de monitoring in het kader van de regionale routekaart. Zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande data.

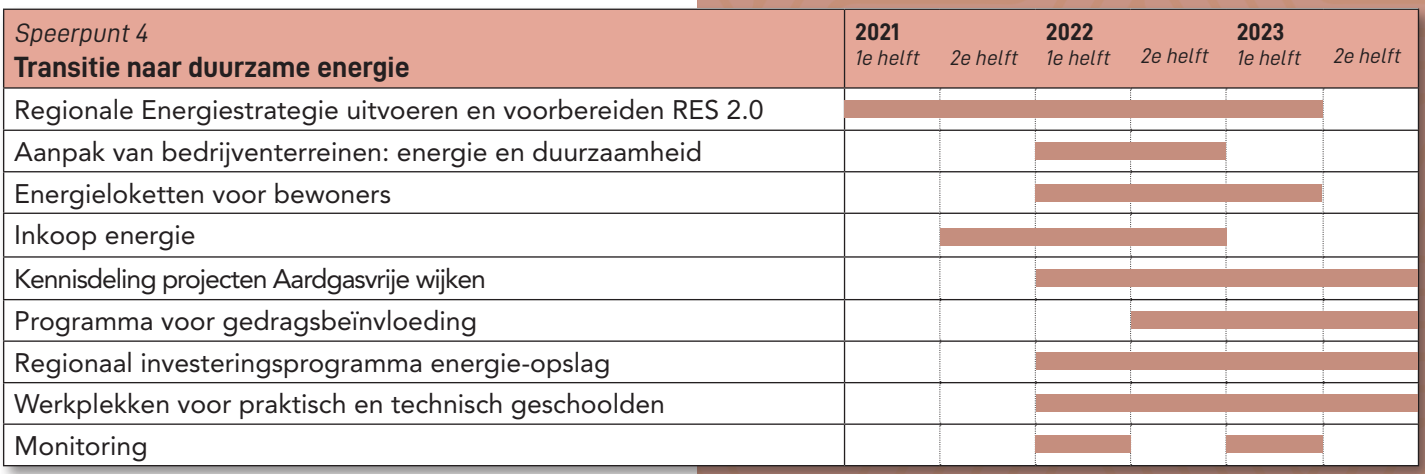

DE ONTSPANNEN REGIO

Over vijf jaar:

Hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

speerpunten Ontspannen regio

1. Duurzaam toerisme
2. Bruisende binnensteden en krachtige kernen
3. Groen-blauw raamwerk
4. Sterke culturele infrastructuur

Bruisende binnensteden: Focus, Arnhem

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Aantrekkelijke regio in balans
De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendige en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtige natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dat genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur heeft ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en is belangrijk voor het sociale klimaat en de leefbaarheid van de regio.

Soms schuurt het ook: al die functies leggen een claim op de beperkte ruimte die we hebben. Daarom werken we in deze opgave aan een groen-blauw raamwerk. Op basis daarvan kunnen we zoeken naar functie-combinaties en keuzes maken om natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed te behouden en te versterken.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet op deze speerpunten hard nodig. De COVID-19 crisis raakt de sectoren binnen deze opgave hard. Ook de druk op natuur en landschap is door de crisis nog groter geworden. Wat we over vijf jaar willen bereiken, hebben we dan ook aangepast. We willen niet per definitie meer, maar kwalitatief beter. Waar dat kan, maken we direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. Tegelijkertijd is samenwerking op de onderwerpen in deze opgave relatief nieuw op regionaal niveau. We moeten daarom eerst scherp krijgen wat we met elkaar willen bereiken en wat we willen doen. Daarvoor is onderzoek, visie en planvorming nodig. Alleen zo kunnen we programma's en projecten concreet maken en mogelijkheden creëren voor (co)financiering van provincie, Rijk, Europa en de markt. Daar waar we dit soort verkennende activiteiten doen, maken we gebruik van wat er al ligt (en dat is veel), zodat we snelle slagen kunnen maken naar meer concreetheid.

PARTNERS

Provincie Gelderland: de doelen van provincie en Groene Metropoolregio vallen in deze regio sterk met elkaar samen. Veel acties gaan we dan ook samen met de provincie oppakken.

TEB hecht veel belang aan de Ontspannen regio, omdat deze van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit Ontspannen regio maken wij graag gebruik van het netwerk van The Economic Board om deze opgave verder te brengen. Hoe we dat doen, werken we verder uit.

Veluwe-Alliantie: een aantal gemeenten binnen de regio Arnhem-Nijmegen maakt ook deel uit van de Veluwe-Alliantie. Met name bij het speerpunt Duurzaam toerisme zien wij belangrijke kansen om samen te werken. Denk hierbij aan activiteiten op het gebied van vitaliteit, spreiding van recreatiedruk en human capital.

Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen (TVAN): TVAN is een belangrijke uitvoeringspartner op het gebied van Duurzaam toerisme. TVAN is mede-opsteller van het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda en trekt samen met ons op in de uitvoering hiervan. Het werken met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een strategische marketingvisie, zien wij als een belangrijke basis voor onze samenwerking.

Andere belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject gaan afstemmen zijn onder andere:

- Ondernemers, ondernemerscollectieven
- City marketing
- Koepelorganisaties (o.a. HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland, Gastvrij Nederland),
- Kennisinstellingen (o.a. RU, HAN, VHL, ROC's)
- het Rijk (o.a. ministerie EZK, BZK, LNV en OCW)
- Waterschappen
- Routebureaus Arnhem-Nijmegen en Veluwe
- Euregio (ook INTERREG)
- Terreinbeheerders en natuurorganisaties (o.a. Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Vereniging Natuurmonumenten, Natuur en Milieu Gelderland (voorheen GNMF) ARK Natuurontwikkeling, Living Lab Ooijpolder, etc.)
- LTO
- RCE
- MKB Nederland
- Vastgoedeigenaren
- VNO/NCW
- Culturele instellingen
- Cultuur Oost
- Kunstvakonderwijs
- Erfgoed Gelderland
- Romeinennetwerk Gelderland
- Nederlandse Limes Stichting
- Cultuurpunten
- Het Gelders Kastelen netwerk (Macht & Pracht via TVAN)
- Pact van Loevestein
- Fort Pannerden
- Leisurelands

Sterk cultureel aanbod - Vierdaagsefeesten, Nijmegen

Waardevole natuur, landschap en cultureel erfgoed

2021

We maken in 2021 een begin met de acties uit deze agenda, om zo snel mogelijk resultaten te boeken en om in het tweede kwartaal van 2022 onze inzet voor 2023 en verder concreet te maken. We doen dit binnen bestaande middelen van gemeenten of partners. We hebben middelen beschikbaar uit een subsidie van de provincie voor het maken van een toeristisch profiel en een handelingskader waarmee gemeenten de consequenties van toeristische verhuur van particuliere woningen (bijvoorbeeld Airbnb) beter kunnen beheersen. Het maken van de eerste stap voor een plan van aanpak voor een fiets- en wandelroutenetwerk, wordt deels door de provincie en deels door de Verbonden regio (i.v.m. samenhang met het utilitaire fietsnetwerk) gefinancierd. Acties die alleen ambtelijke capaciteit vragen, pakken we op met de menskracht die beschikbaar is. Acties waarvoor procesgeld nodig is, bereiden we zoveel mogelijk voor. Zodra er zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, vragen we de provincie de gevraagde cofinanciering voor 2022 al in 2021 beschikbaar te stellen, om acties sneller uit te voeren.

Een aantal acties voeren we zowel in 2021 als in 2022 uit voor alle speerpunten. We blijven investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang, zoals het Valkhofkwartier, de Lauwersgrachtalliantie, de toekomstige verbouwing van de Stadsschouwburg Nijmegen, de Nieuw Hollandse Waterlinie met Fort Pannerden en de Romeinse Limes. We breiden deze belangenbehartiging in de komende tijd uit naar andere initiatieven van bovenregionaal belang, zoals verhaallijnen over bevrijding en de Romeinen, musea, grote evenementen, het (nog op te richten) regionale steunpunt voor amateurkunst en projecten om landschap, natuur en cultuur te versterken. Belangenbehartiging betekent: ervoor “gaan lopen”, lobbyen en zoeken naar financiering. De investering zelf wordt lokaal gedaan met cofinanciering van derden. De regiogemeenten hoeven deze initiatieven niet te financieren.

Daar waar we data nodig hebben, maken we optimaal gebruik van wat er is en verbinden we databronnen met elkaar. We helpen om informatie over bijvoorbeeld (voucher) regelingen goed toegankelijk te maken voor ondernemers, via bestaande en veelgebruikte kanalen. We brengen voor deze opgave relevante human capitalvraagstukken en -projecten in de Human Capital Agenda van de Productieve regio. We versterken de verbinding tussen de cultuursector en de toeristische sector, door deze sectoren bij elkaar te brengen, zodat er kennis gedeeld kan worden en samenwerking kan ontstaan op het gebied van bijvoorbeeld aanbodontwikkeling en gezamenlijke promotie.

Speerpunt 1

Duurzaam toerisme

Toeristische hotspot Fort Pannerden - Lingewaard

OVER VIJF JAAR...

Hebben we in de regio een duurzame en vitale sector voor recreatie, die aansluit bij de vraag en bijdraagt aan en in balans is met de (basis)voorzieningen en leefbaarheid in de kernen.

Kiezen bezoekers naast dagrecreatie ook voor een langduriger verblijf in de regio.

Is de toeristische drukte beter verspreid over de regio en over de seizoenen.

Duurzaam toerisme
Dit speerpunt richt zich op een vitale toeristische sector, die bijdraagt aan de levendigheid en leefbaarheid in de kernen. We zetten in op langdurige verblijfsrecreatie en spreiding van toeristische drukte. Dit is nu, in de COVID-19 crisis, meer dan ooit belangrijk en vraagt om een transitie van de sector. We gebruiken het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda als leidraad voor wat we met elkaar willen bereiken en gaan doen.

Door samen te werken, versterken we de kracht van de vier subregio's (Veluwezoom, de Liemers, Rijk van Nijmegen en de Betuwe). Dit doen we met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden: uitwerkingen van verschillende, elkaar versterkende, thematische en geografische verhaallijnen. Met dit profiel en een bijbehorende marketingvisie kunnen we samen met ondernemers aanbod ontwikkelen dat past bij de vraag en dit aanbod beter vermarkten. Dat werkt spreiding van bezoekers en meerdaags bezoek in de hand: je hebt meer aantrekkelijke plekken om te bezoeken. Het toeristische profiel helpt om het opdrachtgeverschap aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN, af te stemmen en zo middelen effectiever in te zetten. Verder maken we een vitaliteitsaanpak en maatregelen om spreiding van toeristische druk te stimuleren. Met de provincie Gelderland, het routebureau Arnhem-Nijmegen en de Verbonden regio zetten we in op een beter recreatief wandel- en fietsroutenetwerk. We hebben aandacht voor aansluiting bij het netwerk van andere regio's, toeristische overstappunten, het utilitaire netwerk en andere recreatieve paden.

ACTIES 2022

Maken toeristisch profiel en marketingvisie
Maken van een regionaal toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een marketingvisie. Hierbij aangeven hoe we omgaan met gastheerschap (fysiek en digitaal) en op welk niveau (lokaal, subregionaal of regionaal) we dat organiseren. Gebruik maken van de profielen en marketingvisies die er al zijn.

Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties
Afstemmen van opdrachten van gemeenten of subregio's aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN. We bouwen voort op de ervaringen van Het Rijk van Nijmegen met de gezamenlijke opdracht aan TVAN. Op welk niveau we afspraken maken (lokaal, regionaal of sub regionaal), hangt af van wat het beste resultaat oplevert.

Maken vitaliteitsaanpak dag- en verblijfsrecreatie
Op basis van onderzoek een vitaliteitsaanpak met een strategie voor de regio en handreikingen voor ondernemers maken om de toeristische sector en de bedrijven daarbinnen vitaler te maken.

Stimuleren spreiding van recreatiedruk door inzicht en maatregelen
Verwerven van inzicht in recreatiedruk met bestaande data en door gemeenten de mogelijkheid te geven een onderzoek naar druk- en draagkracht te doen. Met het verkregen inzicht maatregelen opstellen en financieringsmogelijkheden voor die maatregelen zoeken.

Opstellen en uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk. Gefaseerd uitvoeren van dit plan met beschikbare middelen van gemeenten en cofinanciering van provincie. In het speerpunt Groen-blauw raamwerk komen de ruimtelijke aspecten hiervan terug.

Speerpunt 1 **Duurzaam toerisme**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Maken toeristisch profiel						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						

Speerpunt 2

Bruisende binnensteden en krachtige kernen

Centrum van Hanzestad Doesburg

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een sterk en compleet aanbod van voorzieningen in onze binnensteden en centra van kernen.**
- **Hebben we leegstand in onze binnensteden en centra van kernen daar waar nodig aangepakt en beperkt.**
- **Houden we de binnensteden en centra van kernen leefbaar voor bewoners.**

Bruisende binnensteden en krachtige kernen
In dit speerpunt gaat het om het versterken van onze binnensteden en centra van kernen (kortweg: centra) in de regio. De centra veranderen in snel tempo als gevolg van veranderingen in retail en consumentengedrag. Groeiende leegstand dreigt en wordt zichtbaar. De COVID-19 crisis versterkt dit. gemeenten doen veel om centra levendig te houden De vraagstukken en projecten van gemeenten, verschillen sterk van schaalniveau, aard en omvang. Er zijn wel gezamenlijke thema's: ondernemerschap, bereikbaarheid, leefbaarheid, waaronder voorkoming en bestrijding van leegstand, vergroening, transformatie naar place2be en herinrichten van de openbare ruimte.

De COVID-19 crisis en andere ontwikkelingen die op de centra afkomen, maken dat samenwerking, afstemming en kennis delen gewenst en noodzakelijk zijn. We ondersteunen en faciliteren de inspanningen van gemeenten op dit gebied. Door het maken van een analyse van het netwerk centra, helpen we gemeenten bij het maken van keuzes, het uitvoeren van plannen op lokaal niveau en de afstemming met andere regiogemeenten. We werken daarbij nauw samen met de provincie. We gebruiken wat er al ligt, zoals het RPW en het detailhandelsbeleid. We sluiten aan bij de economische monitor (zie opgave productieve regio) en vullen deze aan met voor centra relevante data. Zo nodig benoemen we, aanvullend op wat gemeenten doen, acties op regionaal niveau en zoeken we naar financieringsmogelijkheden hiervoor. Zo weten we wat we belangrijk vinden en kunnen we snel inspringen op nieuwe kansen en (financierings-) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

ACTIES 2022

Kennis delen, o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten
Kennis delen over projecten voor de versterking van centra en op zoek gaan naar (financierings)mogelijkheden hiervoor. Nadruk op leegstand en ondersteunen van ondernemers (relevant i.h.k.v. het herstel van de COVID-19 crisis). Aansluiting zoeken bij andere initiatieven, o.a. stimuleren MKB in de Productieve regio en de samenwerking tussen centrummanagers in de regio.

Maken regionale analyse en benoemen acties ter versterking van centra
Analyse maken van de huidige profielen, voorzieningenniveaus en relaties tussen centra en de ontwikkelingen en veranderingen hierin (incl. effecten COVID-19). Indien nodig acties op regionaal niveau formuleren om dit netwerk te versterken.

Speerpunt 2 **Bruisende binnensteden en krachtige kernen**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten						
Maken regionale analyse en acties benoemen ter versterking centra						
Uitvoeren acties ter versterking centra						

Speerpunt 3

Groen-blauw raamwerk

Wandelroute Veluwe-Posbank - Arnhem, Rheden, Rozendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we waardevolle natuur, landschap en cultureel erfgoed in de regio duurzaam behouden, versterkt en uitgebreid.**
- **Is de intrinsieke waarde van natuur, landschap en erfgoed (bijv. de kwalitatieve en kwantitatieve groei van flora en fauna) versterkt.**
- **Is de belevingswaarde van natuur, landschap en erfgoed bevorderd (hoe kunnen mensen hier optimaal van genieten?)**
- **en benutten we mogelijkheden voor functiecombinaties met woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit beter.**

Groen-blauw raamwerk
Dit speerpunt vormt het groen-blauwe hart van de Groene Metropoolregio: hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Om daar antwoord op te geven, maken we een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Omdat we in dit raamwerk de focus leggen op het versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed, is het raamwerk een belangrijke aanvulling op bijvoorbeeld de woondeal, de Verstedelijkingsstrategie en het Toeristisch Toekomstperspectief. We maken gebruik van de ruimtelijke plannen, projecten en kaarten die er al liggen: de streekgidsen die de provincie ontwikkelt, de recreatiezonering die voor de Veluwe(zoom) wordt uitgewerkt en projecten als het Living Lab Ooijpolder voor biodiversiteitsherstel. We leggen verbinding met het speerpunt Duurzaam toerisme, waarin spreiding van toeristische druk een belangrijk thema is en sluiten aan bij de belevingsgebieden die we binnen dit speerpunt bepalen. Het raamwerk is een uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie en vormt input voor het verstedelijkingsakkoord, het dashboard Groene groei, de regionale toekomstscenario's en de regionale investeringsagenda's, die binnen de Groene Groeiregio worden ontwikkeld. We werken dan ook nauw samen met deze opgave. Zo kan het raamwerk bijdragen aan het integraal afwegen van ruimteclaims en het uitlokken van investeringen in het 'groen' en 'blauw' van de Groene Metropoolregio.

ACTIES 2022

Maken groen-blauw raamwerk
Maken van een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Daarbij op zoek gaan naar koppelkansen met bijvoorbeeld landbouw, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging en recreatie en toerisme. Aangeven waar keuzes nodig zijn.

Speerpunt 3 **Groen-blauw raamwerk**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken groen-blauw raamwerk						
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)						

Speerpunt 4

Sterke culturele infrastructuur

Duurzaam festival Framed - Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een passend, kwalitatief goed en divers cultuuraanbod dat past bij de vraag en bij het profiel van onze regio.**
- **Participeren inwoners en bezoekers van de regio actief en passief in cultuur en bereiken we steeds meer verschillende doelgroepen.**
- **Stimuleert cultuurparticipatie sociale cohesie en inclusie en draagt bij aan de leefbaarheid van de steden en dorpen.**
- **Hebben we een duurzame en robuuste culturele infrastructuur die het aanbod passend bij de vraag kan verzorgen.**

Sterke culturele infrastructuur
De 'regio 025' heeft een eigen culturele signatuur en kracht. Bijzonder is dat de complete keten in de regio aanwezig is: een brede basis van amateurkunst, cultuureducatie, een innovatief middensegment en een top van instellingen van bovenregionaal belang. Deze segmenten van de keten hangen samen en inspireren elkaar onderling. Deze unieke culturele keten draagt bij aan leefbaarheid en levendigheid van de regio, een gunstig vestigingsklimaat, aan sociale cohesie en inclusie en aan een vitale toeristische sector, omdat cultuur bezoekers naar de regio trekt. Wij versterken deze keten in zijn geheel en in samenhang.

Als startpunt voor dit speerpunt, gebruiken we het Transformatievoorstel Cultuurregio 025, aangevuld met het Groeidocument Cultuurregio 025. Het transformatievoorstel is gemaakt door 15[2] regiogemeenten, met ideeën uit de culturele sector, op uitnodiging van de provincie Gelderland in het kader van de COVID-19 crisis. Met het Transformatievoorstel ligt er een stevig en gedragen begin van brede regionale samenwerking, gericht op blijvende structuurversterking. Die basis gebruiken we om de regionale samenwerking verder uit te bouwen naar 18 regiogemeenten. We verbreden het voorstel waar gewenst naar niet betrokken gemeenten, zoeken financieringsmogelijkheden, voeren het uit en maken op basis hiervan een visie en investeringsplan voor 2022 en verder. Zo maken we onze inzet voor de regionale infrastructuur concreet, zodat we snel en flexibel kunnen inspringen op nieuwe kansen en (financierings)mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

[2] *De provincie heeft om praktische redenen Doesburg en Montferland bij een andere regio ingedeeld, ook Mook en Middelaar ligt in een andere provincie.*

ACTIES 2022

Maken regionale visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur (inclusief cultuureducatie)
Op basis van het Transformatievoorstel werken aan een door alle regiogemeenten en de culturele sector gedragen visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur, inclusief cultuureducatie (zowel op school als in de vrije tijd).

Realiseren transformatievoorstel
Maken van samenwerkingsafspraken over het Transformatievoorstel met de provincie en andere partners, het zoeken van financieringsmogelijkheden en het uitvoeren van de maatregelen en acties die daaruit voortvloeien. Mits de financiering rond komt, betekent dit werken aan activiteiten die top- en middensegment, cultuureducatie en amateurkunst versterken.

Maken investeringsplan culturele infrastructuur vanaf 2022
Maken van een investeringsplan voor de culturele infrastructuur vanaf 2022: hoe ziet onze toekomstige regionale infrastructuur eruit, welke investeringen zijn nodig en waar willen we als regio op in zetten voor de langere termijn? Gebruik maken van de inventarisatie van Cultuur Oost van de bestaande infrastructuur, die in kaartvorm gepresenteerd wordt in april 2021.

Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda
Stimuleren van afstemming van culturele activiteiten en het promoten daarvan in één voor de regio gebundelde agenda. Daarbij een relatie leggen met het aanbod op het gebied van recreatie en toerisme en gebruik maken van kennis en mogelijkheden van partners (culturele instellingen, TVAN).

Speerpunt 4 **Sterke culturele infrastructuur**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)						
Realiseren transformatievoorstel						
Maken investeringsplan vanaf 2022						
Uitvoeren investeringsplan						
Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda						

DE GROENE GROEIREGIO

Over vijf jaar:

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

speerpunten Groene groeiregio

1. Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw
2. Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven
3. Agglomeratiekracht: *Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio

Groene groeiregio: balans tussen (ruimtelijke) opgaven

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave en een tekort aan woningen. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt.

Er komen veel (ruimtelijke) opgaven op ons af. Door deze aan elkaar te 'koppelen' ontstaat wederzijdse versterking. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om regionale samenwerking en om samenwerking met partners. Deze integraliteit vraagt commitment van gemeenten om zich hier blijvend voor in te zetten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de inzet van regelgeving, financiële middelen, investeringen, kennisdeling en netwerk van de provincie en het Rijk.

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensie en het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke aspecten van alle opgaven van de Groene Metropoolregio. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal. De Groene groeiregio ontwikkelt hiervoor inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid.

Twee belangrijke instrumenten staan centraal; de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn de woningbouw te versnellen (met bijvoorbeeld een flexpool die gemeenten ondersteunt met capaciteit) en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de bouwlocaties van 2030-2040, rekeninghoudend met de bouwstenen economie, leefomgeving en mobiliteit. Met het sluiten van een Verstedelijkingsakkoord met Rijk en de provincie zorgen we ervoor dat er ook investeringen naar de regio toe vloeien. Hiervoor ontwikkelen we samen met gemeenten investeringsagenda's om woningbouwlocaties voor de middellange termijn te faciliteren, waarbij de normale, publiekrechtelijke besluitvorming over plannen en projecten bij gemeenten en provincies onaangetast blijft.

Als derde speerpunt vergroten we onze agglomeratiekracht. Dit is de slagkracht die de regio Arnhem-Nijmegen heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting partners als Rijk, Provincie, Eu etc.. Dit vraagt om een sterk samenspel in de regio. Hiervoor ontwikkelen wij een efficiënte structuur en zorgen we voor meer landelijke 'exposure'.

PARTNERS

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
In de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen bundelen de 18 gemeenten van de Groene Metropoolregio, de provincie en het Rijk hun krachten, in nauwe samenwerking met woningcorporaties en diverse private en maatschappelijke partners. De samenwerking vindt plaats via de zogenaamde publieke private Tempotafels. De NEPROM, Bouwend Nederland, IVBN, Woonkr8 en NS steunen de Woondeal.

Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley
Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Partners die hierbij betrokken zijn, zijn het Rijk (ministeries van BZK en IW, LNV en EZK), de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley en de 26 gemeenten in de beide regio's. Na het afsluiten van het verstedelijkingsakkoord geven wij gezamenlijk uitvoering aan dit akkoord.

Provincie Gelderland
De provincie is partner in de uitwerking en uitvoering van de Woondeal en de Verstedelijkingsstrategie. De Groene groeiregio en de provincie streven dezelfde doelen na. Met het Actieplan Wonen draagt de provincie hieraan bij. In de provinciale verordening is opgenomen dat er tussen provincie en regio's binnen de provincie zogenaamde Woonagenda's worden opgesteld. De woonpartners in de regio Arnhem-Nijmegen hebben hierover in drie subregio's (Nijmegen, Arnhem, Liemers) recent afspraken gemaakt met de provincie Gelderland. Op termijn worden deze afspraken geactualiseerd, hierover gaan de drie subregio's en provincie in 2021 in overleg.

TEB
De betrokkenheid van de TEB komt vooral bij de uitvoering van speerpunt 3 aan bod. Het versterken van deze agglomeratiekracht en het vergroten van de exposure vindt in nauwe samenwerking met TEB plaats. Op onderdelen is TEB bij de uitvoering van speerpunten 1 en 2 betrokken.

Tiny houses Droogsehof in Malden

2021

Uitvoering Woondeal

- (publiek-private) tempotafels: bespreekbaar maken en oppakken van specifieke blokkades bij woningbouwontwikkeling met als doel versnelling van de woningbouwontwikkeling, meer betaalbaar bouwen en natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen.
- Regionale expertiseflexpool: gemeenten ondersteuning bieden met specifieke expertise zoals de inzet van een regisseur Stikstof, projectleider Arbeidsmigranten en een intermediair Versnellen Woningbouw of expertise op terreinen als ontwerp, planeconomie, gebiedsontwikkeling en juridisch. De flexpool start in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022.
- Extra ambtelijke capaciteit: De regio zet zich in om meer structurele capaciteit bij gemeenten te organiseren, door bijvoorbeeld (financiële) middelen bij provincie en Rijk of een regionale pool van ambtenaren.
- Diverse tools: verder ontwikkelen van o.a. actualisatie van de Woningmarktmonitoring, het opzetten van een database van regelingen voor gemeenten op het gebied van woningbouw en het verder uitwerken van nieuwe maatregelen om innovatieve bouwontwikkeling te stimuleren in samenspraak met het Rijk.

Verstedelijkingsstrategie en -akkoord

- 2021 staat in het teken van het afronden van de Verstedelijkingstrategie en de bestuurlijke gesprekken hierover te faciliteren met de 18 gemeenten en het sluiten van een akkoord tussen de regio en het Rijk en de provincie, die gaat over de uitvoering van de ambities. Dit akkoord en de uitwerking vragen ook in 2022 acties.
- In 2021 verkennen we het instrument Regionale Investeringsagenda (RIA). Een RIA brengt bij grote samenhangende woningbouwlocaties (regiobreed) de benodigde (publieke en private) investeringen en investeerders bij elkaar om te komen tot een gezamenlijke investeringsstrategie (publiek en privaat). We inventariseren welke gebieden in de regio zich hiervoor lenen, daarna wordt deze RIA ingevuld. Voor de oplading van dit instrument werken we nauw samen met de provincie Gelderland. Deze actie loopt door in 2022.
- De Groene groeiregio is gesprekspartner met het Rijk in trajecten als de Woondeal en het Verstedelijkingsakkoord. Het Verstedelijkingsakkoord is een belangrijk instrument om middelen voor woningbouw en aanverwante zaken te agenderen. Dit is een terugkerend agendapunt voor het Bestuurlijk overleg (BO) Leefomgeving en BO Mirt-Oost. Met de regionale Investeringsagenda's heeft de Groene groeiregio een extra instrument in handen voor de gesprekken met de provincie en het Rijk. In 2021 (en 2022 en verder) zetten we ons in om voor gemeenten belangrijke zaken te agenderen.
- De huidige structuur rondom verstedelijking is ingewikkeld met veel (bestuurlijke en ambtelijke) overlegtafels. We richten een nieuw regionaal (ambtelijke en bestuurlijk) 'platform Groene Groei' in die opgavegericht is en efficiënt, waarbij de regio en de provincie Gelderland elkaar goed informeren, kennis en kunde uitwisselen en elkaar versterken.

Meer 'exposure' voor de Groene Metropoolregio

We stellen samen met het regiobureau een lobbyplan Groene Groei op. We zoeken daarbij de samenwerking met partners zoals TEB, provincie Gelderland, corporaties en marktpartijen. De eerste acties voeren we in 2021 uit en deze lopen door in 2022. Doel is om meer (inter) nationale bekendheid te geven aan de voorbeelden van integrale verstedelijking in deze regio en aanwezig te zijn bij nieuwe landelijke beleidstrajecten die in de nieuwe kabinetsperiode starten.

Speerpunt 1

Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw

Aantrekkelijke woonmilieus in dorpen - Didam, Montferland

OVER VIJF JAAR...

- staan bij gebiedsontwikkeling natuur, landschap en de woonomgeving als geheel centraal.
- zijn er meer groene, sterke en gemengde/gedifferentieerde wijken met meer middenhuur, betaalbare koopwoningen en vrijesectorwoningen.
- zijn er meer woningen beschikbaar voor specifieke doelgroepen waaronder ouderen, arbeidsmigranten, jongeren.
- zijn er 20.000 woningen bijgebouwd en/of liggen hier uitgewerkte bouwplannen voor én zijn er meer (circa 1.000) tijdelijke woningen die voor langere tijd gebruikt kunnen worden.

Wonen in balans: *Versnellen van de woningbouw*
Dit speerpunt richt zich op het inlopen van het woningbouwtekort naar 2% door de realisatie van 35.000 woningen op de korte termijn (tot 2030) en het regionaal organiseren van een stabiele en continue woningbouwproductie. Hierbij wordt invulling en uitvoering gegeven aan de afspraken uit de Woondeal die de regio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelatie (BZK) in 2020 gesloten hebben. Door de samenwerking hebben gemeenten (met voorrang) toegang tot nationale en provinciale regelingen, nieuwe instrumenten, een breed kennisnetwerk, financiële middelingen en investeringen. De afspraken zijn gericht op het versnellen van de woningbouwproductie, het toevoegen van betaalbare en duurzame woningen, het natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen en het zorgen voor toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken voor alle doelgroepen.

Voor het tot uitvoering brengen van alle afspraken in de Woondeal is een publiek-private samenwerking opgericht in de vorm van Tempotafels. Eind 2020 is een uitvoeringsplan Woondeal opgesteld. We geven uitvoering aan de acties in dit plan.

Omdat een aantal opgaven locatie- of gebiedsoverstijgend zijn, en op meerdere van die locaties vergelijkbare uitdagingen spelen, is ervoor gekozen de Tempotafels rond een viertal van die uitdagingen te organiseren. Deze zijn gericht op de volgende vraagstellingen:

- Hoe en waar realiseren we de benodigde continuïteit en versnelling in de woningbouw?
- Hoe en waar kan conceptueel bouwen bijdragen aan betaalbare huisvesting?
- Hoe en waar kan circulair bouwen bijdragen aan verduurzaming van de woningbouw?
- Hoe en waar kan flexwonen bijdragen aan de huisvesting voor bijzondere doelgroepen?

De Tempotafels hangen nauw met elkaar samen. Zij komen op gezette tijden samen in de vorm van Versnellingstafels en Tussensprints.

ACTIES 2022

Continueren van tempotafels Woondeal
We voeren een evaluatie uit van de vier Tempotafels van de Woondeal. Op basis daarvan voeren we eventueel aanpassingen door en continueren we vervolgens de Tempotafels.

Evaluatie en continueren flexpool
De flexpool is gestart in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022. We evalueren dit instrument begin 2022. We treden in overleg met de provincie Gelderland voor eventuele aanvullende middelen bij succes voor de periode na 2022.

Verkenning extra ambtelijke capaciteit
We maken nadere afspraken over een regionale pool van ambtenaren voor de toevoeging van meer structurele capaciteit bij gemeenten in afstemming met o.a. 'Werken in Gelderland'.

Continueren van tools
Als woningmarktmonitoring, inzicht in regelingen bieden, ondersteuning bij specifieke doelgroepen en innovatieve bouwontwikkeling.

Speerpunt 1 ***Versnellen* van de woningbouw**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Tempotafels Woondeal						
Regionale expertise en flexpool						
Verkenning extra capaciteit						
Continueren tools						

Speerpunt 2

Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven

Ruimteclaims in de leefomgeving: windturbines langs de A15

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld hoe we de kracht van regio kunnen versterken a.d.h.v. recente onderzoeken.**
- **Is de Groene Metropoolregio zichtbaar als (inter-)nationaal toonaangevende regio op het gebied van circulaire verstedelijking en landschap.**
- **Hebben we voor gemeenten meer middelen gegenereerd om de omslag van 'beheermodus naar ontwikkelen' mogelijk te maken.**
- **Hebben we een efficiënt regionaal 'platform Groene Groei' ontwikkeld.**

Leefomgeving: *Verbinden van de ruimtelijke opgaven*

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio in het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke opgaven zoals de ruimtelijke vertaling van de energieopgave, het ontwikkelen van een landschappelijk recreatief raamwerk en de additionele mobiliteitsbehoefte bij de toename van woningen. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal.

Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Dit is een ontwerpend onderzoek dat samen met regio Foodvalley, de provincie en het Rijk wordt gemaakt. Hierin wordt beschreven waarom, wat, wanneer, hoe en onder welke voorwaarden de verstedelijking plaatsvindt. Het motto van is 'meer landschap en meer stad'. Er worden ontwerpprincipes en een afwegingskader aangereikt. Ook worden richtlijnen en spelregels beschreven. Samen met het Verstedelijkingsakkoord geeft dit voor de aankomende jaren een verdeling in rollen en verantwoordelijkheden van de overheidslagen weer inclusief de voorwaarden en de (financiële) rolverdeling van de partners.

De Verstedelijkingsstrategie biedt ons inzicht in potentiële bouwlocaties tot 2040. Voor de periode daarna ontwikkelt De Groene groeiregio inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten zodat we kunnen inspelen op toekomstige opgave en deze doorvertalen naar acties nu. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid. De Verstedelijkingsstrategie gebruiken we als input.

We werken verder aan de uitvoering van de Regionale Investeringsagenda's.

ACTIES 2022

Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord
We assisteren de gemeenten bij de vertaling van de uitgangspunten van de Verstedelijkingsstrategie- en akkoord naar Omgevingsvisies of ander ruimtelijk beleid door hierover het gesprek te voeren en bij te dragen aan concreet beleid.

Regionale Investeringsagenda's
We continueren dit instrument in 2022 en overleggen in de regio welke gebieden en concrete projecten zich hiervoor aandienen. We brengen de resultaten hiervan in op landelijke tafels.

Future-lab 'Groene metropool' en Dashboard
Met het Future-lab maken we regionale ruimtelijke opgaven inzichtelijk. We ontwikkelen regionale toekomstscenario's waarin nieuwe trends en ontwikkelingen worden geagendeerd en vertaald naar keuzes en scenario's. Dit bespreken we in een experimenteer 'kamer'. Dit doen we samen met externe experts en met regionale debatcentra. Dit biedt bouwstenen voor de uitwerking van het gemeentelijk omgevingsbeleid.

Dashboard 'De staat van de Regio'
Ontwikkelen van een trendanalyse gericht op ontwikkelingen van de verschillende opgaven en het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensies. Het doel is om hiervoor een interactief dashboard te ontwikkelen (GIS/website/dashboard etc.). Het vormt een basis voor regionale afweegprincipes die bijdragen aan een groene en gezonde verstedelijking en het (bestuurlijk) gesprek hierover. Ook dit biedt bouwstenen voor gemeenten.

Speerpunt 2 ***Verbinden* van de ruimtelijke opgaven**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord						
Regionale investeringsagenda's						
Dashboard 'De staat van de Regio'						
Future-lab 'Groene metropool'						

Speerpunt 3

Agglomeratiekracht: Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio

Een groene metropoolregio - stedelijk gebied Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld wat de ruimtelijke dimensie is van de andere vier opgaven.**
- **Hebben we inspirerende (ruimtelijke) toekomstscenario's voor de lange termijn ontwikkeld, met antwoorden voor nieuwe keuzevraagstukken.**
- **Zijn nieuwe woningbouwlocaties voor de periode 2030-2040 in beeld, integraal onderzocht binnen de Verstedelijkingsstrategie, uitgewerkt in omgevingsbeleid van gemeenten en in Regionale investeringsagenda's.**
- **hebben we een Verstedelijkingsakkoord gesloten met het Rijk en provincie over de uitvoering van de Verstedelijkingstrategie en de benodigde investeringen.**

Agglomeratiekracht: *Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio*

We koesteren een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een metropoolregio! Een groene metropoolregio van internationale betekenis. Met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
Dit speerpunt richt zich op het versterken van de positionering van onze regio als 'groene metropoolregio' richting provincie, Rijk en Europa. Enerzijds gaat het om het versterken van de internationale concurrentiepositie, en anderzijds om een betere profilering, agendering en verankering van (investerings)afspraken met provincie, Rijk en Europa. Hiervoor is de samenwerking van de 18 gemeenten in de Groene Metropoolregio onontbeerlijk. Hierin zoeken we naar de complementariteit tussen de steden onderling en met de dorpen, kleine kernen en het landelijk gebied.

Met agglomeratiekracht wordt bedoeld de slagkracht die de regio heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting deze partners. Dit vraagt om een sterk samenspel tussen de 18 gemeenten. Het afgelopen jaar zijn in de regio successen bereikt met het sluiten van onder meer de Woondeal. Het doel is om deze positie uit te bouwen door meer exposure en tegelijkertijd concrete afspraken te maken over investeringen. En te verkennen hoe we deze kracht van de regio verder kunnen versterken.

Een succesvolle profilering kent twee essentiële zaken: enerzijds het (nog beter) opbouwen van het verhaal van de Groene groeiregio dat gevormd wordt door de kracht van samenwerkende gemeenten (agglomeratiekracht) en anderzijds dit verhaal goed vertellen om daarmee de zichtbaarheid te vergroten.

ACTIES 2022

Verkenning agglomeratiekracht
In 2022 uitvoeren van verkenning naar agglomeratiekracht van de Groene groeiregio. Kernvraag: hoe kan de agglomeratiekracht van 18 gemeenten versterkt worden op het profiel als 'groene metropoolregio'. Het betreft hier de ruimtelijk-economische ontwikkeling en concurrentiepositie van de Groene Metropoolregio in (inter)nationaal verband. De verkenning doet de Groene groeiregio samen met de Productieve regio, TEB en de provincie.

Uitvoering lobbyplan
Uitvoeren van het in 2021 opgestelde lobbyplan, onder andere door het organiseren van landelijk aansprekende symposia, zichtbaar zijn bij landelijke evenementen en nieuwe beleidstrajecten, zoals de opvolging van de Nationale Omgevingsvisie (NOVEX). De uitkomsten van de verkenning Agglomeratiekracht gebruiken we bij de bijstelling van het lobbyplan.

Uitvoeren afspraken Verstedelijkingsakkoord
In 2021 is een Verstedelijkingsakkoord gesloten, op basis van de Verstedelijkingsstrategie. Dit akkoord zal naar verwachting in 2022 verder worden uitgewerkt in deeltrajecten (bijvoorbeeld de RIA's). De regio levert hiervoor capaciteit en brengt de resultaten hiervan in bij landelijke contacten. Middelen zijn niet alleen nodig om meer capaciteit te kunnen inhuren of aannemen, maar ook om bijvoorbeeld garant te staan bij investeringen of om onrendabele toppen af te dekken.

Platform Groene Groei
In 2022 evalueren we het in 2021 ingerichte platform en sturen zo nodig bij, in overleg met de regiopartners en de provincie.

Speerpunt 3 ***Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Evaluatie en bijsturing regionale structuur			■	■		
Verkenning agglomeratiekracht			■	■		
Uitvoering/ lobbyplan			■	■	■	
Organiseren congres/symposia rondom thema groene verstedelijking				■	■	
Uitwerken afspraken Verstedelijkingsakkoord			■	■	■	

SAMENHANG OPGAVEN

In onderstaande tabel geven we een eerste beeld van de samenhang tussen opgaven. In de komende maanden werken we deze samenhang verder uit en maken we afspraken over wie wat oppakt en hoe we daarin samenwerken. Zo zorgen we dat we de opgaven integraal aanpakken, maar geen dingen dubbel doen. De opgave Groene Groei heeft een bijzondere functie als integrerende opgave. In de opgave Groene Groei regio wegen we de ruimteclaims die voortvloeien uit de Verbonden, Productieve, Circulaire en Ontspannen regio tegen elkaar af (zie ook speerpunt 2 van de opgave Groene Groeiregio).

	Verbonden regio	**Productieve regio**
Verbonden regio	-	Logistiek, economische kansen ICE
Productieve regio	Duurzame logistiek	-
Circulaire regio	Verduurzamen bouwlogistiek, Waterstoftechnologie	Energietransitie/RPW
Ontspannen regio	PvA dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk	Thema Ondernemerschap BBKK, inbreng human capital vraagstukken
Groene groeiregio	Mobiliteitshubs en knooppunt-ontwikkeling met woon- en werkfuncties, het in goede banen leiden van additionele mobiliteits-behoefte bij de toename van woningen	Ruimte zoeken voor ontwikkeling van bedrijfsterreinen, de ruimtelijke vertaling van de energieopgave; verkenning agglomeratiekracht (ruimtelijke economische ontwikkeling)

De horizontale as geeft weer welke opgave de lead heeft in de afstemming. Bijvoorbeeld: Ontspannen regio heeft de lead bij het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en stemt daarbij af met de Verbonden regio. Dit vraagt in de komende periode nog nadere uitwerking.

Circulaire regio	Ontspannen regio	Groene groeiregio
Klimaatakkoord thematafel mobiliteit	Fietsburgemeester	Feitenrelaas,mobiliteitsscan, bouwsteen mobiliteit
Cluster Energy Verduurzamen werklocaties	Stimuleren MKB, RPW, Human Capital Agenda	Werklocaties, RPW
-	Ontwikkelen Landschapsparken	Circulair bouwen, klimaatadaptatie, Energietransitie. Uitwerken circulaire bouwopgave, circulaire strategie bouwen met natuur uitwerken, stimuleren klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Meenemen ontwikkeling landschapspark in groen-blauw raamwerk	-	Ontwikkelen van een groen-blauw raamwerk als uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie met als doel het behouden en versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed
Meenemen ruimteclaims, bijvoorbeeld m.b.t. energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen, als input voor de opgave Groene Groei	Gebruiken groen-blauw raamwerk als input voor de opgave	-

FINANCIËLE PARAGRAAF

Algemeen
In deze financiële paragraaf lichten we toe welke middelen nodig zijn om de opgaven uit te voeren in 2022 en welke bijdragen van derden al beschikbaar zijn of verwacht worden.

We presenteren een financieel beeld van de verwachte kosten 2022. De jaren daarna zijn nog onzeker en om die reden niet ingevuld. De tabellen corresponderen één op één met de concept-begroting van de Groene Metropoolregio. De toelichting in deze financiële paragraaf is wat uitgebreider dan in de concept-begroting.

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben, zijn:

- Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.
- De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.
- Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Verbonden regio

Kosten
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat[3] per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post 'algemeen' opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda's (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.

- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel, waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.
- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kan leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[4]. De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	2.1	150.000			
speerpunten					
Algemeen	2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1	320.000			
Veiligheid	2.1	45.000			
lasten		1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1	-			
speerpunten					
Algemeen	2.1				
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1				
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1				
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1				
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1				
Veiligheid					
baten		-	-	-	-
Saldo		1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		1,30	-		

[3] De provincie Gelderland heeft in 2020 een subsidie verleend voor de projecten binnen het speerpunt "Slim en Schoon Onderweg'. Ook in 2021 zal naar verwachting de provincie Gelderland subsidie verlenen.

[4] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Productieve regio

Kosten

Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten

De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Circulaire regio

Kosten

In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.000.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten

Zoals hierboven genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000).

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Circulaire Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie	3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie	3.1	180.000			
lasten		637.500		-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1				
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1				
Water en klimaatadaptatie	3.1				
Transitie naar duurzame energie	3.1				
baten		-		-	-
Saldo		637.500		-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,81			

FINANCIËLE PARAGRAAF

Ontspannen regio

Kosten
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.500 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Groene groeiregio

Kosten
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multiplierеffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen.
Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Ontspannen Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk	5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5	100.000			
lasten		585.000	-	-	-
Algemeen		-			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5	25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5				
baten		132.500	-	-	-
Saldo		452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)		132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's		0,57	-		

*Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel

Groene groei regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1	150.000			
lasten		992.500	-	-	-
Algemeen					
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2				
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1				
baten		350.000	-	-	-
Saldo		642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)		350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,82	-		

BIJLAGE: BESTUURLIJKE OPGAVETEAMS

Groene groeiregio	Circulaire regio
Carol van Eert (burgemeester Rheden) **Remco Boer** (Wijchen) **Matthijs Lenis**	**Titus Burgers** (wethouder Wijchen) **Maurits van de Geijn** (Renkum) **Michiel Hustinx**
Wonen in balans/Uitvoering Woondeal - W. Hol (Overbetuwe) **Leefomgeving – Verstedelijkingsstrategie** - C. van Eert (Rheden) **Leefomgeving- integratie opgaven GMR** - G. Gerrits (Wijchen) **Agglomeratiekracht - Betrokkenheid G18** - H. Winters (Zevenaar) - P. de Klein (Beuningen) **Agglomeratiekracht - Lobbykracht als regio** - C. van Eert (Rheden) - C. Bouwkamp (Arnhem) - N. Vergunst (Nijmegen)	**Circulaire bouw en Infrastructuur** - A. Slob (Lingewaard) - C. Koers (Zevenaar) **Circulaire economie; grondstoffen en ketens** - M. Schoenaker (Heumen) - D. Klomberg (Rheden) **Water en Klimaatadaptie** - N. Verheul (Berg en Dal) - P. Bollen (Doesburg) **Transitie naar duurzame energie** - D. Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe) - J. Maouche (Renkum)

Verbonden regio	Ontspannen regio
Harriët Tiemens (wethouder Nijmegen) **Igor van der Valk** (Lingewaard) **Johan Leferink**	**Agnes Schaap** (burgemeester Renkum) **Edwin van der Velde** (Berg en Dal) **Mariken Prüst**
Gebiedsgerichte corridoraanpak - R. van der Zee (Arnhem) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Hubs en knooppunten** - C. Koers (Zevenaar) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Regionaal (snel)fietspadennetwerk** - J. Sluiter (Lingewaard) **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit** - P. Baneke (Mook en Middelaar) **Verkeersveiligheid** - R. Waas (Heumen)	**Duurzaam toerisme** - H. Witjes (Lingewaard) - B. Elfrink (Zevenaar) **Bruisende binnensteden en krachtige kernen** - B. van Veldhuizen (Doesburg) - M. Schoenaker (Heumen) - N. Vergunst (Nijmegen) **Groen-blauw raamwerk** - E. Weststeijn (Rozendaal) - M. Budel (Rheden) - A. Visser (Berg en Dal) - H. Sluiter (Westervoort) **Sterke culturele infrastructuur** - H. de Vroome (Arnhem) - K. Peters (Mook en Middelaar)

Productieve regio
Jan van Dellen (wethouder Arnhem) **Peter Werkman** (Doesburg) **Jolanda van Rensch**
Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters - H. Witjes (Lingewaard) / B. Elfrink (Zevenaar) **Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt** - N. Derks (Wijchen) **Stimuleren ondernemerschap in het MKB** - M. Esselbrugge (Nijmegen) **Versterking van duurzame logistiek** - B. Faber (Overbetuwe) **Toekomstbestendige werklocaties** - H. Hieltjes (Duiven) *Algemeen lid:* - F. Eetgerink (Heumen) - M. Som (Montferland) - W. Brink (Druten)

Alle opgaveteams bestaan uit:
1 = Bestuurlijk opdrachtgever
2 = Ambtelijk opdrachtgever
3 = Opgavemanager

+ teamleden per speerpunt

groene
metropoolregio
arnhem nijmegen

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de Groene Metropoolregio
Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-07
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding concept-regionale agenda 2022
(incl. actualisatie regionale agenda 2021) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Geachte raad,

Met gepaste trots presenteren wij u de concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie regionale agenda 2021) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Deze agenda is ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken. Hiertoe zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen.

Deze regionale agenda wordt u ter consultatie aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur op 7 juli 2021 zullen we op basis van uw reacties richting geven aan de definitieve versie van de regionale agenda 2022. De definitieve regionale agenda wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 september vastgesteld. Daarna wordt deze aan u aangeboden. Op basis van deze definitieve agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022. Vanaf 2023 zullen de opgaven een meerjarig karakter krijgen.

WAT VRAGEN WIJ

Zoals toegezegd bij het versterkingsproces, willen we de gemeenten (colleges en raden) al in het voorjaar om een reactie vragen op de concept regionale agenda voor het jaar (jaren) daarop. Dit geeft het algemeen bestuur de kans om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie aan u aangeboden wordt. Ook geeft het gemeenten de kans om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda.

Aan u wordt gevraagd of uw college en uw raad zich herkent in de (uitwerking van de) ambities en bijbehorende acties in de concept regionale agenda 2022 en welke u eventueel mist. Nodigt deze concept agenda uit tot intekenen op de opgaven?

Het regiobureau is bereid om, daar waar nodig, tijdens de raadsbehandeling een toelichting te geven.

MOTIES

In een aantal deelnemende gemeenten zijn moties aangenomen die invloed hebben op de invulling van de opgaven. De motie over het klimaatakkoord van Parijs (gemeente Rheden) komt terug in de circulaire regio, de motie over biodiversiteit (gemeente Nijmegen) bij het groen blauwe raamwerk in de ontspannen regio. Op de moties over de monitor brede welvaart (gemeente Doesburg, Duiven en Rheden) wordt in de inleiding van de concept regionale agenda ingegaan. Het streven is om u voor de zomer apart te informeren over de verschillende moties en de beantwoording hiervan.

PROCEDURE

We vragen u voor 30 juni aanstaande te reageren. Deze termijn is langer dan de gangbare 8 weken voor bijvoorbeeld zienswijzen op een begroting. In dit opstartjaar willen we graag voldoen aan het verzoek dat door leden van het algemeen bestuur op 7 april jl. is gedaan om de termijn zo ruim mogelijk te maken. Consequentie hiervan is dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur wordt nagezonden aangezien de stukken, volgens het reglement van orde van het algemeen bestuur, op 30 juni beschikbaar gesteld moeten worden ten behoeve van de vergadering op 7 juli. Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september as.

CONSEQUENTIES VAN NIET INTEKENEN VAN EEN AANTAL GEMEENTEN

De concept regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Deze agenda is een uitdrukkelijke uitnodiging om in te tekenen op alle opgaven. Desondanks kan de situatie zich voordoen dat een (aantal) gemeente(n) besluit niet deel te nemen aan een specifieke opgave. Indien dit aan de orde is, wordt met de voor die opgave verantwoordelijke bestuurlijk opdrachtgever bekeken wat de consequenties zijn. Dit kan zijn dat de acties gefaseerd worden of dat bepaalde acties anders of met minder middelen uitgevoerd kunnen worden, omdat er minder gemeenten deelnemen. Het kan ook zijn dat de inwonerbijdrage per gemeente omhoog gaat. We hopen op basis van uw reacties op de concept regionale agenda grotendeels te weten welke gemeenten in zullen tekenen op de opgaven. In de definitieve agenda kunnen we hier dan op anticiperen.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

In de komende 2 maanden zal een consultatieronde langs de gemeenten plaatsvinden over de Verstedelijkingsstrategie. Wij adviseren u om de bespreking van deze strategie waar mogelijk te combineren met die van de concept regionale agenda, gelet op de onderlinge samenhang.

BEGROTING 2022

Naast de regionale agenda 2022 ontvangen de gemeenten ook een separaat schrijven over de conceptbegroting 2022. De regionale agenda geeft de inhoudelijke oplading van de conceptbegroting 2022 weer en is door het algemeen bestuur eveneens op 7 april jl. vrijgegeven voor reactie. Conform de bepaling van de Wet gemeenschappelijke regeling (wgr) wordt uw gemeenteraad uitgenodigd een zienswijze in te dienen.

TOT SLOT

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur/secretaris van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlage:

- concept regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Gemeente Duiven

Reactienota

Regionale Opgave Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Samenvatting

In navolging op de regionale visie ‘de Groene Metropoolregio’ (vastgesteld op 23 september 2020) is de ‘Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022’ opgesteld.

Een ambitieuze agenda die is opgebouwd uit een 5-tal opgaven, onderling met elkaar verbonden. Een analyse op de agenda leert ons dat het hierbij onder andere gaat om kennisdeling en het verzamelen van data welke verspreid bij de deelnemende gemeenten aanwezig is. Maar ook het gezamenlijk regionaal oppakken van gemeentegrens overschrijdende onderwerpen, zoals de RES en Woondeal. Onderwerpen waarbij de regionale samenwerking nu al haar vruchten afwerpt en een bewezen nut heeft.

Met de agenda komt ook de vraag om financiering kijken. Geen opgave kan zonder geld en het meedoen aan de agenda, maar eigenlijk; regionale samenwerking, kost nu eenmaal geld. Er wordt hierbij een forse input gevraagd van de deelnemende gemeente. De totale investeringsagenda betreft € 3.405.000,-.

De agenda is navolgbaar en er kan een positieve reactie worden gegeven op de aangeboden Regionale Opgaveagenda door middel van bijgaande (concept)brief aan het Algemeen Bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. In de reactie nota wordt hier nader op ingegaan.

In lijn met dit voorstel liggen er nog een aantal andere documenten voor. Dit betreffen de nieuwe Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio en het bestuursakkoord. Deze stukken zullen separaat worden aangeboden maar hebben een onderlinge samenhang. Daarnaast is er de jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen en de conceptbegroting 2022 GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen die zullen worden aangeboden.

Inleiding

De regio Arnhem-Nijmegen staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, en nieuwe opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid, energietransitie, circulariteit en gezondheid.

De 18 regiogemeenten hebben op 1 januari 2021 de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen vastgesteld waarmee zij een openbaar lichaam hebben opgericht met de naam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen;

De ambities van de Groene Metropoolregio zijn:

1. doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis;
2. met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie;
3. dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
4. en hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.

Deze vraagstukken en ambities zijn opgenomen in de Regionale Agenda;

Voor ligt de concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie regionale agenda 2021) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Deze agenda is een inhoudelijk kompas om de ambities van de regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Hiertoe zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen. Deze regionale agenda wordt ter consultatie aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur op 7juli 2021 wordt op basis van de gemeentelijke reacties richting geven aan de definitieve versie van de regionale agenda 2022. De definitieve regionale agenda wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 september vastgesteld. Daarna wordt deze aan u aangeboden. Op basis van deze definitieve agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022. Vanaf 2023 zullen de opgaven een meerjarig karakter krijgen.

Gevraagd wordt om een reactie op deze concept regionale agenda voor het jaar (jaren) daarop. Dit geeft het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen de kans om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie verzonden wordt. Ook geeft het gemeenten de kans om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda.

Hierbij is het van belang dat aangegeven wordt of het college en raad zich herkent in de (uitwerking van de) ambities en bijbehorende acties in de concept regionale agenda 2022 en welke u eventueel mist.

Opgaven
De concept Regionale agenda 2022 is opgebouwd uit een 5-tal integrale opgaven. Deze opgaven zijn de uitwerking van de regionale visie ‘Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio’ (vastgesteld op 23-09-2020). Het is een uitwerking van deze visie die een belangrijke stap zet in de versterkte regionale samenwerking waartoe ook door de gemeente Duiven besloten is.

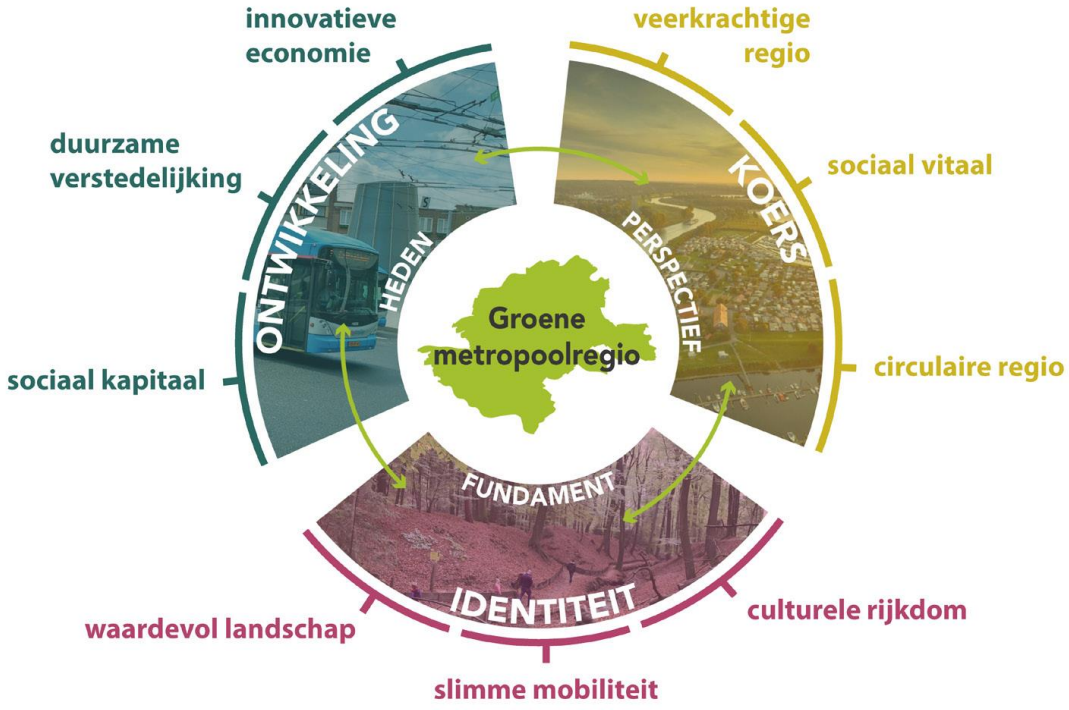

In deze visie is sprake van een 9-tal uitdagingen, geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden, verleden en perspectief. Uitdagingen die worden bijeengebracht in de opgave agenda.

De 5 opgaven ondersteunen ook de beweging naar samenwerking in allianties. Ze bestrijken een logische deelverzameling van integraal werken.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:

- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.
- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks-en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

Veel samenwerkingsverbanden zijn binnen de Liemers (groot) al goed ingeregeld. Samenwerking tussen de gemeenten Doesburg, Montferland, Zevenaar, Westervoort en Duiven is er op een aantal belangrijke thema's waarbij wij ook binnen de regio Arnhem-Nijmegen samen optrekken. Dit geeft slagkracht.

Echter er is ook een bewustzijn dat, hoewel er sprake is van Liemerse samenwerking, we ook kwetsbaar zijn en er een groot belang is om thema's (opgaven) in regionaal verband op te pakken.

Hieronder wordt kort ingegaan op de opgaven. In bijlage 1 zijn de opgaven en speerpunten opgenomen. De uitvoering binnen een opgave is hierbij gerelateerd aan de kosten die de opgave met zich meebrengt.

De Verbonden regio
De ambitie van de Verbonden regio is dat over 5 jaar snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar kan worden gereisd. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

De opgave richt zich op het waarborgen van de regionale en stedelijke bereikbaarheid door een ombuiging naar meer gebruik van de fiets en (H)OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van de infrastructuur.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Verbonden regio levert een bijdrage om Duiven bereikbaar te houden (A12/A15 maar ook andere hoofd- en sub wegennetwerken. Daarmee betekent het ook toegang tot bijdragen voor op de gemeentelijke infrastructuur.

Financieel
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners. Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 wordt een vergelijkbare opgave gezien en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wordt uitgegaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in de begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post ‘algemeen’ opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, de lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

Productieve regio
Bij de productieve regio is het de ambitie dan over vijf jaar het MKB de crisis te boven is. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is geste en, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnen gehaald en geïnvesteerd in onze economie.

Het gaat hierbij om innovatie en werkgelegenheid en het herstel na Covid-19.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Productieve regio kent belangrijke speerpunten in ondersteuning van het MKB en dat is ook goed voor Duiven; economische ontwikkeling van de regio is ook goed voor de economische ontwikkeling van Duiven.

Financieel
Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, wordt voor 2022 een totaal van € 190.000 voor proceskosten begroot. Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW.

Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn overigens wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

De opbrengsten die hiermee voorzien zijn, zullen worden geïnvesteerd in de gezamenlijke regionale economie.

Circulaire regio
De ambitie van de Circulaire Regio is dan over vijf jaar slagkracht is ontwikkeld om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten.
Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid. De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

<u>Wat betekent dit voor Duiven:</u>
De Circulaire regio sluit aan op door de raad vastgestelde ambities voor de circulaire economie en het klimaatakkoord/klimaatwetgeving.

<u>Financieel</u>
In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. Verwacht wordt dat partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover worden nog nadere afspraken gemaakt. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 € 637.000.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deelgenomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald.

Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000). In totaal € 0,81 per inwoner.

Ontspannen regio
Binnen de Ontspannen regio is de ambitie dat over vijf jaar er een goede balans tussen groei en leefkwaliteit is bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

Dit door als opgave te stellen om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendig e en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtig e natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dat genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur heeft ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en is belangrijk voor het sociale klimaat en de leefbaarheid van de regio.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Circulaire regio sluit aan op door de raad vastgestelde ambities voor de circulaire economie en het klimaatakkoord/klimaatwetgeving zoals energietransitie, klimaatadaptatie en grondstoffentransitie.

Financieel
In 2022 is 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en in totaal 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. Verwacht wordt dat partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover worden nog nadere afspraken gemaakt. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de proceskosten voor 2022 € 585.000, ofwel € 0,57 per inwoner

Groene groei regio
Er komen veel (ruimtelijke) opgaven op ons af. Door deze aan elkaar te koppelen ontstaat wederzijdse versterking. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om regionale samenwerking en om samenwerking met partners. Deze integraliteit vraagt commitment van gemeenten om zich hier blijvend voor in te zetten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de inzet van regelgeving,

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave en een tekort aan woningen. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze roei het landschap versterkt.

Wat betekent dit voor Duiven:
De Groene groeiregio heeft alles te maken met de Woondeal en de ambities voor Duiven om mee te doen aan het ontwikkelen van woningbouwlocaties.

Financieel
De opgave is gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen. De aanvullende inzet is geraamd op circa € 560.000 voor speerpunten 2 en 3 voor 2022.Dit betekent 0,74 cent per inwoner.

Totaal beeld
Gekeken naar de diverse opgaven en hun onderlinge samenhang is het een compleet verhaal met daarin een goede doorvertaling van ambities naar speerpunten. Ook vanuit het coalitieakkoord 2018-2022 voor de gemeente Duiven (Ruimte en Vertrouwen) zijn er haakjes die passen in lokale en regionale doelen. Niet alleen de maatschappij maar ook de omgeving als het gaat om bijvoorbeeld duurzaamheid, economie, wonen en mobiliteit vinden binnen de diverse opgaven hun plek op regionaal niveau.

Het niet meedoen aan 1 of meerdere opgaven betekent dat de opgave in uitvoeringskosten duurder wordt. De opgaven zijn met elkaar verweven en kennen een (grote) mate van overlap.
In het vervolg op de reacties van de respectievelijke gemeenten zal duidelijk worden welke consequenties hieruit volgen. De bestuurlijk opdrachtgever zal dan duidelijk moeten maken wat dat inhoudt. Besluitvorming hierop vindt plaats in de tweede helft van 2021, pas dan wordt ook definitief besloten over het wel of niet intekenen op een of meerdere opgaven.

De opgaven zijn verweven met elkaar en kennen hierdoor dan ook een grote mate van integraliteit. Bijvoorbeeld: de opgaven zoals benoemd in de Ontspannen Regio hebben een verbinden met de Verbonden regio (wegennetwerk), maar ook op de Circulaire regio (ontwikkelen landschapsparken)en Groene Groei regio (gebruiken Groen-Blauw raamwerk). Door deze integraliteit liggen dubbelingen in processen en uitvoering op de loer. Dit werkt ook door op de gevraagde middelen.

Het niet meedoen aan een opgave heeft gevolgen op de uitvoering van een andere opgave. Veel van de uitvoering ligt in het verwerven van data welke in de diverse gemeente beschikbaar is.
In een aantal gevallen kan er hierbij sprake zijn van dubbelingen in de uitvoering met daaraan gekoppeld de doorrekening hiervan. Gevraagd wordt aan het Algemeen bestuur om in relatie hierbij te kijken naar deze dubbelingen als het gaat om het ophalen van informatie en data. Dit kan een belangrijke efficiency slag opleveren en dient nog beter in kaart te worden gebracht.

De onderlinge verbanden, de integraliteit waarover gesproken wordt, tussen de opgaven biedt ook kansen voor de regionale opgaven die er liggen. Extra aandacht hierbij dient te worden besteed aan de prioritering en fasering. Veel van de in planningen opgenomen werkzaamheden zullen gaandeweg hun uitvoering gaan krijgen. Er is (nu al) ook sprake van een grote druk op het ambtelijke apparaat. De vraag die hieraan gekoppeld is, is in welke mate je aan de lat wil staan bij een opgave; op welk niveau en omvang wil je meepraten.

Daarnaast kent het deelnemen ook een return als het gaat om vergoeding van de inzet. De omvang van deze vergoeding wordt later in het definitieve proces duidelijk.

Alleen het volgen van de actualiteiten binnen de regio vergen veel tijd. Nu komt er, vanuit de regionale ambitie ook de uitvoering bij voor een 5-tal opgaven. De meerwaarde wordt hierbij gezien waarbij er ook opgemerkt wordt dat een voor aantal van de opgenomen speerpunten in een opgave er al gewerkt wordt aan de uitvoering hiervan, bijvoorbeeld op de Woonagenda en RES.

Ook geldt dat er sprake is van nieuwe taken en samenwerkingen op opgaven. Dit geeft een extra druk op de capaciteit. Er dient een gezonde verhouding te zijn tussen ambitie en uitvoering. Dit kan leiden tot het moeten bijstellen van de ambitie en planning zoals opgenomen in de agenda. Er wordt dus ook om flexibiliteit gevraagd van de regio.

Maar ook geldt het principe van 'Nice to have or must have'. Scherp zal worden gekeken naar de uitvoering. Dit ook in relatie tot de financiering van de opgaven.

Financieel

Voor deelname aan de Groene Metropoolregio, de autonome stichting The Economic Board en de verschillende opgaven – opgenomen in de Regionale Opgave Agenda zijn financiële middelen noodzakelijk. In deze paragraaf worden deze nader gespecificeerd.

Voor een aantal opgave geldt dat er al een bedrag is opgenomen in de begroting. In onderstaande tabel is opgenomen welke financiële gevolgen de deelname kent.

	2021	2022	bestaand budget	inwoners verschil	Duiven 25067 totale meerkosten	totale kosten gem. Duiven
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	**€ 68.432,91**
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Dit bedrag is exclusief de kosten van de RES van € 1,-/inwoner (hiervan is onzeker welk bedrag in 2022 gaat gelden. Dit is afhankelijk van bijdrage Rijk/provincie.

Voor 2021 geldt dat de kosten hiervan nog bekend zullen worden gemaakt.

In de begroting voor de gemeente Duiven zijn voor de deelname aan Regionale taken (6005/433300) reeds een aantal bedragen opgenomen. Het gaat hierbij om:

€ 88.134,- , verdeeld in

€ 42.500,- onderverdeeld in (per inwoner)
- € 1,50 mobiliteitsfonds (verbonden regio)
- € 0,05 woonagenda (groene groeiregio)
- € 0,12 actualisatie RPW (productieve regio)

€ 7.634,- bijdrage PFO Secr.
€ 25.000,- Regio Arnhem-Nijmegen (EB)
€ 13.000,- Vaste bijdrage Regio

1. <u>Regionale samenwerking</u>

Voor de Regionale samenwerking wordt, in de nieuwe opzet een bijdrage verwacht van 43.635,- In de voorjaarsnota 2021 is een bedrag van € 21.307,- opgenomen om aan deze nieuwe bijdrage te kunnen voldoen. Al eerder (14 december 2020) is door de raad van de gemeente Duiven besloten om deel te nemen aan de versterkte regio Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

2. Opgaven

In de tweede helft van 2021 zal een integrale afweging volgen om deel te nemen aan een of meerdere opgaven. Indien op dat moment besloten wordt om deel te nemen aan alle opgaven dan wordt daar een bijdrage gevraagd van € 104.028,-. Dit bedrag is niet definitief. Het kan nog veranderen omdat het afhankelijk is van wel of geen deelname aan een opgave door alle deelnemende gemeenten of juist het niet deelnemen waardoor de verdeling van de bijdrage anders wordt.

In de huidige begroting is een bedrag opgenomen van € 42.500,-. Dit houdt voor de deelname aan alle opgave een bedrag wordt gevraagd van € 62.166,-. Hiervoor is op dit moment nog geen dekking. In de najaarsnota zal hiervoor een voorstel worden gedaan. Mede afhankelijk van het uiteindelijke besluit hier omtrent.

Voetnoot hierbij is wel dat, als gemeenten besluiten uiteindelijk niet intekenen op een opgave, de kosten omhoog gaan. Daarnaast zal worden gekeken naar de ambtelijke bijdrage binnen een opgave ten opzichte van huidige lokale inzet waardoor het bedrag wellicht beïnvloedbaar is door dekking vanuit de bedrijfsvoering 1Stroom. Immers, als er lokale taken regionaal worden aangevlogen zal er sprake zijn van een andere verdeling van middelen. Als er sprake is van een ambtelijke bijdrage aan een opgave dan geldt hierbij dat er een bijdrage hiervoor wordt gerealiseerd vanuit de regio. De ambtelijke inzet wordt dan deels vergoed vanuit deze opgave waar aan wordt bijgedragen.

In de tabel is nog geen rekening gehouden met de bijdrage voor deelname aan de Regionale Energie Strategie (RES). Hiervoor geldt een (verplichte) bijdrage van € 1,-/inwoner. Dit bedrag is reeds opgenomen en kent een afhankelijkheid als het gaat om een rijks- dan wel provinciale bijdrage. Hierover zal in een later stadium worden gerapporteerd.

Daarnaast geldt dat de bijdrage aan het RPW van € 0,16 verplicht is. Deze is thans op € 0,12 begroot.

In bijlage 2 is het financieel overzicht opgenomen van de verschillende opgaven en kosten per speerpunt.

De investeringsagenda (genoemd in het Bestuursakkoord Groene Metropoolregio – Provincie Gelderland – The Economic Board) volgt de regionale agenda en zal jaarlijks worden herzien.

Conclusie en advies

Alles overziende is de opgaveagenda zoals deze voorligt een compleet maar ook ambitieus plan van aanpak om Regionale samenwerking tot een hoger niveau te tillen.

Het gaat hierbij vooral om kennisdeling en ‘branding’. Ondanks dat er crossovers benoemd zijn wordt niet in alle gevallen een samenhang gezien. Dit leidt tot dubbelingen in de uitvoering van de speerpunten.

Zoals gezegd is het ambitieniveau hoog waarbij de vraag kan worden gesteld of het praktisch uitvoerbaar is en er niet meer sprake dient te zijn van prioriteren en fasering van de speerpunten. Gevraagd wordt dan ook om ruimte in de uitvoering en acties die benoemd zijn.

De eerste resultaten van regionale samenwerking in de Versterkte regio zijn al wel zichtbaar. Hiermee is ondersteuning aan de gehele opgave agenda ook nagenoeg vanzelfsprekend.

De opmaak van de agenda is dusdanig dan bijna niet kan worden volstaan om er niet in zijn geheel aan deel te nemen in plaats van het meedoen op een opgave die het meest zinvol lijkt en een andere opgave alleen maar te volgen. De opmaak van de agenda nodigt hier ook uit toe om deel te nemen aan de gehele opgave agenda. Dit omdat er veel integraliteit zit tussen de opgaven.

Hoewel er een (sterke) mate is van samenhang in de opgaven kan besloten worden tot het niet deelnemen aan een of meerdere opgaven, dan wel alle opgave. Het kent geen verplicht karakter om te moeten deelnemen. Deelname geschiedt op basis van vrijwilligheid, echter geeft op het moment van deelnemen wel een verplichting, bijvoorbeeld door het bijdragen hieraan.

Niet alles behoeft ook regionaal te worden aangevlogen. Er zijn delen van opgaves die sterk sub regionaal hun werking hebben. Regionale samenwerking is hierbij, bijvoorbeeld qua slagkracht, een zinvolle aanvulling, echter ook dient er aandacht te zijn voor sub regionale samenwerking (in ons geval de Liemers groot)

Gekeken naar het financiële gevolg van het meedoen aan de opgave wordt, in lijn met het advies om deel te nemen aan de integrale opgave, nu nog geadviseerd om mee te doen aan de agenda in zijn geheel. Dit houdt echter ook in dat er een forse bijdrage ter beschikking moet worden gesteld. Deze bijdrage wordt gerechtvaardigd door de wijze waarop wij als deelnemer binnen de versterkte Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onze positie als individuele gemeente maar ook als de Liemers kunnen opwaarderen. Sommige taken kunnen niet op lokaal niveau worden uitgevoerd waarbij er al snel sprake is van (sub)regionale samenwerking.

Al met al kan dan ook positief worden gekeken naar deze regio agenda 2022 en zien wij de definitieve opmaak en financiële onderbouwing in de tweede helft van 2021 dan ook graag tegemoet.

Duiven, 18 mei 2021

Bijlagen

Bijlage 1: overzicht opgaven en speerpunten
Bijlage 2: financieel overzicht per opgave
Bijlage 3: samenhang tussen verschillende opgaven

Bijlage 1 Overzicht opgave en speerpunten (incl. planning)

Verbonden regio

Gebiedsgerichte corridoraanpak	2021		2022		2023	
Uitwerken toekomstbeeld OV2040						
Implementatie Actieplan HOV						
Provinciale aanbesteding OV						
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagementkader						
Toepassen van het nieuwe Regionaal Multimaal Model Arnhem Nijmegen						
Verkennen en lobby A12 spoorcorridor						
korte termijnaanpak A50						
Verkennen gebiedsaanpak A325 corridor						
gebiedsaanpak Zuid- en Westflank Nijmegen						
Verkennen gebiedsaanpak Oostflank Arnhem						

Regionaal (snel)fietspadennetwerk	2021		2022		2023	
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets						
Kansen benutten Nationaal Toekomstbeeld Fiets						
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes						
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss						
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel						
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem						
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem						
Voorbereiden planvorming Westflankroute						
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's						
Ondersteunen Gelderland fietst en fietsburgemeester						

Hubs en knooppunten	2021		2022		2023	
Meerjarige investeringsagenda						
Verkennen en planvoorbereiding						
Adviseren station Nijmegen						
Uitwerken Mobiliteit op Maat						
Fietsparkeren en gratis stallen						

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2021		2022		2023	
Monitoring en communicatie						
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten						
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg						

Verkeersveiligheid	2021		2022		2023	
Regionale uitwerking SPV						
Meerjarige investeringsagenda						
Handreiking en uitwerking landbouwroutes						
Analyse pakketdiensten						
Implementatie gedragsaanpak						

Productieve Regio

Stimuleren Ondernemerschap in het MKB	2021		2022		2023	
Programma Toekomstgericht Ondernemen						
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB						
Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting						

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt	2021		2022		2023	
Verkenning inzet bestaande instrumenten						
Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen						
Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen						
Ontwikkelen regiobrede Human Capital Agenda en Human Capital Akkoord						

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt	2021		2022		2023	
Betekenis van Health, Hightech & Energy uitwerken						
Connectr						
Versterken innovatievermogen met lopende projecten						
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs						
Beter gestructureerde lobby en profilering						

Versterking van duurzame logistiek	2021		2022		2023	
Verkennen mogelijkheden businesscase truckparking						
Kennisdeling verduurzaming logistiek						
Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven						

Toekomstbestendige werklocatie	2021		2022		2023	
RPW						
Inzicht ruimtelijke ontwikkeling kansrijke clusters						
Impuls duurzame energie en circulaire economie werklocaties						
Inventariseren werkgelegenheid op juiste werklocaties						

Circulaire regio

Circulaire bouw en infrastructuur	2021		2022		2023	
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector						
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder						
Kennis circulair bouwen, houtbouw, proeftuinen						

Circulaire Economie: grondstoffen en ketens	2021		2022		2023	
Verkenning naar regionale grondstoffenstromen						
Kansen voor regionale grondstoffenbank en hubs						
Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal CE						
Beleidsontwikkeling en wegnemen juridische belemmeringen						
Circulair inkopen						
Programma's voor gedragsbeïnvloeding						
Circulaire hotspots						
Stimuleren werkervaringsplekken						

Water en klimaatadaptatie	2021		2022		2023	
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen						
Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'						
Klimaatbestendig bouwen						
Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten						
Grote projecten landschapsontwikkeling						

Transitie naar duurzame energie	2021		2022		2023	
Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0						
Aanpak van bedrijventerreinen: energie en duurzaamheid						
Energieloketten voor bewoners						
Inkoop energie						
Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken						
Programma voor gedragsbeïnvloeding						
Regionaal investeringsprogramma energie-opslag						
Werkplekken voor praktisch en technisch geschoolden						
Monitoring						

Ontspannen regio

Duurzaam toerisme	2021		2022		2023	
Maken toeristisch profiel						
Maken marketingvisie						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						

Duurzaam toerisme	2021		2022		2023	
Maken toeristisch profiel						
Maken marketingvisie						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						

Bruisende binnensteden en krachtige kernen	2021		2022		2023	
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten						
Maken regionale analyse en acties benoemen ter versterking centra						
Uitvoeren acties ter versterking centra						

Groen-blauw raamwerk	2021		2022		2023	
Maken groen-blauw raamwerk						
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)						

Sterke culturele infrastructuur	2021		2022		2023	
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)						
Realiseren transformatievoorstel						
Maken investeringsplan vanaf 2022						
Uitvoeren investeringsplan						
Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda						

Groene Groeiregio

Versnellen woningbouw	2021		2022		2023	
Tempotafels Woondeal						
Regionale expertise en flexpool						
Verkenning extra capaciteit						
Continueren tools						

Verbinden van de ruimtelijke opgaven	2021		2022		2023	
Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord						
Regionale investeringsagenda's						
Dashboard 'De staat van de Regio'						
Future-lab 'Groene metropool'						

Vertellen van agglomeratiekracht	2021		2022		2023	
Evaluatie en bijsturing regionale structuur						
Verkenning agglomeratiekracht						
Uitvoering/ lobbyplan						
Organiseren congres/symposia rondom thema groene verstedelijking						
Uitwerken afspraken Verstedelijkingsakkoord						

Bijlage 2: Financieel overzichten per opgave

Ontspannen Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk	5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5	100.000			
lasten		585.000	-	-	-
Algemeen	5.5	-			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5	25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5				
baten		132.500	-	-	-
Saldo		452.500	-	-	-
Dekking extern (.....)		132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		585.000	-		
Bijdrage per inwoner in euro's		0,57	-		

*Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel

Circulaire Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie	3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie	3.1	180.000			
lasten		637.500		-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1				
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1				
Water en klimaatadaptatie	3.1				
Transitie naar duurzame energie	3.1				
baten		-		-	-
Saldo		637.500		-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,81			

Groene groei regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		-			
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1	150.000			
lasten		932.500	-	-	-
Algemeen					
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2				
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1				
baten		350.000	-	-	-
Saldo		582.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)		395.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		582.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,74	-		

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Verbonden Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	2.1	150.000			
speerpunten					
Algemeen	2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1	320.000			
Veiligheid	2.1	45.000			
lasten		1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1	-			
speerpunten					
Algemeen	2.1				
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1				
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1				
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1				
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1				
Veiligheid					
baten		-	-	-	-
Saldo		1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		1,30	-		

Bijlage 3 Samenhang in de opgaven

	VR	PR	CR	OR	GG
Verbonden regio	-	Logistiek, economische kansen ICE	Klimaatakkoord thematafel mobiliteit	Fietsburgemeester	Feitenrelaas,mobiliteitsaan, bouwsteen mobiliteit
Productieve regio	Duurzame logistiek	-	Cluster Energy	Stimuleren MKB, RPW, Human Capital Agenda	Werklocaties, RPW
Circulaire regio	Verduurzamen bouwlogistiek, Waterstoftechnologie	Energietransitie/RPW	-	Ontwikkelen Landschapsparken	Circulair bouwen, klimaatadaptatie, Energietransitie. Uitwerken circulaire bouwopgave, circulaire strategie bouwen met natuur uitwerken, stimuleren klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Ontspannen regio	PvA dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk	Thema Ondernemerschap BBKK, inbreng human capital vraagstukken	Meenemen ontwikkeling landschapspark in groen-blauw raamwerk	-	Ontwikkelen van een groen-blauw raamwerk als uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie met als doel het behouden en versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed
Groene groeiregio	Mobiliteitshubs en knooppuntontwikkeling met woon- en werkfuncties, het in goede banen leiden van additionele mobiliteits-behoefte bij de toename van woningen	Ruimte zoeken voor ontwikkeling van bedrijfsterreinen, de ruimtelijke vertaling van de energieopgave; verkenning agglomeratiekracht (ruimtelijke economische ontwikkeling)	Meenemen ruimteclaims, bijvoorbeeld m.b.t. energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen, als input voor de opgave Groene Groei	Gebruiken groen-blauw raamwerk als input voor de opgave	-

Op de horizontale as geeft weer welke opgave de lead heeft in de afstemming. Bijvoorbeeld: Ontspannen regio heeft de lead bij het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en stemt daarbij af met de Verbonden regio. Dit vraagt in de komende periode nog nadere uitwerking.

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
t.a.v. A. Joustra

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

datum	:	22 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079202 /201511481
onderwerp	:	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
contactpersoon	:	Walter van der Veen

Geacht bestuur,

In deze brief geven wij u een gebundelde reactie op een aantal onderwerpen die voorliggen namens de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Het betreft een reactie op de jaarrekening 2020 GR Arnhem-Nijmegen City Region, jaarrekening The Economic Board 2020, de begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en een reactie op de opgave agenda 2022. Onderwerpen die nauw met elkaar verweven zijn.

Afsluitend geven wij een korte reactie op het informatieprotocol, de richtlijnen toe- en uittreding en het reglement van orde.

Concept jaarrekening
Wij hebben uw concept jaarrekening 2020 ontvangen als ook de jaarrekening van The Economic Board. Conform artikel 10 van de regeling Gemeenschappelijke Orgaan Regio Arnhem-Nijmegen wordt de raad de mogelijkheid geboden om voor 11 juni 2021 haar zienswijze te geven op de jaarrekening 2020. Deze brief is door de gemeenteraad vastgesteld als de zienswijze dan wel reactiedocument.

Als eerste willen we uw organisatie complimenteren voor de tijdige aanlevering van de concept jaarrekening 2020.

We zijn verheugd dat er sprake is van een trendbreuk. Zowel de Economic Board als de Regio Arnhem-Nijmegen storten een deel van de niet-bestede middelen terug naar de deelnemende gemeenten. Dit waarderen we in Duiven! Ook al is het bedrag dat we terugontvangen beperkt, we waarderen dat hieruit blijkt dat gelden niet zonder meer worden gereserveerd. We roepen op dat deze gedragslijn wordt voortgezet.

Wel dringen wij er bij u op aan om met voorstellen te komen om de totale kosten in de komende jaren terug te dringen. Dit dringende verzoek is conform de raadsmotie van november 2019 over bezuinigingen bij gemeenschappelijke regelingen en conform het raadsbesluit bij het vaststellen van het Duivense bezuinigingspakket in juli 2020.

De gemeenteraad is voorstander van een taakstellende besparing, zoals we dat ook van andere verbonden partijen vragen.

Op basis van de door u overlegde informatie hebben wij verder geen inhoudelijke op- of aanmerkingen op de concept jaarrekening van de GR Regio Arnhem-Nijmegen en The Economic Board.

Begroting 2022
De vernieuwde, versterkte, regionale samenwerking is op 1 januari 2021 van start gegaan. Met de nieuwe samenwerking Groene Metropoolregio geven de 18 gemeenten aan de samenwerking verder te willen brengen, willen ze overstijgende opgaven in gezamenlijkheid oppakken en willen ze de financiën transparant en op één plek zichtbaar maken.

Dit is de eerste begroting van de Gemeenschappelijke Regeling 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De begroting is opgebouwd uit een 3-tal componenten; de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven.

Zoals verwacht nemen de kosten toe voor deelname aan de nieuwe samenwerking. Niet alleen de kosten voor het faciliterend regiobureau, maar ook het deelnemen aan de 5 opgaven nemen een substantiële verhoging tot hun rekening. Hier was al rekening mee gehouden. Later wordt inhoudelijk ingegaan op de regionale opgave agenda.

De begroting ziet alleen toe op 2022. Dit is enerzijds logisch, aan de andere kant is het jammer omdat er geen meerjarenperspectief gegeven wordt. Wij kijken uit naar de investeringsagenda die hier ook meer duidelijkheid over zal geven.

De begroting bevat per opgave een overzicht van de kosten die uiteindelijk de omvang van de kosten per inwoner bepalen. Deze kosten zijn met name gericht op de ondersteuningskosten voor de opgave. Hierop dient goed gestuurd te worden, waarmee deze kosten in de toekomst wellicht verminderd kunnen worden.

De gemeente Duiven kan instemmen met de begroting zoals deze voorligt.

Reactie op Opgave-agenda 2022
Wij complimenteren u met de opgestelde regionale agenda 2022 zoals deze nu voorligt. Er is veel werk verzet welke zich vertaald heeft naar een samenhangende agenda.

Het ambitieniveau is hoog waarbij de vraag kan worden gesteld of het praktisch uitvoerbaar is en er niet meer sprake dient te zijn van prioriteren en fasering van de speerpunten. Gevraagd wordt dan ook om ruimte in de uitvoering en acties die benoemd zijn. Hierbij geldt ook of de regio c.q. de gemeenten voldoende menskracht kunnen mobiliseren om in 2022 al direct voluit aan de gang te gaan? In overweging dient genomen te worden of het niet beter zou zijn meer gefaseerd aan de gang te gaan met 2022 als een startjaar?

We zien hierbij dat niet alle speerpunten en acties perse vanaf het eerste begin nodig zijn. Gekeken vanuit het oogpunt betaalbaarheid, zou deze een fasering ook gewenst zijn.
Ook dienen dubbelingen van lokale en regionale inspanningen worden voorkomen. De regio moet geen punten oppakken die ook of misschien beter lokaal opgepakt kunnen worden. Dit vergt nader onderzoek.

De eerste resultaten van regionale samenwerking in de Versterkte regio zijn nu al zichtbaar. De opmaak van de agenda nodigt uit om deel te nemen aan de gehele opgave agenda. Dit omdat er veel integraliteit zit tussen de opgaven. Ondersteuning aan de gehele opgave agenda is echter niet zomaar vanzelfsprekend.

Gekeken naar het financiële gevolg van het meedoen aan de opgave kan worden ingestemd met de opgave agenda, echter onder voorbehoud van het vaststellen van de gemeentelijke begroting. Nadere besluitvorming hierover zal in de 2de helft van 2021 plaats vinden.

De bijdrage aan de opgaven wordt gerechtvaardigd door de wijze waarop wij als deelnemer binnen de versterkte Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onze positie als individuele gemeente maar ook als de Liemers kunnen opwaarderen. Wel wordt meegegeven dat, gelet op de financiële positie van de gemeente, gekeken moet gaan worden naar dubbelingen in uitvoering en een zoeken naar effectiviteit en efficiency binnen deze uitvoering.

Taakstellende bezuiniging
De gemeenteraad Duiven heeft in haar vergadering van 7 juli 2020 besloten om in het Algemeen bestuur van alle verbonden partijen en/of Gemeenschappelijke regelingen met kracht te pleiten voor een taakstellende bezuiniging vanaf het boekjaar 2022. Wij verzoeken u dit besluit mee te nemen in de op te stellen begrotingen 2022 en verder.

Overige documenten
Tevens heeft u het Informatieprotocol en de richtlijnen toe- en uittreding ter consulatie aangeboden. Belangrijke documenten die bijdragen aan de transparantie van de Regio Arnhem-Nijmegen maar ook hun basis hebben in de kernbepalingen van de Gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen. Hierop zijn vanuit de gemeente Duiven geen nadere op- en aanmerkingen.

Tot slot
Als gemeente Duiven onderschrijven wij het belang van de regio gedachten, gebundeld in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Gelet op de grote uitdagingen, die ons te wachten staan, hechten wij er belang aan om deel te nemen aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Ingestemd kan worden met de speerpunten vanuit de diverse opgaven, maar we zijn (nog) niet overtuigd dat de genoemde acties de enige en beste passende acties zijn om de doelen van het speerpunt te bereiken.

Al met al kan op dit moment positief worden gekeken naar deze regio agenda 2022 en zien wij de definitieve opmaak en financiële onderbouwing in de tweede helft van 2021 dan ook graag tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
t.a.v. A. Joustra

Postbus 9029
6800 EL Arnhem

datum	:	23 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079202 /201511485
onderwerp	:	brief AB inzake gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling
contactpersoon	:	Walter van der Veen

Geachte heer Joustra,

Op 14 april 2021 heeft u de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aangeboden.

Deze is onder andere gewijzigd door de toetreding van de gemeente Beuningen aan de regionale samenwerking. Wij verwelkom de gemeente Beuningen van harte en kijken uit naar de regionale samenwerking nu de Groene Metropoolregio op volle sterkte is.

Daarnaast zijn er een aantal tekstuele wijzigingen doorgevoerd.

De gemeenteraad van Duiven heeft in haar vergadering ingestemd met deze wijzigingen.

Het college van de gemeente Duiven heeft geen nadere op- en aanmerkingen op deze wijzigingen en heeft dan ook de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld.

Met vriendelijke groeten,

burgemeester en wethouders van Duiven

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

Financieel overzicht GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In dit memo treft u een aantal onderdelen aan met betrekking tot het financieel overzicht van de oude en huidige Regio Arnhem-Nijmegen, te weten:

- Jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region
- The Economic Board 2020
- Begroting GR Groene Metropoolregio Arngem-Nijmegen 2022
    - Inclusief Regionale Opgaveagenda 2022

Jaarrekening GO Regio Arnhem-Nijmegen City Region

De voorlopige jaarrekening, zoals deze door het bestuur op 3 maart jl. is vastgesteld, sluit met een overschot van € 150.892,00. Het bestuur stelt voor van dit resultaat een bedrag van € 62.365,00 in te zetten voor:

- kosten voortzetting 4 PFO-secretarissen eerste kwartaal 2021. Zoals door de Stuurgroep Versterking regionale samenwerking gemeld is het eerste kwartaal van 2021 een overgangsperiode. In die overgangsperiode is het werk van de 4 PFO's doorgegaan. Bedrag € 42.000,00.
- reservering voor (eventuele) liquidatiekosten die door de gastheergemeente worden gemaakt. Bedrag € 7.500,00.
- finale financiële afronding van 2 projecten PFO-Economie. Het betreft de MKB-deal en het project kosten onderzoek "Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen". Bedrag € 12.865,00.

Het bestuur stelt voor het restant ad. € 88.527,00 terug te geven aan de deelnemende gemeenten. Dit gaat op basis van het inwoneraantal op 1 januari 2019.

Dit komt neer op € 2.815,-

The Economic Board

Onderdeel van de jaarrekening van het Gemeenschappelijk Orgaan is de verantwoording door de Stichting Economie Board van de door de 18 gemeenten beschikbaar gestelde inwonerbijdrage (€ 1,00). Het jaarverslag 2020, met de jaarrekening 2020, is digitaal beschikbaar via de website van The Economie Board.

Het bestuur stelt voor een bedrag groot € 70.908,00 zijnde niet bestede gemeentelijke inwoner- bijdragen terug te geven aan de 18 deelnemende gemeenten.

Dit bedrag is het verschil tussen het verwachte overschot, zoals vermeld in de in september 2020 door The Economic Board aangeboden begroting 2021 en het werkelijk gerealiseerde overschot over 2020. Het bestuur is van mening dat een bedrag van € 140.617,00 voldoende buffer vormt om de bedrijf continuïteit te waarborgen tussen de aflopende en nieuwe vijf-jaarsperiode.

Dit komt neer op € 2.255,-

Begroting GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022

De begroting 2022 van de GR staat in het teken van de Opgave agenda en is zoals gezegd, alleen voor 2022. Het bevat geen meerjarenbegroting.

De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent te onderscheiden elementen: kosten verbonden aan het faciliterend regiobureau en de bijdrage aan The Economic Board én middelen voor de vijf opgaven.

Het kosten voor het regiobureau zijn bedoeld voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van algemene kosten voor ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal (per 1 januari 2021) als verdeelsleutel.

Naast deze basis-financiering brengen gemeenten een bijdrage in aan The Economic Board. Voor 2022 is begroot dat hier 14 gemeenten een bijdrage aan leveren. Ook voor deze bijdrage wordt het inwonertal gehanteerd om de hoogte van de bijdrage vast te stellen. Voor Duiven betekent dit de gemeente € 2,50 per inwoner betaalt, daarnaast € 1,00 per inwoner als vergoeding aan The Economic Board (vanaf 2023 € 0,50)

Het bedrag van € 2,50 aan is exclusief eventuele baten die de Groene Metropoolregio weet te realiseren.

Anderzijds is er budget nodig voor de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven, van andere partners (zoals koepelorganisaties, onderwijsinstellingen of bedrijven) en door subsidies van bijvoorbeeld het Rijk of Provincie. De opgaven zijn ‘verbonden regio’, ‘productieve regio’, ‘circulaire regio’, ‘ontspannen regio’ en ‘groene groeiregio. Deze opgaven worden hierna in de kern uiteengezet. Belangrijk is te vermelden dat de volledige uitwerking van de opgaven in de concept regionale agenda 2022 is te lezen. In deze conceptbegroting is ervoor gekozen om voor de inhoudelijke toelichting op de opgaven te verwijzen naar de concept regionale agenda 2022.

Opgave agenda
Voor deelname aan de Groene Metropoolregio, de autonome stichting The Economic Board en de verschillende opgaven – opgenomen in de Regionale Opgave Agenda zijn financiële middelen noodzakelijk. In deze paragraaf worden deze nader gespecificeerd.

Voor een aantal opgave geldt dat er al een bedrag is opgenomen in de begroting. In onderstaande tabel is opgenomen welke financiële gevolgen de deelname kent.

					Duiven	
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	
				verschil	totale meerkosten	totale kosten voor gem. Duiven
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	€ 68.432,91
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Dit bedrag is exclusief de kosten van de RES van € 1,-/inwoner (hiervan is onzeker welk bedrag in 2022 gaat gelden. Dit is afhankelijk van bijdrage Rijk/provincie.

Voor 2021 geldt dat de kosten hiervan nog bekend zullen worden gemaakt.

In de begroting voor de gemeente Duiven zijn voor de deelname aan Regionale taken (6005/433300) reeds een aantal bedragen opgenomen. Het gaat hierbij om:

€ 88.134,- , verdeeld in

€ 42.500,- onderverdeeld in (per inwoner)
- € 1,50 mobiliteitsfonds (verbonden regio)
- € 0,05 woonagenda (groene groeiregio)
- € 0,12 actualisatie RPW (productieve regio)

€ 7.634,- bijdrage PFO Secr.
€ 25.000,- Regio Arnhem-Nijmegen (EB)
€ 13.000,- Vaste bijdrage Regio

1. Regionale samenwerking

Voor de Regionale samenwerking wordt, in de nieuwe opzet een bijdrage verwacht van 43.635,- In de voorjaarsnota 2021 is een bedrag van € 21.307,- opgenomen om aan deze nieuwe bijdrage te kunnen voldoen. Al eerder (14 december 2020) is door de raad van de gemeente Duiven besloten om deel te nemen aan de versterkte regio Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen.

2. Opgaven

In de tweede helft van 2021 zal een integrale afweging volgen om deel te nemen aan een of meerdere opgaven. Indien op dat moment besloten wordt om deel te nemen aan alle opgaven dan wordt daar een bijdrage gevraagd van € 104.028,-. Dit bedrag is niet definitief. Het kan nog veranderen omdat het afhankelijk is van wel of geen deelname aan een opgave door alle deelnemende gemeenten of juist het niet deelnemen waardoor de verdeling van de bijdrage anders wordt.

In de huidige begroting is een bedrag opgenomen van € 42.500,-. Dit houdt voor de deelname aan alle opgave een bedrag wordt gevraagd van € 62.166,-. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming, zoals hierboven omschreven, is hiervoor een bedrag van (afgerond) € 63.000,- opgenomen in de Voorjaarsnota als reservering.

Voetnoot hierbij is wel dat, als gemeenten besluiten uiteindelijk niet intekenen op een opgave, de kosten omhoog gaan. Daarnaast zal worden gekeken naar de ambtelijke bijdrage binnen een opgave ten opzichte van huidige lokale inzet waardoor het bedrag wellicht beïnvloedbaar is door dekking vanuit de bedrijfsvoering 1Stroom. Immers, als er lokale taken regionaal worden aangevlogen zal er sprake zijn van een andere verdeling van middelen. Als er sprake is van een ambtelijke bijdrage aan een opgave dan geldt hierbij dat er een bijdrage hiervoor wordt gerealiseerd vanuit de regio. De ambtelijke inzet wordt dan deels vergoed vanuit deze opgave waar aan wordt bijgedragen.

In de tabel is nog geen rekening gehouden met de bijdrage voor deelname aan de Regionale Energie Strategie (RES). Hiervoor geldt een (verplichte) bijdrage van € 1,-/inwoner. Dit bedrag is reeds opgenomen en kent een afhankelijkheid als het gaat om een rijks- dan wel provinciale bijdrage. Hierover zal in een later stadium worden gerapporteerd.

Daarnaast geldt dat de bijdrage aan het RPW van € 0,16 verplicht is. Dit bedrag is onderdeel van de 0,73 cent die voor de opgave gevraagd wordt. Indien gekozen wordt om niet deel te nemen aan deze opgave dan zal deze € 0,16 als vast onderdeel blijven staan. Op dit moment is hiervoor € 0,12 begroot.

De investeringsagenda (genoemd in het Bestuursakkoord Groene Metropoolregio – Provincie Gelderland – The Economic Board) volgt de regionale agenda en zal jaarlijks worden herzien.

Duiven, 18 mei 2021

Totstandkoming Regionale Opgaveagenda.

In dit memo wordt de aanleiding beschreven als het gaat om de totstandkoming van de Regionale Opgaveagenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Eind 2020 besloten de gemeenten over de versterking van de regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. Verwezen wordt naar uw besluit van 14 december 2020. Dit betrof het besluit over de nieuwe visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021-2025 en de Gemeenschappelijke Regeling.

In dat voorstel is aangegeven dat in het 2e kwartaal van 2021 de concept-regionale agenda 2022 aan uw raad wordt aangeboden. Een regionale agenda, opgebouwd uit 5 samenhangende opgaven, waar door de gemeente Duiven op kan worden ingetekend.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de 18 regiogemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen (meerjarig is het streven). De gemeenteraden van de 18 regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven.
Iedere raad kan straks besluiten of men met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Toegezegd is dat werkwijze en proces goed aansluiten op de beleidscyclus van de 18 regiogemeenten (voorjaars- of perspectiefnota's en begrotingsproces).

Het algemeen bestuur biedt de gemeenten nu de concept-regionale agenda 2022 aan, waarmee zij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uitnodigt de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. De opbrengst van de consultatie van de 18 gemeenten geeft het algemeen bestuur de gelegenheid om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie wordt aangeboden na het zomerreces. Dit bijsturen gebeurt in afstemming met de 5 Bestuurlijke Opgaven Teams (BOT). De consultatieronde geeft de gemeente de gelegenheid om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde (extra) middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda. Het algemeen bestuur heeft daarbij de wens dat de gemeenten zich uitgenodigd voelen om op alle opgaven in te tekenen.

<u>Karakter van de regionale agenda</u>
De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2022 hangt (vanzelfsprekend) sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar we als 18 regiogemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking.

De vijf opgaven zijn:
- De Productieve regio
- De Verbonden regio
- De Circulaire regio
- De Ontspannen regio
- De Groene groeiregio

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die we nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die we koesteren. In de concept-regionale agenda 2022 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in het najaar van 2020 is aangeboden door de Stuurgroep Versterking. De speerpunten zijn concreter

gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen (menskracht en geld). De agenda gaat uit van wat de 18 gemeenten met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor 2022.

Context

De regionale agenda moet de 18 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt.

De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel.

Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten. Het jaar 2022, is net als het tussenjaar 2021, een opstartjaar.

In de agenda is dan ook een aantal acties opgenomen met het karakter van verkenningen of opstellen van een visie. Dit is noodzakelijk om aansluitend in 2022 en 2023 concrete acties te starten. Met de nu voorgestelde, zo minimaal mogelijke, financiële inzet kan de samenwerking er in slagen partners (Provincie, Rijk en Europa) te overtuigen de samenwerking te verstevigen en langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

2021

De concept-regionale agenda 2022 geeft ook een actualisatie van de agenda 2021. Eerder is door de Stuurgroep Versterking aangekondigd dat voor het jaar 2021 gewerkt wordt met een ingroeimodel. Door de vertraging in het Versterkingsproces vanwege de coronacrisis konden destijds eventuele nieuwe bedragen voor regionale opgaven niet meer in de gemeentelijke begrotingen voor 2021 verwerkt worden. In dit lopende jaar wordt daarom gewerkt met de financiële middelen die daar al voor beschikbaar zijn of binnen de huidige begrotingen beschikbaar zijn te stellen. Deze financiering is grotendeels gekoppeld aan de bestaande afspraken over bijdragen aan budgetten van al lopende programma's en activiteiten.

Conceptbegroting 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Met het proces van de regionale agenda is aansluiting gezocht bij het proces van de vaststelling van de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio. Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr) zendt een gemeenschappelijk regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders. De deelnemende gemeenteraden worden uitgenodigd om voor 30 juni 2021 een zienswijze in te dienen.

De conceptbegroting 2022 geeft, naast de kosten voor het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept regionale agenda 2022 vormt de inhoudelijke onderbouwing voor de bijdrage per opgave. Het bedrag voor de opgaven bedraagt in totaal € 4,15 per inwoner.

De inwonerbijdrage voor het Regiobureau bedraagt onveranderd € 2,50. Door de bijdrage van de Provincie Gelderland, groot € 600.000,00 kan dit bedrag ook voor 2022 naar beneden worden bijgesteld tot € 1,73 per inwoner.

Duiven, 4 mei 2021

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum	: 28 april 2021
Uw kenmerk	:
Ons kenmerk	: 2021-GMDB-08a
Zaaknummer	:
Contactpersoon	: A. Joustra
Telefoonnummer	: a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieden gewijzigde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

Geacht college,

De gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is compleet. Met de toetreding van de gemeente Beuningen nemen alle 18 gemeenten deel. En dat is goed nieuws! In de bijlage treft u de gewijzigde gemeenschappelijke regeling aan.

WAT IS ER GEWIJZIGD

Artikel 1

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen heeft op 9 februari 2021 besloten om toe te willen treden tot de regeling. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen als deelnemer aan de regeling moet worden toegevoegd. Hiervoor moet de regeling worden gewijzigd.

Artikel 2

Bij het opstellen van de regeling medio 2020 was de formele naam van de rechtspersoon nog niet gekozen. Inmiddels wordt de naam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruikt.

Artikel 3

In verschillende artikelen van de regeling wordt verwezen naar de rechtspersoon. De naam moet dus ook in deze artikelen worden aangepast.

Artikel 4

In deze bepaling is per abuis een onjuiste verwijzing blijven staan. Verwezen werd naar artikel 29 lid 3 van de regeling. Dit moet zijn artikel 29, lid 4 van de regeling. Dit wordt nu gecorrigeerd.

WAT VRAGEN WIJ

Wij vragen uw college om de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, na toestemming van uw gemeenteraad, vast te stellen. Graag ontvangen wij het ondertekende wijzigingsbesluit zo spoedig mogelijk van u retour.

TOT SLOT

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlage:

- Wijzigingsbesluit gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Besluit tot wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 januari 2020 een Gemeenschappelijk regeling Regio Arnhem-Nijmegen zijn aangegaan waarmee het openbaar lichaam de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht;
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen wenst toe te treden tot deze regeling;

gelet op:
de Wet gemeenschappelijke regelingen;
de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;
de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Besluiten

de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen als volgt te wijzigen:

Artikel 1

Aan de aanhef wordt Beuningen toegevoegd en komt te luiden:

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

Artikel 2

Artikel 2, eerste lid, komt te luiden:

Er is een openbaar lichaam zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de wet, genaamd ‘Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen’.

Artikel 3

In artikel 3, lid 1, artikel 4, artikel 5, lid 1, artikel 6, lid 1 t/m 3, artikel 9, lid 3, artikel 14, lid 1, 4 en 5, artikel 26, lid 3, artikel 27, lid 1, artikel 30, lid 1 en 2, artikel 31, lid 1, artikel 33, lid 5, artikel 34, lid 4 en artikel 36, lid 2 wordt 'Regio Arnhem-Nijmegen' vervangen door 'Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen'.

Artikel 4

Artikel 31, lid 7 komt te luiden:

In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de opgaven opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen, berekend op de wijze zoals omschreven in artikel 29, lid 4, van deze regeling.

Artikel 5 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na bekendmaking.

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem

R.J.M. van Wuijtswinkel	A. Marcouch
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Berg en Dal

E.W.J. van der Velde	mr. M. Slinkman
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Beuningen

D. Kocken	D. Bergman
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Doesburg

P. Werkman	drs. L.W.C.M. van der Meijs – van de Laar
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Druten

A.P.J.M. Litjens	C.A.A. van Rhee – Oud Ammerveld
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Duiven

ing. C.J. Papjes	mr. H.B. Hieltjes
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Heumen

mr. D.C. van Eeten	drs. G.M. Mittendorff
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Lingewaard

drs. I.P. van der Valk	dr. P.T.A.M. Kalfs
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Montferland

drs. M.J.J. Wagener	mr. P. de Baat MPM
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar

J.M.G. Smits – de Kinkelder	mr. drs. W. Gradisen
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout	drs. H. Bruls
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe

P.J.E. Breukers	R.P. Hoytink – Roubos
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Renkum

drs. M.G.M. van de Geijn	A.M.J. Schaap
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Rheden

N. Renkema – Holstein	Carol van Eert
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..

Het college van burgemeester en wethouders van Rozendaal

B. Boelens	drs. E. Weststeijn
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Westervoort

mr. J. Kersten	drs. A.J. van Hout
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Wijchen

R. Boer	M. van Beek
secretaris	burgemeester

Ondertekend op …….te…..
Het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar

mr. D. Jansen	drs. L.J.E.M. van Riswijk
secretaris	burgemeester

Toelichting bij het eerste wijzigingsbesluit van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen heeft op 9 februari 2021 besloten om toe te willen treden tot de regeling. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen als deelnemer aan de regeling moet worden toegevoegd. Hiervoor moet de regeling worden gewijzigd.

Artikel 2

Bij het opstellen van de regeling medio 2020 was de formele naam van de rechtspersoon nog niet gekozen. Inmiddels wordt de naam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruikt.

Artikel 3

In verschillende artikelen van de regeling wordt verwezen naar de rechtspersoon. De naam moet dus ook in deze artikelen worden aangepast.

Artikel 4

In deze bepaling is per abuis een onjuiste verwijzing blijven staan. Verwezen werd naar artikel 29 lid 3 van de regeling. Dit moet zijn artikel 29, lid 4 van de regeling. Dit wordt nu gecorrigeerd.

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.1.1. Groene Metropool bijlage 10 Reactienota op Regionale opgave:

- Tabel op pagina 8 is slecht leesbaar , klopt het dat van de weergegeven meerkosten een groot deel voor rekening Duiven is? Of is er sprake van een kolomverschuiving waardoor deze uit het gelid staan?

Antwoord

Door de omzetting van documenten vanuit Join naar IBABS zou het kunnen dat een tabel verschuift. Hieronder is de juiste tabel weergegeven.

Gekeken naar de totale kosten minus het reeds bestaande budget zijn de totale meerkosten voor de gemeente Duiven € 62.166,-. Dit als wordt deelgenomen aan alle opgaven.

					Duiven	Regio
	2021	2022	bestaand budget	inwoners	25067	788278
				verschil	totale meerkosten	totale kosten
Regiobureau	€ 1,73	€ 1,73	€ 0,88	€ 0,85	€ 21.306,95	€ 43.365,91
The Economic Board	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 25.067,00
					€ 21.306,95	**€ 68.432,91**
Opgaven						
Verbonden regio	pm	€ 1,30	€ 1,50	€ -0,20	€ - 5.013,40	€ 32.587,10
Productieve regio	pm	€ 0,73	€ 0,12	€ 0,61	€ 15.290,87	€ 18.298,91
Circulaire regio	pm	€ 0,81	€ 0,00	€ 0,81	€ 38.578,11	€ 20.304,27
Ontspannen regio	pm	€ 0,57	€ 0,00	€ 0,57	€ 14.288,19	€ 14.288,19
Groene groei regio	pm	€ 0,74	€ 0,05	€ 0,69	€ 17.296,23	€ 18.549,58
		€ 4,15	**€ 1,67**	**€ 2,48**	**€ 62.166,16**	**€ 104.028,05**

Onderwerp	Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	Goossen	Zaaknummer	Z/21/079861/
Behandelend ambtenaar	Guus Benkers. G.benkers@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD; 2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.		
Historie	De gemeente neemt deel in meerdere gemeenschappelijke regelingen waarbij jaarlijks in deze periode zienswijzen kunnen worden ingediend ten aanzien van conceptbegrotingen.		
Termijn	De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale Publieksruimte	Sociaal	45 Minuten (totaal GR-en)
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. In de voorgestelde zienswijze wordt een oproep gedaan om scherp op de kosten te letten, ook wat betreft de (noodzakelijke) verder ontwikkeling van het e-depot. Kan de raad zich vinden in deze zienswijze? *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	Hamerstuk 22 juni 2021.
Raadsvergadering	22 juni 2021

ZFDCEA1C05F

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511606
Portefeuillehouder : J. Goossen
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Beslispunten
1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD;
2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Aanleiding
Onder verwijzing naar de artikelen 24 en 25 van de Gemeenschappelijke regeling SALD en de artikelen 34, 34b en 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan te bieden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.

Planning
De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.

Beoogd effect
Met de mogelijkheid van het geven van een zienswijze heeft de gemeenteraad de gelegenheid om invloed te blijven houden op de financiën, de taken en te behalen doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg.

Argumenten
1. De ontwerpbegroting geeft aanleiding tot het indienen van een zienswijze vanwege bezuinigingsmaatregelen bij de gemeente. In de ontwerpbegroting zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die ertoe leiden dat de bijdrage van de gemeente aan het SALD zal stijgen. Daarom is het verstandig om middels een zienswijze erop aan te dringen om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren. Voor het inrichten van een e-depot is dit niet mogelijk, maar ook voor dat project moet scherp naar de kosten gekeken worden.

2. In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een zogenaamd e-depot. Het e-depot is een digitale archiefbewaarplaats en een wettelijke verplichting. Het SALD zoekt daarvoor aansluiting op het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL). Daarvoor was in de begroting 2020 een bedrag gereserveerd voor het aantrekken van een projectleider. Deze is echter niet aangesteld, omdat er eerst een plan van aanpak diende te komen. Dit plan en een businesscase voor de aansluiting op het e-depot van ECAL zijn inmiddels opgeleverd. Deze geven inzicht in de organisatorische en financiële consequenties van de invoering, zowel voor het SALD als de deelnemende gemeenten. Om aansluiting te realiseren en een werkend e-depot voor het SALD op te richten is allereerst een besluit nodig van alle aangesloten partijen om zich te committeren aan het e-depot voor het SALD.

3. In 2021 zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het SALD aan de gemeenten worden voorgelegd. De huidige regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. De nieuwe regeling heeft eerst een tijdelijk karakter, omdat over enkele ingrijpende delen nog overeenstemming bereikt moeten worden.

4. Het bestuur van het SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de GR (in tijdelijke vorm) en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want een e-depot zal zorgen voor een andere, meer digitale manier van werken. Dit zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst naartoe wil bewegen.

5. Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren.

6. Naast dit alles speelde ook langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.

Kanttekeningen

1. De bijdrage van de gemeente aan het streekarchivariaat stijgt (zie de financiële paragraaf).

2. Het is niet mogelijk om een e-depot kostenneutraal in te richten. Daarom moet rekening worden gehouden met extra kosten voor dit project.

3. Er zal voor het opzetten van een e-depot ook personele inzet van de gemeente nodig zijn.

Financiële paragraaf

In de begroting van het streekarchivariaat zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld gaan kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt voor 2021 met € 7.000,- (van € 48.000,- naar € 55.000,-). Naar verwachting zullen de kosten in verband met de wettelijk verplichte aansluiting op een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nog verder stijgen. Op dit moment is het onderzoek in een verkennende fase en is het nog onduidelijk wat de omvang van het bedrag zal zijn.

In de jaarrekening staat onder de post 'Salarissen en sociale lasten' een positief verschil met hetgeen begroot was voor 2020. Dat komt met name doordat de vacature voor projectleider e-depot nog niet is ingevuld. Onder de post 'Personeel van derden' is daarentegen door inhuur voor het e-depot een negatief verschil ontstaan.

Participatie en communicatie
Het dagelijks bestuur van het SALD per brief informeren over de genomen besluiten.

Intergemeentelijke samenwerking
Ook de gemeentes Westervoort, Zevenaar en Doesburg vallen onder het SALD. Aan alle deelnemende gemeentes is gevraagd om vóór de vergadering het algemeen bestuur van 5 juli 2021 hun zienswijze kenbaar te maken.

Bijlagen
201511603 – Jaarstukken 2020 SALD
201511604 – Begroting 2022-2025 SALD
201511605 – Kaderbrief 2022 SALD
201511607 – Raadsbesluit
201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDCEA1C05
F*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511606
Portefeuillehouder : J. Goossen
Opsteller : Guus Benkers
Team : Informatiebeheer
Telefoonnr.

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Beslispunten
1. Kennis nemen van de jaarstukken over 2020 van het SALD;
2. Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van het SALD waarin de gemeenteraad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

Aanleiding
Onder verwijzing naar de artikelen 24 en 25 van de Gemeenschappelijke regeling SALD en de artikelen 34, 34b en 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten aan te bieden. De gemeenteraden kunnen hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.

Planning
De jaarrekening 2020 en de begroting 2022 worden definitief vastgesteld door het algemeen bestuur van het SALD op de vergadering van 5 juli 2021.

Beoogd effect
Met de mogelijkheid van het geven van een zienswijze heeft de gemeenteraad de gelegenheid om invloed te blijven houden op de financiën, de taken en te behalen doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg.

Argumenten
1. De ontwerpbegroting geeft aanleiding tot het indienen van een zienswijze vanwege bezuinigingsmaatregelen bij de gemeente. In de ontwerpbegroting zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die ertoe leiden dat de bijdrage van de gemeente aan het SALD zal stijgen. Daarom is het verstandig om middels een zienswijze erop aan te dringen om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren. Voor het inrichten van een e-depot is dit niet mogelijk, maar ook voor dat project moet scherp naar de kosten gekeken worden.

2. In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een zogenaamd e-depot. Het e-depot is een digitale archiefbewaarplaats en een wettelijke verplichting. Het SALD zoekt daarvoor aansluiting op het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL). Daarvoor was in de begroting 2020 een bedrag gereserveerd voor het aantrekken van een projectleider. Deze is echter niet aangesteld, omdat er eerst een plan van aanpak diende te komen. Dit plan en een businesscase voor de aansluiting op het e-depot van ECAL zijn inmiddels opgeleverd. Deze geven inzicht in de organisatorische en financiële consequenties van de invoering, zowel voor het SALD als de deelnemende gemeenten. Om aansluiting te realiseren en een werkend e-depot voor het SALD op te richten is allereerst een besluit nodig van alle aangesloten partijen om zich te committeren aan het e-depot voor het SALD.

3. In 2021 zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling voor het SALD aan de gemeenten worden voorgelegd. De huidige regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. De nieuwe regeling heeft eerst een tijdelijk karakter, omdat over enkele ingrijpende delen nog overeenstemming bereikt moeten worden.

4. Het bestuur van het SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de GR (in tijdelijke vorm) en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want een e-depot zal zorgen voor een andere, meer digitale manier van werken. Dit zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst naartoe wil bewegen.

5. Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren.

6. Naast dit alles speelde ook langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.

Kanttekeningen

1. De bijdrage van de gemeente aan het streekarchivariaat stijgt (zie de financiële paragraaf).

2. Het is niet mogelijk om een e-depot kostenneutraal in te richten. Daarom moet rekening worden gehouden met extra kosten voor dit project.

3. Er zal voor het opzetten van een e-depot ook personele inzet van de gemeente nodig zijn.

Financiële paragraaf

In de begroting van het streekarchivariaat zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld gaan kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt voor 2021 met € 7.000,- (van € 48.000,- naar € 55.000,-). Naar verwachting zullen de kosten in verband met de wettelijk verplichte aansluiting op een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nog verder stijgen. Op dit moment is het onderzoek in een verkennende fase en is het nog onduidelijk wat de omvang van het bedrag zal zijn.

In de jaarrekening staat onder de post ‘Salarissen en sociale lasten’ een positief verschil met hetgeen begroot was voor 2020. Dat komt met name doordat de vacature voor projectleider e-depot nog niet is ingevuld. Onder de post ‘Personeel van derden’ is daarentegen door inhuur voor het e-depot een negatief verschil ontstaan.

Participatie en communicatie
Het dagelijks bestuur van het SALD per brief informeren over de genomen besluiten.

Intergemeentelijke samenwerking
Ook de gemeentes Westervoort, Zevenaar en Doesburg vallen onder het SALD. Aan alle deelnemende gemeentes is gevraagd om vóór de vergadering het algemeen bestuur van 5 juli 2021 hun zienswijze kenbaar te maken.

Bijlagen
201511603 – Jaarstukken 2020 SALD
201511604 – Begroting 2022-2025 SALD
201511605 – Kaderbrief 2022 SALD
201511607 – Raadsbesluit
201512565 – Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDCEA2EE2
n*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079861/201511607

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp :Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven

Samenvatting
De gemeenteraad van Duiven is in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD). Voorgesteld wordt om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de jaarstukken over 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
2. Een zienswijze (201512565) in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Jaarstukken 2020

STREEKARCHIVARIAAT DE LIEMERS & DOESBURG

Historie

Genealogie

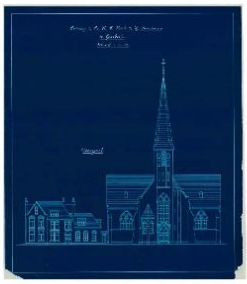

Huisonderzoek

Kranten - Kaarten

Foto's - Ansichten

Vrijwilligerswerk

INHOUD

Algemeen **4**

Inleiding *4*

Jaarverslag **6**

Programma archief *6*

Programma overhead *8*

Paragrafen *9*

jaarrekening **13**

Overzicht van baten en lasten *13*

Incidentele baten en lasten *15*

Begrotingsrechtmatigheid *16*

Wet normering topinkomens (WNT) *17*

Balans *18*

Vaststellingsbesluit *211*

Bijlagen **22**

Overzicht van baten en lasten naar taakveld *22*

Bijdragen van de deelnemende gemeenten *22*

ALGEMEEN

INLEIDING

Algemeen
Voor u liggen de jaarstukken 2020 van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Deze jaarstukken zijn net zoals 2019 opgesteld volgens de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De getoonde primitieve begroting in de cijfers van deze jaarstukken sluiten niet aan met de cijfers van de vastgestelde primitieve begroting. In de vastgestelde primitieve begroting van 2020 is namelijk nog geen rekening gehouden met de afsplitsing van de overhead. In deze jaarstukken is de primitieve begroting optisch aangepast om een goed vergelijk met de realisatie te kunnen maken.

Beknopt overzicht 2020
Overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en werkzaamheden van het streekarchivariaat in 2020.

Het corona virus en de daarmee gepaard gaande maatregelen hadden voor een aanzienlijk deel van 2020 invloed op de werkzaamheden van de medewerkers en vooral van de vrijwilligers. Op twee van de drie locaties konden de werkzaamheden van de medewerkers, met inachtneming van de te nemen maatregelen, nog redelijk worden voortgezet. Op de derde locatie waren de genomen maatregelen dusdanig dat we een groot deel van het jaar niet aanwezig waren. De maatregelen kwamen voor de vrijwilligers en bezoekers veel harder aan; zij mochten niet meer komen. Op verzoek van de gemeenten was de archiefdienst alleen nog in beperkte mate en op afspraak te bezoeken voor het inzien etc. van bouwdossiers. Ambtenaren, architecten, aannemers, makelaars en burgers hoefden zo dus geen tijdsverlies in de procedure voor bouwplannen te ondervinden.
Naast dit alles speelde ook de langdurig verminderde personele bezetting een belangrijke rol bij de te verrichten werkzaamheden. Pas in het najaar kon hier een gedeeltelijke oplossing voor worden gevonden.
Regelmatig werden werkzaamheden, voor zover mogelijk, thuis uitgevoerd. Het betrof hier dan met name het maken van overzichten of verslagen.
In de tweede helft van het jaar werd er relatief veel tijd besteed aan het voorbereiden voor het opzetten van een e-depot en de perikelen rond de inzage van het archief van de enquêtecommissie P&O Zevenaar.

Het kritisch beoordelen van de documentatiecollecties werd voortgezet. Enkele onderdelen van die collecties (met name ansichtkaarten en foto's) konden met nieuw materiaal worden aangevuld. De oudste edities van verschillende lokale of regionale kranten werden in eigen beheer gedigitaliseerd. Een gedeelte daarvan werd op de website geplaatst. De rest volgt.

Enkele kleinere archieven in de archiefbewaarplaatsen werden ontsloten en omgepakt. De digitale toegangen zullen door bezoekers op de studiezaal en via de website geraadpleegd kunnen worden.

De laatste verouderde computers werden vervangen, zodat we nu overal over moderne en beter beveiligde hard- en software beschikken.

De gemeenten Doesburg en Zevenaar stelden extra uren beschikbaar voor het op orde brengen van de bouwdossiers. Deze werkzaamheden werden verricht door de archiefassistent.

De samenwerking met onze collega's van het Regionaal Archief Zutphen en het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers werd voortgezet. Met de laatste werd regelmatig overleg gevoerd over het opzetten van een e-depot en aansluiting daarvan op hun e-depotvoorziening. De eerste restaureerde enkele tientallen charters (oorkonden) uit Zevenaar voor ons.

De samenwerking met het museum de Roode Tooren in Doesburg en het Liemers Museum in Zevenaar kon ook worden voortgezet. Dankbaar werd gebruik gemaakt van elkaars collecties en mogelijkheden op diverse terreinen.
De vorig jaar geopende beeldbank werd sporadisch aangevuld met nieuw materiaal.

Algemeen/archiefwerkzaamheden.

In 2020 is er tijd (door werknemers en/of in mindere mate vrijwilligers) besteed aan:
(Zoals hierboven al aangegeven werd er aan diverse onderdelen beduidend minder tijd besteed vanwege de corona maatregelen.)

- Het zuurvrij verpakken van archieven van verschillende gemeenten
- Het inventariseren van enkele archieven en collecties
- Digitaliseren van indexen en inventarissen
- Digitaliseren van diverse edities lokale kranten (o.a. Koning en Grondwet Doesburg vanaf 1860)
- Bijhouden van de Facebookpagina
- Advisering gemeenten met betrekking tot substitutie archiefbescheiden, overdracht archieven, ambtelijke samenwerking en het opzetten van een e-depot
- Het scannen van bouwtekeningen, kaarten, foto's, dia's fotonegatieven en ansichtkaarten

Ook de komende jaren zullen we aan een groot deel van deze projecten en werkzaamheden verder werken.

Ontwikkelingen 2021.

In 2021 zullen de werkzaamheden ook nog door de beperkende maatregelen in verband met het corona virus worden bepaald. Met name de primaire werkzaamheden zullen voorrang krijgen.
Daarnaast zal er ook verder worden gewerkt aan het opbouwen van een e-depot. Het ligt in de bedoeling om enkele audits op inspectiegebied te gaan doen.
Een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling zal aan de gemeenten worden voorgelegd. Deze zal echter eerst nog een tijdelijk karakter hebben. Over enkele ingrijpende delen zal nog overeenstemming verkregen moeten worden.
Tenslotte zal er, eindelijk, een heldere toekomstvisie moeten komen. Eentje die voor iedereen acceptabel is en jaren mee zal kunnen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat wilden we bereiken?

De antwoorden op deze vragen zijn opgesloten binnen de doelstelling van de GR.
Volgens artikel 3 heeft het streekarchivariaat tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers voor het beheer van hun archiefbescheiden zoals omschreven in de Archiefwet 1995.

Beleidskaders

1. Wettelijke taken van de streekarchiefdienst op basis van de Archiefwet 1995.
Artikel 32
1. De gemeentelijke archiefbewaarplaats wordt beheerd door een gemeentearchivaris, die in het bezit dient te zijn van een diploma archivistiek of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris.
2. Voor het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen, voor zover deze archief bescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van burgemeester en wethouders, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet belast de gemeentearchivaris. Over dit toezicht stelt de gemeenteraad een verordening vast, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld.
3. De gemeentearchivaris wordt door de gemeenteraad benoemd, geschorst en ontslagen.

2. Ministeriële regelingen voor archiefvorming en archiefbeheer.
Drie regelingen geven een nadere uitwerking van de Archiefwet op het terrein van materialen, ontsluiting en bewaarplaats.

3. Financiële verordening en Controleverordening (artikel 212 en 213 van de Gemeentewet).
Bij besluit van 2 november 2004 heeft het Algemeen Bestuur de "Financiële verordening" en de "Controleverordening" vastgesteld. Op 9 mei 2005 is de "Financiële verordening" gewijzigd.
De gemeente Zevenaar verzorgt namens het dagelijks bestuur de boekhouding, de financiële administratie en het kasbeheer. De gemeente Zevenaar regelt tevens de controle op de financiële administratie en het kasbeheer.

4. Overige regelgeving.
Bij de bepaling van het beleid en het beheer dient, naast de onder sub 1 en 2 vermelde regelingen, rekening gehouden te worden met de volgende externe en interne regelgeving:

- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke regelingen;
- Besluit Begroting en Verantwoording;
- Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten;
- Raamwet EEG-voorschriften;
- Archiefwet 1995;
- Gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
- Arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Zevenaar;
- Wet op de omzetbelasting 1968;

- Wet op het BTW-compensatiefonds:
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector;
- Vennootschapsbelasting.

Met ingang van 1 januari 2016 geldt dat ook de lokale overheden belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor gemeenschappelijke regelingen zoals de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Gezien de aard van de activiteiten van onze gemeenschappelijke regeling achten wij de kans klein dat wij vennootschapsbelasting moeten gaan betalen. Als gevolg van voorgaande is in de jaarrekening 2019 geen belastinglast uit hoofde van vennootschapsbelasting verantwoord.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de begroting. Deze beleidsindicatoren voor de bedrijfsvoering worden voor het Streekarchivariaat als geheel vermeld en gerelateerd aan het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.

Indicator	Definitie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	0,030	0,040	0,038
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	0,032	0,040	0,038
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2,66	3,16	2,99
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom plus inhuur	4,0%	0,0%	6,3%
Overhead	Kosten als % van de totale lasten begroting	42,6%	35,9%	45,1%

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat hebben we gedaan?

Volgens artikel 4 heeft het streekarchivariaat ter verwezenlijking van de in artikel 3 aangegeven doelstelling tot taak:

- het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers door een daartoe bevoegd streekarchivaris, die voldoet aan de bij of krachtens de Archiefwet 1995 gestelde eisen;
- het gevraagd of ongevraagd doen van aanbevelingen aan de deelnemers over de archiefbewaarplaatsen, de aan hun archieven te besteden zorg, en andere aangelegenheden die verband houden met het beheer van archieven;
- het verstrekken van informatie aan de deelnemers of aan derden over de in de archieven aanwezige bescheiden.

Wat heeft het gekost?

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Archief					
Lasten	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Baten					
- Overige	15.197	750	750	14.125	13.375
- Bijdragen gemeenten	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan de bestemmingsreserve	3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De afwijkingen op dit programma worden toegelicht bij het overzicht van baten en lasten , programma archief (onderdeel jaarrekening).

PROGRAMMA OVERHEAD

Wat wilden we bereiken?

De ondersteunende taken voor een efficiënte uitvoering van het programma archief worden verzameld in een apart programma overhead.

Wat hebben we gedaan?

De overheadkosten bestaan uit de salariskosten van de streekarchivaris, de kosten van de administratie, accountantskosten en verzekeringskosten.

Wat heeft het gekost?

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Overhead					
Lasten	131.222	126.084	126.084	136.439	-10.355
Baten					
-Overige	-	-	-	-	-
-Bijdragen gemeenten	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Dotatie aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De afwijkingen op dit programma worden toegelicht bij het overzicht van baten en lasten , programma overhead (onderdeel jaarrekening).

PARAGRAFEN

Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de gemeenschappelijke regeling. In het Besluit Begroting en Verantwoording staat aangegeven dat in de begroting tenminste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaalgoederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op het Streekarchivariaat van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

a) Het streekarchivariaat heeft binnen haar begroting een kleine post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten zeldzaam.
b) Overschotten c.q. tekorten wikkelt het streekarchivariaat bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. Het streekarchivariaat heeft om deze reden geen algemene reserve.

Financiële kengetallen

	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Netto schuldquote	0%	0,6%	1,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%	0,6%	1,4%
Solvabiliteitsratio	5,91%	0,0%	3,1%
Structurele exploitatieruimte	0%	0,0%	0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Voor het Streekarchivariaat bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2020 1,4%.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt eveneens uit op 1,4%. Het Streekarchivariaat leent geen bedragen door aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Heeft de gemeenschappelijke regeling structurele ruimte in de begroting om de eigen lasten te dragen of is er sprake van een tekort . Omdat het saldo van baten en lasten bij het Streekarchivariaat wordt doorberekend aan de deelnemende gemeenten is er geen sprake van een jaarrekeningresultaat en is de structurele exploitatieruimte dus 0.

Financiering

De administratie, alsmede het geldelijk beheer van het streekarchivariaat, worden door de gemeente Zevenaar gevoerd. Het betalingsverkeer loopt via een rekening van de gemeente Zevenaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente Zevenaar voert daarmee de treasuryfunctie van het Streekarchivariaat uit. Dit gebeurt op grond van de Wet Fido en het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Werkelijk 2020

Omvang van de begroting 1 januari	320	320
Kasgeldlimiet in % van omvang begroting	8,50%	8,20%
Toegestane kasgeldlimiet	**27**	**26**
Vlottende schuld	0	73
Vlottende middelen	0	69
Netto vlottende schuld	**0**	**4**
Toegestane kasgeldlimiet	27	26
netto vlottende schuld	0	4
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**27**	**22**

De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto vlottende schuld < 1 jaar van een gemeenschappelijke regeling in een kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,2% van het begrotingstotaal (€ 320.000). Dit betekent dat het Streekarchivariaat maximaal € 26.000 aan kort geld (kasgeld) mag aantrekken. De netto schuld op korte termijn bedraagt op 31 december 2020 € 4.000 en blijft daarmee binnen de kasgeldlimiet.
De kasgeldlimiet is niet per kwartaal weergegeven omdat deze cijfers niet precies uit de administratie berekend kunnen worden. Omdat de bijdrage van de gemeenten per kwartaal in rekening wordt gebracht blijft de kasgeldlimiet in alle kwartalen onder de toegestane limiet.

Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000	Begroting 2020	Werkelijk 2020
Omvang van de begroting 1 januari	320	320
renterisiconorm in % van omvang begroting	20%	20%
Toegestane renterisiconorm	**52**	**52**
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	0	0
Renterisico	**0**	**0**
Renterisiconorm	52	52
Renterisico	0	0
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**52**	**52**

De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en renteherziening. Hiermee wordt een maximum gesteld aan het renterisico op langlopende geldleningen. Omdat het Streekarchivariaat geen vaste geldleningen heeft is er ook geen sprake van een renterisico.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lokale overheden overtollige financiële middelen moeten afromen naar de schatkist van het Rijk. Op basis van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren is het Streekarchivariaat vrijgesteld van schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Bedrijfsvoering

Voor de archiefbescheiden zijn de voorschriften van de gemeente Zevenaar omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede het toezicht daarop, van overeenkomstige toepassing.
Op de medewerkers van het streekarchivariaat zijn de arbeidsvoorwaarden van de gemeente Zevenaar, vastgelegd in de Cao-gemeenten.

JAARREKENING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Programma archief	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Programma overhead	131.222	126.084	126..084	136.439	-10.355
Totale lasten	**275.081**	**320.501**	**320.501**	**302.532**	**17.969**
Baten					
Programma archief	15.197	750	750	14.125	13.375
Programma overhead	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten archief	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Bijdragen gemeenten overhead	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
Totale baten	**278.258**	**320.501**	**320.501**	**301.738**	**-18.763**
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan bestemmingsreserve	3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Toelichting programma archief

Hieronder worden de programma's archief en het programma overhead toegelicht. In een tabel wordt het programma onderverdeeld in soort kosten. Daarna worden de afzonderlijke posten zo nodig toegelicht.

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Salarissen en sociale lasten	123.375	179.707	179.709	142.197	37.512
Overige personeelslasten	326	100	100	68	32
Personeel van derden	9.177	-	-	16.299	-16.299
Automatisering en kantoorbehoeften	2.539	5.340	5.340	2.036	3.304
Kantoorartikelen en diversen	102	-	-	206	-206
Studiekosten	3.535	3.000	3.000	170	2.830
Telefoon en internet	504	440	440	559	-119
Lidmaatschappen en abonnementen	1.066	1.270	1.270	2.037	-767
Algemene kosten en post onvoorzien	2.215	2.898	2.868	1.442	1.456
Jubileum Streekarchivariaat	460	-	-	-	-
Kosten aanschaf boekwerken	562	660	660	286	374
Toekomstvisie	-	1.000	1.000	-	1.000
Afschrijvingslasten	-	-	-	794	-794
Totale lasten	**143.859**	**194.417**	**194.417**	**166.093**	**28.324**
Baten					
Overige opbrengsten	15.197	750	750	14.125	13.375
Bijdragen gemeenten archief	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
Totale baten	**147.036**	**194.417**	**194.417**	**165.299**	**-29.118**
Saldo	**3.177**	**-**	**-**	**-794**	**-794**
Dotatie aan bestemmingsreserve	-3.177	-	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	794	794
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
Het verschil met begroot 2020 is dat met name de vacature projectleider e-depot nog niet is ingevuld.

Personeel van derden
Dit betreft inhuur voor e-depot. Tijdens begroting van 2020 was dit nog niet bekend en dus ook niet begroot.

Automatisering
Deels van het begrote bedrag voor 2020 is uitgeven in 2019.

Studiekosten
Wegens Corona is aantal begrote cursussen niet doorgegaan.

Lidmaatschappen en abonnementen
Er is een nieuw wettelijk verplicht lidmaatschap Werkgeversvereniging bijgekomen.

Algemene kosten en onvoorzien
Door Coronacrisis is het jaarlijks uitje niet doorgegaan. i.p.v. daarvan zijn er manden met streekprodukten en VVV-bonnen aan de vrijwilligers overhandigd.

Toekomstvisie
De plannen zijn vooruitgeschoven

Overige opbrengsten
Voor de gemeenten Doesburg en Zevenaar zijn werkzaamheden verricht ten behoeve van bouwvergunningen. Bij Doesburg is € 6.201,25 en bij Zevenaar is € 6.201,25 gedeclareerd.

Toelichting programma overhead

	Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten					
Salarissen en sociale lasten	94.461	92.138	92.138	101.069	-8.931
Assurantie	555	471	471	571	-100
Administratie	22.145	22.475	22.475	22.699	-224
Accountantskosten	14.060	11.000	11.000	12.100	-1.100
Totale lasten	**131.222**	**126.084**	**126.084**	**136.439**	**-10.355**
Baten					
Bijdragen gemeenten archief	**131.222**	**126.084**	**126.084**	**136.439**	**10.355**
Saldo	-	-	-	-	-
Dotaties reserves	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-	-	-	-	-

Salarissen en sociale lasten
Hier worden de salarislasten van de streekarchivaris verantwoord. De salariskosten van de leidinggevende worden volgens de BBV-voorschriften tot de overhead gerekend, ook als deze ook uitvoerende taken verricht. Het verschil bedraagt € 8.931. Dit is deels te verklaren doordat de streekachivaris vanaf augustus 2020 4 uur in de week extra is gaan werken. Tevens is in de begroting geen rekening is gehouden met verkoop verlofuren ad € 2.079.

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling dient structureel in evenwicht te zijn. Daarmee wordt bedoeld dat alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. In de jaarrekening 2020 is in het programma archief een incidentele bate opgenomen van in totaal

€ 14.125. Het betreft diverse kleine ontvangen leges en extra inkomsten voor bouwvergunningen ad € 12.402,50. Omdat het saldo van alle kosten en opbrengsten aan de deelnemende gemeenten worden doorberekend is in 2020 daarom ook sprake van eenzelfde incidentele last.

BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

	Begroting definitief	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten			
Programma archief	194.417	166.093	28.324
Programma overhead	126.084	136.439	-10.355

Deze begrotingsafwijkingen passen binnen het bestaande beleid maar zijn niet eerder gemeld omdat bij het streekarchivariaat geen tussentijdse rapportage plaatsvindt. Voor een verklaring van de verschillen zie de toelichting op de baten en lasten 2020.Voorgesteld wordt om de jaarstukken 2020 inclusief de overschrijding vast te stellen.

Wet normering topinkomens (WNT)

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2020 **bedragen x € 1**	**A.G.B. Koster**
Functiegegevens	STREEKARCHIVARIS
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,04
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	77.881
Beloningen betaalbaar op termijn	13.196
Subtotaal	*91.076*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging	**91.076**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2019 **bedragen x € 1**	**A.G.B. Koster**
Functiegegevens	STREEKARCHIVARIS
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	72.510
Beloningen betaalbaar op termijn	11.780
Subtotaal	*84.290*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
Bezoldiging	**84.290**

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
J. Goossen	VOORZITTER / PENNINGMEESTER
D. Jansen	SECRETARIS
L.W.C.M. van der Meijs	BESTUURSLID
A.J. van Hout	BESTUURSLID
L.J.M. Riswijk	BESTUURSLID

BALANS

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), teneinde een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeenschappelijke regeling. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs die ook Het Streekarchivariaat hanteert. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

De geactiveerde kosten in 2020 voor de aanschaf van de PC's is een investering met economisch nut en wordt in 4 jaar afgeschreven.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV)

Overzicht van baten en lasten.

Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Balans

Activa	Ultimo 2020	Ultimo 2019
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	6.561	3.177
Totaal vaste activa	**6.561**	**3.177**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	69.292	3.414
Overige vorderingen	95	-
Liquide middelen		
Banksaldo	-	47.097
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	-	26
Overige nog te ontvangen bedragen	-	-
Totaal vlottende activa	**69.387**	**50.536**
Totaal activa	**75.948**	**53.713**

Passiva	Ultimo 2020	Ultimo 2019
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserves	2.383	3.177
	2.383	**3.177**
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar		
Overige schulden	47.054	50.536
Banksaldo	26.426	-
Crediteuren	85	-
Totaal vlottende passiva	**73.536**	**50.536**
Totaal passiva	**75.948**	**53.713**

Toelichting balans

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	0
Cumulatieve afschrijving	0	0
Boekwaarde 1-1-2020	**3.177**	**3.177**
Investeringen 2020	4.178	4.178
Desinvesteringen	0	0
Afschrijvingen	794	794
Bijdragen van derden	0	0
Afwaarderingen	0	0
Boekwaarde 31-12-2020	**6.561**	**6.561**

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen bestaan uit het restant verschuldigde bijdrage van de deelnemende gemeenten over 2019 (€ 1.811), 2e voorschot 2020 gemeente Westervoort (€ 18.091,50), 2e voorschot 2020 gemeente Doesburg (€ 36.987,50) en een vordering voor een bouwvergunningsproject van de gemeente Zevenaar en gemeente Doesburg (€ 12.402).

Liquide middelen

Banksaldo

Het bankverkeer, inclusief onderlinge verrekeningen met de gemeente Zevenaar, loopt via de rekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het tekort op het banksaldo per 31 december 2020 bedraagt € 26.426.

Eigen vermogen

Bestemmingsreserves

Verloop bestemmingsreserves

Naam reserve	Saldo 1-1-2020	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2020
Reserve afschrijvingslasten PC's	3.177	-	-	794	2.383
Totaal	**3.177**	**-**	**-**	**794**	**2.383**

Vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar

Overige schulden

De overige schulden bestaan uit nog te betalen facturen 2020 (€ 2.817), afrekening 2020 deelnemende gemeenten (€ 32.137) en een raming van nog te betalen accountantskosten 2020 (€ 12.100)

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Volgens het BBV wordt in de toelichting op de balans de niet uit de balans blijkende belangrijke financiële rechten en verplichtingen vermeld waaraan het Streekarchivariaat voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten. Voor Het Streekarchivariaat zijn dit de verlofrechten ad € 5.881.

Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

VASTSTELLINGSBESLUIT

De Streekarchiefcommissie van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" stelt de jaarstukken 2020 vast waarbij ook is besloten in te stemmen met:

- de overschrijding van de budgetten;
- het activeren van de PC's en deze af te schrijven in 4 jaar met ingang 2021;

Aldus vastgesteld door de Streekarchiefcommissie van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" in haar vergadering van .... juli 2021.

De secretaris, De voorzitter,

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR TAAKVELD

		Werkelijk 2019	Primitieve begroting	Na wijziging	Werkelijk 2020	Verschil
Lasten						
0.4	Overhead	131.222	126.084	126.084	136.439	-10.355
0.10	Mutaties reserves	3.177	-	-	-	-
5.4	Musea	143.859	194.417	194.417	166.093	28.324
Totaal lasten		**278.258**	**320.501**	**320.501**	**302.532**	**17.969**
Baten						
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	794	794
5.4	Musea	15.197	750	750	14.125	13.375
Totaal baten		**15.197**	**750**	**750**	**14.919**	**14.169**
Saldo		**263.061**	**319.751**	**319.751**	**287.613**	**32.138**
0.4	Bijdragen gemeenten	131.222	126.084	126.084	136.439	10.355
5.4	Bijdragen gemeenten	131.839	193.667	193.667	151.174	-42.493
		-	-	-	-	-

BIJDRAGEN VAN DE DEELNEMENDE GEMEENTEN

Krachtens artikel 23, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling geschiedt de verdeling van de kosten over de samenwerkende gemeenten voor de ene helft naar het aantal inwoners volgens de laatstelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers en voor de andere helft naar de op grond van hun bezoldiging gekwalificeerde werktijden van de personeelskosten van het streekarchivariaat in de samenwerkende gemeenten.

De door de gemeenten te betalen kosten bedragen € 287.613

Op grond van bovenstaande regeling komt ten laste van de deelnemende gemeenten:

op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2020:

Doesburg	11.077	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	16.781
Duiven	25.126	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	38.065
Westervoort	14.971	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	22.681
Zevenaar	43.750	/	94.924	x	0,5	x	287.613	=	66.280

naar rato van de werktijden:

Doesburg	91,2	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	49.735
Duiven	21,6	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	11.779
Westervoort	18,2	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	9.925
Zevenaar	132,7	/ 263,7 x	0,5 x	287.613	=	72.367

De deelnemende gemeenten hebben in 2020 voorschotten verleend op de hierboven berekende bedragen.
Per saldo is heeft de gemeente een bedrag van € 32.137 tegoed , berekend als volgt:

gemeente	bijdrage 2020	verleend voorschot	te verrekenen
Doesburg	66.516	73.975	- 7.459
Duiven	49.844	55.483	- 5.639
Westervoort	32.606	36.183	- 3.577
Zevenaar	138.647	154.109	- 15.462
	287.613	319.750	-32.137

Laatst genoemd bedrag is op de balans opgenomen onder overige nog te betalen bedragen.

Meerjarenbegroting

2022-2025

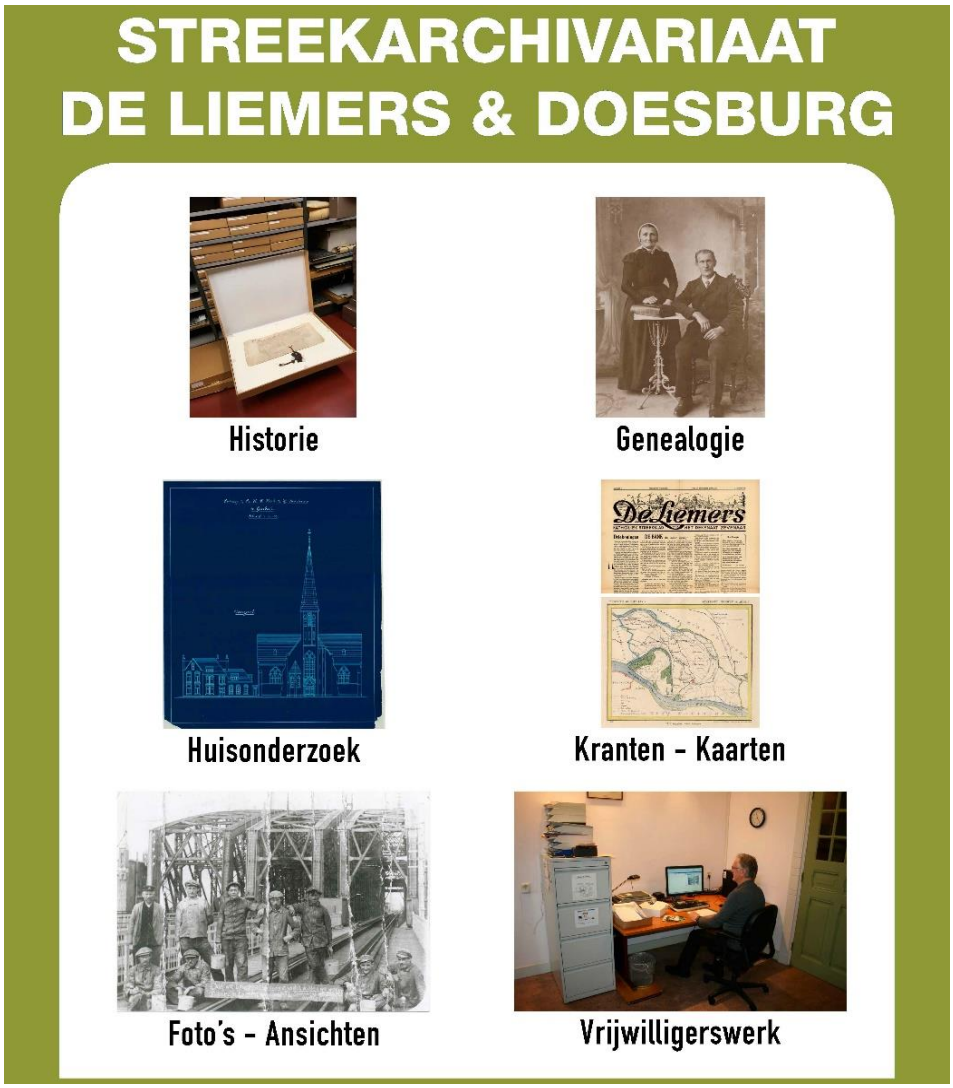

STREEKARCHIVARIAAT DE LIEMERS EN DOESBURG

INHOUD

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg 1

Algemeen 3

Inleiding 3

Uitgangspunten begroting 2022 3

Beleidsbegroting 4

Programma archief 4

Programma overhead 6

paragrafen 7

Financiële begroting 10

Overzicht van baten en lasten 10

Uiteenzetting financiële postitie 13

Vaststellingsbesluit 133

Bijlagen 144

Overzicht van baten en lasten naar taakveld 144

Bijdragen van de deelnemende gemeenten 14

.....

ALGEMEEN

INLEIDING

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2022-2025 van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Deze begroting voldoet aan de nieuwe regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze regels zijn vanaf 2018 ook van toepassing op gemeenschappelijke regelingen.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2022

In de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Prijsstijging

De nu voorliggende begroting is gebaseerd op het prijspeil uit de begroting 2021 vermeerderd met 1,4% inflatiecorrectie. Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2021).

Lonen

De lonen in de begroting zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 vermeerderd met 0,4% loonstijging in 2021 en 0,1% loonstijging in 2022. Deze percentages zijn gebaseerd op de gemiddelde CAO loonontwikkeling bedrijven (loonvoet) volgens het CBS.

Rente

Het streekarchivariaat heeft geen materiële vaste activa die met leningen zijn gefinancierd. Daarom zijn in de begroting geen rentekosten opgenomen.

BELEIDSBEGROTING

PROGRAMMA ARCHIEF

Wat willen we bereiken?

De antwoorden op deze vragen zijn opgesloten binnen de doelstelling van de GR.
Volgens artikel 3 heeft het streekarchivariaat tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers voor het beheer van hun archiefbescheiden zoals omschreven in de Archiefwet 1995.

Beleidskaders

1. Wettelijke taken van de streekarchiefdienst op basis van de Archiefwet 1995 (artikel 32).

1. De gemeentelijke archiefbewaarplaats wordt beheerd door een gemeentearchivaris, die in het bezit dient te zijn van een diploma archivistiek of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris.
2. Voor het beheer van de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen, voor zover deze archief bescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats, is, onder de bevelen van burgemeester en wethouders, met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet belast de gemeentearchivaris. Over dit toezicht stelt de gemeenteraad een verordening vast, welke aan gedeputeerde staten wordt medegedeeld.
3. De gemeentearchivaris wordt door het algemeen bestuur van het streekarchivariaat benoemd, geschorst en ontslagen.

2. Ministeriële regelingen voor archiefvorming en archiefbeheer.

Drie regelingen geven een nadere uitwerking van de Archiefwet op het terrein van materialen, ontsluiting en bewaarplaats.

3. Financiële verordening en Controleverordening (artikel 212 en 213 van de Gemeentewet).

Bij besluit van 2 november 2004 heeft het Algemeen Bestuur de "Financiële verordening" en de "Controleverordening" vastgesteld. Op 9 mei 2005 is de "Financiële verordening" gewijzigd.
De gemeente Zevenaar verzorgt namens het dagelijks bestuur de boekhouding, de financiële administratie en het kasbeheer. De gemeente Zevenaar regelt tevens de controle op de financiële administratie en het kasbeheer.

4. Overige regelgeving.

Bij de bepaling van het beleid en het beheer dient, naast de onder sub 1 en 2 vermelde regelingen, rekening gehouden te worden met de volgende externe en interne regelgeving:

- Gemeentewet;
- Wet Gemeenschappelijke regelingen;
- Besluit Begroting en Verantwoording;
- Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten;
- Raamwet EEG-voorschriften;
- Archiefwet 1995;
- Gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
- Arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Zevenaar;
- Wet op de omzetbelasting 1968;
- Wet op het BTW-compensatiefonds:
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector;
- Vennootschapsbelasting.

Met ingang van 1 januari 2016 geldt dat ook de lokale overheden belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor gemeenschappelijke regelingen zoals de gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg. Gezien de aard van de activiteiten van onze gemeenschappelijke regeling achten wij de kans klein dat wij vennootschapsbelasting moeten gaan betalen. Als gevolg van voorgaande is in de begroting 2021 geen belastinglast uit hoofde van vennootschapsbelasting verantwoord.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Volgens het BBV worden onderstaande beleidsindicatoren verplicht opgenomen in de begroting. Deze beleidsindicatoren voor de bedrijfsvoering worden voor het streekarchivariaat als geheel vermeld en gerelateerd aan het totaal aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.

Indicator	Definitie	2022	2021
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	0,037	0,030
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	0,037	0,030
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 2,84	€ 2,77
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom plus inhuur	0%	0%
Overhead	Kosten als % van de totale lasten begroting	41,4%	43,8%

Wat gaan we daarvoor doen?

Volgens artikel 4 heeft het streekarchivariaat ter verwezenlijking van de in artikel 3 aangegeven doelstelling tot taak:

- het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers door een daartoe bevoegd streekarchivaris, die voldoet aan de bij of krachtens de Archiefwet 1995 gestelde eisen;
- het gevraagd of ongevraagd doen van aanbevelingen aan de deelnemers over de archiefbewaarplaatsen, de aan hun archieven te besteden zorg, en andere aangelegenheden die verband houden met het beheer van archieven;
- het verstrekken van informatie aan de deelnemers of aan derden over de in het archief aanwezige bescheiden, onder meer voor het vervaardigen van publicaties.

Wat gaat dat kosten?

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Archief						
Lasten	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Baten						
- Overige	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
- Bijdragen gemeenten	151.174	143.401	219.304	153.805	156.351	157.899
Saldo	**-794**	**0**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan de bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

PROGRAMMA OVERHEAD

Wat willen we bereiken?

De ondersteunende taken voor een efficiënte uitvoering van het programma archief worden verzameld in een apart programma overhead.

Wat gaan we daarvoor doen?

De overheadkosten bestaan uit de salariskosten van de streekarchivaris, de kosten van administratie en verzekeringskosten.

Wat gaat dat kosten?

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Overhead						
Lasten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Bijdragen gemeenten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Saldo	-	-	-	-	-	-
Dotatie aan de bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-	-	-	-	-	-

PARAGRAFEN

Inleiding

In de paragrafen wordt ingegaan op het beleid met betrekking tot de beheersmatige aspecten van de gemeenschappelijke regeling. In het Besluit Begroting en Verantwoording staat aangegeven dat in de begroting tenminste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Lokale heffingen
- Grondbeleid

De paragrafen "onderhoud kapitaalgoederen", "lokale heffingen", "verbonden partijen" en "grondbeleid" zijn niet op het streekarchivariaat van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeenschappelijke regeling (GR) in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen. Bij het weerstandsvermogen gaat het dus om de robuustheid van de begroting. Door aandacht voor het weerstandsvermogen, voorkom je dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf, maar het kan ook betrekking hebben op meerdere begrotingsjaren. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Coronavirus

Het Coronavirus brengt bij veel bedrijven en instellingen veel onzekerheden en risico's met zich mee. Voor het streekarchivariaat zal dit echter nihil tot minimaal zijn.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de GR's beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve.

a) Het streekarchivariaat heeft binnen haar begroting een kleine post onvoorzien. Gezien het karakter van de GR (puur uitvoerend) zijn lasten redelijk nauwkeurig te ramen en zijn incidenten zeldzaam.
b) Overschotten c.q. tekorten wikkelt het streekarchivariaat bij de jaarrekening af via de aangesloten gemeenten. Het streekarchivariaat heeft om deze reden geen algemene reserve.

Financiële kengetallen

	Jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Netto schuldquote	1,4%	0,8%	0,7%	0,5%	0,0%	0,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	1,4%	0,8%	0,7%	0,5%	0,0%	0,0%
Solvabiliteitsratio	3,1%	2,84%	1,59%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor het streekarchivariaat bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2022 0,7%. Vanaf 2020 is er een geringe afschrijvingslast vanwege aanschafte computers.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt eveneens uit op 0,7%. Het streekarchivariaat leent geen bedragen door aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. . In 2019 is een bedrag gestort in de reserve afschrijvingslasten voor de aangeschafte PC's (€ 3.177). Deze reserve valt onder het eigen vermogen. Omdat het streekarchivariaat nu eigen vermogen heeft, is de solvabiliteitsratio (eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal) in 2022 1,59 %.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Heeft de gemeenschappelijke regeling structurele ruimte in de begroting om de eigen lasten te dragen of is er sprake van een tekort . Omdat het saldo van baten en lasten bij het streekarchivariaat wordt doorberekend aan de deelnemende gemeenten is er geen sprake van een begrotingssaldo en is de structurele exploitatieruimte dus 0.

Financiering

De administratie, alsmede het geldelijk beheer van het streekarchivariaat, worden door de gemeente Zevenaar gevoerd. Het betalingsverkeer loopt via een rekening van de gemeente Zevenaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente Zevenaar voert daarmee de treasuryfunctie van het streekarchivariaat uit. Dit gebeurt op grond van de Wet Fido en het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto vlottende schuld < 1 jaar van een gemeenschappelijke regeling in een kwartaal niet hoger mag zijn dan 8,2% van het begrotingstotaal (€ 285.000). Dit betekent dat het streekarchivariaat maximaal € 23.000 aan kort geld (kasgeld) mag aantrekken. De netto schuld op korte termijn bedraagt op 1 januari 2022 € 3.133 en blijft daarmee binnen de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm
De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en renteherziening. Hiermee wordt een maximum gesteld aan het renterisico op langlopende geldleningen. Omdat het streekarchivariaat geen vaste geldleningen heeft is er ook geen sprake van een renterisico.

Schatkistbankieren
Schatkistbankieren houdt in dat lokale overheden overtollige financiële middelen moeten afromen naar de schatkist van het Rijk. Op basis van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren is het streekarchivariaat vrijgesteld van schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Bedrijfsvoering

Voor de archiefbescheiden zijn de voorschriften van de gemeente Zevenaar omtrent de zorg, de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden, alsmede het toezicht daarop, van overeenkomstige toepassing.
Op de medewerkers van het streekarchivariaat zijn de arbeidsvoorwaarden van de gemeente Zevenaar, vastgelegd in de Cao-gemeenten.

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Programma archief	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Programma overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Totale lasten	**302.532**	**283.474**	**292.802**	**297.274**	**301.069**	**304.589**
Baten						
Programma archief	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Programma overhead	-	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten archief	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
Bijdragen gemeenten overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Totale baten	**301.738**	**283.474**	**292.008**	**296.479**	**301.069**	**304.589**
Saldo	**-794**	**0**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Toelichting programma archief en overhead

Hieronder worden de programma's archief en het programma overhead toegelicht. In een tabel wordt het programma onderverdeeld in soort kosten. Daarna worden de afzonderlijke posten zo nodig toegelicht.

Toelichting programma archief

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Salarissen en sociale lasten	142.197	131.652	147.355	149.860	152.408	154.499
Overige personeelslasten	68	100	100	100	100	100
Personeel van derden	16.299	4.500	pm	pm	pm	pm
Automatisering en kantoorbehoeften	2.036	2.600	2.000	2.000	2.000	2.000
Kantoorartikelen en diversen	206	100	200	200	200	200
Studiekosten	170	3.000	2.500	2.500	2.500	2.500
Telefoon en internet	559	500	600	600	600	600
Lidmaatschappen en abonnementen	2.037	1.200	2.000	2.000	2.000	2.000
Algemene kosten en post onvoorzien	1.442	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Jubileum streekarchivariaat	-	-	-	-	-	-
Kosten aanschaf boekwerken	286	660	500	500	500	500

Toekomstvisie	-	-	-	-	-	-
E-depot	-	pm	pm	pm	pm	pm
Afschrijvingslasten (computers)	794	1.589	1.839	1.840	1.043	-
Totale lasten	**166.093**	**148.401**	**159.594**	**162.100**	**163.851**	**165.399**
Baten						
Overige opbrengsten	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Bijdragen gemeenten archief	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
Totale baten	**165.299**	**148.401**	**158.800**	**161.305**	**163.851**	**165.399**
Saldo	**-794**	**-**	**-794**	**-795**	**-**	**-**
Onttrekking reserve	794	-	794	795	-	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
De kosten zijn berekend o.b.v. de werkelijke kosten 2020, rekening houdend met de te verwachte FTE in 2022. Tevens is het bedrag verhoogd met de loonvoetpercentage 2021 en 2022 van het CPB.

Personeel van derden
De verwachting is dat in 2022 het e-depot (verder) wordt uitgerold. Hiervoor zal een projectleider worden aangesteld. Bekeken moet worden voor hoeveel FTE en of het een tijdelijke of vaste aanstelling betreft.

Studiekosten
Er wordt een bedrag opgenomen om het volgen van cursussen mogelijk te maken. De raming is € 2.500. Denk hierbij aan AVG, e-depot, digitalisering, substitutie en dergelijke.

Algemene kosten
Voor personeel en vrijwilligers wordt jaarlijks een uitgaansdag georganiseerd. Naast deze kosten wordt eveneens een bedrag geraamd voor representatie. In 2015 is besloten op deze post eveneens een bedrag voor onvoorzien op te nemen. De post onvoorzien bedraagt € 1.000.

E-depot
Om te voldoen aan wet- en regelgeving en duurzame bewaring van digitale informatie te realiseren, is een e-depot (digitale archiefbewaarplaats) nodig. Zo'n e-depot is niet op korte termijn gebouwd. De informatie van de gemeenten in zo'n E-depot zal aan een aantal randvoorwaarden moeten voldoen. Voor de realisatie er van dient een projectleider te worden aangesteld.

Afschrijvingslasten
In 2019 en in 2020 zijn er computers aangeschaft. Deze worden in 4 jaar afgeschreven. De afschrijvingslasten worden geraamd op € 1.839.

Overige opbrengsten
De opbrengsten van uitgevoerde onderzoeken en de verkoop van boeken worden hier verantwoord. Hiervoor wordt een bedrag van € 1.000 geraamd. Tevens worden de ontvangsten voor uren archief assistent, doorberekend aan de Gemeente Zevenaar, hier verantwoord. Dit is geraamd op € 6.400.

Toelichting programma overhead

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten						
Salarissen en sociale lasten	101.069	100.798	97.412	99.068	100.753	102.465
Assurantie	571	585	595	605	615	625
Administratie	22.699	22.800	23.100	23.400	23.750	24.000
Accountantskosten	12.100	10.890	12.100	12.100	12.100	12.100
Totale lasten	**136.439**	**135.073**	**133.207**	**135.173**	**137.218**	**139.190**
Baten						
Overige opbrengsten	-	-	-	-	-	-
Bijdragen gemeenten overhead	136.439	135.073	**133.207**	135.173	137.218	139.190
Totale baten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
Saldo	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Dotaties reserves	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Salarissen en sociale lasten
Hier worden de salarislasten van de streekarchivaris verantwoord. De salariskosten van de leidinggevende worden volgens de BBV-voorschriften tot de overhead gerekend, ook als deze ook uitvoerende taken verricht.

Assurantie
Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering en een rechtsbijstandverzekering.

Administratie
De administratie van het streekarchivariaat wordt uitgevoerd door de gemeente Zevenaar. De geraamde kosten bedragen € 23.100.

Accountantscontrole
Op grond van de controleverordening wordt de accountantscontrole opgedragen aan de accountant van de gemeente Zevenaar. Met ingang van 2018 is de controle opgedragen aan Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten. Voor onze GR is een kostenraming neergelegd van € 12.100.

UITEENZETTING FINANCIËLE POSTITIE

	Jaarrekening 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Materiële vaste activa	6.561	5.561	2.883	1.043	-	-
Vorderingen < 1 jaar	69.292	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overige vorderingen	95	-	100	100	100	100
Liquide middelen	0	48.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Overlopende activa	-	-	-	-	-	-
Totaal activa	**75.948**	**57.561**	**49.983**	**48.143**	**47.100**	**47.100**
Reserve afschrijvingslasten	2.383	2.383	795	-	-	-
Vlottende schulden < 1 jaar	73.565	55.178	49.188	48.143	47.100	47.100
Overlopende passiva	-	-	-	-	-	-
Totaal passiva	**75.948**	**57.561**	**49.983**	**48.143**	**47.100**	**47.100**

In 2019 is een bedrag van € 3.200 geïnvesteerd in PC's. Hiervoor is een gelijk bedrag gestort in een reserve afschrijvingslasten. In 2020 wordt nog een investering in PC's gedaan. Hiervoor is geen storting in de reserve adfschrijvingslasten geraamd, zodat de afschrijvingslast hiervan vanaf 2021 op de exploitatie zal drukken.

VASTSTELLINGSBESLUIT

Aldus vastgesteld door het Alegemeen Bestuur van het "Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg" in haar vergadering van ..... juli 2021.

De secretaris, De voorzitter,

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR TAAKVELD

		jaarrek 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
Lasten							
0.4	Overhead	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
5.4	Musea	166.093	148.401	159.594	162.100	163.851	165.399
Totaal lasten		**302.532**	**283.474**	**292.802**	**297.274**	**301.069**	**304.589**
Baten							
0.4	Overhead	-	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserve	794	-	794	795	-	-
5.4	Musea	14.125	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Totale baten		**14.919**	**5.000**	**8.294**	**8.295**	**7.500**	**7.500**
Saldo		**287.613**	**278.474**	**284.508**	**288.979**	**293.569**	**297.089**
0.4	Bijdragen gemeenten	136.439	135.073	133.207	135.173	137.218	139.190
5.4	Bijdragen gemeenten	151.174	143.401	151.301	153.805	156.351	157.899
		-	-	-	-	-	-

BIJDRAGEN VAN DE DEELNEMENDE GEMEENTEN

Krachtens artikel 23, lid 3 van de gemeenschappelijke regeling geschiedt de verdeling van de kosten over de samenwerkende gemeenten voor de ene helft naar het aantal inwoners volgens de laatstelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers en voor de andere helft naar de op grond van hun bezoldiging gekwalificeerde werktijden van de personeelskosten van het streekarchivariaat in de samenwerkende gemeenten.

De door de gemeenten te betalen kosten bedragen € 284.508

Op grond van bovenstaande regeling komt ten laste van de deelnemende gemeenten:

op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2021:

Doesburg	11.064 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	16.525
Duiven	25.067 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	37.441
Westervoort	15.011 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	22.421
Zevenaar	44.099 /	95.241 x	0,5 x	352.511	=	65.867

naar rato van de werktijden:

Doesburg	96,2 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	50.091
Duiven	22,1 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	11.507
Westervoort	18,7 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	9.737
Zevenaar	136,2 /	273,2 x	0,5 x	352.511	=	70.919

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

De gemeenteraden van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar

Postbus 100
6980 AC Doesburg
T (0313) 481 319
E sald@freeler.nl

Administratie
Postbus 10
6900 AA Zevenaar
T (0316) 595 326
E gemeente@zevenaar.nl

datum	:	11 mei 2021
zaaknummer	:	Z/21/389785/1028156
onderwerp	:	Kaderbrief voor het begrotingsjaar 2022

Geachte leden van de raad,

Bijgaand treft u aan de kaderbrief van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg voor het begrotingsjaar 2022. In deze kaderbrief zijn de belangrijkste financiële en beleidsmatige uitgangspunten voor het komende kalenderjaar in beeld gebracht. De vaststelling van de jaarrekening 2020 en de begroting 2022 vindt plaats in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 5 juli 2021. Graag stellen wij u in de gelegenheid uw zienswijze kenbaar te maken op deze stukken en wijzen u op de mogelijkheid een voorlopige zienswijze in te dienen voor 5 juli 2021. De jaarrekening 2020 en de ontwerpbegroting 2022 zijn als bijlagen meegezonden.

De ontwerpbegroting voldoet aan de eisen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Behoudens onderstaande ontwikkelingen zijn in de ontwerpbegroting 2022 uitsluitend de loon- en prijspijlontwikkelingen verwerkt.

In deze kaderbrief zijn de volgende ontwikkelingen en ambities opgenomen:

- E-depot
  In 2020 is gestart met een eerste fase om te komen tot de invoering van een e-depot. Met het e-depot kan het digitaal informatiebeheer en de toegankelijkheid van digitale informatie van alle aangesloten gemeenten duurzaam worden geborgd. Om te kunnen starten met fase 1 zijn in de begroting van 2020 financiële middelen beschikbaar gesteld voor het aantrekken van een projectleider. Deze vacature van projectleider e-depot is echter nog niet opgevuld. Het Algemeen Bestuur heeft eerst verzocht om een businesscase voor de inrichting van een e-depot. Afgelopen jaar is deze businesscase opgeleverd op basis van onderzoek bij SALD en de aangesloten gemeenten. De uitkomsten hiervan liggen nu voor aan het Algemeen Bestuur van SALD. Het Algemeen Bestuur beraadt zich nog over de vervolgstappen. Op basis van aanvullend onderzoek zal het Algemeen Bestuur dit jaar een besluit nemen over de volgende stappen of fase voor de invoering van een e-depot.

- Nieuwe gemeenschappelijke regeling SALD
  De huidige gemeenschappelijke regeling is gedateerd en voldoet niet meer aan de eisen. Er zal een nieuwe gemeenschappelijke regeling aan de gemeenten worden voorgelegd. Deze heeft nu echter eerst nog een tijdelijk karakter waarbij sprake is van slechts een 'technische omzetting'. Over enkele ingrijpende delen zal nog overeenstemming verkregen moeten worden.

- Toekomstvisie SALD
  Het bestuur SALD wil zich over de toekomst van het SALD beraden als de nieuwe GR en het e-depotproject zijn gerealiseerd. Zeker dat laatste is van belang, want dat zou de richting kunnen zijn waar men in de toekomst heen wil.

- Rechtmatigheidsverantwoording
  Hoewel er nog onzekerheden zijn over de precieze invulling, vormt een goede interne controle de basis voor het kunnen opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording die naar verwachting vanaf verantwoordingsjaar 2021 in werking treedt. Concerncontrol van de gemeente Zevenaar zal worden gevraagd om dit proces te verzorgen.
  De komende maanden zal het bestuur zich verder verdiepen in de gevolgen en de te ondernemen acties als gevolg van de rechtmatigheidsverantwoording.

Wij hopen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het dagelijks bestuur van het Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg,

D. Jansen
secretaris

J. Goossen
voorzitter

Bijlagen:
1. Jaarstukken 2020 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg
2. Meerjarenbegroting 2022-2025 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg
Raadhuisplein 1
6901 GN Zevenaar

datum	:	22 juni 2021
zaaknummer	:	Z/21/079861 /201512565
onderwerp	:	Zienswijze jaarstukken 2020 en begroting 2022 SALD
contactpersoon	:	Guus Benkers

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

U heeft onze gemeenteraad in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op de conceptbegroting 2022, het jaarverslag en de jaarrekening 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

De gemeente Duiven voert een duurzaam beleid. Een groot deel van de totale lasten bestaat uit bijdragen aan verbonden partijen. De gemeenteraad van gemeente Duiven heeft in de vergadering van dinsdag 12 november 2019 een motie aangenomen om mogelijke bezuinigingsmaatregelen te onderzoeken van de verschillende verbonden partijen. Wij verzoeken het dagelijks bestuur deze motie ter harte te nemen.

We begrijpen dat het van belang is om nú maatregelen te nemen om de archiefinstelling te moderniseren en/of te herpositioneren, zodat voldaan kan worden aan de eisen die aan het functioneren in de toekomst worden gesteld. Informatiebeheer conform de Archiefwet 1995 is een plicht van decentrale overheden, of het nu gaat om papieren documenten of om digitale informatie. De gemeenteraad stemt om die reden in met de conceptbegroting 2022 en de jaarrekening 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

We willen echter ook aan uw organisatie een oproep doen om kritisch te kijken naar de kosten. Gezien de financiële situatie van de gemeente Duiven is het gewenst dat de verbonden partijen proberen om zoveel mogelijk kostenneutraal te handelen bij nieuwe wensen, veranderingen en projecten. We realiseren ons dat dit bij de inrichting van een e-depot niet mogelijk is, maar we vragen u om ook voor dat project scherp op de kosten te letten.

Met vriendelijke groeten,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
voorzitter

Onderwerp	MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	Wethouder Knuiman	Zaaknummer	Z/21/081038
Behandelend ambtenaar	Esther Vaessen e.vaessen@1stroom.nl Sociaal domein		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021). 2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).		
Historie	De gemeente neemt deel in meerdere gemeenschappelijke regelingen waarbij jaarlijks in deze periode zienswijzen kunnen worden ingediend ten aanzien van conceptbegrotingen.		
Termijn	Het indienen van een zienswijze kan tot 18 juni. Dit sluit niet goed aan bij onze raadscyclus waarbij de raadsvergadering op 22 juni is. De begroting zal echter pas 8 juli worden vastgesteld door het bestuur van BVO DRAN waardoor we er van uit gaan dat de zienswijze nog meegenomen moet kunnen worden.		

Politieke Avond	8 juni			
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruimte	Sociaal	45 Minuten (totaal Gr-en).
Behandeladvies	Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.			
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 8 juni	Er worden diverse vragen gesteld en beantwoord. In de bestaande verordening (2014) waren opstap/opstelplaatsen (als mogelijkheid) voor leerlingenvervoer al geregeld. Contractduur wordt ambtelijk nagezocht/toegezonden. Hamerstuk raad 22 juni 2021.
Raadsvergadering	22 juni 2021

ZFDD672E44E

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513404
Portefeuillehouder : I. Knuiman

Opsteller : Esther Vaessen
Team : Sociaal domein
Telefoonnr.

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

Beslispunten

1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

Aanleiding

De BVO-DRAN biedt op grond van artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid hun zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting. Duiven is één van 18 deelnemende gemeenten. De zienswijze dient uiterlijk 18 juni 2021 verstuurd te worden aan het bestuur van de BVO DRAN.
Het bestuur van BVO DRAN stelt na het ontvangen van alle zienswijzen de begroting definitief vast indachtig de ingebrachte zienswijzen. De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van BVO DRAN van 8 juli 2021.

De nu voorliggende ontwerpbegroting is een begroting waarin de gewijzigde begroting 2021 is geïntegreerd in de meerjarenbegroting 2022-2025.

Planning

Naast de MJPB ontvangt u alvast de financiële gegevens 2020 die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Beoogd effect

Inzicht geven in de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) van BVO DRAN.

Argumenten

1.1 *Er ligt nu een ontwerpbegroting voor inclusief een begrotingswijziging 2021*

In de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerpbegroting 2022-2025 zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief meegenomen. Deze Kaderbrief is vastgesteld door de BVO DRAN en is als bijlage toegevoegd. In de inleiding van de MJPB staan de uitgangspunten nog eens nader uitgewerkt.

1.2 *De ontwerpbegroting is goed afgestemd met de gemeente Duiven*

Op ambtelijk niveau is de ontwerpbegroting goed afgestemd middels diverse overleggen en de gemeenten hebben de gelegenheid om gemeentelijke aanpassingen door te voeren. Hiervan is voor Duiven ook gebruik gemaakt voor de begeleidingskosten, aangezien we op dit moment geen begeleiding vanuit de vervoerder meer hebben in routes. Echter mocht dit wel nog dit jaar nodig zijn, dan is er daar ruimte voor. De portefeuillehouder zit namens de gemeente in het bestuur van BVO DRAN en is in die hoedanigheid ook betrokken bij de ontwerpbegroting.
Met alle gemeenten is afgestemd dat er in de MJPB 2022-2025 geen rekening gehouden wordt met de huidige maatregelen door corona, aangezien het op dit moment lastig is in te schatten hoe lang de effecten van invloed zijn op het vervoer. Dat betekent dus ook niet met de compensatieregeling. Die inhoudt dat vervoerders gecompenseerd worden tot een hoogte van 80% zolang het vervoer ook onder deze grens blijft. Door de meerderheid van stemmen in de BVO DRAN is deze compensatieregeling aangenomen.

Daarnaast verwachten gemeenten in de toekomst door de vergrijzing en de ontwikkelingen van de Provincie (zie kanttekening 1.2) mogelijk wel een toename in het vervoer, ondanks dat diverse gemeenten, waaronder ook Duiven, maatregelen wil doorvoeren om het vervoer beschikbaar te houden voor de inwoners die er echt van afhankelijk zijn.

2.1 *Geen zienswijze indienen.*

Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen.

Ook dit jaar geeft de ontwerp begroting 2022 en verder weer een beter beeld van de verwachte kosten en de verwachte ontwikkelingen in de kosten de komende jaren. Het wederom opstellen van een gewijzigde begroting 2021, die gebaseerd is op de juiste indexatiecijfers en voor het routevervoer op de realisatiecijfers van laatste halfjaar 2020, draagt daar aan bij.

Het college is van mening dat de BVO DRAN, gelet op alle argumenten en kanttekeningen die in dit raadsvoorstel genoemd worden, zorgt voor een goede uitvoering van het doelgroepenvervoer met daarbij oog voor kostenontwikkelingen en waar mogelijk efficiency. Het steeds beter betrekken van gemeenten bij het opstellen van de begroting en het rekeninghouden met de verschillen tussen de gemeenten stelt het college ook op prijs. Het college wil benadrukken dat, zoals al vaker door de BVO DRAN aangegeven, de gemeenten zelf de grootste invloed hebben op de kostenontwikkeling in het vervoer. Dit omdat +/- 96% van de kosten gemaakt worden in het vervoer zelf, oftewel de inzet van voertuigen en chauffeurs en de planning ervan (en voor het vraagafhankelijk vervoer ook de ritaanname). Hierop heeft de BVO DRAN weinig invloed, aangezien de toewijzingen om gebruik te mogen maken van het vervoer en het beleid rondom doelgroepenvervoer aan de gemeenten is.
Dit alles in overweging te hebben genomen is het college van mening dat er dit jaar niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt hoeft te worden om een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

1.1 *Open einde systematiek*

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer vervoer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit kan een financieel risico met zich meebrengen. Hierin is door de BVO DRAN deels al voorzien door voor de jaren 2022 t/m 2025 ieder jaar de cijfers aan te passen uitgaande van de groei in het vervoer van de afgelopen jaren. Op dit moment ziet het college geen redenen om van die groeicijfers af te wijken.

1.2 *Ontwikkelingen Provincie*

Zoals al eerder aan u is gemeld zal de bijdrage vanuit de Provincie ten aanzien van het doelgroepenvervoer komen te vervallen.
De provincie Gelderland kiest er, ondanks het verzoek vanuit de regio en de BVO DRAN om samen te werken op het gebied van basismobiliteit, voor om een separate aanbesteding uit te voeren voor de inkoop van het kleinschalig openbaar vervoer onder de noemer HaltetaxiRRReis. De Provincie heeft de 6 vervoersregio's binnen de grenzen van Gelderland uitgedaagd om gezamenlijk mee te doen aan de aanbesteding. Echter is dit een bijna onmogelijke uitdaging, aangezien gemeenten/regio's geen winst/verlies mogen maken en dus alleen de daadwerkelijke kosten kunnen doorberekenen aan een opdrachtgever. Vervoerders kunnen scherp inschrijven, maar gemeenten/regio's kunnen alleen aangeven wat ze verwachten aan kosten kwijt te zijn gebaseerd op de gegevens in de aanbesteding. De regio's zijn tot de conclusie gekomen dat dit een niet passende constructie is, ook niet in het kader van samenwerking zoals de regio's dat voor ogen hebben.
Daarnaast zien we een verschraling van het grootschalig Openbaar Vervoer en dit kan mogelijk leiden tot extra instroom in het doelgroepenvervoer. De daadwerkelijke effecten van beide ontwikkelingen zijn op dit moment nog niet duidelijk, maar worden uiteraard gevolgd. Ook door de BVO DRAN.

Financiële paragraaf

Jaarcijfers

De voorlopige jaarstukken 2020 BVO DRAN zijn ontvangen en toegevoegd als bijlage. De voorlopige jaarcijfers 2020 van de BVO DRAN laten voor Duiven een voordeel zien van € 198.773,-. Daar komt nog een negatieve BTW-correctie op.

Begroting Duiven

In de begroting van Duiven is rekening gehouden met een besparing op het doelgroepenvervoer waarvan een aantal maatregelen al is doorgevoerd, maar een aantal maatregelen ook nog doorgevoerd moet worden, waaronder o.a. het wijzigingsbesluit Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2019 en de doorontwikkeling van de Plusbus als voorliggende voorziening. Uw raad is hierover geïnformeerd middels de kennisgeving Maatregelen doelgroepenvervoer. De bedragen in de begroting van Duiven zijn de verwachte reële netto besparingen op basis van het plan van aanpak en de investeringen die nodig zijn om deze besparingen te realiseren. Mochten maatregelen uit het plan van aanpak, zoals de maatregelen die betrekking hebben op beleidswijzigingen, niet worden vastgesteld of worden uitgesteld of worden aangepast, dan heeft dit direct gevolgen op te verwachten besparingen en daarmee op de begroting.

De beoogde besparingen door eigen maatregelen zijn **niet** meegenomen in de voorliggende ontwerpbegroting van de BVO DRAN, deze worden in de begroting van de gemeente Duiven meegenomen en gemonitord. Juist om de effecten van de wijzigingen in het beleid en de uitvoering goed inzichtelijk te houden.

Hieronder ziet u in een overzicht de totaal bedragen die per jaar in Meerjarenbegroting van de BVO DRAN voor Duiven zijn meegenomen. Het gaat hier dus om de kosten voor de uitvoering van het vervoer die op basis van realisatiecijfers, verwachte volumegroei en indexcijfers tot stand zijn gekomen. Alleen de bedragen voor 2021 en 2022 zijn overgenomen in de begroting van Duiven.

	2021	2022	2023	2024	2025
Begroting BVO DRAN 2021-2025	724.709	810.213	902.696	1.003.799	1.098.241

Participatie en communicatie

n.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

Na vaststelling besluit wordt de BVO DRAN op de hoogte gebracht dat de gemeente Duiven geen zienswijze zal indienen.

Bijlagen

1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021
2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021)
3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020
4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020
5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020
6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

*ZFDD672E44
F*

RAADSVOORSTEL

Gemeente Duiven

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513404
Portefeuillehouder : I. Knuiman

Opsteller : Esther Vaessen
Team : Sociaal domein
Telefoonnr.

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

Beslispunten

1. De raad neemt kennis van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. De raad dient geen zienswijze in op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

Aanleiding

De BVO-DRAN biedt op grond van artikel 35 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen de raden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid hun zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting. Duiven is één van 18 deelnemende gemeenten. De zienswijze dient uiterlijk 18 juni 2021 verstuurd te worden aan het bestuur van de BVO DRAN.
Het bestuur van BVO DRAN stelt na het ontvangen van alle zienswijzen de begroting definitief vast indachtig de ingebrachte zienswijzen. De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van BVO DRAN van 8 juli 2021.

De nu voorliggende ontwerpbegroting is een begroting waarin de gewijzigde begroting 2021 is geïntegreerd in de meerjarenbegroting 2022-2025.

Planning

Naast de MJPB ontvangt u alvast de financiële gegevens 2020 die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Beoogd effect

Inzicht geven in de ontwerp meerjarenprogrammabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) van BVO DRAN.

Argumenten

1.1 *Er ligt nu een ontwerpbegroting voor inclusief een begrotingswijziging 2021*

In de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerpbegroting 2022-2025 zijn de uitgangspunten uit de Kaderbrief meegenomen. Deze Kaderbrief is vastgesteld door de BVO DRAN en is als bijlage toegevoegd. In de inleiding van de MJPB staan de uitgangspunten nog eens nader uitgewerkt.

1.2 *De ontwerpbegroting is goed afgestemd met de gemeente Duiven*

Op ambtelijk niveau is de ontwerpbegroting goed afgestemd middels diverse overleggen en de gemeenten hebben de gelegenheid om gemeentelijke aanpassingen door te voeren. Hiervan is voor Duiven ook gebruik gemaakt voor de begeleidingskosten, aangezien we op dit moment geen begeleiding vanuit de vervoerder meer hebben in routes. Echter mocht dit wel nog dit jaar nodig zijn, dan is er daar ruimte voor. De portefeuillehouder zit namens de gemeente in het bestuur van BVO DRAN en is in die hoedanigheid ook betrokken bij de ontwerpbegroting.
Met alle gemeenten is afgestemd dat er in de MJPB 2022-2025 geen rekening gehouden wordt met de huidige maatregelen door corona, aangezien het op dit moment lastig is in te schatten hoe lang de effecten van invloed zijn op het vervoer. Dat betekent dus ook niet met de compensatieregeling. Die inhoudt dat vervoerders gecompenseerd worden tot een hoogte van 80% zolang het vervoer ook onder deze grens blijft. Door de meerderheid van stemmen in de BVO DRAN is deze compensatieregeling aangenomen.

Daarnaast verwachten gemeenten in de toekomst door de vergrijzing en de ontwikkelingen van de Provincie (zie kanttekening 1.2) mogelijk wel een toename in het vervoer, ondanks dat diverse gemeenten, waaronder ook Duiven, maatregelen wil doorvoeren om het vervoer beschikbaar te houden voor de inwoners die er echt van afhankelijk zijn.

2.1 *Geen zienswijze indienen.*

Bij dit voorstel is geen concept-zienswijze(brief) gevoegd, aangezien het college van mening is dat de voorgelegde ontwerpbegroting goed is afgestemd en geen reden geeft voor opmerkingen.

Ook dit jaar geeft de ontwerp begroting 2022 en verder weer een beter beeld van de verwachte kosten en de verwachte ontwikkelingen in de kosten de komende jaren. Het wederom opstellen van een gewijzigde begroting 2021, die gebaseerd is op de juiste indexatiecijfers en voor het routevervoer op de realisatiecijfers van laatste halfjaar 2020, draagt daar aan bij.

Het college is van mening dat de BVO DRAN, gelet op alle argumenten en kanttekeningen die in dit raadsvoorstel genoemd worden, zorgt voor een goede uitvoering van het doelgroepenvervoer met daarbij oog voor kostenontwikkelingen en waar mogelijk efficiency. Het steeds beter betrekken van gemeenten bij het opstellen van de begroting en het rekeninghouden met de verschillen tussen de gemeenten stelt het college ook op prijs. Het college wil benadrukken dat, zoals al vaker door de BVO DRAN aangegeven, de gemeenten zelf de grootste invloed hebben op de kostenontwikkeling in het vervoer. Dit omdat +/- 96% van de kosten gemaakt worden in het vervoer zelf, oftewel de inzet van voertuigen en chauffeurs en de planning ervan (en voor het vraagafhankelijk vervoer ook de ritaanname). Hierop heeft de BVO DRAN weinig invloed, aangezien de toewijzingen om gebruik te mogen maken van het vervoer en het beleid rondom doelgroepenvervoer aan de gemeenten is.
Dit alles in overweging te hebben genomen is het college van mening dat er dit jaar niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt hoeft te worden om een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

1.1 *Open einde systematiek*

De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een ‘open einde’ systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer vervoer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit kan een financieel risico met zich meebrengen. Hierin is door de BVO DRAN deels al voorzien door voor de jaren 2022 t/m 2025 ieder jaar de cijfers aan te passen uitgaande van de groei in het vervoer van de afgelopen jaren. Op dit moment ziet het college geen redenen om van die groeicijfers af te wijken.

1.2 *Ontwikkelingen Provincie*
Zoals al eerder aan u is gemeld zal de bijdrage vanuit de Provincie ten aanzien van het doelgroepenvervoer komen te vervallen.
De provincie Gelderland kiest er, ondanks het verzoek vanuit de regio en de BVO DRAN om samen te werken op het gebied van basismobiliteit, voor om een separate aanbesteding uit te voeren voor de inkoop van het kleinschalig openbaar vervoer onder de noemer HaltetaxiRRReis. De Provincie heeft de 6 vervoersregio’s binnen de grenzen van Gelderland uitgedaagd om gezamenlijk mee te doen aan de aanbesteding. Echter is dit een bijna onmogelijke uitdaging, aangezien gemeenten/regio’s geen winst/verlies mogen maken en dus alleen de daadwerkelijke kosten kunnen doorberekenen aan een opdrachtgever. Vervoerders kunnen scherp inschrijven, maar gemeenten/regio’s kunnen alleen aangeven wat ze verwachten aan kosten kwijt te zijn gebaseerd op de gegevens in de aanbesteding. De regio’s zijn tot de conclusie gekomen dat dit een niet passende constructie is, ook niet in het kader van samenwerking zoals de regio’s dat voor ogen hebben.
Daarnaast zien we een verschraling van het grootschalig Openbaar Vervoer en dit kan mogelijk leiden tot extra instroom in het doelgroepenvervoer. De daadwerkelijke effecten van beide ontwikkelingen zijn op dit moment nog niet duidelijk, maar worden uiteraard gevolgd. Ook door de BVO DRAN.

Financiële paragraaf

Jaarcijfers

De voorlopige jaarstukken 2020 BVO DRAN zijn ontvangen en toegevoegd als bijlage. De voorlopige jaarcijfers 2020 van de BVO DRAN laten voor Duiven een voordeel zien van € 198.773,-. Daar komt nog een negatieve BTW-correctie op.

Begroting Duiven

In de begroting van Duiven is rekening gehouden met een besparing op het doelgroepenvervoer waarvan een aantal maatregelen al is doorgevoerd, maar een aantal maatregelen ook nog doorgevoerd moet worden, waaronder o.a. het wijzigingsbesluit Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2019 en de doorontwikkeling van de Plusbus als voorliggende voorziening. Uw raad is hierover geïnformeerd middels de kennisgeving Maatregelen doelgroepenvervoer. De bedragen in de begroting van Duiven zijn de verwachte reële netto besparingen op basis van het plan van aanpak en de investeringen die nodig zijn om deze besparingen te realiseren. Mochten maatregelen uit het plan van aanpak, zoals de maatregelen die betrekking hebben op beleidswijzigingen, niet worden vastgesteld of worden uitgesteld of worden aangepast, dan heeft dit direct gevolgen op te verwachten besparingen en daarmee op de begroting.

De beoogde besparingen door eigen maatregelen zijn **niet** meegenomen in de voorliggende ontwerpbegroting van de BVO DRAN, deze worden in de begroting van de gemeente Duiven meegenomen en gemonitord. Juist om de effecten van de wijzigingen in het beleid en de uitvoering goed inzichtelijk te houden.

Hieronder ziet u in een overzicht de totaal bedragen die per jaar in Meerjarenbegroting van de BVO DRAN voor Duiven zijn meegenomen. Het gaat hier dus om de kosten voor de uitvoering van het vervoer die op basis van realisatiecijfers, verwachte volumegroei en indexcijfers tot stand zijn gekomen. Alleen de bedragen voor 2021 en 2022 zijn overgenomen in de begroting van Duiven.

	2021	2022	2023	2024	2025
Begroting BVO DRAN 2021-2025	724.709	810.213	902.696	1.003.799	1.098.241

Participatie en communicatie

n.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

Na vaststelling besluit wordt de BVO DRAN op de hoogte gebracht dat de gemeente Duiven geen zienswijze zal indienen.

Bijlagen

1. 201513409 Aanbiedingsbrief MJPB BVO DRAN 2022-2025 inclusief gewijzigde begroting 2021
2. 201513411 Ontwerp Meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025 (incl. gewijzigde begroting 2021)
3. 201513415 Memo financiële gegevens BVO DRAN 2020
4. 201513416 Voorlopig resultaten gemeenten BVO DRAN 2020
5. 201513417 Balans financiële gegevens BVO DRAN 2020
6. 201513418 Kaderbrief 2022 BVO DRAN

Duiven, 25 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDD6735BD
2*

RAADSBESLUIT

Gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/081038/201513405
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl gewijzigde begroting 2021

Samenvatting

Het college stelt de raad voor kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN). Tevens stelt het college de raad voor om geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde begroting 2021 en de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2022-2025. Hiermee geeft het college invulling aan de bepalingen van de Gemeenschappelijke Regeling BVO DRAN en de rol van de raad.

De raad besluit

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Duiven van (22-5-2021):

Gelet op de Gemeentewet, Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de Gemeenschappelijke Regeling ‘Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen” ;

1. Kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. Geen zienswijze in te dienen op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Aan de gemeenteraden via de Colleges van B&W
van de deelnemende gemeenten Bedrijfsvoeringsorganisatie
Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen

Datum:	26 maart 2021
Onderwerp:	Ontwerpbegroting BVO DRAN
Uw kenmerk:	n.v.t.
Ons kenmerk:	n.v.t.

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u de Ontwerp Meerjaren Programmabegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021) aan, zoals vastgesteld in de bestuursvergadering van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) van 25 maart 2021.

De periode voor het indienen van zienswijze(n) start op 26 maart 2021 en loopt tot en met 18 juni 2021.

Vriendelijk verzoek om uw zienswijze(n) (ook) digitaal te versturen naar info@vervoersorganisatie.nl.

De begroting zal voor vaststelling worden geagendeerd in de bestuursvergadering van de gemeenschappelijke regeling BVO DRAN van 8 juli 2021.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de BVO DRAN

M. van den Beucken
Secretaris BVO DRAN

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen
Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
www.vervoersorganisatie.nl
info@vervoersorganisatie.nl
026 3775204
KVK: 66191084
BTW: 856435065B01
IBAN: NL70 BNGH 0285 1694 91

Ontwerp MJPB 2022-2025 BVO DRAN

(inclusief gewijzigde begroting 2021)

Versie: AB 25 maart 2021

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

1.1. Procedure begroting 4
1.2. Uitgangspunten MJPB 2022-2025 5
1.3. Uitgangspunten gewijzigde begroting 2021 8
1.4. Afwijkende uitgangspunten gemeenten 11

2. Beleidsbegroting 13

2.1. Programmaplan 13
2.1.1. Programma vraagafhankelijk vervoer 14
2.1.2. Programma routevervoer 15
2.1.3. Programma bestedingsplan 17
2.1.4. Overzicht overhead 18
2.2. Paragrafen 18
2.2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 19
2.2.2. Financiering 20
2.2.3. Bedrijfsvoering 21

3. Financiële begroting 22

3.1. Overzicht baten en lasten 22
3.2. Toelichting baten en lasten 23
3.3. Reserves en voorzieningen 24

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld 26

Bijlage 2: Overzicht gemeentelijke bijdragen 27

Bijlage 3: Geprognosticeerde balans 29

1. Inleiding

Hierbij treft u de ontwerp Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2022-2025, inclusief de gewijzigde begroting 2021, van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) aan.

Het Algemeen Bestuur heeft met vaststelling van de Kaderbrief 2022 de algemene financiële uitgangspunten voor de opbouw van de meerjarige begroting bepaald. Deze uitgangspunten zijn door de BVO DRAN gehanteerd, tenzij een deelnemende gemeente het verzoek heeft ingediend hiervan af te wijken. In paragraaf 1.2 en 1.3 wordt ingegaan op de algemene financiële uitgangspunten van deze ontwerp MJPB. Door gemeenten gewenste afwijkingen worden in paragraaf 1.4 toegelicht.

Vanaf medio maart 2020 heeft de Coronacrisis forse impact op het feitelijk gebruik van het vervoer. Naar verwachting zullen deze effecten merkbaar blijven tot ver in 2021. Vanwege de onvoorspelbaarheid van deze effecten is het weinig zinvol om bij het opstellen van de begroting hiermee rekening te houden. Dit leidt ertoe dat voor de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 Coronaeffecten buiten beschouwing worden gelaten.

Besluit Begroting en Verantwoording
Bij het opstellen van een meerjarige begroting voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR) dient te worden geconformeerd aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit zorgt voor de volgende opzet van de ontwerp MJPB van de BVO DRAN.

In de basis bestaat de begroting uit 2 onderdelen (art. 7 lid 1 BBV):
- de beleidsbegroting (hoofdstuk 2)
- de financiële begroting (hoofdstuk 3)

De beleidsbegroting bestaat ook uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):
- het programmaplan (paragraaf 2.1)
- de paragrafen (paragraaf 2.2)

De financiële begroting bestaat uit 3 onderdelen (art. 7 lid 3 BBV):
- het overzicht baten en lasten (paragraaf 3.1)
- de financiële positie (paragraaf 3.2)
- de reserves en voorzieningen (paragraaf 3.3)

Taakvelden
Naast de indeling van de begroting naar programma's moet de begroting ook worden ingedeeld naar taakvelden. De voorgeschreven taakvelden zijn opgenomen in het Iv3 informatievoorschift Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast is in het BBV (art. 7 lid 3) voorgeschreven dat er een overzicht van lasten en baten per taakveld als bijlage in de begroting opgenomen moet worden (bijlage 1).

Beleidsindicatoren
De commissie BBV heeft aangegeven (vraag en antwoord BBV 2018.12.4) dat de opname van beleidsindicatoren in de begroting voor een GR op grond van het BBV verplicht is gesteld. Het ministerie van BZK heeft daarbij aangegeven dat een GR alleen die indicatoren hoeft op te nemen die behoren bij de taakvelden waarbinnen de GR haar activiteiten uitvoert. Beleidsindicatoren die buiten de taakvelden van de GR vallen, kunnen worden weggelaten. De BVO DRAN zijn geen door deelnemende gemeenten opgelegde beleidsindicatoren bekend.

Overhead
Op de programma's mogen alleen de direct toe te rekenen lasten worden verantwoord. Het is niet toegestaan om overheadkosten in een programma te verantwoorden. Overheadkosten moeten op aparte overzichten worden gepresenteerd. Dit heeft tot gevolg dat alle kosten van de BVO DRAN in de meerjarige begroting als "Overhead" moeten worden gelabeld. Het overzicht overhead is opgenomen in paragraaf 2.1.4 van deze ontwerpbegroting.

Ambtelijke voorbereiding
Samen met de financials en contactambtenaren van de deelnemende gemeenten is deze meerjaren begroting tot stand gekomen.

Btw routegebonden vervoer
De kosten die samenhangen met het vraagafhankelijk vervoer worden in de ontwerp MJPB exclusief Btw verantwoord. Deze Btw is voor de deelnemers aftrekbaar. Kosten die samenhangen met het routegebonden vervoer worden daarentegen inclusief Btw verantwoord. Deze Btw is namelijk compensabel noch aftrekbaar en daardoor kostenverhogend voor de gemeenten.

'open einde' systematiek
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Door periodiek inzicht te geven in het volume van het aantal ritten en de bijbehorende kosten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten en/of kosten door de BVO DRAN gecommuniceerd met de gemeenten en de provincie Gelderland.

Binnen de bedragen in deze ontwerp MJPB is zeer beperkt rekening gehouden met dergelijke onvoorziene wijzigingen in de kosten van vervoer of callcenter. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een extra post onvoorzien volgend uit de risico's van een open einde systematiek, ligt daardoor bij de deelnemers. Deze extra post onvoorzien komt dan bovenop de in deze ontwerp MJPB meerjarig begrote bijdragen van de deelnemers.

1.1. Procedure begroting

Voor de aanbieding en vaststelling van de MJPB 2022-2025 (inclusief de gewijzigde begroting 2021) gelden de volgende processtappen. Om te komen tot tijdige vaststelling van de MJPB 2022-2025 en rekening te houden met de gemeentelijke raadsplanningen, wordt de volgende planning gehanteerd:

Processtap	Datum
1. Vaststelling ontwerp MJPB 2022-2025 door Algemeen Bestuur	25 maart 2021
2. Verzending ontwerp MJPB 2022-2025 aan gemeenten	26 maart 2021
3. Deadline indienen zienswijze door gemeenteraden	18 juni 2021
4. Vaststelling MJPB 2022-2025 door Algemeen Bestuur	8 juli 2021
5. Verzending MJPB 2022-2025 aan gemeenten	9 juli 2021

1.2. Uitgangspunten MJPB 2022-2025

Voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden per jaar de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de meerjarige bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaande opsomming worden de uitgangspunten benoemd.

Vervoer vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen kilometer per perceel, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen kilometers in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen vraagafhankelijk vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Callcenter vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen vaste component te verhogen met een tarief per declarabele rit, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie (2022-2025: +1,2%)
- Hoeveelheid declarabele ritten in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen callcenter vraagafhankelijk vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid declarabele ritten in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Eigen bijdrage vraagafhankelijk (baten)

- Gemiddeld werkelijk maandbedrag eigen bijdrage per deelnemer in de periode september tot en met december 2019
- Bedragen zijn inclusief Btw, jaarlijks rekening houdend met OV indexatie (2022-2025: +1,0%)
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Wmo subsidie provincie (baten)

- Geïndexeerde jaarbedragen overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Verdeling naar gemeenten op basis van de jaarlijks geprognosticeerde hoeveelheid ritten vraagafhankelijk vervoer

Vervoer routegebonden jeugdwet en leerlingenvervoer (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +15% (jeugdwet) en +5% (leerlingenvervoer) ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Vervoer routegebonden dagbesteding (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, jaarlijks rekening houdend met NEA indexatie (2022-2025: +2,0%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

Begeleiding routegebonden (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per begeleider per beladen uur, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie (2022-2025: +1,2%)
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020 (dagbesteding periode september 2019), overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Jaarlijkse toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar van een begrotingsjaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar in dat begrotingsjaar

BVO (lasten)

- Structurele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, jaarlijks rekening houdend met CPI indexatie en Cao loonindexatie (2022-2025: +2,5%)
- Structurele BVO lasten jaarlijks rekening houdend met een taakstelling (2022: -2% en vanaf 2023: -3%)
- Incidentele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, geen rekening houdend met indexatie
- Verdeling naar gemeenten op basis van het aantal inwoners per 1-1-2020
- Verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding bruto vervoerskosten

Bijdrage beheerskosten provincie (baten)

- Geïndexeerde jaarbedragen overeenkomstig de beschikking 2021-2023

Overige opmerkingen

Coronaeffecten vervoer 2020

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerp MJPB en gewijzigde begroting. In deze periode werd het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

NEA indexatie
Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten met vervoerders ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). De NEA index wordt jaarlijks berekend door Panteia. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,0%. Meerjarig bezien is een jaarlijkse NEA indexatie van +2,0% het structurele niveau. Voor de jaren vanaf 2022 wordt daardoor een NEA index van +2,0% als uitgangspunt gehanteerd.

Provinciale bijdrage OV-vangnet
De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is met één jaar verlengd tot 31 december 2021. Vanaf 2022 wordt geen rekening meer gehouden met OV-vangnet vervoer.

CPI indexatie
Het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (CPI index). De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,2%.

Eigen bijdrage
De Wmo-reiziger betaalt een eigen bijdrage die als baten in de begroting zijn opgenomen. Verrekening door de BVO DRAN van deze eigen bijdragen met vervoerders en deelnemers gebeurd inclusief Btw. In de ontwerp MJPB zijn daardoor alle eigen bedragen ook inclusief 9% Btw verantwoord.

OV indexatie
Jaarlijks worden de tarieven van het reguliere bus OV vastgesteld. De indexatie van de eigen bijdrage binnen Avan volgt deze OV indexatie. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +0,9%.

BVO lasten (structureel)
In de MJPB 2021-2024 werden het jaarlijkse budget voor het herbeleggen van regietaken afzonderlijk binnen de BVO lasten verantwoord. In deze ontwerp MJPB zijn alle structurele budgetten binnen de BVO lasten met elkaar geïntegreerd en heeft een actualisatie van deze budgetten plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten is het budget personeelskosten naar boven en het budget kantoorkosten, ICT naar beneden bijgesteld. Per saldo heeft de actualisatie van de structurele BVO lasten meerjarig geen begrotingseffect.

BVO lasten (indexatie)
De BVO lasten wordt jaarlijks geïndexeerd met de CPI index. Door het aanzienlijke deel aan personeelskosten binnen de begroting BVO lasten zorgt de Cao loonindexatie voor een aanpassing van de CPI index. De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS, deze is voor de indexering vanaf januari 2021 +1,3%. Omdat de voorlopige Cao loonindexatie vanaf januari 2021 op +3,0% is bepaald, is de indexering van de BVO lasten in de ontwerp MJPB bepaald op +2,5%.

1.3. Uitgangspunten gewijzigde begroting 2021

Voor het opstellen van de gewijzigde begroting 2021 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaande opsomming worden de uitgangspunten benoemd.

Vervoer vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen kilometer per perceel, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen kilometers in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen vraagafhankelijk vervoer
- Toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Callcenter vraagafhankelijk (lasten)

- Contractueel overeengekomen vaste component te verhogen met een tarief per declarabele rit, rekening houdend met CPI indexatie +1,2%
- Hoeveelheid declarabele ritten in de periode augustus tot en met december 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen callcenter vraagafhankelijk vervoer
- Toename van de hoeveelheid declarabele ritten in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Eigen bijdrage vraagafhankelijk (baten)

- Gemiddeld werkelijk maandbedrag eigen bijdrage per deelnemer in de periode september tot en met december 2019
- Bedragen zijn inclusief Btw, rekening houdend met OV indexatie 0,0%
- Toename van de hoeveelheid vraagafhankelijk vervoer in het tweede half jaar met +10% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Wmo subsidie provincie (baten)

- Geïndexeerd jaarbedrag overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Verdeling naar gemeenten op basis van de geprognosticeerde hoeveelheid ritten vraagafhankelijk vervoer

Vervoer routegebonden jeugdwet en leerlingenvervoer (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +15% (jeugdwet) en +5% (leerlingenvervoer) ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Vervoer routegebonden dagbesteding (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per beladen uur per perceel verhoogd met het starttarief per route, rekening houdend met NEA indexatie +1,0%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september 2019, overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

Begeleiding routegebonden (lasten)

- Contractueel overeengekomen tarief per begeleider per beladen uur, rekening houdend met CPI indexatie +1,2%
- Hoeveelheid beladen uren in de periode september tot en met december 2020 (dagbesteding periode september 2019), overeenkomstig de berekeningssystematiek uit het Programma van Eisen routegebonden vervoer
- Toename van de hoeveelheid routegebonden vervoer in het tweede half jaar met +5% ten opzichte van het eerste half jaar van 2021

BVO (lasten)

- Structurele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd, rekening houdend met CPI indexatie en Cao loonindexatie +2,5%
- Structurele BVO lasten rekening houdend met een taakstelling -1%
- Incidentele BVO lasten uit primitieve begroting 2021 samengevoegd en vermeerderd met doorgeschoven activiteiten uit 2020, geen rekening houdend met indexatie
- Verdeling naar gemeenten op basis van het aantal inwoners per 1-1-2020
- Verdeling naar vraagafhankelijk en routegebonden vervoer op basis van verhouding bruto vervoerskosten

Bijdrage beheerskosten provincie (baten)

- Geïndexeerd jaarbedrag overeenkomstig de beschikking 2021-2023
- Incidentele ophoging bijdrage beheerskosten naar 100% in 2021

Overige opmerkingen

Coronaeffecten vervoer 2020

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de ontwerp MJPB en gewijzigde begroting. In deze periode werd het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

NEA indexatie
Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten met vervoerders ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). De NEA index wordt jaarlijks berekend door Panteia. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,0%.

CPI indexatie
Het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (CPI index). De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +1,2%.

Eigen bijdrage
De Wmo-reiziger betaalt een eigen bijdrage die als baten in de begroting zijn opgenomen. Verrekening door de BVO DRAN van deze eigen bijdragen met vervoerders en deelnemers gebeurd inclusief Btw. In de ontwerp MJPB zijn daardoor alle eigen bedragen ook inclusief 9% Btw verantwoord.

OV indexatie
Jaarlijks worden de tarieven van het reguliere bus OV vastgesteld. De indexatie van de eigen bijdrage binnen Avan volgt deze OV indexatie. De werkelijke indexatie vanaf 1 januari 2021 is vastgesteld op +0,9%.

BVO lasten (structureel)
In de MJPB 2021-2024 werden het jaarlijkse budget voor het herbeleggen van regietaken afzonderlijk binnen de BVO lasten verantwoord. In deze ontwerp MJPB zijn alle structurele budgetten binnen de BVO lasten met elkaar geïntegreerd en heeft een actualisatie van deze budgetten plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten is het budget personeelskosten naar boven en het budget kantoorkosten, ICT naar beneden bijgesteld. Per saldo heeft de actualisatie van de structurele BVO lasten meerjarig geen begrotingseffect.

BVO lasten (indexatie)
De BVO lasten wordt jaarlijks geïndexeerd met de CPI index. Door het aanzienlijke deel aan personeelskosten binnen de begroting BVO lasten zorgt de Cao loonindexatie voor een aanpassing van de CPI index. De CPI index wordt periodiek bepaald door het CBS, deze is voor de indexering vanaf januari 2021 +1,3%. Omdat de voorlopige Cao loonindexatie vanaf januari 2021 op +3,0% is bepaald, is de indexering van de BVO lasten in de ontwerp MJPB bepaald op +2,5%.

BVO lasten (incidenteel)
De geplande systeemontwikkeling is getemporiseerd door alle onvoorziene Corona gerelateerde werkzaamheden die in 2020 veel tijd van de BVO DRAN hebben gevraagd èn in 2021 ook nog tijd zal vergen. De omvang van de functie data-analist is mede afhankelijk van de beoogde systeemontwikkeling. Door de temporisering is voorziene afbouw van deze functie (-0,5 fte) uitgesteld naar 2022. Tenslotte wordt in 2021 nog € 20.000 aan bestedingen verwacht voor werkzaamheden die in 2020 al waren begroot. Het betreft onder andere juridisch advies rondom de afwikkeling van het oude contracten met een vervoerder. Het beschikbare budget is in 2020 niet benut en wordt doorgeschoven naar 2021.

1.4. Afwijkende uitgangspunten gemeenten

Op verzoek van een gemeente kan worden afgeweken van de algemene uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarige begroting. Dit verzoek gaat gepaard met een (financiële) onderbouwing ten behoeve van toekomstige analyses.

Ten behoeve van het opstellen van de MJPB 2021-2024 zijn door meerdere gemeenten afwijkende uitgangspunten aangegeven. Deze gewijzigde uitgangspunten zijn in deze ontwerp MJPB wederom verwerkt. Nieuw aangedragen afwijkende uitgangspunten voor het opstellen van de ontwerp MJPB 2022-2025 worden in deze paragraaf toegelicht.

Gemeente Arnhem
Op basis van een gemeentelijke analyse van het jeugdwet vervoer van de gemeente Arnhem is door de gemeente geconcludeerd dat een jaarlijkse toename met +15% een te hoge aanname is. Op basis van deze constatering heeft de gemeente Arnhem aangegeven een jaarlijkse toename van het jeugdwet vervoer van +5% op te nemen in de ontwerp MJPB.

Daarnaast heeft de gemeente Arnhem aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het vervoer dagbesteding niet meer plaats kan vinden. Dit is vanaf 2021 structureel in de ontwerp MJPB verwerkt.

Gemeente Duiven
De gemeente Duiven heeft aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het leerlingenvervoer structureel afgeschaald kan worden. Op verzoek van de gemeente is het budget begeleiding leerlingenvervoer vanaf 2021 structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld.

Gemeente Lingewaard
De gemeente Lingewaard voert vanaf 2021 een kilometerbeperking in voor het vraagafhankelijk vervoer. De gemeente heeft berekend dat dit vanaf 2021 een structurele besparing oplevert van € 40.000 per jaar en dit als zodanig op te nemen in de ontwerp MJPB.

Gemeente Overbetuwe
Door een tweetal beleidsontwikkelingen rondom vervoer naar jeugdhulplocaties wordt vanaf 2021 geen groei verwacht van het aantal deelnemers jeugdwet vervoer in de gemeente Overbetuwe. De gemeente Overbetuwe heeft daardoor aangegeven vanaf 2021 de jaarlijkse toename van het jeugdwet vervoer in de ontwerp MJPB bij te stellen van 15% naar 5%.

De gemeente Overbetuwe verwacht in 2021 een verdere terugname te zien in het vraagafhankelijk vervoer door het versterken en benutten van vrijwilligersvervoersdiensten. De gemeente Overbetuwe heeft daardoor aangegeven vanaf 2022 de jaarlijkse toename van het vraagfafhankelijk vervoer in de ontwerp MJPB bij te stellen van 5% naar 0%.

Gemeente Rheden
Tot en met 2020 werden de kosten leerlingenvervoer van de gemeente Rozendaal toegerekend aan de gemeente Rheden. Dit is in het verleden met goedkeuring van beide gemeenten systeemtechnisch als zodanig ingericht. Onderlinge verrekening vond buiten het zicht van de BVO DRAN plaats.

Vanaf januari 2021 zijn deze reizigers binnen de BVO DRAN wel gekoppeld aan de gemeente Rozendaal zodat toerekening bij de BVO DRAN al plaats kan vinden aan de juiste gemeente. Door de BVO DRAN is bepaald dat de totale kosten in 2020 van deze reizigers circa € 25.000 betrof. Deze correctie is vanaf 2021 verwerkt in de begroting leerlingenvervoer van de gemeente Rheden.

Gemeente Rozendaal
Vanaf januari 2021 zijn de reizigers leerlingenvervoer uit de gemeente Rozendaal binnen de BVO DRAN systeemtechnisch gekoppeld aan betreffende gemeente. Tot en met 2020 werden de kosten leerlingenvervoer van de gemeente Rozendaal toegerekend aan de gemeente Rheden. Dit is in het verleden met goedkeuring van beide gemeenten systeemtechnisch als zodanig ingericht. Onderlinge verrekening vond buiten het zicht van de BVO DRAN plaats.

Door de BVO DRAN is bepaald dat de totale kosten in 2020 van deze reizigers (4 personen) circa € 25.000 betrof. Op verzoek van de gemeente Rozendaal is in 2021 € 25.000 budget leerlingenvervoer in de ontwerp MJPB verwerkt. Gezien het kleine aantal deelnemers kan de toevoeging van één deelnemer al zorgen voor een grote procentuele overschrijding. De gemeente Rozendaal is op deze constatering gewezen.

Gemeente Westervoort
De gemeente Westervoort heeft aangegeven dat begeleiding vanuit de vervoerder vanaf 2021 bij het leerlingenvervoer structureel afgeschaald kan worden. Op verzoek van de gemeente is het budget begeleiding leerlingenvervoer vanaf 2021 structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld.

Gemeente Zevenaar
Op basis van een gemeentelijke analyse van het vraagafhankelijk en routegebonden vervoer van de gemeente Zevenaar is door de gemeente geconcludeerd dat de bedragen in de MJPB 2021-2024 voor het vraagafhankelijk vervoer en leerlingenvervoer naar beneden bijgesteld kunnen worden. Door maatregelen te treffen die zorgen voor betere kostenbeheersing wordt afname van kosten voorzien.

De gemeente Zevenaar heeft verzocht om het bedrag in 2021 vraagafhankelijk vervoer uit de MJPB 2021-2024 met € 116.000 naar beneden bij te stellen. Voor de jaren vanaf 2022 wordt een jaarlijkse correctie van € 230.000 gevraagd. Voor het leerlingenvervoer wordt in 2021 een bijstelling naar beneden gevraagd van € 57.000, voor de jaren vanaf 2022 is dit een jaarlijks bedrag van € 140.000. Alle verzoeken zijn in de ontwerp MJPB verwerkt.

2. Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit 2 onderdelen (art. 7 lid 2 BBV):

- het programmaplan
- de paragrafen

2.1. Programmaplan

Hierna wordt per programma aangegeven wat onze uitgangspunten zijn bij de uitvoering van onze taken.

Uit te voeren taken
Door de deelnemers is de sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer bij de BVO DRAN neergelegd. Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de BVO DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin is overeengekomen dat de BVO DRAN de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

De met de provincie Gelderland overeengekomen samenwerkingsovereenkomst Basismobiliteit 2017-2019 is verlengd tot en met 31 december 2021. Vanaf 2022 wordt geen rekening meer gehouden met aanvullend OV-vangnet vervoer.

Beleidskaders
Bij de uitvoering van de taken op het gebied van doelgroepenvervoer gelden, naast de wettelijke voorschiften, de beleids- en/of toetsingskaders die worden aangegeven door de deelnemende gemeenten voor wat betreft het doelgroepenvervoer en door de provincie Gelderland voor wat betreft het aanvullend vervoer.

Ontwikkelingen
Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de deelnemers en provincie. Het kan gaan om veranderende wet- en regelgeving voor gemeenten of provincie, maar ook voor de gecontracteerde marktpartijen. Het betreft ook beleidsaanpassingen bij gemeenten in het kader van bijvoorbeeld de kantelingsgedachte of krimpende budgetten. Daarnaast is de instroom van nieuw vervoer een belangrijke factor die invloed heeft op de omvang van de werkzaamheden van de BVO DRAN.

Indeling en opzet programma's
De programma's zijn, naast een algemene omschrijving, ingericht met de 3 W-vragen (art. 8 lid 3 BBV):

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

Onder "Wat willen we bereiken?" wordt bij het vervoer naast een algemene beschrijving over wat we willen bereiken ook ingegaan op specifieke prestatie indicatoren voor de uitvoering van Avan. Bij "Wat mag het kosten?" zijn naast de lasten ook de bijdragen van de deelnemers en provincie geraamd.

Het programmaplan bestaat uit de volgende programma's:

1. Vraagafhankelijk vervoer
2. Routevervoer
3. Bestedingsplan

En het overzicht:

4. Overhead

De indeling van de programma's in de begroting beoogt de financiële inzichtelijkheid van het totale takenpakket zo goed mogelijk in beeld te brengen, te kunnen budgetteren en later in de jaarrekening over te kunnen verantwoorden.

2.1.1. Programma vraagafhankelijk vervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer met Avan door het callcenter en de vervoerders. De BVO DRAN monitort de kwaliteit van de dienstverlening aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). In het Programma van Eisen (PvE) vraagafhankelijk vervoer en het PvE callcenter staat weergegeven welke KPI's zijn bepaald en naar welke normen wordt gestreefd.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van de uitvoering van het vraagafhankelijk vervoer met Avan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Afspraken omtrent het vraagafhankelijk vervoer zijn vastgelegd in de contracten met het callcenter en de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering gemonitord en geborgd.
- De vervoerders en het callcenter hebben de contractuele verplichting om jaarlijks een audit uit te laten voeren op hun (financiële) processen en (financiële) systemen.
- Analyseren van de (realtime) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de KPI's zoals beschreven in de PvE's het uitgangspunt voor de monitoring en controles.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (circa 4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over vraagafhankelijk vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structurele aanwezigheid bij het overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering van het vervoer met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 1: Vraagafhankelijk vervoer	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Vervoer vraagafhankelijk	11.644.427	11.384.187	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
Callcenter vraagafhankelijk	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
Totaal lasten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
Baten						
Arnhem	2.324.567	2.274.271	2.742.758	3.265.131	3.845.651	4.320.411
Berg en Dal	331.615	328.083	397.451	474.780	560.684	629.626
Beuningen	192.609	191.268	231.841	277.065	327.299	367.366
Doesburg	74.901	75.291	88.005	102.198	122.755	137.334
Druten	307.720	307.845	365.619	430.108	501.886	563.496
Duiven	235.102	235.503	280.460	330.612	386.395	433.547
Heumen	140.158	139.930	168.457	200.257	235.589	264.206
Lingewaard	737.046	683.429	812.640	956.848	1.117.332	1.254.897
Montferland	428.322	427.291	506.343	594.583	692.808	777.853
Mook en Middelaar	79.755	82.119	99.076	117.966	138.938	155.560
Nijmegen	1.106.914	1.066.489	1.304.327	1.569.303	1.863.421	2.093.401
Overbetuwe	483.212	480.290	529.316	564.653	597.824	610.756
Renkum	492.697	501.054	554.909	606.909	658.040	657.878
Rheden	532.547	534.510	581.024	624.667	665.421	679.682
Rozendaal	7.808	12.209	13.761	15.484	17.398	18.967
Westervoort	160.539	163.044	195.711	232.126	272.590	305.699
Wijchen	252.168	253.829	304.236	360.466	422.996	474.916
Zevenaar	490.485	377.277	333.859	404.921	476.671	486.991
Provincie Gelderland bijdrage OV	617.739	611.337	-	-	-	-
Eigen bijdrage	1.824.530	1.804.603	1.558.597	1.696.327	1.848.985	2.018.240
Subsidie provincie Wmo	1.491.726	1.491.727	1.019.343	522.415	-	-
Totaal baten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.2. Programma routevervoer

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goede uitvoering van het routevervoer met Avan door de vervoerders. De BVO DRAN monitort de kwaliteit van de dienstverlening aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). In het Programma van Eisen (PvE) routegebonden vervoer staat weergegeven welke KPI's zijn bepaald en naar welke normen wordt gestreefd.
- Een goede sturing en (financiële) beheersing van de uitvoering van het routevervoer met Avan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Afspraken omtrent het routevervoer zijn vastgelegd in de contracten met de vervoerders. Met behulp van systeemgerichte contractbeheersing wordt naleving van de contracten en daarmee de kwaliteit van de uitvoering geborgd.

- De vervoerders hebben de contractuele verplichting om jaarlijks een audit uit te laten voeren op hun (financiële) processen en (financiële) systemen.
- Analyseren van de (realtime) rittenbakken, managementinformatie en andere uitvoeringsinformatie en op basis daarvan (bij)sturen op de uitvoering van Avan. Hierbij zijn de KPI's zoals beschreven in het PvE het uitgangspunt voor de monitoring en controles.
- Voorafgaand aan ieder bestuurlijk overleg is er minimaal één voorbereidend ambtelijk overleg om de onderwerpen van het bestuurlijk overleg voor te bespreken.
- Structureel (circa 4 keer per jaar) overleg en afstemming met gemeenten over vraagafhankelijk vervoer gerelateerde zaken via het overleg contactambtenaren Avan.
- Structurele aanwezigheid bij het overleg Regionale Adviesraad doelgroepenvervoer om ervaringen van gebruikers mee te nemen in de (bij)sturing van de uitvoering van Avan.
- Goede communicatie over de uitvoering van het vervoer met betrokken partijen en gebruikers Avan.

Wat mag het kosten?

Programma 2: Routevervoer	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Vervoer routevervoer	16.168.497	13.859.217	14.644.688	15.602.004	16.630.919	17.814.157
Begeleiding routevervoer	164.282	43.733	46.471	49.379	52.469	55.755
Totaal lasten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Baten						
Arnhem	4.558.974	3.558.412	3.810.764	4.081.009	4.370.423	4.680.371
Berg en Dal	608.570	458.016	491.120	526.675	564.876	605.926
Beuningen	445.961	417.028	434.730	453.295	472.783	493.262
Doesburg	499.665	449.463	486.063	526.069	569.867	617.890
Druten	315.725	267.434	286.701	307.385	329.595	353.448
Duiven	600.497	458.593	494.984	534.623	577.860	625.081
Heumen	218.171	186.005	200.140	215.440	232.015	249.987
Lingewaard	1.543.219	1.203.037	1.298.202	1.401.808	1.514.748	1.638.027
Montferland	-	-	-	-	-	-
Mook en Middelaar	112.064	102.695	109.986	117.795	126.159	135.116
Nijmegen	1.682.468	1.442.945	1.548.981	1.663.168	1.786.189	1.918.798
Overbetuwe	1.501.378	1.528.997	1.637.554	1.753.819	1.878.342	2.011.704
Renkum	365.150	365.150	379.320	394.580	409.840	409.840
Rheden	1.313.837	1.232.242	1.239.900	1.264.698	1.289.991	1.315.792
Rozendaal	-	27.250	31.578	33.821	36.222	38.793
Westervoort	580.561	499.090	540.195	585.202	634.561	688.780
Wijchen	662.132	553.610	593.470	636.252	682.188	731.515
Zevenaar	1.324.407	1.152.983	1.107.472	1.155.744	1.207.730	1.355.581
Totaal baten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.3. Programma bestedingsplan

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat het vanaf 2021 niet meer mogelijk is om bestedingsplannen in te dienen. In 2020 zijn voor de laatste maal bestedingsplannen ingediend.

Programma 3: Bestedingsplan	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Projecten	125.000	-	-	-	-	-
Totaal lasten	125.000	0	0	0	0	0
Baten						
Provincie Gelderland bijdrage	125.000	-	-	-	-	-
Totaal baten	125.000	0	0	0	0	0
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.1.4. Overzicht overhead

Overzicht Overhead	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
BVO	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Totaal lasten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Baten						
Arnhem	154.270	164.771	190.874	207.817	220.939	221.392
Berg en Dal	38.187	40.095	45.802	49.501	52.364	52.461
Beuningen	29.704	31.163	35.410	38.160	40.289	40.359
Doesburg	15.988	16.405	18.237	19.419	20.333	20.363
Druten	22.977	24.066	27.152	29.148	30.694	30.744
Duiven	29.362	30.613	34.769	37.461	39.544	39.613
Heumen	20.855	21.751	24.458	26.209	27.563	27.607
Lingewaard	49.204	51.791	59.412	64.353	68.179	68.310
Montferland	39.019	39.451	45.041	48.731	51.601	51.728
Mook en Middelaar	12.615	13.057	14.342	15.168	15.807	15.827
Nijmegen	172.018	182.266	211.232	230.032	244.594	245.096
Overbetuwe	50.255	52.860	60.657	65.712	69.625	69.759
Renkum	34.955	36.593	41.728	45.054	47.629	47.716
Rheden	46.507	48.951	56.108	60.747	64.340	64.462
Rozendaal	5.252	5.237	5.243	5.239	5.235	5.232
Westervoort	19.483	20.207	22.662	24.247	25.475	25.514
Wijchen	43.967	46.258	52.973	57.327	60.697	60.812
Zevenaar	46.390	48.799	55.931	60.553	64.134	64.255
Provincie Gelderland	267.764	267.764	133.882	66.941	-	-
Totaal baten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
Mutaties reserves						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Dotatie bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Saldo	0	0	0	0	0	0

2.2. Paragrafen

In de begroting wordt in afzonderlijke paragrafen ingegaan op de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten van de organisatie. In de BBV (art. 9 lid 2) staat aangegeven dat in de begroting ten minste de volgende paragrafen opgenomen moeten zijn, tenzij het desbetreffende aspect niet aan de orde is:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

De paragrafen “lokale heffingen”, "onderhoud kapitaalgoederen", “verbonden partijen” en “grondbeleid” zijn niet op de BVO DRAN van toepassing. De overige paragrafen staan hieronder toegelicht.

2.2.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de BVO DRAN in staat is tegenvallers op te vangen. Bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico’s zo goed mogelijk in beeld gebracht te worden.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- een inventarisatie van de risico's
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en risico's
- financiële kengetallen

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Binnen de financiën van de BVO DRAN zijn een tweetal posten te duiden als weerstandscapaciteit: reserves en posten onvoorzien.

In de MJPB zijn geen reserves en geen expliciete posten onvoorzien opgenomen. Binnen het saldo van de BVO lasten ("Overhead") is een post onvoorzien opgenomen om niet begrote BVO gerelateerde kosten te kunnen dekken.

Inventarisatie van de risico's
Door invoering van beheersmaatregelen bestaat tijdens de contractperiode de mogelijkheid dat vervoersvolumes schommelen. Binnen het contract zijn afspraken gemaakt voor het geval dat vervoersvolumes structureel met meer dan 30% toe- of afnemen en dit leidt tot een onredelijke financiële situatie voor vervoerder of opdrachtgever. Beide partijen treden in dit geval tijdig in overleg.

Als enige vervoerder verzet Munckhof zich nog steeds tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uurs regeling die gemaakt zijn bij de vorige contracten, de contracten met een looptijd tot en met juli 2020. De lagere vergoeding naar aanleiding van de 3 uurs regeling is in werkelijkheid wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Tot en met juli 2020 heeft Munckhof een totaalbedrag van circa € 70.000 geclaimd.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en risico's
De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een ‘open einde’ systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee voor betreffende deelnemer. Door periodiek inzicht te geven in het volume van het aantal ritten en de bijbehorende kosten worden de gevolgen van verwachtte toenames van ritten en/of kosten door de BVO DRAN gecommuniceerd met de gemeenten en de provincie Gelderland.

Binnen de bedragen in deze ontwerp MJPB is zeer beperkt rekening gehouden met dergelijke onvoorziene wijzigingen in de kosten van vervoer of callcenter. De verantwoordelijkheid voor het vormen van een extra post onvoorzien volgend uit de risico's van een open einde systematiek, ligt daardoor bij de deelnemers. Deze extra post onvoorzien komt dan bovenop de in deze ontwerp MJPB meerjarig begrote bijdragen van de deelnemers.

De gemeenten streven naar het versterken van de eigen kracht van de reiziger en een toename van het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname van het doelgroepenvervoer. Bijvoorbeeld het gebruik van openbaar vervoer en vrijwilligers. Daarnaast sturen vervoerders bij het plannen op efficiency. Bijvoorbeeld het afstemmen van verschillende vervoersvormen en slim koppelen van deze vervoersstromen binnen de planning.

Financiële kengetallen
Doordat de BVO DRAN niet over eigen vermogen, vaste activa en vaste passiva beschikt, kan er geen netto schuldquote en solvabilteitsratio worden bepaald. Door de ‘open einde’ systematiek is de structurele exploitatieruimte gewaarborgd.

2.2.2. Financiering

De financieringsparagraaf in de begroting is, in samenhang met de financiële verordening, een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het financieringsvraagstuk van de BVO DRAN is van een beperkte omvang. Dit heeft vooral te maken met het feit dat de meeste bedrijfsvoeringsonderdelen worden afgenomen van de gemeente Arnhem en de Connectie. Daarnaast bestaat het grootste deel van de begroting BVO lasten uit personeelskosten of daaraan gerelateerde kosten. De financieringsrisico's zullen om die reden slechts beperkt zijn.

Renterisicobeheer
Algemene uitgangspunten met betrekking tot het renterisicobeheer zijn:
- Geen overschrijding van de renterisiconorm conform de Wet Fido.
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning.
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie.

Kasgeldlimiet
De door het Rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. Met het kasgeldlimiet is in de Wet Fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de organisatie haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijd van de kapitaalmarktleningen (looptijd > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moeten worden aangepast. Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op de korte termijn maatregelen voor te stellen.

Relatiebeheer
Het betalingsverkeer is belegd bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

2.2.3. Bedrijfsvoering

Waar staat de BVO DRAN voor?
De BVO DRAN is ingesteld voor de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is. Tenslotte wordt een optimale aansluiting van het vervoer op het openbaar vervoer netwerk voorzien.

Doelen en taken
De BVO DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden daardoor overgedragen aan de BVO DRAN.

Samenwerkingsovereenkomst provincie Gelderland
Voor het uitvoeren van de taak aanvullend vervoer is de BVO DRAN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met de provincie Gelderland waarin is overeengekomen dat de BVO DRAN de taak van het aanvullend vervoer (basismobiliteit) uitvoert voor de provincie Gelderland.

Vervoersmodel
Vanaf augustus 2020 is het vraagafhankelijk vervoer ingericht volgens het "callcentermodel". Hierbij worden de ritaannames en de direct daarbij behorende activiteiten uitgevoerd door een callcenter. Alle overige taken, waaronder de planning en uitvoering, zijn belegd bij de vervoerders. Voor het routegebonden vervoer zijn ook de callcenter taken belegd bij de vervoerders.

Rapporteren
Aan de deelnemers wordt per programma gerapporteerd. Het is een overzicht van de geleverde prestaties. De rapportages (inclusief financiën) worden halfjaarlijks opgesteld.

Vennootschapsbelasting
Het kabinet heeft eind 2014 wetgeving vastgesteld, die erop is gericht dat overheidsbedrijven, die economische activiteiten uitoefenen, op dezelfde wijze als private bedrijven aan vennootschapsbelasting (Vpb) zullen worden onderworpen. Deze wetswijziging is per 1 januari 2016 in werking getreden. Aangezien de BVO DRAN geen winstoogmerk heeft en in de GR is bepaald dat positieve rekeningresultaten aan de deelnemers worden terugbetaald, hoeft de BVO DRAN geen rekening te houden met Vpb.

3. Financiële begroting

3.1. Overzicht baten en lasten

Onderstaand is de financiële meerjarenbegroting van de BVO DRAN weergegeven. Per onderdeel wordt in paragraaf 3.2 een toelichting gegeven.

	Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten deelnemers (BVO, callcenter en vervoer)						
BVO						
Personeelskosten	685.148	718.821	741.492	761.275	781.004	801.437
Ondersteunende taken	36.913	41.371	41.628	44.321	44.405	44.379
Huisvesting	29.530	28.443	31.221	31.285	31.345	33.937
Accountant en fiscaal advies	31.639	25.857	26.017	26.071	26.121	26.105
Kantoorkosten, ICT	174.626	134.456	156.103	156.426	159.335	164.464
Consumenten, klachten	77.597	80.156	80.653	86.035	86.198	86.148
Onvoorzien	21.093	26.850	28.884	28.274	29.244	30.386
Taakstelling BVO	-7.775	-10.560	-22.120	-34.011	-34.730	-35.606
Incidentele kosten BVO	50.000	96.705	52.034	52.142	26.121	0
Callcenter						
Vraagafhankelijk WMO	629.687	619.922	677.429	740.751	811.085	889.217
Vraagafhankelijk OV	38.045	37.290	0	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	0	0	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	0	0	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
Vraagafhankelijk OV	955.923	946.551	0	0	0	0
Routegebonden	16.168.497	13.859.217	14.644.688	15.602.004	16.630.919	17.814.157
Bestedingsplan						
Projecten besteding saldo OV bijdrage provincie	125.000	0	0	0	0	0
Onvoorzien						
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Overige						
Routegebonden begeleiding	164.282	43.733	46.471	49.379	52.469	55.755
Lasten	29.868.709	27.086.447	27.914.805	30.150.021	32.585.113	35.271.988
Baten deelnemers (BVO, callcenter en vervoer)						
BVO						
Vraagafhankelijk WMO en routegebonden	831.007	874.335	1.002.031	1.084.878	1.149.041	1.151.251
Vraagafhankelijk OV (subsidie provincie)	267.764	267.764	133.882	66.941	0	0
Callcenter						
Vraagafhankelijk WMO	629.687	619.922	677.429	740.751	811.085	889.217
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	38.045	37.290	0	0	0	0
Routegebonden volume afhankelijk	0	0	0	0	0	0
Routegebonden vaste bijdrage gemeente	0	0	0	0	0	0
Vervoer						
Vraagafhankelijk WMO	7.748.477	7.513.810	8.832.364	10.387.326	12.092.613	13.343.369
Vraagafhankelijk WMO (subsidie prov.)	1.491.726	1.491.727	1.019.343	522.415	0	0
Vraagafhankelijk OV (bijdrage provincie)	704.694	574.047	0	0	0	0
Routegebonden	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.389	17.869.911
Reizigersbijdrage						
Reizigersbijdrage WMO (regie en vervoer)	1.448.301	1.432.099	1.558.597	1.696.327	1.848.985	2.018.240
Reizigersbijdrage OV (regie en vervoer)	376.229	372.504	0	0	0	0
Onvoorzien						
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Baten	29.868.709	27.086.447	27.914.805	30.150.021	32.585.113	35.271.988
Onttrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

3.2. Toelichting baten en lasten

Lasten deelnemers

BVO

Personeelskosten

Bij de personeelskosten wordt uitgegaan van de feitelijke personeelslasten voor functies die zijn bezet. Voor niet bezette functies wordt uitgegaan van gebruikelijke normbedragen. Daarnaast is binnen personeelskosten een bedrag voor de inhuur van derden opgenomen.

Ondersteunende taken

De kosten voor ondersteunende taken zijn gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst met de Connectie.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting zijn gebaseerd op een huurovereenkomst met de gemeente Arnhem.

Accountant en fiscaal advies

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Kantoorkosten, ICT

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren en rekening houdend met een verwachte toename van thuiswerken in combinatie met flexwerkplekken.

Consumenten, klachten

Kosten zijn gebaseerd op ervaringen vanuit voorgaande jaren.

Onvoorzien

De post onvoorzien bedraagt ongeveer 2,5% van de totale structurele BVO lasten.

Taakstelling

Het Algemeen Bestuur heeft besloten om voor de jaren 2021 tot en met 2023 een taakstelling te leggen op het budget voor de BVO lasten. De taakstelling bedraagt voor 2021 -1%, voor 2022 -2% en voor de jaren vanaf 2023 is de taakstelling structureel -3%.

Callcenter

Kosten zijn gebaseerd op contractueel overeen gekomen tarieven en verwachte hoeveelheden vervoer.

Vervoer

Kosten zijn gebaseerd op contractueel overeen gekomen tarieven en verwachte hoeveelheden vervoer.

Baten deelnemers

Algemeen

De baten zijn verdeeld over de onderdelen BVO, callcenter, vervoer, reizigersbijdrage, de Wmo subsidie en OV-vangnet vergoeding vanuit de provincie Gelderland. Binnen de meerjarige begroting is de subsidie van de provincie opgenomen onder BVO (beheerbijdrage) en het vraagafhankelijk vervoer. De vergoeding OV-vangnet is opgenomen bij vraagafhankelijk vervoer en callcenter.

Subsidie en beheerbijdrage provincie Gelderland

De Wmo subsidie van de provincie voor het vraagafhankelijk Wmo vervoer is voor de jaren 2021 tot en met 2023 opgenomen conform de ontvangen beschikking. Vanaf 2021 wordt de subsidie in drie jaren afgebouwd tot nul (75%, 50% en 25%, basisjaar 2020). Deze afbouw is met uitzondering van 2021 ook van toepassing op de vaste bijdrage van de provincie op de beheerkosten. In 2021 is de bijdrage incidenteel verhoogd naar 100%.

3.3. Reserves en voorzieningen

Doordat jaarlijks het geraamde saldo van baten en lasten wordt verrekend met de deelnemers, worden er geen onttrekking of dotaties aan een bestemmingsreserve voorzien.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen van 25 maart 2021,

de secretaris,

M. van den Beucken

de voorzitter,

R.W.M. Engels

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht lasten en baten per taakveld			Primitieve begroting 2021	Gewijzigde begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Programmaplan	**Taakveld**							
P1 Vraagafhankelijk vervoer	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
		Baten	10.688.504	10.437.636	11.410.304	12.606.068	13.941.598	15.361.609
	Taakveld 6.1 collectief aanvullend vervoer (OV)	Lasten	955.923	946.551	-	-	-	-
		Baten	955.923	946.551	-	-	-	-
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
		Baten	667.732	657.212	677.429	740.751	811.085	889.217
	Totaal	Lasten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
		Baten	12.312.159	12.041.399	12.087.733	13.346.819	14.752.683	16.250.826
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P2 Routevervoer	Taakveld 4.3 leerlingenvervoer	Lasten	12.142.662	10.432.207	10.973.240	11.662.782	12.398.995	13.276.818
		Baten	12.142.662	10.432.207	10.973.240	11.662.782	12.398.995	13.276.818
	Taakveld 6.4 begeleide participatie (Wmo)	Lasten	2.656.664	2.529.013	2.682.831	2.847.682	3.023.183	3.200.261
		Baten	2.656.664	2.529.013	2.682.831	2.847.682	3.023.183	3.200.261
	Taakveld 6.72 vervoer jeugdhulp 18-	Lasten	1.533.453	941.731	1.035.088	1.140.919	1.261.211	1.392.833
		Baten	1.533.453	941.731	1.035.088	1.140.919	1.261.211	1.392.833
	Taakveld 6.2 toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen (Regie)	Lasten	-	-	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-	-	-
	Totaal	Lasten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.388	17.869.911
		Baten	16.332.779	13.902.950	14.691.160	15.651.383	16.683.388	17.869.911
		Saldo	0	0	0	0	0	0
P3 Bestedingsplan	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	125.000	-	-	-	-	-
		Baten	125.000	-	-	-	-	-
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Overzichten								
Overhead	Taakveld 0.4 Overhead ondersteuning organisatie	Lasten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
		Baten	1.098.772	1.142.098	1.135.913	1.151.819	1.149.042	1.151.250
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	Taakveld 0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-	-	-	-	-	-
		Baten	-	-	-	-	-	-
		Saldo	0	0	0	0	0	0
		Saldo	0	0	0	0	0	0
Geraamd saldo van baten en lasten			0	0	0	0	0	0

Bijlage 2: Overzicht gemeentelijke bijdragen

In onderstaande overzichten is per deelnemer te zien wat de totaal begrote bijdragen zijn voor de jaren 2021 (gewijzigde begroting) en 2022 (primitieve begroting).

Bijdragen deelnemers gewijzigde begroting 2021	Programma 1 2021	Programma 2 2021	Overhead 2021	Programma 3 2021	Totaal 2021
Lasten					
Vervoer	11.384.187	13.859.217	1.142.098		26.385.502
Callcenter vraagafhankelijk vervoer	657.212				657.212
Begeleiding routevervoer		43.733			43.733
Bestedingsplan				-	-
Totaal lasten	12.041.399	13.902.950	1.142.098	0	27.086.447
Baten					
Arnhem	2.274.271	3.558.412	164.771		5.997.454
Berg en Dal	328.083	458.016	40.095		826.194
Beuningen	191.268	417.028	31.163		639.459
Doesburg	75.291	449.463	16.405		541.159
Druten	307.845	267.434	24.066		599.345
Duiven	235.503	458.593	30.613		724.709
Heumen	139.930	186.005	21.751		347.686
Lingewaard	683.429	1.203.037	51.791		1.938.257
Montferland	427.291	-	39.451		466.742
Mook en Middelaar	82.119	102.695	13.057		197.871
Nijmegen	1.066.489	1.442.945	182.266		2.691.700
Overbetuwe	480.290	1.528.997	52.860		2.062.147
Renkum	501.054	365.150	36.593		902.797
Rheden	534.510	1.232.242	48.951		1.815.703
Rozendaal	12.209	27.250	5.237		44.696
Westervoort	163.044	499.090	20.207		682.341
Wijchen	253.829	553.610	46.258		853.697
Zevenaar	377.277	1.152.983	48.799		1.579.059
Provincie Gelderland bijdrage OV	611.337	-	267.764		879.101
Eigen bijdrage	1.804.603				1.804.603
Subsidie provincie Wmo	1.491.727				1.491.727
Bestedingsplan				-	-
Totaal baten	12.041.399	13.902.950	1.142.098	0	27.086.447
Mutaties reserves					
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

Bijdragen deelnemers begroting 2022	Programma 1 2022	Programma 2 2022	Overhead 2022	Programma 3 2022	Totaal 2022
Lasten					
Vervoer	11.410.304	14.644.688	1.135.913		27.190.905
Callcenter vraagafhankelijk vervoer	677.429				677.429
Begeleiding routevervoer		46.471			46.471
Bestedingsplan				-	-
Totaal lasten	12.087.733	14.691.160	1.135.913	0	27.914.805
Baten					
Arnhem	2.742.758	3.810.764	190.874		6.744.396
Berg en Dal	397.451	491.120	45.802		934.373
Beuningen	231.841	434.730	35.410		701.981
Doesburg	88.005	486.063	18.237		592.305
Druten	365.619	286.701	27.152		679.472
Duiven	280.460	494.984	34.769		810.213
Heumen	168.457	200.140	24.458		393.055
Lingewaard	812.640	1.298.202	59.412		2.170.254
Montferland	506.343	-	45.041		551.384
Mook en Middelaar	99.076	109.986	14.342		223.404
Nijmegen	1.304.327	1.548.981	211.232		3.064.540
Overbetuwe	529.316	1.637.554	60.657		2.227.527
Renkum	554.909	379.320	41.728		975.957
Rheden	581.024	1.239.900	56.108		1.877.032
Rozendaal	13.761	31.578	5.243		50.582
Westervoort	195.711	540.195	22.662		758.568
Wijchen	304.236	593.470	52.973		950.679
Zevenaar	333.859	1.107.472	55.931		1.497.262
Provincie Gelderland bijdrage OV	-		133.882		133.882
Eigen bijdrage	1.558.597				1.558.597
Subsidie provincie Wmo	1.019.343				1.019.343
Bestedingsplan				-	-
Totaal baten	12.087.733	14.691.160	1.135.913	0	27.914.806
Mutaties reserves					
Ontrekking bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Dotatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0

Bijlage 3: Geprognosticeerde balans

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
ACTIVA							
Vaste activa							
Materiële vaste activa	0	0	150	100	50	0	0
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**	**150**	**100**	**50**	**0**	**0**
Vlottende activa							
Vorderingen met een looptijd < 1 jaar	1.893	3.000	3.000	3.250	3.500	3.750	4.000
Liquide middelen	5.618	9.000	7.850	6.650	6.200	6.500	6.750
Overlopende activa	1.158	500	500	500	750	750	750
Totaal vlottende activa	**8.669**	**12.500**	**11.350**	**10.400**	**10.450**	**11.000**	**11.500**
Totaal activa	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
PASSIVA							
Vaste passiva							
Eigen vermogen	0	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Schulden met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Vlottende passiva							
Schulden met een looptijd < 1 jaar	167	750	750	750	750	750	750
Nog te betalen bedragen	1.655	4.500	2.500	2.500	2.500	3.000	3.000
Vooruitgefactureerde bijdrage gemeenten	4.335	6.500	6.000	6.000	6.500	6.500	7.000
Vooruitontvangen subsidie	1.797	0	1.500	500	0	0	0
Overige schulden	715	750	750	750	750	750	750
Totaal vlottende passiva	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
Totaal passiva	**8.669**	**12.500**	**11.500**	**10.500**	**10.500**	**11.000**	**11.500**
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

MEMO

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Aan: Aan de gemeenteraden AVAN gemeenten via de Colleges van B&W

Onderwerp: Financiële gegevens BVO DRAN 2020

Datum: 16 maart 2021

Afzender: BVO DRAN

Hierbij ontvangt u de financiële gegevens over het boekjaar 2020 van de BVO DRAN.

In artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is opgenomen dat het bestuur van de BVO DRAN de voorlopige jaarrekening 2020 uiterlijk 14 april 2021 aan de raden van de deelnemende gemeenten verstrekt. Deze verplichting is ook in artikel 20 van de Regeling BVO DRAN opgenomen. In dat artikel staat tevens expliciet aangegeven dat de voorlopige jaarrekening op dat moment al voorzien moet zijn van een accountantsverslag.

De genoemde deadline van 14 april is, net zoals voorgaande jaren praktisch niet haalbaar. Redenen hiervoor zijn:

- Voor behandeling van de voorlopige jaarrekening in het AB van 25 maart 2021 zou deze uiterlijk 25 februari 2021 aangeboden moeten worden aan het voorbereidend ambtelijk overleg (VAO);
- Overeenkomstig bestekseisen dienen vervoerders uiterlijk 28 februari 2021 een verantwoording vervoerskosten 2020 en controleverklaring van een accountant aan de vervoersorganisatie aan te leveren;
- Grotendeels volgtijdelijk hierop de accountantswerkzaamheden ten behoeve van de BVO DRAN kunnen worden verricht.

In het AB van de BVO DRAN d.d. 4 februari jl. is besloten om u, in het kader van uw controlerende taak, uiterlijk 14 april 2021 alvast de financiële gegevens 2020 te verstrekken die als basis dienen voor de jaarrekening 2020 en de nog plaats te vinden accountantscontrole. Bespreking en besluitvorming van de jaarrekening 2020 staat gepland voor het AB van 8 juli 2021 waarna jaarrekening, accountantsverklaring en accountantsverslag aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt toegezonden.

Afrekening 2020 (CONCEPT)

> alle bedragen zijn excl. Btw, m.u.v. klantbijdragen (incl. Btw)

	Vervoer				BVO				Regie/Callcenter			
	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat
Gemeenten												
Arnhem	5.567.654	3.180.318	1.186.851	1.200.484	143.279	82.937	905	59.437	220.929	184.812	2.456	33.662
Berg en Dal	884.726	552.774	164.828	167.124	35.561	22.225	200	13.136	37.929	34.043	401	3.485
Beuningen	409.348	292.297	60.353	56.698	27.690	17.788	148	9.753	22.632	21.612	277	743
Doesburg	490.615	342.639	62.597	85.379	14.963	10.615	65	4.282	8.831	11.044	66	-2.279
Druten	637.603	401.804	155.708	80.091	21.449	14.270	108	7.071	27.050	22.562	193	4.295
Duiven	730.080	404.813	138.175	187.093	27.374	17.610	146	9.618	25.042	22.257	229	2.557
Heumen	340.368	210.799	65.183	64.385	19.479	13.160	95	6.224	17.707	15.616	161	1.930
Lingewaard	1.388.865	874.958	241.755	272.152	45.785	27.987	267	17.531	52.711	44.548	614	7.549
Montferland	403.634	273.077	90.428	40.130	36.334	22.661	205	13.468	32.692	29.696	408	2.588
Mook en Middelaar	179.813	107.242	56.187	16.384	11.832	4.955	45	6.832	12.812	10.464	61	2.286
Nijmegen	1.688.601	1.109.345	249.664	329.593	159.748	92.219	1.013	66.516	109.300	109.266	1.768	-1.735
Overbetuwe	1.164.329	890.799	172.239	101.291	46.760	28.537	273	17.950	37.342	34.902	482	1.957
Renkum	735.945	424.815	168.097	143.032	32.562	20.535	180	11.847	46.561	43.577	615	2.370
Rheden	1.640.897	1.052.296	333.409	255.192	43.282	26.577	250	16.455	56.735	47.422	553	8.761
Rozendaal	5.824	1.575	3.456	793	5.000	4.991	9	0	3.905	4.970	4	-1.069
Westervoort	619.023	374.962	95.595	148.466	18.206	12.443	86	5.677	21.607	19.678	194	1.736
Wijchen	527.627	364.267	83.668	79.692	40.925	25.248	235	15.442	24.526	21.341	264	2.921
Zevenaar	1.660.664	1.007.457	279.008	374.198	43.173	26.515	250	16.408	44.673	43.113	519	1.040
Subtotaal	**19.075.616**	**11.866.237**	**3.607.202**	**3.602.176**	**773.402**	**471.273**	**4.481**	**297.648**	**802.985**	**720.924**	**9.266**	**72.796**
Provincie Gelderland												
OV-vangnet	395.420	325.205	70.216	0	0	0	0	0	59.188	58.454	734	0
Wmo subsidie	1.940.456	1.940.456	0	0	261.233	261.233	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	**2.335.876**	**2.265.661**	**70.216**	**0**	**261.233**	**261.233**	**0**	**0**	**59.188**	**58.454**	**734**	**0**
TOTAAL	**21.411.492**	**14.131.898**	**3.677.418**	**3.602.176**	**1.034.635**	**732.506**	**4.481**	**297.648**	**862.173**	**779.378**	**10.000**	**72.796**

	Overig				Totaal				Afrekening		
	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Voorschot	Realisatie	Covid-19	Resultaat	Tussentijds	Btw	Eind
Gemeenten											
Arnhem	0	3.993	0	-3.993	5.931.862	3.452.060	1.190.212	1.289.589	433.346	-50.635	906.878
Berg en Dal	0	1.211	0	-1.211	958.215	610.252	165.429	182.534	82.063	-7.760	108.231
Beuningen	0	698	0	-698	459.670	332.396	60.779	66.495	22.926	-5.018	48.587
Doesburg	0	162	0	-162	514.409	364.461	62.728	87.221	42.010	-753	45.964
Druten	0	733	0	-733	686.103	439.369	156.009	90.724	46.050	-5.940	50.613
Duiven	0	494	0	-494	782.497	445.174	138.550	198.773	73.272	-4.186	129.688
Heumen	0	513	0	-513	377.554	240.089	65.440	72.025	35.182	-2.564	39.407
Lingewaard	0	1.510	0	-1.510	1.487.361	949.003	242.636	295.722	42.939	-10.766	263.550
Montferland	0	888	0	-888	472.660	326.322	91.041	55.298	3.114	-8.312	60.496
Mook en Middelaar	0	155	0	-155	204.457	122.816	56.293	25.348	12.713	-2.131	14.766
Nijmegen	0	5.295	0	-5.295	1.957.649	1.316.125	252.444	389.080	51.713	-23.735	361.102
Overbetuwe	0	860	0	-860	1.248.431	955.098	172.994	120.338	40.712	-7.844	87.470
Renkum	0	1.182	0	-1.182	815.069	490.109	168.892	156.067	23.821	-11.131	143.378
Rheden	0	1.111	0	-1.111	1.740.914	1.127.405	334.212	279.296	102.158	-11.427	188.566
Rozendaal	0	2	0	-2	14.729	11.538	3.470	-279	530	-77	-732
Westervoort	0	273	0	-273	658.837	407.356	95.875	155.605	52.968	-2.986	105.624
Wijchen	0	1.113	0	-1.113	593.078	411.970	84.167	96.942	16.856	-7.342	87.428
Zevenaar	0	1.155	0	-1.155	1.748.510	1.078.240	279.777	390.493	159.234	-8.266	239.525
Subtotaal	**0**	**21.348**	**0**	**-21.348**	**20.652.003**	**13.079.782**	**3.620.949**	**3.951.272**	**1.241.604**	**-170.872**	**2.880.540**
Provincie Gelderland											
OV-vangnet	0	0	0	0	454.609	383.659	70.950	0	0	0	0
Wmo subsidie	0	0	0	0	2.201.689	2.201.689	0	0	0	0	0
Subtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.656.298**	**2.585.348**	**70.950**	**0**	**0**	**0**	**0**
TOTAAL	**0**	**21.348**	**0**	**-21.348**	**23.308.301**	**15.665.130**	**3.691.899**	**3.951.272**	**1.241.604**	**-170.872**	**2.880.540**

Balans per 31-12-2020 (concept)

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**
Vlottende activa		
Vorderingen met een looptijd < 1 jaar		
Debiteuren openbare lichamen	3.114.656	1.890.945
Debiteuren overig	3.155	1.953
	3.117.811	1.892.898
Liquide middelen		
Rekening-courant BNG	9.257.310	5.617.612
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen		
Wmo subsidie provincie	440.338	427.512
OV-vangnet provincie	119.341	74.659
Subsidie marktonderzoek	8.829	0
Vervoerskosten	20.052	0
Overige kosten	343	3.117
Nog te verdelen bedragen		
Overige vervoerskosten	34.524	9.141
Overige bedragen		
Vooruitbetaalde bedragen	2.319	0
Omzetbelasting suppletie 2016-2018	0	544.397
Omzetbelasting 2019	0	99.801
	625.746	1.158.627
Totaal vlottende activa	**13.000.867**	**8.669.137**
TOTAAL ACTIVA	**13.000.867**	**8.669.137**

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva	0	0
Totaal vaste passiva	**0**	**0**
Vlottende passiva		
Schulden met een looptijd < 1 jaar		
Crediteuren	582.546	166.830
Liquide middelen		
Betalingen onderweg	83.254	0
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen		
Bijdrage gemeenten 2019	0	155.854
Bijdrage gemeenten 2020	2.880.540	0
Vervoerskosten	2.993.153	1.469.459
Overige kosten	22.191	29.767
Nog te verdelen bedragen		
Omzetbelasting suppletie 2016-2018	0	544.397
Omzetbelasting 2018	0	170.861
Omzetbelasting 2020	400.812	0
Overige bedragen		
Vooruitgefactureerde bijdrage gemeenten	6.038.371	4.335.301
Vooruitontvangen Wmo subsidie provincie	0	1.761.351
Vooruitontvangen subsidie Marktonderzoek	0	35.317
	12.335.067	8.502.307
Totaal vlottende passiva	**13.000.867**	**8.669.137**
TOTAAL PASSIVA	**13.000.867**	**8.669.137**

Kaderbrief 2022

Versie 5 november 2020

regio arnhem nijmegen VERVOERSORGANISATIE

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Algemene ontwikkelingen 3

3. Financiële uitgangspunten 5

1. Inleiding

In de Regeling BVO Regio Arnhem-Nijmegen is in artikel 19 opgenomen dat het bestuur voor 1 maart van elk lopend boekjaar inzicht geeft in de te verwachten ontwikkelingen alsmede de algemene financiële kaders voor het opvolgende jaar. Dit stelt de gemeenten in staat daarop in hun begrotingscyclus te anticiperen.

Met deze kaderbrief geeft het bestuur procesmatig dit inzicht ter voorbereiding op de Meerjarenprogrammabegroting (MJPB) 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.

Op basis van de door het bestuur vastgestelde kaderbrief 2022 zullen de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 in concept door de vervoersorganisatie worden opgesteld. Om te komen tot tijdige vaststelling van de MJPB 2022-2025 en rekening te houden met de gemeentelijke raadsplanningen, wordt de volgende planning gehanteerd:

PROCESSTAP MJPB 2022-2025	DATUM
Behandeling voorbereidend ambtelijk overleg	4 maart 2021
Vaststelling ontwerp MJPB 2022-2025 door algemeen bestuur	25 maart 2021
Verzending ontwerp MJPB 2022-2025 aan gemeenten	26 maart 2021
Behandeling voorbereidend ambtelijk overleg	17 juni 2021
Deadline indienen zienswijze door gemeenteraden	**18 juni 2021**
Vaststelling MJPB 2022-2025 door algemeen bestuur	8 juli 2021
Verzending MJPB 2022-2025 aan gemeenten	9 juli 2021

Hoofdstuk 2 behandelt de algemene ontwikkelingen die van invloed zijn op de (gewijzigde) begroting vanaf 2021. In hoofdstuk 3 worden de financiële uitgangspunten voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 per begrotingspost weergegeven.

2. Algemene ontwikkelingen

Ontwikkelingen zijn afhankelijk van de componenten prijs (P) per eenheid en hoeveelheid (Q).

Sinds 1 augustus 2020 zijn de nieuwe contracten ingegaan. De prijs (P) per perceel is contractueel vastgelegd en is daarmee een gegeven en enkel nog onderhevig aan een jaarlijkse prijsindexatie (NEA index). Ook het contract met het callcenter is ingegaan op 1 augustus 2020. Ook hier is de prijs (P) contractueel vastgelegd en enkel nog onderhevig aan jaarlijkse indexatie (CPI index).

De hoeveelheid (Q) is afhankelijk van het feitelijk gebruik. Analyses van dit gebruik laten vanaf de start van AVAN over de gehele linie een toename zien. Gemeentelijk beleid beïnvloedt in sterke mate het feitelijk gebruik van het vervoer.

Vanaf medio maart 2020 heeft de Coronacrisis forse impact op het feitelijk gebruik van het vervoer. Naar verwachting zullen deze effecten merkbaar blijven tot ver in 2021. Vanwege de onvoorspelbaarheid van deze effecten is het weinig zinvol om bij het opstellen van de begroting hiermee rekening te houden. Dit leidt ertoe dat voor de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021 Coronaeffecten buiten beschouwing worden gelaten.

Door deze wijze van begroten kunnen eventuele extra kosten ten gevolge van de Coronacrisis vanaf 2021 gedekt worden uit budgetonderschrijding door lagere kosten ten gevolge van de afname van het feitelijke gebruik van het vervoer.

Doordat de effecten van de Coronacrisis gedurende het gehele jaar 2020 impact hadden op het feitelijk gebruik van het vraagafhankelijk vervoer, is de afgelopen september vastgestelde gewijzigde begroting 2020 het uitgangspunt voor het vraagafhankelijk vervoer bij het opstellen van de MJPB 2022-2025 en de gewijzigde begroting 2021.
Voor het routevervoer is het feitelijk gebruik na de zomervakantie 2020 wel te gebruiken als uitgangspunt voor het opstellen van de nieuwe meerjarige begroting (stand van zaken oktober 2020). In deze periode wordt het vervoer, met uitzondering van het vervoer voor dagbestedingen, namelijk wel weer volledig uitgevoerd. Voor dagbesteding worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als het vraagafhankelijk vervoer.

Voor de jaarlijks verwachte toename van het vervoer worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd als in de MJPB 2021-2024. Dit betekent dat reeds door gemeenten aangegeven afwijkende uitgangspunten voor de meerjarige toename van vervoer gehandhaaft blijven bij het opstellen van de nieuwe meerjarige begroting. Het betreft hier afwijkingen ten opzichte van de algemene uitgangspunten voor de meerjarige toename van het vervoer.

In zijn algemeenheid wordt ter bepaling van de hoeveelheid als basis het gemiddelde genomen van de laatste 4 maanden van het voorgaande jaar. De ervaring leert dat dit gemiddelde een goede indicatie is voor de eerste 6 maanden van het nieuwe jaar. Vanaf de 7e maand van het nieuwe jaar wordt rekening gehouden met een verdere toename ten opzichte van het eerste half jaar van het gebruik van vervoer in het kader van Jeugdwet (+15%), Dagbesteding (+5%), Leerlingenvervoer (+5%) en Vraagafhankelijk vervoer (+10%).

Op verzoek van een gemeente kan worden afgeweken van de algemene uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarige begroting. Dit verzoek gaat gepaard met een (financiële) onderbouwing ten behoeve van toekomstige analyses.

In de jaren 2021 tot en met 2023 vindt jaarlijkse afbouw plaats van de Wmo subsidie tot nihil in 2024. De over deze jaren te ontvangen subsidies bedragen respectievelijk € 1,7 mln, € 1,2 mln en € 0,6 mln. Binnen deze bedragen is ook een bijdrage beheerskosten opgenomen ter dekking van de BVO lasten. Deze afbouw van de Wmo subsidie leidt tot een kostentoename voor de gemeenten.

In 2020 is besloten om de samenwerkingsovereenkomst met de provincie betreffende het OV Vangnet met een jaar te verlengen. De samenwerking eindigt nu per 31 december 2021. Bestedingsplannen kunnen niet meer worden ingediend. Op dit moment is de provincie met de zes Gelderse regio's en de reizigersorganisaties in gesprek over een vernieuwd vervoersysteem ter vervanging van het OV Vangnet vanaf 2022. Aangezien het OV Vangnet en een mogelijk vervolg daarop een gemandateerde taak is die volledig wordt vergoed door de provincie, heeft dit naar verwachting geen effect op de gemeentelijke bijdragen.

3. Financiële uitgangspunten

3.1 Meerjarenprogrammabegroting 2022-2025

Voor het opstellen van de MJPB 2022-2025 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden per jaar de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de meerjarige bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaand schema worden de uitgangspunten benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs	Hoeveelheid
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Callcenter vraagafhankelijk	Lasten	Tarief contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Gewijzigde begroting 2020
P1	Wmo subsidie provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023
P2	Vervoer routegebonden jeugdwet en LLV	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
P2	Vervoer routegebonden dagbesteding	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P2	Begeleiding routegebonden	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
O1	Bedrijfsvoerings-organisatie	Lasten	Indexatie obv CPI index	MJPB 2021-2024
O1	Bijdrage beheerskosten provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023

Tabel 1: uitgangspunten MJPB 2022-2025

3.2 Gewijzigde begroting 2021

Voor het opstellen van de gewijzigde begroting 2021 worden per begrotingspost uitgangspunten gekozen ten aanzien van prijs en hoeveelheid. Op basis van deze uitgangspunten worden de verwachte lasten en baten bepaald. Met behulp van de reeds vastgestelde verdeelsleutels worden vervolgens de bijdragen per deelnemer bepaald. In onderstaand schema worden de uitgangspunten benoemd.

	Begrotingspost	L/B	Prijs	Hoeveelheid
P1	Vervoer vraagafhankelijk	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Callcenter vraagafhankelijk	Lasten	Tarief contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv CPI index)	Gewijzigde begroting 2020
P1	Eigen bijdragen vraagafhankelijk	Baten	Indexatie OV tarieven provincie	Gewijzigde begroting 2020
P1	Wmo subsidie provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023
P2	Vervoer routegebonden jeugdwet en LLV	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
P2	Vervoer routegebonden dagbesteding	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Gewijzigde begroting 2020
P2	Begeleiding routegebonden	Lasten	Tarieven contract (indexatie vanaf 1-1-2021 obv NEA index)	Ervaringscijfers 2020
O1	Bedrijfsvoerings-organisatie	Lasten	Indexatie obv CPI index	MJPB 2021-2024
O1	Bijdrage beheerskosten provincie	Baten	Beschikking 2021-2023	Beschikking 2021-2023

Tabel 2: uitgangspunten gewijzigde begroting 2021

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

B.1.3. Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen – MJPB BVO DRAN 2022-2025

1. Met welke mate van zekerheid kan gesteld worden dat de Provinciale bijdrage OV-vangnet stopt op 1-1-2022?
   Antwoord: De bijdrage voor Wmo-vervoer loopt door tot en met 2023, in afbouw. Als het gaat om het feit dat de Provincie de uitvoering van het OV-vangnet bij Avan heeft belegd, dan kunnen we melden dat de Provincie heeft gevraagd om 3 maanden verlenging ivm het opzetten en aanbesteden van HaltetaxiRRReis als vervanger. Provincie is daarover in gesprek met de Vervoersorganisatie.
2. Op 16 maart 2021 heeft de gemeenteraad de kennisgeving "Maatregelen Doelgroepenvervoer" van het college ontvangen, waarin o.a. wordt aangegeven dat er meer gefocust wordt op eigen kracht van onze inwoners aangaande de WMO-pas en het leerlingenvervoer.
   Tevens wordt hierin benoemd dat in mei 2021 de verordening WMO en in november 2021 de verordening Leerlingenvervoer naar de raad komt. Ten aanzien van het leerlingenvervoer gaat het o.a. om het implementeren van opstapplaatsen.
   Kunt u uitleggen hoe het mogelijk is dat de gemeenteraad nog geen besluit genomen (of kennis heeft kunnen nemen van) de nieuwe verordening leerlingenvervoer en dus ook nog een besluit moet nemen over de structurele afschaling van begeleiding binnen het leerlingenvervoer in de gemeente Duiven, dit als vaststaand feit is opgenomen in de MJPB van BVO DRAN?
   Antwoord: De nieuwe Verordening leerlingenvervoer komt eind dit jaar richting raad. In de huidige Verordening is het vervoeren middels opstapplaatsen al geregeld.
   De afschaling van de begeleidingskosten komt doordat de nieuwe vervoerder vanaf begin dit schooljaar zelf geen extra begeleiding op de routes heeft hoeven in te zetten, wat vorig schooljaar in bepaalde routes nog wel het geval was. Gelet op hoe het vervoer nu gepland en geregeld wordt is daarom, ook op aangeven van de Vervoersorganisatie, besloten om de verwachte kosten te verlagen. Echter mocht het nodig zijn dan is er wel budget gereserveerd. Het gaat om begeleidingskosten die vanuit de vervoerder worden ingezet, met andere woorden een extra "chauffeur"op de route. Het gaat dan niet om medische begeleiding of specifieke begeleiding van 1 kind tijdens het vervoer.
   Mocht (medische) begeleiding noodzakelijk zijn dan wordt in het vervoer hier een zitplaats voor gereserveerd en de begeleiding wordt dan door ouders zelf of via de zorg geregeld.
3. Wat ligt aan de 60% naar beneden bijstelling van het budget begeleiding ten grondslag? Wat doet de gemeente niet en voor wie? Welke groep leerlingen mag nog kunnen rekenen op zorg en begeleiding wanneer we het over vervoer van en naar school hebben?
   Antwoord: Zie antwoord op vraag 2.
4. In de beslispunten wordt de raad voorgesteld om geen zienswijze in te dienen, terwijl in het raadsvoorstel aangeeft dat het college geen zienswijze in wenst te dienen omdat zij van mening is dat ontwerp begroting goed is afgestemd. Is deze werkwijze de juiste?

Antwoord: Het college ziet, zoals aangegeven in het raadsvoorstel, geen redenen om een zienswijze in te dienen. Er worden daar verschillende argumenten voor aangegeven. Mocht de raad van mening zijn om wel een zienswijze in te dienen dan is dat aan de raad.

3. MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021

- In het raadsvoorstel lezen we dat er geen begeleiding meer is tijdens het vervoer, dan wel dat het structureel met circa 60% naar beneden bijgesteld kan worden. Waarom wordt dit zo fors naar beneden bijgesteld en hoe kan dit wel geregeld worden?

  Antwoord: De afschaling van de begeleidingskosten komt doordat de nieuwe vervoerder vanaf begin dit schooljaar zelf geen extra begeleiding op de routes heeft hoeven in te zetten, wat vorig schooljaar in bepaalde routes nog wel het geval was. Gelet op hoe het vervoer nu gepland en geregeld wordt is daarom, ook op aangeven van de Vervoersorganisatie, besloten om de verwachte kosten te verlagen. Echter mocht het nodig zijn dan is er wel budget gereserveerd. Het gaat om begeleidingskosten die vanuit de vervoerder worden ingezet, met andere woorden een extra "chauffeur"op de route. Het gaat dan niet om medische begeleiding of specifieke begeleiding van 1 kind tijdens het vervoer.

  Mocht (medische) begeleiding noodzakelijk zijn dan wordt in het vervoer hier een zitplaats voor gereserveerd en de begeleiding wordt dan door ouders zelf of via de zorg geregeld.

- Daarnaast lezen we dat de provincie een ander plan heeft, maar dat daar niet aan meegedaan wordt. Kan het college het plan van de provincie duiden en uitleggen waarom daar niet aan meegedaan wordt en kan het college beter uitleggen waarom de constructie van de provincie niet passend is, terwijl de daadwerkelijke effecten niet geheel duidelijk zijn?

  Antwoord: Op dit moment wordt het OV-vangnet waarvoor de Provincie verantwoordelijk is uitgevoerd door Avan (BVO DRAN). De Provincie heeft besloten om dit niet meer via Avan (en ook niet de andere vervoersregio's) te laten verlopen. Dus de Provincie zegt de samenwerking met Avan en ook de andere vervoerregio's op. Het is een organiseren van een OV-Vangnet is een taak van de Provincie en zij hebben besloten om dit weer zelf te gaan organiseren i.p.v. met de vervoersregio's.

  Juiste de regio's hebben aangegeven de samenwerking belangrijk te vinden, maar de Provincie ziet dat anders. Ze gaan dus zelf aanbesteden en daar mogen we als vervoersregio's tezamen dan als een opdrachtnemer op inschrijven. Dit is juridische en ook uitvoeringstechnisch een grote uitdaging, daarbij mag de BVO DRAB alleen de daadwerkelijke kosten doorbelasten aan een opdrachtgever en dat past niet bij de aanbesteding die nu uitgeschreven wordt door de Provincie.

- Wat zijn de effecten van corona (of COVID-19) geweest op het leerlingenvervoer?

  Antwoord: In de perioden dat kinderen niet naar school mogen zien we dat een aantal kinderen gebruik hebben kunnen maken van noodopvang en hiervoor is dan ook vervoer ingezet. Voor voortgezet onderwijs geldt dat leerlingen sinds kort pas weer volledig naar

school kunnen, dus dat heeft ervoor gezorgd dat de kinderen niet alle dagen vervoer nodig hadden. De onduidelijkheid over welke dagen vervoer nodig was heeft gezorgd voor meer loosmeldingen. De vervoerder heeft de opdracht om na een loosmelding contact op te nemen met ouders en dit is ook gebeurd.

Onderwerp	Informatie en voorstel Rechtmatigheidsverantwoording		
Ondertitel	Vanaf de jaarrekening 2021 moet het college zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarcijfers (tot nu toe rapporteerde de accountant hier over). De raad wordt gevraagd kaders mee te geven voor deze verantwoording.		
Portefeuillehouder	J. Goossen	Zaaknummer	Z/21/079406
Behandelend ambtenaar	Dagmare van de Loosdrecht – d.vandeloosdrecht@1stroom.nl Controller		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	De raad van Duiven besluit om de tolerantiegrens te bepalen conform de grens die door de accountant wordt gehanteerd; De raad van Duivenbesluit voor de rapportering en vermelding door het college van de individuele afwijkingen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een grensvastte stellen van € 10.000; De raad van Duiven besluit om voor de tussentijdse rapportage over de interne controles aan te sluiten bij de reguliere tussenrapportages.		
Historie	Tot nu toe was het de accountant die verslag uitbrengt over de rechtmatigheid van de jaarcijfers en daarover in gesprek gaat met de gemeenteraad. Vanaf verslagjaar 2021 ligt die verantwoordelijkheid bij het college zelf. Wel toetst de accountant nog op getrouwheid van de jaarrekening en hij zal ook de strekking van rechtmatigheidsverklaring toetsen op getrouwheid.		
Termijn	Het is wenselijk om de kaders in het eerste halfjaar van 2021 vast te stellen. Daarmee kunnen de interne controles over het eerste halfjaar op deze kaders worden afgestemd. We adviseren om dit raadsvoorstel samen met de jaarrekening (en accountantsverslag) te bespreken op een extra ingelaste Politieke Avond 17 juni.		

Politieke Avond	15 juni 2021		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
G.J. Schrijner	E.N. Bosscha	Digitale Raadzaal	Bestuur	60 Min (i.c.m. jaarrekening)
Behandeladvies	Het accountantsverslag over de jaarrekening is pas in week 23 (7-13 juni) gereed om te worden besproken met de auditcommissie. De auditcommissie is daarom gepland op donderdag 10 juni. Omdat dit raadsvoorstel ook met de auditcommissie wordt besproken adviseren we om dit raadsvoorstel samen met de jaarrekening te bespreken op een extra ingelaste Politieke Avond van 17 juni. De jaarrekening moet uiterlijk 22 juni worden vastgesteld (de deadline is 15 juli en de volgende raadsvergadering is pas weer 20 juli). *(notie griffie: De agendacommissie heeft in haar vergadering van 27 mei besloten om deze bespreking op 15 ipv 17 juni te houden).* De auditcommissie zal tussen 10 juni en 17 juni een advies uitbrengen aan de raad over dit voorliggende raadsvoorstel. Gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel bij de ronde tafel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl.			

	Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld. Nadien kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 15 juni	Namens Stolwijk-Kelderman zijn Reinier Gosselink en Harm-Jaap ten Hoeve aanwezig. De voorzitter van de auditcommissie licht het advies van de commissie toe. De wethouder zegt toe dat de financiële verantwoording voor 1 januari 20221 wordt aangepast zodat daar ook het bedrag van € 10.000 wordt aangehouden. De organisatie stuurt nog de missende bijlage mee (eisen BBV). Er is geen behoefte aan debat: het voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 22 juni 2021.
Raadsvergadering	22 juni

ZFDBAODF463

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Informatie en voorstel Rechtmatigheidsverantwoording

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079406/201506890

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Portefeuillehouder : J. Goossen

Team : Financiën

Telefoonnr.

Samenvatting

Over het boekjaar 2021 moet voor het eerst door het college een rechtmatigheidsverantwoording worden opgesteld. In de bijlage wordt uitgebreider toegelicht wat dit inhoudt.
Het College van B&W gaat met dit nieuwe instrument verantwoording afleggen aan de Raad over de naleving van wet- en regelgeving. Het is dan ook belangrijk dat het College met de Raad afstemt hoe dit instrument vorm zal worden gegeven.
Hoewel de rechtmatigheidsverantwoording een vast format kent, zijn er met de invoering toch een aantal keuzes gemoeid. In dit raadsvoorstel wordt een onderbouwd voorstel gedaan voor de te maken keuzes.

Beslispunten

- De raad van Duiven besluit om de tolerantiegrens te bepalen conform de grens die door de accountant wordt gehanteerd;
- De raad van Duiven besluit voor de rapportering en vermelding door het college van de individuele afwijkingen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een grens vast te stellen van € 10.000;
- De raad van Duiven besluit om voor de tussentijdse rapportage over de interne controles aan te sluiten bij de reguliere tussenrapportages.

Aanleiding

Vanaf het boekjaar 2021 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Het college gaat met dit nieuwe instrument verantwoording afleggen aan de raad over de naleving van wet- en regelgeving. Het is dan ook belangrijk dat het college met de raad afstemt hoe dit instrument vorm zal worden gegeven. Naast het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording, het formele deel van de verantwoording, kan het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf het 'eigen verhaal' aan de gemeenteraad vertellen, over de kwaliteit van de interne beheersing en de leer- en verbeterpunten.

Door de raad moeten kaders worden vastgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. Met de vaststelling van deze kaders zijn een aantal keuzes gemoeid. Deze keuzes betreffen de tolerantiegrens voor de controle, de rapportage in de bedrijfsvoeringsparagraaf en de frequentie van de tussentijdse rapportages over de interne controle.

De hoogte van de tolerantiegrens bepaalt de inspanning die verricht moet worden ten aanzien van de interne controle. Een strakkere tolerantiegrens leidt tot extra interne controles.

Het verbeteren van de kwaliteit van de processen, waardoor risico's aan de voorkant worden afgedicht, verdient de voorkeur boven het achteraf constateren van fouten. De komende jaren zal daarom vooral hierin worden geïnvesteerd. Het is wenselijk het interne controle proces niet zwaarder op te tuigen dan in de huidige controlepraktijk, omdat daarmee capaciteit is gemoeid, die effectiever kan worden ingezet op procesverbeteringen.

In de informatiebehoefte ten aanzien van de stand van zaken van de kwaliteit van de processen kan en zal worden voorzien door het realiseren van een goede bedrijfsvoeringsparagraaf en tussentijdse rapportage.

De werkzaamheden van de accountant veranderen niet wezenlijk. In de nieuwe situatie hoeft de accountant weliswaar geen oordeel meer te geven over de rechtmatigheid, maar wel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarmee geeft hij ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring van het college en zal dus onderzoek moeten doen naar waar het college de rechtmatigheidsverantwoording op heeft gebaseerd.

De rol van de accountant verandert wel. De raad zal het gesprek over de rechtmatigheid van de bestedingen vooral gaan voeren met het college. De accountant krijgt een meer toetsende en adviserende rol ten aanzien van de controles die het college heeft ingericht en uitgevoerd en geeft alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Planning

Het is wenselijk om de kaders in het eerste halfjaar van 2021 vast te stellen. Daarmee kunnen de interne controles over het eerste halfjaar op deze kaders worden afgestemd.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt beoogd de voorwaarden te scheppen om het proces van het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording goed te laten lopen. Hiervoor is het nodig om duidelijke kaders vast te stellen.

Argumenten

1.1. *Aansluiten bij de door de accountant gehanteerde tolerantiegrenzen leidt tot eenduidige informatievoorziening*
Aansluiten bij de tolerantiegrenzen, zoals die door de accountant worden gehanteerd, zorgt er voor dat de informatievoorziening door het college aansluit op die van de accountant. De accountant hanteert in zijn oordeel over de getrouwheid de huidige tolerantiegrenzen. Als het college bij haar oordeel over de rechtmatigheid een andere tolerantiegrens hanteert, kan de accountant tot een ander oordeel komen dan het college. Ook leidt het door het college hanteren van een hogere tolerantiegrens tot extra controles van de accountant.

1.2 *Het aanscherpen van de tolerantiegrens leidt tot meer werk en is niet nodig om een goede informatievoorziening te waarborgen*
De keuze voor een tolerantiegrens is een afweging tussen gedetailleerdere informatie en meer werk. Het extra werk dat gemoeid zou zijn met een striktere tolerantiegrens, kan beter gestoken worden het beter inrichten van de processen, zodat fouten voorkomen worden in plaats van achteraf geconstateerd. Daarnaast kan in de informatiebehoefte worden voorzien door het opstellen van een goede verantwoording in de bedrijfsvoeringsparagraaf;

2. *Het hanteren van een verantwoordingsgrens van € 10.000 waarborgt een gedegen informatievoorziening van de raad*
Door als verantwoordingsgrens een bedrag aan te houden van € 10.000 wordt gewaarborgd dat de raad gedegen geïnformeerd wordt over de in de interne controle geconstateerde fouten. Deze grens ligt lager dan de grenzen die nu door Duiven (€ 30.000) en Westervoort worden gehanteerd (€ 20.000) voor de rapportage van bevindingen door de accountant.

3.1. Aansluiten bij de reguliere verantwoordingscyclus voorkomt extra rapportagemomenten
Door voor de rapportage over de uitkomsten van de interne controles aan te sluiten bij de reguliere verantwoordingscyclus, wordt voorkomen dat extra rapportagemomenten ontstaan.

3.2 Inhoudelijk past de verantwoording over de rechtmatigheid bij de reguliere rapportages in de P&C cyclus
Daarnaast is het inhoudelijk logisch om bij de verantwoording over de besteding van de budgetten ook aan te geven of deze besteding rechtmatig is geweest.

Kanttekeningen

1.1 & 1.2. Het is mogelijk om voor striktere tolerantiegrenzen te kiezen dan de grenzen die de accountant hanteert. Dit leidt echter tot extra controlewerkzaamheden. Het verdient de voorkeur om in plaats van in controles achteraf, te investeren in verbeteren van de processen, zodat eventuele fouten en risico's aan de voorkant worden afgevangen

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De interne controle, die de basis vormt voor het kunnen afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording, wordt door 1Stroom uitgevoerd voor de 3 entiteiten Duiven, Westervoort en 1Stroom gezamenlijk en voor zover mogelijk op elkaar afgestemd.

Bijlagen

201506976 Toelichting bij college- en raadsvoorstel Kaders Rechtmatigheidsverantwoording
201506978 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

ZFDBAODF463

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Informatie en voorstel Rechtmatigheidsverantwoording

---

Zaak- & documentnr. : Z/21/079406/201506890

Opsteller : Dagmare van de Loosdrecht

Portefeuillehouder : J. Goossen

Team : Financiën

Telefoonnr.

Samenvatting

Over het boekjaar 2021 moet voor het eerst door het college een rechtmatigheidsverantwoording worden opgesteld. In de bijlage wordt uitgebreider toegelicht wat dit inhoudt.
Het College van B&W gaat met dit nieuwe instrument verantwoording afleggen aan de Raad over de naleving van wet- en regelgeving. Het is dan ook belangrijk dat het College met de Raad afstemt hoe dit instrument vorm zal worden gegeven.
Hoewel de rechtmatigheidsverantwoording een vast format kent, zijn er met de invoering toch een aantal keuzes gemoeid. In dit raadsvoorstel wordt een onderbouwd voorstel gedaan voor de te maken keuzes.

Beslispunten

- De raad van Duiven besluit om de tolerantiegrens te bepalen conform de grens die door de accountant wordt gehanteerd;
- De raad van Duiven besluit voor de rapportering en vermelding door het college van de individuele afwijkingen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een grens vast te stellen van € 10.000;
- De raad van Duiven besluit om voor de tussentijdse rapportage over de interne controles aan te sluiten bij de reguliere tussenrapportages.

Aanleiding

Vanaf het boekjaar 2021 dient het college een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Het college gaat met dit nieuwe instrument verantwoording afleggen aan de raad over de naleving van wet- en regelgeving. Het is dan ook belangrijk dat het college met de raad afstemt hoe dit instrument vorm zal worden gegeven. Naast het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording, het formele deel van de verantwoording, kan het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf het ‘eigen verhaal’ aan de gemeenteraad vertellen, over de kwaliteit van de interne beheersing en de leer- en verbeterpunten.

Door de raad moeten kaders worden vastgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. Met de vaststelling van deze kaders zijn een aantal keuzes gemoeid. Deze keuzes betreffen de tolerantiegrens voor de controle, de rapportage in de bedrijfsvoeringsparagraaf en de frequentie van de tussentijdse rapportages over de interne controle.

De hoogte van de tolerantiegrens bepaalt de inspanning die verricht moet worden ten aanzien van de interne controle. Een strakkere tolerantiegrens leidt tot extra interne controles.

Het verbeteren van de kwaliteit van de processen, waardoor risico's aan de voorkant worden afgedicht, verdient de voorkeur boven het achteraf constateren van fouten. De komende jaren zal daarom vooral hierin worden geïnvesteerd. Het is wenselijk het interne controle proces niet zwaarder op te tuigen dan in de huidige controlepraktijk, omdat daarmee capaciteit is gemoeid, die effectiever kan worden ingezet op procesverbeteringen.

In de informatiebehoefte ten aanzien van de stand van zaken van de kwaliteit van de processen kan en zal worden voorzien door het realiseren van een goede bedrijfsvoeringsparagraaf en tussentijdse rapportage.

De werkzaamheden van de accountant veranderen niet wezenlijk. In de nieuwe situatie hoeft de accountant weliswaar geen oordeel meer te geven over de rechtmatigheid, maar wel over de getrouwheid van de jaarrekening. Daarmee geeft hij ook een oordeel over de getrouwheid van de rechtmatigheidsverklaring van het college en zal dus onderzoek moeten doen naar waar het college de rechtmatigheidsverantwoording op heeft gebaseerd.

De rol van de accountant verandert wel. De raad zal het gesprek over de rechtmatigheid van de bestedingen vooral gaan voeren met het college. De accountant krijgt een meer toetsende en adviserende rol ten aanzien van de controles die het college heeft ingericht en uitgevoerd en geeft alleen nog een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Planning

Het is wenselijk om de kaders in het eerste halfjaar van 2021 vast te stellen. Daarmee kunnen de interne controles over het eerste halfjaar op deze kaders worden afgestemd.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt beoogd de voorwaarden te scheppen om het proces van het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording goed te laten lopen. Hiervoor is het nodig om duidelijke kaders vast te stellen.

Argumenten

1.1. *Aansluiten bij de door de accountant gehanteerde tolerantiegrenzen leidt tot eenduidige informatievoorziening*
Aansluiten bij de tolerantiegrenzen, zoals die door de accountant worden gehanteerd, zorgt er voor dat de informatievoorziening door het college aansluit op die van de accountant. De accountant hanteert in zijn oordeel over de getrouwheid de huidige tolerantiegrenzen. Als het college bij haar oordeel over de rechtmatigheid een andere tolerantiegrens hanteert, kan de accountant tot een ander oordeel komen dan het college. Ook leidt het door het college hanteren van een hogere tolerantiegrens tot extra controles van de accountant.

1.2 *Het aanscherpen van de tolerantiegrens leidt tot meer werk en is niet nodig om een goede informatievoorziening te waarborgen*
De keuze voor een tolerantiegrens is een afweging tussen gedetailleerdere informatie en meer werk. Het extra werk dat gemoeid zou zijn met een striktere tolerantiegrens, kan beter gestoken worden het beter inrichten van de processen, zodat fouten voorkomen worden in plaats van achteraf geconstateerd. Daarnaast kan in de informatiebehoefte worden voorzien door het opstellen van een goede verantwoording in de bedrijfsvoeringsparagraaf;

2. *Het hanteren van een verantwoordingsgrens van € 10.000 waarborgt een gedegen informatievoorziening van de raad*
Door als verantwoordingsgrens een bedrag aan te houden van € 10.000 wordt gewaarborgd dat de raad gedegen geïnformeerd wordt over de in de interne controle geconstateerde fouten. Deze grens ligt lager dan de grenzen die nu door Duiven (€ 30.000) en Westervoort worden gehanteerd (€ 20.000) voor de rapportage van bevindingen door de accountant.

3.1. Aansluiten bij de reguliere verantwoordingscyclus voorkomt extra rapportagemomenten
Door voor de rapportage over de uitkomsten van de interne controles aan te sluiten bij de reguliere verantwoordingscyclus, wordt voorkomen dat extra rapportagemomenten ontstaan.

3.2 Inhoudelijk past de verantwoording over de rechtmatigheid bij de reguliere rapportages in de P&C cyclus
Daarnaast is het inhoudelijk logisch om bij de verantwoording over de besteding van de budgetten ook aan te geven of deze besteding rechtmatig is geweest.

Kanttekeningen

1.1 & 1.2. Het is mogelijk om voor striktere tolerantiegrenzen te kiezen dan de grenzen die de accountant hanteert. Dit leidt echter tot extra controlewerkzaamheden. Het verdient de voorkeur om in plaats van in controles achteraf, te investeren in verbeteren van de processen, zodat eventuele fouten en risico's aan de voorkant worden afgevangen

Financiële paragraaf

N.v.t.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

De interne controle, die de basis vormt voor het kunnen afleggen van een rechtmatigheidsverantwoording, wordt door 1Stroom uitgevoerd voor de 3 entiteiten Duiven, Westervoort en 1Stroom gezamenlijk en voor zover mogelijk op elkaar afgestemd.

Bijlagen

201506976 Toelichting bij college- en raadsvoorstel Kaders Rechtmatigheidsverantwoording
201506978 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079406/201506978

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Kaders Rechtmatigheidsverantwoording

Samenvatting

Over het boekjaar 2021 moet voor het eerst door het college een rechtmatigheidsverantwoording worden opgesteld.
Met dit raadsbesluit worden hiervoor de kaders vastgesteld.

De raad besluit

- De tolerantiegrens te bepalen conform de grens die door de accountant wordt gehanteerd;
- Als grens voor de toelichting in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een bedrag aan te houden van € 10.000;
- Voor de tussentijdse rapportage over de interne controles aan te sluiten bij de reguliere tussenrapportages.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Bijlage: Rechtmatigheidsverantwoording – nadere toelichting
Inleiding

Met ingang van het verslagjaar 2021 gaan colleges van burgemeester en wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen, die opgenomen zal worden in de jaarrekening. Hiermee leggen decentrale overheden zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Het college van B&W is al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Nu is het nog de accountant die hierover verslag uitbrengt en het gesprek voert met de gemeenteraad. In de toekomst moet het college van B&W zelf een verantwoording opstellen, die opgenomen wordt in de jaarrekening en moet zij daar ook zelf het gesprek over voeren met de gemeenteraad .

Voor de gemeenschappelijke regelingen gaat dezelfde systematiek gelden. In de rest van het document kan bij een gemeenschappelijke regeling dus voor college Dagelijks Bestuur worden gelezen en voor gemeenteraad Algemeen Bestuur.

In dit stuk wordt enerzijds een korte toelichting gegeven van wat deze wijziging concreet inhoudt en anderzijds aangegeven welke concrete stappen er gezet moeten worden om aan deze verplichting te kunnen voldoen.

Wat houdt de wijziging in

In de jaarstukken over het verslagjaar 2021 wordt verplicht een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Hiervoor is door de commissie BBV een verplicht model opgesteld (zie bijlage 1). Het college van B&W verklaart hierin of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Naast het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording kan het college in de bedrijfsvoeringsparagraaf het ‘eigen verhaal’ aan de gemeenteraad vertellen, over de kwaliteit van de interne beheersing en de leer- en verbeterpunten.

De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting in de bedrijfsvoeringsparagraaf zijn vervolgens onderdeel van gesprek tussen college en raad.

De accountant zal bij de controle op de getrouwheid van de jaarrekening ook toetsen of de strekking van de rechtmatigheidsverklaring juist is. De bedrijfsvoeringsparagraaf is geen onderdeel van de jaarrekening en zal dan ook niet op getrouwheid getoetst worden door de accountant.

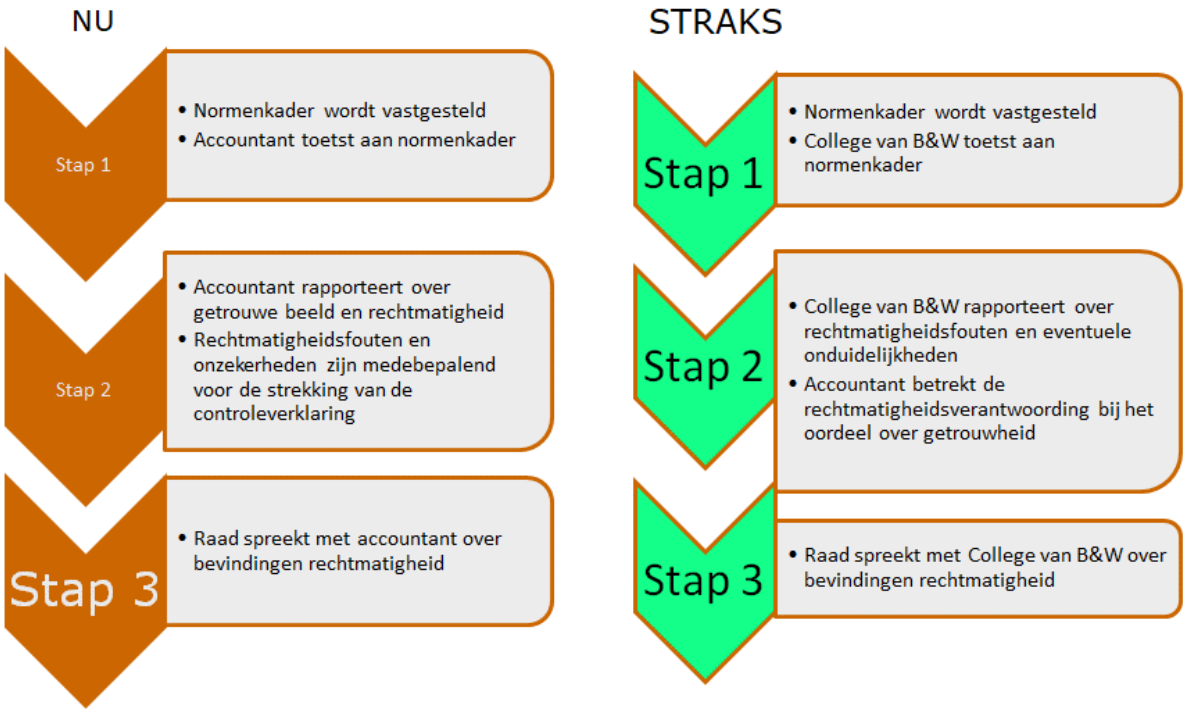

Per saldo is de verandering niet heel erg groot. Over het verslagjaar zal de accountant toetsen of voldaan is aan de wet en regelgeving. En daarbij zal hij zo mogelijk steunen op de controles die door de interne organisatie zijn uitgevoerd. Het grote verschil is dat de verantwoordelijkheid voor de verantwoording veel explicieter bij het college wordt neergelegd en dat de rechtmatigheid onderwerp van gesprek moet worden tussen college en raad in plaats van tussen raad en accountant.

De raad en het college kunnen ook besluiten geen rechtmatigheidsverklaring maar een in control statement (ICS) af te geven. Hierbij wordt ook een oordeel gegeven over de doelmatigheid en doeltreffendheid. Aangezien 1Stroom nog in ontwikkeling is en nog bezig is de interne controle, de basis, op orde te brengen, zien wij het ICS voor dit moment als onrealistisch en gaan we niet verder op deze optie in. Het is wenselijk om op termijn de discussie te voeren of de gemeenten Westervoort en Duiven uiteindelijk willen streven naar een in control statement.

Verantwoordelijkheden en rollen

Raad

De raad moet kaders stellen voor de rechtmatigheidsverantwoording. Concreet gaat het om de fouttolerantie die gehanteerd wordt en om de toelichting die gegeven moet worden in de bedrijfsvoeringsparagraaf. Daarnaast moet de raad afstemmen met het college hoe zij geïnformeerd wil worden over de constateringen t.a.v. de rechtmatigheid.

De hoogte van de fouttolerantie is afhankelijk van enerzijds de grens waarbij de raad fouten gerapporteerd wil zien en anderzijds de inspanning die de organisatie moet leveren om controles uit te voeren. Hoe lager de fouttolerantie, hoe intensiever er gecontroleerd moet worden.

College

Het college moet bepalen hoe zij de informatie die zij nodig heeft om een rechtmatigheidsverklaring op te stellen wil vergaren. Verwacht zij periodiek een verslag van de organisatie over de controles die zijn uitgevoerd en de conclusies die zijn getrokken?

Interne organisatie

De organisatie moet haar interne controle systeem inrichten op de kaders die de raad heeft gesteld. Ook moet zij in overleg gaan met de accountant over welke controles nodig zijn om binnen de fouttoleranties van de raad een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opstellen. Op zich is dit niet heel anders dan in de huidige situatie. Een verschil is, dat de controles niet aan de accountant kunnen worden over gelaten, omdat de organisatie zelf de rechtmatigheid van de financiële transacties en balansmutaties moet toetsen. Daarnaast kunnen de fouttoleranties die de raad wil hanteren afwijken van de toleranties die de accountant bij zijn controle moet hanteren.

Accountant

De accountant stelt achteraf vast of de jaarrekening getrouw is en geeft geen oordeel meer over de rechtmatigheid. Omdat hij alsnog moet vaststellen of de rechtmatigheidsverklaring die door het college is afgegeven getrouw is, moet hij toch ook zelf een oordeel vormen over de rechtmatigheid. De controles die door de accountant worden uitgevoerd, zullen daarom nauwelijks verschillen van de huidige situatie.

Kaders

Door de raad moet bepaald worden welke tolerantiegrens zij gehanteerd wil zien en op welke wijze zij over de interne controles geïnformeerd wil worden.

Tolerantiegrens

De accountant baseert zijn oordeel over de jaarrekening in beginsel op de minimale eisen die zijn vastgelegd in de Bado (Besluit accountantscontrole decentrale overheden):

	Strekking accountantsverklaring:			
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaar-rekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Voor de rechtmatigheidsverantwoording moet de raad vaststellen van welke fouttolerantie zij uit wil gaan. De vereiste fouttolerantie bepaalt hoe de controles moeten worden ingericht.

Bij het bepalen van de tolerantiegrens moet een afweging worden gemaakt tussen de informatiebehoefte en de inspanning die hiervoor verricht moet worden. Hoe strikter er gecontroleerd moet worden, hoe meer werk voor de interne organisatie hier mee is gemoeid.

Vorm en inhoud van de rapportage

De rechtmatigheidsverantwoording zelf kent een vast format. De vorm van de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording is vrij. De toelichting zal gegeven worden in de bedrijfsvoeringsparagraaf, maar in de mate van detail van de toelichting kunnen keuzes worden gemaakt.

Naast de verantwoording bij de jaarrekening bestaat ook de mogelijkheid om tussentijds te rapporteren over wat er tijdens de interne controle is geconstateerd. Over de frequentie en inhoud van deze tussentijdse rapportages dient een besluit te worden genomen.

Advies

Ten aanzien van de tolerantiegrens wordt geadviseerd om aan te sluiten bij de grens die de accountant hanteert. Het hanteren van een striktere grens zal weliswaar meer informatie opleveren ten aanzien van gemaakte fouten, maar ook meer werk veroorzaken. In de informatiebehoefte kan ook bij een lagere tolerantiegrens worden voorzien, door vast te leggen dat in de bedrijfsvoeringsparagraaf ook over fouten van beperktere omvang moet worden gerapporteerd.

Voor de tussentijdse rapportages over de uitkomsten van de interne controle wordt geadviseerd aan te sluiten bij de reguliere P&C cyclus. Dit voorkomt dat er extra rapportagemomenten ontstaan. Daarnaast past het rapporteren over de rechtmatigheid van bestedingen inhoudelijk goed in de reguliere P&C producten.

Voor de informatievoorziening in de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt geadviseerd om een verantwoordingsgrens te hanteren van € 10.000. Deze grens ligt lager dan de grenzen die nu door Duiven (€ 30.000) en Westervoort worden gehanteerd (€ 20.000). Daarmee wordt gewaarborgd dat de raad gedegen geïnformeerd wordt over de in de interne controle geconstateerde fouten.

Stappen naar rechtmatigheidsverklaring

Zodra bovengenoemde kaders zijn vastgesteld, zullen de gerelateerde verordeningen, zoals de financiële verordening en de controle verordening, hierop worden aangepast.

Voor de uitvoering van de interne controles wordt op dit moment door de interne organisatie een intern controle plan opgesteld, in overleg met de accountant. Daarin zal ook de planning van de controles nader worden uitgewerkt.

De eerste interne controle zal plaatsvinden over het eerste halfjaar van 2020. In de tussenrapportage van 1Stroom en de najaarsrapportages van Duiven en Westervoort zal over de uitkomsten van deze controle worden gerapporteerd.

In de opzet voor de controle voor 2021 wordt nog zwaar geleund op de interne controle functie. Als de processen in de lijnorganisatie op orde zijn, is dit minder nodig en kan meer gesteund worden op de controles die al in de lijn plaatsvinden. 1Stroom is bezig met het op orde brengen van de processen in de lijn, waardoor er minder gesteund hoeft te worden op de IC-functie. Gezien de omvang van de organisatie, zal er niet overal in de organisatie functiescheiding kunnen worden ingericht en blijft de verbijzonderde Interne controle noodzakelijk.

Betreft: advies auditcommissie gemeente Duiven rechtmatigheidsverantwoording

Vrijdag, 11 juni 2021

Aan de leden van de gemeenteraad Duiven,

De auditcommissie heeft op donderdag 10 juni 2021 voorliggend voorstel binnen de commissie besproken in bijzijn van de accountant. In het gesprek met de accountant heeft de accountant benadrukt dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording moet worden gezien als een groeimodel en hij adviseert om aan te sluiten bij de tolerantiegrens zoals de accountant deze hanteert. Deze lijn kan de auditcommissie volgen.

Een ander beslispunt is om aan te sluiten bij de reguliere rapportages uit de planning en control cyclus. Aangezien de rechtmatigheidsverantwoording verplicht opgenomen moet worden in de paragraaf bedrijfsvoering en daarmee onderdeel uit maakt van de planning en control cyclus, lijkt het de auditcommissie een logisch vervolg om tussentijds rapporteren over rechtmatigheid ook op te nemen in deze cyclus.

In een derde beslispunt wordt gevraagd om een grens vast te stellen van € 10.000 voor het rapporteren van afwijkingen. In de rapportage van de accountant wordt op dit moment een grens gehanteerd van € 30.000[1]. Dat dit bedrag wordt heroverwogen begrijpt de auditcommissie, omdat het rapporteren over de rechtmatigheid vanaf heden onderdeel uitmaakt van de planning en control cyclus. Over het rapporteren van afwijkingen in de tussenrapportage heeft de gemeenteraad van Duiven in artikel 6, lid 3 van de financiële verordening gemeente Duiven 2017 besloten om een grensbedrag te hanteren van € 15.000. Dit grensbedrag wijkt af van de voorgestelde € 10.000 en de auditcommissie concludeert hiermee dat geen aansluiting is gezocht bij de bestaande kaders van de planning en control cyclus. De auditcommissie heeft geen voorkeur in de omvang van de afwijkingsgrens, maar hecht waarde aan het eenduidige rapporteren aan de raad over de afwijkingen in de planning en control cyclus. Kortom: het is wenselijk dat in beide documenten hetzelfde bedrag wordt aangehouden of dat nu € 10.000 of € 15.000 is.

In het voorstel is opgenomen dat enkele kaders, zoals de financiële verordening en controle verordening geactualiseerd zullen worden. De auditcommissie adviseert om bij het actualiseren van de financiële verordening, heldere en eenduidige kaders vast te leggen over het rapporteren van afwijkingen in de tussenrapportages als onderdeel van de planning en control cyclus.

De zienswijze van de auditcommissie op dit voorstel is positief, daarbij gaat de commissie er wel vanuit dat het college het advies van de auditcommissie oppakt.

Erik Hermsen, voorzitter Auditcommissie Duiven

Namens de auditcommissie Duiven

[Ps. de auditcommissie gaat in een apart advies in op het accountantsverslag.]

[1] Kanttekening: als fouten onder de € 30.000 politiek-bestuurlijk relevantie hebben worden deze *wel* vermeld in het verslag.

Aan: griffie gemeente Duiven
Van: fractie CDA Duiven-Groessen-Loo

Datum: 15 juni 2021
Betreft: vragen Politieke Avond 15 juni 2021

De fractie van het CDA heeft de volgende vragen over het onderwerp *Voorstel Rechtmatigheids-verantwoording*:

1. Een van de beslispunten is het besluit voor de rapportering en vermelding door het college van de individuele afwijkingen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een grens vast stellen van € 10.000. Volgens artikel 6 lid 3 van de *Financiële Verordening gemeente Duiven 2017* is dat nu een bedrag van € 15.000. De overweging om dit bedrag aan te passen is ons duidelijk. Echter, moet bij het vaststellen van het gewijzigd bedrag voornoemd artikel ook niet worden gewijzigd?

2. In bijlage 3 *Toelichting rechtmatigheidsverantwoording Duiven* staat vermeld dat het op dit moment onrealistisch is om een In Control Statement (ICS) af te geven. Binnen welke termijn is dit dan wel te verwachten/kan daar meer duidelijkheid over worden gegeven?

Tot zover onze vragen vooraf.

Namens de fractie van het CDA

Henk Albers

Antwoord

1. De kaders rechtmatigheidsverantwoording worden door ons gezien als overkoepelende afspraken, waaraan alle gerelateerde regelgeving van de gemeente zullen worden aangepast, waar nodig. Het gaat hierbij om zowel de financiële verordening als de controleverordening en het controleprotocol.
   Overigens heeft het genoemde bedrag van € 15.000 betrekking op het melden van financiële afwijkingen. De grens voor het melden van fouten en onzekerheden (op dit moment door de accountant) staat op € 30.000. Deze is vermeld in het controleprotocol.
2. Een ICS is niet verplicht en niet noodzakelijk en dus vooral afhankelijk van de ambities van de gemeente zelf. Zoals aangegeven zou eerst de discussie gevoerd moeten worden tussen college en raad of men hier naar toe wil gaan werken, of dat er andere keuzes worden gemaakt. Ook tussenvarianten zijn mogelijk, zoals het rapporteren over specifieke onderwerpen. Wel is het natuurlijk zo dat zwaarder inzetten op controle achteraf betekent ook dat er meer capaciteit hiervoor moet worden ingezet, die hier dan ook voor moet worden vrijgemaakt.
   Als eerste worden nu de noodzakelijke stappen voor het kunnen opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording gezet, in de vorm van het verbeteren van de interne

controle. De verdere tijdlijn is afhankelijk van het gewenste doel en welke capaciteit hiervoor ingezet kan worden.

Vragen Politieke Avond 15 juni 2021

Kaders Rechtmatigheidsverantwoording

- Wat vindt het College van het advies van de Audit Commissie over de hoogte van de individuele afwijkingen? Wordt het advies overgenomen, volgt er een toezegging of geeft het College aan dat er geen aansluiting gezocht wordt bij de bestaande kaders van de planning en control cyclus?
- Waarom heeft het College gekozen om € 10.000,00 als grens te nemen voor het rapporteren van afwijkingen en niet € 15.000,00 zoals in de Financiële Verordening gemeente Duiven 2017?

Antwoord

1. Dit is geen technische vraag.
2. De kaders rechtmatigheidsverantwoording worden door ons gezien als overkoepelende afspraken, waaraan alle gerelateerde regelgeving van de gemeente zullen worden aangepast, waar nodig. Het gaat hierbij om zowel de financiële verordening als de controleverordening en het controleprotocol.

   Met het verlagen van de grens wil het college recht doen aan de veranderende rollen van de raad, het college en de accountant.

   Overigens heeft het genoemde bedrag van € 15.000 betrekking op het melden van financiële afwijkingen. De grens voor het melden van fouten en onzekerheden (op dit moment door de accountant) staat op € 30.000. Deze is vermeld in het controleprotocol.

Onderwerp	Programmarekening Gemeente Duiven 2020		
Ondertitel	In de jaarrekening en het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid van de gemeente in 2020. De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant. De gemeenteraad bespreekt het verslag en moet de jaarrekening formeel vaststellen voor 15 juli.		
Portefeuillehouder	Wethouder Goossen	Zaaknummer	Z/21/079260
Behandelend ambtenaar	Mark Jordens m.jordens@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het vaststellen van de jaarrekening 2020 en bespreken van het jaarverslag en het accountantsverslag over de jaarrekening.		
Historie			
Termijn	De jaarrekening moet op 22 juni worden vastgesteld. De deadline voor het vaststellen is 15 juli en de raadsvergadering na 22 juni is te laat (20 juli).		

Politieke Avond	15 juni 2021		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
G.J. Schrijner	E.N. Bosscha	Digitale raadzaal	Bestuur	60 minuten
Behandeladvies	De jaarrekening is op tijd klaar voor behandeling op de Politieke Avond van 8 juni. Het accountantsverslag is helaas (mede door corona) niet op tijd klaar en is pas gereed in de week van 7-13 juni. De jaarrekening en het accountantsverslag worden 10 juni met de auditcommissie Duiven besproken. We stellen voor om de programmarekening 2020 samen met het bijbehorende accountantsverslag te bespreken. Het is voor de raad immers een meerwaarde om het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid en getrouwheid van de cijfers mee te kunnen wegen voordat ze de jaarrekening vaststellen. Hierdoor moeten we een nieuwe vergadering uitschrijven tussen 10 juni (auditcommissie) en 22 juni (raadsvergadering). Wij stellen voor om 17 juni van 19:30-20:30 een ronde en debattafel te houden over dit onderwerp, parallel aan de informele avond over Vestersbos. *Notie griffie: de agendacommissie heeft op haar vergadering 27 mei besloten om dit onderwerp in te plannen op 15 juni.* Daarnaast adviseren we om het onderwerp *Informatie en voorstel Rechtmatigheidsverantwoording* gelijktijdig te behandelen. Dit heeft ook een financieel karakter en zal ook 10 juni in de auditcommissie worden besproken o.a. in aanwezigheid met de accountant. De accountant zal ook worden uitgenodigd voor de extra ingelaste vergadering op 15 juni om vragen te beantwoorden die nog leven. De auditcommissie zal mogelijk tussen 10 en 15 juni nog met een advies komen richting de raad. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			

	Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 15 juni	Namens Stolwijk Kelderman (accountant) zijn Reinier Gosselink en Harm-Jaap ten Hoeve aanwezig voor eventuele vragen. De voorzitter van de auditcommissie licht het advies van de commissie toe. De vragen die vooraf zijn ingediend zijn grotendeels naar tevredenheid beantwoordt. Hierdoor is er op de avond zelf weinig behoefte om nieuwe vragen te stellen. De tafeldeelnemers spreken hun waardering uit richting de wethouder, organisatie en accountant voor de stijgende lijn die zichtbaar is en die nu geleid heeft tot een goedkeurende verklaring. Er is geen behoefte aan debat; het raadsvoorstel kan als hamerstuk naar de raadsvergadering van 22 juni 2021.
Raadsvergadering	22 juni

ZFDC91799D9

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarstukken 2020 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/079260/201510342
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Mark Jordens
Team : Financiën
Telefoonnr. 06-30201341

Samenvatting

Met het opstellen van het jaarverslag en de jaarrekening 2020 leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid van 2020. Het saldo na bestemming is € 1.177.288 positief. Uit dit resultaat willen we nog een drietal bestemmingsreserves vormen. We stellen voor het resterende saldo ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

Beslispunten

1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 736.297 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 440.989 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
3. De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
4. De Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 104.299 in deze reserve te storten.
5. De Bestemmingsreserve Covid-19 in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 77.999 in deze reserve te storten. En vervolgens uit deze reserve een bedrag van € 13.904 te onttrekken als dekking voor de kwijtschelding van huur Eilandplein 300.
6. De Bestemmingsreserve Scalabor in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 127.000 in deze reserve te storten.
7. Het daarna resterende positieve saldo van de jaarrekening ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

Aanleiding

Voor u liggen de conceptjaarstukken 2020. De corona crisis werkt ook door in de financiële huishouding van onze gemeente. In het afgelopen jaar ontvingen we vanuit het Rijk en van de Provincie gelden om de extra lasten te kunnen opvangen. De TOZO-regeling die in het leven werd geroepen om inwoners, die in de problemen kwamen door de corona-crisis, te kunnen bijstaan is door de RSD uitgevoerd met gelden die wij hiervoor vanuit het Rijk ontvingen. De reguliere activiteiten op sociaal gebied werden op sommige onderdelen stilgelegd. Daardoor hebben we op een aantal uitvoeringskosten geld over gehouden. De ontwikkelingen binnen de grondexploitatie gingen wel gewoon door. De belangstelling voor door ons ontwikkelde gronden nam verder toe. Dat leidde tot een winstneming op de complexen De Nieuweling, Innofase en Graafstaete. Onze bedrijfsvoeringsorganisatie 1Stroom sloot haar jaarrekening met een positief resultaat van ongeveer € 1,4 mln. Daar profiteren wij voor een groot deel van mee. Toch blijven de ontwikkelingen in het Sociaal Domein een stempel op de financiën van onze gemeente drukken. Het is nog onzeker of we hier vanuit het Rijk structureel extra geld voor gaan krijgen. Wel wordt er voor het onderdeel Jeugdzorg eenmalig geld voor 2021 beschikbaar gesteld. De herverdeling van het

Gemeentefonds vanaf 2023 kan ook een groot nadeel voor onze gemeente opleveren. Er is vanuit het hele land veel kritiek op de nieuwe verdeling. Voorlopig is de invoering van het nieuwe verdeelmodel even on hold gezet. De ontwikkelingen bij onze verbonden partijen gaan ondertussen gewoon door. Onze bijdragen aan de VGGM, de SDL en de regio Arnhem-Nijmegen lopen in de komende jaren op.

Ten opzichte van de Najaarsnota is het resultaat van de jaarrekening bijna € 4,0 mln. positiever. De reden hiervoor is dat er in de Najaarsnota binnen het Sociaal Domein voorzichtigheidshalve nog uit is gegaan van een hoger uitgavenpatroon omdat nog niet duidelijk was welke afrekeningen er nog zouden volgen. Bovendien verwerken we nu het positieve resultaat van 1Stroom en de winsten in de grondexploitatie.
De risico's zijn geactualiseerd en als het positieve resultaat van 2020 in de Algemene Reserve gestort wordt, komt het saldo net boven de in de begroting 2020 vastgestelde ondergrens uit. In de begroting 2021 is een nieuwe, lagere, ondergrens van € 7,0 miljoen vastgesteld. Daar blijven we ruim boven. De weerstands- en solvabiliteitsratio's zijn van voldoende niveau.

De jaarstukken bestaan uit een programmarekening en een productenrekening. De jaarstukken worden conform plan in de raadsvergadering van 22 juni behandeld. Aansluitend worden de vastgestelde jaarstukken voor 15 juli ingediend bij Gedeputeerde Staten waarmee de gemeente voldoet aan art. 200 van de Gemeentewet die voorschrijft dat de vastgestelde jaarrekening inclusief jaarverslag voor die datum moet zijn ingediend. Verzending voor 15 juli is een voorwaarde om voor de begroting voor repressief toezicht in aanmerking te komen. Op dit moment is er nog geen accountantsverklaring beschikbaar aangezien de accountantscontrole nog niet is afgerond. Toch willen we het concept alvast aanbieden. Voor de raadsbehandeling van 22 juni zullen we het accountantsrapport aan de stukken toevoegen.

Planning

De jaarstukken worden in de raadsvergadering van 22 juni behandeld. Wij voldoen hiermee aan art. 200 van de Gemeentewet die voorschrijft dat de vastgestelde jaarrekening inclusief jaarverslag voor 15 juli moet zijn verzonden aan Gedeputeerde Staten. We gaan er van uit dat voor genoemde datum een accountantsverklaring beschikbaar is. Om besluitvorming in de raadsvergadering van 22 juni mogelijk te maken en de procedure niet te verstoren brengen we het stuk nu wel in.

Beoogd effect

Het college legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening 2020 verantwoording af over het gevoerde beleid in 2020.

Argumenten

1.1 Het resultaat is conform de voorschriften vastgesteld
Op grond van de voorschriften wordt er een resultaat voor en na bestemming gepresenteerd. Het positieve resultaat voor bestemming bedraagt € 736.297. De mutaties op de reserves (de resultaatbestemming) is per saldo € 440.989 positief, waardoor het resultaat van deze jaarrekening na bestemming € 1.177.286 positief wordt.

3.1 Er is een apart raadsbesluit nodig.
Het saldo is op grond van artikel 42 van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (kortweg BBV) afzonderlijk op de balans opgenomen. De bestemming van het saldo vindt plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voor zowel de vaststelling als de bestemming zijn afzonderlijke beslispunten opgenomen.

3.2 We voldoen aan de Gemeentewet.
De gemeenteraad moet de jaarstukken op grond van de Gemeentewet voor 15 juli 2021 vaststellen. Dit is een van de voorwaarden om voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen.

4.1 Voor de uitvoeringskosten van de TOZO regeling moeten gelden worden gereserveerd.
In 2020 is de TOZO regeling van kracht geweest. Het Rijk heeft de gemeenten hiervoor gelden beschikbaar gesteld. De RSD heeft deze regeling voor ons uitgevoerd. Wij hebben specifiek voor de uitvoeringskosten van de regeling gelden via het Gemeentefonds ontvangen. De kosten die de RSD in 2020 heeft gemaakt voor de uitvoering van de regeling zijn ook in dat jaar verantwoord. In de komende jaren zullen er in het kader van de regeling nog allerlei werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Denk hierbij aan verantwoording en mogelijke terugbetaling van de steungelden. We willen daarom de in 2020 niet uitgegeven gelden voor de uitvoeringskosten TOZO regeling (ad € 104.299) reserveren in een aparte Bestemmingsreserve. Afhankelijk van de benodigde inspanningen die de RSD in de komende jaren doet kan dan ter dekking van de bijbehorende kosten uit deze reserve worden onttrokken.

5.1 Niet alle Covid-19 gelden zijn besteed.
Uit de eindrapportage 'Covid-19 maatregelen gemeente Duiven 2020' blijkt dat er een bedrag resteert van de in 2020 ontvangen gelden voor Covid maatregelen. In 2021 zullen deze kosten alsnog worden gemaakt. Daarom willen we het resterende bedrag van € 77.999 reserveren in een aparte bestemmingsreserve. In 2021 kan dan ter dekking van de extra kosten uit deze reserve worden onttrokken. Onlangs heeft het college een besluit genomen over het kwijtschelden van huur voor Eilandplein 300. Als dekking voor de kosten die hiermee gemoeid zijn (€ 13.904) willen we dit bedrag uit de nieuw gevormde reserve onttrekken.

6.1 *Voor de SW-regeling hebben we in 2020 apart geld ontvangen.*
Specifiek voor de tekorten die vanwege de Corona problematiek zouden ontstaan bij Scalabor heeft de gemeente geld ontvangen in de Algemene Uitkering. Scalabor heeft gevraagd om dit geld ook naar hen door te sluizen zodat de ontstane tekorten kunnen worden opgevangen. Het college heeft in het eerste kwartaal 2021 besloten voorlopig 90% van het geld over te maken naar Scalabor. Zodra Scalabor haar jaarrekening heeft overlegd en er nog steeds een tekort resteert kan de overige 10% worden overgemaakt. Aangezien de besluitvorming over deze doorbetaling pas in 2021 heeft plaatsgevonden mogen we de last niet in het resultaat van 2020 verwerken. Daarom storten we nu € 127.000 in de nieuw te vormen Bestemmingsreserve Scalabor zodat we in 2021 dekking hebben voor de tekorten van Scalabor.

7.1 Het resultaat storten in de Algemene Reserve.
Wij stellen voor het voordeel te storten in de Algemene Reserve. Exclusief de bij de beslispunten 4, 5, en 6 opgenomen reserveringen wordt de stand van de Algemene Reserve na storting van het resultaat over 2020 € 10.636.204. Daarmee zitten we boven de in de begroting 2020 vastgestelde ondergrens van € 10,3 miljoen. In de begroting 2021 is deze ondergrens vastgesteld op € 7,0 miljoen. Om alle ambities en ontwikkelingen te kunnen realiseren en om een duurzaam financieel beleid te kunnen voeren hebben we een toereikende reserve nodig.

Kanttekeningen

1.1.1 De accountantscontrole is nog niet klaar.

Op dit moment is de accountantscontrole nog niet afgerond. Zowel de getrouwheids- als de rechtmatigheidscontrole is nog niet volledig. Omdat de accountant nog geen verklaring heeft afgegeven zijn alle cijfers nog onder voorbehoud van goedkeuring. Zodra wij het accountantsrapport hebben ontvangen, zullen wij u dat toezenden.

Financiële paragraaf

We stellen voor om het positieve resultaat van deze jaarrekening te storten in de Algemene Reserve. In het kader van duurzaam financieel beleid moeten we zorgen voor een Algemene Reserve waarmee we het gemiddeld gewogen risico kunnen opvangen. Indien besloten wordt het positieve saldo in de Algemene Reserve te storten komen we boven de vastgestelde ondergrens.

Participatie en communicatie

De conceptjaarstukken zijn in de auditcommissie behandeld.

Intergemeentelijke samenwerking

Niet van toepassing.

Bijlagen

201510351 Raadsbesluit
201513783 Jaarstukken 2020

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDC91799D
9*

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarstukken 2020 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/079260/201510342
Portefeuillehouder : J. Goossen

Opsteller : Mark Jordens
Team : Financiën
Telefoonnr. 06-30201341

Samenvatting

Met het opstellen van het jaarverslag en de jaarrekening 2020 leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid van 2020. Het saldo na bestemming is € 1.177.288 positief. Uit dit resultaat willen we nog een drietal bestemmingsreserves vormen. We stellen voor het resterende saldo ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

Beslispunten

1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 736.297 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 440.989 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
3. De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
4. De Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 104.299 in deze reserve te storten.
5. De Bestemmingsreserve Covid-19 in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 77.999 in deze reserve te storten. En vervolgens uit deze reserve een bedrag van € 13.904 te onttrekken als dekking voor de kwijtschelding van huur Eilandplein 300.
6. De Bestemmingsreserve Scalabor in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 127.000 in deze reserve te storten.
7. Het daarna resterende positieve saldo van de jaarrekening ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

Aanleiding

Voor u liggen de conceptjaarstukken 2020. De corona crisis werkt ook door in de financiële huishouding van onze gemeente. In het afgelopen jaar ontvingen we vanuit het Rijk en van de Provincie gelden om de extra lasten te kunnen opvangen. De TOZO-regeling die in het leven werd geroepen om inwoners, die in de problemen kwamen door de corona-crisis, te kunnen bijstaan is door de RSD uitgevoerd met gelden die wij hiervoor vanuit het Rijk ontvingen. De reguliere activiteiten op sociaal gebied werden op sommige onderdelen stilgelegd. Daardoor hebben we op een aantal uitvoeringskosten geld over gehouden. De ontwikkelingen binnen de grondexploitatie gingen wel gewoon door. De belangstelling voor door ons ontwikkelde gronden nam verder toe. Dat leidde tot een winstneming op de complexen De Nieuweling, Innofase en Graafstaete. Onze bedrijfsvoeringsorganisatie 1Stroom sloot haar jaarrekening met een positief resultaat van ongeveer € 1,4 mln. Daar profiteren wij voor een groot deel van mee. Toch blijven de ontwikkelingen in het Sociaal Domein een stempel op de financiën van onze gemeente drukken. Het is nog onzeker of we hier vanuit het Rijk structureel extra geld voor gaan krijgen. Wel wordt er voor het onderdeel Jeugdzorg eenmalig geld voor 2021 beschikbaar gesteld. De herverdeling van het

Gemeentefonds vanaf 2023 kan ook een groot nadeel voor onze gemeente opleveren. Er is vanuit het hele land veel kritiek op de nieuwe verdeling. Voorlopig is de invoering van het nieuwe verdeelmodel even on hold gezet. De ontwikkelingen bij onze verbonden partijen gaan ondertussen gewoon door. Onze bijdragen aan de VGGM, de SDL en de regio Arnhem-Nijmegen lopen in de komende jaren op.

Ten opzichte van de Najaarsnota is het resultaat van de jaarrekening bijna € 4,0 mln. positiever. De reden hiervoor is dat er in de Najaarsnota binnen het Sociaal Domein voorzichtigheidshalve nog uit is gegaan van een hoger uitgavenpatroon omdat nog niet duidelijk was welke afrekeningen er nog zouden volgen. Bovendien verwerken we nu het positieve resultaat van 1Stroom en de winsten in de grondexploitatie.
De risico's zijn geactualiseerd en als het positieve resultaat van 2020 in de Algemene Reserve gestort wordt, komt het saldo net boven de in de begroting 2020 vastgestelde ondergrens uit. In de begroting 2021 is een nieuwe, lagere, ondergrens van € 7,0 miljoen vastgesteld. Daar blijven we ruim boven. De weerstands- en solvabiliteitsratio's zijn van voldoende niveau.

De jaarstukken bestaan uit een programmarekening en een productenrekening. De jaarstukken worden conform plan in de raadsvergadering van 22 juni behandeld. Aansluitend worden de vastgestelde jaarstukken voor 15 juli ingediend bij Gedeputeerde Staten waarmee de gemeente voldoet aan art. 200 van de Gemeentewet die voorschrijft dat de vastgestelde jaarrekening inclusief jaarverslag voor die datum moet zijn ingediend. Verzending voor 15 juli is een voorwaarde om voor de begroting voor repressief toezicht in aanmerking te komen. Op dit moment is er nog geen accountantsverklaring beschikbaar aangezien de accountantscontrole nog niet is afgerond. Toch willen we het concept alvast aanbieden. Voor de raadsbehandeling van 22 juni zullen we het accountantsrapport aan de stukken toevoegen.

Planning

De jaarstukken worden in de raadsvergadering van 22 juni behandeld. Wij voldoen hiermee aan art. 200 van de Gemeentewet die voorschrijft dat de vastgestelde jaarrekening inclusief jaarverslag voor 15 juli moet zijn verzonden aan Gedeputeerde Staten. We gaan er van uit dat voor genoemde datum een accountantsverklaring beschikbaar is. Om besluitvorming in de raadsvergadering van 22 juni mogelijk te maken en de procedure niet te verstoren brengen we het stuk nu wel in.

Beoogd effect

Het college legt door middel van het jaarverslag en de jaarrekening 2020 verantwoording af over het gevoerde beleid in 2020.

Argumenten

1.1 Het resultaat is conform de voorschriften vastgesteld
Op grond van de voorschriften wordt er een resultaat voor en na bestemming gepresenteerd. Het positieve resultaat voor bestemming bedraagt € 736.297. De mutaties op de reserves (de resultaatbestemming) is per saldo € 440.989 positief, waardoor het resultaat van deze jaarrekening na bestemming € 1.177.286 positief wordt.

3.1 Er is een apart raadsbesluit nodig.
Het saldo is op grond van artikel 42 van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (kortweg BBV) afzonderlijk op de balans opgenomen. De bestemming van het saldo vindt plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voor zowel de vaststelling als de bestemming zijn afzonderlijke beslispunten opgenomen.

3.2 We voldoen aan de Gemeentewet.
De gemeenteraad moet de jaarstukken op grond van de Gemeentewet voor 15 juli 2021 vaststellen. Dit is een van de voorwaarden om voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen.

4.1 Voor de uitvoeringskosten van de TOZO regeling moeten gelden worden gereserveerd.
In 2020 is de TOZO regeling van kracht geweest. Het Rijk heeft de gemeenten hiervoor gelden beschikbaar gesteld. De RSD heeft deze regeling voor ons uitgevoerd. Wij hebben specifiek voor de uitvoeringskosten van de regeling gelden via het Gemeentefonds ontvangen. De kosten die de RSD in 2020 heeft gemaakt voor de uitvoering van de regeling zijn ook in dat jaar verantwoord. In de komende jaren zullen er in het kader van de regeling nog allerlei werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Denk hierbij aan verantwoording en mogelijke terugbetaling van de steungelden. We willen daarom de in 2020 niet uitgegeven gelden voor de uitvoeringskosten TOZO regeling (ad € 104.299) reserveren in een aparte Bestemmingsreserve. Afhankelijk van de benodigde inspanningen die de RSD in de komende jaren doet kan dan ter dekking van de bijbehorende kosten uit deze reserve worden onttrokken.

5.1 Niet alle Covid-19 gelden zijn besteed.
Uit de eindrapportage ‘Covid-19 maatregelen gemeente Duiven 2020’ blijkt dat er een bedrag resteert van de in 2020 ontvangen gelden voor Covid maatregelen. In 2021 zullen deze kosten alsnog worden gemaakt. Daarom willen we het resterende bedrag van € 77.999 reserveren in een aparte bestemmingsreserve. In 2021 kan dan ter dekking van de extra kosten uit deze reserve worden onttrokken. Onlangs heeft het college een besluit genomen over het kwijtschelden van huur voor Eilandplein 300. Als dekking voor de kosten die hiermee gemoeid zijn (€ 13.904) willen we dit bedrag uit de nieuw gevormde reserve onttrekken.

6.1 *Voor de SW-regeling hebben we in 2020 apart geld ontvangen.*
Specifiek voor de tekorten die vanwege de Corona problematiek zouden ontstaan bij Scalabor heeft de gemeente geld ontvangen in de Algemene Uitkering. Scalabor heeft gevraagd om dit geld ook naar hen door te sluizen zodat de ontstane tekorten kunnen worden opgevangen. Het college heeft in het eerste kwartaal 2021 besloten voorlopig 90% van het geld over te maken naar Scalabor. Zodra Scalabor haar jaarrekening heeft overlegd en er nog steeds een tekort resteert kan de overige 10% worden overgemaakt. Aangezien de besluitvorming over deze doorbetaling pas in 2021 heeft plaatsgevonden mogen we de last niet in het resultaat van 2020 verwerken. Daarom storten we nu € 127.000 in de nieuw te vormen Bestemmingsreserve Scalabor zodat we in 2021 dekking hebben voor de tekorten van Scalabor.

7.1 Het resultaat storten in de Algemene Reserve.
Wij stellen voor het voordeel te storten in de Algemene Reserve. Exclusief de bij de beslispunten 4, 5, en 6 opgenomen reserveringen wordt de stand van de Algemene Reserve na storting van het resultaat over 2020 € 10.636.204. Daarmee zitten we boven de in de begroting 2020 vastgestelde ondergrens van € 10,3 miljoen. In de begroting 2021 is deze ondergrens vastgesteld op € 7,0 miljoen. Om alle ambities en ontwikkelingen te kunnen realiseren en om een duurzaam financieel beleid te kunnen voeren hebben we een toereikende reserve nodig.

Kanttekeningen

1.1.1 De accountantscontrole is nog niet klaar.

Op dit moment is de accountantscontrole nog niet afgerond. Zowel de getrouwheids- als de rechtmatigheidscontrole is nog niet volledig. Omdat de accountant nog geen verklaring heeft afgegeven zijn alle cijfers nog onder voorbehoud van goedkeuring. Zodra wij het accountantsrapport hebben ontvangen, zullen wij u dat toezenden.

Financiële paragraaf

We stellen voor om het positieve resultaat van deze jaarrekening te storten in de Algemene Reserve. In het kader van duurzaam financieel beleid moeten we zorgen voor een Algemene Reserve waarmee we het gemiddeld gewogen risico kunnen opvangen. Indien besloten wordt het positieve saldo in de Algemene Reserve te storten komen we boven de vastgestelde ondergrens.

Participatie en communicatie

De conceptjaarstukken zijn in de auditcommissie behandeld.

Intergemeentelijke samenwerking

Niet van toepassing.

Bijlagen

201510351 Raadsbesluit
201513783 Jaarstukken 2020

Duiven, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

*ZFDC92474D
5*

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/079260/201510351
Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Jaarstukken 2020 gemeente Duiven

Samenvatting

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2020 en het verslag als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet, opgesteld door Stolwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

De raad besluit

1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 736.297 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 440.989 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
3. De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
4. De Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 104.299 in deze reserve te storten.
5. De Bestemmingsreserve Covid-19 in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 77.999 in deze reserve te storten. En vervolgens uit deze reserve een bedrag van € 13.904 te onttrekken als dekking voor de kwijtschelding van huur Eilandplein 300.
6. De Bestemmingsreserve Scalabor in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 127.000 in deze reserve te storten.
7. Het daarna resterende positieve saldo van de jaarrekening ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Jaarstukken Duiven 2020

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Jaarverslag - Programmaverantwoording 5
Programma 1 Bestuur 6
Programma 2 Maatschappij 17
Programma 3 Omgeving 35
Algemene Dekkingsmiddelen 55
Onvoorzien 57
Verplichte Indicatoren 58
Jaarverslag - Paragrafen 61
Paragraaf 1 Lokale heffingen 62
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 71
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 78
Paragraaf 4 Financiering 81
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 88
Paragraaf 6 Verbonden partijen 91
Paragraaf 7 Grondbeleid 98
Paragraaf 8 Covid'19 109
Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 113
Overzicht van baten en lasten per programma 114
Toelichting overzicht van baten en lasten 119
Inkomsten 129
Financiële positie 131
Jaarrekening - Balans 135
Activa 141
Passiva 147
Bijlagen behorende bij de jaarrekening 169
SISA 170
Baten en Lasten per Taakveld 174
Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening 177
Kerngegevens 178
Beleidsnota's per programma 180
Producten per programma 182
Geactiveerde kredieten 184
Controleverklaring en besluiten 189
Controleverklaring 191
Besluit tot vaststelling van de jaarrekening 193

Inleiding

2020: Anders gelopen dan verwacht.

Het college biedt u hierbij de jaarrekening over 2020 aan. Een jaar waar veel anders is gelopen dan we bij aanvang en in onze begroting hadden verwacht. Vanaf half maart waren ook voor Duiven de gevolgen van de Corona pandemie ingrijpend. De noodzakelijke maatregelen, genomen om het virus te bestrijden, hebben veel impact gehad. Impact op onze inwoners, onze bedrijven, onze verenigingen, het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie. Bestrijding van het virus en het nemen van daarbij passende maatregelen hebben van ons college en van onze medewerkers aandacht gevraagd.

Voor de samenleving, de inwoners, de verenigingen en de bedrijven hadden die maatregelen ook weer grote gevolgen. Samen door deze crisis heen komen en die gevolgen zo beperkt mogelijk houden is daarbij onze leidraad geweest. Samen met verenigingen en bedrijven kijken wat **wel** kon; of er creatieve en andere oplossingen waren. Samenwerking bevorderen, elkaar ondersteunen en helpen. Zorgen dat de extra ondersteuning die wij of het Rijk ter beschikking werd gesteld ook werd benut. Maar bij elk besluit of aanpak zijn we wel blijven streven naar een zo veilig mogelijke Duivense samenleving met zo min mogelijk besmettingen en slachtoffers.

Ambitie en plannen moesten soms worden uitgesteld of bijgesteld. Andere prioriteiten en een andere vraag vanuit de samenleving kenmerkten de periode vanaf maart. Niet vergaderen of anders (digitaal) besluiten nemen en voorbereiden. Het is daarom logisch dat het beeld dat deze jaarrekening u geeft maar beperkt aansluit op de begroting 2020. Veel is anders gelopen is en de gevolgen zijn zeker niet altijd positief geweest maar we zien ook flexibiliteit en veerkracht in de samenleving in de vorm van nieuwe initiatieven, samenwerking, geduld en informele hulp/ ondersteuning.

In de begroting voor 2020 gingen we uit van een verwacht tekort van € 5.802.000. In de najaarsnota is dat al bijgesteld naar een negatief resultaat van € 2.772.456. Met deze jaarrekening kunnen we melden dat dit resultaat nog € 3.949.742 beter is dan verwacht en dat het uiteindelijk uitkomt op een positief resultaat van € 1.177.286.

Dit veel betere positieve resultaat neemt onze zorgen over de gevolgen van de crisis in de komende jaren niet weg. Lukt het onze bedrijven en verenigingen om overeind te blijven? Wat zijn de gevolgen voor met name onze kwetsbaarste inwoners? Lukt het de scholen om de opgelopen achterstanden in te lopen en hoe voorkomen we dat de tweedeling in onze gemeente niet verder toeneemt? Op veel vlakken zal er misschien sprake zijn van een uitgestelde vraag om hulp of ondersteuning die wij als gemeente kunnen bieden.

Sociaal Domein

In de Najaarsnota 2020 hebben we voor de onderdelen Wmo en Jeugd uit het Sociaal Domein aangegeven dat er minder lasten waren dan vooraf was ingeschat. Die voortijdige conclusie is voor het onderdeel Wmo ook zeker uitgekomen. We schrijven het voordeel grotendeels toe aan de gevolgen van de corona crisis. Op het onderdeel Jeugd zijn bij het opmaken van deze jaarrekening toch nog verschillende kosten nagekomen. Die kosten werden veroorzaakt door later aangevraagde coronacontinuiteitsfinanciering. Die financiering is bedoeld voor zorgaanbieders die in de genoemde periode door corona minder productie hebben kunnen uitvoeren. Toch hebben de door ons ingezette maatregelen om de kosten voor de Jeugdzorg terug te brengen al resultaat gehad. Al is het door de coronaproblematiek lastig te bepalen in welke mate ze hebben gewerkt. In 2021 zullen we daar meer duidelijkheid over krijgen.

Grondexploitatie

Het economische herstel binnen de grondexploitatie zet ondertussen door. Er is een stijgende interesse in de verkoop van bouwpercelen. Ook de inspanningen van de projectgroep Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitatie hebben voor een positieve impuls gezorgd. Mede daardoor kunnen we in deze jaarrekening een aantal winstuitname’s doen. We proberen de ingezette lijn door te zetten en alle geprognostoceerde resultaten ook daadwerkelijk te realiseren zonder daarbij de risico’s uit het oog te verliezen.

Belangrijkste mijlpalen

Hoewel veel anders is gelopen dan verwacht is het goed te benoemen dat heel veel wel is gelukt. Dat er soms met enige vertraging of met een andere aanpak veel van onze ambities voor 2020 zijn gerealiseerd. We zien de volgende onderwerpen waar belangrijke voortgang of resultaten zijn bereikt waar we trots op mogen zijn:

- De voortgang in het woningbouwprogramma
- De stappen die we hebben gezet op het vlak van duurzaamheid
- De intensieve en constructieve contacten met onze maatschappelijke organisaties en verenigingen
- De voortgang in het Vitaal centrum
- Het opstellen van een gezamenlijke visie en uitvoeringsagenda “Samen Sterk” voor het Sociaal Domein samen met Westervoort
- Adequaat en handhavend optreden tegen ondermijning
- De voortgang bij de toekomstige huisvesting van het primair onderwijs
- Het uitvoeren van de taakstelling van de taskforce jeugdzorg
- Het op aangepaste wijze onderhouden van contacten met de samenleving en de organisatie.

Deze opsomming is zeker niet uitputtend en gedetailleerd maar in de programma’s gaan we hier uitvoeriger op in.

Onze reservepositie

Het totaal van onze reserves is in 2020 afgenomen met € 441.000, we hadden verwacht dat dit totaal met € 5.802.000 zou afnemen. De belangrijkste oorzaak van dit verschil is dat we de verwachte tekorten niet daadwerkelijk uit onze reserve hebben onttrokken. Verder zijn een aantal kredieten overgeboekt naar 2021. Het rekeningresultaat 2020 van € 1.177.000 is hierin nog niet verwerkt. Op begrotingsbasis was al voorzien dat 2020 een moeizaam financieel jaar zou worden. De stijgende vraag naar zorg binnen het Sociaal Domein in combinatie met onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de Circulaire Economie lagen hieraan ten grondslag. De kosten voor het Sociaal Domein hebben zich inmiddels enigszins gestabiliseerd. Mede door de winstnemingen in de grondexploitatie wordt het resultaat in deze jaarrekening beter. Verder werkt ook het resultaat van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom positief door in ons resultaat. We kunnen daardoor in deze jaarrekening een positief resultaat presenteren van € 1.177.000. Als we dit bedrag in onze Algemene Reserve storten komen we boven de vastgestelde ondergrens voor 2020 uit.

De stand van de Algemene Reserve ligt daarmee boven de in de begroting 2020 vastgestelde minimumgrens van € 10,3 mln. Het saldo per 31 december 2020 is € 9,5 mln. In de begroting 2021 is de minimumgrens naar beneden bijgesteld (€ 7,0 mln) en bij de beoordeling voor deze jaarrekening is vastgesteld dat het gewogen risico € 6,1 mln groot is (zie paragraaf 2). In de begroting 2022 zullen deze grenzen weer worden bijgesteld naar aanleiding van de geactualiseerde risico's. In aansluiting op het oordeel in de paragraaf Weerstandsvermogen zijn er belangrijke risico's en onzekerheden te melden met eventuele structurele gevolgen. Te noemen zijn in dat kader de risico's met betrekking tot het Sociaal Domein, de Grondexploitatie, onze vastgoedportefeuille en diverse gemeenschappelijke regelingen en overige risico's benoemd in de betreffende paragraaf. De inschatting van de gevolgen van de corona crisis komt hier nog bij.

Daarmee zijn alle opgesomde risico's nu voldoende gedekt. Ook de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio ontwikkelen zich positief en naderen de streefwaarden. Daarmee is onze huidige financiële situatie redelijk op orde. De structurele tekorten in het Sociaal Domein in combinatie met het ambitieniveau in onze gemeente zorgen er echter voor dat het structurele beeld in de komende jaren de aandacht blijft vragen. Na de maatregelen die we vorig jaar naar aanleiding van de Koersnotitie hebben doorgevoerd zijn de prognoses voor 2023 en verder positief. De jaren 2021 en 2022 geven nog een tekort. Eventuele nieuwe ambities zullen dan ook goed moeten worden overwogen in de Voorjaarsnota 2021/meerjarenbegroting 2022-2025.

Samen met de inwoners, verenigingen en bedrijven gaan we bepalen welke maatregelen nodig zijn om de veerkracht, flexibiliteit en bestendigheid van onze samenleving te behouden.

Jaarverslag - Programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur
Programma 2 Maatschappij
Programma 3 Omgeving
Algemene dekkingsmiddelen
Onvoorzien
Onzekerheden
Verplichte indicatoren

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

Wij zijn een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Toelichting

De trend dat de samenleving aan zet is zet zich voort. De gemeente faciliteert inwoners, wijken, dorpen, ondernemers en organisaties om elkaar te helpen en initiatieven verder te brengen en mogelijk te maken. Hiermee verschuift het accent van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. De gemeente zorgt er voor dat er een basisniveau is en een vangnet voor hen die er niet zelf of samen uitkomen. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeente nog meer ruimte gaat bieden aan initiatieven vanuit de samenleving en die initiatieven faciliteert en stimuleert. De gemeente stelt zich hierbij regelmatig op als partner en staat daarmee midden in de samenleving. Wat daarnaast bijdraagt is een prettig/positief gevoel van veiligheid in de eigen omgeving. Dit gevoel is er grotendeels al. Wij willen bevorderen dat dit positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers in Duiven vastgehouden wordt en waar nodig verbeterd wordt. Hiervoor dragen we samen de verantwoordelijkheid. Als gemeente versterken we de preventie en pro-activiteit.

Het werken aan een veilige gemeente is van oudsher een overheidstaak. Naast beleid en uitvoering op de wettelijke veiligheidstaken zijn ook initiatieven van inwoners van belang. In onze dienstverlening zien we dit ook terug. De behoefte en de vraag van de klant staat centraal als het gaat om de inrichting van de dienstverlening. Dit betekent een integrale benadering van dienstverlening en eenduidige en kwalitatief hoogwaardige klantcontacten.

Hoofddoelen

Wij willen dit bereiken door:

A. De samenleving stimuleren om initiatieven te nemen die bijdragen aan prettig wonen en leven.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, met aandacht voor wat nodig is.

D. Een organisatie die invulling geeft aan het programmadoel.

Externe ontwikkelingen

- “Overheidsbrede dienstverlening 2020”, de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente hierbij aan moet haken. We zorgen ervoor dat we zoveel mogelijk aanhaken bij landelijke ontwikkelingen en mogelijkheden.
- Het experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie is een ontwikkeling die vanuit de rijksoverheid en de provincie gestimuleerd wordt. Er worden ondersteuningsprogramma's aan gemeenten aangeboden. Zo zijn steeds meer gemeenten met de burgerbegroting aan het experimenteren. Ook het Right to Challenge is een ontwikkeling die je steeds meer ziet bij gemeenten. Het experimenteren komt voort uit de wens om te komen tot een grotere burgerbetrokkenheid bij de lokale politiek.

1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. De samenleving stimuleren om initiatieven te nemen die bijdragen aan prettig wonen en leven.

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Right to Challenge
Doel	Het experimenteren met en invoeren van nieuwe vormen van lokale democratie heeft onder andere als doel om de representatieve democratie te verbinden met de participatieve democratie, publiek eigenaarschap op een democratische wijze te realiseren en te werken aan het vertrouwen tussen burgers en bestuur.
Toelichting	De korte lijnen tussen inwoners, gemeenteraden en colleges maken van gemeenten bij uitstek de proeflokalen voor vernieuwende vormen van democratie. De centrale vraag hierbij is hoe gemeenten voor al hun inwoners een krachtige lokale overheid zijn die concreet bijdraagt aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Een voorbeeld hiervan is het Right to Challenge. Dit 'recht om uit te dagen' kan gezien worden als het recht van de samenleving om aan zet te zijn. Het houdt in dat buurtgebonden (sociale) ondernemers en bewonersgroepen lokale voorzieningen en taken van de gemeente overnemen wanneer zij denken dat het op deze wijze beter of anders kan. De overheid staat voor de uitdaging dit recht goed te ondersteunen. In de Wmo is een basis gelegd voor gemeenten om hiermee aan de slag te gaan. Op dit moment is het zo dat gemeenten hun eigen invulling kunnen geven aan het Right to Challenge op het gebied van de Wmo. Laten (te veel) gemeenten dit na dan komt er een algemene maatregel van bestuur waarin een verplichting voor gemeenten opgenomen zal worden om hiermee aan de slag te gaan. Een belangrijke vraag is natuurlijk of het gemeentebestuur van Duiven hier een voorloper in wil zijn. Het Right to Challenge kan overigens opengesteld worden voor alle gemeentelijke terreinen. Effecten dienen goed onderzocht te worden en de mogelijkheden tot Right to Challenge zullen voorafgaande goed besproken en inzichtelijk gemaakt moeten worden. Op dit moment zijn er aan aantal voorbeelden vanuit diverse gemeenten in Nederland. Voorgesteld wordt om in 2020 aan de slag te gaan met een Right to Challenge experiment.
Bereikt/niet-bereikt	In 2020 heeft team Binnenstebuiten zich verdiept in het Uitdaagrecht (De gemeenteraad wil graag de NL-term gebruiken dus Uitdaagrecht). Zij heeft het college voorgesteld een proefjaar voor het Uitdaagrecht te starten in 2021 zodat eind 2021 een advies kan worden gegeven over het al dan niet opnemen van het Uitdaagrecht in de nieuwe Participatieverordening. Na akkoord van het college is dit voorstel tevens met de gemeenteraad besproken in 2020. In 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor een jaar experimenteren met het Uitdaagrecht in 2021. De raad heeft in 2020 besloten het voor de Burgerbegroting geoormerkte geld te herbestemmen naar Experimenten Democratische Vernieuwing. In de Najaarsnota is € 12.000 van deze bestemmingsreserve beschikbaar gesteld voor het Uitdaagrecht. De pilot Burgerbegroting is in 2020 beëindigd. Het proefjaar Uitdaagrecht start in 2021.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor bewoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Aanpak Ondermijning
Doel	Het voorkomen en terugdringen van ondermijning.
Toelichting	De aanpak van ondermijning is een speerpunt in ons integraal veiligheidsbeleid. Ondermijning is een nog steeds groeiend probleem en de bestuurlijke aandacht is hoog. In het plan van aanpak voor 2019-2020 is beschreven welke maatregelen we nemen. Belangrijke onderdelen zijn het vergroten van de bewustwording onder inwoners, ondernemers en personeel van de gemeente en haar veiligheidspartners en het gericht onderzoeken van signalen.
Bereikt/niet-bereikt	De aanpak van ondermijning in 2020 heeft te leiden gehad onder de coronapandemie. Er zijn daardoor minder integrale controles en voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. De overige werkzaamheden zijn uitgevoerd. In 2020 zijn er 6 hennepkwekerijen ontdekt.

1.B.2	Voldoende capaciteit voor waarborging schone en veilige leefomgeving
Doel	Het optreden tegen en voorkomen van omgevingsoverlast door verkeerd parkeren, zwerfvuil, hondenpoep en ander ongewenst gedrag
Toelichting	Het gevoel van veiligheid in onze wijken wordt bevorderd door schone straten, goede verlichting, in goede staat verkerend straatmeubilair en mensen die zich op straat en in de wijk aan de door ons gestelde regels houden. Actieve controle en handhaving is daarbij belangrijk. Daarom hebben wij in het coalitieakkoord opgenomen dat wij de bestaande handhavingscapaciteit via boa's op straat willen uitbreiden ter voorkoming van omgevingsoverlast, met name die van honden. Met de huidige capaciteit van 3 fte (Westervoort en Duiven samen) komen de BOA's niet toe aan het adequaat vervullen van alle taken. Het aantal meldingen is de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen. Daarnaast hebben nieuwe externe en interne ontwikkelingen ervoor gezorgd dat in de praktijk nieuwe/extra taken bij de boa's zijn komen te liggen. Door deze ontwikkelingen willen de beide gemeentebesturen de handhavingscapaciteit van boa's uitbreiden met 1,5 fte voor Duiven en Westervoort samen. De uitbreiding is met name nodig om naast het oppakken en reageren op alle meldingen, tijd te investeren in nieuwe ontwikkelingen en in preventie door gesprekken op straat, gebruik social media, informatieverstrekking, surveillances/ambtelijke constateringen en aanwezigheid tijdens participatiebijeenkomsten en wijkraadoverleggen en daarmee tevens ook de veranderende rol van de overheid meer gestalte te geven binnen het handhavingsvak.
Bereikt/niet-bereikt	De uitbreiding van de boa-capaciteit met 1,5 fte is direct in het begin van 2020 gerealiseerd. De boa's hebben vanaf half maart 2020 de coronaregels moeten handhaven. Dat is logischerwijs ten koste gegaan van andere toezichtstaken.

1.B.3	Verbinding tussen zorg en veiligheid
Doel	Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur.
Toelichting	Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid wordt steeds belangrijker, nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. Er spelen diverse onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voorbeelden zijn: de aanpak van personen met verward gedrag, personen die ernstige woonoverlast veroorzaken in hun buurt of jongeren die vanwege een instabiele thuissituatie afglijden naar criminaliteit of radicaliseren. In de loop der tijd zullen zich steeds nieuwe knelpunten en doelgroepen manifesteren. Zorg en veiligheid sluit nu nog niet altijd goed op elkaar aan. Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur is daarom een speerpunt voor de komende jaren.
Bereikt/niet-bereikt	Binnen het cluster Veiligheid is zodanig met taken geschoven dat sinds mei 2020 alle veiligheidstaken met een zorgkant in één functie/persoon zijn ondergebracht. Deze functionaris coördineert ook de aanpak van ingewikkelde cases met zorg- en veiligheidsaspecten. De verbinding tussen veiligheid en zorg is daarmee flink verbeterd. Mede door deze ontwikkelingen is het begrote bedrag van € 18.900 voor het inschakelen van externe expertise in 2020 niet besteed. Het versterken van de verbinding tussen veiligheid en zorg is echter een ingewikkeld proces dat nog geruime tijd vergt. In het kader van dit proces of de uitkomsten ervan kan dit structurele budget nog nodig zijn. Het plan van aanpak personen met verward gedrag is in juni door het college vastgesteld. Er wordt nu gewerkt aan de uitvoering, zoals verbetering van het interne werkproces. Daarnaast is gestart met het verbeteren van de ketenaanpak c.q. de verbindingen tussen de betrokken partijen ten aanzien van personen met verward gedrag. Er is elk kwartaal casusoverleg tussen politie, Vivare, Ribw, GGnet, Sociaal Loket en OOV.

1.B.3	Verbinding tussen zorg en veiligheid
	De gemeente analyseert sinds de tweede helft van 2020 samen met de politie doorlopend de meldingen rond personen met verward gedrag met de bedoeling de problematiek rond deze personen inzichtelijk te krijgen en een persoonsgerichte aanpak te maken. Voor de gegevensuitwisseling komt er een convenant. Medio 2020 waren er veel overlastmeldingen van een rondzwervende jeugdgroep/-groepen in de Liemerse gemeenten. De harde kern van deze groepen is in kaart gebracht en voor een persoonsgerichte aanpak aangemeld bij het Veiligheidshuis. Vanwege deze jeugdoverlast is er een wekelijks overleg opgestart tussen politie en de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar om de situatie met betrekking tot jeugdoverlast continu te monitoren en waar nodig aan te pakken.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Modernisering van de dienstverlening
Doel	Uitbreiden digitale dienstverlening
Toelichting	Bij de inrichting van onze dienstverlening stellen we onze inwoners, bedrijven en instellingen centraal. Daar waar we voorheen onze dienstverlening vooral inrichtten vanuit de systeemwereld (hoe passen de bestaande processen in een digitaal systeem?), proberen we nu bij de inrichting van de dienstverlening steeds meer aan te sluiten op de leefwereld (mensgerichte systemen & processen). Bij de verdere ontwikkeling van de digitale dienstverlening hanteren we de volgende 5 uitgangspunten: • Digitaliseren daar waar het zinvol is • Toegankelijkheid • Integraliteit • Flexibiliteit • Betrouwbaarheid & Transparantie De grote verscheidenheid aan beschikbare ict-oplossingen – zowel landelijk via MijnOverheid, als via de verschillende leveranciers van backofficeapplicaties en via de gemeentelijke website – vraagt om strategische keuzes. Om daarin robuuste en toekomstbestendige keuzes te kunnen maken, trekken we in De Liemers samen op. We houden daarbij ook aandacht voor de niet geringe groep inwoners/klanten die niet of minder zelfredzaam is en voor de groep digibeten en laaggeletterden. We zorgen dat ook voor deze doelgroepen de gemeentelijke producten en diensten goed toegankelijk zijn. In dat verband zorgen we in elk geval dat de gemeentelijke websites tijdig (voor 23 september 2020) aan het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid voldoen.
Bereikt/niet-bereikt	In 2020 zijn 13 nieuwe e-formulieren ontwikkeld en online gezet. Het aantal actieve formulieren per 31-12-2020 bedroeg 74. Verder is de website grotendeels digi-toegankelijk gemaakt en heeft deze nu status C. Met name de toegankelijkheid van de pdf-formulieren is een issue dat nog verbetering behoeft. Daar waar de website nog niet volledig aan de toegankelijkheidseisen voldoet, wordt dit expliciet vermeld in de toegankelijkheidsverklaring en wordt een passend alternatief geboden voor het verkrijgen van de informatie.

D. Een organisatie die waar maakt dat de gemeente een transparante en betrouwbare partner is middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief, die invulling geeft aan de randvoorwaarden die de gemeenteraden hebben gesteld met betrekking tot kwaliteit en kosten en die de opdrachten van beide besturen uitvoert.

1.D.1	Organisatie 1Stroom
Doel	Doorontwikkeling van de fusieorganisatie
Toelichting	De organisatie 1Stroom, de ambtelijke fusieorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort is op 1 januari 2018 van start gegaan, met als missie/visie: Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving. Het jaar 2018 is vooral het jaar geweest om de basis op orde te brengen en het fusiestof te laten neerdalen. In 2019 nemen we de doorontwikkeling verder ter hand. In kleine stapjes, maar wel in de goede richting en verweven in het werk van alle dag. In 2020 vervolgen we deze weg en kunnen de stapjes steeds groter worden. Richtsnoer bij deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategisch HR-beleid. De belangrijkste lijnen hieruit zijn: • Werken vanuit missie/visie en kernwaarden • Juiste mens op juiste plek • Invulling geven aan onze veranderende rol in de samenleving • Partner van het bestuur
Bereikt/niet-bereikt	Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosofie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie bijna drie jaar draait, wordt echter duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeven om de stip op de horizon ‘een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving’ te bereiken. Daarom is in 2020 besloten om een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten van de missie, visie en besturingsfilosofie behouden blijven. Om verdere doorontwikkeling van 1Stroom mogelijk te maken wordt de structuur aangepast. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers. In 2021 krijgt de nieuwe structuur gestalte. In het kader van het verder ontwikkelen van het bestuurlijk ambtelijk samenspel is in 2020, volgend op een succesvolle pilot in 2019/2020, een tweede groep gestart met het programma ‘Versterken Adviseurs’. Door de coronamaatregelen is echter slechts een beperkt deel van het totale programma doorlopen en zal een vervolg in 2021 plaatsvinden. Doordat medewerkers vanwege de coronamaatregelen thuiswerken en allerlei cursussen zijn komen te vervallen is een online leerplatform ‘1StroomAcademie’ in 2020 gelanceerd. In maart 2021 wordt de pilot geëvalueerd. Vanwege de coronamaatregelen is het moeilijk geweest om te investeren op teamontwikkeling. In 2021 wordt in het kader van het opleidingsplan geïnvesteerd in teamontwikkeling, ook in relatie tot de nieuwe organisatiestructuur Het jaar 2020 sluit voor 1Stroom af met een positief resultaat van € 1.479.122. Dit resultaat is voornamelijk het gevolg van niet begrote incidentele (hogere) bijdragen, extra vergoedingen vanwege Covid en minder uitgaven als gevolg van Covid. In de derde kwartaalrapportage 2020 was een geprognosticeerd resultaat opgenomen van € 300.000. In het algemeen bestuur van 1Stroom is op basis van dit resultaat het besluit genomen om twee bestemmingsreserve te vormen van in totaal € 230.000. Dit betreffen reserves van € 200.000 voor de doorontwikkeling van de organisatie 1Stroom en € 30.000 voor de inzet van een projectleider voor de implementatie van de omgevingswet In 2019 was de financiële functie niet op orde. In 2020 is de financiële functie verder ontwikkeld. De basis van de financiële administratie is op orde en de interne beheersing is in 2020 een stap doorontwikkeld.

1.D.1	Organisatie 1Stroom
	Het is de organisatie gelukt om besparingen te realiseren door op onderdelen slimmer te werken en contracten te herbezien. Denk hierbij onder andere aan innovatieve methodieken voor werving en selectie en het opnieuw beoordelen en afsluiten van bestaande contracten. 1Stroom hanteert altijd het voorzichtigheidsprincipe waarbij te voorziene lasten worden opgenomen in de rapportages en de opbrengsten als p.m.-post worden meegenomen tot het moment dat de opbrengst is gerealiseerd. Mede ook omdat hier veelal directe lasten tegenover staan. De managementletter van 1Stroom laat een zichtbare verbetering zien t.o.v. 2019 en met name t.o.v. 2018. De accountant heeft dit vastgesteld en heeft geconstateerd dat de uitvoering van het plan van het verbeteren van de financiële functie conform planning en plan verloopt. Inmiddels is de basis op orde en is de doorontwikkeling van de financiële functie gaande. De administratie is dagelijks bij en geschoond en een eerste aanzet is gemaakt met het opstellen van een intern controleprogramma. In 2020 is het inkoop-, verkoop- en betaalproces verbeterd en het debiteurenbeheer op orde gebracht. In 2020 is voor 1Stroom een start gemaakt met het opstellen van kwartaalrapportages. Dit proces wordt in 2021 verder uitgewerkt waarbij de nadruk wordt gelegd op een managementrapportage in plaats van sec een financiële presentatie. Het budgetbeheer in de organisatie is sterk verbeterd en er is goed aandacht voor het aantoonbaar vastleggen van prestatieverklaringen in het inkoopproces.

1.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2019, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2020 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Bestuur

	Rekening 2019	Begroting 2020 v.w.	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Lasten	14.834	14.119	15.911	13.126	2.784
Baten	43.001	43.157	45.269	45.387	119
Gerealiseerde totaal saldo	**28.167**	**29.038**	**29.358**	**32.261**	**2.903**
Resultaatbestemming	-4	2.732	5.142	-118	- 5.259
Gerealiseerde resultaat	**28.163**	**31.770**	**34.500**	**32.143**	**- 2.356**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het positief resultaat op het programma Bestuur bedraagt vóór bestemming € 2.903.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 122 en verder.

Directe kosten (€ 1.256.000)

Het nadeel op het **taakveld bestuur** is ontstaan doordat we vanwege de nieuwe berekeningen door het ABP waarin een lagere rekenrente wordt gehanteerd moesten bijstorten in de voorziening voor pensioenen wethouders. Daartegenover staat een voordeel omdat we uit de eindafrekening van de Stadsregio een bedrag ontvingen. De accountantskosten vielen hoger uit omdat we meer fiscale adviezen nodig hadden en er extra tijd is besteed aan de controles.

Op het **taakveld burgerzaken** ontstaat een voordeel omdat we de ontvangen coronagelden voor de organisatie van de verkiezingen pas in 2021 gaan uitgeven.

Op het **taakveld beheer overige gronden en gebouwen** is een voordeel ontstaan. Dat komt omdat de sloopkosten van de Walcherenstraat 5 en de Loostraat 35 niet volledig zijn uitgegeven maar zijn doorgeschoven naar 2021. Vanwege een herwaardering van het pand in

het Vitaal Centrum is er een bedrag uit de voorziening vrijgevallen. We hebben een boekwinst op de waardering van een aantal ruilgronden gemaakt. Een nadeel is ontstaan omdat we een bodemsanering hebben gedaan op een stuk grond aan de Plaksestraat. Een voordeel ontstond doordat er niet geraamde opbrengsten waren voor de verkoop van snippergroen.
Het **taakveld Overhead** levert een voordeel op dat grotendeels wordt veroorzaakt door het positieve resultaat in de jaarrekening van 1Stroom.
Doordat de rente op de kapitaalmarkt zo laag is zijn er voordelen op het **taakveld Treasury**. Nadelen ontstaan door het grote aantal omzettingen van hypothecaire geldleningen in het afgelopen jaar.
Op de taakvelden **OZB voor woningen en niet woningen** ontstaan geen grote verschillen omdat de opbrengsten in de pas lopen met de ramingen.
Op het **taakveld overige belastingen** ontstaat een nadeel doordat er minder opbrengsten uit aanmaningen en dwangbevelen zijn geweest bij de invordering.
Het **taakveld Algemene Uitkering** komt door hoeveelheidsverschillen in de maatstaven jeugdigen en inwoners lager uit. In dit totaal zijn de aanpassingen van de maatstaven voor 2018 en 2019 ook verwerkt alsmede de gevolgen van de decembercirculaire.
Het voordelige verschil op het **taakveld Overige baten en lasten** ontstaat voornamelijk doordat de stelpost prijsstijgingen vrijvalt. Een deel van dit voordeel valt weg tegen de prijsstijgingen op het taakveld Afval die in programma 3 voor een nadeel zorgen. Verder ontstond hier ook een voordeel door het afboeken van een latente BTW-schuld.
Op het **taakveld crisisbeheer en brandweer** zijn diverse kleine voordelen onder andere op onderhoud verder ook een voordeel op de bijdrage VGGM.
Op het **taakveld openbare orde en veiligheid** hebben we voordeel omdat er meer legesopbrengsten APV waren voor een speelautomatenhal en de huur van reclameborden voor 3 jaar is geïnd. Verder zijn er minder kosten gemaakt voor de inzet van de zorgcoördinator.

Doorbelasting (€ 1.647.000)
De werkelijke lasten van 1stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In dit programma 1 zijn minder kosten terecht gekomen dan geraamd omdat het voordeel op 1stroom hier is verwerkt. Doordat de activamodule is geactualiseerd, de rentelasten van hypothecaire geldleningen veel lager waren door omzettingen en de rentestand heel laag is zijn er minder kapitaallasten geboekt.

Bestuur	-59.000
Burgerzaken	49.000
Beheer overige gronden en gebouwen	876.000
Overhead	141.000
OZB niet-woningen	- 5.000
Overige belastingen	- 24.000
Algemene Uitkering	- 404.000
Overige baten en lasten	698.000
Crisisbeheer en brandweer	32.000
Openbare orde en veiligheid	60.000
OZB woningen	- 35.000
Treasury	- 73.000
Doorbelasting 1Stroom	1.499.000
Doorbelasting kapitaallasten	148.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.903.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 5.259.000. In totaal is er dus minder uit de reserves onttrokken dan geraamd. Het begrotingsresultaat en de resultaten van de tussenrapportages zijn niet aan de Algemene Reserve toegevoegd of onttrokken omdat het werkelijke resultaat van 2020 uiteindelijk veel beter is(-€ 4.705.000). In de Bestemmingsreserve Vastgoed is het exploitatiesaldo (-€ 191.000) van het vastgoed in het centrum gestort. Het krediet voor de sloop Walcherenstraat 5 is nog niet gebruikt (- € 324.000). De kredieten voor de sloop Tempelstraat 1 (- € 11.000) en Loostraat 35 (- € 27.000) zijn nog niet afgerond en overgeboekt naar 2021.

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.903.000**
Begroting/Voorjaarsnota/Najaarsnota	- 4.705.000
Saldo vastgoed centrum	- 191.000
Sloop Walcherenstraat 5/Tempelstraat 1/Loostraat 35	- 363.000
Gerealiseerde resultaat	**- 2.356.000**

Bedragen in €

1.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot sociale dienst, ict en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op verschillende niveaus waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Resultaat in 2020	RID: Op basis van de Liemerse i-visie zijn voor 2020/2021 twee strategische doelen geformuleerd: - Wij zetten informatisering in om onze burgers en bedrijven zo goed mogelijk te bedienen en onze wettelijke taken zo goed mogelijk uit te voeren. - Wij zetten informatisering in om de ambities van de Liemerse organisaties tot uitvoer te brengen. Om deze doelen tot uitvoer te brengen, zijn een vijftal uitgangspunten geformuleerd. Dit zijn de uitgangspunten waar vanuit we willen werken en vormen het kader waarbinnen we opereren. De vijf uitgangspunten zijn: digitaal waar dat zinvol is, toegankelijk, integraal, flexibel en betrouwbaar & transparant. In de i-strategie zijn de strategische kaders en keuzes beschreven inclusief een projectenlijst waarin staat wat we gaan doen in 2020.

	Samenwerking de Liemers
	O.a. de volgende projecten zijn in 2020 uitgevoerd en afgerond: • Uitbreiden en updaten van de Citrix-omgeving • Implementatie Office365 • Uitbreiding VX-rail • Verhuizing datacenter • Aanbesteding GT-print • Aanbesteding websites • Implementatie belasting applicatie. Daarnaast zijn er een groot aantal projecten die in 2020 zijn uitgevoerd en naar verwachting in 2021 zullen worden afgerond.
	RID inkoop: RID inkoop is naast haar reguliere taken in 2020 bij diverse aanbestedingen betrokken geweest waarbij aandacht en succes is behaald op thema's als Social Return on Investment, Duurzaamheid en regionale kansen. Bij diverse groenaanbestedingen is 25% social return opgenomen wat resulteert in een bedrag voor social return van ruim twee miljoen over de hele contractperiode. Er is in 2020 ook een start gemaakt met de aanbesteding van meubilair voor 1Stroom. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de RCC (Rapid Circular Contracting) methodiek die moet zorgen voor zoveel mogelijk circulariteit.
	RSD: De RSD heeft in 2020 naast de extra werkzaamheden die het gevolg zijn van de Corona pandemie, verder gewerkt aan de nieuwe opdracht. Dit heeft ook in 2020 ondanks de wat moeilijkere omstandigheden geresulteerd in het ruim behalen van de afgesproken KPI's. In 2020 zijn de overleg momenten met portefeuillehouders, accountmanagers en regionaal overleg verder gestructureerd. De RSD is in veel overleggen de kartrekker. Dit was ook noodzakelijk voor het afstemmen van het Corona beleid en de wijze van aanpak. Bij de invoering van de Tozo-regelingen half maart is hier heel sterk op ingezet, alle medewerkers hebben zich heel flexibel opgesteld. Er zijn ruim 2000 verzoeken Tozo 1 afgehandeld. Voor Tozo 2 en 3 telt het partnerinkomen mee waardoor het aantal aanvragen terug liep naar ongeveer 300 per regeling in 2020. Begin 2021 vind de evaluatie van de nieuwe opdracht 2019 en 2020 plaats.

	1Stroom
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: 1 Robuuster wordt (minder **kwetsbaar**). 2 Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (**kracht**). 3 Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (**kwaliteit**). 4 Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (**kansen).** 5 Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (**kosten**). Op basis van raadsbesluit juli 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021 oplopend tot ruim € 1,3 mln in 2024.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.

Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door 1Stroom opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op bestuurlijk niveau waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Resultaat in 2020	In 2020 is de interne beheersing verbeterd. In het verbeterproces voor de financiële beheersing hebben we stappen gemaakt onder andere door grip te krijgen op de budgetten, door contracten te actualiseren en voordeliger in te kopen en door op onderdelen slimmer te organiseren of gebruik te maken van nieuwe technieken. Bijvoorbeeld innovatieve methodieken voor werving en selectie en het verbeteren van bestaande applicaties waardoor systemen menselijke handelingen overnemen of verminderen.

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	In stand houden van een brandweer, in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR), voorzien in de meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, het inventariseren van en adviseren over risico's, voorbereiden op de bestrijding van branden, het organiseren van de crisisbeheersing, het bevorderen van medisch milieukundige zorg, het bevorderen van technische hygiënezorg, het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen, het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders, taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.
Resultaat in 2020	Als crisisorganisatie was VGGM in 2020 vooral druk met de bestrijding van de corona pandemie. Vanwege het testen en het bron en contactonderzoek was de druk bij de GGD (onderdeel van VGGM) hoog en is veel tijdelijk personeel aangenomen. In 2020 is in het bestuur van VGGM uitgebreid gesproken over nieuwe verdeelsleutels voor de verdeling van de kosten van de brandweer over de deelnemende gemeenten. In 2021 vindt hierover definitieve besluitvorming plaats, waarna de nieuwe kostenverdeling wordt opgenomen in de VGGM-begroting van 2022. Een ander belangrijk project in 2020 was de professionalisering van de gekazerneerde beroepsorganisatie bij brandweer Arnhem en Ede. De kosten van deze operatie worden eveneens meegenomen in de VGGM-begroting van 2022.

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet.
Taak	Beheren en toezicht houden op de overgedragen en niet overgedragen archiefbescheiden van de deelnemers. Adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie over de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.

	Streekarchief
Resultaat in 2020	Omdat een groot deel van 2020 er geen vrijwilligers op het archief werkzaam waren en de archivarissen (vaak noodgedwongen) thuiswerkten, kon er op locatie minder werk worden verzet. Daarnaast was 1 van de archivarissen langdurig ziek. Diverse activiteiten stonden dus op een laag pitje. Aan het opzetten van een e-depot werd in 2020 wel veel aandacht besteed. DocFactory verrichtte een onderzoek onder de deelnemende gemeenten om een goed beeld te krijgen van waar men nu staat. Daarnaast is er gewerkt aan het vullen van de nieuwe website.

	Euregio
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. Zij voert hiertoe projecten uit. Zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden. Zij adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Resultaat in 2020	Geen bijzonderheden.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

We dragen bij aan een vitale Duivense samenleving, die veerkrachtig, flexibel, gezond, menselijk, zelfredzaam en maximaal leefbaar is.

Toelichting

Uitgangspunt is de eigen kracht van inwoners, bedrijven en verenigingen (samenleving). De meeste Duivenaren kunnen zonder hulp goed voor zichzelf zorgen. Voor inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn zelf regie over hun eigen leven te voeren krijgen van ons passende zorg en hulp om waardevol en zelfstandig aan de (Duivense) samenleving deel te nemen.

Ook in de huidige Corona periode blijken de maatschappelijke instellingen en verenigingen een sterke “fundering” van de Duivense samenleving te vormen, die door ons nog beter benut en versterkt zal worden. Dit doen wij door in overleg de samenwerking en dialoog tussen deze partijen te stimuleren, te faciliteren en initiatieven te ondersteunen. Dit kan (eenvoudige en) duurzame oplossingen mogelijk maken voor maatschappelijke vraagstukken en kan leiden tot betere resultaten voor mogelijk minder geld.

Wij zetten sterk in op preventieve voorzieningen met een lage toegangsdrempel, die dicht bij de inwoners worden aangeboden. Hiermee kunnen zwaardere zorg en maatwerkvoorzieningen voorkomen en/of uitgesteld worden. Dat is een win-win-situatie. Voor het verbeteren van het signaleren van hulpvragen van inwoners worden door professionals o.a. vrijwilligers en andere groepen getraind.

Voor kwetsbare inwoners die geen regie over hun leven kunnen voeren en ook niet volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen houden wij een “vangnet” in stand. Dit “vangnet” bestaat uit door de overheid georganiseerde voorzieningen en uit zo nodig specialistische zorg. De kwetsbare inwoner kan hierdoor zo prettig en zinvol mogelijk leven. Het “vangnet” zal worden versterkt.

De in 2017 ingeslagen weg naar versterking van samenwerking met en tussen maatschappelijke instellingen, culturele instellingen, onderwijs en verenigingen in het basisteam/netwerk, Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) en cultuureducatie, wordt vervolgd. Dit zal een extra impuls van ons krijgen, omdat niet alle partners met hetzelfde “vervoermiddel” en dezelfde ”snelheid” de ingeslagen weg volgen. Het resultaat is, dat alle partners op gelijkwaardige wijze deelnemen aan het basisteam/netwerk. De wijze waarop dit zal gebeuren staat bij de speerpunten.

De basisvoorzieningen worden gevormd door mogelijkheden voor sport, recreatie, kunst, cultuur, educatie, onderwijs en gezondheidszorg. Voor alle inwoners van Duiven dragen die voorzieningen voor een belangrijk deel bij aan zinvolle vrijetijdsbesteding, ontplooiing, ontwikkeling en positieve gezondheid. De basisvoorzieningen maken mogelijk dat inwoners zelfstandig de regie over hun leven kunnen voeren en deel kunnen nemen aan de samenleving. Goede basisvoorzieningen moeten ook voorkomen dat zo min mogelijk een beroep gedaan wordt op maatwerkvoorzieningen en gebruik gemaakt moet worden van het “vangnet”. De basisvoorzieningen worden in stand gehouden en versterkt waardoor het goed en prettig leven is in Duiven.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:

A. De basis op orde

B. Meedoen naar vermogen

C. Zelfredzaamheid naar vermogen

Externe ontwikkelingen

Gespannen arbeidsmarkt:

Na jaren van economische groei, groeide de economie al voor het uitbreken van de coronacrisis minder snel. Er was geen sprake van economische krimp, maar wel van een afnemende groei. De daling van de werkloosheid stagneerde. Economisch mindere tijden waren dus (waarschijnlijk) in aantocht. Het uitbreken van de coronacrisis heeft dit proces echter versterkt en versneld. Hoe snel Nederland en de rest van de wereld het effect van de coronacrisis te boven komen hangt af van een aantal factoren. Hoe snel wordt er gevaccineerd? Volgt er weer een nieuwe golf besmettingen? Hoe gedraagt het virus zich in andere delen van de wereld? Allemaal ontwikkelingen die invloed hebben op de economie en arbeidsmarkt in Midden-Gelderland. Voor Duiven en Westervoort geldt dit in gelijke mate.

Door de maatregelen die in maart 2020 ter preventie van een verdere verspreiding van het coronavirus werden genomen, daalde het aantal vacatures snel en steeg het aantal WW-uitkeringen flink. Dat leidde er in het eerste kwartaal van 2020 al toe dat er niet langer sprake was van een krappe arbeidsmarkt. Zowel landelijk als in de Liemers was de arbeidsmarktspanning in het eerste kwartaal van 2020 ‘gemiddeld’, wat inhoudt dat de vraag naar en het aanbod van arbeidskrachten redelijk met elkaar in evenwicht zijn. In het tweede kwartaal nam de spanning op de arbeidsmarkt verder af. De typering bleef voor heel Nederland en voor de Liemers echter gemiddeld. Beroepen waar het eind 2020 lastig is om werk in te vinden zijn onder andere administratief-financiële beroepen (zoals administratief medewerkers), beroepen in de cultuursector (zoals bibliotheekmedewerkers) en beroepen in de dienstverlening, evenementen en reizen (zoals horecamedewerkers). Het aantal jongeren was hierin naar verhouding oververtegenwoordigd. Zij verloren aan het begin van de coronacrisis vaker hun baan dan de oudere leeftijdsgroepen. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen van jongeren in de periode maart tot en met augustus is in Midden-Gelderland 2,5 keer hoger in 2020 dan in 2019. Dit komt door twee factoren die elkaar versterkten. Zo waren de horeca en de detailhandel twee snel en sterk getroffen sectoren waarin relatief veel jongeren werken.

Tegelijkertijd zijn er ook nog kansrijke beroepen waar meer vraag dan aanbod is, zoals hogere ICT-beroepen (zoals softwareontwikkelaars en netwerkspecialisten), zorgberoepen (zoals verpleegkundigen en verzorgenden IC), veel technische beroepen (zoals elektriciens, machinemonteurs en elektrotechnisch ingenieurs), maar bijvoorbeeld ook vrachtwagenchauffeurs. Wat voor de langere termijn belangrijk is, is dat de coronacrisis bestaande ontwikkelingen op de arbeidsmarkt een impuls geeft. Bedrijven reorganiseren om productiever te worden en voeren robotisering en automatisering versneld in. Ook thuiswerken zal veel vaker voorkomen om kosten van reizen en kantoorhuur te besparen. Het werk in bijvoorbeeld bedrijfscatering en administratief werk neemt daardoor af, terwijl veel werk in de techniek toeneemt en technische vaardigheden in veel beroepen steeds belangrijker worden.

Invoering beschermd wonen:

Er zijn afspraken gemaakt tussen VNG en Ministerie van VWS over de decentralisatie van het beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. De ontwikkeling van het objectieve verdeelmodel zal in 10 jaar tijd verlopen van historisch verdeeld over de centrumgemeenten naar objectief verdeeld over alle gemeenten. Gemeenten zijn verplicht om gedurende het ingroeipad van 10 jaar regionaal samen te werken. Maatschappelijke opvang blijft de komende 4 jaar onder de centrumgemeenten vallen. Het objectieve verdeel model zou worden opgeleverd door de landelijke overheid, in 2020. Maar deze oplevering heeft vertraging opgelopen. Hierdoor is de financiële decentralisatie uitgesteld naar 1 januari 2022. Vanaf die datum gaat ook het ingroei pad van 10 jaar gelden.

Veranderende wetgeving inburgering 2020:

Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe wet Inburgering in werking. Als gevolg daarvan veranderen de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente aanzienlijk. In de nota “Inburgering en Participatie” wordt hierop reeds voorgesorteerd.

De gemeente is reeds gestart met de voorbereiding op deze veranderingen. Voor de implementatie is een startnotitie op gesteld en er is een update opgesteld van de nota “Inburgering en Participatie”. Bij deze voorbereidingen worden verschillende interne afdelingen en externe

samenwerkingspartners betrokken. In 2020-2021 wordt gedegen onderzoek gedaan naar wat de veranderingen betekenen voor de gemeente en de samenwerkingen

Invoering maatschappelijke diensttijd:

Tijdens de maatschappelijke diensttijd leren jongeren iets nieuws, zoals koken, met machines werken of een evenement organiseren. Je kunt zo ontdekken welke studie of wat voor werk je wilt gaan doen. Je leert nieuwe mensen kennen, bijvoorbeeld door te sporten met jongeren met een ander geloof. Tijdens de maatschappelijke diensttijd doe je iets voor een ander. De diensttijd is vrijwillig. In het land oefenen organisaties en jongeren al sinds 2018 met de maatschappelijke diensttijd in een groot aantal pilots/proeftuinen in het land. Vanaf schooljaar 2020-2021 start er op initiatief van Hope XXL ook op het Candea College (en het Liemers College) een proeftuin over maatschappelijke diensttijd, gefinancierd voor 2 jaar vanuit het Rijk. Leerlingen op deze scholen kunnen vrijwillig een maatschappelijke diensttijd invullen.

Sportakkoord en preventieakkoord

In de zomer van 2018 hebben Ministerie van VWS, VSG, VNG en NOC*NSF het Nationaal Sportakkoord getekend. Een akkoord dat veel positieve energie heeft losgemaakt. Het heeft tot doel de sport te versterken en te verenigen en integraal beleid te bevorderen. Het sportakkoord beoogt daarmee dat de verbindende rol van sport en bewegen beter wordt benut.

Op maandag 9 maart 2020 is er door de gemeente Duiven in samenwerking met sportaanbieders, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven, een lokaal sportakkoord ondertekend: het BOSS-akkoord. Het BOSS-akkoord bouwt verder aan de gezamenlijke BOSS-visie en droom: iedere inwoner van de gemeente Duiven met plezier laten Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen. Dit akkoord wordt begeleid door een stuurgroep, bestaande uit een maatschappelijk breed team (sportverenigingen, sportondernemers, welzijnsstichting, combinatiefunctionarissen). De gemeente heeft in deze stuurgroep een adviserende rol.

In de regio Arnhem zullen de gemeenten een regionaal sportakkoord gaan sluiten waarin aansluiting wordt gezocht bij het Landelijke sportakkoord en waarin regionale ambities worden geformuleerd:

1. Vaardig in bewegen: De ambitie is om meer kinderen in de Regio Centraal Gelderland aan de beweegrichtlijnen te laten voldoen en om de neerwaartse spiraal van motorische vaardigheid van kinderen de komende jaren naar boven toe te buigen.

2. Vitale sport- en beweegaanbieders en positieve sportcultuur: De ambitie is om alle typen sportaanbieders toekomstbestendig te maken. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht, zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op een plezierig, veilig, eerlijk en zorgeloos sportklimaat en de ontwikkeling van de verbindende sportvereniging in haar omgeving.

3. Duurzame sportinfrastructuur: De ambitie is om Regio Centraal Gelderland te voorzien van functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijker ingericht en alle sportaccommodaties zijn duurzaam.

Preventieakkoord

In november 2018 heeft het kabinet het Nationaal Preventieakkoord gesloten met zo'n zeventig maatschappelijke organisaties en bedrijven. Nederland moet gezonder worden, vindt het kabinet. Een samenhangend pakket met maatregelen die gezamenlijk bijdragen aan het gezonder maken van Nederland. Doel van het akkoord is dat Nederlanders gezondere keuzes maken, waardoor ze minder ziek worden, minder zorg nodig hebben en het goede voorbeeld geven aan hun kinderen. Er is gekozen voor een aanpak op de onderwerpen: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Omdat ze verreweg de grootste oorzaak voor ziektelast in Nederland zijn. Diverse maatregelen uit het preventieakkoord hebben ook betrekking op sport, zodat er een verbinding gelegd kan worden met het sportakkoord.

2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. De basis op orde.

Dit zijn de speerpunten:

2.A.1	Aansluiting Zorg en Onderwijs
Doel	Uitgaande van de ondersteuningsvraag van kind of ouders, werken onderwijs en jeugdhulp samen om kind en ouders te ondersteunen zodat kinderen zoveel mogelijk in de eigen omgeving opgroeien.
Toelichting	Doel is dat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving opgroeien. Omdat kinderen een belangrijk deel van hun tijd op school doorbrengen, is de betrokkenheid van het onderwijs om dit doel te bereiken van belang. Aansluiting van scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs) op de jeugdhulp en omgekeerd is essentieel. Het onderwijs verleent mede in het kader van passend onderwijs regelmatig ondersteuning aan leerlingen. Voor zover van toepassing moet dit aansluiten op de jeugdhulp die een leerling ontvangt. Daarnaast is het van belang dat signalen vanuit het onderwijs tijdig leiden tot inzet van jeugdhulp en is betrokkenheid vanuit het onderwijs belangrijk als jeugdhulp wordt ingezet. In 2018 en 2019 zijn stappen gezet om de aansluiting te verbeteren. Er zijn nadere afspraken gemaakt en het contact is verder verbeterd. Wachtlijstproblematiek, inkoopvoorwaarden van zorginstellingen en verschillende verantwoordelijkheden tussen gemeente en onderwijs blijven aandachtspunten. In 2020 zal hier op nieuw op worden ingezet en zullen de gemaakte afspraken moeten worden geborgd. Daar waar nodig faciliteren we ondersteuning op een manier die past bij de ondersteuningsvraag. We zetten in op slimme verbindingen van maatwerkvoorzieningen met het onderwijs rondom een kind. Eind 2019 wordt het onderwijsachterstanden-beleidsplan (OAB) in de gemeenteraad vastgesteld. Dit plan zal ondersteunend zijn aan het doel om de aansluiting tussen zorg en onderwijs te verbeteren. Nu we op lokaal niveau goede stappen hebben gezet gaan we nu ook op Liemers niveau de aansluiting tussen zorg en onderwijs verbeteren. Het onderwijs en het samenwerkingsverband van het onderwijs is op Liemers niveau georganiseerd waar ook enkele speciaal onderwijsscholen onder vallen. De gemeenten Westervoort, Zevenaar en Montferland zijn bereid om hier aan mee te werken.
Bereikt/niet-bereikt	Onze gemeente is sinds 2015 verantwoordelijk voor het bieden van jeugdhulp, waar ook de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) voor jeugdigen onder valt. De Jeugd GGZ biedt diagnostiek en behandeling aan kinderen en jongeren met een psychische kwetsbaarheid. Naast het gezin vormt het onderwijs het belangrijke tweede opvoedmilieu voor kinderen en jongeren, waardoor de verbinding tussen school, thuis en GGZ van belang is om te zorgen dat kinderen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Vanuit het onderwijs is het signaal afgegeven dat de verbinding tussen de aanbieders van GGZ en het onderwijs beter kan. Op Liemers niveau hebben er verkennende gesprekken plaats gevonden met betrokken partijen over dit onderwerp.

2.A.1	Aansluiting Zorg en Onderwijs
	Vanuit het basisnetwerk is gekozen voor het voeren van individuele gesprekken en groepsgesprekken. Ouders en jongeren, kinderopvang en POH Jeugd, zorgaanbieders en intern begeleiders, jeugdartsen en maatschappelijk werkers hebben hieraan deelgenomen. Hieruit zijn diverse thema's naar voren gekomen waarvan er 3 in een pilot zijn uitgevoerd binnen het project Verbetering verbinding GGZ en onderwijs: • Bereikbaarheid • Verwijzing • Vertaling diagnostiek en behandeling naar onderwijs en thuis Op 15 oktober 2020 zijn de pilots geëvalueerd met een afvaardiging van intern begeleiders, zorgaanbieders en POH Jeugd. Dit heeft ertoe geleid dat de afspraken uit dit project zijn gedeeld en goed geborgd bij alle deelnemers. De opbrengst van dit project zijn deze resultaten. In de samenwerking tussen partijen wordt dit geborgd door middel van bestuurlijk overleg in het OOGO: Er zijn duidelijke afspraken over trajecten en terugkoppeling gemaakt. Er is een geactualiseerde lijst van contactpersonen, er zijn korte lijnen die vooral voor ouders heel goed werken bij signalering op school van moeilijk verstaanbaar gedrag van hun kind. Er is een vastgestelde werkwijze over de verschillende routes rond het verwijzen en het voeren van het startgesprek en de verslaglegging tussen zorgaanbieders, POH Jeugd en school, en wie de contactpersoon is. Naast dit onderzoek is in onze opdracht in 2020 een Focustraining verzorgd door de praktijkondersteuner Jeugd GGZ van de huisartsen. Het is een groepsgerichte training gericht op jeugdigen in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs. De training bestaat uit een combinatie van werkvormen, gebaseerd op cognitieve gedragstherapie, mindfulness en leefstijlinterventies, met het gedachtengoed van positieve gezondheid: minder medicaliseren, meer welzijn en normaliseren. Voor de kinderen en jongeren heeft de training als resultaat opgeleverd dat zij een minder vol hoofd, meer rust ervaren waardoor minder boze buien, betere focus/ concentratie, betere rapporten, minder ruzies thuis. Door ouders actief in de training te betrekken worden de effecten van de training bekrachtigd, en daarmee verduurzaamd. Tijdens de training maken de kinderen hun eigen Focusplan. Deze plannen worden teruggekoppeld aan ouders en aan leerkrachten in basisonderwijs. De korte lijnen met het onderwijs leiden tevens tot toepassing van de oefeningen in de klas. Het effect hiervan op de jeugdigen is positief. Het heeft hen geholpen bij een betere concentratie op school en bij het omgaan met spanningen. Door deze op preventie gerichte werkwijze is de inzet op jeugdhulpvoorzieningen zoals behandeling en begeleiding teruggedrongen en is de verbinding met het onderwijs versterkt. De wachtlijst voor het spreekuur van de POH JGGZ zelf is sterk verminderd doordat er minder verwijzingen voor het spreekuur, en minder verzoeken hiertoe vanuit het onderwijs zijn. Corona speelt een niet vooraf in te schatten rol: de groepsbijeenkomsten (live toen het nog kon en later digitaal) geven de deelnemers het gevoel van een veilige plek en laten hiernaast ook sociaal emotionele groei zien.

2.A.2	Van maatwerk naar voorliggend
Doel	Het afschalen van zorg mogelijk maken door algemene, voorliggende voorzieningen te versterken en aan elkaar te verbinden. Hierdoor wordt een verschuiving van maatwerk naar voorliggend mogelijk gemaakt.

2.A.2	Van maatwerk naar voorliggend
Toelichting	Het inzetten op de versterking van eigen kracht, sociaal netwerk, preventie en algemene voorliggende voorzieningen draagt (op termijn) bij aan vermindering van de druk op de maatwerkvoorzieningen. Een investering in de algemene voorliggende voorzieningen, ook financieel, leidt tot het minder hoeven inzetten van maatwerkvoorzieningen en specialistische zorg. Inmiddels ingezette initiatieven worden doorontwikkeld en het ontplooien van nieuwe initiatieven wordt gestimuleerd en gefaciliteerd. Daarnaast wordt ingezet op het beter verbinden van initiatieven vanuit de gedachte; samen sterk! Het vergt lef omdat de investeringen voor de baten uitgaan. Om te kunnen investeren in algemene voorliggende voorzieningen, moet een budget beschikbaar komen waaruit geput wordt om de algemene voorzieningen te versterken en verbindingen te faciliteren.
Bereikt/niet-bereikt	Bereikt: samenhangend aanpak kwetsbare wijken Voor kwetsbare wijken in Duiven is er een samenhangende aanpak ontwikkeld, waarbij met inwoners, wijkopbouwwerk, Vivare, sociaal loket, politie en boa's samenwerken om vroegtijdig signalen op te vangen en snel te reageren om escalatie te voorkomen. Hiermee blijven wijken leefbaar en wordt sociale problematiek in vroegtijdig stadium gesignaleerd en kan passende ondersteuning worden ingezet zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk. Inzet algemene voorziening huishoudelijke hulp Per 1 juli 2020 is gestart met inzet huishoudelijke hulp als algemene voorziening. Deze voorziening wordt ingezet voor mensen die zelf regie kunnen voeren en allen huishoudelijke ondersteuning nodig hebben. Zij krijgen max 2,5 uur per week toegekend. Hiermee wordt inzet van duurdere huishoudelijke hulp voorkomen. Voorbereiden collectieve groepsgewijze ondersteuning De verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorziening gebeurt vooral door maatwerkvoorzieningen te vervangen door collectieve en vaak groepsgerichte bijeenkomsten of activiteiten. En juist de groepsgerichte activiteiten waren niet mogelijk door de beperkende maatregelen ivm de coronacrisis. Voorbereidingen zijn zoveel mogelijk uitgewerkt, maar nog niet echt in de praktijk ingezet. Waar nodig is contact met individuele mensen om hen te ondersteunen, totdat de groepsactiviteiten weer door kunnen gaan. • Groep voor jongeren met een licht verstandelijke beperking • Ontmoeten plus voor ouderen • Vervolg van groepsgerichte activiteiten voor jongeren uit kwetsbare gezinnen • Verder uitwerken van connection in de wijk • Scholing (h)erkennen van mensen met licht verstandelijke beperking. Niet bereikt: Het daadwerkelijk structureel inzetten van deze activiteiten Door corona anders werken andere oplossingen mogelijk maken. Door de coronamaatregelen, zeker in de eerste golf, werd de fysieke hulpverlening tot een minimum beperkt. De lichamelijke verzorging en huishoudelijke ondersteuning gingen zoveel mogelijk door, maar voor de andere vormen van begeleiding en coaching en ondersteuning werden naar andere oplossingen gevonden, zoals: telefonisch contact, beeldbellen, inzetten en gebruikmaken van bestaande hulpverleningssites, Whatsappen, wandelcoaching, dagbesteding op afstand, in plaats van dagbesteding werden huisbezoeken afgelegd, en het inzetten van vrijwilligers via www.wehelpen.nl. De samenwerking tussen partners werd versterkt doordat er gezocht werd naar gezamenlijke oplossingen. Voor de meest kwetsbare gezinnen werden de scholen en de kinderdagverblijven opengesteld om verdere escalatie binnen het gezin te voorkomen. De gemeente heeft binnen de bestaande contract afspraken deze beweging mogelijk gemaakt en waar mogelijk gefaciliteerd.

2.A.2	Van maatwerk naar voorliggend
	Niet bereikt: Ondanks alle aanpast vormen van hulp, blijkt dat een veel gevallen face to face contact noodzakelijk is voor een goed resultaat. De hulp en ondersteuning op afstand is een toevoeging maar geen vervanging. Voor de mensen die gebruik maken van de dagbesteding, was het wegvallen hiervan erg zwaar. Hier was ook geen goed alternatief voor handen.

2.A.3	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan
Doel	Toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in Duiven, Groessen en Loo.
Toelichting	De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Er is derhalve samen met de schoolbesturen gewerkt aan een Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs. Dit IHP is door uw raad op 20 november 2018 vastgesteld. In het IHP zijn de gevolgen voor de bestaande onderwijsaccommodaties voor de komende 15 jaren geschetst/ neergezet. Nu dit IHP is vastgesteld kan er verder gewerkt worden aan toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in onze gemeente.
Bereikt/niet-bereikt	Gedurende het afgelopen jaar zijn opnieuw de nodige stappen gezet in de uitvoering. Hieronder kort een overzicht. In de kennisgeving van 8 december 2020 (nr. 201487416) is uitgebreid de actuele stand van zaken per onderwijsaccommodatie gedeeld. Er is bij de verschillende accommodaties gekeken naar de meest optimale vorm van verduurzaming en frisse lucht in relatie tot de kosten (+ afschrijvingstermijn en de volgende keer dat er fors geïnvesteerd moet worden). Dit is de variantenstudie die gedaan wordt bij alle gebouwen die verduurzaamd worden en ingezet wordt op frisse lucht.

Naam school	Stand van zaken	Bereikt
IKC Remigius	Architectenselectie afgerond. Selectie Adviseur installaties en bouwfysica opgestart	Proces vertraagd
Wiekslag/ Wereldwijzer	Opstellen Functioneel Ontwerp / Programma van Eisen opgestart.	Proces vertraagd
Kameleon	Aanpak Verduurzaming gebouw WTA en VOM Besteksgereed – SUVIS-subsidie aangevraagd	Volgens planning
Groene Ring Zuid	Variantenstudie afgerond, WTA en VOM contractfase afgerond SUVIS-subsidie aangevraagd	idem
Joannesschool	Variantenstudie uitgevoerd – SUVIS-subsidie aangevraagd	idem
Bernadetteschool	Variantenstudie uitgevoerd – SUVIS-subsidie aangevraagd	idem
PV Het Veer	Opdracht variantenstudie verstrekt	Start vervroegd

2.A.4	Beschermd wonen
Doel	Met de komst van de Wmo 2015 zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor opvang en bescherming voor diegenen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen.

2.A.4	Beschermd wonen
Toelichting	De wet noemt met name maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De middelen om deze taken uit te voeren zijn over 43 centrumgemeenten verdeeld, met de opdracht aan de regio's om deze taak in gezamenlijkheid uit te voeren. In onze regio Centraal Gelderland vervult Arnhem de rol van centrumgemeente.
Bereikt/niet-bereikt	Regionaal is verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de decentralisatie Beschermd wonen. Doordat het objectieve verdeelmodel niet opgeleverd kon worden door de landelijke overheid, is de ingangsdatum van 1 januari 2021 verschoven naar 1 januari 2022.

2.A.5	VN verdrag / Inclusie agenda
Doel	Het verbeteren van de toegankelijkheid van Duiven voor mensen met een beperking.
Toelichting	Gemeente Duiven stelt in 2019 een Inclusie Agenda op. In deze agenda wordt invulling gegeven aan het VN-verdrag voor mensen met een handicap. Het uitgangspunt van het VN-verdrag is dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Het VN-verdrag is geratificeerd om de positie van gehandicapten in onze samenleving te verbeteren. Ondanks dat er op dit terrein al veel gebeurt ervaren mensen met een handicap nog regelmatig problemen in het meedoen in Duiven.
Bereikt/niet-bereikt	Via een kennisgeving is de gemeenteraad al geïnformeerd over wat is bereikt bij dit onderwerp. Er is een werkgroep gevormd met een brede maatschappelijke vertegenwoordiging. Door de samenwerking van verschillende vakdisciplines is ook binnen 1Stroom meer aandacht gekomen voor Inclusie. Zo is de werkgroep al in een vroeg stadium betrokken bij de plannen over de Rijksweg. Er is een digitale startbijeenkomst georganiseerd waar diverse concrete ideeën zijn geopperd die dit jaar worden opgepakt. In het tweede kwartaal van 2021 zullen wij u meenemen in de concrete plannen voor 2021.

B. Meedoen naar vermogen

Dit zijn de speerpunten:

2.B.1	Statushouders
Doel	Het doel is tweeledig: • Integratie en participatie van nieuwkomende statushouders en mensen met een migratieachtergrond • een hernieuwde kennismaking met statushouders en gezinnen met een migratieachtergrond die reeds in Duiven gevestigd zijn.

2.B.1	Statushouders
Toelichting	Duiven heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid waar het gaat om huisvesting en ondersteuning bij integratie en participatie van statushouders en migranten. We willen op een goede en verantwoorde manier voldoen aan onze rol in de taakstelling, begeleiding en ondersteuning van de statushouders en mensen met een migratieachtergrond in de gemeente Duiven en hun integratie en participatie in de Duivense samenleving. Op 2 april 2019 heeft het College de nota vastgesteld aangaande regie op inburgering en participatie van beide groepen. Hierin wordt aangegeven hoe de gemeente vorm geeft aan deze verantwoordelijkheid. In deze nota wordt ook voorgesorteerd op voorziene landelijke wetwijziging.
	In 2020 zetten we verder in op • het integreren en participeren van statushouders en mensen met een migratieachtergrond die nieuw komen in Duiven • het verder bouwen aan het netwerk rond statushouders en • extra ondersteuning van statushouders en mensen met een migratieachtergrond die al langer in de gemeente Duiven gevestigd zijn (hernieuwde kennismaking); • voorsorteren / implementatie van de komende landelijke wetswijziging(nieuwe wet Inburgering).
	In 2019 zijn een coördinator en ondersteuner aangesteld en is een kernteam van start gegaan waarbij gekozen is voor een integrale aanpak op basis van de vastgestelde beleidsnotitie aangaande statushouders Vanuit gemeentelijke regie wordt samengewerkt met partners zoals Vluchtelingenwerk en RSD om te komen tot een persoonlijk participatie- en integratieplan. Deze aanpak willen we ook in 2020 toepassen voor de mensen die reeds langer in de gemeente Duiven zijn, via een hernieuwde kennismaking. Ook voor deze groep wordt monitoring verder ingericht. Waarin participatie en integratie van álle gezinsleden aandacht heeft.
Bereikt/niet-bereikt	In de ondersteuning van deze groep voor integratie en participatie speelt het netwerk een essentiële rol. De ondersteuner, casusregisseur statushouders is de spil in het maandelijkse casusoverleg. In dat overleg komen de professionele netwerkpartners bij elkaar voor afstemming van ondersteuning aan nieuwkomers en oudkomers. In dit netwerk nemen o.a. RSD, Mikado, Vluchtelingenwerk en gemeenten deel. In 2020 is dit netwerk uitgebreid met partners die een aanvulling zijn op de ondersteuning. Tijdens de voorbereiding op de nieuwe wet Inburgering in 2020 werd door de rijksoverheid de ingangsdatum van de nieuwe wet Inburgering uitgesteld van 1 juli 2021 naar 1 januari 2022. In 2020 is de startnotitie voor de implementatie opgesteld en is een concept notitie Veranderopgave Inburgering opgesteld. Deze notitie is een update van de in april 2019 vastgestelde nota. Ook is gestart met de voorbereiding voor de regionale inkoop van de leerroutes onder de nieuwe wet inburgering. Daarnaast is/wordt ter voorbereiding op de wet gesproken met netwerkpartners over de inhoud van de wet, visie op de toekomst en dienstverlening en de gevolgen hiervan op de onderlinge samenwerking. In deze voorbereidingen wordt uiteraard de informatie die beschikbaar komt vanuit de rijksoverheid (o.a. wettekst, besluit, financiële informatie enz) meegenomen.

2.B.2	Oprichting Liemerse ambassade
Doel	Bundelen van overlegstructuren in de Liemers, met als doel om bestaande organisaties met behoud van hun identiteit samen te voegen, om daarmee samen invulling te geven aan de Liemerse agenda voor economie, werk en leefbaarheid.

2.B.2	Oprichting Liemerse ambassade
Toelichting	De oprichting van de Liemerse Ambassade behelst, naast bundeling van de krachten, de optimalisering van mogelijkheden op het gebied van economie, werk en leefbaarheid. Door actief en dynamisch de verbinding te zoeken ontstaat één partij in de Liemers waar ondernemers (werkgevers), onderwijsinstellingen en overheden terecht kunnen, samen kunnen werken en met elkaar op projectmatige basis aan de slag gaan. Dit levert het volgende op: • meer afstemming van activiteiten van de verschillende bestaande organisaties; • minder bestuurlijke drukte; • met 3 taskforces via 3 programmalijnen invulling geven aan de Liemerse agenda voor economie en werk; • Intensievere samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid via concrete projecten; • gebundelde inzet van (nieuwe) beschikbare budgetten voor de drie programmalijnen Het gaat om de volgende partijen: • Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt de Liemers • Liemers++ • Liemerse Economische Raad • De Liemers helemaal goed en Liemers Trots
Bereikt/niet-bereikt	De Liemerse Ambassade werd in 2020 een feit. Op 2 september 2020 is de ambassade opgericht middels het oprichten van een Stichting. De geprognosticeerde datum van 1 januari is niet gehaald doordat de Gemeenteraad haar wensen en bedenkingen omtrent het oprichten van een Stichting moest uitspreken. Daarnaast gooide de 1e lockdown en Corona beperkende maatregelen de planning in de war. Echter de Liemers heeft met de Liemerse Ambassade een sterke ‘Triple Helix’ organisatie waarmee de Liemers Economische Visie kan worden uitgevoerd. Er is een sterk, zevenhoofdig, bestuur gevormd, waaronder een wethouder van Westervoort (Duiven). In het Bestuur hebben twee ondernemers, twee bestuurders uit het Onderwijsveld en drie Overheidsbestuurders zitting. Daarnaast is er een stevige Raad van Advies geformeerd die het Bestuur zal bijstaan met gevraagd en ongevraagd advies. Een kleine en wendbare uitvoeringsorganisatie leidt dit geheel in goede banen. Inmiddels is het POA de Liemers en de Liemers Economische Raad opgegaan in de Liemerse Ambassade. Een opdracht aan de Liemers Helemaal Goed is in de maak (en richt zich vooral op ambassadeurs werkzaamheden ten faveure van de ambassade) verwijderen, in het verlengde van haar reguliere publicitaire Liemerse werkzaamheden. Voor de Liemers ++ is 2021 een overgangsjaar om te komen tot een projectgroep als onderdeel van de Liemerse Ambassade. Inmiddels heeft de Liemerse Ambassade bereikt dat de RSD een werkgelegenheidsproject speciaal voor 120 Liemerse statushouders realiseert, door een provinciale subsidie van € 170.000 te verwerven. Daarnaast realiseerde de Ambassade in 2020 een revitalisering van het Techniekpact samen met de Achterhoek, hetgeen nog eens € 33.000 opleverde. Naast de al gememoreerde werkzaamheden vanuit de Liemers Economische Visie, waar een brede economische impuls wordt gerealiseerd, zullen in 2021 tal van grote en kleinere projecten op het gebied van Duurzaamheid, Waterbeheer, Innovatie, logistiek, maakindustrie, agrarisch landschap, werkgelegenheid en leefbaarheid worden geïnitieerd. Medewerkers van 1Stroom zullen hier op basis van hun specifieke vakinhoudelijke kennis en kunde in worden betrokken.

2.B.3	Ontmoetingsfunctie
Doel	Laagdrempelige ontmoetingsfuncties in Duiven, Groessen en Loo.

2.B.3	Ontmoetingsfunctie
Toelichting	Op diverse plekken in de gemeente worden activiteiten georganiseerd voor specifieke doelgroepen zoals senioren of buurtbewoners. We willen dat die voorzieningen laagdrempeliger worden, simpel toegankelijk zijn voor alle inwoners en dat ze door uitstraling, ligging en programmering ook toegankelijk zijn voor kwetsbare en eenzame inwoners. Op diverse plekken zullen we daarvoor zowel in de functie ontmoeting als in de gebouwen, moeten investeren. Dit speelt momenteel bij Het Palet, bij het Eilandplein maar ook in Groessen en Loo.
Bereikt/niet-bereikt	De ontwikkelingen in het uitbreiden van de activiteiten en verder vormgeven van een brede ontmoetingsfunctie zijn dit jaar door de Corona crisis afgeremd of stopgezet. Veel was niet meer mogelijk in Groessen, Loo, op het Eilandplein of bij Het Palet. Daar waar dat mogelijk was zijn activiteiten wel doorgegaan maar er is logischerwijs geen energie gestoken in het vormgeven van fysieke ontmoeting op de diverse locaties. Op het Eilandplein is samen met de Wijkkern en de Wijkraad wel energie gestoken in het vormgeven van een nieuwe plek voor ontmoeting op het Eilandplein nummer 302 (voormalig Cultureel Centrum 't Eiland). Deze plannen worden nog verder vormgegeven en naar verwachting opent na de zomer van 2021 het nieuwe centrum zijn deuren. De raad is diverse malen geïnformeerd en betrokken bij deze ontwikkelingen.

C. Zelfredzaamheid naar vermogen.

Dit zijn de speerpunten:

2.C.1	Schuldenpreventie
Doel	De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht op het gebied van schuldhulpverlening. Ons doel is het bieden van gerichte en efficiënte schuldhulpverlening aan inwoners.
Toelichting	De wet verplicht de gemeenteraad om een plan vast te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan inwoners van de gemeente. Met het vaststellen van het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening 2019 – 2022 ontwikkelen wij een nieuwe en effectieve werkwijze met (extra) inzet op preventie en ondersteuning. Vooral de preventie van schulden krijgt een extra impuls door het inzetten van de Vroegeropaf methode. Deze manier van werken voorkomt dat mensen in schulden terecht komen, of nog dieper in de schulden terecht komen en daardoor meer en langduriger hulp nodig hebben. Naast de al bestaande initiatieven voor administratieve ondersteuning, versterken wij het vangnet, door middel van het inzetten van Schuldhulpmaatjes vanaf 2019.
Bereikt/niet-bereikt	In 2020 is Vroeg Eropaf geïmplementeerd. Via diverse signaalpartners (waaronder zorgverzekeraars en Vivare) worden een signaal ontvangen als er sprake is van een betalingsachterstand bij een inwoner. Vanuit het Sociaal Loket wordt vervolgens contact gelegd met deze inwoner en wordt ondersteuning aangeboden bij het oplossen van mogelijke betalingsproblemen. In de eerste maanden van 2020 werd bij deze inwoner aangebeld. Als gevolg van de Coronamaatregelen is in het begin van het 2e kwartaal overgegaan tot het leggen van contact pet telefoon of mail. Deze werkwijze wordt in nauwe samenwerking met vrijwilligers van Schuldhulpmaatje uitgevoerd. In 2020 is invulling gegeven aan de uitwerking van het communicatieplan. Periodiek is via de sociale media aandacht besteed aan betalingsproblemen en de mogelijkheden van ondersteuning voor het oplossen hiervan.

2.C.2	Open Club
Doel	Sportverenigingen stimuleren en ondersteunen bij het omarmen van de open club gedachte, zodat zij aan de slag kunnen en gaan met pilots en projecten. Een open club gedachte is een beweging, wat zich laat kenmerken door een open houding van de verschillende betrokkenen binnen een vereniging of organisatie. De open club gedachte is een speerpunt van de Provincie Gelderland, waaruit ondersteuning en stimulering voortkomt voor sportaanbieders.
Toelichting	De gemeente Duiven kent een groot verenigingsleven op het gebied van sport. Deze verenigingen zijn een belangrijke partner voor de gemeente en dragen bij aan een vitale en gezonde samenleving. Een open houding van verenigingen is hierin belangrijk. Dit betekent dat verenigingen een open cultuur hebben, over hun eigen grenzen heen kijken, samenwerking opzoeken en maatschappelijk actief en betrokken zijn. De open club is vaak een samenwerking van één of meerdere verenigingen met partners uit een ander veld. Deze laagdrempelige samenwerkingsverbanden kunnen de gemeente helpen bij het bereiken van haar doelen uit de Transformatieagenda.
Bereikt/niet-bereikt	Met het in maart 2020 gesloten BOSS-akkoord zou er extra energie in de open club gedachte kunnen worden gestoken samen met de partners waarmee we in BOSS actief zijn. De Corona crisis en de beperkende maatregelen die daar uit voortkwamen hebben tot gevolg gehad dat in 2020 veel activiteiten niet, beperkt of uitgesteld konden plaatsvinden. Door de sterk gewijzigde omstandigheden is veel energie gestoken in het leggen en onderhouden van verbindingen tussen verenigingen onderling maar ook met ons bestuur en de organisatie. Vaak om gezamenlijk te zoeken naar wat nog wel kon op sportgebieden, hoe we elkaar daarbij konden helpen. Waar dat kon zijn activiteiten zoals die er bijvoorbeeld zijn in het kader van het schoolsportarrangement voortgezet. Ook zijn er plannen gemaakt voor activiteiten die na het opheffen van de beperkende maatregelen kunnen worden opgestart. Daar waar dat noodzakelijk was om verenigingen en initiatieven in deze lastige tijd overeind te houden, hebben we ondersteuning geboden. In het najaar is de BOSS-stuurgroep meer structuur gegeven waardoor het BOSS-akkoord concreet in uitvoering is gekomen. Op initiatief van de gesubsidieerde buitensportclubs is een overlegvorm in het leven geroepen om samen met de gemeente oplossingen te zoeken voor de corona-effecten op de verenigingen.

2.C.3	Eenzaamheid
Doel	Eenzaamheid wordt beter gezien en erkend door de samenleving. Er is een divers aanbod dat aansluit op de behoefte.
Toelichting	We hebben geconstateerd dat er voldoende aanbod is, maar dat dit niet altijd aansluit bij de vraag of niet altijd wordt bereikt. Daarnaast kan de samenleving een grotere bijdrage leveren bij het signaleren en het bestrijden van eenzaamheid. Waarbij duidelijk is dat aanpak van eenzaamheid steeds weer maatwerk is. In kleine stapjes willen we eenzaamheid aanpakken. Een groep met inwoners, professionals en leden van het sociaal domein wil actief meedenken hoe we dit samen gaan doen. Verder gaan we op een kleinschalige manier in gesprek met de verschillende doelgroepen en kijken we hoe het aanbod beter kan aansluiten op de vraag, en of dit uiteindelijk breder kan worden ingezet. We denken daarbij aan de groepen jonge alleenstaande ouders, pubers, weduwen/weduwnaars en ouderen. We willen gaan invoeren dat iedere inwoner die zijn of haar partner verliest aandacht ontvangt via het brengen van een bezoek of anderszins en zich daardoor hopelijk wat meer gezien voelt. Daarnaast willen we initiatieven vanuit de samenleving in wijken, straten, buurten en dorpen die direct of indirect gericht zijn op
	het bestrijden van eenzaamheid extra ondersteunen, faciliteren en stimuleren, financieel of anderszins zoals we dat nu al doen met “Kleur uw buurt” en subsidiëring van dorps- en wijkraden. Tot slot zal een jaarlijkse campagne worden georganiseerd om meer bewustzijn te creëren voor eenzaamheid.

2.C.3	Eenzaamheid
Bereikt/niet-bereikt	De bezoekdienst verlies van een naaste is gestart, maar vanwege Corona al snel on hold gezet. In 2021 wordt dit weer opgepakt. De door de projectgroep voorbereide week van de ontmoeting is vanwege de corona-maatregelen afgelast. In 2021 zal dit alsnog worden uitgevoerd. Ter voorbereiding op de week is er diverse malen via media aandacht geweest voor eenzaamheid. We zijn aangesloten bij het landelijk actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. In 2021 gaan we waarschijnlijk starten met een lokaal meld/ signaleringspunt eenzaamheid.

2.C.4	Scheiden zonder schade
Doel	Kinderen ondervinden nog te vaak schade als hun ouders uit elkaar gaan. Kern van het probleem is dat ouders in hun boosheid of teleurstelling niet altijd meer in staat zijn tot redelijk overleg. Zij raken in conflict met de ex-partner en betrekken de kinderen daarbij. Kinderen kunnen zo in een erg kwetsbare positie terechtkomen. Onze inzet is erop gericht om die schade met concrete acties zoveel als mogelijk te beperken. Het uitgangspunt daarbij is dat kinderen niet de dupe mogen worden van de scheiding van zijn ouders. Eén van de manieren om dat te bereiken is door ouders en kinderen te ondersteunen.
Toelichting	Kinderen groeien in diverse leefsystemen op. Een samengesteld gezin, eenoudergezin, stiefgezin of een gezin met meerdere moeders of vaders behoort naast de traditionele gezinsindeling ook tot de mogelijkheden. Het besef dat het krijgen van kinderen verantwoordelijkheden met zich meebrengt, ook als de partnerrelatie wordt beëindigd hoort hier bij. Om het maatschappelijke probleem van scheidingsproblematiek in een zo vroeg mogelijk stadium gericht aan te pakken zetten we in op preventieve ondersteuning. Een probleem als dit kan uit meerdere deelgebieden bestaan. Een gedifferentieerde aanpak is hierbij van groot belang. Een aanpak voor ouders en een aanpak voor kinderen, om zowel de ouders zelf, de kinderen als hun omgeving te begeleiden naar de nieuwe situatie. Daarbij richten wij ons op het ontwikkelen en versterken van een systematische aanpak, een groepsaanpak voor ouders en een voor kinderen, het in kaart brengen van de netwerken van het gezin, de inzet van een JIM, Jouw ingebrachte Mentor, en op wat het basisnetwerk kan betekenen. In de regio Centraal Gelderland wordt binnen het Regionaal Transformatieplan Jeugdhulp ingezet op de ontwikkellijn Complexe echtscheidingen. Hierbij wordt aangesloten bij de landelijke uitrol van het programma Scheiden zonder schade. We zoeken hier de samenwerking nadrukkelijk op.
Bereikt/niet-bereikt	Er is onderzoek gedaan naar de behoeften van ouders en van kinderen. Er zijn gesprekken gevoerd met ervaringsdeskundige ouders en kinderen op dit gebied. De uitkomst is dat ouders aangeven dat er lokaal voldoende aanbod is voor hulp bij scheidingen, maar dat dit niet voldoende bekend is. In onze gemeente is er een lokaal loket: Wij Scheiden. Samen met het basisnetwerk is een folder ontwikkeld met een overzicht van de voorzieningen en met verwijzing naar lokale en landelijke partijen zodat deze beter te vinden zijn. Ouders gaven aan geen behoefte te hebben aan een groepsgericht aanbod omdat dit niet zou passen bij de behoefte.

2.C.4	Scheiden zonder schade
	De uitkomst voor kinderen is het aanbieden van een Kiestraining. Tijdens deze Kind In Een Scheiding training wordt in groepsverband d.m.v. verschillende werkvormen gewerkt aan verwerking en keuzes maken door het kind in een echtscheidingssituatie. Hierbij wordt voorzien in een steunfiguur voor kinderen via het Maatschappelijk Werk. Er is samengewerkt met Villa Pinedo waarbij het om maatjesprojecten gaat voor kinderen in deze situatie. De samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk is via het vindplaatsgericht werken op de basisscholen gericht op een actieve preventieve inzet op kinderen in een echtscheidingssituatie. Dit gebeurt via de Intern Begeleiders in het Basisonderwijs door er ook op school meer aandacht aan te besteden en een luisterend oor te bieden. Er is een Jong Volwassengroep opgericht voor tieners die elkaar regelmatig ontmoeten ook rond dit thema, waarbij echtscheiding een van de oorzaken is dat van jongeren in de thuissituatie veel gevraagd wordt. In de regionale samenwerking is er een uniform hulpaanbod scheidingsinterventies gerealiseerd. Ook in onze gemeente wordt deze pilot in de vorm van een werkproces vanaf oktober 2020 getest. Om te voorkomen dat jeugdigen niet naar de best passende hulp verwezen worden of dat het te lang duurt voordat deze hulp beschikbaar komt, hebben de Rechtbank en de zeven Gelderse jeugdhulpregio's gewerkt aan een uniform werkproces om een verwijzing van de Rechtbank snel om te zetten naar de juiste hulp, op de juiste plek. De interventies zijn geschikt om in te zetten in (echt)scheidingszaken en gezag- en omgangsgeschillen, waarin ouders met name moeite hebben met het bereiken van overeenstemming over en de uitvoering van een verdeling van de zorgtaken. De ontwikkeling van het kind is daardoor bedreigd.
	In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de inrichting van een regionaal echtscheidingsloket en van een pool van experts op het gebied van scheidingen welke ingevlogen kan worden bij multidisciplinaire, geëscaleerde problematiek, om begin 2021 te worden gerealiseerd. Tijdig de juiste hulp in te zetten draagt bij aan het deëscaleren van de problematiek en aan het normaliseren van de gezinssituatie. Onze gemeente staat het hierin vrij om vervolgens zelf maatwerk te leveren en eigen keuzes te maken. In samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming zijn regionale ouderbijeenkomsten georganiseerd waarbij informatie wordt gegeven over de gevolgen van een echtscheiding voor de kinderen. Door ouders is dit positief gewaardeerd. Niet bereikt: de inzet van JIM: Jouw ingebrachte mentor. Dit wordt in regionaal verband in 2021 opgepakt.

2.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2019, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2020 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Maatschappij

	Rekening 2019	Begroting 2020 v.w.	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Lasten	36.164	34.107	36.510	39.092	- 2.582
Baten	6.965	6.542	7.328	11.341	4.013
Gerealiseerde totaal saldo	**- 29.199**	**- 27.564**	**- 29.182**	**- 27.751**	**1.431**
Resultaatbestemming	-150	- 92	-17	-5	11
Gerealiseerde resultaat	**- 29.349**	**- 27.656**	**- 29.199**	**- 27.756**	**1.442**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Het resultaat op het programma Maatschappij bedraagt vóór bestemming € 1.431.000 voordelig. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 122 en verder.

Directe kosten (€ 1.528.000)

Op het **taakveld Openbaar basisonderwijs** zit een klein voordeel doordat er geen vandalismeschade is geweest.
Op het **taakveld onderwijshuisvesting** zijn minder lasten geboekt voor gymonderwijs vanwege corona. Verder zijn er ook extra legesbedragen ontvangen en was er weinig vandalismeschade.
De post leerlingenvervoer op het **taakveld onderwijsbeleid** geeft een groot voordeel. Dat komt omdat er veel minder ritten waren vanwege de coronabeperkingen. Op de post voor peuterspeelzalen ontstaat een voordeel omdat veel van de kosten daar kunnen worden verrekend met de ontvangen uitkering voor Onderwijsachterstandenbeleid.
Op het **taakveld sportbeleid** is een nadeel ontstaan doordat we extra ondersteuning hebben verstrekt aan de stichting Binnensportaccommodatie Horsterpark omdat zij afgelopen seizoen de blaashal niet konden exploiteren. Verder krijgen we niet het volledige BTW nadeel via de specifieke uitkering vergoed.
Het **taakveld sportaccommodaties** laat een nadeel zien doordat er vanwege de corona beperkingen minder verhuur is geweest.
Het **taakveld Cultuur** geeft een voordeel doordat niet alle ontvangen coronagelden ook zijn uitgekeerd. In 2021 gaan we kijken hoe we de instellingen nog meer kunnen helpen.
Er zijn bijna geen advieskosten gemaakt op het **taakveld Cultureel Erfgoed** waardoor hier een voordeel ontstond.
Op het **taakveld groenonderhoud** zijn de exploitatiekosten voor het Horsterpark in 2020 lager geweest. Vooral op de onderdelen groenonderhoud en waterbeheer zijn minder kosten gemaakt. Ook de kosten voor de fonteininstallatie in het centrum waren lager. Daar ging het vooral om lagere exploitatielasten en minder energieverbruik. Door vertraging in het aanbestedingsproces is er voor openbaar groen minder onderhoud door derden geweest en ook minder boomonderhoud. Bovendien is er minder uitgegeven aan advieskosten voor de aanbesteding groen. Ook waren er hogere tractiekosten.
Het voordeel op **taakveld Samenkracht en burgerparticipatie** heeft te maken met de corona problematiek. Daardoor konden er niet zaken worden georganiseerd waardoor we minder subsidie hoefden te verstrekken. Op Ouderenwerk en maatschappelijke ondersteuning heeft dat een voordeel opgeleverd. Doordat er weinig regionale innovatie is geweest binnen het Sociaal Domein is hier ook een voordeel op ontstaan.
Op het **taakveld Inkomensregelingen** hebben we veel gelden ontvangen in het kader van de TOZO regeling. Deze zijn nog niet allemaal uitgegeven. Verder is er minder gebruik gemaakt van de Gelrepas als gevolg van corona en heeft de RSD op dit terrein minder kosten gemaakt. Ook is voor Cliëntondersteuning minder subsidie verstrekt vanwege het niet doorgaan van een gedeelte van activiteiten zoals scholing en sociale vaardigheidstraining. Voor minimabeleid zijn vanwege de pandemie meer kosten gemaakt.
Er is een extra bedrag vanuit het Rijk ontvangen om de exploitatietekorten bij Scalabor op te vangen. Dat is pas in 2021 uitbetaald. Hierdoor ontstaat een voordeel op het **taakveld Begeleide participatie**. De eindafrekening van Presikhaaf zorgt ook voor een voordeel.
Het is ieder jaar lastig de juiste aantallen nieuwkomers in te schatten. Doordat het aantal nieuwkomers lager was zijn de uitvoeringskosten lager uitgevallen. Daartegenover staat een hogere uitgave aan de RSD op dit taakveld omdat de eindafrekening door extra inzet hoger uit kwam. Per saldo levert dit op het **taakveld arbeidsparticipatie** een nadeel op.
Bij het **taakveld maatwerkvoorzieningen (Wmo)** zijn de meeste kosten voor het doelgroepenvervoer ondergebracht. De kosten voor het doelgroepenvervoer zijn lager geweest

doordat er vanwege corona minder ritten waren. Op dit taakveld zijn ook de kosten voor de verstrekkingen van rolstoelen en vervoersvoorzieningen mee gevallen. Het betreft hier open einde regelingen die vooraf moeilijk zijn te ramen.
Vooral op het **taakveld maatwerkdienstverlening 18+** zijn de gevolgen van corona goed merkbaar. Verder is er een groot voordeel op het onderdeel schuldhulpverlening vanwege afrekeningen uit 2019.
2020 was het eerste jaar waarin de bezuiniging van € 500.000 op de Jeugdzorg was ingeboekt. Helaas is nog niet de complete bezuiniging gerealiseerd maar we zijn op de goede weg. Ondanks deze ontwikkelingen is er daarom een nadeel op het **taakveld maatwerkdienstverlening 18-**.
In 2020 zijn er minder uitgaven gedaan voor de Zorg in natura bij jeugdbescherming. Dat levert op het **taakveld geëscaleerde zorg 18-** een voordeel op.
Door alle extra aandacht voor de corona pandemie zijn een aantal projecten in het kader van de volksgezondheid minder intensief uitgevoerd. Hierdoor ontstaat een voordeel op het **taakveld volksgezondheid**.

Doorbelasting (-€ 97.000)
De werkelijke lasten van 1stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In programma 2 zijn meer personeelskosten terecht gekomen dan geraamd vanwege de toegenomen zorgvraag en de extra inspanningen vanwege de corona pandemie. Doordat een aantal investeringen op sportaccommodaties inmiddels zijn afgeschreven zijn er minder kapitaallasten op dit programma geboekt.

Openbaar basisonderwijs	5.000
Onderwijshuisvesting	17.000
Onderwijsbeleid	172.000
Sportbeleid en activering	- 64.000
Sportaccommodaties	- 34.000
Cultuur	80.000
Musea	-1.000
Cultureel erfgoed	20.000
Media	- 4.000
Samenkracht en burgerparticipatie	253.000
Arbeidsparticipatie	-334.000
Maatwerkvoorziening Wmo	166.000
Geescaleerde zorg 18-	53.000
Openbaar groen en recreatie	211.000
Inkomensregelingen	806.000
Begeleide participatie	324.000
Maatwerkdienstverlening 18-	-339.000
Maatwerkdienstverlening 18+	120.000
Volksgezondheid	78.000
Doorbelasting 1Stroom	-194.000
Doorbelasting kapitaallasten	97.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.431.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is € 11.000. Dat betekent dat er minder aan de reserves is onttrokken dan geraamd. En dat is nadelig. Er is € 8.000 meer aan kapitaallasten onttrokken voor het hockeyveld. Het krediet renovatie begraafplaats is overgeboekt naar 2021 omdat het nog niet volledig is uitgegeven (-€ 5.000). En de weggevallen kapitaallast voor de Mondriaanstraat 14 is in het resultaat verwerkt en nog niet in de Algemene Reserve gestort (€ 8.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.431.000**
Kapitaallast Mondriaanstraat	8.000
Kapitaallasten hockeyveld	8.000
Overboeken krediet begraafplaats	- 5.000
Gerealiseerde resultaat	**1.464.000**

Bedragen in €

2.4 Welke verbonden partijen waren betrokken?

	Presikhaaf Bedrijven
Doel	Deze gemeenschappelijke regeling had als doel het bieden van (aangepast) werk aan inwoners van de tien gemeenten in de regio Midden-Gelderland die een WSW-indicatie hebben op grond van hun arbeidshandicap. De activiteiten van deze regeling zijn overgedragen aan Scalabor en de MGR-Gelderland Midden.
Taak	De gemeenschappelijke regeling wordt geheel afgebouwd en zodra dat kan wordt hij geliquideerd.
Beleidsrisico's	Al het personeel en de verplichtingen zijn overgedragen. Er loopt nog een claim bij het UWV waarvoor de GR nog in stand moet blijven.
Resultaat in 2020	Inmiddels is gemeenschappelijke regeling afgebouwd en zijn de activiteiten overgedragen aan Scalabor. Ingevolge de liquidatie van de GR is aan de gemeente Duiven een bedrag van € 40.772 overgemaakt.

	Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
Doel	Het adequaat en doelmatig inrichten van het voortgezet onderwijs in de Liemers en de kosten beheersbaar te houden.
Taak	Het zorgdragen voor een gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.
Beleidsrisico's	Doordat de GRHVOL en geen rechtspersoonlijkheid heeft en geen eigen besluiten kan nemen, is het risico nihil.
Resultaat in 2020	Er is gezorgd voor een gevarieerd aanbod van onderwijs, waarin voor alle kinderen (zoveel mogelijk) een goed vervolgtraject na de basisschoolperiode kan worden geboden.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Doel	De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer.
Beleidsrisico's	Het risico is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.
Resultaat in 2020	Op dit moment nog onbekend

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein in de vorm van drie samenwerkingsmodules: 1. Inkoop: op de gebieden Jeugd en Wmo zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang de taken waarin zij willen samenwerken kunnen uitvoeren. 2. Onderwijszaken: Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). 3. Werkgeversservicepunt: werkgevers te ondersteunen bij hun personeelsvoorziening, in het bijzonder door vacatures te vervullen met kandidaten uit omschreven doelgroepen. 4. Het werkgeverschap Sw: Doel is om het (formeel) werkgeverschap zoals dat is gedefinieerd in de regeling vorm te geven voor de ruim 2.000 SW medewerkers die sinds 1 januari 2019 een aanstelling hebben bij de MGR.
Taak	1. Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg. 2. Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneneducatie. 3. Het plaatsen bij werkgevers van werkzoekenden uit omschreven doelgroepen. 4. Vorm en inhoud geven aan het werkgeverschap voor SW medewerkers.
Beleidsrisico's	1. Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd. 2. Doordat de GRO geen eigen begroting heeft en geen eigen besluiten kan nemen, is het risico relatief. 3. Er is een vaste verdeling van kosten op basis van het inwoneraantal per gemeente. 4. Er is een verschil in de verdeelsleutel van de module Werkgeverschap SW, door verschil in uitstroom van SW medewerkers. Dit kan gevolgen hebben voor de bijdrage aan deze module.
Resultaat in 2020	Module Inkoop heeft conform planning per 1 juli 2020 nieuwe inkoopcontracten Jeugd, Wmo en tot stand gebracht. Het werkgeverschap SW is geïmplementeerd, waarmee het formele werkgeverschap bij de MGR is komen te liggen in 2020.

VGGM
Zie programma 1.

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat hebben we bereikt?

Programmadoel

In Duiven is het goed leven, wonen en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting

We willen de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Wij willen de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs op elkaar afstemmen. Wij willen potenties in de vrijetijdseconomie verder benutten. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Duiven belangrijke randvoorwaarden.

Wij willen een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

Wij stimuleren en faciliteren en zijn hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Wij verbinden en doen mee. Zo maakt Duiven het waar. Wij zijn ons bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Duiven. Wij zorgen er samen voor dat deze evenwichtig worden benut óf worden beschermd.

Hoofddoelen

Daarom zetten we in op:
- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

Verdere economische groei

Ook in Duiven is de voorspoedige economische ontwikkeling in de afgelopen jaren merkbaar geweest. Het aantal banen is fors gegroeid tot ruim 16.500. Vooral daardoor daalde het werkloosheidspercentage tot 3,6%. Op al onze bedrijventerreinen is weer volop nieuwe bedrijvigheid zichtbaar, meest in het oog springend op Seingraaf en Centerpoort-Nieuwgraaf. Het bevestigt het belang van de Duivense economie voor de Liemers en de regio Arnhem Nijmegen. Dit geeft aanleiding om een duurzame ontwikkeling van onze bedrijventerreinen door te zetten en niet af te remmen met regionaal/provinciaal beleid (zie de RPW-ontwikkeling hieronder). Verwacht mag worden dat door de geplande verbreding van de A12, de verlenging van de A15 en de in gang gezette energietransitie de economische positie van de Liemers, met Duiven als een belangrijke motor in de toekomst gunstig zal zijn. Het Liemerse bedrijfsleven en de Liemerse gemeenten hebben belang bij een gezamenlijk uit te dragen economische visie op onze regio. De organisatie dient rekening te houden met toename van initiatieven voor nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, al is moeilijk in te schatten wat de gevolgen van de coronacrisis voor Duiven, maar ook regionaal, nationaal en internationaal zijn. De verschillen in sectoren zijn overigens groot. Zo wordt de horeca en leisure hard geraakt, waardoor ondernemers en medewerkers een zware tijd doormaken. Daarnaast zien we echter ook dat er volop bouwplannen worden ontwikkeld op de terreinen waar nog kavels beschikbaar zijn. De tweede coronagolf maakt het alleen maar lastiger om voorspellingen te doen.

RPW (Regionaal Programma Werklocaties)

Het bestaande RPW van 2018 hield onder andere in dat voor bepaalde bedrijventerreinen, waaronder Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling mogelijk (gedeeltelijk) plancapaciteit geschrapt zouden moet worden. Dat zou het geval zijn indien de bedrijfskavels niet voor 2021 zouden zijn uitgegeven.

Zoals bekend hebben de Liemerse gemeenten, waaronder Duiven, niet ingestemd met dit RPW. En ook niet met de ‘ruimtelijke uitwerking’ waarmee het college van GS op 1 juli 2019 de planologische voorzienbaarheidsprocedure tot wegbestemmen is gestart.

Eind 2019 bleek echter bij de monitoring van de daadwerkelijke uitgifte dat het overaanbod grotendeels is teruggedrongen. Nieuwe ramingen laten bovendien een extra behoefte aan bedrijventerreinen zien. De provincie heeft inmiddels op advies van de regio besloten het planologische voorzienbaarheidsbesluit en daarmee de schrapopgave in te trekken. Ook is besloten om op basis van de actuele behoeftecijfers een nieuw RPW te gaan opstellen dat ervan uitgaat dat in plaats van schrap-exercities juist ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen nodig is.

Naar verwachting zal in december 2020 vanuit de regio een voorstel voor het nieuwe RPW aan de gemeenten worden voorgelegd.

Circulaire economie

In 2018 is een start gemaakt met het gemeentelijke programma Circulaire Economie.
Het programma circulaire economie bestaat uit drie programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie).Voor de programmalijn Energietransitie is de ambitie inmiddels vastgelegd in het Klimaatakkoord en de, inmiddels in werking getreden, Klimaatwet: 49% CO^2 reductie in 2030, 95% reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO^2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. Dit betekent dat er voor gemeenten steeds meer wettelijke taken en verplichtingen komen op het gebied van Energietransitie en dat de vrijblijvendheid is verdwenen. Inmiddels is een zogenaamd artikel 2 onderzoek opgestart om de uitvoeringskosten van de Klimaatwet voor gemeenten inzichtelijk te maken. In november 2020 worden de (voorlopige) resultaten van dit onderzoek verwacht. De programmalijn Klimaatadaptatie bestaat uit de grote opgave om de kwetsbaarheid als gevolg van klimaatverandering te verminderen met als doelstelling: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. Deze plicht is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke AdaptatieInmiddels is de zogenaamde stresstest afgerond en zijn de risico’s voor wat betreft de thema’s verdroging, wateroverlast, waterveiligheid en hittestress inzichtelijk. Wij verwachten eind 2020 de klimaatdialoog (voorheen ‘risicodialoog’), met zowel inwoners, veiligheidsregio, bedrijven en andere stakeholders, op te kunnen starten. De klimaatdialoog moet leiden tot een uitvoeringsagenda. Dit gehele proces wordt voor 50% gefinancierd door het Rijk. De overige 50% wordt gedekt uit het gemeentelijk Watertakenplan. De programmalijn Circulariteit sluit vooralsnog aan op de doelstelling van het Grondstoffen akkoord: Grondstoffentransitie en reststromenverwaarding waarbij uiterlijk in 2050 grondstoffen efficiënt moeten worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. Voor zover er nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden deze op duurzame wijze gewonnen en wordt verdere aantasting van de leefomgeving en de gezondheid voorkomen.
Willen we in Nederland de beoogde CO^2 reductie halen dan kan dat alleen bereikt worden als we ook de grondstoffentransitie realiseren. De ambitie voor Duiven is nog niet vastgesteld. De planning is om het najaar van 2020 hierover de dialoog aan te gaan met de raad om vervolgens een en ander nader uit te werken in een programmering.Het komende jaar zijn we nog volop bezig met visievorming, beleidsontwikkeling en participatie. Daar waar we in (deel)projecten/ activiteiten meetbare resultaten kunnen bereiken zullen we deze als kritieke prestatie-indicator (kpi) opnemen. Van de resultaten van de verschillende (deel)projecten/activiteiten zullen wij de gemeenteraad regelmatig op de hoogte houden.We kunnen de ambities voor alle de drie programmalijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in dit programma een speerpunt. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk ’Samen1Nergie’ en een Participatie strategie ontwikkeld.Daarnaast hebben de opgaven een bovenlokaal karakter. Daarom werken we als gemeente samen met de Liemerse gemeenten, Waterschap Rijn en IJssel, de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland.

Onze regio Arnhem-Nijmegen profileert zich als circulaire regio en ook in bijvoorbeeld de Woondeal komen circulaire ontwerpen en materiaalgebruik als belangrijke voorwaarde terug. Daarnaast werkt Duiven met andere gemeenten uit de regio Arnhem Nijmegen en de provincie Gelderland samen in de Regionale Energiestrategie (RES) en de Regionale Strategie Warmte (RSW). Deze samenwerking is niet vrijblijvend en vraagt veel inzet om onze positie goed te borgen. Daarnaast werken we met o.a. ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen).

De woningmarkt

De woningmarkt is de afgelopen jaren weer volop in beweging. Dat geldt voor zowel de huur- als de koopsector. De voorraad te koop staande woningen is fors geslonken en de prijzen zijn weer op het niveau van 2008. In 2 jaar tijd is de markt van een kopersmarkt volledig omgeslagen naar een verkopersmarkt en nadert nu het moment dat het beperkte aantal te koop staande woningen de doorstroming gaat belemmeren. Dit komt voort uit een inhaalvraag vanuit de crisis en door een grotere behoefte dan tot voor kort aangenomen. In de sociale huursector was de mutatiegraad ook gestegen maar is inmiddels al gedaald en is de zoektijd van onder het jaar opgelopen naar ruim boven het jaar. Ook hier was sprake van een inhaalvraag, maar ook de mogelijkheden om in de sociale huur te komen zijn wettelijk beperkt en de stijging van de betaalbare koop maakt het lastiger om door te stromen. Binnen zowel de huur als de koop is een aanvullend woonaanbod nodig dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften zoals aangegeven in de gemeentelijke Woonvisie en de Liemerse Woonagenda. De opgave voor de gemeente blijft nog steeds: de juiste woning, voor de juiste doelgroep op de juiste plaats.

Naar een nieuwe Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering is op dit moment 1 januari 2022. Deze omvangrijke stelselwijziging met geheel andere planologische instrumenten, procedures, werkwijze en ict, vraagt ook om een andere rol van de overheid en van partners. Deze transitie en de tijdige voorbereiding daarop is een stevige opgave en raken meerdere domeinen binnen het fysieke domein en de organisatie 1Stroom. Deze ontwikkeling wordt samen met Duiven opgepakt. In 2017 is koersdocument “Implementatie Omgevingswet” en het “Plan van Aanpak Omgevingswet” vastgesteld, op basis waarvan de implementatie verder wordt voorbereid en uitgevoerd. Voor 2021 staan de volgende zaken centraal: omgevingsvisie, verordening fysieke leefomgeving en vergunningverlening (VFL), aansluiting op het digitale stelsel omgevingswet (DSO), werkproces omgevingsvergunning inclusief het vooroverleg en het omgevingsplan van rechtswege en het ontwikkelen van participatiebeleid. Dit bouwen doen wij niet alleen, maar samen met onze partners, waarbij participatie, integraal werken en zaken mogelijk maken, centraal staan.

Vermindering Legesinkomsten vanwege invoering Wet kwaliteitsborging

Op 14 mei 2019 is in de Eerste Kamer de Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen aangenomen. De bedoeling is dat deze wet op 1 januari 2021 gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt. Op grond van de Wkb is straks voor het technische aspect van een bouwwerk geen omgevingsvergunning meer noodzakelijk. Hier voor in de plaats komt een meldingsplicht. Een eigenaar is dan zelf verantwoordelijk om aan te tonen dat een bouwwerk voldoet aan de eisen uit het Bouwbesluit 2012. De gemeente is hierin dan niet meer het bevoegde gezag om te toetsen en toe te zien op de naleving van deze voorschriften in de vergunning- en realisatiefase. Hiervoor in de plaats komt een stelsel van private kwaliteitsborging. De invoering van deze wet heeft o.a. invloed op de legesinkomsten van de gemeente. Omdat voor bepaalde bouwwerken geen toets bouwbesluit meer uitgevoerd hoeft te worden (deze bouwwerken worden gevolgklasse 1 genoemd) door de gemeente kunnen hiervoor ook geen leges meer geheven worden. Daarnaast zal het aantal vergunning vrije bouwwerken toenemen. Ook hierop kunnen geen leges meer in rekening gebracht worden.

Uit een uitgevoerde scan op de effecten van de inwerkingtreding Wkb blijkt dat zo’n € 84.000 aan derving van legesinkomsten vanwege deze invoering te verwachten is. Deze afname in derving ziet met name op in te zetten uren vergunningverlening en toezicht op deze taken. Echter, de

invoering brengt weer een nieuwe taak met zich mee zoals het beoordelen van de meldingen die bij de gemeente ingediend worden voor de gevolgklasse 1 bouwwerken. Op dit moment is nog onduidelijke of deze uren doorberekend kunnen worden in de leges.

Kanttekening: er bestaat nog een redelijke mate van onzekerheid over de daadwerkelijke invoering van deze wet per 1-1-2021. Mocht deze wet niet ingevoerd worden dan zal er van de genoemde legesderving ook geen sprake zijn. Daarnaast is op dit moment nog niet exact duidelijk welke werkzaamheden met het meldingensysteem gemoeid gaan.

Doortrekking A15 en verbreding A12

Het project “ViA15” is een ontwikkeling die de komende jaren de grootste impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven, Groessen en Loo. Zoals bekend heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat op 25 februari 2019 het Tracébesluit uit 2017 gewijzigd vastgesteld. De bewindsvrouwe besloot hiertoe om verdere vertraging van het Project ViA15 als gevolg van de discussie rondom de Programmatische Aanpak Stikstof te voorkomen. De uitspraak in de beroepszaak door de Raad van State verwachten we dit najaar (2020). Wij hopen dat in december 2020 de schop ook daadwerkelijk de grond in kan gaan. Begin 2020 heeft het consortium (GelreGroen) dat de aanbestedingsprocedure heeft gewonnen de stichting Bewonersovereg Groessen A15 als ook de gemeenteraad bijgepraat over hun plannen. In de periode 2022-2024 wordt de doorstrekking van de A15 en de verbreding van de A12 fysiek opgeleverd. Om onze belangen als gemeente en onze inwoners goed te behartigen, blijven wij op proactieve en constructieve wijze aan het verdere proces deelnemen.

3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

A. Het verstreken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	**Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)**
Doel	De verkoop van bedrijfskavels en het verlagen van de kosten verbonden aan de grondexploitaties.
Toelichting	Met de inzet van een programmateam is een dynamisch actieplan in uitvoering. De extra inspanningen worden zichtbaar gemaakt met specifieke promotie en marketing. Als bijzondere profilering wordt gewerkt onder de noemer “Duiven maakt het waar”. Er wordt gewerkt met herkenbare profielen, bijvoorbeeld: ‘Slim Seingraaf’ en ‘Duurzaam InnoFase’. Sterke punten worden benadrukt. Contacten met het zittend bedrijfsleven worden tevens benut voor gezamenlijke promotie van het product bedrijventerreinen. Extra inzet wordt gepleegd met een wervende en toegankelijke website. Daarnaast blijft fysieke zichtbaarheid van belang. Een laagdrempelig Bedrijven Contacten Bureau zorgt voor korte externe en interne lijnen. Eventueel benodigde planologische inpassing wordt met voorrang gefaciliteerd.
Bereikt/niet-bereikt	Op bedrijventerrein Seingraaf is de kavel voor het facilitypoint Handelsplaats verkocht en geleverd. De bouw is in september 2020 gestart. De kavel voor het horeca- en leisure-initiatief met tankstation is verkocht. Voor de overige gronden is een betaalde optieovereenkomst afgesloten. Hiermee zijn alle gronden op dit bedrijventerrein verkocht of in optie. Op bedrijventerrein Graafstaete is nog één kavel van 0,7 hectare beschikbaar. De kavel van 1,2 ha wordt in 2021 getransporteerd bij de notaris, de vergunningverlening is nagenoeg afgerond. Op bedrijventerrein De Nieuweling zijn er twee kavels van samen 1.130 m² verkocht. Begin 2021 wordt een kavel getransporteerd van 2.430 m². Daarnaast werken drie andere ondernemers aan de eerste schetsen voor eveneens nieuwbouw op De Nieuweling.

3.A.1	Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)
	Op bedrijventerrein InnoFase is een kavel van 2,78 hectare verkocht aan het waterschap Rijn en IJssel. Voorts is een optieovereenkomst gesloten voor een kavel van 6,7 ha. Over de resterende kavel van 5 ha wordt met meerdere partijen gesproken. Flankerend aan onze acquisitiestrategie is er ingezet op: - Afspraken met bedrijfsleven en de provincie Gelderland inzake externe saldering van stikstof. Dit om de inpassing van nieuwe bedrijvigheid mogelijk te maken. - De ontwikkeling van de Innovatiewerkplaats InnoFase. Een faciliteit op het terrein van de rioolwaterzuivering waarbinnen bedrijven, samen met onderwijs en kennisinstellingen, hun innovaties op het gebied van waterzuivering, reststroomverwerking en energieproductie kunnen testen en versnellen. Met de innovatiewerkplaats en programmatische samenwerking met onderwijs en kennisinstellingen ontwikkelen we enerzijds een nieuw Unique Selling Point (USP) en anderzijds genereren we naamsbekendheid en publiciteit. - Een eerste stap richting een energie-hub op Innofase waar energie geproduceerd, -opgeslagen en -geconverteerd wordt. Dit proces is inmiddels geadopteerd door de projectorganisatie RES. Enerzijds moet ook dit leiden tot een USP anderzijds levert een dergelijke energie-hub een essentiële bijdrage aan de maatschappelijke opgave die we hebben in het kader van de energietransitie Tot slot heeft InnoFase in 2020 de prestigieuze Circular Economy Award voor meest circulaire werklocatie ontvangen. De langjarige programmatische samenwerking met het bedrijfsleven inzake het concept van industriële symbiose, bestuurlijk vertrouwen en volharding in het concept en samenwerking met onderwijs en kennisinstellingen waren doorslaggevende argumenten voor de toekenning van de prijs.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Doel	Het verduurzamen van de lokale economie, verstevigen van het vestigingsklimaat van Duiven en Westervoort en het bereiken van een CO2 arme energievoorziening in 2050.
Toelichting	In 2018 zijn de gemeenten Duiven en Westervoort gezamenlijk gestart met een meer programmatische aanpak. Inmiddels is het ambitiedocument Energietransitie door beide gemeenteraden vastgesteld met als doel: Energieneutraal in 2050. Het ambitiedocument grondstoffentransitie is, onder druk van ontwikkelingen rondom de energietransitie nog niet vastgesteld. Dit zal in 2019 en 2020 zijn beslag vinden. Het ambitiedocument Energietransitie maakt inzichtelijk hoe groot de opgave is; waar de gemeenten Duiven en Westervoort staan en welke mix van maatregelen nodig zijn om energieneutraal te worden: 54% energie bespaard moet worden, 7.000 woning-equivalenten additioneel moeten worden aangesloten op stadverwarming, 4 extra windmolens moeten worden geplaatst en circa 100 ha zonnevelden moet worden gerealiseerd. In deze getallen voor windmolens en zonnevelden is de nog nader extra te bepalen regionale opgave niet verdisconteerd (zie onderdeel RES). Gelet op de ruimtelijke en maatschappelijke impact van een circulaire economie is het noodzakelijk om in de volgende fase inwoners, bedrijven en de politiek erbij te betrekken. De voorbereiding krijgt zijn beslag in 2019 en jaren erna. Parallel aan dit proces wordt het ambitiedocument verder uitgewerkt tot een programmaplan met een uitvoeringsagenda en –organisatie.
	Reeds lopende activiteiten en samenwerkingen zetten we voort. Ook doen we actief mee in een regionale aanpak, de zogeheten ‘Regionale Routekaart Arnhem-Nijmegen’. Uitgangspunt van deze samenwerking op regionale schaal is: wat lokaal kan gebeurt lokaal, wat regionaal moet gebeurt gezamenlijk. Samenwerking is alleen aan de orde als dat voordelen biedt in de vorm van efficiënte inzet van personele capaciteit en/of financieel voordeel. Een sprekend voorbeeld is het energieloket.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
	In aansluiting hierop komen de doelstellingen en acties vanuit de nationale klimaattafels op de gemeenten af. Zo wordt van alle gemeenten actieve medewerking gevraagd aan de totstandkoming en uitvoering aan de Regionale Energie Strategie (RES). Dit vraagt in de jaren 2019/2020 in relatief korte tijd een aanzienlijke politiek-bestuurlijke en ambtelijke inzet. De voorbereidingen voor de verplichte gemeentelijke Warmtevisie is onderdeel van het programma. In deze warmtevisie wordt het tijdpad naar aardgasvrije wijken weergegeven.
Bereikt/niet-bereikt	Ondanks de impact die Corona had op de mogelijkheden om- en de mate waarin de samenleving kon worden betrokken, zijn er ook in 2020 weer mooie resultaten geboekt. Enkele voorbeelden: *Communicatie* Het energieloket www.samen1nergie.nl is verder doorontwikkeld wat bekostigd is middels een provinciale subsidie. De doorontwikkeling heeft enerzijds betrekking op het nog beter ontsluiten van informatie voor zowel inwoners als bedrijven en heeft anderzijds betrekking op het vertellen van succesverhalen (actief uitdragen van ambassadeurschap). Tevens zijn er voorbereidingen getroffen om samen1nergie meer onder de aandacht te brengen bij inwoners en bedrijven middels een social media campagne. Deze campagne start in het eerste kwartaal van 2021. *Participatie* Samen met inwoners uit Duiven-West is een pilot georganiseerd rondom ‘digitale participatie in de energie transitie’ om ervaring op te doen met on-line participatie. Er is een prijsvraag voor circulaire projecten van sport-/cultuurverenigingen georganiseerd, wat tot mooie initiatieven heeft geleid. Er is een langjarige samenwerking met het onderwijs aangegaan (HAN en VHL). In een project van hogeschool Van Hall Larenstein hebben studenten inzichtelijk gemaakt wat de impact van klimaatadaptatie, circulariteit en energietransitie op de bebouwde kom van Loo kan zijn.
	Daarnaast is er een start gemaakt met het ontwikkelen van een doelgroepen-aanpak voor bedrijven(terreinen) die als een ‘satéprikker’ door de 3 programmalijnen wordt ‘gestoken’. Er zijn digitale workshops georganiseerd met ondernemers(verenigingen) om te komen tot een gezamenlijke- en gedragen aanpak inzake het verduurzamen van bedrijven(terreinen). De pilot ‘Toekomstbestendig maken bedrijventerreinen’ (’t Holland) is voorbereid. Het project ‘Verzilver uw dak’ is tot uitvoering gebracht, met als doel meer zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Het project ‘Gebiedsgerichte aanpak circulariteit op bedrijventerreinen’ is uitgevoerd in een consortium met de gemeenten Arnhem en Nijmegen, de HAN, Wageningen Universiteit en Research en Kortman DGO. Dit zal in 2021 tot verdere spin-off leiden. Ter voorbereiding op de strategische doelen voor klimaatadaptatie zijn de risico’s van de stresstesten besproken met inwoners in de klimaatdialogen. *Circulariteit* Er is een start gemaakt met de Roadmap Circulariteit. Dit moet in 2021 tot een ambitiedocument en een programma leiden. Zowel in Duiven als in Groessen zijn pilots uitgevoerd rondom het meer circulair maken van grond-, weg- en waterbouw-projecten. Het groenbeheer is circulair aanbesteed en het aanbestedingsproces voor de aanschaf van nieuw kantoormeubilair middels Rapid Circulair Contracting (RCC) is als pilot opgestart. Er is ingezet op de ontwikkeling van de Innovatiewerkplaats InnoFase. Een faciliteit op het terrein van de rioolwaterzuivering waarbinnen bedrijven, samen met onderwijs en kennisinstellingen, hun innovaties op het gebied van waterzuivering, reststroomverwerking en energieproductie kunnen testen en versnellen. Tot slot is de inventarisatie afgerond in het kader van de CO2-prestatie ladder.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
	Klimaatadaptatie In het afgelopen jaar is verder invulling gegeven aan de afspraken uit het Deltaplan Klimaat Adaptatie (DPRA). In Liemers verband zijn de stresstesten afgerond en zijn de risicodialogen gevoerd met inwoners, ondernemers en instellingen. *Energietransitie* De subsidie Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) is met succes aangevraagd en het project is inmiddels in volle uitvoering (looptijd van de uitvoering zal mogelijk als gevolg van Corona verlengd worden t/m 31-12-21). De Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RRE-W) is inmiddels ook aangevraagd en toegekend. Dit project gaat medio 2021 in uitvoering. Er zijn in totaal (Duiven Westervoort samen) 8 energiecoaches onder onze begeleiding aan de slag gegaan en er zijn inmiddels 10 nieuwe energiecoaches opgeleid. 50 gezinnen participeren in het project junior-energiecoaches. Het concept-bod RES 1.0 is vastgesteld. Verdiepingsonderzoek inpassing zon/wind rondom InnoFase is in uitvoering gebracht en zal begin 2021 samen met het beleidskader zon/wind aan de gemeenteraad worden aangeboden. Er is een start gemaakt met de Transitie Visie Warmte. Deze zal in het vierde kwartaal van 2021 aan de gemeenteraad worden aangeboden. Er is een eerste stap gezet richting een energie-hub op InnoFase waar energie geproduceerd, -opgeslagen en -geconverteerd wordt. Dit proces is inmiddels geadopteerd door de projectorganisatie RES. Er zijn voorbereidingen getroffen om het laadpalencontract met Park & Charge te verlengen voor de periode tot aan de vestiging van de nieuwe regionale laadinfra-concessie.

3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk “Vitaal Centrum Duiven”.
Toelichting	In 2020 ligt onze focus op het afronden van de centrumontwikkeling in het winkelgebied. De vervreemding van het opstal fase 2 maakt onderdeel uit van deze opgave. Voor de ontwikkeling van fase 4 ligt in 2020 het accent op planuitwerking en voorbereiding van de daadwerkelijke realisatie. Voor het ‘woonpark’ als onderdeel van het Vitaal Centrum Duiven zijn nog geen planuitwerkingen in voorbereiding. Het ‘woonpark’ is opgenomen als reeds bestaande locatie in de Notitie woningbouwprogramma Duiven 2018-2027. Bij de planvoorbereiding moet rekening worden gehouden met relevante ruimtelijke ontwikkelingen zoals onder andere de relatie met vrijkomend maatschappelijk vastgoed (onderwijshuisvesting).
Bereikt/niet-bereikt	Het college heeft opdracht gegeven aan de slag te gaan met een woningbouwontwikkeling op de locatie fase IV, als afronding van het winkelgebied. De projectorganisatie is hierover in overleg getreden met Woonzorg Nederland, een toegelaten instelling die graag in het centrum betaalbare huurappartementen voor ouderen zou willen realiseren. De eerste verkenning met deze partij verloopt voorspoedig. De inschatting is dat dit in het eerste kwartaal van 2021 zal leiden tot het ondertekenen van een intentieovereenkomst Ten aanzien van de vervreemding van het opstal fase II is de voorlopige conclusie van het college het pand te splitsen in een commercieel deel en een maatschappelijk deel. Het commerciële deel betreft de winkels en horeca units op de begane grond.

3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
	Het maatschappelijk deel betreft de verdiepingen. Voor het maatschappelijke deel van het pand is de insteek van het college dat deze niet wordt verkocht aan een commerciële partij maar onder regie blijft van de gemeente. Hiervoor zijn meerdere constructies denkbaar, deze worden momenteel nader onderzocht. Voor de begane grond hebben gesprekken plaatsgevonden met de zittende huurders om hun interesse over eventuele aankoop te peilen. In vervolg hierop is door de betrokken makelaar de verkoopprijs per unit bepaald, op basis hiervan worden in 2021 individuele aanbiedingen gedaan richting de verschillende huurders. Afhankelijk van het aantal positieve reacties en de financieringsmogelijkheden van de geïnteresseerden kan dit in de loop van 2021 resulteren in verkoop van individuele units, na besluitvorming door uw raad. Deze besluitvorming richt zich op bijstelling van vervreemding van het gehele pand, richting verkoop van de begane grond en het niet vervreemden van de verdiepingen. Besluitvorming over dit traject door uw raad wordt voorzien na de zomer van 2021. De locatie direct grenzend aan het Liemersplein is in beeld als voorkeurslocatie voor de verplaatsing van IKC Remigius. Inmiddels is het programma van eisen voor het IKC vastgesteld. De architect die de plannen voor het IKC gaat uitwerken wordt begin 2021 geselecteerd. In afstemming met de planvorming voor het IKC worden de mogelijkheden voor woningbouw in het resterende deel van het Woonpark in beeld gebracht. Op de locatie die IKC Remigius na verhuizing achterlaat wordt door het college eveneens woningbouw voorzien in een nader te bepalen programma.

3.A.4	Stimuleren en faciliteren Vrijetijdseconomie
Doel	De vrijetijdseconomie in de gemeente Duiven en de Liemers levert een bijdrage aan een aantrekkelijke leef- en werkomgeving en versterkt de economische structuur.
Toelichting	Wij willen de vrijetijdseconomie verder laten ontwikkelen, door inwoners en ondernemers in de gelegenheid te stellen initiatieven te ondernemen. Wij richten ons op het bundelen en verbinden van informatie en initiatieven en we haken aan bij regionale of Liemerse samenwerkingsverbanden. Een voorbeeld dat zowel lokaal als breder aansluiting vindt is het initiatief in de Loowaard. Nabij de Loowaard is veel Romeins materiaal aangetroffen dat doet vermoeden dat er een Romeins (mini) castellum heeft gestaan. In het kader van de provinciale Koers ‘Beleef het in Gelderland!’ hebben we als gemeente Duiven een projectvoorstel ingediend. Doel is aansluiting te vinden bij het toekomstige werelderfgoed Romeinse Limes en mee te liften op de toeristisch aantrekkende werking door bekendheid te geven aan het verspoelde castellum. Mogelijk kan dit gekoppeld worden met de wens van de Dorpsraad Loo om een uitkijkpunt te hebben in de Loowaard. Hierover worden gesprekken gevoerd. Naast een participatietraject met de inwoners van Loo, wordt in de uitvoering gekeken hoe dit project aan te laten sluiten bij de plannen m.b.t. de Limes in de rest van de Liemers.
	Niet alleen voor Duiven is vrijetijdseconomie een speerpunt, ook in de Liemerse Economische Visie krijgt het speciale aandacht. Van belang is hierbij aan te sluiten. Zo zal de uitvoeringsagenda die bij deze visie hoort ook om actie vragen vanuit de gemeente Duiven. Het speerpunt VTE binnen de visie richt zich voornamelijk op het faciliteren en organiseren van gastheerschap en op de branding van de Liemers.

3.A.4	Stimuleren en faciliteren Vrijetijdseconomie
	Samengevat ligt op het gebied van vrijetijdseconomie in 2020 voor de gemeente Duiven het accent op: • ondersteunen en verbinden van evenementen en initiatieven, met extra aandacht voor 75 jaar vrijheid (tweede wereldoorlog); • afronding en implementatie nieuw evenementenbeleid; • uitvoering geven aan het project Castellum Loowaard; • uitvoering geven aan het speerpunt vrijetijdseconomie uit de Liemerse Economische visie.
Bereikt/niet-bereikt	Het eerste punt is gedeeltelijk bereikt. Er zijn diverse initiatieven met elkaar verbonden. Echter vanwege de Corona pandemie zijn nagenoeg alle evenementen rondom 75 jaar vrijheid afgelast. Enkele evenementen, zoals Vrijheid in de Liemers (korte film en route app), Circado en de fontein Het Ouwe Vertrouwe zijn wel gerealiseerd. Andere evenementen zijn uitgesteld en worden, als de situatie het toelaat, wellicht in 2021 alsnog uitgevoerd. Ook het tweede punt is gedeeltelijk bereikt. In november 2020 zijn de evenementenvisie en het participatieproces in de gemeenteraad goedgekeurd. Dit heeft mede door de Coronapandemie vertraging opgelopen aangezien bijna alle evenementen vorig jaar zijn geannuleerd. De planning rondom het afronden en implementeren is aangepast. Aan het project Castellum Loowaard is uitvoering gegeven. De voorbereidingen zijn in volle gang, het participatieproces loopt vanwege de coronapandemie enige vertraging op. Aan het speerpunt vrijetijdseconomie uit de Liemerse Economische visie is gedeeltelijke uitvoering gegeven. Er is in september 2020 een merkconcept voor de Liemers opgeleverd. Daarna is een opdracht verstrekt aan een marketingbureau voor het opstellen van een implementatie en marketing plan met daarin diverse acties. Oplevering hiervan is in april 2021 verwacht

B. Het waarborgen van een aantrekkelijke fysieke leefomgeving.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van Duiven.
Toelichting	Begin 2020 eindigt de aanbestedingsfase voor het project ViA15 en daarna start de aannemer met de realisatie van het op 18 februari 2019 gewijzigd vastgestelde Tracébesluit ViA15. We blijven inzetten op een pro-actieve en constructieve grondhouding. Samen met onze regiopartners en het Bewonersoverleg A15 blijven we ons richting en in samenwerking met Rijkswaterstaat en zijn opdrachtnemers hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders. Samen met gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar zetten we voor de vele vergunningsaanvragen die gaan komen in op een uniforme wijze van vooroverleg, toetsing, toezicht en handhaving. De ambtelijke inzet als ook de externe kosten zijn naar verwachting significant groter dan in 2019.
Bereikt/niet-bereikt	*Informatievoorziening* De laatste kennisgeving aan de raad van ons college (Z/18/043958/201404947) is van mei 2019. Nadien waren er geen prangende aanleidingen om de ontwikkelingen naast de mededelingen van de projectwethouder in de raad ook schriftelijk te doen. Op 3 maart 2020 is de raad bijgepraat over de stand van zaken door Rijkswaterstaat en GelreGroen. Op 3 november 2020 gaven Rijkswaterstaat en GelreGroen een online informatieavond voor de Liemers over het Project ViA15. Deze avond is druk bezocht en alle gestelde vragen zijn schriftelijk beantwoord en te vinden via www.via15.nl.

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12

Tracébesluit en planning
De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft bij brief van 26 november 2020 (met kenmerk: IENW/BSK-2020/236124) de Tweede Kamer op de hoogte gesteld dat de mijlpalen binnen de MIRT-planning zijn aangepast. Openstelling van het A15-tracé stond gepland voor 2024, dit is aangepast naar 2025. De reden voor deze verschuiving is de negatieve uitspraak over het PAS en het feit dat de behandeling van het Tracébesluit bij de Raad van State later plaats heeft gevonden door de COVID-19 crisis. De Raad van State heeft de beroepszaak pas eind juni 2020 ter zitting kunnen behandelen. Op 20 januari 2021 volgde de langverwachte uitspraak. Het bleek een tussenuitspraak. De Raad van State heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat opgedragen om de stikstofgevolgen van het Tracébesluit beter te motiveren. Daarnaast wordt een nadere onderbouwing van de verwachte voordelen van een faunapassage en een amfibietunnel verlangd. Alle andere bezwaren zijn ongegrond verklaard. De minister heeft een half jaar om deze gebreken in het Tracébesluit te herstellen. Hierna doet de Raad van State een finale uitspraak. Wij verwachten deze in het vierde kwartaal 2021. Als deze positief is dan heeft het Project ViA15 een aanvullende vertraging op gelopen van ongeveer één jaar.
Ontwerp en vergunningverlening
In 2020 is veel werk verricht om te bekijken of het ontwerp van GelreGroen aan de in de Uitvoeringsovereenkomst geformuleerde eisen voldoet. De verificatie en validatie hiervan is in zogenaamde (digitale) reviewsessies gedaan. Ook is veel werk verricht in de vergunningverlening voor onder andere de early birds (bijvoorbeeld verdiepte ligging en deksel Helhoek) en aannemersvergunningen die nodig zijn om voorbereidende werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Bestemmingsreserve A15
De hoogte van de Bestemmingsreserve A15 bedroeg per 31 december 2020 € 1.077.719. Mede op basis van eerdere raadsbesluitvorming bedraagt de totale hoogte van de geoormerkte budgetten binnen deze reserve € 1.013.795:

Wat	Omvang	Besluit	Uitgaven
Beheer en onderhoud toename weg areaal	287.637	Raadsmotie 3-7-2018	vanaf oplevering onderliggend wegennet in 2026
Beheer en onderhoud toename groen areaal	76.505	Raadsmotie 3-7-2018	vanaf oplevering onderliggend wegennet in 2026
Aanleg, beheer en onderhoud peilbuizen	104.053	Raadsmotie 3-7-2018	vanaf oplevering peilbuizennetwerk in 2017
Aanleg, beheer en onderhoud selectieve afsluiting Helhoek	100.000	Raadsmotie 3-7-2018	vanaf oplevering onderliggend wegennet in 2026
Bijdrage aanlegkosten snelfietsroute	180.000	Raadsbesluit 25-9-2018	verwacht in 2021-2022
Bovenwettelijke geluidsmaatregelen/ inpassingsmaatregelen	100.000	Raadsmotie 20-12-2017	vanaf 2018 (cf. raadsmotie 23-1-2018)
Gedeeltelijke terugkoop verkochte gronden 2018	125.600	Kennisgeving 3-4-2018	na oplevering onderliggend wegennet in 2026
Uitkijktoren Loowaard	40.000	Najaarsnota 2020	verwacht in 2021-2022
Totaal	**1.013.795**		

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
	Voorziening A15 De hoogte van de voorziening voor vergunningverlening en toezicht bedroeg per 31 december 2020 € 514.141. Deze voorziening wordt gevuld met vier (IBOI-geïndexeerde) bijdragen vanuit RWS voor het gehele vergunningentraject ter hoogte van € 385.125. Er zijn twee bijdragen voldaan en de rest volgt in 2021/2022 en 2022/2023. Uit de voorziening worden naast de vergunningverlening en het bouwtoezicht ook alle extra (inhuur)kosten voor een voortvarende afhandeling gedekt. In dit kader hebben de gemeenten Duiven, Zevenaar, Lingewaard en Overbetuwe een gezamenlijke VTH-regie (coördinatie, ondersteuning en civieltechnisch toezicht) ingekocht.
	Jaarbudgetten De financiering van dit speerpunt wordt in twee stappen (2021-2022 en 2023-2024) naar 0 afgebouwd in 2025. Nu de oplevering niet eind 2024, maar eind 2025 is gepland, kan dit mogelijk gevolgen hebben op de gemeentelijke financiering. We gaan er vooralsnog vanuit dat de (restanten van de) jaarbudgetten zoals gebruikelijk via de bestemmingsreserve bereikbaar blijven voor mogelijke extra kosten in 2025 en verder als gevolg van de vertraging. We sluiten op dit moment een extra kredietaanvraag overigens ook niet uit, mocht blijken dat de gelden uit de bestemmingsreserve en/of voorziening onvoldoende blijken te zijn. *Huisvesting CVDD* Zoals bekend beschikt de CV De Deurdreiers sinds 1 april 2018 over een mooie opslaglocatie voor de (af)bouw en opslag van praalwagens en aanverwante zaken als mede opslag voor andere verenigingen. Deze locatie is in het kader van de voorbereidende werkzaamheden eind 2020 gesloopt. Sinds medio september beschikt de CVDD over een alternatieve locatie. Deze locatie is kleiner. De CVDD willen graag weer een grotere locatie zodat ze samen met andere culturele verenigingen een integrale opslagvisie kunnen realiseren. *Aanvullende inpassingsonderzoeken* Eind 2020 hebben we Stichting Landschapsbeheer Gelderland opdracht gegeven om via een gebiedsproces het afstemmingstraject tussen de verschillende landschapsplannen tot een goed einde te brengen. Uitvoering is in het najaar van 2021 en 2022 voorzien. Met Rijkwaterstaat is een addendum op Bestuursovereenkomst Aanlanding Oost overeengekomen zodat de gemeente in eind 2020, 2021, 2022 en na volledige voltooiing de gemaakte kosten kan declareren tot een maximum van in totaal € 400.000. Hiervoor dient jaarlijks een voortgangsrapportage te worden goedgekeurd door Rijkswaterstaat. De eerste IBOI-geïndexeerde ton is in 2020 gedeclareerd en uitbetaald. De onderzoeksresultaten naar mogelijke aanvullende maatregelen in het gebied tussen de Aanlanding Oost en de Schraleweidsestraat (zie onze kennisgeving d.d. 14 mei 2019) zijn in 2020 nogmaals bij GelreGroen onder de aandacht gebracht. De ligging van de A15 in dit ontwerp is lager dan het referentieontwerp van Rijkswaterstaat en levert zodoende geluidswinst op voor de woningen achter de landschappelijk wal. *Stichting BOG A15* Over de bovenstaande onderwerpen heeft ook (digitaal) overleg plaatsgevonden met de Stichting Bewonersoverleg Groessen A15 en/of een vertegenwoordiging hiervan. In 2020 hebben drie fysieke bijeenkomsten plaats kunnen vinden waarin de stichting door GelreGroen en Rijkswaterstaat is bijgepraat over onder andere het ontwerp en de landschappelijk inpassing.

3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022 en Woningbouwprogramma 2018-2027
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.
Toelichting	Op 8 mei 2017 heeft de gemeenteraad de Woonvisie 2025 en de Woonagenda 2017 tot 2022 vastgesteld. In de woonvisie is samen met partners in de samenleving tot een ambitieuze woonagenda gekomen. Ook in 2020 gaan we concreet uitvoering geven aan het monitoren en opnieuw maken van (jaarlijkse) prestatieafspraken met Vivare, bijdragen aan het verder ontwikkelen en uitvoeren van gemaakte woonallianties (zoals extra woonruimte creëren zonder permanente toevoeging en het opzetten van een energiecoörporatie in Loo) en de eventuele uitvoering van verschillende leningsinstrumenten. Eind 2017 zijn in de Liemerse Woonagenda 2017-2027 nieuwe bestuurlijke afspraken vastgelegd over de gemeentelijke woningbouwprogramma's. Op 12 juni 2018 is de notitie Woningbouwprogramma Duiven 2018-2027 vastgesteld in de gemeenteraad. Hierin staat het te realiseren woningbouwprogramma voor de komende jaren. Het belang en de behoefte is uitgesproken om voortvarend dit programma op de benoemde locaties te realiseren. In 2019 krijgt deze notitie verder vorm middels een vervolgnotitie "versnelling woningbouw Duiven" waarin aandacht voor de haalbaarheid van ambities die in de notitie woningbouwprogramma zijn opgenomen. Op basis van deze vervolgnotitie en nadere afwegingen ten aanzien van de haalbaarheid die aan de gemeenteraad worden voorgelegd, zal inzichtelijk zijn op welke wijze versnelling mogelijk is.
Bereikt/niet-bereikt	De Prestatieafspraken met Vivare en Woonzorg Nederland zijn gemaakt. De notitie "Versnelling woningbouw" is vastgesteld. Verschillende woningbouwplannen op de welkbekende inbreidingslocaties, zijn verder richting ontwikkeling en realisatie gebracht. Er wordt om de 4 maanden een voortgangsbericht over de voortgang woningbouw, met de gemeenteraad gedeeld. Met de kennisgeving van 5 januari 2021 is de raad geïnformeerd over de voortgang van alle woningbouwplannen in Duiven, Groessen en Loo. De constatering dat alleen inbreidingslocaties niet genoeg is om aan de woningvraag te kunnen voldoen heeft geleid tot een eerste verkenning van 3 uitbreidingslocaties. Hierover is uitgebreid met de samenleving en gemeenteraad gediscussieerd. De notitie "Woningsplitsing, kleinschalige inbreidingsplannen en functieverandering" is vastgesteld. In 2020 is verder in regionaal verband de Woondeal met het rijk gesloten. Als nadere uitwerking is er een nieuwe Liemerse Woonagenda opgesteld en vastgesteld door alle colleges en de provincie Gelderland. Ook is begonnen met het actualiseren van de Woonvisie. De verwachting is dat deze in het 2e kwartaal 2021 ter vaststelling kan worden aangeboden aan de gemeenteraad.

3.B.3	Opstellen integraal beleid beheer openbare ruimte
Doel	Efficiënter omgaan met beschikbare middelen tegen aanvaardbare risico's.
Toelichting	Toenemende complexiteit en krimpende budgetten dwingen gemeenten in het beheer van stedelijk gebied om scherpere en beter onderbouwde keuzes te maken. De kunst is om met de middelen die beschikbaar zijn zo efficiënt en doelmatig mogelijk te presteren. Door beheertaken integraal te benaderen en in meerjarenplanningen te ramen kan efficiëntie behaald worden. Door daarnaast risicogestuurd te werken kan meer differentiatie worden aangebracht in het beheer.
	Dit alles vatten we samen onder het invoeren van Asset Management. Asset Management helpt bij het behalen van de optimale prestatie uit de gebruiksmiddelen binnen acceptabele risico's en tegen aanvaardbare kosten gemeten over de levensduur.

3.B.3	Opstellen integraal beleid beheer openbare ruimte
	We koppelen dit aan de invoering van de omgevingswet die integraal werken als uitgangspunt heeft.
Bereikt/niet-bereikt	De eerste fase is doorlopen. Dat is de basis in beeld brengen waarbij we het areaal, het vastgestelde beleidsniveau van beheer en onderhoud en de beschikbare middelen met elkaar vergelijken. De uitkomst daarvan is een financieel tekort op de beheerbudgetten. Dit is gedeeld met het college en de gemeenteraad. Er is verder gegaan met mogelijkheden bekijken om het tekort binnen bestaande budgetten op te lossen. Daarmee gaan we in 2021 verder.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Doel	Het behouden en versterken van een aantrekkelijke en duurzame leef-, woon- en werkomgeving in dorpen en wijken.
Toelichting	Het stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen is een onderwerp van de collegeagenda. Hierbij speelt mee de ambitie van de raad om de ‘agenda zettende rol’ te willen uitbouwen. De wens van de raad om de verbinding met de samenleving te versterken, sluit hier goed bij aan. Voor de dorps- en wijkraden is het dan ook van belang het contact met de raad op te zoeken en hun visies/ambities kenbaar te maken. Waarbij hun eigen kracht en inzet van belang is. Op deze manier wordt de aandacht voor dergelijke plannen vergroot, en geeft dit een grote kans dat deze onderdeel gaan vormen van de raadsagenda. In 2019 heeft uw raad extra geld beschikbaar gesteld (€ 250.000) voor de verdere uitwerking van de thema’s en aandachtspunten uit de in voorgaande jaren opgemaakte dorpsvisies voor Loo en Groessen en het wijkontwikkelingsplan Duiven-West. Inmiddels worden stappen gezet om te komen tot concrete afspraken met de initiatief-nemers (de beide dorpsraden en de wijkraad) over de uitvoering van deelplannen in de komende jaren. Er is geïnvesteerd in de groei van de goede relatie middels het faciliteren/ ondersteuning bieden vanuit de gemeente en de inzet vanuit de wijken en dorpen, waarbij het creëren van draagvlak en het samen realiseren van planonderdelen een belangrijk onderdeel vormt. Het is van belang dit voort te zetten. Verwachtingsmanagement speelt hierbij een grote rol (alsmede het temporiseren dan wel het uitvoeren van plannen – werk-met werk, eigen inzet). Een aantal van de plannen zal op de korte termijn (deels) worden uitgevoerd. Deze zullen niet allemaal volledig kostendekkend zijn. Daarnaast worden andere (deel)plannen op een lange termijn gefaseerd, waarvoor t.z.t. mogelijk een financieel, inhoudelijke bijdrage wordt gevraagd. Bovengenoemde processen kunnen het effect hebben dat andere wijken en buurten ook een toekomstvisie opstellen, waarbij wordt gekeken naar een aantrekkelijke, veilige inrichting en sociale samenhang. Voor buurtschap Helhoek is een traject opgestart en dit ligt in de verwachting voor het Eilandplein. Het stimuleren en faciliteren ook van deze wijken en/of buurten is een belangrijk onderwerp van de collegeagenda.
	Op basis van de huidige stand van zaken gaat het om het volgende: Verbetering dorpshart Groessen (€ 75.000) Ontmoetingsplein Duiven-West (€ 75.000) Verbetering dorpsplein Loo en/of gedeeltelijke bijdrage realisatie Castellum (€ 50.000) Visie leefbaarheid buurtschap Helhoek (€ 25.000) Ontwikkelingen Eilandplein (n.t.b.) Een gedeelte van het beschikbaar gesteld budget is nodig ter ondersteuning en adviezen in de verschillend processen. Een gedeelte van het budget is nodig voor een inhoudelijke bijdrage op de realisatie van het project of onderdelen daarvan. De voorbereiding om tot daadwerkelijke besluitvorming en realisatie te komen is veelal meerjarig. Een gedeelte van het budget zal dit jaar besteed worden een deel ook niet. Dit laatste kan aangewend worden voor de vorming van een bestemmingsreserve.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Bereikt/niet-bereikt	*Groessen* In 2019 is de visie voor het dorpshart van Groessen geactualiseerd en afgerond. Het dorp heeft dit enthousiast ontvangen. In 2020 heeft de dorpsraad met externe ondersteuning zich ingezet voor de verdere uitwerking van de ontwikkeling van woningbouw voor het dorp. Ondanks de beperkende maatregelen door de coronapandemie, heeft dit eind 2020 erin geresulteerd dat de eigenaar en ontwikkelaar van de gronden een plan heeft uitgewerkt met een gedifferentieerd woningbouwprogramma o.a. voor 1 à 2 persoon huishoudens (starters- en seniorenwoningen) met een enkele vrijstaande en 2-onder-éénkap woning. Begin 2021 wordt tussen de ontwikkelaar en de gemeente een overeenkomst gesloten over de formele planontwikkeling en -realisatie.
	De Helhoek Buurtschap Helhoek heeft in vervolg op de Toekomstvisie uit 2019 met externe ondersteuning verder gewerkt aan een uitwerkingsplan. In 2020 heeft de uitwerkingsgroep de taak opgepakt om deze visie verder uit te werken voor de thema's (veilig en gezond) verplaatsen, landschap en wonen. De uitwerkingsgroep wilde begin april hun plan presenteren. Echter heeft dit proces door de coronapandemie enige vertraging opgelopen. In juni waren bijeenkomsten onder voorwaarden weer mogelijk en heeft de groep het plan gepresenteerd. Het buurtschap heeft het uitwerkingsplan met grote meerderheid aangenomen. Het gaat om criteria voor het terugbouwen van de woningen die door de komst van de A15 zijn gesloopt en daarnaast een maatregelen tabel met betrekking tot landschappelijke inpassing en een vergroting van de verkeersveiligheid op een aantal locaties. Zij heeft het plan ook aan het college voorgelegd. Het college heeft ingestemd met o.a. de criteria voor wonen en het toekennen van 7 bouwmogelijkheden, maar zich nog niet uitgesproken over de wens van het buurtschap om het plangebied te vergroten (gelijk aan de grenzen van de historische contour). De groep heeft voor categorie 1 en 2 vier bouwmogelijkheden opengesteld. Categorie 1 heeft betrekking op alle hoofdbewoners waarvan de huidige woning is/wordt gesloopt door de aanleg van de A15 hebben een preferente positie. Zij komen allen in aanmerking voor een bouwrecht. Categorie 2 ziet toe op een aantal gedupeerde hoofdbewoners waarvan de woning net niet wordt gesloopt, maar die zo dicht op het tracé komen te wonen dat hun woongenot ernstig wordt geschaad. Ze hebben nog even de tijd om een potentiele locatie te zoeken en met de gemeente in gesprek te gaan. Voor deze categorie geldt dat binnen een half jaar na ingebruikname van de A15 een anterieure overeenkomst afgesloten in. Voor categorie 3 en 4 zijn 3 bouwmogelijkheden opengesteld. Categorie 3 betreft kinderen van alle hoofdbewoners, die terug willen keren in De Helhoek en daarmee ook bij kunnen dragen bij aan verjonging. Categorie 4 is een rest-criterium, mochten op grond van de eerste 3 criteria niet alle bouwrechten worden toegewezen, dan komen de hoofdbewoners uit de buurt die nu op een afstand van meer dan 100 meter van de A15 wonen in aanmerking. Tot 1 november hebben gegadigden zich voor alle categorieën kunnen aanmelden. Voor de categorieën 1 en 4 heeft zich niemand aangemeld. Voor categorie 2 hebben zich vijf gegadigden gemeld en drie gegadigden voor categorie 3. Hierdoor is één geïnteresseerde op de reservelijst geplaatst. Dit is degene waarvan de huidige woning verst van de toekomstige A15 is gelegen. De gegadigden die zich voor categorie 3 hebben aangemeld, kunnen van start met de verkenning van een bouwmogelijkheid. Een eerste informatief gesprek tussen de drie gegadigden met de gemeente heeft begin 2021 plaatsgevonden.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
	Loo De dorpsraad Loo heeft zich dit jaar ingezet voor de realisatie van een Castellum (project vanuit Vrijetijdseconomie) waarvoor een provinciale subsidie is toegekend en gelden vanuit het project A15 is toegekend. Daarnaast heeft zij een plan voor de realisatie van een voetpad tussen de nieuwe wijk Westreenen en de basisschool. Dit is onderdeel van een plan voor de verbetering van de Loostraat. Hierover zijn zij, vanwege de coronapandemie digitaal in gesprek met de gemeente. Daarnaast heeft de dorpsraad zich ingezet voor de ontwikkeling van de voormalig kleuterschoollocatie. Eind 2020 waren 4 gegadigden bekend die op deze locatie samen 4 woningen willen gaan bouwen. De eerste stap is samen met de gemeente gezet. De voorbereidingen voor het bestemmingsplan zijn eind 2020 gestart. *Duiven-West* In Duiven-West is met externe ondersteuning veel werk verzet rond de verdere uitwerking van het Wijkontwikkelingsplan in een uitvoeringsprogramma. De acht werkgroepen van wijkbewoners zijn begin 2020 voortvarend gestart met de items: verkeer, het ontmoetingsplein, duurzaamheid, de hondenlosloop-terreinen, achterpaden, kleur in de wijk, buurtpreventie, en groen en kunst. Helaas heeft de coronapandemie flink vertragend gewerkt, maar vanaf mei hebben veel werkgroepen toch een weg gevonden om door te gaan: Voor wat betreft het ontmoetingsplein kwam de planvorming na veel gesprekken in het najaar veel meer in beeld en zal voor de zomer 2021 in overleg met omwonenden en alle andere partijen een definitief ontwerp worden uitgewerkt. De geplande activiteiten tussen Basisschool Kameleon en Het Palet konden in 2020 helaas geen doorgang vinden. Voor wat betreft de werkgroep hondenloslooptерreinen is op initiatief van de werkgroep eind 2020 een bredere enquête onder de gehele bevolking gehouden die tevens wordt ingezet ter heroriëntatie op het hondenbeleid. Verder zijn de drie hondenloslooptерreinen in Duiven West qua gebruik door de werkgroep in de zomerperiode onder de loep genomen en zijn gebruikers en omwonenden benaderd. Ook zijn stappen gezet voor de opstart van een online platform om beter in verbinding te staan met de wijkbewoners en is de wijkraad bezig met een nieuwe organisatiestructuur die hopelijk in 2021 door een nog te houden Algemene leden vergadering kan worden geformaliseerd. In verschillende achterpaden van de wijk zijn bewoners op initiatief van de werkgroep met opruim acties gestart.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, de op ons afkomt.
Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Tijdige voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet.
Toelichting	De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de fysieke leefomgeving en meerdere organisatieonderdelen van 1Stroom. Het is meer dan een wetswijziging. Een belangrijk onderdeel is dat elke gemeente over een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan moet beschikken. Deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen. Het gaat dan vooral ook om het verder integreren en harmoniseren van bestaande beleidskaders.
	Uitgangspunt hierbij is ook het creëren van samenhang tussen de doelen van het sociale domein en de ontwikkelingskansen binnen het fysiek domein, voorbeelden hiervan zijn de termen veiligheid en gezondheid. Daarnaast gaat het ook om een andere gemeentelijke rol (eenvoudig beter en meer lokaal maatwerk en bestuurlijke afwegingsruimte). Dit vraagt in brede zin ook aanpassingen in organisatie, werkwijze, processen en procedures, inzet en opleiding van medewerkers en daarom om een goede gezamenlijke voorbereiding.

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
	In 2017 is met betrokkenheid van de gemeenteraden een koersdocument “Implementatie Omgevingswet” opgesteld (fase 1: Bewustwording). Ook is in 2017 het “Plan van Aanpak Omgevingswet” vastgesteld met hierin de aanpak voor het vervolg. Uitgangspunt is dat de gemeente Duiven en Westervoort samen werken aan de implementatie, waar mogelijk we nu al experimenteren in de geest van de Omgevingswet bij initiatieven en nieuw beleid integraal benaderen. We werken vanuit de volgende thema’s aan de implementatie: Omgevingsvisie en programma, Omgevingsplan, Omgevingsvergunning, Projecten & Initiatieven, HRM/Cultuur en ICT. De ingangsdatum voor de inwerkingtreding is 1 januari 2021. Een groot deel van deze transitie gaat over een andere manier van werken als overheid richting samenleving, in huis en in een keten. De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, vloeit voort uit wijziging van wetgeving en is in die zin geen keuze. Deze opgave vereist een brede prioriteit en een stevige ambtelijke inzet en verdere noodzakelijke advies-, onderzoeks- en andere implementatiekosten om tot nieuwe processen, beleidskaders, instrumenten en opgeleide medewerkers te komen.
Bereikt/niet-bereikt	Het afgelopen jaar zijn flinke stappen gezet voor de implementatie van de Omgevingswet. Zo is voor de omgevingsvisie een startnotitie/koersdocument vastgesteld en heeft er een brede participatie plaatsgevonden met raad, professionals en samenleving. Hierbij hebben wij extra kosten moeten maken voor het kaartmateriaal, grondbeleid en de totstandkoming van de ontwerp-omgevingsvisie. Tevens is er een structuur bedacht, waarbij ook de visie d.m.v. programma’s kan worden gerealiseerd. Daarnaast heeft voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) de aanbesteding plaatsgevonden van verschillende systemen en worden deze inmiddels geïmplementeerd waarbij veel aandacht uitgaat naar de koppeling op het landelijk stelsel. Ook voor de Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL: samenvoeging van alle gemeentelijke verordeningen) is gereed en zal nadat de erfgoedverordening klaar is, aan u worden voorgelegd. Ook de rekenkamer heeft haar onderzoeksrapport opgeleverd waarbij bij de verder implementatie rekening mee wordt gehouden. Ten aanzien van het omgevingsplan is het plan van aanpak gereed en wordt daar inmiddels uitvoering aan gegeven. Op 1-1-2022 zal dit plan bestaan uit alle bestemmingsplannen, gemeentelijk verordeningen en de bruidsschat. Waarbij voor de bruidsschat de regels toepasbaar worden gemaakt. In het kader van een andere nieuwe wet: Wet kwaliteitsborging is een scan gemaakt waarbij een eerste indicatie is gevormd over de mogelijke gevolgen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Tot slot zijn de eerste stappen gezet in de opleiding van onze medewerkers en hebben er intern meerdere bijpraatsessie plaatsgevonden. Dit alles gaat in nauwe samenwerking met onze partners zoals de Omgevingsdienst Regio Arnhem.

3.3 Wat heeft het ons gekost?

Hieronder een tabel waarin de cijfers worden vergeleken van de jaarrekening 2019, de begroting voor wijziging, de begroting na wijziging, de werkelijke cijfers 2020 en het verschil tussen de begroting na wijziging met de werkelijke uitgaven.

Resultaat programma Omgeving

	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	14.367	12.587	13.250	14.473	- 1.223
Baten	12.751	8.826	9.019	10.699	1.679
Gerealiseerde totaal saldo	**- 1.616**	**- 3.760**	**- 4.231**	**- 3.774**	**457**
Resultaatbestemming	- 15	243	677	564	- 113
Gerealiseerde resultaat	**- 1.631**	**- 3.517**	**- 3.553**	**- 3.210**	**344**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo
Het positieve resultaat op het programma Omgeving bedraagt vóór bestemming € 457.000. Voor een verklaring van de grote verschillen verwijzen we naar de verschillenanalyse op pagina 122 en verder.

Directe kosten (€ 361.000)
Ter uitvoering van het mobiliteitsplan worden jaarlijks onderzoeken en projecten uitgevoerd. Een aantal projecten is doorgeschoven naar 2021 en onderzoeken zijn niet uitgevoerd vanwege capaciteitsproblemen. Het project revitalisering Nieuwgraaf is afgesloten. Verder zijn er voordelen op de gladheidsbestrijding vanwege de minder strenge winter. Op waterdoorlatende verhardingen en wegmarkeringen ontstaat een voordeel doordat er minder onderhoudskosten zijn geweest. Per saldo ontstaat een nadeel op **taakveld verkeer en vervoer**.
Het resultaat op **taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur** ontstaat voornamelijk door winstnemingen op de bedrijventerreinen De Nieuweling, Graafstaete en Innofase. Voor het complex Seingraaf hebben we een extra bedrag in de verliesvoorziening moeten storten.
Op het **taakveld economische promotie** ontstaat het voordeel door lagere kosten omdat er geen kermissen zijn georganiseerd, meer hotelovernachtingen, uitstel van de uitgaven voor de uitkijktoren in de Loowaard en minder kosten voor circulaire economie.
Doordat een aantal werkzaamheden werd uitgesteld zijn er minder projectkosten bij het rioolonderhoud gemaakt. Daar tegenover staat een hogere storting in de voorziening riolering omdat het verschil tussen gemaakt kosten voor riolering en de ontvangen rioolheffing daarin wordt opgespaard om de verwachte toekomstige grote onderhoudsgolf voor rioleringen op te kunnen vangen zonder dan een extreme verhoging van de rioolheffing nodig te hebben. Verder waren de onderhoudskosten voor rioolgemalen en randvoorzieningen lager en zijn er nog geen advieskosten gemaakt voor het nieuwe Watertakenplan. Per saldo ontstaat op het **taakveld riool** een nadeel.
De verwerkingskosten voor het restafval is behoorlijk gestegen. Er is een voordeel op de handhavingskosten. De vergoeding voor het oud papier was aanzienlijk minder door een lagere papierprijs. De inzamelkosten voor het PMD (Plastic, Metaal en Drankenkartons) zijn behoorlijk gedaald, vergoeding van Nedvang voor inzameling PMD is lager ivm met een verandering in de vergoedingssystematiek. De verwerkingskosten op het afvalaanbiedstation zijn behoorlijk gestegen doordat er meer bezoekers waren door Covid-19. Per saldo was er een nadeel op het **taakveld afval**.
Het nadeel op het **taakveld milieubeheer** ontstaat door de extra inspanningen die zijn gedaan om de corona maatregelen te handhaven.
Er zijn in 2020 meer advieskosten gemaakt voor te ontwikkelen plannen waar mogelijk een anterieure overeenkomst voor kan worden afgesloten. Daar zijn nog niet alle kosten voor verhaald. Het voorbereiden van de mogelijke woningbouwplannen is de grootste post. Deze kosten zullen waar mogelijk nog worden meegenomen in mogelijke exploitaties. Er zijn minder kosten gemaakt voor bestemmingsplannen en vrijstellingen omdat daar in 2020 geen prioriteit aan is gegeven. Er is geen geld uitgegeven voor het project breedband buitengebied. Dit alles levert een nadeel op bij het **taakveld ruimtelijke ontwikkeling**.
We hebben een extra bedrag op moeten nemen in de verliesvoorziening voor het complex Vitaal Centrum Duiven. Het complex de Ploen-Zuid werd afgesloten met een slechter resultaat dan was voorzien en het complex Westreenen werd afgesloten met een beter resultaat dan vorig jaar was ingeschat. Per saldo een nadeel op het **taakveld grondexploitatie**.
Er waren meer legesinkomsten voor omgevingsvergunningen als gevolg van meer aanvragen tijdens de corona pandemie. Er waren hogere kosten voor de uitbesteding van werkzaamheden vanwege complexe vergunningaanvragen. Daardoor ontstond een voordeel op het **taakveld wonen en bouwen**.

Doorbelasting (€ 96.000)

De werkelijke lasten van 1stroom zijn volgens de in de begroting gehanteerde procentuele verdeling aan de taakvelden in Duiven en Westervoort doorbelast. In programma 3 zijn meer kosten terecht gekomen dan geraamd vanwege de extra inspanningen vanwege de woningbouwplannen. Doordat een aantal investeringen in wegen en riolering zijn uitgesteld zijn er minder kapitaallasten op dit programma geboekt.

Verkeer en vervoer	-87.000
Parkeren	4.000
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.249.000
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5.000
Economische promotie	167.000
Riolering	- 288.000
Afval	- 89.000
Milieubeheer	- 16.000
Begraafplaatsen	1.000
Ruimtelijke ordening	- 289.000
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 375.000
Wonen en bouwen	79.000
Doorbelasting 1Stroom	-219.000
Doorbelasting kapitaallasten	315.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**457.000**

Bedragen in €

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)
Het saldo op de resultaatbestemming op dit programma is -€ 113.000. Dat betekent dat er meer uit de reserves is onttrokken dan geraamd. En dat is voordelig. Er zijn stortingen gedaan in de BR A15 (-€ 66.000). Er is een storting in de BR Stimuleringsfonds gedaan voor de SVN inzake startersleningen (-€ 7.000). Er was een lagere onttrekking voor landschapsontwikkeling (-€ 7.000). Er is geen onttrekking geweest voor de uitkijktoren Loowaard (-40.000). Vanuit het Groenfonds is een lagere bijdrage in de revitalisering Nieuwgraaf gedaan (-€ 4.000). Vanuit de BR Fonds bovenwijkse voorzieningen is een hogere bijdrag in de revitalisering Nieuwgraaf gedaan (€ 41.000). Het krediet voor breedband buitengebied is overgeboekt naar 2021 (-€ 43.000). Er is minder onttrokken uit de BR Circulaire Economie (-€ 49.000). Er is een extra bedrag onttrokken voor groenrenovaties (€ 48.000). Een aantal resultaatbestemmingen is niet daadwerkelijk onttrokken uit de reserve maar verwerkt in het resultaat (€ 14.000).

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**457.000**
A15	- 66.000
Uitkijktoren Loowaard	- 40.000
Landschapsontwikkeling	- 7.000
Startersleningen SVN	-7.000
Circulaire Economie	- 49.000
Groenrenovaties	48.000
Revitalisering Nieuwgraaf	37.000
Breedband buitengebied	- 43.000
Sloop Loostraat/Accountant/marktgeld	14.000
Gerealiseerde resultaat	**344.000**

Bedragen in €

3.4 Welke verbonden partijen zijn betrokken?

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn derhalve zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2020	In 2020 is 12% minder dan het afgesproken werkprogramma uitgevoerd. Deze onderschrijding is met name toe te schrijven aan het niet toegankelijk zijn van bedrijven vanwege coronamaatregelen en dat medewerkers van de ODRA tijdens de coronapandemie voldoende bescherming moesten genieten waarbij niet alle werkzaamheden uitgevoerd konden worden.

	Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (voormalige Stadsregio)
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief.
Taak	Overleg te voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.
Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2020	In 2020 is regionaal gewerkt aan de doorontwikkeling van de vernieuwde gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Het college als ook de raad is actief betrokken geweest bij deze ontwikkeling. In december 2020 is besloten tot het instellen van deze nieuwe Gemeenschappelijke regeling en tegelijkertijd het opheffen van het oude Gemeenschappelijke orgaan Regio Arnhem-Nijmegen.

VGGM – Zie programma 1.

Algemene Dekkingsmiddelen

In de nieuwe opzet van onze programmabegroting zijn de diverse onderdelen van de Algemene Dekkingsmiddelen onder Programma 1 Bestuur opgenomen. Omdat de opsomming van Algemene Dekkingsmiddelen een verplicht onderdeel van de BBV is hebben we deze als aanvullend hoofdstuk in het Programmaplan opgenomen. Tevens zijn in dit hoofdstuk verplichte onderdelen over de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting opgenomen.

Als Algemeen Dekkingsmiddel worden de volgende onderdelen aangemerkt:
- Belastingen.
- Uitkering uit het Gemeentefonds.
- Beleggingen.
- Overige Algemene Dekkingsmiddelen.

Belastingen

Hieronder vallen de gemeentelijke belastingen, voor zover zijnde Algemene Dekkingsmiddelen. In Duiven zijn dat de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de precariobelasting, de reclamebelasting en de hondenbelasting. De toelichting op deze belastingen is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Uitkering uit het Gemeentefonds

De uitkering uit het Gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen: de Algemene Uitkering (waar het Sociaal Domein inmiddels in is opgenomen), de Integratie-uitkeringen en de Decentralisatie-uitkeringen. De opbrengst van de uitkering uit het Gemeentefonds is ten opzichte van de Najaarsnota afgerond € 404.000 lager. Dat heeft voornamelijk te maken met het teruglopen van het aantal jongeren. Deze maatstaf telt niet alleen door in de cluster Jeugdzorg maar ook in de cluster onderwijs waardoor de impact extra groot is. Ook de gevolgen van de decembercirculaire veroorzaken een verschil. Tenslotte zijn er nog afrekeningen van de jaren 2018 en 2019 geweest. Uitgangspunt voor de jaarrekening is de betaalspecificatie gemeentefonds van januari 2021.

Uitkering Gemeentefonds 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Algemene Uitkering	31.350	32.371	33.513	36.295	2.782
Integratie-uitkering Voogdij 18+	443	632	652	0	-652
Integratie-uitkering WSW	1.862	1.770	1.984	0	- 1.984
Decentralisatie-uitkeringen	682	351	550	0	-550
Totaal	**34.337**	**35.124**	**36.699**	**36.295**	**-404**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Gemeentefonds
Door de aanpassing van de hoeveelheden bij een aantal maatstaven (OZB-waarden, bijstandsontvangers, inwoners en jongeren) komen de uitkeringen uit het Gemeentefonds per saldo € 404.000 lager uit. In de loop van de komende twee jaar worden de aantallen bij de maatstaven definitief vastgesteld. In de totale opbrengst 2020 zijn de aanpassingen van de maatstaven voor 2018 -€ 17.000 en 2019 € 29.000 ook verwerkt alsmede de gevolgen van de decembercirculaire.

Decentralisatie-uitkeringen
De decentralisatie-uitkering is een variant op de integratie-uitkering. Het tijdstip van overheveling hoeft in het geval van een decentralisatie-uitkering nog niet bekend te zijn en daarnaast kan het ook om tijdelijke middelen gaan.

In 2020 heeft de gemeente Duiven een aantal uitkeringen ontvangen: de decentralisatie-uitkering Combinatiefuncties, de decentralisatie-uitkering Gezond in de stad, de decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters, de decentralisatie-uitkering Armoedebestrijding kinderen, de decentralisatie-uitkering voor VTH provinciale taken, de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke begeleiding, de decentralisatie-uitkering Schulden en Armoede, de decentralisatie-uitkering Kerkenvisies, de decentralisatie-uitkering verhoging taalniveau statushouders, de decentralisatie-uitkering Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie, de decentralisatie-uitkering Brede aanpak dak- en thuisloosheid, de decentralisatie-uitkering Compensatie parkeer en toeristen, de decentralisatie-uitkering Precario en evenementenleges, de decentralisatie-uitkering Extra kosten verkiezingen Covid-19, de decentralisatie-uitkering Eigen bijdrage Wmo, de decentralisatie-uitkering Noodopvang kinderen, de integratie-uitkering Participatie, de integratie-uitkering Voogdij 18+ en de integratie-uitkering Inburgering. Ten opzichte van de Najaarsnota 2020 zijn er geen decentralisatie-uitkeringen toegevoegd.

Beleggingen

Het rendement van deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen heeft in 2020 € 127.641 opgeleverd. Het gaat hierbij om dividend uitkeringen op aandelen Alliander en BNG.

Overige Algemene Dekkingsmiddelen

Het gaat om de volgende producten:
- Algemene baten en lasten.
- Lasten van belastingheffing en uitvoering Wet WOZ.
- Rente interne financiering.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten voor een aantal activiteiten, zoals de grondexploitatie, vennootschapsbelastingplichtig. Lang is er veel onduidelijk geweest over te hanteren uitgangspunten. Eind 2018 en begin 2019 zijn door de belastingdienst een aantal uitgangspunten gedefinieerd om eenduidigheid, met name over de resultaatbepaling bij de grondexploitaties, te creëren. Men probeert gemeenten te verleiden, middels een zogenoemde vaststellingsovereenkomst, deze uitgangspunten te onderschrijven. Niet op alle punten gaan wij hierin mee. In overleg met onze adviseur zijn wij bij de aangiften uitgegaan van onze eigen parameters. Januari 2021 hebben we de aangifte over het jaar 2019 gedaan. Door de belastingdienst was hiervoor uitstel verleend tot 1 mei 2021. De aangifte kwam op een verlies van ongeveer € 295.000 uit. Voor de aangifte over het jaar 2020 is uitstel verleend tot 1 mei 2022. Wij verwachten de aangifte in de tweede helft van dit jaar (2021) te kunnen doen. Vooralsnog verwachten wij de komende jaren nog geen daadwerkelijke betaling te moeten doen.

Onvoorzien

Deze post dient ter dekking van de in de loop van het begrotingsjaar optredende onvoorziene, onvermijdbare en onuitstelbare niet geraamde uitgaven. Dit budget is niet per programma verdeeld, maar als totaalpost in de ramingen opgenomen. In totaal werden 25.300 inwoners x € 1,18 = € 29.854 in de begroting 2020 voor de post Onvoorzien opgenomen.

Begrotingswijzigingen Onvoorzien in 2020

Onderwerp	Begrotingswijziging	Bedrag
Begroting 2020 Primitieve raming	Nr: 0 (raad 12 november 2019)	29.854
Afboeken onvoorzien	Najaarsnota (8 december 2020)	- 29.854
Totaal		**0**

(- is een nadeel, + is een voordeel)

Wat heeft het gekost?

Resultaat Onvoorzien

	Rekening 2019	Begroting 2020 v.w.	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Lasten	0	30	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**
Resultaatbestemming	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Verklaring van het saldo

Er is in principe geen resultaat op Onvoorzien.

Saldo resultaatbestemming (mutaties reserves)

Er kan geen resultaatbestemming plaatsvinden op Onvoorzien.

Verplichte Indicatoren

Indicator	**Duiven 3-3-2021**	**Nederland 3-3-2021**
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,78	gegevens niet beschikbaar
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,31	gegevens niet beschikbaar
Apparaatskosten per inwoner	€ 640	gegevens niet beschikbaar
Externe inhuur als % van totale loonsom + inhuur externen	10,76%	gegevens niet beschikbaar
Overhead als % van totale lasten	45,82%	gegevens niet beschikbaar
Woonlasten eenpersoonshuishouden	648	700
Woonlasten meerpersoonshuishouden	826	773
WOZ-waarde woningen	241	270
Nieuwbouw woningen	2,4	9,2
Huishoudelijk restafval (KG per inwoner)	102	189
Hernieuwbare elektriciteit	96,7%	17,6%
Winkeldiefstal per 1000 inwoners	0,8	2,3
Geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	2,6	4,8
Diefstal uit woning per 1000 inwoners	1,4	2,3
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	3,4	5,9
Verwijzingen HALT per 10.000 jongeren	90	132
Jongeren met delict voor rechter	1%	1%
Demografische druk	51,1%	54,2%
Niet-sporters	45,7%	48,7%
Banen	889,3	677,1
Vestigingen	126,1	151,6
Netto arbeidsparticipatie	71,3%	68,8%
Bruto gemeentelijk product	100	100
Functiemenging	62,0%	53,2%
Bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners	352,4	459,7
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners	246,6	202,0
Wmo-clienten met een maatwerkarrangement	onbekend	640
%kinderen in uitkeringsgezin	5	6
% achterstandsleerlingen	3,9	11,61
% werkloze jongeren	1	2
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	1,6	2,0

Absoluut verzuim	0	1,82
Relatief verzuim	22	26
Jongeren met jeugdhulp	10,12	9,32
Jongeren met jeugdreclassering	0,3%	0,3%
Jongeren met jeugdbescherming	0,7%	1,1%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande indicatoren worden op deze site ververst zodra er nieuwe informatie beschikbaar is.

Jaarverslag - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid
Paragraaf 8	Covid'19

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf bevat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. Het aandeel van de gemeentelijke belastingen in het totaal van de inkomsten is 20%.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (hierna: OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting behoren tot deze categorie. De reclamebelasting feitelijk ook maar daar is in de gemeente Duiven wel een specifiek doel aan gekoppeld.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Duiven worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting, precariobelasting en rechten (o.a. leges).

Financiële gegevens

Lokale heffingen 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
OZB	5.555.917	5.986.763	5.769.029	5.730.556	- 38.473
Afvalstoffenheffing	1.968.965	1.825.455	2.218.199	2.186.888	-31.311
Rioolheffing	2.700.620	2.359.054	2.429.184	2.429.414	230
Rioolaansluitrecht	-7.340	9.046	9.055	890	-8.165
Hondenbelasting	175.804	176.883	179.399	174.351	-5.048
Toeristenbelasting	168.833	160.938	84.443	125.464	41.021
Precariobelasting	265.027	266.069	266.069	265.027	-1.042
Reclamebelasting	50.500	63.452	64.313	47.500	-16.813
Sportaccommodaties	249.267	240.913	244.092	212.554	-31.538
Lijkbezorgingsrechten	39.590	67.557	54.075	50.765	-3.310
Marktgelden	0	7.129	95	0	-95
Leges	945.306	1.098.855	1.082.181	1.272.636	190.455
Totaal	**12.112.489**	**12.262.114**	**12.400.134**	**12.496.045**	**95.911**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Deze tabel vindt u ook terug in de programmarekening, onder de totale inkomsten. Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de opbrengsten uit lokale heffingen € 95.911 hoger.

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang.

Naast volumeontwikkelingen (toename aantal woningen met 3) en kostenontwikkelingen (bijvoorbeeld inzameling- en verwerkingsprijzen afval) is uitgegaan van een indexering van de tarieven 2020 met 1,4% voor loon- en prijsontwikkelingen overeenkomstig het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de septembercirculaire gemeentefonds 2019.

Verder is het uitgangspunt gehanteerd dat afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges omgevingsvergunning en leges kostendekkend zijn. Voor lijkbezorgingsrechten en marktgelden is het uitgangspunt om zoveel mogelijk kosten te verhalen.

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2020 vermeld. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn divers. Daarom zijn deze tarieven niet opgenomen in het overzicht. De tarieven, met uitzondering van OZB, zijn in €.

Belastingsoort	**Tarief 2020**
OZB eigenarenbelasting:	
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1353
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1857
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1421
Afvalstoffenheffing vastrecht	166,67
Afvalstoffenheffing variabel:	
- per lediging 140 liter container restafval	2,94
- per lediging 240 liter container restafval	5,04
- per storting ondergrondse container	1,00
Rioolheffing, per m3	1,73
Hondenbelasting:	
- 1e hond	64,32
- 2e hond	118,64
Toeristenbelasting:	
- hotel, hostel, pension en B&B	1,95
- kampeerterrein en camperplaats	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00
Precariobelasting, per strekkende meter	2,27

Gemeenten kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat een gemeente een belasting alleen kan heffen als een wet daar nadrukkelijk de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving.

De belastingtarieven zijn opgenomen in onderstaande belastingverordeningen.
- "Verordening onroerende-zaakbelastingen 2020".
- "Verordening afvalstoffenheffing 2020".
- "Verordening rioolheffing 2020".
- "Verordening rioolaansluitrecht 2020".
- "Verordening hondenbelasting 2020".
- "Verordening toeristenbelasting 2020".
- "Verordening reclamebelasting 2020".
- "Verordening precariobelasting 2020".
- "Verordening lijkbezorgingsrechten 2020".
- "Verordening marktgelden 2020".
- "Verordening leges omgevingsvergunning 2020".
- "Legesverordening 2020".

In de verordeningen zijn verder bepalingen opgenomen ter uitvoering van de heffing en de invordering van gemeentelijke belastingen.

Belastingen

Onroerende-zaakbelastingen

Tarieven OZB 2020

	Woningen	Niet-woningen
Gebruiker		0,1421%
Eigenaar	0,1353%	0,1857%
Totaal	**0,1353%**	**0,3278%**

De tarieven zijn ten opzichte van het tarief 2019 eerst verhoogd. Er is een inflatiecorrectie van 1,4% toegepast. Daarna zijn deze tarieven aangepast aan de resultaten van de herwaardering 2020. Dat betekent een verlaging van de bij de begroting 2020 vastgestelde tarieven met 7,7% voor woningen, 1,9% voor niet-woningen eigenaren en 1,7% voor niet-woningen gebruikers.

Rekentarief
De inkomsten van de OZB worden door het Rijk gekort. Het Rijk rekent met de zogenaamde vaste rekentarieven. Voor 2020 bedroeg dat voor woningen OZB waarde woningen x 80% x 0,0894%.
OZB waarde niet-woningen eigenaren x 70% x 0,1590%.
OZB waarde niet-woningen gebruikers x 70% x 0,1281%.

Onroerende-zaakbelastingen 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
OZB woningen	3.406.982	3.785.792	3.538.560	3.497.064	- 41.496
OZB niet-woningen	2.148.935	2.200.971	2.230.469	2.233.492	3.023
Totaal	**5.555.917**	**5.986.763**	**5.769.029**	**5.730.556**	**- 38.473**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Er is sprake van een nadeel van € 38.473. Dit nadeel valt weg tegen een deel van het voordeel op de stelpost voor prijsstijgingen.

In de gemeente Duiven is de gemiddelde waardestijging per 1 januari 2019 (waardepeildatum) ten opzichte van de waarden per peildatum 1 januari 2018 voor woningen 7,7%. De gemiddelde waardestijging voor niet-woningen eigenaren is 1,9% en voor niet-woningen gebruikers 1,7%. De vastgestelde landelijke waardestijging is 9,0% voor woningen en voor niet-woningen is 2,0%

De WOZ-waarde 2020 is eind januari 2020 gelijktijdig met de aanslag gemeentelijke belastingen 2020 aan de burgers kenbaar gemaakt.

De bezwaren die worden ingediend tegen de WOZ-beschikkingen worden door Belastingen in eigen beheer afgehandeld. In 2020 zijn er 228 bezwaarschriften ontvangen. Dit is 1,9% van de door de gemeente Duiven verzonden WOZ-beschikkingen. Landelijk gezien is er tegen 2,3% van de beschikkingen bezwaar ingediend. Voor alle bezwaren is door de gemeente uitspraak gedaan. Het aantal gegrond verklaarde bezwaren blijft binnen de door de Waarderingskamer gestelde norm. Tegen 1 ongegrond verklaard bezwaar is beroep ingesteld.

Hondenbelasting

Opbrengsten hondenbelasting 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Hondenbelasting	175.804	176.883	179.399	174.351	-5.048
Totaal	**175.804**	**176.883**	**179.399**	**174.351**	**-5.048**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Tarieven hondenbelasting 2020

	Tarief
1e hond	64,32
2e hond	118,64

Bedragen in €

De tarieven zijn ten opzichte van 2019 gestegen. Er is een inflatiecorrectie van 1,4% toegepast.

Toeristenbelasting

Opbrengsten toeristenbelasting 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Toeristenbelasting	168.833	160.938	84.443	125.464	41.021
Totaal	**168.833**	**160.938**	**84.443**	**125.464**	**41.021**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel

In 2020 werden er minder overnachtingen in hotels e.d. verwacht vanwege de situatie rondom Covid-19. Daarom is de opbrengst toeristenbelasting bij de Najaarsnota 2020 tussentijds afgeraamd met een bedrag van € 76.000. Na de aanslagoplegging voor 2020 bleken er toch meer overnachtingen te zijn geweest dan verwacht. Dit resulteert in een voordeel van € 41.021.

Precariobelasting

Opbrengsten precariobelasting 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Precariobelasting	265.027	266.069	266.069	265.027	- 1.042
Totaal	**265.027**	**266.069**	**266.069**	**265.027**	**- 1.042**

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Er is een wetsvoorstel ingediend tot afschaffing van de precariobelasting. In verband met de voorgenomen afschaffing heeft de landelijke overheid de gemeentelijke tarieven bevroren op de hoogte van het tarief voor 2016. Gemeenten krijgen maximaal tien jaar de tijd om de effecten van de inkomensderving op te vangen. Er mag in die periode maximaal het tarief in rekening worden gebracht dat voor het belastingjaar 2016 gold. Het tarief voor 2020 is dan ook niet verhoogd.

Reclamebelasting

Opbrengsten reclamebelasting 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Reclamebelasting	50.500	63.452	64.313	47.500	- 16.813
Totaal	**50.500**	**63.452**	**64.313**	**47.500**	**- 16.813**

Bedragen in €, - is een nadeel, + is een voordeel

Om het free-rider gedrag van een aantal ondernemers in het centrum van Duiven te voorkomen heeft de gemeente in 2015 een reclamebelasting ingevoerd. De gemeente is hiertoe overgegaan op verzoek van het bestuur van Ondernemingsvereniging Centrum Duiven (OCD). De opbrengst van de belasting wordt, na aftrek van perceptiekosten, als subsidie uitbetaald aan de OCD. In overleg met de ondernemers is een gelijkblijvend tarief voor de reclamebelasting bepaald.

Vanwege meer leegstaande winkels is de opbrengst € 16.813 lager dan verwacht. Wanneer de werkelijke opbrengst lager is dan de raming dan wordt er minder subsidie uitbetaald aan de Stichting Promotie Centrum Duiven.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing is een kostendekkende heffing. Loon- en prijsstijgingen alsmede (vervangings)investeringen hebben invloed op de stijging van het tarief. In 2016 is een nieuwe vorm van afvalinzameling ingevoerd namelijk DIFTAR. Er wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden huishoudens en hoogbouwaansluitingen. Verder wordt er onderscheid gemaakt in een vastrecht en een variabel tarief. Het variabele tarief is een tarief dat per aanbieding van de container of per storting van een zak in een ondergrondse container moet worden betaald. De kosten van kwijtschelding zijn in de tarieven afvalstoffenheffing verdisconteerd. Ook alle aanbestedingsvoordelen zijn verwerkt in de tarieven. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde van 12 aanbiedingen en 35 stortingen per jaar.

Tarieven afvalstoffenheffing 2020

Soort heffing	Tarief per jaar
Afvalstoffenheffing vastrecht	€ 166,67

Tarieven afvalstoffenheffing 2020

Soort heffing	Tarief per lediging/storting
Afvalstoffenheffing lediging 140 liter container restafval	€ 2,94
Afvalstoffenheffing lediging 240 liter container restafval	€ 5,04
Afvalstoffenheffing storting ondergrondse container	€ 1,00

Opbrengsten Afvalstoffenheffing 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Afvalstoffenheffing	1.968.965	1.825.455	**2.218.199**	2.186.888	-31.311
Totaal	**1.968.965**	**1.825.455**	**2.218.199**	**2.186.888**	**-31.311**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

In 2020 zijn er meer ledigingen geweest dan verwacht. Dit resulteert in een verhoging van € 15.418. Er zijn verminderingen doorgevoerd voor een bedrag van € 46.729. Per saldo is de opbrengst € 31.311 lager dan geraamd.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2020

Soort heffing	Begroting 2020 na wijz	Rekening 2020
Opbrengsten	2.218.199	2.186.888
Kosten	2.219.033	2.186.888
Kostendekkendheid	**100**%	**100**%

Bedragen in €

De verwerkingskosten voor het restafval is behoorlijk gestegen. Er is een voordeel op de handhavingskosten. De vergoeding voor het oud papier was aanzienlijk minder door een lagere papierprijs. De inzamelkosten voor het PMD (Plastic, Metaal en Drankenkartons) zijn behoorlijk gedaald, vergoeding van Nedvang voor inzameling PMD is lager ivm met een verandering in de vergoedingssystematiek. De verwerkingskosten op het afvalaanbiedstation zijn behoorlijk gestegen doordat er meer bezoekers waren door Covid-19. De inkomsten zijn daardoor licht gestegen. De totale kosten voor inzameling van het huis aan huis afval en het afvalaanbiedstation zijn lager dan de totale opbrengst voor de afvalstoffenheffing waardoor er een bedrag van € 105.338 is gestort in de voorziening afvalinzameling.

Rioolheffing

Het tarief voor rioolheffing bedroeg in 2020 € 1,73 per m³. De tarieven zijn ten opzichte van 2019 verhoogd conform het Watertakenplan de Liemers 2017-2021 en 1,4% inflatiecorrectie.

Rioolheffing 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Opbrengsten	2.700.620	2.359.054	2.429.184	2.429.414	230
Totaal	**2.700.620**	**2.359.054**	**2.429.184**	**2.429.414**	**230**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Kostendekkendheid Rioolheffing 2020

Soort heffing	Begroting 2020 na wijz.	Rekening 2020
Opbrengsten	2.429.184	2.429.414
Kosten	2.429.184	2.429.414
Kostendekkendheid	**100%**	**100%**

Bedragen in €

Op rekeningbasis zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Het overschot wordt gestort in de voorziening "riolering artikel 44 lid 2". Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 1.100.911. Er was een storting van € 1.074.154 voorzien. De storting is € 26.757 hoger doordat er per saldo een voordeel op kapitaallasten is door uitstel van werkzaamheden en het opstellen van het watertakenplan is doorgeschoven naar 2021. Daarnaast waren er wel meer kosten voor onderzoek nodig.

Het tarief rioolheffing is een kostendekkend tarief. Het tarief wordt geheven per m³ waterverbruik. De stijging in het tarief wordt veroorzaakt door de afspraken die zijn gemaakt in het in december 2016 door de raad vastgestelde Watertakenplan de Liemers 2017-2021. In het Watertakenplan zijn het met name de verscherpte milieueisen die leiden tot meer investeringen. Deze extra investeringen omvatten in grote lijnen ombouw van gescheiden rioolstelsels in woongebieden, vervanging riolering Groessen. Ook worden er vervangingen en reparaties uitgevoerd van riolering en gemalen. Die investeringen worden gedekt uit de rioolheffing. Daarom is bij vaststelling van het Watertakenplan besloten dat het tarief de komende jaren met 2,4% moet stijgen. De stijging bestaat uit de inflatiecorrectie (voor 2020: 1,4%, voor 2021: 1,8% en voor 2022: 1,7%) en alle jaren 1,5% in verband met het Watertakenplan. Tevens zal inzet van de voorziening "Riolering artikel 44 lid 2" nodig zijn om de tariefstijgingen te matigen.

Rioolaansluitrecht

Het tarief voor rioolaansluitrecht was in 2020 € 223. Ten opzichte van 2019 een stijging van 1,4%.

Opbrengsten Rioolaansluitrecht 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Opbrengsten	-7.340	9.046	9.055	890	- 8.165
Totaal	**-7.340**	**9.046**	**9.055**	**890**	**- 8.165**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Lijkbezorgingsrechten

De tarieven Lijkbezorgingsrechten 2020 zijn gedifferentieerd. Ten opzichte van 2019 zijn de tarieven met 1,4% gestegen.

Lijkbezorgingsrechten 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Opbrengsten	39.590	67.557	54.075	50.765	- 3.310
Kosten	129.683	141.160	141.160	76.057	65.103
Kostendekkendheid	**31%**	**48%**	**38%**	**67%**	**61.793**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt 67%.

Marktgelden
De tarieven 2020 zijn gelijk gebleven ten opzichte van 2019.
Vaste standplaats: € 0 per m¹ per kwartaal met een minimum van € 0.
Losse standplaats: € 0 per m¹ per dag, met een minimum van € 0 per standplaats.

Marktgelden 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Opbrengsten	0	7.129	95	0	-95
Kosten	14.004	13.120	13.120	7.226	5.894
Kostendekkendheid	**0%**	**54%**	**1%**	**0%**	**5.799**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het dekkingspercentage bedraagt 0%. Conform het amendement bij het vaststellen van de begroting is er in 2020 geen marktgeld geheven.

Leges en retributies
Leges en retributies zijn vergoedingen die worden gevraagd voor het verrichten van bepaalde diensten. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn.
Tarieven 2020 leges bouwvergunningen: gedifferentieerd.
Overige legestarieven 2020: gedifferentieerd.
Verhoging ten opzichte van de tarieven 2019: 1,4%.

Leges en retributies 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Leges omgevingsvergunning	518.817	717.537	726.994	799.746	72.752
Overige leges	426.489	381.318	355.187	472.890	117.703
Totaal	**945.306**	**1.098.855**	**1.082.181**	**1.272.636**	**190.455**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

De meeropbrengst van de leges omgevingsvergunning is te verklaren uit het feit dat er in 2020, vanwege de situatie rondom Covid-19, meer kleinere aanvragen van particulieren zijn binnengekomen. Het aantal uitbouwen, verbouwingen en overige kleinere bouwwerken was beduidend meer dan meegenomen in de voorcalculatie.Daarnaast is er een relatief grote aanvraag, die niet was voorzien bij de voorcalculatie van de leges, binnengekomen en verleend. Dit alles maakt dat de legesopbrengst omgevingsvergunning € 72.752 hoger is dan begroot.

Bij de overige leges is er per saldo ook sprake van een voordeel. Het grootste gedeelte van het voordeel heeft betrekking op leges telecomverordening. Er zijn veel meer werken uitgevoerd dan voorzien, onder andere voor glasvezel. Daardoor is de opbrengst voor dit onderdeel € 60.000 hoger dan geraamd. Daarnaast zijn legesopbrengsten APV € 36.000 hoger dan verwacht. Dit heeft

onder andere te maken met het verlenen van een vergunning voor een speelautomatenhal (€ 16.000). Verder zijn voor de grote reclameborden in de gemeente de facturen voor de jaren 2018 tot en met 2020 in 2020 verzonden. Ook de leges naturalisatie zijn € 23.000 hoger dan geraamd. Bij de begroting is uitgegaan van 26 aanvragen en dat werden er 77. Met nog wat andere kleinere voor- en nadelen resulteert dit alles in een voordeel van € 117.703.

Sportaccommodaties
Tarieven 2020
Onoverdekte sportaccommodaties: gedifferentieerd.
Overdekte sportaccommodaties (gehele zaal): € 41,03 per uur.
Verhoging ten opzichte van de tarieven 2019: 1,4%.

Huuropbrengst sportaccommodaties 2019

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Overdekte accommodaties	170.948	166.968	169.168	140.965	-28.203
Onoverdekte accommodaties	78.319	73.945	74.924	71.589	-3.335
Totaal	**249.267**	**240.913**	**244.092**	**212.554**	**-31.538**

Bedragen in € , (- is een nadeel, + is een voordeel)

Ten opzichte van 2019 zijn de huuropbrengsten gedaald. Vanwege de situatie rondom Covid-19 zijn de accommodaties minder vaak gehuurd. Daarom is de opbrengst € 31.538 lager dan geraamd.

Kwijtschelding en lastenverlichting

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In de gemeente Duiven kan door belastingplichtigen (particulieren en zzp'ers) kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting (voor de 1e hond). De kwijtschelding voor de hondenbelasting is per 1 januari 2021 in Duiven afgeschaft. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Ligt het netto besteedbare inkomen op of onder het bijstandsniveau, dan wordt volledige kwijtschelding verleend. Bij een gering hoger inkomen kan sprake zijn van een gedeeltelijke kwijtschelding. In al deze gevallen zal het beschikbare vermogen beneden de toegestane norm moeten liggen. Na invoering van de maatregelen uit de Kadernota is in het kwijtscheldingsbeleid een prikkel opgenomen om minder te vervuilen. Zeer incidenteel wordt er ook kwijtschelding voor OZB verleend. In 2020 is voor een totaalbedrag van € 87.695 kwijtschelding verleend.

Kwijtschelding

Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020
81.142	**91.488**	**105.825**	**83.170**	**87.695**

Bedragen in €

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

In de begroting 2020 was een lastendrukverhoging van 3,8% voorzien. De werkelijke lastendruk 2020 steeg met 0,9%.
In onderstaand overzicht is de lastendruk voor 2020 weergegeven. Aanname: OZB-waarde woning € 250.941, afvalstoffenheffing vastrecht en 12 ledigingen (240-liter container), rioolheffing 140 m³ (waterverbruik gezin met 4 personen). De OZB is berekend op basis van de oorspronkelijke waarde van 2020 van € 233.000, verhoogd met de waardestijging van 7,7%.

Ontwikkeling lastendruk 2020

Onderdeel	2019 (in €)	2020 (in €)	stijging (in %)
OZB-eigenaar	334,82	339,52	1,4%
Afvalstoffenheffing	206,55	201,95	-2,3%
Rioolheffing	235,20	242,20	2,9%
Totaal	**776,57**	**783,67**	**0,9%**

In onderstaand overzicht is de lastendruk van de gemeente Duiven weergegeven in vergelijking tot een aantal andere Gelderse gemeenten. Hiervoor maken we gebruik van cijfers uit de Provinciale databank. Hierin wordt de gemiddelde totale belastingdruk per inwoner berekend. Om een vergelijk te kunnen maken zijn de cijfers voor 2019 ook weergegeven.

Vergelijking lokale lastendruk per inwoner 2020 met een aantal andere Gelderse gemeenten

Gemeente	2019	positie 2019	2020	positie 2020
Nijmegen	573	1	596	1
Arnhem	535	2	549	2
Doesburg	405	19	432	17
Zevenaar	390	26	430	19
Brummen	364	39	429	20
Doetinchem	408	16	426	21
Duiven	**392**	**23**	**419**	**26**
Rheden	375	35	402	32
Montferland	387	28	401	33
Westervoort	370	37	380	40
Aalten	281	50	286	51

Bron: http://ftgelderland.databank.nl/

De gemeente Nijmegen is in dit vergelijk over 2020 en 2019 de duurste gemeente. De gemeente Duiven is op de lijst 3 plaatsen gedaald. Duiven zit wel onder het Gelderse gemiddelde (€ 441). In 2019 zat Duiven ook onder dit gemiddelde.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Inleiding

Het weerstandsvermogen van een gemeente bestaat uit de relatie tussen de componenten risico's en de weerstandscapaciteit. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe robuust het weerstandsvermogen is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door een goed inzicht in het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller onmiddellijk dwingt tot bezuinigingen. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op een specifiek jaar. Men spreekt dan van het statische weerstandsvermogen. Er kan ook op een meer dynamische manier naar het weerstandsvermogen worden gekeken. De aandacht richt zich dan op de effecten op middellange termijn (dynamisch weerstandsvermogen). De gemeente Duiven kiest ervoor op dynamische wijze met het weerstandsvermogen om te gaan.

Risico's

In de Nota Weerstandsvermogen worden de risico’s onderverdeeld in vier categorieën:
1 Risico's van de bedrijfsvoering.
2 Risico op eigendommen.
3 Aansprakelijkheidsrisico’s.
4 Financiële risico’s.

Niet alle risico’s worden uitputtend behandeld. Een volledig overzicht staat in de begroting.

1. Risico's van de bedrijfsvoering

Apparaatskosten Grondexploitatie

Een deel van onze apparaatskosten worden afgewend op de grondexploitatie. De winstmarge op het beperkte aantal resterende complexen staat onder druk. Indien complexen verlies laten komen die ten laste van de gemeente-exploitatie.

Deskundigheid personeel

Er wordt binnen de organisatie van 1Stroom bewust gewerkt aan de kwaliteit van het personeel. Jaarlijks worden er opleidingsfaciliteiten beschikbaar gesteld ter hoogte van 2% van de loonsom. Het probleem van de vergrijzing speelt op dit moment ook bij 1Stroom. De grootste groepen personeel bevinden zich tussen 40 en 60 jaar. De problematiek zal de komende jaren gerichte aandacht krijgen door middel van het aantrekken van jongeren, gezondheidsmanagement en strategische personeelsplanning.

Wachtgelden bestuurders

Voor de pensioenvoorziening van wethouders is de rekenrente een belangrijke variabele. Bij de huidige lage rentestand kost het de gemeente Duiven meer geld om de voorziening op peil te houden. Bij de eerstvolgende verkiezingen kan de situatie zich voordoen dat er nieuwe wethouders worden benoemd. Ook dan zullen we er voor moeten zorgen dat de voorziening toereikend is. Zie ook de nota reserves en voorzieningen.

Algemene risico's

Bij de risico-inventarisatie gaat het om risico's met een materieel belang. Dat neemt niet weg dat veel kleine risico's samen toch een substantieel bedrag kunnen worden. Daarom is in de kwantificering een bedrag opgenomen voor algemene risico's. Daarbij wordt uitgegaan van de norm van 6% van de Algemene Uitkering en de belastingcapaciteit die door de toezichthouder wordt gehanteerd voor de vrij aanwendbare reserve.

Renterisico

Het uitgangspunt voor de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen in een keer opnieuw moet worden

afgesloten met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld. Uit de paragraaf Financiering blijkt dat wij op grond van deze norm in 2020 € 12.163.000 aan leningen opnieuw hadden mogen afsluiten. In 2020 is er geen nieuwe lening afgesloten.

2. Risico op eigendommen

Grondexploitatie

Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2030) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden. Afhankelijk van het stadium waarin de exploitatie c.q. uitvoering van het betreffende complex zich bevindt, zal het risico afnemen naarmate de einddatum van de grondexploitatie nadert.
Te onderscheiden zijn:

- Algemene economische risico's.
- Projectgebonden risico's.

De risico's die het exploiteren van gronden met zich meebrengt, zijn in de paragraaf Grondbeleid beschreven en gekwantificeerd. In onderstaand overzicht wordt de vertaling van de gewogen risico's naar het gemeentelijk weerstandsvermogen weergegeven.

Tabel risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Algemene risico's					
Rentestijging (2,04% i.p.v. 1,04%)	€ -	€ 600.134	80%	€ 480.107	€ 240.054
Projectgebonden risico's					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	€ -	€ 168.000	80%	€ 134.400	€ 67.200
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	€ -	€ 200.000	60%	€ 120.000	€ 60.000
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	€ -	€ 511.484	80%	€ 409.187	€ 204.594
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven Woonpark na mogelijk herprogrammeren	€ -	€ 677.382	80%	€ 541.906	€ 270.953
Waarde onroerend goed Vitaal Centrum Duiven	€ -	€ 96.250	80%	€ 77.000	€ 38.500
Twee jaar vertraging gronduitgifte	€ -	€ 720.598	60%	€ 432.359	€ 216.179
Totalen	€ -	€ -		**€ 2.194.959**	**€ 1.097.479**

Het gewogen maximum risico is afgenomen van € 4.034.164 naar € 2.194.959 met € 1.839.205 ten opzichte van de begroting 2020. Het gewogen gemiddeld risico is met € 919.602 afgenomen van € 2.017.081 naar € 1.097.479. De daling is in grote lijnen toe te rekenen aan het vervallen van risico's op bedrijfsgronden door de recente grondverkopen.

De cijfers in de tabel zijn louter een momentopname. In de begroting 2022 zullen we de consequenties van de nu gekwantificeerde risico's van de grondexploitatie geactualiseerd op basis van voortschrijdende inzichten voor zowel de ondergrens als de bovengrens van de Algemene Reserve verwerken. Uiteindelijk wordt dit verrekend met toekomstige (nog te realiseren) winsten vanuit de Grondexploitatie.

Bodemverontreiniging

Voor bekende verontreinigingen zijn de saneringskosten meegenomen in de kosten van de complexen van de Grondexploitatie.

3. Aansprakelijkheidsrisico's

Gewaarborgde geldleningen

In 2020 stonden we garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 14.778.745. Het grootste deel hiervan, namelijk € 14.410.000 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restant van € 368.745 staat de gemeente borg voor verenigingen tot een bedrag van € 230.048 en voor leningen in het kader van cultuur € 138.697.

Schadeclaims
Het algemene beeld is dat de burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De afgelopen vier jaar was er geen stijging in het aantal claims en ook geen stijging van het geclaimde bedrag. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is in de begroting een budget opgenomen. Toch kunnen zich schadeclaims voordoen waar we niet voor verzekerd zijn.

Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente Duiven participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Eventuele tekorten kunnen ten laste komen van de participerende gemeenten.

4. Financiële risico's

Open-einde regelingen
Wij kennen de volgende open-einde regelingen:
- De drie grote decentralisatie's voor de Participatiewet, de AWBZ/Wmo en de Jeugdzorg. Voor een analyse zie programma 2.
- Wet voorzieningen gehandicapten (WVG, onderdeel van de Wet maatschappelijke ondersteuning): voor analyse zie programma 2.
- De uitvoeringskosten door de RSD zijn hoger uitgevallen.

Algemene Uitkering
Het nominale accres ligt vast. In totaliteit was de uitkering uit het gemeentefonds € 404.000 lager dan geraamd bij de Najaarsnota. Inbegrepen zijn ook de afrekeningen van voorgaande jaren, de decembercirculaire 2020 en de bijstelling van de decentralisatie-uitkeringen.

Beleggingen
Hoewel veel bedrijven streven naar een stabiel dividendniveau kan het jaarlijkse dividend toch mee- of tegenvallen. Hierdoor zal het toekomstig risico op fluctuaties in de jaarlijkse dividenduitkeringen verminderen.

Dubieuze debiteuren
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt op basis van ervaringscijfers en de publieke debiteuren op basis van een ouderdomsanalyse. Het resultaat is dat de voorziening in 2019 met € 41.000 is toegenomen.

Coronavirus
Het Coronavirus brengt veel onzekerheden en risico's met zich mee die wij op het moment van samenstellen van de jaarstukken nog niet kunnen overzien. Dat het consequenties zal hebben voor het weerstandsvermogen en de risicoparagraaf is duidelijk. Welke dat betreft is nog moeilijk te overzien. Wij zien onder meer onzekerheden en potentiele risico's op de volgende terreinen:

- De zorgverlening aan onze inwoners
- Maatregelen in het kader van de gezondheid
- De uitkeringen aan onze inwoners
- De subsidies voor gesubsidieerde instellingen
- De ontwikkelingen in de grondexploitaties
- De bedrijfsvoering van onze organisatie
- Lopende en nieuw te starten projecten
- De financiering van onze activiteiten
- Het wegvallen van detacheringsopbrengsten

- De heffing en inning van lokale heffingen

De organisatie monitort voortdurend de ontwikkelingen en de hiermee verbonden risico's en gevolgen voor het financiële resultaat 2020 en verder. Waar mogelijk worden dan ook beheersmaatregelen genomen. Mochten de actuele ontwikkelingen leiden tot aangepaste prognoses voor 2020 dan zal de organisatie deze verwerken in de tussentijdse rapportages.

Weerstandsvermogen

Onderstaande tabel is ook in de begroting 2021 opgenomen, maar vooruitlopend op de actualisatie van deze tabel bij de komende begroting zijn de onderdelen Grondexploitatie aangepast.

	Basis	Min.	Max.	%	Risico minimum	Risico maximum	Risico gemiddeld
Risico's omtrent de bedrijfsvoering							
Apparaatskosten grondexploitatie	2fte-4fte	160.000	320.000	60%	96.000	192.000	144.000
Deskundigheid personeel		10.000	50.000	20%	2.000	10.000	6.000
Wachtgeld ambtenaren	1fte-2fte	70.000	140.000	60%	42.000	84.000	63.000
Bovenformatieven	1fte	0	70.000	40%	0	28.000	14.000
Vennootschapsbelasting		0	500.000	20%	0	100.000	50.000
Algemeen risico	norm Gld 6% au / bel.cap.	2.050.000	2.050.000	100%	2.050.000	2.050.000	2.050.000
Renterisico	10 mln rente 0%-0,5%	0	50.000	80%	0	40.000	20.000
Risico's omtrent eigendommen							
Grondexploitatie rente	0-1%	0	600.134	80%	0	480.107	240.054
Twee jaar vertraging gronduitgifte		0	720.598	60%	0	432.359	216.179
Ontoereikend plankostenbudget grex-complex		0	168.000	80%	0	134.400	67.200
Bodem-/ grondwaterverontreiniging/ archeologie		0	200.000	60%	0	120.000	60.000
Lagere grondwaarde VCD fase 4 na herprogrammeren		0	511.484	80%	0	409.187	204.594
Lagere grondwaarde VCD woonpark na herprogrammeren		0	677.382	80%	0	541.906	270.953
Waarde onroerend goed VCD		0	96.250	80%	0	77.000	38.500
Bodemverontreiniging (onbekende)	1-5 saneringen	100.000	500.000	40%	40.000	200.000	120.000
Aansprakelijkheids risico's							
Gewaarborgde geldleningen		100.000	1.000.000	40%	40.000	400.000	220.000
Schadeclaims		10.000	1.000.000	40%	4.000	400.000	202.000
Gem. regelingen		25.000	1.000.000	60%	15.000	600.000	307.500
Financiële risico's							
Open-einde regelingen:							

-Jeugdzorg		1.000.000	2.000.000	60%	600.000	1.200.000	900.000
-Bijzondere bijstand	1-10% budget	7.876	78.760	60%	4.726	47.256	25.991
-Leerlingenvervoer	1-10% budget	4.397	43.970	60%	2.638	26.382	14.510
-WVG	1-10% budget	9.510	95.100	80%	7.608	76.080	41.844
-RSD	50-100%	50.000	100.000	100%	50.000	100.000	75.000
Algemene Uitkering		200.000	1.200.000	80%	160.000	960.000	560.000
Beleggingen	10-25% dividend	13.718	34.296	60%	8.231	20.578	14.404
Afvalinzameling		0	225.000	80%	0	180.000	90.000
Referendum		64.000	70.000	20%	12.800	14.000	13.400
Inburgering nieuwkomers		50.000	100.000	20%	10.000	20.000	15.000
						bovengrens	ondergrens
Totaal		**3.924.501**	**13.600.974**		**3.145.003**	**8.943.254**	**6.044.129**

Als alle risico’s die we tot nu toe hebben gekwantificeerd zich ook daadwerkelijk zouden voordoen, dan zou er sprake zijn van minimaal € 4,0 miljoen en maximaal € 13,6 miljoen schade (ongewogen risico’s). Maar de kans dat dit zich allemaal in één jaar voordoet, is zeer klein. Vandaar dat wordt uitgegaan van een gewogen risico: de kans dat een risico zich voordoet maal de hoogte van het bedrag dat daarmee gemoeid is. Deze kwantificering van risico’s waarbij rekening is gehouden met de kans dat een risico zich voordoet, komt uit op een gemiddeld bedrag van afgerond € 6,0 miljoen. Het gaat om het gemiddelde van het gewogen minimumrisico (€ 3,1 miljoen) en het gewogen maximumrisico (€ 8,9 miljoen).

Weerstandscapaciteit

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financien van Duiven. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van de inschatting van de risico's in de programmabegroting heeft de gemeente Duiven een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 6,0 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve en bedraagt per 31 december 2020 € 9,5 miljoen.

Ratio

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{9.500.000}{6.000.000} = 1{,}58$$

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Ratio weerstandsvermogen

A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Duiven valt in klasse B. Dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen om de gewogen gemiddelde risico's af te dekken.

Onder- en bovengrens Algemene Reserve

Op basis van de nota Weerstandsvermogen 2005 zijn de onder- en de bovengrens van de Algemene Reserve vastgesteld. Aan de hand van de herziening van de kwantificeringen kan een nieuwe onder- en bovengrens worden bepaald. Om schommelingen te voorkomen, zullen wij deze grenzen niet meteen aanpassen. Wel zullen we het vergelijk opnemen en bij grote verschillen de grenzen aanpassen. Bij de begroting 2021 is besloten om de onder- en bovengrens van de Algemene Reserve aan te passen, de ondergrens is verlaagd naar € 7,0 miljoen, de bovengrens naar € 10,8 miljoen. Bij de begroting 2022 zullen de effecten van de geactualiseerde gekwantificeerde risico's opnieuw worden verwerkt.

Vastgestelde grenzen	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Ondergrens	8.400.000	10.300.000	7.000.000
Bovengrens	13.900.000	17.400.000	10.800.000

Financiele kengetallen

In onderstaande tabel ziet u het verloop van de kengetallen zoals deze zijn voorgeschreven door de provinciale toezichthouder. Na vaststelling van de jaarrekening 2020 door de raad zal de toezichthouder opnieuw de kengetallen gaan beoordelen en een advies uitbrengen.

Verloop van de kengetallen	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Begroting 2020
Netto schuldquote	56,3%	42,3%	30,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	42,8%	33,3%	9,3%
Solvabiliteitsratio	30,0%	30,3%	29,4%
Structurele exploitatieruimte	-2,2%	-0,3%	-3,1%
Grondexploitatie	38,4%	33,6%	14,0%
Belastingcapaciteit	101,6%	99,1%	105,9%

De netto schuldquote zegt iets over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Heeft een gemeente ruimte om te investeren of moet het juist voorzichtig zijn? Bij een score onder de 100% is er financiële ruimte, bij een score boven de 130% moet de gemeente voorzichtig zijn met haar financiën. Duiven scoort met een netto schuldquote van 42,3% goed.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenpositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waartegenover vorderingen staan op deze organisaties. Deze schulden hebben namelijk geen invloed op de beoordeling of de gemeente in staat is te investeren of dat ze juist moeten oppassen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor Duiven 33,3% in 2020 ten opzichte van 42,8% in 2019.

De solvabiliteitsratio is het percentage eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Dit is voor gemeente Duiven gestegen naar 30,3%. Dit percentage voldoet niet aan het streefpercentage van 35%. Er is ten opzichte van 2019 sprake van een lichte verbetering.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat zal zijn aan haar verplichtingen te voldoen. De structurele exploitatieruimte komt uit op -0,3%.

Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Deze ratio is van 38,4% in 2019 gedaald naar 33,6% in 2020.

De belastingscapaciteit is de verhouding tussen de belastingen die er geheven zijn in 2020 in de gemeente Duiven voor meerpersoonshuishouden met een eigen woning ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit is afgenomen van 101,6% in 2019 naar 99,1% in 2020.

Conclusie

Op basis van de ontwikkeling van de verschillende kengetallen kan geconcludeerd worden dat we onze streefpercentages nog niet halen. Wel ontwikkelen de verschillende kengetallen zich gunstiger dan eerder was verwacht. Aandachtspunten blijven de structurele begrotingsruimte alsmede het realiseren van de verkopen van gronden binnen de grondexploitatie. Er blijven ook grote zorgen over het Sociaal Domein. De ratio van het weerstandsvermogen is ruim voldoende en dat betekent dat er voldoende middelen zijn om veel risico's tegelijkertijd op te kunnen vangen.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Beleid en beheer van kapitaalgoederen is vastgelegd in negen nota's, die actueel worden gehouden. Conform die nota's wordt het onderhoud uitgevoerd. Hierin is geen achterstallig onderhoud.

Wegen

Beleidskader
In 2016 zou een nieuw beleidsplan onderhoud verhardingen worden opgesteld. Vanwege gebrek aan capaciteit is dit uitgesteld. Daarnaast willen we integraal het beleid van de gehele openbare ruimte benaderen. Dat is inmiddels opgestart onder de noemer IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte). Naar verwachting zal na de zomer 2021 IBOR beleid aan de gemeenteraad worden voorgelegd. IBOR wordt afgestemd met o.a. de ontwikkelingen rondom de omgevingswet en de energietransitie.

Uitvoering wegonderhoud
In 2011 is het beleidsplan onderhoud verhardingen vastgesteld. Hiermee is gekozen voor het scenario 'geen kapitaalvernietiging'. Dit betekent dat het asfalt op kwaliteitsniveau 'Basis' wordt onderhouden en de elementen verhardingen op 'Laag'. In 2019 is een inspectie uitgevoerd van alle verhardingen van de gemeente Duiven, zoals we dat eens per 2 jaar doen. Conclusie is dat het gemiddelde kwaliteitsniveau voldoende is. Het achterstallig onderhoud is vrij weinig en behapbaar om op te lossen, financieel en organisatorisch. Voor de middellange termijn werd in 2019 een onderhoudspiek voorzien in 2022. In 2021 wordt weer een inspectie uitgevoerd van de verhardingen. In 2019 is het bij de inspectie geconstateerde klein onderhoud hersteld. Net zoals de in de loop van dat jaar gemelde gebreken. Het in 2020 gemelde en geconstateerde klein onderhoud is ook in 2020 hersteld. Naar aanleiding van het steeds toenemende aantal (Fixi)meldingen is behoorlijk wat onderhoud uitgevoerd.
Asfaltdeklaag Vergertlaan, Zilverschoon, Heiliglandsestraat, Westsingel, Visserlaan, Kosterstraat, stukje Zesroedenstraat, Woerdstraat en asfaltonderhoud aan Roodwilligenstraat, Burg.v.D.t.Medlerstraat en divers kleiner asfalt onderhoud is uitgevoerd. Aan de elementenverharding is onderhoud gepleegd aan delen van Christinestraat, Fluitekruid, Reigerpad, Eltensestraat en divers kleiner elementen onderhoud.

Kwaliteitsniveau verhardingen
Het niveau wordt getoetst aan de CROW norm. De kwaliteit van het asfalt is stabiel en op niveau. Het niveau van de elementen is redelijk laag maar stabiel. De conclusie is dat dit overeenkomt met het beleid.

Voorziening onderhoud wegen	2020	2021	2022	2023
Stand per 1 januari	**7.338**	**8.066**	**8.837**	**7.566**
Toevoeging aan de voorziening	1.221	1.236	1.327	1.376
Onttrekking aan de voorziening	493	465	2.598	49
Stand per 31 december	**8.066**	**8.837**	**7.566**	**8.893**

Bedragen x € 1.000

Groen

Gezien de financiële situatie is het uitgangspunt het sobere beeld vast te houden. Bij renovatie-werkzaamheden wordt daarom gekozen voor op de locatie afgestemde beheersvormen, aansluitend op de systematiek van het beeldgericht werken. Enkele locaties die meer onderhoudsachterstand hadden zijn opgeknapt.

Het opstellen van een groenplan is verder in tijd naar achteren geschoven. Dit wordt meegenomen in het traject IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte). Naar verwachting zal na de zomer

2021 IBOR beleid aan de gemeenteraad worden voorgelegd. IBOR wordt afgestemd met o.a. de ontwikkelingen rondom de omgevingswet en de energietransitie.

In 2020 is er begonnen met het opstellen van een beheerplan voor invasieve soorten en een plan van aanpak voor de essentaksterfte. De afrondende fase van de plannen en de uitwerking ervan wordt in 2021 verder opgepakt. Het noodzakelijke onderhoud is gedaan en er is geen achterstallig onderhoud ontstaan.

Groen

	Begroting 2020	Rekening 2020
Voorcalculaties	1.149	1.287
Totaal	**1.149**	**1.287**

bedragen x € 1.000

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

Beleidskader
De basis voor het onderhouden van het totale rioleringssysteem is te vinden in het Watertakenplan dat éénmaal in de vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. Eind 2016 is het nieuwe Watertakenplan vastgesteld door de Raad.

Uitvoering
In 2020 zijn meerdere lange stukken persleidingen vervangen en is het riool vervangen dat aansluit op het gemaal aan de Kastanjelaan. Is gestart met de uitvoering van het riool vervangen van een deel van Groessen. Hierbij word de laatste innovatie voor waterberging en infiltratie toegepast doormiddel van het Rockflow systeem. Onderdeel hierbij is het toepassen van een langdurig meet en monitoringsysteem waarvan de helft van de kosten gesubsidieerd worden een kwart betaald word door Rockflow.
Daarnaast worden werkzaamheden met betrekking tot riolering meegenomen in het traject IBOR.

Voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Stand per 1 januari	**9.723**	**10.824**	**11.541**	**12.318**
Toevoeging aan de voorziening	1.101	717	777	806
Onttrekking aan de voorziening	0	0	0	0
Stand per 31 december	**10.824**	**11.541**	**12.318**	**13.124**

Bedragen x € 1.000

Water

Beleidskader
De basis voor het onderhouden van het totale watersysteem is te vinden in het Watertakenplan dat éénmaal in de vier tot zes jaar wordt geactualiseerd. Eind 2016 is het nieuwe Watertakenplan vastgesteld door de Raad.

Uitvoering
Het waterteam heeft gedurende het jaar overleg met de Liemerse gemeenten en het Waterschap. Het gebrek aan water in de zomer is een probleem en wordt in samenwerking met het Waterschap opgepakt. Daarnaast heeft de kwaliteit van de beschoeiingen de volle aandacht.

Onderhoud gebouwen

Beleidskader
Het planmatig Groot-Onderhoud-Gebouwen (GOG) geschiedt volgens de opzet en systematiek zoals omschreven in het Beleidsplan en vastgesteld door de Gemeenteraad op 16 april 2012.

Beheerplan
Voor het planmatig Groot-onderhoud wordt onderscheid gemaakt in de volgende twee categorieën:

- Groot-onderhoud met een cyclus van 2-25 jaar: te dekken uit de Voorziening;
- Groot-onderhoud met een cyclus van > 25 jaar: kapitaliseren; (rente en afschrijving)

Uitgangspunt is dat de voorzieningen op peil gehouden worden met dotaties, en een rentetoekenning (voor inflatie/prijsstijgingen). Met de onttrekkingen voor het gepland Groot-Onderhoud wordtgezorgd dat het niveau van de voorziening over een periode van de (komende) 25 jaar niet onder de 0-grens komt. Jaarlijks worden de individuele onderhoudsplannen (MJOP) van de gebouwen voor de komende vier jaar geactualiseerd en de consequenties/mutaties hiervan verwerkt. De mutaties zijn samengevat het gevolg van:

- inmiddels uitgevoerd groot-onderhoud/renovatieonderhoud;
- wijzigingen van een onderhoudscomponent (b.v. materiaalkeuze);
- verwerking van schouw-/opnameresultaten;
- geplande onttrekking en gerealiseerde sloop van accommodaties;
- wijziging in onderhoudsverantwoordelijkheid (eigenaar-verhuurder/huurder-gebruiker).

Mutaties leiden veelal tot een gewijzigde dotatie in de Voorziening GOG en zijn als zodanig verwerkt in de voorcalculaties.
Bij de actualisatie van de MJOP's blijkt dat met de voorgestelde dotaties en geplande onderhoudsactiviteiten het niveau van de 3 Voorzieningen GOG voor de komende periode van 25 jaar niet onder de 0-grens daalt.

Voortgang Uitvoeringsprogramma GOG 2012-2023
Onderstaand een overzicht van de voortgang en het uitgevoerd groot-onderhoud in 2020:

Gemeentehuis.
In 2020 is de vervangingsrenovatie van de asbesthoudende dakleien (bouwdeel 1e fase / 1989) uitgevoerd. Tevens is het bliksembeveiligingsysteem vervangen.

Sloop accommodaties:
Het voormalig kleutergebouw van de Bernadetteschool Loo is gesloopt.

De voormalige artsenpraktijk in Groessen is gesloopt.

Voorziening Groot onderhoud algemene accommodaties	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Stand per 1 januari	**477**	**573**	**628**	**707**
Toevoeging aan de voorziening	110	112	113	114
Onttrekking aan de voorziening	14	57	34	4
Stand per 31 december	**573**	**628**	**707**	**817**

Voorziening Groot onderhoud sportaccommodaties	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Stand per 1 januari	**987**	**1.102**	**1.184**	**1.225**
Toevoeging aan de voorziening	154	156	158	160
Onttrekking aan de voorziening	39	74	35	0
Stand per 31 december	**1.102**	**1.184**	**1.225**	**1.385**

Voorziening Groot onderhoud culturele accommodaties	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Stand per 1 januari	**473**	**553**	**630**	**690**
Toevoeging aan de voorziening	80	82	83	85
Onttrekking aan de voorziening	0	5	23	4
Stand per 31 december	**553**	**630**	**690**	**771**

Bedragen x € 1.000

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie streeft naar een optimaal evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten. Bij het uitzetten van gelden is met inachtneming van de regels het optimaliseren van het rendement het doel. Voor het aantrekken van geld is het doel andersom, namelijk het minimaliseren van de kosten. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Het risico is inherent aan het rendement. Het laatste beleid hiervan is door de raad vastgelegd op 29 februari 2016 in het treasurystatuut van de gemeente Duiven. De publieke taak was reeds vastgesteld in de raad van 25 januari 2010.

Opgenomen in de publieke taak zijn:

- Het verstrekken van garanties aan plaatselijke verenigingen en instellingen met het doel om met deze zekerheid geld te kunnen lenen bij reguliere banken en andere financieringsinstellingen.
- Het blijven verstrekken van waarborgen en geldleningen tot (her)financiering van sociale woningbouw conform het hiervoor reeds eerder (1997) genomen besluit Raamovereenkomst tot (her)financiering van de sociale woningbouw.

In het actuele treasurystatuut zijn de kaders opnieuw vastgelegd van financiële instellingen waarbij de gemeente Duiven geld kan lenen of uitzetten. Voor het aantrekken van geld is de rating verdwenen omdat de gemeente Duiven daar geen risico voor loopt. Het uitzetten van geld is niet meer toegestaan door de invoering van het schatkistbankieren. Wel is het nog toegestaan aan een andere decentrale overheid geld te lenen. Dit is alleen mogelijk als er geen verticale toezicht relatie bestaat tussen beide decentrale overheden.

Rentebeleid

In de financieringsparagraaf van de begroting 2020 is van een licht stijgende rente uitgegaan. De visie van een licht stijgende rente zoals die is uitgesproken in de begroting 2020 is niet terug te vinden in de onderstaande tabellen. De tienjarige lineaire lening is zelfs licht dalend geweest tot zelfs negatief eind 2020. De korte rente is weer het hele jaar negatief geweest (alleen eind december was de rente precies 0,0%)

De gemeente Duiven heeft in 2020 alleen in januari 2020 negatief gestaan bij de diverse banken. De andere 11 maanden positief.

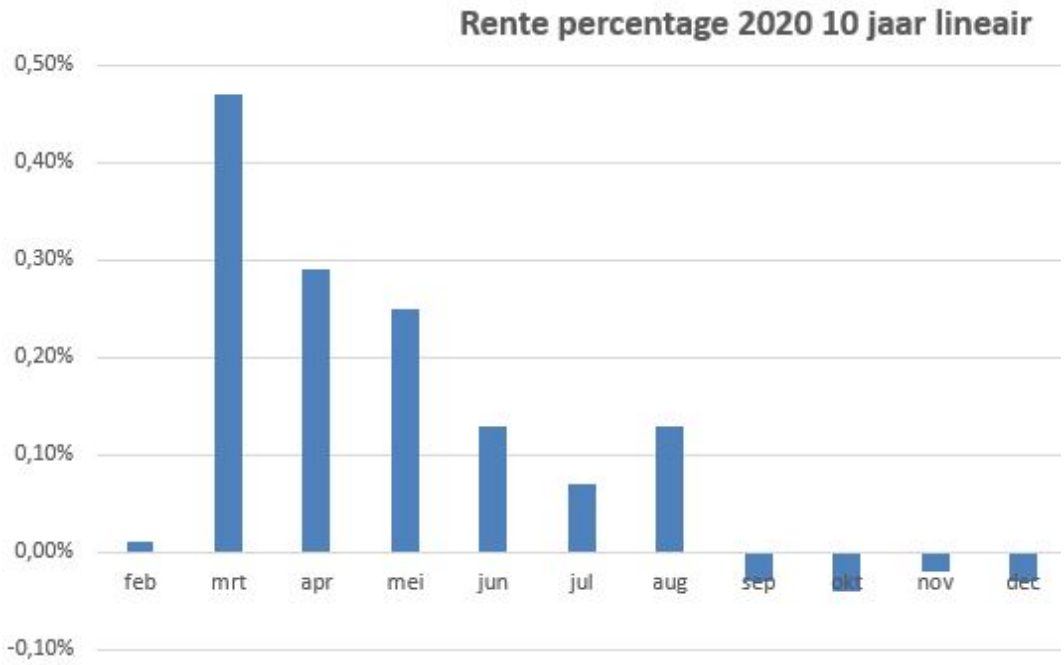

Renterisico's

De specifieke risico's die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan voornamelijk uit renterisico's, die worden getoetst aan twee normen.

1 De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan een jaar) mag opnemen.
2 De renterisiconorm. Hiermee wordt bedoeld het renterisico dat gelopen wordt op toekomstige renteniveaus. Per jaar mag maximaal op 20% van de leningen renterisico worden gelopen.

1. Kasgeldlimiet

Het uitgangspunt van de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte financiering (korter dan één jaar). Juist voor korte financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van de jaarbegroting en geldt voor het gehele begrotingsjaar.

Berekening kasgeldlimiet

	1 januari 2020
Omvang begroting	60.814
Toegestane kasgeldlimiet	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	5.169
Gemiddeld vlottende middelen 2020	-2,600

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet

Gemiddeld 2020 ruimte	2.600

Bedragen x € 1.000

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet

2020	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	gemiddeld
Gemiddelde vlottende middelen	-7.3	-1,4	0,6	-2,2	-2,6
Kasgeldlimiet per 1 januari 2020	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2

Ruimte boven de limiet	-2.1	3.8	5.8	3.0	2,6

Bedragen x € 1 miljoen

De gemeente Duiven is alleen in het 1ste kwartaal boven de kasgeldlimiet uitgekomen. De 3 andere kwartalen ruim onder de kasgeldlimiet.

(bedragen x € 1.000,-)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Toegestane kasgeldlimiet			
Lasten	€ 60.814	€ 67.409	€ 6.595
percentage conform wet Fido, uitvoeringsregeling	8,5%	8,5%	8,5%
toegestane kasgeldlimiet	€ 5.169	€ 5.730	€ 561
Berekening netto vlottende schuld			
Vlottende schuld	€ -	€ 7.898	€ 7.898
-/- Vlottende middelen	€ -	€ 14.896	€14.896
Netto vlottende schuld	€ -	€ -6.998	€ -6.998
Toets kasgeldlimiet			
Toegestane kasgeldlimiet	€ 5.169	€ 5.730	€ 561
-/- netto vlottende schuld	€ -	€ -6.998	€ -6.998
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	€ 5.169	€ 12.728	€ 7.559

2. Renterisiconorm
Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt berekend als percentage van de totale vaste schuld.

Berekening renterisiconorm begroting

	2020
Omvang begroting	60.814
Renterisiconorm (in %)	20
Renterisiconorm (in €)	12.163

Bedragen x € 1.000.

Uit dit overzicht blijkt dat wij op grond van deze norm in 2020 € 12.163.000 aan leningen opnieuw hadden mogen afsluiten. In 2020 is er geen nieuwe langlopende lening afgesloten. Wel is er voor een bedrag van € 4.595.795 aan leningen regulair afgelost.

(bedragen x € 1.000,-)	Begroot	Werkelijk	Verschil

Berekening rente risiconorm			
Totale lasten	€ 60.814	€ 67.409	€ -6.595
Percentage regeling	20,0%	20,0%	20%
Rente risiconorm in bedrag	€ 12.163	€ 13.482	€ -1.319
Berekening rente risico			
Rente herziening	€ -	€ -	€ -
+/+ aflossingen	€ -	€ 4.595	€ -4.595
Rente risico	€ -	€ -4.595	€ 4.595
Toeting renterisiconorm			
Rente risiconorm	€ 12.163	€ 13.482	€ -1.319
Rente risiconorm	€ -	€ 4.595	€ 4.595
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	€ 12.163	€ 8.887	€ -5.914

Kredietrisico
Naast bovengenoemd renterisico wordt door onze gemeente ook kredietrisico gelopen over de door ons uitgeleende gelden en de door ons aan plaatselijke verenigingen en instellingen, in het kader van onze publieke taak, gegarandeerde geldleningen. Het kredietrisico betreft het risico dat de leningen niet worden terugbetaald. In 2018 is een lening verstrekt aan de kredietbank Leeuwarden voor € 360.000 die gebruikt wordt als werkkapitaal.
Het saldo van de achtegestelde lening Vitens is in 2020 afgelost tot € 119.349. In 2021 wordt het laatste deel van de lening ontvangen. Het bedrag van het stimuleringsfonds volkshuisvesting is afgenomen tot € 339.795. Het saldo van de verstrekte hypotheken aan ambtenaren was op 1-1-2020 € 8.262.060. In 2020 is dat saldo afgenomen met € 2.356.675 tot € 5.905.385.

Gewaarborgde geldleningen
In 2020 stonden we garant voor het betalen van rente en aflossing voor in totaal € 14.778.745. Het grootste deel hiervan, namelijk € 14.410.000 wordt gegarandeerd in de achtervang van het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw). Voor deze laatste groep leningen kan de gemeente Duiven voor 50% worden aangesproken. Van het restant van € 368.745 staat de gemeente borg voorsport verenigingen tot een bedrag van € 230.048 en voor leningen in het kader van cultuur € 138.697.

Interne financiering

Onder interne financiering wordt verstaan het gebruikmaken van eigen reserves en voorzieningen voor de financiering van de gemeente Duiven. Op 1 januari 2020 was het bedrag aan reserves € 29.726.815 (inclusief het negatieve saldo € 2.817.342 van 2019) en aan voorzieningen € 30.531.155. In totaal € 60.257.969. Dit bedrag werd in 2020 gebruikt als financieringsmiddel voor inkomsten en uitgaven van de gemeente Duiven.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn dit bij het Rijk dan wel medeoverheid te doen. Dit geldt vanaf 2013. Het tijdelijk uitzetten van geld bij derden is verleden tijd.

Alle overtollige middelen in de schatkist moeten we aanhouden. Er zijn vier uitzonderingen; nazorgfondsen zoals die zijn ingesteld op basis van de wet Milieubeheer, middelen op een geblokkeerde rekening bij de belastingdienst, bestaande beleggingen (peildatum 4 juni 2012) en een drempelbedrag. Het drempelbedrag is een minimumbedrag (dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag voor onze omvang is 0,75% (dit percentage wordt gehanteerd bij een begrotingstotaal lager dan € 100 miljoen). Voor 2020 was het drempelbedrag € 456.105. Dagelijks wordt het overschot van onze liquide middelen gestort naar het Rijk middels een rekening-courantrekening. Voor 2020 is het drempelbedrag overschreden. Hieronder de kwartaalcijfers van gelden die buiten de BNG worden aangehouden. Bij de BNG wordt er automatisch geld afgeroomd naar de schatkist. Het drempel bedrag is een aantal keren overschreden omdat er na het afromen bij de BNG nog geld is binnengekomen. Ook is het van belang naast de BNG geld beperkt aan te houden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1.000)

		Verslagjaar 2020			
(1)	Drempelbedrag	456,105			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	296.879	413.519	314.339	310.030
(3a) = (1) > (2)	**Ruimte onder het drempelbedrag**	**159.226**	**42.586**	**141.766**	**146.075**
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag				
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	60.814			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	60.814			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	456,105			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.015.966	37.630.197	28.919.177	28.522.728
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	296.879	413.519	314.339	310.030

Liquiditeit

Om te komen tot een goede en effectieve financiering voor de gemeente voor de korte en lange termijn is een goede en volledige liquiditeitsprognose noodzakelijk. De liquiditeitsprognose in de begroting 2020 voorspelde een positief saldo van ruim € 11 miljoen eind 2020. In werkelijkheid was het saldo € 0,6 miljoen positief. Hieronder treft u de werkelijke liquiditeit aan van de gemeente Duiven per maand in 2020: Het verschil wordt o.a. verklaard door de geraamde opbrengsten van de grondexploitatie/vastgoed voor € 16 miljoen, die grotendeels niet zijn ontvangen.

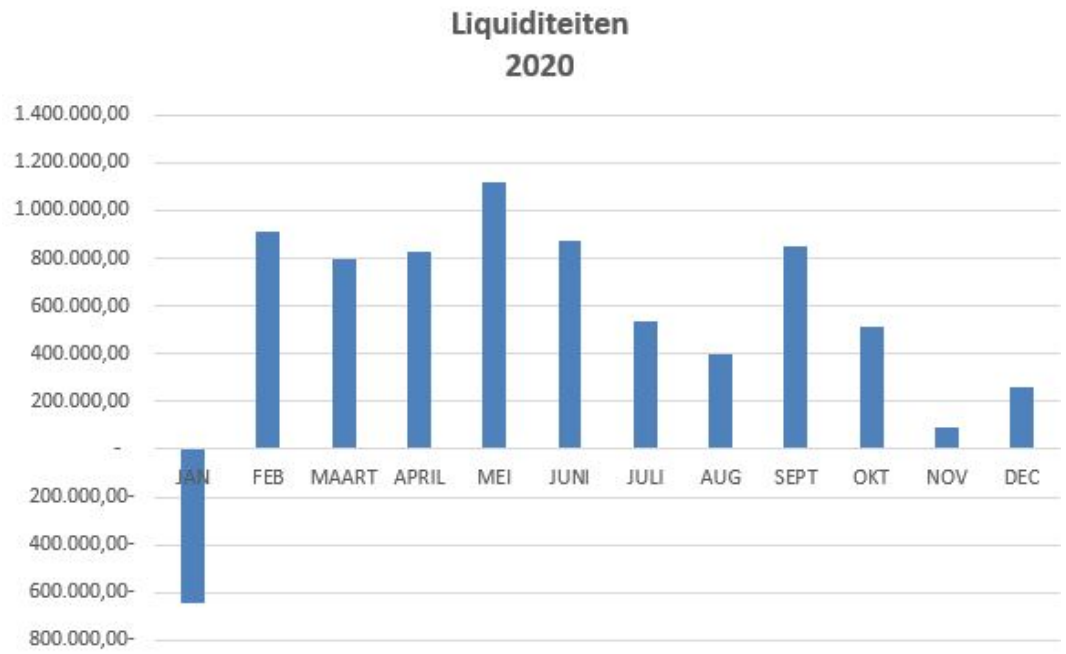

Renteschema 2020

A.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	500.607	
B.	Externe rente baten	0	
	Saldo van rentebaten en rente baten		500.607
C1.	Rente baat van grondexploitatie	-280.467	
C2.	Rente baat voorzieningen	0	
C3.	Rente baat van lening hypotheken	-208.866	
C4.	Rente baat diverse kleine bedragen		
	Totaal aan inkomsten		-489.333
	Saldo		11.274
D1.	Rente over het eigen vermogen	-	
D2.	Rente over de voorzieningen		185.498
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		196.772
E.	Aan taakvelden toe gerekende rente		-611.427
F.	Rente resultaat positief		-414.655

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Onze organisatie is erop gericht dat haar vorderingen tijdig, dus uiterlijk op de vervaldatum, worden geïnd. Wanneer dit niet wordt gerealiseerd, worden kort na de vervaldatum, volgens een vaste procedure, invorderingsmaatregelen genomen. Zogenaamde dubieuze debiteuren worden via een kosten/baten-analyse en op juridische haalbaarheid beoordeeld waarna óf verdere invordering via de gerechtsdeurwaarder plaatsvindt óf de vordering oninbaar wordt verklaard.

Debiteuren financieel beheer
Er lopen 13 invorderingsmaatregelen bij de deurwaarder voor een totaal bedrag van € 19.692 bij diverse debiteuren.

Debiteuren belastingen
De invordering van de belastingdebiteuren 2020 is reeds opgestart. Begin december 2020 zijn hiervoor herinneringen verzonden. Het totale saldo aan belastingdebiteuren bij de gerechtsdeurwaarder per 31 december 2020 bedraagt € 53.597. Het betreft 126 vorderingen. Deze zijn in behandeling bij het incassobureau dat de invordering verzorgt voor de gemeente.

De overige belastingdebiteuren komen binnen via een betalingsregeling.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, hebben we ons werk op een bepaalde wijze georganiseerd: de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de 'ambtelijke' als de 'bestuurlijke'. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten. De bedrijfsvoering is met ingang van 2018 ondergebracht in de werkorganisatie 1Stroom. De bedrijfsvoeringsaspecten inzake ICT en Inkoop zijn ondergebracht in Samenwerking de Liemers (een ambtelijk samenwerkingsverband van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar).

Intergemeentelijke samenwerking

Op drie schaalniveaus is voor de gemeente Duiven sprake van relevante ontwikkelingen in de intergemeentelijke samenwerking, de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen, de regio centraal Gelderland en de schaal van de Liemers.

Regio Arnhem-Nijmegen

Er is een grote urgentie om de opgaven werken, wonen, bereikbaarheid en leefkwaliteit gezamenlijk aan te pakken met betrokkenheid en zeggenschap van de democratische organen. In de regio Arnhem Nijmegen werkt de gemeente Duiven daarom samen met 17 andere colleges aan de versterking van de regionale samenwerking om de slagkracht in de opgaven, transparantie en democratische legitimiteit te vergroten. De gemeente stelt zich in regionaal verband op als een volwaardige samenwerkingspartner.

Eind 2020 is ingestemd met de nieuwe Gemeenschappelijke regeling ‘Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen’. In de Groene Metropoolregio wordt gekozen voor een opgavegerichte samenwerking. Vanuit een vijftal opgaven (Groene groeiregio, Verbonden regio, Productieve regio, Ontspannen regio en Circulaire Regio) wordt de Groene Metropoolregio vorm gegeven. Dit gebeurt via een jaarlijks voortschrijdende, regionale agenda met een beperkt aantal maatschappelijke opgaven. De gemeenteraden beslissen over deelname aan die opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven. De opgaven die samen de agenda vormen zijn gericht op kwalitatieve groei, circulaire duurzaamheid en een goede balans met behoud en versterking van de bijzondere leefomgeving die onze regio typeert.

MGR (Regio Centraal Arnhem)

Op de schaal van de regio centraal Arnhem (11 gemeenten), zijn de ontwikkelingen gericht op het sociaal domein. De regionale inkoop van jeugdzorg en Wmo hebben geleid tot de oprichting van een modulaire Gemeenschappelijke Regeling. Een lichte regeling, dus met lichte toe- en uittredingscriteria en een modulaire regeling en dus de mogelijkheid van de afname van verschillende pakketten door gemeenten. Inmiddels zijn ook het Werkgeversservicepunt en het Regionaal Bureau Leerplicht ondergebracht bij deze MGR. Het ondersteunende bureau van de MGR is ondergebracht in het gemeentehuis van Westervoort en onze ambtelijke dienst 1Stroom verricht financiële en HR-diensten aan dit bureau.

SDL (Samenwerking de Liemers)

Binnen de Liemers kennen we sinds 2010 een succesvol functionerend samenwerkingsverband, Samenwerking de Liemers (SDL), waarin Duiven samenwerkt met Westervoort en Zevenaar. Onder de vlag van SDL functioneren, de RSD (Regionale Sociale Dienst) en RID (Regionale Ict en inkoop Dienst). Uit benchmarks blijkt dat deze organisaties goed functioneren en goede resultaten boeken tegen relatief lage kosten.

Contact Liemerse gemeenten

De colleges van de gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar komen minimaal 1 maal per jaar bij elkaar om kennis te delen op thema’s waar een gemeenschappelijke deler in is te

herkennen. Deze bijeenkomst(en) vinden plaats na vergaderingen van het Algemeen Bestuur van Samenwerking de Liemers.

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid
De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd. De accountant heeft onderzoek gedaan naar het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, ook heeft hij de balansmutaties onderzocht. De accountant geeft daarnaast een oordeel over de kwaliteit van de inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie om zo te kunnen oordelen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoording.

Informatiebeleid
Op basis van de liemerse i-visie zijn voor 2020/2021 twee strategische doelen geformuleerd:
- Wij zetten informatisering in om onze burgers en bedrijven zo goed mogelijk te bedienen en onze wettelijke taken zo goed mogelijk uit te voeren.
- Wij zetten informatisering in om de ambities van de Liemerse organisaties tot uitvoer te brengen.
Om deze doelen tot uitvoer te brengen, zijn een vijftal uitgangspunten geformuleerd. Dit zijn de uitgangspunten waar vanuit we willen werken en vormen het kader waarbinnen we opereren. De vijf uitgangspunten zijn: digitaal waar dat zinvol is, toegankelijk, integraal, flexibel en betrouwbaar & transparant.
In de i-strategie zijn de strategische kaders en keuzes beschreven inclusief een projectenlijst. O.a. de volgende projecten zijn in 2020 uitgevoerd en afgerond:

- Uitbreiden en updaten van de Citrixomgeving
- Implementatie Office365
- Uitbreiding VX-rail
- Verhuizing datacenter
- Aanbesteding GT-print
- Aanbesteding websites
- Implementatie belasting applicatie.

Daarnaast zijn er een groot aantal projecten die in 2020 zijn uitgevoerd en naar verwachting in 2021 zullen worden afgerond.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming
In het afgelopen jaar hebben we diverse werkzaamheden uitgevoerd om de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen te waarborgen. Daarnaast ligt het accent ook op het minimaliseren van de schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Het gaat hier om risicobeheersing, niet op het uitsluiten van ieder laatste risico. Mede door de coronacrisis en het gebrek aan voldoende capaciteit voor met name de uitvoering van de technische maatregelen zijn helaas niet alle plannen gerealiseerd. Het streven is om in 2021 een belangrijk deel van deze achterstand in te halen.

In 2020 is ook het Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd. Dit nieuwe plan is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (de BIO) en vormt het kader voor het jaarlijks vast te stellen Informatiebeveiligingsplan. Beide plannen worden begin 2021 vastgesteld en in uitvoering genomen.

Gelet op het mogelijk risico (d.w.z. een hoge kans op en een hoge waarschijnlijkheid van misbruik) is veel aandacht besteed aan de kwetsbaarheidsmeldingen van de Informatie Beveiligingsdienst Gemeenten (de IBD). Voor zover van toepassing zijn deze kwetsbaarheidsmeldingen met voorrang behandeld en opgelost.
Er is ook hard gewerkt aan het verhogen van de digitale weerbaarheid door het op orde brengen van de basismaatregelen en de basisprocessen, zoals het actualiseren van het

configuratiemanagement, change- en patchmanagement en het proces van incidentmanagement. In het eerste kwartaal van 2021 starten we met het project van het signaleren van afwijkingen en incidenten in de informatievoorziening en hierop reageren, ofwel monitoring en response.

In het kader van het verhogen van de digitale weerbaarheid wordt ook gewerkt aan het structureel verhogen van het bewustzijn van de medewerkers van 1Stroom voor informatieveiligheid. Medewerkers worden regelmatig geïnformeerd over actuele zaken via Binnenshuis (o.a. veilig thuiswerken), door de deelname aan de Phishing Challenge en door het volgen van de e-learning iBewustzijn. Alle nieuwe medewerkers van 1Stroom zijn verplicht om deze e-learning binnen drie maanden na indiensttreding af te ronden met het certificaat.

In 2020 is ook gewerkt aan het continu verbeteren van de kennis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (de AVG) onder de medewerkers van 1Stroom. Zeer regelmatig wordt de Functionaris Gegevensbescherming om advies gevraagd bij de start van nieuwe projecten, zoals bijvoorbeeld de invoering van de bodycams voor de boa’s, de invoering van het track and traceysteem bij de voertuigen van de buitendienst en de privacyaspecten van de vernieuwde wet- en regelgeving in het Schuldendomein.

In het afgelopen jaar werden er officieel 12 datalekken gemeld. In de meeste gevallen ging het om de verzending van een bericht of brief met persoonsgegevens naar de verkeerde ontvanger. Dit is ook landelijk gezien de meest voorkomende vorm van een datalek. Twee datalekken zijn gelet op de omvang en mogelijke gevolgen voor de betrokkenen ook gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De datalekmeldingen worden altijd geanalyseerd en in overleg met de betrokken medewerker wordt ook gekeken naar het voorkomen van een dergelijk datalek in de toekomst.

Integriteitsbeleid
Op grond van de Ambtenarenwet legt het college verantwoording af over het gevoerde integriteitsbeleid en het naleven van de gedragscode. In 2020 heeft geen schending plaatsgevonden.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Duiven een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang
Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang
Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Duiven maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Duiven weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2019, de begroting 2020 en de jaarrekening 2020. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Duiven loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij*	**Rekening 2019**	**Begroting 2020**	**Rekening 2020**
Gemeenschappelijke regelingen			
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 2.920.983	€ 3.135.485	€ 3.085.361
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	€ 1.443.299	€ 1.559.000	€ 1.535.741
Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	€ 821.634	€ 785.317	€ 813.260
Presikhaaf Bedrijven is geliquideerd	zie MGR	zie MGR	€ 46.062
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 45.725	€ 48.636	€ 49.844
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 250.600	€ 262.400	€ 258.500
Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen	€ 47.840	€ 47.763	€ 55.137
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	€ 703.131	€ 787.139	€ 629.969
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem incl voormalige bijdrage SW Presikhaaf Bedrijven	€ 2.262.898	€ 2.212.155	€ 2.126.767
Euregio	€ 6.625	€ 6.700	€ 6.600
1Stroom	€ 16.655.285	€ 16.807.419	€ 15.734.584
Deelnemingen (dividend)			

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 4.458	€ 3. 580	€ 1.580
Vitens N.V.	€ 24.035	€ 39.280	0
Alliander N.V. (voorheen Nuon)	€ 126.062	€ 94.324	€ 104.090

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen (opvolger van de stadsregio)

Doel	Als opvolger van de stadsregio is het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen opgericht. Deze richt zich op dezelfde terreinen als de stadsregio, te weten Wonen, Duurzaamheid, Mobiliteit en Economie. Gemeenten stemmen hun beleid op elkaar af. Hiervoor bestaan afzonderlijke portefeuillehoudersoverleggen. Bij wijze van algemeen bestuur komt het GO, het gemeenschappelijk orgaan, een aantal malen per jaar bijeen. Het orgaan heeft geen zelfstandig beleidsbevoegdheden.
Partijen	18 gemeenten nemen deel in het GO Arnhem-Nijmegen.
Bestuurlijk belang	Elke gemeente heeft één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van het GO.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage aan het GO bedraagt € 1,88 per inwoner. Hiervan is € 1, bestemd voor Economic Board, € 0.50 Gemeenschappelijk Orgaan en € 0,33 voor ondersteuning Pfo"sl.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GO heeft geen vermogen.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	Het GO is een overlegorgaan. Het heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan niet op eigen naam rechtshandelingen aangaan. De risico's zijn daarom zeer beperkt.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd te Arnhem

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweerzorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	15 gemeenten nemen deel in de VVGM: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur kent 32 leden. Elke gemeente levert twee leden: de burgemeester en de wethouder volksgezondheid. De stemverhouding van Duiven is twee van de 32 oftewel 6,25%. In het Dagelijks Bestuur worden de Liemerse gemeenten vertegenwoordigd door de burgemeester van Westervoort.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven bestaat uit een deel voor de brandweer en een deel voor publieke gezondheid. Voor 2020 was de brandweerbijdrage € 857.856 en de GGD bijdrage per inwoner € 14,31. Dit resulteert, met een inwonersaantal á 25.331 (2019), in een bijdrage van € 362.489. De bijdrage Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar was € 339.396. De totale bijdrage in 2020 aan de VGGM is € 1.559.741.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 7.367.000 en per 31 december 2020 was dit € 9.884.000**.** Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 43.158.000 en per 31 december 2020 was dit € 49.662.000.
Resultaat	Het resultaat over 2020 was € 3.112.162**.** Dit is het gerealiseerde resultaat.
Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd te Duiven

Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.

Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente had in 2020 in het bestuur één stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Duiven bedroeg de bijdrage voor het jaar 2020 € 2.534.098.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was 0 en per 31 december 2020 € 202.630. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 10.299.974 en per 31 december 2020 was dit € 6.429.520.
Resultaat	Het resultaat over 2020 was positief € 65.569.
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) gevestigd te Zevenaar

Doel	De gemeenten Duiven, Zevenaar en Montferland werken sedert 1997 samen in de Gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL). Binnen deze gemeenschappelijke regeling worden de kosten voor huisvesting, die door de samenwerkende gemeenten zijn geaccepteerd, verdeeld. Achterliggende gedachte bij de totstandkoming van deze regeling is geweest om het voortgezet onderwijs in het voedingsgebied De Liemers op een adequate wijze in te richten en de kosten beheersbaar te houden voor de deelnemende gemeenten.
Partijen	Gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Er is een Gemeenschappelijk Orgaan opgericht, bestaande uit de daartoe door de colleges van B&W aangewezen bestuurders. Voor Duiven is dat wethouder Knuiman. De stemverhouding van Duiven is 1 van de 3 (33,3%).
Financieel belang	De bijdrage van Duiven aan de GRHVOL is voor 2020 begroot op € 785.317. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen begroting en jaarrekening. Daardoor zijn er geen eigen baten en lasten. De baten en lasten komen voor de rekening van de deelnemende gemeenten. Aan het einde van het jaar vindt er een afrekening plaats tussen de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden door het Rijk via de Algemene Uitkering van het Gemeentefonds gecompenseerd middels een bedrag per leerling. Ten bate van de GRHVOL wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door de deelnemende gemeenten. Deze reserve wordt aangehouden door de gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL en is ook zodanig opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Zevenaar. Omdat de reserve niet aan te spreken is door de gemeente Duiven zonder medewerking van de overige deelnemende gemeenten is deze niet opgenomen in de balans van de gemeente Duiven.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GRHVOL heeft geen eigen of vreemd vermogen. De kosten worden gedekt door de deelnemende gemeenten. Wel wordt er een gemeenschappelijke reserve aangehouden door gemeente Zevenaar ten bate van de GRHVOL.
Resultaat	Het resultaat over 2020 is nog niet bekend.
Risico's	Doordat de GR geen eigen middelen heeft en geen rechtspersoonlijkheid heeft, is het risico klein. Een financieel risico voor de deelnemende gemeenten is wel dat het leerlingenaantal terugloopt en er dus minder inkomsten zijn, terwijl de kapitaallasten hetzelfde blijven.

Presikhaaf Bedrijven gevestigd te Arnhem is in 2020 geliquideerd

Doel	Het bieden van een passende werkplek en werkomgeving aan inwoners van Duiven met een arbeidsbeperking die onder de Wet Sociale Werkvoorziening vallen.
Partijen	Dit is een gemeenschappelijke regeling van 9 gemeenten rondom Arnhem.
Bestuurlijk belang	De gemeente Duiven levert één vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur in de persoon van wethouder Knuiman.
Financieel belang	In 2020 is het liquidatiesaldo van € 46.062 uitgekeerd aan Duiven volgens de verdeling aan de deelnemende gemeenten.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 1.509.000 en eind 2020 € 0. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 4.231.000 en per 31 december 2020 0.
Resultaat	Het resultaat over 2020 is 0.
Risico's	Met de liquidatie is er in deze GR geen risico meer.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd te Doesburg

Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert een van de vijf leden van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 49.844 en is berekend op basis van het inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 3.177 en per 31 december 2020 € 2.383. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 50.536 en per 31 december 2020 was dit € 73.536.
Resultaat	Het resultaat over 2020 was € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd te Arnhem

Doel	De gemeenschappelijke regeling zorgt voor de behartiging van de belangen van de deelnemers inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Partijen	10 gemeenten en de Provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Wethouder Spaargaren maakt onderdeel uit van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Deze is gebaseerd op de inbreng van de taken in het kader van de Wet VTH (basistaken).
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 762.700. Per 31 december 2020 was dat € 932.400. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 4.479.500. Per 31 december 2020 was dit € 4.838.500.
Resultaat	Het resultaat over 2020 was € 169.700 positief.
Risico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.

Vervoersorganisatie BVO DRAN (doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen)

Doel	Doelstelling is om te komen tot een goede en efficiënte regionale samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer in de stedelijke regio Arnhem Nijmegen, inclusief Druten, door de oprichting van de lichtste vorm van een gemeenschappelijke regeling; een bedrijfsvoeringsorganisatie. Artikel 4 van de regeling geeft aan: 1. De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. 2. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de DRAN.
Partijen	Alle gemeenten van de regio Arnhem en Nijmegen en Druten (19 gemeenten).
Bestuurlijk belang	Deze regeling is vooral bedoeld voor de samenwerking tussen de betrokken gemeenten voor taken die geen zware bestuurlijke aansturing nodig hebben, maar waarvoor rechtspersoonlijkheid wel van belang is voor een efficiënte uitvoering. Dit was nodig vanwege de opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Elke gemeente levert één wethouder aan het Algemeen Bestuur van de GR.
Financieel belang	Door het bundelen van de verschillende vervoersstromen met een groot aantal gemeenten zou een efficiënter vervoerssysteem mogelijk worden gemaakt waardoor een betere beheersbaarheid van de vervoerskosten ontstaat. Hiermee kunnen de dreigende tekorten in het vervoer (door toename vervoer wegens vergrijzing, langer thuis wonen etc.) in de regio worden opgevangen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 8.669.137 en per 31 december 2020 was dit € 13.000.867.
Resultaat	Het resultaat is € 0.
Risico's	Het risico voor de gemeente Duiven is van financiële aard, als de beoogde efficiencyvoordelen niet worden behaald of als meerdere gemeenten uit deze regio vervoersstromen gaan onttrekken aan deze regeling.

Euregio

Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Partijen	De Euregio bestaat uit 55 lidorganisaties uit de grensregio Nederland-Duitsland. Dat zijn gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Duiven levert drie leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Duiven is € 6.700 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2019 was € 1.459.405 en per 31 december 2019 € 1.650.555.Het vreemd vermogen per 1 januari 2019 was € 2.707.292 en per 31 december 2019 € 3.614.739.
Resultaat	Het resultaat over 2019 was € 192.469.
Risico's	Het algemene financiële beheer van de Euregio Rijn - Waal wordt bij begroting, jaarrekening en begrotingswijziging van de Euregio getoetst en beoordeeld door de commissie financiën en projecten en de Euregioraad. Op dit moment is met in aanmerking nemend het eigen vermogen geen sprake van grote actuele risico 's.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem

Doel	Het behartigen van belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.

Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 1 wethouder of burgemeester per gemeente. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 voorzitter en 2 leden, aan te wijzen door het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte taken. Per 1-1-2019 is de bijdrage van de module werkgeverschap SW overgedragen van Presikhaaf Bedrijven aan de MGR.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 656.000 en per 31 december 2020 € 724.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 3.406.000 en per 31 december 2020 was dit € 7.288.000.
Resultaat	Het resultaat over 2020 was positief € 2.565.000.
Risico's	Buiten de post onvoorzien en bestemmingsreserves is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de MGR. Ten behoeve van de MGR is de 'open einde' systematiek van toepassing waarbij bij een tekort de deelnemende gemeenten bij moeten betalen en bij een overschot geld terug krijgen. Het risico hiervoor ligt dus bij de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom te Westervoort

Doel	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de gemeenten aan het openbaar lichaam overgedragen of gemandateerde taken.
Partijen	Gemeenten Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de voltallige college's van b&w van de gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, twee van elke gemeente: een wethouder en de burgemeester.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste van Westervoort.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 2.896.768 en per 31 december 2020 was dit € 5.060.383
Resultaat	Het resultaat over 2020 was positief € 1.479.122.
Risico's	De jaarrekening omvat geen actualisatie van de meerjarige risico's en een uitleg wat er met risico's van het afgelopen jaar is gebeurd. Dit omdat deze risico's, als ze er al zouden zijn gedekt worden vanuit een bijdrage door de gemeenten.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene vergadering van aandeelhouders. Vertegenwoordiging door de verantwoordelijke portefeuillehouder binnen het college.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. Dat is 0,0063% van het totale vermogen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 4.887.000.000. Per 31 december 2020 was dit € 5.097.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 144.802.000.000. Per 31 december 2020 was dit € 155.262.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2020 bedraagt € 221.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaalnominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Duiven is één van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 26.705 aandelen. De verkrijgingsprijs van dit pakket bedraagt € 4.538.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 533.300.000. Per 31 december 2020 was dit € 557.100.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 1.293.000. Per 31 december 2020 was dit € 1.340.100.
Resultaat	Het resultaat over 2020 bedraagt € 23.900.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Distributie van energie via energienetwerken.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Duiven is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.
Financieel belang	Gemeentelijk aandelenpakket van 151.801 aandelen op 1 januari 2015. 31.879 aandelen hiervan zijn verkocht aan Vattenfall conform het aandeelhoudersbesluit dat genomen is in april 2009. Op het totaal van de uitstaande en volgestorte aandelen is dat een belang van 0,001%.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2020 was € 4.224.000.000. Per 31 december 2020 was dit € 4.328.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2020 was € 4.567.000.000. Per 31 december 2020 was dit € 5.094.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2020 bedraagt € 224.000.000.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding
Jaarlijks rapporteren we in deze Paragraaf grondbeleid over de gemeentelijke -actieve- grondexploitatie: er wordt vooral inzicht gegeven in hoe de grondexploitatie zich financieel heeft ontwikkeld. Ook het actuele toekomstperspectief wordt gepresenteerd.
De gemeentelijke grondexploitatie is een instrument voor de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. Het is de financiële vertaling van het ruimtelijke plan en wordt in de initiatieffase gebruikt om de economische haalbaarheid van een plan te kunnen vaststellen. In het vervolg van het traject is de bestuurlijk vastgestelde grondexploitatieberekening het kader voor de uitvoering.
In de actieve grondexploitatie voert de gemeente de regie. Het is een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd door gronduitgifte worden terugverdiend. Aan de actieve grondexploitatie zijn substantiële risico's verbonden.

Kader
Het lokale kader waarbinnen wordt geopereerd is de Nota grondbeleid, vastgesteld bij raadsbesluit van 14 april 2008. De Nota kiest in beginsel voor "actief grondbeleid", maar biedt mogelijkheden voor een gemeentelijke faciliterende rol, waar het risico bij marktpartijen/initiatiefnemers ligt.
Ons college staat een actualisatie van de Nota grondbeleid voor, waarbij ook de keuze voor dynamisch grondbeleid meer invulling krijgt. De gemeente kan meerdere rollen spelen bij een gebiedsontwikkeling. Van het louter faciliteren van particuliere initiatieven (reactieve rol) tot het zelf risicovol tot ontwikkeling brengen van gronden (initiërende rol).
Daarnaast geldt de "Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" van de Commissie BBV.

Het Coalitieakkoord 2018-2022 stelt dat *"We willen de bestaande economische structuur verder versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau".*
Om deze doelstelling te verwezelijken is er binnen de gemeentelijke organisatie het project "Stimulering kaveluitgifte en kostenreductie grondexploitatie" (SKKG). Met dit project wordt beoogd een impuls te geven aan marketing en promotie en acquisitie met als resultaat dat de bouwgronden worden uitgegeven. Dit gaat gepaard met extra inzet van onze medewerkers alsmede de inschakeling van een extern communicatiebureau en bedrijfsmakelaar(s). Onze ambtelijke organisatie heeft dit met verve opgepakt. De impuls leidt daadwerkelijk tot toename van belangstelling voor en uitgifte van bouwgronden en ook daadwerkelijke verkopen. De cijfers in deze jaarrekening tonen dit ook daadwerkelijk aan.

Actualiteit
In 2016 deden de eerste tekenen van een (broos) herstel van de vastgoedmarkt zich voor. Anno 2021 blijkt dat het herstel daadwerkelijk is ingezet. Het beeld is totaal anders. Na de kredietcrisis is het tij gekeerd en zijn de woningverkopen en -prijzen fors toegenomen. De krapte op de koopwoningmarkt was in 2020 dusdanig dat de prijzen stijgen en het aanbod voor woningverkopen daalt. Er is nu sprake van een overspannen woningmarkt. Wel kan nu de vraag worden gesteld, hoe dit zich zal voortzetten na de Covid-19 crisis.
In het jaar 2018 en 2019 zijn de bouwkosten fors gestegen. In tegenstelling tot deze stijgingen zag de ontwikkeling van bouwkosten er in 2020 heel anders uit. Begin 2020 werd nog een forse stijging van de bouwkosten gezien, maar dit is eind 2020 omgeslagen. De stijging van de woningbouwkosten kende nog een piek, waarna de stijging afvlakte. Zo zijn in het laatste half jaar van 2020 de bouwkosten zo goed als gelijk gebleven ten opzicht van dezelfde periode vorig jaar.

Over heel 2020 is de kostenstijging van woningbouwkosten beduidend lager dan het jaar ervoor. De jaarmutatie betrof namelijk 1,76% (Q4 2019-Q4 2020) ten opzichte van 4,65% (Q4 2018-Q4 2019) (Bouwkostenkompas, 2021).
De bouw had in 2020 last van de coronacrisis, lagere woningbouwproductie door de P(F)AS-problematiek en hoger ziekteverzuim waardoor een lagere omzet te zien was. De nieuwe BENG-eisen en stikstofmaatregelen vanuit de overheid zorgen ervoor dat de in 2020 ingezette daling van bouwkosten afremt, waardoor over 2021 wordt verwacht dat de bouwkosten licht zullen stijgen.
In 2020 zijn alle kavels op de Ploen Zuid (complex 'Ploen Zuid') verkocht. In het complex Westreenen zijn alle kavels vorig jaar aan de gecontracteerde ontwikkelaar overgedragen en is nu wel een goede inschatting te maken van de nog te maken kosten. Daarom worden beide complexen nu afgesloten. Tegelijkertijd wordt bij het afsluiten van complex Ploen Zuid, een nieuw complex geopend. Namelijk het complex 'Werkterp de Ploen'.

Op de bedrijventerreinen is er in 2020 ruim 3 hectare bouwgrond verkocht. Deze hectare bouwgrond bestaat uit bouwkavels op de Nieuweling, op Seingraaf en op Innofase. Wij verwachten nu op basis van contacten, opties en reserveringen, dat in 2021 ruim 13,5 ha bedrijvenkavels kan worden overgedragen.

Planning uitgifte woningbouwgronden.
Als vervolg op de Notitie Woningbouwprogramma 2018-2027 is de Notitie versnelling woningbouw vastgesteld. De raad wordt om de 3 tot 4 maanden met een voortgangsbericht actief geïnformeerd over de woningbouw. Verschillende woningbouwplannen zijn verder richting ontwikkeling gebracht. De constatering dat alleen inbreidingslocaties niet genoeg is om aan de woningvraag te kunnen voldoen heeft geleid tot een 1e verkenning van 3 uitbreidingslocaties. Hierover is uitgebreid met de samenleving en gemeenteraad gediscussieerd.
Voor kleinschalige initiatieven is de Notitie woningsplitsing, kleinschalige inbreidingsplannen en functieverandering vastgesteld. Verder is er in 2020 in regionaal verband de Woondeal met het rijk gesloten en is als nadere uitwerking een nieuwe Liemerse Woonagenda opgesteld en vastgesteld door alle colleges en de provincie Gelderland. Ook is begonnen met het actualiseren van de Woonvisie en het opstellen van een uitvoeringsagenda.

Planning uitgifte bedrijventerreinen.
In de eerste helft van 2020 is uit nieuwe monitoringscijfers voor de regio Arnhem Nijmegen gebleken, dat de uitgifte van bedrijfskavels veel sneller verloopt dan aanvankelijk verwacht door de positieve economische groei. Naar aanleiding van een formeel verzoek van de 18 regiogemeenten heeft de provincie ingestemd met het stoppen van de schrapopgave en het starten van een herzien RPW. In de tweede helft van 2020 is gewerkt aan het RPW 2021-2024, met aandacht voor bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel en perifere en grootschalige detailhandelsvestigingen. Hierover worden colleges en gemeenteraden in het eerste kwartaal 2021 gevraagd een besluit te nemen.

Opbouw van de paragraaf Grondbeleid.
Allereerst wordt het financiële resultaat gekwantificeerd van de gezamenlijke grondexploitaties. Voor het bepalen van de vermogenspositie zijn twee zaken van belang. Ten eerste de uiteindelijke resultaten van de individuele complexen. De uitgangspunten voor de resultaatberekening worden verderop in deze paragraaf beschreven. Ten tweede de risico's van grondexploitatie. Ook hierop wordt verderop in deze paragraaf ingegaan. Er wordt een verschillenanalyse op hoofdlijnen gemaakt tussen de berekende exploitatieresultaten van 1 januari 2020 en van 1 januari 2021.

Sturingsmogelijkheid grondexploitaties
Op projectniveau
De bestuurlijk vastgestelde Grondexploitatie vormt het financiële kader voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project. Immers de Grondexploitatie is de vertaling van het ruimtelijk plan in:
- Grond- en ruimtegebruik.

- Programma (woningdifferentiatie, segmentatie bedrijventerrein etc).
- Kwaliteit en kosten inrichting openbare ruimte.
- Planning en fasering van het uitvoeringsprogramma.
- Opbrengsten (marktconformiteit, functioneel prijsbeleid).
- Rekenparameters (rente, kosten- en opbrengstenstijging).

Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat. Bij het maken van keuzes worden de financiële consequenties daarom altijd in de afweging betrokken. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt dus plaats op projectniveau (per complex).

Op jaarverslagniveau
De paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag geeft onder andere integraal inzicht in de resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties. De op projectniveau gemaakte keuzes zijn, zoals hiervoor is aangegeven, in deze paragraaf Grondbeleid opgenomen.
De eerder vastgestelde projectkaders c.q. uitgangspunten van de betreffende projecten worden in beginsel niet ingrijpend gewijzigd opgenomen in de grondexploitatie of de paragraaf Grondbeleid, zonder dat hier (op projectniveau) een geautoriseerd besluit toe is genomen.
De cijfermatige jaarlijkse actualisering van de exploitatiebegrotingen van alle complexen wordt voor de samenstelling van deze paragraaf Grondbeleid dienovereenkomstig gedaan. Allereerst worden de financiële mutaties over het verslagjaar in het rekenmodel verwerkt, actuele ontwikkelingen en inzichten financieel gekwantificeerd en vervolgens ingepland in de restantlooptijd van het complex. Dit resulteert in een geactualiseerd resultaat van het complex.

Financieel resultaat grondexploitaties

Opbouw en indeling grondexploitaties

De gemeentelijke grondexploitatie is een onderdeel van het Programma 3 Omgeving van de programmabegroting. De administratie vindt per complex plaats, verdeeld over twee producten:
- Bouwgrondexploitatie, woningbouw.
- Bouwgrondexploitatie, bedrijventerreinen.

Tot de producten “bouwgrondexploitatie woningbouw” en “bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen” worden de in exploitatie genomen complexen gerekend waarin de gemeente de actieve grondexploitatie voert:

Woningbouwcomplexen:
- de Ploen-Zuid
- Westreenen
- Vitaal Centrum Duiven

Bedrijventerreinencomplexen:
- InnoFase
- Graafstaete
- Seingraaf
- De Nieuweling

De Ploen-Zuid omvat mede de bedrijvenlocatie op de hoek Rijksweg/Westsingel (de werkterp). In de Nieuweling, van oorsprong een complex voor woningbouw en bedrijven, is de huidige voorraad uitgeefbare bouwgrond bestemd voor bedrijven, overigens op een aantal posities met mogelijkheid voor de bouw van een bedrijfswoning.

Voor alle genoemde complexen in exploitatie geldt dat er een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht is en dat een voorraad direct uitgeefbare bouwgrond beschikbaar is.

Toekomstige ontwikkellocaties

Met het oog op mogelijke toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen bezit de gemeente een portefeuille strategisch grondbezit. Deze gronden zijn in 2016 overgeheveld van de grondexploitatie naar de materiële vaste activa (rbs. 9 mei 2016).

In de uitgifteplanning voor de bedrijventerreinen is aangenomen dat het gebied "Engsestraat" in de periode 2027 t/m 2030 wordt uitgegeven (4,0 ha).

Afgesloten complexen
Bij het (administratief) afsluiten van een complex wordt zo nodig voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten vanuit het complex een storting gedaan in de “Voorziening afgewikkelde complexen”. Verantwoording en dekking van de nagekomen kosten en opbrengsten vindt daarna plaats binnen deze voorziening.
Per 31 december 2020 zijn de complexen 'Westreenen' en 'Ploen Zuid' administratief afgesloten. Bij het afsluiten van het complex 'Ploen Zuid' is de resterende kavel (Werkterp) overgezet naar een nieuwe grondexploitatie (Werkterp De Ploen).

Programmatische uitgangspunten
Woningbouw
De woonopgave is groot en zal ook de komende decennia blijven bestaan. Verschillende woningbouwplannen zijn verder richting ontwikkeling gebracht. De constatering dat alleen inbreidingslocaties niet genoeg zijn om aan de woningvraag te kunnen voldoen heeft geleid tot een 1e verkenning van 3 uitbreidingslocaties.
Voor kleinschalige initiatieven is de Notitie woningsplitsing, kleinschalige inbreidingsplannen en functieverandering vastgesteld. Verder is er in 2020 in regionaal verband de Woondeal met het rijk gesloten en is als nadere uitwerking een nieuwe Liemerse Woonagenda opgesteld en vastgesteld door alle colleges en de provincie Gelderland. Ook is begonnen met het actualiseren van de Woonvisie en het opstellen van een uitvoeringsagenda.

Bedrijventerreinen
In de gezamenlijke grondexploitaties is opgenomen de uitgifteprognose van bedrijventerreinen in de periode 2021 t/m 2030 zoals hieronder aangegeven.

Tabel geplande uitgifte m² bedrijventerreinen per jaar

Complex	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	2026 t/m 2030
Nieuweling	24.548	2.454	2.454	3.683	3.683	3.683	8.590
Graafstaete	19.564	12.474	7.090	-	-	-	-
Innofase	120.551	71.788	-	-	-	24.382	24.382
Seingraaf	107.538	50.000	-	57.538	-	-	-
Totaal	272.201	136.716	9.544	61.221	3.683	28.065	32.972

Per complex is de uitgifte afgestemd op het advies van Stads² inzake de uitgangspunten voor de Meerjaren Prognose Grondexploitaties Duiven en Westervoort. In dit advies is aangegeven dat de uitgifte van de bedrijventerreinen minder stuurbaar is. Een evenredige verdeling van de uitgiftes vanaf de middellange termijn is een reëel uitgangspunt voor de grondexploitaties. Voor de eerste twee jaren wordt geadviseerd om de uitgifte te stoelen op concrete interesses, opties en overeenkomsten.

De geplande uitgifte in de periode vanaf 2026 omvat de restvoorraad van 2,4 ha in InnoFase en 0,8 ha voor reguliere bedrijvigheid in de overige complexen die nu al in exploitatie zijn. Daarnaast wordt op dit moment gewerkt aan de mogelijke uitbreiding van de bedrijventerreinen.

Uitgangspunten en parameters
In deze paragraaf worden de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de (actualisatie van de) grondexploitatieberekeningen van de complexen.

Rentepercentage

Er is gerekend met een rentepercentage van 1,04% over de gehele looptijd.

Parameter voor kostenstijging
In de berekeningen is de parameter voor kostenstijging gesteld op gemiddeld jaarlijks 2,0%. Dit sluit aan op het percentage dat door adviesbureau Stads² aangegeven wordt in het advies voor de Meerjaren Prognose Grondexploitatie Duiven en Westervoort. Dit percentage is ontleent aan de inputprijsindex van het CBS inzake Grond-, weg- en waterbouw (GWW).

Parameter voor opbrengstenstijging
Er is nu aangenomen dat in alle complexen gedurende de gehele looptijd een beperkte ruimte is voor een jaarlijkse opbrengstenstijging van 1,0%. De opbrengstenstijging geldt alleen voor de nog te verkopen gronden. Voor de gronden die al in optie zijn genomen geldt geen opbrengstenstijging, er is reeds een grondprijs overeengekomen.

Prijspeil
Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2021 voor alle kosten en opbrengsten.

Kostencalculaties
In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Planontwikkelingskosten
De opgenomen ramingen voor plan(ontwikkelings)kosten zijn afgestemd op het deel inzet van de gemeentelijke personeelsformatie die wordt ingezet voor de grondexploitatie zoals opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting en de te maken externe plan(ontwikkelings)kosten.

Gronduitgifteprijzen
Ingevolge de Nota grondbeleid worden uitgifteprijzen *“marktconform bij de toekomstige bestemming”* vastgesteld. Voor de grondprijzen voor bedrijventerreinen is er in maart 2020 in het advies 'Meerjaren Prognose Grondexploitatie Duiven en Westervoort' van Stads² een studie gedaan naar de bepaling en onderbouwing van marktconforme en realistische grondopbrengsten, uitgesplitst en gespecificeerd naar de verschillende typen vastgoed. Bij de actualisatie van de complexen is nu gerekend met deze uitgifteprijzen.
Voor de woningbouw is deze studie ook uitgevoerd naar de grondprijswaardering.

R*eserveringen/fondsafdrachten*
Bij grondexploitaties wordt -als uitwerking van de Structuurvisie en de Nota grondbeleid rekening gehouden met fondsafdrachten. Het BBV is op dit punt aangepast. In tegenstelling tot voorheen worden de fondsafdrachten nu niet meer als kostenpost apart geraamd *in* de complexen. De fondsafdrachten zijn -voor zover nog niet gedaan- daarom in de toekomst bij het afsluiten van de individuele complexen een onderdeel van de resultaatbestemming.

In 2015 is een nieuwe Structuurvisie vastgesteld. Daarin is ook een nieuw regime van kostenverhaal/fondsafdrachten opgenomen. Dit nieuwe regime zal successievelijk worden toegepast in de nieuw vast te stellen grondexploitaties.

Voor uit te geven bedrijventerreinen is verplichte deelname aan *parkmanagement* voorgeschreven. Het parkmanagement wordt ondergebracht in aparte rechtspersonen. Vanuit de Grondexploitatie wordt hiervoor eenmalig € 1/m² gerealiseerde gronduitgifte als startkapitaal afgedragen.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties
Inleiding
In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van de diverse complexen. Hierdoor zijn alle grondexploitaties op een uniforme manier geactualiseerd.

Boekwaarden

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van de complexen in exploitatie in het verslagjaar weergegeven (exclusief de nog te nemen voortijdige winstneming over het jaar 2020). Daaruit blijkt dat de boekwaarde van de investeringen per saldo met ruim € 2,7 mln. is afgenomen van € 30,0 mln. naar € 27,2 mln.

Complex in exploitatie	Boekwaarde 1-1-2020	mutatie 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Woningbouw			
De Ploen Zuid	€ 2.807.701	-€ 227.564	€ 2.580.137
Westreenen	-€ 221.740	€ 563.337	€ 341.597
Vitaal Centrum Duiven	€ 3.780.143	€ 246.146	€ 4.026.288
Subtotaal	€ 6.366.104	€ 581.919	€ 6.948.023
Bedrijventerreinen			
De Nieuweling	€ 843.397	-€ 22.448	€ 820.949
Graafstaete	€ 2.937.169	€ 87.537	€ 3.024.706
InnoFase	€ 6.607.451	-€ 2.823.803	€ 3.783.649
Seingraaf	€ 13.237.796	-€ 609.846	€ 12.627.950
Subtotaal	€ 23.625.814	-€ 3.368.560	€ 20.257.253
Totaal in exploitatie	€ 29.991.918	-€ 2.786.642	€ 27.205.276

Resultaten grondexploitatie complexen

Resultaat 2020
Er is negatief resultaat van de per 31 december 2020 afgesloten complexen Ploen Zuid en Westreenen. Er is tussentijds winst genomen op complex De Nieuweling, Graafstaete en Innofase. De verliesvoorziening en de voorziening afgewikkelde complexen worden op peil gebracht.
Het resultaat van de grondexploitatie over 2020 is € 1.361.532. Dit is positief, weliswaar zijn 2 verlieslatende complexen afgesloten, maar daartegenover staan de tussentijdse winsten die conform het BBV genomen moeten worden en de vermindering van de verliesvoorziening.

Vermindering verliesvoorziening	€ 2.520.420
Afsluiten complex Ploen Zuid	€ -2.580.137
Afsluiten complex Westreenen	€ -341.597
Tussentijdse winstuitname de Nieuweling	€ 162.191
Tussentijdse winstuitname Graafstaete	€ 8.321
Tussentijdse winstuitname Innofase	€ 1.592.335
Resultaat grondexploitatie 2020	**€ 1.361.532**

Toekomstbeeld resultaten
In onderstaande tabel zijn per complex aangegeven de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 31 december 2020) en de te verwachten kosten en opbrengsten vanaf 2021. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voorgecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex gerealiseerd is. Aangezien de individuele complexen verschillende einddata kennen, zijn de resultaten naar 1 januari 2021 contant gemaakt (= op startwaarde) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

			Nominaal		- = voordelig	+ = nadelig
	einddatum	Boekwaarde	Nog te realiseren		Resultaat 01-01-2021	
	exploitatie					
Complex		31-12-2020	Kosten	Opbrengsten	Eindwaarde	Startwaarde (2021)

Woningbouw						
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2026	4.026.288	2.176.548	3.644.370	2.799.517	2.631.014
subtotaal		4.026.288	2.176.548	3.644.370	2.799.517	2.631.014
Bedrijventerreinen						
De Nieuweling	31-12-2028	820.949	916.315	2.344.315	-621.355	-571.996
Graafstaete	31-12-2021	3.024.706	258.141	3.379.720	-80.529	-78.880
InnoFase	31-12-2026	3.783.649	1.764.265	13.790.277	-8.599.741	-8.082.121
Seingraaf	31-12-2023	12.627.950	5.462.227	17.336.182	1.119.641	1.085.422
subtotaal		20.257.253	8.400.948	36.850.494	-8.181.984	-7.647.575
Totaal		**24.283.542**	**10.577.496**	**40.494.864**	**-5.382.467**	**-5.016.561**

Bedragen in €

In het resultaat staan de complexen Vitaal Centrum Duiven en Seingraaf als verliesgevend opgenomen.

De resultaatpotentie van de totale grondexploitatie op lange termijn is nu berekend op een overschot van per saldo € 5,0 mln. (startwaarde). In het vorige jaarverslag was de vergelijkbare resultaatpotentie berekend op per saldo € 4,7 mln. In het hoofdstuk "verschillenanalyse" wordt dit nader geduid.

Verliesvoorziening
Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage (disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Voor deze exploitaties betekent dit dat de verliesvoorziening verminderd moet worden met € 2.520.420 om het totale verlies van € 3.540.954 op te vangen. Deze vermindering komt op conto van het afsluiten van de complexen De Ploen-Zuid en Westreenen. Deze complexen zijn verliesgevend en zijn nu afgesloten.

Te treffen voorziening verliesgevende complexen

Vitaal Centrum Duiven	€ 2.485.891
Seingraaf	€ 1.055.062
Totaal benodigde voorziening	**€ 3.540.954**
Te corrigeren met voorziening vorig jaarverslag	€ 6.061.373
Vermindering voorziening per 31 december 2020	**€ 2.520.420**

Risicoanalyse Grondexploitaties

Inleiding
De actieve grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd vooral door gronduitgifte worden terugverdiend. Gelet op de planperiode (einddatum van het langstlopende complex is ultimo 2028) en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico’s verbonden.
Te onderscheiden zijn:

- Algemene economische risico’s.
- Projectgebonden risico’s.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hierna worden deze "bedrijfsrisico's" beschreven en nader gekwantificeerd. Bij de kwantificering wordt ook betrokken de mate waarin zich een eventueel risico kan voordoen.

Algemene economische risico's
Vooral bij het in exploitatie nemen van redelijk omvangrijke uitleg- en uitbreidingslocaties loopt de gemeente vanwege de relatief lange looptijd en hoge omzetten financiële risico's.
In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:

- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar door het bepalen van de investering- en uitgiftemomenten.

Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van een "reëel en behoedzaam scenario", dat zich kenmerkt door de volgende zaken:

- Een stijging van het rentepercentage met 1,0 procentpunt.
- Stagnering in de gronduitgifte met twee jaar in de bedrijventerreinen.

Voorraadrisico bedrijfsgronden na 2025

In de periode daarna van 2026 t/m 2030 is gepland de uitgifte van 3,1 ha bedrijfsgrond in de complexen die nu al in exploitatie zijn genomen. De grondwaarde daarvan is een kleine € 3,5 mln. De aanname dat deze opbrengst niet wordt gerealiseerd, is uitsluitend als risicocomponent opgenomen.

Voorraadrisico nog in exploitatie te nemen bedrijfsgronden na 2025

In de periode van 2026 t/m 2030 is de uitgifte gepland van 4 ha in een nog in exploitatie te nemen ingenomen strategische grondpositie. Louter voor de risicobepaling wordt nu verondersteld dat het risico bestaat dat de strategische grondpositie niet in exploitatie wordt genomen.

Projectgebonden risico's
Hierna worden de specifiek projectgebonden risico's van de in exploitatie genomen gronden nader toegelicht en waar mogelijk gekwantificeerd.

Toereikendheid plankostenbudgetten
Het is reëel te veronderstellen dat er een risico bestaat dat noodgedwongen programmawijzigingen optreden. Ook kan sprake zijn van langere doorlooptijden van de in exploitatie genomen complexen. De ervaring leert dat er hierdoor een reële kans is dat in de complexen geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Bodem- en/of grondwaterverontreiniging en archeologische bodemschatten
In het traject van het opstellen van een ontwerp-bestemmingsplan wordt uitvoerig onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de bodem en het grondwater. Voor aangetroffen verontreinigingen worden de saneringskosten in de calculaties meegenomen. Er is echter bepaald geen zekerheid dat alle te saneren verontreinigingen bekend zijn. Hetzelfde geldt voor de mogelijke aanwezigheid van behoudenswaardige archeologische bodemschatten.

Vitaal Centrum Duiven
In het Vitaal Centrum Duiven zijn belangrijke vorderingen gemaakt.
In de huidige markt staan de grondprijzen voor detailhandel en horeca onder druk. Mogelijk wordt dit nog verder versterkt na de Covid-19 crisis; meer online aankopen en faillissementen in de horeca. Ook bij de woningen kunnen de grondprijzen verder onder druk komen te staan door

de mogelijk toenemende bouwkosten. Nu wordt ingeschat dat het realiseren van de geraamde grondwaarde voor fase 4 (commerciële - en woonfuncties) onder druk staat. Hetzelfde geldt voor het woonpark. De aanname nu is dat door mogelijk noodzakelijke herprogrammering een lagere grondwaarde wordt gerealiseerd.

Waarde onroerend goed
In de afgelopen jaren zijn er diverse contacten geweest met potentiele kandidaten, dit heeft echter niet geleid tot daadwerkelijke afname van gronden. Voor het bepalen van het risico is uitgegaan van 25% lagere grondwaarde.

S*tagnering in de gronduitgifte met twee jaar in de bedrijventerreinen*
Het is mogelijk dat door de Covid-19 crisis de gronduitgifte op een aantal complexen stagneert. De verwachting is dat deze stagnering kan optreden bij de complexen Vitaal Centrum Duiven, Innofase en Seingraaf. Bij de complexen Nieuweling en Graafstaete wordt dit risico niet verwacht vanwege de geringe omvang van de nog te verkopen gronden.

Tabel risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Algemene risico's					
Rentestijging (2,04% i.p.v. 1,04%)	€ -	€ 600.134	80%	€ 480.107	€ 240.054
Projectgebonden risico's					
Ontoereikend plankostenbudget grex-complexen	€ -	€ 168.000	80%	€ 134.400	€ 67.200
Bodem-/grondwaterverontreiniging/ archeologie	€ -	€ 200.000	60%	€ 120.000	€ 60.000
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven fase 4 na herprogrammeren	€ -	€ 511.484	80%	€ 409.187	€ 204.594
Grondwaarde Vitaal Centrum Duiven Woonpark na mogelijk herprogrammeren	€ -	€ 677.382	80%	€ 541.906	€ 270.953
Waarde onroerend goed Vitaal Centrum Duiven	€ -	€ 96.250	80%	€ 77.000	€ 38.500
Twee jaar vertraging gronduitgifte	€ -	€ 720.598	60%	€ 432.359	€ 216.179
Totalen	€ -	€ -		€ 2.194.959	€ 1.097.479

Op grond van de BBV is bij de berekening van de verantwoord tussentijdse winstuitname per balansdatum uit de Nieuweling, Graafstaete en Innofase al volledig rekening gehouden met de meest aannemelijke risico's (rentestijging, vertraging en ontoereikende plankosten). Ter voorkoming van doublures zijn de in deze tabel gepresenteerde bedragen zonder de risico's voor de Nieuweling, Graafstaete en Innofase.

Bij het opstellen van de begroting 2022 wordt het risicoprofiel wederom geactualiseerd.

Verschillenanalyse actieve grondexploitatie ultimo 2019 met ultimo 2020

In de tabel hierna worden de verschillen van de uitkomsten van de paragraaf Grondbeleid 2020 vergeleken met het Jaarverslag 2019.

	-=voordelig	+=nadelig	+1,04% index	- = nadelig + = voordelig
Complex	Resultaat 1-1-2021 (Jaarrekening 2020)		Resultaat (Jaarrekening 2019)	Verschil
	Eindwaarde	Startwaarde (2021)	Startwaarde 2020	2020- 2021
Woningbouw				
Vitaal Centrum Duiven	2.799.517	2.631.014	2.595.778	-35.236

subtotaal	2.799.517	2.631.014	2.595.778	-35.236
Bedrijventerreinen				
InnoFase	-8.599.741	-8.082.121	-10.078.624	-1.996.503
Seingraaf	1.119.641	1.085.422	717.542	-367.880
Graafstaete	-80.529	-78.880	-322.195	-243.315
Nieuweling	-621.355	-571.996	-645.493	-73.497
subtotaal	-8.181.984	-7.647.575	-10.328.770	-2.681.195
Totaal	**-5.382.467**	**-5.016.561**	**-7.732.992**	**-2.716.431**

Bedragen in €

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2021 en 1 januari 2020. Om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken, is het resultaat van de jaarrekening 2019 geïndexeerd met een jaar rentestijging van 1,04%.

Het eindresultaat op startwaarde bedraagt per saldo € 5.016.561 (positief) per 1 januari 2021. De afname van het totaalresultaat ten opzichte van vorig jaar is € 2.716.431.

De opgetreden wijzigingen zijn per complex:

Vitaal Centrum Duiven
Het tekort in de exploitatie van het centrum loopt een kleine beetje verder op. Hiervoor is een aantal oorzaken te benoemen. Deze oorzaken komen voort doordat de kosten voor het verplaatsen van een persleiding nu € 30.000 hoger worden geraamd. In plaats van € 200.000 wordt dit nu € 230.000.

InnoFase
Het resultaat op Innofase lijkt slechter te zijn geworden. niets is minder waar. In 2019 moest conform de voorschriften van het BBV een winstuitname gedaan worden. Deze voortijdige winstuitname bedroeg € 2,8 miljoen. Daarbij worden de gronden nu ook sneller uitgegeven. Als gevolg van de SKKG aanpak is de belangstelling fors toegenomen en zijn verkopen en opties nu bewerkstelligd.

Seingraaf
In Seingraaf zijn de meeste recente inzichten verwerkt. Zo zijn de ramingen voor de infrastructurele wijzigingen bijgewerkt. Deze wijzingen zijn omvangrijker dan in eerdere ramingen is aangenomen. Dit leidt tot een kostenstijging van € 0,7 miljoen. Daartegenover staat wel een subsidie van € 0,3 miljoen. Daarnaast is het tempo van de gronduitgifte verschoven, er worden in 2021 naar verwachting meer gronden uitgegeven. Al met al leveren deze ontwikkelingen een verschil van circa € 0,37 miljoen op met het resultaat uit de jaarrekening 2019.

Graafstaete
Ook bij het complex Graafstaete is een vroegtijdige winstuitname gedaan, waardoor het resultaat minder is gewerden. De winstuitname bedroeg hier € 250.000. Darbij moet wel gemeld worden dat de looptijd van het complex met 1 jaar verlengt is. Verwacht wordt dat alle gronden in 2022 zijn verkocht. Door de Covid-19 crisis is de uitgifte van 1 kavel vertraagd. Overigens heeft dit nauwelijks effect op het resultaat.

De Nieuweling:
Voor de grondexploitatie neemt het resultaat af met ruim € 0,07 miljoen. De oorzaak ligt aan de uitname van de winst van € 308.000 (over het jaar 2019). Als gevolg van het uitgangspunt 'kostenstijging 1%' en de lagere inschatting van de plankosten, is de achteruitgang van het resultaat beperkt gebleven tot circa € 73.000.

Resultaatuitname Grondexploitatie boekjaar 2020

Naarmate de realisatie van de complexen van de grondexploitatie vordert, is het mogelijk te berekenen in hoeverre uitname van middelen aan de orde kan zijn. In de Nota Grondbeleid is de gedragslijn daarvoor vastgelegd. Kort samengevat is die:

“Indien het bedrijfsresultaat voldoende degelijk is en wanneer de negatieve boekwaarde van een complex groter is dan de betrouwbaar geraamde nog te maken kosten dan kan het meerdere tussentijds veilig als winst verantwoord worden.”

Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en zijn we gehouden om tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" te bepalen. Deze lijn uit het BBV is een stellige uitspraak, wat inhoudt dat hiervan niet afgeweken kan worden.

Nu is met die methode berekend dat uit de volgende complexen per balansdatum een tussentijdse winst genomen kan worden:

- Het complex de Nieuweling met een tussentijdse winst van € 162.191
- Het complex Graafstaete met een tussentijdse winst van € 8.321
- Het complex Innofase met een tussentijdse winst van € 1.592.335

Vanuit behoedzaamheid is -zoals de cie BBV adviseert- rekening gehouden met risico's en onzekerheden conform de "risico's grondexploitatie" in de paragraaf weerstandsvermogen.

Vennootschapsbelasting
De gemeente Duiven is belastingplichtig voor de heffing van Vennootschapsbelasting over winsten uit de grondexploitatie. De nu gepresenteerde cijfers van de grondexploitatie zijn resultaten "vóór belastingen". Hierin is *geen* rekening gehouden met de afdracht van deze belasting.

Winstbestemming
Resultaten uit de grondexploitatie vervallen aan de algemene middelen, i.c. de Algemene reserve, in voorkomende gevallen gecorrigeerd met de "fondsafdrachten".

Paragraaf 8 Covid'19

Inleiding

Het jaar 2020 heeft voor een groot deel in het teken gestaan van Covid’19. Ook op de gemeente heeft het virus veel impact gehad. Er zijn, vaak op korte termijn, nieuwe maatregelen in gang gezet en er is beleid ontwikkeld om inwoners en organisaties bij de gevolgen van het virus bij te staan.

Voor deze extra inspanningen zijn middelen ontvangen van zowel het Rijk als de provincie.

In deze paragraaf zal een beknopte verantwoording worden afgelegd van de kosten die met Covid waren gemoeid en de ontvangen middelen. Een uitgebreidere toelichting heeft zowel gedurende het jaar middels rapportages, als in de eindrapportage 2020 plaatsgevonden.

Bijdrage Covid'19 van het Rijk via de algemene middelen

Algemene Uitkering	Bedragen * €1.000	
Septembercirculaire	**2020**	**2021**
Inhaalzorg en meerkosten Jeugdzorg	47	0
Inhaalzorg en meerkosten Wmo	18	0
Buurt- en dorpshuizen	19	0
Vrijwilligersorganisaties jeugd	11	0
Toezicht en handhaving	60	0
Precariobelasting en markt- en evenementenleges (DU)	23	0
Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep (DU)	36	0
Eigen bijdrage Wmo abonnementstarief (DU)	32	0
Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021 (DU)	40	
Compensatie toeristen- en parkeerbelasting (DU)	38	0
Lokale culturele voorzieningen (DU)	156	0
Totaal Septembercirculaire:	**480**	**0**
Decembercirculaire		
Aanvullend pakket re-integratie	34	72
Impuls re-integratie	0	39
Gemeentelijk schuldenbeleid	15	31
Bijzondere bijstand	5	11
Cultuurmiddelen	0	63
Tweede Kamerverkiezingen	0	33
Continuïteit van zorg	30	0
Compensatie quarantainekosten	4	0
Totaal decembercirculaire:	**88**	**249**
Totaal Covid bijdrage Rijk via Algemene Uitkering	**568**	**249**

Toelichting Rijksbijdragen Covid

De Rijksbijdragen Covid van de septembercirculaire, zoals vermeld in de Najaarsnota, toegevoegd aan de betreffende taakvelden.

Op niet alle taakvelden/doelen waarvoor een Rijksbijdrage is ontvangen, zijn ook meerkosten/ minder opbrengsten gerealiseerd. Dit leidt tot voordelen in de jaarrekening.

Financiële bijdrage provincie

De gemeente Duiven heeft van de provincie een subsidie ontvangen van € 71.000, waarmee diverse Covid-maatregelen zijn getroffen. De subsidie is in gezet voor de extra loonkosten van

Boa's en Openbare Orde en Veiligheid (€ 15.954); de verstrekking van mondkapjes aan minima (€ 15.000) en de huurinkomstenderving bij het Vitaal Centrum (€ 40.000)

Bestedingen algemene middelen en provinciale subsidie

Bestedingen	Bedragen in €
Sport, Cultuur en Welzijn	
Huurderving sportverenigingen	66.000
Vitaal Centrum Duiven	40.000
Gederfde inkomsten kermissen	22.000
Toekenning extra bijdrage sport/cultuur en Welzijn	78.568
Solidariteitsbijdrage verenigingen en stichtingen	17.000
Dorpshuis Groessen	15.000
Stichting Binnensport (Blaashal)	20.000
Meerkosten papier ophaal	23.202
Bedrijfsvoering/Interne kosten	
Meerkosten Boa's	91.816
Facilitaire diensten en goederen	10.287
Inhuur adviseur veiligheid en coronaproof maken van gebouwen	17.779
Zorg	
Mondkapjes	15.000
Hygiëne middelen/extra personeel	23.376
Plusbus	17.000
Gederfde eigen bijdragen	27.500
Overig	
Gederfde inkomsten toeristenbelasting	35.500
Totaal van bestedingen Algemene middelen Rijk en subsidie provincie	**520.028**

Resterend bedrag algemene middelen

Het totaal van via de Algemene Uitkering ontvangen Rijkmiddelen en de provinciale subsidie bedraagt € 639.000, besteed is € 520.000. Er resteert een bedrag van € 119.000. Hiervan wordt voorgesteld om de bijdrage van het Rijk die betrekking heeft op de verkiezingen (€ 40.000) over te hevelen naar 2021, omdat de kosten van de verkiezingen in 2021 zijn gemaakt.

Het dan nog resterende bedrag van € 79.000 heeft voornamelijk betrekking op het bedrag dat via de decembercirculaire nog toegekend is. Gezien de late toekenning bestond er in 2020 geen mogelijkheid meer om dit te besteden aan Covid maatregelen. Voorgesteld wordt om dit bedrag over te hevelen naar 2021 en hiervoor met de middelen die voor 2021 zijn toegekend een bestedingsplan te maken.

Participatiebudget

Van het Rijk is zijn via de toekenning van een extra bedrag aan het Participatiebudget (€ 127.000) ook middelen ontvangen waarmee eventuele lagere inkomsten van de Sociale Werkvoorziening (SW) als gevolg van Covid kunnen worden opgevangen. De toekenning van deze middelen aan Scalabor, als uitvoeringsorganisatie SW, is door Duiven voor 10% afhankelijk gemaakt van het jaarresultaat van Scalabor. 90% van het ontvangen bedrag is begin 2021 aan Scalabor toegekend.

Tozo
Door SDL zijn in 2020 587 Tozo-aanvragen afgehandeld. In totaal is er € 2,1 mln aan uitkeringen verstrekt.

De kosten van de uitkeringen worden volledig vergoed door het Rijk, voor de uitvoeringskosten wordt een bedrag per aanvraag ontvangen. Omdat met de afwikkeling van de uitkeringen ook in komende jaren nog werk gemoeid zal zijn, wordt een deel van het bedrag voor de uitvoeringskosten gereserveerd.

Omzetgaranties
Voor zorgorganisaties en doelgroepenvervoer is door het Rijk en de VNG een regeling getroffen, waarmee gederfde omzet deels is vergoed door gemeenten. Deze bijdragen worden door het Rijk niet beschouwd als extra kosten, omdat de omzet naar verwachting in normale omstandigheden ook zou zijn gemaakt. Voor Duiven is er aan 38 zorginstellingen een bedrag uitgekeerd van € 310.000. De compensatie van gederfde omzet doelgroepenvervoer bedroeg € 139.000. Als gevolg van Covid zijn er dusdanig veel minder ritten uitgevoerd in 2020, dat er ondanks de omzetgarantie een voordeel is gerealiseerd.

Rechtmatigheid
Bij het treffen van maatregelen is zoveel mogelijk aangesloten bij de richtlijnen en adviezen van het Rijk en de VNG.

Dat neemt niet weg dat er met meerdere corona-gerelateerde bestedingen rechtmatigheidsissues aan de orde zijn. Er zijn onder andere bestedingen gedaan die niet binnen de contractvoorwaarden vielen (omzetgarantie zorgaanbieders, omzetgarantie doelgroepenvervoer, meerkostenregeling).

Gedurende het jaar is het college en de Raad meermaals op de hoogte gesteld van de getroffen maatregelen. Er zijn tussentijdse rapportages opgesteld en ook in de najaarsnota is aandacht besteed aan de effecten van Covid. Middels de slotrapportage die nu in routing is worden alle bestedingen nogmaals aan de Raad voorgelegd.

Hiermee is afdoende afgedekt dat de Raad haar budgetrecht heeft kunnen uitoefenen.

Vooruitblik
Ook in 2021 heeft de gemeente nog te maken met de gevolgen van Covid. Veel maatregelen lopen door.
Dat betekent ook dat een deel van de reguliere activiteiten en werkzaamheden nu niet plaatsvindt, omdat dat niet mogelijk is in de gegeven omstandigheden, of omdat de daarvoor benodigde capaciteit nu ingezet moet worden voor Covid-maatregelen. Dit heeft tot gevolg dat er nadat de Covid maatregelen worden afgebouwd werkzaamheden en activiteiten zullen moeten ingehaald. Ook zal een deel van de zorg die de afgelopen tijd niet heeft kunnen plaatsvinden, in een later stadium alsnog worden ingehaald.

De economische consequenties van de Covid-periode zijn nu nog niet te overzien. Hoewel het effect tot nu toe mee lijkt te vallen, is te verwachten dat er bedrijven failliet zullen gaan en banen verloren gaan. Mogelijke consequenties hiervan zijn onder andere toenemende bijstandsuitkeringen, een toenemend beroep op minimabeleid en een toename van schuldenproblematiek.

Jaarrekening - Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

1 Overzicht van baten en lasten per programma
2 Toelichting overzicht van baten en lasten per programma
3 Inkomsten
4 Financiële positie

Overzicht van baten en lasten per programma

In onderstaande overzichten presenteren wij eerst de lasten en baten per programma vóór bestemming, vervolgens de resultaatbestemming (mutaties in de reserves) en daarna een totaaloverzicht met de resultaten per programma na bestemming.

Lasten, baten en saldo per programma en bestemming

In onderstaande tabellen staan achtereenvolgens aangegeven de cijfers van de jaarrekening 2019, de begroting 2020 voor wijziging (primitieve begroting 2020, zoals deze is vastgesteld door de raad op 12 november 2019), de begroting 2020 na wijziging (begroting na alle verwerkte begrotingswijzigingen), de jaarrekening 2020 en het saldo 2020 (begroting 2020 na wijziging minus rekening 2020).

Bestuur	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	5.787	4.692	5.966	4.798	1.168
Baten	1.292	486	1.009	1.708	699
Gerealiseerd totaal saldo	**- 4.495**	**- 4.236**	**- 4.957**	**- 3.089**	**1.868**

(Bedragen x € 1.000)

Maatschappij	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	36.164	34.107	36.510	39.092	- 2.582
Baten	6.965	6.542	7.328	11.341	4.013
Gerealiseerd totaal saldo	**- 29.199**	**- 27.564**	**- 29.182**	**- 27.751**	**1.431**

(Bedragen x € 1.000)

Omgeving	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	14.367	12.587	13.250	14.473	-1.223
Baten	12.751	8.760	9.019	10.699	1.679
Gerealiseerd totaal saldo	**- 1.616**	**- 3.826**	**- 4.231**	**-3.774**	**457**

(Bedragen x € 1.000)

Algemene Dekkingsmiddelen	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	871	737	662	567	95
Baten	41.350	42.458	43.884	43.321	-563
Gerealiseerd totaal saldo	**40.479**	**41.721**	**43.222**	**42.754**	**-468**

(Bedragen x € 1.000)

Overhead	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	8.176	8.660	9.283	7.762	1.521
Baten	358	273	376	358	-18
Gerealiseerd totaal saldo	**- 7.818**	**- 8.387**	**- 8.907**	**- 7.404**	**1.503**

(Bedragen x € 1.000)

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	0	30	0	0	0

Onvoorzien	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Baten	0	0	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo	**0**	**- 30**	**0**	**0**	**0**

(Bedragen x € 1.000)

Mutatie reserve	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	1.797	789	3.050	618	684
Baten	1.628	3.083	7.104	1.059	-6.045
Gerealiseerd totaal saldo	**-169**	**2.294**	**4.055**	**441**	**-5.361**

(Bedragen x € 1.000)

Totaal	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2019	2020 v.w.	2020 n.w.	2020	2020
Lasten	65.365	60.814	65.670	66.691	-1.020
Baten	62.717	58.520	61.616	67.427	5.811
Gerealiseerd totaal saldo	**- 2.648**	**- 2.294**	**- 4.055**	**736**	**4.791**
Mutatie reserve	-169	2.294	4.055	441	- 3.614
Saldo na bestemming	**- 2.817**	**0**	**0**	**1.177**	**1.177**

(Bedragen x € 1.000)

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen we naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000:

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	begroot	realisatie	verschil		
01 - Bestuur	5.966	4.798	1.168	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
02 - Maatschappij	36.510	39.092	-2.582	Extra uitgaven vanwege coronaregelingen waar ook extra geld voor is ontvangen.	Past binnen beleid

03 - Omgeving	13.250	14.473	-1.223	Het verschil is ontstaan door verliesnemingen in de grondexploitatie en extra inzet vanwege woningbouwplannen en het overige betreft mutatie in de rioolvoorziening.	Past binnen beleid
Algemene dekkingsmiddelen	662	567	95	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Overhead	9.283	7.762	1.521	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
Onvoorzien	0	0	0	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

Resultaatbestemming

In onderstaande tabel staat de Resultaatbestemming per programma. Dotaties zijn toevoegingen vanuit de exploitatie aan de reserves. Onttrekkingen zijn verminderingen van de reserves ten behoeve van de exploitatie. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar het onderdeel Reserves van de Balans.

Resultaatbestemming Programma Bestuur

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Algemene Reserve	0	92	92
Bestemmingsreserve Vastgoed	209	0	- 209
Totaal programma Bestuur	**209**	**92**	**- 117**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Maatschappij

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve nieuwe wet Inburgering	71	0	- 71
Bestemmingsreserve groenonderhoud en vervanging	104	0	- 104
Bestemmingsreserve 3e kunstgrasveld hockey	0	138	138
Bestemmingsreserve Statushouders	0	12	12
Bestemmingsreserve De Uitdaging	0	20	20
Totaal programma Maatschappij	**175**	**170**	**- 5**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaatbestemming Programma Omgeving

Reserves	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo
Bestemmingsreserve Circulaire Economie	49	222	173
Bestemmingsreserve groenonderhoud en vervanging	0	48	48
Bestemmingsreserve A-15	172	385	214
Bestemmingsreserve Groenfonds	6	23	17
Bestemmingsreserve Stimuleringsfonds	7		-7
Bestemmingsreserve Kwaliteit Openbare Ruimte		78	78

Bestemmingsreserve Fonds Bovenwijks	0	41	41
Totaal programma Omgeving	**234**	**797**	**564**

*Bedragen * € 1.000*

Totaal Resultaatbestemming

	618	**1.059**	**441**

*Bedragen * € 1.000*

Resultaat per programma

In onderstaande tabel staat het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerde resultaat weergegeven per programma. Het verschil tussen beide is de resultaatbestemming ofwel de mutaties reserves. Voor een overzicht van deze mutaties per programma zie het onderdeel Resultaatbestemming. Voor een overzicht per reserve zie het onderdeel Reserves van de Balans.

Saldo per programma 2020

Programma	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Mutaties reserves/ Resultaatbestemming	Gerealiseerd resultaat
Bestuur	-3.089	-117	-3.206
Maatschappij	-27.751	-5	- 27.756
Omgeving	- 3.774	564	- 3.210
Overhead	- 7.404	0	- 7.404
Algemene dekkingsmiddelen	42.754	0	42.754
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**736**	**441**	**1.177**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

In onderstaande tabel staat het resultaat per programma na bestemming weergegeven:

Saldo per programma 2020

Programma	Begroting 2020 (na bestemming)	Rekening 2020 (na bestemming)	Saldo 2020 (na bestemming)
Bestuur	-1.563	- 3.206	- 1.643
Maatschappij	- 29.199	- 27.756	1.443
Omgeving	- 3.554	- 3.210	344
Overhead	- 8.907	- 7.404	1.503
Algemene dekkingsmiddelen	43.222	42.754	-468
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal	**0**	**1.177**	**1.177**

Bedragen x € 1.000 (- is een nadeel, + is een voordeel)

Programma 1 sluit met een negatief saldo. Zie voor toelichting op de saldi bij de desbetreffende programma's. Samenvattend ontstaat het volgende beeld van het saldo:

Saldo 2020

Resultaat	

Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**736.297**
Resultaatbestemming (mutaties reserves)	**440.989**
Gerealiseerd resultaat 2020	**1.177.286**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het gerealiseerde resultaat is € 1.177.286 positief.

Toelichting overzicht van baten en lasten

Grote afwijkingen tussenrapportages 2020

Hieronder worden de grootste voor- en nadelen uit de tussenrapportages genoemd. Het begrote nadelige resultaat in de begroting 2020 was € 1.817.186. Het resultaat van de Tussenrapportage inclusief de gevolgen van de meicirculaire was € 1.995.879 negatief. En de Najaarsnota gaf een positief resultaat van € 1.216.556. Tussentijds is de structurele doorwerking van de Najaarsnota 2019 voor € 185.947 negatief aangepast.

Het geraamde resultaat
Het geraamde resultaat komt daarmee op -€ 2.782.456.

Tussenrapportage 2020
In onderstaand overzicht staan de afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Tussenrapportage 2020. Deze is op 7 juli 2020 door de gemeenteraad vastgesteld.

Grote afwijkingen Tussenrapportage 2020

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
OZB opbrengst	-295.000		-295.000
Toeristenbelasting		-40.827	-40.827
Algemene Uitkering		526.000	526.000
Sociaal Loket 1Stroom	72.000		72.000
Veilig Thuis		-52.022	-52.022
Huishoudelijke Ondersteuning	-600.000		-600.000
Jeugdzorg		-250.000	-250.000
Peuterspeelzalen	65.000		65.000
Werk en Inkomen	-891.000		-891.000
Plusbus	39.000		39.000
Bijzondere Bijstand	45.000		45.000
Doelgroepenvervoer	-52.128		-52.128
MGR module inkoop en leerplicht	25.785		25.785
Vrijval reserves		20.000	20.000
Groenonderhoud	-265.000		-265.000
Boomonderhoud	-35.000		-35.000
Aanbesteding groen		-35.000	-35.000
Essentaksterfte		-40.000	-40.000
Bosje bij DVV		-20.000	-20.000
Pacht kermissen	-22.000		-22.000
OZB grondexploitatie	-65.000		-65.000
Omgevingswet		-32.000	-32.000
Afwijkingen ≤ € 20.000	-27.006	-66.681	-93.687
Totaal resultaat na bestemming	**- 2.005.349**	**9.470**	**-1.995.879**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Najaarsnota 2020
De afwijkingen groter of gelijk aan € 20.000 uit de Najaarsnota staan in onderstaand overzicht vermeld. Deze is op 8 december 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Accountant		-53.000	-53.000
Bestuurlijke Samenwerking		34.235	34.235
Raadsondersteuning griffie		-28.171	-28.171
Rechtskundige adviezen	30.000		30.000
Huuropbrengsten Eilandplein		-65.850	-65.850

Afwijkingen ≥ € 20.000	Structureel	Incidenteel	Totaal
Verkoop grond	30.000		30.000
Tractie		56.550	56.550
Kapitaallasten		125.013	125.013
Algemene baten en lasten		191.954	191.954
Onvoorzien		29.854	29.854
Algemene Uitkering		-428.702	-428.702
Vrijval reserve 3e kunstgrasveld		114.123	114.123
Onderwijshuisvesting Basis onderwijs		-21.000	-21.000
Candeacollege		51.718	51.718
Doelgroepenvervoer		-45.000	-45.000
Specifieke Uitkering stimulering sport		181.480	181.480
Droogte schade openbaar groen	-20.000		-20.000
Overheidsparticipatie		102.711	102.711
Right to Challenge		20.000	20.000
Stichting SHO		-27.000	-27.000
Wmo		200.000	200.000
WVGGZ	-29.767		-29.767
Jeugdhulp		700.000	700.000
Afrekening liquidatiegelden RAL		34.068	34.068
Vrijetijdseconomie		35.000	35.000
Kerkenvisie		-25.000	-25.000
Afwijkingen ≤ € 20.000	-2.625	25.965	23.340
Totaal resultaat na bestemming	**-7.608**	**1.208.948**	**1.216.556**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Verschillenanalyse Rekening 2020

Het resultaat van de Rekening 2020 bedraagt € 1.177.286 positief.

Ontwikkeling rekeningsaldo 2020

Rapportage	Resultaat
Primitieve begroting 2020	-1.817.186
Structurele doorwerking Najaarsnota 2019	-185.947
Saldo Tussenrapportage 2020 incl. Meicirculaire	-1.995.879
Saldo Najaarsnota 2020	1.216.556
Verwacht resultaat na de Najaarsnota 2020	**-2.772.456**
Werkelijk rekeningresultaat 2020	**1.177.286**

Bedragen in € (- is een nadeel, + is een voordeel)

Het negatieve resultaat van de tussentijdse rapportages is conform de betreffende raadsbesluiten verwerkt als een onttrekking aan de Algemene Reserve.

Het verwachte resultaat is € 2.772.456 negatief. Het werkelijke rekeningresultaat na bestemming bedraagt € 1.177.286 positief. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid zijn de grote overschrijdingen toegelicht bij de verschillenanalyse van de rekening 2020. Niet meegenomen zijn voordelen op investeringen die gedekt worden uit reserves. Per saldo zijn deze verschillen neutraal.

Voordelen en nadelen

Nr	Omschrijving voordelen	Voordeel	Structureel/incidenteel

1	Winstnemingen bedrijventerreinen	1.397.000	Incidenteel
2	Doorbelasting 1Stroom	928.000	Incidenteel
3	Inkomensregelingen	848.000	Incidenteel
4	Vrijval stelpost prijsstijgingen	398.000	Incidenteel
5	Begeleide Participatie	324.000	Incidenteel
6	Boekwinst NIEGG verkopen	318.000	Incidenteel
7	Mobiliteitsplan	243.000	Incidenteel
8	Vastgoed Centrum	222.000	Incidenteel
9	Doelgroepenvervoer	192.000	Incidenteel
10	Groenonderhoud	141.000	Incidenteel
11	Vervallen latente BTW schuld	125.000	Incidenteel
12	Maatwerkvoorzieningen Wmo	123.000	Incidenteel
13	Innovatiebudget Sociaal Domein	106.000	Incidenteel
14	Kapitaallasten	99.000	Incidenteel
15	Volksgezondheid	73.000	Incidenteel
16	Leges omgevingsvergunningen	73.000	Incidenteel
17	Cultuur	72.000	Incidenteel
18	Volkshuisvesting	66.000	Incidenteel
19	Openbare verlichting	60.000	Incidenteel
20	Peuterspeelzalen	58.000	Incidenteel
21	Exploitatiekosten Horsterpark	47.000	Incidenteel
22	Taakstelling nieuwkomers	44.000	Incidenteel
23	Gladheidsbestrijding	43.000	Incidenteel
24	APV en bijzondere wetten	41.000	Incidenteel
25	Subsidie Ouderenwerk	41.000	Incidenteel
26	Toeristenbelasting	41.000	Incidenteel
27	Onderwijshuisvesting	40.000	Incidenteel
28	Bestemmingsplannen	40.000	Incidenteel
29	Maatschappelijke ondersteuning	35.000	Incidenteel
30	Diverse voordelen	5.000	Incidenteel
	Totaal	**6.243.000**	

Bedragen in €

Toelichting Voordelen

1. Winstneming bedrijventerreinen
Op basis van de door de BBV voorgeschreven richtlijnen hebben we tussentijds winst op de complexen Innofase (€ 1.593.000), De Nieuweling (€ 162.000) en Graafstaete (€ 8.000) kunnen nemen. Voor het complex Seingraaf moesten we een extra bedrag (€ 366.000) in de Voorziening Verliesgevende complexen storten.

2. Doorbelasting 1Stroom
De jaarrekening van 1Stroom sluit met een voordeel en dat levert een lagere doorbelasting voor ons op. Het voordeel bij 1Stroom is vooral ontstaan door een voordeel op de overige baten en een voordeel op de loonkosten en de overige personeelskosten. Ver zijn er in de doorbelasting

voordelen op de huisvestingslasten en de bureau- en organisatiekosten. Er was een nadeel op de automatiseringskosten.

3. Inkomensregelingen
Op het taakveld Inkomensregelingen hebben we veel gelden ontvangen in het kader van de TOZO regeling. Deze zijn nog niet allemaal uitgegeven. Verder is er minder gebruik gemaakt van de Gelrepas als gevolg van corona en heeft de RSD op dit terrein minder kosten gemaakt. Ook is voor Cliëntondersteuning minder subsidie verstrekt vanwege het niet doorgaan van een gedeelte van activiteiten zoals scholing en sociale vaardigheidstraining. Voor minimabeleid zijn vanwege de pandemie meer kosten gemaakt.

4. Vrijval stelpost prijsstijgingen
Ieder jaar nemen we in onze ramingen een stelpost op om de prijsstijgingen die zich op verschillende budgetten voordoen te kunnen opvangen. Dit jaar is daar vanwege extra kosten bij de OZB en de Afvalstoffenheffing slechts beperkt een beroep op gedaan. Daardoor valt het resterende deel van de stelpost nu vrij in het resultaat.

5. Begeleide Participatie
Op het taakveld Begeleide Participatie worden de kosten en opbrengsten van de Sociale Werkvoorziening verantwoord. Om de tekorten die de Sociale Werkvoorziening vorig jaar vanwege de corona pandemie verwachtte, te kunnen opvangen hebben we hiervoor extra gelden vanuit het Rijk ontvangen. Deze zijn nog niet allemaal uitgegeven. Bovendien zijn de totale kosten voor de Sociale Werkvoorziening via de MGR meegevallen. De liquidatie van de Sociale Werkvoorziening Presikhaaf heeft minder gekost dan werd verwacht.

6. Boekwinst NIEGG verkopen
We hebben de ruilgronden die in de afgelopen jaren zijn verkocht voor een te hoog bedrag op onze balans afgeboekt. In deze jaarrekening wordt deze fout hersteld. De opwaardering van deze gronden levert ons een boekwinst op van € 318.000.

7. Mobiliteitsplan
In het kader van het Mobiliteitsplan zijn een aantal projecten vanwege capaciteitsproblemen doorgeschoven naar 2021. Verder zijn de kapitaallasten van de snelfietsroute lager uitgevallen. Bovendien is de parkeerdrukmeeting maar voor een deel uitgevoerd omdat deze door de pandemie en de overheidsmaatregelen geen betrouwbaar beeld zou geven.

8. Vastgoed Centrum
Jaarlijks wordt gekeken of de voorziening voor het gebouw in het Vitaal Centrum toereikend is. Het verschil tussen de boekwaarde en de marktwaarde van het gebouw is het saldo van de voorziening. We constateren nu dat deze voorziening € 222.000 te hoog is en laten daarom dit bedrag in het resultaat vallen.

9. Doelgroepenvervoer
Het voordeel ontstaat door een positief resultaat van BVO DRAN. Door de coronapandemie zijn scholen en dagopvang een groot deel van het jaar dicht geweest. Daardoor is het aantal ritten in het doelgroepenvervoer veel lager geweest en vallen de kosten ook lager uit. Dit levert een voordeel op van € 192.000.

10. Groenonderhoud
Door vertraging in het aanbestedingsproces zijn er dit jaar minder kosten gemaakt voor het groenonderhoud en zijn de kosten voor het bestrijden van de eikenprocessierups dit jaar meegevallen. Verder zijn er minder advieskosten gemaakt voor de aanbesteding van het groenonderhoud.

11. Vervallen latente BTW-schuld

In onze administratie was rekening gehouden met een BTW naheffing over een aantal oude jaren. Aangezien er geen naheffing is geweest en de temijn hiervoor is verlopen kan dit bedrag worden afgeboekt. Dat levert een incidenteel voordeel op van € 125.000.

12. Maatwerkvoorzieningen Wmo
In het afgelopen jaar zijn er minder rolstoelen verstrekt en ook de kosten voor de vervoersvoorzieningen waren een stuk lager. Waarschijnlijk is dit laatste veroorzaakt door de corona pandemie. Er was wel een overschrijding bij de woonvoorzieningen. Per saldo een voordeel van € 123.000.

12. Innovatiebudget Sociaal Domein
Binnen het innovatiebudget Sociaal Domein zijn er minder kosten gemaakt voor de regionale innovatie. Met name ontmoetingsmogelijkheden en cursussen konden niet gepland worden. We blijven actief om de lokale toegang te versterken en andere innovatieve projecten in te zetten. Per saldo een voordeel van € 106.000.

13. Kapitaallasten
Het voordeel op de kapitaallasten bestaat voor het grootste deel uit rentevoordelen. Door de lage rentestand kunnen we tegen veel gunstigere voorwaarden financieren. Per saldo levert ons dit een voordeel op van € 99.000.

14. Volksgezondheid
Door de coronapandemie en alle daarop betrekking hebbende maatregelen zijn er minder projecten ter bevordering van positieve gezondheid geweest. Ook is er subsidie terug ontvangen na vaststelling van subsidie over 2019 omdat minder is uitgevoerd dan afgesproken. In 2020 hebben we daarom een bedrag van € 73.000 minder uitgegeven.

15. Leges omgevingsvergunning
Veel mensen hebben de coronabeperkingen aangegrepen om verbouwingen aan hun woningen uit te voeren. Daardoor zijn er meer aanvragen voor omgevingsvergunningen geweest. De legesopbrengst van de omgevingsvergunningen steeg daardoor met € 73.000.

16. Cultuur
Er zijn in 2020 minder culturele activiteiten georganiseerd door de corona beperkingen. Daarvoor zijn dan ook minder uitgaven gedaan. We hebben de vanuit het Rijk ontvangen coronagelden voor de culturele instellingen gebruikt om deze instellingen in deze moeilijke tijd te ondersteunen. Per saldo ontstaat er door de afname van activiteiten een voordelig saldo van € 72.000.

17. Volkshuisvesting
De kosten voor de medewerker die bezig zou gaan met de uitvoering van de Woonagenda en het woningbouwprogramma stonden nog specifiek in de begroting van Duiven geraamd. Deze kosten zijn in 1Stroom geboekt. Dat levert een voordeel in onze jaarrekening op van € 66.000.

18. Openbare verlichting
De onderhoudskosten voor de armaturen zijn in het afgelopen jaar een stuk lager geweest. Bovendien zijn er extra opbrengsten geweest voor de reclameborden aan de armaturen doordat we achterstallige huur hebben geïnd. Bij elkaar levert dit een voordeel op van € 60.000.

19. Peuterspeelzalen
Een aantal kosten die we maken voor de peuterspeelzalen vallen onder de regeling voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) boeken. Daar ontvangen we een vergoeding voor. In 2020 zijn de peuterspeelzalen door de coronabeperkingen veel dicht geweest. Daardoor zijn ook minder kosten gemaakt. Een en ander levert een voordeel op van € 58.000.

20. Exploitatiekosten Horsterpark

Doordat er afgelopen jaar geen grote evenementen zijn georganiseerd in het Horsterpark zijn er minder exploitatiekosten gemaakt. Ook de kosten voor groenonderhoud waren lager. Per saldo een voordeel van € 47.000.

21. Taakstelling nieuwkomers
Het is ieder jaar lastig de juiste aantallen nieuwkomers in te schatten. Doordat het aantal nieuwkomers lager was zijn de uitvoeringskosten ook lager uitgevallen. Dit levert een voordeel op van € 44.000.

22. Gladheidsbestrijding
We hadden afgelopen jaar een zachte winter. Daardoor vielen de kosten voor de gladheidsbestrijding mee. Het levert ons een voordeel op van € 43.000.

23. APV en bijzondere wetten
Een voordeel van € 41.000 vanwege de opbrengst van leges voor een vergunning voor een speelautomatenhal en het in rekening brengen van 3 jaar voor de reclame (billboards).

24. Subsidie Ouderenwerk
Als gevolg van de corona beperkingen zijn er weinig activiteiten voor ouderen georganiseerd. Deze kwetsbare groep was in het afgelopen jaar veel aan huis gebonden. Hierdoor is er minder subsidie verstrekt hetgeen een voordeel oplevert van € 41.000.

25. Toeristenbelasting
Vooruitlopend op het verwachte uitblijven van toeristen is in de Voorjaarsnota 2020 al een bedrag afgeraamd op dit budget. Uiteindelijk bleek het aantal overnachtingen toch hoger te zijn dan destijds ingeschat is. Dat levert een voordeel op van € 41.000.

26. Onderwijshuisvesting
Er ontstaat een voordeel van € 40.000 op onderwijshuisvesting omdat we leges WABO hebben ontvangen en er minder kosten zijn geweest voor verzekeringen. Ook is er geen vandalismeschade geweest waardoor we geen eigen bijdrage hebben moeten betalen.

27. Bestemmingsplannen
In 2020 is geen uitvoering gegeven aan de actualisatie van bestemmingsplannen. De actualisatie van bestemmingsplan Groessen en Loo is opgeschoven in de tijd wegens andere prioriteiten. Dit levert een voordeel op van € 40.000.

28. Maatschappelijke ondersteuning
Afgelopen jaar zijn er weinig activiteiten op het gebied van maatschappelijke ondersteuning georganiseerd waardoor ook de kosten voor subsidiëring van dat soort evenementen een stuk lager zijn. Het levert ons een voordeel op van € 35.000.

Nr	Omschrijving nadelen	Nadeel	Structureel/incidenteel
1	Algemene Uitkering	404.000	Incidenteel
2	Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal	387.000	Incidenteel
3	Re-integratie	373.000	Incidenteel
4	Jeugdzorg	286.000	Incidenteel
5	Verlies woningbouwcomplexen	251.000	Incidenteel
6	Revitalisering Nieuwgraaf	234.000	Incidenteel
7	Riolering	182.000	Incidenteel
8	Wethouderspensioenen	95.000	Incidenteel
9	Bodemsanering	81.000	Incidenteel
	Totaal	**2.293.000**	

Bedragen in €

Toelichting nadelen

1. Algemene Uitkering
De opbrengst van de uitkering uit het Gemeentefonds is ten opzichte van de Najaarsnota € 404.000 lager. Dat heeft voornamelijk te maken met het teruglopen van het aantal jongeren. Deze maatstaf telt niet alleen door in de cluster Jeugdzorg maar ook in de cluster onderwijs waardoor de impact extra groot is. Ook de gevolgen van de decembercirculaire veroorzaken een verschil. Tenslotte zijn er nog afrekeningen van de jaren 2018 en 2019 geweest.

2. Ruimtelijke ontwikkeling met kostenverhaal
Afgelopen jaar zijn we bezig geweest met de voorbereidingen op de woningbouwplannen. Als gevolg daarvan ontstaat in 2020 een nadeel van € 387.000. Deze kosten worden daar waar mogelijk meegenomen als voorbereidingskosten in de nog op te starten complexen binnen de grondexploitatie.

3. Re-integratie
De RSD heeft voor dit onderdeel een hogere bijdrage in rekening gebracht omdat de uitvoeringskosten voor deze regeling zijn gestegen en er ook meer inzet is gedaan op dit onderdeel. In totaal levert dit een nadeel op van € 373.000. Een en ander is combinatie te zien met het voordeel op het onderdeel Inkomensregelingen waar de RSD juist minder inzet heeft gedaan.

4. Jeugdzorg
In de Najaarsnota zijn we te voorbarig geweest met het aframen van het budget voor Jeugdzorg. Uiteindelijk waren er toch meer uitgaven op Zorg in natura en de kosten voor PGB die worden veroorzaakt door later aangevraagde coronacontinuïteitsfinanciering. Deze financiering is bedoeld voor zorgaanbieders die in de genoemde periode door corona minder productie hebben kunnen uitvoeren (dus minder behandelingen, begeleiding etc.). Hierover zijn landelijke afspraken gemaakt. Ook is er een regionale bijdrage betaald in verband met compensatie voor extra uitgaven door corona voor zorgaanbieders. Wel was er een voordeel op de kosten jeugdbescherming. Per saldo een nadeel van € 286.000.

5. Verlies woningbouwcomplexen
Ultimo 2020 sluiten we twee woningbouwcomplexen af. Bij beide complexen hadden we rekening gehouden met een verlies. Het eindresultaat van het complex Westreenen viel uiteindelijk € 88.000 beter uit. Het complex De Ploen-Zuid sloot met een nadelig saldo van € 285.000. Voor het complex Vitaal Centrum moesten we op basis van de herziene exploitatieberekening nog een extra bedrag van € 54.000 in de voorziening verliesgevende complexen storten. Per saldo ontstaat daardoor een nadeel van € 251.000.

6. Revitalisering Nieuwgraaf
In 2010 is gestart met de Revitalisering van bedrijventerrein Nieuwgraaf. Hiervoor is destijds door de gemeente maar ook door de Provincie en Europese Unie en de bedrijven middelen bijeen gebracht om het project te financieren. In 2020 zijn de laatste grote infrastructurele werkzaamheden uitgevoerd. Ook financieel wordt het project nu afgewikkeld. Omdat tijdens de looptijd van het project een van de bijdragen van bedrijven in het resultaat is verwerkt sluit het project nu met een nadeel van € 234.000.

7. Riolering
Omdat een aantal investeringen in de riolering zijn uitgesteld naar 2021 hebben we een hoger bedrag in de voorziening riolering gestort. Uit die voorziening betalen we dan in komende jaren de investeringslasten. Nu levert dat een nadeel op van € 182.000.

8. Wethouderspensioenen

Door een daling van de rekenrente van 0,29% in 2019 naar 0,082% in 2020 moeten we een bedrag van € 95.000 storten in de voorziening pensioenen wethouders zodat uit die voorziening in de komende jaren het pensioen waar de gewezen wethouders recht op hebben ook kan worden uitbetaald.

9. Bodemsanering
Het afgelopen jaar zijn er ter voorbereiding van een bodemsanering aan de Plaksestraat diverse kosten gemaakt. Deze kosten waren niet voorzien en zorgen in 2020 voor een nadeel van € 81.000. Het benodigde vervolg hierop zal in 2021 nog meer financiele gevolgen hebben. Getracht wordt nog een deel van de kosten te dekken uit de beoogde verkoopopbrengst.

Overzicht incidentele baten en lasten in €

Lasten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1			
Vitaal Centrum Duiven opstal		501.662	505.902
Accountantskosten	0	53.000	81.325
Bestuurlijke samenwerking		-34.235	- 34.235
Burgemeester		12.500	12.290
In- en externe contacten bestuur		-15.000	-15.000
Raadsondersteuning griffie		28.171	9.754
Kapitaallasten		-125.013	-125.013
Onvoorzien		-29.854	-29.854
Afrekening positief resultaat VGGM		-11.163	-11.163
Gevolgen coronacrisis		100.909	100.909
Programma 2			
Overheidsparticipatie Right to Challenge	20.000	0	0
Overheidsparticipatie burgerbegroting	65.000	2.789	2.789
Kleur uw buurt		-12.500	-17.330
Overheidsparticipatie dorps- en wijkplannen		-13.000	-13.000
Overheidsparticipatie dialoogweken		-15.000	-15.000
Muziekeducatieproject	12.000	0	0
Algemeen maatschappelijk werk	75.000	75.000	35.331
Liemerse Ambassade	25.000	25.000	31.770
Opbouwwerk in de wijken	100.000	100.000	100.000
Veilig thuis		52.022	52.022
Onderwijsachterstandenbeleid		324.590	324.590
Lokaal sportakkoord		20.000	20.000
Stichting SHO		27.000	27.000
Wijkgericht werken		-14.000	-17.556
Mondkapjes minimagezinnen		12.000	11.939
Doelgroepenvervoer		45.000	45.000
WMO		-200.000	-200.000
Jeugdhulp		-450.000	-450.000
Onderhoud trainingsvelden DVV		7.500	17.547

Eikenprocessierups		15.000	11.269
Essentaksterfte		40.000	4.855
Bosje bij DVV		20.000	0
Aanbesteding groen		35.000	0
Biodiversiteit		15.000	8.373
Clientervaringsonderzoek		-7.000	-7.050
Onderwijshuisvesting basis onderwijs		21.000	19.802
Gevolgen coronacrisis		533.851	533.851
Tozo uitvoeringskosten en uitkeringen			2.306.414
Programma 3			
Gladheidsbestrijding		9.450	15.000
Liemers +/+		10.000	10.000
Omgevingswet		32.000	34.687
75 jaar vrijheid	22.880	22.880	22.118
Vrijetijdseconomie	0	-35.000	-35.000
Kerkenvisie		25.000	125
Gevolgen coronacrisis		60.038	60.038
Totaal	**319.880**	**1.264.597**	**3.434.499**

Baten	**Begroting voor wijziging**	**Begroting na wijziging**	**Werkelijk**
Programma 1			
Algemene uitkering corona compensatie		694.798	694.798
Bijdr provincie corona		70.954	70.954
Vitaal Centrum Duiven opstal		520.000	509.217
Toeristenbelasting		84.443	125.464
Afrekening liquidatiegelden stadsregio		17.102	17.102
Huuropbrengsten Eilandplein		-65.850	-65.850
Verkoop grond		30.000	395.185
Verkoop vrachtwagen		71.550	62.550
Beleggingen		-7.000	-9.543
Programma 2			
Onderwijsachterstandenbeleid		324.590	324.590
Lokaal sportakkoord		20.000	20.000
Specifieke uitkering stimulering sport		181.480	181.480
Candeacollege		51.718	51.718
Bijdrage Tozo uitvoeringskosten en uitkeringen			2.413.414
Vrijval reserve uitdaagrecht			20.000
Programma 3			
Afrekening liquidatiegelden RAL		34.068	34.068
Begraafplaatsen		-14.400	-17.906
Totaal	**0**	**2.013.453**	**4.827.241**

Bedragen in €

Toelichting op de grootste afwijkingen op de incidentele lasten en baten,

Lasten

Programma 1 Bestuur

Door de uitloop van de controle zijn voor de accountantskosten incidenteel extra uitgaven gedaan.

Voor de ontvangen compensatie voor de corona crisis zijn op de diverse taakvelden uitgaven gedaan. Zie ook bij de toelichting paragraaf 8 Covid'19.

Programma 2 Maatschappij

Door corona zijn er minder subsidies verstrekt aan maatschappelijke instellingen.

Er is minder uitgegeven aan de werkzaamheden ter bestrijding van de essentaksterfte. Door vertraging in het aanbestedingsproces is er minder uitgegeven aan advieskosten en minder onderhoudssnoei aan het bosje bij DVV.

Voor de ontvangen compensatie voor de corona crisis zijn op de diverse taakvelden uitgaven gedaan. Zie ook bij de toelichting paragraaf 8 Covid-19.

Voor de kosten voor de tegemoetkoming overbrugging zelfstandige ondernemers is de gemeente gecompenseerd. De compensatie lijkt ruim voldoende. De verwachting is dat de komende jaren nog kosten gemaakt worden voor de afwikkeling. Een deel van de vergoeding van de uitvoeringskosten zal daarvoor gereserveerd worden. Zie ook toelichting paragraaf 8 Covid'19.

Programma 3 Omgeving

Voor de ontvangen compensatie voor de corona crisis zijn op de diverse taakvelden uitgaven gedaan. Zie ook bij de toelichting paragraaf 8 Covid-19.

Baten

Programma 1 Bestuur

Ondanks de verwachtingen dat de opbrengst van de toeristenbelasting door corona achter zou blijven is er uiteindeljk toch een voordeel behaald door meer overnachtingen.

Door de corona crisis is in de algemene uitkering een bijdrage voor Covid 19 ontvangen. Naast de bijdrage van het rijk is van de provincie ook een bijdrage ontvangen. In het jaarverslag wordt onder paragraaf 8 Covid-19 een toelichting hierop gegeven.

Programma 2 Maatschappij

Er is een incidentele baat ontstaan door het vrijvallen van de reserve uitdaagrecht.

Voor de tegemoetkoming overbrugging zelfstandige ondernemers is een bijdrage ontvangen voor de uitbetaling van de uitkeringen. De uitvoering is door de SDL uitgevoerd. Zie ook de toelichting bij paragraaf 8 Covid -19.

Voor de ontvangen compensatie voor de corona crisis zijn op de diverse taakvelden uitgaven gedaan. Zie ook bij de toelichting paragraaf 8 Covid'19.

Inkomsten

Inkomstenverdeling 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Gemeentefonds	34.337	35.124	36.699	36.295	- 404
Specifieke uitkeringen	6.343	5.869	6.602	10.507	3.905
Lokale heffingen	12.112	12.263	12.400	12.496	95
Bijdrage reserves	1.628	2.810	5.692	1.059	- 4.633
Overige inkomsten	9.925	5.536	7.327	8.129	802
Totaal	**64.345**	**61.602**	**68.720**	**68.486**	**-234**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Gemeentefonds

Zie voor een uitgebreid overzicht plus analyse het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen in het Jaarverslag. Hieronder een overzicht van de uitkering uit het Gemeentefonds.

Uitkering Gemeentefonds 2020

	Rekening2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Algemene Uitkering	31.350	32.371	33.513	36.295	2.782
Integratie-uitkering Voogdij 18+	443	632	652	0	- 652
Integratie-uitkering WSW	1.862	1.770	1.984	0	- 1.984
Decentralisatie-uitkeringen	682	351	550	0	- 550
Totaal	**34.337**	**35.124**	**36.699**	**36.295**	**- 404**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Specifieke Uitkeringen

In onderstaande tabel is een overzicht van alle specifieke uitkeringen van de gemeente Duiven weergegeven.

Specifieke uitkeringen 2020

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Maatschappelijke Zorg	6.110	5.869	6.420	10.294	3.873
Stimulering Sport	233	0	182	213	32
Totaal	**6.343**	**5.869**	**6.602**	**10.507**	**3.905**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Lokale heffingen

In onderstaande tabel staan de lokale heffingen uitgesplitst. Voor een analyse van de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in het Jaarverslag.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
OZB	5.555.917	5.986.763	5.769.029	5.730.556	-38.473
Afvalstoffenheffing	1.968.965	1.825.455	2.218.199	2.186.888	-31.311

Rioolheffing	2.700.620	2.359.054	2.429.184	2.429.414	230
Rioolaansluitrecht	-7.340	9.046	9.055	890	-8.165
Hondenbelasting	175.804	176.883	179.399	174.351	-5.048
Toeristenbelasting	168.833	160.938	84.443	125.464	41.021
Precariobelasting	265.027	266.069	266.069	265.027	-1.042
Reclamebelasting	50.500	63.452	64.313	47.500	-16.813
Sportaccommodaties	249.267	240.913	244.092	212.554	-31.538
Lijkbezorgingsrechten	39.590	67.557	54.075	50.765	-3.310
Marktgelden	0	7.604	719	0	-719
Leges	945.306	1.098.855	1.082.181	1.272.636	190.455
Totaal	**12.112.490**	**12.262.589**	**12.400.134**	**12.496.045**	**95.287**

Bedragen in € , - is een nadeel, + is een voordeel)

Bijdrage reserves

Onderstaand overzicht geeft de bijdragen uit de reserves aan.

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Bijdrage reserves	1.628	2.810	5.692	1.059	- 4.633
Totaal	**1.628**	**2.810**	**5.692**	**1.059**	**- 4.633**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Er is ruim € 4,6 miljoen minder onttrokken aan de reserves dan geraamd. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat de resultaten van de tussenrapportages niet daadwerkelijk zijn gestort/onttrokken aan de Algemene Reserve. Zie voor een specificatie het overzicht van de reserves en voorzieningen en de bijbehorende toelichtingen (onderdeel balans).

Overige inkomsten

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 n.w.	Rekening 2020	Saldo 2020
Bijdrage voorzieningen	300	13	13	227	214
Rente verstrekte leningen	716	664	756	679	- 77
Huuropbrengsten	520	200	647	547	- 101
Beleggingen	209	137	130	128	- 2
Vergoedingen	135	57	57	124	67
Omzet Grondexploitatie	5.418	2.796	2.334	3.532	1.198
Diversen	2.625	1.669	3.390	2.892	- 498
Totaal	**9.925**	**5.536**	**7.327**	**8.129**	**802**

*Bedragen * € 1.000, (- is een nadeel, + is een voordeel)*

Ten opzichte van de begroting na wijziging een daling van deze inkomsten. Dit heeft grotendeels te maken met extra opbrengsten grondexploitaties.

Financiële positie

Reserves

Per saldo was in 2020 een afname van de reserves voorzien van € 5.802.000. Per saldo was er echter een afname van € 441.000. Dit geeft verschil van € 5.361.000. De belangrijkste verschillen zijn:

Mutaties reservepositie

Mutatie	Bedrag
1. Sloop Walcherenstraat 5	-324.000
2. Breedband buitengebied	-43.000
3. Storting saldo vastgoed VCD	-191.000
4. Bijdrage Circulaire Economie	-49.000
5. Sloop Tempelstraat/Loostraat	-36.000
6. Mutatie saldo begroting, Tussenrapportage en Najaarsnota	-4.705.000
7. Bijdrage A15	- 66.000
8. Uitkijktoeren Loowaard	-40.000
9. Groenrenovaties	48.000
10. Groenwerkzaamheden revitalisering Nieuwgraaf	37.000
Overige afwijkingen < € 35.000	8.000
Totaal	-5.361.000

Bedragen in €

Ad 1. Er is nog geen onttrekking gedaan voor de sloop van Walcherenstraat 5. De onttrekking zal in 2021 worden gedaan.

Ad 2. In 2020 is geen bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van dit krediet.

Ad 3. Per saldo is er meer in de reserve gestort.

Ad 4. Er is een storting in de reserve gedaan die niet was geraamd.

Ad 5. In 2020 zijn nog niet alle kosten gemaakt waarvoor een onttrekking moet plaatsvinden. De onttrekking zal in 2021 worden gedaan.

Ad 6. De primitieve begroting, de Voorjaarsnota en de Najaarsnota 2020 hadden per saldo een negatief resultaat. Daadwerkelijke onttrekking aan de Algemene Reserve heeft niet plaatsgevonden.

Ad 7. Er zijn stortingen in de reserve gedaan die niet waren geraamd.

Ad 8. In 2020 is geen bedrag aan de reserve onttrokken ter dekking van dit krediet.

Ad 9. In 2020 is een onttrekking uit de reserve gedaan die niet was geraamd.

ad 10. In 2020 is een onttrekking uit de reserve gedaan die niet was geraamd.

Zie ook de toelichting bij de reserves (zie balans).

Voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo met ruim € 3.128.000 toegenomen. In de voorziening voor pensioenverplichtingen wethouders is een storting gedaan van € 174.000 vanwege de nieuwe berekening van de hoogte van de pensioenen. Verder werd hier de pensioenverplichting voor 2020 van € 42.000 uit betaald. Uit de voorziening ontslaguitkering van de burgemeester is een bedrag van € 139.000 betaald. De voorziening Dubieuze debiteuren is gevoed met € 79.000. Er is € 72.000 onttrokken vanwege oninbaarheid. Aan de voorziening groot onderhoud algemene accommodaties is € 14.000 onttrokken voor onderhoudskosten. Verder is vanuit de exploitatie € 110.000 gedoteerd. De voorziening Dubieuze debiteuren RSD is met € 53.000 afgenomen. De voorziening groot onderhoud sportaccommodaties werd per saldo gevoed met € 115.000. De voorziening groot onderhoud culturele accommodaties werd per saldo gevoed met

€ 80.000. De voorziening onderhoud wegen is per saldo toegenomen met € 728.000 doordat de bijdrage uit de exploitatie hoger was dan de onderhoudskosten in 2020. Aan de voorziening Riolering artikel 44 lid 2 BBV is toegevoegd de storting over het jaar 2020 ad € 1.101.000. In de voorziening A15 is in 2020 € 778.000 aan bijdrage gestort. Ter dekking van leges voor de aan te vragen omgevingsvergunningen is € 264.000 onttrokken. De storting in de voorziening voor verliesgevende complexen bedraagt € 420.000. Vanwege het afsluiten van twee complexen is € 2.940.000 onttrokken. Aan de voorziening Afgewikkelde complexen is € 1.000 onttrokken maar ook € 385.000 gestort na het afsluiten van twee complexen. In de voorziening Vastgoedontwikkeling is € 222.000 gestort. De voorziening kapitaallasten afvalinzameling is met € 11.000 toegenomen. En tenslotte is de voorziening afvalinzameling met € 105.000 toegenomen.
Zie ook de toelichting bij de voorzieningen (zie Balans).

Conclusie

Er was voor het jaar 2020 na de Najaarsnota een negatief resultaat van € 2.772.456 verwacht. Het resultaat is € 3.949.742 beter dan was verwacht en komt uit op € 1.177.286 positief.

In de Najaarsnota 2020 hebben we voor de onderdelen Wmo en Jeugd uit het Sociaal Domein aangegeven dat er minder lasten waren dan vooraf was ingeschat. Die voortijdige conclusie is voor het onderdeel Wmo ook zeker uitgekomen. We schrijven het voordeel grotendeels toe aan de gevolgen van de corona crisis. Op het onderdeel Jeugd zijn bij het opmaken van deze jaarrekening toch nog verschillende kosten nagekomen. Die kosten werden veroorzaakt door later aangevraagde coronacontinuiteitsfinanciering. Die financiering is bedoeld voor zorgaanbieders die in de genoemde periode door corona minder productie hebben kunnen uitvoeren. Door de hele coronaproblematiek is het niet goed duidelijk of de reguliere kosten voor de Jeugdzorg nu afnemen door de coronacrisis of door de door ons ingezette maatregelen. In 2021 zullen we daar meer duidelijkheid over krijgen. In 2021 zal ook meer duidelijkheid komen over de onzekerheid rondom het wel of niet toekennen van extra gelden vanuit het Rijk voor de Jeugdzorg. Uit onderzoek is gebleken dat gemeenten landelijk € 1,7 miljard te weinig krijgen aan algemene Uitkering voor de Jeugdzorg. Het lijkt daardoor een kwestie van tijd voordat het Rijk met extra geld gaat komen.

Het economische herstel binnen de grondexploitatie zet ondertussen door. Er is een stijgende interesse in de verkoop van bouwpercelen. Ook de inspanningen van de projectgroep Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitatie hebben voor een positieve impuls gezorgd. Dat alles heeft ervoor gezorgd dat we in het afgelopen jaar de complexen Westreenen en de Ploen-Zuid konden afsluiten. Verder zijn alle exploitaties geactualiseerd en zijn de resultaten bijgesteld. De herziening van de 4e fase van het Vitaal Centrum Duiven en van het complex Seingraaf leveren een nadeel op. Er is ruim € 0,4 mln gestort in de voorziening Verliesgevende complexen. Er zijn winstuitname's geweest van € 162.000 uit het complex De Nieuweling, € 8.000 uit het complex Graafstaete en € 1.592.000 uit het complex Innofase. We proberen de ingezette lijn door te zetten en de geprognosticeerde winsten ook daadwerkelijk te realiseren. In het eerste halfjaar van 2021 zijn ook al een aantal grote verkopen gerealiseerd. Ook de risico's verliezen we niet uit het oog.

De reservepositie is in 2020 afgenomen met € 441.000. We hadden verwacht dat reservepositie met € 5.802.000 zou afnemen. De belangrijkste oorzaak van dit verschil is dat we de verwachte tekorten niet daadwerkelijk uit onze reserve hebben onttrokken. Verder zijn een aantal kredieten overgeboekt naar 2021. Het rekeningresultaat 2020 is nog niet in de bestemming verwerkt.

De stand van de Algemene Reserve ligt onder de in de begroting 2020 vastgestelde minimumgrens van € 10,3 mln. Het saldo per 31 december 2020 is € 9,5 mln. In dat saldo is nog geen rekening gehouden met het rekeningresultaat 2020. In de begroting 2021 is de minimumgrens naar beneden bijgesteld (€ 7,0 mln) en bij de beoordeling voor deze jaarrekening is vastgesteld dat het gewogen risico € 6,1 mln groot is (zie paragraaf 2). In de begroting 2022 zullen deze grenzen worden bijgesteld naar aanleiding van de geactualiseerde risico's.

In aansluiting op het oordeel in de paragraaf Weerstandsvermogen zijn er belangrijke risico's en onzekerheden te melden met eventuele structurele gevolgen. Te noemen zijn in dat kader de

risico's met betrekking tot het Sociaal Domein, de Grondexploitatie, onze vastgoedportefeuille en diverse gemeenschappelijke regelingen en overige risico's benoemd in de betreffende paragraaf. En daar komt natuurlijk ook de risico inschatting van de gevolgen van het corona virus nog bij.

Inmiddels is de belastingplicht van onze gemeente voor de vennootschapsbelasting ingegaan. De eerste aangiften zijn gedaan. Die belastingplicht zorgt ervoor dat we over de fiscale winsten die vanaf nu in de grondexploitatie worden gerealiseerd 25% vennootschapsbelasting moeten betalen. Tot dusver heeft dit niet geleid tot een aanslag omdat er nog geen fiscale winst is gemaakt. Wel hebben we inmiddels een verliessaldo opgebouwd wat we in de toekomst met positieve resultaten mogen verrekenen. Een exacte inschatting van de totale belastingplicht is moeilijk te geven. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt met het risico van een aanslag wel rekening gehouden.

Steeds meer gebouwen waar eerder scholen, peuterspeelzalen of ouderen in waren gehuisvest komen leeg te staan en vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat betekent dat ook de kosten voor rekening van de gemeente komen. Financiele risico's zullen ook zo goed mogelijk worden ingeschat. Het team Accommodatie's, Contracten en Eigendommen is hier actief mee bezig.

Op begrotingsbasis was al voorzien dat 2020 een moeizaam financieel jaar zou worden. De stijgende vraag naar zorg binnen het Sociaal Domein in combinatie met onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de Circulaire Economie lagen hieraan ten grondslag. De kosten voor het Sociaal Domein hebben zich inmiddels enigszins gestabiliseerd. Mede door de winstnemingen in de grondexploitatie wordt het resultaat in deze jaarrekening beter. Verder werkt ook het resultaat van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom positief door in ons resultaat. We kunnen daardoor in deze jaarrekening een positief resultaat presenteren van € 1.177.000. Als we dit bedrag in onze Algemene Reserve storten komen we net boven de vastgestelde ondergrens voor 2020 uit. Daarmee zijn alle opgesomde risico's nu voldoende gedekt. Ook de weerstandsratio en de solvabiliteitsratio ontwikkelen zich positief en naderen de streefwaarden. Daarmee is onze huidige financiële situatie redelijk op orde. De structurele tekorten in het Sociaal Domein in combinatie met het ambitieniveau in onze gemeente zorgen er echter voor dat het structurele beeld in de komende jaren de aandacht blijft vragen. Na de maatregelen die we vorig jaar naar aanleiding van de Koersnotitie hebben doorgevoerd zijn de prognoses voor 2023 en verder positief. De jaren 2021 en 2022 geven nog een tekort. Eventuele nieuwe ambities zullen dan ook goed moeten worden overwogen in de Voorjaarsnota 2021/meerjarenbegroting 2022-2025.

Jaarrekening - Balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

In 2017 is de nieuwe Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. In de Notitie materiele vaste activa van december 2017 (Commissie BBV) worden drie mogelijkheden geboden ten aanzien van hoe omgegaan dient te worden met het startmoment van afschrijven.

Voor de start van het moment van afschrijven wordt met ingang van boekjaar 2017 gekozen om af te schrijven vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/ verworven wordt.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikname van het gerelateerde materiële vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering

gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De totale lijst van de gehanteerde afschrijvingstermijnen in jaren is op financiën aanwezig.

In grote lijnen hanteren we de volgende richtlijnen:

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio schrijven we in maximaal 5 jaar af.

2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen brengen we direct ten laste van de exploitatie.

3. Investeringen met een aanschafprijs onder de € 10.000, worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.

4. De materiele vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, schrijven we lineair af in een termijn die gelijk staat met de technische of economische levensduur. We hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:

- 10-40 jaar: gebouwen, onderhoud en renovatie;
- 15--60 jaar: rioleringen;
- 6-10 jaar: vervoermiddelen;
- 15 jaar: technische installaties;
- 4 jaar: hardware
- 7 jaar: software;
- 10-15 jaar meubilair, inventaris en interieur
- 25 -60 jaar: grond, weg en waterbouwkundige werken;
- 25-40 jaar: openbare verlichting;
- 8-10 jaar: afval en afvalaanbiedstation
- 8-40 jaar: sportterrein
- niet: gronden en terreinen.

Vitaal Centrum Duiven
Het Vitaal Centrum Duiven wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf begrotingsjaar 2017 zijn gedaan.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.
De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.
Bijdragen aan activa aan derden worden geactiveerd als ze individueel een bedrag van € 50.000 te boven gaan. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren lag voor de gemeente Duiven op ongeveer € 435.000. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Waarderingsgrondslagen

Als waarderingsgrondslag is voor de Grondexploitaties het **toerekeningsbeginsel** gehanteerd. Dit houdt in dat baten en lasten alsmede risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden verwerkt in de jaarrekening van het begrotingsjaar. Voor **verliezen** wordt een **voorziening** getroffen op het moment dat deze bekend zijn en **winsten** worden verwerkt zodra een complex geheel **gerealiseerd** is. Inmiddels is het BBV op dit punt aangepast en zijn we gehouden om tussentijdse winsten in de grondexploitatie volgens de "percentage of completion-methode" te bepalen.

Onderhanden werk is opgenomen tegen vervaardigingskosten inclusief de bijgeschreven rente en indirecte kosten. De overige balansposten zijn opgenomen voor de nominale waarde. De nominale waarde is voor de verantwoording in de rekening van baten en lasten als grondslag gehanteerd.

De in de toelichting op de balans per complex (voor in exploitatie zijnde complexen) vermelde nog te realiseren opbrengsten en nog uit te geven bedragen zijn ontleend aan de nacalculaties en kostprijsberekeningen.

De bepaling van verwachte resultaten geschiedt op basis van de **"contante-waarde methodiek".**

De opbrengsten voortvloeiende uit de reeds gesloten koopovereenkomsten voor woningbouw, die per 31 december nog niet notarieel waren verleden, worden in de jaarrekening opgenomen evenals de verplichtingen voortvloeiende uit reeds gegunde aannemingsovereenkomsten.

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie voorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa		31-12-2019		31-12-2020
VASTE ACTIVA (A)				
- Immateriële vaste activa (A1)		**381**		**345**
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van disagio en disagio	0		0	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	381		345	
- Materiële vaste activa (A2)		**53.409**		**54.345**
Investeringen met een economisch nut	39.162		37.386	
Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.250		13.269	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.997		3.690	
- Financiële vaste activa (A3)		**9.374**		**6.830**
Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen	704		711	
Leningen aan: Overige langlopende leningen	8.520		6.044	
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer	150		75	
Totaal vaste activa		63.164		**61.520**
VLOTTENDE ACTIVA (B)				
- Voorraden(B1)		**24.028**		**22.665**
- Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	24.028		22.665	
-Vooruitbetalingen				
-Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (B2)		**11.464**		**14.764**
-Vorderingen op openbare lichamen	8.666		6.634	
-Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd	78		2.551	

Activa		31-12-2019		31-12-2020
-Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	105		2.664	
-Overige vorderingen	2.615		2.790	
- Liquide middelen (B3)		**343**		**257**
-Banksaldi	338		253	
-Kassaldi	5		4	
- Overlopende activa (B4)		**245**		**1.194**
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	245		1.194	
Totaal vlottende activa		**36.080**		**38.880**
Totaal activa		**99.244**		**100.400**
- Verliescompensatie Vennootschapsbelasting	620		1.665	

Passiva		31-12-2019		31-12-2020
VASTE PASSIVA (C)				
Eigen vermogen (C1)		**29.727**		**30.463**
- Algemene reserve	12.368		9.459	
- Bestemmingsreserves	20.176		19.827	
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	-2.817		1.177	
Voorzieningen (C3)		**21.949**		**25.077**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's 1	2.804		3.760	
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	9.275		10.295	
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven				
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	9.870		11.022	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		**36.447**		**31.860**
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen en waarborgsommen (C4)	36.410		31.815	
- Waarborgsommen	37		45	
Totaal vaste passiva		**88.123**		**87.400**
Vlottende PASSIVA (D)				
- **Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (D1)**				
-Overige kasgeldleningen	4.000		5.000	
-Overige schulden	1.910		2.949	
Overlopende passiva (D4)				

Passiva		31-12-2019		31-12-2020
Verplichtingen die in een begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	3.105		993	
De van het Rijk ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgend begrotingsjaren	2.107		4.058	
De van overige nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
Totaal Vlottende passiva		**11.122**		**13.000**
Totaal passiva		**99.244**		**100.400**
- Gewaarborgde geldleningen voor woningen	153.000		135.000	
- Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	26.431		14.779	

Bedragen x € 1.000

Niet in de balans opgenomen zaken	31-12-2019	31-12-2020
- Gewaarborgde geldleningen voor woningen	153.000	135.000
- Gewaarborgde geldleningen toegelaten instellingen en sportverenigingen	26.431	14.779
- Verliescompensatie Vennootschapsbelasting	620	1.665
Totaal niet in de balans opgenomen zaken	**180.051**	**151.444**

Bedragen x € 1.000

Toelichting op de balans

Activa

A: Vaste Activa

A1: Immateriële vaste activa

Het totaal in de balans voor deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	31-12-2019	Inv.	Afschr.	31-12-2020
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	381	0	36	345
Totaal	381	0	**36**	**345**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

- Bijdrage aan activa in eigendom van derden: Totaal is er ruim € 36.000 afgeschreven op de boekwaarde van activa in eigendom van derden. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn aangesloten op de levensduur van het actief. Gebouwen 40 jaar en de opblaashal 10 jaar.

A2: Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 01-01-2020	Inv.	Desinv.	Afschr	Bijdrag derden	Boekwaarde 31-12-2020
1.Investeringen met een economisch nut	41.067	39.083	1.510	-8	1.533		39.069
2.Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	11.250	12.431	1.339	0	501		13.268
3.Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.997	3.801	630	0	177	564	3.690
Totaal materiële vaste activa	**55.314**	**55.314**	**3.397**	**-8**	**2.211**	**564**	**56.027**
- Verliesvoorziening vastgoed ontwikkeling	-1.905	-1.905	222				-1.683
Totaal materiële vaste activa (na aftrek verliesvoorziening)	**53.409**	**53.409**	**3.619**	**-129**	**2.211**	**564**	**54.344**

Bedragen x € 1.000

1. Investeringen met een economisch nut

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 01-01-2020	Inv.	Desinv.	Afschr	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	6.921	6.921	199	-51			7.171
Bedrijfsgebouwen	27.436	27.436	426		1.054		26.808
Grond, weg en waterbouwkundige werken	2.664						
Vervoermiddelen	189	333		43	71		219
Machines, apparaten en installaties	2.947	2.026	135		135		2.026
Overige materiele vaste activa	909	2.368	750		273		2.845
Totaal	**41.066**	**39.083**	**1.510**	**-8**	**1.533**		**39.069**
Verrekening met voorziening vastgoed ontwikkeling	-1.905	-1.905	222				-1.683

Totaal op balans	**39.161**	**37.178**	**1.732**	**-8**	**1.533**		**37.386**

Bedragen x € 1.000

2: Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 01-01-2020	Inv.	Desinv.	Afschr.	Boekwaarde 31-12-2020
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	**11.250**	**12.431**	**1.339**		501	**13.268**

Bedragen x € 1.000

3:Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 01-01-2020	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond weg en waterbouwkundige werken	2.447	3.059	537		92	564	2.940
Machines en installaties		135	18		28		125
Overige materiele vaste activa	550	607	75		57		625
Totaal	**2.997**	**3.801**	**630**		**177**	**564**	**3.690**

Bedragen x € 1.000

Her rubricering materiele vaste activa:

In het verleden zijn niet alle materiele vaste activa op een even consequente wijze gerubriceerd. Tevens is het zo dat alle individuele activa cq investeringen qua rubricering moeten aansluiten bij de vastgestelde rubricering in de nota activeringsbeleid.

Gebleken is dat in een aantal situaties dit niet correct stond. In 2020 zijn alle individuele activa opnieuw beoordeeld conform nota activeringsbeleid. Dit heeft geleid tot een verschuiving die in bovenstaande tabellen is verwerkt middels een extra kolom. De boekwaarden per 31-12-2019 komen overeen met de gepresenteerde boekwaarden in de Jaarstukken 2019. Toegevoegd is een kolom met de boekwaarden per 1-1-2020 op basis van de her rubricering. Zoals u kunt zien betreft het louter een verschuiving tussen de verschillende soorten activa cq investeringen en wijzigt er niets in het (balans)totaal.

A3: Financiële vaste activa

Het totaal van deze activa kan als volgt worden onderscheiden:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Inv.	Afl.	Boekwaarde 31-12-2020
Deelnemingen	21			21
Overige verbonden partijen	682	7		690
Overige langlopende leningen	8.520		2.476	6.044
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer	150		75	75
Totaal	**9.374**	**7**	**2.551**	**6.830**

Bedragen x € 1.000

B: Vlottende Activa

B1: Voorraden

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	24.028	22.665
Totaal	**24.028**	**22.665**

Bedragen x € 1.000

Voorraad bouwgronden in exploitatie

Omschrijving	31-12-2019	Kosten	Baten	Winst	31-12-2020	Voorziening	Balans
Ploen-Zuid	2.905	27	255	-2.677	0	0	0
Werkterp de Ploen	0	160	0		160	0	160
Nieuweling incl. bedrijventerrein	843	51	74	162	983	0	983
Westreenen	-222	563	0	-341	0	0	0
Vitaal Centrum Duiven	3.780	255	9		4.026	2.486	1.540
Bedrijventerrein InnoFase	6.608	458	3.282	1.592	5.376	0	5.376
Bedrijventerrein Seingraaf	13.238	339	949		12.628	1.055	11.573
Bedrijventerrein Graafstaete	2.937	88	0	8	3.033	0	3.033
Totaal	**30.089**	**1.941**	**4.569**	**- 1.256**	**26.206**	**3.541**	**22.665**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Het verloop van de boekwaarde wordt per complex bijgehouden en gespecificeerd in een zogenoemde P-staat. Deze boekwaarde is in feite een tussenstand van het complex. Pas bij afsluiting van een complex kan worden opgemaakt wat het resultaat is geweest. In bovenstaande boekwaardes is wel een aantal resultaten verwerkt. De voorziening Verliesgevende complexen is in bovenstaand overzicht al in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende complexen zodat de juiste balanswaarde is weergegeven. De voorziening verliesgevende complexen wordt daarom ook niet meer gepresenteerd op de balanspost voorzieningen (C3).

Tabel resultaten in exploitatie genomen complexen

		Nominaal			- = voordelig	+ = nadelig
	einddatum exploitatie	Boekwaarde 2020	Nog te realiseren		Resultaat 01-01-2021	
Complex		31-12-2020	Kosten	Opbrengsten	Eindwaarde	Startwaarde
Woningbouw						
Vitaal Centrum Duiven	31-12-2026	4.026.288	2.176.548	3.644.370	2.799.517	2.631.014
subtotaal		4.026.288	2.176.548	3.644.370	2.799.517	2.631.014
Bedrijventerreinen						
InnoFase	31-12-2028	3.783.649	1.764.265	13.790.277	-8.599.741	-8.082.121
Seingraaf	31-12-2023	12.627.950	5.462.227	17.336.182	1.119.641	1.085.422

Graafstaete	31-12-2021	3.024.706	258.141	3.379.720	-80.529	-78.880
De Nieuweling	31-12-2028	820.949	916.315	2.344.315	-621.355	-571.996
subtotaal		20.257.253	8.400.948	36.850.494	-8.181.984	-7.647.575
Totaal		24.283.542	10.577.496	40.494.864	-5.382.467	-5.016.561

Bedragen in €

Bovenstaande tabel is gekopieerd uit de paragraaf Grondbeleid. Hierin word aangegeven wat er nog op de complexen is te verwachten. In de laatste twee kolommen is ook de in de resterende looptijd meegerekende rentelast verwerkt.

De complexen De Ploen-Zuid en Westreenen zijn afgesloten.

B2: Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Uitzettingen	11.464	14.764
Totaal	**11.464**	**14.764**

Bedragen x € 1.000

Toelichtingen
De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Vanaf 2016 hebben we ook te maken gekregen met schatkistbankieren.

Uitzettingen

Omschrijving	Bedrag	Totaal
Vordering op openbare lichamen	6.759	
Uitzettingen in de schatkist	2.551	
Rekening courant verhouding met gemeente Westervoort	100	
Rekening courant verhouding met 1Stroom	2.564	
Overige Vorderingen	2.790	
		14.764

Bedragen in € 1.000

Schatkistbankieren

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Saldo bij de schatkist	78	2.551
Totaal	**78**	**2.551**

Bedragen x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen * € 1.000)

1 Drempelbedrag	=430	Q1	Q2	Q3	Q4
2	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	297	413	314	310
3a=1>2	Ruimte onder het drempelbedrag	159	43	142	146
3b=2>1	Overschrijding van het drempelbedrag				

Berekening drempelbedrag

4	Begrotingstotaal verslagjaar	60.814
4b	Deel van de begroting dat kleiner is dan 500 miljoen	60.814
4c	Deel van de begroting boven de 500 miljoen	
1	Drempelbedrag 0,0075% van de begroting met een minimum bedrag van 250	456

B3: Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2020
Banken	75	253
Kas	4	4
Totaal	**79**	**257**

Bedragen x € 1.000

Banken saldo op 31-12-2019

Rabobank	0
BNG 285034820	0
BNG 285073087	0
BNG 285109472	360.996
BNG 285141643	340.323
ING 9866756	2.810
BNG 285002147	-472.219
BNG 285154354	20.531
Totaal saldo banken	**252.442**

Bedragen in €

B4: Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Overlopende activa	245	972
Overlopende activa Rijk		222
Totaal	**245**	**1.194**

Bedragen x € 1.000.

Overlopende activa Rijk

Omschrijving	1-1-2020	Mutatie 2020	31-12-2020
Snelfietsroute	0	196.303	196.303
Onderzoek kosten explosieven	0	25.145	25.145
Totaal	**0**	**221.447**	**221.447**

Bedragen in €

Passiva

C: Vaste passiva

C1: Reserves

	Beginstand 1-1-2020	Mutaties 2020	Eindstand 31-12-2020
Algemene Reserve	**12.368.167**	**-2.909.251**	**9.458.916**
Bestemmingsreserves:			
Protocol agressie	10.000	0	10.000
Bestemmingsreserve Vastgoed	64.576	209.488	274.064
Combinatiefuncties	41.509	0	41.509
Bijzondere bijstand	106.695	0	106.695
De Uitdaging	20.000	-20.000	0
Nieuwe Wet Inburgering	0	71.000	71.000
Groenonderhoud en vervanging	389.734	55.993	445.727
Statushouders	188.940	-11.789	177.151
Experimenten Democratische Vernieuwingen	33.500	0	33.500
Gevolgen grondwaterverontreiniging	281.124	0	281.124
Het Groenfonds	214.387	-16.915	197.472
Ontwikkeling A15	1.291.500	-213.781	1.077.719
Fonds bovenwijkse voorzieningen	2.015.055	-40.915	1.974.140
Erfgoed- en archeologiefonds	3.300	0	3.300
Kwaliteit openbare ruimte	82.143	-77.899	4.244
Betaalbare woningbouw	880.147	0	880.147
Circulaire economie	1.000.000	-173.884	826.116
Vitale dorpen en wijken	394.803	0	394.803
Totaal bestemmingsreserves	**7.017.413**	**-218.702**	**6.798.711**
Geblokkeerde reserves:			
3e kunstgrasveld hockeyvereniging	161.344	-137.734	23.610
Stimuleringsfonds	332.442	7.354	339.796
Geblokkeerde reserves	12.664.793	0	12.664.793
Totaal geblokkeerde reserves	**13.158.579**	**-130.380**	**13.028.199**
Totaal reserves	**32.544.159**	**-3.258.333**	**29.285.826**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per reserve het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2020 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2020 de onttrekkingen en stortingen in 2020 en de eindstand van de reserve per 31 december 2020. In de beginstand van de Algemene Reserve is het negatieve rekening saldo ad € 2.817.342 van 2019 nog niet meegenomen.

Algemene Reserve

Beheerder: Team Financiën

Doel
De Algemene Reserve dient als weerstandsvermogen van de gemeente.
De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd. Wijken de onder- en bovengrens op grond van deze kwantificering structureel af, dan zullen de onder- en bovengrens worden aangepast.
Bij de begroting 2020 is de ondergrens bepaald op € 10,3 en de bovengrens op € 17,4 mln.
De beginstand 2020 is exclusief het negatieve saldo van 2019 namelijk € 2.817.343.

Omvang en mutaties	
Stand per 1-1-2020	**€12.368.167**
Onttrekkingen 2020:	
Saldo Jaarrekening 2019	€ 2.817.343
Sloopkosten Tempelstraat	€ 55.345
Sloopkosten Loostraat	€ 36.563
Stortingen 2020:	
Stand per 31-12-2020	**€ 9.458.916**
Geraamde stand per 31-12-2020	€ 8.201.625

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020.
Op het moment van raming van de stand was het nadelig rekeningsaldo 2019 niet bekend.

Besteding na 2020
De Algemene Reserve zal in de komende jaren vooral gebruikt worden om de exploitatietekorten op te vangen.

Bestemmingsreserves programma Bestuur

Bestemmingsreserve "Protocol agressie"
Beheerder: Griffie Duiven

Doel
Het treffen van een voorziening voor raads-, collegeleden en fractieassistenten tegen eventuele niet gedekte kosten voor psychosociale ondersteuning en nazorg als gevolg van agressie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**10.000**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**10.000**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	10.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
N.v.t.

Besteding na 2020
Onbekend.

Bestemmingsreserve "Vastgoed"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ordening

Doel
Deze reserve is gevormd om nadelige resultaten op de exploitatie van het gebouw in het Vitaal Centrum te kunnen opvangen. De reserve wordt gevoed met positieve resultaten die zich voordoen in de exploitatie.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**64.576**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
Resultaat exploitatie 2020	€	209.488
Stand per 31-12-2020	**€**	**274.064**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	66.280

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Het positieve resultaat op de exploitatie van het gebouw in het Vitaal Centrum was mede door deel vrijval van de voorziening Vastgoed.

Besteding na 2020

Onbekend.

Bestemmingsreserves programma Maatschappij

Bestemmingsreserve "Combinatiefuncties"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld om te bewerkstelligen dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn voor het bereiken van de doelstelling van de combinatiefuncties.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**41.509**
Onttrekkingen 2020	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**41.509**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	41.509

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
De uitvoeringskosten in 2020 waren lager dan de raming. Hierdoor was het niet nodig om geld uit de bestemmingsreserve te onttrekken.

Besteding na 2020
De bestemmingsreserve zal de komende jaren worden aangewend voor de dekking van kosten van de combinatiefunctionarissen.

Bestemmingsreserve "Bijzondere bijstand"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter egalisatie van het exploitatieoverschot of -tekort van de rijksbijdrage ten opzichte van de uitgaven bijzondere bijstand.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er is geen afwijking.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**106.695**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**106.695**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	106.695

Besteding na 2020
De bestemmingsreserve is bestemd ter egalisatie van het exploitatie overschot of tekort.

Bestemmingsreserve "De Uitdaging"

Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingreserve is gereserveerd voor het werkgeversnetwerk De Duivense Uitdaging.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**20.000**
Onttrekkingen 2020:		
1e tussenrapportage vrijval	€	20.000
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**0**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	20.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven van de Duivense Uitdaging.

Besteding na 2020
In de 1e tussenrapportage 2020 is besloten deze reserve vrij te laten vallen omdat er geen uitgaven meer volgen.

Bestemmingsreserve "Nieuwe Wet Inburgering"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Deze bestemmingreserve is gereserveerd ter dekking van de kosten voor de invoering/ implementatie van de Nieuwe Wet Inburgering.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**0**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	71.000
Stand per 31-12-2020	**€**	**71.000**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	71.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Niet van toepassing.

Besteding na 2020
Ter dekking van de uitgaven voor de invoering van de Nieuwe Wet Inburgering.

Bestemmingsreserve "Groenonderhoud en - vervanging"
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Het in enig jaar kunnen renoveren van het groen en ter egalisatie van kosten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**389.734**
Onttrekkingen 2020:		
Uitgaven openbaar groen	€	47.907
Stortingen 2020:		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	63.900
Bijdrage vanuit exploitatie	€	40.000
Stand per 31-12-2020	**€**	**445.727**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	506.904

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er zijn diverse groenrenovaties uitgevoerd.

Besteding na 2020
De komende jaren staan groenrenovaties en aanplant/inboet bomen in de planning waarvoor de reserve zal worden ingezet.

Bestemmingsreserve "Statushouders"
Beheerder: Team Sociaal Domein

Doel
Er is extra geld ontvangen van het Rijk voor de zogeheten Statushouders. Deze gelden zijn nog niet uitgegeven en in deze reserve gestort zodat ze in de komende jaren ook aan de Statushouders besteed kunnen worden.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**188.940**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
1e tussenrapportage	€	11.789
Stand per 31-12-2020	**€**	**177.151**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	182.180

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Bij het opmaken van de begroting was geen rekening gehouden met de onttrekking ter dekking van formatiekosten.

Besteding na 2020
Deze reserve dient ter dekking voor de uitgaven voor Statushouders.

Bestemmingsreserve "Experimenten Democratische Vernieuwingen"
Beheerder: Team Binnenste Buiten

Doel
Onze inwoners in de gelegenheid te stellen om te participeren bij experimenten rondom (lokale) democratische vernieuwingen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**33.500**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**33.500**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	33.500

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Deze reserve is in 2020 nieuw gevormd uit de oude reserve Burgerbegroting.

Besteding na 2020
Deze reserve is ter dekking voor de uitgaven van nieuwe experimenten rondom (lokale) democratische vernieuwingen.

Bestemmingsreserves Omgeving

Bestemmingsreserve "Gevolgen grondwaterverontreiniging Nieuwgraaf"
Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel
Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de extra kosten in de toekomst bij de toepassing van bronbemaling bij werkzaamheden binnen het plangebied Nieuwgraaf en die direct te relateren zijn aan de in het eerste watervoerend pakket aanwezige verontreiniging afkomstig van

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**281.124**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**281.124**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	281.124

stortplaats Westervoort en/of de wasserij op de locatie Nieuwgraaf 19 te Duiven. Deze bestemmingsreserve is in 2003 ontstaan door samenvoeging van de reserves “Vuilstort Westervoort” (gevormd uit een ontvangen afkoopsom) en “Wasserij Nieuwgraaf 19”. Deze reserve is een verplichting uit hoofde van de tussen de Staat der Nederlanden, de Provincie Gelderland, Putman BV en de gemeenten Westervoort en Duiven gesloten overeenkomst inzake deze grondwaterverontreiniging.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er waren geen mutaties voorzien.

Besteding na 2020
Aanwending van de reserve vindt naar behoefte plaats bij uitvoering van werken (o.a. riool vervangen, bouwrijp maken enz.).

Bestemmingsreserve "Het Groenfonds"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Het Groenfonds is in 2002 in het leven geroepen ter financiering van projecten die een relatie hebben met natuur, landschap en milieu. De bestemmingsreserve is vanaf toen gevoed vanuit de Grondexploitatie, de opbrengst verkoop aandelen Bouwfonds, grondverkoop in Centerpoort-Zuid en bijdragen van Rijk en Provincie Gelderland.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**214.387**
Onttrekkingen 2020:		
Landschapsontwikkeling	€	23.147
Stortingen 2020:		
Bijdrage windpark	€	6.232
Stand per 31-12-2020	**€**	**197.472**
2Geraamde stand per 31-12-2020	€	211.322

Daarnaast is er in 2009 een bedrag van € 300.000 van de Nederlandse Gasunie ontvangen ten behoeve van natuurcompenserende maatregelen in de nabijheid van het tracé Angerlo-Beuningen.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er is uitvoering gegeven aan erfbeplantingsprojecten waarvoor ook subsidie is ontvangen.

Besteding na 2020
De resterende gelden worden conform raadsbesluit besteed aan het uitvoeren van projecten voortvloeiend uit het Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Afhankelijk van de projectkansen die zich voordoen zal het bijbehorende bedrag worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de raad. De hoogte van het bedrag is jaarlijks fluctuerend en afhankelijk van de financiële projectgrootte en kansen ten aanzien van cofinanciering. Daarnaast zijn er nog de vaste uitgaven voor vrijwilligersorganisaties en het lopende project ‘gronden voor natuur’.

Bestemmingsreserve "Ontwikkeling A15"
Beheerder: Team Projectenbureau

Doel
Reserve is gevorm ter egalisatie van de kosten om proactief en constructief te kunnen participeren in de processen rondom het project ViA15. Hieronder vallen ook uitgaven voor (inpassings-) maatregelen ten gunste van bewoners. Het meerdere of mindere in de begroting opgenomen bedrag wordt dan wel toegevoegd of onttrokken aan deze reserve

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**1.291.500**
Onttrekkingen 2020:		
Instellen Voorziening A15	€	385.125
Stortingen 2020:		
Saldo exploitatie 2018	€	56.560
Saldo exploitatie 2020	€	9.490
Bijdrage Rijkswaterstaat	€	105.294
Stand per 31-12-2020	**€**	**1.077.719**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	1.244.298

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
In de begroting 2020 was nog geen rekening gehouden met de storting van de saldi 2018 en 2020 en de bijdrage van Rijkswaterstaat.

Besteding na 2020
Het saldo van deze reserve wordt aangewend om in de resterende jaren extra kosten voor extern advies en ondersteuning te kunnen dekken.

Bestemmingsreserve “Fonds bovenwijkse voorzieningen”
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex wordt de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**2.015.055**
Onttrekkingen 2020:		
Revitalisering Nieuwgraaf	€	40.915
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**1.974.140**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	935.481

Het betreft een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m² uitgeefbaar terrein.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
De geplande onttrekking voor de gebiedsgerichte aanpak Rijksweg is nog gedaan omdat het werk vertraging heeft opgelopen.

Besteding na 2020
Parallel aan de vaststelling van de nieuwe Structuurvisie in 2015 wordt een meerjarenbegroting Fonds Bovenwijks opgesteld met de te ontvangen bijdragen uit ruimtelijke ontwikkelingen, alsmede een investeringsschema voor de uitvoering van voorgenomen en geplande projecten.

Bestemmingsreserve “Erfgoed en archeologiefonds"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Het optimaal benutten en beleefbaar maken van de cultuurhistorie, erfgoed en archeologie om zo een bijdrage te leveren aan het versterken van de identiteit van Duiven als geheel en het woon-, leef- en ondernemingsklimaat in het bijzonder.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**3.300**
Onttrekkingen 2019:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**3.300**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	3.300

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Bij het afsluiten van complexen wordt deze reserve gevoed. Voorlopig is de stand van de reserve te laag om projecten te financieren.

Besteding na 2020
Afhankelijk van projectkansen die zich voordoen zullen bedragen worden onttrokken aan deze reserve en middels rapportage worden verantwoord aan de Raad.

Bestemmingsreserve “Kwaliteit openbare ruimte"
Beheerder: Team Realisatie en beheer

Doel
Bekostigen van investeringen om de openbare ruimte aantrekkelijker, veiliger en aansprekender te maken. Dit komt ten nutte van het woon-, leef- en ondernemingsklimaat voor eenieder.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**82.143**
Onttrekkingen 2020:		
Kosten revitalisering Nieuwgraaf	€	77.899
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**4.244**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	36.300

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
In de begroting was de bijdrage in de kosten van revitalisering Nieuwgraaf niet voorzien.

Besteding na 2020
Jaarlijks vindt in dit kader een herprioritering plaats van de gemeentelijke investeringen op basis van de fondsomvang.

Bestemmingsreserve "Betaalbare woningbouw"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Aanvullend dekkingsmiddel voor het realiseren van projecten en activiteiten die voortkomen uit of bijdragen aan het woonbeleid en de woonagenda; in het bijzonder (of primair) het huisvesten van doelgroepen die aangewezen zijn op betaalbare (huur-) woningvoorraad.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**880.147**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**880.147**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	880.147

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Deze reserve is met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 gevormd door samenvoeging van de voorziening "Betaalbare woningbouw" met de voorziening "Subsidiegelden woningbouw Stadsregio Arnhem-Nijmegen". Afhankelijk van woningbouwontwikkelingen en te sluiten overeenkomsten, in de lijn van het nieuwe woonbeleid, vinden stortingen in deze reserve plaats.

Besteding na 2020
Op basis van inhoudelijke plannen, activiteiten of initiatieven, die concreet bijdragen aan de woonagenda en waarbij aanvullende ("slimme") middelen gewenst zijn en voor zover de middelen reiken. Bij raadsbesluit van 8 mei 2017 is het college bevoegd deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de woonagenda.

Bestemmingsreserve "Circulaire economie"
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze reserve is gevormd naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2019. Het bedrag wordt ingezet om de benodigde middelen voor de Energietransitie en de vastgestelde ambitie hiervan de bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**1.000.000**
Onttrekkingen 2020:		
Dekking uitgaven Circulaire economie	€	173.884
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**826.116**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	777.610

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Deze reserve is in 2019 nieuw gevormd.

Besteding na 2020
Wordt nader bepaald gedurende de aanvang van de werkzaamheden in 2020.

Bestemmingsreserve "Vitale Dorpen en Wijken"
Beheerder: Team Binnenste Buiten

Doel
Het behouden en versterken van een aantrekkelijke en duurzame leef-, woon- en werkomgeving in dorpen en wijken
Zoals aangegeven in de Voorjaarsnota 2019 is deze reserve gevormd om de kosten te dekken voor het faciliteren en uitvoeren van de reeds opgestarte samenwerkingsprocessen en van nieuwe initiatieven/samenwerkingsprocessen met andere wijken- en/of buurten.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**394.803**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**394.803**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	300.000

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Deze reserve is in 2019 nieuw gevormd.

Besteding na 2020
Op dit moment is de hoogte van de uitgaven die voor het vervolg van de processen en de uitvoering nodig zijn nog niet bekend.

Geblokkeerde reserves

Bestemmingsreserve "3e kunstgrasveld hockeyvereniging" (geblokkeerd)
Beheerder: Team Financiën

Doel
Deze bestemmingsreserve is bestemd om de jaarlijkse kapitaallasten van het 3e kunstgrashockeyveld te dekken. De kapitaallasten van het veld worden in 15 jaar betaald uit deze reserve. In 2025 is het veld afgeschreven en de bestemmingsreserve leeg.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**161.344**
Onttrekkingen 2020:		
Kapitaallasten	€	23.611
Vrijval	€	114.123
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**23.610**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	159.475

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
In het afgelopen jaar is geconstateerd dat we bij de berekening van de hoogte van de reserve met een te hoog rentepercentage hebben gerekend. Vandaar dat we het extra bedrag vrij laten vallen.

Besteding na 2020
Tot het jaar 2025 zullen de jaarlijkse kapitaallasten van deze investering in het 3e kunstgrasveld uit deze reserve worden gedekt.

Bestemmingsreserve "Stimuleringsfonds" (geblokkeerd)
Beheerder: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
In 2000 is besloten vanuit de opbrengst aandelenverkoop Avira/Bouwfonds een bedrag van € 226.890 te storten in Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Vanuit dit fonds kan de gemeente subsidies verstrekken in de vorm van “zachte leningen”.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**332.442**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
SVN starters leningen 2020	€	7.354
Stand per 31-12-2020	**€**	**339.796**
Geraaamde stand per 31-12-2020	€	347.418

De zachte leningen kunnen alleen verstrekt worden aan volkshuisvestelijke projecten. Rente en aflossing vloeien terug in het fonds en kunnen weer voor andere projecten op dit terrein worden ingezet. De bestemmingsreserve wordt door derden beheerd en is derhalve een geblokkeerde

reserve. De raad heeft in 2008 besloten om de beschikbare reserve volledig te bestemmen voor dekking van de "VROM startersregeling 2008".

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Ons saldo bij het stimuleringsfonds is in 2020 toegenomen tot € 339.796.

Besteding na 2020
In totaal staan er eind 2020 nog 10 startersleningen open met een saldo van € 118.734.

Bestemmingsreserve "Geblokkeerde reserve" (geblokkeerd)
Beheerder: Team Financiën

Doel
Met deze reserve is voor een deel voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. Daarnaast vormt de reserve een extra buffer.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Niet van toepassing.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**12.664.793**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**12.664.793**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	12.664.793

Besteding na 2020
Vanaf 2017 wordt er geen rente meer berekend en toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

C2. Gerealiseerd jaarresultaat

Gerealiseerd jaarresultaat

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Gerealiseerd jaarresultaat	-2.817	1.177
Totaal	**-2.817**	**1.177**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Het gerealiseerde resultaat voor het jaar 2020 bedraagt € 1.177.286 positief.

C3. Voorzieningen

	Beginstand 1-1-2020	Mutaties 2020	Eindstand 31-12-2020
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's			
Pensioenen wethouders	2.316.755	132.634	2.449.389
Ontslaguitkering burgemeester	379.770	-139.022	240.748
Afwikkeling complexen	106.965	383.271	490.235
Vastgoed ontwikkeling	1.905.156	-221.663	1.683.493
Verliesgevende complexen grondexploitatie	6.061.283	-2.520.420	3.540.863
Dubieuze debiteuren RSD	489.655	-52.887	436.768
Dubieuze debiteuren	126.420	6.446	132.866
Voorzieningen ter egalisatie van kosten			
Groot onderhoud algemene accommodaties	476.761	95.931	572.693
Groot onderhoud sportaccommodaties	987.123	114.972	1.102.095
Groot onderhoud culturele accommodaties	473.027	80.304	553.331
Onderhoud wegen	7.338.021	728.415	8.066.436

	Beginstand 1-1-2020	Mutaties 2020	Eindstand 31-12-2020
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is			
Riolering artikel 44 lid 2	9.723.066	1.100.911	10.823.977
Kapitaallasten afvalinzameling	16.838	11.230	28.068
Voorziening A15		514.142	514.142
Afvalinzameling	130.312	105.338	235.650
Totaal voorzieningen	**30.531.152**	**339.602**	**30.870.754**
Vastgoed ontwikkeling	1.905.156	-221.663	1.683.493
Verliesgevende complexen grondexploitatie	6.061.283	-2.520.420	3.540.863
Dubieuze debiteuren RSD	489.655	-52.887	436.768
Dubieuze debiteuren	126.420	6.446	132.866
Totaal voorzieningen te verrekenen op de balans	**8.582.604**	**-2.788.524**	**5.793.990**
Voorzieningen op de balans	**21.948.638**	**3.128.124**	**25.076.764**

Bedragen in €

Toelichting
In de toelichting staat per voorziening het doel, de rente, een analyse tussen de werkelijke en begrote stand en de besteding na 2020 weergegeven. De financiële toelichting bestaat uit de werkelijke beginstand per 1 januari 2020, de onttrekkingen en stortingen in 2020 en de eindstand per 31 december 2020.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioenen wethouders

Beheerder: Team HR

Doel
De gemeente is op grond van de voorschriften verplicht om een voorziening op te nemen voor de direct opeisbare verplichtingen toekomstige pensioenen van de wethouders. De storting is structureel en zal jaarlijks worden geactualiseerd.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**2.316.755**
Onttrekkingen 2020:		
Uitbetaling pensioen	€	41.758
Stortingen 2020:		
Storting vanuit exploitatie	€	174.392
Stand per 31-12-2020	**€**	**2.449.389**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	1.943.240

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
De nieuwe berekeningen per 31 december 2020 van Raet/Deloitte zijn uitgegaan van een rekenrente van 0,082%. Dat was niet geraamd.

Besteding na 2020
Er is rekening gehouden met de maximale verplichting.

Ontslaguitkering burgemeester

Beheerder: Team HR

Doel
De gemeente is op basis van het rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers verplicht om wachtgeld en een tegemoetkoming in de verhuiskosten te betalen. Daarnaast is de gemeente verplicht om op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers een voorziening voor de kosten hiervan te vormen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**379.770**
Onttrekkingen 2020:		
Wachtgeld	€	121.060
Verhuiskostenvergoeding	€	3.940
Begeleiding	€	14.022
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**240.748**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	n.v.t.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
N.v.t. dit is een nieuw gevormde voorziening.

Besteding na 2020
Uit deze voorziening zal het wachtgeld van de burgemeester worden betaald.

Vastgoed ontwikkeling
Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel:
Het college heeft de intentie uitgesproken om het vastgoed in het Vitaal Centrum de komende jaren te verkopen. Voor de waardering van dit jaar betekent dit dat aangesloten moet worden bij de actuele waarde.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**1.905.156**
Onttrekkingen 2020:		
Vrijval	€	221.663
Stortingen 2020:	€	0
Stand per 31-12-2020	**€**	**1.683.493**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	2.109.385

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2020
Voor de bepaling van de actuele waarde is een taxatierapport opgesteld. De getaxeerde waarde is op de peildatum lager dan de vervangingskosten van het vastgoed. Bij verkoop van het vastgoed kan deze voorziening worden aangesproken als zich een boekverlies zou voordoen.

Bestedingen na 2020
We zullen regelmatig een taxatierapport laten opstellen. Als de waarde afwijkt van het in de voorziening opgenomen bedrag zal dit worden aangepast.

Verliesgevende complexen grondexploitaties
Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel:
Deze voorziening is gevormd om de verwachte verliezen die uit de resultaatberekeningen van de in exploitatie zijnde complexen van de Grondexploitatie komen, op te kunnen vangen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**6.061.373**
Onttrekkingen 2020:		
Afsluiten Ploen-Zuid	€	2.512.805
Afsluiten Westreenen	€	427.488
Stortingen 2020:		
Verliesneming VCD	€	54.309
Verliesneming Seingraaf	€	365.564
Stand per 31-12-2020	**€**	**3.540.953**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	4.792.082

De herziene exploitatieberekening van de complexen Seingraaf en Vitaal Centrum geven een verlies op einddatum van in totaal € 3.540.953. Jaarlijks zal na herziening van de exploitatieberekeningen worden gekeken of de voorziening nog toereikend is.

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2020.

De voorziening is aangevuld op basis van de geactualiseerde grondexploitaties.

Besteding na 2020:

Vitaal Centrum Duiven	2.485.891
Seingraaf	1.055.062
Totaal	3.540.953

Dubieuze debiteuren
Beheerder: Team Financien
Doel:
Deze voorziening is gevormd voor het risico van oninbaarheid.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**126.420**
Onttrekkingen 2020:		
Oninbaar 2020	€	72.415
Stortingen 2020:		
Exploitatie dub. deb. 2020	€	78.861
Stand per 31-12-2020	**€**	**132.866**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	73.094

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2020
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers en de publieke debiteuren o.b.v een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen onttrekking/storting opgenomen. Onderbouwing stand per 31-12-2020:
-oninbare debiteuren privaat en publiekrechtelijk € 82.866
-oninbare debiteuren belastingen € 50.000

Besteding na 2020:
Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, wordt deze aangepast.

Dubieuze debiteuren RSD
Beheerder: Team Financien

Doel:
De invorderbaarheid van de debiteuren in het kader van artikel 69 participatiewet waarvan de uitvoering plaats vindt bij de RSD, worden jaarlijks beoordeeld op basis van invorderbaarheid. Voor het gedeelte dat dubieus is, wordt een bedrag in deze voorziening opgenomen. Het daadwerkelijk oninbare gedeelte wordt dan uit de voorziening onttrokken.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**489.655**
Onttrekkingen 2020:		
Debiteuren RSD leenbijstand	€	73.182
Stortingen 2020:		
Mutatie 2020	€	20.295
Stand per 31-12-2020	**€**	**436.768**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	413.371

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2020
De vorderingen zijn gecontroleerd op invorderbaarheid. De inschatting voor de belastingdebiteuren is gemaakt o.b.v ervaringscijfers en de publieke debiteuren o.b.v een ouderdomsanalyse. In de begroting was geen storting opgenomen.

Besteding na 2020:
Wanneer blijkt dat deze voorziening te hoog of te laag is, wordt deze aangepast.

Afwikkeling complexen
Beheerder: team Ruimtelijke Ontwikkeling

Doel
Deze voorziening is in het leven geroepen voor nog te maken kosten van reeds financieel afgewikkelde complexen. Het betreft investeringen voor relatief kleine afwikkelingen binnen het plangebied.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**106.965**
Onttrekkingen 2020:		
Diverse	€	1.398
Stortingen 2020:		
Afsluiten Westreenen	€	380.669
Afsluiten Ploen-Zuid	€	4.000
Stand per 31-12-2020	**€**	**490.236**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	111.543

Analyse geraamde en werkelijke stand 31 december 2020
Er zijn kosten gemaakt inzake afwikkeling complexen Welleveld en Vergertlaan.

Besteding na 2020
De voorziening zal toereikend zijn om de nagekomen kosten op enig moment te dekken. Bij afsluiten van complexen wordt zonodig geld in deze voorziening gestort.

Wrm/nazorg afgesloten complexen	21.000
Interne doorbelasting V&T afgesloten complexen	20.000
Procedurekosten planschadeverzoeken Wro	10.000
Diversen, onvoorzien en prijsstijgingen	7.500
Publiekrechtelijke heffingen	1.000
Verplaatsen boom rijksweg 64 (Vergertlaan)	5.000
Welleveld grex 2018 t/m 2020	41.000
Ploen-Zuid grondwerk kvl Rijksweg 17a	4.000
Westreenen groenvoorzieningen	44.000
Westreenen (openbare verlichting en brandkranen)	33.000
Westreenen (riolering, plankosten en overigen)	14.547
Westreenen verharding woonrijp	289.189

Voorzieningen ter egalisatie van kosten

Groot onderhoud algemene accommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) voor Gemeentehuis, gebouw Regina Pacis en de Gemeentewerf inclusief Brandweergarage.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**476.761**
Onttrekkingen 2020:		
Onderhoudsmaatregelen	€	13.896
Stortingen 2020:		
Bijdrage exploitatie	€	109.827
Stand per 31-12-2020	**€**	**572.693**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	491.775

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Een aantal werkzaamheden, o.a. vervangen tapijt, vitrage en schilderwerk zijn doorgeschoven naar 2021.

Besteding na 2020
De werkzaamheden worden conform de planning in meerjarenbegroting uitgevoerd.

Groot onderhoud sportaccommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999) van de twee sporthallen en de turnhal.

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**987.124**
Onttrekkingen 2020:		
onderhoudsmaatregelen	€	38.981
Stortingen 2020:		
Bijdrage vanuit exploitatie	€	153.952
Stand per 31-12-2020	**€**	**1.102.095**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	1.142.481

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er zijn nog noodzakelijke werkzaamheden uitgevoerd.

Besteding na 2020
De werkzaamheden conform de planning meerjarenbegroting 2018.

Groot onderhoud culturele accommodaties
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Ten laste van de voorziening worden gebracht de onderhoudscomponenten met een cyclus t/m 25 jaar (raadsbesluit 8 maart 1999).

Inflatie
Inflatiecorrectie 2%.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**473.027**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
Inflatie	€	
Bijdrage vanuit exploitatie	€	80.304
Stand per 31-12-2020	**€**	**553.331**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	564.632

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Er zijn gen onderhoudswerkzaamheden ten laste van de voorziening uitgevoerd. Deze zijn doorgeschoven naar 2021.

Besteding na 2020
De werkzaamheden conform de planning meerjarenbegroting.

Onderhoud wegen
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Het onderhouden van de wegen enz. conform het beleidsplan onderhoud wegen. De voorziening wordt jaarlijks vanuit de exploitatie gevoed, terwijl de geplande maatregelen op deze voorziening worden geboekt.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**7.338.021**
Onttrekkingen 2020		
Onderhoudsmaatregelen	€	492.792
Stortingen 2020		
Rente	€	
Bijdrage vanuit exploitatie	€	1.221.207
Stand per 31-12-2020	**€**	**8.066.436**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	7.765.020

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Het groot asfalt onderhoud is doorgeschoven. Grotere werkzaamheden rondom de doortrekking van de A15 zijn uitgesteld tot hierover meer duidelijk is.
Daarnaast is er voor toekomstig onderhoud een bijdrage gestort in deze voorziening.

Besteding na 2020

Voorziening wegbeheer	2021	2022	2023	2024
Toevoeging aan de voorziening	1.236	1.327	1.376	1.403
Onttrekking aan de voorziening	465	2.598	49	658
Saldo	771	-1.271	1.327	745

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Riolering artikel 44 lid 2 BBV
Beheerder: team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening is gevormd ten behoeve van groot onderhoud en lasten grootschalige investeringenin de toekomst. Met name ook bedoeld om lasten te "egaliseren".

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**9.723.066**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
Bijdrage vanuit exploitatie 2020	€	1.100.911
Stand per 31-12-2020	**€**	**10.823.977**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	10.137.890

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Door uitgestelde investeringen zijn er minder kapitaallasten en minder onderzoekskosten en is de toevoeging aan deze voorziening hoger.

Besteding na 2020
Deze voorziening zal worden ingezet om grootschalige vervangingen te kunnen bekostigen.

Kapitaallasten afvalinzameling
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de kapitaallasten van uitgestelde investeringen te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2019	**€**	**16.837**
Onttrekkingen 2020:		
Vrijval kapitaallasten	€	4.897
Stortingen 2020:		
Diverse kapitaallasten	€	16.127
Stand per 31-12-2020	**€**	**28.067**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	3.140

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Door het doorschuiven van een aantal investeringen zijn de kapitaallasten van de investeringen in deze voorziening gestort.

Besteding na 2020
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de uitgestelde investeringen.

Afvalinzameling
Beheerder: Team Realisatie en Beheer

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om de uitgaven met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval te bekostigen.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**130.312**
Onttrekkingen 2020:	€	0
Stortingen 2020:		
saldo exploitatie	€	105.338
Stand per 31-12-2020	**€**	**235.650**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	93.168

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Doordat de opbrengst van de afvalstoffenheffing hoger is dan de werkelijke kosten is het verschil in de voorziening gestort.

Besteding na 2020
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van kosten met betrekking tot de inzameling van huishoudelijk afval.

A15
Beheerder: Team Projecten

Doel
Deze voorziening wordt ingezet om alle gemeentelijke kosten en en inkomsten met betrekking tot een voortvarende vergunningverlening en toezicht tot aan de oplevering (inclusief nazorg) van het Project ViA15 te egaliseren.

Omvang en mutaties		
Stand per 1-1-2020	**€**	**0**
Onttrekkingen 2020:		
leges omgevingsvergunning	€	228.502
inhuur personeel	€	35.386
Stortingen 2020:		
Bijdrage Rijkswaterstaat	€	778.030
Stand per 31-12-2020	**€**	**514.142**
Geraamde stand per 31-12-2020	€	0

Analyse geraamde en werkelijke stand per 31 december 2020
Van Rijkswaterstaat is een bedrag ontvangen ter dekking van de leges voor de aan te vragen omgevingsvergunningen mbt de A15.

Besteding na 2020
Deze voorziening wordt ingezet ter dekking van de vergunningvverlening en het bouwtoezicht ook alle extra (inhuur) kosten voor een voortvarende afhandeling.

C4 Vaste schulden en waarborgsommen

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.410	31.815
Waarborgsommen	37	45
Totaal	**36.447**	**31.860**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen
De totale rentelast voor lang geld 2020 is € 511.424. Gemiddeld heeft de gemeente Duiven in 2020 1,50% rente betaald voor de eigen financiering. In 2020 is er totaal € 4.595.795 afgelost. Er is in 2020 geen nieuwe geldlening aangetrokken.

Waarborgsommen

In 2020 is er een aanvullende waarborgsom ontvangen van totaal € 8.034 voor de huur van een pand op het Remigiusplein en de Pastoriestraat.

D: Vlottende passiva

D1: Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
Kasgeldleningen	4.000	5.000
Overige schulden	1.910	2.949
Totaal	**5.910**	**7.949**

Bedragen x € 1.000.

D4: Overlopende passiva

Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2019	31-12-2020
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren :	2.107	4.058
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	3.105	993
Totaal	**5.212**	**5.051**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:

Overheidslichaam	Saldo 1-1-2020	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen/ Terug betalingen	Saldo 31-12-2020
Provincie Gelderland Fietstunnel	1.330		1.330	0
Provincie Gelderland snelfietsroute	20		20	0
Rijksdienst uitkering uitkoop woningen(Rijk)	41			41
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Rijk)	53	70	64	59
Provincie Gelderland wijk voor de toekomst	8	3	8	3
Provincie Gelderland Leefbaarheid de Liemers	7			7
Provincie Gelderland herontwikkeling Rijksweg	446	468	18	896
Provincie Gelderland Sociale innovatie		40	12	28
Ministerie Infra en waterstaat stimulering verkeersveiligheid(Rijk)		397		397
Provincie Gelderland subsidie busbaan Westsingel		760	10	750

Provincie Gelderland subsidie bushaltes		41		41
St Afvalfonds subsidie zwerfafval	49	63	49	63
Ministerie Binnenlandse Zaken regeling reductie energieverbruik (Rijk)		290	158	132
Rijksdienst Ondernemend Ned. subs extern advies (Rijk)		21		21
Ministerie van onderwijs OAB	153	325	195	283
Ministerie van Sociale Zaken TOZO gelden9Rijk)		3.675	2.337	1.338
Totaal beklemde middelen	**2.107**	**6.153**	**4.201**	**4.058**

Bedragen x € 1.000

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Een bedrag aan nog te betalen kosten van € 820.984 voor Wmo 2021. Het restant bestaat uit een aantal minder grote bedragen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Soort instelling	Aard lening	Som van bedrag lening	Max van verleende borg	Som per 31-12-2019	Som per 31-12-2020
Culturele instellingen	Gemeentegarantie	480	100%	144	139
Overige	Gemeentegarantie	51.765	100%	127	0
Sportverenigingen	Gemeentegarantie	896	100%	274	230
Woningcorporatie	Gemeentegarantie	2.005	100%	1.248	0
Woningbouw corporaties	WSW max. 50% aansprakelijk	62.480	50%	24.638	14.410
Particulieren woning bezitters	Nationale hypotheek garantie			153.000	135.000
Eindtotaal		**117.626**		**179.431**	**149.779**

Bedragen x € 1.000

De gemeente Duiven is in 2020 niet aangesproken inzake borg- en garantiestellingen.

Het BBV bepaalt dat in het jaarverslag een paragraaf moet worden opgenomen die informatie bevat over topinkomens, zoals bedoeld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
De wet normering topinkomens verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan het ministersalaris. De WNT-norm voor 2020 is € 194.000.
De WNT-norm is tot stand gekomen nadat er in de voorafgaande jaren een toenemende maatschappelijke verontwaardiging was ontstaan over de hoge salarissen (en ontslagvergoedingen) voor openbare bestuurders, vooral indien ook nog sprake was van slecht functionerende bestuurders.

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

1. de leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;

2. de hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan en;

3. degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van de gemeenteraad van de gemeente Duiven ontvangen een vergoeding van de gemeente Duiven.
Voorts zijn bij de gemeente Duiven in 2020 geen functies of dienstverbanden en uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband geweest, die vermelding in dit verslag noodzakelijk maken.

Nedvang

Nieuwe afspraken over de inzameling, recycling en vergoeding van verpakkingen zijn vastgelegd in de Ketenovereenkomst verpakkingen 2020-2029. De gemeente Duiven heeft hierin gekozen voor het bronscheidingsmodel, ingaande op 1 april 2020. In het eerste kwartaal 2020 gold nog de “oude” Raamovereenkomst.

De volgende opdrachten zijn Europees aanbesteed:

#	Onderwerp	Aard aanbesteding	Aanvang	Eind	Looptijd in jaren (incl. evt. verlenging)	Ingeschatte last per jaar
1	Inzameling van huishoudelijk afval in gemeente Duiven	Dienst	1-1-2016	31-12-2022	5(7)	570.000
2	Verwerking GFT- en restafval	Dienst	1-1-2015	31-12-2022	5(2*3)	450.000
3	Onderhoud van openbare verlichting	Dienst	1-1-2021	31-12-2022	2(2)	116.250
4	Leveringsovereenkomst elektriciteit	Dienst	1-1-2016	31-12-2022	5(2)	250.000

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting

De gemeente Duiven heeft een bedrag van afgerond € 1.665.000 buiten de balans opgenomen onder de activa zijde van de balans. Dit betreft het toekomstige recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Fiscaal resultaat 2016 (fiscaal verlies)	€ 93.000
Fiscaal resultaat 2018 (fiscaal verlies)	€ 177.000
Fiscaal resultaat 2019 (fiscaal verlies)	€ 295.000
Fiscaal resultaat 2020 (prognose; fiscaal verlies)	€ 1.100.000
Totaal	€ 1.665.000

Kredietfaciliteit BNG

Westervoort heeft bij de BNG een kredietfaciliteit van € 2.500.000. Tot aan het bedrag van € 2.500.000 zijn de kosten de 1 maand Euribor met een opslag van 0,15%. Boven het krediet bedrag van € 2.500.000 komt er ook nog een opslag bij van 5% rente.

Onzekerheid eigen bijdragen (CAK)

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen

bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2019 is voor € 223.663 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

WNT 2020 vast personeel

De gemeentesecretaris staat op de loonlijst van 1stroom en wordt doorbelast aan de gemeente Duiven.

Gegevens 2020			
bedragen x € 1	Mevrouw Josien van Buren	De heer Wouter Bosch	De heer Chris Papjes
Functiegegevens	Griffier	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 29-02	01-03 31-12	01-01 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,80	0,8	0,80
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	10.848	57.395	88.109
Beloningen betaalbaar op termijn	1.697	9.795	19.230
Bezoldiging	***12.545***	***67.190***	***107.339***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	26.361	134.439	160.800
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t
TOTAAL BEZOLDIGING 2020	12.545	67.190	107.339
Gegevens 2019			
bedragen x € 1	Mevrouw Josien van Buren		De heer Chris Papjes
Functiegegevens	Griffier		Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 31-12		01-01 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,80		1,00
Dienstbetrekking	Ja		Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	56.457		107.452
Beloningen betaalbaar op termijn	9.198		18.034
Bezoldiging	***65.655***		***125.486***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	155.200		194.000
TOTAAL BEZOLDIGING 2019	65.655		125.486
3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT			
De hierboven vermelde topfunctionarissen hebben in 2020 geen bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvangen.			
Dit geldt ook voor de overige functionarissen met een dienstbetrekking in 2020.			

De heer E.N. Bosscha is benoemd als plaatsvervangend griffier die slechts wordt ingezet bij kortstondige uitval van de griffier en hierbij alleen ondersteunende taken uitvoert.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na belansdatum te melden.

Bijlagen behorende bij de jaarrekening

1 SISA
2 Baten en lasten per taakveld

SISA

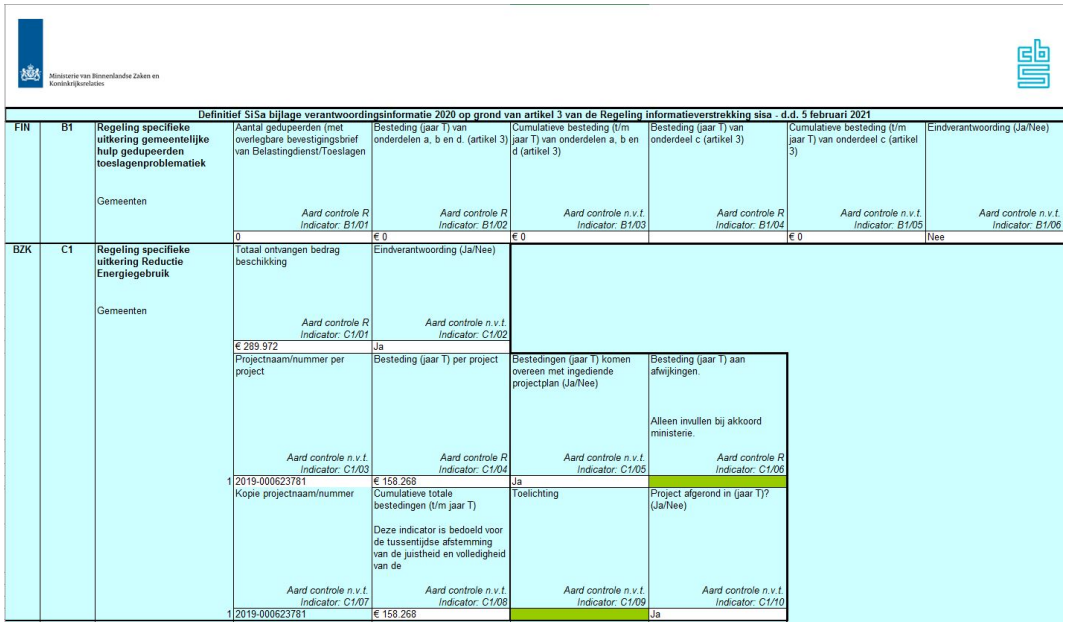

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	B1	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: B1/06*
			0	€ 0	€ 0		€ 0	Nee
BZK	C1	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/02*				
			€ 289.972	Ja				
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R Indicator: C1/06*		
		1	2019-000623781	€ 158.268	Ja			
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: C1/10*		
		1	2019-000623781	€ 158.268		Ja		

OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform *Aard controle R Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R Indicator: D8/04*		
			€ 195.131	€ 0	€ 0	€ 153.724		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R Indicator: D8/08*		
		1						
IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08*		
		1	vrijliggend fiets-/brompad	Nee				
		2	kort rechtstanden/verkeersdrempels	Nee				
		3	aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden	Nee				
		4	verbreden van fietspaden	Nee				
		5	aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom	Nee				

EZK	F1	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Totale Besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicator: F1/01*						
			€ 0						
			Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: F1/03*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/05*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/06*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F1/07*	
			1 UWHS170114	€ 0	Nee		Nee	€ 461.240	
EZK	F9	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*		
			1 EAW-20-00458499	€ 0	€ 0	Nee			
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*						
			Nee						
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeenteeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*	
			€ 5.630.485	€ 108.784	€ 668.245	€ 3.660	€ 31.496	€ 170	

			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*	
			€ 52.577	€ 507	€ 0	€ 205.176	€ 0	Nee	
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2019** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*	
			1 060226 Gemeente Duiven	€ 5.525.248	€ 97.242	€ 706.618	€ 12.425	€ 29.084	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*	
			1 060226 Gemeente Duiven	€ 0	€ 0	€ 1.428	€ 0	€ 190.335	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*					

Aantal
Invullen in

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
				€ 0	€ 0	€ 6.754	€ 0	€ 0	€ 0
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
				Nee					
SZW	G3A	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
			1	060226 Gemeente Duiven	€ 35.447	€ 0	€ 600	€ 18.710	€ 2.660
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*		
			1	060226 Gemeente Duiven	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.417.933	€ 121.681	€ 54.108	€ 147	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 338.410	€ 10.055	€ 12.914	€ 12	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 250.335	€ 0	€ 9.553	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	401	27	€ 0	Nee	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	82	3		Nee	
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	73	1		Nee	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrek buitenland (gem Maastricht), aflo Aantal Invullen in hele waarden *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
				€ 181.480	€ 43.369				
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 65.123	€ 65.123			
			2	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 1.576	€ 1.576			
			3	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 9.737	€ 9.737			
			4	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 32.020	€ 32.020			
			5	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 0	€ 0			
			6	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 7.417	€ 7.417			
			7	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 5.388	€ 5.388			
			8	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 16.850	€ 16.850			
			9	2.2 roerendezaken Dienstverlening door derden	€ 0	€ 0			
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*			
			1	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 65.123	36%			
			2	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 1.576	1%			
			3	1.2 onroerende zaken renovatie	€ 9.737	5%			
			4	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 32.020	18%			
			5	1.3 onroerende zaken onderhoud		0%			
			6	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 7.417	4%			
			7	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 5.388	3%			
			8	1.3 onroerende zaken onderhoud	€ 16.850	9%			
			9	2.2 roerendezaken Dienstverlening door derden		0%			
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord**		Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
				€ 0	€ 20.000	€ 0	€ 20.000	Ja	

Baten en Lasten per Taakveld

		Begroting na wijziging			Werkelijk		
TV	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
01	Bestuur	0	1.694.178	-1.694.178	22.461	1.813.611	-1.791.150
02	Burgerzaken	255.453	458.755	-203.302	264.024	429.157	-165.133
03	Beheer overige gebouwen en gronden	668.291	1.278.071	-609.780	1.279.130	1.271.509	7.621
04	Overhead	375.532	9.282.905	-8.907.373	357.859	7.761.938	-7.404.080
05	Treasury	886.446	210.254	676.192	807.154	99.956	707.198
061	OZB-woningen	3.538.560	223.838	3.314.722	3.497.064	231.722	3.265.342
062	OZB-niet woningen	2.230.469	118.680	2.111.789	2.233.492	141.436	2.092.056
064	Belastingen overig	529.781	109.478	420.303	488.084	93.868	394.216
07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	36.699.037	0	36.699.037	36.295.216	0	36.295.216
08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	70.954	1.233.134	-1.162.180	92.807	116.186	-23.380
09	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
11	Crisisbeheersing en brandweer	0	890.144	-890.144	0	865.232	-865.232
12	Openbare orde en veiligheid	14.305	411.307	-397.002	50.044	301.821	-251.776
Programma 1 Bestuur		45.268.828	15.910.744	29.358.084	45.387.335	13.126.437	32.260.898
41	Openbaar basisonderwijs	0	85.115	-85.115	0	86.004	-86.004
42	Onderwijshuisvesting	91.718	1.266.151	-1.174.433	101.464	1.307.969	- 1.206.505
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	334.590	1.200.636	-866.046	344.841	1.063.365	- 718.524
51	Sportbeleid en activering	203.833	320.737	-116.904	201.480	372.914	-171.434
52	Sportaccommodaties	279.462	1.330.660	-1.051.198	251.835	1.302.503	-1.050.668
53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	1.800	397.782	-395.982	1.917	322.194	- 320.277
54	Musea	0	129.252	-129.252	0	112.511	-112.511
55	Cultureel erfgoed	0	57.264	-57.264	0	60.916	-60.916
56	Media	0	309.240	-309.240	0	314.081	-314.081
57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	24.566	2.087.548	-2.062.982	30.642	1.718.688	-1.688.046
61	Samenkracht en burgerparticipatie	142.227	2.997.195	-2.854.968	143.664	2.741.639	-2.597.974
62	Wijkteams	0	131.955	-131.955	0	162.509	-162.509
63	Inkomensregelingen	6.095.592	8.667.066	-2.571.474	9.969.063	11.768.341	- 1.799.278
64	Begeleide participatie	0	2.315.339	-2.315.339	46.062	2.169.197	- 2.123.135
65	Arbeidsparticipatie	0	1.551.678	-1.551.678	600	1.783.541	-1.782.941
66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	35.533	1.291.555	-1.256.022	61.537	1.199.675	-1.138.139
671	Maatwerkdienstverlening 18+	118.375	4.478.810	-4.360.435	187.870	4.479.137	-4.291.267
672	Maatwerkdienstverlening 18-	0	5.737.468	-5.737.468	0	5.991.923	-5.991.923
681	Geëscaleerde zorg 18+	0	319.624	-319.624	0	464.180	-464.180
682	Geëscaleerde zorg 18-	0	712.316	-712.316	0	454.174	-454.174
71	Volksgezondheid	0	1.237.245	-1.237.245	0	1.216.225	-1.216.225
Programma 2 Maatschappij		7.327.696	36.624.636	-29.296.940	11.340.974	39.091.686	-27.750.712
21	Verkeer en vervoer	58.599	3.145.546	-3.086.947	-34.094	2.863.283	-2.897.376
22	Parkeren	953	0	953	4.700	0	4.700

25	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
31	Economische ontwikkeling	0	51.138	-51.138	0	58.448	-58.448
32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.590.509	1.410.844	179.665	2.699.290	1.483.594	1.215.695
33	Bedrijfsloket en -regelingen	95	13.120	-13.025	0	7.225	-7.225
34	Economische promotie	118.511	550.290	-431.779	367.421	654.987	-287.566
72	Riolering	2.451.139	2.054.909	396.230	2.430.304	2.302.604	127.700
73	Afval	2.642.025	1.988.099	653.926	2.771.614	2.131.776	639.838
74	Milieubeheer	4.863	667.609	-662.746	1.936	650.997	-649.061
75	Begraafplaatsen	54.505	141.160	-86.655	50.999	76.057	-25.058
81	Ruimtelijke ordening	594.443	1.792.135	-1.197.692	695.766	2.181.632	-1.485.867
82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	743.970	584.347	159.623	838.367	1.187.683	-349.316
83	Wonen en bouwen	759.774	735.842	23.932	872.459	874.365	-1.905
Programma 3 Omgeving		9.019.386	13.135.039	-4.115.653	10.698.762	14.472.651	-3.773.889
010	Mutaties reserves	7.104.301	1.302.078	5.802.223	1.058.813	617.824	440.989
Totaal na bestemming		68.720.211	66.972.497	1.747.714	68.485.884	67.308.597	1.177.286
011	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	1.747.714	-1.747.714	0	0	0

Bedragen in €

Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening

1 Kerngegevens
2 Beleidsnota's per programma
3 Producten per programma

Kerngegevens

Sociale structuur	**1 januari 2020**	**1 januari 2021**
Inwoners:		
- < 20 jaar	5.453	5.299
- van 20 - 64 jaar	14.862	14.795
- van 65 jaar en ouder	4.819	4.971
Totaal	**25.134**	**25.065**
Bijstandsgerechtigden:		
- IOAW	45	43
- IOAZ	2	3
- BBZ	2	1
- WWB	374	386
Totaal	**423**	**433**
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in ha)	3.516	3.516
Binnenwater (in ha)	126	126
Land (in ha)	3.390	3.390
Woningen	10.985	10.755
Bijzondere woongebouwen	5	5
Aantal woonruimten	**10.990**	**10.760**
Wegen, paden etc. binnen en buiten de bebouwde kom (in m² x 1.000)		
- Weg - gemiddeld belast	226	226
- Weg - licht belast	332	332
- Weg in woongebied	631	631
- Weg in verblijfsgebied	343	343
- Fietspaden	148	148
Openbaar groen (in m² x 1.000)	1.516	1.516
Sportcomplexen (in m² x 1.000)	185	185
Bermen (in m² x 1.000)	309	309
Bermen (in m¹ x 1.000)	125	125
Lichtmasten	5.662	5.512

Financiële structuur	**Jaarrekening 2019**		**Jaarrekening 2020**	
	Totaal	**per inwoner**	**Totaal**	**per inwoner**
Gewone uitgaven/inkomsten	67.162.481	2.672	67.408.860	2.689
Opbrengsten belastingen/retributies	12.112.490	482	12.283.491	490
- OZB	5.555.917	221	5.730.556	229
- Hondenbelasting	175.804	7	174.351	7
- Afvalstoffenheffing	1.968.965	78	2.186.888	87
- Rioolheffing	2.700.620	107	2.429.414	97
- Rioolaansluitrecht	-7.340	0	890	0
- Toeristenbelasting	168.833	7	125.464	5

Financiële structuur	**Jaarrekening 2019**		**Jaarrekening 2020**	
- Precariobelasting	265.027	11	265.027	11
- Reclamebelasting	50.500	2	47.500	2
- Marktgelden	0	0	0	0
- Lijkbezorgingsrechten	39.590	2	50.765	2
- Leges omgevingsvergunning	518.817	21	799.746	32
- Overige leges	423.515	17	472.890	19
Algemene Uitkering Gemeentefonds	34.337.000	1.366	36.295.000	1.448
Vaste schuld	36.410.352	1.449	31.814.557	1.269
- waarvan voor woningbouw	0	0	0	0
Eigen financieringsmiddelen	54.231.241	2.158	54.403.505	2.170
- Algemene Reserve	12.368.167	492	9.458.916	377
- Bestemmingsreserves	20.175.992	803	19.867.825	793
- Voorzieningen	21.948.638	873	25.076.764	1.000
Boekwaarde geactiveerde uitgaven	63.164.000	2.513	61.122.000	2.439
- waarvan voor woningbouw	0	0	0	0
Boekwaarde voorraad bouwgronden	24.028.000	956	22.665.000	904
Financieringstekort	-4.983.593	-198	-2.431.062	-97

Beleidsnota's per programma

Programma Bestuur
- Kaderstellende nota “Communicatie als beleid”.
- Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022.
- Algemene Plaatselijke Verordening 2019.
- Drank- en Horecaverordening 2019.
- Evenementenbeleid (2014).
- Regionaal crisisplan (2020-2023).
- Reclamenota (2009).
- Bibob-beleid (2018).
- Damoclesbeleid 2019.
- Speelautomatenhallenverordening 2017
- Beleidsregel hinderlijke en gevaarlijke honden 2019
- Beleidsregel aanpak illegaal vuurwerk 2020.
- Horecasanctiebeleid (2005).
- Prostitutiebeleid (2000).
- Coffeeshopbeleid (1998).

Programma Maatschappij
- Verordening onderwijshuisvesting 2009.
- De Toekomstvisie “Duiven kiest voor kwaliteit” (2006).
- Cultuurnota 2002-2005.
- Kaderstellende nota vernieuwend sportbeleid 2005-2010 (2005).
- Duiven Pro Sport Eindmeting 2008 (2009).
- Nota Bewegen, Ontmoeten, Sport en Spelen (2016).
- Beelden uit Duiven (2007).
- Regionale nota “Zorgen voor gezondheid” (2004).
- Inburgering en Participatie Duiven & Westervoort (2019)
- Kader toezicht en handhaving MGR >> Marjolein
- Transformatie-agenda
- Notitie Samen Sterk 2020-2021
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Duiven 2020
- Verordening individuele inkomenstoeslag Duiven 2018
- Beleidsnotitie Minimabeleid 2018 en verder Duiven; evaluatie en doorontwikkeling...
- Beleidsnotitie Schuldhuldpverlening 2019-2022
- Verordening individuele studietoeslag Duiven 2016
- Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs (2019)

Programma Omgeving
- “Mobiliteitsplan Duiven” 2016 - 2026.
- Watertakenplan de Liemers (2016).
- Beleidsplan wegen – Miwegen (2011).
- Nota civiele kunstwerken (2002).
- Beleids- en beheerplan openbare verlichting (2011).
- Structuurvisie Duiven 2009.
- Groenbeleidsplan 2004 - 2013.
- Nota Detailhandelsbeleid (2012).
- Structuurvisie Duiven (2015).
- Revitalisering bedrijventerrein Centerpoort Nieuwgraaf 2010.
- Actief bodembeheer, bodembeheersplan met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten (2000).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Milieu) “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- Afvalbakkenplan (2020).
- Afvalstoffenverordening en Uitvoeringsbesluit 2016.
- Kadernota Bezuinigingen 2015-2018.

- Evaluatierapport 'Afval loont' (2017).
- Grondstoffenplan Samen minder afval 2021 (recent vastgesteld, tbv 2021).
- Nota "Duivense Interne Milieuzorg 2008-2011" (2008).
- Nota "Klimaatbeleid 2008-2011" (2008).
- Nota "Geurbeleid" (2008).
- Nota bodembeheer gemeente Duiven 2011.
- Nota "Hondenbeleid" 2012-2015 (2011).
- Nota "Geluidsbeleid" 2010-2013 (2010).
- Beleidsvisie externe veiligheid.
- Beleidsregels t.b.v. verdeling geluid- en geurruimte bedrijventerrein Roelofshoeve (2008).
- ‘Beleidsregels planologische afwijkingsmogelijkheden”(‘kruimelgevallen’) actualisatie 2020
- "Landschapsontwikkelingsplan 2014.
- “Welstandsnota en daarbij door de raad vastgestelde Beeldkwaliteitsplannen” (2007).
- Alle vigerende bestemmingsplannen.
- “Brandveiligheidsbeleid bestaande bouw” (2003).
- Bouwbeleidsplan “Beter verantwoord, verantwoord beter” (2004).
- Professionalisering van de Handhavingorganisatie (Brandveiligheid) “Beter verantwoord, verantwoord beter”.
- Handboek Archeologie (actualisatie 2014).
- Ontwikkelingskader Buitengebied (2012).
- "Addendum Welstandsnota licht en led" (2016).
- Nota Grondbeleid (2008).
- Beleidsnotitie ‘Woningsplitsing, kleinschalige woningbouwinitiatieven en functieverandering naar wonen’ (2020)
- Woonvisie Duiven 2017
- Woonagenda Duiven 2017
- Notitie woningbouwprogrammering gemeente Duiven 2018-2027
- Vervolgnotitie versnelling woningbouw gemeente Duiven 2019
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025
- Regionale Woondeal 2020

Producten per programma

TV	Omschrijving	Portefeuillehouder	Team	Wettelijk/Autonoom
Programma 1 Bestuur				
01	Bestuur	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
02	Burgerzaken	Burgemeester	BB	Wettelijke taak
03	Beheer overige gebouwen en gronden	Wethouder Spaargaren	TH	Wettelijke taak
04	Overhead	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom
05	Treasury	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom
061	OZB-woningen	Wethouder Goossen	BB	Autonoom
062	OZB-niet woningen	Wethouder Goossen	BB	Autonoom
064	Belastingen overig	Wethouder Goossen	BB	Autonoom
07	Algemene Uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Wethouder Goossen	FIN	Wettelijke taak
08	Overige baten en lasten (excl. mutaties reserves)	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom
09	Vennootschapsbelasting	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom
11	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester	ADV	Wettelijke taak
12	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester	ADV	Autonoom
Programma 2 Maatschappij				
41	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
42	Onderwijshuisvesting	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
51	Sportbeleid en activering	Wethouder Goossen	SD	Autonoom
52	Sportaccommodaties	Wethouder Goossen	SD	Autonoom
53	Cultuurpresentatie, -productie en participatie	Wethouder Tiedink	SD	Autonoom
54	Musea	Wethouder Tiedink	SD	Autonoom
55	Cultureel erfgoed	Wethouder Tiedink	SD	Autonoom
56	Media	Wethouder Goossen	SD	Wettelijke taak
57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonoom
61	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Goossen	SD	Autonoom
62	Wijkteams	Wethouder Knuiman	WT	Wettelijke taak
63	Inkomensregelingen	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
64	Begeleide participatie	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
65	Arbeidsparticipatie	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
66	Maatwerkvoorzieningen Wmo	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
671	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
672	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
681	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
682	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
71	Volksgezondheid	Wethouder Knuiman	SD	Wettelijke taak
Programma 3 Omgeving				
21	Verkeer en vervoer	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
22	Parkeren	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonoom
25	Openbaar vervoer	Wethouder Spaargaren	R&B	Autonoom

31	Economische ontwikkeling	Wethouder Spaargaren	RO	Autonoom
32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
33	Bedrijfsloket en -regelingen	Burgemeester	RO	Autonoom
34	Economische promotie	Burgemeester	RO	Autonoom
72	Riolering	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
73	Afval	Wethouder Spaargaren	R&B	Wettelijke taak
74	Milieubeheer	Wethouder Spaargaren	OZ	Wettelijke taak
75	Begraafplaatsen	Burgemeester	BEH/BUITEN	Wettelijke taak
81	Ruimtelijke ordening	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
82	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Wethouder Spaargaren	RO	Wettelijke taak
83	Wonen en bouwen	Wethouder Goossen	RO	Wettelijke taak
010	Mutaties reserves	Wethouder Goossen	FIN	Autonoom

Geactiveerde kredieten

Overzicht lopende kredieten

Krediet	Totaal krediet	Uitgaven t/m 2019	Restant na 2019	Krediet 2020	Beschikbaa in 2020	Uitgaven 2020	bedrag Restant	Raming na 2020	A/O	Toelichting
Vervangingsinvestering Eilandplein	75.000		75.000		75.000	0	75.000	75.000	O	uitvoering in 2021
Investering duurzaamheid Eilandplein	20.000		20.000		20.000	0	20.000	20.000	O	uitvoering in 2021
Investeringen aanpassingen Eilandplein	120.000		120.000	165.000	285.000	13.194	271.806	271.806	O	uitvoering in 2021
Aankoop grond Roodwilligenstraat	198.538		198.538	0	198.538	198.538	0	0	A	
Vervanging civiele kunstwerken 2018	25.000		25.000		25.000	0	25.000	0	A	Na inspectie blijken maatregelen nog niet nodig.
Zoutopslagtanks 2018	25.000		25.000		25.000	0	25.000	25.000	O	Zoutopslag is nog in orde. Wordt in 2021 opnieuw bekeken.
Meetpunt strooien	20.000	7.732	12.268		12.268	14.063	-1.795	0	A	
Aanleg fietstunnel snelfietsroute	750.000	80.435	669.565		669.565	-80.435	750.000	0	A	Gemeenteraad heeft besloten geen tunnel te bouwen.
Snelfietsroute SFR 2015	218.500	528.844	-310.136		-310.136	-434.705	124.569	124.569	O	Project loopt door in 2021.
Fietsvoorziening Dijkgraaf	40.000	3.052	36.948		36.948	0	36.948	36.948	O	Wordt meegenomen in laatste aanpassingen Nieuwgraaf. Verwachte uitvoering 2021-2022.
Fietsoversteken duiven 2017	93.020	80.000	13.020		13.020	0	13.020	13.020	O	Er wordt nog gesproken over de oversteek Eilandplein.
Snelheidsreductie Heilweg	30.000		30.000		30.000	0	30.000	30.000	O	Werk is in voorbereiding.
Maatregelen OV routes	15.000		15.000		15.000	0	15.000	15.000	O	Wordt in 2021 uitgevoerd.

Aanleg busbaan/rijbaan op kruising Rijksw/ Westsing	0			0	0	137	-137	950.000	O	Werk in voorbereiding, uitvoering in 2021. Project wordt volledig gefinancierd door de PProvincie.
Vervanging armaturen openbare verlichting 2019	110.000	63.918	46.082		46.082	12.845	33.237	33.237	O	Werk is in uitvoering.
Vervanging armaturen openbare verlichting 2020	0			110.000	110.000	20.781	89.219	89.219	O	Werk is in uitvoering.
VRI Westsingel/Rijksweg 2018	150.000		150.000		150.000	0	150.000	150.000	O	Werk in voorbereiding, uitvoering in 2021.
Slagboom Jochemstraat 2019	17.500		17.500		17.500	18.498	-998	0	A	
Herontwikkeling Rijksweg		22.746	-22.746		-22.746	18.303	-41.049	0	O	Project is in voorbereiding.
Fietspad Rijksweg				400.000	400.000	338.458	61.542	61.542	O	Er moet nog een deel worden uitgevoerd.
Vervanging Laarstraat				320.000	320.000	15.660	304.340	304.340	O	Werk in voorbereiding, uitvoering in 2021.
Dakbeveiliging diverse schoolgebouwen 2015	30.000	21.880	8.120		8.120	0	8.120	0	A	
Voorb.kred. integr. huisv.plan prim. onderw. 2019	300.000	45.212	254.788		254.788	22.354	232.434	232.434	O	loopt door in 2021/2022 obv uitv agenda IHP
Toplaagrenovatie Groessen Veld 4 2016	10.000		10.000		10.000	0	10.000	10.000	O	Is uitgesteld.
Verlichting veld 2 Heggeakkers				78.650	78.650	69.575	9.075	0	A	Project is gereed.
Beregeningspompen sportvelden Groessen				20.000	20.000	25.633	-5.633	0	A	Project is gereed.
Toplaagrenovatie Immerloo 2021	36.300		36.300		36.300	0	36.300	36.300	O	Is uitgesteld.
Beregeningsinstallaties velden Loo	12.000		12.000		12.000	15.962	-3.962	0	A	Project is gereed.
Toplaagrenovatie kunstgras DVV 2017	26.000		26.000		26.000	0	26.000	0	A	Project is gereed.
Toplaagrenovatie DVV veld 1 2020				40.000	40.000	0	40.000	40.000	O	Uitgesteld in afwachting van totaalplan ivm capaciteitstekort.

Toplaagrenovatie MHC de Westerduiven				550.000	550.000	465.703	84.297	0	A	Project is gereed.
Hekwerken MHC de Westerduiven				50.000	50.000	11.260	38.740	0	A	Project is gereed.
Beregeningspompen sportvelden Duiven				20.000	20.000	23.963	-3.963	0	A	
Vervangen bomen Welleveldsestraat	78.000	45.185	32.815		32.815	0	32.815	32.815	O	Project wordt in 2021 afgerond.
Maatregelen hondenbeleid	100.000		100.000		100.000	7.915	92.085	92.085	O	In afwachting vervolg pilot Duiven West.
Aanplant i.v.m. essentaksterfte				20.000	20.000	0	20.000	20.000	O	Wordt in 2021 verder uitgewerkt.
Renovatie Patersbosje				100.000	100.000	48.332	51.668	51.668	O	De overige projecten worden in 2021 uitgevoerd.
Vervangen iepen Pinksterbloem				35.000	35.000	0	35.000	35.000	O	Uitvoering is gestart maar afronding in 2021.
Speeltoestellen 2019	20.000	14.090	5.910		5.910	5.910	0	0	A	
Speeltoestellen 2020				20.000	20.000	12.720	7.280	7.280	O	Voorbereidingen met samenleving duren langer.
Renoveren 3 BBB 2018	60.000	7.941	52.059		52.059	41.771	10.288	0	A	Project is gereed.
Vervangen riolering Groessen Tempelstraat e.o 2018	1.315.000	92.452	1.222.548		1.222.548	190.769	1.031.779	1.031.779	O	Werk is in uitvoering. Eind 2021 gereed.
GRP 2014 verbeteringmaatregel	187.000		187.000	5.545	192.545	193.155	-610	0	A	
GRP verzakking Nieuwgraaf 2014	2.584.000	1.687.207	896.793		896.793	0	896.793	0	A	Werk is afgerond. Aanvullende maatregelen bleken niet nodig.
GRP 2014 verv. onvoorziene huisaansluiting	200.000	70.287	129.713		129.713	106.113	23.600	0	A	Project is gereed.
Verbeteringsmaatregelen Groessen 2015	360.000		360.000		360.000	0	360.000	360.000	O	Wordt meegenomen in Project Groessen. Eind 2021 gereed.

Persleiding kruising zuidsingel/parallelweg 2015	50.000		50.000		50.000	0	50.000	0	A	Aanpassing niet nodig omdat fietstunnel niet doorgaat.
Ombouw gescheiden stelsel GRP 2016	230.000		230.000		230.000	219.281	10.719	0	A	Project is gereed.
GRP ombouw gescheiden stelsel 2017	230.000		230.000		230.000	159.951	70.049	70.049	O	Er moeten nog diverse aanpassingen worden gedaan.
GRP 2019 Riool vervangen Kampstraat	322.500		322.500		322.500	0	322.500	0	A	Er kon worden volstaan met kleine maatregelen die gedekt zijn uit het regulier onderhoud.
GRP 2019 Vervangen persleiding Helhoek Groessen	225.000		225.000		225.000	0	225.000	0	A	Voor dit werk was al budget aangevraagd.
GRP 2020 Incidentele vervanging riolering				100.000	100.000	97.342	2.658	0	A	
Vervangende waterdoorlatende bestrating Nieuweling	700.000	314.993	385.007	-123.547	261.460	259.365	2.095	0	A	
Vervangen persriool Helhoek				250.000	250.000	0	250.000	250.000	O	Project (A15) loopt nog.
Renoveren drukunits 2018	40.000		40.000		40.000	0	40.000	40.000	O	Werk is in voorbereiding.
GRP 2020 Incidentele verv. en reparatie gemalen				100.000	100.000	63.651	36.349	0	A	
Vervangingen afvalaanbiedstation 2018	47.500	14.300	33.200		33.200	30.050	3.150	0	A	
Vervanging afvalaanbiedstation 2017 containers	8.000	4.250	3.750		3.750	0	3.750	0	A	
Afvalaanbiedstation 2019	24.000		24.000		24.000	10.350	13.650	13.650	O	Wordt ingezet voor vervanging perscontainers.
Vervanging afvalaanbiedstation 2020				42.000	42.000	0	42.000	42.000	O	Wordt ingezet voor vervanging perscontainers.
Vervanging ondergrondse glascontainer Groessen				10.000	10.000	3.842	6.158	6.158	O	Wordt in project Groessen meegenomen.

minicontainers gft afval 2018	10.805		10.805		10.805	0	10.805	0	A	Er hoefden geen noodzakelijke vervangingen plaats te vinden.
Duobakken/pap. Containers 2016	39.073	26.091	12.982		12.982	3.825	9.157	0	A	Er hoefden geen noodzakelijke vervangingen plaats te vinden.
Minicontainers gft & restafval	23.091		23.091	3.021	26.112	0	26.112	0	O	Dit budget wordt ingezet voor de plannen die gemaakt zijn.
minicontainers papier 2018	56.642		56.642		56.642	0	56.642	0	A	Grootschalige vervanging was niet noodzakelijk.
Minicontainers papier	15.533		15.533	1.511	17.044	0	17.044	0	O	Dit budget wordt ingezet voor de plannen die gemaakt zijn.
Renovatie begraafplaats 't Heilige Lant fase 2	273.000	12.083	260.917		260.917	259.288	1.629	0	A	Project is gereed.
Gemeentehuis vervangingsren. Dakleien 1e fase 2018	257.500	8.864	248.636		248.636	231.300	17.336	0	A	project gereed
Gemeentehuis vervangingsinv. 2019	210.000		210.000		210.000	159.163	50.837	0	A	project gereed
Stalling materieel gemeentewerf 2018	30.000		30.000		30.000	0	30.000	30.000	O	Project is in voorbereiding.
		3.151.562	6.867.148	2.317.180	9.184.328	2.873.880	6.310.448	4.600.899		

A/O = Afsluiten/Overboeken

Controleverklaring en besluiten

1 Controleverklaring
2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Duiven

Doetinchem, 20 juni 2021
Stolwijk Kelderman

dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. Z/21/079260/201510351/wethouder Goossen

Jaarstukken 2020.

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2020 en het verslag als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet, opgesteld door Stolwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

De raad besluit

- Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 803.498 positief.
- Een bedrag van gesaldeerd € 440.989 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
- De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
- De Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 104.299 in deze reserve te storten.
- De Bestemmingsreserve Covid-19 in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 77.999 in deze reserve te storten. En vervolgens uit deze reserve een bedrag van € 13.904 te onttrekken als dekking voor de kwijtschelding van huur Eilandplein 300.
- De Bestemmingsreserve Scalabor in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 127.000 in deze reserve te storten.
- Het daarna resterende positieve saldo van de jaarrekening ad € 935.189 te storten in de Algemene Reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van Gemeenteraad van Duiven d.d. 22 juni 2021,

de griffier,	de voorzitter,
drs. W.R. (Wouter) Bosch	mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Accountantsverslag 2020
Gemeente Duiven

DEFINITIEF
15 juni 2021

stolwijk kennisnetwerk

Inleiding

Aan de Raad van de gemeente Duiven
Postbus 6
6920 AA DUIVEN

Doetinchem, 15 juni 2021
277002/HH/NK

Geachte raad,

Wij hebben de jaarrekening 2020 van uw gemeente gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de hoofdzaken van onze bevindingen vanuit de controle onder uw aandacht.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van burgemeester en wethouders. Wij geven hier een controleverklaring bij.

U heeft aan ons voor de controle van de jaarrekening 2020 een aantal aandachtspunten meegegeven. Hierover rapporteren wij in dit verslag. Daarnaast hebben wij aandacht aan de jaarrekening en de interne beheersing besteed.

Wij hebben deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst met de auditcommissie op 10 juni 2021 en uw eventuele vragen zijn toen beantwoord. Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met het College, de gemeentesecretaris, de teamregisseur Financiën, de concerncontroller en de adviseur AO/IC.

Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Waar bent u naar op zoek?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten
2. Onderbouwing oordeel
3. Corona en de jaarstukken
4. Aandachtspunten Raad
5. Jaarrekening
6. Interne beheersing
7. SiSa
8. Onze verantwoordelijkheid
9. Afsluiting

1. Kernpunten

Wij hebben de jaarrekening 2020 van uw gemeente gecontroleerd. Wij informeren u in dit verslag over de bevindingen uit onze controle. De hoofdzaken hebben wij hier opgenomen.

Goedkeurende oordelen

Als u de jaarstukken ongewijzigd vaststelt, kunnen wij een goedkeurend oordeel geven voor de getrouwheid en de rechtmatigheid. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven binnen onze materialiteitsgrenzen.

Uit onze controle kwamen een aantal aanpassingen in de jaarstukken voort. Deze zijn in de voorliggende versie verwerkt.

Corona

De coronacrisis heeft grote impact op de samenleving. Het heeft ook veel effect op uw organisatie en medewerkers. De gemeente heeft op diverse onderdelen ondersteuning verleend aan (kwetsbare) burgers, ondernemers en maatschappelijke organisaties. In de jaarrekening 2020 is een aparte paragraaf opgenomen over (financiële) gevolgen van de coronacrisis op de gemeente Duiven.

Interne beheersing op orde

Wij hebben tijdens de interimcontrole de interne beheersing beoordeeld. Wij concluderen dat deze voor een deel voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Wij hebben in de managementletter aan het College verbeterpunten geadviseerd.

Voor 2021 verandert de rechtmatigheidscontrole. Het College neemt dan een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening 2021. De inrichting en uitvoering van verbijzonderde interne controle bij uw gemeente wordt in 2021 verder doorontwikkeld. Dit is nodig om de verbijzonderde interne controles tijdig en kwalitatief goed uit te kunnen voeren.

Financiële positie

De financiële positie van uw gemeente is voldoende, maar er zijn nog wel bezuinigingen nodig om de begroting structureel sluitend te houden.
Het positieve resultaat is met name veroorzaakt door positieve ontwikkelingen binnen de grondexploitaties (incidenteel).

Controleproces goed verlopen

Wij hebben voldoende controle-informatie verkregen om een controleverklaring te verstrekken. De oplevering was kwalitatief beter dan voorgaand jaar en de concept jaarrekening was tijdig beschikbaar. Er zijn verdere verbeteringen mogelijk, maar die zijn bekend en worden planmatig opgepakt.

Prestatielevering WMO en Jeugd deels zelf vastgesteld

Door de gemeente is zelf een steekproef uitgevoerd om de levering van de zorg vast te stellen. Dit is gedaan bij de zorgaanbieders waarvan geen controleverklaring bij de productieverantwoording is/wordt ontvangen. Dit heeft ertoe geleid dat er geen onzekerheden zijn in de prestatielevering voor de WMO en Jeugdzorg.

2. Onderbouwing oordeel

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2020 verwerkte controleverschillen en de resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt, welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden. U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan € 30.000 aan u te rapporteren.

	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
Omschrijving	Fouten €	Onzeker-heden €	Fouten €	Onzeker-heden €
Continuïteitsbijdrage WMO/Jeugd		39.200		39.200
Rente grondexploitaties onjuist berekend	37.459		37.459	
Totaal	**37.459**	**39.200**	**37.459**	**39.200**
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	**676.000**			
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)	**2.028.000**			

De niet-gecorrigeerde verschillen en resterende fouten en onzekerheden blijven onder de goedkeuringstoleranties van 1% respectievelijk 3%, zoals deze met u zijn afgesproken, en hebben daarom geen invloed op de strekking van ons oordeel.

Ook bij de controle van de SiSa-bijlage en de WNT-verantwoording zijn geen afwijkingen geconstateerd die van invloed zijn op de strekking van ons oordeel.

Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag (de programma-verantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening.

2. Toelichting oordeel

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden

Persoonsgebonden budgetten

Uw gemeente heeft voldoende (zichtbare) interne controles uitgevoerd op de verstrekking van de persoonsgebonden budgetten, zoals:

- de bepaling van de totale last in de jaarrekening aan de hand van de prognose van de Sociale Verzekeringsbank (SVB);
- Interne controles op het toekenningsproces;
- Een deugdelijke afwikkeling van de fraudesignalen van de SVB. Er zijn in 2020 geen fraudesignalen van de SVB ontvangen.

Daarnaast is een steekproef uitgevoerd op de levering van de zorg.
Hierdoor is de onzekerheid in de bestedingen volledig weggenomen.

Continuïteitsbijdrage WMO en Jeugd

Dit betreft de onzekerheid over de betalingen over de periode van de lockdown. Voor dit bedrag is de getrouwheid en rechtmatigheid niet vastgesteld.

Zie voor een toelichting hierop, hoofdstuk 3.

Europese aanbestedingen

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Rente grondexploitaties

De rente die toegerekend is aan de grondexploitaties wordt toegerekend, is per abuis onjuist berekend. De rente is berekend over de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) in plaats van over de bruto boekwaarde. Hierdoor is € 61.000 te weinig aan rente berekend. Hiervan is € 24.000 gecorrigeerd. Het corrigeren van de rente op lopende grondexploitaties is arbeidsintensief, omdat dit op verschillende plekken in de jaarstukken terugkomt en de doorrekeningen ook veranderen. Daarom is alleen de rente op de afgesloten grondexploitaties gecorrigeerd.

Het resterend bedrag van € 37.000 is als ongecorrigeerd verschil meegenomen.

3. Corona en de jaarstukken

De coronacrisis heeft grote impact op elke organisatie. Het heeft veel effect op uw medewerkers en burgers. In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de financiële effecten Corona-crisis.

Algemeen

In de paragraaf Corona van de jaarstukken is een toelichting van de gevolgen van Corona voor de gemeente Duiven opgenomen. Met name de financiële effecten zijn hierin toegelicht.

Per programma is een nadere toelichting gegeven op de effecten van Corona op de te bereiken doelstellingen en maatregelen.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

Het Rijk vergoedt voor deze ondersteuningsmaatregel de uitkeringen die de gemeente versterkt voor 100% en de uitvoeringskosten voor een vast bedrag per verstrekking. De gemeenschappelijke regeling Samenwerking de Liemers (GR SDL) heeft het recht op uitkering namens de gemeente Duiven beoordeeld en geeft de beschikking voor de Tozo-regeling namens de gemeente af.
De accountant van de GR SDL heeft een goedkeurende controleverklaring verstrekt met een gewaarmerkte SiSa-verantwoording inzake deze lasten.
Deze bijlage is in de jaarstukken opgenomen.

Tozo: Misbruik en oneigenlijk gebruik

De GR SDL heeft specifiek beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik van de Tozo opgesteld.

Eind 2020 is een signaleringsoverzicht ontvangen van het landelijke inlichtingenbureau. Inmiddels zijn de signalen grotendeels opgevolgd. Een aantal signalen wordt nog nader onderzocht in 2021. Hierbij zullen in 2021 gericht aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd op de verkregen signalen dan wel zal sociale recherche worden uitgevoerd. Bij eventuele terugvorderingen uit hoofde van misbruik en oneigenlijk gebruik zal dit in de verantwoording over het jaar 2021 worden betrokken.

Gedurende het jaar heeft de GR SDL interne controles op de Tozo verstrekkingen uitgevoerd. Hierbij is een aantal uitkeringsdossiers gecontroleerd, met name op het aspect rechtmatigheid. Er waren geen bijzonderheden.

Tozo: Identificatieplicht

Artikel 17 derde lid van de Participatiewet schrijft voor dat de identiteit van aanvragers vastgesteld diende te worden aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. De GR SDL heeft de identificatie van de aanvragers getoetst aan de hand van een DigiD in combinatie met BRP of Suwinet en het ID-bewijs. Daarmee is voldaan aan de wet- en regelgeving.

De coronacrisis heeft grote impact op elke organisatie. Het heeft veel effect op uw medewerkers en burgers. In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de financiële effecten Corona-crisis.

3. Corona en de jaarstukken

Continuïteitsbijdrage WMO en jeugd

In de periode maart 2020 tot en met juni 2020 was door de lockdown een deel van de leveringen van de zorg niet mogelijk. Het Rijk heeft voorgesteld de zorgaanbieders door te betalen om onnodige faillissementen te voorkomen. De zorgaanbieders hebben een zogenaamde continuïteitsbijdrage ontvangen ter compensatie van deze periode. Voor uw gemeente gaat het om een bedrag van € 333.000. Tegenover deze bijdragen staan geen prestaties. Voor deze bijdragen heeft de gemeente een finale beslissing genomen. Dit bedrag is expliciet afgestemd met de zorgaanbieders. Hier kan niet op terug worden gekomen.

Een beperkt aantal zorgaanbieders heeft deze finale afstemming (nog) niet bevestigd. Voor een bedrag van in totaal € 39.200. Dit hebben wij als onzekerheid moeten aanmerken.

Meerkosten WMO en jeugd (mondkapjes en dergelijke)

Het College heeft voldoende kaders gesteld om de gedeclareerde meerkosten van de zorgaanbieders voor de WMO en de jeugd uit te kunnen betalen.

Aan de zorgleveranciers is over 2020 voor een bedrag van € 43.000 aan zogenaamde meerkosten betaald (mondkapjes etc.).

Steunmaatregelen: risico op staatssteun

Staatssteun is een overheidsmaatregel en mag geen invloed hebben op de markt. Krijgt een bedrijf staatssteun, maar de concurrenten niet? Dan kan dit leiden tot oneerlijke concurrentie. Daarom is staatssteun bijna altijd verboden. In het afgelopen jaar is door diverse gemeenten financiële steun verleend aan bedrijven of instellingen vanwege de Corona-gevolgen.

De gemeente Duiven heeft beperkt financiële steun verleend aan organisaties. Deze financiële steun valt in 2020 niet onder de staatsteun op grond van de de-minimisverordening. Op grond van deze verordening kunnen decentrale overheden ondernemingen over een periode van drie belastingjaren tot € 200.000 steunen.

4. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen voor de controle 2020. In dit verslag rapporteren wij hierover.

Speerpunten	Bevindingen
Inhuur personeel	Ieder team heeft een vooraf vastgestelde formatie. Dit formatieoverzicht geeft inzicht in het totaal beschikbare aantal fte's op functie- en schaalniveau en is in euro's ten opzichte van de werkelijke bezetting vertaald. Indien er sprake is van formatieve, lees beschikbare ruimte, dan kan de teamregisseur besluiten om vacatures open te stellen en tijdelijk of structureel in te vullen of tijdelijk in te huren. Is er geen formatieve en dus geen budgettaire ruimte, dan kan een beroep worden gedaan op het centraal gereserveerde budget (€ 150.000) van GR 1Stroom. Hier ligt een standaard formulier aan ten grondslag inclusief onderbouwing en benodigd budget. De besluitvorming hieromtrent vindt plaats in het MT. De inhuur loopt uitsluitend via 1Stroom, tenzij er sprake is van specifieke inhuur op basis van een behoefte bij 1 van de 2 gemeenten. De totale kosten van de inhuur van personeel over 2020, zoals verantwoord in de jaarrekening van de GR 1Stroom, zijn € 2,2 miljoen (2019: € 3,3 miljoen).
Kostentoerekeningen lokale heffingen	Een toelichting op de berekening van de tarieven voor lokale heffingen die kostendekkend moeten zijn, is in de programmabegroting 2020-2023 opgenomen. Op basis van de nadere onderbouwingen hebben wij vastgesteld dat enkele overheadkosten worden toegerekend en dat de kostensoorten die zijn toegerekend vrijwel uitsluitend direct betrekking hebben op het afval en het riool. Vanuit de GR 1Stroom zijn in deze salariskosten doorbelast die betrekking hebben op het personeel dat zich bezighoudt met riool en afval.

Nadere toelichting jaarstukken

5. Jaarrekening

Financiële positie

Kwaliteit jaarstukken

Begrotings-rechtmatigheid

Overige bevindingen

5.1 Financiële positie

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat 2020 en de financiële positie van uw gemeente op 31 december 2020.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van de lasten en baten over het jaar 2020 bedraagt € 1,2 miljoen positief tegenover begroot € 4,1 miljoen negatief. Gedurende het jaar is het resultaat een aantal keren bijgesteld in de tussenrapportages.

Het College stelt, in de resultaatbestemming, voor om € 0,4 miljoen aan de reserves te onttrekken en € 0,3 miljoen in de bestemmingsreserves Uitvoeringkosten Tozo, Covid-19 en Scalabor te storten. Het restant van € 0,9 miljoen positief wordt ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Het verschil ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door positievere resultaten in de grondexploitaties. Zo is de winstneming van € 1,8 miljoen hoger dan verwacht.
Daarnaast heeft de GR 1Stroom een positief resultaat behaald wat terugvloeit naar de beide gemeenten. Totaal hiervan is € 0,9 miljoen.

Verloop van het saldo

De primaire begroting sloot met een nadelig saldo van € 2,1 miljoen. Inclusief bezuinigingsvoorstellen is dit € 1,8 miljoen nadeel geworden.

De tussenrapportage gaf een nadeel aan van € 2,5 miljoen. Dit oplopende tekort is met name veroorzaakt door € 0,3 miljoen voor de jeugdzorg, € 0,6 miljoen voor de WMO en bijna € 0,9 miljoen voor werk en inkomen door hogere instroom.

Daarnaast nog diverse kleinere voor- en nadelen. Na de tussenrapportage is het negatief resultaat € 4,5 miljoen.

In de najaarsnota is het resultaat 1,2 miljoen positiever geworden. Dit komt door € 0,7 miljoen hogere compensatie vanuit het Rijk inzake Corona en € 0,7 miljoen lagere kosten jeugdzorg door afname van de vraag naar verblijf.

Het werkelijke positieve saldo over 2020 bedraagt dus € 1,2 miljoen.

5.1 Financiële positie

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat 2020 en de financiële positie van uw gemeente op 31 december 2020.

Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen van uw gemeente bedraagt per jaareinde € 30,5 miljoen. De algemene reserve bedraagt € 9,5 miljoen. Het resultaat 2020 moet nog worden toegevoegd.

Uw gemeente beschikt volgens de door de organisatie gemaakte berekeningen en risico-inschattingen over voldoende weerstandsvermogen, zowel incidenteel als structureel. De weerstandsratio in de jaarstukken bedraagt 1,56 en is daarmee ruim voldoende.

Het verloop van de algemene reserve in de afgelopen jaren is toegelicht bij het eigen vermogen op de balans. Dit is gedaald van € 12,4 miljoen in 2019 naar € 9,5 miljoen in 2020. Dit is veroorzaakt door het negatieve resultaat in 2019 dat aan de algemene reserve is onttrokken.

Schuldpositie

Uw gemeente heeft per 31 december 2020 voor een bedrag van € 31,9 miljoen aan leningen opgenomen.

De schuldpositie per inwoner bedraagt derhalve € 1.271. Dit is ruim onder de schuldpositie van de gemiddelde Gelderse gemeenten, circa € 1.800.

De netto schuldquote bedraagt 42% en is daarmee goed.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is in 2020 ten opzichte van 2019 gelijk gebleven en bedraagt 30%.
Dit is onder het eigen streefpercentage van 35%.
Dit is net boven het gemiddelde van de Gelderse gemeenten van 29%.

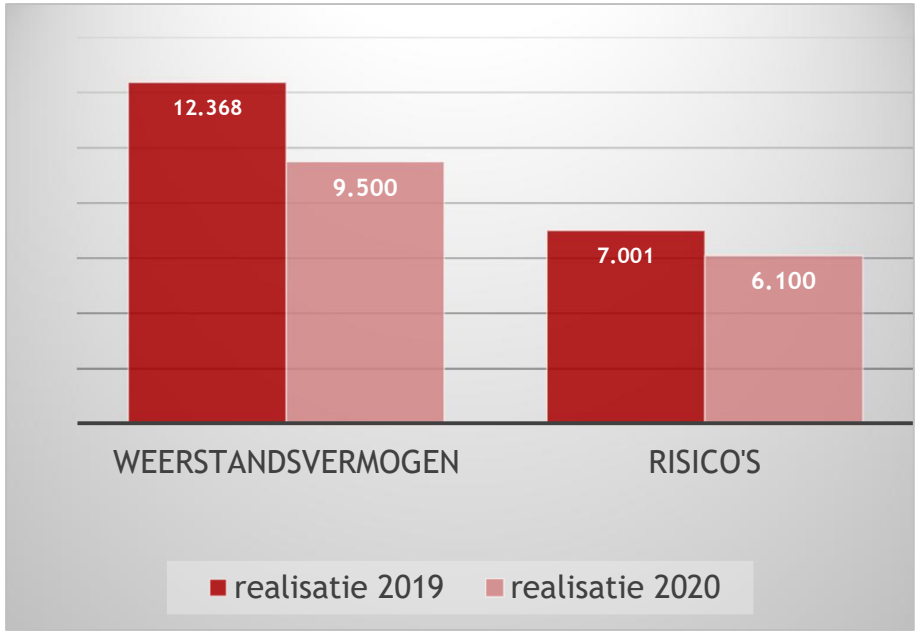

5.2 Kwaliteit jaarstukken

Bij onze controle hebben wij de informatiewaarde, leesbaarheid en naleving wettelijke vereisten van de jaarstukken beoordeeld.

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening.

Wij vinden de structuur van de jaarstukken duidelijk. Uw gemeente kent 3 programma's. Daarnaast worden de algemene dekkingsmiddelen en de overhead separaat gepresenteerd.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt geen inzicht gegeven in het verloop van de risico's ten opzichte van vorig jaar. Ook mist een update van de meerjarige risico's.

Wij hebben het College geadviseerd de risicoanalyse aan te vullen om het inzicht in de risico's te vergroten.

Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de minimale eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag en de jaarrekening 2020.

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

Verloop van de controle

Het proces van het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2020 zodanig gepland om aan de auditcommissie de gecontroleerde jaarrekening op 10 juni 2021 voor te kunnen leggen.

De afwikkeling was op basis van de planning. Voorafgaand aan de accountantscontrole waren de concept jaarstukken nagenoeg gereed.

De kwaliteit van de financiële functie kan verder verbeterd worden, om de kwaliteit van het jaarrekeningdossier te vergroten. Op dit moment is de review van de adviseur AO/IC nodig om de kwaliteit te waarborgen.

We adviseren u de kwaliteit van de financiële functie zelf door te ontwikkelen.

5.3 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de controle van de rechtmatigheid gaan wij na of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2020 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 3 programma's, algemene dekkingsmiddelen en overhead te werken.

Dit geeft een overzichtelijk beeld van de resultaten. U heeft het College toestemming gegeven om binnen de budgetten van de programma's te opereren. Het College legt verantwoording af over de besteding op de programma's.

Wij hebben gecontroleerd of de begrotingsregels door het College zijn nageleefd.

Bevindingen

Bij 2 programma's is de begroting overschreden.
De oorzaak van de overschrijding is in de jaarrekening toegelicht, waarbij is vastgesteld dat:

- deze hogere lasten gecompenseerd zijn door hogere baten;
- de overschrijding een gevolg is van een open einde regeling.

De toelichting is voldoende en daarmee heeft de overschrijding geen invloed op ons oordeel over de rechtmatigheid.

Programma (*€ 1.000)	Lasten Begroting	Lasten 2020	Overschrijding
2 - Maatschappij	36.510	39.092	2.582
3 - Omgeving	13.250	14.473	1.223

Hier informeren wij u over de bevindingen op het gebied van de getrouwheid

5.4 Overige bevindingen

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist, dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en de verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen.

Deze lichten wij hier kort toe:

1) Grondexploitatie

Er is sprake van 6 grondexploitaties. Voor de berekening van de verwachte resultaten in de actieve grondexploitaties heeft uw College uitgangspunten geformuleerd. Wij vinden deze uitgangspunten acceptabel en consistent aan voorgaande jaren.

Het verwachte verlies van de grondexploitatie is € 3,5 miljoen. Hiervoor is per ultimo 2020 een voorziening getroffen.

In 2020 is op 3 grondexploitaties tussentijdse winst verantwoord van totaal € 1,8 miljoen. We hebben vastgesteld dat de tussentijdse winst juist berekend is volgens de Percentage of Completion (PoC) methode.

De grondexploitaties Weststrenen en Ploen-Zuid zijn per ultimo 2020 afgesloten.

De rente die aan de grondexploitaties is toegerekend, is onjuist berekend. Hierdoor is € 61.000 te weinig aan rente berekend. Hiervan is € 24.000 gecorrigeerd. Het resterend verschil van € 37.000 is als ongecorrigeerd verschil meegenomen. Dit betreft een nadeel.

2) Rioolvoorziening

Er is een Watertakenplan (WTP). De voorziening riolering is hierop gebaseerd. Doordat echter veel vervangingsinvesteringen nog niet hoeven worden uitgevoerd, wordt er minder onttrokken dan begroot op basis van het WTP. Het gevolg is dat het saldo in de voorziening per ultimo 2020 € 10,8 miljoen (2019: € 9,7 miljoen) bedraagt. Dit is € 0,4 miljoen hoger dan op basis van het WTP. Deze € 0,4 miljoen blijft beschikbaar voor de inwoners en bedrijven.

We adviseren het college het WTP te actualiseren, zodat de begrote vervangingsinvesteringen beter aansluiten met de werkelijkheid.

3) Voorzieningen groot onderhoud

Een voorziening groot onderhoud dient gebaseerd te zijn op een meerjaren-onderhoudsplan van maximaal 5 jaar oud. De plannen die ten grondslag liggen aan de voorzieningen zijn actueel. Deze onderhoudsplannen zijn de basis voor de onderhoudsvoorziening. Het totaal aan onderhoudsvoorzieningen bedraagt per 31 december 2020 € 10,3 miljoen (2019: € 9,7 miljoen).

Hier informeren wij u over de bevindingen op het gebied van de getrouwheid

5.4 Overige bevindingen

4) Voorziening Afval

De voorziening Afval wordt gebruikt om overschotten of tekorten op het product afval te dekken. In 2020 is € 105.000 aan de voorziening toegevoegd, omdat de baten hoger waren dan de lasten. De eindstand van de voorziening is € 236.000 (2019: € 130.000).

5) Pensioenvoorziening

De voorziening voor wethouders pensioen bedraagt € 2,4 miljoen en is gebaseerd op actuariële berekeningen. Deze zijn opgesteld door een derde partij. De gehanteerde rekenrente van 0,082% is conform de circulaire van het Rijk.

6) Voorziening dubieuze debiteuren

Ultimo 2020 heeft uw gemeente vorderingen op diverse partijen. Door de organisatie is een inschatting gemaakt van de oninbaarheid van deze vorderingen. Voor de openstaande algemene debiteuren en belastingdebiteuren is een voorziening gevormd van € 133.000 en voor de uitkeringsdebiteuren € 510.000. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten en de berekeningen voor deze voorzieningen.

SiSa-verantwoording

Voor de SiSa-regelingen Participatiewet en Besluit bijstandverlening zelfstandigen worden de bedragen altijd een jaar later verantwoord. De GR SDL die deze regelingen uitvoert, verantwoordt de lasten wel direct na afloop van het jaar. Deze systematiek bleek op grond van een nader onderzoek niet juist te zijn.

De reden hiervan is dat alleen de uitvoering is overgedragen aan de GR SDL en niet de volledige verantwoordelijkheid. De gemeente moet daarom verantwoorden over het afgelopen boekjaar. Dit houdt in dat de gemeente de SiSa-bijlage invult op basis van een gecontroleerde verantwoording van de GR SDL. Dezelfde systematiek geldt ook voor de SiSa-regeling Tozo die nieuw is in 2020.

Niet in exploitatie genomen gronden

Onder de materiële vaste activa is een post Niet in exploitatie genomen gronden opgenomen voor totaal € 3,3 miljoen (2019: € 3,5 miljoen). De desinvesteringen hierin zijn in voorgaande jaren en dit jaar niet juist verwerkt. Enerzijds is de hele verkoopopbrengst als desinvestering verwerkt in plaats van alleen de boekwaarde, waardoor te veel is afgeboekt. Anderzijds zijn desinvesteringen tegen € 5 per m2 verantwoord, terwijl de waardering € 3 per m2 was. Ook dit leidt tot een te hoge afboeking.

Dit is in 2020 met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Dit gaat om een bedrag van € 0,4 miljoen. Dit heeft een positief effect op het resultaat over 2020 en is reeds in de jaarrekening verwerkt.

6. Interne beheersing

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

Samenvatting managementletter

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding de interimcontrole hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter van 2 februari 2021 gerapporteerd aan het College. Deze hebben wij op 21 januari 2021 ook met de auditcommissie besproken.

Ons beeld van de algemene beheersing

De governance is ingericht. Integriteit krijgt goede aandacht. Wel hebben we geadviseerd een frauderisicoanalyse en een nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik op te stellen.

De organisatie GR 1Stroom is jong. De medewerkers van 2 organisaties zijn samengevoegd. Hiermee zijn ook 2 culturen samengevoegd en mensen die dezelfde taken uitvoerden bij verschillende gemeenten, zodat een herschikking moest plaatsvinden.

In 2020 is een directeur aangesteld die zich focust op het maken van stappen in de effectiviteit en efficiency van de uitvoering van taken.

In de managementletter hebben wij de volgende ontwikkelpunten opgenomen:

- Het actualiseren van de verordening 213a;
- Het formeel regelen van de passeerbevoegdheid van de concerncontroller;
- Het verbeteren van de vertaling van de begrotingswijzigingen van GR 1 Stroom naar de begroting van de gemeente;
- Uniformeren van processen tussen de gemeente Westervoort en Duiven.

Uw planning & control cyclus

Een aandachtspunt is het verbeteren van de ramingen en onderbouwingen bij de begroting, zodat de verwachtingen beter worden gemanaged.

6. Interne beheersing

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

Risico's interne beheersing

In de managementletter hebben wij per proces aangegeven welke risico's niet (geheel) worden afgedekt door interne beheersingsmaatregelen. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen afwijkingen bevat, hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden moeten verrichten om dit risico te verlagen. Hieronder geven wij kort weer welke van deze werkzaamheden zijn uitgevoerd:

1. Prestatielevering WMO en Jeugd

Enerzijds steunen we op de productieverantwoordingen en controleverklaringen van de zorgaanbieders. Anderzijds heeft de gemeente een steekproef uitgevoerd op de prestatielevering van de overige (kleinere) zorgaanbieders. Daarmee zijn voldoende werkzaamheden verricht zodat er over 2020 geen onzekerheden meer zijn.

2. Naleving Europese aanbestedingsrichtlijn

Wij hebben alle crediteuren waarbij de inkoop groter dan € 50.000 in 2020 of groter dan € 200.000 in de afgelopen 4 jaar was, gecontroleerd. Daarbij zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

3. Prestatielevering inkoop

We hebben een steekproef uitgevoerd van 92 facturen. Bij alle facturen kon de prestatielevering voldoende onderbouwd worden.

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Over het jaar 2021 ligt er de uitdaging dat het College in de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording opstelt voor de Raad. Het College geeft daarin aan dat zij heeft gehandeld binnen de wet- en regelgeving van de financiële rechtmatigheidsvereisten. Het oordeel van de accountant zal vanaf dat jaar alleen een getrouwheidsoordeel zijn, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is. De rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de totale controle van de jaarstukken. Hoewel er nog onzekerheden zijn over de precieze invulling, vormt een goede interne controle de basis voor het kunnen verstrekken van de rechtmatigheidsverantwoording. Het is aan het College om dit adequaat in te richten. Hiertoe moeten nog een aantal stappen worden gezet.

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording worden de verantwoordelijkheden rondom de rechtmatigheid helderder belegd. De Raad stelt de kaders vast, het College voert uit en legt hierover verantwoording af aan de raad en de accountant controleert deze verantwoording.

De diepgang van de rechtmatigheidscontrole is momenteel geregeld in de Bado/ kadernota rechtmatigheid. Met de wijziging is het aan de raad om deze (binnen de bandbreedte) te bepalen.

Wij adviseren u met het College afspraken te maken over de verantwoording en u op de hoogte te laten houden over de stand van zaken van de invoering en uitvoering van de interne controle.

6. Interne beheersing

IT omgeving

Vanuit onze rol als accountant besteden we aandacht aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde omgeving. Dit onderzoek is niet primair gericht op cybersecurity. Uit onderzoek en uit de praktijk blijkt echter dat veel bedrijven nog niet ‘cybersecure’ zijn. De risico’s worden onderschat, wat vervolgens leidt tot onvoldoende beveiligingsmaatregelen. Informatiebeveiliging is namelijk geen eenmalige exercitie, maar een continu proces. Aanvallers zitten immers niet stil en er komen steeds nieuwe bedreigingen onze kant op. Dit betekent dat zelfs organisaties die op het eerste oog goed beveiligd zijn zich toch moeten blijven wapenen tegen de gevaren van een cyberaanval. In de blog “Hoe Cybersecure is jouw organisatie?” staan enkele voorbeelden hoe u dit als organisatie kan beoordelen, zie hiervoor: https://stolwijkkennisnetwerk.nl/blog-hoe-cybersecure-is-jouw-organisatie/

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Wij hebben de automatiseringsorganisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole gecontroleerd. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor onze controle steunen we voor een beperkte mate op de automatiseringsomgeving van uw organisatie.

7. SiSa (1/3)

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 8 april 2021.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Geen	n.v.t.	n.v.t
C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	Geen	n.v.t.	n.v.t
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Geen	n.v.t.	n.v.t
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	n.v.t.	n.v.t
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Geen	n.v.t.	n.v.t.
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2019	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019	Geen	n.v.t.	n.v.t.

7. SiSa (2/3)

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 8 april 2021.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2021 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

7. SiSa (3/3)

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 8 april 2021.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Geen	n.v.t.	n.v.t
H4	Specifieke uitkering Sport	Geen	n.v.t.	n.v.t
H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)	Geen	n.v.t.	n.v.t

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2021 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

8. Onze verantwoordelijkheid

Wij hebben onze controle overeenkomstig de opdracht uitgevoerd en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Onze opdracht

De jaarrekening 2020 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening gecontroleerd.

Onderdeel van de jaarrekening is de SiSa bijlage. Met deze bijlage legt het College verantwoording over de besteding van Rijksbijdragen af aan het Rijk.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 676.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.028.000 (3% van de lasten). Voor SiSa en voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2020 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het College. Wij merken op, dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Inzicht urenbesteding

Vanuit het programma 'In het publiek belang' van de NBA dienen wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u te rapporteren. Voor uw inzicht verstrekken wij onderstaand een opgave van de tijdsbesteding (inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole).

Tekenend accountant	45
Controleteam	785

9. Afsluiting

Dank u voor de samenwerking!

Publicatie jaarrekening

Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant.

Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Toegevoegde waarde
die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Duiven

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeente Duiven te Duiven gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeente Duiven op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het door het College van de gemeente Duiven vastgestelde Normenkader 2020 d.d. 15 december 2020.

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten over 2020;
2. de balans per 31 december 2020;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2018 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Duiven zoals vereist in de wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 676.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 30.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2020.
In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 15 juni 2021

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Betreft: advies auditcommissie gemeente Duiven jaarrekeningcontrole 2020

Vrijdag, 11 juni 2021

Aan de leden van de gemeenteraad Duiven,

Donderdag 10 juni heeft de auditcommissie met de accountant het accountantsverslag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek en de toelichting van de accountant bij het accountantsverslag willen wij de raad dit advies meegeven met een aantal aandachtspunten.

Inleiding
Wat is precies het doel van het accountantsverslag? In de jaarrekening geeft het college weer wat er in 2020 aan geld is binnengekomen en uitgegeven. De accountant controleert al deze geldstromen op 'rechtmatigheid' en 'getrouwheid'.

Rechtmatigheid: zijn alle uitgaven binnen de regels gebeurd? Had de gemeente het recht om deze uitgave te doen? Is een aanbesteding bijvoorbeeld volgens de regels gebeurd en zijn lonen volgens de CAO regels betaald?
Getrouwheid: geven de gepresenteerde cijfers een getrouw beeld van de werkelijkheid (kloppen de cijfers?)

In de controle komt de accountant soms fouten tegen en ook komt hij bedragen tegen waarvan hij niet kan controleren of het klopt. In het laatste geval wordt er gesproken over een 'onzekerheid' omdat er geen zekerheid kan worden geboden of het bedrag klopt.

Uiteindelijk geeft de accountant een oordeel (verklaring) over de cijfers en om een goedkeurende verklaring te krijgen mag het aantal fouten *niet* boven de 1% liggen van het totaalbedrag wat uitgegeven is en het bedrag wat niet goed gecontroleerd kan worden mag niet boven de 3% liggen. Daarnaast moeten geconstateerde grote fouten en onzekerheden (boven de 30.000 euro) expliciet vermeld worden in het verslag.

Oordeel accountantsverslag jaarrekening 2020
Op pagina 4 van het verslag kan u lezen dat de accountant een goedkeurende verklaring geeft voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid[1]. Het aantal fouten en onzekerheden is zeer beperkt en valt ruim onder de grens van 1 en 3% (pag. 5). De accountant gaf tijdens de auditcommissievergadering van 10 juni daarom aan dat de organisatie fantastisch werk heeft geleverd, mede ook gezien waar de organisatie vandaan komt: (het accountantsverslag van 2019 liet bijvoorbeeld nog een veel fouten en onzekerheden zien).

Positieve punten
De gemeente geeft veel geld uit aan de WMO en jeugdzorg. Voor de controle van deze bedragen is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van de zorgleveranciers. De grote zorgaanbieders geven goedkeurende controleverklaringen af waardoor de accountant deze uitgaven kan bestempelen als rechtmatig en getrouw. De kleinere zorgaanbieders doen dit niet altijd waardoor het een lastige (tijdrovende) klus is om deze bedragen te controleren. Het is dan ook bijzonder positief te noemen dat de gemeente *geen* onzekerheden kent in de bedragen over de WMO en jeugdzorg omdat de organisatie zelf een steekproef heeft uitgevoerd om te bewijzen of zorg (waar geld voor is betaald) ook echt is geleverd.

[1] In 2018 kreeg de gemeente Duiven voor het laatst een goedkeurende verklaring (dat was toen dus over de jaarcijfers van 2017).

Immers: als bewezen kan worden dat de zorg echt is geleverd kan bewezen worden dat het bedrag rechtmatig is uitgegeven.

Zoals op pagina 6 en 18 valt te lezen heeft de accountant gecontroleerd of alle Europese aanbestedingen volgens de aanbestedingsrichtlijn zijn uitgevoerd en hierbij is geen enkele onrechtmatigheid gevonden.

Als auditcommissie hebben we als aandachtspunt meegegeven of de accountant extra kan kijken naar de externe inhuur omdat dit punt vanuit de gemeenteraad eerder is aangeroerd. Op pagina 9 is de accountant hier op ingegaan en de inhuur van externen is gedaald van € 3,3 miljoen (2019) naar €2,2 miljoen (2020).

Aandachtspunten
In ons advies van vorig jaar (Politieke Avond 30 juni 2020) hebben we aangegeven dat de financiële beheersing nog niet goed was: er zaten grote golfbewegingen in de bedragen die genoemd worden in de documenten van de planning en control cyclus. Ook dit jaar geeft de accountant aan dat de financiële beheersing beter kan. Op pagina 11 staat als voorbeeld dat er een verlies verwacht (begroot) was van € 4,1 miljoen, maar uiteindelijk is het resultaat €0.8 miljoen positief. Het positieve resultaat wordt gerealiseerd door incidentele voordelen. Deze onvoorspelbaarheid in de bedragen maakt het lastig om als gemeenteraad je controlerende taak uit te voeren.

Bij het kopje *kwaliteit jaarstukken* op pagina 13 staat het advies van de accountant om de risicoanalyse aan te vullen/uit te breiden. De auditcommissie hecht waarde aan de financiële positie van de gemeente en vind het daarom ook belangrijk dat het inzicht in (mogelijke) risico's wordt vergroot.

Samenwerking
Tot slot merken we op dat de samenwerking tussen de organisatie en de accountant nog steeds goed is. De accountant waardeert het dat er veel werk is verzet door de organisatie waardoor nu (sinds enkele jaren) weer een goedkeurende verklaring kon worden afgegeven. Andersom wordt gewaardeerd dat de accountant niet aan de zijlijn blijft staan, maar juist actief meedenkt met de organisatie om verbeteringen door te voeren.

Erik Hermsen, voorzitter Auditcommissie Duiven

Namens de auditcommissie Duiven

[Ps. de auditcommissie gaat in een apart advies in op het raadsvoorstel rechtmatigheidsverantwoording.]

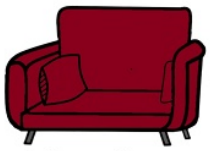

Politieke avond 15 juni vragen Najaarsnota 2020
Barbara Nooijen / Zetel Nooijen

1.D.1
Wat is het resultaat van de pilot evaluatie 1 stroom academie tot nu toe?
In maart zou de evaluatie zijn van 2021. In maart van dit jaar heeft met het management een evaluatie plaatsgevonden van de online academie. Uitkomst hiervan was dat de academie van meerwaarde is binnen een lerende organisatie. De volgende verbeterpunten werden gesignaleerd:

- Beter communiceren over mogelijkheden naar medewerkers (maatwerk)
- Betere toegankelijkheid (makkelijker inloggen)
- Combinatie met “fysieke” trainingen maken
- Zelf trainingen maken.

Dit heeft geleid tot een nieuw 1 jarig contract met aanbieder SkillsTown.
Komend jaar zullen vanuit HR initiatieven komen om de 1Stroomacademie uit te bouwen tot een breed platform voor leren.

Taakverdeling overige grond en gebouwen

Geld van de Walcherenstraat 5 en Loostraat 35 zijn niet geheel gebruikt, waar zijn deze kosten naartoe gegaan en ondergebracht? De beide kredieten voor de sloopkosten werden gedekt uit de Algemene Reserve. Nu de bedragen niet volledig zijn uitgegeven is er ook niet voor het volledige bedrag onttrokken uit de Algemene Reserve. Vorig jaar is de voormalige kleuterschool in Loo al wel gesloopt en de Timp volgt dit najaar nog. Als dat gebeurt worden de kosten alsnog uit de Algemene Reserve gedekt.

2.B.2
Hoe staat met de drie taskforces van de Liemerse ambassade?
Hoewel de Taskforces inmiddels zijn gewijzigd in programma’s, hierbij een korte stand van zaken van de programma’s waar op dit moment aan wordt gewerkt.

Programma Vrije Tijd/Branding de Liemers:

- Liemerse vlag. Vergroten van de herkenbaarheid dmv Liemerse vlag.
- Branding Liemers Vrije tijd. Versterkt toeristische brand Liemers, zowel regionaal als internationaal.

Programma Economie. Uitvoering Liemers Economische Visie.

- Branding Liemers Logistic Hotspot. Naamsbekendheid logistiek in de Liemers en samenwerking EMZ vergroot in nauwe afstemming met andere projecten logistiek.
- Field lab Smart Industry. Implementatie FieldLab samen met Onderwijs, Overheid en Ondernemers in de Liemers.
- Ontwikkelagenda 2040. Verstevigen ruimtelijke economische ontwikkelagenda 2040.

- Techniekpact. Liemerse Techniek op de kaart, aansluitend bij visie 2030.

Programma Human capital.

- Liemers Perspectief in Zorg en Techniek. 120 Statushouders (verkenning arbeidsmigranten DE/NL) opgeleid en kans op een baan in zorg of techniek.
- Onderwijschallenge. Verkrijgen en invulling stageplekken door Liemerse jongeren waardoor kans op baan vergroot en wellicht behoud van studenten voor de regio.

Daarnaast zijn er nog een aantal flankerende projecten, waar later dit jaar mee wordt gestart.

- Bubble Barrier.Een schone rivier door middel van afvalverwerkingsproject Bubble Barrier.
- Grensoverschrijdende samenwerking arbeidsmigranten. Vergroten Leefbaarheid en werkklimaat arbeidsmigranten in afstemming met grenstreek.
- Innofields. Het bereiken van proactieve waterbesparing door middel van innovatie en paradigmaverandering voor een succesvolle omgang met toekomstige droogte in landbouw, stad en natuur.
- Liemerse Stek. Innovatievekracht op een plek waar ondernemers, werknemers onderwijs elkaar ontmoeten op een laagdrempelige manier.

2.C.4
Pilot in oktober 2020 wordt getest van scheiden zonder schade; hoe staat het ermee? Dan voornamelijk de kind en jeugdgroepen? De opgedane ervaring is nog van korte duur. Er is in onze gemeente een verwijzing van de rechtbank ontvangen conform dit proces. Voor onze regio zijn er in totaal 16 casussen geweest. De pilot is verlengd tot eind 2021.

Pagina 58 tot 60
Verplichte indicatoren
Het landelijke cijfer 9.32 met jeugdhulp, is aan de hoge kant vergeleken met het landelijke cijfer in Duiven. Is dit te verklaren? Dit kan als oorzaak hebben dat er meer verwijzingen plaatsvinden door ons Sociaal Loket, maar ook door de overige verwijzers zoals huisarts, medisch specialisten en Gecertificeerde Instellingen of de rechtbank. Dit gegeven is al langer bekend. Een andere verklaring kan zijn dat ouders ons goed weten te vinden, wat met de samenstelling van de bevolking te maken heeft.

Passiva blz. 197
Wat is het fonds bovenwijkse voorzieningen?
Januari 2020 stond het 2015.065 euro.
December 2020 stond het op 1974.140 euro.

Is zo dat de rest van het bedrag naar de algemene reserven wordt gestort?
Waar wordt het voor gebruikt of gereserveerd?

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Grondexploitatiewet per 1 juli 2008 ontstaat de mogelijkheid in de individuele grondexploitaties een kostencomponent “Bovenwijkse voorzieningen” op te nemen. Bij het administratief afsluiten van een complex wordt de bijdrage gestort in deze bestemmingsreserve. Het betreft een dekkingsmiddel in de aanlegkosten van voorzieningen die een functie hebben voor meerdere exploitatiegebieden. In beginsel worden individuele grondexploitaties belast met een afdracht van € 5 per m² uitgeefbaar terrein.
In de Voorjaarsnota 2021 zullen een aantal voorstellen worden gedaan waarbij dekking vanuit deze reserve wordt aangegeven. Te denken valt aan wegontsluitingen, weginrichtingen, voetgangersoversteken, voetpaden enz. Deze reserve wordt gehandhaafd met het oog op toekomstige aanpassingen van bovenwijkse voorzieningen.

Hans Stam – Vragen over Jaarrekening

3, Inleiding
Waarom wordt er onder het kopje ‘Sociaal Domein’ gesproken over het ‘minder productie hebben kunnen uitvoeren’? We hebben het toch over mensen? We zien dit meer als een opmerking dan als een vraag.

9, 1.C.1 Is het mogelijk om bij de modernisering van de dienstverlening ook aandacht te hebben voor de digibeten? Bijvoorbeeld door aan te geven wat er op dat vlak wordt gedaan? Kan bijv. de analoge publicatie weer terugkomen? We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de samenleving en dat ook iedereen over dezelfde informatie kan beschikken. We hebben daarbij oog voor de mensen die niet of minder digitaal vaardig zijn en wegen in onze communicatie steeds per onderwerp af hoe we de specifieke of algemene doelgroep op passende wijze kunnen informeren, binnen de financiële kaders die we hebben. Het opnieuw inzetten van uitgebreide publicaties in het huis-aan-huisblad ligt daarin overigens niet voor de hand. Wel kan iedere inwoner onze bekendmakingen komen inzien op het gemeentehuis.

9, 1.C.1 Modernisering van de dienstverlening.
Wanneer mogen we verwachten dat de gemeentelijke websites wel voldoen aan de toegankelijkheidseisen? Het moderniseren van de dienstverlening is een continu proces. Er is geen moment waarop we “klaar” zijn. Ontwikkelingen gaan soms zo snel dat stilstand achteruitgang betekent. We blijven dus steeds op zoek naar oplossingen om onze dienstverlening op peil te houden.

11, Directe kosten
Wat was de aanleiding voor de herwaardering van het pand in VCD en wat was/is de aanleiding voor de waardedaling? De waarde die voor het pand in het Centrum wordt gehanteerd gaat uit van de boekwaarde die hoger ligt dan de getaxeerde waarde. Omdat we ieder jaar afschrijven op deze boekwaarde valt het afgeschreven bedrag vrij uit de voorziening.

23, 2.A.2
Aangegeven is dat ondersteuning en hulp op afstand een toevoeging is. Hoe is deze aanvulling bij de betreffende inwoners gevallen? Wat zijn de ervaringen? De zorgaanbieders gaven aan dat het digitale contact tijdens de eerste coronagolf nog enige ondersteuning kon bieden. Met name in de eerste coronagolf omdat door de wettelijke beperkingen de fysieke begeleiding even stil kwam te liggen. We hebben hierover geen informatie van de cliënten zelf.

Dit werd ook erg gewaardeerd omdat er geen andere oplossing was. Zo snel als het weer mogelijk was werd er gezocht naar alternatieven, zoals wandelen of in de tuin of een stoel bij het raam, omdat dit toch als prettiger en effectiever werd ervaren. Tijdens de tweede golf is er dan ook zoveel mogelijk overgegaan om de ondersteuning weer face tot face te regelen. De cliënten vinden fysieke ondersteuning het meest effectief en in sommige gevallen wordt dit afgewisseld met digitale ondersteuning.

23, 2.A.3
De variantenstudie van Het Veer is vervroegd. Heeft dit nog (financiële) consequenties? De studie is, samen met de studies voor Bernadette, Joannes, Groene Ring Zuid en Kameleon, al uitgevoerd en bekostigd uit het voorbereidingskrediet dat met de voorjaarsnota 2018 voor de uitvoering van het IHP beschikbaar is gesteld. Met de informatie uit deze studie is ook de SUVIS-subsidie aangevraagd.

Zie ook het Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen dat tijdens de raadsavond van 22 juni als hamerstuk staat geagendeerd.

37, Wet kwaliteitsborging
Aangegeven is dat de wet leidt tot een afname van € 84.000 aan leges. Welke besparing aan fte staat daar tegenover? De ODRA hoeft immers geen bouwbesluittoets uit te voeren. Een eerste scan (uitgevoerd in 2020) geeft een indicatie aan van een legesderving van € 84.000 als gevolg van de implementatie van de Wkb. Dezelfde scan geeft tevens indicatief aan 0,12 fte op gebied van vergunningverlening en 0,12 fte op gebied van toezicht te kunnen besparen. Deze geringe afname in capaciteit is te vinden in het feit dat de gemeente voor het type bouwwerken vallende onder gevolgklasse 1 nog steeds verantwoordelijk is voor de beoordeling van de melding die de initiatiefnemer voor de start van de bouw en voor de ingebruikname dient te doen bij het bevoegde gezag. Deze meldingen behelzen welke instrument en welke kwaliteitsborger wordt ingezet, een risicobeoordeling en een borgingsplan. Voor de beoordelingen van deze meldingen kunnen geen leges opgelegd worden. Daarbij blijft de gemeente ten alle tijden bevoegd gezag als het gaat om handhaving van de voorschriften. De Odra heeft in deze geen rol omdat wij als gemeente Duiven de bouwtaken in zijn geheel niet bij de omgevingsdienst hebben belegd maar deze volledig zelf uitvoeren. Over de uitkomsten van de scan en de hierboven genoemde ontwikkeling is overigens zowel intern als met het College nog geen discussie gevoerd. In 2021 zal een project opgestart worden om de implementatie van de Wkb voor te bereiden. De genoemde scan zal dan up to date gemaakt worden met de voor nu bekende gegevens.

27, 2.C.1
Schuldpreventie. Zijn er door de gewijzigde werkwijze (van aanbellen overgegaan tot het leggen van contact per telefoon of mail) ook inwoners niet bereikt en zo nee, hoe is dit dan aangepakt? Er is met de betreffende inwoners telefonisch of per mail contact gezocht. In situaties waar dit niet tot contact heeft geleid is de inwoner schriftelijk op de hoogte gebracht van de mogelijkheden van de gemeente m.b.t. Schuldhulpverlening. Het initiatief is dan bij de betreffende inwoner komen liggen.

51, Directe kosten
Wat is de oorzaak van het groter worden van het verlies op Seingraaf? Het programma van functies op Seingraaf is gewijzigd geworden in de loop van de tijd. In de huidige berekening is uitgegaan van de kosten van Fresh & Fast en het logistiek centrum. Dit heeft voor de verkeersproductie gevolgen, zo veranderen de verkeersstromen qua omvang en periode. Dit heeft als gevolg dat de verkeersinfrastructuur hierop aangepast moet worden. Zo is nu een rotonde noodzakelijk en moeten de kruising Rivierweg – Nieuwgraaf – Driegaardensestraat worden aangepast. Dit leidt tot een kostenstijging van € 0,7 miljoen. Daartegenover staat wel een subsidie van € 0,3 miljoen. Met het geprognotiseerde verlies van vorig jaar, € 0,7 miljoen, komt het verlies nu uit op € 1,1 miljoen.

62, Lokale heffingen
Wat is de reden van ruim 25% minder reclamebelasting dan begroot? De leegstand bij de winkels is hoger dan waar in de ramingen rekening mee is gehouden.

65, Precariobelasting
Zijn er al ideeën om de effecten van het vervallen van deze opbrengsten op termijn op te vangen? Zo nee, wanneer kunnen we die wel verwachten? Het Rijk heeft de precariobelasting afgeschaft. Verruiming van het belastinggebied is nog altijd geen onderwerp van gesprek. De VNG hoopt hier met het nieuwe kabinet over in discussie te kunnen gaan. In onze ramingen houden we overigens al enige jaren rekening met het wegvallen van de inkomsten van de precariobelasting.

85, Schatkistbankieren
Kan worden aangegeven wat het belang is om naast de BNG geld beperkt aan te houden? De gemeente Duiven heeft in 2020 naast de BNG ook nog een bankrekening aangehouden bij de

Rabobank en ING. Deze banken worden o.a. gebruikt om contant geld te halen of te storten. Zodat we toch zelf nog enige bewegingsvrijheid hebben.

104, Toekomstbeeld resultaat VCD
Hoe wordt omgegaan met de combinatie fase 4 (mogelijke bijstelling), woonpark en vrijkomende locatie IKC Remigius? In de nu voorliggende jaarrekening is bij de berekeningen voor het VCD nog uitgegaan van het huidige programma. Het nieuwe (aankomende) programma is nog niet verwerkt in de berekeningen. Hiervoor moet eerst een positief besluit zijn van de gemeenteraad. Zodra de gemeenteraad heeft besloten over dit nieuwe programma, wordt dit op de gebruikelijke wijze verantwoord in de reguliere P&C-cyclus. Uiteraard zullen de financiële consequenties van het nieuwe programma voor het VCD bij de besluitvorming hierover in beeld zijn. Zodat de gemeenteraad een afgewogen besluit kan nemen.

107 Verschillenanalyse Seingraaf
Wat is de oorzaak van de grote infrastructurele wijzigingen? Zie antwoord ‘verlies Seingraaf’.

Vragen Politieke Avond 15 juni 2021

Jaarstukken 2020 gemeente Duiven

- De fractie van de Partij van de Arbeid heeft een vraag over de opmerking dat het positief resultaat komt door eenmalige meevallers, maar dat voor structureel zwarte cijfers er bezuinigd moet worden. Zijn de doorgevoerde bezuinigingen daarvoor nog steeds afdoende of moeten we toch weer meer bezuinigen? Zoals in de aanloop naar de meerjarenbegroting 2021-2024 reeds is aangegeven zijn er nog een aantal onzekerheden die destijds nog niet in de cijfers waren verwerkt. Bovendien heeft de provincie niet alle door ons ingevoerde maatregelen geaccepteerd. Terwijl in de tussentijd allerlei ontwikkelingen ook nog eens structureel meer geld vragen. Bovenstaande leidt tot het beeld waarin we weliswaar een Algemene Reserve opbouwen waar voldoende geld in zit om risico's en incidentele tegenvallers mee op te kunnen vangen maar ook een structureel beeld waar, mits het Rijk aanvullende gelden beschikbaar stelt, nog een mogelijke bezuinigingsopgaaf kan liggen.
- Wij kunnen ons voorstellen dat de eerste helft van het proefjaar Uitdaagrecht door de corona-pandemie niet tot wasdom is gekomen. Is dit ook zo? Het antwoord hierop is bevestigend. Het duurt inderdaad langer voordat het proefjaar tot waskom komt. Dat komt door 2 dingen:
    1. Door corona is het aantal contacten dat wij zelf hebben met inwoners anders en beperkter.
    2. Wij hebben gemerkt dat initiatieven die wel als Uitdaging binnenkomen zelf ook meer tijd nodig hebben om zich te organiseren (door Corona?) en dat wij vervolgens het tempo niet kunnen bepalen van zo'n Uitdaging.

  Nu de corona maatregelen wat versoepeld worden hebben we een filmpje gemaakt dat we gaan verspreiden op sociale media en kunnen we onze flyers verspreiden op de verschillende locaties die weer open zijn.
- Worden de aandachtspunten van het advies van de Audit Commissie door het college overgenomen en uitgevoerd? We hebben vorige week donderdag kennis genomen van de aandachtspunten en gaan hier zo spoedig mogelijk mee aan de slag.

In het accountantsverslag lezen we op pagina 6: **Europese aanbestedingen** Er zijn onrechtmatigheden geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen.

Op pagina 18 lezen wij: **2. Naleving Europese aanbestedingsrichtlijn** Wij hebben alle crediteuren waarbij de inkoop groter dan € 50.000 in 2020 of groter dan € 200.000 in de afgelopen 4 jaar was, gecontroleerd. Daarbij zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Hier zit een verschil in. Op pagina 6 lezen wij dat er onrechtmatigheden zijn gevonden en op pagina 18 niet. Kan het college of de accountant dit verschil duiden, want de Audit Commissie schijft in haar advies dat op beide bladzijdes geen onrechtmatigheden zijn geconstateerd?

Terechte constatering! Op pagina 6 ontbreekt het woordje **Geen.** We gaan de accountant hierop wijzen zodat hij het rapport kan aanpassen.

Onderwerp	Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom		
Ondertitel	De gemeente werkt soms samen met andere gemeenten uit de regio om als regio sterk te staan of efficiënter beleid te kunnen maken. Deze regionale samenwerkingsverbanden hebben allen een eigen begroting en deze worden vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad zodat zij daar invloed op kan uitoefenen.		
Portefeuillehouder	J. Goossen	Zaaknummer	Z/21/080053
Behandelend ambtenaar	D. van de Loosdrecht – d.vandeloosdrecht@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom 2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020 a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom. b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet. c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort. 3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom. 4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel. 5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.		
Historie	De Gemeenschappelijke Regeling 1stroom is gestart in 2018. Op 13 april is een gezamenlijke bijeenkomst met Westervoort geweest waarbij de voortgangsrapportage 1stroom is besproken.		
Termijn	Het verzoek (in de aanbiedingsbrief) is om voor 15 juni te reageren. Omdat de raadsvergadering pas 22 juni plaatsvind zal dit niet lukken.		

Politieke Avond	8 juni		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J.W. Egtberts	W. Bosch	Digitale publieksruimte	Bestuur	45 min. (totaal GR-en)
Behandeladvies	Er wordt voorgesteld om geen zienswijze in te dienen op de begroting. Wel wordt voorgesteld om twee bestemmingsreserves in te stellen (voor reorganisatie 1stroom en extra inhuur invoer omgevingswet). Op 13 april is ter sprake gekomen dat de verdeelsleutel (formeel) opnieuw moet worden vastgesteld. In beslispunt 4 wordt voorgesteld om de huidige verdeelsleutel te continueren. Er is tijdens de ronde tafel gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de			

	voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Men kan meepraten aan de ronde tafel; bij de debattafels is het woord aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 8 juni	Er worden diverse vragen gesteld. De burgemeester geeft aan dat er binnen 1Stroom extra aandacht is voor de kwaliteit van raadstukken. Grondexploitaties worden buiten de hoofdverdeelsleutel gehouden. Geen hamerstuk in verband met voorgenomen/mogelijke motie PvdA en D66 (afwegingsnotitie). Mogelijk komt de motie pas in een vergadering later dit jaar als motie vreemd. Burgemeester roept dienaangaande op om duidelijkheid voor medewerkers van 1Stroom. De PvdA neemt dit ter harte. GL overweegt een amendement. **Bespreekstuk 22 juni 2021.**
Raadsvergadering	22 juni 2021

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Zaak- & documentnr.	: Z/21/080053/201509926	**Opsteller**	: Dagmare van de Loosdrecht
Portefeuillehouder	: J. Goossen	**Team**	: Financiën
		Telefoonnr.	

Samenvatting

De jaarrekening 2020 van 1Stroom is vastgesteld door het AB van 1Stroom en wordt ter kennisgeving aangeboden aan het college en vervolgens aan de raad.
Daarnaast heeft het AB de begroting 2022 vastgesteld en worden de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.
Aan de raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Aanleiding

Het Algemeen Bestuur van 1Stroom heeft op 14 april 2021 de concept jaarstukken 2020 vastgesteld. Ook de begroting 2022 is in deze vergadering in concept vastgesteld.
Het AB stelt de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid om hun zienswijzen over de begroting 2022 kenbaar te maken.

Planning

De jaarrekening dient voor 15 juli aangeleverd te zijn bij de provincie en de begroting voor 1 augustus. Als niet aan de termijnen wordt voldaan, kan een gemeenschappelijke regeling onder toezicht worden gesteld.

Beoogd effect

Informeren van de raad over de jaarrekening 2020 en de begroting 2022-2025 van 1Stroom. Dit moet resulteren in een goedgekeurde en vastgestelde begroting 1Stroom en het tijdig indienen van de begroting en jaarrekening bij de provincie.

Argumenten

1. *De raad dient volgens de WGR in kennis gesteld te worden van de jaarrekening van 1Stroom*
   Op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) dient 1Stroom de jaarstukken ter kennisgeving aan de raad voor te leggen. De Wgr voorziet niet in een mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze op de jaarstukken.
2. *Het positieve resultaat over 2020 wordt voor een deel gereserveerd voor de reorganisatiekosten en de implementatie van de nieuwe omgevingswet*
   Volgens de Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom mag er weliswaar door het AB van 1Stroom een bestemmingsreserve gevormd worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf regels aan zijn gesteld.
   Aangezien deze regels op dit moment nog niet zijn vastgesteld, is de resultaatbestemming in het voorliggende voorstel uitgewerkt.
   a. De verwachting is dat er extra kosten worden gemaakt bij de reorganisatie. Door het vormen van een bestemmingsreserve wordt hiervoor een buffer gecreëerd.
   b. De implementatie van de nieuwe omgevingswet is zeer arbeidsintensief en vraagt om extra inzet van inhuur van derden.
   c. Het resultaat na vorming bestemmingsreserve terug te laten vloeien naar de reserves van de beide gemeenten ter versterking van hun financiële positie.

1Stroom			Resultaat 2020
Resultaat voor verdeling			1.479.122
Bestemmingsreserve: Beslispunt 2a en 2b		230.000	
Resultaat na verdeling			1.249.122
Terug te betalen aan Duiven:			
Minder inzet gronndexploitatie		381.050	
Terug te betalen volgens verdeelsleutel:			868.072
Verdeelsleutel			
Duiven	63%	546.885	
Westervoort	37%	321.187	
			0

3. *De begroting van 1Stroom sluit aan bij de ambities van de deelnemende gemeenten*
   De volgende punten zijn voor gemeente Westervoort van belang in de begroting 2022 van 1Stroom:
   - De begroting is beleidsarm ingestoken;
   - In de begroting is invulling gegeven aan de taakstellende bezuiniging;
   - In de begroting is rekening gehouden met de continuering van de huidige dienstverlening.

4. *Het is wenselijk de huidige verdeelsleutels te blijven hanteren*
   In de begroting 2022-2025 is gewerkt met de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutels. De argumentatie hiervoor is weergegeven in de voortgangsrapportage van 1Stroom. Hierin is door het AB kwalitatief beargumenteerd en met voorbeelden onderbouwd dat het blijven hanteren van de huidige verdeelsleutel wenselijk is.
5. *De conceptbegroting 2022-2025 geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze.*

Kanttekeningen

1. Indien de jaarrekening niet op tijd wordt ingezonden kan 1Stroom onder preventief toezicht worden gesteld.
2. Resultaatbestemming:
   a en b: De vorming van de bestemmingsreserves voor de reorganisatie en de nieuwe omgevingswet is onder voorbehoud van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten. Indien de bestemmingsreserves niet gevormd worden, dan zullen deze kosten ten laste worden gebracht van het rekeningresultaat 2021.

Financiële paragraaf

De begroting van 1Stroom is een afgeleide van de begrotingen van de opdrachtgevers, de gemeenten Duiven en Westervoort. De MJPB 2022-2025 1Stroom is beleidsarm ingestoken. De lastenstijging ten opzichte van de MJPB 2021-2024 van € 0,5 mln. bestaat dan ook uit autonome ontwikkelingen, zoals de loonindexatie.
Van de in de MJPB 2021-2024 verwerkte additionele besparingstaakstellingen, die oplopen naar € 732.000 in 2024, is in de huidige MJPB de eerste tranche ingevuld (€ 289.000). Gedurende 2021 zal aan de resterende taakstelling voor 2022 nadere invulling worden gegeven.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Intergemeentelijke samenwerking

1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Duiven en Westervoort hun uitvoering hebben belegd. Zowel de begroting als de jaarrekening van 1Stroom hebben betrekking op de uitvoering van de taken van beide gemeenten.

Bijlagen
201509924 Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom
201509922 Jaarrekening 2020 1Stroom
201509925 Controleverklaring 1Stroom
201509338 Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom
201509746 Begroting 2022-2025 1Stroom
201509927 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Zaak- & documentnr.	: Z/21/080053/201509926	**Opsteller**	: Dagmare van de Loosdrecht
Portefeuillehouder	: J. Goossen	**Team**	: Financiën
		Telefoonnr.	

Samenvatting

De jaarrekening 2020 van 1Stroom is vastgesteld door het AB van 1Stroom en wordt ter kennisgeving aangeboden aan het college en vervolgens aan de raad.
Daarnaast heeft het AB de begroting 2022 vastgesteld en worden de deelnemende gemeenten in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen.
Aan de raad wordt voorgesteld om in te stemmen met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

Aanleiding

Het Algemeen Bestuur van 1Stroom heeft op 14 april 2021 de concept jaarstukken 2020 vastgesteld. Ook de begroting 2022 is in deze vergadering in concept vastgesteld.
Het AB stelt de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid om hun zienswijzen over de begroting 2022 kenbaar te maken.

Planning

De jaarrekening dient voor 15 juli aangeleverd te zijn bij de provincie en de begroting voor 1 augustus. Als niet aan de termijnen wordt voldaan, kan een gemeenschappelijke regeling onder toezicht worden gesteld.

Beoogd effect

Informeren van de raad over de jaarrekening 2020 en de begroting 2022-2025 van 1Stroom.
Dit moet resulteren in een goedgekeurde en vastgestelde begroting 1Stroom en het tijdig indienen van de begroting en jaarrekening bij de provincie.

Argumenten

1. *De raad dient volgens de WGR in kennis gesteld te worden van de jaarrekening van 1Stroom*
   Op grond van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) dient 1Stroom de jaarstukken ter kennisgeving aan de raad voor te leggen. De Wgr voorziet niet in een mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze op de jaarstukken.
2. *Het positieve resultaat over 2020 wordt voor een deel gereserveerd voor de reorganisatiekosten en de implementatie van de nieuwe omgevingswet*
   Volgens de Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom mag er weliswaar door het AB van 1Stroom een bestemmingsreserve gevormd worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf regels aan zijn gesteld.
   Aangezien deze regels op dit moment nog niet zijn vastgesteld, is de resultaatbestemming in het voorliggende voorstel uitgewerkt.
   a. De verwachting is dat er extra kosten worden gemaakt bij de reorganisatie. Door het vormen van een bestemmingsreserve wordt hiervoor een buffer gecreëerd.
   b. De implementatie van de nieuwe omgevingswet is zeer arbeidsintensief en vraagt om extra inzet van inhuur van derden.
   c. Het resultaat na vorming bestemmingsreserve terug te laten vloeien naar de reserves van de beide gemeenten ter versterking van hun financiële positie.

1Stroom		Resultaat 2020
Resultaat voor verdeling		1.479.122
Bestemmingsreserve: Beslispunt 2a en 2b	230.000	
Resultaat na verdeling		1.249.122
Terug te betalen aan Duiven:		
Minder inzet gronndexploitatie	381.050	
Terug te betalen volgens verdeelsleutel:		868.072
Verdeelsleutel		
Duiven 63%	546.885	
Westervoort 37%	321.187	
		0

3. *De begroting van 1Stroom sluit aan bij de ambities van de deelnemende gemeenten*
   De volgende punten zijn voor gemeente Westervoort van belang in de begroting 2022 van 1Stroom:
   - De begroting is beleidsarm ingestoken;
   - In de begroting is invulling gegeven aan de taakstellende bezuiniging;
   - In de begroting is rekening gehouden met de continuering van de huidige dienstverlening.

4. *Het is wenselijk de huidige verdeelsleutels te blijven hanteren*
   In de begroting 2022-2025 is gewerkt met de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutels. De argumentatie hiervoor is weergegeven in de voortgangsrapportage van 1Stroom. Hierin is door het AB kwalitatief beargumenteerd en met voorbeelden onderbouwd dat het blijven hanteren van de huidige verdeelsleutel wenselijk is.
5. *De conceptbegroting 2022-2025 geeft geen aanleiding tot het indienen van een zienswijze.*

Kanttekeningen

1. Indien de jaarrekening niet op tijd wordt ingezonden kan 1Stroom onder preventief toezicht worden gesteld.
2. Resultaatbestemming:
   a en b: De vorming van de bestemmingsreserves voor de reorganisatie en de nieuwe omgevingswet is onder voorbehoud van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten. Indien de bestemmingsreserves niet gevormd worden, dan zullen deze kosten ten laste worden gebracht van het rekeningresultaat 2021.

Financiële paragraaf

De begroting van 1Stroom is een afgeleide van de begrotingen van de opdrachtgevers, de gemeenten Duiven en Westervoort. De MJPB 2022-2025 1Stroom is beleidsarm ingestoken. De lastenstijging ten opzichte van de MJPB 2021-2024 van € 0,5 mln. bestaat dan ook uit autonome ontwikkelingen, zoals de loonindexatie.
Van de in de MJPB 2021-2024 verwerkte additionele besparingstaakstellingen, die oplopen naar € 732.000 in 2024, is in de huidige MJPB de eerste tranche ingevuld (€ 289.000). Gedurende 2021 zal aan de resterende taakstelling voor 2022 nadere invulling worden gegeven.

Participatie en communicatie

Niet van toepassing.

Intergemeentelijke samenwerking

1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Duiven en Westervoort hun uitvoering hebben belegd. Zowel de begroting als de jaarrekening van 1Stroom hebben betrekking op de uitvoering van de taken van beide gemeenten.

Bijlagen
201509924 Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom
201509922 Jaarrekening 2020 1Stroom
201509925 Controleverklaring 1Stroom
201509338 Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom
201509746 Begroting 2022-2025 1Stroom
201509927 Concept raadsbesluit

Duiven, 4 mei 2021.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J.(Chris) Papjes	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/080053/201509927

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Samenvatting

De raad heeft kennisgenomen van de jaarrekening 2020 en de begroting 2022 van 1Stroom. Zij stemt met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020
    a. Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
    b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking voor de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
    c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFDC7498BFF

Gemeente Duiven

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/080053/201509927

Datum besluitvorming : 22 juni 2021

Onderwerp : Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

Samenvatting

De raad heeft kennisgenomen van de jaarrekening 2020 en de begroting 2022 van 1Stroom. Zij stemt met de voorgestelde resultaatbestemming, met de continuering van de verdeelsleutel en om geen zienswijze in te dienen op de begroting.

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom
2. In te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020 en het resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

de griffier,

drs. W.R. (Wouter) Bosch

de voorzitter,

mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Kon pagina 1 uit document 3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document 3. Bijlage 1 - Aanbiedingsbrief jaarrekening 2020 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Jaarstukken 2020

Registratienummer: 201507417

Datum: 14 april 2021

Inhoudsopgave

Inleiding.....3

Resultaat.....3

Jaarverslag.....4

1. Het programma dienstverlening.....5
2. Paragrafen.....9

2.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....9

2.2 Paragraaf financiering.....10

2.3 Paragraaf bedrijfsvoering.....14

Financiële jaarrekening.....18

3.1 Financiële jaarrekening en toelichting.....19

3.2 Overzicht van baten en lasten.....21

3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....22

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten.....25

3.5 Incidentele baten en lasten.....26

3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....26

3.7 Wet normering topinkomens.....27

3.8 Balans.....29

3.8.1 Toelichting op de balans.....30

Bijlagen.....34

Kredieten.....34

Lasten en baten per taakveld.....35

EMU-saldo.....36

Controleverklaring.....37

1STROOM Jaarstukken 2020

Inleiding

Dit is de derde jaarrekening van 1Stroom. 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin het ambtelijke apparaat van de gemeenten Duiven en Westervoort is ondergebracht. De jaarrekening van 1Stroom kent één programma, de dienstverlening naar de twee deelnemende gemeenten.

Resultaat

Het jaar 2020 sluit af met een positief resultaat van € 1.479.122. Dit resultaat is onder andere het gevolg van verbetering van de (interne) beheersing en van incidentele gelden en lastenvermindering als gevolg van COVID-19. Hiermee is een goede basis gelegd in voorbereiding op de organisatieverandering van 1Stroom in 2021.

Het is 1Stroom gelukt om, zelfs in tijden van COVID-19, het verbeterproces voor de financiële beheersing succesvol voort te zetten. Een deel van positief resultaat is verkregen door grip te krijgen op de budgetten van met name formatie en de bijbehorende inhuur, door contracten te actualiseren en voordeliger in te kopen en door op onderdelen slimmer te organiseren of gebruik te maken van nieuwe technieken. Voor wat betreft het laatste: denk hierbij aan innovatieve methodieken voor werving en selectie en het verbeteren van bestaande applicaties waardoor systemen menselijke handelingen overnemen of verminderen.

Naast het verbeteren van de bedrijfsvoering en stap voor stap professionaliseren van de dienstverlening is een deel van het positief resultaat te verklaren als gevolg van extra, vaak incidentele, ontvangsten waar in de begroting en tussentijdse rapportages géén rekening mee is gehouden of die vanuit voorzichtigheidsprincipe niet waren meegenomen omdat de verwachting was dat daar 1-op-1 uitgaven tegenover stonden. Denk hierbij aan gelden vanuit het UWV of incidentele vergoedingen als gevolg van COVID-19. Deze solide benadering van de begroting maakt dat het jaarresultaat in vergelijking met het geprognotiseerde resultaat van de derde kwartaalrapportage hoog is.

Het financieel voordeel 2020 op de personele inzet heeft vooral een incidenteel karakter. Door COVID-19 zijn de overige personeelskosten ook lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder reisbewegingen en dus minder reiskosten, afgelaste cursussen en minder cursusafname door de medewerkers. Daarnaast zijn door COVID-19 sommige projecten vertraagd. Vanuit formatie- en kostenoogpunt zal in 2021 goed moeten worden bezien wat hier de financiële effecten van zijn.

Jaarverslag 2020

1. Het programma dienstverlening

Het programma **dienstverlening** kent meerdere aspecten:

- dienstverlening aan de samenleving: inwoners, bedrijven, organisaties, andere overheden);
- dienstverlening aan de besturen: de colleges en de raden van Duiven en van Westervoort;
- interne dienstverlening/bedrijfsvoering.

Om al die diensten te kunnen verlenen is bedrijfsvoering nodig. Dat is waar dit programma over gaat. Wat kost het om goede dienstverlening te kunnen bieden?

Programmadoelstelling
1Stroom wil een betrouwbare partner zijn die optimale en passende dienstverlening biedt aan twee gemeenten. Hiermee versterken we de positie van de gemeente als eerste overheid.

Wat hebben wij ervoor gedaan?

1Stroom verricht alle gemeentelijke taken voor zover die niet bij derden belegd zijn. De uitvoering bevat in ieder geval: het ontwikkelen en uitvoeren van beleid, publieke dienstverlening, toezicht en handhaving en het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel en organisatie.

In het dagelijks werk laten we ons leiden door de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid.

- 1Stroom investeert in een krachtig bestuurlijk ambtelijk samenspel door de bestuurders professioneel te ondersteunen en (pro-)actief en helder te adviseren, rekening houdend met de couleur locale.
- 1Stroom investeert in het zijn van een volwaardige partner in de regio. We bieden professioneel tegenspel en medespel en leveren een proportioneel aandeel in regionale taken en werkzaamheden.
- 1Stroom faciliteert de samenleving bij het nemen van initiatieven en het bieden van ruimte hiervoor.
- 1Stroom faciliteert de medewerkers bij het ontwikkelen van de hiervoor benodigde vaardigheden, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten en het bieden van ruimte om te experimenteren.
  In 2020 is een pilot gestart met een online leerplatform met Skills Town onder de naam 1Stroomacademie. Dit wordt uitbouwt met fysieke trainingen die worden aangeboden door o.a. interne trainers. De interne trainers kunnen op diverse gebieden zowel inhoudelijk als procesmatig ondersteuning leveren.
- 1Stroom investeert in de professionele groei van de medewerkers naar persoonlijk leiderschap en vakmanschap, zodat zij kunnen voldoen aan wat er van hen verwacht wordt in hun veranderende rol.
- 1Stroom investeert in de organisatieontwikkeling door het borgen van de kernwaarden en de missie & visie in de organisatie en het waarmaken van de besturingsfilosofie.
- 1Stroom waarborgt de kwaliteit van de dienstverlening. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2021 wordt de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester

en wethouders) gemeten. Hierover wordt in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.
- 1Stroom zorgt voor informatievoorziening, huisvesting en voor de benodigde (ICT) apparatuur.

Leren en ontwikkelen
- In het kader van het opleidingsplan is in 2020 ingezet op de thema's Teamontwikkeling & Leiderschap, Professionele veerkracht en het bestuurlijk-ambtelijk samenspel. In het kader van het verder ontwikkelen van het bestuurlijk ambtelijk samenspel is in 2020, volgend op een succesvolle eerste pilot in 2019/2020, een tweede groep adviseurs gestart met het programma 'Versterken Adviseurs'. Tijdens dit programma werken deelnemers in 5 modules aan het vergroten van hun zelfbewustzijn door in te zetten op adviesvaardigheden, het omgaan met weerstand, beïnvloeden, assertief optreden en projectmatig werken. Door COVID-19 kon een beperkt deel van het totale programma doorlopen worden en zal een vervolg in 2021 plaatsvinden. De verwachting is dat eind 2021 een 3e groep start.
- Om de professionele veerkracht van de medewerkers, de teams en daarmee van de organisatie te versterken is het traject Professionele Veerkracht in 2020 gestart. Voor dit project ontvangt 1Stroom subsidie van de Provincie Gelderland. Het traject is in maart gestart, maar door de COVID-19 maatregelen moest het programma herijkt worden. Hierbij konden tevens de voorziene organisatieontwikkelingen worden ingepast. In het vierde kwartaal van 2020 is een hernieuwde doorstart gemaakt met dit traject. De focus van het traject ligt op de volgende drie aspecten van veerkracht: eigen regie/eigenaarschap, mindset en samenwerken/verbinden.
- In 2020 is de '1StroomAcademie' gelanceerd. Een leerplatform waarin medewerkers de mogelijkheid hebben om competenties en kunde te verkrijgen, vergroten of bij te houden. Doordat mensen vanwege COVID-19 maatregelen thuiswerken en allerlei cursussen zijn komen te vervallen is in eerste instantie de focus gelegd op een online leerplatform dat als pilot is gestart. In 2020 hebben 110 mensen een cursus of training gevolgd op het platform. In maart 2021 wordt de pilot geëvalueerd. Op basis hiervan wordt bezien hoe de 1StroomAcademie zich verder kan ontwikkelen, zowel online als met fysieke trainingen.
- In 2020 waren er slechts beperkte mogelijkheden om met grotere groepen fysiek bij elkaar te komen. Hierdoor is het moeilijk geweest om te investeren op teamontwikkeling. teamontwikkeling in 2021 ook een hoofdthema in het opleidingsplan.

Volwaardig partner in de regio

Op steeds meer beleidsterreinen vind besluitvorming plaats op regionaal niveau. De taken op het gezondheid en brandweer zijn al langer regionaal georganiseerd, maar ook op het gebied van het sociaal domein, energie, wonen en duurzaamheid wordt regionaal afgestemd en/of besloten. Op verschillende schaalniveaus werken de deelnemende gemeenten intergemeentelijk/regionaal samen; op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen, Gelderland-Midden, de regio centraal Gelderland en de Liemers. Ten behoeve van deze samenwerkingen levert 1Stroom ambtelijke capaciteit en adviseert de colleges en raden over ontwikkelen en opgaven. Op deze wijze kunnen Duiven en Westervoort een volwaardig partner zijn in de regionale samenwerkingsverbanden. Denk hierbij aan samenwerkingsverbanden als: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR), Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), de ODRA, Liemerse Ambassade en Samenwerking de Liemers (SdL).

Initiatieven uit de samenleving
Een betrokken maatschappij neemt initiatieven en wordt hierin gestimuleerd en geholpen. Het faciliteren van de samenleving bij het nemen van initiatieven en het bieden van ruimte hiervoor is een continu proces dat 1Stroom voor de gemeenten borgt. Zo zijn we in 2020 in gesprek te gaan met verschillende initiatiefnemers om hen op weg te helpen bij realisatie van passende en versterkende initiatieven. Ook waar deze initiatieven nog niet voldragen waren. Voorbeelden zijn: het uitwerken van bewonersinitiatieven zoals het Groen Manifest in Duiven en de Duo fiets in Duiven en Westervoort en initiatieven rond de renovatie van speeltuinen en talrijke buurtinitiatieven. Verder zijn in 2020 mede door het effectief inzetten van subsidieregelingen kleine en grotere initiatieven op kunnen starten. Afgelopen jaar is daarnaast geëxperimenteerd met nieuwe vormen van lokale democratie, zoals de burgerbegroting in Duiven en het uitrollen van het uitdaagrecht in de Duiven en Westervoort (the right to challenge), .

Kwaliteit van dienstverlening
Een van de doelen van 1Stroom is het continu verbeteren en optimaliseren van onze dienstverlening. In 2020 is een adviseur Dienstverlening aangetrokken om samen de organisatie de doorontwikkeling van de dienstverlening voort te zetten. Een van de speerpunten in de verbetering is de telefonische bereikbaarheid van 1Stroom. Door bereikbaarheidsondersoek is inzicht verkregen in mogelijke verbeteringen. Met verbeteracties op het gebied van techniek, organisatie en monitoring zijn in 2020 al de eerste resultaten behaald.

Duiven en Westervoort hebben de gemeenschappelijke regeling 1Stroom opgericht om gezamenlijk een robuuste ambtelijke organisatie te vormen die leidt tot een hogere kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2017 is een tevredenheidsonderzoek als 0-meting uitgevoerd. Eind 2019/begin 2020 is gestart met de 2-meting met de deelname aan ‘Waar staat je gemeente’ en de ‘MKB-monitor’. Wegens het uitbreken van COVID-19 kon in 2020 het onderzoek niet worden afgerond. In 2021 wordt aan het tevredenheidsonderzoek de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders) toegevoegd. Middels een enquête en interviews wordt dit in kaart gebracht. Over beide metingen wordt gezamenlijk in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.

1Stroom manier van werken
In 2020 waren vanwege Covid-19 maatregelen extra inspanningen nodig om goed en efficiënt te kunnen blijven. Door te ondersteunen bij het fysiek (d.m.v. beeldschermen en bureaustoelen) en digitaal (MSTeams) werken op afstand konden bestuur, gemeenteraden en organisatie tijdens de lock-downs en thuiswerkperiodes door werken. De gaf extra belasting op systemen, met als gevolg een minder toegankelijke ICT-omgeving. Door goede samenwerking met de RID en externe partijen konden deze problemen worden opgelost. In de gemeentehuizen hebben is ingezet op een veilige 1,5 meter werkomgeving. Daarbij is ook gekeken naar de mogelijkheden die nu uitkomst bieden, maar ook in de toekomst van toegevoegde waarde zijn. Op diverse plekken zijn bijvoorbeeld zogenaamde hybride vergadersystemen gerealiseerd. Deze systemen maken het mogelijk maken om gecombineerd zowel fysiek als digitaal te kunnen overleggen.

In het kader van de huisvesting heeft het project meubilair en het bijbehorende kantoorconcept ‘activiteitgericht werken’ begin 2020 een verder vervolg gekregen. Echter is er sinds de komst van COVID-19 ook voor dit project veel veranderd. De uitkomsten van een uitgevoerde thuiswerk-enquête in de zomer hebben laten zien dat de ervaring met thuiswerken de kijk op activiteitgericht werken heeft veranderd. Met nieuwe inzichten is de richting van het project in het derde kwartaal van 2020 bijgesteld om het nog beter ondersteunend te laten zijn aan de missie, visie en kernwaarden van 1Stroom. Focus licht meer op activiteit gericht werken en minder op sec de vervanging van meubilair. Door de gewijzigde inzichten wordt gekeken naar oplossingen die bijdragen aan de verschillende soorten werkzaamheden en omstandigheden waarmee de medewerkers van 1Stroom te maken hebben. Voor het project is in het vierde kwartaal van 2020 gestart met een aanbesteding conform de RCC-methodiek.

Wat heeft het gekost?

De staat van baten en lasten ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Lasten				
Loonkosten	19.458.000	18.250.012	18.052.262	-197.750
Overige personeelskosten	1.423.000	2.853.986	2.791.057	-62.929
Huisvesting	1.180.000	1.192.854	1.020.313	-172.541
Automatisering	2.897.000	3.014.099	3.142.189	128.090
Bureau- en organisatiekosten	873.000	798.562	662.748	-135.814
Totale lasten	25.831.000	26.109.513	25.668.568	-440.945
Baten				
Bijdragen gemeente Duiven	16.632.000	16.747.162	16.747.162	-
Bijdragen gemeente Westervoort	8.939.000	9.102.011	9.102.011	-
Overige baten	260.000	260.340	1.298.517	1.038.177
Totale baten	25.831.000	26.109.513	27.147.690	1.038.177
Resultaat	-	-	1.479.122	1.479.122

Een uitgebreidere toelichting vindt u verderop in de financiële jaarrekening.

Indicatoren	2019	2020
Formatie fte per 1.000 inwoners	6,27	6,78
Bezetting fte per 1.000 inwoners	6,27	6,31
Apparaatskosten per inwoner	€ 654	€ 640
Externe inhuur als % van de totale loonsom + inhuur externen	14,70%	10,76%
Overhead als % van totale lasten	50,29%	45,82%

Toelichting:
Formatie fte per 1000 inwoners: 272 : 40.102 * 1000
Bezetting fte per 1000 inwoners: 253 : 40.102 * 1000
Apparaatskosten: € 25.668.568 : 40.102
Externe inhuur als % van de totale loonsom+inhuur externen: € 2.176.105,- : 20.228.367,-
Overhead als % van totale lasten : € 11.761.480 : € 25.668.568

2. Paragrafen

De paragrafen ‘Lokale heffingen’, ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ en ‘Verbonden partijen’ zijn niet van toepassing binnen de rekening 1Stroom. De gemeente Duiven en Westervoort blijven verantwoordelijk voor het opleggen van de lokale heffingen in eigen gemeente. De verantwoording en verwerking van de baten vinden rechtstreeks plaats in de administraties van beide gemeenten. Op grond van het BBV (art. 12, lid 1) bevat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in ieder geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen. 1Stroom heeft geen van deze kapitaalgoederen, daarom is deze paragraaf ook niet van toepassing.

2.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in staat is tegenvallers op te vangen.

Op 1 januari 2018 is de organisatie 1Stroom officieel in werking getreden en op dat moment zijn er geen reserves gevormd. Artikel 24 uit de statuten van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom stelt dat er wel reserves en voorzieningen gevormd kunnen worden gedurende de looptijd van 1Stroom.

Lopende het begrotingsjaar zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van de werkorganisatie periodiek en nauwgezet gemonitord teneinde tijdig te kunnen bijsturen. Dit is gebeurt aan de hand van een tussentijdse rapportage. In 2020 is besloten dat er een halfjaarsrapportage wordt opgesteld op basis waarvan de begroting bijgesteld kan worden. Na het eerste en derde kwartaal wordt een financiële rapportage gemaakt ten behoeve van operationele bijsturing. Wanneer sprake is van een negatief financieel jaarresultaat wordt beroep gedaan op het weerstandsvermogen van Duiven en Westervoort, waarbij het verdelingspercentage 63%-37% wordt gehanteerd. Beide gemeenten betrekken dit risico in de programmabegroting. Financiële meevallers komen ten goede aan het weerstandsvermogen van beide gemeenten. Derhalve wordt ook geen algemene reserve aangehouden bij 1Stroom.

De jaarrekening omvat geen actualisatie van de meerjarige risico's en een uitleg wat er met risico's van het afgelopen jaar is gebeurd. Dit omdat deze risico's, als ze er al zouden zijn gedekt worden vanuit een bijdrage door de gemeenten.

COVID-19

In 2020 zijn de werkzaamheden van veel medewerkers aanzienlijk beïnvloed door COVID-19. Dit is vooral zichtbaar bij de Bijzondere Opsporings Ambtenaren (BOA's). Maar daarnaast is er extra werk verricht in het kader van onder andere het COVID-proof maken van gebouwen, extra veiligheidsadviezen, verlenen van subsidies, kwijtschelden van huren, verstrekken van voorschotten aan zorgaanbieders, verstrekken van mondkapjes, en natuurlijk het informeren van inwoners over de maatregelen.

Kortom, een groot deel van onze organisatie heeft direct of indirect werkzaamheden verricht in het kader van de COVID-19 crisis. Voor een deel van deze extra werkzaamheden is ingehuurd, maar veel van de werkzaamheden zijn opgevangen door eigen medewerkers. Voor de extra werkzaamheden is door de gemeenten Westervoort en Duiven compensatie ontvangen van het Rijk. De extra kosten van 1Stroom worden daarom, conform de gebruikelijke systematiek, doorbelast aan de gemeenten.

De inzet van medewerkers voor de COVID-19 crisis heeft tot gevolg dat keuzes gemaakt zijn in de uitvoering van werkzaamheden medewerkers. Hierbij heeft de dienstverlening en uitvoering van wettelijke taken centraal gestaan. Aan (beleids)ontwikkelingen en ambities kon in 2020 soms minder worden gedaan dan voorzien. Samen met het bestuur zijn hierin keuzes gemaakt en zal worden bezien of en wanneer deze werkzaamheden kunnen worden ingehaald. Hiermee zullen mogelijk extra kosten gemoeid zijn.

Ontwikkelingen btw

Met ingang van 1 januari 2018 is 1Stroom btw- ondernemer. De bedrijfsvoering gaat uit van kosten exclusief btw. De btw is terug te vorderen. De bijdragen worden met btw gefactureerd naar Duiven en Westervoort. Bij de deelnemende gemeenten is deze btw niet geheel terug te vorderen c.q. te verrekenen met het btw compensatiefonds (BCF). De lasten in de gemeentelijke begrotingen van Duiven en Westervoort kunnen hoger zijn dan de hier weergegeven lasten, omdat er een deel kostprijsverhogende btw is ontstaan. Dit zal per gemeente verschillen want dit is afhankelijk van het geldende mengpercentage per gemeente.

Kengetallen financiële positie

Door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat gemeenschappelijke regelingen een basis set van vijf financiële kengetallen opnemen. Voor 1Stroom zijn de kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit niet van toepassing.

Kengetallen	Rek.2020
netto schuldquote	-2%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%
solvabiliteitsatio	23%
structurele exploitatieruimte	5%

Netto schuldquote: geeft inzicht in de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen
1Stroom heeft geen gelden doorgeleend. Daardoor is de gecorrigeerde netto schuldquote gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio: verhouding eigen vermogen /totaal vermogen
Het resultaat 2020 is aangemerkt als eigen vermogen.

2.2. Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering gaat over de manier waarop 1Stroom wordt gefinancierd en de risico's die daarbij aanwezig zijn.

Financiering
De reguliere exploitatiekosten van 1Stroom zijn in 2020 gefinancierd door de deelnemende gemeenten, respectievelijk Duiven en Westervoort.

Bijgaand de bevoorschotting per gemeente:

Gemeente		Bijdrage per maand	Totale bijdrage 2020
Duiven	Maandvoorschot	€ 1.268.345	€ 15.220.142
	Doorbelasting afvalaanbiedstation		€ 599.000
	Doorbelasting grondexploitatie		€ 813.000
Westervoort	Maandvoorschot	€ 744.901	€ 8.938.814
Totale bijdrage		**€ 2.013.246**	**€ 25.570.956**

De hoogte van het maandelijks voorschot was afgestemd op de begroting van 1Stroom. De financieringsbehoefte is zeer inzichtelijk, aangezien het moment van het doen van de uitgaven voor het grootste gedeelte van de kosten zeker is. 75% van de kosten binnen 1Stroom bestaan uit loonkosten, welke op een maandelijks vast moment worden uitgekeerd.

1Stroom is in 2020 hoofdzakelijk gefinancierd met gelden van Duiven en Westervoort. Begin 2020 is er drie keer voor een korte periode € 1.000.000 geleend om een tijdelijk liquiditeitstekort op te vangen. Door de op dat moment geldende negatieve rente heeft dit geresulteerd in een ontvangen bedrag van de Bank Nederlandse Gemeenten van totaal € 1.011.

Andere rentekosten heeft 1Stroom in 2020 niet gemaakt. Dit betekent ook dat er geen rentelasten zijn toegerekend aan taakvelden. Wel zijn de afschrijvingslasten toegerekend aan de taakvelden waar het betrekking op heeft.

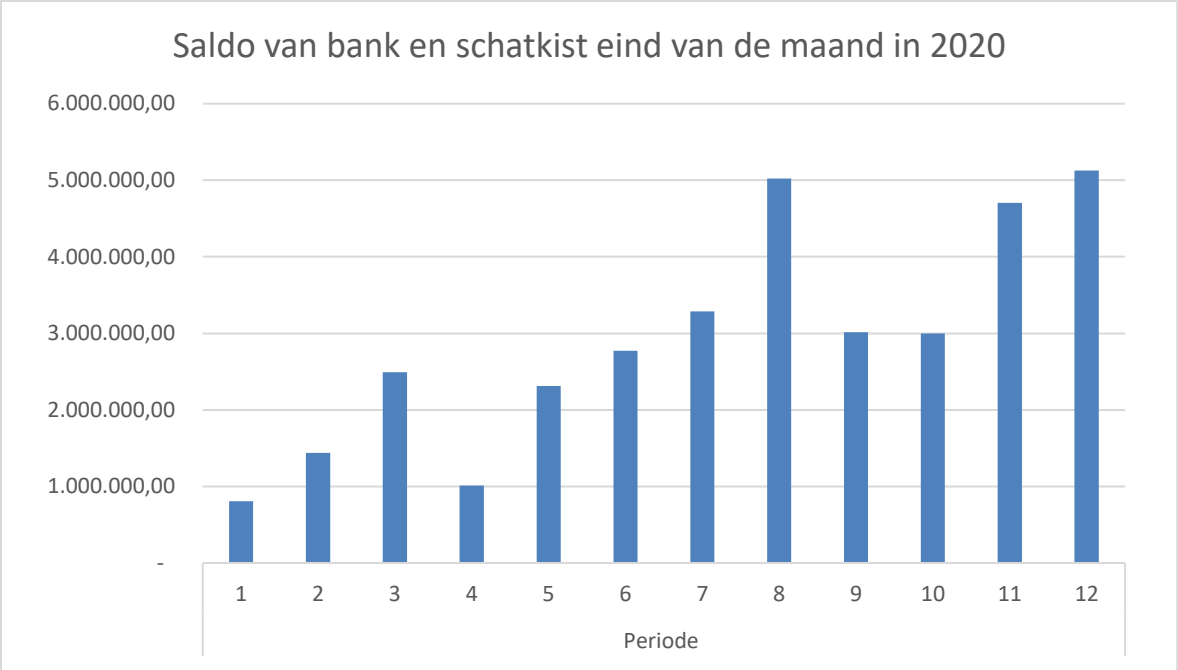

Rekeningcourant overeenkomst Bank Nederlandse Gemeenten

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is eind 2017 een rekeningcourant overeenkomst gesloten. In deze overeenkomst is verder geen kredietlimiet benoemd. De bankrekening van 1Stroom heeft het hele jaar 2020 positief gestaan.

Schatkistbankieren

Bij een (tijdelijk) overschot aan liquide middelen wordt dit in rekening courant aangehouden ten behoeve van het dagelijks betalingsverkeer. Boven een drempelbedrag worden we verplicht overtollige middelen bij het Rijk (Ministerie van Financiën) in de schatkist gestald, dit betreft het schatkistbankieren. Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 0,75% van het begrotingstotaal. Begrotingstotaal € 25.831.296 maal 0,75% = € 191.000 De drempel mag nooit lager zijn dan € 250.000. 1Stroom heeft gedurende het gehele jaar 2020 boven de drempel van € 250.000 gezeten.

Kasgeldlimiet

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) is een kasgeldlimiet vastgelegd om het renterisico bij decentrale overheden te beheersen door een grens te stellen aan de financiering op de korte termijn. Dit betekent dat de korte schuld voor maximaal 8,2% van het begrotingstotaal mag bedragen. Voor 1Stroom betekent dit dat de kasgeldlimiet ruim € 2 miljoen betreft. Wordt de kasgeldlimiet meer dan 2 opeenvolgende kwartalen overschreden wordt men geacht een plan op te stellen dat aangeeft hoe het probleem wordt opgelost.
1Stroom heeft gedurende het jaar 2020 drie maal tijdelijk gebruik gemaakt van kasgeld. Begin 2020 is er drie maal € 1.000.000 geleend tegen een negatieve rente. De opbrengst hiervan was € 1.011.

(bedragen x € 1.000,-)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Berekening rente risiconorm			
Totale lasten	€ 25.831	€ 25.669	€ 162
Percentage regeling	20,0%	20,0%	
Rente risiconorm in bedrag	€ 5.166	€ 5.134	€ -
Berekening rente risico			
Rente herziening	€ -	€ -	€ -
+/+ aflossingen	€ -	€ -	€ -
Rente risico	€ -	€ -	€ -
Toeting renterisiconorm			
Rente risiconorm	€ 5.166	€ 5.134	€ 32
Rente risiconorm	€ -	€ -	€ -
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	€ 5.166	€ 5.134	€ 32

Berekening ruimte t.o.v. kasgeldlimiet *(Bedragen x € 1.000)*

	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020	3e kwartaal 2020	4e kwartaal 2020	Gemiddeld 2020
Gemiddelde vlottende middelen	1.579	2.032	3.774	4.277	2.915
Kasgeldlimiet per 1 januari 2020	2.097	2.097	2.097	2.097	2.097
Opgenomen kasgeld	-1.000				
Ruimte boven de limiet	**2.676**	**4.129**	**5.871**	**6.374**	**5.012**

Renterisiconorm

In de Wet FIDO is tevens een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgesteld. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit betreffen leningen met een looptijd langer dan één jaar. Het beheersen gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm betreft 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. 1Stroom heeft in 2020 het gehele jaar geen lang geld aangetrokken dus voldoet aan de rente risiconorm.

2.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

In deze verplichte paragraaf wordt verantwoording afgelegd over de bedrijfsvoering. Onderdelen met betrekking tot de bedrijfsvoering worden voor 2020 ook opgenomen in de programmarekeningen 2020 van de gemeenten Duiven en Westervoort.

Organisatieontwikkeling
In 2018 is 1Stroom, de ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort, gestart. Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosifie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie drie jaar draait, wordt echter duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeven om de de stip op de horizon 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving' te bereiken.

Daarom is het afgelopen jaar besloten om een volgende stap te doen in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en de besturingsfilosofie en de kernwaarden behouden blijven.Veranderen met behoud van het goede dus. Om verdere doorontwikkeling van 1Stroom mogelijk te maken wordt de structuur aangepast. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers.

De nieuwe structuur bestaat uit één algemeen directeur en twee gemeentesecretarissen/adjunct directeuren. De algemeen directeur is eindverantwoordelijk. Door deze aanpassing wordt een eenduidige aansturing van de organisatie en een duidelijke verantwoording verkregen. In de nieuwe structuur komen er tien gelijkwaardige organisatie-eenheden met bijpassende aansturing. Met deze organisatiestructuur wordt de concernsturing beter ondersteund en de platte organissatiestructuur versterkt.

In het najaar van 2020 is het proces om de structuuraanpassing te realiseren is door een projectgroep uitgelijnd en de verwachting is dat de nieuwe managementstructuur medio juni staat en dat op 1 september de gehele organisatie volgens de nieuwe structuur is ingevuld.

Interne beheersing en accountantscontrole
Op verslagdatum is de interim-controle van de accountant bijna afgerond. Inmiddels is de managementletter 2020 gereed en afgestemd met het bestuur. De managementletter laat een zichtbare verbetering zien t.o.v. 2019 en met name 2018. De accountant heeft dit vastgesteld en heeft geconstateerd dat de uitvoering van het plan van het verbeteren van de financiële functie conform planning en plan verloopt. Inmiddels is de basis op orde en is de doorontwikkeling van de financiële functie gaande. De administratie is dagelijks bij en geschoond en een eerste aanzet is gemaakt met het opstellen van een intern controleprogramma.

In 2020 is het inkoop-, verkoop- en betaalproces verbeterd en het debiteurenbeheer op orde gebracht. In 2020 is voor 1Stroom een start gemaakt met het opstellen van kwartaalrapportages. Dit proces wordt in 2021 verder uitgewerkt waarbij de nadruk wordt gelegd op een managementrapportage in plaats van sec een financiële presentatie.

Het budgetbeheer in de organisatie is sterk verbeterd en er is goed aandacht voor het aantoonbaar vastleggen van prestatieverklaringen in het inkoopproces.

Inhuurkosten
Binnen 1Stroom is in 2020 voor bijna € 2,2 miljoen flexibel personeel ingezet. De inzet van flexibel personeel maakt het mogelijk om continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen bij ziekte en vacatures maar ook om specialistische kennis in te zetten wanneer dit nodig is. Dit maakt een solide en flexibele bedrijfsvoering mogelijk zodat contiuniteit en benodigde expertise kunnen worden geborgd. Naast de in de begroting opgenomen post voor inhuur (€ 150.000,-) worden tevens beschikbare gelden uit vacatureruimte, externe bijdragen, waaronder inkomsten die van het UWV worden ontvangen voor ziekte en zwangerschap en projectbudget ingezet om de kosten van flexibel personeel te dekken.

De totale uitgaven voor flexibel personeel is fors gedaald in 2020 ten opzichte van 2019 (bijna € 3,3 miljoen). In 2020 is onder andere ingehuurd voor de extra COVID-19 werkzaamheden. Voorbeelden hiervan zijn het COVID-19-proof maken van gebouwen en het inhuren van extra capaciteit voor veiligheidsadviezen. Daarnaast wordt inhuur vooral ingezet voor expertise die niet in de organisatie aanwezig is en waarvan de omvang of tijdsduur het aantrekken van vast personeel niet rechtvaardigt.

Informatiebeveiliging en Privacybescherming
In het afgelopen jaar zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd om de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen te waarborgen. Daarnaast ligt het accent ook op het minimaliseren van de schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Het gaat hier om risicobeheersing, niet op het uitsluiten van ieder laatste risico. Mede door de COVID-19-crisis zijn helaas niet alle actiepunten gerealiseerd. Met name op het gebied van technische maatregelen kon in 2020 niet alles worden gerealiseerd omdat het faciliteren van bijvoorbeeld het thuiswerken een hogere prioriteit had. Het streven is om in 2021 een belangrijk deel van deze achterstand in te halen.

Gelet op het mogelijk risico (d.w.z. een hoge kans op en een hoge waarschijnlijkheid van misbruik) is veel aandacht besteed aan de kwetsbaarheidsmeldingen van de Informatie Beveiligingsdienst Gemeenten (de IBD). Voor zover van toepassing zijn deze kwetsbaarheidsmeldingen met voorrang behandeld en opgelost. Bij informatieveiligheid ligt een groot risico bij de menselijke factor. Daarom wordt continu geïnvesteerd in de digitale weerbaarheid en het structureel verhogen van het bewustzijn van de medewerkers van 1Stroom voor informatieveiligheid. Naast berichtgeving via intranet gebeurt dit bijvoorbeeld door deelname aan de Phishing Challengeen het volgen van de e-learning iBewustzijn. Alle nieuwe medewerkers van 1Stroom zijn verplicht om deze e-learning binnen drie maanden na indiensttreding af te ronden met het certificaat.

In 2020 is ook gewerkt aan het continu verbeteren van de kennis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (de AVG) onder de medewerkers van 1Stroom. Zeer regelmatig wordt de Functionaris Gegevensbescherming om advies gevraagd bij de start van nieuwe projecten, zoals bijvoorbeeld de invoering van de bodycams voor de boa’s, de invoering van het track and traceysteem bij de voertuigen van 1Stroom en de privacyaspecten van de vernieuwde wet- en regelgeving in het Schuldendomein.

In het afgelopen jaar werden er officieel 12 datalekken gemeld. In de meeste gevallen ging het om de verzending van een bericht of brief met persoonsgegevens naar de verkeerde ontvanger. Dit is ook landelijk gezien de meest voorkomende vorm van een datalek. Twee datalekken zijn gelet op de omvang en mogelijke gevolgen voor de betrokkenen ook gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De datalekmeldingen worden altijd geanalyseerd en in overleg met de betrokken medewerker wordt ook gekeken naar het voorkomen van een dergelijk datalek in de toekomst.

Integriteit

Integer handelen door de medewerkers van 1Stroom is een belangrijk speerpunt. Vanuit de visie op integriteit zijn in 2020 verschillende acties uit het integriteitsbeleid van 1Stroom uitgevoerd. Het doel hiervan is om medewerkers te beschermen tegen misstappen door onnodige risico's weg te nemen en om integriteit te borgen in de organisatie.

In 2020 werd voor alle nieuwe medewerkers standaard een verklaring omtrent gedrag (VOG) aangevraagd voor de indiensttreding. De sollicitatiegesprekken zijn ook een belangrijk moment om het integriteitsbewustzijn bij potentiele nieuwe medewerkers te peilen en te bevorderen. Alle nieuwe medewerkers leggen de ambtseed of belofte af. Via een interactieve sessie wordt hierbij bewustwording gerealiseerd over wat integriteit in het werken bij 1Stroom betekent. De nieuwe medewerkers krijgen allemaal het integriteitsbeleid en de gedragscode voor medewerkers uitgereikt.

1Stroom heeft de Regeling Melding vermoeden misstand vastgesteld. Deze regeling is opgenomen in het personeelshandboek. Hiermee is ook de externe vertrouwenspersoon bekend gemaakt. Daarbij is de meldingsprocedure Ongewenst gedrag is voor 1Stroom geformaliseerd. Deze procedure benadrukt het belang van vertrouwen in de organisatie en de verantwoordelijkheid die alle medewerkers hebben om bij te dragen aan een sociaal veilige werkomgeving.

Financiële jaarrekening 2020

3.1 Financiële jaarrekening en toelichting

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopend vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van eenmalige schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa
De materiele vaste activa worden onderverdeeld in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen worden genoemd in artikel 8 van de financiële verordening van 1Stroom.

De afschrijvingstermijnen bedragen:

Vervoermiddelen	
Trekker	7 jaar
Overige vervoermiddelen	8 jaar
Overige materiële vaste activa	
Bureaustoelen	10 jaar
Telefoons	3 jaar
Hardware	4 jaar
Overig meubilair/inventaris	15 jaar

De activeringsgrens van een krediet bedraagt € 10.000.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Uitzettingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarden. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Passiva

Vaste passiva

Reserves
Reserves kunnen worden gevormd of onttrokken op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.2 Overzicht van baten en lasten

De staat van baten en lasten ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Lasten				
Loonkosten	19.458.000	18.250.012	18.052.262	-197.750
Overige personeelskosten	1.423.000	2.853.986	2.791.057	-62.929
Huisvesting	1.180.000	1.192.854	1.020.313	-172.541
Automatisering	2.897.000	3.014.099	3.142.189	128.090
Bureau- en organisatiekosten	873.000	798.562	662.748	-135.814
Totale lasten	25.831.000	26.109.513	25.668.568	-440.945
Baten				
Bijdragen gemeente Duiven	16.632.000	16.747.162	16.747.162	-
Bijdragen gemeente Westervoort	8.939.000	9.102.011	9.102.011	-
Overige baten	260.000	260.340	1.298.517	1.038.177
Totale baten	25.831.000	26.109.513	27.147.690	1.038.177
Resultaat	-	-	1.479.122	1.479.122

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door het bestuur uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door het bestuur geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Het bestuur autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000:

Onderdeel	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	begroot	realisatie	verschil		
01 – Loonkosten	18.250	18.052	-198	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
02 – Overige personeelskosten	2.854	2.791	-63	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
03 – Huisvesting	1.193	1.020	-173	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
04- Automatisering	3.014	3.142	128	Deze overschrijding wordt toegelicht in de analyse onder 3.3	Past binnen beleid
05- Bureau- en organisatiekosten	799	663	-136	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Een belangrijk onderdeel in het samenwerkingstraject betreft de kosten die ondergebracht worden in de nieuwe organisatie en de manier waarop die kosten verdeeld worden over de twee deelnemende gemeenten. Niet de volledige begrotingen van de gemeenten Duiven en Westervoort worden samengevoegd, de programmabudgetten blijven bij de afzonderlijke gemeenten. Alle ambtelijke kosten en de kosten die daarmee samenhangen worden ondergebracht bij de gemeenschappelijke organisatie. Het gaat om de volgende kosten:

- Loonkosten
- Overige personeelskosten
- Huisvesting
- Automatisering
- Bureau- en organisatiekosten

Loonkosten

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Loonkosten	19.458	18.250	18.052	-198

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Overige personeelskosten	1.423	2.854	2.791	-63

De post loonkosten en overige personeelskosten zijn met elkaar verbonden. Deze posten worden als een geheel toegelicht met de inkomsten die gelinkt zijn aan het personeel. De werkelijke loonkosten op formatiebasis zijn € 198.000 lager dan begroot. Deze onderschrijding heeft een directe relatie met de post Inhuur personeel, de uit voorzichtigheidsprincipe niet begrote meeropbrengsten op personele inzet en de uitkering van het UWV voor zwangerschaps- en ziektegelden.

Per saldo is er een voordelig saldo van ruim € 550.000 op de personeelskosten. In 2021 vindt een reorganisatie plaats om de organisatiestructuur en de managementsturing te versterken. Om deze kwaliteitsverbetering mogelijk te maken is met name in de tweede helft van 2020 terughoudend omgegaan met het opnieuw invullen van (management)vacatures. Hierdoor is in 2020 een incidenteel overschot ontstaan. Daarnaast is in de uitvoering vooral ingezet op nagenoeg gelijkblijvende dienstverlening tegen een kostenneutraal lastenniveau waarbij geen rekening werd gehouden met eventuele extra meeropbrengsten zoals de UWV-gelden of COVID-19-vergoedingen. Door COVID-19 zijn sommige projecten vertraagd en/of stilgelegd. Vanuit formatie- en kostenoogpunt zal in 2021 goed moeten worden bezien wat hier de financiële effecten van zijn. Het financieel voordeel 2020 op de personele inzet heeft namelijk vooral een incidenteel karakter. Door COVID-19 zijn de overige personeelskosten ook lager dan begroot. Dit is het gevolg van minder reisbewegingen en dus minder reiskosten, afgelaste cursussen en minder cursusafname door de medewerkers.

Huisvesting

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Huisvesting	1.180	1.193	1.020	-173

Voordeel: € 173.000.

Dit betreffen de kosten van beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven.

Voordelen zijn behaald op telefoonkosten. De kapitaalslasten in verband met het uitstellen van de aanschaf van nieuwe telefoontoestellen zijn lager dan begroot. Daarnaast is minder huur betaald in verband met de verhuizing van het wijkenteam uit het Kulturhus naar het gemeentehuis. Tot slot is in 2020 minder uitgegeven aan het onderhoud van de gebouwen dan was voorzien.

Automatisering

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Automatisering	2.897	3.014	3.142	128

Nadeel € 128.000

Automatisering betreft kosten omtrent de kapitaallasten van investeringen in automatisering, de onderhoudsabonnementen en de bijdrage aan de Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID). Door verschuivingen van automatisering van de gemeenten specifiek naar de RID toe is de afrekening van het maatwerk hoger uitgevallen.

Bureau- en organisatiekosten

Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Bureau- en organisatiekosten	873	799	663	-136

Voordeel € 136.000

Bureau- en organisatiekosten zijn in feite de overige kosten voor de bedrijfsvoering. Dit zijn bijvoorbeeld kosten omtrent literatuur, portobenodigdheden, schrijf- en bureaubehoeften, contributies en rechtskundige adviezen.

Het voordeel is tot stand gekomen op de reprografie in verband met de huur van de multifunctionele kopieerapparaten tegen een gereduceerd tarief. Voordeel op verzekeringspremies die in 1Stroom staan geraamd en specifiek zijn voor de gemeenten. Investeringen die zijn uitgesteld en inherent hieraan geen rente en afschrijving heeft plaats gevonden.

Overige baten

Naast de bijdragen die 1Stroom ontvangt van de gemeenten Duiven en Westervoort, ontvangt het ook een aantal overige baten. Dit zijn vooral baten omtrent de verhuur rondom huisvesting of de bijdragen die worden ontvangen vanuit de Samenwerking de Liemers (SDL). Maar ook ontvangsten van het UWV en de bijdrage van de MGR voor ondersteuning vallen hieronder. Deze overige baten worden in mindering gebracht op de kosten, waarna de kosten verdeeld worden over beide gemeenten.

				(x € 1.000)
Omschrijving	Begroting 2020	Definitieve Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Overige baten	260	260	1.299	1.038

Voordeel € 1.038.000,-.

De meeropbrengsten wordt o.a. veroorzaakt door:

Voor de dienstverlening aan de MGR en de SDL is een extra opbrengst ontvangen. Er zijn bijdrages ontvangen voor verrichte werkzaamheden van diverse gemeenten incl. Duiven en Westervoort zoals voor A-15, omgevingsvergunningen en extra BOA-werkzaamheden. Van UWV zijn uitkeringen ontvangen in verband met ziekte en zwangerschap. Er is een bijdrage ontvangen voor het versterkingsplan Oost Nederland. Van Scalabor is een bijdrage aan loonsubsidie ontvangen

Bijdrage gemeente Duiven

De verdeelsleutel 63% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Duiven wordt toegepast nadat de kosten over grondexploitaties en het afval aanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Bijdragen gemeente Duiven	16.608	16.747	16.747	-

Bijdrage gemeente Westervoort

De verdeelsleutel 37% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Westervoort wordt toegepast nadat de kosten omtrent grondexploitaties en het afval aanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

				(x € 1.000)
Omschrijving	**Begroting 2020**	**Definitieve Begroting 2020**	**Jaarrekening 2020**	**Verschil**
Bijdragen gemeente Westervoort	8.963	9.102	9.102	-

De verdeelsleutel wordt elke drie jaar heroverwogen en eventueel bijgesteld, als de cijfers daar aanleiding toe geven.

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten

De bijdragen van de gemeenten worden bepaald door een vaste methodiek. De bijdrage voor 2020 wordt hieronder toegelicht aan de hand van de cijfers.

		Begroting 2020	Jaarrekening 2020	Verschil
Totale lasten 1Stroom		26.109.513	25.668.568	440.945
Overige baten		260.340	1.298.517	-1.038.177
Netto door te betalen		25.849.173	24.370.051	1.479.122
Waarvan voor rekening Duiven				
Afvalaanbiedstation	-/-	599.000	599.000	0
Grondexploitatie	-/-	813.000	431.950	381.050
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel		24.437.173	23.339.101	1.098.072
Aandeel Duiven	63%	15.395.419	14.703.634	691.785
Aandeel Westervoort	37%	9.041.754	8.635.467	406.287
		24.437.173	23.339.101	1.098.072
Aandeel Duiven				
afvalaanbiedstation		599.000	599.000	0
grondexploitatie		813.000	431.950	381.050
volgens verdeelsleutel		15.395.419	14.703.634	691.785
				0
Totaal Duiven		16.807.419	15.734.584	1.072.835
				0
Totaal Westervoort		9.041.754	8.635.467	406.287
				0
Totale doorbelasting		25.849.173	24.370.051	1.479.122

Nadat de overige baten in mindering zijn gebracht op de totale lasten van 1Stroom worden de lasten rondom het afval aanbiedstation en de grondexploitaties voor 100% doorbelast aan de gemeente Duiven. De bijdrage van de gemeente Duiven bedraagt € 15.734.584. De bijdrage voor de gemeente Westervoort is € 8.635.467.

Het dagelijks bestuur stelt voor om van het positieve rekeningresultaat van € 1.479.122 een bedrag van € 230.000, - te reserveren. Voorgesteld wordt om een reserve te vormen van € 200.000,- ten behoeve van de reorganisatie en om een reserve te vormen van € 30.000 voor het inhuren van personeel ten behoeve van invoering van de omgevingswet. Onderdeel van het resultaat is een overschot van € 381.050 op de grondexploitatie van Duiven. Dit bedrag wordt gerestitueerd aan Duiven. Op het resultaat van € 1.479.122 worden de voorgestelde reserveringen en restitutie grondexploitatie in mindering gebracht. Het resterende bedrag van € 868.072 wordt volgens de verdeelsleutel 63/37% uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

3.5 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28, lid c van het BBV dient in de toelichting een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen te worden. Baten en lasten voortkomende uit éénmalige activiteiten en projecten, afwikkelingsverschillen, onvoorziene inkomsten en uitgaven evenals (eenmalige) onttrekkingen aan de algemene reserve worden als incidentele baten en lasten beschouwd. Als definitie van het begrip 'incidenteel' is uitgegaan van lasten en baten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

De belangrijkste incidentele baten en lasten (groter dan € 15.000) treft u in het volgende overzicht aan:

Omschrijving	Begroting 2020		Jaarrekening 2020
Incidentele lasten			
Reiskostenvergoeding personeel	-10.000		-30.207
Reprografie	-40.000		-64.371
Telefoonkosten	-15.000		-59.196
Incidentele baten			
UWV gelden			190.000
Bijdrages gemeentes			401.000
Bijdrage Scalabor			17.000
Bijdrage Ondermijning			155.000

Toelichting:
Het voordeel op reiskostenvergoeding is ontstaan door het thuiswerken van de medewerkers als gevolg van corona, de multifunctionele kopieerapparaten worden op dit moment gehuurd tegen een gereduceerd tarief en de telefoonkosten zijn lager uitgevallen vanwege uitstel aanschaf nieuwe toestellen. Deze voordelen hebben alle een incidenteel karakter.

Voor de dienstverlening aan de MGR en de SDL is een extra opbrengst ontvangen. Er zijn bijdrages ontvangen voor verrichte werkzaamheden van diverse gemeenten incl. Duiven en Westervoort zoals voor A-15, , omgevingsvergunning en extra BOA-werkzaamheden. Van de UWV zijn uitkeringen ontvangen in verband met ziekte en zwangerschap. Er is een bijdrage ontvangen voor het versterkingsplan Oost Nederland. Van Scalabor is een bijdrage aan loonsubsidie ontvangen. Ook hier geldt de ontvangen gelden hebben een incidenteel karakter.

3.6 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Er zijn geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

3.7 Wet normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op 1Stroom van toepassing zijnde regeling: Het algemene WNT-maximum.

De maximale bezoldiging mag voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar (algemene maximum 2020).

De WNT definieert het begrip topfunctionaris voor instellingen in de (semi)publieke sector als:

- De leden van de hoogste uitvoerende en toezichthoudende organen;
- De hoogste ondergeschikte of de leden van de groep hoogste ondergeschikten aan dat orgaan;
- Degene of degenen belast met de dagelijkse leiding.

De leden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur van de GR 1Stroom ontvangen geen bezoldiging en geen onkostenvergoeding van GR 1Stroom.

Gegevens 2020				
bedragen x € 1	De heer Mark vd Jagt	De heer Peter Breukers	De heer Chris Papjes	Mevrouw Jacobine Kersten
Functiegegevens	Directeur	Directeur	Directeur	Team Regisseur en secr. a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-04 31-12	01-01 22-08	01-01 31-12	23-8 31-12
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	0,80	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen	80.256	72.047	88.109	32.619
Beloningen betaalbaar op termijn	14.306	12.208	19.230	5.568
Bezoldiging	***94.562***	***84.255***	***107.339***	***38.187***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	151.025	129.057	160.800	71.943
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
TOTAAL BEZOLDIGING 2020	94.562	84.255	107.339	38.187
Gegevens 2019				
bedragen x € 1		De heer Peter Breukers	De heer Chris Papjes	
Functiegegevens		Directeur	Secretaris	
Aanvang en einde functievervulling in 2019		01-01 31-12	01-01 31-12	
Omvang van het dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1	1,00	
Dienstbetrekking		Ja	Ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare kostenvergoedingen		107.451	107.452	
Beloningen betaalbaar op termijn		17.994	18.034	
Bezoldiging	***0***	***125.445***	***125.486***	***0***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		194.000	194.000	
3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT				
De hierboven vermelde topfunctionarissen hebben in 2020 geen bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag ontvangen.				
Dit geldt ook voor de overige functionarissen met een dienstbetrekking in 2020.				

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	functie	Periode
Arend van Hout	voorzitter DB en AB	1/1 t/m 31/12
Theo Kampschreur	Lid DB en AB	1/1 t/m 31/8
Hans Sluiter	Lid DB en AB	1/9 t/m 31/12
Jacques Niederer	Lid DB en AB	1/1 t/m 20/2
Huub Hieltjes	Lid DB en AB	21/2 t/m 31/12
Ineke Knuiman	Lid DB en AB	1/1 t/m 31/12
Hans Breunissen	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Hans Sluiter	Lid AB	1/1 t/m 31/8
Rob Raaijman	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Johannes Goossen	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Gemma Tiedink	Lid AB	1/1 t/m 31/12
Ton Spaargaren	lid AB	1/1 t/m 31/12

3.8 Balans

Activa	31-12-2020	31-12-2019	Passiva	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Materiele vaste activa	**867.961**	**660.858**	**Eigen vermogen**	**1.479.122**	**-601.803**
Investeringen met economisch nut	867.961	660.858			
Totaal vaste activa	**867.961**	**660.858**	**Totaal vaste passiva**	**1.479.122**	**-601.803**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**5.002.825**	**1.095.903**	**Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar**	**2.817.248**	**985.634**
Vorderingen op openbare lichamen	95.149	210.241			
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	-	325.964	Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	2.590.020	588.830
Rekening-courant verhoudingen met het rijk	4.894.084	550.784			
Overige vorderingen	13.592	8.914	Overige schulden	227.228	396.804
Liquide middelen	**234.239**	**228.034**			
Banksaldi	234.239	228.034			
Overlopende activa	**434.480**	**310.170**	**Overlopende passiva**	**2.242.635**	**1.911.134**
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	434.480	310.170	Verplichtingen	2.242.635	1.911.134
Totaal vlottende activa	**5.671.544**	**1.634.107**	**Totaal vlottende passiva**	**5.059.883**	**2.896.768**
Totaal activa	**6.539.505**	**2.294.965**	**Totaal passiva**	**6.539.505**	**2.294.965**

3.8.1 Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Vaste activa	31-12-2020	31-12-2019
Materiele vaste activa		
Investeringen met economisch nut		
Vervoermiddelen	490.602	172.091
Overige mat vaste activa	377.359	488.767
Totaal vaste activa	**867.961**	**660.858**

Vlottende activa

Vlottende activa	31-12-2020	31-12-2019
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	95.149	210.241
Rekening-courant verhoudingen met het rijk	4.894.084	550.784
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		325.964
Overige vorderingen	13.592	8.914
Totaal	**5.002.825**	**1.095.903**

Vlottende activa	31-12-2020	31-12-2019
Toelichting vorderingen op openbare lichamen		
Publiekrechtelijke debiteuren	95.149	210.241
Totaal	**95.149**	**210.241**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met het rijk		
Schatkistbankieren	4.894.084	550.784
Totaal	**4.894.084**	**550.784**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		
Gemeente Duiven	-	325.964
Gemeente Westervoort	-	-
Totaal	**-**	**325.964**
Toelichting overige vorderingen		
Privaatrechtelijke debiteuren	20.552	15.814
Voorziening oninbaarheid mbt privaatrechtelijke debiteuren	-6.960	-7.960
Overige vorderingen		1.060
Totaal	**13.592**	**8.914**
Liquide middelen		
Banksaldi	234.239	228.034
Totaal	**234.239**	**228.034**
Overlopende activa		
Toelichting overige nog te ontvangen bedragen en de vooruit betaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		
Vorderingen op crediteuren	25.828	100.246
Overige vooruitbetaalde bedragen	408.652	209.924
Totaal	**434.480**	**310.170**
Totaal vlottende activa	**5.671.544**	**1.634.107**

Totaal activa	**6.539.505**	**2.294.965**

Passiva

Vaste passiva

Vaste passiva	31-12-2020	31-12-2019
Eigen vermogen		
Stand 1 januari	601.803	217.468
Resultaatbestemming voorgaand boekjaar	-601.803	-217.468
Gerealiseerd resultaat boekjaar	1.479.122	-601.803
Stand 31 december	1.479.122	-601.803
Het resultaat 2019 is in rekening gebracht bijde gemeente Duiven en Westervoort		
Totaal vaste passiva	**1.479.122**	**-601.803**

Vlottende passiva

Vlottende passiva	31-12-2020	31-12-2019
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar		
Rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen	2.590.020	588.830
Overige schulden	227.728	396.804
Totaal	**2.817.748**	**985.634**
Toelichting rekening-courant verhoudingen met niet financiele instellingen		
Gemeente Duiven	1.636.337	-
Gemeente Westervoort	953.683	588.830
Totaal	**2.590.020**	**588.830**
Toelichting overige schulden		
Crediteuren	227.728	396.804
Totaal	**227.728**	**396.804**
Overlopende passiva		
Toelichting verplichtingen		
BTW	937.940	864.532
Loonheffing	1.091.010	684.147
Sociale lasten en pensioenpremie		-
Arbeidsongeschiktheidsverzekering	5.147	-
Overige verplichtingen	204.672	362.455
Vooruitontvangen bedragen	3.866	
Totaal	**2.242.635**	**1.911.134**
Totaal vlottende passiva	**5.060.383**	**2.896.768**
Totaal passiva	**6.539.505**	**2.294.965**

Kosten buiten balanstelling

Waarborgen en garanties

Niet van toepassing.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

In 2020 zijn 2 wagens besteld en worden in 2021 geleverd. Het bedrag dat hiermee gemoeid is bedraagt € 113.000,-

Er is een contract afgesloten met GOM Schoonmaak. Het afgesproken jaarbedrag is € 120.000. Het contract heeft een looptijd tot 31 december 2021.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum.

Bijlage Kredieten

		Overzicht lopende kredieten			1	2	3 (=1+2)	4	=3-4			
Grbknr	**Activanr**	**omschrijving**	**Totaal oorspronkelijk krediet**	**Uitgegeven t/m 2019**	**Restantkrediet na 2019**	**Nw krediet vanuit begro-ting 2020**	**Beschikbaar krediet in 2020**	**Uitgaven 2020**	**bedrag Restant**	**Geraamde uitgaven na 2020**	**Afsluiten/ overboeken (A/O)**	**Toelichting**
701101	100011	Kassa burgerzaken	19.592	0	5.977		5.977	5.060	917		A	
726204	100009	Tractie (5035) MAN 98-BBD-1 2019	215.000	0	215.000		215.000	214.995	5		A	
726206	100010	VW Transporter	56.000	0	56.000		56.000	0	56.000	56.000	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726207	100012	Klepelmaaier	20.000	0		20.000	20.000	19.241	759		A	
726208	100021	Electrocar 25km 2020	34.500	0		34.500	34.500	0	34.500	34.500	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726209	100020	Fuso 3-VXT-80 2020	55.000	0		55.000	55.000	0	55.000	55.000	O	overboeken de vervangende auto is in 2020 besteld maar wordt in 2021 geleverd.
726210	100019	Fuso 9-VZF-20 2020	58.000	0		58.000	58.000	0	58.000	58.000	O	overboeken de vervangende auto is in 2020 besteld maar wordt in 2021 geleverd.
726211	100018	Hyundai H200 2020	65.000	0		65.000	65.000	0	65.000	65.000	O	overboeken naar 2021, deze auto kon een jaar langer doorlopen.
726212	100022	Aanhangstrooier 2020	40.000	0		40.000	40.000	37.525	2.475		A	
726213	100023	Opzetstrooier 2020	32.000	0		32.000	32.000	28.525	3.475		A	
726214	100024	Strooier Statos 40-36 / 2020	42.900	0		42.900	42.900	42.900	0		A	
740701	100000	Vervanging bureaustoelen	200.000	61.112	138.888		138.888	0	138.888	138.888	O	De start met de aanbesteding van de bureaustoelen zou oorspronkelijk in de tweede helft van 2020 aanvangen. Als gevolg van COVID-19 maatregelen is dit uitgesteld tot 2021. De verwachte bestellingen en de daarmee samenhangende kosten vinden aan het einde van 2021 (Q4) en begin 2022 (Q1 en Q2) plaats.
740702	100001	Vervanging meubilair/inventaris	215.000	50.616	164.384		164.384	0	164.384	164.384	O	De start met de aanbesteding van de bureaustoelen zou oorspronkelijk in de tweede helft van 2020 aanvangen. Als gevolg van COVID-19 maatregelen is dit uitgesteld tot 2021. De verwachte bestellingen en de daarmee samenhangende kosten vinden aan het einde van 2021 (Q4) en begin 2022 (Q1 en Q2) plaats.
740703	100002	Telefoons 2018	120.000	93.903	26.097		26.097	0	26.097		A	Vanaf 2021 is er een nieuw vervangingsinvesteringsbudget van €140.000 gereserveerd. Hiermee komt het restantkrediet 'vervanging telefoons 2018' te vervallen.Hierdoor ontstaat in 2021 een eenmalig voordeel van € 9.000 door lagere afschrijvingslasten.
740704	100006	Toegangsbeveiliging gemeentehuizen	40.000	0	40.000		40.000	0	40.000	40.000	O	In 2021 wordt dit budget daadwerkelijk ingezet voor de verbetering en actualisatie van de toegangsbeveiliging gemeentehuizen. Als gevolg van de COVID-19 maatregelen én de daarmee samenhangende urgente aandacht aan dit onderwerp is de beschikbare capaciteit en aandacht van het team gebouwenbeheer hoofdzakelijk daarop ingezet. Het is daarom niet gelukt om dit project in 2020 uit te voeren.
740801 /802	100003/ 100004	Hardware	552.627	412.984	139.643		139.643	29.992	109.651	109.651	O	Voor 1Stroom dient in 2021 de resterende hardware aangeschaft te worden. Vanwege de grote aantallen en de diversiteit aan apparatuur zijn deze uitgaven over meerderen jaren verspreid.
				618.615	785.989	347.400	1.133.389	378.238	755.151	721.423		

Bijlage Lasten en baten per taakveld

	Begroting 2020			Rekening 2020		
Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 - Bestuur	152.770	152.770	0	149.456	149.456	0
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.2 - Burgerzaken	445.583	445.583	0	456.773	456.773	0
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	206.831	206.831	0	545.357	545.357	0
0.4 - Overhead	12.891.137	12.891.137	0	12.421.912	13.901.034	-1.479.122
0.5 - Treasury	4.000	4.000	0	1.078	1078	0
0.61 - OZB woningen	283.958	283.958	0	275.777	275.777	0
0.62 - OZB niet-woningen	146.750	146.750	0	153.166	153.166	0
0.64 - Belastingen overig	76.021	76.021	0	78.054	78.054	0
0.8 - Overige baten en lasten	830.331	830.331	0	0	0	0
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	9.540	9.540	0	20.882	20.882	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	456.850	456.850	0	578.342	578.342	0
2.1 - Verkeer en vervoer	754.760	754.760	0	681.393	681.393	0
2.2 - Parkeren	54.599	54.599	0	46.438	46.438	0
2.5 - Openbaar vervoer	72.799	72.799	0	61.917	61.917	0
3.1 - Economische ontwikkeling	99.338	99.338	0	99.412	99.412	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	186.212	186.212	0	185.366	185.366	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.801	11.801	0	11.180	11.180	0
3.4 - Economische promotie	202.091	202.091	0	209.821	209.821	0
4.1 - Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	81.686	81.686	0	167.235	167.235	0
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	206.150	206.150	0	245.330	245.330	0
5.1 - Sportbeleid en activering	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.2 - Sportaccommodaties	305.333	305.333	0	372.501	372.501	0
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.4 - Musea	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.5 - Cultureel erfgoed	82.538	82.538	0	85.785	85.785	0
5.6 - Media	45.287	45.287	0	48.506	48.506	0
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	409.759	409.759	0	355.114	355.114	0
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	903.892	903.892	0	879.819	879.819	0
6.2 - Wijkteams	220.846	220.846	0	261.782	261.782	0
6.3 - Inkomensregelingen	292.829	292.829	0	338.887	338.887	0
6.4 - Begeleide participatie	241.129	241.129	0	455.805	455.805	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	348.933	348.933	0	194.024	194.024	0
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	459.480	459.480	0	528.100	528.100	0
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	519.462	519.462	0	589.991	589.991	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	685.895	685.895	0	537.498	537.498	0
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	195.443	195.443	0	425.476	425.476	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	371.402	371.402	0	226.927	226.927	0
7.1 - Volksgezondheid	150.955	150.955	0	358.510	358.510	0
7.2 - Riolering	318.188	318.188	0	276.540	276.540	0
7.3 - Afval	426.890	426.890	0	386.860	386.860	0
7.4 - Milieubeheer	467.281	467.281	0	528.021	528.021	0
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	82.143	82.143	0	72.427	72.427	0
8.1 - Ruimtelijke ordening	824.737	824.737	0	781.162	781.162	0
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	170.028	170.028	0	164.576	164.576	0
8.3 - Wonen en bouwen	1.277.995	1.277.995	0	1.265.852	1.265.852	0
TOTAAL	26.109.513	26.109.513	0	25.668.567	27.147.689	-1.479.122

Bijlage EMU-saldo

		2020
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. ontrekking uit reserves (BBV, art 17C)	-1.477
+2	Afschrijvingen ten laste van exploitatie	171
+3	Bruto donaties aan de post voorzieningen ten laste van exploitatie	0
-4	Uitgaven aan investeringen in (im) materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-378
5	De in mindering op onder vier bedoelde investeringen gebrachte bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen	
+6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs)	
-7	Uitgaven aan verkoop van grond en de uitgavn aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0
+8a	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	0
-8b	Boekwinst op grondverkopen	
-9	betalingen ten laste van de voorzieningen	
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de andere genoemde posten.	
11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	
	Berekend EMU-saldo	-1.684

Bijlage Controleverklaring

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom te Duiven gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2020 gemeenschappelijke regeling 1Stroom.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2020;
2 het overzicht van baten en lasten over 2020;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenschappelijke regeling op 13 november 2018 (inclusief normenkader) en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 256.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020.
Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan de Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 7.740 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2020.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 31 maart 2021

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Kon pagina 1 uit document 6. Bijlage 4 - Aanbiedingsbrief begroting 2022-2025 1Stroom.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Programmabegroting 2022-2025

donderdag 15 april 2021

Registratienummer: 201507723

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Beleidsbegroting 5

2.1 Het programma dienstverlening 5

2.2 Speerpunten 8

2.2.1 Maatschappij 8

2.2.2 Bestuur 10

2.2.3. Kwaliteit & interne beheersing 10

2.3 Paragrafen 13

2.3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 13

2.3.2 Paragraaf Financiering 14

2.3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering 16

2.3.4 Personeel 16

2.3.5 Informatiebeveiliging en Privacybescherming 17

3. Financiële begroting en toelichting 19

3.1 Financiële meerjarenbegroting 19

3.2 Toelichting op de financiële meerjarenbegroting 19

3.2.1 Personeelskosten 19

3.3 Bezuinigingen 22

3.3.1 Taakstelling versus realisatie 22

3.3.2 Gerealiseerde besparingsmaatregelen 23

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten 25

3.4 Geprognosticeerde meerjarenbalans 26

3.5 Vervangingsinvesteringen 27

Bijlage 1: Baten en lasten per taakveld 28

1. Inleiding

1Stroom is de organisatie die werkt voor de gemeenten Duiven en Westervoort. 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling waarin het ambtelijk apparaat van beide gemeenten is ondergebracht. De begroting van 1Stroom kent één programma: de dienstverlening naar de twee deelnemende gemeenten.

De begroting van 1Stroom bevat alleen budgetten voor de bedrijfsvoering. De programmabudgetten zijn onderdeel van de programmabegrotingen van beide gemeenten. De kosten voor de bedrijfsvoering van 1Stroom worden op basis van een vastgestelde verdeelsleutel voor 63% ten laste gebracht van de gemeente Duiven en voor 37% ten laste gebracht van de gemeente Westervoort. De kosten voor de grondexploitaties en het afvalaanbiedstation van Duiven zijn hier een uitzondering op; deze komen volledig ten laste van de gemeente Duiven.

In de begroting is de huidige situatie en de daarop afgestemde dienstverlening bij beide gemeenten als uitgangspunt gehanteerd. Dit vertaalt zich in een begroting waarin de huidige dienstverlening wordt gecontinueerd waarbij financieel rekening is gehouden met de autonome ontwikkelingen en de vastgestelde taakstellende bezuinigingsmaatregelen.

Ontwikkelingen

In 2018 is 1Stroom, de ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort, gestart. Op basis van de missie, visie en de besturingsfilosofie is er binnen 1Stroom de afgelopen jaren hard gewerkt aan een goed functionerende organisatie. Nu de organisatie iets meer dan drie jaar draait, wordt echter duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeven om de stip op de horizon ‘een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving’ te bereiken.

Daarom is besloten om een volgende stap te doen in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en de besturingsfilosofie en de kernwaarden behouden blijven. Veranderen met behoud van het goede dus. Om verdere doorontwikkeling mogelijk te maken wordt de structuur aangepast. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de cultuur en de ontwikkeling van medewerkers.

De leidraad voor deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategisch HR-beleid. De belangrijkste lijnen hierin zijn:

- We werken vanuit onze missie/visie en kernwaarden
- We zetten de juiste mens op juiste plek
- We geven invulling aan onze veranderende rol in de samenleving
- Wij zijn de partner van de gemeentebesturen bij het realiseren van hun doelen

Een andere ontwikkeling is de vorming van het nieuwe managementteam en de samenvoeging van de teams. In 2021 is dit vorm gegeven met 10 teams en een bijbehorende managementlaag. In hoofdstuk 2 wordt hier dieper op ingegaan.

Het jaar 2022 zal qua externe ontwikkelingen o.a. in het teken staan van de implementatie van de Omgevingswet, de Wet Open Overheid, de gemeentelijke verkiezingen en de doorontwikkeling op de rechtmatigheidsverantwoording. De voorbereidingen op deze onderwerpen zijn al lang gaande (Omgevinsgwet) of worden opgestart eind 2021. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt hier verder op ingegaan bij het onderdeel Speerpunten.

2. Beleidsbegroting

2.1 Het programma dienstverlening

Het programma **dienstverlening** kent meerdere aspecten:

- dienstverlening aan de samenleving: inwoners, bedrijven, organisaties, andere overheden;
- dienstverlening aan de besturen: de colleges en de raden van Duiven en van Westervoort;
- interne dienstverlening/bedrijfsvoering.

Programmadoelstelling

1Stroom wil een betrouwbare partner zijn die optimale en passende dienstverlening biedt aan twee gemeenten. Hiermee versterken we de positie van de gemeente als eerste overheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstellingen

1Stroom verricht alle gemeentelijke taken voor zover die niet bij derden belegd zijn. De uitvoering bevat in ieder geval: het ontwikkelen en uitvoeren van beleid, publieke dienstverlening, toezicht en handhaving en het verrichten van bedrijfsvoeringstaken op het gebied van personeel en organisatie.

In het dagelijks werk laten we ons leiden door de kernwaarden vertrouwen, aandacht en verantwoordelijkheid.

- 1Stroom investeert in een krachtig bestuurlijk ambtelijk samenspel door de bestuurders professioneel te ondersteunen en (pro-)actief en helder te adviseren, rekening houdend met de couleur locale.
- 1Stroom investeert in het zijn van een volwaardige partner in de regio. We bieden professioneel tegenspel en medespel en leveren een proportioneel aandeel in regionale taken en werkzaamheden.
- 1Stroom faciliteert de samenleving bij het nemen van initiatieven en het biedt hier ruimte voor.
- 1Stroom waarborgt de kwaliteit van de dienstverlening. Op basis van klanttevredenheids-onderzoeken wordt iedere 2 jaar de dienstverlening aan de samenleving in kaart gebracht. In 2021 wordt de dienstverlening aan bestuur (gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders) gemeten. Hierover wordt in een voortgangsrapportage 1Stroom gerapporteerd.
- 1Stroom investeert in de professionele groei van de medewerkers naar persoonlijk leiderschap en vakmanschap, zodat zij kunnen voldoen aan wat er van hen verwacht wordt in hun veranderende rol. 1Stroom faciliteert de medewerkers bij het ontwikkelen van de hiervoor benodigde vaardigheden, onder andere door het beschikbaar stellen van instrumenten en het bieden van ruimte om te experimenteren. In 2020 is gestart met de 1Stroomacademie, een pilot met een online leerplatform. Dit wordt uitbouwt met fysieke trainingen die worden aangeboden door o.a. interne trainers. De interne trainers kunnen op diverse gebieden zowel inhoudelijk als procesmatig ondersteuning leveren.
- 1Stroom investeert in de organisatieontwikkeling door het borgen van de kernwaarden en de missie & visie in de organisatie en het waarmaken van de besturingsfilosofie.

- 1Stroom zorgt voor informatievoorziening, huisvesting en voor de benodigde (ICT) apparatuur.
- In het kader van leren en ontwikkelen wordt op de thema's Doorontwikkeling & Leiderschap en Professionele veerkracht ingezet op het programma bestuurlijk-ambtelijk samenspel. In dit programma worden adviseurs onder andere getraind om hun adviesvaardigheden en zelf- en omgevingsbewustzijn te verbeteren. Daarnaast is om de professionele veerkracht te verbeteren het traject Professionele Veerkracht in 2020 gestart. Dit project, gesubsidieerd door de provincie Gelderland, is gericht op de drie aspecten van veerkracht: eigen regie & eigenaarschap, mindset en samenwerking & verbinding.
- 1Stroom zorgt er voor dat de telefonische bereikbaarheid structureel verbeterd wordt. Hiervoor is inmiddels een adviseur dienstverlening aangesteld die samen met het management diverse verbetermaatregelen oppakt.

Wat mag het kosten?

De meerjarenbegroting ziet er in het kort als volgt uit:

Bedragen *1000

Omschrijving	Realisatie 2020	Primaire begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Personeelskosten	20.843	22.261	22.418	22.717	23.148	23.454
Huisvesting	1.020	909	908	906	902	896
Automatisering	3.142	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360
Overige bedrijfsvoeringskosten	663	995	1.046	1.035	1.068	1.058
Nieuw besparingen *	0	-290	-157	-294	-433	-433
Totale lasten	25.669	27.037	27.528	27.673	28.019	28.334
Overige baten	-1.299	-562	-564	-564	-564	-564
Bijdrage Duiven	-16.747	-17.184	-17.493	-17.584	-17.802	-18.000
Bijdrage Westervoort	-9.102	-9.290	-9.472	-9.525	-9.653	-9.770
	-27.148	-27.037	-27.528	-27.673	-28.019	-28.334
Resultaat	-1.479	0	0	0	0	0

*Deze besparingstaakstelling is in de MJPB 2021 toegevoegd aan de al gerealiseerde taakstelling van € 600.000. In de paragraaf financiële begrotingen wordt onder Bezuinigingen expliciet inzicht gegeven over de totale besparing tm 2024 die oploopt tot € 1,3 mln

Een toelichting op deze ramingen is opgenomen in de paragraaf financiële begroting.

De missie en visie van 1Stroom

Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving.

Wij zijn een betrouwbare en betrokken partner die bijdraagt aan een samenleving waarin het goed leven en werken is. Wij ondersteunen mensen bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun welbevinden. Met gebundelde energie, kennis én plezier vinden we oplossingen voor de uitdagende vraagstukken van de twee gemeentebesturen waarvoor wij werken.

1Stroom doet dit door:

- een actieve rol te vervullen in het publieke domein;
- in te spelen op de bewegingen in de samenleving;
- beleid, regels en werkafspraken dienend te laten zijn aan de leefwereld van de mensen;
- mensen met initiatieven met elkaar te verbinden;
- energie te steken in goede relaties vanuit een open houding;
- dingen mogelijk te maken (met aandacht, kennis, advies, dialoog, ruimte, geld);
- ruimte te bieden aan passende oplossingen;
- nieuwe samenwerkingsvormen te creëren;
- integer te handelen en zuinig te zijn met belastinggeld;
- te investeren in kennis en vakmanschap;
- aandacht te hebben voor de plaatselijke culturen.

Organisatieontwikkeling

In 2018 is 1Stroom gestart. Een ambtelijke werkorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort. Een hele nieuwe organisatievorm met nieuwe teams, nieuwe collega's, nieuw in te richten (werk)processen. Na enkele jaren is echter duidelijk geworden dat op sommige punten verbetering nodig is om de stip op de horizon 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving' te bereiken. Zowel bestuurlijk als ambtelijk is breed aangegeven dat een aantal zaken onvoldoende ontwikkeld zijn sinds de start. 1Stroom moet zich daarom doorontwikkelen, een volgende stap zetten in haar groei.

Uit een analyse van de 1Stroom organisatie blijkt dat een aantal zaken binnen 1Stroom goed gaan en dat een aantal zaken aandacht verdienen. Er is bekeken welke stappen intern gezet moeten worden om door te groeien tot de gewenste veerkrachtige organisatie. Daarvoor zijn een aantal zaken nodig:

- Een organisatiemodel dat onafhankelijk van wat het bestuur doet flexibel kan opereren, waarbij er eenduidige verantwoordelijkheid is voor het functioneren ervan;
- Een eenduidige invulling van de structuur voor meer samenhang van sturingsfilosofie, organisatie en cultuur;
- Gedeeld leiderschap. Ook de direct leidinggevende draagt bij aan het realiseren van de strategische doelen, en draagt dit uit in zijn persoonlijk leiderschap en dagelijks werk;
- Krachtige aanspreekpunten in de organisatie, die een volwaardige strategische gesprekspartner van het bestuur zijn;

Op basis van verkregen informatie is een veranderstrategie gekozen. De kern van deze strategie is de doorontwikkeling van de structuur van de organisatie, waardoor deze beter in staat is de bestaande en waardevolle uitgangspunten beschreven in de besturingsfilosofie te versterken. Veranderen dus met behoud van het goede.

De versterking in de eerste organisatielaag wordt gerealiseerd door het opnieuw inrichten van de directie door het aanstellen van een algemeen directeur en twee adjunct-directeuren gecombineerd met de functie van gemeentesecretaris. Met de aanstelling van één algemeen directeur wordt een eenduidig aanspreekpunt voor het functioneren van 1Stroom geborgd. De algemeen directeur is daarbij o.a. eindverantwoordelijk voor de strategische agenda, de organisatieontwikkeling en aansturing van de tweede managementlaag.

De gemeentesecretaris/adjunct-directeur focust zich, naast de medeverantwoordelijkheid voor de organisatie, vooral op de directe verbinding tussen bestuur en organisatie.

De tweede organisatielaag bestaat uit een tiental afdelingen, elk aangestuurd door een manager. Deze managers zijn de spil als het gaat om het uitdragen van de organisatieontwikkeling en de ambities van 1Stroom. Zij beslissen bijvoorbeeld mee over en zijn verantwoordelijk voor zowel het strategisch en tactisch management en begeleiden de afdelingen en medewerkers in het operationeel management. Ook zorgen zij daarmee voor de verbinding met het bestuur.

2.2 Speerpunten

Welke (lange termijn) ontwikkelingen zien we op ons afkomen? Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de komende jaren waar 1Stroom rekening mee dient te houden. Deze zijn opgesplitst in een drietal speerpunten te weten maatschappij, bestuur en interne organisatie.

2.2.1 Maatschappij

Hoe ziet de maatschappij van de toekomst eruit? Wat heeft die maatschappij nodig en wat mogen de twee gemeenten van 1Stroom verlangen om de maatschappij op een juiste wijze te dienen. Maatschappelijke veranderingen hebben impact op het leven van burgers en veranderen de rol die de overheid speelt in het leven van burgers. De overheid vervult steeds meer een verbindende rol door partijen bij elkaar te brengen en door met hen een gezamenlijke visie te ontwikkelen op meedoen en zelfredzaamheid van burgers, de zogenaamde participatie maatschappij. De veranderende verhoudingen leiden tot verminderde grip en controle (in klassieke zin). Gemeenten zullen steeds meer afstand nemen van besturing en beheersing. Ze zullen de behoefte van de burger centraal stellen en streven naar een vitale samenleving. 1Stroom zal hierin moeten bijdragen.

Twee belangrijke ontwikkelingen in de groei naar die participatie maatschappij zijn de Omgevingswet en de transformatie in het Sociaal Domein. Deze ontwikkelingen kunnen niet zonder een derde belangrijke ontwikkeling namelijk technologie. Technologie faciliteert in belangrijke mate de twee hier benoemde ontwikkelingen.

Omgevingswet

De Omgevingswet: De Omgevingswet beoogt een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht), door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet. De Omgevingswet gaat in de kern over ruimte geven, loslaten en vertrouwen, over een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen overheid en maatschappij. De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kunnen overheden namelijk op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. Een ander belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is een digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Dit DSO heeft als doel het beschikbaar stellen van informatie over de fysieke leefomgeving aan de samenleving.

Transformatie Sociaal Domein

De decentralisaties vragen om een flinke cultuurverandering: een transformatie. Immers, we gaan naar een participatiesamenleving, waarin mensen meedoen naar vermogen, met ondersteuning, zoveel mogelijk, van mensen uit hun eigen omgeving. Dat vergt een andere manier van denken en handelen. De toekomstvisie en transformatieagenda “Samen Sterk”, die door beide gemeenten is vastgesteld, dient als leidraad voor 1Stroom. Vanuit de transformatieagenda wordt een breed scala aan projecten, acties en maatregelen geïnitieerd. Hieronder vallen zowel acties die al zijn ingezet als nieuwe acties om de speerpunten en de verdere transformatie aan te pakken.

1Stroom zal in 2022 actief de landelijke ontwikkelingen blijven volgen en waar mogelijk beïnvloeden. De dialoog die, hoofdzakelijk door de VNG, gevoerd wordt over de financiering van het sociaal domein is van groot belang voor de gemeenten. Naast de uitvoering van de transformatieagenda uit Samen Sterk zal aanpassing van de financiering door het Rijk een belangrijk speerpunt zijn in 2022.

Technologie

Digitale ontwikkelingen zoals het DSO vanuit de Omgevingswet worden steeds belangrijker bij de uitvoering van werkzaamheden en de dienstverlening richting inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen. De digitale en technologische ontwikkelingen hebben een grote impact op de wijze waarop 1Stroom haar werk voor en met de samenleving doet. Door de toenemende digitalisering neemt de mogelijkheid tot het genereren van data en sturingsinformatie toe. Sturingsinformatie geeft ons bijvoorbeeld binnen het sociaal domein inzicht in het gebruik van voorzieningen, de financiële consequenties en de effecten van de geleverde zorg. Op basis van dit inzicht kan 1Stroom hierop acteren. Digitalisering maakt samenwerking met de samenleving niet alleen makkelijker maar ook moeilijker. Privacy vraagt aandacht en de verschillen tussen wie wel en niet digitaal kundig zijn worden groter. Een belangrijke ontwikkeling voor het komend jaar is de Wet open overheid (Woo). De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Als de Woo van kracht wordt, vervangt deze wet de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Het grote verschil tussen het initiatiefwetsvoorstel Woo en de huidige Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie.

2.2.2 Bestuur

De twee gemeenten Duiven en Westervoort vormen het bestaansrecht van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom. 1Stroom dient zich blijvend te ontwikkelen als een betrouwbare en betrokken partner voor de twee gemeentebesturen. Daarnaast werkt 1Stroom voor haar besturen met ambtelijke partners samen in diverse regionale samenwerkingsverbanden.

Bestuurlijk-Ambtelijke Samenwerking

Inmiddels heeft 1Stroom als ambtelijke fusieorganisatie al weer drie jaar ervaring. Een tijdsbestek waarin zowel de collegeleden van de beide gemeenten als het ambtelijk apparaat flink hebben moeten wennen aan deze nieuwe samenwerkingsvorm. Een hectische periode waarin veel gerealiseerd is, maar ook een periode waarin de bestuurlijk ambtelijke samenwerking (BAS) onder druk heeft gestaan. De komende jaren zal blijvend geïnvesteerd dienen te worden in het werken voor twee besturen. Door met elkaar in gesprek te blijven en elke keer weer kleine en grote ontwikkelstappen te maken zal het bestuurlijk ambtelijke samenspel steeds verder vorm krijgen.

Verkiezingen gemeenteraad

Eenmaal in de 4 jaar vinden de verkiezingen voor de gemeenteraad plaats. De volgende gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op woensdag 16 maart 2022. Een natuurlijk moment om stil te staan bij de bestuurlijk ambtelijke samenwerking en de dynamiek tussen de partners in het politiek-bestuurlijk proces en de ambtelijke organisatie, de colleges van B&W, portefeuillehouders, de ambtelijke top en de teams.

Regionale samenwerkingsverbanden

Samenwerking in de regio wordt steeds belangrijker om mee te kunnen veren met de toenemende uitdagingen die op de gemeenten Duiven en Westervoort afkomen. De ambtelijke organisatie dient daarvoor binnen de regio op de diverse vlakken aangehaakt te zijn om de bestuurlijke belangen van de twee gemeenten op een juiste wijze te kunnen dienen en daarmee de slagkracht te kunnen vergroten. Op sub-regionaal schaalniveau op het gebied van ICT, sociale dienst en inkoop. Op het gebied van een duurzame en economische regio faciliteert 1Stroom De Liemerse Ambassade om bij te dragen aan de vier sterke Liemerse sectoren vrijetijdseconomie, logistiek, agrarische economie en maakindustrie. En in een nog groter regionaal verband, de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, ondersteunt 1Stroom haar twee besturen aan de hand van opgaven op de gebieden van klimaat, duurzame energie, circulariteit en gezondheid.

2.2.3. Kwaliteit & interne beheersing

Strategische personeelsplanning

Ontwikkelingen in de maatschappij gaan steeds sneller. Dit vraagt om een wendbare organisatie met passende medewerkers. Om dit goed mogelijk te maken is inzicht nodig in HR en medewerkersinformatie en deze informatie op elk gewenst moment te kunnen ontsluiten zodat vroegtijdig kan worden geanticipeerd. Een strategische personeelsplanning geeft 1Stroom inzicht in de beschikbare en benodigde capaciteiten en competenties van medewerkers. De beschikbare formatie kan zo optimaal worden ingezet. Het is hierbij niet mogelijk om altijd alle bestuurlijke ambities te realiseren.

Het uitvoeren van wettelijke taken vraagt een groot deel van de beschikbare capaciteit. Daardoor moeten keuzes gemaakt worden bij het gelijktijdig uitvoeren van bijvoorbeeld ruimtelijke ambities. De hiervoor beschikbare capaciteit is onvoldoende om zonder aanvullende financiering vanuit bijvoorbeeld een grondexploitatie gelijktijdig aan een veelvoud van ruimtelijke projecten te werken. Om de benodigde competenties en capaciteit inzichtelijk te maken wordt in 2021 gestart met de ordening en opbouw van benodigde gegevens voor de strategische personeelsplanning. In 2022 zal de strategische personeelsplanning worden vastgesteld.

Talentmanagement

1Stroom heeft geen traditionele gesprekscyclus. Gebruik wordt gemaakt PEP gesprekken (Plezier, Energie en Prestatie). Inmiddels worden in diverse gemeenten talentmanagementsystemen gebruikt. In plaats van de gewone gesprekscyclus, ontstaat er een ontwikkelcyclus. Eigen initiatief en regie van de medewerker staat centraal. Bij talentmanagement gaat het om het zoveel mogelijk benutten van al het aanwezige talent in de organisatie. Als medewerkers worden ingezet op hun talenten voelen ze zich meer verbonden met de organisatie, kun je deze gericht inzetten ten behoeve van het resultaat waardoor de algehele prestatie van de organisatie vergroot wordt. In 2022 zal onderzocht worden of de huidige PEP-gesprekken bij 1Stroom kunnen worden doorontwikkeld met behulp van talentmanagement en welke vorm daarbij past.

Procesgericht denken en werken

1Stroom is in 2022 ingericht op basis van de in 2021 door het AB vastgestelde organisatiestructuur. Deze beweging is onder meer ingezet om de tactische managementlaag te versterken waarbij afdelingen zo veel als mogelijk functioneel zijn ingericht op vergelijkbare grootte en onderlinge samenhang. Nu dit gerealiseerd is, kan de samenhang (processen) tussen de uit te voeren werkzaamheden centraal worden gesteld. Een voordeel van procesgericht denken en werken is dat de medewerkers beter in staat worden gesteld om over de grenzen van hun eigen werk te kijken, de samenwerking automatisch verbeterd wordt, het werk efficiënter wordt georganiseerd en er een omgeving van blijvend leren en verbeteren wordt gecreëerd. Een ander voordeel is dat alle werkzaamheden rechtstreeks worden afgeleid van de bedrijfsdoelstellingen en de bijbehorende strategie en sturingsfilosofie. Hierdoor wordt de kwaliteit van de dienstverlening stap voor stap verbeterd en zal het rendement van 1Stroom zichtbaar toenemen. De verwachting is dat 1Stroom een periode van ongeveer 3 jaar nodig heeft om procesmanagement procesgericht georganiseerd te krijgen.

In 2022 zal procesmanagement en de betekenis hiervan voor onze organisatie worden uitgewerkt. Vanuit de dienstverlening en/of klanten worden de producten en processen in kaart gebracht. Hierbij wordt nadruk gelegd op de missie van 1Stroom om een organisatie te zijn middenin de samenleving. Als een verbindend element in de organisatie wordt in alle afdelingen bekeken hoe in de processen de samenwerking met de maatschappij kan worden geïncorporeerd. Door participatie met de maatschappij kan de meeste meerwaarde voor de maatschappij worden gerealiseerd. Op basis hiervan kunnen met een praktische methodiek de processen worden uitgewerkt waarbij wanneer mogelijk ook gebruik wordt gemaakt van innovatieve methodes voor co-creatie met de maatschappij. Vervolgens zal in 2023 gestart worden met de uitrol van procesmanagement binnen 1Stroom met als doelstelling om de hierboven beschreven opzet op een goede manier te implementeren.

Rechtmatigheidsverantwoording & (verbijzonderde) interne controle

In 2021 zal door beide colleges voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld waarbij het college verantwoording aflegt aan de raad over de naleving van de geldende wet- en regelgeving ten opzichte van de door de raad vastgestelde kaders en normen. In deze verklaring geeft het college aan of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen een rol die voorheen lag bij de externe accountant. Met andere woorden worden de doelen bereikt op basis van effectief handelen volgende de geldende regelgeving.

1Stroom voert in 2022 een intern controleprogramma uit. Dit programma is door ontwikkelt op basis van 2021, is risicogericht en is afgestemd met de externe accountant. De doorontwikkeling heeft een directe relatie met de opzet van procesmanagement. In het controleprogramma zal per (kritisch) proces een interne lijncontrole beschreven en uitgevoerd worden alsmede een verbijzonderde (buiten de lijn onafhankelijke) interne controle met als doel om onvolkomenheden in de procesbeheersing en de uitvoering tijdig op te sporen en te corrigeren.

1Stroom voert een interne controle uit op de naleving van de geldende wet- en regelgeving ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording en stelt op basis hiervan een rapportage samen met alle bevindingen. De externe accountant voert een audit uit op de uitkomsten van het intern controleprogramma op basis van de geldende wet- en regelgeving alsmede op het financieel normenkader van de beide gemeenten.

De interne controlfunctie zal vanaf 2022 verbreed worden aan de hand van een transparante en op de organisatie afgestemde controlesystematiek die handvatten biedt voor zowel de manager of proceseigenaar (1^{e} lijn) als de interne controleurs (2^{e} lijn). De derde defensielijn zal worden ingevuld door de extern accountant en of op termijn door een concerncontroller.

In 2022 wordt de basis gelegd voor een intern control statement (ICS) in 2023. In een ICS wordt naast de rechtmatigheidsverantwoording ook inzicht gegeven en verantwoording afgelegd over de doelmatigheid en doeltreffendheid: Worden de gestelde doelen op een effectieve en efficiënte manier binnen de geldende regelgeving behaald

2.3 Paragrafen

De paragrafen ‘Lokale heffingen’ en ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ is geen onderdeel van de begroting van 1Stroom. De reden hiervoor is enerzijds omdat de gemeente Duiven en Westervoort zelf verantwoordelijk zijn voor het opleggen van de lokale heffingen en het verwerken van deze baten in de administratie. Anderzijds bezit 1Stroom geen kapitaalgoederen als wegen, riolering, water, groen en gebouwen die op grond van het BBV, artikel 12, lid 1 als verplicht onderdeel moeten worden opgenomen.

2.3.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeenschappelijke regeling 1Stroom in staat is tegenvallers op te vangen.

Vanaf 1 januari 2018 tot en met 2019 zijn er bij 1Stroom geen reserves gevormd. Artikel 24 uit de statuten van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom stelt dat er wel reserves en voorzieningen gevormd kunnen. In 2020 wordt op basis van deze regeling een bestemmingsreserve gevormd van € 230.000 van het resultaat 2020. Hiervan wordt € 200.000 gevormd als reorganisatiereserve en € 30.000 voor de inhuur van externe ondersteuning bij de implementatie van de omgevingswet.

Lopende het begrotingsjaar worden de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van de werkorganisatie periodiek en nauwgezet gemonitord teneinde tijdig te kunnen bijsturen. Dit gebeurt aan de hand van tussentijdse rapportages. In de halfjaarsrapportage wordt wanneer nodig de lopende begroting bijgesteld. Wanneer sprake is van een financiële tegenvaller wordt beroep gedaan op het weerstandsvermogen van Duiven en Westervoort, waarbij het verdelingspercentage 63%-37% wordt gehanteerd. Beide gemeenten betrekken dit risico in de reguliere programmabegroting.

Horizontaal toezicht belastingdienst
Voor beide gemeenten is er sprake van horizontaal toezicht door de belastingdienst. Op basis van transparantie, begrip en wederzijds vertrouwen wordt inzicht gegeven in de mate van beheersing en de mogelijke risico’s waardoor er snel duidelijkheid ontstaat over de fiscale positie. De verwachting is dat dit horizontaal toezicht gaat verdwijnen en dat hiervoor in de plaats individuele- en/of fiscale dienstverleningsconvenanten moeten worden opgesteld. Vanuit 1Stroom wordt dit traject in samenwerking met de accountant opgepakt en afgestemd met de belastingdienst.

Ontwikkelingen Btw
Met de belastingdienst is afgesproken dat de dienstverlening die 1stroom levert aan de gemeenten volledig wordt belast. Het grootste gedeelte van die btw kan worden gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds. Het kostprijsverhogende gedeelte echter wordt bij de gemeenten een extra last.

Risico’s van de bedrijfsvoering

Krapte op de arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt is nog steeds volop in beweging. Voor 1Stroom betekent dit dat veel inspanning moet worden verricht om talent aan te trekken en vast te houden als belangrijkste sleutel tot succes. Aangezien vergrijzing een grote rol speelt in de samenleving en bij de gemeenten is het van belang om meer jongeren aan te trekken. Doorgroeimogelijkheden, uitdagingen van het werk en opleidingsmogelijkheden dragen er aan bij om jongeren aan 1Stroom te binden.

Deskundigheid personeel
Zowel met het aanname als opleidingsbeleid probeert 1Stroom de juiste medewerkers aan zich te binden en te ontwikkelen. Echter: waar gewerkt wordt, vallen spaanders die kunnen leiden tot meerkosten of financiële risico's. Binnen 1Stroom proberen we dit zo veel als mogelijk te voorkomen door het hanteren van het 4-ogen principe, gericht competentiemanagement en het continu aandacht geven van opleidings- en trainingsfaciliteiten.

Werkloosheidsuitkering medewerkers
1Stroom is eigenrisicodrager voor de werkeloosheidsuitkering. Het beëindigen van contracten brengt op dit gebied dus een financieel risico met zich mee. De mitigerende maatregel die hierop wordt ingezet is om medewerkers ten alle tijden van werk naar werk te begeleiden.

Langdurig ziekteverzuim
Bij eventueel langdurig ziekteverzuim is het veelal noodzakelijk zijn om zorg te dragen voor tijdelijke vervanging of uitbesteding van de werkzaamheden. Hiermee zijn extra kosten gemoeid. Een deel van deze kosten worden bij langdurig verzuim vergoed vanuit het UWV. Denk hierbij ook aan de kosten van zwangerschapsverlof.

Onvoldoende aansluiting op behoefte burgers
Het streven naar excellente dienstverlening is steeds belangrijker geworden. De veranderende samenleving, digitalisering en innovatie maakt dat het van groot belang is om als organisatie aangesloten te blijven op de doelgroep zodat onze dienstverlening hierop aangesloten kan worden. Dit vraagt om een organisatie met voldoende adaptief vermogen en hoge mate van veranderbereidheid.

Informatiebeveiliging en datalekken
Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Ondanks dat de organisatie hier op alle onderdelen goed tegen beschermd is, is bekend dat de wereld van cybercrime zich continu verbeterd en vaak een stap voor loopt. Een groot risico dus wat tot zeer hoge kosten kan leiden met een enorm afbreukrisico. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt inzicht gegeven hoe de organisatie hierop is ingericht.

Kengetallen financiële positie

Door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat gemeenschappelijke regelingen een basis set van vijf financiële kengetallen opnemen. Voor 1Stroom zijn de kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit niet van toepassing.

Kengetallen financiële positie				
Omschrijving	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
netto schuldquote	6%	5%	5%	4%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leninger	6%	6%	5%	4%
solvabiliteitsratio	0%	0%	0%	0%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%

Netto schuldquote: geeft inzicht in de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen
1Stroom heeft geen gelden doorgeleend. Daardoor is de gecorrigeerde netto schuldquote gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio: verhouding eigen vermogen /totaal vermogen
De reservering van € 230.000 gedaan bij vaststelling van de jaarrekening 2020 wordt naar verwachting in 2021 aangewend. 1Stroom heeft dan geen eigen vermogen. Dat levert een solvabiliteitsratio op van 0.

2.3.2 Paragraaf Financiering

De paragraaf financiering geeft inzicht in de manier waarop 1Stroom wordt gefinancierd inclusief bijbehorende risico's. Het beleid omtrent financiering binnen 1Stroom is vastgelegd in de financiële verordening (art. 212 GW).

Financiering
De reguliere exploitatiekosten van 1Stroom worden op basis van de vastgestelde begroting gefinancierd door de deelnemende gemeenten Duiven en Westervoort. Deze bijdrage wordt maandelijks gefactureerd zodat 1Stroom beschikt over voldoende liquide middelen voor de reguliere bedrijfsuitoefening. Doordat de reguliere exploitatiekosten worden gefinancierd heeft 1Stroom in principe geen geldleningen nodig. Dit kan echter wel het geval zijn bij de aanschaf en vervanging van bedrijfsmiddelen met een meerjarig nut. In geval van (een tijdelijk) liquiditeitstekort wordt beoordeeld of het zinvol is om gebruik te maken van kortlopende of langlopende leningen.

Financieringsovereenkomst Bank Nederlandse Gemeenten
Met de Bank Nederlandse Gemeenten is in november 2017 een financieringsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst is een kredietarrangement opgenomen waarin onder andere de kredietlimiet in rekening courant is vastgesteld. Deze kredietlimiet is vastgesteld op € 2.1 miljoen.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Alles boven het drempelbedrag (0,75% van het begrotingstotaal van € 27.521.000.) moet verplicht bij het rijk gestald worden. Hiervoor geldt een minimaal drempelbedrag van € 250.000. Voor 1stroom is dit drempelbedrag van toepassing.

Kasgeldlimiet
In de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) is een kasgeldlimiet vastgelegd om het renterisico bij decentrale overheden te beheersen door een grens te stellen aan de financiering op de korte termijn. Dit betekent dat de korte schulden maximaal 8,2% van het begrotingstotaal mag zijn. Voor 1Stroom betekent dit dat de kasgeldlimiet ruim € 2,2 miljoen bedraagt in 2022.

Kasgeldlimiet	Bedragen in € x 1.000			
Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Begrotingstotaal (totale lasten)	27.528	27.673	28.019	28.334
Percentage kasgeldlimiet	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
Bedrag kasgeldlimiet	2.257	2.269	2.298	2.323

Renterisiconorm

In de Wet FIDO is tevens een renterisiconorm voor decentrale overheden vastgesteld. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit betreffen leningen met een looptijd langer dan één jaar. Beheersing gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moeten worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm betreft 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm				Bedragen in € x 1.000
Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Begrotingstotaal (totale lasten)	27.528	27.673	28.019	28.334
Percentage kasgeldlimiet	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Bedrag kasgeldlimiet	5.506	5.535	5.604	5.667

2.3.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten. De directie en afdelingsmanagers zijn hiervoor integraal verantwoordelijk. Integraal management, projectmatig en procesmatig werken, goed facilitair beheer en een goed beheer van de middelen dienen te leiden tot het realiseren en vervolgens het in stand houden van het gewenste niveau van dienstverlening richting burger en tot een daadkrachtige en slagvaardige organisatie.

De gemeente Westervoort en Duiven mandateren alle taken aan 1Stroom. 1Stroom staat daarmee aan de lat om alle bestuurlijke ambities van zowel Westervoort als Duiven te realiseren. Deze opdrachten vormen ook gelijk het bestaansrecht voor 1Stroom. Om de taken en bestuurlijke ambities zo goed mogelijk te kunnen realiseren, heeft 1Stroom een missie en visie opgesteld die is weergegeven in hoofdstuk 2 bij programma Dienstverlening. Deze vormen de strategische koers voor de organisatie. 1Stroom is een waarden gedreven organisatie en werkt vanuit de kernwaarden: aandacht, verantwoordelijkheid en vertrouwen.

2.3.4 Personeel

Vanaf 1 januari 2018 is al het personeel met uitzondering van de griffie overgegaan naar de nieuwe werkorganisatie 1Stroom.

Formatie 1Stroom			
Kengetallen	**2020**	**2021**	**2022**
Formatie	258,28 fte	274,68 fte*	272,13 fte
Formatie (per 1.000 inwoners)	6,46	6,83	6,79

* Ten opzichte van de primaire begroting 2021 van 1Stroom is een gedragsdeskundige aan de formatie toegevoegd.

De formatie 2022 laat een kleine daling zien t.o.v. 2022. In 2021 wordt een formatieplan uitgewerkt als bouwsteen voor sturing van het nieuw gevormde management.

2.3.5 Informatiebeveiliging en Privacybescherming

De activiteiten en werkzaamheden voor wat betreft de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy zullen zich met name concentreren op de volgende onderwerpen:

1. Bewustwording (Awareness): Digitale veiligheid raakt ons allemaal. Daarom is het belangrijk dat zowel de bestuurders als de medewerkers structureel en periodiek geïnformeerd worden over de mogelijke risico's over informatiebeveiliging en privacy.
2. Oefenen: Onze organisatie moet voorbereid zijn op digitale incidenten en -crises. Deze reiken vaak verder dan alleen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Oefenen is daarom belangrijk, zodat onze organisatie in voorkomende gevallen veerkrachtig en daadkrachtig kan optreden in samenwerking met de ketenpartners.
3. Risicogericht handelen: Onze organisatie zal extra aandacht moeten besteden aan de informatiesystemen die cruciaal zijn voor het functioneren van de gemeentelijke- en maatschappelijke processen. Door middel van een risicoanalyse worden deze systemen doorgelicht en worden aanvullende mitigerende maatregelen genomen om de mogelijke risico's op een aanvaardbaar niveau te brengen.
4. Samen organiseren: Onze organisatie werkt voortdurend aan de versterking van de digitale weerbaarheid. We worden daarbij ondersteund voor de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten, de IBD. De IBD heeft ook een coördinerende rol bij incidenten en is het expertisecentrum op het gebied van de digitale veiligheid voor gemeenten.
5. Monitoring en response: De systemen voor monitoring en response wordt verder uitgebreid, zodat de focus op detectie en actieve preventie van incidenten versterkt wordt.
6. Verwerkingsregister: Het verwerkingsregister wordt geactualiseerd en ook in overeenstemming gebracht met de nieuwe organisatiestructuur van 1Stroom. Daarnaast wordt ook geborgd dat nieuwe verwerkingen ook daadwerkelijk worden opgenomen in het register.
7. Verbetering rapportage informatiebeveiliging en privacy: De CISO en de FG zorgen voor een jaarrapportage voor het college en de gemeenteraad.

Financiële begroting

3. Financiële begroting en toelichting

3.1 Financiële meerjarenbegroting

De financiële meerjarenbegroting ziet er als volgt uit:

Bedragen *1000

Omschrijving	Realisatie 2020	Primaire begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Personeelskosten	20.843	22.261	22.418	22.717	23.148	23.454
Huisvesting	1.020	909	908	906	902	896
Automatisering	3.142	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360
Overige bedrijfsvoeringskosten	663	995	1.046	1.035	1.068	1.058
Nieuw besparingen *	0	-290	-157	-294	-433	-433
Totale lasten	25.669	27.037	27.528	27.673	28.019	28.334
Overige baten	-1.299	-562	-564	-564	-564	-564
Bijdrage Duiven	-16.747	-17.184	-17.493	-17.584	-17.802	-18.000
Bijdrage Westervoort	-9.102	-9.290	-9.472	-9.525	-9.653	-9.770
	-27.148	-27.037	-27.528	-27.673	-28.019	-28.334
Resultaat	-1.479	0	0	0	0	0

*Deze besparingstaakstelling is in de MJPB 2021 toegevoegd aan de al gerealiseerde taakstelling van € 600.000

3.2 Toelichting op de financiële meerjarenbegroting

1Stroom is een uitvoeringsorganisatie en kent geen eigenstandig nieuw beleid. Financiële ontwikkelingen worden bepaald door nieuw beleid dat vanuit de gemeenten wordt aangedragen of door ontwikkelingen in de uitvoering van het bestaande beleid, in de vorm van autonome financiële ontwikkelingen of doordat 1Stroom bestaand beleid op een andere wijze gaat uitvoeren.

De begroting van 1Stroom bestaat grotendeels uit de personele kosten en de kosten die gerelateerd zijn aan personeel. Ontwikkelingen in de budgetten bestaan dan ook gewoonlijk grotendeels uit de ontwikkeling van de loonkosten van het personeel. In de MJPB 2022-2025 is het effect hiervan beperkt, omdat er van uit wordt gegaan dat de loonontwikkeling gaat passen binnen het bedrag dat hiervoor geraamd is.

Naast de ontwikkeling van de loonkostenbegroting bestaan de wijzigingen in de begroting uit actualisatie van budgetten. Zo is de actuele begroting van de RID in de begroting van 1Stroom verwerkt en zijn ook de tractiebudgetten geactualiseerd.

3.2.1 Personeelskosten

Loonkosten

Geraamd worden alle loonkosten van de medewerkers van 1Stroom met uitzondering van de griffie en het bestuur van beide gemeenten. Deze kosten worden opgenomen in de begrotingen van de gemeenten.

Ten opzichte van het voorgaande jaar is er sprake van een lichte stijging van de loonkosten. Deze stijging wordt veroorzaakt door de CAO loonstijging (€ 303.000). Als hiervan geabstraheerd wordt, resteert een lichte daling, die voornamelijk bepaald wordt door de volgende ontwikkelingen:

- Diverse besparende taakstellingen hebben impact gehad op de personeelsbegroting (212.000 Voordeel), deze besparingen zijn verrekend met de taakstelling:
  - de beperking van de middagopenstellingen;
  - aanscherpen van de budgetten van diverse salarisstelposten,
  - gevolgen van uitstroom personeel met garantieschaal of uitloopschaal.

Met de loonindexatie 2021 en 2022 is in de MJPB 2021-2025 al rekening gehouden. Aangezien er nog geen nieuwe CAO is afgesloten, is het definitieve percentage 2021 nog niet bekend. Voor 2021 en 2022 wordt het percentage aangehouden van de vorige MJPB.

Op basis van de huidige economische vooruitzichten is voor de te verwachten stijging van de loonkosten een realistisch scenario gehanteerd. De basis voor dit scenario vormen de geprognosticeerde loonkostenstijging uit de septembercirculaire en de verwachte economische ontwikkeling van het CPB. In 2021 is rekening gehouden met een loonstijging van 1,7%. Voor 2022 bedraagt de verwachte stijging 1,5% en voor de jaren 2023 en volgende jaren 1,4%.

Effect van loonindexatie					bedragen * € 1000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Loonindexatie (incl. premieontwikkeling)		1,50%	1,40%	1,40%	1,40%
Loonkosten	21.139	21.309	21.604	21.896	22.202

Overige personeelskosten

Dit zijn de overige kosten met betrekking tot het personeel. Het grootste budget binnen deze kostenpost zijn de studiekosten voor € 420.000. Daarnaast zijn er onder andere budgetten voor inhuur, de arbodienst, reis- en verblijfkosten en stagevergoedingen.

Overige personele kosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Overige personele kosten	1.122	1.123	1.123	1.123	1.123

Huisvesting

Dit betreffen de kosten van beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven. De gemeentewerf Westervoort is in 2018 afgestoten. Een aantal voorbeelden zijn schoonmaakkosten, onderhoudskosten en verzekeringskosten.

Aangezien er geen activa over zijn gedragen van de gemeenten naar 1Stroom blijven beide gemeentehuizen en de gemeentewerf in Duiven als activa op de balans van de gemeenten staan. De bijbehorende kapitaallasten hebben logischerwijs ook betrekking op de administraties van beide gemeenten. 1Stroom draagt bij aan deze kapitaallasten door een bedrag te betalen aan de gemeenten, welke exact gelijk is aan de kapitaallasten. In 2021 wordt onderzocht of deze constructie omgezet kan worden naar een zuivere huurconstructie, waarbij de ambitie is om dit per 2022 te realiseren. Hiermee wordt het risico voor investeringen in activa gedragen door de eigenaar van deze activa. Dit wordt als uitgangspunt gehanteerd voor het huisvestingsvraagstuk van 1Stroom.

In de beoogde huurconstructie zijn de kosten die 1Stroom heeft voor huisvesting gerelateerd aan de afgenomen vierkante meters huisvesting en worden de kosten niet langer bepaald op basis van de (afschrijving van) investeringen in de gebruikte panden. Dit biedt de mogelijkheid om de benodigde ruimte te heroverwegen. Hiervoor loopt het project activiteit gerelateerd werken. Door de versnelde inburgering van het digitaal werken en vergaderen als gevolg van COVID-19 kan in dit project worden bekeken hoe en in welke mate de benodigde huisvesting wijzigt doordat medewerkers meer plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken.

Automatisering

Automatiseringskosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Automatisering	3.161	3.313	3.310	3.335	3.360

Het grootste deel van de automatiseringskosten betreft de bijdrage aan de Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID). Voor deze bijdrage is aangesloten bij de concept begroting 2022-2025 van de RID. De stijging van de begrote lasten wordt voor een groot deel veroorzaakt door een hogere bijdrage aan de RID. Deze hogere bijdrage wordt naast de indexatie van de loonkosten veroorzaakt door onder andere hogere datakosten i.v.m. thuiswerken, verdere ontwikkeling van datagedreven sturing, Decos naar de cloud en diverse verdere ontwikkelingen van applicaties. Deze ontwikkelingen zijn in lijn met de vastgestelde I-visie en I-strategie.

Daarnaast waren de kosten van onderhoud software in de MJPB 2021 lager geraamd.

Overige bedrijfsvoeringskosten

Dit zijn bijvoorbeeld kosten omtrent literatuur, portobenodigdheden, schrijf- en bureaubehoeften, contributies en rechtskundige adviezen.

Overige Bedrijfsvoeringskosten					Bedragen * € 1.000
	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Overige Bedrijfsvoeringskosten	995	1.046	1.035	1.068	1.058

De ontwikkeling van de overige bedrijfsvoeringskosten van 2021 naar 2022 bestaat uit meerdere componenten:

- Daling van de facilitaire kosten (77.000 V). Dit is invulling van de besloten besparingen en wordt derhalve ten gunste van de taakstelling gebracht.
- Stijging van de tractiekosten (106.000 N).
  De stijging van de tractiekosten is veroorzaakt door een samenloop van de vervanging van een vrachtwagen die al was afgeschreven, het doorschuiven van de vervanging van diverse voertuigen van 2020 naar 2021, waardoor in 2021 eenmalig sprake is van lagere kapitaallasten tractiekosten en het feit dat de doorbelasting van tractiekosten vanuit Duiven naar 1Stroom in 2021 te laag is geraamd.

Overige baten

Naast de bijdragen die 1Stroom ontvangt van de gemeenten Duiven en Westervoort, ontvangt het ook een aantal overige baten van ketenpartners of de gemeente zelf. Dit zijn met name baten die worden ontvangen van Samenwerking de Liemers (SDL) en de MGR voor door 1Stroom geleverde ondersteunende diensten.

Bijdrage gemeente Duiven

De verdeelsleutel 63% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Duiven wordt toegepast nadat de verwachte kosten omtrent grondexploitaties en het afvalaanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

Bijdrage gemeente Westervoort

De verdeelsleutel 37% van de kosten 1Stroom voor de gemeente Westervoort wordt toegepast nadat de verwachte kosten omtrent grondexploitaties en het afvalaanbiedstation voor 100% zijn doorbelast aan de gemeente Duiven.

3.3 Bezuinigingen

Bij de fusie hebben de raden 1Stroom een bezuiniging opgelegd van een miljoen euro structureel met ingang van 2021. Van die miljoen zou zes ton terugvloeien naar de gemeenten omdat 1Stroom efficiencyvoordelen zou weten te realiseren. Het restant zou binnen 1Stroom beschikbaar blijven voor kwaliteitsverbetering. Deze bezuiniging is in 2020 in zijn geheel gerealiseerd.

3.3.1 Taakstelling versus realisatie

In de MJPB 2021-2024 is aan de oorspronkelijke taakstelling van 1Stroom een nieuwe taakstelling toegevoegd. Deze taakstelling loopt op tot € 732.000 vanaf het jaar 2024, waarmee de totale besparing van 1Stroom € 1,3 mln bedraagt. Tot en met 2020 is inmiddels een grotere structurele besparing gerealiseerd dan taakstellend begroot.

De reeds geeffectueerde besparingen vanaf 2021 zijn in onderstaande tabel weergegeven. Deze besparingen bestaan uit rationaliseren stelposten B-staat, aanvullende besparingen facilitair, halveren van de openingstijden bij de servicebalie en burgerzaken en afschaffen en niet volledig herbezetten vrijval generatiepact. Vanaf 2021 zijn er nog in te vullen besparingen opgenomen in onderstaande tabel. Over de maatregelen die deze besparingen invullen is reeds besloten. De besparingen bestaan uit herstructurering management, rationaliseren formatieplan 1Stroom, het effect van het niet meer invullen van formatie generatiepact en het niet meer toepassen van garantieschalen en uitloopschalen bij het invullen van vacatures. Met deze besparingen worden de nog in te vullen besparingen in 2024 worden (zie ook de bijlage 2: Overzicht besparingen).

In de tabel is het meerjarig verloop van de taakstellingen en bijbehorende besparingen weergegeven:

Besparingsmaatregelen 1Stroom	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Oorspronkelijke taakstelling	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
Nieuwe besparingen (MJPB 2021-2024)			€ 290.000	€ 460.000	€ 593.000	€ 732.000
Totaal oude en nieuwe besparingen	**€ 400.000**	**€ 500.000**	**€ 890.000**	**€ 1.060.000**	**€ 1.193.000**	**€ 1.332.000**
Al gerealiseerd in begroting 2020	**€ 490.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**
Nieuwe besparingen:						
Voordeel op stelposten B-staat		€ 115.000	€ 115.000	€ 119.000	€ 115.000	€ 115.000
Besparing op facilitaire kosten				€ 77.000	€ 77.000	€ 77.000
Halveren openingstijden burgerzaken- en servicebalie				€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
Generatiepact afschaffen/niet volledig herbezetten Generatiepact				€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Totaal gerealiseerd	**€ 490.000**	**€ 729.000**	**€ 729.000**	**€ 903.000**	**€ 899.000**	**€ 899.000**
Nog in te vullen besparingen	**€ 90.000**	**€ 229.000**	**€ -161.000**	**€ -157.000**	**€ -294.000**	**€ -433.000**

3.3.2 Gerealiseerde besparingsmaatregelen

Besparen op facilitair kosten € 77.000

Er zijn besparingen gerealiseerd op de telefoonkosten, reprografie en de preventieve onderhouds- en beheerkosten van de gebouw-gebonden E- en W-installaties.

Halveren openingstijden burgerzaken- en Servicebalie € 33.000

De burgerzaken- en de servicebalie zou op de maandag- , dinsdag- en donderdagmiddag gesloten zijn vanaf 12.00 uur en alleen in de ochtend geopend zijn. Op woensdagmiddag blijft de burgerzaken- en servicebalie geopend. De maandagavondopenstelling blijft ook ongewijzigd.
Vanwege Covid'19 is de balie al meer gesloten dan voorheen. De besparing kon daardoor al in 2021 gerealiseerd worden.

Bijstelling van drietal salarisstelposten € 119.000

In de raming van de salariskosten en de begroting wordt gewerkt met een aantal stelposten. Op basis van de realisatie in de eerste twee jaren van 1Stroom bleken deze stelposten niet volledig te worden uitgeput. Aanpassing van de stelposten op basis van de realisatie na 2 jaar vergroot het risico op overschrijding van de personeelsbegroting wanneer in de toekomst blijkt dat de stelposten structureel hoger zouden moeten zijn. Het gaat om de volgende stelposten: verkoop van bovenwettelijke verlofuren, overwerk en bevorderingen en eenmalige gratificaties.

Garantieschaal/uitloopschaal € 85.000

Binnen 1Stroom is het beleid dat als personen uit dienst gaan die in een uitloopschaal of garantieschaal zaten, deze formatie terugkomt in de oorspronkelijke schaal. Dit levert een financiële besparing op die in 2024 oploopt naar € 85.000.

Generatiepact afschaffen en niet volledig herbezetten Generatiepact € 60.000

Conform afspraken met GO en OR kan het personeel van 1Stroom vanaf de leeftijd van 60 jaar gebruik maken van het generatiepact. Gedurende 2/3 van de periode dat hiervan gebruik wordt gemaakt, wordt de helft van het salaris van de niet gemaakte uren alsnog uitbetaald. De vrijvallende salariskosten worden beschikbaar gesteld voor de instroom van jonge medewerkers.
Na 2/3 van de looptijd vervalt de helft van de doorbetaling van salariskosten. Van de vrijval van dit bedrag is afgesproken dat het gebruikt wordt voor het invullen van de bezuinigingstaakstelling. Het bespaarde bedrag bedraagt in 2022 € 60.000.

3.4 Toelichting op de bijdragen van de gemeenten

De bijdragen van de gemeenten worden bepaald door een vaste methodiek. De bijdrage voor 2022 wordt hieronder toegelicht aan de hand van de cijfers.

		Bedragen * € 1000
Bijdragen Gemeenten		**Begroting 2022**
Totale lasten 1Stroom		27.528
Overige baten		-564
Netto door te belasten		26.964
Waarvan voor rekening van Duiven		
Afvalaanbiedstation		599
Grondexploitatie		766
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel		25.599
Aandeel Duiven	63%	16.127
Aandeel Westervoort	37%	9.472
Aandeel Duiven:		
Afvalaanbiedstation		599
Grondexploitatie		766
Volgens verdeelsleutel		16.127
Totaal Duiven		17.493
Aandeel Westervoort:		
Volgens verdeelsleutel		9.472
Totaal Westervoort		9.472
Totale doorbelasting		35.071

Nadat de overige baten in mindering zijn gebracht op de totale lasten van 1Stroom worden de verwachte lasten rondom het afvalaanbiedstation en de grondexploitaties voor 100% doorbelast aan de gemeente Duiven. Voor de kosten op de grondexploitaties is daarbij uitgegaan van de verwachte inzet in uren, vermenigvuldigd met het gecalculeerde uurtarief, op de diverse complexen zoals deze door de diverse projectmedewerkers is aangegeven. Op het resterende bedrag wordt de verdeelsleutel toegepast: 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort. Uiteindelijk bedraagt de bijdrage voor Duiven in 2022 € 17.492.652 en voor Westervoort € 9.471.678.

De bijdragen van de gemeenten aan 1Stroom worden door beide gemeenten verwerkt in hun meerjarenramingen.

3.4 Geprognosticeerde meerjarenbalans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. In onderstaande balans is het resultaat van 2020 nog niet bestemd aangezien bij de totstandkoming van de begroting de besluitvorming op dit onderdeel nog moest plaatsvinden. Onderstaande balans laat zien dat de kortlopende schulden in principe opgevangen kunnen worden vanuit de waarde van de vaste en vlottende activa. Een eventueel risico in de balans is hierdoor zeer beperkt.

Meerjarenbalans 2020-2025						Bedragen * € 1.000
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Activa						
vaste activa:						
*vaste activa met econ. nut	868	1.403	1.596	1.494	1.254	1.032
*vaste activa met maatsch. nut	-	-	-	-	-	-
vlottende activa	5.672	5.672	5.672	5.672	5.672	5.672
Totaal Activa	6.540	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
Passiva						
vaste passiva:						
*reserves	1.479	-	-	-	-	-
*voorzieningen	-	-	-	-	-	-
*langlopende schulden	-	-	-	-	-	-
vlottende passiva						
*kortlopende schulden	5.060	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
Totaal Passiva	6.540	7.074	7.268	7.165	6.926	6.703
	-	0	-0	0	-0	0

3.5 Vervangingsinvesteringen

Voor de komende jaren staan de volgende vervangingsinvesteringen gepland. De kapitaalslasten van deze investeringen zijn al verwerkt in de budgetten van deze begroting. In onderstaand overzicht is te zien waarin geïnvesteerd wordt:

Vervangingsinvesteringen	**Investering**	**Aanschafjaar**
Facilitair		
Telefoontoestellen	140.000	2024
Totaal Facilitair	140.000	
Tractie		
Toyota D100 96-BS-XL	55.000	2023
Fuso VL-652-V	65.000	2023
Steyer	98.000	2023
Fuso V-727-KF	56.000	2025
Fuso V-947-JV	26.500	2025
Fuso V-884-JX	55.000	2025
Strooier Valtra Amazone	26.500	2023
Gladheidsmeldsysteem	20.000	2025
Totaal Tractie	402.000	
Automatisering		
Vervangen werkplekapparatuur	560.000	2022
Totaal Automatisering	560.000	

Bijlage 1: Baten en lasten per taakveld

Begroting 2022				
		Lasten 2022	Baten 2022	Saldo
TV0.1	Gemeenteraad- en (raads)commissies	149.785	-149.785	0
TV0.2	Burgerzaken	465.170	-465.170	0
TV0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	339.535	-339.535	0
TV0.4	Ondersteuning organisatie	14.492.325	-14.492.325	0
TV0.5	Treasury	3.000	-3.000	0
TV0.61	OZB Woningen	275.902	-275.902	0
TV0.62	OZB-niet woningen	147.974	-147.974	0
TV0.64	Belastingen overig	78.545	-78.545	0
TV0.8	Overige baten en lasten (excl. Mutatie reserves)	-160.265	160.265	0
TV1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	23.126	-23.126	0
TV1.2	Openbare orde en veiligheid	493.374	-493.374	0
TV2.1	Verkeer en Vervoer	739.171	-739.171	0
TV2.2	Parkeren	32.448	-32.448	0
TV2.5	Openbaar vervoer	81.119	-81.119	0
TV3.1	Economische ontwikkeling	106.593	-106.593	0
TV3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	197.493	-197.493	0
TV3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	11.563	-11.563	0
TV3.4	Economische promotie	223.918	-223.918	0
TV4.2	Onderwijshuisvesting	45.862	-45.862	0
TV4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	256.200	-256.200	0
TV5.1	Sportbeleid en activering	46.362	-46.362	0
TV5.2	Sportaccommodaties	342.566	-342.566	0
TV5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	45.862	-45.862	0
TV5.4	Musea	45.862	-45.862	0
TV5.5	Cultureel erfgoed	85.835	-85.835	0
TV5.6	Openbare bibliotheek	45.862	-45.862	0
TV5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	375.211	-375.211	0
TV6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	850.719	-850.719	0
TV6.2	Wijkteams	273.345	-273.345	0
TV6.3	Inkomensregelingen	518.513	-518.513	0
TV6.4	Begeleide participatie	288.632	-288.632	0
TV6.5	Arbeidsparticipatie	137.586	-137.586	0
TV6.6	Maatwerkvoorzieningen WMO	555.945	-555.945	0
TV6.71	Sociaal Domein: AWBZ naar WMO	620.952	-620.952	0
TV6.72	Sociaal Domein: Jeugdzorg	621.239	-621.239	0
TV6.81	Geëscaleerde zorg 18+	387.866	-387.866	0
TV6.82	Geëscaleerde zorg 18-	191.163	-191.163	0
TV7.1	Volksgezondheid JGZ (2)	315.350	-315.350	0
TV7.2	Gemeentelijk rioleringsplan	326.233	-326.233	0
TV7.3	Huishoudelijk afval huis aan huis inzamelen	407.148	-407.148	0
TV7.4	Milieubeheer	473.083	-473.083	0
TV7.5	Begraafplaatsen	133.254	-133.254	0
TV8.1	Ruimtelijke ordening	920.446	-920.446	0
TV8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	200.924	-200.924	0
TV8.3	Wonen en bouwen	1.315.319	-1.315.319	0
Eindtotaal		27.528.115	27.528.115	0

Bijlage 2: Overzicht besparingen

Besparingsmaatregelen 1Stroom	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Oorspronkelijke taakstelling	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000	€ 600.000
Nieuwe besparingen (MJPB 2021-2024)			€ 290.000	€ 460.000	€ 593.000	€ 732.000
Totaal oude en nieuwe besparingen	**€ 400.000**	**€ 500.000**	**€ 890.000**	**€ 1.060.000**	**€ 1.193.000**	**€ 1.332.000**
Al gerealiseerd in begroting 2020	**€ 490.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**	**€ 614.000**
Nieuwe besparingen:						
Voordeel op stelposten B-staat		€ 115.000	€ 115.000	€ 119.000	€ 115.000	€ 115.000
Besparing op facilitaire kosten				€ 77.000	€ 77.000	€ 77.000
Halveren openingstijden burgerzaken- en servicebalie				€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
Generatiepact afschaffen/niet volledig herbezetten Generatiepact				€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Totaal gerealiseerd	**€ 490.000**	**€ 729.000**	**€ 729.000**	**€ 903.000**	**€ 899.000**	**€ 899.000**
Nog in te vullen besparingen	**€ 90.000**	**€ 229.000**	**€ -161.000**	**€ -157.000**	**€ -294.000**	**€ -433.000**
Herstructurering management			€ 75.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Rationaliseren formatieplan 1Stroom					€ 33.000	€ 67.000
Garantieschaal/uitloopschaal			€ 5.000	€ 7.000	€ 50.000	€ 85.000
Generatiepact afschaffen en niet volledig herbezetten Generatiepact			€ 35.000	€ 0	€ 61.000	€ 131.000
Geplande besparingen	**€ 0**	**€ 0**	**€ 115.000**	**€ 157.000**	**€ 294.000**	**€ 433.000**
Resterend*	€ 90.000	€ 229.000	€ -46.000	€ 0	€ 0	€ 0
* De begrotinng 2021 zal worden aangepast bij de tussenrapportage 2021. De besparingen 2021 worden dan in de begroting verwerkt.						

Voortgangsrapportage

Inzicht in de voortgang van de ambtelijke fusieorganisatie

Versie 1.1
4 mei 2021
Registratienummer: 201507136

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Terugblik 4
2.1 Voorgeschiedenis 4
2.2 Uitgangspunten 4
2.3 Start van de organisatie 5
3. Voortgang 7
3.1 Dienstverlening klanten 7
3.2 Interne ontwikkelingen 9
3.3 Financiën 12
4. Conclusie en vooruitblik 15
Bijlagen 18
a. Enquête raadsleden 18
b. Waar staat je gemeente 18
c. MKB-vriendelijkste gemeente 18

1. Inleiding

Op 6 juli 2016 hebben de gemeenteraden van Duiven en Westervoort besloten tot een ambtelijke fusie tussen de organisaties van Duiven en Westervoort. De ambtelijke werkorganisatie 1Stroom is daarop op 1 januari 2018 van start gegaan.

In de organisatie wordt gewerkt vanuit de kaders, randvoorwaarden en uitgangspunten die bij de start zijn vastgesteld. Om de beoogde doelen te bereiken, is tijd nodig. Bij de start van de ambtelijke organisatie is aangegeven dat na vijf jaar de dienstverlening aan inwoners is verbeterd, de kwaliteit is toegenomen en de kosten lager of gelijk zijn.

Nu 1Stroom drie jaar onderweg is, is het tijd voor een tussentijdse stand van zaken. Met deze voortgangsrapportage wordt de balans opgemaakt en wordt u nader geïnformeerd over de stand van zaken van de ambtelijke fusie en de beoogde doelen. Dit sluit aan bij de ‘notitie aanpak raadskader 2 kwaliteit van dienstverlening’ zoals vastgesteld in februari 2017.

2. Terugblik

2.1 Voorgeschiedenis

De gemeente wordt steeds meer als ‘eerste overheid’ gezien. Het is de overheid die het dichtst bij de inwoners staat en overzicht heeft over wat er lokaal gebeurt. De gemeente is hierdoor bij uitstek geschikt om inwoners te helpen hun problemen op te lossen en daarbij beleidsinstrumenten en beleidsvelden met elkaar te verbinden. Die nabijheid tot inwoners vraagt om een passende relatie, die aansluit bij de huidige maatschappij waarin inwoners meer zeggenschap willen. Samenwerking, maatwerk en naar de inwoners toe gaan, heeft een veranderende werkwijze van de gemeente tot gevolg.

Mede vanuit dit gedachtegoed komen er vanaf 2015 verschillende nieuwe taken naar de gemeenten (decentralisaties). Deze nieuwe taken vragen veel van gemeentelijke organisaties, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. Ook de financiële en inhoudelijke risico’s die deze taken met zich meebrengen zijn aanzienlijk. Het takenpakket van de gemeente vraagt nog meer dan vroeger om organisaties die berekend zijn op hun taak.

De toenemende taken en de veranderende rol van de overheid waren voor de gemeenten Duiven en Westervoort aanleiding om een verdergaande samenwerking te onderzoeken. De uitkomst van dit onderzoek heeft er toe geleid dat beide gemeenteraden kozen voor bestuurlijke nabijheid en versterking van ambtelijke kracht door het uitbreiden van de samenwerking. Hiervoor werd de ambtelijke fusieorganisatie 1Stroom opgericht.

2.2 Uitgangspunten

De gemeenten Duiven en Westervoort hebben met de werkorganisatie 1Stroom vijf, met elkaar samenhangende, doelstellingen voor ogen:

- Robuuste organisatie (minder kwetsbaar);
- Flexibele organisatie om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderde taken en rollen van de overheid (kracht);
- Optimale dienstverlening aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en de colleges (kwaliteit);
- Interessant loopbaanperspectief voor medewerkers en een organisatie die door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (kansen);
- Niet duurdere en zo mogelijk goedkopere organisatievorm dan de voormalige organisaties gezamenlijk (kosten).

Bij de keuze voor de ambtelijke fusie Duiven Westervoort zijn er door de gemeenteraden formele kaders vastgesteld. In onderstaand overzicht zijn deze kaders weer gegeven.

Door beide gemeenteraden zijn op 31 mei 2016 de kaders voor de ambtelijke fusie Duiven Westervoort als volgt vast gesteld:

1. Leidend in de ambtelijke fusie is het verminderen van de kwetsbaarheid en verhogen van de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Daarnaast zal de minimale besparing op de gezamenlijke kosten van de ambtelijke organisaties (inclusief inhuur externen), netto ten minste 3% moeten zijn ten opzichte van de huidige gezamenlijke kosten. Dit resultaat moet behaald zijn binnen 4 jaar na de start van de ambtelijke fusie.
2. De nieuwe ambtelijke organisatie moet leiden tot een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur. Tijdige levering aan de verschillende klanten wordt gegarandeerd. De hogere kwaliteit moet blijken uit een deugdelijk tevredenheidsonderzoek onder de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuur over de dienstverlening. Dit onderzoek wordt twee en vier jaar na de start van de ambtelijke fusie uitgevoerd. De resultaten van deze metingen worden afgezet tegen een nulmeting die gehouden wordt voordat de ambtelijke fusie van start gaat. De opzet van de nulmeting wordt vooraf met de raden besproken.
3. De Colleges informeren de gemeenteraden tijdig en volledig over de te verwachten frictiekosten en financiële en andere risico's van de ambtelijke fusie. Deze informatie wordt steeds afgezet tegen een prognose van de frictiekosten en financiële en andere risico's zoals die voorafgaand aan het besluit tot ambtelijke fusie aan de raden wordt verstrekt.
4. Er moet een lange-termijn-planning komen waarin zowel gezamenlijke als gemeente-specifieke beleidsvoorstellen opgenomen zijn.
5. De vergaderdata, formats van de voorstellen en vergaderstukken voor de gemeenteraden en raadscommissies van beide gemeenten dienen op elkaar te worden afgestemd en uniform te worden. Beoogd wordt waar mogelijk gelijktijdige behandeling van gezamenlijke beleidsvoorstellen.
6. Voor beide gemeenten wordt maatwerk geleverd. Beide raden laten gezamenlijke kansen niet onbenut, maar respecteren de verschillen die er zijn. De raden hebben enkele keren per jaar een gezamenlijke thematische bijeenkomst. Minimaal één bijeenkomst per jaar gaat over de inhoudelijke bestuurlijke agenda en het proces en werkwijze van de ambtelijke fusie.
7. Beide colleges treden waar mogelijk samen naar buiten in het bestuurlijk netwerk en geven daarmee invulling aan het versterken van de positie van Duiven/Westervoort in het bestuurlijk netwerk van beide gemeenten.
8. Na de fusie verlenen we de primaire dienstverlening aan inwoners lokaal in twee gemeentehuizen.

In aanvulling op en in lijn met deze doelstellingen heeft 1Stroom een missie en visie geformuleerd. In de missie is de stip op de horizon beschreven:

'Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving'

Op basis hiervan is in de visie vastgelegd waar 1Stroom voor staat:

'Wij zijn een betrouwbare en betrokken partner die bijdraagt aan een samenleving waarin het goed leven en werken is. Wij ondersteunen mensen bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun welbevinden. Met gebundelde energie, kennis én plezier vinden we oplossingen voor de uitdagende vraagstukken van de twee gemeentebesturen waarvoor wij werken.'

Deze missie en visie zijn vertaald in de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de organisatie.

2.3 Start van de organisatie

Op 1 januari 2018 is 1Stroom gestart. Een start die kan worden gekenmerkt als lastig. Twee organisaties met hun eigen kenmerken moesten samensmelten tot een nieuwe organisatie. Bij de nieuwe organisatievorm moest afscheid genomen worden van allerlei zaken die vertrouwd en vanzelfsprekend waren. Anders georganiseerd, nieuwe systemen, werken op meerdere locaties en werken voor twee besturen met beiden een eigen bestuursstijl. Hier kwam bovenop dat de inrichting en doorontwikkeling van 1Stroom moest plaatsvinden in een omgeving waarbij het reguliere werk doorgang vond. Er werd gebouwd terwijl de winkel open bleef.

De eerste jaren is er op ingezet om de basis in te richten en op orde te krijgen. Voorbeelden hiervan zijn de verbetering van de primaire en secundaire processen en het versterken van de samenwerking tussen colleges en ambtelijke organisatie. Het jaar 2020 kenmerkte zich in het verder professionaliseren van 1Stroom. Dit wordt in 2021 doorgezet met de voorgenomen doorontwikkeling van de organisatie.

Doorontwikkeling van de organisatie

Nu 1Stroom drie jaar draait, is duidelijk dat een aantal punten verbetering behoeft om de stip op de horizon: 'een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving', te bereiken. In 2020 heeft het algemeen bestuur besloten een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van 1Stroom waarbij de bestaande en waardevolle uitgangspunten uit de missie, visie en sturingsfilosofie behouden blijven. De organisatie wordt doorontwikkeld met behoud van het goede.

Om verdere verbetering mogelijk te maken wordt gestart met het aanpassen van de organisatiestructuur. De structuurwijziging draagt bij aan een transparante en duidelijke aansturing van de organisatie. In de directie wordt door de aanstelling van een algemeen directeur een eenduidig aanspreekpunt voor het functioneren van 1Stroom geborgd. Met de aanstelling van twee gemeentesecretarissen/adjunct-directeuren is er een directe verbinding tussen bestuur en organisatie, wat de bestuurlijke ambities borgt. De harmonisatie van de tweede managementlaag, als vernieuwd en krachtig aanspreekpunt voor de twee besturen, maakt een professioneel bestuurlijk-ambtelijk samenspel en een betere responsiviteit van de organisatie mogelijk.

Op basis hiervan wordt daarna verder gewerkt aan de doorontwikkeling van cultuur en de ontwikkeling van medewerkers. De wijziging van het organisatiemodel dient daarbij als 'versneller' in het versterken van de samenhang tussen de kernwaarden, besturingsfilosofie en organisatiecultuur.

Voor nadere verdieping van deze ontwikkeling wordt verwezen naar de Informatiebrief van 4 januari 2021 over de doorontwikkeling van 1Stroom.

3. Voortgang

Om de voortgang van de ambtelijke organisatie in beeld te brengen is deze vanuit drie invalshoeken bekeken. Ten eerste wordt gekeken naar hoe inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers de kwaliteit van de organisatie en de dienstverlening ervaren. Vervolgens wordt ingegaan op wat de eigenaren en opdrachtgevers van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom vinden. Hiervoor zijn de colleges en gemeenteraden bevraagd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de ervaringen vanuit de organisatie. Tot slot zal de financiële doorvertaling worden belicht.

Zoals in de inleiding aangegeven is het doel om na vijf jaar 1Stroom een verbetering van de dienstverlening te realiseren. Om de voortgang te monitoren zou na twee jaar een stand van zaken worden gegeven. Hiervoor zijn eind 2019 en begin 2020 dan ook de eerste onderzoeken gestart. De uitbraak van COVID-19 en de bijbehorende effecten op de maatschappij hebben in eerste instantie geleid tot uitstel. Echter nu de restricties aanhouden is er voor gekozen om waar mogelijk aanvullend onderzoek te doen en hiervan een voortgangsrapportage op te stellen. De reeds beschikbare gegevens uit 2020 en de gegevens van begin 2021 worden gecombineerd om een volledig beeld te krijgen. Over 2 jaar in 2023, wanneer 1Stroom 5 jaar bestaat, zal de meting opnieuw worden uitgevoerd.

3.1 Dienstverlening klanten

Een belangrijk doel van de ambtelijke fusie tussen Duiven en Westervoort is het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Om de kwaliteit te meten worden door de tijd heen onderzoeken uitgevoerd, om in 2023 een degelijk inzicht te kunnen bieden. In 2017 is een 0-meting gedaan, deze is eind 2019 met een 2-meting herhaald. Onderstaand wordt op de drie pijlers geschetst waar 1Stroom staat in haar dienstverlening ten opzichte van de start.

Inwoners

De Vereniging voor Nederlandse Gemeenten bundelt, bewerkt en presenteert op het platform waarstaatjegemeente.nl cijfers en data over alle Nederlandse gemeenten op belangrijke beleidsterreinen. In 2017 is besloten om de resultaten van de burgerpeiling ‘Waar staat je gemeente’ te gebruiken om inzichtelijk te maken hoe de inwoners van Duiven Westervoort de kwaliteit van de dienstverlening ervaren. De burgerpeiling van 2019 is gebruikt ten behoeve van de vervolgmeting.

	Duiven		Westervoort	
	2017	2019	2017	2019
Totaal woon- en leefklimaat	6,7	6,9	6,6	6,8
Totaal relatie inwoner-gemeente	6,0	6,4	6,1	6,3
Totaal gemeentelijke dienstverlening	6,8	6,9	6,7	6,9
Totaal zorg en welzijn	6,5	6,7	6,6	6,6
Totaaloordeel alle inspanningen	6,7	6,9	6,6	6,8

Op alle onderdelen wordt de kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoner door de inwoners van Duiven en Westervoort (1 gelijk gebleven) hoger gewaardeerd. De grootste toename is te zien op het onderdeel relatie inwoner-gemeente. Hier scoort Duiven 0,4 hoger en Westervoort 0,2. Dit resultaat is onder andere het gevolg van de opzet van een professioneel centraal klantcontactcentrum en door meer in te zetten op participatie van inwoners. Beide gemeenten scoren in het totaaloordeel met een stijging van 0,2 aanzienlijk hoger. Ten opzichte van het gemiddelde van de categorie gemeenten ≤ 25.000 inwoners (een 6,7) scoren beide gemeenten ook hoger.

Maatschappelijke organisaties

In oktober 2017 is voor de 0-meting bij beide gemeenten een rondetafelgesprek gehouden tussen maatschappelijke organisaties en de burgemeester. Bij dit gesprek waren zorgpartners, scholen, dorps/wijkraden en jongerenraad, schutterij- en sportverenigingen aanwezig.

In Duiven werd de leefbaarheid als positief beoordeeld, en is er aandacht voor kwetsbare groepen. Een kwetsbare groep ouderen vraagt wel aandacht. Er wordt een open houding van de gemeente ervaren. De dienstverlening wordt dan ook positief beoordeeld. De bereikbaarheid van ambtenaren en het verder ontwikkelen van het stimuleringsbeleid zijn aandachtspunten. De openbare ruimte wordt gewaardeerd, er is wel meer aandacht voor groen gewenst. De veiligheid in Duiven wordt gezien als goed. Het belang van goede openbare verlichting werd als aandachtspunt genoemd.

De leefbaarheid in Westervoort werd ook als positief benoemd, al is aandacht nodig om een verdere tweedeling tussen kansrijke en kansarme inwoners te voorkomen. De bereikbaarheid en de dienstverlening van de gemeente is positief, de lijnen zijn kort. De samenwerking met het maatschappelijk middenveld is goed. Er is waardering voor de inzet op het gebied van openbare ruimte en groen. Een aanbeveling is het terug melden van meldingen openbare ruimte. Door de organisaties wordt aangegeven dat Westervoort als veilig wordt ervaren. Er zijn zorgen over de toename van mensen met een psychiatrische achtergrond in de wijk.

Ten behoeve van de 2-meting was gepland om dit rondetafelgesprek eind 2019, begin 2020 te herhalen. Het rondetafelgesprek had nog niet plaatsgevonden op het moment van ingaan van de restricties als gevolg van de COVID-19 pandemie. Vanwege de sterke weerslag die COVID-19 heeft op de maatschappelijke organisaties, is er voor gekozen dit niet in 2020 te laten plaatsvinden. De maatschappelijke organisaties zouden hier onevenredig mee belast worden. Hierdoor kan geen vergelijkbaar inzicht in de ervaren dienstverlening ten opzichte van de 0-meting worden verkregen. In algemene zin kan worden gezegd dat het contact tussen gemeente en het maatschappelijk middenveld waar nodig intensief is. De dialoog verloopt over het algemeen positief. De vele effecten van de maatregelen in het kader van COVID-19 hebben natuurlijk ook zijn impact op de organisaties. Naast de blijvende reguliere contacten zullen bij de volgende meting de maatschappelijke organisaties weer worden bevraagd in een uitgebreid rondetafelgesprek.

Ondernemers

Om de dienstverlening aan ondernemers te toetsen is bij de 0-meting besloten om gebruik te maken van het rapport ‘MKB-vriendelijkste gemeente’. Dit onderzoek met benchmark verschijnt iedere twee jaar na een uitvraag van onderzoeksbureau Lexnova en MKB-Nederland. Het onderzoek geeft inzicht in het lokale ondernemersklimaat van gemeenten. Voor de 0-meting is gebruik gemaakt van de gegevens van het onderzoek 2016/2017. Over 2018/2019 is eveneens een meting verricht Momenteel loopt het onderzoek voor 2020/2021, hieraan is niet deelgenomen omdat de gegevens nog niet beschikbaar zouden zijn voor deze voortgangsrapportage en vanuit kostenoverweging. In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven die op verslagdatum bekend zijn.

	Duiven		Westervoort		Gelderland (gem)	
	2017	2019	2017	2019	2017	2019
Tevredenheid ondernemers	7,2	7,0	4,5	6,4	6,4	6,6
Communicatie en beleid*	2,9	2,4	1,2	1,8	2,1	1,8
Prijs/kwaliteit gemeentelijke lasten	7,0	6,8	4,8	5,9	6,2	6,2
Positie imago gemeente	nb	8e plek	nb	34e plek	nb	50 totaal
Positie ranglijst Gelderse gemeenten	4e plek	5e plek	49e plek	32e plek	54 totaal	50 totaal

*Score op een schaal van 1 tot 4

De ervaren kwaliteit van de dienstverlening aan ondernemers is in Duiven in 2019 iets gedaald ten opzichte van 2017. Alle cijfers blijven ruim boven het gemiddelde van alle gemeenten in Gelderland. Dit blijkt ook uit de zeer respectabele 5e positie op de ranglijst van alle 50 Gelderse gemeenten.

In Westervoort hebben ondernemers juist een flinke toename van de kwaliteit van de dienstverlening ervaren. De tevredenheid is toegenomen van een ruime onvoldoende (4,5) naar een goede voldoende (6,4). Dit is ook terug te zien in de sterk verbeterde positie op de ranglijst naar plek 32.

3.2 Interne ontwikkelingen

De ambtelijke organisatie 1Stroom is een gemeenschappelijke regeling (GR) met een 'eigen' dagelijks bestuur (DB) en algemeen bestuur (AB). Dit is gelijk aan andere gemeenschappelijke regelingen zoals de ODRA of VGGM. Het DB wordt gevormd door een afvaardiging van de colleges van B&W van Duiven en Westervoort. Het AB bestaat uit alle burgemeesters en wethouders van beide gemeenten. In de dagelijkse praktijk wordt veel samengewerkt volgens de gemeentelijke structuren met de colleges van B&W van Duiven en Westervoort. Voor de besturen en ambtenaren een complexe situatie waarbij de drie entiteiten; de GR 1Stroom, Duiven en Westervoort in verschillende vormen en belangen door elkaar lopen. De relatie met de gemeenteraad van beide gemeenten is, mede vanuit het dualisme, gebaseerd op informeren en dienstverlening. Tussen het bestuur 1Stroom en college en ambtenaren is er sprake van een samenwerkingsrelatie. Inzicht in de ontwikkelingen bij raden, besturen en ambtelijke organisatie zijn van belang om inzicht te krijgen in de voortgang.

Gemeenteraden

In oktober 2017 is de 0-meting onder raadsleden gehouden. In februari 2021 is een vervolgmeting uitgevoerd. Hierbij wordt opgemerkt dat, in verband met de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018, de samenstelling van de groep die de enquête heeft ingevuld is veranderd.

	Duiven		Westervoort	
	2017	2021	2017	2021
Kwaliteit dienstverlening	7,3	6,8	7,1	5,6
Waardering persoonlijke contacten	7,7	7,4	7,3	6,7

De gemeenteraadsleden ervaren in 2021 een duidelijk mindere kwaliteit vanuit de ambtelijke organisatie dan dat in 2017, toen de gemeenten nog zelfstandig waren, het geval was. In Duiven wordt er een lichte daling in de kwaliteit en de waardering van de persoonlijke contacten gevoeld. In Westervoort wordt er een sterkere daling gevoeld, vooral op de kwaliteit van de dienstverlening aan de gemeenteraad. Deze wordt nog net als voldoende ervaren.

In de enquête is gespecificeerd naar de onderwerpen brieven en publicaties (extern), het beantwoorden van vragen aan de raad en de kwaliteit van de vergaderstukken. De uitkomsten daarvan, zijn weergegeven in onderstaande grafiek en sluiten aan bij de voorgaande cijfers over 2021. In Duiven worden deze drie onderdelen door het grootste aandeel raadsleden als goed gekwalificeerd, en door circa een kwart van de raadsleden als matig. In Westervoort worden de brieven en publicaties als goed gezien, maar wordt de beantwoording van vragen en de kwaliteit van raadsstukken door ongeveer evenveel raadsleden met goed als met matig beoordeeld.

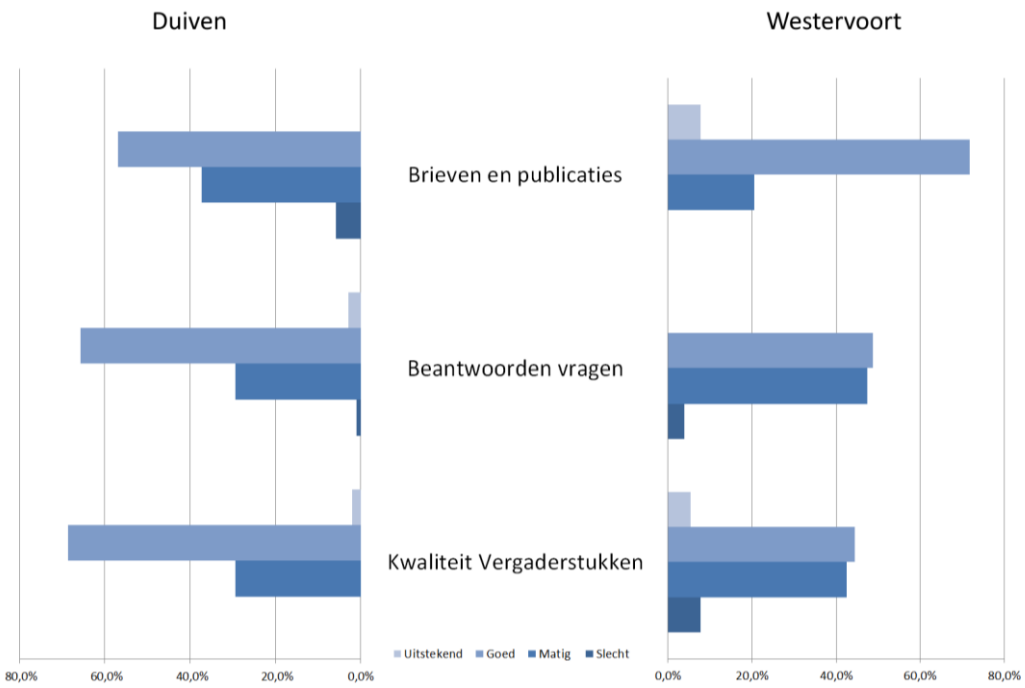

In Duiven wordt toegelicht dat de raadsstukken in de basis van voldoende kwaliteit zijn, maar dat het taalgebruik eenvoudiger en minder ambtelijk moet. Vragen worden door de ambtelijke organisatie niet altijd tijdig en/of inhoudelijk goed beantwoord. Een ander aandachtspunt is dat raadsleden bij de ambtenaren van 1Stroom graag meer betrokkenheid en binding met de gemeente zouden zien.

In Westervoort worden taalfouten, het niet weergeven van wijzigingen in tabellen en het niet naleven van afgesproken planningen vaak genoemd. Aandachtspunt is dat ambtenaren zich beter moeten inleven in de inwoners en zich pro-actiever moeten opstellen naar de inwoners toe.

Uit bovenstaande valt op te maken dat de ambtelijke fusie voor de raden nog weinig positieve ervaringen heeft opgeleverd. De raden ervaren een slechtere kwaliteit en afnemende dienstverlening.

Colleges van B&W

In februari 2021 zijn gesprekken gevoerd met de burgemeesters en wethouders van de gemeenten Duiven en Westervoort. In deze gesprekken hebben de collegeleden aangegeven hoe zij de ontwikkeling van 1Stroom zien in relatie tot de beoogde doelen van de fusieorganisatie. Hieronder worden de belangrijkste hoofdlijnen van de gesprekken weergegeven.

1Stroom is over het algemeen een robuuste organisatie. De kwetsbaarheid is ten opzichte van de zelfstandige gemeenten zichtbaar verbeterd. Op enkele afdelingen is er nog steeds sprake van kwetsbaarheid, door een minimale bezetting maar hogere workload. Erkend wordt dat dit veel flexibiliteit van de medewerkers vraagt. De medewerkers van 1Stroom werken namelijk voor negen verschillende bestuurders. De wendbaarheid van medewerkers om in dit krachtenveld te werken blijft een aandachtspunt. Het bestuurlijk-ambtelijk samenspel maakt stappen, maar kan nog beter.

De eerste twee jaar na de fusie waren de bestuurders ontevreden over de ambtelijke organisatie. Er was veel onduidelijkheid in processen en samenwerking. Met name op het gebied van financiële beheersing waren zaken niet op orde. Door de tijd is dit verbeterd, in 2020 was er meer tevredenheid. De samenwerking tussen de twee gemeenten kan in het grotere geheel gezien nog beter. Communicatie is hierin een belangrijke factor. Op sommige afdelingen is deze stap al goed gemaakt. Daar loopt de samenwerking en communicatie goed.

De strategische positie van beide gemeentes binnen de regio is sinds de start van 1Stroom gelijk gebleven. Waar nodig wordt ingezet op regionale samenwerking, hoewel ook nu niet overal bij wordt aangesloten. Bestuurders geven aan dat zij goed worden ondersteund in hun regionale portefeuille. De kansen binnen het regionale netwerk liggen meer in de Liemers dan in Regio Arnhem/Nijmegen. De belangen daar zijn minder direct van invloed op de inwoners van Duiven en Westervoort, bovendien is het in die context moeilijk om zaken voor elkaar te krijgen. In de Liemers wordt hierin meer effect gezien en worden meer kansen benut. Het heeft dan ook de bestuurlijke voorkeur om in deze samenwerkingen te investeren. De strategische positionering van beide gemeenten kan ambtelijk nog beter worden ondersteund. Dit zou bijvoorbeeld mogelijk zijn door op basis van één gezamenlijk ambtelijk advies gezamenlijk op te trekken zodat één vuist in de regio wordt gemaakt.

Over het algemeen is de inhoudelijke ondersteuning vanuit de ambtenaren goed. Bestuurders geven aan, dat zij binnen hun vakgebied over het algemeen mogen werken met bekwame medewerkers met veel kennis. De kwaliteit van de dienstverlening naar inwoners is het grootste belang. De verwachting is dat de kwaliteit nog verder verbeterd kan worden nu de integratie na de fusie aan het verbeteren is. Daarbij wordt vooral gedacht aan de interne kwaliteit. Zo is merkbaar dat de complexiteit van raads- en collegevoorstellen toeneemt terwijl/waardoor de kwaliteit onder druk staat. Meer aandacht en zorgvuldigheid in de uitwerking van deze documenten is gewenst, waardoor het algemeen ervaren kwaliteitsniveau zal toenemen.

De grootste zorg ziet op de financiële kant en de consistentie in kwaliteit. Zeker de eerste jaren waren hier veel zorgen over. Veel zaken worden op hoog niveau uitgevoerd, maar sommige zaken ook onvoldoende. De verschillen kunnen groot zijn. Daarnaast moet er een duurzame werkwijze gevonden worden om de soms verschillende bestuurlijke wensen te accommoderen. Bij de vorming van 1Stroom is uitgegaan van beleidsharmonisatie waar mogelijk en couleur locale wanneer gewenst. Hierop is de organisatie geënt. In de praktijk blijkt dat de bestuurlijke ambities vaker van elkaar afwijken dan voorzien, waardoor minder generiek kan worden gewerkt. Dit heeft zijn weerslag op de hoeveelheid werk en daarmee op de financiën.

Concluderend wordt bezien dat de kwaliteit en samenwerking de goede kant op gaat maar nog verder verbeterd kan worden. De strategische en financiële kant vragen verdere ontwikkeling. Er wordt vertrouwen uitgesproken dat 1Stroom op de goede weg is naar een goede en veerkrachtige organisatie.

Ambtelijke organisatie

Om de robuustheid van de organisatie te versterken is de afgelopen jaren op basis van bevindingen bijgestuurd. Zo zijn teams gewijzigd, is een extra directeur voor 1Stroom toegevoegd aan de directie en zijn bijstellingen doorgevoerd in processen en systemen. In 2020 is geconcludeerd dat een stevig sturend management nodig is om de organisatie en de groei van mensen in de organisatie verder te brengen. In 2021 wordt dit managementteam gevormd met als doel om de ambtelijke organisatie op alle doelstellingen verder te ontwikkelen. Hiervoor wordt een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd.

Met het strategisch HRM-beleid van 1Stroom wordt gefocust op de juiste kwaliteit van mensen en voldoende medewerkers voor de uitvoering van de taken en het bereiken van de organisatiedoelen. Door focus op de taakuitvoering en integratie van processen was niet altijd voldoende tijd beschikbaar voor de ontwikkeling van medewerkers. Nu 1Stroom een steeds betere bedrijfsvoering krijgt biedt dit mogelijkheden voor de ontwikkeling van de organisatie. Dat de organisatie steeds sterker staat en zich de goede kant op ontwikkelt blijkt ook uit de cijfers van het ziekteverzuim. Waar het ziekteverzuim in 2018 en 2019 nog op 7,51% respectievelijk 7,25% lag, is dit in 2020 gedaald naar 3,62%. Met de organisatiewijziging in 2021 wordt de mogelijkheid gecreëerd om verder door te bouwen aan de cultuur en kwaliteit van de organisatie. Het verder uitbouwen van het strategisch

HRM-beleid, bijvoorbeeld met een strategische personeelsplanning en talentschouw. waarbij gericht gekeken wordt waarop geïnvesteerd moet worden in de organisatie en voor specifieke medewerkers, kan hiervoor een middel zijn.

Een ambtelijke fusie vraagt om een evenwicht tussen beleidsharmonisatie, wat bijdraagt aan de doelen met betrekking tot efficiëntie, balans in financiën en couleur locale, wat de zelfstandigheid van de gemeenten benadrukt. Op dit moment wordt voor beide gemeenten veel maatwerk geleverd. De mate waarin dit gebeurt is anders dan door de ambtelijke organisatie was verwacht. Hierdoor ontstaat frictie op de beschikbare capaciteit. Medewerkers geven aan dat zij hierdoor moeilijker hun werk kunnen doen. Zowel inhoudelijk als capacitair moet steeds worden geschakeld tussen de twee opdrachtgevers. Medewerkers geven aan dat zij nu soms afwegingen moeten maken tussen Duiven en Westervoort, terwijl dit door een goede bestuurlijke dialoog voorkomen kan worden.

Uit het bovenstaande valt op te maken dat de ambtelijke organisatie steeds robuuster wordt en meer ruimte krijgt om zich te richten op het ontwikkelen van medewerkers. Inhoudelijke en capacitaire vraagstukken blijven een aandachtspunt.

3.3 Financiën

Een uitgangspunt bij de start van 1Stroom was om te komen tot een organisatie die niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de gezamenlijke kosten van de voormalige organisaties Duiven en Westervoort. Bij de start van de 1Stroom is een taakstelling meegegeven van minimaal netto 3% ten opzichte van de ingebrachte gezamenlijke kosten van beide gemeenten. Dit resultaat moet behaald zijn uiterlijk 4 jaar na de start van de ambtelijke fusie. De initiële taakstelling bedroeg € 1 mln. Hiervan is afgesproken dat dit moet resulteren in een netto besparing van € 600k in 2021 en dat € 400k terugvloeit naar 1Stroom voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie. In 2020 is tot een extra taakstellende besparing besloten van in totaal € 732k over de jaren 2021 – 2024. Deze besparing omvat het terugdraaien van de investering van € 400k voor kwaliteitsverbetering en kwetsbaarheidsreductie en een aanvullende taakstelling van ruim € 300k.

Begroting en beheersing

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de begroting voor de jaren 2018 tot en met 2021 weergegeven:

bedragen x€1000	**Begroting 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Ontwikkeling 2018-2021**
Totale lasten 1Stroom	23.639	25.183	26.110	27.037	3.398
Overige baten	-268	-298	-260	-562	-294
Netto door te belasten	23.370	24.885	25.849	26.475	3.104
Bijdrage Duiven afvalaanbiedstation	-564	-564	-599	-599	-35
Bijdrage Duiven grondexploitatie	-691	-813	-432	-766	-75
Netto door te belasten volgens verdeelsleutel	**22.115**	**23.507**	**24.818**	**25.109**	**2.994**
Autonome ontwikkeling en taakuitbreiding:					
(loon)indexatie (gemiddeld 3,4%)	593	614	657	694	2.558
Uitbreiding taken		532	70		602
Wijkenteam Duiven naar 1Stroom			195		195
Bijdrage RID		447	295		742
Totaal van verklaarde mutaties	593	1.593	1.217	694	4.097
Reëel door te belasten volgens 63-37%	**21.522**	**21.914**	**23.601**	**24.415**	**-1.103**

Bij de start van 1Stroom is de begroting vastgesteld op € 23,3 mln waarvan € 1,1 mln direct betrekking had op de gemeente Duiven voor het afvalaanbiedstation en grondexploitaties. Het totaal

te verrekenen bedrag via de verhouding 63%-37 % komt daarmee in 2018 op € 22,1 mln. In de jaren 2019 tot en met 2021 is het absoluut te verrekenen bedrag toegenomen met net geen € 3 mln. Deze toename is het gevolg van autonome (loon)indexatie, uitbreiding en herplaatsing van taken op verzoek van de gemeenten en een kostenstijging bij de RID. De totale toename van de lasten bedraagt € 4,1 mln. Wanneer de ontwikkeling van de begroting wordt gecorrigeerd voor deze autonome kostenstijging wordt duidelijk dat in 2021 reeds invulling is gegeven aan € 1,1 mln taakstellende bezuinigingen. Hiermee ligt 1Stroom voor op de te realiseren taakstelling van ruim € 1,3 mln in 2024.

De afgelopen jaren is gewerkt aan verbetering van de (interne) beheersing en verbetering van de kwaliteit van de organisatie binnen de bestaande budgetten waarmee een goede basis is gelegd in voorbereiding op de organisatieverandering van 1Stroom in 2021. In de jaren 2018 en 2019 werden namelijk nog flinke overschrijdingen op de totaalsom van formatiekosten en externe inhuur gerealiseerd. De verbetering van de beheersing heeft er in geresulteerd dat het boekjaar 2020 is afgesloten met een positief resultaat van € 1,4 mln. Het bestuur van 1Stroom wil hiervan € 200k reserveren als bestemmingsreserve voor de reorganisatie in 2021 en € 30.000 voor de extra kosten als gevolg van de omgevingswet. In totaal zal € 1,2 mln terug worden gegeven aan de deelnemende gemeenten. Dit betekent dat Duiven circa € 750k en Westervoort circa € 450k terug krijgt. Het positieve resultaat 2021 heeft voornamelijk een incidenteel karakter. Dit is het gevolg van extra meeropbrengsten waar vanuit het voorzichtigheidsprincipe geen rekening mee was gehouden omdat de lasten die hier tegenover zouden staan moeilijk te voorzien zijn. Denk hierbij aan UWV-gelden voor ziekte en zwangerschap alsmede aan COVID-19 vergoedingen. De daling van de lasten heeft ook een incidenteel karakter, dit is onder meer het gevolg van minder reisbewegingen en minder cursusafname als gevolg van COVID-19.

Na een moeizame start heeft 1Stroom zich financieel sterk hersteld. Gelet op het bovenstaande zijn de oorspronkelijke financiële doelstellingen bereikt en is de organisatie op koers en robuust genoeg om de aanvullende financiële taakstelling in de volgende jaren te realiseren.

Verdeelsleutel

Bij de start van 1Stroom is besloten tot een verdeelsleutel, gebaseerd op onder andere het inwoneraantal en de algemene uitkering aan beide gemeenten. De verhouding voor de kosten is vastgesteld op 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort. Deze verdeelsleutel is bedoeld als representatie van de gemiddelde inzet voor alle activiteiten van 1Stroom. Gemiddelde inzet, omdat de verdeling niet voor iedere activiteit exact hetzelfde is. Voor de ene activiteit werkt 1Stroom iets meer voor Duiven en voor de andere activiteit iets meer voor Westervoort.

Inmiddels werkt 1Stroom waar mogelijk integraal voor beide gemeenten. Werkzaamheden zijn daarmee verweven. Bij de oprichting van 1Stroom is tevens besloten om vanuit kosten- en tijdsbesparing, behoudens bij GREX-werkzaamheden, geen tijd te schrijven. Mede omdat bekend is dat dit niet altijd leidt tot een zuiver beeld van de inzet van werkzaamheden, omdat werkzaamheden verwezen zijn.

Afgesproken is dat de verdeelsleutel na 3 jaar geëvalueerd wordt. Gezien de verwevenheid van werkzaamheden kan er geen kwantitatieve evaluatie op basis van werkelijk gemaakte uren worden uitgevoerd. Een overzicht van de uitkomsten van een kwalitatieve evaluatie op de beleidsterreinen is hieronder weergegeven.

Westervoort vraagt gemiddeld een grotere inzet binnen het sociaal domein dan Duiven. Dit hangt samen met de samenstelling van de bevolking. Voor Duiven is op het sociaal domein relatief minder inzet benodigd. Over het algemeen wordt opgemerkt dat onderzoeksvragen of advies voor de ene gemeente ook leidt tot kennis en inzicht voor de andere gemeente. De uitvoering van latere zaken vragen daarom om minder inzet, omdat de kennis al beschikbaar is. Het is daarom vaak niet met een schaartje te knippen welke inzet voor welke gemeente gepleegd wordt. Een goed voorbeeld hiervan is 'Samen Sterk'. In deze door beide gemeenteraden vastgestelde toekomstvisie en transformatieagenda is optimaal gebruik gemaakt van de vergaarde kennis en ervaring in beide gemeenten. Hierdoor is een het mogelijk geweest om een gezamenlijk perspectief op te stellen waarmee een optimaal resultaat kon worden behaald.

Het fysieke domein is dynamisch en vaak vraagafhankelijk gestuurd. Ontwikkelinitiatieven uit de markt zijn niet altijd te sturen. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat principeverzoeken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in lijn zijn met de verdeelsleutel. Het aantal aanvragen en de werkvoorraad sluiten aan bij de verhouding 63/37%. Ruimtelijke initiatieven waarin de gemeenten leidend zijn, zoals bijvoorbeeld uitbreidings- en ontwikkellocaties, vragen een wisselende inspanning in de tijd. De bijbehorende werkzaamheden zoals planning en uitvoering, fasering en urenbesteding de verdeelsleutel van 63/37% blijft hierbij in balans. Wanneer het niet mogelijk is om binnen de beschikbare capaciteit en verdeelsleutel de gevraagde werkzaamheden uit te voeren, wordt door soms extra financiering ingezet om de taken uit te laten voeren.

Op het gebied van beheer en realisatie in de openbare ruimte is een balans zichtbaar die rond de 63/37% ligt. In het begin heeft met name een herijking/verschuiving van taken plaats gevonden. Westervoort is bijvoorbeeld na de fusie achteruit gegaan op de beschikbare capaciteit voor afval, hier kwam extra capaciteit voor openbare verlichting voor terug. Voor het beheer van het openbaar groen is in de aanbesteding rekening gehouden met de verdeelsleutel. Het onderhoud wordt uitgevoerd als '1 perceel' voor Westervoort en '2 percelen' voor Duiven en sluit hierbij goed aan bij de verdeelsleutel. Op het gebied van mobiliteit en verkeer is de inzet gemiddeld genomen groter voor Duiven, omdat hier de vraag door meer ontwikkelingen relatief genomen groter is. Wanneer er ontwikkelingen in Westervoort starten kan de balans ten opzichte van de verdeelsleutel weer net andersom uitpakken.

Bovenstaande laat zien dat de verdeelsleutel soms voordeel oplevert voor de ene gemeente en soms voor de andere gemeente. De kruisbestuiving en het leergeld is winst en juist een belangrijke reden voor ambtelijke fusie. Dit sluit ook goed aan bij het uitgangspunt van de gemeenschappelijke regeling 1Stroom voor maximale waardencreatie tegen acceptabele kosten. Gekeken naar het algemene beeld blijkt dat de huidige verdeelsleutel robuust en goed in verhouding is. Gemiddeld sluit dit goed aan bij 63% voor Duiven en 37% voor Westervoort.

4. Conclusie en vooruitblik

Het is bekend dat fusie-organisaties na de samensmelting in de eerste periode minder goed functioneren. Processen moeten worden geharmoniseerd en bedrijfsculturen moeten worden geïntegreerd. Dit is ook bij 1Stroom het geval. De eerste twee jaar moest veel worden gedaan om de fusie-organisatie goed te laten werken. Met name het financiële proces vroeg veel aandacht. Bij 1Stroom moest ook een leercurve worden doorlopen met het werken voor twee opdrachtgevers. Na de start van 1Stroom heeft de organisatie zich gefocust op de basis op orde en de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Processen zijn verbeterd en de aandacht kan nu verschuiven naar bestuur en gemeenteraden.

Stijgende lijn in dienstverlening

Een stijgende lijn in de publieke dienstverlening na een fusie is lastig. Een onderzoek van Berenschot bij de ambtelijke fusie BUCH (2020) stelt: “Deze stijgende lijn is op zich een prestatie, gezien de perikelen tijdens en vlak na de fusie met de interne gerichtheid die daarbij hoort”[1]. Met dit gegeven in het achterhoofd heeft 1Stroom daarom vanaf het begin aandacht gegeven aan de externe dienstverlening. Het is dan ook positief om in de uitkomsten van de burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl en het ondernemersonderzoek MKB-vriendelijkste gemeenten terug te zien dat deze investering in de dienstverlening zijn vruchten heeft afgeworpen. De kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners wordt hoger gewaardeerd dan in de oude situatie, en hoger dan gemiddeld in Nederland.

Voor ondernemers geldt dat de verschillen tussen Duiven en Westervoort zijn afgenomen, wat een logisch gevolg is omdat ondernemers uit beide gemeenten door één organisatie bediend worden. In Duiven is er helaas sprake van een lichte daling. Een 5e positie op de ranglijst van alle 50 Gelderse gemeenten is echter nog steeds zeer positief. In Westervoort hebben ondernemers na de fusie een flinke toename van de kwaliteit van dienstverlening ervaren. Met een aanzienlijk hogere score van bijna twee hele punten voor tevredenheid als gevolg.

Concluderend kan gezegd worden dat de dienstverlening aan klanten door 1Stroom als positief wordt ervaren. De organisatie blijft er op inzetten om de dienstverlening hoog te houden.

Verbeteringen vereist richting raad en college

De colleges van B&W en het bestuur van 1Stroom werken nauw samen met 1Stroom. In de beginperiode hebben zij dan ook het eerste negatieve effect gezien van de ambtelijke fusie. Processen waren niet goed ingeregeld, waardoor er minder tijd en aandacht was voor het leveren van de juiste kwaliteit aan het bestuur. De besturen zien zeker het laatste jaar, met het vorderen van de integratie, ook de verbeteringen zichtbaar worden. Ten opzichte van de oude situatie zijn er verbeteringen in de robuustheid van de organisatie en in de kennis, kunde en wendbaarheid van de medewerkers. Er zit een gestage groei in de prestaties van 1Stroom, die vertrouwen geeft voor de toekomst. 1Stroom kan volgens de colleges met name groeien op het gebied van constante kwaliteit met hoogwaardige college- en raadsvoorstellen en de strategische positionering in de regio.

[1] https://www.castricummer.nl/evaluatie-samenwerking-buch-gemeenten/

De gemeenteraden zijn het minst positief over de huidige stand van zaken. Zij ervaren een duidelijk mindere kwaliteit vanuit de GR 1Stroom dan vanuit de oude ambtelijke organisaties. Vooral de dienstverlening richting de gemeenteraden, zoals het beantwoorden van raadsvragen en de kwaliteit van de raadsstukken, is daarbij een breed gedeeld aandachtspunt.

Het verbeteren van de dienstverlening aan de raad is dan ook een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode. Door de focus van de afgelopen jaren op 'de basis op orde' en de dienstverlening aan klanten, was er geen ruimte om goed te investeren in de kwaliteit aan de gemeenteraden. Nu de processen op orde zijn en de organisatiestructuur met de wijziging in 2021 de daarbij passende vorm krijgt, kan verder worden gekeken. De interne kwaliteit met de bijbehorende communicatie en de verdere ontwikkeling van medewerkers staat daarbij voorop.

Mismatch in verwachtingen

Doordat bij een ambtelijke fusie de gemeenten bestuurlijk zelfstandig blijven, wil de bestuurlijke organisatie over het algemeen op de oude wijze bediend worden. Uit onderzoek[2] blijkt dat hierbij onvoldoende rekening wordt gehouden met de ambtenaren die voor een grotere en andere organisatie werken dan zij gewend waren, en de behoeften die daarbij horen. Er ontstaat een verschil in verwachtingen tussen de ambtelijke en bestuurlijke organisatie, wat een negatief effect heeft op het verzilveren van de verwachte verbeteringen.

In 1Stroom is, net als bij andere ambtelijke fusieorganisatie, deze mismatch ook in enige mate terug te vinden. Dit wordt vooral zichtbaar in de mismatch tussen beleidsharmonisatie en couleur locale. Bij de start van 1Stroom is uitgegaan van meer beleidsharmonisatie en een beperkte couleur locale. In de praktijk blijkt dit andersom te zijn. Dit heeft gevolgen voor de ingeschatte hoeveelheid werk, en daarmee op de financiën of voor medewerkers die afwegingen moeten maken tussen Duiven en Westervoort. Een goede bestuurlijke dialoog om zulk soort zaken zoveel mogelijk te voorkomen is gewenst. Daarnaast wensen raadsleden meer betrokkenheid bij inwoners en kennis van de lokale situatie bij ambtenaren. Nu er meer tijd komt om verder te kijken dan de basis op orde, kan dit ook verder ontwikkeld worden.

Financiën op schema

De zorgen omtrent de kwaliteit en interne beheersing uit de beginperiode van 1Stroom zijn goed opgepakt. De managementletter en het accountantsverslag over 2019 en 2020 bevestigen dit beeld. 1Stroom ligt op koers voor het realiseren van de afgesproken taakstellende bezuinigingen. De stijgende lijn in de meerjarenbegroting zit, is het resultaat van autonome (CAO, indexeringen) ontwikkelingen en nieuwe taken.

Op de meeste werkterreinen worden capaciteit en gelden conform de afgesproken verhoudingen ingezet. Een nog preciezere verdeelsleutel realiseren kan alleen door een uitgebreid onderzoek voor herijking en te starten met tijdschrijven. De ervaring leert dat dit kostbaar is en niet altijd de gewenste informatie oplevert. Het handhaven van de huidige verdeelsleutel lijkt daarmee bij te dragen aan maximale waardencreatie tegen acceptabele kosten.

[2] Kiel, M., *Hoe efficiënt, effectief en legitiem zijn ambtelijke fusies voor betrokkenen?,* Erasmus Universiteit Rotterdam, augustus 2018

Vervolgstappen in de voortgang

Op basis van deze voortgangsrapportage kan geconcludeerd worden dat 1Stroom na een stroeve start goed op weg is. De processen zijn geharmoniseerd, de financiële beheersing is op orde en de dienstverlening aan klanten is verbeterd. Er is echter ook volop ruimte voor verdere verbetering, waarbij de interne kwaliteit met stip bovenaan staat.

De aankomende jaren zal daarom worden ingezet op de volgende aandachtspunten:

- Verbeteren kwaliteit dienstverlening aan bestuur en raad;
- Inzet op het bestuurlijk-ambtelijk samenspel;
- Organisatieontwikkeling, aanpassing organisatiestructuur
- Ondersteuning op de strategische positionering van de gemeenten;
- Betrokkenheid ambtenaren bij gemeente, inleving bij inwoners en samenwerking met maatschappij;
- Evenwicht beleidsharmonisatie en couleur locale.

Met het nemen van deze vervolgstappen loopt 1Stroom op koers om de doelstellingen in 2023 zoals afgesproken te behalen. De voortgang op deze onderwerpen zal twee keer per jaar worden besproken in het bestuur van 1Stroom. Bij de behandeling van de halfjaarsrapportage en de jaarrekening bespreken bestuur en directie de ontwikkelingen op de zes speerpunten. Over twee jaar, voorjaar 2023 zal een nieuwe voortgangsrapportage aan de gemeenteraden worden aangeboden.

Bijlagen

a. Enquête raadsleden

Enquête raadsleden 2021 – gemeente Duiven
Enquête raadsleden 2021 – gemeente Westervoort

b. Waar staat je gemeente

Rapportage Waar staat je gemeente 2019 – Duiven en Westervoort

c. MKB-vriendelijkste gemeente

Rapportage MKB-vriendelijkste gemeente 2018/2019 – gemeente Duiven
Rapportage MKB-vriendelijkste gemeente 2018/2019 – gemeente Westervoort

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Algemeen Bestuur

Dagelijks Bestuur

Directie

Gemeentesecretaris gemeente Duiven / Adjunct Directeur

Algemeen Directeur

Gemeentesecretaris gemeente Westervoort / Adjunct Directeur

- Vergunningen, Toezicht en Handhaving
- Realisatie en Beheer
- Beheer Buiten en Sportcentrum
- Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling
- Sociaal Domein I
- Sociaal Domein II
- Publiekszaken
- Financiën en Belastingen
- Advies
- Informatiemanagement, Bestuursondersteuning en Projecten

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT
1Stroom werkt voor de gemeente Duiven
en de gemeente Westervoort

Onderwerp : Vragen GroenLinks Westervoort Voortgangsrapportage 1Stroom
Datum : 12 mei 2021
Zaaknummer : Z/21/080309/201510536

Vragen en antwoorden
Tijdens de informele gezamenlijke raadsbijeenkomst op 13 april 2021 heeft de heer Schulte van GroenLinks Westervoort aangegeven technische vragen te hebben over de Voortgangsrapportage 1Stroom en is toegezegd deze vragen schriftelijke te beantwoorden. De antwoorden op de vragen worden hieronder vetgedrukt weergegeven.

1. Uitbreiding taken, pagina 12, tabel
Er is met name in 2019 voor 532 k-euro en in 2020 voor 70 k-euro aan uitbreiding taken weergegeven.
Vragen:
- Wat voor soort taken zijn dit?
- Hoe zijn die taken verdeeld over Westervoort en Duiven?
- Ligt aan de uitbreiding van taken steeds een bestuursbesluit ten grondslag?

Antwoord:
De uitbreiding van taken hebben betrekking op de kwaliteitsverbetering bij de afdeling financiën zoals het aanstellen van een controller, uitbreiding team Binnenste Buiten, basisregistratie ondergrond, ondermijning, uitvoering woonprogramma, statushouders en BAG/WOZ.

Op basis van bestuurlijke besluiten is op deze wijze invulling gegeven aan de ambities en speerpunten van de meerjarenbegrotingen van Duiven en Westervoort. Voor alle taken is de verdeelsleutel van toepassing.

2. Wijkenteam Duiven naar 1Stroom, tabel pagina 12
Er is een overheveling van het wijkenteam Duiven naar 1Stroom geweest in 2019 waarmee 195 k-euro is gemoeid.
Vraag: Werd dit bedrag voor 2019 apart door Duiven bekostigd en vanaf 2019 door 1Stroom (en daardoor voor 37% ook door Westervoort)? Hoe is hierdoor de realisatie van de verdeelsleutel beïnvloed?

Antwoord:
Vanaf 2018 is de formatie van het Wijkenteam begroot in Duiven maar betaald vanuit 1Stroom. Vanwege het uitgangspunt dat alle medewerkers (uitgezonderd de griffie) binnen 1Stroom vallen, is dit nu ook begrotingstechnisch zo ingeregeld. Per saldo heeft dit de realisatie van de verdeelsleutel dus niet beïnvloed.

3. Toerekening aan gemeente of 1Stroom
Over 2018 en 2019 zijn veel facturen in eerste instantie aan de verkeerde entiteit gestuurd en ook geboekt, waardoor veel herstel nodig was.
Vraag: Hoe scherp is de afbakening van facturering/ boeking van kosten bij gemeente versus 1Stroom? Hoe vaak gaat dat nog fout? Is het inderdaad zo dat externe kosten voor een

gemeente altijd bij de gemeente worden geboekt en dat in het algemeen alleen de personeelskosten van 1stroom bij 1stroom worden geboekt?

Antwoord:
Vanaf eind 2019 is het inkoop en bijbehorende factuurproces aangescherpt op basis van factuurvoorwaarden. Vanuit financiën zijn de leveranciers hierover aangeschreven en heeft de interne organisatie hier verdiepende instructie over gekregen. Dit proces is nu op orde. Facturen die onjuist zijn geadresseerd worden geretourneerd aan de leverancier. Boekingsfouten komen hierdoor niet meer voor. Personele kosten worden sec bij 1Stroom geboekt. Externe kosten (die ook personele inhuur kunnen betreffen) kunnen betrekking hebben op alle drie de entiteiten: het verbeterde inkoop- en factuurproces zorgt voor correcte boekingen en verantwoording bij de juiste entiteit.

4. Uitbreiding werk per gemeente
Heeft mogelijk een relatie met vraag 1.
Vraag: Als een gemeente een extra taak heeft (en de andere niet) en die bij 1Stroom neerlegt inclusief een extra personeelsbudget, hoe wordt dat in de praktijk geboekt? Hoe heeft dat effect op de verdeelsleutel?

Antwoord:
De verbijzonderde taak en bijbehorende kosten zullen dan buiten de verrekening op basis van de verdeelsleutel worden gehouden.

5. Verdeelsleutel, pagina 14
Er staat: *In het fysieke domein zijn principeverzoeken op gebied van ruimtelijke ontwikkeling in lijn geweest met de verdeelsleutel*.
Vraag Wat betekent dat precies? Waaruit blijkt dat?

Antwoord:
Voor dit soort werkzaamheden houdt het vakteam een werklijst bij. Op deze lijst stonden 61 verzoeken voor Duiven en 34 lopende verzoeken voor Westervoort. Het aantal zaken fluctueert in de tijd en veelal zijn het lang lopende processen (langer dan een jaar), waardoor het een goed beeld geeft van de verdeling. Binnen het vakteam Ruimtelijke Ontwikkeling noemen we dit de 'reguliere werkvoorraad'.

6. Verdeelsleutel, pagina 14, vervolg, fysiek domein
Er staat ook: *Wanneer het niet mogelijk is om binnen beschikbare capaciteit en de verdeelsleutel de gevraagde werkzaamheden uit te voeren, wordt soms extra financiering ingezet om taken te laten uitvoeren*.
Vraag: wat betekent dat in de praktijk? Is dit vergelijkbaar met vraag 4? Graag een voorbeeld voor Duiven resp. Westervoort?

Antwoord:
De ontwikkeling van woningbouwlocaties of bedrijventerreinlocaties is werk bovenop het werk genoemd onder punt 5. In de basis past dit binnen de verdeelsleutel, en wordt de beschikbare capaciteit op grond hiervan verdeeld. Voor extra opgaven kan besloten worden om extra inzet te plegen. De kosten daarvoor (planontwikkelingskosten) komen dan ten laste van de ontwikkeling (gemeentelijke begroting). Dit is ook in de lijn/afspraak dat buiten de verdeelsleutel de kosten voor een Grex of een Ruimtelijke Ontwikkeling met kostenverhaal door beide gemeenten zelf worden gedragen. Voorbeelden voor Duiven: Bedrijventerrein ontwikkelingen en de opgave/proces dat loopt rondom de uitbreidingslocaties Woningbouw.
Voorbeeld voor Westervoort: de ontwikkeling van Westervoort Noord of eventueel een verdere ontwikkeling van de Centrumvisie Westervoort.

7. Onderhoud: 1 perceel Westervoort 2 percelen Duiven, pagina 14

Duiven is qua totale oppervlakte bijna 5 keer zo groot als Westervoort. Qua openbare ruimte (grijs en groen) in beheer (afgeleid uit basis in beeld) is er in Duiven ongeveer 2,5 keer zo veel oppervlakte te beheren als in Westervoort. (380 ha vs 160 ha); Duiven komt dus tekort qua beheer in deze verhouding.

Vraag: Klopt dat? Dan kom je in Duiven toch niet uit met deze vuistregel en wordt Duiven onderbediend?

In Westervoort is 77 ha grijs en 79 ha groen op 7000 woningen te onderhouden (Basis in beeld); in totaal dus ca 160 ha. (116 eenh grijs en 118 groen/woning)

In Duiven zijn 11000 woningen met areaal/woning grijs= 160 en groen = 187, dus 347/woning, in totaal 347*11.000 = 381 ha

Antwoord:

Bovenstaande vuistregel geeft geen goede benadering van de werkelijkheid. Duiven heeft een groot buitengebied. Het beheren van het buitengebied is veel minder arbeidsintensief dan binnenstedelijk areaal. Daarnaast is de benodigde inzet op beheer van het areaal afhankelijk van meerdere factoren zoals de opbouw van het areaal (eenvoudig of complex) en de ligging daarvan. Vergelijking kan dus niet zonder meer plaatsvinden op basis van hoeveelheid vierkante meters.

8. Uitbesteding bij onderhoud

Als er voor een bepaalde gemeente onderhoud wordt uitgevoerd door aannemer, wordt dat bij de gemeente direct in rekening gebracht conform de begroting. Als datzelfde onderhoud door 1stroom-ambtenaar wordt gedaan, gaat dat via 1stroom en geldt dus de verhouding 37%-63%.

Vraag: klopt dit? En als dit wijzigt (extern laten uitvoeren versus door eigen personeel)? Wie neemt die beslissing?

Antwoord:

Technisch gezien is deze redeneerwijze kloppend. Beide gemeenten gaan echter reeds lange tijd uit van een regisserende rol bij het beheer van de buitenruimte. Onderhoud wordt met contracten op de markt gezet en aanbesteed. Gezien de grote impact op de verdeelsleutel, zal bij een wijziging hiervan de gemeenteraad worden meegenomen.

GROEN LINKS DUIVEN

Vragen politieke avond 8 juni 2021

B.1.2. 1Stroom

- In voorliggend voorstel lezen wij dat er sprake is van een reorganisatie binnen 1Stroom. Is dit zondermeer mogelijk of moeten daar volgens de reglementen eerst bepaalde stappen worden genomen als goedkeuring van OR/MR gemeenteraad?
- De directie van 1Stroom wordt anders georganiseerd, zo zijn er nieuwe mensen aangetrokken worden taken anders ingevuld en zijn er mensen verdwenen. Brengt deze verandering(extra)kosten met zich mee?
- Er is bij de vorming van 1Stroom van uit gegaan dat er geen reserves worden gevormd. Hoe past het voorliggende voorstel om 200k te reserveren voor de reorganisatie en 30k voor het invoeren van de omgevingswet hierin?

Antwoorden

- Bij de doorontwikkeling van 1Stroom is onder de Wet op de Ondernemingsraden inderdaad sprake van een belangrijke wijziging en dus van adviesrecht van de OR. De OR heeft hier dan ook advies over uitgebracht. Op 5 februari 2021 is een positief advies uitgebracht. Daarnaast heeft het Lokaal Overleg ingestemd met het Sociaal Plan.
- De organisatiewijziging leidt niet tot structurele meerkosten. Wel worden er tijdelijke extra kosten verwacht voor de gewenste investeringen in personeel. Om deze tijdelijke extra kosten te kunnen dekken, is voorgesteld een bestemmingsreserve te vormen.
  In de Gemeenschappelijke Regeling van 1Stroom is de mogelijkheid opgenomen om op basis van een reglement reserves en voorzieningen te vormen. Dit reglement is sinds de oprichting nog niet opgesteld omdat het vormen van reserves nog niet aan de orde is geweest. Daarom wordt voor de vorming nu rechtstreeks toestemming van de raden van Westervoort en Duiven gevraagd. Het vormen van de reserve geeft transparantie. In dit specifieke geval is er sprake van incidentele kosten, die niet uit de lopende begroting kunnen worden gedekt. Aangezien 1Stroom gefinancierd wordt door Duiven en Westervoort, bestaat er in het algemeen geen noodzaak voor het vormen van reserves. Eventuele winsten of verliezen worden immers aan het einde van het jaar verrekend met de deelnemende gemeenten. De reserve die wordt voorgesteld, dient ter overbrugging van deze specifieke incidentele uitgaven die niet binnen de exploitatie passen en geen structureel karakter hebben. Het is transparant om hiervoor een reserve te vormen en deze niet na afloop als een (te voorzien) tekort te laten aanvullen door de gemeenten bij de jaarrekening.

Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

- Komt er nog een aparte discussie over de verdeelsleutel tussen Duiven en Westervoort van 1Stroom, zoals in het reglement van de gemeenschappelijke regeling staat of is deze beslecht door middel van de begroting?

  In het raadsvoorstel wordt expliciet voorgesteld akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel (besluit punt 4). De kwalitatieve evaluatie van de verdeelsleutel is opgenomen in de Voortgangsrapportage 1Stroom. Op basis van deze evaluatie ziet het bestuur van 1Stroom geen aanleiding om de huidige verdeelsleutel aan te passen.

- Betekent deze begroting dat we de gemeenschappelijk regeling voortzetten en dat de gemeenteraad deze discussie zoals ook in de gemeenschappelijke regeling is beschreven niet meer voeren of komt hier een aparte afwegingsnotie voor, zoals in de aangehouden motie PvdA – D66 Motie Afwegingsnotitie 1Stroom is gevraagd?

  De gemeenschappelijke regeling 1Stroom is aangegaan voor onbepaalde tijd. De gemeenteraad heeft eerder dit jaar een voortgangsrapportage ontvangen. Het college van burgemeester en wethouders is mede op basis van deze voortgangsrapportage van mening dat de samenwerking in de gemeenschappelijke regeling moet worden voortgezet. Wel is een doorontwikkeling van de organisatie gewenst.

Vragen Politieke Avond 8 juni 2021

B.1.2. Conceptbegroting gemeenschappelijke regelingen–Jaarrekening/Begroting 1Stroom

1. Hoe groot is de besparing “minder reiskosten en reisbewegingen” door COVID-19 exact?
   Antwoord: de besparing bedraagt € 30.000.
2. Kunt u aangeven, met het oog op kostenbesparing, of thuiswerken wordt gefaciliteerd en/of gepromoot? Zo nee, waarom niet?
   Antwoord: Thuiswerken wordt niet gepromoot vanuit het oogpunt van kostenbesparing maar wordt wel gefaciliteerd door (delen van) werkplekken in bruikleen beschikbaar te stellen. Thuiswerken is wel zo veel als mogelijk (behoudens loketdiensten, boa’s, etc.) verplicht gesteld vanwege de landelijke coronamaatregelen. Dit beleid is momenteel nog steeds van toepassing. Vanuit het oogpunt van kostenbesparing wordt niet actief gestuurd op thuiswerken. Enerzijds omdat de kosten van woon-werkverkeer niet vergoed worden maar anderzijds omdat het op afstand werken niet altijd leidt tot kostenreductie: fysiek ontmoeten kan in veel gevallen leiden tot adequatere en betere samenwerking en/of (financiële) resultaten.
3. Is een continuering van de huidige verdeelsleutel de juiste keuze nu de gemeente Westervoort onder curatele staat van de Provincie? Zo ja, waarom?
   Antwoord: de gemeente Westervoort is onder *toezicht* gesteld van de provincie en niet onder curatele. Hiervoor heeft de gemeente Westervoort een herstelplan ingediend dat door de provincie is goedgekeurd. In het raadsvoorstel wordt expliciet voorgesteld akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel (besluit punt 4). De kwalitatieve evaluatie van de verdeelsleutel is opgenomen in de Voortgangsrapportage 1Stroom. Het bestuur van 1Stroom ziet op dit moment geen aanleiding om de huidige verdeelsleutel aan te passen.
4. Uit de voortgangsrapportage begrijpen wij dat de raden weinig positief zijn over de ambtelijke fusie, in het bijzonder over de kwaliteit en de leesbaarheid van de raadsstukken. Wat is er en wordt er concreet gedaan om dit beeld te verbeteren?
   Antwoord:
   In de organisatie is volop aandacht gevraagd voor dit onderwerp en worden de volgende stappen ondernomen:
   - raadstukken worden tegengelezen.
   - er worden schrijftrainingen opgestart.
   - er wordt in het nieuwe MT een proces opgestart om de managementinformatie te verbeteren

De raad van de gemeente Duiven, in vergadering bijeen op 22 juni 2021;

Amendement op het Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom

constaterende dat:

- In beslispunt 2 van het Raadsvoorstel Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom gevraagd wordt in te stemmen met de resultaatbestemming vanuit het resultaat jaarrekening 2020;
- Beslispunt 2 bestaat uit drie onderdelen:
  a Een bestemmingsreserve te vormen van € 200.000 t.l.v. het resultaat om incidentele kosten af te dekken in verband met de reorganisatie van 1Stroom.
  b. Een bestemmingsreserve te vormen van € 30.000 t.l.v. het resultaat ter dekking van de extra inhuur die nodig is voor invoering van de nieuwe omgevingswet.
  c. Het restant resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort;
- Volgens de regels van het 'Gemeenschappelijke regeling van 1Stroom' er door het AB van 1Stroom weliswaar een bestemmingsreserve gevormd mag worden, maar alleen onder de voorwaarde dat hier door de raden van de deelnemende gemeenten vooraf goedgekeurde regels aan zijn gesteld.

overwegende dat:

- De voor ogen staande besteding van deze €200k en €30k slechts summier in het raadsvoorstel staan beschreven;
- Niet aan de voorwaarden voor het instellen van een reserve, zoals is vastgesteld in Artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling werkorganisatie 1Stroom, wordt voldaan;
- De raden van Duiven en Westervoort vooraf geen richtlijnen hebben ontvangen en geen instemming hebben verleend conform Art 24 lid 2 van de 'Gemeenschappelijke regeling werkorganisatie 1Stroom'.

de raad besluit:

- Beslispunt 2 in het raadsbesluit te wijzigen waarbij de punten 2a en 2b komen te vervallen en punt 2c wordt gehandhaafd. De tekst te wijzigen in: In te stemmen met het resultaat jaarrekening 2020 en het resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.

Lokaal Alternatief	VVD	CD	SP	PvdA
GroenLinks	D66	DOED	Zetel Nooijen	Zetel Arends

Motie Leerlingenvervoer

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op dinsdag 22 juni 2021,

Constaterende dat;

- Tijdens de Speakerscorner van 8 juni 2021 door ouders ingesproken is met betrekking tot veranderingen van de uitvoering van de huidige Verordening Leerlingenvervoer gemeente Duiven 2014;
- Het brengen van de kinderen van en naar een vaste opstapplaats enorm belastend is voor deze ouders, zeker als er ook nog andere jonge kinderen in het gezin zijn;
- Voor veel ouders de verhoging van de eigen bijdrage én de verplichting om één maal per week deze kinderen zelf naar school te brengen net een stap te veel is of zelfs onmogelijk omdat er geen vervoermiddel aanwezig is.

Overwegende dat;

- In 2015 opstapplaatsen gebruikt zijn, maar nadat het leerlingenvervoer werd ondergebracht bij Avan, de gemeente gestopt is met opstapplaatsen;
- Hierdoor ouders die na 2016 gebruik maken van leerlingenvervoer het fenomeen opstapplaatsen niet kennen;
- De betreffende ouders via een brief zijn geïnformeerd en blijkbaar die brief voor onduidelijkheid heeft gezorgd;
- Ouders aangeven verrast te zijn over deze gang van zaken, zich overvallen voelen door de invoering van opstapplaatsen en zich afvragen of weer teruggegaan kan worden naar de bestaande/huidige situatie zonder opstapplaatsen;
- De gemeente verantwoordelijk is voor onderwijs dat voor iedereen toegankelijk is en dit zo moet blijven.

Verzoekt het college

- Zorg te dragen voor het feit dat alle leerlingen, net als voorgaande jaren, ook schooljaar 2021-2022 en verder, passend vervoer hebben, zodat zij naar school kunnen;
- Om de uitvoering van de Verordening leerlingenvervoer gemeente Duiven 2014 voor komend schooljaar niet toe te passen, maar op dezelfde manier uit te voeren als in het huidige schooljaar 2020-2021;
- Oog te houden voor maatwerk en zo nodig, samen met ouders, op zoek te gaan naar oplossingen, zodat zij niet buiten de boot vallen of ineens voor onverwachte situaties komen te staan en daardoor geen gebruik kunnen maken van het leerlingenvervoer;
- De Verordening Leerlingenvervoer gemeente Duiven 2014 te vernieuwen en dit uiterlijk in Q4 2021 aan de gemeenteraad voor te leggen inclusief het advies van de Raad voor Sociaal Domein Duiven, waarbij ook gekeken wordt om voor meerdere jaren een beschikking te maken, zodat ouders niet ieder jaar een nieuwe aanvraag hoeven te doen.

En gaat over tot de orde van de dag.

SP	**Pro Duiven**	**VVD**
D66	**CDA**	**Lokaal Alternatief**
PvdA	**GroenLinks**	**DOED**
Zetel Nooijen	**Zetel Arends**	

Motie verkeersveiligheid Heiliglandsestraat in Duiven

De gemeenteraad van Duiven in vergadering bijeen op 22 juni 2021;

constaterende dat:

- Alle verkeersdeelnemers vanuit Groessen naar Duiven gebruik moeten maken van een te smalle weg zonder voetpad;
- dit de enige weg vanuit Groessen naar het Gezondheidscentrum is;
- er vaak hard op de Heiliglandsestraat gereden wordt;
- er een onoverzichtelijke bocht in de straat is;

overwegende dat:

- er geen arts meer in Groessen is;
- er steeds meer ouderen naar het gezondheidscentrum gaan;
- het voor voetgangers en fietsers een onoverzichtelijke oversteek is naar het Holland;
- het levensgevaarlijk is met een hond of kinderwagen van deze weg gebruik te maken;

verzoekt het college:

om op korte termijn onderzoek te laten doen naar de verkeersveiligheid van de Heiliglandsestraat, te komen met oplossingen en aan de raad terug te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag.

DOED GroenLinks D66 Pro Duiven SP Zetel Nooijen

VVD CDA Lokaal alternatief PvdA Zetel Arends

Motie behandeling Woonvisie

Constaterende dat:

- tijdens de politieke avond van 8 juni 2021 is gesproken over de Woonvisie (rondetafel)
- de volgende stap een debat is op 6 juli 2021;

Overwegende dat:

- een of enkele partijen, bij agendering van de Woonvisie voor de politieke avond van 6 juli 2021, een ordevoorstel overwegen teneinde de behandeling van de Woonvisie uit te stellen tot na vaststelling van de Omgevingsvisie;
- dit zal leiden tot een vertraging van de Woonvisie van minimaal een jaar;
- de aanleiding lijkt te zijn het aantal noodzakelijke woningen (doel 12 in de Woonvisie);
- de Woonvisie 17 andere doelen bevat die opgepakt moeten worden, ook voor de lopende plannen en projecten;

Nader overwegende dat:

- het, om een spoedige behandeling te bewerkstelligen, anders noodzakelijk is bij het begin van de raadsvergadering van 20 juli 2021 een ordevoorstel in te dienen om de Woonvisie alsnog te behandelen;
- dan mogelijk onvoldoende tijd beschikbaar is om een goed debat te voeren;
- belanghebbenden en geïnteresseerden dan niet op de hoogte zijn van de behandeling;

Verzoekt:

- de agendacommissie het stuk te agenderen voor de eerstvolgende politieke avond op 6 juli

- de raad het inhoudelijke debat te voeren over de doelen in en punten uit de Woonvisie.

En gaat over tot de orde van de dag**.**

CDA	**VVD**	**Lokaal Alternatief**	**PVDA**
Groen Links	**D66**	**SP**	**DOED**
Pro Duiven	**Zetel Nooijen**	**Zetel Arends**	

Gemeente Duiven

Registratienr. Z/080110/201509580

Besluitenlijst van de openbare vergadering van de gemeenteraad van Duiven van 22 juni 2021.

Aanwezig:
Voorzitter: de heer mr. H.B. Hieltjes
Griffier: de heer drs. W.R. Bosch

Leden: (*alfabetische volgorde*)
1. de heer H.J.M. Albers (CDA)
2. de heer P.A.M. Arends (Zetel Arends)
3. de heer C.R. Baltjes (GroenLinks)
4. mevrouw K.W.A. Bouwmeister-Booltink (DOED)
5. ~~mevrouw W.C.M. Daams-van Geijn (SP)~~
6. de heer em. prof. dr. J.W. Egtberts (D66))
7. de heer E.H. Hermsen (Lokaal Alternatief)
8. de heer M. Holtus (VVD)
9. de heer J. Knol (Lokaal Alternatief)
10. de heer C.M.M. Koning (Lokaal Alternatief)
11. de heer P.P. Koopmans (CDA)
12. mevrouw S.H.C. Meijer-Uffing (Lokaal Alternatief)
13. de heer H. Nijland (VVD)
14. de heer P. van Nispen (Lokaal Alternatief)
15. mevrouw B.W.A Nooijen (Zetel Nooijen)
16. ~~de heer A.F. Reebergen (Pro Duiven)~~
17. de heer G.J.C. Schrijner (VVD)
18. de heer ing. N.J. Stam (CDA)
19. de heer C.A. Veraart (SP)
20. de heer J.S. Walraven (PvdA)
21. de heer G.S.M. Wassing (SP)

Tevens aanwezig zijn de wethouders H.C.M. Knuiman, T.J. Spaargaren, drs. J. Goossen en G.M. Tiedink-Koning en gemeentesecretaris de heer ing. C.J. Papjes.

Afwezig met bericht van verhindering: de raadsleden de heer A.F. Reebergen (Pro Duiven) en mevrouw W.C.M. Daams-van Geijn (SP)

De heer P. Dijkstra wordt bij aanvang van de vergadering direct opgevolgd door de heer P. van Nispen.

---

1. Opening.
De voorzitter opent om 19:30 uur de vergadering.

2. Opheffen benoeming fractie assistent
De raad neemt afscheid van de heer P. Meijer als fractie assistent namens de PvdA per 1 juli 2021.

3. Afscheid raadslid
De gemeenteraad neemt afscheid van raadslid Piet Dijkstra. Hij ontvangt een Koninklijke onderscheiding, (15 jaar raadslid, rekenkamercommissie, vertrouwenscommissie en veel andere zaken).

4. Toelating raadslid
De gemeenteraad laat de heer P. van Nispen unaniem toe als raadslid.

5. Mededelingen
Niet van toepassing.

6. Over en weer
Het Over en weer wordt afgehandeld.

7. Vaststelling van de agenda.
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
Binnen agendapunt 20 wordt gestart met de behandeling van de “Motie leerlingenvervoer”.

8. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De gemeenteraad stemt unaniem in met de lijst van ingekomen stukken en de adviezen.

9. Benoeming lid klankbordgroep gemeenschappelijke rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.
De gemeenteraad besluit unaniem om raadslid G.J. Schrijner te benoemen als lid van de klankbordgroep Rekenkamer Duiven, Doesburg, Westervoort.

10. Grondexploitatie Werkterp de Ploen.
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. De grondexploitatie De Ploen Zuid voor het woongedeelte af te sluiten en een aparte grondexploitatie voor de Werkterp De Ploen te openen.
2. De grondexploitatie Werkterp De Ploen vast te stellen.

11. Vaststellen Archiefverordening gemeente Duiven 2021.
De gemeenteraad besluit unaniem de Archiefverordening gemeente Duiven 2015 in te trekken en de Archiefverordening gemeente Duiven 2021 vast te stellen gelet op de artikelen 30, eerste lid en 32, tweede lid van de Archiefwet 1995.

12. Kredietvoorstel verbetering luchtkwaliteit en verduurzaming schoolgebouwen.
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Akkoord te gaan met de voorgestelde verdelingen van kosten:
   - Ventilatievoorzieningen:
     33,3% Schoolbestuur
     66,7% Gemeente
   - Verduurzamingsmaatregelen:
     conform ‘Maatwerk’.
2. De volgende kredieten ter beschikking te stellen:

Onderwijsaccommodatie	Beschikbaar te stellen krediet	Onderdeel ventilatie	Onderdeel verduurzaming
IKC De Kameleon	€ 341.465,-	€ 235.460,-	€ 106.005,-
Groene Ring-Zuid	€ 189.550,-	€ 114.066,-	€ 75.484,-
IKC Joannes	€ 172.333,-	€ 162.925,-	€ 9.408,-
IKC Bernadette	€ 118.654,-	€ 118.654,-	€ 0,-
IKC ’t Veer	€ 247.718,-	€ 179.468	€ 68.250,-

13. Vaststelling bestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)

a) Bestemmingplan Hoflaan ong. (voormalige kleuterschoollocatie)
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. De ingediende zienswijzen op het ontwerpplan, conform bijgevoegde 'Nota van beantwoording zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)', te beantwoorden, ontvankelijk en ongegrond te verklaren;
2. Het bestemmingsplan 'Hoflaan ong. Loo (voormalige kleuterschoollocatie)' als vervat in de bestandenset met identificatiecode NL.IMRO.0226.BPLOO017-ON01 langs elektronische weg en in analoge vorm ongewijzigd vast te stellen.

b) Grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. De grondexploitatie PSZ Hoflaan Loo vast te stellen.
2. Het bescheiden overschot van de grondexploitatie in te zetten voor het aanvullen van het fonds 'betaalbare woningbouw', met een maximum van in totaal € 20.000,-.

14. Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. in te stemmen met de voorgestelde reactie in de consultatieronde over de concept-regionale agenda 2022 en deze vast te stellen;
2. in te stemmen met jaarrekening 2020 van de voormalige GO Arnhem-Nijmegen City Region en The Economic Board;
3. een zienswijze te geven op de begroting 2022 van de Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen, volgens bijgaande brief;
4. in te stemmen met de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling en deze te laten vaststellen door het college;
5. de brief aan Algemeen Bestuur Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vast te stellen.

15. Jaarstukken 2020 en begroting 2022 Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD) Duiven
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken over 2020 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg;
2. Een zienswijze (201512565) in te dienen op de ontwerpbegroting 2022-2025 van Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg waarin de raad erop aandringt om zoveel mogelijk kostenneutraliteit te hanteren bij nieuwe wensen.

16. MJPB BVO DRAN 2022-2025 incl. gewijzigde begroting 2021
De gemeenteraad besluit unaniem
1. Kennis te nemen van de voorlopige jaarcijfers 2020 en de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).
2. Geen zienswijze in te dienen op de BVO DRAN Ontwerp Meerjarenbegroting 2022-2025 (inclusief gewijzigde begroting 2021).

17. Kaders Rechtmatigheidsverantwoording
De gemeenteraad besluit unaniem:
- De tolerantiegrens te bepalen conform de grens die door de accountant wordt gehanteerd;
- Als grens voor de toelichting in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarrekening een bedrag aan te houden van € 10.000;
- Voor de tussentijdse rapportage over de interne controles aan te sluiten bij de reguliere tussenrapportages.

18. Jaarstukken 2020 gemeente Duiven
De gemeenteraad besluit unaniem:
1. Het saldo voor bestemming vast te stellen op € 736.297 positief.
2. Een bedrag van gesaldeerd € 440.989 aan de reserves te onttrekken zoals onder mutaties reserves is aangegeven.
3. De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
4. De Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten TOZO in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 104.299 in deze reserve te storten.
5. De Bestemmingsreserve Covid-19 in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 77.999 in deze reserve te storten. En vervolgens uit deze reserve een bedrag van € 13.904 te onttrekken als dekking voor de kwijtschelding van huur Eilandplein 300.
6. De Bestemmingsreserve Scalabor in te stellen en uit het jaarrekeningresultaat een bedrag van € 127.000 in deze reserve te storten.
7. Het daarna resterende positieve saldo van de jaarrekening ad € 867.990 te storten in de Algemene Reserve.

19. Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom
Amendement GL-VVD-D66-ZA Jaarrekening 2020 en begroting 2022 1Stroom
Het college geeft aan dat het bestuur nu (pas) noodzaak ziet voor bestemmingsreserves. Dit houdt verband met de reorganisatie. € 200.000 op de totale begroting is passend. Er is geen beleid vastgesteld om deze reden is de raad gevraagd om instemming. De oproep om eerst beleid vast te stellen, wordt meegenomen naar het Algemeen Bestuur. In de raad van Westervoort is deze motie aangenomen. Om deze reden kan de reserve sowieso niet gevormd worden.

Het amendement wordt unaniem aangenomen.

De raad stemt unaniem in met het geamendeerde raadsbesluit:
1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2020 1Stroom;
2. In te stemmen met het resultaat jaarrekening 2020 en het resultaat van 2020 terug te betalen aan de gemeente Duiven en Westervoort.
3. Kennis te nemen van de begroting 2022-2025 van 1Stroom;
4. Akkoord te gaan met de continuering van de tot nu toe gehanteerde verdeelsleutel;
5. Geen zienswijze in te dienen op de begroting.

20. Ingediende moties vreemd.
PvdA-SP-DOED-GL-ZN-ZA-D66-VVD: Motie leerlingenvervoer

Het college bevestigt dat kinderen zich veilig voelen. Ook het college vindt maatwerk belangrijk. Het college wijst op de situatie van het kind dat als laatste thuis wordt afgezet. Deze zit na een lange schooldag ook nog heel lang in het vervoersbusje. Er wordt gewerkt aan meerjarige beschikkingen zodat niet elk jaar eenzelfde beschikking hoeft te worden aangevraagd. Voor drie scholen geldt sowieso dat de opstapplek niet wordt ingezet. Het college ontraadt desalniettemin deze motie. Voor een aantal kinderen is een opstapplaats wel goed mogelijk. Het is dus niet voor niemand mogelijk.

De motie wordt unaniem aangenomen.

DOED-D66-ZA-GL-CDA: Motie verkeersveiligheid Heiliglandsestraat in Duiven
Het college wil (toezegging) de situatie opnemen in de uitvoeringsagenda mobiliteit voor 2022.

De motie wordt aangehouden.

CDA-VVD-LA-SP-DOED motie behandeling Woonvisie
Ordevoorstel Hans Egtberts D66 ordevoorstel: breng motie direct (zonder debat) in stemming. Het ordevoorstel wordt met stemmen 13 tegen (PvdA, LA, DOED, SP, PvdA, ZA, CDA) stemmen voor 6 het ordevoorstel (VVD, ZA, D66, GL)

Aanbod CDA en LA: doel 12. “kwantitatieve aspecten” Woonvisie uitstellen tot na de gemeenteraadsverkiezingen. Maar wel debat over Woonvisie.
VVD wil wel debat over doel 12.

Het college geeft aan dat de Woonvisie veel meer is dan alleen een gesprek over aantallen. Het gaat ook over de uitvoeringsagenda (prioritering).

De motie wordt met 14 stemmen voor (CDA-VVD-LA-SP-DOED) en 5 stemmen tegen (ZA, D66, PvdA, GL, ZN) aangenomen.

21. Sluiting.
De voorzitter sluit om 23:13 uur de vergadering.